

Aḅan 'am wiya awan

Mbuko New Testament

Contents

Ləbara mugom a kawa ana Mata sə vinde anan ata awan	1
Ləbara mugom a kawa ana Markus sə vinde anan ata awan	63
Ləbara mugom a kawa ana Lukas sə vinde anan ata awan	102
Ləbara mugom a kawa ana Yuhana sə vinde anan ata awan	172
Mer su way ana do maslan a Yesu ahay	219
Derewel ana Pol sə vinden ayak anà do sə Ruma ahay	276
Derewel ana Pol sə vinden ayak anà do sə Korintu ahay mama'am awan	305
Derewel ana Pol sə vinden ayak anà do sə Korintu ahay mə slala cew awan	333
Derewel ana Pol sə vinden ayak anà do sə Galatiya ahay	351
Derewel a Pol sə vinden ayak anà do sə Efesus ahay	361
Derewel ana Pol sə vinden ayak anà do sə Filipi ahay	371
Derewel ana Pol sə vinden ayak anà do sə Kolosiya ahay	378
Derewel ana Pol sə vinden ayak anà do sə Tesaloniki ahay mama'am awan	385
Derewel ana Pol sə vinden ayak anà do sə Tesaloniki ahay mə slala cew awan	391
Derewel ana Pol sə vinden ayak anà Timote mama'am ata awan	395
Derewel ana Pol sə vinden ayak anà Timote mə slala cew awan	403
Derewel ana Pol sə vinden ayak anà Titus	409
Derewel ana Pol sə vinden ayak anà Filemon	413
Derewel mə vinden a anà Ibəraninko ahay ata awan	415
Derewel ana Yakuba sə vinde ata awan	438
Derewel ana Piyer sə vinde mama'am awan	446
Derewel ana Piyer sə vinde mə slala cew awan	454
Derewel ana Yuhana sə vinde mama'am awan	459
Derewel ana Yuhana sə vinde mə slala cew awan	466
Derewel ana Yuhana sə vinde mə slala maakan awan	468
Derewel ana Yuda sə vinde ata awan	470
Cəen sə zubbay ana Yuhana	473

Aḅan 'am wiya awan

New Testament in Mbuko (CM:mqb:Mbuko)

Language: Mbuko

Provided by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This print-on-demand edition of Scripture is produced and provided at cost by the Digital Bible Society in partnership with the Bible League of Canada, Open Doors International, and other missions and translation agencies. To order additional copies of this or other Bibles, please visit www.dbs.org (USA), www.bibleleague.ca (Canada), and www.opendoors.org (Europe).

Copyright and Permission to Copy

Copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc. Scripture text used by permission.

PDF, ePub, and MOBI Bible covers and design are copyrighted 2017 by the Digital Bible Society (www.dbs.org).

PDF generated on 2017-08-24 from source files dated 2017-08-24.

ba9f382c-3920-565e-b206-a902f8b778a7

ISBN: 978-1-5313-0441-6

Ləbara mugom a kawa ana

Mata

sə vinde anan ata awan

A dəkay way pə deftere a anan

Mata a vinde d̄erewel a anan nà, anà Yahuda ahay sə dəkay anan nà, Yesu nə Almasihu. Saray bayak a Mata a dəkay anan nə way a Yesu sa ga ataya tə t̄era kawa ana d̄o maja'am a Mb̄erom ahay sa taa ja kwakwa ataya awan. Aday a dəkay anan d̄ukwen, Yesu winen apan i t̄etakan anan way anà d̄o ahay nà, a ga nə kawa a var Tawrita wiya a kawa ana Musa sa var kwakwa ata awan. Matanan, t̄ə Yesu nà, Mb̄erom a rah anan wa way anahan sə dazlan sa ga t̄ə Is̄era'ila ahay ata awan.

Nga sa 'am ahay

Mb̄erom a sl̄enay ahay Yesu, winen Almasihu awan (1.1 - 4.11)

Yesu a wazay à Galile aday à Yahudiya (4.12 - 25.46)

Yesu a mac aday a slabakay ahay à m̄əke wa (26.1 - 28.20)

Bije a Yesu ahay

Lukas 3.23-38

1 H̄əna anan nà, d̄erewel sə sl̄əmay ana bije a Yesu Almasihu ahay. Winen m̄ə wahay a nà, p̄ə zahav ana Dawuda wan sə kutov ana Ib̄ərahima.

²Ib̄ərahima a wahay Isiyaku, Isiyaku winen a wahay Yakob, Yakob ite a wahay Yahuda, tinen t̄ə m̄ərak anahan ahay inde. ³Yahuda winen a wahay at̄ə Fares t̄ə Jara p̄ə uwar a sə ngaman Tamar ata wa. Fares a wahay Hes̄ərunu, Hes̄ərunu ite a wahay Aram, ⁴Aram ite a wahay Aminadabu, Aminadabu ite a wahay Nasunu, Nasunu ite a wahay Salmuna. ⁵Salmuna a wahay Bo'es p̄ə uwar a sə ngaman Rahab ata wa. Bo'es ite a wahay

Obed p̄ə uwar a sə ngaman Rut ata wa. Obed ite a wahay Yisa, ⁶Yisa ite a wahay bahay Dawuda.

Dawuda a wahay Sulimanu p̄ə uwar anahan sə nḡəzar p̄ə Uriya wa ata awan. ⁷Sulimanu ite a wahay Roba'am, Roba'am ite a wahay Abiya, Abiya ite a wahay Asa, ⁸Asa ite a wahay Yusafat, Yusafat ite a wahay Yoram, Yoram ite a wahay Ujiya, ⁹Ujiya ite a wahay Yotam, Yotam ite a wahay Akas, Akas ite a wahay Hejekiya, ¹⁰Hejekiya ite a wahay Manasa, Manasa ite a wahay Amos, Amos ite a wahay Yusiya, ¹¹Yusiya ite a wahay Yekoniya t̄ə m̄ərak aya awan. À alay a tinen ata, bahay sə Babila a pak anan Is̄era'ila ahay ù kon wa.

¹²P̄ə d̄əba a way ata wa asa, Yekoniya a wahay Salatiyel, Salatiyel ite a wahay Zorobabila, ¹³Zorobabila ite a wahay Abihuda, Abihuda ite a wahay Eliyakim, Eliyakim ite a wahay Ajora, ¹⁴Ajora ite a wahay Sadok, Sadok ite a wahay Akim, Akim ite a wahay Eliyada, ¹⁵Eliyada ite a wahay Eliyajaru, Eliyajaru ite a wahay Matan, Matan ite a wahay Yakob, ¹⁶Yakob ite a wahay Yusufu, mbaz ana Mariyama, may a Yesu sə ngaman Almasihu ata awan.

¹⁷Abaslay zahav ata p̄ə m̄ədire p̄ə m̄ədire a b̄ənay ahay p̄ə Ib̄ərahima wa hus p̄ə Dawuda nà, kà gak bije ahay kuro nga anahan a fud̄o. A ban p̄ə Dawuda wa ite, hus p̄ə ana tinen sə h̄ədek à Babila d̄ukwen, kà gak bije ahay kuro nga anahan a fud̄o. A b̄ənay p̄ə winen ata wa ite, hus pa sə wahay anan Almasihu ite nà, kà gak bije ahay kuro nga anahan fud̄o a re.

Awahay ana Yesu Almasihu

Lukas 2.1-7

¹⁸Awahay ana Yesu Almasihu a t̄əra nà, natiya awan: Mariyama, may anahan ata nà, winen d̄əle ana Yusufu. À alay a t̄ə ḡəbak zek fan bay nà, m̄ə-

gala sê Apasay Cəncan a, a gan wan anə Mariyama. ¹⁹Yusufu, dəle anahan ata nà, winen do didek awan, a pərahan azar anə Mbərom. A nan sa ra apan waray pa 'am sê do ahay bay. Anga nan, Yusufu a nan sê mbəsak anan dəle anahan tə wurwer.

²⁰Winen apan i bayak pa 'am ata mba, maslay a Mbərom a kan zek i cən sê zufay inde. A jan, a wa: «Yusufu, do sê zahav ana Dawuda, kə jəjar sê gəba anan dəle anak Mariyama bay, anga sa gan wan nà, məgala sê Apasay Cəncan awan.

²¹I wahay wan mungol awan, kə ngaman Yesu*, anga i tam anan do anahan ahay i ines a tinen ahay wa.»

²²Way ata fok a təra anga aday 'am ana Mbərom Ba Məduwen a sa ja tə dungo ana do maja'am anahan ata, a təra. A wa:

²³«Dəna dalay a i ga wan, i wahay wan mungol awan, ti ngaman Imanuwila.†»

²⁴Yusufu a pədek pə ahan wa nà, a ga kawa ana maslay a Mbərom sa jan ata awan. A gəba anan dalay anahan Mariyama agay. ²⁵Əna tə japak tə Mariyama bay, hus pa sê wahay anan wan anahan ata awan. Yusufu a daf apan sləmay Yesu a kutok.

Do sa san way ahay ta nay saa ca pə Yesu

2 Yesu nà, winen mə wahay a à Baytil-ama pə daliyugo sê Yahudiya. À alay ata nà, bahay sê Yahudiya a nə Hiridus. Pə dəba sê wahay anan Yesu wa nà, kəlire ahay ta nay ahay kwa ta day sê dara wa, à Urəsalima. Tinen aday nà, ta san way pə cəved sê mawuzlawazl ahay zle. Anga nan tə cəce pə do ahay wa, ta wa: ²«Wan a mə wahay a, aday i sa

təra bahay sê Yahuda ahay ata nà, winen ahaw? Mə canak anan anə mawuzlawazl anahan a kə slabakak ahay à dəlon wa. Ma nay sa naa həran ayak nga.»

³Bahay Hiridus a sləne cəna, 'am ata kə wusek atan nga, winen tu do sê Urəsalima ahay fok. ⁴Hiridus a halan nga anə bahay sê gədan dungo anə way ahay anga Mbərom, pi zek tə miter sê Tawrita ahay fok. A cəce patan wa, a wa: «Ti wahay Almasihu nà, ahaw?»

⁵Tə mbəfahan apan, ta wa: «Ti wahay Almasihu nà, à Baytilama, pə daliyugo sê Yahudiya. Anga do maja'am a Mbərom kə vindek kwakwa, a wa:

⁶«Iken Baytilama, wulen su doh pə daliyugo sê Yahudiya, kə kəcak à mamasl sê wulen su doh sê Yahudiya ahay bay jiga awan.

Anga bahay i sləray ahay nà, i iken wa, aday i gan nga anə Isəra'ila do uno ahay kawa do sê jugwar təman ahay.‡»

⁷Natiya kutok, Hiridus a ngaman atan ayak anə kəlire ahay u doh pə cakay anahan. A ngaman atan ayak mənəjna do ahay sa san apan, aday a cəce patan wa, a wa: «Kə cinen anan anə mawuzlawazl ata a slabak nà, à alay wuraw?» Tə dakan anan kutok. ⁸Pə dəba anahan a wa a jan atan asa, a wa: «Zlen à Baytilama, pəlen anan wan ata lele. Ki ten anan à nga cəna, ka naa jen uno, aday nen ni zla saa həran ahay nga a cite.»

⁹Tinen ite, tə sləne anan 'am a bahay ata cəna, ta zla kutok. Mawuzlawazl a, tinen a sê canan kurre a ata, a njahan atan pa 'am wa. A dəzle pa nga su doh a aday wan a à man ata ata nà, mawuzlawazl ata a tavay dek. ¹⁰Tə canan anə mawuzlawazl sê tavay dek ata cəna, ta njad ataslay mivəl məduwen awan. ¹¹Ta zla u doh a aday wan a winen à man

*1:21 Yesu a nan sa ja nà, Mbərom a tam do.

†1:23 Imanuwila a nan sa ja bine siwaw nà, Mbərom winen inde tə mənuko.

‡2:6 Ca pə Mika 5.2; 2 Samiyel 5.2.

ata ata awan. Ta tan à nga anà Yesu, tinen maya tə may anahan Mariyama. Tə dukwen gərmec ù vo, tə həran nga anà wan ata awan. Tə pəsak anan mbulo a tinen ahay, aday tə varan magwagway ahay cara cara: gura ahay, mətətək sə ləluway sə rəbas lele ataya awan, pi zek tə wurde sə ngaman *mira* ataya awan. ¹²Pə dəba anahan a wa nà, Mbərom a dʒakan atan anan i cəen sə zubay inde nà, tã ma ta man ana Hiridus sabay. Natiya ta zla agay tə cəveď hinen kutok.

Atə Yusufu tə Mariyama ta zla à Misra

¹³Do a ataya ta zla way a tinen cəna, maslay a Mbərom a kan zek anà Yusufu i cəen sə zubay inde, a jan, a wa: «Slabak! Zla anan wan tə may anahan a təke à Misra, bina Hiridus i pəlay wan a anan, anga a nan sə lize anan. Njihen à man ata hus pə luvon a azanan ni jak, hayak ikwen ahay wa ata awan.»

¹⁴Matanan kutok Yusufu a slabak sə luvon, a zla anan Yesu tə Mariyama a təke à Misra. ¹⁵Tə njahay à man ata hus pə amac ana Hiridus. Natiya, way ana Mbərom Ba Məduwen sa ja tə dungo ana dō maja'am anahan ata a təra. A wa: «Ni ngaman anà wan uno kwa pə daliyugo sə Misra wa.»¹»

Hiridus a vad' anan gwaslay ahay

¹⁶Hiridus a ca apən nə dō ataya ta gak kawa ananahan sa jan atan ata sabay cəna, a ga mivél. A jan anà suje anahan ahay nà, tã vad' anan gwaslay ahay à Baytilama wa fok, pi zek tu kon aya sa van nga ataya awan, a ban pa wan ma va a bay a wa, hus pa wan ma va cew ataya awan. Anga kawa ana kəlire ataya sə dʒakan anan alay a ana mawuzlawazl a sə sləray ahay ata nà, a baslay ava awan, i ga nə matanan. A vad' atan fok.

¹⁷A təra kawa ana dō maja'am a Mbərom Yeremiya sa ja, a wa:

¹⁸«Zliyzloy kà gak à Rama, ayam tə aja mawa kə zalak. Rahilu winen apən i yam gwaslay anahan ahay.

A nan dōwan à bənan mbac bay, anga gwaslay anahan ahay tə məcak fok.»⁸»

Atə Yusufu tə Mariyama ta may agay à Misra wa

¹⁹Hiridus a mac cəna, maslay a Mbərom a kan zek anà Yusufu i cəen sə zubay inde à Misra, ²⁰a jan, a wa: «Slabak! Zla anan wan tə may anahan a təke pə daliyugo sə Misra wa, ma pə daliyugo sə Isəra'ila, anga dō sa gan may sa vad' anan wan ataya tə məcak.»

²¹Yusufu a slabak, a gəba anan wan tə Mariyama a təke, ta ma pə daliyugo sə Isəra'ila kutok. ²²Aya əna, a sləne sa jəka sa pa 'am ana Hiridus nà, wan anahan sə ngaman Arkilawus ata nà, kə jəjarak sə njahay à man anahan pə daliyugo sə Yahudiya. Anga nan Mbərom a kan anan ahay i cəen sə zubay inde way anahan təde saa ga ata awan. Ta zla à Galile kutok, ²³tə njahay way a tinen à wulen su doh a sə ngaman Nazaratu ata awan. A təra matanan ata dukwen, anga dō maja'am a Mbərom ahay ta jak, ta wa: «Ti ngaman Nazaratu ahay.»

Wazo a Yuhana dō sa gan baptisma anà dō ahay

Markus 1.1-8; Lukas 3.1-18; Yuhana 1.19-28

3Yawa, à alay ata nà, dōwan a inde tə ngaman Yuhana, a taa gan baptisma anà dō ahay. A taa nahay à saf inde à kibe sə Yahudiya, aday a taa wazan anà dō ahay. ²A wazay, a wa: «Mbəsiken ines

¹2:15 Ca pə Hose'a 11.1.

⁸2:18 Ca pə Yeremiya 31.15.

a kwanay ahay, anga bahay a Mbərom winen bəse tə kwanay.»

³Yuhana aday nà, winen dō mbala ana dō maja'am a Mbərom Ezaya sa ja apan ata awan, a wa:

«Dowan a inde, winen apan i zlah à saf inde à kibe, a wa:

“Ten anan cəved anga Bahay winen apan i nay.

Ten anan cəved ata mə tavay nga a fəhhe lele.**”»

⁴Yuhana a nà, winen a pak pi zek nə zana ma han a tə sibək sə zlugweme awan, a bən zərkutov dukwen tə maslərapa sa zlay. Way sa pa anahan a nà, hayam ahay pi zek tə umam sə kibe aya awan. ⁵Do sə Urəsəlima ahay pi zek tu dō sə Yahudiya azar aya tatə dō su kon sə cakay sə zlinder sə Urdon ataya fok, ta nay pə cakay anahan. ⁶Tə dazlan sə đakay anan ines a tinen ahay, aday Yuhana a gan atan baptisma à zlinder sə Urdon ata inde.

⁷Yuhana a canan anà Fərisa ahay pi zek tə Saduki ahay ta nay pə cakay anahan saa ga baptisma nà, a jan atan, a wa: «Kwanay zahav sə kòn ahay, dō sa njak dō ahay, waya sə đakak ikwen anan sa haw pə sariya ana Mbərom saa nay ahay ata wa anaw? ⁸Gen mer su way lele aya aday sə đakay anan nə kə mbəsiken ines a kwanay ahay acəkan ata awan aday.

⁹Kà saa bayiken à nga inde nà, kwanay wan ana Ibərahima ahay ata bay. Way ata i tam kwanay bay. Nen apan ni jak ikwen, Mbərom i mba apan sə təra anan kon a anaya wan ana Ibərahima aya təte. ¹⁰Mbərom kə lavak anan zek tə tirez, i gad anan dədazl si sé aday a wahay wan lele aya bay ata fok. I gad atan, aday i pak atan ù uko inde.

¹¹«Nen na gak ikwen baptisma nə tə a'am aday sə đakay a nə kə mbəsiken ines a kwanay ahay ata awan. Aya əna,

dowan inde i nay à dəba uno wa, winen nà, i gak ikwen baptisma nə tə Apasay Cəncan awan aday tə uko. Winen nà, a zalay nen tə mazlaḃ lele. Na slak aday ni pəsakan anan liḃer sə təkarak anahan ahay à saray wa bay jiga awan. ¹²Gəsədaf inde à alay anahan sə vəvay anan ndaw, i gəzla anan ndaw pi zek wa tə janjar. I halan nga anà ndaw sa pak i de, aday i vak anan janjar tə uko a aday a mbacay kula itəbay ata awan.»

Yesu a ga baptisma

Markus 1.9-11; Lukas 3.21-22

¹³Natiya kutok, Yesu a slabakay ahay pə daliyugo sə Galile wa, a nay ahay pə cakay ana Yuhana à zlinder sə Urdon. A nan nà, Yuhana à gan baptisma. ¹⁴Abay Yuhana a ngam bay, a jan, a wa: «Nen adəka nə na gan may kù go baptisma. Aday iken asa nə ki nay ahay pə cakay uno nà, kəkəməw?»

¹⁵Yesu a mbədahan apan, a wa: «À zlak à nga! Anga sumor a nà, gumo anan mer su way a abay təde a nan à Mbərom gumo ata awan.»

Natiya kutok, Yuhana a təma, ¹⁶a gan baptisma anà Yesu. Yesu a slabakay ahay à a'am wa cəna, a canan ayak anà bagəbaga mburom a təba pangaya, aday a canan ayak anà Apasay a Mbərom kawa badəbada, winen apan i dazay ahay, a njahay apan. ¹⁷'Am dukwen a ndəray ahay kwa à bagəbaga mburom wa, a wa: «Həna anan nà, wan uno, ləliwe uno awan. Nə taslay mivel bayak a nə tə winen awan.»

Fakalaw a nan sa njak a Yesu

Markus 1.12-13; Lukas 4.1-13

4 Pə dəba anahan a wa nà, Apasay a Mbərom a zla anan Yesu à man sa saf inde à kibe, anga aday Fakalaw à sa njak anan. ²Yesu kà pak awan bay, lu-

**3:3 Ca pə Esaaya 40.3.

von ahay kwa kuro fudfo. Luvon tã ipec fok, kã pak awan bay jiga awan. May a han apan kutok.

³Fakalaw a hãfãken ayak pã cakay, a jan, a wa: «Kak iken nã Wan a Mbãrom cukutok nã, jan anã kon a anaya tã tãra ðaf, aday ki pa bidaw?»

⁴Yesu a mbãdahan apan, a wa: «Deftere a Mbãrom a ja nã: “Do zãnzen a a njahay uho nã tã way sa pa ðãkðek bay, ãna ta 'am ana Mbãrom sa ja ataya fok.^{††}»

⁵Fakalaw a zla anan Yesu à Urãsalima, wulen su doh cãncan awan, a ðaf anan pa nga su doh sã mazlaß a Mbãrom, ⁶a jan kutok: «Kak iken Wan a Mbãrom a acãkan nã, ãnga larak ayak zek à man a anan wa. Anga Deftere a Mbãrom kã jak, a wa:

“Mbãrom i jan anã maslay anahan ahay sa ba iken.

Ti kãcaw iken à alay a tinen inde, anga aday kã saa burgosl anan saray anak ahay pu kon bay.^{‡‡}»

⁷Yesu a mbãdahan apan, a wa: «Deftere a ja ðukwen: “Kã sa ca azan pã Mbãrom anak wa bay.^{¶¶}»

⁸Matanan, Fakalaw a zla anan à bã-zlom a inde, sololo cãvedabay. A ðakan pã bahay sã daliyugo tembãrãzem fok, tã mazlaß sã zlile a tinen aya tãke. ⁹A jan kutok asa, a wa: «Way a anaya fok, ni varak atan, kak kã dukwek uno gãrmec ù vo, aday kã hãrak uno nga nã, na.»

¹⁰Ëna Yesu a jan kutok, a wa: «Zla à man a anan wa, iken Fakalaw, mbãsak nen. Anga mã vinde a à Deftere a

Mbãrom inde, a wa: “Hãran nga nã, anã Mbãrom Fetek a taayak, winen Bahay anak. Gan mer su way nã, anã winen a kãrtek.^{§§}»

¹¹À alay ata kutok, Fakalaw a mbãsak anan Yesu. Maslay a Mbãrom ahay ta nay, ta gan mer su way anã Yesu.

Yesu a dazlan anã mer su way anahan à Galile

Markus 1.14-15; Lukas 4.14-15

¹²Pã luvon a inde, Yesu a slãne nã tã bãnak anan Yuhana à dangay. A slabak, a ma pã daliyugo sã Galile. ¹³A mbãsak Nazaratu, a zla way anahan saa nahay à Kafarnahum, wulen su doh a pa 'am sã bãlay sã Galile ata awan, pa day su kon sã Jabulon tã Neftalim ahay. ¹⁴A ga matanan ata nã, aday 'am ana ðo maja'am a Mbãrom Ezaya sa ja ata à tãra. A wa:

¹⁵«Kon sã Jabulon aday kon sã Neftalim, kwanay pa day uho sã Urðon, pã cãved sa zla à bãlay inde, kwanay pã daliyugo sã Galile, à wulen su ðo sã pãra ahay inde.

¹⁶Kwanay mã njahay aya à luvon inde ataya, ki cinen anan anã jiyjay mãduwen awan. Kwanay mã njahay aya à man hãrãkhãrek ataya ù vo sã amac inde,

jiyjay ata i ðãvak ikwen kutok.*»

¹⁷A bãnay pã winen ata wa kutok nã, Yesu a dazlan sã wazay. A wa: «Mbãsiken ines a kwanay ahay, anga bahay a Mbãrom winen defefe coy.»

^{††}4:4 Ca pã Tooktaaki Tawreeta 8.3.

^{‡‡}4:6 Ca pã Jabuura 91.11-12.

^{¶¶}4:7 Ca pã Tooktaaki Tawreeta 6.16.

^{§§}4:10 Ca pã Tooktaaki Tawreeta 6.13.

*4:16 Ca pã Esaaya 8.23 - 9.1.

**Yesu a ngaman anà
đo sa ban kələf aya inde**

Markus 1.16-20; Lukas 5.1-11

¹⁸ Yesu winen apan i bar pa 'am sə bəlay sə Galile. A canan ayak anà đowan aya inde tinen cew, đo sa ban kələf ahay. Đowan ataya nà, atə Simon, đowan a Yesu sə ngaman Piyer ata awan, tə mərək anahan a inde, tə ngaman Andəre. Tinen apan ti ban kələf a tinen ahay tə zuvo. ¹⁹ Yesu a jan atan, a wa: «Hayak ikwen ahay. Pərihen uno azar, aday ki bənen nə kələf sabay. Ki i njiden uno nà, đo sə pəruho azar ahay adəka.» ²⁰ Kwayan'a tə mbəsak zuvo a tinen ahay, aday tə pərahan azar à Yesu.

²¹ Yesu a hədek pa 'am mənjoek asa, a tan à nga anà đo ahay à kwalalan inde cew mungol aya awan. Đowan ataya nà, atə Yakuba tə mərək anahan a inde tə ngaman Yuhana. Tinen tatə Zebede, bəbay a tinen awan, tinen apan ti ndakay anan zuvo a tinen ahay à kwalalan inde. Yesu a ngaman atan. ²² Kwayan'a wan ataya tə mbəsak anan kwalalan a tinen tə bəbay a tinen a təke, tə pərahan azar anà Yesu.

**Yesu a mbar anan đo
sə đəvac ahay bayak awan**

Lukas 6.17-19

²³ Yesu kə bərak pə daliyugo sə Galile fok. A đakan anan way anà Yahuda ahay ù doh sə wazay a tinen aya awan. A wazan atan ləbara mugom a sə bahay a Mbərom. A mbar anan đo sə đəvac ahay cara cara pi zek tu đo mə təra à mənđak aya cara cara bayak awan. ²⁴ Ləbara anahan ata a ta 'am təđay pə daliyugo sə Siriya fok. Ta nan anan ahay đo sə đəvac ahay cara cara pi zek tu đo jəje aya awan, đo tə setene aya à nga inde, đo tə məhərvov aya awan, đo ma mac hawal si zek aya fok, a mbar atan. ²⁵ Man su đo məduwen a a taa pərahan azar kutok.

Ta nay ahay pə daliyugo sə Galile wa, kwa pə daliyugo sə ngaman Dekapol ata wa, kwa à Urəsalima wa, aday kwa pə daliyugo sə Yahudiya azar aya wa, aday kwa pə daliyugo sa day uho sə zlinger sə Urdon ata wa re.

Yesu a wazay à bəzlom

5 Yesu a canan anà man su đo ata nà, a ján à bəzlom saa njahay à man ata awan. Njavar anahan ahay dukwen, ta ján à man ata re. ² Yesu a dazlan sə wazan atan 'am a anan:

**Ataslay mivel su đo sə pərahan
azar anà Yesu ahay**

Lukas 6.20-23

³ «Ataslay mivel inde, anga đowan aya aday ta san zle, tinen mətawak aya pa 'am a Mbərom ata awan, anga bahay a Mbərom ma var a nə anga tinen.

⁴ «Ataslay mivel inde, anga đo sa yam ahay, anga Mbərom i bənan atan mbac.

⁵ «Ataslay mivel inde, anga đo sə njahay səkəffe ahay, anga Mbərom i varan atan anan daliyugo.

⁶ «Ataslay mivel inde, anga đo sə pəlay sa ga way sa zlan à nga anà Mbərom ata awan, anga Mbərom i man atan zek sa ga kawa a tinen sa gan may ata awan.

⁷ «Ataslay mivel inde, anga đo sa gan sumor anà đo ahay, anga Mbərom i gan atan sumor.

⁸ «Ataslay mivel inde, anga đo sə pəlay Mbərom tə mivel kərtek awan, anga ti i canan tə idə a tinen njəek anà Mbərom.

⁹ «Ataslay mivel inde, anga đo sə ndakay đo ahay pi zek ataya awan, anga Mbərom i ngaman atan wan anahan ahay.

¹⁰ «Ataslay mivel inde, anga đo aday tə jugwar panan 'am anga a pəlay sa ga way sa zlan à nga à Mbərom ata awan, anga i njahay pə kərtek a tatə Mbərom à bahay anahan inde.

¹¹ «Kak do ahay tə gənahak ikwen, tə jugurak pikwen wa 'am, ta rak pikwen 'am kəriya awan, anga kə dəfen upo nga nà, ataslay mivel inde anga kwanay re. ¹² Tislen mivel bayak awan, anga Mbərom i varak ikwen magwagway məduwen a à bagəbaga mburom. Ta gan atan ahay anà do maja'am a Mbərom a sə lahak ikwen ahay ataya kwakwa fok dukwen, kətana awan.»

Zətene tə jiyjay sə daliyugo

Markus 9.50; Lukas 14.34-35

¹³ «Matanan, kawa ana zətene su gom anan way sa pa ata nà, kwanay dukwen ki gumen anan daliyugo nə matanan re. Əna kak zətene awan a vad sabay nà, ki ma anan apan avad anahan a nə ta ma asa anaw? Zətene ata i gom sabay, ti lar anan, do ahay ti ján apan à məndak.

¹⁴ «Kwanay nà, kawa jiyjay sə dəvan anà daliyugo, kawa wulen su doh ma han a à bəzlom. Wulen su doh a matanan ata nà, a der zek itəbay. ¹⁵ Ta taa han uko pə lalam nə sa der anan ta sə hərok apan tasa daw? Ti dəf anan bugol nà, pə way sa dəf lalam awan, aday à dəvan anà do su doh ataya fok. ¹⁶ Matana re, lele bine siwaw nà, jiyjay a kwanay à dəvan anà do ahay. Ata ti canan anà mer su way a kwanay a lele ataya awan, aday ti həran nga anà Bəbay a kwanay winen à bagəbaga mburom ata awan.»

Atətak way pə Tawrita

¹⁷ «Kâ sa bayiken sa jəka na nay sa naa mbazl anan Tawrita, kabay sa mbazl anan 'am ana do maja'am a Mbərom ahay nà, matanan bay. Na nay ahay adəka nà, sa naa rah anan wa, bina sa mbazl anan wa bay. ¹⁸ Nen apan ni jak ikwen tə didəm a həna: Hus pə ana daliyugo tə bagəbaga mburom saa lize azanan ata nà, kula alfabe inde kərtek à

Deftere a Mbərom ti lar anan wa à mən-dak nà, ibay, si way a uda ataya fok ti təra aday. ¹⁹ Anga nan kutok, kuwaya kə mbəsakak anan, kabay kə tətakak anan anan anà do hinen sə mbəsak anan nga sa 'am a mə baslay a kwa zek cədəw a kərtek a nà, winen dukwen i təra do zek cədəw a à bahay a Mbərom inde re. Əna dowan a kə təmahak sa ban anan 'am a Mbərom, aday kə dəkak anan anan anà do hinen sa ban anan re cəna, i təra do məduwen a à bahay a Mbərom. ²⁰ Nen apan ni jak ikwen anan həna re: Ki njiden sa zla à bahay a Mbərom a bay, kak si didək a kwanay i zalay anan didək sə miter sə Tawrita ahay tə Farisa ahay aday.»

A ga mivel pu do

²¹ «Kə sənən zle, Mbərom a jan anà bije a kwanay ahay nà: “Kâ vad nga su do bay.† Kuwaya kə vədak do cəna, ti gan sariya.” ²² Əna nen ni jak ikwen həna kəma, kuwaya dowan a kə gak mivel pə njavar uno hinen cəna, kə slak ti gan sariya ca. Aday kuwaya dowan a kə jak anan anà njavar uno hinen: “Iken nə wayaw?” cəna, kə slak aday do sə lavay nga ahay ti halay nga sa gan sariya. Kuwaya kə jak anan anà njavar uno hinen: “Iken ka san Mbərom bay” dukwen, 'am ata kə slak sa ban anan apan aday sa lar anan à dəlov sə uko inde coy.

²³ «Anga nan, kak iken ka nak ù doh sə mazlaḅ a Mbərom tə way a à alay inde coy, əna kə jalak pə way inde à wulen a kwanay tə njavar uno hinen anga kə nəsek anan cəna, ²⁴ mbəsak anan way anak à man ata aday, zla, pəlay ahay ayaw ana dowan anak ata, aday ki may ahay saa var way anak ata anga Mbərom a kutok.

†5:21 Ca pə Gurtaaki 20.13.

²⁵ «Kak dōwan a kè zlahak apak, aday ki sa zlen àga dō sa ga sariya cəna, pəlay panan asan zek pə cəved. Bina kà sak a dəzle tə iken àga dō sa ga sariya coy nà, dō sa ga sariya i sa varan iken à alay inde anà suje ahay. Tinen ite ti sa dərəzl iken ù doh sə dangay. ²⁶ Nen apan ni jak tō dīdēm a həna: Hus pə ananak saa hamay anan way anahan ata bay cəna, ti mbəsakay ahay iken ù doh sə dangay ata wa bay jiga awan.»

Aga mədīgweđ

*Mata 19.9; Markus
10.11-12; Lukas 16.18*

²⁷ «Kə slənen 'am a Mbərom a sa ja ata zle, a wa: “Kà ga mədīgweđ bay.”[‡] ²⁸ Əna ni jak ikwen həna kutok nà, kuwaya fok, dōwan a kà cak pə dō uwar a tə idē sa ga apan ubor cəna, ata kà gak mədīgweđ à mivēl anahan inde tə uwar ata awan. ²⁹ Matanan kutok, kak idē sə alay puway anak i sapat iken sa ga ines nà, ndaha anan, aday lar anan dərēn pi zek anak wa. Anga suwan hawal si zek anak kərtek a à lize tə winen zek anak a fok sa saa lize à məkə sə mərda inde nà, na. ³⁰ Matanan re, kak alay puway anak i sapat iken sa ga ines nà, gad anan, aday lar anan dərēn pi zek anak wa. Anga suwan hawal si zek anak kərtek a à lize, tə winen zek anak a fok saa lize à məkə sə mərda inde nà, na.

³¹ «'Am a Mbərom a ja, a wa: “Kuwaya dōwan a kə rəzlak anan uwar anahan cəna, à varan dərēwel à alay inde sə dəkay anan nà, kə rəzlak anan.”[¶] ³² Əna nen ni jak ikwen həna kutok nà, kuwaya dōwan à saa razl anan uwar anahan bay, si kak a ban atan pi zek tu dō aday. Aday uwar ma razl a kà zlak à mbaz hinen, uwar ata kà gak mədīgweđ cite re.

Matanan, dōwan a kə gəbak uwar ma razl a cəna, kà gak mədīgweđ cite.»

Ambadāy

³³ «Asa, kə sənēn zle, Mbərom a jan anà bije a kwanay ahay nà: “Ga anan way anak sə mbadāy apan ata awan. Kə mbadək pa 'am a Mbərom dūkwen, rah anan ambadāy anak ata lele.” ³⁴ Əna nen ni jak ikwen həna kutok nà, kà saa mbadāy bay jiga awan: kwa à ga nə tə bagəbaga mburōm, anga winen nə man sə njahay ana Mbərom; ³⁵ kwa à ga nə tə daliyugo, anga winen nə man sa daf saray ana Mbərom; kwa à ga nə tə Urəsəlima dūkwen, kə mbadāy anan bay, anga winen wulen su doh ana Mbərom Ba Məduwen. ³⁶ Kà saa mbadāy anan kwa ta nga anak bay, anga ki mba apan sə mbədə anan sibək sa nga anak bay, kwa à ga nə zənzen awan, kwa à ga nə kwedekkwedək awan. ³⁷ Ki ja lele awan adəka cəna, “Ayaw” kak matanan nà, na, “A'ay” kak matanan bay cite nà, na. Anga 'am a sa ja azar aya nà, sa var nə Fakalaw.»

Aman anan uda siked' sə ines anà dō

Lukas 6.29-30

³⁸ «Kə slənen 'am a Mbərom a sa ja ata zle, a wa: “Kak dōwan a kə nəsək anak anan idē, ki nəsēn anan idē cite. Kak dōwan a a kadək anan nə slan, ki kadək anan uda slan a cite.”[§] ³⁹ Əna nen ni jak ikwen həna kutok nà, kà si men anan anan uda siked' sə ines anà dō sə huwan ahay bay. Kak dōwan a kə dəkək anak pə cakay sləmay kərtek a nà, mbədəhan anan apan cakay sləmay hinen re. ⁴⁰ Kak dōwan a a nan sa zlah apak anga aday i ngəzar panak zana anak məduwen a cəna, mbəsakan anan apan tegwere sə

[‡]5:27 Ca pə Gurtaaki 20.14.

[¶]5:31 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 24.1.

[§]5:38 Ca pə Gurtaaki 21.24; Farillaaji Lewiŋko'en 24.20; Tooktaaki Tawreeta 19.21.

zana ata re. ⁴¹Matanan, kak do kà gak anak bəlaray sə tavak way anahan kilomiter kərtek nà, tavakan anan way sə kilomiter cew lele. ⁴²Down a kè cəcihek panak way cəna, kà sa gan anan azay bay, varan. Matanan re, do kè cəcihek panak gudire dukwen, kà saa ngaman anan bay ata bay. Varan.»

Pəlen anan do manide a kwanay ahay

Lukas 6.27-28, 32-36

⁴³«Kə slənen 'am a Mbərom sa ja, a wa: "Pəlay anan do sə məsudoh anak**", aday nan ide anà do manide anak ite." ⁴⁴Əna nen ni jak ikwen nà: Pəlen anan do manide a kwanay ahay, gen amboh anga do sə jugwar pikwen wa 'am ahay fok, ⁴⁵anga aday kî gen way təde anga wan ana Bəbay a kwanay Mbərom, winen à bagəbaga mburom. Winen kəma, a dav anan pac anahan nà, pu do lele aya tu do lelibay aya təke fok. A ga iven anahan pu do sa ga mer su way lele aya tu do sa ga mer su way lelibay aya təke fok re. ⁴⁶Kak kə pəlen nə do sə pəlay kwanay ahay dəkdek nà, ki ben magwagway sa ma a kwanay pə Mbərom wa asa re anaw? Do sə cakal jangal ahay dukwen ta ga matanan re asanaw? ⁴⁷Kak ki jen anan 'am anà zek a kwanay ahay dəkdek nà, ata ki gen way lele sə zalay do azar aya dāw? Kwa do sə pəra ahay dukwen ta ga nə matanan re. ⁴⁸Təren do lele aya à way ahay inde fok, kawa Bəbay a kwanay Mbərom, winen mə njahay a à bagəbaga mburom winen do lele à way ahay inde fok ata awan.»

Atətak way pa 'am sa var way

6«Kwanay apan ki gen anan sumor anà do nà, kà si gen anan pa 'am sə do ahay anga aday tē canak ikwen bay. Bina, Bəbay a kwanay Mbərom, winen

à bagəbaga mburom ata i varak ikwen magwagway sabay.

²«Kak kə njadak way sa man anan zek anà do nà, kà sa zlapay anan awan aday saa varan anan bay. Sa ga way ata matanan cəna, do sə mbadəmbada ahay. Ta ga matanan nà, ù doh sə wazay ahay, aday à lumo ahay, anga aday do ahay tē həran atan nga. Nen apan ni jak ikwen tē didem a həna, tē njadak anan magwagway a tinen a coy. ³Əna iken kəma, kak a nak sa man zek anà do nà, ga anan tē wurwer awan. Kwa do inde pə cakay anak dukwen à san apan bay re. ⁴Ga sumor anak nà, à mider a inde. Ata Bəbay anak Mbərom dukwen i varak magwagway. Winen nà, a canan anà way ma ga à mider a inde ataya fok.»

Atətak way a Yesu pə amboh

Lukas 11.2-4

⁵«À alay a ki gen amboh dukwen nà, kà sa təren kawa do sə mbadəmbada ahay bay. Tinen nə, a nan atan sa ga amboh nà, ti tavay jərek ù doh sə wazay ahay, kabay pə məgəzləga cəved ahay, anga aday do ahay tē ca patan lele. Nen apan ni jak ikwen tē didem a həna, tē njadak magwagway a tinen coy. ⁶Iken, a nak sa ga amboh kəma, zla ù doh, tacay anan məsudoh lele, gan amboh anà Bəbay anak Mbərom. Mbərom nà, winen inde à man a mi der ata awan. A canan anà way anak ma ga à man a mi der ata re, i varak anan way anak a sə cəce panan ata awan. ⁷Kwanay apan ki gen amboh ata dukwen, kà sa zilen anan 'am aya zedəfedə bay. Sə zalan anà 'am nà, do sə pəra ahay. A ga patan nə Mbərom i təma amboh a tinen anga tē zalak anan anà 'am bayak a ata awan. ⁸Kà si gen kawa ana tinen ata bay, anga Bəbay a kwanay awan aday nà, a san way a kwanay a saa cəce panan wa ata

**5:43 Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 19.18.

zle, mənjdəna kwanay sə dazlan anə amboh awan.

⁹ «Kwanay ki gen amboh kəma, gen nə natiya awan:

Bəbay a manay, iken à bagəbaga mburom,
do ahay tã san sləmay anak nə cəncan awan.

¹⁰ Bahay anak â ga zek à wulen à manay ite.

Way anak sa gan may â təra à wulen a manay pə daliyugo,
kawa anahan sə təra à bagəbaga mburom ata re.

¹¹ Varan umo way sa pa saa slan umo biten ata awan.

¹² Pəsen umo anan ines a manay ahay, kawa ana manay sə pəsen anan anə do sa gan umo ines ataya cite.

¹³ Ba manay pə way saa njak manay ahay wa ite,

anga aday mâ sa zla ì ines inde bay.
Dərgwadəy manay à alay ana Fakalaw a wa.

[Anga bahay nà, iken.

Məgala anak tə mazlaḃ anak nà, inde sə coy.

Amen.]

¹⁴ «Kak kwanay apan ki pəsen anan anan ines anə do sa gak ikwen ines ahay nà, Bəbay a kwanay, winen mə njahay a à bagəbaga mburom ata dükwen, i pəsek ikwen anan ines a kwanay ahay re.

¹⁵ Əna ka sak a pəsen anan anan ines anə do azar aya bay cəna, Bəbay a kwanay dükwen i pəsek ikwen anan ines ahay bay ite re.»

Sumaya

¹⁶ «Kwanay apan ki gen sumaya nà, kã si ken anan ide a kwanay kawa kwanay ma ga mugo aya bay. Do sə mbaḃəm-ḃaḃa ahay nà, ta ga matanan. Tinen apan ti rac jəer aday do ahay tã san tinen apan ti ga sumaya. Əna nen apan ni jak ikwen həna, tə njadək anan magwagway

a tinen coy. ¹⁷ Əna, iken ki ga sumaya nà, banay anan ide anak, ga apan amar lele, ¹⁸ anga aday do ahay tã san iken apan ki ga sumaya bay jiga awan. Bina saa san anan way anak sa ga fok nà, si Bəbay anak Mbərom. Winen inde à man a mi ḃer ata awan. A canan anə way ata zle, aday i varak anan magwagway anak. Winen nà, a canan anə way mi ḃer aya fok.»

Man sa ḃer zliile lele awan

Lukas 12.33-34, 11.34-36

¹⁹ «Matanan kutok, kã sa hilen anan nga anə way ahay pə daliyugo a anan anga kwanay a bay. Anga pə daliyugo a anan nà, mumok ahay inde, zəḃzəḃ sa jãn mangaz pə way ahay dükwen inde, ti nes anan way ata fok. Aday do sə akar ahay dükwen ti zlar anan doh ahay aday ti kəra anan way a kwanay sə halay ata awan. ²⁰ Əna hilen anan way anə nga a kwanay aḃəka nà, à bagəbaga mburom. À man ata nà, mumok ahay tə mangaz dükwen ti nes anan sabay. Aday dükwen do sə akar ahay ti zlar anan doh aday sə kəra way ahay sabay re. ²¹ Anga, zliile anak ma ḃaf a à man ata nà, mivəl anak a dükwen i ga nə cezlezlen'e à man ata re.

²² «Ide nà, kawa lalam sə dəvan jiy-jay anə zek. Kak ide anak winen lele nà, ata zek anak a fok winen à jiyjay a inde. ²³ Əna kak ide anak lelibay nà, zek anak a fok winen ì ide zənzen a inde. Saa varak jiyjay a nə ma asa anaw? Kak ide anak kə tərək ide zənzen a nà, takəḃim-bomma iken à luvon inde aḃəkan.»

Atə Mbərom tə dala

Lukas 16.13

²⁴ «Dowan saa mba apan sa gan mer su way anə bahay su doh ahay cew nà, ibay. Anga kə pəlak anan do kərtek a lele nà, i nan ide anə ḃowan a hinen ata awan. Kabay, tə njahak tu do kərtek a

lele gerger cəna, i kədəy anan dōwan a hinen ata awan. Matanan, ki mben apan sa gan mer su way anà Mbərom aday sə pəlay dala cew maya dukwen, i ga zek bay re.

Adaf nga pə Mbərom

Lukas 12.22-31

²⁵ «Nen apan ni jak ikwen asa: Kâ sa jilen pə way sa pa tə zana bay. Sifa si zek a zalay way sa pa, aday zek dukwen a zalay zana asanaw? ²⁶ Cen pə məvuhom ahay aday. Ta casl awan bay, ta car awan bay, tə halay awan itəbay. Əna Bəbay a kwanay a mə njahay a à bagəbaga mburom ata, winen apan i gan atan sumor ta sə varan atan way sa pa. Aday kwanay kə zilen anan məvuhom ahay bidaw? ²⁷ Waya à wulen a kwanay saa mba apan tə ajalay nga anahan sə zəga anan apan luvon sə njahay anahan mənəjek anaw?

²⁸ «Kak matanan cukutok nà, kə jilen pə zana kə zalak nə angamaw? Ənga, cen pə avərez sə way ahay sa hay ahay à kibe ataya aday! Ta ga mer sə awan bay, ta han awan pi zek bay. ²⁹ Tə winen ata təkə nà, nen apan ni jak ikwen: Kwa abay bahay Sulimanu tə zlıle anahan a bayak ata təkədə nà, kula kə pəkak zana lele aya pi zek kawa avərez sə way ahay à kibe ataya bay re. ³⁰ Aday Mbərom winen apan i rəba anan daslam sə kibe, tinen inde biten lele, aday sidew a cəna ti i han anan uko tə daslam ataya re. Kwanay do ma kac adaf nga a anan aya awan, kak Mbərom kà mbak apan sa ga mer su way matana nà, i mba apan sə pəkak ikwen zana pi zek lele aya zal way ahay, à kibe ataya bidaw? ³¹ Matanan kutok, kâ sa viwen anan nga anà zek a kwanay tə ajalay nga pə way sa pa, pə way sa sa, kabay pə zana sa pak pi zek ahay bay. ³² Sə pəlay way

matanan ataya cəna, do sə pəra ahay. Aday Bəbay a kwanay Mbərom a dukwen a san zle, kwanay ki gen anan may anà way ataya way anahan. ³³ Əna lihen adəka sə pəlay bahay a Mbərom aday didək anahan awan. Ata winen a, i varak ikwen way a kwanay a sa gan may ataya fok re. ³⁴ Kâ sa viwen anan nga anà zek a kwanay tə ajalay nga pə way sə sidew bay, anga sidew ata dukwen i gan nga anà zek anahan a cite. Pə ide sə cəde fok, way anahan aya inde i sla saa bayak apan.»

'Am sa man mungok i zek ahay

Lukas 6.37-38, 41-42

7 «Kâ si men anan anan mungok i do azar aya à mivel inde bay, anga aday Mbərom â sa mak ikwen anan mungok bay ite. ² Anga Mbərom i mak ikwen anan mungok nà, kawa ana kwanay sa man anan mungok anà do ahay ata cite. I lavak ikwen way nà, tə way mbala ana kwanay sə lavan anan anà do ahay ata cite re.

³ «Iken nà, ka mba apan sə canan anà cukol i ide ana mərak anak inde, aday dədom i ide anak a inde nà, ka mba apan sə canan sabay ata nà, angama kutok anaw? ⁴ Ka mba apan sa jan anà mərak anak: “Hayak anan, nə gəbak anan cukol i ide wa!” aday cəkəbay dədom zləngədda i ide anak a inde nà, kəkəməw? ⁵ Mbadəmbada bidəka! Gəbay anan dədom i ide anak a wa aday! Ata ki mba apan sə canan sə gəbay anan ahay cukol i ide anà mərak anak wa kutok cite.

⁶ «Matanan, kâ sa viren anan anan way cəncan a anà kəla ahay bay, anga ti sa may ahay pikwen, ti ngalay kwanay awan. Kâ sa viren anan anan mədine a kwanay ahay anà gadura ahay bay, anga tâ sa ndərasl atan à dəndəlof inde bay, bina ti lize.»

**Cæcihen, pælen aday
jen ayak 'am uho wa**

Lukas 11.9-13

⁷«Cæcihen! Mbærom i varak ikwen way a kwanay sê cæce ata awan. Pælen! Ki ten anan à nga anà way a kwanay a sê pølay ata awan. Jen 'am pi zek wa uho, aday ti tæbak ikwen ayak wa. ⁸Anga kuwaya kè cæcihek way cæna, ti varan. Kuwaya kè pølak way ðukwen, i njaf way anahan a sê pølay ata awan, aday kuwaya kà jak ayak 'am uho wa ðukwen, ti tæban ayak wa cite re.

⁹«Matanan re, waya à wulen a kwanay saa varan kon à alay inde anà wan anahan, anga a cæce panan wa ðaf anaw?

¹⁰Kabay kak wan a a cæce nè kælef nà, ki varan dædew à alay inde bay re asanaw?

¹¹Kwanay ðo lelibay aya bugol ðukwen, kè sènen a viren anan way lele aya anà wan a kwanay ahay. Aday Bøbay a kwanay Mbærom, winen à bagæbaga mburom ata nà, a san sê varan way lele aya anà ðo sê cæce panan wa way ahay zal mbala a kwanay sa san biðaw?

¹²«Way a tæde abay ki gen anan may ðo ahay tâ gak ikwen anan ataya fok nà, lihen apan sa gan atan anan aday. Anga way a mæ vinde aya à Tawrita inde, aday à Deftere ana ðo maja'am a Mbærom ahay inde fok nà, tæ dazlan nè ta 'am ata awan.»

Mæsudoh ahay cew

Lukas 13.24

¹³«Zlen tæ mæsudoh a mæ mbædec a njulehwehwe ata awan. Anga mæsudoh a zlæbatam ata aday cæved anahan a ðukwen ma da 'am a bay ata nà, a dæzle ðo nà, à man sê lize. Do sa zla ta man ataya nè bayak awan. ¹⁴Ëna mæsudoh a mæ mbædec ata aday cæved anahan a ðukwen ma da 'am ata nà, a dæzle ðo nà, à

man sê sifa sa ndav bay ata awan. Do sa zla ta man ataya nà, tinen bayak aya itøbay.»

**Do maja'am a Mbærom
mungwalay aya awan**

Lukas 6.43-44

¹⁵«Bønen nga a kwanay lele pu ðo maja'am a Mbærom mungwalay aya wa. Ti zlak ayak à wulen a kwanay ahay inde nà, tinen kawa tæman ahay, aday cækøbay tinen nè kawa kæla kifè ahay. ¹⁶Ki sènen atan nà, pi mer su way a tinen aya wa. Anga jægem i wahay buway kulibay. Matanan iyam ðukwen i wahay maka kulibay re. ¹⁷Matanan dædezl si sé lele awan, i wahay wan lele cite re. Sé lelibay a ðukwen i wahay wan lelibay aya cite. ¹⁸Sé lele cæna, i wahay wan lelibay a kulibay, sé lelibay ite, i wahay wan lele aya kulibay re. ¹⁹Sé sê wahay wan lele aya bay ata cæna, ti gad anan, ti lar anan ù uko inde. ²⁰Matanan, ki sènen anan ðo maja'am a Mbærom mungwalay aya nè pi mer su way a tinen aya wa.»

Njavar a Yesu guzgwes aya awan

Lukas 13.25-27

²¹«Sènen anan pi zek wa lele re: Saa zla à bahay a Mbærom inde nà, ðo sê ngumo “Bahay, bahay” ataya fok bay. Ëna saa dæzle cæna, ðo sa ga way kawa sa zlan à nga anà Bøbay uno, winen mæ njahay a à mburom ata awan. ²²Kè dæzlek pø luvon saa ga sariya ata asanaw nà, ðo ahay bayan aya ti ja: “Bahay, bahay, ma mak anan anan 'am a Mbærom anà ðo ahay tæ slømay anak, mæ ræzlak anan setene ahay tæ slømay anak, ma gak masuwayan sê way ahay bayak a tæ slømay anak a re.” ²³Ëna ni jan atan nà: “Kula nè sènak kwanay a bay jiga awan. Zlen ayak à man uno wa, kwanay ðo sa ga sædøk ahay.»

Jike su doh ahay cew

Lukas 6.47-49

²⁴ «Natiya kutok, dōwan a nə kuwaya kə slənek 'am uno a anaya, aday kə dɛfak anan apan lele cəna, winen a a ga minje tə dōwan a inde ma san way awan, winen a han anan doh a anahan pə pəkərad. ²⁵ Iven a ga, zəlaka a haway, aday wəvara a ga, a bal anan doh ata, əna hwiya kə mbəzłak anan bay, anga doh ata ma han a pə pəkərad. ²⁶ Aday dōwan a kə slənek anan 'am uno a anaya, aday kə dɛfak anan apan bay ite nə, ata winen a ga minje tə dōwan a inde ma san way a bay awan. Winen a han doh anahan pə wiyen. ²⁷ Iven a ga, zəlaka a haway ahay, wəvara a ga, a bal anan doh ata awan, a mbazl gərep gərep hele hele.»

²⁸ Yesu a ndav anan 'am anahan ataya cəna, wazo anahan ata a gan wadan wadan anə dō ahay. ²⁹ Anga winen a dɛkay anan way nə kawa dō sə mazłab bina, kawa miter sə Tawrita ahay itəbay.

Yesu a mbar anan dōwan a inde mə dugwad awan

Markus 1.40-45; Lukas 5.12-16

8 Yesu a ndav anan atətək way anahan ataya nə, a dazay ahay à bəzłom ata wa, aday dō ahay bayak a tə pərahan azar. ² Dōwan a inde à man ata, winen dō mə dugwad awan. A zlak ayak pə cakay ana Yesu, a dukwen gərmeç ù vo, a wa: «Ba Məduwen, kà zlak anak à nga nə, ki mba apan sa mbar nen aday zugol uno à ndav ite.»

³ Yesu a ndəfəy anan alay anahan, a laman, aday a jan kutok, a wa: «U no, mbar! Zugol anak kə ndəvak.» Kwayan'a dōwan a mə dugwad ata a mbar acəkan. ⁴ Yesu a jan asa, a wa: «Sləne lele, kà sa təkəren ləbara a anan anə dōwan bay, əna zla saa kan zek anə dō sə gədan dundo anə way anga Mbərom, à zəzər iken. Aday varan way a Mbərom kawa

ana Tawrita a Musa sa ja ata awan, aday dō ahay tã san apan zugol anak kə ndəvak.»

Yesu a mbar anan bile ana bahay sə suje sə Ruma ahay

Lukas 7.1-10

⁵ Natiya kutok, Yesu a zla à wulen su doh sə Kafarnahum. Bahay sə suje ahay a inde à man ata awan, winen nə, Ruma ahay. A hədek pə cakay ana Yesu saa cəce panan maməzek. ⁶ A jan, a wa: «Ba Məduwen, bile uno a inde, winen mə nahay a àga nen. Winen ma mac saray aya awan, a ga dəce tə mindel.»

⁷ Yesu a mbədfahan apan, a wa: «Ni zlak ayak saa mbar anan.»

⁸ Bahay sə suje ata a jan, a wa: «Ba Məduwen, na slak aday sa jəka ki zla àga nen ata bay. Əna ja 'am a kərtek cəna, bile uno ata i mbar asanaw? ⁹ Nen a aday nə, bahay uno ahay dɛkwən inde, aday nen nə bahay sə lavan nga anə suje ahay bayan aya re. Na sak a jan anə dōwan a kərtek a: “Zla tiya”, i zla. Na sak a jan anə dō hinen: “Hayak à man a anan”, i nay ahay. Na sak a jan anə bile uno: “Ga natiya”, i ga anan acəkan.»

¹⁰ Yesu a sləne 'am anahan ataya cəna, a zlan à nga lele. A jan anə dō sə pərahan azar ataya awan, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dɛdem a həna: Kula na tak anan à nga anə dō sa daf upo nga lele kawa dōwan a anan à wulen su dō sə Isəra'ila ahay bay. ¹¹ Ni jak ikwen: Do ahay bayak a, ti i halay ahay nga kwa pə daliyugo ahay wa fok, ti i pa way à bahay a Mbərom tatə İbrəhima, tatə İsiyaku, aday tatə Yakob. ¹² Əna dō sa jəka tinen abay mə walay aya bugol saa pa 'am sə bahay a Mbərom ataya nə, ti gucey atan uho i ide zənzen a inde. À man ata nə, ti i yam aday ti i rac slan.»

¹³ Yesu a dazlan sa jan anə bahay sə suje ata awan, a wa: «Zla way anak agay!

I tərak kawa ananak a sa daf upo nga ata awan.»

À alay ata awan ite, bile anahan ata a mbar acəkan.

**Yesu a mbar dō sə dəvac
ahay bayak awan**

Markus 1.29-34; Lukas 4.38-41

¹⁴ Aya, Yesu a zla àga Piyer. A dəzle cəna, a tan ayak à nga anà jəje ana Piyer nà, winen mə nahay a, nga a bərzlan. ¹⁵ Yesu a laman alay anà uwar ata awan, aday nga a sə bərzlan ata a ndalay panan. A slabak, a dan way sa pa anà Yesu.

¹⁶ Suko anahan a ga cəna, ta ran ahay dō sə dəvac azar aya bayan awan, tinen tē setene aya à nga inde. Yesu a razl anan setene ahay ta 'am anahan sa jan atan, aday a mbar anan dō sə dəvac ataya fok.

¹⁷ A ga matanan ata aday 'am ana dō maja'am a Mbərom Ezaya sa ja ata à təra, a wa:

«Winen nà, kə gəbak puko wa bəle a mənuko,

kə tavakak anan puko wa dəvac ana mənuko ahay.††»

**Do sa gan may sə pərahan
azar anà Yesu ahay**

Lukas 9.57-62

¹⁸ Yesu a canan anà man su dō pəcakay anahan ata nà, a jan anà njavar anahan ahay tē takas way a tinen pa day uho sə bəlay. ¹⁹ Miter sə Tawrita a inde, a həfəken ayak pə cakay ana Yesu, a jan, a wa: «Miter, nen ni pərahak azar kwa aha fok.»

²⁰ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Hwehwe ahay nà, məke a tinen ahay inde, məvuhom sa nga mburom ahay dukwen, doh a tinen ahay inde, əna nen Wan su Do nà, man sə nahay uno inde saa man uda ibay.»

²¹ Dowan a maza à wulen sə njavar a Yesu ahay wa a jan, a wa: «Ba Məduwen, u no sə pərahak azar, əna vuro cəved nà zla agay, nà saa lay anan ahay bəbay uno aday.»

²² Yesu a mbədahan apan ite, a wa: «Mbəsak anan məsinde ahay tē la məsinde a tinen ahay. Iken, hayak, pəruho azar.»

Yesu a gafan 'am anà atə mad' tē a'am

Markus 4.35-41; Lukas 8.22-25

²³ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a ján way anahan à kwalalan inde tē njavar anahan ahay. ²⁴ Tinen apan ti zla kutok, vəvara məduwen a a slabak kwayan'a pa nga sə a'am. Məsugurndolon sə miresl sə a'am a slabak, a njəvek ayak à kwalalan inde. Ata Yesu nà, winen apan i njak ahan.

²⁵ Njavar anahan ataya ta nay apan, tē pədek anan, ta jan, ta wa: «Ba Məduwen, mənuko apan di lize. Tam mənuko ite!»

²⁶ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kə jəjiren nà, angamaw? Kə dəfen upo nga bayak a bay kələdaw?»

Coy Yesu a slabak hərom, a gafan 'am anà mad', a jan anà məsugurndolon sə a'am ahay tē mbəsak sa bal. Dekek, atə mad' tē a'am tē tavay acəkan. ²⁷ Way ata a gan masuwayan anà dō ataya bayak awan. Anga nan ta ja, ta wa: «Dowan a anan ata nà, dō maw? Kwa atə mad' tē məsugurndolon sə a'am ahay dukwen tē dəfan apan!»

**Yesu a mbar anan dōwan aya inde
cew tē setene aya à nga inde**

Markus 5.1-20; Lukas 8.26-39

²⁸ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a dəzle pa 'am sə bəlay, pa day uho su kon sə Gadarena ahay. À man ata nà, dōwan aya inde cew, tē setene aya à nga inde. Tinen aday nà, ta ga zlawan cəvedəbay.

††8:17 Ca pə Esaaya 53.4.

Anga nan, do ahay tē mbəsakak sa zla ta man ata awan. Dowan ataya ta nay ahay à wulen sə jəvay ahay wa, tē zlangay tatē Yesu. ²⁹Tē canan à Yesu cəna, ta zlah pi zek, ta wa: «Iken Wan a Mbərom, kə pəlay pumo wa həna kwayan'a nə maw? Ka nak sa naa ga alay tē manay kwayan'a mənəna alay a Mbərom sa dəf ata sə də-zley ahay ca daw?»

³⁰Ta man a tinen ata dərən mənəok nə, gadura ahay inde, tinen apan ti rac apa. ³¹Setene ataya tē cəce pə Yesu a wa, ta wa: «Kak a nak sa razl manay nə, varan umo cəved mē ndərmađ à gadura a anaya inde.»

³²Yesu a jan atan kutok, a wa: «Zlen uda awan!» Tē zləray ahay ù do ataya wa, ta zla à gadura ahay inde. Gadura ahay fok ite, ta haw kwa pa zar kon wa, tē dazak ayak kwa pa 'am məgugəje wa à bəlay inde, tətah, tē lize uda awan.

³³Do sa gan nga anə gadura ataya ta haw à wulen su doh. Ta jan anə do ahay way a sə təra pu do cew ataya awan, aday pə gadura ahay re. ³⁴Do sə wulen su doh ahay fok, ta nay saa zlangay tē Yesu. Tē canan cəna, tē dubok anan Yesu, aday à zla ù kon a tinen ata wa.

Yesu a mbar anan dōwan a inde mə təra à məndak awan

Markus 2.1-12; Lukas 5.17-26

9 Natiya kutok, Yesu a ján à kwalalan inde maza awan, a takas bəlay, a ma way anahan à Kafarnahum, wulen su doh anahan. ²À wulen su doh ata wa, dōwan aya inde tē gəban ahay do pə lala, winen mə təra à məndak awan. Yesu a canan anə adaf nga a tinen ata cəna, a jan anə dōwan a mə təra à məndak ata awan, a wa: «Dəna uno, kē jalay awan sabay. Nə pəsek anan ines anak ahay coy.»

³Aya əna, miter sə Tawrita ahay inde à man ata awan, tē jalay nə: «Dowan

a anan, winen apan i jənan pa 'am anə Mbərom.»

⁴Yesu a san abayak nga a tinen ata zle coy. Anga nan a wa: «Kə jilen way lelibay a matanan à mivəl a kwanay inde nə, angamaw? ⁵Ma da 'am a nə maw? Sa ja: “Nə pəsek anan ines anak ahay” ata daw, kabay sa ja: “Slabak, zla” ata daw? ⁶Əna u no kē sənən apan lele, nen Wan su Do nə, məgala uno inde sə pəsen anan ines à do ahay pə daliyugo.» A jan anə dōwan a mə təra à məndak ata: «Slabak, gəba lala anak, zla agay!»

⁷Dowan ata a slabak, a zla way anahan agay acəkan. ⁸Do ahay tē canan anə way ata cəna, tē jəjar pi zek, aday tē həran nga anə Mbərom, anga kē varak anan mazlađ matanan ata anə do zənzen aya awan.

Yesu a ngaman anə Mata

Markus 2.13-17; Lukas 5.27-32

⁹Yesu a slabak à man ata wa asa, a zla way anahan. Winen apan i zla ata nə, a canan à dōwan a inde tē ngaman Mata, winen mə njahay a ù doh sə cakal jangal. Yesu a canan cəna, a jan: «Pəruho azar!» Mata a slabak, a pərahan azar acəkan.

¹⁰Tē njahay pə tuwez àga Mata kutok, Yesu tē njavar anahan ahay. Aday do sə cakal jangal ahay tu do sə atahasl azar aya bayak a ta zlak ayak re. ¹¹Farisa ahay tē canan anə way ata cəna, tē cəce pə njavar anahan ataya wa: «Miter a kwanay nə, a pa way pə kərtek a tu do sə cakal jangal ahay, aday tu do sə atahasl ahay nə, angamaw?»

¹²Yesu a sləne anan lele nə, a jan atan, a wa: «Do dəvac a bay cəna, a gan may anə do sə disise bay, si do sə dəvac ahay. ¹³Adəka bay, zlen saa tətak nə, 'am a ma ja à Deftere a Mbərom inde a anan: “U no do ahay tē gan sumor i zek ahay, bina u no tē vuro gənaw ma sla dundo

aya bay.^{‡‡} Nen a aday dukwen, na nay ahay sa naa ngaman anà do sa ga way lele ataya bay. Əna na nay ahay nà, sə ngaman anà do sə atahasl ahay.»

Acəce way pə sumaya

Markus 2.18-22; Lukas 5.33-39

¹⁴ Natiya kutok, njavar a Yuhana ahay tə cəce pə Yesu wa, ta wa: «Manay tə Farisa ahay, ma ga sumaya kutok nà, njavar anak ahay nə ta ga itəbay angamaw?»

¹⁵ Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «A ga pikwen nà, do mə ngamay aya à man sə gəba dalay nà, ti mba apan sa ga sumaya itəđaw? Matanan bay! Əna pa pac a do sə gəba dalay ata, tə bənak anan à wulen a tinen wa nà, ata ti ga sumaya kutok.

¹⁶ «Matana re, waya sə tapay zana wiya a pə zana anahan məduwer a anaw? İbay. Anga à man sə banay anan nà, məgabəl sə zana wiya ata i zəga anan apan məke ana zana məduwer ata awan, i ngəraw. ¹⁷ Matana re, dowan sa mbađ mahay mə kwasay a bay a à mbulo sa zlay məduwer a dukwen ibay^{¶¶}. Anga mahay mə kwasay a bay ata kà sak a kwasay nà, i ngəraw anan mbulo sa zlay a məduwer ata awan, aday mahay dukwen i mbađ à məndak, mbulo sa zlay kə nəsek asa re. Anga nan, suwan sa mbađ mahay mə kwasay a bay à mbulo sa zlay wiya awan. Ata, awan saa nes dukwen ibay.»

Atə bahay a inde tə uwar sə laman alay à zana a Yesu ata awan

Markus 5.21-43; Lukas 8.40-56

¹⁸ Yesu winen apan i ja 'am anahan ataya nà, dowan inde winen bahay awan, a zlak ayak. A dukwen gərmec ù

vo anà Yesu, a jan, a wa: «Dəna uno kə məcak həna. Hayak əga nen. Kà đaf apan alay anak aday à mbar ite.» ¹⁹ Atə Yesu tə njavar anahan ahay tə slabak, tə pərahan azar.

²⁰ Uwar a inde à man ata ite, winen dovac a, ava kuro nga cew. Mez winen apan i pəkan ahay à kutov wa. Anga nan, a nay ahay à wulen sə do ahay ta sə dəba a Yesu. A dazlan, a laman alay nec anà 'am sə zana ana Yesu. ²¹ A jalay nà: «Kak nə njadək sə laman anà zana anahan a cəna, ni mbar asanaw!»

²² Yesu ite a mbəda 'am pə uwar ata, a canan, aday a jan: «Mazar uno, kə jalay awan bay, adaf nga anak pi nen ata kə mbərak iken.» À alay ata awan ite, uwar ata a mbar acəkan.

²³ Yesu a dəzle əga bahay ata awan. A canan anà do sa fa gingec ataya pi zek tu do sa yam ataya fok nà, ²⁴ a jan atan, a wa: «Zlen à man a anan wa, anga dəna a anan kə məcak bay. A njak ahan ca.» Man su do ataya tə mbasay apan.

²⁵ Ta razl anan do ahay fok uho lele nà, Yesu a zla ù doh à man sə məsinde, a bənan anan alay anà dəna ata awan. Dəna ata a slabak hərom.

²⁶ Matana kutok, ləbara ata a ta 'am təđay pə daliyugo ata fok.

Yesu a mbar anan hurof aya inde cew

²⁷ Yesu a slabak à man ata wa asa, a zla way anahan. Pə cəved anahan ata kutok, hurof ahay cew tə pərahan ayak azar, tinen apan ti zlah, ta wa: «İken wan a Dawuda, m̄a gak i zek wa ite!» ²⁸ Yesu a zla ù doh lele nà, hurof ataya tə hədəken ayak pə cakay. Yesu a cəce patan wa, a wa: «Kə dəfen upo nga ni mba apan sa mbar kwanay acəkan đaw?»

^{‡‡}9:13 Ca pə Hose'a 6.6.

^{¶¶}9:17 Mbulo sa zlay nà, way sa mbađ uda mahay sə Yahuda ahay. Aday dukwen, kak winen wiya awan nà, à alay ana mahay sə kwasay uda nà, a ngəraw bay.

Tə mbədfahan apan, ta wa: «Ayaw, mə dəfak apak nga.»

²⁹Natiya kutok, Yesu a laman atan alay pə ide, aday a wa: «Â tərak ikwen kawa ana kwanay sə dəfay upo nga ata awan.»³⁰ Ide a tinen ahay tə təba acəkan ngurret.

Pə dəba wa nə, Yesu a gafan atan 'am pi zek wa lele, a wa: «Kâ sa təkəren anan 'am a anan anə dōwan bay jiga awan.»³¹ Əna tinen ta zla cəna, tə təkər anan ləbara a Yesu kwa aha pə daliyugo ata fok.

Yesu a mbar anan dōwan a inde maandak awan

³²Dōwan a abay hurof ataya tinen apan ti zla way a tinen mba, dō ahay tə gəban ahay dōwan a inde anə Yesu. Dōwan ata a ja 'am bay, winen maandak awan, anga setene inde anan à nga.³³ Yesu a razl anan setene ata awan, aday dōwan a maandak ata a dazlan sa ja 'am kutok. Way a sə təra ata a gan masuwayan anə dō ahay. Anga nan ta ja, ta wa: «Way kawa həna anan ata, dōwan kə canak anan kula à Isəra'ila bay fok.»

³⁴Aya əna, Farisa ahay ta wa: «Sə varan məgala sa razl anan setene ahay nə, bahay sə setene aya awan.»

Do si mer su way ahay ta kac ike

³⁵Yesu a bar à wulen su doh ahay, aday a zla pu kon pu kon. Winen apan i tətakan anan way anə dō ahay ù doh sə wazay ahay. A taa wazan atan ləbara sə bahay ana Mbərom mugom awan. Kə mbərak anan dō sə dəvac a tinen ahay fok, pi zek tu dō mə təra à məndak aya fok re.³⁶ Yesu a canan anə man su dō ata cəna, ta gan i zek wa, anga ta yak nga, tə dawarak kawa təman mənəna dō sa gan atan nga ataya awan.³⁷ Natiya kutok, a jan anə njavar anahan ahay, a wa:

«Way sa pa inde à guvo bayak a sə halan nga, əna dō sə halan nga aya ta kac ike.³⁸ Suwan gen anan kem anə bahay sə guvo awan, â zəga anan dō ahay à guvo, anga sə halan nga anə way sa pa.»

Yesu a walay dō maslan anahan ahay kuro nga cew

Markus 3.13-19; Lukas 6.12-16

10 Natiya awan, Yesu a ngaman anə njavar anahan kuro nga cew ataya pə cakay anahan. A varan atan məgala sa razl anan setene ahay, aday sa mbar anan dō sə dəvac ahay fok, tu dō mə təra à məndak aya fok re.² Sləmay su dō maslan anahan a kuro nga cew ataya nə, həna: mama'am awan, Simon, dōwan a Yesu sə ngaman Piyer^{§§} ata awan, tinen tə mərak anahan Andəre. Yakuba tinen tə mərak anahan Yuhana, tinen wan ana Zebede ahay.³ Filip tə Bartilome, Tomas tə Mata dō sə cakal jangal ata awan, Yakuba wan ana Alfa, Tade,⁴ Simon dō manide sə Ruma ahay ata awan, tə apan Yudas Iskariyot dō saa ga dəf pə Yesu ata awan.

Mer su way ana dō maslan a kuro nga cew ataya awan

Markus 6.7-13; Lukas 9.1-6

⁵Yesu a slan anan dō maslan anahan ahay kuro nga cew ataya ta sa jan atan: «Kâ si zlen àga dō sə pəra ahay bay, kâ si zlen à wulen su doh sə Samariya ahay bay re.⁶ Kî zlen asanaw cəna, pə cakay sə Isəra'ila ahay, tinen kawa təman mə lize ataya awan.⁷ À man a kwanay sa zla fok, dîken atan anan nə: “Bahay a Mbərom winen bəse tə kwanay coy.”⁸ Mbəren anan dō ahay à dəvac a tinen ahay wa. Slabîken anan dō ma mac aya re. Do mə dugwad aya dukwen, mbəren atan aday zugol a tinen â ndav. Rəzlen anan setene à dō ahay wa. Kə njîden

§§10:2 Kawa sa ja nə, Pəkərad.

mægala ata dukwen kəriya awan, viren anan anà do ahay kəriya cite. ⁹Kâ sa gəben dala à alay bay, kwa dala sə gura, kwa sə gursa, kwa sə rəslom. ¹⁰Kâ sa gəben tabay à alay bay, kâ sa gəben zana ahay cew bay, kâ si ren təkarak ahay saray cew bay, kâ sa gəben dəker à alay bay fok. Anga do si mer su way cəna, i pa nà, way sə herreb anahan.

¹¹«Ka sak a dəzlen à wulen su doh cəna, pəlen do təde i təma kwanay ata awan. Njihen àga winen hus à luvon a kwanay sa zla à man hinen. ¹²Kwanay apan ki i dəzlen àga do nà, jen atan kawa həna a anan: “Zay à tərak ikwen.” ¹³Ata kak do su doh ataya tə təmahak kwanay nà, zay a kwanay à njahay patan acəkan. Aday kak do su doh ataya tə təmahak kwanay bay ite cəna, zay a kwanay à may ahay pikwen. ¹⁴Matana re, kak dowan aya tinen tə təmahak kwanay bay, kabay ta ngam sə sləne 'am a kwanay bay nà, zlen way a kwanay à man ata wa, aday kə bəzlaşmen morbodok su kon a tinen pə saray a kwanay ahay wa. ¹⁵Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Pə luvon a aday Mbərom i gan sariya anà do sə daliyugo ahay ata nà, zek i naa dan anà do su kon ataya zal mbala ana Sodoma tə Gomora.»

Dəce ahay inde pa 'am

Markus 13.9-13; Lukas 21.12-17

¹⁶«Ni slan kwanay həna, kawa təman ahay à wulen sə kəla kibe ahay inde. Anga nan, təren do wurwer aya kawa dədəw ahay, aday njihen səkəffe kawa badəbada ahay. ¹⁷Ben nga a kwanay lele pu do sə daliyugo ahay wa, anga ti naa zla kwanay à man sə sariya ahay, ti naa ndəbay kwanay à doh sə wazay ahay. ¹⁸Ti naa ngəza kwanay pa 'am

sə guverner ahay aday pa 'am sə bahay məduwen aya anga kwanay njavar uno ahay. Matanan ki gen side pa 'am a tinen ahay, aday pa 'am ana do sə pəra ahay re. ¹⁹Kwa siwa siwa tə bənak kwanay à man sə sariya ahay nà, kâ sa jilen à mivəl a kwanay inde: “Mi i ja həna nə maw, aday mi ja kəkəmw?” bay. Anga ki njiden 'am i nak ikwen ahay à nga inde à alay ata awan. ²⁰Anga 'am ata i nay ahay dukwen à nga a kwanay wa bay. Saa jak ikwen ahay nà, Apasay a Bəbay a kwanay Mbərom.

²¹«Matanan, mərak ahay ti varan anan mərak a tinen ahay anà do ahay aday tã vad atan. Bəbay ahay dukwen ti gan anà gwaslay a tinen ahay matana re. Gwaslay ahay dukwen, ti slabak pə bəbay a tinen ahay aday do ahay tã vad atan re. ²²Do ahay fok ti nak ikwen idə anga kwanay njavar uno ahay. Əna dowan a kə səmak anan anà dəce ata hus à andav a inde nà, winen i tam. ²³Kak do ahay ta gak alay tə kwanay à kon ata nà, zlen way a kwanay à kon hinen. Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Nen Wan su Do ni may ahay nà, ki mben apan sə zlangay alay pu kon sə Isəra'ila fok aday bay.

²⁴«Do sə jangay nà, i zalay miter anahan bay. Matanan, do sa ga mer su way àga do dukwen, i zalay bahay su doh ata bay re. ²⁵Do sə jangay kà sak a dəzle à doh anà do sə jangan ata awan, kabay do si mer su way dukwen kà sak a dəzle à məduwen sə mazlaş ana bahay su doh ata awan, ata winen kà slak kutok. Kak aday tə ngamak uno i nen bahay su doh “Bə'elzebul†” nà, ti təra kwanay do su doh uno ahay fok à məndak kə zalak kutok bidaw?»

*10:15 Ca pə Laataanooji 19.

†10:25 Bə'elzebul nà, sləmay ana Fakalaw re.

Lele sə jəjaran nà, anà wayaw?

Lukas 12.2-9

²⁶ «Anga nan, na wa: Kê jəjiren anan anà do sa ga alay tə kwanay ahay bay. Way mi dər aya fok ti kay ahay zek uho mba, aday 'am mə səsək aya asəsək fok, ti sləne zek kutok. ²⁷ Way uno sa jak ikwen mənuko taayak ataya fok, jen anan pə idə sə do ahay fok kutok re. Way a kwanay sə sləne mə səsək asəsək ataya nà, jen anan pə zavay wa kutok. ²⁸ Kê jəjiren anà do sa mba apan saa ndəvak ikwen anan sifa tətə ataya bay. Jəjiren anan adəka nà, anà Mbərom. Winen nà, i mba apan sə lize anan zlay si zek tə sifa a təkə à məkə sə mərda ata awan. ²⁹ Tə dala anak mənjoək nà, ti pəkak apan kədəye ahay ngwer cew bidaw? Kədəye ataya nà, inde kərtek sə slahay pa nga mburom wa à məndak mənjoəna Bəbay Mbərom sa gan may nà, inde daw? ³⁰ Kwanay həna dukwen, kwa sibək sa nga a kwanay, tinen mə baslay aya fok kərtek kərtek. ³¹ Anga nan, na jak ikwen: Kê jəjiren bay, bina kwanay kə zilen kədəye ahay bayak a asanaw!

³² «Natiya, kak dōwan a kə jak pa 'am su do sə daliyugo ahay “Nen do a Yesu!” nà, nen dukwen, ni ja pa 'am ana Bəbay uno Mbərom, winen à bagəbaga mburom ata: “Winen do uno!” cite. ³³ Əna dōwan kə jak pa 'am su do sə daliyugo ahay sa jəka a san nen Yesu bay cəna, nen dukwen ni jan anà Bəbay uno Mbərom, winen à bagəbaga mburom ata nà, na san anan bay ite re.»

Yesu a nay anan nə zay bay, əna maslalam

Lukas 12.51-53, 14.26-27

³⁴ «Natiya asa, kə jilen sa jəka na nay ahay nà, sə gəbay ahay zay bay. Na nay sə gəbay nə zay bay, əna maslalam. ³⁵ Nen na naa njak anan atə wan pi zek tə bəbay anahan, aday atə dəna dalay a

pi zek tə may anahan, atə dalay sa wan pi zek tə jəje anahan. ³⁶ Saa təra pi zek do manide ahay nà, dōwan aya ù doh pə kərtek ata awan.

³⁷ «Dowan a kə sak a pəlay bəbay anahan kabay may anahan zal sə pəlay nen cəna, winen kə slak njavar uno bay. Aday dōwan kə sak a pəlay wan anahan kabay dəna anahan zal sə pəlay nen cəna, kə slak njavar uno bay re. ³⁸ Kak dōwan a kə tavakak dədom anahan mə zləngad a aday kə pərahak uno azar bay cəna, kə slak njavar uno bay re. ³⁹ Dowan a kə nak anan sa tam anan sifa anahan tə alay anahan a cəna, i lize anan adəka bugol. Əna dōwan a kə lizek anan sifa anahan anga nen ite nà, ata i njad anan way anahan adəka.»

Mərdok anga sə təma njavar a Yesu ahay

Markus 9.41; Lukas 10.16

⁴⁰ «Dowan a kə təmahak kwanay, a təma nà, nen awan. Aday do sə təma nen dukwen, a təma do sə slənay ahay nen ata awan. ⁴¹ Dowan a kə təmahak do maja'am a Mbərom anga winen do maja'am a Mbərom cəna, i njad mərdok anahan kawa ana do maja'am a Mbərom ata awan. Aday dōwan a kə təmahak do didək a anga winen do didək a cəna, i njad mərdok anahan kawa ana do didək ata re. ⁴² Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Kuwaya dōwan a kə varak anan kwa a'am mə taslay a anà do ma kac a kərtek à wulen sə njavar uno a anaya anga winen njavar uno nà, i njad magwagway anahan acəkan.»

Yuhana, do sa gan baptisma anà do ahay ata, a slan do ahay à man a Yesu

Lukas 7.18-35

11 Natiya kutok, Yesu a ndav anan sə dakan anan way anà njavar anahan ahay kuro nga cew ataya cəna, a zla way anahan à man maza aya awan,

anga a nan sə tətakan anan aday sə wazan anan 'am a Mbərom anà dō sə wulen su doh sa man ataya fok.

² À alay ata ite, Yuhana dō sa gan baptisma anà dō ahay ata aday nà, winen à dangay. A sləne ləbara si mer su way ana Yesu Almasihu sa ga ataya nà, a slənay anan njavar anahan ahay ite, tã nay pə cakay ana Yesu ³ saa cəce panan wa: «Iken nà, Almasihu dōwan a manay sə sləne i nay ahay mba ata daw? Kabay m̃a ba dō maza daw?»

⁴ Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Zlen, təkəren anan anà Yuhana nà, way a kwanay sə sləne aday way a kwanay sə canan ataya awan. ⁵ Hurof ahay tē tēbak idē, vədal ahay tinen apan ti zla tē saray a tinen, aday dō mē dugwad aya dukwen, zugol inde patan sabay anga tē mbərak. Mədəngazlak ahay, tinen apan ti sləne way tē sləmay a tinen ahay re, dō ma mac aya tē slabakak ahay à məkə wa, aday dō mətawak aya tē slənek ləbara sa 'am mugom awan. ⁶ Ataslay mivēl i tēran anà dō aday kē mbəsakak sa daw upo nga itəbay ata awan.»

⁷ À alay a njavar a Yuhana ahay tinen apan ti zla way a tinen kutok ata nà, Yesu a dazlan sa jan 'am ana Yuhana anà man su dō ata awan, a wa: «Ki zlen à kibe à man sa saf inde nà, saa cay ahay pa maw? Pə gusuko aday mad winen apan i bal anan ata daw? A'ay! ⁸ Əna aday ka si cen ahay nà, pa ma kutok anaw? Pu dō aday winen ma pak zana kəlfedede aya ata daw? Do sa pak zana kəlfedede aya dukwen, tinen nà, ù doh sə bahay ahay. ⁹ Aka aday ka si cen ahay nə pa ma kərtek a kutok anaw? Pu dō maja'am a Mbərom bidaw? Ayaw, winen dō maja'am a Mbərom acəkan, aday nen ni jak ikwen nà, winen a zalay dō maja'am a Mbərom ahay re. ¹⁰ Anga

'am inde mē vinde à Deftere a Mbərom inde, pə winen. Mbərom a wa: «Həna ni slan dō maslan uno, i lahak pa 'am saa ndakak anan cəved lele.»[†]

¹¹ «Nen apan ni jak ikwen tē đidēm a həna: À wulen su dō sə njahay ahay pə daliyugo nà, dōwan inde sə zalay anan Yuhana dō sa gan baptisma anà dō ahay ata nà, ibay. Aya əna, dō ma kac awan à bahay a Mbərom inde ata ite nà, winen a zalay anan Yuhana tē mēduwen. ¹² Kwa a bənay ahay à alay Yuhana sə dazlan sə wazan anan 'am sə bahay a Mbərom anà dō ahay hus ahay həna ata nà, dō manidē ahay inde ta gak vəram tē bahay a Mbərom, aday a nan atan sə ngəzar anan. ¹³ Hus ahay pə Yuhana sə dəzley, Deftere Tawrita a Musa, tē Deftere mbala ana dō maja'am a Mbərom ahay fok, ta jay ahay nà, pa 'am sə bahay a Mbərom awan. ¹⁴ Kak ki tēmi-hen 'am uno kəmaya, 'am ana Deftere sa ja pə amay ana Eliya ata nà, kē tərak tē Yuhana kutok. ^{†15} Sləmay inde pə dōwan a sə sləne 'am a anan cəna, à sləne.

¹⁶ «Do a wuswes anaya həna ata nà, ni ga atan minje nà, ta maw? Ni ga atan minje cəna, tē gwaslay ahay sə njahay pə zavay sə wulen su doh, ti zlahan ayak anà gwaslay sa day hinen ataya, ta wa: ¹⁷ «Ma fak ikwen ayak gungozl, kə gər-ven bay. Ma fak ikwen ayak gingec, kə yimen bay re!» ¹⁸ Bina Yuhana kà nak, a pa way sa pa kəray bay, a sa mahay bay re, ta ja apan ta wa: «Winen tē setene à ngal!» ¹⁹ Nen Wan su Do na nak, na pa daw kəray, na sa mahay kəray. Tinen apan ti ja upo re, ta wa: «Cen apan! Dōwan a anan nà, dō sə kutov, dō sə vaway nga, aday winen car su dō sə cakal jangal ahay pi zek tu dō sə atahasl ahay.» Aya əna, dō ahay ti

^{†11:10} Ca pə Malakiya 3.1.

^{†11:14} Ca pə Malakiya 3.23-24.

san kəlire[§] ana Mbərom winen lele, anga ti canan anà mer su way anahan sa ga ataya awan.»

**Dəce pu kon aya sə təma
'am a Yesu bay ataya awan**

Lukas 10.13-15

²⁰ Yesu a dazlan, a gafan 'am anà do sə wulen su doh aya aday winen sa ga uda zek məduwen sə masuwayan anahan ahay ataya awan, anga tən gəmək sa yam pə ines a tinen ahay itəbay ata awan. ²¹ A ja, a wa: «Iken, wulen su doh sə Kurajin, yam zek anak anga dəce i tak à nga. Iken, wulen su doh sə Baytisada dukwen, dəce i tak à nga re. Anga abay masuwayan aya ma ga à wulen su doh a kwanay ataya, tã ga atan à wulen su doh sə Tirus tə Sidon nà, do sa man ataya ti yam pə ines a tinen ahay bidaw? Ti pak zana sə məsinde pi zek, ti kukot rəba pa nga aday sə đakay anan tə yimak pə ines a tinen ahay tə didek awan. ²² Anga nan, nen apan ni đakak ikwen anan həna: Pə luvon sa ndav anan daliyugo nà, sariya ana atə Tirus tə Sidon nà, i dan atan 'am kawa ana kwanay bay.

²³ «Iken Kafarnahum, a ga apak nà, Mbərom i cakaf wa iken à mburom đaw? Matana bay! Ki zla nà, à məkə sə mərda adəka coy. Anga masuwayan aya ma ga àga iken ataya nà, abay à ga nə tinen ma ga aya nə à wulen su doh sə Sodoma nà, ata tiya winen i ga inde hus biten cite re. ²⁴ Anga nan, ni jak ikwen: Pə luvon sa ndav anan daliyugo nà, sariya ana Sodoma i dan 'am kawa ananak bay.»

**Yesu i đakan anan cəved
sa man uda anà do ahay**

Lukas 10.21-22

²⁵ À alay ata awan, Yesu a ja, a wa: «Bəbay uno, iken Bahay sə bagəbaga mburom, iken Bahay sə daliyugo. Suse

anak, anga kə đakak anan anan way a anaya anà gwaslay ahay, way ataya aday dukwen abay kə đərek anan pu do sə kəlire ahay wa, pu do sə asan way ahay wa. ²⁶ Ayaw, Bəbay uno, ka ga matanan, anga a zlak à nga anakiken awan.»

²⁷ Matanan, a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Bəbay uno kə varak uno anan way ahay fok. Down sa san Wan a Mbərom nà, ibay, si zek ana Bəbay Mbərom awan. Aday đowan sa san Bəbay Mbərom dukwen ibay, si nen wan anahan awan, tu do aday Wan a Mbərom a gan may sə đakan atan anan ataya awan.

²⁸ «Kwanay do ma ya nga aya, kwanay tə way ma ba aya pa nga ata awan, hayak ikwen ahay pə cakay uno, aday ki njiden sa man uda awan. ²⁹ Pərihen anan azar lele nà, anà 'am uno ahay, tətiken way pi nen wa, anga nen nə do səkəffe awan, ki gen dəce à alay uno wa itəbay. Ata aday, sifa a kwanay ahay ti man uda awan kutok. ³⁰ Anga 'am uno ahay nen sa jak ikwen ataya nà, ti njahak ikwen pa may. Way nen sə đəfak ikwen uda pa nga ata nà, i ba pikwen bay.»

**Yesu nà, winen bahay sə
luvon sa man uda awan**

Markus 2.23-28; Lukas 6.1-5

12 Pə luvon a inde nà, Yesu tə njavar anahan ahay ta zla tə guvo sa ndaw. Njavar anahan ahay ta kađ ndaw aday ta pa, anga may a han patan. Əna, pac ata nà, luvon sa man uda awan. ² Farisa ahay tə canan à way a tinen sa ga ata cəna, tə cəce pə Yesu a wa, ta wa: «Ca apan, njavar anak ahay nà, ta ga way aday tədə abay sa ga pə luvon sa man uda bay ata nə, angamaw?»

³ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay kə jingen way ana Dawuda sa ga tu do anahan ahay, à alay a may a

[§]11:19 Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

han apan ata itəbay daw? A ga nə kəkə-maw?*** 4 Dawuda a zla à jawjawa sə mazlaḅ a Mbərom inde, a ray pen ma ga nga a anga Mbərom, ta pa tu do anahan ahay. Aday abay təde sa pa pen ataya nà, si do sə gədan dundo anà way anga Mbərom ahay taayak bidaw?

5 «Kabay kula kə jingen Tawrita itəbay daw? Do sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom nà, ta ga mer su way ù doh sə mazlaḅ a Mbərom nə pac pac, kwa tə luvon sa man uda awan.†† Tə winen ata təkə dukwen, ines inde patan ibay re. 6 Ni jak ikwen həna: Do sə zalay doh sə mazlaḅ a Mbərom inde həna à man a anan.

7 «Mə vinde à Deftere a Mbərom inde nà, Mbərom a wa: “U no do ahay tã gan sumor ì zek ahay, bina u no tẽ vuro gə-naw ma sla dundo aya bay.‡‡” Ata nà, abay kə sənən anan 'am ata nà, ki viren anan ines anà do mənəna ines ahay həna biten ataya bay. 8 Bina nen Wan su Do nà, nə lavan nga anà luvon sa man uda awan.»

**Yesu a mbar anan dowan
a inde ma mac alay awan**

Markus 3.1-6; Lukas 6.6-11

9 Natiya awan, Yesu a slabak, a zla ù doh sə wazay a inde. 10 Dowan a inde à man ata, winen ma mac alay awan. Aday dukwen Farisa ataya, a nan atan sa man anan mungok anà Yesu pa sa ga mer su way pə luvon sa man uda ata awan. Anga nan tə cəce pə Yesu wa: «Tawrita a mənuko kə varak uko cəved sa mbar do pə luvon sa man uda awan daw?»

11 Yesu a mbəfahan atan apan, a wa: «Hinahibay təman anak inde, aday kə slahak panak à məkə inde nà, ki gəbay

anan à məkə wa, kwa â ga nə pə luvon sa man uda awan bidaw? 12 Tə dīdem a nà, do a zalay təman bidaw? Anga nan, cəved inde sa ga mer su way lele awan, kwa pə luvon sa man uda awan.»

13 Yesu a jan anà dowan a ma mac alay a ata kutok: «Ndədoy anan alay!» Dowan ata a ndədoy anan alay acəkan, alay anahan kə pəsakak kawa alay a hinen ata re. 14 Matana awan, Farisa ataya ta nay ahay uho, tə halay nga, aday tə pəlay cəved sə lize anan Yesu kutok.

**Do si mer su way a
Mbərom sə walay ata awan**

15 Aday Yesu a sləne ləbara a tinen ata cəna, a slabak à man ata wa, a zla way anahan. Do ahay tə pərahak anan azar bayak a re, aday a mbar anan do dəvac aya fok. 16 A gafan atan 'am pi zek wa lele, tã sa jan anà dowan winen wayaw bay. 17 Natiya awan, 'am a Mbərom sa ja tə dundo ana Ezaya ata a təra dīdek a kutok. Mbərom a wa:

18 «Do si mer su way uno nen sə walay ata, həna!

Winen nà, ləliwe uno awan,
nə taslay anan mivəl nə tə winen awan.
Ni slənak ayak apan Apasay uno.

I dakan atan anan dīdek uno anà do su kon ahay fok.

19 I ngam sə təre tu do bay, i zlah awan itəbay.

Dowan sə sləne dundo anahan pə cəved ibay.

20 Gusuko winen apan i kad coy dukwen,
winen i ndav a wa bay,
lalam winen apan i mbacay coy dukwen,
winen i ndəvan wa alay itəbay re,
hus pə luvon mbala dīdek anahan saa tavay nga ata awan.

**12:3 Ca pə 1 Samiyel 21.2-7.

††12:5 Ca pə Limle 28.9-10.

‡‡12:7 Ca pə Hose'a 6.6.

²¹ Do ahay fok ti dɔfan ide nà, anà sləmay anahan kərtek.^{¶¶}»

**Yesu a razl setene ahay
tə mɛgala a Mbərom**

Markus 3.20-30; Lukas 11.14-23

²² Pə dɛba anahan a wa nà, tə gəban ahay dɔwan a inde, winen huof awan, aday maandak a re, anga setene inde anan à nga. Yesu a mbar anan. Dɔwan ata a ja 'am, a canan ide kutok. ²³ Way a sə tɛra ata a gan masuwayan anà man su dɔ ata fok. Ta ja, ta wa: «Dɔwan a anan nà, winen Wan ana Dawuda mənuko sa ba ata bidaw?»

²⁴ Aya əna Farisa ahay tə sləne cəna, ta ja, ta wa: «Dɔwan a anan nà, sə varan mɛgala sa razl anan setene ahay nà, Bə'elzebul^{§§} bahay sə setene ahay.»

²⁵ Yesu a san ajalay nga a tinen a zle. Anga nan a jan atan, a wa: «À bahay a wura wura fok cəna, kak dɔ anahan aya 'am kà zlak atan pi zek bay nà, bahay ata i nes wa. Wulen su doh a wura wura, gulom su doh a wura wura dukwen, kak dɔ ahay uda ataya 'am kà zlak atan pi zek sabay cəna, i tavay nga sabay re. ²⁶ Kak Fakalaw bahay sə setene ahay winen apan i razl setene ahay nà, 'am kà zlak atan pi zek tu dɔ anahan aya sabay. Matanan bahay anahan a i tavay nga sabay re. ²⁷ Kak nen na razl setene ahay tə mɛgala ana Fakalaw nà, aday wan a kwanay ahay ti sa razl setene ahay nə tə mɛgala à waya kutok asa anaw? Anga nan, sa naa mak ikwen anan mungok nà, wan a kwanay aya awan. ²⁸ Tə dɛdem awan, na razl setene ahay tə mɛgala sə Apasay a Mbərom. Matanan re, ki sənen anan kutok, bahay a Mbərom kà nak ahay à wulen a kwanay.

²⁹ «Matana re, dɔwan saa zlan ù doh ù dɔ gədan a saa ngəzəray panan way

anahan ahay nà, ibay. Si kə lahak apan kurre kə jawak anan dɔwan ata awan, aday i saa mba apan sa zlan ù doh sa ray panan way anahan ahay nà, na.

³⁰ «Dɔwan aday winen ti nen bay cəna, ata winen dɔ manide uno. Dɔwan a kà mak uno zek sə halan nga anan dɔ ahay bay, ata winen a i tan atan 'am. ³¹ Anga nan ni jak ikwen həna, dɔ zənzen a kə nəsek kabay kə jənak anan pa 'am anà Mbərom nà, Mbərom i pəse anan ines anahan ata awan. Aya əna, kak dɔwan a kə jənak anan pa 'am anà Apasay Cəncan a nà, ata Mbərom i pəsen anan ines anahan ata itəbay fok. ³² Matanan re, kwa dɔwan a nə a ja 'am lelibay a pa Wan su Do, Mbərom i pəsen anan ines anahan ata, əna dɔ sa ja 'am lelibay pa 'am ana Apasay Cəncan ata nà, Mbərom i pəsen anan ines anahan ata kula ite sabay, kwa həna pə luvon sə biten, kwa pə luvon saa nay.»

Dədezl si sé tə wan anahan aya awan

Lukas 6.43-45

³³ «Kak dɛdazl si sé a nə sumor a cəna, wan anahan a i tɛra sumor a re. Aday kak dɛdazl si sé a nə sumor a bay ite, ata wan anahan a dukwen nə sumor a bay re cite. Anga nan, ta san dɛdazl si sé nà, pa wan a wa. ³⁴ Kwanay aday nà, zahav su kɔn ahay, ki mben apan sa ja 'am lele aya nə kəkəməw? Bina təbəlem su dɔ a ja nə way sa nay ahay à mivəl anahan wa. ³⁵ Do lele a nà, a san sa ja 'am zle ləfəfəfə, anga 'am anahan ata a nay ahay nà, kwa à mivəl anahan lele ata wa. Matanan, dɔ sə huwan dukwen a ja nə 'am sə huwan, anga 'am anahan ata a nay ahay nà, kwa à mivəl anahan a lelibay ata wa re. ³⁶ Nen ni jak ikwen həna: Pə luvon a Mbərom sa ga sariya ata nà, dɔ ahay ti mbədahān apan anà

^{¶¶}12:21 Ca pə Esaaya 42.1-4.

^{§§}12:24 Bə'elzebul nà, sləmay ana Fakalaw re.

nga a tinen ahay pa 'am a tinen ahay ma ja aya lelibay ataya fok. ³⁷ Mbərom i ban iken, kabay i mbəsak iken nà, anga 'am anak ma ja awan.»

Do ahay ta gan may Yesu à gan atan masuwayan

Markus 8.11-12; Lukas 11.29-32

³⁸ Natiya awan asa, do ahay à wulen sə Farisa ahay pi zek tə miter sə Tawrita aya ta jan anà Yesu, ta wa: «Miter, a nan umo, ga masuwayan sə way kərtek sə đakay anan nà, Mbərom a sə slənay ahay iken acəkan ata awan.»

³⁹ Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Do sə biten ahay nə huwan aya fok, do sə mbəđahan ləen anà Mbərom ahay. Tinen ta gan may nà, anà masuwayan. Əna ti canan anà masuwayan sə awan sabay, kak si masuwayan sə təra pə Zonas, do maja'am a Mbərom ata aday.*

⁴⁰ Kawa ana Zonas sa ga luvon ahay maakan à kutov sə kələf məduwen a inde ata nà, nen Wan su Do ni ga matanan luvon ahay maakan à məkə inde re. ⁴¹ Pə luvon sə sariya a Mbərom saa ga ata nà, do sə Nəniwe ahay ti slabakay ahay uho pə kərtek a tu do sə biten a anan ataya, ti gan atan sariya. Anga do sə Nəniwe ahay nà, tə sləne wazo ana Zonas cəna, ta yam pə ines a tinen ahay. Aday đukwen, do sə zalay Zonas winen inde à man a ana awan.

⁴² «Pə luvon sə sariya nà, bahay sə Saba đukwen i slabak sa gan sariya anà do sə biten a anaya awan. Anga kwa winen dəren təkede nà, kà nak ahay sa naa pəkak ayak sləmay pa 'am ana bahay Sulimanu, ma ja aya tə kəlire ata awan†. Əna, cen apan həna kutok, do sə zalay anan Sulimanu tə məduwen đuk-

wen, winen inde à man a ana awan. Əna hwiya đowan a ngam sə sləne 'am anahan bay re.»

Amay ana setene à mivəl su do inde

Lukas 11.24-26

⁴³ «Setene kà nak ahay ù do wa nà, i zla à man kibe inde saa bar, saa pəlay man sa man uda awan. Əna kə njadək man bay nà, ⁴⁴ i jan anà nga anahan: “Suwan ni ma ù doh uno nen a sa nay ahay wa ata awan.” Kà sak a may ahay nà, i tan à nga anà doh anahan a mama'am ata mə ndakay awan, mə faday a lele, đowan uda ibay. ⁴⁵ Aday cəna, i ma pə dəba, i ray ahay apan setene azar aya cuwbe, sə zalay anan tə huwan asa, ti nay, ti njahay à đowan ata inde. Aday anjahay ana đowan ata nà, lelibay zal pa sə kukwa ata wa asa. Natiya đukwen, i təran anà do sə biten a huwan ataya fok nà, matanan re.»

Mərak a Yesu ahay tatə may anahan

Markus 3.31-35; Lukas 8.19-21

⁴⁶ Yesu winen apan i jan 'am ata anà do ahay mba, mərak anahan ahay tatə may anahan ta nay, tə tavay uho. Ta gan may sa ja 'am tə winen. ⁴⁷ Đowan a a jan anà Yesu, a wa: «Atə may anak tatə mərak anak ahay, tinen mə tavay aya uho. A nan atan sa jak 'am.»

⁴⁸ Yesu a mbəđahan apan, a wa: «May uno nà, wayaw? Mərak uno ahay nà, maya anaw?» ⁴⁹ A sukwe alay pə njavar anahan ahay, a wa: «Sə təra mərak uno ahay aday may uno nà, tinen. ⁵⁰ Anga do sa ga way sa zlan à nga anà Mbərom, winen à bagəbaga mburom ata nà, sə təra may uno tə mərak uno nə winen adəka.»

* 12:39 Ca pə Zonas 1 - 4.

† 12:42 Ca pə 1 Laamiibe 10.1-13.

Jike su do sa casl ndaw*Markus 4.1-9; Lukas 8.4-8*

13 Natiya kutok, pə luvon ata kərtek awan, Yesu a nay ù doh wa, a zla way anahan sa jan 'am anà do ahay pa 'am sə bəlay. ²Do ahay bayan a tə mindel ta nay ahay pə cakay anahan. Anga nan, a ján way anahan sə njahay à kwalalan inde. Do ahay ite tə tavay pa 'am mægujeguje. ³Yesu a dakan atan anan way ahay bayan a tə jike ahay.

A jan atan, a wa: «Dowan inde a zla à guvo, saa casl ndaw. ⁴Winen apan i casl ndaw ata kutok, zahav a guce panan pə cəved, aday məvuhom ahay tə dagay anan. ⁵Zahav azar a, a guce pə saray pəkərad, ta hay ahay bəse, anga yugo inde bayan a ibay. ⁶Əna pac a sləray cəna, a butoy anan aday a vak anan, anga sləlay a ibay. ⁷Zahav mə mbəsakan a à alay inde ata a guce à wulen sə adak inde. Ta ha cəna, ta har pi zek tə adak, əna adak a bənan mbiyed, ndaw ata kə nahak bay. ⁸Əna zahav azar awan, a guce à məndak pə yugo lele awan. Ta nah bine siwaw nà, nga sa ndaw kərtek a cəna, hawal sa ndaw apan nə səkat, azar a kwa kuro mbərka, hinen ahay dukwen inde apan kwa kuro maakan.» ⁹Yesu a jan atan kutok, a wa: «Sləmay inde pə dowan a nə, à sləne 'am a anan.»

Yesu a ja 'am tə jike nə angamaw?*Markus 4.10-12; Lukas 8.9-10*

¹⁰Pə dəba anahan a wa nà, njavar anahan ataya ta zla à man anahan sə cəce panan, ta wa: «Ka taa jan 'am anà do ahay tə jike nà, angamaw?»

¹¹Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay nà, way mi der aya à bahay a Mbərom a inde ata nà, winen a kə gak ikwen panan akar sa 'am sə bahay anahan a coy. Aday do a azar a nà, Mbərom

kə varak atan cəved sa san anan itəbay. ¹²Do aday way anahan ahay inde nà, i njad apan re, way i ga inde apan bayan a kutok. Əna, do aday awan anahan inde ibay ata, i lize anan mbala anahan a mənjoek ata re. ¹³Natiya, na jan atan 'am tə jike nà, anga ti ca apan, əna tə canan bay, ti pak apan sləmay, əna tə sləne bay, ti san awan bay re. ¹⁴'Am mbala ana Ezaya sa ja ata a təra patan kutok. Mbərom a wa:

«Ki pəken sləmay, əna ki slənen awan bay.

Ki cen apan tə ide, əna ki cinen anan anà awan bay.

¹⁵Anga do ataya nà,

tə tacak anan ide, anga aday tə canan anà awan bay,

tə dəngəzlak anan sləmay a tinen, anga aday tə sləne awan bay,

tə dərزلak anan mivəl a tinen, anga aday tə san awan bay.

Bina, abay ti mbədahan ləen anà ines a tinen ahay, aday ni mbar atan.‡»

¹⁶«Əna kwanay nà, tislen mivəl, anga ide a kwanay ahay tə canan à way ahay zle, sləmay a kwanay dukwen ti sləne way ahay re. ¹⁷Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: 'Do maja'am a Mbərom ahay bayan a pi zek tu do didək aya bayak a ta gak anan may sə canan à way a kwanay a sə canan həna ata awan, əna tə canak anan anà awan bay. Ta gan may sə sləne way a kwanay a sə sləne həna ata awan, əna tə slənek awan bay re.»

Yesu a pəsak anan jike su do sa casl ndaw ata awan*Markus 4.13-20; Lukas 8.11-15*

¹⁸«Natiya kwanay nà, sənən anan jike su do sa casl ndaw ata kutok: ¹⁹Kuwaya, dowan a kə slənek ləbara sə bahay a Mbərom, aday kə sənək anan bay cəna,

‡13:15 Ca pə Esaaya 6.9-10.

Do sə Sədoək a nay ahay, a wudfeh anan way a ma casl a à mivél anahan inde ata awan. Cəved aday zahav sə guce apan ata nà, a ga minje tu do matanan ata awan. ²⁰Do maza aya ite, tinen ta ga minje tə saray pəkərad, zahav sə guce apan ata awan. Tinen nà, tə slənek 'am a Mbərom cəna, tə təma anan tə ataslay mivél awan. ²¹Əna, 'am ata a pak sləlay à mivél a tinen inde bay. Ti njahay mən-jək cəna, dəce i tan atan à nga, kabay ajugwar 'am i nay ahay patan anga 'am ana Mbərom nà, ti mbəsak cəved sa 'am a Mbərom. ²²Do maza aya ite, tinen ta ga minje tə wulən sə adak zahav sə guce uda ata awan. Tinen tə slənek anan 'am a Mbərom nà, ti sapat zek tə way sə daliyugo ahay, ti gan may à zliile sə daliyugo ahay. Way ataya nà, ti bənan mbiyed anà 'am a Mbərom aday â nah bay. ²³Əna do azar aya nà, tinen ta ga minje tə yugo lele awan, zahav sə guce uda ata awan. Tinen kutok, tə slənek 'am a Mbərom nà, ti san anan. Anga nan, ta zla nga uho pa 'am a Mbərom. Ti nah aday hawal sa ndaw ahay ti ga patan nə səkat, kwa kuro mbərka, kabay kwa kuro maakan.»

Jike sə azay sa sla à wulən sa ndaw inde

²⁴Asa, Yesu a gan atan jike maza awan, a wa: «Bahay a Mbərom a ga minje tu do aday a zla à guvo, a casl ndaw. ²⁵Əna luvon a ga bine siwaw nà, à alay a do ahay tinen apan ti njak ahan ata nà, do manidə a zla à guvo ata ite, a casl uda azay sa sla pa nga ana ndaw, a zla way anahan. ²⁶Ndaw a hay, a har, a zla nga uho cəna, azay sa sla ata a ha, a har, a kay anan nga anahan uho cite. ²⁷Do sa ga mer à guvo ana dowan ata ataya ta zla à guvo nà, ta may, ta jan: “Ka casl à

guvo nà, ndaw asənə, aday azay sa sla a hay ahay uda awanaw?” ²⁸A mbəda-han atan apan, a wa: “Sa casl uda nà, do manidə uno.” Do ataya tə cəce panan, ta wa: “A nak mē ndaha anan wa həna dāw?” ²⁹A mbəda-han atan apan: “A'ay, anga ki i ndihən anan pi zek ta ndaw! ³⁰Mbəsikən anan tâ nah pi zek hus pə luvon sa car ndaw aday. Ata ni jan anà do si mer su way uno ahay: ‘Binen anan azay sa sla, viken anan, aday hilen anan nga anà ndaw i de uno kutok.’»

Jike sə zahav sa wan sə bəzan

Markus 4.30-32; Lukas 13.18-19

³¹Yesu a jan atan 'am sə jike maza awan, a wa: «Bahay a Mbərom a ga minje nà, ta wan sə bəzan^f. Do a gəba wan awan, a casl anan à guvo anahan inde. ³²Wan sə bəzan nà, ma kac a à wulən sə zahav sə dədazl sə way sə kibe ahay fok. Əna kak ta sak a casl anan aday kà hak ite nà, a har a zalay dədazl si sé azar aya tə məduwən. A har dükwən, kawa dədazl si sé məduwən aya re. Məvuhom ahay ta mba apan sə njahay uda tu doh.»

Jike sə wudəh

Lukas 13.20-21; Markus 4.33-34

³³Yesu a zəgahan atan anan 'am sə jike hinen asa, a wa: «Bahay a Mbərom a ga minje nə tə wudəh. Uwar a ra mən-jək, a gan anan, a pak pə nuko anahan gəsədaf maakan. A laf anan nà, nuko ata fok a kwasay, a zlambar.»

³⁴Natiya kutok, Yesu a jan 'am a anaya anà man su do ata fok nə tə jike. Kà jak atan 'am sə awan maza mən-jəna jike bay. ³⁵A ga matanan nà, aday 'am a Mbərom mbala Ezaya sə vinde anan ata â təra, bina Mbərom a wa: «Ni jan atan 'am tə jike,

^f13:31 Yesu a ga minje nà, ti sé sə àga tinen a inde.

ni d'akan atan anan way mi d'er a, kwa à alay a daliyugo dukwen mə ndakay a fan bay ataya awan.[§])

Yesu a pəsak anan jike sə azay sa sla à wulen sa ndaw ata awan

³⁶ Aday kutok, Yesu a mbəsak anan man sə do ahay ahay uho, a zla way anahan ù doh. Njavar anahan ataya tə hədäken ayak pə cakay, ta jan: «Pəsakan umo anan ahay jike sə azay sa sla à wulen sa ndaw inde ata awan.»

³⁷ Yesu a jan atan, a wa: «Do sa casl ndaw, winen Wan su Do. ³⁸ Guvo a nà, daliyugo. Ndaw a nà, do sə d'əfan apan à Mbərom ataya awan. Azay sa sla kutok nà, do sə d'əfan apan anà do sə huwan ataya ite re. ³⁹ Do sə Sədoək sa casl azay sa sla ata nà, Fakalaw. Alay sa car ndaw dukwen, luvon sa ndav anan daliyugo. Do sa car ndaw ahay dukwen, tinen maslay a Mbərom ahay. ⁴⁰ Kawa ana do sa ra azay sa sla aday a vak anan ata nà, way i t'era pə luvon sa ndav anan daliyugo dukwen matanan. ⁴¹ À alay ata nà, nen Wan su Do, ni slə-nay ahay maslay uno ahay aday ti fakan wa alay anà do sə huwan ahay aday sa man zek anà do ahay sa ga ines ataya fok à bahay a Mbərom wa. ⁴² Ti lar atan dukwen à bərom sə uko inde. À man ata awan, ti yam ta sa rac slan ngərcəca. ⁴³ À alay ata kutok, do d'idek aya nà, ti dav kawa pac à bahay a Bəbay a tinen Mbərom inde. Do aday sləmay inde apan nà, à sləne 'am a anan!)

Jike sə zlile mi d'er aya awan

⁴⁴ «Bahay a Mbərom a ga minje nà, tə zlile mi d'er a à guvo. Do a njad anan, a d'er anan maza awan, a zla tə ataslay mivəl awan. A sukom anan dala tə way

anahan ahay fok, a sukom anan guvo winen sa d'er anan uda zlile anahan ata kutok.

⁴⁵ «Asa, bahay a Mbərom a ga minje tu do sa ga masa tə mədine ahay. ⁴⁶ A njad mədine lele awan, a sukom anan dala tə way anahan ahay fok, aday a sukom anan mədine ata kutok.»

Jike sə kələf à zuvo inde

⁴⁷ «Matanan re, bahay a Mbərom a ga minje nə tə zuvo ma lar a à d'əlov inde, a ray ahay kələf ahay bayan a cara cara ata awan. ⁴⁸ A rah lele nà, do sa ban kələf ahay tə ngəzahay anan uho kutok. Ti pəkay anan wa kələf ahay pə məgu-jeguje, tə walay a wa kələf lele aya à mbulo, aday kələf lelibay ataya dukwen tə guce atan. ⁴⁹ Way i naa t'era pə luvon sa ndav anan daliyugo dukwen matanan. Maslay a Mbərom ahay ti nay ahay, ti walay anan do sə huwan ahay à wulen su do d'idek aya wa. ⁵⁰ Ti lar anan do sə huwan ahay à bərom sə uko inde, aday ti yam ta sa rac slan a ngərcəca à man ata awan.»

Jike sə way məduwer aya pi zek tə way wiya aya awan

⁵¹ Yesu a cəce way pə njavar anahan ahay wa kutok: «Kwanay kə sənən way a anaya fok d'aw?)»

Tinen ite tə mbədahan apan, ta wa: «Ayaw, mə sənək.»

⁵² Anga nan, Yesu a jan atan kutok: «Kak miter sə Tawrita inde, aday kə d'akak anan 'am sə bahay a Mbərom nà, kə t'arak kawa bahay su doh sa ray anan way anahan ahay məduwer aya ù doh wa pi zek tə way wiya aya təke def uho ata awan.»

**Do sə Nazaratu ahay
tə dəfak nga pə Yesu bay**

Markus 6.1-6; Lukas 4.16-30

⁵³ Yesu a ndav anan sa ja 'am ataya nà, a zla way anahan ⁵⁴ à Nazaratu, kon anahan a sa har uda ata awan. A dazlan, a zla ù doh sə wazay, a tətakan anan way anà do ahay à man ata awan. 'Am anahan ataya a gan atan masuwayan, aday ta wa: «A njadəy ahay kəlire sə asan way ata awanaw? Aday a mba apan sa ga masuwayan a anaya nà, waya sə varan gədan ata anaw?» ⁵⁵ Winen nà, wan ana do sə cəcəf dədom ba? May anahan dukwen Mariyama. Məran aya dukwen, da san atan zle, atə Yakuba tə Yusufu tə Simon tatə Yuda. ⁵⁶ Mərak anahan ahay dəna aya dukwen, da san atan zle lele, tinen pə cakay a mənuko. Aday winen a njadəy gədan matanan ata awanaw?» ⁵⁷ Anga nan, tə ngəmak sa dəf nga pə Yesu bay.

Yesu a jan atan kutok: «Do ahay ta gan nga anà 'am ana do maja'am a Mbərom kwa ta sə wura fok. Əna ù kon anahan awan, aday ù doh anahan a nà, dowan a gan nga anà 'am anahan ahay itəbay.»

⁵⁸ Yesu a ga masuwayan sə way à man ata nà, mənəcək ca, anga tə təmahak sa dəf apan nga bay.

**Amac ana Yuhana, do sa
gan baptisma anà do ahay**

Markus 6.14-29; Lukas 3.19-20, 9.7-9

14 Ihe, à alay ata nà, Hiridus nə bahay a pə daliyugo sə Galile. A sləne pə ləbara ana Yesu nà, ² a jan anà do anahan ahay, a wa: «Dowan ata nà, i ga nə Yuhana do sa gan baptisma anà do ahay ata kà mak uho. Anga nan, a mba apan sa ga masuwayan sə way ahay nà, na.»

³⁻⁴ Kwakwa ata nà, Hiridus a gəba anan Hirudiya, uwar ana wanbay ana-

han a inde, tə ngaman Filip. Anga nan, Yuhana a jan, a wa: «Ki jipen pə uwar tə mərak anak nə, lelibay. Way ata nà, ines!» Anga nan kutok, Hiridus a jan anà do ahay tə ban anan Yuhana. Ta ban anan, tə dəfak anan ayak ù doh sə dangay. ⁵ Anga nan kutok, a nan anà Hiridus sa vad' anan Yuhana. Aya əna, kə vədək anan bay, anga a jəjaran anà Yahuda ahay, bina ta ca pə Yuhana nà, do maja'am a Mbərom wanahan.

⁶ Pa pac a inde kutok, azar uko sə bayak pə luvon sə wahay anan bahay Hiridus a ga. Dəna a Hirudiya a inde, a nay, a gərvan pa 'am anà Hiridus tu do anahan mə ngamay ataya. Agərav ata a zlan à nga anà Hiridus, ⁷ a mbađay i varan way anà dəna ata kawa anahan saa cəce panan ata fok.

⁸ Dəna ata ite, a zla à man ana may anahan, a cəce panan: «Nə cəce nə maw?»

May anahan a jan nà: «Cəce nà, tə gəđək ahay nga a Yuhana.»

A may à man ana Hiridus, a cəce: «U no ki gad' anan nga anà Yuhana, aday vuro anan ahay həna à kwatama inde.»

⁹ Way a mə cəce ata kà zlak anan à nga anà Hiridus sabay. Əna ba kə mbađək anan pa 'am ana do anahan mə ngamay aya coy. Natiya kutok a jan anà suje ahay tə varan ahay nga a Yuhana anà dəna ata kawa anahan sə cəce ata awan. ¹⁰ Suje a zla ù doh sə dangay saa gəđay ahay nga ana Yuhana. ¹¹ Ta nay anan ta nga a Yuhana ma dəf a à kwatama inde, tə varan anan anà dəna a Hirudiya ata kutok. Winen ite a təma anan cəna, a varan anan anà may anahan. ¹² Njavar a Yuhana ahay ite, ta zla ù doh sə dangay, tə gəbay anan məsinde ana Yuhana, ta la anan. Pə dəba anahan a wa, ta zla sə təkəren 'am ata anà Yesu.

**Yesu a varan way sa pa anà
do ahay ti ga mbulo dara**

*Markus 6.30-44; Lukas
9.10-17; Yuhana 6.1-14*

¹³ Yesu a sløne Yuhana kè məcak cəna, a slabak à man ata wa, a ján à kwalalan inde tə njarav anahan ahay dəkdek, a zla way anahan kəcah pə do ahay wa à kibe. Do ahay tə sløne sa jəka tinen à kibe ata nà, ta nay ahay à wulen su doh ahay wa, tə pərahan azar à kibe tə saray. ¹⁴ Yesu a dazay ahay à kwalalan wa cəna, a canan anà do ahay bayak awan. Do ataya ta gan i zek wa. A dazlan, a mbəran atan anan do sə dəvac a tinen ahay.

¹⁵ Suko a ga bine siwaw nà, njarav anahan ahay ta jan, ta wa: «Luvon winen apan i ga! Aday həna dukwen mənuko à man kibe. Suwan, mbakan cəved anà do ahay tã zla à wulen su doh ahay. Ata ti njad sə sukom way sa pa ahay.»

¹⁶ Yesu ite, a mbədahan atan apan, a wa: «Ti gan may sa zla à man a bay, əna kwanay a viren atan way sa pa awan.»

¹⁷ Tinen ite tə mbədahan apan re, ta wa: «Awan inde pumo ibay! Inde həna dukwen si tapa sa pen ahay dara tə kələf ahay cuwcuwwe coy.»

¹⁸ Yesu a jan atan: «Hayak ikwen anan ahay!» ¹⁹ A jan anà do ahay tē njahay pa nga sə gujed à məndak. A gəba anan tapa sa pen a dara ataya, tə kələf a cew ataya awan. A ca ide à mburom, a ngəran ayak anà Mbərom. A gəzla anan tapa sə pen ataya i zek wa, a varan anan anà njarav anahan ahay, aday tē gəzlan anan anà do ahay. ²⁰ Do ataya fok ta pak, tə rahak bah bah. Njarav anahan ahay tə halan nga anà mə mbəsak ataya nà, a ga cəkarak kuro nga anahan a cew re. ²¹ Do sa pa way à man ata dukwen, tinen mə baslay a nà, mungol a dəkdek aday nà, ta ga mbulo dara, mənjenja sə baslay anan uwar ahay pi zek tə gwaslay aya awan.

Yesu a bar pa nga sə a'am tə saray

Markus 6.45-56; Yuhana 6.15-21

²² Pə dəba ana way ata wa kutok, Yesu a jan anà njarav anahan ahay tã ján à kwalalan inde, aday tē lahan pa 'am sa zla pa day sə uho. Winen awan, i i mbəsak anan do ahay à dəba a tinen wa. ²³ Tə gəzla nga tə do ahay lele nà, a zla way anahan à bəzlom saa ga amboh, winen a taayan. Luvon a ga apan à man ata awan.

²⁴ À alay ata nà, kwalalan winen dəren coy. Mad winen apan i vawan nga anà kwalalan pa nga sə a'am, anga tə zlangay uda awan. ²⁵ Aday ide kə cədek lele fan bay, Yesu a zla pə cakay a tinen cukwe cukwe pa nga sə a'am tə saray. ²⁶ Njarav anahan ataya tə canan winen apan i zla tə saray pa nga sə a'am ata cəna, tə jəjar pi zek yibyeḃ, ta wa: «Həna anan nà, mədahan.» Ta ma nga sa zlah pi zek, anga zlawan cərkəke.

²⁷ Aya əna Yesu a canan atan cəna, a jan atan ayak 'am a kwayan'a, a wa: «Bənen mbac lele, nen awan, kə jəjiren bay.»

²⁸ Piyer a jan 'am, a wa: «Bahay uno, kak iken acəkan nà, jo ahay i nen nà zlak ayak pa nga sə a'am tə saray a ite kwa!»

²⁹ Yesu a jan ahay: «Hayak!»

Piyer a dazay à kwalalan wa ca, a zla à man a Yesu tə saray aday pa nga sə a'am acəkan. ³⁰ Əna a canan ayak anà mad nà, a ma nga sə jəjar, aday a dazlan kwayan'a sə kəkar à a'am inde. Winen ite a zlah pi zek, a wa: «Bahay uno, tam nen ite!»

³¹ Natiya Yesu a bənan alay bəse, aday a jan kutok: «Adaf nga anak a kac ike daw? Sa gak hiyem hiyem nə maw?»

³² Ta ján way a tinen à kwalalan inde cew maya awan cəna, mad a mbəsak sa bal cite. ³³ Njarav anahan a azar ataya tə həran nga, ta wa: «Acəkan, tə didem a nà, iken nə Wan a Mbərom.»

³⁴Tə takasay ahay pa day sə agay lele nà, ta zla ù kon sə Gənesaret. ³⁵Do su kon ataya ta san anan Yesu lele cəna, ta tar anan 'am a pə daliyugo a tinen fok. Anga nan, do ahay ta ray anan ahay do sə dəvac ahay fok. ³⁶Ta gan amboh â mbəsakan cəved' anà do dəvac ataya tē laman alay kwa anà 'am sə zana anahan, aday tā mbar ite. Do sə laman ataya fok, tə mbərak acəkan.

Atətak way sə bije ahay

Markus 7.1-13

15 Natiya kutok, Farisa ahay pi zek tə miter sə Tawrita aya ta nay ahay kwa à Urəsalima wa, pə cakay ana Yesu. Tə cəce panan, ta wa: ²«Njavar anak ahay nà, tə pərahan azar anà atətak way sə bije ahay bay nə angamaw? Bina, ta pa daf mənjenja sə banay alay kawa atətak way sə bije ahay.»

³Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Aday kwanay dukwen, tə atətak way a kwanay nà, kə nəsən anan 'am a Mbərom angama kəla anaw? ⁴Anga Mbərom a ja nà: “Dəfan apan anà bəbay anak tə may anak**” aday “Kuwaya dōwan a kà jak 'am lelibay a pə bəbay anahan kabay pə may anahan nà, sa vad anan.††”

⁵Əna kwanay ki jen nà, kak dōwan a kà jak anan anà bəbay anahan kabay anà may anahan: “Way uno abay saa mak anan zek ata nà, kə tərak anà Mbərom.”

⁶Ata i dəfan apan anà atə bəbay tə may sabay. Matanan kutok, kə nəsən anan way a Mbərom ma fan awan, anga sə pərahan azar anà atətak way sə bije ahay. ⁷Kwanay aday nà, mbəcəmbada aya awan. Ezaya kà jak pikwen 'am a Mbərom dīdem awan, Mbərom a wa:

⁸“Do anaya tə hərə nga nà, ta 'am dəkdek,

mivel a tinen aya nə dären ti nen.

⁹Tinen apan ti dukwo gərmec ù vo nə kəriya awan.

Bina tinen apan ti tətakan anan anà do ahay nà,

way sa nga a tinen ahay dəkdek.‡‡»

Way sa ga məsagar pu do

Markus 7.14-23

¹⁰Yesu a ngaman ayak anà do ahay tā nay pə cakay anahan. A jan atan, a wa: «Pəken uno sləmay, sənən 'am a anan. ¹¹Saa ga məsagar pu do nà, way sa zla ta 'am i zek su do ata bay. Əna way sa ga məsagar pu do nà, way sa nay ta 'am i zek wa adəka.»

¹²Njavar anahan ahay tə hədəken ayak pə cakay ta jan, ta wa: «'Am anak a sa ja ata nà, kə cəbak anan anà Farisa ahay nə, ka san bidaw?»

¹³Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Zahav sə way a aday Bəbay uno winen à bagəbaga mburom ata sa casl bay ata cəna, ti ndaha wa zek. ¹⁴Mbəsiken atan. Tinen nà, hurof sə bənan alay anà hurof ahay adəka. Kak aday do hurof a winen apan i bənan alay anà do hurof a cəna, ti slahay nə cew maya à gujar inde.»

¹⁵Natiya kutok, Piyer a jan, a wa: «Dakan umo anan 'am sə jike ata ite!»

¹⁶Yesu a mbədahan apan, a wa: «Hus həna dukwen, kwanay kə sənən fan bay daw? ¹⁷Way sa zla i zek su do ta 'am nà, a zla nə à kutov a way anahan, a may uho tə mətīlen, kə sənən bay re daw?

¹⁸Əna way sa nay uho ù do wa ta 'am nà, a nay ahay nə kwa à mivel wa. Ata sa ga məsagar pu do nà, way ata kutok. ¹⁹Anga sa nay à mivel su do wa kutok cəna, way kawa ajalay nga lelibay aya, avad nga su do, aga mədīgweđ, aga vuwar, akar, agad mungwalay, agəfan

**15:4 Ca pə Gurtaaki 20.12; Tooktaaki Tawreeta 5.16.

††15:4 Ca pə Gurtaaki 21.17; Farillaaji Lewiŋko'en 20.9.

‡‡15:9 Ca pə Esaaya 29.13.

azar ù do. ²⁰Natiya, sa ga mäsagar pu do kutok nà, way ataya awan. Bina, apa way mənǰəna sə banay alay kawa ana bije a kwanay ahay sa ja nà, a ga mäsagar pu do bay.»

**Uwar a inde winen Kanana
ahay a daf nga pə Yesu**

Markus 7.24-30

²¹Yesu a slabak way anahan à man ata wa, a zla way anahan pə daliyugo sə Tirus tə Sidon. ²²À man ata awan, uwar a inde, do sə pəra, winen Kanana ahay. A nay à man ata wa, pə cakay ana Yesu, a jan: «Bahay uno, wan a Dawuda, mo zek ite, bina dənə uno winen tə setene awan, a bənan dəvac bayak awan.» ²³Əna Yesu kə mbədahak anan apan bay.

Əna njavar anahan ahay ta nay, ta jan, ta wa: «Miter, kem, bal anan aday à mbəsak iken, bina winen apan i vawak uko nga tə abəbal awan.»

²⁴Yesu a mbədahak anan anə njavar anahan ahay, a wa: «Nen mə slənay a nà, anga do sə pəra ahay bay. Əna nen mə slənay a nə pə təman mə lize aya à wulen sə Isəra'ila ahay wa ata awan.»

²⁵Uwar ata a hədek pə cakay anahan asa, a dukwen gərmec ù vo, a wa: «Bahay uno, mo zek!»

²⁶Yesu a mbədahak anan kutok, a wa: «Sə gəba anan way sa pa sə gwaslay ahay, sə varan anan anə kəla ahay nà, sumor a daw?»

²⁷Natiya kutok asa, uwar ata a wa: «Matanan, bahay uno, əna kəla ahay dukwen ta pa way sə pəpas pə tuwez ana bahay a tinen ahay wa re asanaw?»

²⁸Yesu a ja, a wa: «Iken uwar a anan, adaf nga anak nə məduwen awan. Â tərak nə kawa ananak sə pəlay ata awan.»

Natiya, à alay ata ite, dənə anahan ata a mbar.

**Yesu a mbar do sə dəvac
ahay bayak awan**

²⁹Yesu a slabak à man ata wa asa, a zla way anahan pa 'am sə bəlay sə Galile. A ján à bəzlom, a njahay way anahan à man ata awan. ³⁰Man su do a a nay ahay pə cakay anahan, ta zlan anan ayak tu do mə kuray saray aya awan, do hurof aya awan, do vədal aya awan, do maandak aya awan pi zek tu do sə dəvac ahay bayak a cara cara. Tə nahay atan fok pə cakay à Yesu, aday a mbar atan fok re. ³¹Ana do sə dəvac ahay sa mbar fok ata nà, a gan masuwayan anə do ahay bayak a cite, anga tə canan anə do maandak aya ta ja 'am kutok, do vədal aya tə mbərak, do ma mac saray ataya tinen apan ti zla kutok, hurof ahay tə canan idə zle coy kwaler kwaler. Tə dazlan sə həran nga anə Mbərom sə Isəra'ila ahay.

**Yesu a varan way sa pa anə
do ahay ti ga mbulo fudo**

Markus 8.1-10

³²Yesu a ngaman anə njavar anahan ahay, a jan atan: «Do a anaya tu go i zek wa, anga mənuko pə kərtek a luvon maakan hənə, way sa pa ibay. Ni mba apan sə mbəsak atan tə zla agay ta may awan bay, anga ti sa ga bəle pə cəved.»

³³Tinen ite ta jan: «Aday dī njadəy way sa pa anga do a anaya fok à kibe inde à man a anan awanaw?»

³⁴Yesu a cəce patan wa kutok: «Tapa sə pen inde pikwen nə jugumaw?»

Tə mbədahak anan, ta wa: «Cuwbe, tə kələf ahay mənǰək.»

³⁵Matanan Yesu a jan anə do ahay tə njahay à məndak. ³⁶A gəba anan tapa sə pen a cuwbe ataya awan, pi zek tə kələf a təke, a gan ayak suse anə Mbərom, a gəzla anan i zek wa, a varan anan anə njavar anahan ahay tə gəzlan anə do ahay. ³⁷⁻³⁸Do a mə halay nga ataya fok, tinen mbulo fudo, mənǰəna sə baslay

anan uda uwar ahay pi zek tɔ gwaslay ahay. Ta pak, tɔ rahak fok a tinen awan. Tapa sɛ pen mɛ mbɛsak ata nà, a ga cɛkarak cuwɛ re.

³⁹ Coy, Yesu a mbɛsak anan do ahay tɔ gɛzla nga. Winen a a ján à kwalalan inde sa zla pɛ cakay sɛ wulen su doh sɛ Magadan.

Farisa ahay tɔ Saduki ahay ta gan may Yesu à gan atan masuwayan

Markus 8.11-13; Lukas 12.54-56

16 Natiya kutok, Farisa ahay pi zek tɔ Saduki ahay tɔ tavay den pɛ cakay anahan. Tɔ cɛce panan wa masuwayan sɛ way sa nay ahay à mburom wa, anga ta gan may sa ban anan pɛ kwande. ² Yesu a mbɛdɛahan atan apan, a wa: «Pac kɛ slahak ù doh nà, zamburom a ca ngɛlababa, ata ki wen: “Sidew nà, pac i dav.” ³ Aday duwdew sa pac sɛ slɛray ahay ite, kak matapasl kɛ dɛfak aday a ca ngɛlababa nɛ ki wen: “Biten nà, iven i ga.” Way sa ga à mburom tɔ way saa tɛra pɛ daliyugo fok nɛ kɛ sɛnen a agɛzlan anan alay pi zek wa nɛ lele, aday kɛ sɛnen pɛ way sɛ tɛra à alay a wuswes a anan inde sabay ata nà, angama kutok anaw? ⁴ Do sɛ biten ahay nà, huwan aya aday tɔ mbɛdɛahan lɛn anà Mbɛrom re. Tinen ta gan may nà, anà masuwayan. Əna ti canan anà masuwayan sɛ awan sabay, kak si masuwayan sɛ tɛra pɛ Zonas, do maja'am a Mbɛrom ata aday.»

A mbɛsak atan à man ata awan, a zla way anahan.

Wudɛh sɛ Farisa ahay ta sɛ Saduki ahay

Markus 8.14-21

⁵ Aday à alay a tinen apan ti takas bɛlay nà, njavar anahan ahay tɔ mbɛdɛkek anan nga sɛ gɛba tapa sɛ pen à alay inde. ⁶ Yesu a jan atan, a wa: «Uffa ahak ikwen, bɛnen nga a kwanay

nɛ lele pɛ wudɛh sɛ Farisa ahay tɔ Saduki ahay wa.»

⁷ Əna tinen ta ja à wulen a tinen inde nà: «I ga nɛ a ja pɛ pen dɛ gɛbak à alay inde bay ata awan.»

⁸ Yesu ite a san way a tinen a sɛ bayak ata zle re. Anga nan, a cɛce patan wa, a wa: «Kɛ bayiken, na ja nɛ anga tapa sɛ pen inde pikwen ibay nà, angamaw? Kwanay munok aya pa sa daf nga pɛ way. ⁹ Kɛ sɛnen apan fan bay dɛw? 'Am sɛ pen tapa dɛra, aday do ahay mbulo dɛra ta pak, tɔ rahak aday kɛ mbɛsakak re ata, aday kɛ rihen anan cɛkarak ahay ata nà, kɛ mbɛdɛkek ikwen à nga wa dɛw? ¹⁰ Aday 'am sɛ pen tapa cuwɛ nen sɛ varan anà do ahay mbulo fudɔ, ta pa, ta rah, aday kɛ rihen anan cɛkarak ahay ata nà, kɛ sɛnen apan sabay kɛlɛdɛw? ¹¹ Na jak ikwen nɛ 'am sɛ pen bay. Kwanay kɛ sɛnen bay nà, angamaw? Aya əna, bɛnen nga a kwanay pɛ wudɛh sɛ Farisa ahay ta sɛ Saduki ahay wa lele.»

¹² Natiya kutok, ta sa san sa jɛka a jan atan nɛ pɛ wudɛh sɛ pen bay, əna pɛ atɛtak way sɛ Farisa ahay ta sɛ Saduki ahay nà, na.

Piyer a dɛkay anan nà, Yesu nɛ Almasihu, Wan a Mbɛrom

Markus 8.27-30; Lukas 9.18-21

¹³ Pɛ dɛba anahan a wa kutok, Yesu a slabak, a zla way anahan pɛ cakay sɛ wulen su doh a sɛ ngaman Kaysariya Filipi ata awan. À man ata awan, a cɛce 'am pɛ njavar anahan ahay wa, a wa: «Do ahay ta ja pi nen, nen Wan su 'Do nà, nen nɛ wayaw?»

¹⁴ Tinen ite tɔ mbɛdɛahan apan, ta wa: «Do hinen ahay ta wa, iken Yuhana do sa gan baptisma anà do ahay ata awan. Do maza aya ta wa, iken Eliya, do maja'am a Mbɛrom. Do azar aya dɛkwen ta ja nà, iken Yeremiya, do maja'am a Mbɛrom, kabay iken do hinen à wulen su do maja'am a Mbɛrom ahay.»

¹⁵ Yesu a cəce asa, a wa: «Aday kwanay a nà, ki wen nen wayaw?»

¹⁶ Simon Piyer a mbəđahan apan, a wa: «Iken nà, Almasihu, Wan a Mbərom, bahay sə sifa.»

¹⁷ Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Iken Simon, wan ana Zonas, iken nà, Mbərom kə đəfak apak alay sə mazlađ anahan coy. Anga sə đakak anan way a didek ata nà, Bəbay uno winen à bagəbaga mburom ata awan, bina đo zənzen a bay.

¹⁸ Pak sləmay, ni jak 'am inde həna: Iken nə Piyer, kawa sa ja nà, Pəkərad.^f Pə pəkərad a anan kutok, ni halan apan nga anà đo sa đaf upo nga ahay fok, aday məgala sə məke i i mbasay patan bay. ¹⁹ Ni varak lakile sə təba anan məsudoh sə bahay a Mbərom à alay inde. Aday way anak saa ban pə daliyugo cəna, winen ma ban a matanan à mburom re. Way anak saa pəsak anan pə daliyugo ite dukwen, winen mə pəsak a à mburom re ca.»

²⁰ Əna Yesu a gafan 'am anà njavar anahan ahay sə đakay anan winen nə Almasihu.

Yesu a đakay anan amac anahan tə aslabakay anahan à məke wa

Markus 8.31 - 9.1; Lukas 9.22-27

²¹ Natiya awan kutok, a bənay pə winen ata wa ite, Yesu a dazlan sa jan 'am tə njanjorzlom a anà njavar anahan ahay kutok, a wa: «Bəlaray ni zla à Urəsalima. Ata, məced sə Yahuda ahay, tə bahay sə gəđan dundo anà way ahay anga Mbərom, tatə miter sə Tawrita ahay ti ga alay ti nen tə mindel, ti vad nen. Aday pə luvon maakan anahan a cəna, nen ni slabakay ahay way uno à məke wa.»

²² Piyer ite a ngaman, ta zla kəcah, a gafan 'am, a wa: «A'ay, bahay uno. Â tərak matanan bay!»

²³ Yesu a mbəđa apan 'am, a jan: «Zlak ayak pə cakay uno wa, iken Fakalaw! Kə pəlay sə slaray nen à cəved uno wa. Anga əjalay nga anak ata nà, a nay ahay ù đo zənzen a wa, bina mbala a Mbərom ata bay.»

²⁴ Yesu a jan anà njavar anahan ahay fok kutok: «Kak đowan a a nan sə pəruho azar nà, à mbəsak sə bayakan way anà nga anahan, à tavak dədom anahan mə zləngad awan, à pəruho azar. ²⁵ Anga kà nak anan anà đowan a sa tam anan sifa anahan nà, i lize anan adəka. Əna đowan a kə lizek anan sifa anahan anga nen ite nà, i njad anan uda way anahan. ²⁶ Bina, đo kà sak a njad anan way sə daliyugo a anan fok anà winen, aday sifa anahan a nà, kə lizek anan nə, saa gan dəđaffa nà, ma mba asa anaw? Ibay! Awan a inde aday đo zənzen i var sə bəmbad anan sifa anahan nà, inde đaw? ²⁷ Nen Wan su Do, ni nay ahay tə mazlađ a Bəbay uno mba, aday tə maslay anahan ahay re. I man anan anà kuwaya nà, kawa mer su way anahan a sa taa ga ata awan. ²⁸ Nen apan ni jak ikwen tə didek a həna: Đowan aya inde à man a anan, ti mac bay si ti canan anà Wan su Do i nay tə bahay anahan a təke aday.»

Zek a Yesu a mbəđa pə ide ana njavar anahan ahay

Markus 9.2-13; Lukas 9.28-36

17 Pə dəba anahan a wa kutok, a ga luvon ahay mbərka nà, Yesu a gəba pə azar Piyer, Yakuba tə apan Yuhana mərak ana Yakuba, ta ján taayak à bəzlom a inde zəbor awan. ² Tə dəzle cəna, zek a Yesu a mbəđahan atan pə ide. Tə canan anà jəer anahan nà, kawa sə kwakwa sabay, a wuteden atan kawa pac. Zana anahan pi zek dukwen, a dav nə herre kawa jiyjay sə uko ma dav awan. ³ Njavar anahan ataya tə canan

^f16:18 Ta 'am a tinen, Piyer a nan sa ja nà, pəkərad.

anà atə Musa tə Eliya dō maja'am a Mbərom ahay kwakwa, tinen apan ti ja 'am tatə Yesu.

⁴Piyer a dazlan sa jan anà Yesu, a wa: «Bahay uno, mənuko à man a anan nə sumor awan. Kà zlak anak à nga nà, ni ngaray jawjawa ahay maakan, kərtek awan anga Musa, kərtek a ite anga Eliya, aday mədakwidok a nà, anga iken awan.»

⁵Winen apan i ja 'am ata mba, mugudongudon a dazay, a van atan nga sərdədek. Aday 'am a ndəray ahay à mugudongudon ata wa, a wa: «Həna a anan nà, wan uno ləliwe uno awan. Tə winen nà, nen ni taslay anan mivəl bayak awan. Slənen anan anan 'am anahan!»

⁶Atə Piyer tə sləne 'am ata cəna, ta ma nga sə jəjar pi zek, tə slahay duboz.

⁷Yesu a hədəken atan ayak pə cakay, a laman atan alay, a wa: «Slabikən, kə jəjiren bay.» ⁸Ta sa cakaf nga asanaw nà, dōwan inde pə cakay ana Yesu səbay, a mbəsak winen a kərtek coy.

⁹Tinen apan ti dazay à bəzłom ata wa mba, Yesu a jan atan, a wa: «Way a kwanay sə canan ahay à bəzłom wa ata nà, kà si jen anan à dōwan bay, hus pə luvon uno nen, Wan su 'Do, saa slabakay à məke wa ata awan.»

¹⁰Njavar anahan ataya tə dazlan sə cəce panan wa: «Miter sə Tawrita ahay ta wa, Eliya i lahan anà Almasihu aday nà, angamaw?»

¹¹Yesu a dukwen a mbəfahan atan apan, a wa: «Acəkan, Eliya i lahay aday i ndakay anan way ahay fok. ¹²Nen apan ni jak ikwen: Eliya kà nak ahay coy, aday dōwan kə sənək apan bay. Ta gak anan anà Eliya way kawa a tinen sa gan may sa ga fok. Aday dukwen ti gan anà Wan su 'Do azanan nə matanan re.» ¹³Atə Piyer tə sənək kwayan'a a ja 'am ata nà,

pə Yuhana dō sa gan baptisma anà dō ahay ata awan.

Yesu a mbar anan wan a inde məhərvov a taa ban anan

Markus 9.14-29; Lukas 9.37-43

¹⁴Aday tə dəzley ahay pə cakay sə dō ahay cəna, dōwan a inde a nay ahay, a dukwen gərmec ù vo anà Yesu, ¹⁵a jan: «Bahay uno, wan uno winen lelibay. Â gak ì zek wa ite. Məhərvov a taa gan, a bənan dəvac bayak awan, a taa slahay anan ù uko inde kabay à 'am inde. ¹⁶Na nak anan pə cakay ana njavar anak ahay, əna ta mbak apan sə mbəro anan bay.»

¹⁷Yesu a ja, a wa: «Kwanay nà, adaf nga a kwanay ma kac awan kələfaw? Kə sənən anan cəved a Mbərom bay re. Ni njahay tə kwanay, aday ni səmen anà way a kwanay ahay nə hus à si-waw? Hayak ikwen uno anan ahay wan a aday!» ¹⁸Yesu a jan 'am anà məhərvov ata tə angəraz awan: «Hayak à wan a anan wa!» Məhərvov ata a zləray à wan ata wa, wan ana dōwan ata a mbar à alay ata acəkan.

¹⁹Pə dəba anahan a wa kutok, njavar anahan ataya tə hədəken ayak pə cakay taayak a tinen awan, tə cəce: «Manay ma mba apan sə rəzlay anan wa setene ata bay nà, angama kərtek anaw?»

²⁰Yesu a mbəfahan atan apan, a wa: «Anga adaf nga a kwanay a a kac ike. Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Kak abay adaf nga a kwanay à ga inde nə mənjoek kawa wan sə bəzan dukwen, ki jen anan anà bəzłom a anan ataya: “Zla à man a anan wa, zla tiya!” dukwen, i ndaha, i zla à man a kwanay sa jan “zla tiya” ata awan. Awan saa dak ikwen 'am ibay jiga awan. [²¹Əna abay zahav sə setene həna anan nà, kak si ta sa ga amboh tə sumaya aday bina, a razl zek bay.]»

**Yesu a ðakay anan amac anahan tō
aslabakay anahan à mæke wa asa**

Markus 9.30-32; Lukas 9.43-45

²² Pē luvon a inde nà, njavar a Yesu ahay mē halay nga aya pē kærtek a à Galile. Yesu a jan atan 'am, a wa: «Nen Wan su 'Do nà, ti varan nen à alay inde anà ðo sē daliyugo ahay. ²³ Tinen ite, ti vad nen à mæke, aday pē luvon maakan anahan a cēna, ni slabakay ahay à mæke wa.» Njavar anahan ahay tē slōne 'am ata cēna, mbac a slahay patan wa tē mindel asa.

Yesu a var jangal

²⁴ Tē dæzle à Kafarnahum cēna, ðo sē cakal jangal anga doh sē mazlab a Mbərom ahay, ta nay ahay pē cakay ana Piyer, ta jan: «Miter a kwanay nà, a var jangal anga doh sē mazlab a Mbərom itəbay ðaw?»

²⁵ Piyer a mbəðahan atan apan, a wa: «A taa hamay ike!»

Aday à alay a tinen apan ti i zla ù doh mba kutok, Yesu a lah sē cæce pē Piyer wa: «Simon, a ga apak nà, bahay sē uho a anaya ti tēma jangal nē pē waya wa anaw? Pē wan su kon aya wa ðaw, kabay pē mədurlon ahay wa ðaw?»

²⁶ Piyer a mbəðahan apan, a wa: «Pē mədurlon ahay wa.»

Yesu a wa: «Kak matanan nà, abay wan sē agay ahay nē ti hamay bay ba? ²⁷ Aya əna, ðā saa ga way sē cəban anà ðo ahay bay. Natiya, zla à bəlay, larak anan ayak kwaniyel anak à 'am inde. Kəlef anak a saa bənay ahay pa 'am ata cēna, təban anan 'am, ki tan à nga uda à dala tēðe i sla anga mənumo cew ata awan. Varan atan anan kutok.»

**Waya sē zalay ðo hinen tē məduwen
à bahay a Mbərom inde anaw?**

Markus 9.33-37, 42-48;

Lukas 9.46-48, 17.1-2

18 À alay ata awan ite, njavar a Yesu ahay tē həðəken ayak pē cakay, aday tē cæce panan, ta wa: «Waya sē zalay ðo hinen tē məduwen à bahay a Mbərom inde anaw?»

² Yesu a ngaman ayak anà wan cəðew a, a tavay anan à mamasl pa 'am a tinen. ³ A wa: «Nen apan ni jak ikwen tē ðiðem a həna: Kak kē mbəðihen aday sē tēra nga a kwanay kawa gwaslay ahay bay cēna, ki dæzlen à bahay a Mbərom inde bay. ⁴ Dowan a kà mak anan nga anahan à məndak kawa wan a anan nà, sē tēra ðo məduwen a à bahay a Mbərom nà, winen awan.

⁵ «Kuwaya kà sak a tēma jəba sa wan kawa həna anan ataya kærtek a anga sləmay uno nà, ðowan ata a tēma nē nen awan. ⁶ Əna kak ðo kà vak atan saray pē cəved anà ðo cəðew anaya sa ðaf upo nga ata nà, suwan pē winen tē banan van à dundo aday tē larak anan ayak à bəlay inde.

⁷ «Ayaw! Dæce inde pē daliyugo a anan, anga way ahay inde tinen apan ti njan saray anà ðo ahay. Way ataya ti ga inde hwiya, əna ðæce inde anga ðo aday way ata a tēra tē alay anahan ata awan. ⁸ Kak alay anak kabay saray anak i sapat iken i ines inde cēna, gad anan, lar anan dəren. Suwan sa zla à bahay inde pē cakay a Mbərom, iken ma gad alay awan kabay tē saray anak slangalan a, tē winen aday ki i zla ù uko sē mbacay itəbay ata inde tē alay aya cew, saray anak ahay səndað cew nà, na. ⁹ Kak iðe anak i sapat iken sa ga ines cēna, ndaha anan, lar anan dəren tē iken. Suwan sa zla à bahay inde pē cakay a Mbərom tē iðe anak a kærtek mbiyan'a ta sa zla à

dəlov sə uko inde tə idē anak aya cew maya nà, na.

¹⁰ «Gen anan ngatay anà zek lele anga pa sə kədəy anan dō cacədəw a anaya wa. Nen apan ni jak ikwen hēna: Maslay a Mbərom ahay inde mə tavay aya pa 'am a Bəbay uno pac pac sa gan atan nga. [¹¹ Anga nen Wan su 'Do na nay ahay nà, sa tam anan dō mə lize aya awan.]]»

Jike sə təman mə lize awan

¹² «Kə bayiken nə kəkəməw? Kak dōwan a nà, təman anahan ahay inde səkat, aday kərtek à wulen a wa kə lizek nà, i ga kəkəməw? I mbəsak anan kwa kuro dəsudō nga dəsudō mə lize bay ataya à bəzłom, i zla saa pəlay anan winen mə lize ata bidaw? ¹³ Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a hēna: Kak kə njadak anan mə lize ata nà, i taslay mivēl tə winen nə zal tə tinen mə lize a bay aya kwa kuro dəsudō nga dəsudō ataya awan. ¹⁴ Matanan kutok re, Bəbay a kwanay a winen à bagəbaga mburom ata nà, a nan dōwan à lize kwa kərtek à wulen su dō ma kac a anan ataya wa bay ite re.»

Ki may anan mərak anak pə cəvedf sa ga ines wa nə kəkəməw?

¹⁵ «Yawa matanan, kak mərak anak kà gak ines nà, zla à man anahan awan, jan anan kwanay a cuwcuwwe, way anahan a sa ga lelibay ata awan. Kak kə pəkak anak apan sləmay nà, ki njad anan mərak anak maza awan. ¹⁶ Əna hinahibay i ngam sə pəkak apan sləmay pa 'am ata bay. Kak matanan nà, zla pə cakay anahan kwanay cew tu dō hinen, kabay kwanay maakan à alay inde. Anga: “Kak dōwan a kə zlahak pu dō nà, tã njad dō sə side way ata dō ahay cew kabay maakan”, kawa ana Deftere a Mbərom sa ja. ^{§§} ¹⁷ Kà sak a ngam 'am su

dō ataya bay re cəna, jan anan 'am ata pa 'am su dō uno ahay, aday ata ti jan apan kutok. Kà sak a ngam sa pak apan sləmay bay re cəna, dō matanan ata dukwen, ca apan nə kawa dō sə pəra, kabay winen dō sə cakal jangal tə danakay ataya awan.

¹⁸ «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a hēna: Way a kwanay saa ban pə daliyugo cəna, i ban zek matanan à mburom. Way a kwanay saa pəsak anan hēna pə daliyugo ata dukwen, i pəsak zek à mburom re.

¹⁹ «Ni jak ikwen 'am hinen asa: Kak dōwan aya cew pə daliyugo aday 'am kà zlak atan pi zek sə cəce way cəna, Bəbay uno à bagəbaga mburom ata i varan atan kawa ana tinen sa gan may ata awan. ²⁰ Anga dōwan aya cew kabay maakan ta sak a halay nga tə sləmay uno cəna, nen inde à wulen a tinen a re.»

Jike su dō aday a ngam sə pəsen anan ines anà dō itəbay ata awan

²¹ Piyer a nay ahay pə cakay ana Yesu, a cəce panan: «Ba Məduwen, hinahibay, mərak uno inde, kà gak uno ines nà, ni pəsen anan nà, saray jugumaw? Hus à saray cuwbe bidaw?»

²² Yesu a mbədahan apan, a wa: «A'ay! Ki pəsen anan saray cuwbe bay, əna saray kwa kuro cuwbe məcapar cuwbe.

²³ «Matanan kutok, bahay a Mbərom a ga minje nà, tə bahay a inde, a nan dō si mer su way anahan ahay fok tē haman anan gudire anahan ahay fok cite. ²⁴ A dazlan anà mer su way ata cəna, tə bənan ahay dōwan a inde, dala ata apan nə bayak awan. ²⁵ Dōwan ata ite, zlıle anahan a saa hamay anan gudire ata ibay. Bahay ata a jan anà dō si mer su way anahan a azar aya nə tē sukom anan way tə way ana dōwan ata fok, tu dō su doh anahan ahay, ti zek anahan a təke, aday i

saa slan pə gudire anahan. ²⁶ Dowan ata ite, a nay a dukwen gərmec ù vo anà bahay ata, a wa: “Amboh, ni hamak anan way anak ahay nə fok. Ga ngatay aday!” ²⁷ ‘Am anahan ata a gan ì zek wa anà bahay ata awan, a mbəsakay anan zek anahan awan, aday a mbəsakan anan gudire ata fok re.

²⁸ «Dowan ata a təmay uho lele nà, tə zlangay tu dō si mer su way hinen, aday abay gudire anahan inde apan ite. Aday dala anahan apan *dinar* səkat kərtektəkke*. A ban anan, a jakan alay pə dungo. A jan, a wa: “Si ki humo anan dala uno həna.” ²⁹ Do sə gudire anahan ata ite, a dukwen gərmec ù vo ite, a jan, a wa: “Amboh, ga ngatay aday, ni hamak anan way anak fok.” ³⁰ Əna winen nà, a ngam bay, a ban anan, a zla anan à dangay, a dərəzl anan hus pə luvon ana dōwan ata saa hamay anan gudire ata awan. ³¹ Do a tinen a sa taa ga mer su way pi zek ataya tə canan cəna, a cəban atan bayak awan. Ta zla àga bahay ata awan, tə dakan anan ləbara ata awan.

³² «Bahay a tinen ata ite a ngaman ayak asa, a jan: “Iken nà, dō si mer su way lelibay awan. Nə mbəsakak anak anan gudire anak abay ki humo ata awan, anga ka gak uno amboh. ³³ Aday ka mba apan sə pəsen anan anà dō kwanay ì mer su way inde maya ata kətanən bay nà, angamaw?” ³⁴ Anga nan bahay ata a ga apan mivəl, a ban anan maza awan, a varan anan à alay inde anà suje ahay, tē tacak anan ayak à dangay, tã ga anan alay, hus pə luvon anahan sə hamay anan gudire ata awan.»

³⁵ Yesu a zəga anan asa, a wa: «Kak ka sak a pəsen anan anan ines anà mərak a kwanay ahay tə mivəl kərtek a bay cəna,

Bəbay uno sə mburom ata i ga tə kwanay aya dukwen matanan kutok.»

Atətak way pa 'am sa razl uwar

Markus 10.1-12

19 Yesu a ndav anan 'am ata cəna, a slabak way anahan à Galile wa, a zla à Yahudiya, ta day uho sə zlınder sə Urdon. ² Do ahay bayan a tə pərahan azar, aday a mbar anan dō sə dəvac a tinen ahay.

³ Aday Farisa ahay tə hədəkən ayak pə cakay saa ban anan pə kwande, ta jan: «Tawrita kə varak anan cəved anà mungol sa razl anan uwar kwa pa 'am wura wura dāw?»

⁴ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay kə jingen way mə vinde à Deftere a Mbərom ata itəbay dāw? À dələn anahan a inde dūkwən, Mbərom a ndakay dō nà, mungol tə uwar.† ⁵ Aday a ja nà: “Anga nan, dō mungol a i mbəsak anan bəbay anahan tə may anahan, i hədek pə cakay ana uwar anahan. Cew maya a tinen a ti təra nà, zek kərtektəkke coy.‡” ⁶ Ti naa təra kula inde zek cew sabay. Ti təra zek kərtek sə coy. Anga nan kutok, way a Mbərom sə japay anan ata, dōwan à sa gəzla anan kula bay.»

⁷ Farisa ahay tə cəce asa: «Kak matanan cukutok nà, Musa a varan cəved ù dō aday à varan dərəwel à alay inde anà uwar anahan aday à razl anan nà, angama kəla anaw?»

⁸ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Musa a sa varak ikwən cəved sa razl anan uwar a kwanay ahay nà, anga akuray nga a kwanay a kə zalak. Cəkəbay, pə dələn a wa dukwən, cəved inde sa razl uwar ibay re. ⁹ Nen apan ni jak ikwən: Kak dōwan kə rəzlak anan uwar anahan, aday kə gəbak uda uwar hinen, dōwan

*18:28 *Dinar* kərtek nà, àga tinen dala si mer su way sə hway kərtek.

†19:4 Ca pə Laataanooji 1.27, 5.2.

‡19:5 Ca pə Laataanooji 2.24.

ata kà gak mädigwed, si kak a ban atan pi zek tu dö aday.»

¹⁰Njavar anahan ahay ta jan: «Kak abay matanan à wulen atə ana mbaz tə uwar nà, suwan tē gəba zek bay bidaw?»

¹¹Yesu a mbəfahan atan apan, a wa: «Do ahay fok ta mba apan sə təma atətak way a anan bay. Si dōwan aya Mbərom sə varan atan gədan ata way anahan aday. ¹²Bina, dö ahay inde tə gəba uwar bay anga tinen mə wahay aya matana coy. Azar aya dukwen tə dədasl atan adədasl. Do azar aya ite tə gəba uwar bay anga 'am sə bahay a Mbərom a wanahan. Do inde a nan sə təma atətak way a anan nà, à təma kutok.»

Yesu a daf ngama pə gwaslay ahay

Markus 10.13-16; Lukas 18.15-17

¹³Natiya, pə dəba anahan a wa kutok nà, dö ahay ta nan anan ahay gwaslay cacədwə aya anə Yesu, anga aday à daf patan alay sə ngama. Əna njavar anahan ahay ta ca apan dö ahay tinen apan ti nay anan ahay gwaslay ahay ata nà, ta ma nga sə gafan 'am anə dö ataya awan. ¹⁴Əna Yesu a jan anə njavar anahan ahay, a wa: «Mbəsiken anan ahay gwaslay ahay, kə gifen atan 'am sa nay ahay pə cakay uno bay, anga bahay a Mbərom mə lavay zek awan adəka nà, anə dö sa ga minje tə tinen anaya ata awan.»

¹⁵Yesu a dazlan a daf ngama pə gwaslay ahay a kutok, aday a zla way anahan à man ata wa, a hədek way anahan ù kon hinen.

Njavar a inde zlıle awan

Markus 10.17-31; Lukas 18.18-30

¹⁶Natiya asa, dōwan a inde, winen njavar awan, a nay pə cakay ana Yesu. A

cəce: «Miter, ni ga mer sa ma lele aday ni saa njad sifa sa ndav bay ata anaw?»

¹⁷Yesu a mbəfahan apan, a wa: «Kə cəce puno wa way sa ga lele awan nà, angamaw? Do lele nà, ibay, si Mbərom a kərtek. Əna a nak sa zla à bahay a Mbərom nà, ban anan 'am sə Tawrita ahay.»

¹⁸Winen ite a cəce pə Yesu wa: «'Am ana Tawrita wura aya anaw?»

Yesu a mbəfahan apan, a wa: «Kà vad nga su dö bay. Kà ga mädigwed bay. Kà ga akar bay. Kà gad mungwalay pu dö bay. ¹⁹Dəfan apan anə atə bəbay tə may anak.¶ Pəlay anan dö sə cakay su doh anak kawa iken sə pəlay anan nga anak ata awan.§»

²⁰Njavar ata a jan asa: «'Am ataya fok nà, nə bənak atan lele, a mbəsuko maza nə wuraw?»

²¹Yesu a jan: «Kak a nak sə təra dö mənəna ines fok cəna, zla, sukom anan way tə way anak ahay fok, aday varan anan dala awan anə dö mətawak aya awan. Matanan kutok, ki i njad zlıle anak à mburom. Aday hayak, pəruho azar.»

²²Dōwan ata a sləne 'am ata cəna, a cəban, a zla way anahan, anga winen zlıle awan.

²³Yesu a jan anə njavar anahan ahay kutok, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Ma dan 'am awan anə dö zlıle awan sa zla à bahay a Mbərom inde. ²⁴Kə sənən apan zle, zlugweme i ndərmađ tə məke sə ləpəre nà, i ga zek bay. Əna ma da 'am a sə zalay way ata nà, dö sə zlıle sa zla à bahay a Mbərom inde.»

²⁵Njavar a Yesu ahay tə sləne 'am ata cəna, a gan atan masuwayan. Anga nan ta wa: «Kak sə matanan cukutok nə, waya saa mba apan saa tam aday sa zla à bahay a Mbərom inde anaw?»

¶19:19 Ca pə Gurtaaki 20.12-16; Tooktaaki Tawreeta 5.16-20.

§19:19 Ca pə Farillaaji Lewinjko'en 19.18.

²⁶ Yesu a zəzor atan, a wa: «Pu do zənzen a nà, i ga zek kula bay, əna pə Mbərom nà, matanan bay. Way ahay fok a ga zek ca.»

²⁷ Piyer a mbədahan apan ta sa jan kutok: «Aday manay həna nà, mə mbəsakak anan way a manay ahay fok sə pərahak azar. Saa tərən umo nà, magwagway wuraw?»

²⁸ Yesu a jan atan: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdēm a həna: Pə uho sa nay, à alay nen Wan su 'Do ni njahay pa man sə njahay sə bahay sə mazlaḅ uno nà, kwanay do sə pəruho azar ahay dukwen, ki i njihen pa man sə njahay ahay kuro nga anahan a cew, sa gan sariya anà zahav sə Isəra'ila ahay kuro nga anahan a cew ite re. ²⁹ Aday kuwaya dōwan a kə mbəsakak doh anahan ahay, mərak anahan ahay, bəbay anahan pi zek ta may anahan, gwaslay anahan ahay kabay guvo anahan ahay anga sləmay uno cəna, i njad' uda way anahan ahay nə məcapar bayak awan, aday i njad' sifa sa ndav bay ata re. ³⁰ Anga aday kutok nà, do sa lah pa 'am həna ataya bayak a ti i təra do mə dədəba aya cite asa. Aday do sə dəba ahay bayan a, azanan ti i təra do ma lah aya ite.»

Jike su do sa ga mer à guvo ahay

20 Yesu a ja asa: «Way sa ga anan minje tə bahay a Mbərom nà, həna:

«Bahay su doh a inde a wule pərek sa ra do ahay à guvo. ² Ta ga masa tu do anahan a sa ra ataya nà, i haman atan hway cəna, dala sə *dinar* kərtek^{**}. Aday a zla atan à guvo. ³ Tə njamde dəsudō asa, a zla sə pəlay do ahay. A canan anà do hinen ahay ite, tinen mə tavay aya, mer su way inde patan ibay. ⁴ A jan atan ite: «Zlen à guvo uno, ni hamak ikwen dala kawa sə do ahay təde sə haman ataya

awan.» ⁵ Ta zla à guvo anahan ata re. Man ipec kà gak, bahay sə guvo a zla sə pəlay ahay do maza aya re. A zla tə njamde maakan asa, a ga kawa sə kwakwakwa awan. ⁶ Tə njamde dāra a zla asa, a njad' do ahay mə tavay aya, mer su way inde patan ibay re. A cəce patan wa: «Kə tiven hway kəriya, ki gen mer sə awan bay nà, angamaw?» ⁷ Tə mbədahan apan, ta wa: «Dowan kà rak manay à guvo bay kutok nà, mə ga nə mer sa maw?» Bahay sə guvo ata a wa: «Hayak ikwen ahay, zlen à guvo uno, mer su way inde.»

⁸ «Pac a slahay ù doh nà, bahay sə guvo a jan anà bahay su do si mer su way ahay: «Ngaman ayak anà do si mer su way ahay, haman atan dala a tinen. Dazlan pu do dək ataya wa, ki ndav anan tu do sə lahak ayak à guvo ata awan.» ⁹ Do sa zla à guvo tə njamde dāra ataya ta zlak ayak. Ta njad' kuwaya a tinen a dala sə *dinar* kərtek kərtek. ¹⁰ Do sa zla à guvo pa 'am ataya ta zlak ayak bine siwaw nà, a ga patan nə tinen ti njad' dala sə zalay anan do sa zlak ayak à guvo dək ataya awan. Aday dukwen ta njad' nə *dinar* kərtek kərtek a re. ¹¹ Tə təma anan dala a tinen cəna, ta ma nga sə gungwazan anà bahay sə guvo, ta wa: ¹² «Do sa nay ahay həniniye ataya dukwen, ta ga mer nə ler kərtek, aday iken pa haman atan hwiya kawa manay. Manay aday nà, ma ga mer nə hway à pac inde, ma yak nga nə ndəlekeke.» ¹³ Bahay sə guvo a mbədahan apan anà dōwan a tinen a kərtek a, a wa: «Car uno, na gak iken tə danakay bay! Kà zlak anak à nga kawa anumo sa ja ata coy. Matanan, ni hamak hway nà, *dinar* kərtek bīdaw? ¹⁴ Təma dala anak, zla way anak. U no ni varan anà dōwan mədakwidok a anan kawa ananak. ¹⁵ Abay ike ni mba apan sa ga anan mer su way tə dala uno kawa su

^{**}20:2 *Dinar* kərtek nà, àga tinen dala si mer su way sə hway kərtek.

no bidaw? Ka ga sarak nà, pi nen sa gan sumor anà dō ahay ata daw?»

¹⁶ Yesu a zəga anan apan kutok, a wa: «Natiya, dō mēdakwidok aya ti naa lah, aday dō mama'am aya dukwen ti naa tēra mēdakwidok aya kutok re.»

Yesu a dakay anan amac anahan ta sə slabakay anahan asa

Markus 10.32-34; Lukas 18.31-34

¹⁷ Yesu winen apan i zla à Urəsəlima nà, a ngaman anà njavar anahan ahay kuro nga cew ataya à wulen sə dō ahay wa, a jan atan, a wa: ¹⁸ «Sənen anan hana, mənuko apan dī zla à Urəsəlima. À man ata awan, ti varan nen, Wan su Do, à alay inde anà bahay sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom, aday anà miter sə Tawrita ahay. Ti go sariya aday sa vad nen, ¹⁹ ti varan nen à alay inde anà dō sə pəra ahay. Tinen ite, ti mbasay upo, ti ndabəy nen, aday ti daray nen pə dədom mē zləngad awan. Pə dəba anahan a wa, luvon maakan anahan i tēra nà, nen ni slabakay way uno à məke wa.»

May ana atə Yakuba tə Yuhana a cəce way pə Yesu wa

Markus 10.35-45

²⁰ Natiya kutok, uwar ana Zebede, may ana atə Yakuba tə Yuhana, a zla pə cakay ana Yesu, a dukwen gərmec ù vo sə cəce panan wa way. ²¹ Yesu a jan, a wa: «A nak nə maw?»

Uwar ata a mbədahan apan kutok, a wa: «Gwaslay uno ahay cew hēna! Varan atan cəved sə njahay pə cakay anak à bahay anak inde ite. Do kərtek a à alay puway anak inde, dō hinen dukwen à alay gula anak inde ite.»

²² Əna Yesu a mbədahan atan apan ite: «Kə sənen way a kwanay a sə cəce ata bay jiya awan. Ki mben apan sa sa mən-dolor sə dəcə uno sa saa sa daw?»

Atə Yakuba tə Yuhana ta wa: «Ha, mi mba apan!»

²³ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Tə didem awan, ki i sen mēndolor sə dəcə kawa anuno saa sa, əna anjahay à alay puway uno, kabay à alay gula uno nà, nen saa var apan cəved a bay. Man ataya mē lavay zek aya nà, anà dō a Bəbay uno sə walay atan saa njahay apan ataya awan.»

²⁴ Njavar a Yesu a azar ataya kuro tə sləne ləbara ata nà, ta ma nga sa ga mivəl pu dō a cew ataya cite. ²⁵ Matanan, Yesu a ngaman atan ayak fok pə cakay anahan awan, a jan atan, a wa: «Kə sənen zle, bahay sə daliyugo ahay tinen apan ti ga bahay pə dō ahay nə tə mēgala. Aday dō sə lavan nga anà dō ahay dukwen, ta ka anan nə mēgala a tinen ahay. ²⁶ Əna, à wulen a kwanay nà, way ataya tē tēra itəbay. Adəka bay, a nan anà dōwan a sə tēra dō mēduwen a cəna, à gan mer su way anà dō azar aya awan. ²⁷ Aday, kak dō a kwanay a kərtek a a nan sə tēra dō mama'am a cəna, à tēra bīle a kwanay a fok aday. ²⁸ Bina nen Wan su Do na nay ahay nà, aday dō ahay tū go mer su way bay, əna na nay ahay aday sa gan mer su way anà dō ahay adəka, ni var anan sifa uno saa bəmbadəy anan ahay man su dō ahay à amac wa.»

Yesu a mbar anan hurof aya inde cew à Yeriko

Markus 10.46-52; Lukas 18.35-43

²⁹ Atə Yesu tə njavar anahan ahay tinen apan ti zla way a tinen à Yeriko wa. Do ahay tinen apan ti pərahan azar bayak awan. ³⁰ Dōwan aya inde cew hurof aya, tinen mē njahay aya pə cakay cəved. Tə sləne Yesu winen apan i zla tə cəved a tinen ata nà, tə dazlan sa zlah, ta wa: «Bahay a manay, wan a Dawuda, mā gak ì zek wa ite!»

³¹ Do a sa zla ataya ta ma nga sə gafan atan 'am, ta wa: «Ticen 'am, njihen tete.»

Əna dōwan a hurof ataya tə zəga anan apan sa zlah tə mēgalak awan, ta wa:

«Bahay a manay, wan a Dawuda, mâ gak ì zek wa ite!»

³² Yesu a tavay jek, a ngaman atan ayak, a cœce patan wa: «A nak ikwen nâ gak ikwen nê maw?»

³³ Tê mbêdahan apan, ta wa: «Bahay, têban umo anan ide ite!»

³⁴ Ta gan ì zek wa anâ Yesu. A laman anâ ide a tinen. Kwayan'a ide a tinen ahay tê têba ngurret. Tê pèrahan azar anâ Yesu.

Yesu a zla à Urêsalima

Markus 11.1-11; Lukas 19.28-40; Yuhana 12.12-19

21 Atê Yesu tê njavar anahan ahay tê dæzle bœse tê Urêsalima, defefe tê wulen su doh sê Baytifaji, pè cakay ana culok sê ngaman Ulivet ata nâ, a slan njavar anahan ahay cew, ² ta sa jan atan: «Zlen à wulen su doh a tiya pa 'am a kwanay ata awan. Ki ten anan à nga anâ wan sê zungo a inde ta may anahan a ma ban awan. Natiya, pêsiken atan ahay, aday hayak ikwen uno atan ahay. ³ Ta sak a jak ikwen awan a dèp nâ, mbêdihen atan apan nê: “Bahay a gan atan may, i may atan hêniniye.”»

⁴ A tæra matanan, anga aday 'am ana dō maja'am a Mbêrom sa ja ata â tæra. ⁵ Mbêrom a wa:

«Jen anan anâ dō sê Urêsalima ahay nâ: Kagasl, bahay a kwanay winen apan i nay ahay, winen ma jân a pè zungo. Winen pa wan sê zungo ta may anahan ata awan, anga winen dō mæ nahay nga awan.††»

⁶ Njavar ana Yesu ataya ta zla, ta ga kawa anahan a sa jan atan ata awan. ⁷ Ta nan anan ahay zungo ata ta wan anahan a tæke anâ Yesu kutok, tê bœbat patan zana a tinen ahay aday Yesu a njahay

apan. ⁸ Do azar aya bayak tê wadaf anan zana a tinen ahay pè cœved. Do azar aya asa, tê ngêrway ahay alay si sé ahay aday sê bœbat pè cœved a re. ⁹ Do sê lahan pa 'am anâ Yesu ataya, tatê dō sê dœba ahay fok, tinen apan ti zlah, ta wa: «Hêren anan nga anâ wan a Dawuda! Mbêrom â daf alay sê mazlaß anahan pu dō saa nay tê slêmay anahan ata awan. Hêren anan nga anâ Mbêrom à bagêbaga mburom.»

¹⁰ Yesu i dæzle à Urêsalima coy nâ, wulen su doh ata fok a bal cuwad cuwad. Do ahay ta wa: «Dowan a anan nê winen wayaw?»

¹¹ Man sê dō ahay tê mbêda apan, ta wa: «Winen nê Yesu, dō maja'am a Mbêrom, dō sê Nazaratu pè daliyugo sê Galile.»

Yesu a razl dō sa ga masa ahay ù doh sê mazlaß a Mbêrom wa

Markus 11.15-19; Lukas 19.45-48; Yuhana 2.13-22

¹² Yesu a zla ù doh sê mazlaß a Mbêrom kutok. A razl anan dō sê sukom anan way tê way ahay aday dō sê sukom way ahay fok uho. A fakay anan tabal su dō sê bœmbad dala ahay, pi zek ta man sê njahay su dō sê sukom anan way tê kurkudok ahay fok re. ¹³ A jan atan, a wa: «Mæ vinde a à Deftere a Mbêrom inde nâ, natiya awan: “Ti ngaman anâ doh sê mazlaß uno nâ, doh sa ga amboh.‡‡” Aday kwanay kê tæren anan hœna, lar su dō sê ngæzar dō ahay a nê kækæmaw?¶¶»

¹⁴ Hurof ahay pi zek tu dō vœdal aya ta nay pè cakay ana Yesu ù doh sê mazlaß a Mbêrom, a mbar atan fok. ¹⁵ Òna bahay sê gœdan dungo anâ way ahay anga Mbêrom pi zek tê miter sê Tawrita aya tæ canan anâ way a Yesu a sa ga

††21:5 Ca pè Jekariya 9.9.

‡‡21:13 Ca pè Esaaya 56.7.

¶¶21:13 Ca pè Yeremiya 7.11.

masuwayan aya, aday tɔ slɛnɛ gwaslay ahay ù doh sɛ mazlaɓ a Mbɛrom tinen apan ti zlah «Hɛren anan nga anà wan a Dawuda!». Way ata a gan atan nɛ wadan wadan. Tɛ dazlan sa ga mivel pɛ Yesu kutok. ¹⁶ Ta jan, ta wa: «Way a gwaslay ahay tinen apan ti ja ata nà, kɛ slɛnɛ zle dɛp daw?»

Yesu a mbɛdahan atan apan, a wa: «Nɛ slɛnɛ zle. Kɛ jingen 'am ata à Deftere a Mbɛrom inde itabay kɛldaw? A wa: “A nak nɛ tɛbɛlem sɛ gwaslay ahay pi zek tɛ dungo sa wan gindez aya ti hɛrak nga. §§”»

¹⁷ Yesu a mbɛsak atan à man ata awan, a zla way anahan à Baytiniya, a sa nahay à man ata awan.

Yesu a tahasl anan buway a inde

Markus 11.12-14, 20-24

¹⁸ Yesu winen apan i may ahay à Urɛsalima sidew a duwdew nà, may a han apan. ¹⁹ A canan ayak anà buway pɛ cɛved, a hɛdɛken ayak ù vo. A ca apan nà, daslam a dɛkdɛk. Wan a ibay. A jan 'am anà buway ata awan: «Kula iken ki njad wan ite sabay.» Cɛna, buway ata a kuray sokok kwayan'a.

²⁰ Njavar anahan ahay tɛ canan cɛna, a gan atan masuwayan, tɛ cɛce: «Buway a anan a kuray bɛsɛ kwayan'a kɛkɛmaw?»

²¹ Yesu a mbɛdahan atan apan, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tɛ dɛdɛm a hɛna: Kak adaf nga a kwanay inde, aday awan kà gak ikwen hiyem hiyem bay cɛna, ki mben apan sa ga way uno sa gan anà buway a anan. Aday ki mben apan sa jan kwa anà bɛzlom a anan: “Slabak à man a anan wa, zla à bɛlay inde!” Aday i tɛra kawa ana kwanay sa ja ata acɛkan. ²² Kak adaf nga a kwanay inde nà, ki njidɛn anan way a kwanay saa cɛce à amboh a kwanay inde ataya nɛ fok.»

Sɛ varan mɛgala anà Yesu sa ga awan aya nɛ wayaw?

Markus 11.27-33; Lukas 20.1-8

²³ Yesu a ma ù doh sɛ mazlaɓ a Mbɛrom, aday winen apan i tɛtakan anan way anà dɔ ahay. Bahay sɛ gɛdan dungo anà way ahay anga Mbɛrom, pi zek tɛ mɛced sɛ Yahuda ahay tɛ hɛdɛken ayak pɛ cakay anà Yesu. Tɛ cɛce panan: «Ka ga way anak a anan ataya nɛ tɛ mɛgala ana wayaw? Sɛ varak cɛved a nɛ wayaw?»

²⁴ Yesu a a mbɛdahan atan apan: «Nen dɛkwen, ni cɛce pikwen wa way kɛrtek. Kɛ mbɛdɛhen uno apan aday. Ata nen ni jak ikwen ite, na ga way a anaya tɛ mɛgala a wayaw nà, na. ²⁵ Sɛ slɛnay anan ahay Yuhana sa gan baptisma anà dɔ ahay nɛ wayaw? Mbɛrom daw, kabay dɔ zɛnzen a daw?»

Tinen ite, tɛ mbɛda 'am pi zek a tinen awan, ta wa: «Di jan hɛna nà, kɛkɛmaw? Kak dɛ sak a jɛka, Mbɛrom sɛ slɛnay anan ahay nà, i jak uko asa: “Kak kɛ sɛnen apan zle cukutok nà, kɛ dɛfen apan nga bay nɛ angamaw?” ²⁶ Aday kak dɛ sak a jɛka, dɔ zɛnzen a sɛ slɛnay anan ahay nà, ata guko ngatay, bina man su dɔ a dɛkwen i vawak uko nga. Bina a ga patan nà, Yuhana nɛ dɔ maja'am a Mbɛrom.» ²⁷ Anga nan kutok, tɛ mbɛdahan apan anà Yesu, ta wa: «Ma san bay!»

Yesu a wa: «Kak sɛ matanan cukutok ata nà, nen dɛkwen ni dɛkak ikwen anan dɔwan a sɛ vuro mɛgala sa ga mer su way anaya bay re.»

Jike ana bɛbay a inde tɛ gwaslay anahan ahay cew

²⁸ Yesu a jan anà mɛced sɛ Yahuda ataya asa, a wa: «Bayiken pɛ lɛbara inde hɛna aday. Dowan a inde nà, gwaslay anahan ahay inde cew. A jan anà wan

kərtek awan: “Dəna uno, zla à guvo. Ká sa ga mer.”²⁹ Wan ata a mbədahan apan anà bəbay anahan nà: “Ni zla bay.” A jalay pə dəba anahan a wa nə, a zla à guvo ata cukutok.³⁰ Bəbay a tinen ata a zla pə cakay ana wan hinen, a jan kawa ana wan a mama'am ata re. Wan ata ite a mbədahan apan ta sa ja nà: “Ni zla.” Əna kà zlak à guvo ata bay adəka bugol.³¹ À wulen sə gwaslay ahay a anaya wa nà, sa ga way sa zlan à nga anà bəbay nə wan wuraw?»

Tə mbədahan apan anà Yesu nà: «Wan mama'am awan!»

Yesu a jan atan kutok, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dıfem a həna: Do sə cakal jangal ahay, tə uwar sa ján uho tə do ahay so ataya ti i lahak ikwen à bahay a Mbərom inde.³² Yuhana do sa gan baptilama anà do ahay kà nak sə dıkak ikwen anan cəved lele sə dəfan apan anà Mbərom, aday kə dəfen nga pa 'am anahan aya bay. Əna do sə cakal jangal ahay, tə uwar sa ján uho tə do ahay so ataya, tinen tə dıfak nga pa 'am ana Yuhana. Kə cinen anan, əna kə ngəmen sə mbədahan loen anà azla a kwanay lelibay ataya bay hwiya, aday kə dəfen nga pa 'am anahan bay re.»

Jike pu do sa ga mer à guvo ahay

Markus 12.1-12; Lukas 20.9-19

³³ Yesu a jan atan asa, a wa: «Pəken sləmay pə jike a hinen həna re. Dowan a inde a jule təroz à guvo. A ga apan jal, a dıf udə kudom məduwen a sa zlaḅ udə wan si sé. A dızl udə lagad zəbor awan anga do sa ba anan guvo ata awan. A mbakan anan guvo à alay inde anà do si mer su way ahay, a zla way anahan à man dəren awan.

³⁴ «À alay a do ahay tinen apan ti ban təroz nà, bahay sə guvo a slan do anahan ahay pə cakay ana do sa ga mer à

guvo ahay saa təmahan ahay mbala anahan ite.³⁵ Əna do sə guvo ataya tə canan atan cəna, ta ban atan. Ta ndazl anan do kərtek a ledəddə. Do mə slala cew a ta vad anan bəskol à məke. Do mə slala maakan awan, ta ra apan kon sa tar anan gəngaf gəngaf.³⁶ Bahay sə guvo ata a zəga anan apan sa slan do ahay bayak a re. Əna do sa ga mer ahay à guvo, ta gan atan nə kawa ana do sə kwakwa ataya re.³⁷ Pə dəba a tinen ata wa fok nà, bahay sə guvo a slənan atan ayak wan si zek anahan awan. A bayak nà: “Wan si zek uno dəgerger nà, ti dəfan apan.”³⁸ Cəkəbay do sa ga mer ahay tə canan anà wan si zek anahan ata adəka nà, ta ja à wulen a tinen inde, ta wa: “Sa naa pa 'am sə guvo a adəka nə winen. Bənuke anan, vəduko anan. Ata guvo a anan i təra a mənuko.”³⁹ Ta ban anan wan ata awan, tə ngəza anan uho à guvo wa, ta vad anan kutok.»

⁴⁰ Natiya kutok Yesu a cəce: «Bahay sə guvo ata kà sak a nəy ahay tə alay anahan a nà, i ga anan do si mer su way ataya nə kəkəməw?»

⁴¹ Məced sə Yahuda ataya tə mbədahan apan, ta wa: «Bahay sə guvo kà nak nà, i ga atan alay ndəlekeke, aday i vad atan kutok. I mbəsakan anan guvo ata anà do maza aya awan, aday i njad patan wa magwagway sə guvo anahan ata awan.»

⁴² Anga nan, Yesu a jan atan kutok, a wa: «Kula kə jingen anan 'am a anan à Deftere a Mbərom inde itəbay kələdaw? “Kon mbala ana do sa dızl way ahay sa

lar anan ata nà, sə təra kon sə mide lele adəka nà, winen. Sa ga way ata dıkwən, zek ana Mbərom Fetek awan.

Way ata a gak uko masuwayan pə ıde.*»

⁴³⁻⁴⁴ Yesu a ja asa, a wa: «Kak dıwan a kə slahak pu kon ata nà, kon ata i nes anan. Aday kon ata kà sak a slahay

*21:42 Ca pə Jabuura 118.22-23.

pə dōwan a ite dukwen, i ngələd anan. Anga nan, Mbərom i tēma pikwen wa bahay anahan, i varan anan anà do ahay aday ti dōfan apan ata awan.»

⁴⁵ Bahay sə gədan dundo anà way ahay pi zek tə Farisa aya tə slōne ləbara a Yesu a sa ga anan jike ata nà, ta san zle kutok, Yesu a ja nə pə tinen. ⁴⁶ Tə pəlay abay sa ban anan, əna tə jəjaran anà man su do sə pərahan azar a Yesu ata awan. Bina do ataya ta ja nà, Yesu nə winen do maja'am a Mbərom.

Jike sə azar uko sə gəba dalay

Lukas 14.15-24

22 Yesu a gəba jike maza asa sa jan anà do ahay. A jan atan, a wa:

² «Way maza hōna sa ga anan minje tə bahay a Mbərom re. Bahay a inde a lavay anan zek tə way sa pa sə azar uko bayak a anga wan anahan i gəba dalay. ³ A slan do si mer su way anahan ahay saa ngaman ahay anà do mə ngamay ataya, pə way sa pa. Əna tə ngəmay ahay bay. ⁴ A slan do maza aya sa jan anà do mə ngamay ataya nà: «Way sa pa ma da coy. Nə vədak guson sa sla ahay, pi zek ta sla mə dədok aya awan. Way ahay fok nə lavak anan zek anga agəba dalay coy. Hayak ikwen ahay!» ⁵ Əna do a mə ngamay ataya ta gak anan nga anà angamay ata bay. Ta zla way a tinen ahay, do hinen à guvo, do hinen à lumo. ⁶ Do maza aya ite, ta ma nga sa ban anan do si mer su way ataya, ta ga atan alay, aday ta vad atan.

⁷ «A cəban anà bahay ata awan. A slan suje ahay saa vədəy anan do sa vad do ataya, aday sə vakən atan anan wulen su doh a tinen ahay fok. ⁸ Pə dəba anahan a wa asa, a jan anà do si mer su way anahan ahay, a wa: «Way sa pa mə lavay zek a anga azar uko sə gəba dalay coy. Əna do a mə ngamay ataya ta slak təde sa pa anan bay. ⁹ Zlen ayak pə məgəzłəga cəved ahay, ngimen anan ahay anà

dōwan a kwanay saa canan ataya fok, tã nay à azar uko.» ¹⁰ Do si mer su way ataya ta zla pə cəved, tə halan nga anà do aday tinen sa njad ataya fok, do lele aya awan pə kərtek a tə do sə huwan ahay re. Natiya kutok, doh sə azar uko ata a rah tə do ahay bayak awan.

¹¹ «Zek a bahay a zlak ayak sa ca pə do a mə ngamay ataya kutok. Aya əna, a canan anà dōwan a inde, winen nà, zana sə azar uko inde pi zek ibay. ¹² Bahay ata a jan: «Car uno, ka nay à man a anan mənəjəna zana sə azar uko nə kəkə-maw?» Dōwan ata kə mbədahak anan apan awan a ibay. ¹³ Bahay a jan anà do si mer su way anahan ahay, a wa: «Jiwen anan, liren anan ayak uho, i ide zənzen inde, à man aday do ahay ti yam ta sa rac slan ata awan.»»

¹⁴ Yesu a zəga anan kutok, a wa: «Mbərom a ngaman anà do ahay nə bayan awan, əna do mə walay aya ite nà, bayan a bay.»

Jangal anà bahay sə Ruma

Markus 12.13-17; Lukas 20.20-26

¹⁵ Natiya Farisa ahay tə halay nga, tə pəlay cəved sa ban anan Yesu pə mungok sa 'am anahan awan. ¹⁶ Ta slan njavar a tinen ahay pi zek tu do ana Hiridus ahay. Do ataya pə kərtek a kutok, ta jan à Yesu, ta wa: «Miter, ma san zle, iken nə do dīdem awan. Kə tətakan anan anà do ahay dukwen, dīdek sə way ana Mbərom sa jan anà do ahay tã ga ata awan. Kə jəjaran anà 'am sə do ahay bay, kə zəzor way sə wuted ide itəbay re. ¹⁷ Jan umo, kə bayak nə kəkə-maw? Cəved inde sə varan jangal anà bahay sə Ruma dāw? Bəzi mē varan bay dāw?»

¹⁸ Yesu a san sədøk a tinen a zle. Anga nan a jan atan kutok: «Kwanay nə mbədəmbədə aya dāw? Ki ngen upo balay angamaw? ¹⁹ Ken uno anan ahay dala sə jangal awan aday!» Ta kan anan karanga awan. ²⁰ Yesu a tēma anan, aday

a jan atan: «Pə karanga a anan nà, mezeze a wayaw, aday mə vinde apan nà, sləmay a wayaw?»

²¹Tə mbədahan apan kutok: «Wita nà, mezeze tə sləmay ana bahay sə Ruma.»

Yesu a jan atan kutok: «Lele, kak matanan cukutok nà, viren anan anan way ana bahay sə Ruma anà bahay sə Ruma, aday way a Mbərom anà Mbərom a ite.»

²²Tə sləne cəna, a gan atan masuwayan. Tə mbəsak anan Yesu, ta zla way a tinen.

Aslabakay à məke wa

Markus 12.18-27; Lukas 20.27-40

²³Pə luvon ata kərtek awan, azar su do aya inde, tinen Saduki ahay, ta nay ahay pə cakay a Yesu sə cəce panan 'am. Tinen a aday nà, ta wa do kə məcak nə i slabakay ahay sabay. Anga nan tə cəce 'am a anan pə Yesu wa, ta wa: ²⁴«Miter, Musa kə vindek umo, a wa: “Do kə məcak aday kə mbəsakak uwar mənəna wan nà, mərak a məsinde ata à gəba anan mədukway sə uwar awan aday ti wahan məgije anà dowan a ma mac ata awan.”[†] ²⁵Dowan aya inde àga manay cuwbe, tinen tə mərak ahay. Do zek məduwen awan, a gəba uwar, a mac mənəna sa njad panan wan. Do sa mban apan a hədek anan uwar ata mədukway awan. ²⁶Winen ite a mac re, tə wahak bay a re. Do mə slala maakan a hədek anan asa ite re. Matanan fok a tinen a cuwbe awan, tə wahak pi zek tə uwar ata bay. ²⁷Pə dəba a tinen a wa fok dukwen, zek a uwar ata a mac re. ²⁸Ata pə luvon saa slabakay ahay à məke wa ata nà, uwar ata i təra nə uwar a wayaw? Bina cuwbe a tinen a, tə gəbak anan pa sə uwar a re.»

²⁹Yesu a dazlan, a mbədahan atan apan kutok, a wa: «Kwanay apan ki zluwen à cəved wa, anga kə sənən Deftere a Mbərom bay, kə sənən məgala ana Mbərom bay re. ³⁰Bina, do ahay tə slabakak ahay à məke wa nà, kwa do mungol aya awan, kwa do uwar aya dukwen, ti i gəba zek ahay sabay fok. Anga ti i təra à mburom nà, kawa maslay a Mbərom ahay. ³¹Aday pa 'am sə slabakay ahay à məke wa ata nà, kə jingen way ana Mbərom sa jak ikwen ata itəbay kələdaw? Mbərom a ja nà: ³²“Nen nà, Mbərom ana Ibərahima, Mbərom ana Isiyaku, aday Mbərom ana Yakob.”[‡] Mbərom, winen nà, Mbərom su do ma mac aya bay, əna winen Mbərom su do tə sifa aya awan.»

³³Do ahay bayak a tə slənek atətak way anahan ataya awan, aday atətak way anahan ata a gan atan masuwayan.

Mama'am sa nga sa 'am mə baslay aya awan

Markus 12.28-34; Lukas 10.25-28

³⁴Farisa ahay tə sləne sa jəka Yesu kə mbasak pə Saduki ahay ata nà, tə halay nga à man ata kərtek awan. ³⁵Do a tinen a kərtek, winen miter sə Tawrita awan, a cəce panan wa way aday sa ban anan pə kwande, a wa: ³⁶«Miter, à Tawrita inde nà, nga sa 'am mə baslay aya fok nà, wura məduwen a aday a zalay azar aya anaw?»

³⁷Yesu a mbədahan apan, a wa: «“Pəlay anan Mbərom Fetek, Bahay anak nə tə mivəl anak a təke, tə apasay anak a təke, aday tə abayak nga anak a təke.”[¶] ³⁸Natiya sə təra nga sa 'am mə baslay a məduwen a aday a zalay azar aya nà, winen awan. ³⁹Hinen aday sə lavay tə winen ata həna re: “Pəlay anan do sə

[†]22:24 Ca pə Laataanooji 38.8; Tooktaaki Tawreeta 25.5-6.

[‡]22:32 Ca pə Gurtaaki 3.6, 15-16.

[¶]22:37 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 6.5.

cakay su doh anak kawa iken sə pələy anan nga anak ata awan.[§] 40 Tawrita a Musa pi zek ta 'am ana do maja'am ana Mbərom ahay fok, tə bənay nə pa 'am a cew a anan ataya wa.»

Almasihu nà, wan a wayaw?

Markus 12.35-37; Lukas 20.41-44

41 Farisa ahay tinen mə halay nga à man ata hwiya. Anga nan, Yesu a cəce patan wa: 42 «Kwanay kə bayiken ma pə Almasihu anaw? Aday ki jen nə winen wan ana wayaw?»

Tə mbəfahan apan, ta wa: «Winen wan ana Dawuda.»

43 Yesu a jan atan kutok, a wa: «Aday Dawuda a ngaman bahay anahan nà, kəkəma asa anaw? A ja 'am tə məgala ana Apasay Cəncan awan, a wa:

44 «Mbərom Fetek a jan anà Bahay uno: Njahay à alay puway uno, aday ni nahay anan do sa nak ide ahay, ki ján patan tə saray.***»

45 «Kak Dawuda a ngaman anà Almasihu nə “Bahay uno” bugol nà, winen i saa təra wan ana Dawuda nə, kəkəma asanaw?»

46 Dowan kwa kərtek sə mbəfahan apan nà, ibay. Pə dəba wa nà, kuwaya a jəjar sə cəce panan 'am maza awan.

Bənen nga a kwanay pə miter sə Tawrita ahay wa

Markus 12.38-39; Lukas 11.43, 46, 20.45-46

23 Natiya, Yesu a jan 'am anà man sə do ahay tə njavar anahan ahay, a wa: 2 «Miter sə Tawrita ahay pi zek tə Farisa ahay nà, mer su way a tinen aya nə sə dakan anan Tawrita a Musa anà

do ahay. 3 Dəfen anan apan anà atətak way a tinen, aday gen way a tinen sa jak ikwen ataya fok. Əna kī gen way a tinen sa ga ataya bay, anga tinen a ta ga way a tinen sa ja ata bay. 4 Bina, tə bənan way ma ba aya pa nga anà do ahay, əna ta ngam sa man atan zek sə tavakan atan pa nga kwa ta wan sə alay bay.

5 «Ta ga way ahay fok nà, pə ide sə do ahay aday tə canan atan. Anga nan, zlangar a tinen sa nga aday sa daf pi zek ataya nà, məduwen aya awan. Aday way a tinen sa tam pa 'am sə zana a tinen ahay dukwen nà, zəbor aya re.†† 6 Ta zlak à man sa pa way nà, tə pələy man sə njahay lele aya awan. Tinen à doh sə wazay ahay cəna, ta ca wa dukwen man zəbor aya awan. 7 Ta gan may nà, do ahay ta jan atan 'am à kwasuko nà, tə akərdeh aya awan, à wulen sə do ahay inde fok. Aday ta gan may nà, do ahay tə ngaman atan nə “Miter.”

8 «Əna kwanay nà, kə ngəmen tə ngamak ikwen “Miter” itəbay. Anga miter a kwanay inde nà, si kərtek. Kwanay fok nà, tə mərak ahay. 9 Kà sa ngimen anan anà dowan “Bəbay” pə daliyugo bay. Bəbay a kwanay inde kərtek dukwen, winen à mburom. 10 Kə ngəmen sə ngamak ikwen “Bahay nga” ahay bay re, anga bahay nga a kwanay inde nə kərtek, Almasihu. 11 Dowan a məduwen a à wulen a kwanay ata à təra adəka nà, do si mer su way a kwanay. 12 Dowan a kə pəlak man sə njahay pa 'am sə do ahay cəna, ti daf anan à dəba à məndak adəka. Aday do mə nahay nga sə njahay à dəba ata ite nà, ti daf anan pa 'am sə do ahay kutok.»

§22:39 Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 19.18.

***22:44 Ca pə Jabuura 110.1.

††23:5 Yahuda ahay ta taa nga zlangar cacəfəw aya aday sə vinde uda 'am ana Mbərom ahay. Ata ti daf pi zek. Ta tam way kawa biye ahay zəbor aya pa 'am sə zana a tinen ahay re. Natiya a ga patan nà, ti mba apan sa may anan 'am a Mbərom à nga inde anga way ataya awan kutok.

**Dæce pæ miter sæ Tawrita
ahay tæ Farisa ahay**

*Markus 12.40; Lukas
11.39-42, 44, 52, 20.47*

¹³ «Kwanay, miter sæ Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay dō sæ mbađəm-bađa ahay, wawayah, dæce i tærak ikwen! Anga kæ ticen anan mæsudoh sæ bahay a Mbærom pæ dō ahay wa. A nak ikwen anà kwanay a sa zla uda bay, aday kwanay gædek a gafan 'am anà dō ahay sa zla uda re.

[¹⁴ «Kwanay, miter sæ Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay dō sæ mbađəm-bađa ahay, wawayah, dæce i tærak ikwen! Anga kwanay apan ki ngözæren way pæ mædukway sæ uwar ahay wa. Kwanay apan ki gen amboh đukwen, ki gen næ zedefede bayak awan, anga aday dō ahay tæ canak ikwen. Əna kwanay nà, Mbærom i gak ikwen sariya ma da 'am awan.]

¹⁵ «Kwanay, miter sæ Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay dō sæ mbađəm-bađa ahay, wawayah, dæce i tærak ikwen! Kwanay apan ki bæren kwa aha pæ daliyugo, pa nga sæ bəlay ahay, anga aday kæ njiden dō kærtek sæ pærahak ikwen azar. Ata ki tæren anan dō saa njad sariya a Mbærom a zal kwanay a saray cew adəka.

¹⁶ «Dæce inde anga kwanay! Kwanay dō hurof aya aday ki jen ki bənen anan alay anà dō ahay ata awan. Aday ki wen: “Dowan a kè mbađak anan tu doh sæ mazlađ a Mbærom nà, wita kè mbađak bay. Əna kè mbađak tæ gura a ù doh sæ mazlađ a Mbærom ata nà, ata ambađay anahan næ lele awan.” ¹⁷ Kwanay næ hurof aya aday bəlbəle aya nà, angamaw? Gura a aday ù doh sæ mazlađ a Mbærom ata nà, winen way ma gan nga awan, anga winen ù doh sæ mazlađ anahan. Sæ zalay way hinen næ maw? Gura đaw, kabay doh a sæ tæra anan gura ata

cəncan ata đaw? ¹⁸ Aday asa, ki wen: “Dowan a kè mbađak anan ta man sæ gəđan dundo anà way anga Mbærom ata nà, wita kè mbađak bay. Əna kè mbađak tæ way a ma gad dundo pa man ata nà, ata ambađay anahan næ lele awan.”

¹⁹ Kwanay nà, hurof aya acəkan! Sæ zalay way næ maw? Way ma gad dundo coy ata đaw, kabay man sæ gəđan dundo anà way aday a tæra anan way ata cəncan a ata đaw? ²⁰ Matanan, kak đowan a a mbađay næ ta man sæ gəđan dundo anà way ata nà, kè mbađak anan tæ way a ma gad dundo ata pi zek ta man sæ gəđan dundo anà way ata tæke bidaw? ²¹ Do sæ mbađay anan tu doh sæ mazlađ a Mbærom ata đukwen, a mbađay næ tæ Mbærom a sæ njahay ù doh sæ mazlađ ata re. ²² Do sæ mbađay anan tæ mburom ite a mbađay đukwen ta man sæ njahay a Mbærom, aday tæ Mbærom a mæ njahay a uda ata tæke.

²³ «Kwanay, miter sæ Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay dō sæ mbađəm-bađa ahay, wawayah, dæce i tærak ikwen! Anga kæ ræzlen anan à nga wa sa var alay mbok wa kærtek sæ daslam ahay cara cara næ lele. Əna kæ mbəđəken anan à nga wa sa ga mer su way ta 'am mæduwen aya à Tawrita inde, kawa sa ja nà, sa ga way tæ cəved awan, sa gan sumor ù dō, sa đaf nga pæ Mbærom tæ mível kærtek awan. Abay tæde ki gen nà, way ataya awan, mənəna sæ mbəsak sa ga way a azar aya re. ²⁴ Kwanay hurof ahay, aday ki jen ki bənan anan alay anà dō ahay! Kwanay apan ki dæzen anan a'am anga sæ gəba anan wa makwakwad ahay, əna kwanay apan ki səđəken anan zlugweme mənəna asan apan.

²⁵ «Kwanay, miter sæ Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay dō sæ mbađəm-bađa ahay, wawayah, dæce i tærak ikwen! Kwanay nà, ki gen minje næ tæ gəsa'am kabay tuwez. Kæ cakiden anan day sæ uho aya lele cəna coy. Aday cəkəbay,

ta su doh sə mível a kwanay ahay nà, mə cakad aya bay. Mível a kwanay ahay ma rah aya nà, tə ubor a kwanay ahay tə way a kwanay mə kəra aya awan. ²⁶ Kwanay Farisa ahay hurof aya awan, cakiden anan kutov sə gəsa'am a kwanay ahay, aday day sə uho a i saa təra mə cakad a lele bidaw?

²⁷ «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay do sə mbadəmbada ahay, wawayah, dəce i tərak ikwen! Anga ki gen minje tə jəvay mə sluray aya awan. Ta day sə uho nà, a dav nə herre. Cəkəbay ta su doh aya nə ma rah a tə məsinde ahay, aday tə way mə wuslay aya cara cara bayak awan. ²⁸ Kwanay həna dukwen, kətanən. Ta day sə uho nà, kwanay kawa do didək aya awan, əna ta su doh a ite nà, kwanay ma rah aya tə mbadəmbada aday tə sədøk aya dəkdek.»

Sariya su do mbadəmbada aya awan

Lukas 11.47-51

²⁹ «Kwanay, miter sə Tawrita ahay, Farisa ahay, kwanay do sə mbadəmbada ahay, wawayah, dəce i tərak ikwen! Kwanay apan ki dəzlen anan jəvay anà do maja'am a Mbərom ahay. Kwanay apan ki sluren anan jəvay su do didək aya awan, ³⁰ aday ki jen, ki wen: “Ta wa abay m̄a ga inde kwakwa ata tə bije a manay ahay nà, mi japay ahay tə tinen sa vad anan do maja'am a Mbərom ahay bay.” ³¹ Kə dīken anan həna ata nà, kwanay wan ana do sa vad anan do maja'am a Mbərom ataya re. ³² Həna nà, ki ndəven anan mer su way ana bije a kwanay sə dazlan ahay ataya cukutok dāw?

³³ «Kwanay dədew ahay bidəka, kwanay wan su kòn ahay. Ki mben apan sa tam anan nga a kwanay a sariya sa zla à məkə sə mərda ata wa nà, kəkəməw? ³⁴ Matanan kutok, slənən anan 'am a anan aday: Ni slan do

maja'am a Mbərom ahay tu do kəlire aya, aday tə miter ahay àga kwanay. Azar aya ki vəden atan kabay ki diren atan pə dədom mə zləngad aya awan. Azar aya ite dukwen, ki naa ndiben atan ù doh sə wazay a kwanay ahay, ki hiwen atan azar dukwen kwa ta sə wura fok asəka. ³⁵ Anga nan kutok, mez su do didək aya sa mac pə daliyugo a anan ataya fok i nay ahay pikwen. A bənay ahay kwa pə amac ana Abel wa, hus pə amac ana Zakari, wan ana Barakiya, dōwan a kwanay sa vad à gala su doh sə mazlaḅ a Mbərom à wulen ana atə man cəncan a ta man sə gədan dūngo anà way ahay ata awan. ³⁶ Nən apan ni jak ikwen tə didəm a həna, Mbərom i gan sariya anga way ataya fok nà, anà do a wuswes a anan ataya awan.»

Yesu a yam anga wulen su doh sə Urəsalima

Lukas 13.34-35

³⁷ «Hayaka Urəsalima ahay! Kwanay do sə Urəsalima ahay! Kə vəden anan do maja'am a Mbərom ahay, aday kə tiren anan do a Mbərom sə slənək ikwen ahay ataya tu kon. Aday saray bayak a, na gak anan may sə halak ikwen nga anà kwanay do sə Urəsalima ahay ù vo uno, kawa man njəkar sə halan nga anà wan anahan ahay à bərgaslay inde ata awan. Hwiya kə ngəmen bay re. ³⁸ Ihe, doh sə mazlaḅ a Mbərom a kwanay i təra rəgay. ³⁹ Matanan, ni jak ikwen anan: Ki cinen uno sabay, si azanan ki naa cinen uno nà, à alay a aday ki i jen: “Mbərom à daf alay sə mazlaḅ anahan pu do sa nay ahay tə sləmay anahan ata awan.”»

Do manidə ahay ti i mbazl anan doh sə mazlaḅ a Mbərom

Markus 13.1-2; Lukas 21.5-6

24 Pə dəba anahan a wa, Yesu a nay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom wa, winen apan i zla way anahan. Njavar

anahan ahay tã hæðek pã cakay anahan, aday tã ðakan pu doh mi ðezl aya à gala su doh sã mazlaß a Mbërom. ² Aday Yesu a jan atan kutok, a wa: «Kã cinen anan anã doh a anaya zle fok biðaw? Nen apan ni jak ikwen tã ðiðem a hãna: Ðo manife ahay ti mbazl anan. Kon hinen saa ðinger zek pã hinen nã, ibay fok.»

Way saa lahan anã andav sã daliyugo ataya awan

Markus 13.3-13; Lukas 21.7-19

³ Yesu a njahay à bẽzlom sã Ulivet. Njavar anahan ataya tã hæðaken ayak pã cakay, tinen a taayak, aday tã cẽce panan wa, ta wa: «Jan umo biðaw? Doh sã mazlaß a Mbërom i saa mbazl nã si-waw? Minje sa ma i ga aday mi saa san ki may ahay aday daliyugo i ndav coy anaw?»

⁴ Yesu a mbẽðahan atan apan, a wa: «Liven anan ì zek a kwanay ahay lele, ðowan â sa njak kwanay bay. ⁵ Anga ðo ahay bayak a ti gẽba slẽmay uno, ti nay, kuwaya i ja winen nã Almasihu. Ti njak anan ðo ahay bayak awan. ⁶ Ki slẽnen lãbara sã vëram ahay cara cara, kwa ðoren, kwa bãse, ãna kã jãjiren anan bay. Anga tãktek way ataya ti tãra aday. Òna wita kã ðãzlek pã andav ana daliyugo fan bay re. ⁷ Kon a anan, i slabak pu kon hinen, bahay a anan i vad zek tã bahay hinen. À man ahay cara cara may i ga, aday daliyugo i ðal matanan re. ⁸ Ðãce ataya fok ti tãra nã kawa wan sã ðelay anan uwar ti zek cew ata awan.

⁹ «À alay ata nã, ti varan kwanay à alay inde anã ðo ahay aday tã ga alay tã kwanay, tã vad kwanay à mãke sa ndaw. Ðo su kon ahay fok ti nak ikwen ide anga kwanay njavar uno ahay. ¹⁰ À alay ata kutok, ðo ahay bayak a ti mbẽsak sa ðaf upo nga, ti ga ðaf pi zek ahay, ti nan ide ì zek ahay re. ¹¹ Ðo maja'am

a Mbërom mungwalay aya bayak a ti nay ahay, ti zluwe anan ðo ahay bayak a cite. ¹² Mer su way sã sæðek i zakay aday asan zek sã ðo ahay bayak a i sæfe. ¹³ Òna ðowan a kã sãmak anan hus à andav a inde cãna, winen i tam. ¹⁴ Ti ðakay anan lãbara sã bahay a Mbërom mugom a anan pã daliyugo kãzlek, aday ðo su kon ahay fok ti slẽne anan. Ata daliyugo i sa ndav kutok.»

Ðo manife ahay ti naa mbazl anan Urẽsalima

Markus 13.14-23; Lukas 21.20-24

¹⁵ «Ki i cinen anan anã sãkar sã lize way i tavay à man cãncan awan, kawa ana ðo maja'am a Mbërom Daniyel sa ja apan ata awan.†† (Ðowan a kã jingek anan 'am a anan nã, â sãnan anan anã nga anahan nã lele.) ¹⁶ À alay ata asanaw nã, ðo sã Yahudiya ahay tã haw sa ma nga à bẽzlom ahay inde. ¹⁷ Ðo aday winen pa nga su doh ðukwen â dazay, â haw, ãna â sa ray ahay way anahan ahay ù doh wa bay. ¹⁸ Ðowan a winen à guvo ðukwen, â saa nay ahay agay sa naa gẽbak ayak zana anahan bay re. ¹⁹ Wuna, pa pac ataya nã, ðãce inde anga uwar ti zek cew aya awan, aday anga uwar ta wan a à bak ataya re. ²⁰ Gen anan amboh à Mbërom aday ahaw a kwanay â sa tãra à alay sa mað kabay pã luvon sa man uda bay. ²¹ Anga à alay ata nã, ðãce i zalay, bina kwa ana Mbërom sã ndakay daliyugo hus ahay biten ðukwen, ðãce kawa winen ata kã tãrak kula bay, aday inde i tãra kula sabay re. ²² Òna, Mbërom kã kãcak anan luvon ataya bay nã, abay ðowan saa tam nã, ibay. Òna, kã kãcak anan luvon awan anga ðo anahan a sã walay ataya awan.

²³ «À alay ata nã, ðowan a kã jak ikwen: “Almasihu winen hãna” kabay “Winen tiya” nã, kã sa ðafen apan nga

††24:15 Ca pã Daniyel 9.27, 11.31, 12.11.

bay. ²⁴ Anga almasihu ahay mungwalay aya bayak a ti nay ahay pi zek tu do sə jəka tinen do maja'am a Mbərom ahay. Ti ga minje sə way ahay, tə masuwayan aya cara cara sa njak anan kwa do mə walay aya awan, abay a ga zek nà, na. ²⁵ Na jak ikwen anan pi zek wa kurre. Sənen pi zek lele.

²⁶ «Ta sak a jak ikwen: "Almasihu winen tiya pə pala à kibe" nà, kɪ zlen saa cay anan ahay bay. Kabay ta sak a jak ikwen: "Winen mi der zek a həna" dukwen, kə təmihen 'am ata bay re. ²⁷ Bina Wan su 'Do i nay ahay nə kawa awutedf a Mbərom sə wutedf pəradf, a dav kwa aha ata awan. ²⁸ À man a aday way ma mac a inde ata cəna, mugudok ahay ti halay nga bayak a nà, à man ata awan.

Luvon ana Wan su 'Do saa may ahay

Markus 13.24-27; Lukas 21.25-28

²⁹ «Pə luvon sə dəcə ataya sa ndav cəna, pac i dav sabay, kiya dukwen matanan. Mawuzlawazl ahay ti gucey ahay à məndak, aday dukwen məgala sə way ahay à mburom ataya, ti bal. ³⁰ Ata minje mbala Wan su 'Do i kay ahay zek pa nga mburom kutok. À alay ata, do su kon ahay fok ti zlah, ti yam. Ata, ti canan anà Wan su 'Do winen anan i may ahay pə matapasl ahay pa nga mburom tə məgala awan, aday tə mazlab a bayak a re. ³¹ Məzləzlilen məduwen a i fa zek. Aday Wan su 'Do i slənay ahay maslay anahan ahay, ti halan nga anà do anahan a sə walay ataya kwa ta sə wura fok hus pə magaga sə daliyugo.»

Minje sə buway

Markus 13.28-31; Lukas 21.29-33

³² «Sənen pə way ana buway sə đakak ikwen anan ata aday. Kə cinen anan anà alay anahan aya ta gak kulbəsloslo nà, daslam aya dukwen ta đak, ata kə sə-

nen zle coy viya winen anan i slay bəse. ³³ Matanan re, kə cinen anan anà way uno sə đakak ikwen anan ataya cəna, sənen a nà, nen Wan su 'Do, nen anan ni may ahay bəse, nen pə alay sə məsuhoh. ³⁴ Nen anan ni jak ikwen tə đidəm a həna: Əlek do sə biten ahay ti i mac nà, way ataya fok ti təra. ³⁵ Daliyugo i ndav, kərngay i slukwac pə bagəbaga mburom, əna 'am uno nà, i ndav itəbay.»

Down saa san luvon sa ndav anan daliyugo nà, ibay

Markus 13.32-37; Lukas 17.26-30, 34-36

³⁶ «Əna, down saa san luvon sə way ataya nà, ibay. Maslay a Mbərom ahay ta san bay, nen wan anahan a dukwen na san bay. Sa san luvon a cəna, si zek a bəbay uno Mbərom awan. ³⁷ À alay a Wan su 'Do i may nà, way ahay ti təra nə kawa sə təra à alay ana Nuhu ata re. ³⁸ À alay ata nà, do ahay tinen anan ti taslay mivel sa pa way ahay, ta sa sa way a tinen ahay, mungol ahay ti gəba dalay, dəna ahay dukwen ti zla à mbaz, hus pə luvon ana Nuhu sa zla way anahan à kwalalan inde ata kutok. ³⁹ Do ataya fok, tə sənak pi zek bay, hus pə luvon ana a'am sa rah anan daliyugo aday a ra atan fok ata awan. À alay ana Wan su 'Do sa may ahay ata dukwen, i təra nə kətanan re.

⁴⁰ «À alay ata kutok, do ahay cew ti ga mer à guvo kərtek awan, do kərtek a nà, ti gəba anan, aday do hinen nə ti mbəsak anan. ⁴¹ Uwar ahay cew ti gan pa van kərtek awan, do kərtek a nà, ti gəba anan, aday do hinen nə ti mbəsak anan. ⁴² Njihen cəna, mə lavay zek aya awan, bina kə sənen luvon ana Bahay a kwanay sa nay ata bay.

⁴³ «Sənen pə way inde lele aday: Kak bahay su doh awan, a san anan zle, à alay a həna anan nà, do sə akar ahay ti

[¶]24:37 Ca pə Laataanooji 7.17-23.

nay ahay àga winen saa zləray anan ahay nà, dōwan ata i njak ahan dāw? I nahay nə tə ide cekərkərre anga aday dō sə akar ataya t̄a zlan ù doh bay, bidāw? ⁴⁴ Anga nan kutok, kwanay dūkwen, njihen mə lavay zek aya cekərkərre matanan re, bina, nen Wan su Do nà, ni i may ahay à alay a dūwuraw dūkwen, ki sənən apan bay re.»

Do sa ga mer su way lele awan, tu dō sa ga mer su way lelibay awan

Lukas 12.41-48

⁴⁵ «Do sa ga mer su way lele awan, aday winen nə wurwer a ata nà, wayaw? Winen nà, dōwan a aday bahay su doh anahan a sə mbakan anan dō si mer su way ahay fok à alay anahan inde ata awan. Winen i varan atan way sa pa lele à alay aday tēde sa pa way ata awan. ⁴⁶ Ataslay mivél i tēran anà dōwan ata awan, kak bahay su doh anahan kà mak agay aday kà tak anan ahay à nga winen apan i gan nga anà dō si mer su way anahan ataya lele nà, na. ⁴⁷ Nen apan ni jak ikwen tē dīdem a hōna, bahay su doh anahan ata i mbəsakan anan way ahay à alay inde nə fok.

⁴⁸ «Aya əna, hinahibay ite, dō sa ga mer su way ata kà sak a jalay à nga anahan inde: “I ga nà bahay su doh uno i may bəse bay.” ⁴⁹ Winen gədek sa ga anan alay tē azar su dō si mer su way ahay, gədek pə way sa pa anahan ahay, sa pa, aday i sa mahay anahan tu dō sə vaway nga ahay. ⁵⁰ Sənən apan lele kutok, bahay su doh ana dōwan ata i may ahay nà, pə luvon a aday winen a i san apan bay jiga ata awan, kabay à alay a dūkwen i san bay re. ⁵¹ Bahay su doh anahan ata kà sak a may ahay aday kà tak anan ahay à nga nà, winen apan i ga mer su way lelibay aya ata nà, i ga anan alay tē dōwan ata tē mindel. I razl anan à man su dō sə mbadēmbadē ahay, aday

ti rac slan tē ide sə ayam awan anga dēce à man ata awan.»

Jike sə dēna dalay ahay kuro

25 «À alay a Wan su Do i may ata nà, i ga minje tē dēna dalay aya kuro sa ba dō sə gəba dalay ata awan. Tē gəba lalam a tinen ahay, ta zla sa ba dōwan a sə gəba dalay ata kutok. ² Cəkəbay, dēna ataya nà, dāra aya nə bəl̄bəle aya awan, dāra aya ite, ma san nga aya awan. ³ Dēna bəl̄bəle ataya cəna, tē gəbay lalam a tinen ahay mən̄jəna sə gəbay apan kwalaba sə kwalenjer maza awan. ⁴ Dēna ma san nga ataya nà, tē gəbay lalam a tinen ahay, tinen tē pəkay kwalenjer maza à kwalaba hinen ahay inde re. ⁵ Aya əna, dōwan sə gəba dalay ata kē njahak ayak bayak awan, dēna ataya fok tē dangwaz, ta njak ahan.

⁶ «Man luvon a ga bine siwaw cəna, tē sləne abəbal awan sə dō ahay, ta wa: “Do sə gəba dalay kē dəzlek ahay. Slabiken, tēmihən anan!” ⁷ Dēna ataya fok tē pədek cəna, tē dazlan sə lavay anan zek tē lalam a tinen ahay fok. ⁸ Dēna bəl̄bəle ataya tē dazlan sa jan anà dēna ma san nga ataya kutok, ta wa: “Amboh, viren umo kwalenjer a kwanay ataya panan mən̄jək mən̄jək ite, bina lalam a manay ahay tinen apan ti mbacay pumo wa.” ⁹ Dēna ma san nga ataya tē mbədahan atan apan, ta wa: “A’ay, i slak uko fok bay. Suwan, zlen à wulen su doh, aday ki sukumen ahay pə dō sa ga masa ahay wa.” ¹⁰ Dēna bəl̄bəle ataya ta zla saa sukumay ahay kwalenjer à wulen su doh ahay wa kutok. À alay a tinen apan ti pəlay kwalenjer à wulen su doh wa ata awan, dō sə gəba dalay a dəzley ahay ite. Dēna ma san nga ataya tē slabak, ta zla à man sə azar uko tatē dō sə gəba dalay. Bahay su doh a tacay anan məsudoh anahan. ¹¹ A njahay zərata cəna, dēna dalay a azar ataya dāra aya, tē dəzley ahay ite. Ta jan ayak ‘am

anà bahay su doh uho wa, ta wa: “Kem, tēban umo ayak wa ite!”¹² Bahay su doh ata a jan atan ahay apan, a wa: “Tē dīdek a nà, na san kwanay bay.”»

¹³ Natiya kutok, Yesu a wa: «Anga nan, njihen mē lavay zek aya awan, anga kē sēnen luvon a bay, kwa alay adēka sabay fan.»

Jike su dō si mer su way ahay

Lukas 19.11-27

¹⁴ «À alay ata dūkwēn, i ga minje tē bahay su doh saa zla à man dēren ata awan. A ngaman anà dō si mer su way ahay, a mbēsakan atan anan zlile anahan. ¹⁵ A varan dala sē gura sēkat dāra anà dō kērtēk awan. Anà dōwan hinen dūkwēn, dala sē gura sēkat cew, aday anà dō mē slala maakan a nà, dala sē gura sēkat kērtēk. A varan anà kuwaya dūkwēn, kawa ana dōwan a saa mba apan ata awan. A dazlan, a zla way anahan kutok.

¹⁶ «Kwayan'a, dō sa njad dala sē gura sēkat dāra ata a zla, a mbēda anan alay lele. Kē njadāk apan wan a dūkwēn dala sē gura sēkat dāra re. ¹⁷ Dō sa njad dala sē gura sēkat cew ata a zla, a mbēda anan alay, kawa dōwan a mama'am ata re. Kē njadāk apan wan a dūkwēn dala sē gura sēkat cew re. ¹⁸ Əna dōwan sē tēma dala sē gura nē sēkat kērtēk ata, a zla, a la anan dala ana bahay anahan ata à mēke inde, a dēr anan udā awan.

¹⁹ «A njahay pē dēba wa bayak a nà, bahay a tinen ata a may agay. A cēce patan wa, ta ga anan tē dala sē gura anahan ahay nē kēkēmaw. ²⁰ Dō sa njad dala sē gura sēkat dāra ata, a nay, a jan anà bahay anahan: “Kē varak uno dala sē gura sēkat dāra. Ca apan, nē njadāk apan wan aya sēkat dāra re.” ²¹ Bahay anahan ata a jan nà: “Suse, iken dō si mer su way lele aday dīdek a re. Ka gak mer su way lele awan tē way a aday abay bayak a

bay ataya awan. Ni mbēsakak way ahay bayan a à alay inde re. Hayak wa ù doh. Taslumo mivel pē kērtēk awan.”

²² «Dō sa njad dala sē gura sēkat cew ata, a nay, a jan anà bahay anahan, a wa: “Bahay uno, kē varak uno dala sē gura sēkat cew. Ca apan, nē njadāk apan wan aya sēkat cew re.” ²³ Bahay anahan ata a jan nà: “Suse, iken dō si mer su way lele aday dīdek a re. Ka gak mer su way lele awan tē way a aday abay bayak a bay ataya awan. Ni mbēsakak way ahay bayan a à alay inde re. Hayak wa ù doh. Taslumo mivel pē kērtēk awan.”

²⁴ «Dō sa njad dala sē gura sēkat kērtēk ata dūkwēn a nay, a jan anà bahay anahan, a wa: “Na san iken zle, iken dō jinje awan. À man aday kē caslak ayak way bay ata dūkwēn, ka zla sē cēray wa way re. À man aday kē zēvak awan bay ata dūkwēn, ka ban panan way re. ²⁵ Nē jējarak tē iken bayak awan. Anga nan, nē dērek anan dala anak à mēke. Ahan way anak kutok.”

²⁶ «Bahay anahan ata a jan, a wa: “Iken nà, dō lelibay awan, isew awan. Ka san apan zle, nen nà, dō jinje awan. À man a nē caslak awan bay ata dūkwēn, nē cēray wa way re. À man aday nē zēvak ayak awan bay ata dūkwēn, na ban panan way re. ²⁷ Matanan, abay tēdē ki daf anan dala uno à bank, aday ata na mak agay nà, ni tan à nga anà dala uno tē wan a awan. ²⁸ Tēmihen panan dala sē gura sēkat kērtēk ata awan, aday viren anan anan apan anà dō aday dala sē gura anahan inde mbulo ata awan. ²⁹ Anga kuwaya way anahan inde cēna, ti zēgahan anan apan aday â ga inde apan bayak a adēka. Əna dō aday way anahan nē mēnjōek ata nà, ti ngēzar panan kwa mēnjōek anahan ata re. ³⁰ Aday dō si mer su way a isew a kēriya ata nà, liren anan ayak uho ì idē zēnzen a inde. À man ata nà, dō ahay ti yam, ti rac slan.”»

Jike sə təman tə awak ahay

³¹ «Pə luvon a aday Wan su Do kà sak a nay ahay à mazlaḅ inde tə maslay anahan ahay fok cəna, i njahay tə mazlaḅ a pa man sə njahay sə bahay anahan. ³²Do sə daliyugo ahay pu kon pu kon fok ti halay nga pa 'am anahan. Aday i dazlan sə gəzla atan kawa do sə jugwar gənwaw ahay sə gəzla anan təman anahan ahay pi zek wa tə awak ahay day cew ata awan: təman ahay cara, awak ahay cara. ³³I tavay anan təman ataya tə alay puway anahan, aday awak ahay dukwen, tə alay gula anahan.

³⁴ «Aday bahay i jan anà do sa day sə alay puway anahan ahay kutok: “Hayak ikwen ahay, kwanay do ana Bəbay uno sa daf pikwen alay sə mazlaḅ anahan ataya awan. Njihen à bahay anahan a inde kutok, bahay a anan mə lavay zek a nə anga kwanay kwa həna kabay, daliyugo dukwen mə ndakay a fan bay. ³⁵Anga, abay may a han upo, kə viren uno ahay way sa pa, abay jom u go, kə viren uno ahay a'am, abay nen mbəlok awan, kə təmihen ahay nen, kə liven upo zek, ³⁶abay zana inde upo ibay, kə viren uno ahay zana pi zek, abay nen dəvac awan, ki men uno ahay zek, abay nen ù doh sə dangay, ki cen ahay upo.”

³⁷ «Do a dīdek ataya ti cəce panan wa: “Bahay a manay, mə canak may a han apak, aday mə varak way sa pa ata nà, siwaw? Mə canak jom a gak, aday mə varak a'am ata nà, ahaw? ³⁸Mə canak iken mbəlok awan, aday mə təma iken, mə lavay apak zek ata nà, siwaw? Mə canak zana anak ibay, aday mə pəkak apak zana a nà, ahaw? ³⁹Mə canak iken dəvac a, kabay iken ù doh sə dangay, aday ma zlak ayak sa cay ahay apak ata nà, siwaw?”

⁴⁰ «Bahay i mbədahan atan apan kutok: “Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Way a kwanay sa gan anà mərak

uno a kərtek ma kac ata nà, ki gen uno nà, ì nen awan.”

⁴¹ «Kagasl, bahay i jan anà do sə alay gula anahan ataya kutok: “Kwanay do a Mbərom mə tahasl a anaya, zlen ayak pə cakay uno wa. Zlen ù uko sə mbacay itəbay ata inde, uko a mə lavay zek a nə anga Fakalaw tə maslay anahan ahay ata awan. ⁴²Abay may a han upo, kə viren uno ahay way sa pa bay, abay jom u go kə viren uno ahay a'am bay. ⁴³Abay nen mbəlok awan, kə təmihen ahay nen bay, kə liven upo zek bay. Abay zana inde upo ibay, kə viren uno ahay bay. Abay nen dəvac awan, nen ù doh sə dangay, ki zlen ayak pə cakay uno sa cay ahay upo bay.”

⁴⁴ «Tə cəce panan wa: “Bahay a manay, mə canak aday may a han apak, kabay jom a gak, kabay iken mbəlok awan, kabay zana inde apak ibay, iken dəvac a, kabay iken ù doh sə dangay, aday ma mak anak ahay zek bay ata nà, siwaw?”

⁴⁵ «Ihe, Bahay i mbədahan atan apan kutok: “Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Way a kwanay sa ngam sa gan anà do uno a anaya ma kac ataya kwa kərtek bay ata nà, ki gen uno bay ata nà, anà nen awan.”

⁴⁶ «Ti zla atan à man sə dəce sa ndav sabay ata awan, əna do dīdek aya kəma, ti njad sifa sa ndav bay ata ite.»

Wurwer sa ban anan Yesu

*Markus 14.1-2; Lukas
22.1-2; Yuhana 11.45-53*

26 Yesu a ndav anan 'am a anaya fok cəna, a jan anà njavar anahan ahay, a wa: ² «Kə sənən apan zle, a mbəsak luvon ahay cew coy aday azar uko sə Pasəka i sla. À alay ata ti ban nen, nen Wan su Do, ti varan nen anà do ahay aday ti darak ayak nen pə dədom mə zləlngad awan.»

³À alay ata ite, bahay sə gədfan dundo anà way ahay anga Mbərom, tə məced sə Yahuda ahay, tə halay nga àga Kayafas, bahay nga su do sə gədfan dundo anà way ahay anga Mbərom ata awan. ⁴Tə jəjem 'am sa ban anan Yesu tə wurwer, aday sa vad anan. ⁵Əna ta wa: «Dâ sa ban anan à azar uko inde bay, bina do ahay ti sa vaze puko.»

**Uwar a inde a mbəfan
amar pa nga anà Yesu**

Markus 14.3-9; Yuhana 12.1-8

⁶À alay ata nà, Yesu winen à Baytiniya, àga dowan a inde, tə ngaman Simon do mə dugwad awan.

⁷Uwar a inde a zlak ayak à man anahan tə dunguzlok sə amar sə wurde a dala bayak awan. A mbađ anan amar ata pa nga ana Yesu à alay a winen apan i pa way. ⁸Njavar anahan ahay tə canan anà way anahan sa ga ata cəna, a ma nga sə cəban atan. Ta wa: «A nes anan amar a anan həna nà, pa maw? ⁹Ta wa, abay tē sukum anan way tə amar a anan nà, i ga dala bayak awan, aday ti var anan dala awan anà do mətawak aya nà, ta gak way lele biđaw?»

¹⁰Yesu đukwen a sləne way a tinen a sa ja ata zle re. A jan atan kutok, a wa: «Kə bənen anan mbiyed' anà uwar a anan nə pa maw? Way anahan su go ata nə lele. ¹¹Anga do mətawak aya nà, ti ga inde tə kwanay hwiya, əna nen ni ga inde tə kwanay hwiya itəbay. ¹²A pak upo amar a anan nà, a ga upo nə amar uno sa zla anan à məke. ¹³Nen apan ni jak ikwen tə đidəm a həna: À man aday do ahay ti wazay anan ləbara uno mugom a anan kwa aha pə daliyugo fok nà, ti taker anan ləbara sə way ana uwar a anan sa ga həna ata awan.»

Yudas a sukom a way tə Yesu

Markus 14.10-11; Lukas 22.3-6

¹⁴Natiya kutok, do kərtek à wulen su do maslan anahan kuro nga cew ataya wa, sə ngaman Yudas Iskariyot ata, a zla pə cakay sə bahay sə gədfan dundo anà way ahay. ¹⁵A jan atan, a wa: «Kak nə varak ikwen anan Yesu nà, ki viren uno ma i nen awan anaw?» Tə baslay dala kwayan'a, tə varan dala sə gursa kwa kuro maakan. ^{§§}¹⁶A ban pə winen ata wa kutok cəna, Yudas a pəlan atan cəved sə varan atan anan Yesu.

Yudas i i ga đaf pə Yesu

*Markus 14.12-21; Lukas 22.7-14,
21-23; Yuhana 13.21-30*

¹⁷Natiya, à luvon mama'am sə azar uko sa pa tapa sə pen mə zlambar a bay ata bine siwaw nà, njavar a Yesu ahay ta nay, tə cəce panan, ta wa: «A nak mâ sa lavay anan zek tə way sa pa sə Pasəka ata nà, ahaw?»

¹⁸Yesu a jan atan kutok, a wa: «Zlen à wulen su doh sə Urəsalima àga mana, jen anan nà: “Miter a manay a ja nà: Alay uno i sla bəse. U no sa ga azar uko sə Pasəka tə njavar uno ahay nà, àga iken.”»

¹⁹Njavar anahan ataya ta ga kawa ana Yesu a sa jan atan ata awan, tə lavay anan uda zek tə way sa pa sə azar uko sə Pasəka kutok.

²⁰Suko a a ga nà, Yesu a njahay pə tuwez tu do maslan anahan ahay kuro nga cew sa pa way pə kərtek awan. ²¹Tinen apan ti pa way a kutok, Yesu a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə đidəm a həna: Đowan a kərtek à wulen a kwanay inde, i i ga upo đaf.»

²²'Am ata a wusen nga anà njavar anahan ahay fok. Tə dazlan sə cəce panan

§§26:15 Ca pə Jekariya 11.12.

fok a tinen a kærtek kærtek, ta wa: «Bahay, nen bay ba?»

²³ Yesu a mbəfahan atan apan, a wa: «Dowan a manay sa tar alay maya à tuwez inde ata, saa ga upo daf nə winen.

²⁴ Nen Wan su 'Do nà, ni mac, kawa ana Deftere a Mbərom sa ja upo ata awan. Əna dəcə i naa tan à nga anà dō saa ga upo daf ata awan. Suwan pə winen maka tē wahay anan bay jiga awan.»

²⁵ Yudas, dowan a saa ga apan daf ata, a cəce, a wa: «Miter, nen bay ba?»

Yesu a mbəfahan apan, a wa: «Iken a sa ja!»

Way sa pa cəncan awan

Markus 14.22-26; Lukas 22.15-20; 1 Korintu ahay 11.23-24

²⁶ À alay a tinen apan ti pa way mba, Yesu a gəba tapa sə pen, a ngəran ayak anà Mbərom, a gəzla anan i zek wa, aday a varan anan anà njavar anahan ahay, ta sa jan atan: «Təmihen, pen. Həna anan nà, zek uno awan.»

²⁷ Pə dəba anahan a wa nà, a gəba gəsa'am, a ngəran ayak anà Mbərom, aday a varan atan anan gəsa'am ata awan, ta sa jan atan nà: «Sen wa jubjəb, kwanay a fok. ²⁸ Həna anan nə mez uno mə pəkay a anga sə pəse ines sə dō ahay bayak awan. Tə mez uno a anan, Mbərom a ban 'am tē dō ahay. ²⁹ Nen apan ni jak ikwen tē dīdem awan: I ban pə luvon sə biten a anan wa nà, ni naa sa way kawa həna a anan sabay, si azanaka pə luvon aday dī saa sa maza pə kærtek a à bahay a Bəbay uno inde.»

³⁰ Pə dəba anahan a wa nà, ta ga ara sə həran nga anà Mbərom, ta zla way a tinen à bəzlom sə Ulivet.

Atə Yesu tə Piyer

Markus 14.27-31; Lukas 22.31-34; Yuhana 13.36-38

³¹ À alay a tinen apan ti zla way a tinen ata kutok nà, Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «À luvon a sə biten a anan inde, ki i mbəsiken nen, kwanay a fok. Anga Deftere ana Mbərom a ja nà: «Ni vad' anan dō sə jugwar təman awan, aday dukwen təman ahay ti ta 'am.» ³² Əna, na sak a slabakay ahay à məke wa nà, ni lahak ikwen à Galile.»

³³ Piyer a jan kutok, a wa: «Kwa à ga nə dō ahay fok ti mbəsak iken dəp nà, nen ni mbəsak iken itəbay.»

³⁴ Yesu a mbəfahan apan, a wa: «Nen apan ni jak tē dīdem a həna, Piyer: À luvon a sə biten a anan inde, zukwa njəkar i saa zlah nà, ka jak saray maakan ka san nen bay.»

³⁵ Piyer a mbəfahan apan, a wa: «Kwa à ga nə ni mac anga iken dəp nà, ni ja kula na san iken bay itəbay!» Njavar a Yesu a azar ataya fok ta ja matanan re.

Yesu a ga amboh à Gecemene

Markus 14.32-42; Lukas 22.39-46

³⁶ Natiya kutok, tē dəzle à man a sə ngaman Gecemene ata tē njavar anahan ahay. Yesu a jan atan: «Njihen à man a anan, ni zla tiya saa gay amboh.»

³⁷ Winen apan i zla nà, a ngaman anà atə Piyer ta wan ana Zebede ahay cew, ta zla jiga awan. A dazlan sə jalay mərəva sə dəcə anahan ata kutok. ³⁸ A jan atan, a wa: «Mivel uno i ndəroḃ, hus pa sa mac anan. Njihen à man a anan. Ben ti nen lele.»

³⁹ A zla pa 'am mənjoek nà, a slahay ta 'am duboz, a ga amboh kawa həna anan: «Bəbay uno, kà zlak anak à nga nà, ki gəba puno dəcə saa nay upo a anan ata

*26:31 Ca pə Jekariya 13.7.

awan. Aya əna, way kawa su no nà, â təra bay, si kawa sa nak iken.»

⁴⁰ A ma à man ana njavar anahan a maakan ataya nà, a tan atan ahay à nga nə ma njak ahan aya awan. A jan anà Piyer: «Ki mben apan sa ba ti nen kwa ler kərtek bay asəka? ⁴¹ Ben lele, gen amboh, anga aday kə tiven anan anà way saa njak kwanay ahay. Apasay su do zenzen a nà, a gan may sə dəfan apan anà Mbərom, əna zlay si zek anahan a bəle awan.»

⁴² A zla mə slala cew a dukwen, a ga amboh asa, a wa: «Bəbay uno, kak i njad zek aday dəcə a anan i zla puno wa bay cəna, nà sa anan adəka. Way a sa nak ata â təra.»

⁴³ A may ahay pə cakay ana njavar anahan ataya asa, a tan atan à nga nà, tə njəkak ahan asa, ta mba apan sə təba ide kwa mənjoek bay jiga awan. ⁴⁴ A mbəsak atan, a zla saa ga amboh asa, kawa sə manan. ⁴⁵ Cəna, a ma pə dəba à man ana njavar anahan ahay, a jan atan, a wa: «Kwanay apan ki man anan uda awan daw, do sa njak ahan ahay? Kagasl, alay a kà slak həna kutok, aday ti varan nen Wan su Do à alay inde anà do sə atahasl ahay. ⁴⁶ Slabiken, zluko. Do sa ga upo dəf winen tiya, kà nak ahay.»

Do ahay ta ban anan Yesu

Markus 14.43-50; Lukas 22.47-53; Yuhana 18.3-12

⁴⁷ Yesu kə ndəvak anan 'am anahan ata fan bay, Yudas, do kərtek à wulen sə njavar anahan aya inde kuro nga cew ata, a dəzley ahay pə cakay anahan. A njahan pa 'am wa anà do ahay bayak a tə way sə alay a hunjəslesle: maslalam a pi zek tə sukol aya re. Sə slənay atan ahay nə bahay sə gəfan dungo anà way ahay pi zek tə məced sə Yahuda ahay.

⁴⁸ Yudas, dowan a sa ga dəf pə Yesu ata, ba kə varak atan minje sə way, a wa:

«Dowan a ni ban anan həmbok ata nà, winen awan. Bənen anan.»

⁴⁹ Kwayan'a, Yudas a hədek pə cakay ana Yesu, a jan: «Iken inde zay bidaw, Miter?» A varan alay, a ban anan pi zek həmbok.

⁵⁰ Yesu a jan kutok: «Car uno, ndav anan way a sə gəbay iken à man a anan ata awan.» Do ahay ta zlak ayak kutok, ta ban anan, ves.

⁵¹ Dowan a kərtek à wulen su do a Yesu ataya, a ndahay maslalam anahan, a car anan bile ana bahay nga su do sə gəfan dungo anà way anga Mbərom, aday maslalam anahan ata a gad panan sləmay kərtek a poc. ⁵² Əna Yesu a jan, a wa: «Ma anan maslalam anak ù doh anahan awan, anga do sa ban maslalam ahay ti lize nə tə winen awan. ⁵³ Aday asa, ka san sa jəka, nà gan may nə ni cəce pə Bəbay uno wa, i sləno ahay maslay anahan ahay bayak a məcapar a kuro nga cew bidaw? ⁵⁴ Aka aday, kak nə cəcihek maməzek ata nà, way a mə vinde upo à Deftere a Mbərom inde ata i sa təra kəkəməw? Deftere a ja nà, i təra upo kawa həna anan.»

⁵⁵ Yesu a jan anà do ahay kutok, a wa: «Ki nen upo tə maslalam aya aday tə sukol aya sa ban nen kawa nen do sə ngəzar do à cəved inde daw? Nen inde ù doh sə mazlaḅ a Mbərom pac pac, nen apan ni tətakan anan way anà do ahay, kə bənen nen bay. ⁵⁶ Əna way a anaya fok a təra cəna, aday way ana do maja'am a Mbərom ahay sa ja à Deftere a Mbərom inde ataya tə təra.»

Kagasl kutok, njavar anahan ahay tə mbəsak anan, ta haw way a tinen fok.

Yesu winen pa 'am su do sə lavay nga sə Yahuda ahay

Markus 14.53-65; Lukas 22.54-55, 63-71; Yuhana 18.13-14, 19-24

⁵⁷ Do sa ban anan Yesu ataya ta zla anan àga Kayafas, winen bahay nga su

do sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom. Miter sə Tawrita ahay pi zek tə mæced sə Yahuda ahay tinen mə halay nga a à man ata awan. ⁵⁸ Piyer winen apan i pərahan ayak azar à dəba wa à dəba wa, dezl à gala ana bahay nga su do sə gədan dundo anà way ata awan. A zla ù doh ite re, tə njahay pi zek tu do si mer su way sə àga dōwan ata ataya awan, anga sa ca pə andav sə sariya ana Yesu.

⁵⁹ Aday nà, bahay sə gədan dundo anà way ahay, pi zek tu do sə lavan nga anà Yahuda ahay, fok a tinen a ta ban bitem sə mungwalay ahay aday ti vad anan Yesu à mæke. ⁶⁰ Əna ta njad cəved a bay, kwa abay do sə mungwalay ahay bayak a tə ndəbak apan 'am ahay cara cara dəp nà, na. Kagasl, do ahay cew ta nay, ⁶¹ ta wa: «Dowan a anan kà jak, a wa: “Ni mba apan sa mbazl anan doh sə mazlaḅ a Mbərom, ni han uda maza à luvon maakan inde.”»

⁶² Bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay a slabak, a jan anà Yesu, a wa: «Kə mbəda apan itəbay kələdaw? Do a anaya fok ta ja apak nə maw?» ⁶³ Yesu a njahay way anahan faafa. Bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay ata a jan kutok, a wa: «Nen apan ni cəce panak həna. Mbaday tə sləmay a Mbərom, bahay sə sifa. Jan umo, iken nə Almasihu, Wan a Mbərom daw?»

⁶⁴ Yesu a mbədahan apan kutok, a wa: «Matanan! Əna nen apan ni jak ikwen həna: Pa 'am kəmaya, ki cinen anan anà Wan su Do, winen mə njahay a à alay puway ana Mbərom Ba Məgala. Ki cinen anan pə matapasl ahay pa nga mburom, winen apan i may ahay re.»

⁶⁵ Natiya, bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay ata a ngeraw anan zana anahan pi zek wa, a wa: «Həna nà, dī gan may anà side hinen re daw? Kə

jənak anan pa 'am a Mbərom. Kə slənen 'am anahan a coy. ⁶⁶ Ki jen həna nə kəkəməw?»

Do ahay tə mbədahan apan, ta wa: «Winen tə mungok a coy. Kà slak sa vad anan.»

⁶⁷ Tə təfen mənə pə idə, tə duzlay anan tə alay, aday do azar aya tə dəcan, ⁶⁸ ta wa: «Iken nə Almasihu, do maja'am a Mbərom nà, jan umo kutok: Sə dəcak nə wayaw?»

Piyer a wa a san Yesu bay

Markus 14.66-72; Lukas 22.56-62;

Yuhana 18.15-18, 25-27

⁶⁹ Natiya, Piyer winen mə njahay a à gala hwiya. Dəna sa ga mer su way a inde à man ata a nay, a jan: «Iken dukwen abay kwanay jiya tatə Yesu sə Galile ata re.»

⁷⁰ Əna Piyer a məmən anan, pa 'am sə do ahay fok, a wa: «Nen na san 'am anak a sa jay ata bay.»

⁷¹ Piyer a slabak, a zla way anahan à mægədegəden uho. Dəna hinen asa a canan re, a jan anà do ahay à man ata awan: «Həna a anan dukwen, winen tə Yesu sə Nazaratu ata re.»

⁷² Piyer a məmən anan asa, a wa: «Ni mbaday, tə dīdek a, na san anan bay.»

⁷³ A njahay mənjęk asa, do sa man ataya ta nay pə cakay a Piyer. Ta jan, ta wa: «Tə dīdem awan, iken do a tinen wanahan, anga miresl anak a a dakay anan iken nə Galile ahay.»

⁷⁴ Kagasl Piyer a dazlan sə mbaday coy: «Kak na san dōwan ata zle nà, Mbərom a tə alay anahan awan à tahasl nen! Na san dōwan ata bay fok!»

Kwayan'a, njəkar a zlah. ⁷⁵ 'Am a Yesu a sa jan kurre ata à man à nga inde, a wa: «Njəkar i saa zlah nà, ka jak saray maakan ka san nen bay.» A nay uho, a yam cədoək cədoək tə idə sə ayam.

Ta zla anan Yesu àga Pilatu

*Markus 15.1; Lukas 23.1-2;
Yuhana 18.28-32*

27 Ide a cæde siwa a cæna, bahay sê gædan dundo anà way ahay pi zek tæ mæced sê Yahuda ahay ta ðan 'am sa vad' anan Yesu kutok. ²Coy tæ jaway anan, ta zla anan àga Pilatu, guverner sê Yahudiya, winen Ruma ahay.

Amac ana Yudas

Mer su way ahay 1.18-19

³Natiya, Yudas a ca apan nê ta gan anà Yesu nà, sariya sa vad' anan à mæke cæna, a jalay anan cædœk cædœk, a zla à man ana bahay sê gædan dundo anà way ahay anga Mbærom tæ mæced sê Yahuda ahay, a man atan anan dala sê gursa a tinen sê varan kwa kuro maakan ata awan. ⁴A jan atan, a wa: «Na gak ines, anga nê njækak anan uda anà dō mænþena ines.»

Þna tinen ite ta jan apan, ta wa: «Ma a manay apan anaw! Wita nà, baway anak kutok!»

⁵Coy Yudas a dazlan, a guce anan dala ata à gala su doh sê mazlaþ a Mbærom. A zla, a ngærew zek anahan tæ liber.

⁶Bahay sê gædan dundo anà way ahay anga Mbærom ataya ta ra anan dala ata awan, ta wa: «Tawrita kè varak uko cæved' sa tar anan dala a anan à kukwar sa ðaf dala su doh sê mazlaþ a Mbærom bay. Anga tæ dala ata tæ sukom nê mez su dō.» ⁷Ta ðan apan à wulen a tinen a inde kutok, tæ sukom anan guvo ana dō sa han sængæle a inde tæ dala ata awan, aday ti taa la uda mædurlon ahay. ⁸Anga nan kutok, hus hæna ðukwen, tæ ngaman anà guvo ata nà, Guvo sê Mez. ⁹Natiya 'am ana dō maja'am a Mbærom Yeremiya a tæra, anga kà jak, a wa: «Ta ra dala sê gursa kwa kuro maakan, dala mbala ana Isæra'ila ahay sa ðan apan sê sukom

anan tæ winen ata awan. ¹⁰Tæ sukom anan guvo ana dō sa han sængæle a inde, kawa ana Mbærom Fetek sê ðuko anan ata awan.†»

Ta ga sariya sa vad' a Yesu

*Markus 15.2-15; Lukas 23.3-5,
13-25; Yuhana 18.33 - 19.16*

¹¹Yesu, winen mæ tavay a pa 'am ana guverner Pilatu. Pilatu ite, a cæce panan wa, a wa: «Iken nà, bahay sê Yahuda ahay ðaw?»

Yesu a mbædahan apan, a wa: «Ka jak anan asanaw!»

¹²Bahay sê gædan dundo anà way ahay anga Mbærom pi zek tæ mæced sê Yahuda ahay ta ndaþ apan 'am, æna kè mbædihak apan bay. ¹³Kagasl, Pilatu a cæce panan asa, a wa: «Kè slœnek 'am ana dō sa ra apak 'am a anaya itæbay kælædaw?»

¹⁴Yesu kè mbædihak apan kwa mænþœk bay fok, aday a gan masuwayan anà guverner Pilatu.

¹⁵Pæ azar uko sê Pasæka fok cæna, guverner a taa mbæsakan atan ahay dō kærtek à dangay wa, dowan a kawa ana dō ahay saa cæce ata fok. ¹⁶À alay ata ite, dowan a inde à dangay a re, dō ahay fok ta san anan lele. Tæ ngaman Yesu Barabas. ¹⁷Do ahay tæ halay nga, aday Pilatu a cæce patan wa kutok, a wa: «A nak ikwen nê mbæsakak ikwen ahay à dangay wa hæna nà, wayaw? Yesu Barabas ðaw, kabay Yesu sê ngaman Almasihu ata ðaw?» ¹⁸Pilatu a san zle, ta ban anan Yesu nà, anga særak cærkæke.

¹⁹À alay a Pilatu winen apan i ga sariya ù doh ata nà, uwar anahan a slœnay apan dō, à jan nà: «Kâ sa gan awan anà dowan a mænþena ines a anan bay, bina avad' a nê, cœn sê zubay kè bœnak uno mbiyed' anga winen bayak awan.»

²⁰Aya æna, bahay sê gædan dundo anà way ahay, pi zek tæ mæced sê Yahuda

†27:10 Ca pæ Jekariya 11.12-13; Yeremiya 18.2-3, 19.1-2, 32.6-15.

ahay, ta ran 'am anà do ahay aday tē cæce Pilatu â mbəsakan atan anan Barabas aday â vad anan Yesu. ²¹ Guverner a cæce patan wa asa, a wa: «A nak ikwen nê mbəsakak ikwen ahay à wulen su do a cew a anaya wa nê wayaw?»

Tê mbədahan apan, ta wa: «Mbəsakan umo ahay nê Barabas.»

²² A cæce patan wa: «Aday nê ga anan tē Yesu sê ngaman Almasihu ata nê, kəkəməw?»

Tê mbədahan apan pē kərtek a tinen a fok, ta wa: «Darak anan ayak pē dədom!»

²³ Pilatu a cæce asa: «A ga mer sa ma lelibay a anaw?»

Əna tē zəga anan sa zlah tē məgalak a, ta wa: «Darak anan ayak pē dədom!»

²⁴ Pilatu a ca apan nē i mba apan sa ga awan kwa mənjoek ibay, aday abəbal awan winen apan i zəga hwiya. Natiya kutok, a banay alay anahan pa 'am sē do ahay ta sa ja nê: «Ines sa vad anan dōwan a anan inde upo ibay. Wita nê, kwanay sa san!»

²⁵ Do ahay fok tē mbədahan apan, ta wa: «Ines sa vad dōwan a anan â njahay pa nga a manay ahay, aday pa nga a gwaslay a manay ahay.»

²⁶ Pilatu a mbəsakan atan anan Barabas. A jan anê suje ahay tē ndabay anan Yesu. Aday a varan atan anan, tē daray anan pē dədom.

Suje ahay ta ran mindel anê Yesu

Markus 15.16-20; Yuhana 19.2-3

²⁷ Suje ana Pilatu ahay ta zla anan tē Yesu ù doh sē guverner, aday tē halan nga anê suje ahay fok pē cakay. ²⁸ Tē culok panan zana, tē dēfan zana dēzdfaz a pi zek, kawa sē bahay. ²⁹ Tē hanan jugo sē adak, tē dēfan à nga inde, tē varan sukol à alay puway anahan. Kagasl tē dukwen gərmec ù vo, ta ma nga sē mbasay apan, ta wa: «Bahay sē Yahuda ahay â ga inde sē coy!» ³⁰ Tē tēfe apan mēne, tē ngəzar panan sukol sē manan

aday tē dēcan anan pa nga saray bayak awan. ³¹ Ta ndav anan sē mbasay apan nê, tē culok panan zana ata, ta man anan zana anahan pi zek kutok. Ta zla anan saa darak anan ayak pē dədom mē zləl-ngađ awan.

Tê daray anan Yesu pē dədom mē zləl-ngađ awan

Markus 15.21-32; Lukas 23.26-43; Yuhana 19.17-27

³² Natiya awan, tinen apan ti zla anan Yesu ata nê, suje ahay tē zlangay uda tē dōwan a inde tē ngaman Simon, winen Siren ahay. Suje ahay ta gan bəlaray sē tavak dədom ata pē Yesu wa. ³³ Tē dəzle à man a inde tē ngaman Golgota, kawa sa ja nê, Kəlakasl-sa-Nga. ³⁴ À man ata nê, tē varan way mē kwasay a mē japay a tē ndəliwen a anê Yesu aday â sa. Əna Yesu a tukom anan cəna, a ngam sa sa bay.

³⁵ Coy tē darak anan ayak pē dədom mē zləl-ngađ awan, aday tē gəzla anan zana a Yesu ahay à wulen a tinen ahay inde, ta sa ga apan caca. ³⁶ Tē njahay à man ata sa ba anan kutok. ³⁷ Tē vinde anan way a tinen a sa ban anan apan ata awan, tē lawak anan ayak pē dədom pa nga anahan. Tē vinde anan 'am ata nê, natiya awan: «Dōwan a anan nê Yesu, bahay sē Yahuda ahay!» ³⁸ Tē darak ayak do sē akar aya inde cew re, do kərtek a tē alay puway, do hinen tē alay gula, Yesu à mamasl a tinen.

³⁹ Do sa zla ta man ataya awan fok ta bal nga kwata kwata, tē gənhan, ta wa: ⁴⁰ «İken ka wa ki mbazl anan doh sē mazlađ a Mbərom aday ki han anan maza awan à luvon maakan inde ba? Tam anan nga anak kwa! Kak iken Wan a Mbərom cukutok nê, dazay ahay pē dədom a wa biđaw?»

⁴¹ Bahay sē gəđan dundo anê way ahay anga Mbərom, tē miter sē Tawrita ahay, tē məcəđ sē Yahuda ahay, ta ma nga sa

ran mindel a re. Ta wa: ⁴²«Kè tɔmak anan dɔ azar aya awan, ɔna a mba apan sa tam anan nga anahan a bay. Winen bahay sɔ Isɛra'ila acɔkan dɔaw? Â dazay hɔna pɛ dɔdom wa aday dɛ sa dɔaf apan nga kutok. ⁴³A dɔaf nga pɛ Mbɛrom, a wa winen wan anahan! Lele, cuko apan kutok, kak a nan à Mbɛrom sa tam anan hɔna nà, na.» ⁴⁴Do sɔ akar ataya mɛ daray aya pɛ kɔrtek a tatɛ Yesu ataya ta ma nga sɔ gɛnahan matanan re.

Amac a Yesu

Markus 15.33-41; Lukas 23.44-49; Yuhana 19.28-30

⁴⁵Natiya, a ban pɛ man ipɛc wa nà, luvon a ga pɛ daliyugo fok takɛdɛmbom, hus à njamde maakan. ⁴⁶A ga njamde maakan nà, Yesu a zlah tɛ mɛgalak a, a wa: «*Eli, Eli, lama sabaktani?*» Kawa sa ja nà: «Mbɛrom uno, Mbɛrom uno, kɛ mbɛsak nen angamaw?»[‡]

⁴⁷Do a mɛ tavay aya à man ata azar a tɛ slɛne bine maw cɛna, ta wa: «Winen apan i ngaman anà Eliya.» ⁴⁸Dowan a tinen a kɔrtek a haw, a gɛba awan a kawa baf, a tar anan à way mɛ kwasay a inde, aday sɛrekeke re asa. A taran anan ayak tɛ gusuko zɛbor awan aday Yesu à susɛb. ⁴⁹ɔna dɔ a azar ataya ta wa: «Kak Eliya i nay saa tam anan nà, dɛ ca apan aday. Buko!» ⁵⁰Yesu a zlah tɛ mɛgalak awan asa, a mac way anahan.

⁵¹À alay anahan a sa mac ata ite, zana sɔ gɛzla anan man sɔ njahay a Mbɛrom pi zek wa tɛ dɔ ahay ù doh sɔ mazlab a Mbɛrom ata, a ngraw i zek wa ɛndem, a bɛnay ahay kwa à mburom wa hus à mɛndak. Aday dukwen daliyugo a bal, pɛkɛrad ahay ta ta i zek wa. ⁵²Jɔvay ahay tɛ tɛba re, aday dɔ a Mbɛrom ma mac ataya tɛ slabakay à mɛke wa bayak awan. ⁵³Do ataya tɛ jɔnay ahay à jɔvay wa, aday pɛ dɛba ana Yesu sɔ slabakay

ahay à mɛke wa ata nà, ta zlak à Urɛsal-ima, wulen su doh cɛncan awan, aday dɔ ahay bayak a tɛ canak atan re.

⁵⁴Suje sɔ Ruma ahay tɛ bahay a tinen, tinen apan ti ba pɛ Yesu. Tɛ canan anà daliyugo a sa bal pi zek tɛ way a sɛ tɛra ataya nà, tɛ jɔjar pi zek anga way a sɛ tɛra ata awan. Ta ja, ta wa: «Tɛ dɛdɛk awan, winen Wan a Mbɛrom.» ⁵⁵Uwar ahay bayak a inde à man ata awan, tɛ tavay zad, tinen apan ti cak ayak apan. Tinen aday nà, tɛ pɛrahan ahay azar anà Yesu kwa à Galile wa, anga ti gan mer su way. ⁵⁶À wulen sɔ uwar ataya nà, dɛ tan à nga anà Mariyama dɛna sɔ Magɛdala ahay, tɛ Mariyama may ana Yakuba tɛ Yusufu, aday may ana wan a Zebede aya inde à man ata re.

Tɛ gɛba anan Yesu à mɛke

Markus 15.42-47; Lukas 23.50-56; Yuhana 19.38-42

⁵⁷Suko a a ga cɛna, dɔwan a inde zlile awan, winen Arimatiya ahay, a nay. Dowan ata nà, tɛ ngaman Yusufu, winen dukwen njavar ana Yesu. ⁵⁸A zla à man ana Pilatu, a cɛce panan mɛsinde ana Yesu. Pilatu dukwen kɛ tɛmahak anan anan, a varan cɛved sa la anan Yesu. ⁵⁹Yusufu a zla, a gɛba anan mɛsinde, a nga anan apan rɛkot a inde lele awan. ⁶⁰A dɛfak anan ayak à jɔvay anahan a inde ma la a à jama inde wiya awan. A bɛtukwal apan bɛlɛlen mɛduwen a, a tacay anan 'am sɔ jɔvay kutok, a zla way anahan. ⁶¹Mariyama, dɛna sɔ Magɛdala ahay, tɛ Mariyama hinen ata, tinen mɛ njahay aya pa 'am jɔvay, ti ca apan.

Do sa ba pɛ jɔvay a Yesu ahay

⁶²Sidew a cɛna, luvon sa man uda awan, bahay sɔ gɛdan dundo anà way ahay anga Mbɛrom pi zek tɛ Farisa ahay ta zla àga Pilatu. ⁶³Ta jan anà Pilatu ku-

[‡]27:46 Ca pɛ Jabuura 22.2.

tok, ta wa: «Bahay a manay, 'am inde kà mak umo ahay à nga inde. Bina, à alay a do sə mungwalay a anan kə məcak fan bay ata nà, a wa: “Pə dəba sə amac uno wa luvon maakan nà, ni slabakay à məke wa.”⁶⁴ Suwan həna nà, jan anà suje ahay tã ba anan jəvay awan luvon a maakan ataya cite. Bina njavar anahan ahay tã sa nay sɛ kəra anan məsinde anahan a bay. Ata ti jan anà do ahay: “Yesu kə slabakak ahay à məke wa.” Aday mungwalay a həna anan ata nà, i zalay winen a mama'am ata re.»

⁶⁵ Pilatu a jan ata, a wa: «Suje ahay inde həna. Zlen, kã si ben anan jəvay ata kawa ana kwanay sa mba apan.»

⁶⁶ Ta zla, tɛ tapay anan 'am sə jəvay ata tɛ mətɛtok, ta pak suje ahay à man ata sa ba anan jəvay kutok.

Yesu a slabakay ahay à məke wa

Markus 16.1-10; Lukas 24.1-12; Yuhana 20.1-10

28 Pə dəba sə luvon sa man uda wa, kawa sa ja nà, pa pac sə zaka, pərek, Mariyama dəna sə Magədala tɛ Mariyama hinen ata, ta zla sa cak ayak pə jəvay. ² Natiya ca, daliyugo a bal kəzlek kəzlek, anga maslay a Mbərom a nay à mburom wa, a bətukwal anan bələlən ana tinen sə tacay a 'am sə jəvay ata, a njahay apan ton. ³ Maslay a Mbərom ata a dav nə kawa awuted' a Mbərom sa dac ata awan. Zana anahan pi zek dukwen a dav nə kawa lanja. ⁴ Do sa ba pə jəvay ataya tɛ canan cəna, tɛ jəjar pi zek bayak awan, tɛ tɛra kawa do ma mac aya awan.

⁵ Maslay a Mbərom ata a jan anà uwar ataya: «Kwanay nà, kə jəjiren bay, bina na san zle, kwanay apan ki pələn Yesu, dowan a tɛ darak anan ayak pə dədom mɛ zləngad' ata awan. ⁶ Winen inde à

man a anan sabay! Kə slabakak ahay à məke wa kawa ananahan a sa ja ata awan. Əna, hayak ikwen ahay! Cen pa man a tinen sə nahak anan ayak uda ata awan. ⁷ Aday zlen bəse, jen anan anà njavar anahan ahay nà: “Yesu kə slabakak ahay à məke wa. I lahak ikwen à Galile. Ki i cinen anan nà, à man ata awan.” Na jak ikwen anan coy.»

⁸ Kwayan'a, uwar ataya ta haw aha-haw pa 'am jəvay wa, tinen ma rah a tɛ zlawan aday tɛ ataslay mivel a re. Tinen apan ti zlan anan ayak tɛ ləbara ata anà njavar a Yesu ahay kutok. ⁹ Kwayan'a Yesu a nay ahay, tɛ zlangay uda tɛ uwar ataya awan. Yesu a jan atan, a wa: «Zay daw?» Uwar ataya tɛ hədəken ayak pə cakay. Ta ban anan à saray a wa, tɛ həran nga. ¹⁰ Yesu a jan atan, a wa: «Kə jəjiren bay. Zlen, jen anan anà mərak uno ahay nə tã zla pə daliyugo sə Galile. Ti i cuno nà, à man ata awan.»

'Am ana do sa ba pə jəvay ahay

¹¹ Uwar ataya tinen apan ti zla way a tinen kutok, suje sa ba pə jəvay ataya azar aya ta zla à Urəsalima, tɛ təkəren ləbara sə way a sə tɛra ataya fok anà bahay sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom. ¹² Tinen ite tɛ halay nga pə kərtek a tɛ məced' sə Yahuda ahay. Ta ban à wulen a tinen inde, tɛ varan dala bayak a anà suje ahay, ¹³ tã jan atan nà: «Jen nà: “Mə njəkak ahan, aday njavar anahan ahay ta nak, tɛ kərak anan məsinde sə luvon.” ¹⁴ Guverner kà sak a sləne 'am a anan ite nà, manay a mi san sə bənan mbac, mi tɛmay ahay kwanay à dɛce ahay wa fok.» ¹⁵ Suje ataya tɛ tɛma dala ata, aday ta ga kawa ana tinen a sa jan atan ata awan. Mungwalay ata kə tak 'am à wulen sə Yahuda ahay bayak a hus ahay biten.

**Yesu a kan zek anà
njarar anahan ahay**

Markus 16.14-18; Lukas 24.36-49;

Yuhana 20.19-23; Mer su way ahay 1.6-8

¹⁶Natiya kutok, njarar a Yesu ahay kuro nga kàrtek ataya ta zla pè daliyugo sè Galile, ta zla à bəzłom a ba Yesu a kà jak atan anan ata awan. ¹⁷Tə canan cəna, tə dukwen gərmec ù vo, əna do a azar aya ta ma nga sa ja nà: «Hinahibay nə winen bay dəge.» ¹⁸Yesu a həfəken atan ayak pè cakay, a ja: «Mbərom

kə varak uno anan məgala pə way sə mburom ahay fok tə məgala pə way sə daliyugo ahay fok. ¹⁹Anga nan, zlen pè cakay su do su kon ahay fok, tənən atan njarar uno aya awan. Gen atan baptisma tə sləmay ana Bəbay Mbərom, tə sləmay ana Wan anahan, aday tə sləmay ana Apasay Cəncan awan. ²⁰Tətiken atan anan aday ti dəfan apan anà way uno sa jak ikwen ataya fok. Sənən anan, ni ga inde tə kwanay pə luvon pə luvon hus pa sa ndav anan daliyugo.»

Ləbara mugom a kawa ana

Markus

sə vinde anan ata awan

A đakay way pə deftere a anan

Markus a vinde đerewel a anan nà, sə đakay anan Yesu winen Almasihu, Wan a Mbərom. Iken apan ki jinge đerewel a Markus nà, ki njiden anan Yesu kawa iken pə kərtek a tə Piyer. Kawa ana Piyer sə canan anà masuwayan a Yesu sa ga ata nà, ki canan pə mədire pə mədire, aday ki san kutok, Yesu nə winen wayaw.

Nga sa 'am ahay

Yesu a lavan zek anà mer su way anahan (1.1-20)

Yesu a ga mer su way anahan à Galile aday à Yahudiya (1.21 - 10.52)

Yesu winen à Urəsalima (11.1 - 15.47)

Yesu a slabakay à məkə wa (16.1-20)

Wazo a Yuhana đo sa gan baptisma anà do ahay

Mata 3.1-12; Lukas

3.1-18; Yuhana 1.19-28

1 Ləbara mugom a, pə Yesu Almasihu, Wan a Mbərom, a dazlan nà, natiya awan.

²A təra kawa ana Ezaya, đo maja'am a Mbərom, sə vinde, a wa:

«Mbərom a jan ahay anà do si mer su way anahan nà:

“Həna ni slan do maslan uno, i lahak pa 'am saa ndakak anan cəved lele.

³Dowan a inde, winen apan i zlah à saf inde à kibe, a wa:

Ten anan cəved anga Bahay winen apan i nay.

Ten anan cəved ata mə tavay nga a fəhhe lele.⁴»

⁴Matanan kutok, Yuhana do sa ga baptisma, a zla à man sa saf inde. Winen apan i wazan à do ahay, a wa: «Mbəsiken ines a kwanay ahay, təmihen sa ga baptisma, aday Mbərom i pəsek ikwen anan ines a kwanay ahay.»

⁵Do sə Urəsalima ahay pi zek tu do sə Yahudiya azar aya fok, ta nay pə cakay a Yuhana. Tə dazlan sə đakay anan ines a tinen ahay. Aday Yuhana a gan atan baptisma à zlinder sə Urdon inde. ⁶Yuhana a aday nà, a đaf pi zek nə zana ma han a tə sibək sə zlugweme awan, a ban zərku-tov đukwen tə maslərapa sa zlay. Way sa pa anahan ite nà, hayam ahay pi zek tə umam sə kibe aya awan.

⁷À wazo anahan inde nà, a wa: «Dowan inde, i nay à dəba uno wa, a zalay nen tə mazlađ lele. Anga nan, nen na slak sə kudək, aday ni pəsakan anan liber sə təkarak anahan bay. ⁸Nen nà, na gak ikwen baptisma nə tə a'am, winen kəma, i i gak ikwen baptisma nə tə Apasay Cəncan awan.»

Yesu a ga baptisma

Mata 3.13 - 4.11; Lukas 3.21-22, 4.1-13

⁹À alay ata kutok, Yesu a slabakay ahay, kwa à wulen su doh sə Galile sə ngaman Nazaratu ata wa, a nay ahay pə cakay a Yuhana à zlinder sə Urdon, aday Yuhana a gan baptisma. ¹⁰Yesu winen apan i jənay à a'am wa cəna, a canan à bagəbaga mburom a təba pangaya, aday Apasay a Mbərom winen apan i dazay ahay apan kawa badəbada. ¹¹Aday 'am a ndəray ahay kwa à mburom wa, a wa: «Iken wan uno, ləliwe uno awan. Nə taslay mivel bayak a nə tə iken.»

¹²Kwayan'a, Apasay a Mbərom a zla anan Yesu à man sa saf inde à kibe.

¹³Yesu, winen à man ata nə luvon kwa

¹1:3 Ca pə Esaaya 40.3.

kuro fudo, Fakalaw winen apan i njak anan. Atə Yesu mə njahay a, pi zek tə way sə kibe ahay, aday maslay a Mbərom ahay tinen apan ti gan mer su way.

**Yesu a ngaman anə do sa ban
kələf aya inde fudo**

Mata 4.18-22; Lukas 5.1-11

¹⁴ À alay ata asanaw nà, bahay Hiridus a ban anan Yuhana à dangay. Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a ma pə daliyugo sə Galile. A wazay anan ləbara mugom a, mbala ana Mbərom sə slənay, ¹⁵ a wa: «Alay a kà slak həna, bahay a Mbərom winen defefe kutok. Mbiken ines a kwanay ahay, aday dəfen nga pə ləbara mugom awan.»

¹⁶ Natiya, Yesu a zla ta man sə bəlay sə Galile nà, a canan anə do sa ban kələf aya inde cew, atə Simon tə mərak anahan Andəre, tinen apan ti ban kələf tə zuvo a tinen ahay. ¹⁷ Yesu a jan atan, a wa: «Hayak ikwen ahay. Pərihen uno azar, aday ki bənen nə kələf sabay. Ki i njidən uno nà, do sə pəruho azar ahay adəka.» ¹⁸ Kwayan'a tə mbəsak zuvo a tinen ahay, aday tə pərahan azar.

¹⁹ A hədek pa 'am mənəcək, a tan à nga anə dowan aya cew asa, atə Yakuba tə mərak anahan Yuhana, wan ana Zebede ahay. Tinen apan ti ndakay zuvo a tinen ahay à kwalalan inde. ²⁰ A ngaman atan ayak ite, kwayan'a tə mbəsak anan bəbay a tinen Zebede pi zek tu do si mer su way anahan ahay à kwalalan inde, tə pərahan azar anə Yesu.

**Yesu a mbar anan dowan a
inde tə setene à nga**

Lukas 4.31-37

²¹ Atə Yesu tə njavar anahan a, sə ngaman ataya, ta zla way a tinen, tə dəzle à wulen su doh sə Kafarnahum. Pə lu-

von sa man uda awan, Yesu a zla à doh sə wazay⁸, a dazlan sə dakan atan anan way. ²² Wazo anahan a a gan atan masuwayan, anga winen a dəkay way nə kawa do sə mazlaḅ bina, kawa miter sə Tawrita ahay itəbay.

²³ À alay ata ite, dowan inde à man ata awan, winen tə setene à nga inde. A zlah pi zek, ²⁴ a wa: «Iken Yesu, do sə Nazaratu, ma a nak pə manay anaw? Ka nak sə lize manay ca dāw? Na san iken zle lele, iken nə do maslan a Mbərom Cəncan awan.»

²⁵ Cəna Yesu a gafan 'am tə məgalak awan, a jan nà: «Kə bəbal awan bay, hayak à dowan ata wa adəka.»

²⁶ Kwayan'a, setene ata a bal anan dowan ata kəzlek kəzlek, a zlah pi zek sə məgala, aday a nay à dowan ata wa bok.

²⁷ A gan masuwayan anə do ahay fok. Aday tə cəce pi zek ahay wa, ta wa: «Həna anan nə maw? Mərike wiya a aday tə mazlaḅ a bidaw? Winen apan i jan 'am anə setene ahay, aday tə dəfan apan acəkan!»

²⁸ Cəna, ləbara anahan a ata a ta 'am təday pə daliyugo sə Galile ata fok.

**Yesu a mbar do sə dəvac
ahay bayak awan**

Mata 8.14-17; Lukas 4.38-41

²⁹ Natiya, atə Yesu ta nay tatə Yakuba tə Yuhana, à doh sə wazay wa cəna, ta zla way a tinen əga atə Andəre tə Simon.

³⁰ Jəje ana Simon inde, winen mə nahay a à doh, anga nga a bərzlan. Yesu a dəzlek ayak cəna, tə təkəren ləbara awan.

³¹ Yesu a hədek pə cakay anahan, a bənan alay, a slabak anan. Nga sə bərazl a ndalay panan. Uwar ata a slabak, a dan atan way sa pa.

³² Pə dəba ana pac sə slahay à doh wa nà, do maza aya tə gəbay do sə dəvac a

⁸1:21 Doh sə wazay sə Yahuda ahay, bina egliz bay.

tinan ahay, pi zek tu do tã setene aya à nga inde ataya fok. Ta nay atan pã cakay ana Yesu. ³³Do sa man ataya fok tã halay nga pã bærkwitek su doh ata awan. ³⁴Yesu a mbar anan do sã dëvac ahay cara cara, a razl anan setene ahay à do ahay wa. Aday kã varak atan cãved anã setene ahay sa ja 'am bay, anga ta san anan zle lele.

**Yesu a wazay à wulen
su doh sã kibe ahay**

Lukas 4.42-44

³⁵Sidew a nã, Yesu a wule përek, a zla à kibe à saf inde saa ga amboh à man ata awan. ³⁶Atã Simon tu do aday tinen àga winen ataya, ta zla saa pëlay anan. ³⁷Ta njad anan cãna, ta jan, ta wa: «Do ahay fok, tinen apan ti pëlay iken.»

³⁸A mbãdahan atan apan, a wa: «Zluko adãka nã à wulen su doh sã kibe ahay, aday ni saa wazan à do ahay à man ataya re. Anga na nay nã, saa ga mer su way ata awan.»

³⁹Matanan acãkan, a bar pã daliyugo sã Galile fok. A wazay ù doh sã wazay ahay, a razl anan setene ahay à do ahay wa.

**Yesu a mbar anan dõwan
a inde mã dugwad awan**

Mata 8.1-14; Lukas 5.12-16

⁴⁰Dõwan a inde, winen mã dugwad awan, a nay pã cakay ana Yesu. A dukwen gërmec ù vo, a jan tã zãhha awan: «Kã zlak anak à nga nã, ki mba apan sa mbar nen aday zugol uno à ndav ite.»

⁴¹'Am anahan ata, a gan ì zek wa anã Yesu. A ndãdoy alay, a laman, ta sa ja: «U no. Mbar! Zugol anak kã ndãvak.»

⁴²Cãna, mbãlak mãduwen ata a ndalay pã dõwan ata wa, a mbar kutok.

⁴³Aya ãna Yesu a gafan 'am pi zek wa lele, aday a razl anan, ta sa jan nã:

⁴⁴«Zla wanak, aday kã sa tãkãren lãbara a anan anã dõwan bay. ãna zla saa kan zek anã do sã gãdan dũngo anã way anga Mbãrom, à zãzor iken. Aday varan way anã Mbãrom, kawa a Tawrita ana Musa sa ja, sa vad panak awiyaway. Natiya do ahay tã san apan, zugol anak kã ndãvak.»

⁴⁵ãna, dõwan ata a zla way anahan cãna, a gar anan do ahay tã lãbara kawa sã tãra apan. Anga nan, Yesu a mba apan sa zla à wulen su doh ahay, pã ide su do ahay, sabay. A njahay wanahan nã, uho à kibe. Cãkãbay, do ahay ta zlak ayak pã cakay anahan ta day ahay wa fok.

**Yesu a mbar anan dõwan a
inde mã tãra à mãndak awan**

Mata 9.1-8; Lukas 5.17-26

2 Pã dãba sã nahay mãnjøek wa cãna, Yesu a may ahay à Kafarnahum. Do ahay fok tã slãne asa winen inde agay à wulen su doh. ²Tã halay nga bayak awan, aday man kã mbakak kwa mãnjøek bay, uho kawa ù doh re. Aday Yesu winen apan ì dãkan atan anan 'am a Mbãrom.

³Do ahay fudõ tã gãbak ayak dõwan a tinen inde tã lala, winen mã tãra à mãndak awan. ⁴Tã njadãk man sã dãzle anan dõwan ata pã cakay ana Yesu bay, anga do kã zalak ù doh awan, rof ahay à mãsudoh inde. Anga nan kutok, ta jãn pa nga su doh, tã tãba anan nga su doh à man ana Yesu winen mã tavay a uda ata awan. ^{**}Tã taran anan ayak dõwan pã lala ata tã lifer.

⁵Yesu a canan anã adaf nga^{††} a tinen ata cãna, a jan anã dõwan a mã tãra à mãndak ata awan, a wa: «Dãna uno, nã pãsek anan ines anak ahay coy.»

^{**}2:4 Nga su doh a tinen mi cãeb a cãecãeb bay. Tã pãpay a pãpay.

^{††}2:5 Adaf nga: tã bayak pã Yesu aday ta daf apan nga.

⁶ Kutok nà, miter sɛ Tawrita ahay mɛ njahay aya inde à man ata awan. Tɛ jalay à nga a tinen inde, ta wa: ⁷ «Dowan a anan a ja 'am ata nà, angama kɛlanaw? A jɔnan pa 'am anà Mbɛrom. Waya sa mba apan sɛ pɛse ines su do anaw, kak si Mbɛrom a aday bina!»

⁸ Yesu a san anan ajalay nga a tinen a kwanay'a, a jan atan: «Kɛ jilen à mivel a kwanay inde matana ata nà, angamaw?»
⁹ Ma da 'am a nɛ maw? Sa ja: «Nɛ pɛsek anan ines anak ahay», ata daw, kabay, sa ja: «Slabak, gɛba lala anak, zla», ata daw? ¹⁰ Əna u no kɛ sɛnen apan lele, nen Wan su Do nà, mɛgala uno inde sɛ pɛsen anan ines à do ahay pɛ daliyugo.»

Matanan, a jan anà dowan mɛ tɛra à mɛndak ata awan: ¹¹ «Nen apan ni jak: Slabak, gɛba lala anak, zla agay!»
¹² Cɛna, a slabak, a gɛba lala anahan pɛ ide sɛ do ahay fok, a zla wanahan. A gan atan masuwayan. Anga nan, tɛ hɛran nga à Mbɛrom, ta wa: «Kula dɛ canak anan anà way mɛ tɛra kawa hɛna anan bay.»

Yesu a ngaman anà Lewi

Mata 9.9-13; Lukas 5.27-32

¹³ Asa, Yesu a zla ta man sɛ bɛlay sɛ Galile. Do ahay fok ta zla pɛ cakay anahan, aday a dɛkan atan anan way.
¹⁴ Winen apan i zla ata nà, a canan ayak anà dowan inde tɛ ngaman Lewi^{††}, wan ana Alfa, winen mɛ njahay a ù doh sɛ cakal jangal. Yesu a jan, a wa: «Pɛruho azar!» Lewi a slabak ca, a pɛrahan azar acɛkan.

¹⁵ Pɛ dɛba anahan a wa, Yesu a njahay tɛ njavar anahan ahay sa pa way àga Lewi. Do sɛ cakal jangal ahay pi zek tu do sɛ atahasl ahay tɛ njahay pɛ cakay ana Yesu sa pa way à tuwez kɛrtek a wa, tinen bayak a sɛ pɛrahan azar.

¹⁶ Miter sɛ Tawrita à wulen sɛ Farisa ahay wa tɛ canan winen apan i pa way pɛ kɛrtek a tu do sɛ cakal jangal ahay, aday tu do sɛ atahasl ahay nà, tɛ cɛce pɛ njavar anahan ahay wa, ta wa: «A pa way pɛ kɛrtek a tu do sɛ cakal jangal ahay, aday tu do sɛ atahasl ahay nɛ, angamaw?»

¹⁷ Yesu a slɛne anan lele nà, a jan atan, a wa: «Do dɛvac a bay cɛna, a gan may anà do sɛ disise bay, si do sɛ dɛvac ahay. Nen na nay ahay sa naa ngaman anà do sa ga way lele ataya bay. Əna na nay ahay nà, sɛ ngaman anà do sɛ atahasl ahay.»

Acɛce way pɛ sumaya

Mata 9.14-17; Lukas 5.33-39

¹⁸ Natiya, njavar a Yuhana ahay pi zek tɛ Farisa ahay, tinen apan ta ta ga sumaya. Do ahay ta jan anà Yesu: «Njavar a Yuhana ahay ta sɛ Farisa ahay ta ga sumaya, aday mbala anak ahay nɛ ta ga itɛbay nà, angamaw?»

¹⁹ Yesu a mbɛdahan atan apan, a wa: «A ga pikwen nà, do mɛ ngamay aya à man sɛ gɛba dalay nà, ti mba apan sa ga sumaya ite daw? Matanan bay! À alay a tinen pi zek tatɛ do sɛ gɛba dalay ata nà, ti ga sumaya kula bay. ²⁰ Əna pa pac a do sɛ gɛba dalay ata, tɛ bɛnak anan à wulen a tinen wa nà, ata ti ga sumaya kutok.

²¹ «Matana re, waya sɛ tapay zana wiya a pɛ zana anahan mɛduwer a anaw? Ibay. Anga à man sɛ banay anan nà, mɛgabal sɛ zana wiya ata i zɛga anan apan mɛke ana zana mɛduwer ata awan, i ngrɛaw.

²² «Aday dukwen, dowan sa mbad mahay anahan mɛ kwasaya a bay, à mbulo sa

^{††}2:14 Lewi: kawa sa ja nà, Mata. Slɛmay su do kɛrtek awan.

zlay^f mæduwer a nà, ibay. Anga mahay mæ kwasay a bay ata kà sak a kwasay uda nà, i ngəraw anan mbulo mæduwer ata awan. Ata mahay i mbaď, aday mbulo ďukwen kə nəsək re. Sumor a nà, sa mbaď mahay mæ kwasay a bay à mbulo wiya inde cite.»

**Yesu nà, winen bahay sə
luvon sa man uda awan**

Mata 12.1-8; Lukas 6.1-5

²³ Pa pac a inde nà, luvon sa man uda awan, atə Yesu tə njavar anahan ahay ta zla tə guvo sa ndaw. Tinen apan ti zla ata nà, njavar anahan ahay ta kaď ndaw sa pa. ²⁴ Farisa ahay tə canan cəna, tə cəce pə Yesu wa kutok, ta wa: «Ca apan, ta ga way aday təde abay sa ga pə luvon sa man uda awan bay ata nə angamaw?»

²⁵ Yesu a mbəďahan atan apan, a wa: «Kula kwanay kə jingen way ana Dawuda sa ga tu do anahan ahay, à alay a may a han apan ata itəbay daw? A ga nə kəkəməw?»^{§§} ²⁶ À alay a Abiyatar winen bahay nga su do sə gəďan dundo anə way ahay anga Mbərom ata nà, Dawuda a zla à jawjawa sə mazlaď a Mbərom, a ray pen ma ga nga anga Mbərom. Təde abay saa pa đaf ata nà, tinen do sə gəďan dundo anə way ahay taayak ba. Əna Dawuda kà pak tu do anahan ahay re.»

²⁷ Yesu a jan atan kutok: «Mbərom a đaf luvon sa man uda awan nà, anga do, bina a đaf do anga luvon sa man uda awan bay. ²⁸ Kətanən, nen Wan su Do nà, nə lavan nga anə luvon sa man uda awan.»

**Yesu a mbar anan đowan
a inde ma mac alay awan**

Mata 12.9-14; Lukas 6.6-11

3 Pə đəba anahan a wa nà, Yesu a zla ù doh sə wazay* maza asa. Đowan inde à man ata ma mac alay awan. ² Do manide a Yesu aya inde nà, tinen apan ti đəfan idə. Kak kə mbərak anan đowan ata pə luvon sa man uda awan nà, ata aday ti man anan mungok. ³ Yesu a jan anə đowan ma mac alay ata awan: «Slabak, tavay pa 'am sə do ahay.»

⁴ Cəna, a cəce pə do ahay wa, a wa: «Pə luvon sa man uda nà, cəved inde sa ga mer su way lele awan, kabay cəved inde sa ga mer su way lelibay awan, daw? Təde sa tam anan sifa su do daw, bəzi lele nə sə lizen anan sifa daw?» Əna ta ngam sə mbəďahan apan bay.

⁵ Yesu a ca patan nerre tə mivel awan, aday asəder a tinen ata ďukwen kə cəbak anan ite. A jan à đowan ma mac alay a ata kutok: «Ndədoj anan alay anak!» A ndədoj anan acəkan, alay anahan a pəsak ike. ⁶ Farisa ahay tə canan cəna, ta nay ahay uho, aday tə halay nga pə kərtek a tu do ana Hiridus ahay, aday tə pəlay cəved sə lize anan Yesu.

Do ahay bayak a ta zla à man a Yesu

⁷⁻⁸ Yesu a slabak à wulen a tinen wa, a zla way anahan pə bəlay sə Galile tə njavar anahan ahay. Do ahay bayak a tə pərahak anan azar. Ta nay ahay kwa à Galile wa, kwa à Urəsalima wa, tu do sə Yahudiya ahay fok, aday à Idumiya wa, pi zek tu do ahay sa nay ahay kwa à đəba sə zlınder sə Urdon wa, aday tu kon sə cakay sə Tirus tə Sidon ahay wa fok.

^f2:22 Mbulo sa zlay nà, way sa mbaď uda mahay kabay a'am sa sa, anga do sa bar ahay. Aday ďukwen, kak winen wiya a nà, a ngəraw kawa atə gəzla tə kukwar sa kaď ata bay.

§§2:25 Ca pə 1 Samuyila 21.2-7.

*3:1 Doh sə wazay sə Yahuda ahay, bina egliz bay.

⁹Anga nan kutok, Yesu a jan anà njavar anahan ahay tē pəlan kwalalan cəḏew awan, aday i njahay uda awan, bina ḏo ahay tinen apan ti ngəḏec anan kə zalak. ¹⁰Kə mbərak ḏo sə ḏəvac ahay bayak awan. Anga nan, ḏo sə ḏəvac azar aya cara cara tē zəgahak ayak apan, aday tā njad sə laman à Yesu ite. ¹¹ḏo sə setene ahay ite, tē canan à Yesu a cəna, tē slahay pa 'am anahan, ta zlah, ta wa: «Iken nə Wan a Mbərom!» ¹²Yesu a gafan 'am anà setene ataya tā sa jan anà ḏowan winen wayaw bay.

Yesu a walay ḏo maslan anahan ahay kuro nga cew

Mata 10.1-4; Lukas 6.12-16

¹³Pə ḏəba anahan a wa nà, Yesu a ján way anahan à bəzłom, a ngaman ayak à ḏo ahay kawa sa nan fok. Ta nay pə cakay anahan awan. ¹⁴Winen ite, a walay wa kuro nga anahan a cew, a ngaman atan nə ḏo maslan ahay. A jan atan, a wa: «Nə walay kwanay nà, aday ki njihen ti nen, ata ni slan kwanay saa wazay, ¹⁵saa razl setene ahay tē məgala a nen saa varak ikwen ata awan.»

¹⁶ḏo a mə walay a kuro nga cew ataya nà, sləmay a tinen aya həna: Simon (Yesu a ḏaf apan sləmay hinen, a ngaman Piyer†), ¹⁷atə Yakuba tē Yuhana, wan ana Zebede ahay (Yesu a ḏaf patan sləmay re, a ngaman atan Bowanerges ahay, kawa sa ja nà, wan ma dac Mbərom ahay‡), ¹⁸Andəre, Filip, Bartilome, Mata, Tomas, Yakuba wan ana Alfa, Tade, Simon, ḏo manidə sə Ruma ahay, ¹⁹tə Yudas Iskariyot, ḏo saa ga ḏaf pə Yesu.

Yesu a razl setene ahay tē məgala a Mbərom

Mata 12.22-32; Lukas 11.14-23, 12.10

²⁰Atə Yesu tē njavar anahan ahay ta may ahay agay. Asa, ḏo ahay tē halay nga kə zalak, aday Yesu tē njavar anahan ahay tē njadək alay a sa pa way bay. ²¹ḏo anahan ahay tē sləne 'am ata nà, ta nay sə gəbak anan ayak, anga ḏo ahay ta wa: «I ga nə nga a vawan.»

²²Miter sə Tawrita aya inde, ta nay ahay kwa à Urəsalima wa. Ta wa: «Bə'elzebul apan!¶» Azar aya ta wa: «Ayaw! Fakalaw sə varan məgala sa razl anan setene ahay.»

²³Yesu a ngaman ayak anà ḏo ataya pə cakay anahan, a jan atan 'am ta 'am sə jike, a wa: «Fakalaw i mba apan sa razl Fakalaw nə kəkəməw? ²⁴À wulen sə bahay kərtek a inde nà, kak ḏo anahan aya tinen apan ti vad zek nə, bahay ata i tavay nga mba ḏaw? ²⁵Kak ḏo su doh ahay, 'am kà zlak atan pi zek bay nà, doh ata i tavay nga mba ḏaw? A'ay. I gugwes. ²⁶Matana re, kak Fakalaw kə slabakak pi zek anahan a nà, gədan anahan a i gəzla cew nà, i tavay nga mba ḏaw? A'ay. I lize.

²⁷«ḏowan saa mba apan sa zla ù doh su ḏo gədan a saa ngəzəray panan way anahan ahay nà, ibay. Si kə lahak apan kurre kə jawak anan ḏowan ata awan, aday i saa mba apan sa zlan ù doh sa ray panan way anahan ahay nà, na.

²⁸«Nen apan ni jak ikwen tē ḏifem a həna: ḏo ahay ti ga ines, ti jənan pa 'am anà Mbərom ḏukwen, i pəsen atan anan fok re. ²⁹Əna ḏo sə jənan pa 'am anà Apasay Cəncan a nà, i njad apəse 'am sə atahasl anahan kulibay. Anga ines

†3:16 Kawa sa ja nà, Pəkərad.

‡3:17 Anga ta ga mivəl bəse bəse kawa adac a Mbərom.

¶3:22 Bə'elzebul nà, sləmay ana Fakalaw re.

anahan a sa ga ata nà, i njahay apan sè viyviya awan.»

³⁰ Yesu a ja matanan nà, anga dōwan ataya ta wa: «Apasay lelibay inde apan.»

Mərak a Yesu ahay tatə may anahan

Mata 12.46-50; Lukas 8.19-21

³¹ Pə dəba anahan a wa nà, mərak a Yesu ahay tatə may anahan ta nay. Tə dəzle cəna, tə tavay uho, ta slan apan do saa ngaman ayak. ³² Do ahay inde bayak a mə njahay a pə cakay anahan ta jan kutok, ta wa: «Atə may anak tə mərak anak ahay, tinen mə tavay aya uho, tə cəce iken.»

³³ Əna Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «May uno, mərak uno ahay, ata nə atə wayaw?» ³⁴ A ca pu do sa van nga tew ataya, a wa: «Sə təra mərak uno ahay aday may uno nà, tinen. ³⁵ Do sa ga way sa zlan à nga anə Mbərom ata nà, sə təra may uno tə mərak uno nə winen adəka.»

Jike su do sa casl ndaw

Mata 13.1-9; Lukas 8.4-8

4 Yawa, Yesu a dazlan sə wazan à do ahay maza pa 'am sə bəlay sə Galile. Do ahay bayak a tə halay nga pə cakay anahan. Anga nan, a ján à kwalalan inde saa njahay uda pa nga sə bəlay. Do ahay fok mə njahay a pə yugo. ² Yesu a dakan atan anan way ahay bayan a tə jike ahay. À wazo anahan a inde a jan atan, a wa:

³ «Pəken sləmay. Dowan inde a zla à guvo, saa casl ndaw. ⁴ Winen apan i casl ndaw ata kutok, zahav a guce panan pə cəved, aday məvuhom ahay tə dagay anan. ⁵ Zahav azar a, a guce pə saray pəkərad, ta hay ahay bəse, anga yugo inde bayan a ibay. ⁶ Əna pac a sləray cəna, a butoy anan aday a vak anan, anga sləlay a ibay. ⁷ Zahav azar a a guce à wulen sə adak inde. Ta ha cəna, ta har pi zek tə adak, əna adak a bənan mbiyed,

ndaw ata kə nahak bay. ⁸ Əna zahav azar a a guce pə yugo lele awan. Winen a hay cəna, a har, a zla nga uho, a nah kutok. Kərtek awan, hawal sa ndaw apan nə kwa kuro maakan, hinen ahay, hawal sa ndaw kwa kuro mbərka. Azar aya inde dukwen, hawal sa ndaw apan nə səkət səkət.»

⁹ Yesu a jan atan kutok: «Sləmay inde pə dōwan a nə, à sləne 'am a anan.»

Yesu a ja 'am tə jike nə angamaw?

Mata 13.10-17; Lukas 8.9-10

¹⁰ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu winen taayak tu do maslan anahan ahay kuro nga cew, tu do maza aya ma van nga tew ata, tə cəce panan 'am anahan sa jan atan tə jike ata awan. ¹¹ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay nà, way mi dər aya à bahay a Mbərom a inde ata nà, winen a kà gak ikwen panan akar sa 'am sə bahay anahan a coy. Əna do maza aya nà, ti sləne way ahay fok nà, si ta 'am sə jike, ¹² anga aday:

Tâ ca apan, əna tə canan bay, tâ pak apan sləmay, əna tə sləne bay. Bina aday tâ saa may ahay pə cakay ana Mbərom bay, aday Mbərom à pəsen atan anan ines a tinen ahay bay.[§]»

Yesu a pəsak anan jike su do sa casl ndaw ata awan

Mata 13.18-23; Lukas 8.11-15

¹³ Yesu a jan atan asa, a wa: «Kə slənen 'am sə jike a anan bay dəge? Matanan acəkan! Ki i slənen 'am sə jike ahay kula sabay asanaw? ¹⁴ Do sa casl ndaw ata nà, a casl nə 'am a Mbərom. ¹⁵ Zahav sa ndaw pə cəved ata nà, do sə sləne 'am a Mbərom a ahay. Pə dəba anahan a wa nà, ti təma anan bəse, əna Fakalaw i nay, i wudəh anan 'am a ma casl à tinen inde ata awan, anga aday à hay bay.

§4:12 Ca pə Esaaya 6.9-10.

¹⁶ «Do maza aya awan, ta ga minje tɔ zahav ma casl a pɛ saray pɛkɛrad ata awan. Tɛ slɛnek 'am a Mbɛrom nà, tɛ tɛma anan bɛsɛ tɛ ataslay mivɛl awan. ¹⁷ Əna 'am ata a pak slɛlay à mivɛl a tinen inde bay. Anga nan, dɛcɛ i tan atan à nga, kabay ajugwar 'am i nay ahay patan anga 'am ana Mbɛrom nà, ti mbɛsak cɛved' sa 'am a Mbɛrom.

¹⁸ «Do maza aya ta ga minje tɛ zahav ma casl a à wulɛn sɛ adak inde. Tinen apan ti slɛne 'am a Mbɛrom cite. ¹⁹ Əna way sɛ daliyugo inde cara cara. Ti sapat zek tɛ way sɛ daliyugo ahay, ti gan may à zliɛlɛ sɛ daliyugo ahay, ti ga ubor si zek pɛ way ahay cara cara. Way ataya fok nà, ti bɛnan mbiyɛd anà 'am a Mbɛrom, aday à nah bay.

²⁰ «Do maza aya asa, ta ga minje tɛ zahav sa ndaw ma casl a pɛ yugo lele awan. Tinen apan ti slɛne 'am ana Mbɛrom ma ja awan, tɛ tɛma anan lele, ta zla nga uho pa 'am a Mbɛrom. Anga nan, kɛrtɛk a i nah lele, hawal i ga apan kwa kuro maakan, hinen ahay ti nah dukwen, hawal i ga patan kwa kuro mbɛrka, azar aya kutok ite, ti nah, hawal i ga patan sɛkat sɛkat.»

Man sa daf lalam

Lukas 8.16-18

²¹ Yesu a jan atan asa, a wa: «Kak, tɛ hanak uko pɛ lalam nà, ti dɛr anan ta sɛ hɛrok apan tasa, kabay ti daf anan ù vo lala daw? Lele nà, sa daf anan pɛ way sa daf lalam a bidaw? ²² Sɛnen anan, way mi dɛr a, aday i njad zek bay nà, ibay. Wurwer sɛ way saa dɛzley ahay ipec mɛduwen a bay dukwen ibay re. ²³ Anga nan kutok, kak dɔ, slɛmay inde apan cɛna, à slɛne!»

²⁴ A jan atan re asa: «Gen anan nga anà way a kwanay sɛ slɛne ahay. Tasa a mbala a kwanay sɛ lavay anan way ata

nà, Mbɛrom i lavak ikwen anan dukwen tɛ winen awan asa, aday i zɛgahak ikwen anan apan. ²⁵ Do kɛ tɛbak anan slɛmay sɛ slɛne 'am nà, Mbɛrom i zɛgahan anan sɛ slɛne 'am ite re. Aday dɔ kɛ tacak anan slɛmay, anga a nan sɛ slɛne 'am bay nà, Mbɛrom i zɛgahan anan sɛ tacan anan apan re.»

Jike sɛ zahav ma casl a à guvo

²⁶ Yesu a jan atan 'am maza awan, a wa: «Bahay a Mbɛrom a ga minje nà, tu dɔ sa casl zahav à guvo. ²⁷ À njak ahan, à njak ahan bay dɛp nà, luvon tɛ ipec, zahav nɛ i ha, i har, mɛnjɛna winen sa san a tɛra nɛ kɛkɛmaw nà, a san bay. ²⁸ Yugo nà, a ha anan zahav taayak, a tɛra anan gujɛd, aday a tɛra anan gusuko, azanan asa, a zla nga uho, a nah zahav sɛ way asa re. ²⁹ Pɛ dɛba anahan sa nah ata wa asa, i bɛbez dem anahan saa car, sɛ halan nga anga way kɛ nahak.»

Jike sɛ zahav sa wan sɛ bɛzan

Mata 13.31-32, 34; Lukas 13.18-19

³⁰ A ja asa, a wa: «Di ga anan minje tɛ bahay a Mbɛrom nà, ta ma asa anaw? Kabay di dakay anan nɛ tɛ jike wura asa anaw? ³¹ Bahay a Mbɛrom a ga minje nà, ta wan sɛ bɛzan**. Winen ma kac a pɛ zahav sɛ way sɛ daliyugo. ³² Əna aday tɛ caslak anan à mɛke cɛna, a ha, aday a har nà, a zalay dɛdazl si sɛ azar aya awan. Alay si sɛ anahan aya nɛ mɛduwen aya awan. Mɛvuhom ahay ti mba apan sɛ njahay uda à sise anahan awan tu doh a tinen aya tɛke.»

³³ Yesu a tɛkɛren 'am anà dɔ ahay nà, tɛ jike ahay bayak a kawa hɛna anaya awan, aday kawa ana dɔ ahay sa mba apan sɛ slɛne. ³⁴ Kà jak atan 'am sɛ awan maza mɛnjɛna jike bay. Əne pɛ dɛba anahan a wa nà, atɛ Yesu, tinen mɛ

** 4:31 Yesu a ga minje nà, ti sɛ sɛ àga tinen a inde.

mbəsak a taayak. À alay ata kutok, a dƒakan atan anan 'am sɛ jike aya awan.

Yesu a gafan 'am anà atə mad tə a'am

Mata 8.23-27; Lukas 8.22-25

³⁵ Pa pac ata kərtek awan, suko a ga bine siwaw nà, Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Takasuko pa day uho.» ³⁶ Tə slabak, tə mbəsak anan do ahay mə halay nga kutok. Njavar anahan ahay ta zla à kwalalan anahan sɛ lahan ata uda pa 'am ata awan, tə njahay uda awan. Tə gəba anan, ta zla way a tinen, aday kwalalan azar aya dƒukwen inde à man anahan ata awan. ³⁷ Tə dɛzle à mamasl sɛ bəlay nà, vɛvara məduwen a a slabak pa nga sɛ a'am. Məsugurndolon sɛ a'am ahay tə slabak, a nan à kwalalan sa rah coy. ³⁸ Yesu nà, winen ma njak ahan awan ta sɛ dɛba, à slaway a inde, nga anahan ma daf a pə way aday à gan dɛdaf.†† Njavar anahan ahay tə dazlan, tə pɛdek anan ta sa jan: «Miter, dɛ lize kutok nɛ, a gak à nga wa itəbay daw?» ³⁹ Yesu a slabak, a gafan 'am anà mad, a jan 'am anà məsugurndolon sɛ a'am ahay, a wa: «Nji-hen bɛbɛtek bɛbɛtek! Bəlay, iken dƒukwen ngatay aday, njahay tetəmtəme!» Mad a mbəsak sa bal, anga nan, bəlay dƒukwen kɛ njahak tetəmtəme acəkan. ⁴⁰ Yesu a cəce pə njavar anahan ahay wa kutok: «Kə jəjiren nà, angamaw? Kə dɛfen upo nga fan bay kəlɛdaw?» ⁴¹ Ta ma nga sɛ jəjar pi zek asa. Ta ja à wulen a tinen, ta wa: «Do wura hənə anan anaw? Atə mad tə məsugurndolon sɛ a'am ahay dƒukwen tə dɛfan apan ata nà?»

Yesu a mbar anan dɔwan a inde tɛ setene aya à nga inde

Mata 8.28-34; Lukas 8.26-39

5 Yesu a nay pa 'am sɛ bəlay, pa day su kon sɛ Gerasina ahay, tinen tɛ

njavar anahan ahay fok. ² A dazay ahay à kwalalan wa cəna, dɔwan inde, winen tɛ setene aya à nga inde, a nay ahay à wulen sɛ jəvay ahay wa, i zla pə cakay a Yesu.

³ Dɔwan ata a taa nahay way anahan nà, à wulen sɛ jəvay ahay inde. Dɔwan a mba apan sa ban anan aday sɛ jaway anan bay. Tə jawak anan à səsile inde dɛp nà, a kad anan fok. ⁴ Saray bayan awan, tə banak anan tɛ calalaw, alay tɛ saray a təkə fok, əna, a taa slad anan nduroc nduroc fok re. A zalan mɛgala ana do sɛ pəlay sa gan nga ataya fok. ⁵ Luvon tɛ ipec fok, winen apan i bar à wulen sɛ jəvay ahay inde. Winen apan i zlah à bəzlom ahay inde, aday a ta zek mbəlak awan tu kon.

⁶ Əna a canan ayak à Yesu winen apan i nay ahay cəna, a hawan ayak pa 'am, a dƒukwen gərmec ù vo. ⁷ A zlah pi zek tɛ mɛgalak awan, a wa: «Iken Yesu, Wan a Mbərom sɛ bagəbaga mburom, kə pəlay puno wa maw? Na gak kem tɛ sləmay a Mbərom, kà ga alay ti nen bay ite.» ⁸ A jan matanan ata nà, anga ba Yesu kà jak anan: «Iken apasay lelibay awan, hayak à dɔwan a anan wa.»

⁹ Yesu a cəce panan kutok: «Sləmay anak a nɛ wayaw?»

A mbədahan apan: «Sləmay uno Daskalak, anga manay bayak awan.»

¹⁰ A dubok a Yesu tɛ mindel, a wa: «Kem, kà sa razl setene a anaya dɛren pə daliyugo a anan wa bay ite.»

¹¹ À man ata aday nà, gadura ahay inde bayak a pa zar kon, mə jugwar aya awan. ¹² Apasay lelibay ataya ta jan à Yesu kutok: «Varan umo cəved, m̄ zla à gadura a anaya inde ite.» ¹³ Yesu a varan atan cəved acəkan, t̄ zla à gadura ahay inde. Ta nay à dɔwan ata wa, tɛ ndəmad à gadura ahay inde kutok. Gadura ahay ta haw way a tinen, tɛ haway kwa ahay

††4:38 Way sa daf apan nga à man sa njak ahan, aday à gan dɛdaf à nga ata awan.

pa zar kon wa, tə dazak ayak kwa pa 'am mægujeguje wa à bəlay inde. Gadura ahay ti ga mbulo cew, əne tə lizek fok.

¹⁴Matanan, do sa gan nga anà gadura ahay tə canan cəna, ta haw way a tinen agay. Ta tan 'am anà ləbara awan à wulen su doh məduwen awan, aday à wulen su doh sə kibe ahay fok re. Do ahay ta nay ahay sa ca pə way ata awan.

¹⁵Tə dəzley ahay pə cakay a Yesu cəna, tə canan à dōwan a apasay lelibay aya sa nay ahay wa ata awan, winen mə njahay awan, winen tə zana pi zek kutok. A san nga anahan zle lele coy. Aday ta ma nga pə ajəjar. ¹⁶Do a sə canan anà masuwayan ataya tə təkəren ləbara sə təra pə dōwan ata awan, aday pə gadura ahay fok anà do sa zlak ayak ataya awan. ¹⁷Do sa man ataya tə dazlan sə dubok Yesu aday à zla ù kon a tinen wa.

¹⁸Yesu winen apan i ján à kwalalan inde mba, dōwan apasay lelibay aya sa nay ahay wa ata a jan anà Yesu nà: «Nə pərahak azar ite.» ¹⁹Əna Yesu kə mbakak anan cəved sa zla maya tə winen bay, əna a jan, a wa: «Zla agay, təkəren anan anà do su doh anak ahay nə ləbara sə way sə təra apak ataya, aday ka gan i zek wa anà Mbərom Ba Məduwen nə kəkəməw ata awan.» ²⁰Dōwan ata a zla way anahan, a dazlan sə təkəren anan ləbara ataya pə daliyugo sə Dekapol, kawa ana Yesu sa gan fok, aday a gan masuwayan anà do sə sləne ataya fok.

**Atə Zayrus tə uwar sə laman
alay à zana a Yesu ata awan**

Mata 9.18-26; Lukas 8.40-56

²¹Natiya, Yesu a takasay bəlay, a nay pa day sə agay asa. Do ahay tə halay nga pə cakay anahan bayak a pa 'am sə bəlay.

²²Dōwan inde, tə ngaman Zayrus, a zlak ayak à man a Yesu. Winen do məduwen awan, sə lavan nga anà mer su way ù doh sə wazay nà, winen. A dəzley ahay pə cakay anahan nà, a dukwen

gərmec ù vo anà Yesu. ²³A gan may kə zalak, a wa: «Dəna uno inde, winen dəvac awan, i mac! Kem, hayak, daf apan alay anak ite, aday à mbar, à njahay zay.» ²⁴Yesu a slabak, a pərahan azar.

Aday, Yesu winen apan i zla nà, do sə pərahan azar ahay tə ngədec anan pə cəved. ²⁵Uwar a inde à man ata awan, dəvac a ite re. Ava kuro nga cew, mez winen apan i pəkan ahay à kutov wa hwiya. ²⁶Kà gak dəcə à alay sə doktor ahay wa nə bayak awan. Kə lizek anan zliile anahan fok, aday kə njadək apan zay bay re, dəvac anahan a ma nga sə zakay bugol.

²⁷⁻²⁸Iyo, uwar ata kə slənek ləbara a Yesu. Anga nan, a nay ahay à wulen sə do ahay wa ta sə dəba anahan. A jalay nà: «Abay nə njad sə laman alay anà zana anahan a cəna, ni mbar.» A laman à zana awan cəna, ²⁹mez anahan sa taa pəkay ata a dəkac ma kərtek. A jəjam anan zek anahan nà, cəcaḅ cəcaḅ a san zle kə mbərak à dəcə anahan wa.

³⁰Yesu ite, a san zle, məgala kə nak ahay à winen wa. A mbəda zek à wulen sə do ahay inde, a cəce: «Wayə sə lumo anà zana anaw?»

³¹Njavar anahan ahay tə mbədahan apan, ta wa: «Kə canan zle, do ahay tinen apan ti ngədec iken. Kutok nà, ki cəce do sə lamak asa daw?»

³²Əna Yesu winen apan i ca ide tuwwe hwiya, anga a nan sə canan à dōwan sa ga awan ata awan. ³³Uwar ata a canan à masuwayan ata sə təra i zek anahan inde ata nà, a jəjar pi zek yifəyē anga zlawan. A nay, a dukwen gərmec ù vo anà Yesu, a təkəren anan 'am ataya fok. ³⁴Yesu a jan kutok, a wa: «Mazar uno, adaf nga anak pi nen ata kə mbərak iken! Həna dəvac anak inde sabay. Zla agay tə zay.»

³⁵À alay a Yesu winen apan i ja 'am ata mba cəna, do ahay ta nay əga Zayrus wa, winen do sə lavan nga anà doh sə wazay ata awan, ta wa: «Zayrus, dəna anak nə

kè ndəvak zek. Kê vawan nga anà Miter fan sabay.»

³⁶ Yesu kà gak anan nga anà 'am a tinen ata bay, a jan anà Zayrus: «Kê jəjar bay, daf upo nga lele cəna coy!»

³⁷ Kutok, Yesu a dazlan sa zla àga Zayrus asa. Əna kè mbakak anan cəved à do ahay fok sə lagay anan bay, si anà Piyer, aday anà Yakuba tə mərak anahan Yuhana. ³⁸ Tə dəzle àga Zayrus nà, Yesu a sləne do ahay tinen apan ti yam tuh-hwa, ti zlah, dəcə inde. ³⁹ A zla ù doh, a ja: «Kê bəbilen awan bay. Ki yimen angamaw? Dəna a anan kè məcak bay. A njak ahan ca!»

⁴⁰ Man su do ataya tə mbasay apan. Yesu a rəzlay atan uho fok, a mbəsak ù doh nà, bəbay ta may ana dəna ata awan, tə apan njavar anahan maakan ataya awan. Tə dəzle pə cakay ana dəna ata awan. ⁴¹ A bənan anan alay a dəna ata awan, a jan: «*Talita kumi!*» kawa sa ja nà: «Dənama, slabak!»

⁴² Kwayan'a, dəna ata a slabak, a dazlan sa bar. Aday do ahay tə jəjar pi zek bayan awan. Ava ana dəna ata nà, kuro nga cew. ⁴³ Yesu a gafan atan 'am lele, a wa t̄a saa jan à dowan bay. A jan atan asa t̄ə varan way sa pa à dəna ata awan.

**Do sə Nazratu ahay
tə dəfak nga pə Yesu bay**

Mata 13.53-58; Lukas 4.16-30

6 Kagasl, Yesu a slabak à man ata wa, a zla ù kon anahan à Nazratu asa. Njavar anahan ahay tə pərahan azar. ² Winen à man ata awan, luvon sa man uda awan a dəzley ahay nà, Yesu a dazlan sə dəkay anan 'am a Mbərom ù doh sə wazay^{††}.

Do ahay bayan awan inde, tə sləne 'am sə tətak way a anahan ata nə a gan atan masuwayan, aday ta wa: «A tətakay

way a anaya awanaw? A njad kəlire sə asan way^{¶¶} a anan kəkəmwaw? Aday, a ga masuwayan həna anan cara cara nə ta maw? ³ Na wa, winen nə do sə cəced dədom ba? May anahan Mariyama bidaw? Mərak anahan ahay inde, atə Yakuba, tatə Yoses, Yuda, Simon, aday məran dəna aya dükwen inde, tinen à wulen a mənuko awan ba?» Anga nan kutok, ta ngam sa daf nga pə Yesu bay.

⁴ Yesu a jan atan, a wa: «Do ahay ta gan nga anà 'am ana do maja'am a Mbərom kwa ta sə wura fok. Əna ù kon anahan awan, à mamasl su do anahan aya awan, aday ù doh anahan a nà, dowan a gan nga anà 'am anahan ahay itəbay.»

⁵ Natiya, Yesu kè njadak sa ga masuwayan à man ata kwa wura bay. Si a daf alay pu do sə dəvac azar aya ngal, a mbar atan. ⁶ A gan à winen awan wadan wadan, anga adaf nga a tinen inde pə Mbərom kwa mənəcək ibay.

**Mer su way ana do maslan a
kuro nga cew ataya awan**

Mata 10.5-15; Lukas 9.1-6

Pə dəba a way ata wa nà, Yesu a zla pu kon sə daliyugo ata fok, a dakan anan way à do ahay. ⁷⁻⁸ À alay ata awan, a nan à Yesu sa slan anan do maslan anahan kuro nga cew ataya à wulen su doh aya inde. A halan atan nga, aday a varan atan məgala sa razl apasay lelibay aya awan.

A jan atan kutok, a wa: «Ni slan kwanay nə cew cew. Kà saa gəben awan pə alay anga cəved bay, kwa way sa pa, kwa mbulo sə dala. Ki gəben nà, si sukol, ⁹ təkarak, aday zana dükwen kərtek.» ¹⁰ A jan atan asa, a wa: «Kak ki zlen à wulen su doh a nà, njihen nə àga dowan a sə təma uda kwanay ata

^{††}6:2 Doh sə wazay sə Yahuda ahay, bina egliz bay.

^{¶¶}6:2 Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

awan. Ki njihen àga winen hus pə luvon a kwanay saa zla way a kwanay. ¹¹ Əna aday do sa man ataya tə təmahak kwanay bay ite nà, zlen way a kwanay à man ata wa, aday kə bəzləmen morbodok su kon a tinen pə saray a kwanay ahay wa, anga aday tâ san pi zek tinen tə ines aya awan.»

¹² Do maslan a Yesu ataya ta zla, tə wazan à do ahay, aday tə mbəđahan lœn i ines a tinen ahay. ¹³ Tə rəzlak setene ahay bayak awan, aday tə mbərak do sə đəvac ahay bayak awan ta sə mbəđan atan amar pa nga.

Amac ana Yuhana, do sa gan baptisma anà do ahay

Mata 14.1-12; Lukas 9.7-9

¹⁴ Iyo, bahay a inde məduwen awan, tə ngaman Hiridus, a sləne ləbara ana Yesu, anga do ahay fok tinen apan ti təkər ləbara a Yesu kwa aha fok.

Do ahay ngal ta ja, ta wa: «Yuhana, do sa gan baptisma anà do ahay ata, kà mak uho.» Tə đakan à Yesu nà, Yuhana. Anga nan, ta ja nə, a mba apan sa ga masuwayan ahay ata nà, na.

¹⁵ Do maza aya ite, ta wa: «Yesu nà, Eliya^{§§}.»

Aday do hinen ahay đukwen ta wa: «Winen nà, do maja'am a Mbərom hinen, kawa do maja'am a Mbərom sə kwakwa ataya awan.»

¹⁶ Əna Hiridus a sləne 'am ataya fok nà, a ja, a wa: «Yuhana, nen sa gad panan nga ata nà, kə slabakak ahay à məkə wa!»

¹⁷⁻¹⁸ Kwakwa ata nà, Hiridus a gəba anan Hirudiya, uwar ana wanbay anahan a inde, tə ngaman Filip. Anga nan, Yuhana a jan, a wa: «Ki jipen pə uwar tə mərak anak nə, lelibay. Way ata nà, ines!» Anga nan kutok, Hiridus a jan anà do ahay tâ ban anan Yuhana. Ta

ban anan, tə đəfak anan ayak ù doh sə dangay.

¹⁹ Natiya kutok, Hirudiya a nan ide à Yuhana, a gan may sə lize anan. Əna, kə njadək apan cəved' a bay. ²⁰ Aday đukwen Hiridus a jəjaran anà Yuhana. A san zle, Yuhana a nà, winen do lele awan, aday đidəm a pa 'am a Mbərom. Anga nan re, a gan nga lele. A ta pak sləmay pa 'am anahan awan nà, a wusen nga, əna hwiya a gan may sə sləne asa.

²¹ Pə luvon a inde kutok, Hirudiya a njad' cəved' sa ban anan Hiridus pə kwande. Azar uko sə bayak pə luvon sə wahay anan bahay Hiridus a ga. A da way sa pa, a ngaman anà do sə zlile ahay pə daliyugo sa Galile, pi zek tu do sə lavan nga anà suje ahay fok, pi zek tə bahay sə daliyugo ataya awan. ²² Kutok nà, dəna a Hirudiya inde, a zlak ayak, a gərvan atan. Agərav anahan ata lele, kà zlak anan à nga anà bahay Hiridus tu do anahan ahay fok. Aday Hiridus a cəce pə dəna ata wa, a wa: «A nak nə maw? Way anak saa cəce fok ni varak anan.» ²³ Dərzalah a mbəđan apan, a wa: «Ni varak anan way anak saa cəce ata fok, kwa i dəzle hus pa sə gəzla anan bahay uno i zek wa cew dəp nà, ni varak anan.»

²⁴ Dəna dalay ata, a nay uho, a jan anà may anahan, a wa: «Mamay, nə cəce nə maw?»

May anahan a wa: «Cəce nà, tə gəđək ahay nga a Yuhana.»

²⁵ Cəna, dəna a dalay ata awan a may ahay pə cakay ana Hiridus, a jan, a wa: «U no ki gad anan nga anà Yuhana, aday vuro anan ahay həna à kwatama inde.»

²⁶ Way a mə cəce ata kà zlak anan à nga anà Hiridus sabay fok. Əna ba kə mbəđək anan pa 'am ana do anahan mə ngamay ataya coy. I varan anan bay nà, i ga zek sabay. ²⁷ Matanan, a slan suje kərtek, aday à gəđan anan ahay nga a

§§6:15 Eliya nà, do maja'am a Mbərom kwakwa awan.

Yuhana à kwatama inde. ²⁸ Suje ata a zla ù doh sə dangay, a gəḏay nga pə Yuhana wa. A nən anan à kwatama inde, a varan anà dəna a Hirudiya. Winen ite a təma anan cəna, a varan anan anà may anahan. ²⁹ Njavar a Yuhana ahay tə sləne ləbara awan cəna, ta zla saa gəḏay anan ahay məsinde a Yuhana, ta la anan.

**Yesu a varan way sa pa anà
do ahay ti ga mbulo ɗara**

*Mata 14.13-21; Lukas
9.10-17; Yuhana 6.1-14*

³⁰ Aday, ɗo maslan a Yesu ataya ta may agay kutok. Tə halan nga pə cakay, tə dazlan sə təkəren anan way a tinen sa ga, aday sa jan anà ɗo ahay fok.

³¹ À alay ata nà, ɗo ahay tinen apan ti zlak ayak, tinen apan ti zla way a tinen bayak awan. Atə Yesu tu ɗo maslan anahan ahay ta njad cəved aday ti pa way bay. Anga nan kutok, Yesu a jan atan, a wa: «Kwanay, hayak ikwen ahay taayak a kwanay awan, zluke à kibe à man a ɗowan inde uda ibay ata awan. Ata, ɗi njad sa man uda mənjeək.» ³² Ta ján à kwalalan inde, aday ta zla kəcah pə ɗo ahay wa à kibe.

³³ Do ahay bayak a tə canan atə Yesu tə njavar anahan ahay tinen apan ti zla way a tinen. Aday ɗukwen ta san atan zle. Anga nan, ɗo ahay ta nay ahay à wulen su doh ahay wa cara cara, ta haw tə saray à man ana Yesu saa zla. Tə lahan atan à Yesu tə njavar anahan ahay re.

³⁴ Yesu a dazay ahay à kwalalan wa cəna, a canan anà ɗo ahay bayak awan. Do ataya ta gan i zek wa, anga tinen kawa təman ahay, aday mənjeəna ɗo sa gan atan nga. Anga nan, Yesu a dazlan sə ɗakan atan anan way ahay fok.

³⁵ Anga luvon winen apan i ga ata nà, njavar a Yesu ahay ta nay pə cakay anahan, ta wa: «Mənuko à man kibe inde,

aday luvon winen apan i ga. ³⁶ Suwan, mbakan cəved anà ɗo ahay tã zla à wulen su doh ahay, pə culok ahay, aday ti i sukum way sa pa ahay.»

³⁷ Yesu a mbəɗahan atan apan, a wa: «Kwanay a viren atan way sa pa awan.»

Njavar anahan ataya, ta jan, ta wa: «A nak ma saa sukumay ahay way sa pa tə dala sə *dinar** səkat cew, anga aday mi varan atan acəkan ɗaw?»

³⁸ Yesu a cəce patan wa asa, a wa: «Tapa sə pen inde pikwen həna nə jugumaw? Ənga, cen apan aday.»

Ta cay ahay apan, ta jan: «Inde nà, tapa sə pen ahay ɗara, tə kələf ahay cew.»

³⁹ Kagasl, Yesu a jan anà njavar anahan ahay tə njahay anan ɗo ahay pə gujed məngəɗez a à man ata awan, njəbukbok cara cara. ⁴⁰ Tə njahay atan nà, njəbok cəna səkat səkat, aday njəbok cəna kwa kuro ɗara kwa kuro ɗara.

⁴¹ Yesu a gəḏa anan tapa sə pen a ɗara ataya tə kələf a cew ataya awan. A ca ide à mburom, a ngəran ayak anà Mbərom. A gəzla anan tapa sə pen ataya i zek wa, a varan anà njavar anahan ahay, aday tə gəzlan anan anà ɗo ahay. Kutok, Yesu a gəzla anan apan kələf a cew ataya awan, a varan atan apan. ⁴² Do ataya fok ta pak, tə rahak bah bah.

⁴³ Pə ɗəḃa a way ata wa coy nà, njavar anahan ahay tə halan nga anà tapa sə pen tə kələf a mə mbəsak ata nà, a ga cəkarak kuro nga anahan a cew. ⁴⁴ Do sa pa way à man ata ɗukwen, tinen mə baslay a nà, mungol a ɗəkɗək aday nà, mbulo ɗara.

Yesu a bar pa nga sə a'am tə saray

Mata 14.22-33; Yuhana 6.15-21

⁴⁵ Pə ɗəḃa anahan a wa cəna, Yesu a jan anà njavar anahan ahay tã ján à kwalalan inde, aday tə lahan pa 'am sa

* 6:37 *Dinar* kərtek nà, àga tinen dala si mer su way sə hway kərtek.

zla à Baytisada pa day sə uho. Winen awan, i i mbəsak anan do ahay à dəba a tinen wa. ⁴⁶Tə gəzla nga tə do ahay kutok, a zla way anahan à bəzlom saa ga amboh.

⁴⁷Luvon a ga coy nà, Yesu winen taayak anahan à məndak mba. Njavar anahan ahay dukwen tinen tə kwalalan a kwa à mamasl sə bəlay dərən coy. ⁴⁸A canan atan ayak nà, tinen apan ti bal kwalalan nə tə gədan, anga tinen apan tə zlangay nga uda ta mađ. Way ata fok a tara nà, luvon uda mba. Ide a sa jəka i cəde nà, Yesu kə dəzlek à man a tinen winen apan i zla tə saray pa nga sə a'am. A ga kawa i saa gədan atan anan 'am.

⁴⁹Njavar anahan ahay tə canan winen apan i zla tə saray pa nga sə a'am ata cəna, tə jalay nà, i ga nə mədahan. Anga nan kutok, ta zlah pi zek. ⁵⁰Tə jəjar pi zek yibyeβ anga tinen a fok tə canak anan.

Aya əna Yesu a canan atan cəna, a jan atan ayak 'am kwayan'a, a wa: «Bənen mbac lele, nen awan, kə jəjiren bay.»

⁵¹A ján à kwalalan inde pə cakay a tinen awan cəna, mađ a mbəsak sa bal cite. À man ata wa kutok, ajalay nga a tinen a mbəda wucəfed. Way ata a gan atan masuwayan ⁵²anga 'am sə masuwayan sə tərə tə tapa sə pen ata a ja nə maw nà, tə sənək anan bay re. Kurkwilen inde à sləmay a tinen.

Yesu a mbar do ahay à Gənesaret

Mata 14.34-36

⁵³Tə takasay ahay pa day sə agay lele nà, ta zla ù kon sə Gənesaret. Ta ban anan kwalalan pa 'am sə bəlay. ⁵⁴Tə dazay à kwalalan wa cəna, do ahay tə sənək ayak Yesu kwayan'a ⁵⁵Do ahay tə sləne sa jəka Yesu winen à man tiya ata cəna, tə haway ahay tə day sə wulen su doh ahay wa fok. Tə dazlan sa ran ahay do sə dəvac mə nahay aya pə lala ataya fok. ⁵⁶Ta man anahan sa zla fok cəna, a

ga nà, culok, kiβe, kabay wulen su doh adəka, tə halan ahay do sə dəvac ahay. Tinen a tavay atan pa man sə lumo ahay fok. Ta gan amboh à mbəsakan cəved anà do dəvac ataya tə laman alay kwa anà 'am sə zana anahan, aday tā mbar ite. Do sə laman ataya fok, tə mbərak acəkan.

Atətak way sə bije ahay

Mata 15.1-9

7 Farisa aya inde, tinen tə azar sə miter sə Tawrita ana Musa ahay, ta nay ahay kwa à Urəsalima wa, tə halay nga pə cakay ana Yesu. ²Tə canan anà njavar a Yesu azar aya tinen apan ti pa way mənəna sə banay alay kawa atətak way sə Farisa ahay. Ata pə tinen nà, njavar a Yesu ahay ta gak ines.

³Anga aday nà, Yahuda ahay fok, mə zakan a anà Farisa ahay nà, tə dəfan apan anà atətak way sə bije a tinen ahay nə lele. Ta taa pa way aday mənəna sə banay alay kawa atətak way sə bije a tinen bay. ⁴Kwa, ta nay ahay nə à kwasuko wa dukwen, tə banay zek, aday ta sa pa way. Tə dəfan apan anà atətak way sə bije azar aya dukwen lele, kawa acakad gəsa'am, kəlawə, aday tuwez ahay.

⁵Anga nan kutok, Farisa ataya pi zek tə miter sə Tawrita ahay tə cəce pə Yesu wa, tə dazlan, ta wa: «Njavar anak ahay nà, tə pərahan azar anà atətak way sə bije ahay bay nə angamaw? Bina, ta pa daf mənəna sə banay alay kawa atətak way sə bije ahay.»

⁶Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay aday nà, mbadəmbada aya awan. Ezaya kə vindek 'am a Mbərom dīdem a anga kwanay, Mbərom a wa: “Do anaya tə hərə nga nà, ta 'am dəkdek, mivəl a tinen aya nə dərən ti nen.

⁷Tinen apan ti dukwo gərmec ù vo nə kəriya awan.

Bina tinen apan ti tətakan anan anà do ahay nà,
way sa nga a tinen ahay dəkdek.⁷»

⁸Yesu a jan atan asa: «Kwanay nà, kə mbiken 'am a Mbərom ma ja aya awan, anga sə pərahan azar anà 'am sə do ahay. ⁹Ambəsak 'am a Mbərom, aday sə mbədək pə anjahay sə bije ahay nà, a dak ikwen 'am bay. ¹⁰Musa kà jak: “Dəfan apan anà bəbay anak tə may anak⁸” aday “Kuwaya dōwan a kà jak 'am lelibay a pə bəbay anahan kabay pə may anahan nà, sa vad anan.”¹¹ Əna kwanay ki jen nà, kak dōwan a kà jak anan anà bəbay anahan kabay anà may anahan: “Way uno abay saa mak anan zek ata nà, winen *korban*, kawa sa ja nà, kə tərak anà Mbərom.” ¹²Ata i dəfan apan anà atə bəbay tə may sabay. ¹³Matanan kutok, kə nəsən anan way a Mbərom ma ban awan, anga sə pərahan azar anà atə-tak way sə bije ahay. Kwanay apan ki gen way maza aya cara cara kətanən re.»

Way sa ga məsagar pu do

Mata 15.10-20

¹⁴Yesu a ngaman ayak anà do ahay maza awan, tã nay pə cakay anahan. A jan atan, a wa: «Pəken uno sləmay, kwanay a fok, sənən 'am a anan. ¹⁵Way inde uho, i zla à kutov su do saa ga apan məsagar nà, ibay. Əna, sa ga məsagar pu do nà, way sa nay ù do wa uho bugol adəka. [¹⁶Kak sləmay inde pə dōwan sə sləne 'am nà, à pak sləmay.]»

¹⁷Yesu a dazlan nà, a zla way anahan ù doh pə cakay sə do ahay wa. Njavar anahan ahay tə cəce panan jəba sa 'am sə jike ataya awan. ¹⁸Yesu a jan atan: «Kwanay dukwen, kə sənən fan bay dāw? Way sa zlak ayak uho wa ù do inde

nà, i mba apan sa ga məsagar pu do bay. ¹⁹Anga way sa pa i zlan à mivəl inde bay, si à kutes inde. Pə dəba anahan a wa nà, i may ahay uho. Kwanay kə sənən bay re dāw?»

Yesu a ja kətanən nà, aday tã san nə way sa pa ahay fok lele.

²⁰A ja asa: «Way sa nay ahay ù do wa uho nà, i ga apan məsagar kutok. ²¹Anga sa nay à mivəl su do wa kutok cəna, way kawa aga vuwar, akar, avad nga su do, ²²aga mədīgweɗ, aga ubor, aga huwan, agad mungwalay, aga way sə wurwer ana ayaw si zek lelibay awan, aga sərak, agədan azar ù do, ahəran nga anà zek anahan, aga way sə mindel. ²³Way ataya fok, ta nay fok nà, ù do wa, aday ta ga məsagar pu do acəkan.»

Uwar a inde winen Sirofiniki ahay a daf nga pə Yesu

Mata 15.21-28

²⁴Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a slabak way anahan à man ata a wa kutok, a zla à wulen su doh a inde, bəse tə Tirus⁸. A dəzle cəna, a njahay àga dōwan inde, aday a nan abay dōwan à san apan bay. Əna do ahay tə sənək apan.

²⁵Uwar a inde à man ata nà, dəna anahan inde, winen tə setene awan. A sləne ləbara a Yesu cəna, a nay pə cakay anahan. A dukwen gərmeɗ ù vo. ²⁶Uwar ata nà, winen Sirofiniki ahay, a ja 'am sə Gərek. A jan anà Yesu, à razl anan setene à dəna anahan ata wa, apasay a sə vawan nga ata awan.

²⁷Aday Yesu a mbədahan apan, a wa: «Mbəsak anan gwaslay ahay tã rah aday. Anga sə gəba anan way sa pa sə gwaslay ahay, sə varan anan anà kəla ahay nà, sumor a bay.»

⁷7:7 Ca pə Esaaya 29.13.

⁸7:10 Ca pə Gurtaaki 20.12; Tooktaaki Tawreeta 5.16.

⁹7:10 Ca pə Gurtaaki 21.17; Farillaaji Lewiŋko'en 20.9.

⁸7:24 Tirus nà, winen pə daliyugo sə Sirofiniki ahay.

²⁸ Uwar ata a mbəđahan apan, a wa: «Matanan, bahay uno. Əne kəla ahay đukwen ta pa way sa pa sə pəpas pə gwaslay ahay wa ata re asanaw!»

²⁹ Yesu a jan: «Anga 'am anak a anan, ki mba apan sa zla agay. Apasay sə vaway nga ata, kà nak ahay à dəna anak wa coy.»

³⁰ Uwar ata a zla agay, a dəzle cəna, a tan ayak à nga à dəna anahan mə nahay a pə biket. Apasay sə vaway nga ata kà nak à dəna ata wa acəkan.

Yesu a mbar anan dowan a inde mədəngazlak awan

³¹ Yesu a nay way anahan pə daliyugo sə Tirus wa. A zla tə daliyugo sə Sidon, a dəzle pə cakay sə bəlay sə Galile, pə daliyugo sə Dekapol.

³² À man ata kutok, dfo ahay ta nan anan ahay dowan a inde mədəngazlak awan. Dowan ata nà, a sləne sləmay bay aday a ja 'am lelibay re. Ta gan amboh anà Yesu aday à daf apan alay, à mbar anan ite.

³³ Yesu a ngaman ayak à wulen sə dfo ahay wa. Ta zla tə Yesu dal nà, Yesu a dəfan alay à sləmay inde. Aday, a təfe mənə pə alay, a laman anan à miresl anahan. ³⁴ A ca idə à mburom, a sakaf pi zek, a ja, a wa: «*Effata!*» kawa sa ja nà: «Təba zek!» ³⁵ Natiya cəna, sləmay anahan ahay tə təbak, miresl anahan đukwen kə pəsakak ite, a ja 'am lele kutok.

³⁶ Yesu a jan atan fok a tinen awan, tã sa jan à dowan bay. Winen apan i taa gafan atan 'am dəp nà, tinen tə zəga anan sə təkər ləbara awan. ³⁷ Do sə sləne ləbara ataya fok, a gan atan masuwayan, ta wa: «Way anahan sa ga fok nə lele. Mədəngazlak ahay tə sləne sləmay, aday maandak ahay đukwen ta ja 'am kutok.»

Yesu a varan way sa pa anà dfo ahay ti ga mbulo fudo

Mata 15.32-39

8 À alay ata awan, dfo ahay tə halay nga bayak a miza awan. Way sa pa đukwen inde patan ibay. Anga nan kutok, Yesu a ngaman anà njavar anahan ahay, a jan atan, a wa: ² «Do a anaya tu go i zek wa, anga mənuko pə kərtek a luvon maakan həna, way sa pa ibay. ³ Kak na sak a mbəsak atan ti zla agay ta may awan nà, ti ga bəle pə cəved. Aday đukwen dfo azar aya ta nay ahay kwa à man doren aya wa.»

⁴ Njavar anahan ahay ta jan, ta wa: «Mənuko à kibe kutok nà, dfi saa njadaj ahay way sa pa awan awana, aday saa slan ù dfo a anan fok anaw?»

⁵ Yesu a cəce patan wa, a wa: «Tapa sə pen inde pikwen nə jugumaw?»

Tə mbəđahan apan, ta wa: «Cuwbe.»

⁶ Yesu a jan anà dfo ahay, tē njahay à məndak, aday a gəba anan tapa sə pen a cuwbe ataya awan. A gan ayak suse anà Mbərom nà, a gəzla anan i zek wa, aday a varan anan anà njavar anahan ahay, aday tē gəzlan anà dfo ahay. Tə gəzla anan kutok. ⁷ Kələf cəđew aya inde patan mənjoek re. Yesu a ngəran ayak à Mbərom anga nan re. Aday a jan anà njavar anahan ahay tē gəzla anan kawa tapa sə pen ahay asa.

⁸⁻⁹ Do a mə halay nga ataya fok, tinen ta ga mbulo fudo, ta pak, tə rahak. Tapa sə pen mə mbəsak ata nà, a ga cəkarak cuwbe re.

Coy, Yesu a mbəsak anan dfo ahay tə gəzla nga.

¹⁰ Cəna, Yesu a ján à kwalalan inde tə njavar anahan ahay. Ta zla way a tinen ù kon sə Dalmanuta.

Do ahay ta gan may Yesu â gan atan masuwayan

Mata 16.1-4

¹¹ Farisa aya inde, ta nay sa vad awiy-away tatâ Yesu. Tâ cæce Yesu â ga masuwayan sê way sa nay ahay à mburom wa, anga a nan atan sa ban anan pø kwande.

¹² Yesu a sakaf, a ma anan apasay à zar kutov lele nà, a ja, a wa: «Do sê biten ahay tø pølay masuwayan nà, angamaw? Nen apan ni jak ikwen tø dîdem a hëna, ti njad minje sê masuwayan sabay fok.»

¹³ Coy, a mbæsak anan Farisa ataya awan, a ma way anahan à kwalalan inde, sê takas bëlay pø day hinen asa.

Wudâh sê Farisa ahay, aday mbala ana Hiridus ite

Mata 16.5-12

¹⁴ Njavar a Yesu ahay tø mbødækek anan nga sê gøba tapa sê pen à alay inde. Tapa sê pen inde patan à kwalalan inde nà, si kærték coy. ¹⁵ Yesu a jan atan, a wa: «Uffa ahak ikwen! Bønén nga a kwanay nø lele pø wudâh sê Farisa ahay wa, tø wudâh ana Hiridus.»

¹⁶ Òna tinen ta ja à wulen a tinen inde nà: «I ga nø a ja pø pen dø gøbak à alay inde bay ata awan.»

¹⁷ Yesu a sènan atan anan kwayan'a, a jan atan, a wa: «Kø bayiken, na ja nø anga tapa sê pen inde pikwen ibay nà, angamaw? Kø sènen apan fan bay dâw? Ki mben apan sê sløne 'am a anan bay kælødâw? Kurkwilen inde à slømay a kwanay dâw?»

¹⁸ «Idè inde pikwen asønø, kø cinen anan à awan bay kælødâw? Slømay inde pikwen asønø, kø slønen slømay bay kælødâw?»

«Aday, kø mbødækek ikwen à nga wa dâw? ¹⁹ À alay a nø gøzla tapa sê pen ahay dâra, anà dø ahay tinen mbulo dâra

nà, kø hilen anan nga a mø mbæsak a ata awan nø cækarak jugumaw?»

Tø mbødâhan apan, ta wa: «Cækarak kuro nga anahan awan cew.»

²⁰ «Aya, aday nø gøzlan tapa sê pen cuwbe à dø ahay mbulo fudo nà, kø hilen anan nga à mø mbæsak awan nø cækarak jugumaw?»

Tø mbødâhan apan, ta wa: «Cuwbe!»

²¹ «Aya aday kø sènen hëna bay nà, angama kutok anaw?»

Yesu a mbar anan dowan a inde, winen hurøf awan

²² Yesu tø njavar anahan ahay tø dæzle à Baytisada kutok. Do ahay tø gøbay ahay dowan a inde, winen hurøf awan. Ta gan amboh anà Yesu aday â laman alay ite.

²³ Yesu a bønay anan dowan ata alay a wa, a zla anan kècah à wulen su doh wa. A tøfen mønø pø idè, a dâf apan alay. A cæce panan, a wa: «Kø canan à way ahay zle dâw?»

²⁴ Winen a mbødâhan apan, a wa: «Nen apan ni canan anà dø ahay tinen apan ti zla, øna tinen kawa dødazl si sé ahay.»

²⁵ Yesu a dæfan alay pø idè maza awan. Winen ite a zøzor way ahay lele, kø mbørak kutok, a canan idè zle coy.

²⁶ Yesu a jan, a wa: «Zla agay. Kâ ma tø wulen su doh sabay.»

Piyer a dakay anan nà, Yesu nø winen Almasihu

Mata 16.13-20; Lukas 9.18-21

²⁷ Pø dæba anahan a wa nà, atø Yesu tø njavar anahan ahay ta zla ù kon maza awan, pø cakay sê Kaysariya Filipi. À alay a tinen pø cæved mba nà, Yesu a cæce patan wa, a wa: «Do ahay ta ja pi nen nà, nen nø wayaw?»

²⁸ Njavar anahan ataya tø mbødâhan apan, ta wa: «Do hinen ahay ta wa iken Yuhana, dø sa gan baptisma anà dø ahay

ata awan. Do maza aya ta wa, iken Eliya, do maja'am a Mbərom. Do azar aya dukwen ta ja nà, iken do kərtek à wulen su do maja'am a Mbərom ahay.»

²⁹ Yesu a cəce patan wa: «Aday kwanay a nà, ki wen nen wayaw?»

Piyer a mbədahan apan, a wa: «Iken nà, Almasihu.»

³⁰ Yesu a gafan atan 'am, a wa: «Kà saa dīken anan 'am a anan anà dōwan bay.»

Yesu a dakay anan amac anahan tə aslabakay anahan à məke wa

Mata 16.21-28

³¹ Cəna, Yesu a dazlan sə dakan anan anà njavar anahan ahay, a wa: «Bəlaray nen, Wan su Do nà, ni ga dəcə bayak awan. Aday məcəf sə Yahuda ahay, tə bahay sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom, tatə miter sə Tawrita ahay, ti lar nen, aday do ahay ti vad nen. Aday dukwen, luvon maakan pə dəba anahan a wa cəna, ni slabakay way uno à məke wa.» ³² A jan atan anan nà, i ide inde.

Piyer ite a ngaman, ta zla kəcah, a gafan 'am. ³³ Yesu a mbəda 'am pə njavar anahan ahay, a cak ayak patan. Cəna, a gafan 'am anà Piyer, a wa: «Zlak ayak pə cakay uno wa, iken Fakalaw. Anga ajalay nga anak ata nà, a nay ahay ù do zənzen a wa, bina mbala a Mbərom ata bay.»

³⁴ Cəna, Yesu a ngaman ayak anà do ahay, tə njavar anahan aya təke, a jan atan: «Kak dōwan a a nan sə pəruho azar nà, à mbəsak sə bayakan way anà nga anahan, à tavak dədom anahan mə zləl-ngađ awan, à pəruho azar. ³⁵ Anga kà nak anan anà dōwan a sa tam anan sifa anahan nà, i lize anan adəka. Əna dōwan a kə lizek anan sifa anahan anga nen, aday anga ləbara uno mugom a anan ata nà, i tam anan sifa anahan adəka.

³⁶ Bina, do kà sak a njad anan way sə daliyugo a anan fok anà winen, aday

sifa anahan a nà, kə lizek anan nə, sa gan dədəffa nà, ma mba asa anaw? Ibay! ³⁷ Awan a inde aday do zənzen i var sə bəmbad anan sifa anahan nà, inde daw?

³⁸ «Do sə biten ahay nà, mi nes aya awan, aday tə mbədahak anan ləen anà Mbərom. Aya əna, kak dōwan a kə gak waray sə dakay anan sləmay uno aday sə dakay anan 'am uno ahay nà, nen ni ga anan winen kəkəmwaw? A alay a aday na mak ahay tə mazlaβ ana Bəbay uno Mbərom, aday tə maslay anahan cəncan aya ata nà, nen Wan su Do dukwen ni naa pəkan waray i ide cite.»

9 Yesu a ja asa, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Dōwan aya inde à man a anan, ti mac mənəjəna sə canan anà bahay a Mbərom bay. Si bahay a Mbərom i nay ti canan tə məgala awan aday.»

Zek a Yesu a mbəda pə ide ana njavar anahan ahay

Mata 17.1-13; Lukas 9.28-36

² Pə dəba anahan a wa kutok, a ga luvon ahay mbərka nà, Yesu a gəba pə azar Piyer, Yakuba tə Yuhana, ta ján taayak à bəzlom a inde zəbor awan. A man ata kutok, zek anahan a mbədahan atan pə ide.

³ Zana anahan a mbəda kwedekkwedek, a dav herre kə zalak. Dōwan saa mba apan pə daliyugo sə banay zana kətanən nà, ibay.

⁴ Njavar anahan a maakan ataya, tə canan anà atə Eliya tə Musa tə sləray, tinen apan ti ja 'am tatə Yesu.

⁵ Piyer a jan à Yesu, a wa: «Miter, mənuko à man a anan nə sumor awan. Mi ngaray jawjawa ahay maakan: kərtek awan anga Musa, kərtek a ite anga Eliya, aday mədakwidok a nà, anga iken awan.» ⁶ Anga zlawan sa gan atan ata awan, Piyer a san way anahan a sa ja ata bay.

⁷ Pə dəba anahan a wa nà, mugudongudon a dazay, a van atan

nga særdædek. Aday 'am a ndæray ahay à mugudongudon ata wa, a wa: «Hæna a anan nà, wan uno læliwe uno awan. Slønen anan anan 'am anahan.»

⁸Am ata a ndav cæna, njavar ataya tæ canak anan à dowan sabay. Si Yesu a kærtektække pæ cakay a tinen coy.

⁹Tinen apan ti dazay à bæzлом ata wa mba, Yesu a jan atan, a wa: «Way a kwanay sæ canan ahay à bæzлом wa ata nà, kâ si jen anan à dowan bay, hus pæ luvon uno nen, Wan su 'Do, saa slabakay à mæke wa ata awan.» ¹⁰Njavar anahan ataya tæ tæmahak 'am ata awan, ta dfer anan à mivel inde, æna tæ cæce pi zek ahay wa asa: «I slabakay à mæke wa aday nà, 'am ata a nan sa ja næ maw?»

¹¹Anga nan, tæ cæce pæ Yesu wa, ta wa: «Miter sæ Tawrita ahay ta wa, Eliya i lahan anà Almasihu aday nà, anga-maw?»**»

¹²A mbædahan atan apan, a wa: «Acækan! Eliya i lahay, i ndakay anan way ahay fok. Aday dükwen Deftere a Mbærom a wa bælaray, si Wan su 'Do i ga dæce bayan awan, aday dō ahay ti kædey anan nà, angamaw? ¹³Nen apan ni jak ikwen: Eliya kà nak ahay, aday ta gak anan kawa a tinen sa gan may sa ga fok, kawa ana Deftere sa ja apan ata coy.»

**Yesu a mbar anan wan a inde
mæhærvov a taa ban anan**

Mata 17.14-21; Lukas 9.37-43

¹⁴Yesu tæ njavar anahan a maakan ataya tæ dæzley ahay à man sæ njavar anahan azar aya nà, tæ canan anà dō ahay bayak a ma van atan nga cærlæw. Njavar anahan ahay tinen apan ti vad awiyaway pi zek tæ azar sæ miter sæ Tawrita ahay. ¹⁵Do ahay tæ canan anà Yesu nà, a gan atan masuwayan tæ mindel. Tæ haway ahay pæ cakay anahan

ahahaw sa naa jan 'am: «Ikken inde zay dæw?»

¹⁶Yesu a cæce pæ njavar anahan ahay wa, a wa: «Kæ væden awiyaway tæ tinen næ pa maw?»

¹⁷Do kærtek à wulen su dō ahay wa a mbædahan apan, a wa: «Na nak anak anan ahay ta wan uno. Mæhærvov a vawan nga. A mba apan sa ja 'am tætibay, a ban panan 'am. ¹⁸Mæhærvov ata kà nak apan kwa aha dükwen, ata i ban anan à mændak bærav. Aday ata mumbof a rahan à 'am inde popo, i rac slan ngærcæcæcæcæca, zek anahan a nà, a sære anan sædædæ. Na gak anan kem anà njavar anak ahay, aday tæ ræzlay a wa mæhærvov ata awan, æna ta mbak apan bay.»

¹⁹Coy Yesu a jan atan, a wa: «Kwanay nà, adaf nga a kwanay ma kac awan kælædaw? Ni njahay tæ kwanay, aday ni sæmen anà way a kwanay ahay næ hus à siwaw? Hayak ikwen uno anan ahay wan a aday!»

²⁰Ta nan anan ahay wan ata pæ cakay anahan a kutok.

Coy, wan ata a canan à Yesu nà, mæhærvov ata a ban anan, a bælan anan zek a wan ata tæ mægala, aday a slahay à mændak. I ja mawa tumbolombolo pæ yugo, aday mumbof à 'am inde popo bayak awan.

²¹Yesu a cæce pæ bæbay a wan ata wa, a wa: «Way a anan a dazlan sa gan nà, kwa siwaw?»

Dowan ata a mbædahan apan, a wa: «Kwa winen tæ cædew awan. ²²Saray bayak a mæhærvov a anan i ban anan, ata i slahay anan ù uko inde, kabay à 'am inde, aday â mac. Æna na gak næ kem, nà gak i zek wa ite, kak ki mba apan nà, man umo zek ite.»

²³Yesu a mbædahan apan, a wa: «Ka ja, ka wa: “Kak ki mba apan” nà, anga-

**9:11 À Tawrita inde nà, abay Almasihu i sa nay ahay nà, Eliya i lahay aday.

maw? Pu do sa daf nga pe Mbərom nà, way ahay fok ta ga zek asanaw?»

²⁴ Coy bəbay a wan ata a zlah pi zek, a wa: «Ni daf nga pe Mbərom, əna ni mba apan sə daf apan nga gem fan bay. Kem, mo zek ite.»

²⁵ Yesu a canan à do ahay dukwen tinen apan ti zlak ayak à man a tinen bayak awan. Cəna, Yesu a ngəraz pe apasay ata, a jan: «Iken apasay a sə dəngazl do aday sa fan 'am pu do wa a anan. Hayak à wan a anan wa! Kà naa ma apan sa zla à winen inde kula sabay.»

²⁶ Natiya, apasay ata a zlah pi zek, a bal anan wan ata kəzlek kəzlek tə məgala, a nan ahay i zek wa bok. Wan ata nà, kawa ma mac a coy. Do ahay bayak a tə bayak nə, winen kə məcak. ²⁷ Əna Yesu a bənan alay, a slabak anan. Wan ata a tavay jek.

²⁸ Natiya, Yesu a may ahay aɡay nà, njavar anahan ahay tə cəce pənan taayak a tinen awan, ta wa: «Manay ma mba apan sə rəzlay anan wa məhərvov ata bay nà, angama kərtek anaw?»

²⁹ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Məgala hinen saa razl jəba sə məhərvov a anan nà, si sa ga nə amboh aday.»

Yesu a dakay anan amac anahan tə aslabakay anahan à məke wa asa

Mata 17.22-23; Lukas 9.43-45

³⁰ Natiya, pe dəba anahan a wa kutok, atə Yesu tə njavar anahan ahay tə mbəsak Kaysariya Filipi, ti takas daliyugo sə Galile. A nan à Yesu nà, dowan à san anan winen à man ata bay, ³¹ anga a nan sə təkəren atan anan 'am a anan.

A jan atan kutok, a wa: «Nen Wan su Do nà, ti varan nen à alay inde anà do sə daliyugo ahay, aday do ataya ti vad nen à məke. Pe dəba anahan a wa, ni i slabakay ahay à məke wa pe luvon maakan awan.»

³² Əna njavar anahan ataya tə sənək nga sa 'am anahan a sa jan atan ata bay, aday dukwen zlawan a gan atan sə cəce pənan 'am anahan ata re.

Wayə sə zalay do hinen tə məduwen à bahay a Mbərom inde anaw?

Mata 18.1-5; Lukas 9.46-48

³³ Natiya awan, atə Yesu tə njavar anahan ataya tə dəzle à Kafarnahum kutok. Ta zla à doh a Yesu sə njahay uda ata nà, Yesu a cəce patan wa kutok, a wa: «Kə vədən ahay awiyaway sa 'am sa ma à cəved wa anaw?»

³⁴ Dəkdek njavar anahan ataya tə mbədahak anan apan bay. Anga abay pe cəved wa ata nà, tə vədək ayak apan awiyaway nə pa 'am sa jəka, à wulen a tinen wa nà, wayə məduwen a sə zalay do anaw?

³⁵ Coy Yesu awan a njahay, aday a ngaman ayak anə njavar anahan a kuro nga cew ataya pe cakay anahan awan, a jan atan, a wa: «A nan à dowan a sə təra do mama'am a nà, à təra anan nga anahan nà, do mədakwidok awan, à gan mer su way à do ahay fok.»

³⁶ A ngaman ayak anə wan cəfəw awan, a tavay anan à mamasl pa 'am a tinen, a ban anan həmbok. A jan anə njavar anahan ataya kutok, a wa: ³⁷ «Kuwaya kà sak a təma jəba sa wan kawa həna anan ataya kərtek a anga sləmay uno nà, dowan ata a təma nə nen awan. Aday dowan a kə təmahak nen ite nà, a təma nà, nen a taayak sabay. A təma nə Mbərom, do sə slənay ahay nen ata re.»

Do sa nak uko ide bay nà, winen do a mənuko

Lukas 9.49-50

³⁸ Yuhana a jan anə Yesu kutok, a wa: «Miter, ma tak anan à nga anə dowan a inde winen apan i razl apasay lelibay aya à do ahay wa tə sləmay anak. Əna

mə gafak anan 'am, anga winen dō a mənuko bay.»

³⁹ Cəna, Yesu a mbədfahan apan, a wa: «Kə gifen anan 'am bay. Anga kuwaya kə gak masuwayan sə way tə sləmay uno nà, pə dəba i mba apan sa ja upo 'am lelibay a kwayan'a bay. ⁴⁰ Dō aday a nak uko idə bay ata nə, winen nə dō a mənuko asanaw! ⁴¹ Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Kuwaya kə varak ikwen a'am sa sa mənjoek anga kwanay dō ana Almasihu ahay nà, i təma magwagway anahan tə didem awan.»

Way sə fakay dō ahay i ines inde

Mata 18.6-9; Lukas 17.1-2

⁴² Natiya, Yesu a ja asa, a wa: «Kak dō kə vak atan saray pə cəved anà dō cədex anaya sa daf upo nga ata nà, suwan pə winen tē banan van à dūngo, aday tē larak anan ayak à bəlay inde. ⁴³ Kak alay anak i sapat iken i ines inde nà, gad' anan. Suwan sa zla à bahay inde pə cakay a Mbərom iken ma gad' alay awan, tə winen aday ki i zla à məkə sə mərda inde, man aday uko a mbacay itəbay ata tə alay aya cew nà, na. [⁴⁴ À man ata nà, mətunay ahay ta mac bay, uko dukwen a mbacay bay.] ⁴⁵ Kabay, kak saray anak i sapat iken i ines inde nà, gad' anan. Suwan sa zla à bahay inde pə cakay a Mbərom tə saray anak slangalan a, tə winen aday ki i zla à məkə sə mərda inde saray anak ahay səndaḅ cew nà, na. [⁴⁶ À man ata nà, mətunay ahay ta mac bay, uko dukwen a mbacay bay.] ⁴⁷ Matanan re, kak idə anak i sapat iken sa ga ines nà, ndaha anan. Suwan sa zla à bahay inde pə cakay a Mbərom tə idə anak a kərtek mbiyan'a, ta sa zla à məkə sə mərda inde, tə idə anak aya cew maya nà, na. ⁴⁸ À man ata nà, mətunay ahay ta mac bay, uko dukwen a mbacay bay.

⁴⁹ «Tə didem a nà, azanan nə kuwaya i təra lele, kawa sluwed ma ga zətene awan, anga dəcə i guce ines a tinen ahay, kawa uko sə guce ruhom pə rəslom wa. ⁵⁰ Zətene awan aday nà, way lele awan, əna kak zətene awan a vad' sabay kəma, ki ma anan apan avad' anahan a nə ta maw? Bugol bay, təren adəka nà, dō ma ga zətene ma vad' aya awan. Kwanay a fok, njihen zay tə kuwaya.»

Atətak way pa 'am sa razl uwar

Mata 19.1-12; Lukas 16.18

10 A mbəsak Kafarnahum kutok, a slabak, a zla way anahan tə daliyugo sə Yahudiya. A takas zlınder sə Urdon. À man ata awan, dō ahay tə halan nga pə cakay asa, aday Yesu a tətakan atan anan way kawa anahan sa taa ga ata awan.

² Azar sə Farisa ahay ta nay ahay pə cakay anahan. Tə cəce panan way, anga a nan atan abay sa ban anan pə kwande. Ta wa: «Tawrita kə varak anan cəved anà mungol sa razl anan uwar anahan daw?»

³ Yesu a mbədfahan atan apan, a wa: «Musa a jak ikwen nà, kəkəmw?»

⁴ Tinen tə mbədfahan apan, ta wa: «Musa a ja nà, ki vinde dərewel à alay inde anà uwar aday sa razl anan.»

⁵ Yesu a jan atan asa, a wa: «Anga akuray nga a kwanay a kə zalak, Musa a saa varak ikwen cəved sə vinde dərewel nà, na. ⁶ Cəkəbay, à dəlen anahan a inde dukwen nà, matanan bay. «Mbərom a ndakay dō nà, mungol tə uwar. ⁷ Anga nan, dō mungol a i mbəsak anan bəbay anahan tə may anahan, i hədek pə cakay ana uwar anahan. ⁸ Cew maya a tinen a ti təra nà, zek kərtektəkke coy.††» Ti naa təra kula inde zek cew sabay. Ti təra zek kərtek sə coy. ⁹ Anga nan kutok, way a Mbərom sə japay anan ata nà, dōwan à sa gəzla anan kula bay.»

††10:8 Ca pə Laataanooji 1.27, 2.24.

¹⁰Ta zla ù doh tē njavar anahan ahay nà, tē cēce panan 'am ata taayak maza asa. ¹¹Yesu a mbəfahan atan apan, a wa: «Kak dōwan kē rəzlak anan uwar anahan, aday kē gəbak uda uwar hinen, dōwan ata kà gak mədigwed pə uwar a mama'am ata awan. ¹²Matana awan, kak uwar kē mbakak anan mbazanahan, aday dō hinen kē gəbak anan ite nà, uwar ata kà gak mədigwed cite re.»

Yesu a daf ngama pə gwaslay ahay

Mata 19.13-15; Lukas 18.15-17

¹³Natiya, pə dəba anahan a wa kutok nà, dō ahay ta nan anan ahay gwaslay cacəfəw aya anà Yesu, anga aday à daf patan alay sə ngama. Əna njavar anahan ahay ta ca apan dō ahay tinen apan ti nay anan ahay gwaslay ahay ata nà, ta ma nga sə gafan 'am anà dō ataya awan. ¹⁴Yesu a canan cəna, a ga mivəl pə njavar anahan ahay, a jan atan, a wa: «Mbəsiken anan ahay gwaslay ahay, kē gifen atan 'am sa nay ahay pə cakay uno bay, anga bahay a Mbərom mə lavay zek a adəka nà, anà dō sa ga minje tē tinen anaya ata awan. ¹⁵Nen apan ni jak ikwen tē dīfem a həna: Kuwaya kē təmahak Mbərom bahay anahan kawa wan cəfəw bay nà, Mbərom i ga apan bahay kula itəbay.»

¹⁶Coy, a ra atan, a ban atan pi zek həmbok, a dəfan atan alay pə nga, a gan atan amboh.

Do zlile awan

Mata 19.16-30; Lukas 18.18-30

¹⁷Yesu a ban cəved anahan sa zla way anahan. Dōwan inde a haway apan ahahaw. A dukwen gərmec ù vo anà Yesu, a cēce panan: «Miter lele a anan, ni ga nə ma aday ni saa njad sifa sa ndav bay ata anaw?»

¹⁸Yesu a mbəfahan apan: «Ka wa nen lele a nà, angamaw? Dōwan inde lele ibay, si Mbərom a kərtek. ¹⁹Ka san nga sa 'am a Mbərom mə baslay aya zle asanaw? Kā vad nga su dō bay, kà ga mədigwed bay, kà ga akar bay, kà gad mungwalay pu dō bay, kà ran mindel ù dō bay, dəfan apan anà atə bəbay anak tē may anak.»^{‡‡}

²⁰Dōwan a zlile ata a wa: «Miter, 'am ataya fok nà, nə bənak atan lele, kwa à alay a nen cəfəw a mba.»

²¹Yesu a zəzor anan lele, a pəlay anan cəvedabay. A jan, a wa: «Wita nà, a mbakak way kərtektəkke. Zla, sukom anan way tē way anak ahay fok, aday varan anan dala awan anà dō mətawak aya awan. Matanan kutok, ki i njad zlile anak à mburom. Aday hayak, pəruho azar.»

²²A sləne 'am ataya cəna a tacay pə idē sərət, a cəban, a zla way anahan, anga winen zlile awan.

²³Yesu a ca pə dō ahay tē idē tuwwe, a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Wuna! Ma dan 'am awan anà dō zlile awan sa zla à bahay a Mbərom inde.»

²⁴'Am ata nà, a gan anà njavar a Yesu ahay wadan wadan. Əna Yesu a jan atan asa, a wa: «Dəna uno ahay, ma da 'am a sa zla à bahay a Mbərom inde! ²⁵Kə sənən apan zle, zlugweme i ndərmađ tē məke sə ləpəre nà, i ga zek bay. Əna ma da 'am a sə zalay way ata nà, dō sə zlile sa zla à bahay a Mbərom inde ata awan.»

²⁶A gan atan masuwayan bayak a asa, tē cēce pi zek ahay wa: «Kak sə matanan cukutok nə, waya saa mba apan saa tam aday sa zla à bahay a Mbərom inde anaw?»

²⁷Yesu a zəzor atan asa, a wa: «Pu dō zənzen a nà, i ga zek kula bay, əna pə Mbərom nə a ga zek ca. Anga pə Mbərom nà, way ahay fok a ga zek.»

^{‡‡}10:19 Ca pə Gurtaaki 20.12-16; Tooktaaki Tawreeta 5.16-20.

²⁸ Piyer a dazlan sa jan kutok, a wa: «Manay hëna nà, mē mbəsakak anan way a manay ahay fok sē pərahak azar bidaw?»

²⁹ Yesu a jan, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tē didēm a hëna: Kuwaya kē mbakak doh anahan, kabay mərak anahan ahay, kabay may anahan, kabay bəbay anahan, kabay gwaslay anahan ahay, kabay guvo anahan ahay, anga nen aday anga ləbara uno a mugom a nà, ³⁰ i i njad' anan uda saray səkət hëna à anjahay anahan pə daliyugo a anan inde: doh ahay, mərak ahay, may ahay, gwaslay ahay, guvo ahay à yime inde, pi zek tē ajugwar 'am sē daliyugo a təkə fok. Aday pə uho saa nay ata dukwen, i njad' sifa sa ndav bay ata awan. ³¹ Anga aday kutok nà, dō sa lah pa 'am hëna ataya bayak a ti i tēra dō mē dədəbā aya cite asa. Aday dō sē dēbā ahay bayan a, azanan ti i tēra dō ma lah aya ite.»

Yesu a dakay anan amac anahan ta sē slabakay anahan asa

Mata 20.17-19; Lukas 18.31-34

³² Atē Yesu tē njavar anahan ahay, tinen pə cəved' ti zla à Urəsalima. Yesu, winen a nà, pa 'am, dō azar a nē pə dēbā. Njavar anahan ahay tinen apan ti jəjar, aday zlawan a gan à man su dō sē pərahahan atan azar ataya re.

Natiya, Yesu a ngaman à njavar a kuro nga anahan a cew ataya taayak, a jan atan way saa tēra apan ata awan.

³³ A wa: «Sənen anan hëna, mənuko apan dī zla à Urəsalima. À man ata awan, ti varan nen, Wan su Do, à alay inde anà bahay sē gədan dungo anà way ahay anga Mbərom, aday anà miter sē Tawrita ahay. Ti go sariya aday sa vad' nen, ti varan nen à alay inde anà dō sē pərahahan. ³⁴ Tinen ite ti mbasay upo, ti cəre upo mənē, ti ndabay nen, ti vad' nen kutok. Pə dēbā a wa nà, ni i slabakay

ahay à məkə wa pə luvon maakan anahan awan.»

Atē Yakuba tē Yuhana tē cəce way pə Yesu wa

Mata 20.20-28

³⁵ A njahay pə dēbā wa mənjoek nà, atē Yakuba tē Yuhana, wan ana Zebede ahay, tē hədəkən ayak pə cakay ana Yesu. Ta jan, ta wa: «Miter, way inde a nan umo mi cəce aday ki gan umo anan.»

³⁶ Yesu a cəce patan wa: «A nak ikwen na ga anga kwanay hëna nē maw?»

³⁷ Tē mbədahan apan: «Ka sak a njahay à man sē bahay anak inde azanan nà, a nan umo nē, daf manay, dō kərtek a à alay puway anak inde, dō hinen dukwen à alay gula anak inde ite.»

³⁸ Yesu a jan atan: «Kē sənen way a kwanay a sē cəce ata bay jiya awan. Ki mben apan sa sa məndolor sē dəcə uno sa saa sa daw? Ki tēmihen sa ga baptisma kawa anuno saa ga ata daw?»

³⁹ Tē mbədahan apan, ta wa: «Ha, mi mba apan!»

Yesu a wa: «Tē didēm awan, ki i sen məndolor sē dəcə kawa anuno saa sa, ki i gen baptisma kawa anuno saa ga. ⁴⁰ Əna anjahay à alay puway uno, kabay à alay gula uno nà, nen saa var apan cəved' a bay. Man ataya mē lavay zek aya nà, anà dō a Mbərom sē walay atan saa njahay apan ataya awan.»

⁴¹ Njavar a Yesu a azar ataya kuro tē sləne ləbara ana atē Yakuba tē Yuhana cəna, ta ma nga sa ga patan mivel. ⁴² Anga nan, Yesu a ngaman atan ayak fok pə cakay anahan awan, a jan atan, a wa: «Kē sənen zle, dō ahay ta ca pa nga a tinen kawa bahay sē daliyugo ahay ata nà, tinen ti ga bahay pə dō ahay nē tē məgala. Do sē lavan nga anà dō ahay dukwen, tinen ta ka anan nē məgala a tinen ahay. ⁴³ Cəkəbay, à wulen a kwanay nà, way ataya tē tēra itəbay. Adəka bay, a nan anà dōwan a sē tēra

do mæduwen a cæna, â gan mer su way anà do azar aya awan. ⁴⁴ Aday, kak do a kwanay a kærtek a a nan sæ tæra do mama'am a cæna, â tæra bile sæ do ahay fok. ⁴⁵ Anga nen Wan su 'Do na nay ahay nà, aday do ahay tû go mer su way bay, æna na nay ahay aday sa gan mer su way anà do ahay adæka, ni var anan sifa uno saa bæmbadæy anan ahay man sæ do ahay à amac wa.»

Yesu a mbar anan hurof a inde tæ ngaman Bartime

Mata 20.29-34; Lukas 18.35-43

⁴⁶ Pæ dæba anahan a wa, Yesu tæ njavar anahan ahay tæ dæzle à Yeriko nà, ta zla à wulen su doh ata wa tu do ahay bayak tæ pærahak atan azar. Tinen apan ti zla kutok, dowan inde hurof awan, winen mæ njahay a sæ dubok way pæ cakay cæved. Dowan ata nà, tæ ngaman Bartime, wan a Time. ⁴⁷ A slæne Yesu sæ Nazaratu winen apan i zla ta man ata cæna, a dazlan sa zlah, a wa: «Yesu, wan ana Dawuda, amboh! Nâ gak i zek wa ite!»

⁴⁸ Do ahay bayak a tæ gafan 'am, ta jan nà: «Tacay 'am! Njahay tete.»

Æna dowan ata a ngam sæ tæma 'am a tinen ata bay jiya awan. A ma nga sæ zakay anan sa zlah tæ mægalak adæka, a wa: «Wan ana Dawuda, amboh! Nâ gak i zek wa ite!»

⁴⁹ Yesu a slæne cæna, a tavay jek, a jan anà njavar anahan ahay nà: «Ænga, ngimen anan ayak â nay à man uno awan.»

Tæ ngamàn à dowan ata kutok, ta jan: «Slabak! Kê jøjær bay. Ban mivel. Winen apan i ngamak adæka!»

⁵⁰ Dowan ata a slabak hærom, gem larak ayak gwedere anahan pi zek wa, a nay pæ cakay a Yesu kutok.

⁵¹ Coy Yesu a cæce panan, a wa: «A nak nâ gak næ maw?»

Dowan a hurof ata a mbædahan apan kutok, a wa: «Amboh, Miter. Ni gan may nà, tæbo anan ide uno ite.»

⁵² Yesu a jan: «Ki mba apan sa zla way anak. Anga kæ dæfak upo nga, kæ mbærak.»

Cæna ide anahan a tæba ngurret, a canan ide zle lele. A pærahan azar anà Yesu, aday ta zla pi zek jiya awan.

Yesu a zla à Uræsalima

Mata 21.1-11; Lukas 19.28-40; Yuhana 12.12-19

11 Atæ Yesu tæ njavar anahan ahay tæ dæzle bæse tæ Uræsalima, defefe tæ wulen su doh sæ Baytifaji tæ Baytiniya, pæ cakay ana culok sæ ngaman Ulivet ata nà, a slan njavar anahan ahay cew, ² ta sa jan atan, a wa: «Zlen à wulen su doh a tiya pa 'am a kwanay ata awan. Kæ dæzlen à man ata nà, ki ten anan à nga anà wan sæ zungo a inde ma ban awan, aday dowan kæ jænæk apan kula bay re. Natiya, pæsiken anan ahay, aday hayak ikwen anan ahay. ³ Kak dowan kæ cæcihek pikwen wa, kâ jak ikwen: “Ki i gen anan maw?” nà, mbædihen anan apan næ: “Bahay a gan may. I may anan ahay hæniniye.”»

⁴ Ta zla kutok. Tæ dæzle cæna, tæ njadæk anan ayak wan sæ zungo ata ma ban a pæ gærved sæ mæsudoh a inde. Tæ dazlan sæ pæsak anan cæna, ⁵ do mæ tavay aya inde à man ata tæ cæce pæ njavar a Yesu ataya wa: «Kæ pæsiken anan wan sæ zungo a nà, ki gen anan maw?»

⁶ Njavar a ataya tæ mbædahan atan apan kawa ana Yesu sæ tækæren atan ata awan. Tæ dazlan sæ mbæsak atan kutok.

⁷ Ta nan anan ahay zungo ata anà Yesu kutok, tæ wadad apan zana a tinen ahay. Yesu a njahay apan. ⁸ Yesu winen apan i zla nà, do ahay tæ bæbot zana a tinen ahay pæ cæved ite, aday do a azar aya tæ ngærway ahay alay si sé ahay à guvo

wa, tɔ bɔbɔt cite.^{¶¶} ⁹Do sɛ lahan pa 'am anà Yesu ataya, tatɔ do sɛ dɔba ahay fok ta zlah, ta wa: «Hɔren anan nga anà Mbɔrom! Mbɔrom â daf alay sɛ mazlaɓ anahan pu do saa nay tɛ slɛmay anahan ata awan. ¹⁰Mbɔrom â daf alay sɛ mazlaɓ anahan pɛ bahay ana Dawuda, bije ana mɛnuko, bahay anahan saa nay ata awan. Hɔren anan nga anà Mbɔrom à bagɔbaga mburom!»

¹¹Coy, aday Yesu a dɛzle à Urɛsalima kutok, a zla ù doh sɛ mazlaɓ a Mbɔrom. A ca idɛ tuwwe pɛ way ahay fok nà, a zla way anahan à Baytiniya tɛ njavar anahan a kuro nga cew ataya, anga suko kà gak kɛ zalak.

Yesu a tahasl anan buway a inde

Mata 21.18-19

¹²Sidew a kutok, tinen apan ti nay ahay à Baytiniya wa nà, may a han pɛ Yesu. ¹³A canan ayak à buway pa 'am a tinen dɛren mba nà, a ga apan dukwen wan i ga inde, anga winen tɛ daslam a lele. A hɛdɛken ayak pɛ cakay lele, a zlan ayak ù vo nà, a njad apan nɛ daslam a dɛkdek, anga aday dukwen alay sɛ wahay wan ana buway bay. ¹⁴Yesu a jan 'am anà buway kawa anà do, a wa: «Dowan â saa tukom wan anak kula sabay!» Njavar anahan ahay dukwen tɛ slɛnek 'am ata awan.

Yesu a razl do sa ga masa ahay ù doh sɛ mazlaɓ a Mbɔrom wa

Mata 21.12-17; Lukas 19.45-48; Yuhana 2.13-22

¹⁵Tɛ dɛzle à Urɛsalima maza nà, Yesu a zla ù doh sɛ mazlaɓ a Mbɔrom. À man ata nà, do sɛ sukum anan way tɛ way ahay inde, pi zek tɛ do sɛ sukum way ahay fok. Cɛna, a ma nga sɛ bɛlay atan

ahay uho. A fakay anan tabal su do sɛ bɛmbad dala ahay, pi zek ta man sɛ njahay su do sɛ sukum anan way tɛ kurkudok ahay fok re. ¹⁶A gafan 'am anà do ahay sɛ takasay anan gala su doh sɛ mazlaɓ a Mbɔrom tɛ way a pa nga. ¹⁷Aday a tɛtakan atan anan way ta sa jan atan, a wa: «Mɛ vinde a à Deftere a Mbɔrom inde bidaw: “Ti ngaman anà doh sɛ mazlaɓ uno nà, doh sa ga amboh su do su kon ahay kɛzlek.^{§§}” Aday kwanay kɛ tɛren anan hɛna, lar su do sɛ ngɛzar do ahay a nɛ kɛkɛmaw?»

¹⁸Bahay sɛ gɛdan dundo anà way ahay anga Mbɔrom, tɛ miter sɛ Tawrita ahay, tɛ slɛne 'am ata cɛna, ta ma nga sɛ pɛlay wurwer sa vad anan wa Yesu. Tɛ jɛjaran à man su do awan, anga azar su do a nà, atɛtak way a Yesu a zlan atan nga.

¹⁹Luvon a ga cɛna, atɛ Yesu tɛ njavar anahan ahay ta zla way a tinen à Urɛsalima wa.

Buway mɛ kuray awan - adaf nga pɛ Yesu ta sɛ aga amboh

Mata 21.20-22

²⁰Sɛ duwdew, atɛ Yesu tinen apan ti zla way a tinen, tɛ canan anà buway ata, kɛ kurak sokokkwa tɛ slɛlay a tɛke. ²¹A man ahay à nga inde anà Piyer, a jan anà Yesu: «Miter, ca pɛ buway a anan, iken sɛ tahasl anan ata, kɛ kurak sokok fok.»

²²Yesu a mbɛdahan atan apan, a wa: «Sɛnen a kutok, dɛfen nga pɛ Mbɔrom. ²³Nen apan ni jak ikwen tɛ didem a hɛna: Do kà sak a jan à bɛzlom a anan: “Slabak à man a anan wa, zla à bɛlay inde” nà, aday kɛ jɛjarak bay, kɛ gudicek bay, kɛ dɛfak apan nga cɛna, i tɛran kawa anahan sa daf apan nga ata acɛkan. ²⁴Anga nan, nen apan ni jak ikwen, kɛ cɛcihen way à amboh a kwanay inde nà,

^{¶¶}11:8 Andakay anan cɛved matanan anga sɛ tɛma mbɛlok mɛ zakay a kawa bahay.

^{§§}11:17 Ca pɛ Esaaya 56.7.

* 11:17 Ca pɛ Yeremiya 7.11.

dæfen apan nga. Ki njiden anan coy, aday i tærak ikwen acækan. ²⁵ Kak kə tiven sa ga amboh coy, aday way kà mak ikwen ahay à nga inde, way inde a cæbak ikwen pu do nà, pæsen anan anan, anga aday Bəbay a kwanay winen à bagəbaga mburom ata à pəsak ikwen anan ines a kwanay ahay re. [²⁶ Əna aday, kak kə pæsen anan anan ines a mærak a kwanay ahay bay nà, Bəbay a kwanay winen à bagəbaga mburom dukwen i pæsek ikwen anan ines ahay bay ite re.]]

Sə varan mægala anà Yesu sa ga awan aya nə wayaw?

Mata 21.23-27; Lukas 20.1-8

²⁷ Ta may ahay à Urəsalima kutok. Yesu a zla sa bar ù doh sə mazlaḅ a Mbərom nà, bahay sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom, pi zek tə mæced sə Yahuda ahay tə hədæken ayak pə cakay anà Yesu. ²⁸ Tə cæce panan: «Ka ga way anak a anan ataya nə tə mægala ana wayaw? Sə varak cæved sa ga kətanan nà, waya kərtek anaw?»

²⁹ Yesu a mbədahan atan apan: «Nen dukwen ni cæce pikwen wa way kərtek. Kə mbədihen uno apan aday. Ata nen ni jak ikwen ite, na ga way a anaya tə mægala a wayaw nà, na. ³⁰ Sə slənay anan ahay Yuhana sa gan baptisma anà do ahay nə wayaw? Mbərom dāw, kabay do zænzen a dāw? Mbədihen uno ahay apan.»

³¹ Tinen ite, tə mbəda 'am pi zek a tinen awan, ta wa: «Di jan həna nà, kəkə-maw? Kak dā sak a jəka, Mbərom sə slənay anan ahay nà, i jak uko asa: “Kak kə sənən apan zle cukutok nà, kə dæfen apan nga bay nə angamaw?” ³² Aday kak dā sak a jəka, do zænzen a sə slənay anan ahay nà, ata guko ngatay!» Tə jəjar ta man su do awan, anga do ahay fok ta ca pə Yuhana nà, kawa do maja'am a Mbərom acækan. ³³ Anga nan kutok, tə

mbədahan apan anà Yesu, ta wa: «Ma san bay!»

Yesu a wa: «Kak sə matanan cukutok ata nà, nen dukwen ni dəkak ikwen anan dowan a sə vuro mægala sa ga mer su way anaya bay re.»

Jike pu do sa ga mer à guvo ahay

Mata 21.33-46; Lukas 20.9-19

12 Yesu a dazlan sa jan 'am tə jike anà do ahay, a wa: «Dowan a inde a jule tæroz à guvo. A ga apan jal, a daf uda kudom mæduwen a sa zlaḅ uda wan si sé. A dezl uda lagad zəbor awan anga do sa ba anan guvo ata awan. A mbakan anan guvo à alay inde anà do si mer su way ahay, a zla way anahan à man dæren awan.

² «Alay a a sla kutok, do ahay tinen apan ti ban tæroz nà, bahay sə guvo a slənay ahay do saa təmahan anan ayak mbala anahan. ³ Do sə guvo ahay tə canan anà do maslan ata cəna, ta ban anan, ta ndazl anan ledædæ. Tə mbəsak anan, a zla agay alay kəray awan. ⁴ Bahay sə guvo a slənay ahay do maslan maza awan. Ta ban anan, ta gan mbəlak pa nga, tə walay panan agənah pəleslesle. ⁵ Bahay sə guvo a slənay njavar maza asa re. A saa dæzle pə winen kutok nà, ta vad anan bəskol. Matanan, bahay sə guvo kə slənak do ahay nə bayak awan. Ta ndazl anan do hinen ahay, aday ta vad atan azar aya nà, na.

⁶ «A mbakan anà bahay sə guvo nà, wan si zek anahan awan kərtektəkke, aday wan ata dukwen ləliwe anahan awan. A slənay anan pə cakay su do si mer su way anahan ahay à guvo anahan ata awan. A jalay nà: “Anga wan si zek uno dəgerger nà, ti dæfan apan ite.”

⁷ «Cəkəbay do sa ga mer ahay ta ja à wulen a tinen inde, ta wa: “Sa naa pa 'am sə guvo a adəka nə winen awan. Bənuke anan, vəduko anan. Ata guvo a anan i tæra a mənuko.” ⁸ Ta ban anan, ta

vad anan acəkan. Tə laray anan məsinde awan à guvo wa əgem.»

⁹ Yesu a cəce: «Bahay sə guvo ata nà, i ga nə maw? Tə didem a nə, i may ahay agay, i lize anan do sa ga mer à guvo anahan ataya fok. Aday i varan anan guvo ata anà do maza aya awan. ¹⁰ Kəmaya! Kə jingen 'am ana Deftere a Mbərom a anan itəbay kələdaw? Deftere a wa:

“Kon mbala ana do sa dezl way ahay sa lar anan ata nà,

sə təra kon sə mide lele adəka nà, winen.

¹¹ Sa ga way ata dukwen, zek ana Mbərom Fetek awan.

Way ata a gak uko masuwayan pə idē.†»

¹² Do sə njahan pa 'am wa anà Yahuda ahay tə sləne 'am ataya, tə pəlay cəved saa ban anan, anga ta san zle Yesu a ja jike sa 'am ata nà, pə tinen. Əna tə jəjaran anà do ahay. Anga nan re, tə mbəsak anan Yesu, ta zla way a tinen.

Jangal anà bahay sə Ruma

Mata 22.15-22; Lukas 20.20-26

¹³ Ta slan do ahay à wulen sə Fariisa ahay wa, tu do ana Hiridus ahay, aday ta saa ban anan Yesu à balay sa 'am anahan aya awan. ¹⁴ Ta jan, ta wa: «Miter, ma san zle, iken nə do didem awan. Kə jəjaran anà 'am sə do ahay bay, kə zəzor way sə wuted idē itəbay re. Kə dəkay anan cəved a Mbərom dukwen tə didem awan kawa anahan sa ja. Həna nà, dəkan umo anan. Cəved inde sə varan jangal anà bahay sə Ruma daw? Bəzi mē varan bay daw?»

¹⁵ Yesu a san pə mbədəmbədə a tinen a zle. A jan atan: «Ki ngen upo balay angamaw? Viren uno ahay karanga, na ca apan aday.»

¹⁶ Tə varan ahay karanga awan.

A cəce patan wa: «Pə karanga a anan nà, mezeze a wayaw, aday mə vinde apan nà, sləmay a wayaw?»

Tə mbədahan apan, ta wa: «Wita nà, mezeze tə sləmay ana bahay sə Ruma.»

¹⁷ Yesu a jan atan, a wa: «Lele, kak matanan cukutok nà, viren anan anan way ana bahay sə Ruma anà bahay sə Ruma, aday way a Mbərom anà Mbərom a ite.»

Anahan sə mbədə apan kətanana ata, a gan atan masuwayan.

Aslabakay à məke wa

Mata 22.23-33; Lukas 20.27-40

¹⁸ Azar su do aya inde, tinen Saduki ahay, ta nay ahay pə cakay a Yesu sə cəce panan 'am. Tinen a aday nà, ta wa do kə məcak nə i slabakay ahay sabay. Tə cəce 'am a anan pə Yesu wa, ta wa: ¹⁹ «Miter, Musa kə vindek umo, a wa: “Do kə məcak aday kə mbəsakak uwar mənəna wan nà, mərak a məsinde à gəba anan mədukway sə uwar awan aday ti wahan məgije anà dowan a ma mac ata awan.‡” ²⁰ Matanan, dowan aya inde cūwbe, tinen tə mərak ahay. Do zek məduwen awan, a gəba uwar, a mac mənəna sa njad panan wan. ²¹ Do sa mban apan a hədək anan uwar ata mədukway awan. Winen ite a mac mənəna wan re. Do mə slala maakan awan a hədək anan uwar ata ite re. ²² Hus a dukoy pu do tə bahay cūwbe awan kutok, kə məcak re. Aday uwar ata dukwen kə məcak re. Tə mbəsakak wan uho kwa kərtek bay re. ²³ Aday həna azanan kutok nà, pə luvon saa slabakay ahay à məke wa ata nà, uwar ata i təra nə uwar a wayaw? Bina cūwbe a tinen a, tə gəbak anan pa sə uwar a re.»

²⁴ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay apan ki zluwen à cəved wa,

†12:11 Ca pə Jabuurā 118.22-23.

‡12:19 Ca pə Laataanooji 38.8; Tooktaaki Tawreeta 25.5-10.

anga kə sənən Deftere a Mbərom bay, kə sənən mægala ana Mbərom bay re. ²⁵Do ahay ti slabakay à məkə wa nà, kwa do mungol aya awan, kwa do uwar aya dukwen, ti i gəba zek ahay sabay fok. Anga ti i təra à mburom nà, kawa maslay a Mbərom ahay. ²⁶Əna aday, 'am sə slabakay ana do ma mac aya à məkə wa nà, kə jingen Deftere a Mbərom kula itəbay daw? Mbərom a jan ahay anà Musa, ù uko sə vəragaz[†] wa nə: “Nen Mbərom ana Ibərahima, Mbərom ana Isiyaku, aday Mbərom ana Yakob” ba? ²⁷Mbərom, winen nà, Mbərom su do ma mac aya bay, əna winen Mbərom su do tə sifa aya awan. Anga nan kə zluwen à cəved wa adəka bugol.»

**Mama'am sa nga sa 'am
mə baslay aya awan**

Mata 22.34-40; Lukas 10.25-28

²⁸Əna, miter sə Tawrita inde à man ata awan, kə slənek avad uway sa 'am a tinen ata awan. A ca pə Yesu sə mbədahhan apan anà Saduki ahay ata lele. A nay, a cəce panan, a wa: «Nga sa 'am mə baslay aya fok nà, wura məduwen a aday a zalay azar aya anaw?»

²⁹Yesu a mbədahhan apan: «Sə təra mama'am sa nga sa 'am mə baslay a nà: “Iken Isəra'ila, pak sləmay. Mbərom Fetek, Bahay a mənuko, winen kərtek bahay awan. ³⁰Pəlay anan Mbərom Fetek, Bahay anak, tə mivəl anak a təkə, tə apasay anak a təkə, tə abayak nga anak a təkə, aday tə mægala anak a təkə.» ³¹Nga sa 'am mə baslay a tə bahay cew a nə hənə: “Pəlay anan do sə cakay su doh anak kawa iken sə pəlay anan nga anak ata awan.***” Nga sa 'am

inde mə baslay awan saa zalay hənə anaya nà, ibay.»

³²Miter sə Tawrita ata a jan, a wa: «Acəkan, miter, ka jak didek. Mbərom nə kərtek. Mbərom maza sa ga anan minje nà, ibay. ³³Anga nan, lele nà, do zənzen i pəlay anan Mbərom nə tə mivəl anahan a təkə, tə abayak nga anahan a təkə, aday tə mægala anahan a təkə. Aday i pəlay anan do sə cakay su doh anahan kawa winen sə pəlay anan nga anahan ata awan. Sə təma sə dəfan apan anà 'am a anaya dukwen, a zalay way ma tak aya awan, tatə way mə waslay aya sə varan à Mbərom ataya fok.»

³⁴Yesu a ca apan nə dowan ata kə mbədahak apan lele tə mərīke awan. A jan, a wa: «Iken dərən tə bahay a Mbərom a bay!»

Pə dəba wa nà, kuwaya a jəjar sə cəce panan 'am maza awan.

Almasihu nà, wan a wayaw?

Mata 22.41-46; Lukas 20.41-44

³⁵Pə dəba wa, Yesu winen apan i tətakan anan way anà do ahay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom nà, a cəce, a wa: «Kəkəma aday miter sə Tawrita ahay ta jəkə, Almasihu nà, wan ana Dawuda anaw? ³⁶Dawuda ta nga anahan awan a ja tə mægala sə Apasay Cəncan awan, a wa:

“Mbərom Fetek a jan anà Bahay uno, a wa:

Njahay à day sə alay puway uno, aday ni nahay anan do sa nak idə ahay, ki ján patan tə saray.††”

³⁷«Kak Dawuda a ngaman anà Almasihu nə “Bahay uno” bugol nà, winen

[†]12:26 Vəragaz: uko a ban ù vo sə way, aday winen ma gad a bay. Ca pə Gurtaaki 3.2-4, 6, 15-16.

§12:30 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 6.4-5.

**12:31 Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 19.18.

††12:36 Ca pə Jabuura 110.1.

i saa tæra wan ana Dawuda nê, kækëma asanaw?»

Do ahay bayak a tæ slæne 'am a Yesu ata tæ ataslay mivel awan.

**Bønen nga a kwanay pæ miter
sæ Tawrita ahay wa**

Mata 23.1-36; Lukas 20.45-47

³⁸ À atatak way anahan ataya inde nà, a jan atan, a wa: «Bønen nga a kwanay pæ Miter sæ Tawrita ahay wa, anga a nan atan sa bar nà, tæ rækot aya awan, aday dukwen ta gan may nà, do ahay ta jan atan 'am à kwasuko nà, tæ akærdeh aya awan, à wulen sæ do ahay inde fok.

³⁹ Tinen ù doh sæ wazay ahay cæna, ta ca wa dukwen man zæbor aya awan. Ta zlak à man sa pa way nà, tæ pølay man sæ njahay lele aya awan. ⁴⁰ Tinen apan ti ran mindel anà mædukway sæ uwar ahay. Ti ngøzar patan wa doh a tinen ahay. Dukwen, pæ ide su do ahay nà, tæ zædeh amboh nê kawa do lele aya awan. Do matanan ataya nê, sariya a tinen a nà, ma da 'am awan.»

**Mædukway sæ uwar a inde, a ndav pi
zek sæ varan way anà Mbørom**

Lukas 21.1-4

⁴¹ Pæ dæba anahan a wa kutok, Yesu a njahay à man sæ do ahay sæ pækak ayak way à kukwar sæ dala ù doh sæ mazlaß a Mbørom ata awan. Winen apan i ca pu do sæ pækak ayak dala ataya awan. Do sæ zlile ahay tæ pækak ayak dala bayak awan. ⁴² Coy, mædukway sæ uwar a inde aday mætawak awan, a zlak ayak ite. A gucek ayak uda dala særfæde aya cew, kawa sa ja nà, dala bayak a bay. ⁴³ Anga nan, Yesu a ngaman anà njavar anahan ahay, a jan atan, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tæ dïdem a hønà: Mædukway sæ uwar a mætawak a anan ata kè varak à kukwar sæ dala inde nà, zal do ahay a sa pak ataya fok. ⁴⁴ Anga do ahay fok ta var nà, mænjøek pæ way a tinen a bayak a

ataya wa. Əna mædukway sæ uwar a anan ata, kwa à ga nê winen mætawak a dæp nà, kè ndævak pi zek. Anga a var anan nà, ta sa pa way anahan a tæke fok.»

**Do manide ahay ti i mbazl anan
doh sæ mazlaß a Mbørom**

Mata 24.1-2; Lukas 21.5-6

13 Yesu a nay ù doh sæ mazlaß a Mbørom ata wa cæna, do kærtek à wulen sæ njavar anahan ataya a jan, a wa: «Miter, ca pu kon a anaya awan, aday pæ idezl anahan aya ite tæ ræba ike!»

² Yesu a mbædahan apan: «Kæ canan anà way a mi dezl a anan ba? Do manide ahay ti mbazl anan. Kon hinen saa dïnger zek pæ hinen nà, ibay fok.»

**Way saa lahan anà andav sæ
daliyugo ataya awan**

Mata 24.3-14; Lukas 21.7-19

³ Pæ dæba wa, winen mæ njahay a à bælzom sæ Ulivet, a mbæda 'am pu doh sæ mazlaß a Mbørom. Piyer, Yakuba, tatæ Yuhana tæ Andære nà, tinen taayak a tinen a tatæ Yesu. Tæ cæce panan, ta wa: ⁴ «Jan umo bidaw? Doh sæ mazlaß a Mbørom i saa mbazl nê siwaw? Minje sa ma i ga aday mi saa san i tæra kutok anaw?»

⁵ Yesu a dazlan sæ dakan atan anan kutok, a wa: «Liven anan ì zek a kwanay ahay lele, dowan à sa njak kwanay bay. ⁶ Anga do ahay bayak a ti gæba slømay uno, ti nay, kuwaya i ja winen nê Almasihu. Ti njak anan do ahay bayak awan. ⁷ Ka sak a slønen læbara sæ vøram, kwa dæren, kwa bæse, kà sa jøjiren bay. Anga tæktek way ataya ti tæra aday. Əna wita kè dæzlek pæ andav ana daliyugo fan bay re. ⁸ Kon a anan, i slabak pu kon hinen, bahay a anan i vad zek tæ bahay hinen. Daliyugo i bal à man ahay cara cara, may i ga matanan re. Dæce ataya fok ti tæra nê kawa wan sæ dæløy anan uwar ti zek cew ata awan.

⁹«Gen anan nga ì zek à kwanay, anga ti ban kwanay aday ti zla kwanay pa 'am sə sariya ahay. Ti ndəzlay kwanay ù doh sə wazay ahay wa. Anga kwanay njavar uno ahay, ki tiven atan pa 'am ana bahay ahay pi zek tə guverner ahay, aday kî gen side pa 'am a tinen ahay. ¹⁰ Anga bəlaray ləbara mugom a â wazay zek pu kon ahay fok. ¹¹ Kwa siwa siwa tə bənak kwanay sa ga sariya pa 'am a tinen nà, kâ sa jilen sa jəka mi i ja nə maw ata bay. Jen nə 'am a sa nak ikwen ahay à nga inde à alay ata awan. Anga 'am a kwanay a saa ja ata nà, i nay à nga a kwanay wa bay. Saa jak ikwen nə Apasay Cəncan awan. ¹² Mərak ahay ti varan anan mərak a tinen ahay anà do ahay aday tâ vad atan. Bəbay sa wan ahay ti gan anà gwaslay a tinen ahay nà, matanan. Gwaslay ahay dukwen, ti slabak pə bəbay a tinen ahay aday do ahay tâ vad atan. ¹³ Do ahay fok ti nak ikwen ide anga kwanay njavar uno ahay. Əna dowan a kə səmak anan hus à andav a inde cəna, winen i tam.»

**Do manife ahay ti
naa mbazl anan Urəsalima**

Mata 24.15-28; Lukas 21.20-24

¹⁴ Yesu a ja asa, a wa: «Ki i cinen anan anà səkar sə lize way à man aday təde i tavay uda bay ata awan. (Dowan a kə jingek anan 'am a anan nà, â sənən anan anà nga anahan nə lele.) À alay ata asanaw nà, do sə Yahudiya ahay tâ haw sa ma nga à bəzlom ahay inde. ¹⁵ Do aday winen pa nga su doh dukwen â dazay, â haw, əna â sa ray ahay way anahan ahay ù doh wa bay. ¹⁶ Dowan a winen à guvo dukwen, â saa nay ahay agay sa naa gəbak ayak zana anahan bay re. ¹⁷ Wuna, pa pac ataya nà, dəcə inde anga uwar ti zek cew aya awan, aday anga uwar ta wan a à bak ataya re. ¹⁸ Gen anan amboh à Mbərom aday way ataya tâ sa təra à alay sa mad bay.

¹⁹ Anga pə luvon ataya nà, dəcə i zalay, bina kwa ana Mbərom sə ndakay daliyugo hus ahay biten dukwen, dəcə kawa winen ata kə tərak kula bay, aday inde i təra kula sabay re. ²⁰ Əna, Bahay Mbərom kə kəcak anan luvon ataya bay nà, abay dowan saa tam nà, ibay. Əna, kə kəcak anan luvon awan anga do anahan a sə walay ataya awan.

²¹ «Asa, dowan a kà jak ikwen: “Almasihu winen həna” kabay: “Winen tiya” nà, kâ sa dəfen apan nga bay. ²² Anga almasihu ahay mungwalay aya bayak a ti nay ahay pi zek tu do sə jəka tinen do maja'am a Mbərom ahay. Ti ga minje sə way ahay, tə masuwayan aya cara cara sa njak anan kwa do mə walay aya awan, abay a ga zek nà, na. ²³ Kwanay nà, uffa ahak ikwen. Gen anan nga anà zek lele. Na jak ikwen anan kurre nà, anga nan.»

Luvon ana Wan su Do saa may ahay

Mata 24.29-35; Lukas 21.25-33

²⁴ «À alay a pə dəba ana dəcə ataya wa nà, pac i dav sabay, kiya dukwen matanan. ²⁵ Mawuzlawazl ahay ti gucey ahay à məndak, aday dukwen məgala sə way ahay à mburom ataya, ti bal. ²⁶ Ata aday ti canan anà Wan su Do winen apan i may ahay pa nga sə matapasl ahay pa nga mburom tə məgala bayak awan, aday tə mazlaḅ a re. ²⁷ Aday Wan su Do i slənay ahay maslay anahan ahay, ti halan nga anà do anahan a sə walay ataya kwa ta sə wura fok hus pə magaga sə daliyugo.»

Minje sə buway

²⁸ «Sənən pə way ana buway sə dəkak ikwen anan ata aday. Kə cinen anan anà alay anahan aya ta gak kulbəsloslo nà, daslam aya dukwen ta dək, ata kə sənən zle coy viya winen apan i slay bəse. ²⁹ Matanan re, kə cinen anan anà way uno sə dəkak ikwen anan ataya cəna,

sönen a nà, nen Wan su Do, nen apan ni may ahay bəse, nen pə alay sə məsu-doh. ³⁰Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Əlek do sə biten ahay ti i mac nà, way ataya fok ti təra. ³¹Daliyugo i ndav, kərngay i slukwac pə bagəbaga mburom, əna 'am uno nà, i ndav itəbay.»

**Downan saa san luvon sa ndav
anan daliyugo nà, ibay**

Mata 24.36-44

³²«Əna, downan saa san luvon sə way ataya nà, ibay. Maslay a Mbərom ahay ta san bay, nen wan anahan a dukwen na san bay. Sa san luvon a cəna, si zek a bəbay uno Mbərom awan. ³³Gen anan məkəlingesl i zek a kwanay ahay. Bənen nga a kwanay, anga kə sönen luvon a bay. ³⁴Way matanan i təra nà, kawa do saa zla à man dəren awan. A mbəsakan anan doh anahan anà do si mer su way anahan ahay nə kərtek tə kərtek, kuwaya ti mer su way awan. Do sa ba doh dukwen, a jan nà: “Ba pu doh!” ³⁵Anga nan kutok nà, təren do mə lavay zek aya awan! Bahay su doh ata i may nə siwaw nà, kə sönen bay. A ga nə suko, man luvon, alay a njəkar sa zlah, kwa duwdew dukwen, alay ataya fok cəna i nay. ³⁶Kà sak a nay, kwanay ma njak ahan aya nə lelibay. ³⁷Kawa anuno sa jak ikwen həna ata nà, ni jan anan anà do ahay fok: Təren do mə lavay zek aya awan!»

Wurwer sa ban anan Yesu

*Mata 26.1-5; Lukas 22.1-2;
Yuhana 11.45-53*

14 A mbəsak luvon ahay cew nà, azar uko sə Pasəka, aday sa pa tapa sə pen mə zlambar a bay ata i sla kutok. Bahay sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom, pi zek tə miter sə Tawrita aya awan, a nan atan sa ban anan Yesu tə

wurwer, aday sa vad anan. ²Anga nan ta ja 'am à wulen a tinen ahay inde, ta wa: «Dâ sa ban anan à azar uko inde bay, bina do ahay ti sa vəze puko.»

**Uwar a inde a mbədan
amar pa nga anà Yesu**

Mata 26.6-13; Lukas 12.1-8

³Yawa, Yesu winen à Baytiniya, àga downan a inde, tə ngaman Simon do mə dugwad awan. Yesu winen apan i pa daf nà, uwar a inde a nay ahay, tə amar sə wurde anahan tə dunguzlok awan à alay inde. Ta da amar ata aday nà, tə *nardi*. Masa anahan a dukwen mənjęk bay. A kad panan 'am awan aday à təba, a mbədan anan pa nga anà Yesu.

⁴Matanan kutok, way ana uwar ata sa ga ata nà, a cəban anà do azar aya bayak awan. Ta ja à wulen a tinen ahay inde, ta wa: «A nes anan amar a anan kəriya həna nà, angamaw? ⁵Ta wa, abay tə sukom anan way tə amar a anan nà, i zalay dala sə *dinar*^{‡‡} səkat maakan, aday ti var anan dala awan anà do mətawak aya nà, ta gak way lele bidaw?» Ta ga mivəl pə uwar ata awan.

⁶Kutok, Yesu a jan atan, a wa: «Mbəsiken anan, abay kə bənen anan mbiyed nà, angama kərtek anaw? Way anahan su go ata nə lele. ⁷Do mətawak aya nà, ti ga inde tə kwanay hwiya. Kà nak ikwen nà, ki gen atan sumor awan kwa siwa mba asanaw? Əna nen ni ga inde tə kwanay hwiya itəbay. ⁸Way abay i mba apan sa ga ata nà, kà gak anan həna kurre anga nen: A lah anan upo amar uno sa zla anan à məkə. ⁹Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: À man aday do ahay ti wazay anan ləbara uno mugom a kwa aha pə daliyugo fok nà, ti təkər anan ləbara sə way ana uwar a anan sa ga həna ata awan.»

^{‡‡}14:5 *Dinar* kərtek nà, àga tinen dala si mer su way sə hway kərtek.

Yudas a sukom a way tə Yesu

Mata 26.14-16; Lukas 22.3-6

¹⁰ Natiya kutok asa, Yudas Iskariyot a zla àga bahay sə gəđan dungo anà way ahay anga Mbərom, anga aday â gan atan đaf pə Yesu. Winen a aday nà, đo kərtək à wulen su đo maslan a Yesu ahay kuro nga cew ataya awan. ¹¹ Tə sləne 'am anahan a cəna, tə taslay mivəl bayak a tə Yudas, tə zlapay sə haman dala. A bə-nay pə winen ata wa kutok cəna, Yudas a pəlan atan cəved' sə varan atan anan Yesu.

Alavay zek sa da đaf sə Pasəka

Mata 26.17-25; Lukas 22.7-23; Yuhana 13.21-30

¹² Natiya asa, à luvon mama'am sə azar uko sa pa tapa sə pen mə zlambar a bay ata, aday à pac sə waslay wan sə təman sə Pasəka ata inde, njavar a Yesu ataya ta jan: «A nak mâ sa lavay anan zek tə way sa pa sə Pasəka ata nà, ahaw?»

¹³ À wulen sə njavar anahan ataya wa nà, Yesu a slan đo ahay cew. A jan atan: «Zlen à wulen su doh sə Urəsəlima. Ki zlingen tə đowan a inde kəlawə pa nga, aday winen apan i may ahay à 'am wa. Pərihen anan azar. ¹⁴ Ū doh anahan a saa dəzle uda ata nà, jen anan anà bahay su doh ata nə: “Miter a manay a ja nà: Doh a aday mi i pa uda đaf sə azar uko sə Pasəka tə njavar uno ahay ata nà, wuraw?” ¹⁵ Ata i đakak ikwen pə sewene a inde məduwen awan, mə lavay zek a coy. Kə ndiken uko anan uda way ahay fok à man ata awan.»

¹⁶ Njavar anahan ataya ta zla. Tə dəzle cəna, ta tan ayak à nga anà way ahay nà, kawa ana Yesu sa jan atan. Tə lavay anan uda zek tə way sa pa sə azar uko sə Pasəka kutok.

Yudas i i ga đaf pə Yesu

¹⁷ Suko a a ga nà, atə Yesu ta nay ahay tu đo maslan anahan ahay kuro nga cew. ¹⁸ Tinen mə njahay a, ti pa way kutok, Yesu a ja, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə đidəm a həna: Dowan a kərtək à wulen a kwanay inde, mənuko apan đi tar alay à tuwez jiga awan həna, i i ga upo đaf.»

¹⁹ 'Am ata a wusen atan nga fok. Tə dazlan sə cəce panan fok a tinen a kərtək kərtək: «Nen bay ba?»

²⁰ Yesu a jan atan asa, a wa: «Dowan ata nà, à wulen a kwanay a kuro nga cew a anaya awan. Manay apan mi tar alay à tuwez miya awan. ²¹ Tə đidəm a nà, nen Wan su Đo nà, ni mac, kawa ana Deftere a Mbərom sa ja upo ata awan. Əna dəcə i naa tan à nga anà đo saa ga upo đaf ata awan. Suwan pə winen maka tē wahay anan bay jiga awan.»

Way sa pa cəncan awan

Mata 26.26-30; Lukas 22.15-20; 1 Korintu ahay 11.23-25

²² Coy, tinen apan ti pa way ata kutok, Yesu a gəba tapa sə pen, a ngəran ayak anà Mbərom, a gəzla anan i zek wa, a varan atan, a wa: «Təmihen. Həna anan nà, zek uno.» ²³ Pə dəba anahan a wa nà, a gəba gəsa'am, a ngəran ayak anà Mbərom, aday a varan atan anan gəsa'am ata awan, aday tã sa wa way jubjəb fok a tinen awan. ²⁴ A jan atan, a wa: «Həna anan nà, mez uno mə pəkay awan anga đo ahay bayak awan. Tə mez uno a anan, Mbərom a ban 'am tə đo ahay. ²⁵ Nen apan ni jak ikwen tə đidəm a həna: I ban pə luvon sə biten a anan wa nà, ni naa sa way kawa həna a anan sabay, si azanaka pə luvon aday đi saa sa maza à bahay a Mbərom inde.»

²⁶ Pə dəba anahan a wa nà, ta ga ara sə həran nga anà Mbərom, ta zla way a tinen à bəzłom sə Ulivet.

Atə Yesu tə Piyer

*Mata 26.31-35; Lukas
22.31-34; Yuhana 13.36-38*

²⁷ Yesu a jan anə njavar anahan ahay, a wa: «Kwanay a fok, ki i hiwen, ki i mbəsiken nen. Anga Deftere ana Mbərom a ja nà: “Ni vad anan do sə jug-war təman awan, aday dukwen təman ahay ti ta 'am.”» ²⁸ Aday Yesu a zəga anan asa, a wa: «Na sak a slabakay ahay à məke wa nà, ni lahak ikwen à Galile.»

²⁹ Piyer a mbədfahan apan, a wa: «Kwa à ga nə do ahay fok ti mbəsak iken dəp nà, nen ni mbəsak iken itəbay.»

³⁰ Yesu a jan: «Nen apan ni jak tə didem a həna: À luvon a sə biten a anan inde, zukwa njəkar i saa zlah saray cew nà, ka jak saray maakan, ka san nen bay.»

³¹ Piyer a ma pa 'am anahan ata maza awan, a wa: «A ga nə ni mac anga iken dəp nà, ni ja kula na san iken bay itəbay!» Fok a tinen a ta ja 'am kərtek awan.

Yesu a ga amboh à Gecemene

Mata 26.36-46; Lukas 22.39-46

³² Natiya, atə Yesu tə njavar anahan ahay ta zla à man sə ngaman Gecemene. Tə dəzle à man ata kutok nà, a jan anə njavar anahan ahay: «Njihen à man a anan à alay a nen ni gay ahay amboh.»

³³ Winen apan i zla nà, a ngaman anə Piyer, anə Yakuba, aday anə Yuhana, ta zla jiga awan. Zlawan a dazlan sa ban anan, a jəjar pi zek. ³⁴ A jan atan asa: «Mivel uno i ndəroḅ hus pa sa mac anan. Njihen à man a anan, ben lele.»

³⁵ A zla à man a tinen ata wa mənjoek cəna, a slahay à məndak duboz. A ga amboh aday dəcə ata à zla panan wa ite, abay à ga zek nà, na. ³⁶ A wa: «Abba^{§§},

bəbay uno, pə iken nà, way ahay fok ta ga zek. Gəba puno dəcə saa nay upo a anan ata ite. Aya əna, way kawa su no nà, à təra bay, si kawa sa nak iken.»

³⁷ A ma à man ana njavar anahan a maakan ataya nà, a tan atan ahay à nga nə ma njak ahan aya awan. Anga nan a jan anə Piyer: «Simon, iken ma njak ahan a dāw? Ka mbak apan sa ba kwa ler kərtek bay asəka? ³⁸ Ben lele, gen amboh anga aday kə tiven anan anə way saa njak kwanay ahay. Apasay su do zənzen a nà, a gan may sə dəfan apan anə Mbərom, əna zlay si zek anahan a bəle awan.»

³⁹ Yesu a ma maza asa, a ga amboh kawa anahan sə manakwakwa awan.

⁴⁰ A may ahay pə cakay ana njavar anahan ataya asa, a tan atan à nga nà, tə njəkak ahan asa, ta mba apan sə təba idə kwa mənjoek bay jiga awan. Aday ta san sa jan həna nə maw bay.

⁴¹ A zla, a ga amboh asa, a may ahay tə bahay maakan awan. A jan atan: «Kwanay apan ki men anan uda dāw, do sa njak ahan ahay? Coy, alay a kə slak həna kutok, aday ti varan nen Wan su Do à alay inde anə do sə atahasl ahay. ⁴² Slabiken, zluko. Do sa ga upo daf winen tiya, kà nak ahay.»

Do ahay ta ban anan Yesu

*Mata 26.47-56; Lukas
22.47-53; Yuhana 18.3-12*

⁴³ Yesu kə ndəvak anan 'am ata fan bay cəna, Yudas, do kərtek à wulen sə njavar anahan aya inde kuro nga cew ata a dəzley ahay. A njahan pa 'am wa anə do ahay bayak a tə way sə alay a hunjəslesle: maslalam a pi zek tə sukol aya re. Sə slənay atan ahay nə bahay sə gəfan dundo anə way ahay, pi zek tə miter sə Tawrita ahay, aday tə məcəd

^{¶¶}14:27 Ca pə Jekariya 13.7.

^{§§}14:36 Abba: Kawa sa ja nà, «bəbay» ta 'am sə Aramayak.

sə Yahuda ahay. ⁴⁴Yudas, dōwan a sa ga daf pə Yesu ata, ba kə varak atan minje sə way, a wa: «Dowan a ni ban anan həmbok ata nà, winen awan. Bənen anan, aday kī gen anan nga lele, zlen anan kutok.»

⁴⁵A dəzlek ayak cəna, a zla pə cakay ana Yesu bəse. A jan 'am: «Miter!» A dazlan a varan alay, a ban anan pi zek həmbok. ⁴⁶Cəna ves, dō ahay ta ban anan. ⁴⁷Do kərtek à wulen su dō a Yesu mə tavay a à man ataya, a ndahay maslalam anahan, a car anan bile ana bahay nga su dō sə gəđan dundo anà way anga Mbərom, aday maslalam anahan ata a gad paman sləmay kərtek a poc. ⁴⁸Yesu a jan anà dō ahay, a wa: «Ki nen upo tə maslalam aya aday tə sukol aya sa ban nen kawa nen dō sə ngəzar dō à cəved inde dāw? ⁴⁹Pac pac nen inde tə kwanay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom, nen apan ni tətakan anan way anà dō ahay, əna kə bənen nen bay. Əna way a anan a təra həna nà, aday 'am ana dō maja'am a Mbərom ahay sa ja upo à Deftere a Mbərom inde ata à təra.»

⁵⁰Njavar anahan ahay tə mbəsak anan, ta haw way a tinen fok. ⁵¹Wan a inde nà, winen apan i pərahan azar anà Yesu. Zana pi zek dukwen gwedere kərtektəkke. Tə pəlay abay sa ban anan, ⁵²aya əna alay a tinen a dəzle nà, pə zana ata awan. Winen ite a pəsakay anan ahay gwedere ata à zar wa, gədek sa haw zek kəray a gweder gweder.

Yesu winen pa 'am su dō sə lavay nga sə Yahuda ahay

Mata 26.57-68; Lukas 22.54-55, 63-71; Yuhana 18.13-14, 19-24

⁵³Do sa ban anan Yesu ataya ta zla anan àga bahay nga su dō sə gəđan dundo anà way ahay. Bahay sə gəđan dundo anà way ahay, tə məced sə Urəsalima ahay pi zek tə miter sə Tawrita aya tə halay nga fok a tinen awan.

⁵⁴Piyer winen apan i pərahan ayak azar à dəba wa à dəba wa. A dəzlek ayak à gala ana bahay nga su dō sə gəđan dundo anà way nà, a njahay à wulen su dō si mer su way ahay su doh ata awan. Tə njahay pə uko anga alay sa mad.

⁵⁵Aday nà, bahay sə gəđan dundo anà way ahay, pi zek tu dō sə lavan nga anà Yahuda ahay, fok a tinen a ta ban bitem sə mungwalay ahay aday ti vad anan Yesu à məke. Əna ta njad cəved a bay, ⁵⁶kwa abay dō sə mungwalay ahay bayak a tə ndəbak apan 'am ahay cara cara dəp nà, na. Aday 'am a tinen awan kà zlak atan pi zek bay re.

⁵⁷Do hinen ahay tə slabak tə mungwalay a tinen ite, ta wa: ⁵⁸«Manay nà, mə slənek a wa: “Doh sə mazlaḅ a Mbərom a ma han a tə alay su dō a anan nà, ni mbazl anan, aday nen ni han anan à luvon maakan inde tə alay su dō zənzen a sabay.”» ⁵⁹Tə winen ata tək dukwen side ata kà zlak atan pi zek bay.

⁶⁰Bahay nga su dō sə gəđan dundo anà way ahay a slabak à wulen sə dō ahay inde, a cəce pi zek à Yesu a wa, a wa: «Kə mbəda apan itəbay kələdāw? Do a anaya fok ta ja apak nə maw?»

⁶¹Yesu a njahay way anahan faafa. Kə təbak anan 'am anahan a bay jiga awan.

Bahay nga sə dōwan ata a mənahan anan asa: «Iken nà, Almasihu, wan a Mbərom mbala dō ahay sə həran nga ata dāw?»

⁶²Yesu a mbədahan apan kutok: «Ayaw! Nen nà, winen awan. Kwanay dukwen ki cinen anan anà Wan su Do, winen mə njahay a à alay puway ana Mbərom Ba Məgala. Ki cinen anan pə matapasl sa nga mburom, winen apan i may ahay re.»

⁶³Bahay nga su dō sə gəđan dundo anà way ata a sləne 'am ataya nà, a ngəraw anan zana anahan pi zek wa, a wa: «Həna nà, dī gan may anà side hinen re dāw? ⁶⁴Kə jənak anan pa 'am a

Mbærom. Kə slənen 'am anahan a coy. Ki jen həna nə kəkəməw?» Fok a tinen ta gan nə sariya sə mac.

⁶⁵Do azar aya ta ma nga sə təfe apan mæne. Tə kərtan way pə idē, tə dəcan, aday ta jan: «Jan umo kutok: Sə dəcak nə wayaw?» Do si mer su way ahay ta zla anan, tə dəcan ite.

Piyer a wa a san Yesu bay

Mata 26.69-75; Lukas 22.56-62;

Yuhana 18.15-18, 25-27

⁶⁶Piyer nà, winen à gala hwiya, mə njahay a pə uko. Dəna sa ga mer su way àga bahay nga su do sə gəđan dungo anà way, a nay ahay. ⁶⁷A canan anà Piyer nà, a zəzor anan cəna, a jan: «Iken dukwen do ana Yesu sə Nazaratu ata ba?»

⁶⁸Piyer a məman anan, a wa: «Nen na san 'am anak ata sa jay həna ata bay.» A slabak, a həđəkey ahay à mægəđengəđen uho. [Njəkar a zlah kərtək.]

⁶⁹Dəna ata a canan asa cəna, a jan anà do a mə njahay ataya awan, a wa: «Həna anan dukwen do a tinen aya kərtək awan.» ⁷⁰Piyer a məman anan asa.

A njahay mənjək asa cəna, do sa man ataya ta jan à Piyer: «Ki mba apan sə məman zek bay! Tə đidəm awan, iken do a tinen, anga iken Galile ahay re.»

⁷¹Piyer a dazlan sə mbađay coy: «Kak na san dowan ata zle nà, Mbærom a tə alay anahan awan à tahasl nen! Nen na san dowan ata bay!»

⁷²Kwayan'a, njəkar a zlah mə slala cew awan. Piyer a sləne cəna, 'am a Yesu a sa jan kurre ata à man à nga inde, a wa: «Njəkar i saa zlah saray cew nà, ka jak saray maakan ka san nen bay.» Səkwelk-wele mə tavay awan, a dazlan ayam.

Ta zla anan Yesu àga Pilatu

Mata 27.1-2, 11-14; Lukas

23.1-5; Yuhana 18.28-38

15 Idē a cəde siwa a cəna, bahay sə gəđan dungo anà way ahay ta ma

anan 'am i zek tə məcəd sə Yahuda ahay pi zek tə miter sə Tawrita ahay, tə halay nga tu do sə mbəda alay pa 'am azar aya fok. Coy tə jaway anan Yesu, ta zla anan àga Pilatu, guverner sə Yahudiya, winen Ruma ahay.

²Pilatu a kutok a cəce 'am pə Yesu wa: «Iken nà, bahay sə Yahuda ahay đaw?»

Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Ka jak anan asanaw!»

³Bahay sə gəđan dungo anà way ahay ta ndađ 'am pə Yesu nà, anga way ahay cara cara bayak awan.

⁴Pilatu a cəce panan asa: «Kə mbəda apan itəbay đaw? Ca pə way aya tinen sa zlah anan apak ata awan!»

⁵Yesu ite a ngam sə mbəda apan bay fok. Ambəda apan bay a Yesu ata a gan masuwayan anà bahay Pilatu.

Ta ga sariya sa vad' a Yesu

Mata 27.15-26; Lukas 23.13-25;

Yuhana 18.39 - 19.16

⁶Pə azar uko sə Pasəka fok cəna, bahay a taa mbəsakan atan ahay do kərtək à dangay wa, kawa ana tinen sə cəce fok.

⁷À alay ata ite, dowan a inde tə ngaman Barabas nà, tinen tə dowan aya inde tə vəze pə Ruma ahay à wulen su doh, tə vəđak uda awan nga su do re. Anga nan, winen à dangay.

⁸Natiya kutok, do ahay fok ta zlak ayak, tə cəce kawa ana tinen sa taa ga sə kukwa awan. ⁹Pilatu a cəce patan wa, a wa: «A nak ikwen nē mbəsakak ikwen anan ahay bahay sə Yahuda ahay đaw?»

¹⁰Anga a san zle lele, bahay sə gəđan dungo anà way ahay ta ban anan Yesu nà, anga sərak cərkəke.

¹¹Əna bahay sə gəđan dungo anà way ahay tə pəkan 'am anà man su do ata fok aday tē cəce pə bahay wa nà, Barabas.

¹²Pilatu a cəce pə do ahay wa asa: «Aday nà ga anan tə dowan a kwanay sə ngaman bahay sə Yahuda ahay ata nà, kəkəməw?»

¹³Ta zlah azlazlah, ta wa: «Darak anan ayak pə dədom!»

¹⁴Pilatu a cəce: «A ga mer sa ma lelibay a anaw?»

Tə zəga anan sa zlah, ta wa: «Darak anan ayak pə dədom!»

¹⁵Pilatu a nan sa ga nà, way sa zlan à nga anà dō ahay. Anga nan, a mbəsakan atan anan Barabas. A jan anà suje ahay tē ndəbay anan Yesu. Aday a varan atan anan, tē daray anan pə dədom.

Suje ahay ta ran mindel anà Yesu

Mata 27.27-31; Yuhana 19.2-3

¹⁶Suje ahay ta zla anan Yesu à man sə njahay a tinen à gala su doh àga Pilatu. Tə halan nga anà suje ahay fok. ¹⁷Tə dəfan zana dəzdəz a pi zek, kawa sə bahay, tē hanan jugo sə adak, tē dəfan à nga inde. ¹⁸Tə dazlan sa jan 'am kawa ana bahay kutok, ta wa: «Bahay sə Yahuda ahay à ga inde sə coy!» ¹⁹Tə dəcan pa nga tē sukol, tē təfe apan mənə, tē dukwen gərmec ù vo, tinen mə rihe nga aya awan.

²⁰Ta ndav anan sə mbasay apan nà, tē culok panan zana ata, ta man anan zana anahan pi zek kutok. Ta zla anan saa darak anan ayak pə dədom mə zləngad awan.

Tə daray anan Yesu pə dədom mə zləngad awan

Mata 27.32-44; Lukas 23.26-43; Yuhana 19.17-27

²¹Tinen apan ti zla anan Yesu ata kutok, tē zlangay tē dōwan a inde tē ngaman Simon, dō sə Siren ahay, winen dukwen bəbay ata ana Aleksandire tē Rufus. Winen a aday nà, winen apan i may ahay à kiβe wa. Suje ahay ta gan bəlaray sə tavak dədom ata pə Yesu wa.

²²Ta zla anan tē Yesu pa man sə ngaman Golgota ata, kawa sa ja nà, Kəlakasl-sa-Nga. ²³À man ata nà, dōwan aya inde abay a nan atan sə varan way mə kwasay a mə japay a tē ndəliwen awan, aday à man zek à dəce anahan inde. Əne Yesu a ngam bay.

²⁴Tə dazlan tē daray anan pə dədom. Tə gəzla anan zana a Yesu, ta ga caca pə zana anahan ata à wulen a tinen ahay inde, aday sa san anan pi zek wa saa njad zana ataya nə wayaw.

²⁵Tə daray anan Yesu nà, i ga njamde dəsudō*. ²⁶Tə vinde way a tinen a sa ban anan apan ata awan: «Bahay sə Yahuda ahay.» Tə tapan anan pə dədom ata awan.

²⁷Tə darak ayak dō sə akar aya inde cew re, dō kərtek a tē alay puway, dō hinen tē alay gula, Yesu à mamasl a tinen. [²⁸Kawa ana Deftere sa ja ata nà, a təra matanan acəkan. A wa: «Tə baslay anan à wulen su dō mi nes aya inde.†»]

²⁹Do sa zla ta man ataya fok ta bal nga kwata kwata, tē gənanan, ta wa: «Na wa, iken ka wa ki mbazl anan doh sə mazlaβ a Mbərom aday ki han anan maza awan à luvon maakan inde ba? ³⁰Əna dazay ahay pə dədom a wa kutok, aday tam anan nga anak bidaw!»

³¹Matanan, bahay sə gəfan dūngo anà way ahay, miter sə Tawrita ahay pə kərtek a, ta ran mindel à wulen a tinen, ta wa: «Kə təmək anan dō azar aya awan, əna a mba apan sa tam anan nga anahan a bay. ³²Kak də canak anan anà Almasihu bahay sə Yahuda ahay kə dazak ahay pə dədom wa həna ata nà, dī daf apan nga acəkan!»

Do aya tinen mə daray aya tatə Yesu ataya dukwen ta ma nga sə gənanan ite re.

*15:25 Njamde dəsudō: pac a may ahay apa sa sla wa dā.

†15:28 Ca pə Esaaya 53.12.

Amac a Yesu

*Mata 27.45-56; Lukas
23.44-49; Yuhana 19.28-30*

³³ A ban pə man ipec wa nà, luvon a ga pə daliyugo fok takədimbom, hus à njamde maakan[‡]. ³⁴ Tə njamde maakan kutok cəna, Yesu a zlah tə məgalak a, a wa: «*Elowa, Elowa, lama sabaktani?*»[¶] Kawa sa ja nà: «Mbərom uno, Mbərom uno, kə mbəsak nen, angamaw?»[§]»

³⁵ Do a mə tavay aya à man ata azar a tə sləne bine maw cəna, ta wa: «Winen apan i ngaman anà Eliya həna!»

³⁶ Dowan a tinen a kərtek a a haw, a gəba awan a inde kawa baf, a tar anan à way mə kwasay a inde, aday serekeke re. Tə taran anan ayak tə gusuko zəbor awan aday Yesu à susəb. Ta wa: «Kak Eliya i nay sa naa dazay anan ahay pa man a anan wa nà, di ca apan aday. Buko!»

³⁷ Əna Yesu a zlah tə məgalak awan, a mac way anahan.

³⁸ Cəna, zana sə gəzla anan man sə njahay a Mbərom pi zek wa tə do ahay, à doh sə mazlaɓ a Mbərom ata, a nğəraw i zek wa əndem, a bənay ahay kwa à mburom wa hus à məndak.

³⁹ Bahay sə suje a mə tavay a pa 'am ana atə Yesu a mə daray ataya kə canak anan a mac nə kəkəməw. Anga nan a wa: «Tə didek awan, winen Wan a Mbərom.»

⁴⁰ Uwar ahay inde à man ata awan, tə tavay zad, tinen apan ti cak ayak apan. À wulen sə uwar ataya nà, di tan à nga anà Mariyama dəna sə Magədala ahay, tatə Salome, aday Mariyama may ana Yakuba zek cəfew awan tatə Yoses. ⁴¹ À

alay a Yesu winen à Galile nà, uwar ataya ta taa pərahan azar, aday ta taa gan mer su way re. Uwar azar aya dukwen inde bayak a tə pərahak anan ahay azar à Urəsəlima, tinen inde à man ata re.

Tə gəba anan Yesu à məke

*Mata 27.57-61; Lukas
23.50-56; Yuhana 19.38-42*

⁴² Pac ata nà, luvon sə lavay zek anga luvon sa man uda awan. Kawa sa ja nà, luvon sə lahan anà luvon sa man uda awan. Suko awan a ga nà, ⁴³ Yusufu, do sə Arimatiya ahay, a nay. Winen do tə mazlaɓ awan à wulen su do sə lavay nga ahay. Winen apan i ba bahay a Mbərom re. A sa mbac sa zla à man ana Pilatu, a cəcihey ahay cəved sa la anan Yesu. ⁴⁴ Pilatu a sləne sa jəka Yesu kə məcak coy nà, a gan masuwayan, anga pə winen nà, Yesu kə məcak bəse kak matanan nà, na. Pilatu a ngaman ayak anà bahay sə suje ata awan, a cəce panan: «A mac nà, kə njahak bayak a daw?» ⁴⁵ Bahay sə suje ata a ndav anan sə təkəren ləbara cəna, a jan anà Yusufu nà: «Ka a gəba məsinde anak, la!» ⁴⁶ Yusufu a sukom apan rəkot, a dazay anan ahay məsinde a Yesu pə dədom mə zləngad' ata wa. A nga anan apan rəkot ata awan, a dəfak anan ayak à jəvay a ma la à jama inde ata awan. ^{**} A bətukwal apan bələlen məduwen a, a tacay anan 'am sə jəvay. ⁴⁷ Atə Mariyama, dəna sə Magədala ahay, tə Mariyama, may ana Yoses, ta ca pa man a ta la anan uda Yesu ata awan.

[‡]15:33 Njamde maakan: pac à man sa zla apa sa sla inde da.

[¶]15:34 'Am ataya nà, tinen ta 'am sə Aramayak.

[§]15:34 Ca pə Jabuura 22.2.

^{**}15:46 Jəvay a tinen ma la a à kon inde kawa doh. Anga nan ta mba apan sa zla uda awan.

Yesu a slabakay ahay à mæke wa

*Mata 28.1-8; Lukas
24.1-12; Yuhana 20.1-10*

16 Pə dəba ana luvon sa man uda awan wa nà, Mariyama sə Magədala, tə Salome, tatə Mariyama may ana Yakuba, tə sukom amar lele aya sə rəbas dun'a ata awan, saa gak ayak pə məsinde a Yesu à jəvay inde.

²Ta pac sə zaka awan duwdew, pac winen apan i gay ahay tərdussa, uwar ataya ta zla pa 'am jəvay. Pac kà gak cəf lele way anahan, ta sa dəzle nà, na.

³Tinen apan ti ja à wulen a tinen inde ta wa: «Waya saa bətukolok uko anan bələlen a pa 'am jəvay wa anaw?» ⁴Tə cakaf nga nà, tə canan ayak anà bələlen a məduwen ata mə bətukwal a pa 'am jəvay wa, mə jəkay a coy.

⁵Ta zla à jəvay inde, ta ca idə nà, tə canan à dowan inde njavar awan mə njahay tə alay puway, winen tə zana pi zek sədek awan aday kwedekkwedek. A gan atan masuwayan, ta ma nga pə ajəjar yibyaḅ.

⁶Əna dowan ata a jan anà uwar ataya, a wa: «Kə jəjiren bay! Kwanay apan ki pəlen nə Yesu sə Nazaratu, dowan a tinen sə darak anan ayak pə dədom mə zləngad' ata awan. Cen apan. Man sə nahay anahan awan nə həna. Winen inde à man a anan sabay. Kə slabakak! ⁷Həna nà, zlen! Kà si jen anà njavar anahan ahay tatə Piyer nà: "I lahak ikwen à Galile. Ki cinen anan nà, à man ata awan, kawa anahan sa jak ikwen."»

⁸Kwayan'a, uwar ataya ta haw aha-haw pa 'am jəvay wa tə ajəjar awan, anga zlawan a gan atan. Tə təkərek anan 'am ata anà dowan kwa kərtek bay anga tinen apan ti jəjar.

Yesu a kan zek anà Mariyama sə Magədala, aday anà njavar anahan ahay cew

Mata 28.9-10; Yuhana 20.11-18

⁹Yesu a slabakay ahay à mæke wa nà, pac sə zaka duwdew pərek. Mama'am awan a kan zek anà Mariyama, dəna sə Magədala ahay ata, Yesu sə rəzlay ahay wa apasay lelibay aya cuwḅe à winen wa ata awan. ¹⁰Mariyama ata awan a zla sə dakan anan ləbara awan anà dfo sa taa jəpəy tatə Yesu ataya, tinen apan ti yam anga mbac kə slahak patan wa. ¹¹Tə sləne sa jəka winen inde tə sifa awan, aday Mariyama kə canak anan dukwen, tə təmahak sa daf apan nga bay.

¹²Pə dəba wa dukwen nà, Yesu a kan zek anà njavar anahan ahay cew ti zek hinen. Tinen a aday nà, tinen apan ti nay à wulen su doh wa sa zla tə kiḅe. ¹³Njavar ataya dukwen ta mak, tə təkərek anan ləbara awan anà njavar anahan azar ataya awan, əna tə təmahak atan anan bay re.

Yesu a kan zek anà njavar anahan ahay

Mata 28.16-20; Lukas 24.36-49; Yuhana 20.19-23; Mer su way ahay 1.6-8

¹⁴Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a kan atan zek anà njavar anahan ahay kuro nga anahan a kərtek, tinen mə njahay a ti pa daf. A gafan atan 'am anga tə də-fak apan nga bay, aday anga kurkwilen à sləmay a tinen ahay inde, bina tə təmahak 'am su dfo sə canan kə slabakak ataya bay.

¹⁵Yesu a jan atan, a wa: «Zlen kwa ta sə wura pə daliyugo fok. Diken anan ləbara mugom a anan kwa anà waya fok. ¹⁶Kuwaya, dowan a kə dəfak apan nga pə ləbara ata awan aday kə təmahak sa ga baptisma nà, i tam. Aday dowan a kə dəfak apan nga bay ite nà, Mbərom i gan sariya. ¹⁷Do ma daf upo nga aya awan

ti njad sa ga way masuwayan aya awan. Ti razl setene ahay tə sləmay uno, ti njad sa ja 'am wiya aya awan.¹⁸ Hinahibay ti ban dədew tə alay kabay ti varan atan leke dəp nà, i gan atan awan bay. Ti dəfan alay pa nga ana dō sə dəvac ahay nà, ti mbar à dəvac a tinen ahay wa.»

Yesu a ján à Mbərom

Lukas 24.50-53; Mer su way ahay 1.9-11

¹⁹ Pə dəba ana Bahay Yesu sa jan atan 'am ata wa nà, zek anahan a cakaf à

məndak wa, a zla à mburom saa njahay à alay puway ana Mbərom.²⁰ Njavar anahan ataya ite ta zla saa wazay anan ləbara mugom ata kwa ta sə wura fok. Bahay Yesu a varan atan məgala sa ga masuwayan, aday dō ahay tâ san 'am a tinen nà, dīdem aya awan.^{††}

^{††}16:20 Andav cədew a inde re, kawa à Deftere sa 'am sə mbuzom.

Ləbara mugom a kawa ana

Lukas

sə vinde anan ata awan

A đakay way pə deftere a anan

Lukas a vinde anan đerewel a anan nà, sə đakay anan ləbara a Yesu, anay anahan pə daliyugo, mer su way anahan sa ga ataya awan, amac anahan, aday aslabakay anahan à məke wa. Lukas a vinde ləbara a anan nà, anà do fok, do aday tinen Yahuda ahay bay ataya aday anà Yahuda ahay re. Lukas winen doktor awan, aday kà gak anan nga sə təker anan ləbara a anan tə cəved a lele təhhe kawa way a sə təra ataya awan.

Nga sa 'am ahay

Alay sə wahay Yesu (1.1 - 4.13)

Yesu i wazay aday i mbar do sə đəvac ahay à Galile (4.14 - 9.50)

Yesu i zla à Urəsalima (9.51 - 19.27)

Lumo a Yesu mədakwidok a à Urəsalima (19.28 - 23.56)

Yesu a slabakay ahay à məke wa aday a kan zek anà njavar anahan ahay (24.1-53)

Adazlan anahan awan

1¹⁻² Na jak anak ayak 'am, iken Tiyufil do məduwen awan.

Do azar aya tə canak anan tə ide a tinen awan, anà way a Mbərom sa ga à wulen a mənuko inde kurre ataya awan. Aday Mbərom a slan atan sə đakay anan ləbara sə way a tinen sə canan ata awan. Tinen đukwen tə đakak umo anan re. Do ahay bayak a à wulen a manay wa, ta rak apan zek sə vinde anan ləbara ata awan.³ Nen həna đukwen nə bənak anan bitem sə cəce anan way a sə təra kurre ataya awan, aday həna nə gəzlan alay pi zek wa lele kutok. Anga nan, u no sə vin-

dek anan ayak way ataya pə mədire pə mədire akiken Tiyufil.⁴ Nə vindek anan ayak iken ite nà, aday kà san anan đidek sə way a iken sə tətək həna ata awan.

Masley a Mbərom a đakay anan ləbara saa wahay Yuhana, do sa gan baptisma anà do ahay

⁵ Natiya awan, à alay a Hiridus winen bahay a pa nga sə daliyugo sə Yahudiya ata nà, đowan a inde tə ngaman Zakari. Winen do sə gədan dundo à way ahay anga Mbərom, do sə slala ana Abiya. Dalay anahan inde tə ngaman Elizabet winen dəna sə slala ana Haruna, bahay sə gədan dundo anà way a re.⁶ Tinen cew maya tə dalay anahan nà, do sa ga way đidek aya pa 'am a Mbərom. Tə đəfan apan anà nga sa 'am ana Bahay Mbərom mə baslay aya nà, dəc dəc lele.⁷ Əna wan a tinen ibay, anga dalay anahan Elizabet ata nà, dərlay awan. Tə wahak wan bay, hus ta gak məduwer.

⁸ Natiya kutok, pə luvon a inde, Zakari winen apan i ga mer su way anahan à doh sə mazlaḅ a Mbərom, anga alay a saa ga mer su way a tinen tu do sə slala ana Abiya ahay kà slak.⁹ Do sə gədan dundo à way ataya ta taa gəzla anan mer su way ata pə luvon pə luvon. Pac ata kutok, alay a ca pə Zakari. A zla à doh sə mazlaḅ a Mbərom, à man cəncan awan, aday a vak anan awan a inde kawa ləluway a rəbas ike lele dun'a.

¹⁰ À alay a Zakari winen apan i vak awan ata à doh sə mazlaḅ a Mbərom à man a cəncan ata nà, do a Mbərom ahay tinen apan ti gan amboh à Mbərom uho kurkwer.

¹¹ Zaməma nà, Zakari a canan anà maslay a Mbərom mə tavay a à man sə vakan way anà Mbərom, ta day sə alay puway.¹² Zakari a canan cəna, a ma nga pə ajəjar, zlawan a gan tə mindel.¹³ Əna maslay a Mbərom a jan: «Kə jəjar bay, Zakari, anga Mbərom kə slənek

anak anan amboh anak. Dalay anak Elizabet i wahak wan mungol awan, aday ki ngaman anà wan ata nà, Yuhana. ¹⁴À alay ata awan, ki taslay mivel tə mindel, anga wan ata awan. Do ahay bayak a təkede ti taslay mivel anga awahay ana wan ata re, ¹⁵anga i təra do məduwen a pa 'am a Mbərom. I sa mahay bay, i sa way mə kwasay aya bay re. I saa nay ahay à kutov a may anahan wa nà, winen ma rah a tə Apasay Cəncan awan. ¹⁶I may anan ahay do sə Isəra'ila ahay bayak a à man ana Bahay Fetek, Mbərom a tinen. ¹⁷I nay ahay kawa do maja'am a Mbərom tə məgala sə apasay a kawa ana Mbərom sə varan anà Eliya, do maja'am anahan kwakwa ata awan. Wan anak ata i mbəda anan mivel sə bəbay ahay ta day a wan a tinen ahay, anga aday 'am à zlan atan pi zek. I mbəda anan mivel su do sə dəfan apan anà Mbərom bay ataya aday ti saa bayak nga kawa do difek aya kutok ite. Aday ata, do ahay ti ga inde mə lavay zek aya awan, anà Bahay a mənuko.»

¹⁸Natiya, pə dəba anahan a wa ite, Zakari a cəce pə maslay a Mbərom ata wa, a wa: «Ni i san aday way ata i təra acəkan nà, kəkəməw? Anga nen nà, məcəd a coy, aday dalay uno dukwen ava anahan sə wahay wan sabay re.»

¹⁹Masley a Mbərom ata a mbəda anan apan, a wa: «Nen nà, Jibirila. Nen mə tavay a pa 'am a Mbərom sa gan mer su way. A slənay ahay nen həna nà, sa naa dəkak anan ləbara sa 'am a mugom a anan ata awan. ²⁰Way uno sa jak i təra acəkan ata nà, kə dəfak nga pa 'am uno ata bay. Anga na awan, ki təra do maandak awan, ki mba apan sa ja 'am tətibay. Ki njahay tete dezl pə luvon ana way ata i təra aday.»

²¹À alay ata ite, do ahay tinen apan ti ba anan Zakari uho. A gan masuwayan anà do sə uho ataya, anga kə njahak ayak ù doh ata bayak awan. ²²Zakari a nay

uho kutok nà, a mba apan sa jan 'am anà do ahay sabay, anga kə tərak do maandak awan. A jan atan 'am nà, tə alay. Cəna, do ahay ta san zle i ga nə kə canak anan ahay anà awan a à man a cəncan ata wa.

²³Natiya kutok, alay sa ga mer su way ana Zakari ù doh sə mazlaβ a Mbərom a ndav nà, a zla way anahan agay. ²⁴Pə dəba sə way ataya wa nà, uwar anahan Elizabet a təra do. Anjahay way sə kiya dəra ahay nà, winen a njahay way anahan agay, a wa: ²⁵«Na gak anan i zek wa à Mbərom, anga həna waray sə dərlay inde upo sabay, aday do ahay ti mbasay upo sabay re.»

Masley a Mbərom a dakan anan à Mariyama i i wahay wan

²⁶Natiya, kiya a gan mbərka anà Elizabet nà, Mbərom a slənay ahay maslay anahan Jibirila à wulen su doh a inde tə ngaman Nazaratu, pə daliyugo sə Galile. ²⁷A slənay anan ahay àga dəna inde dalay awan, tə ngaman Mariyama, dəle a Yusufu. Yusufu ata nà, winen do sə slala ana Dawuda bije anahan.

²⁸Masley a Mbərom ata a zla pə cakay a Mariyama kutok, a jan: «Na jak anak 'am, dənama. Taslay mivel bayak awan, anga Mbərom kə gak anak nga tə asan zek anahan. Mbərom Fetek winen inde tə iken.»

²⁹Əna Mariyama a sləne 'am a matana ata cəna, a wusen nga tə mindel. Winen apan i bayak, a wa: «Aday u jo 'am matana ata jiya nà, a nan sa ja nə məw?»

³⁰Masley a Mbərom ata kutok a wa: «Kə jəjar bay, Mariyama, anga Mbərom kə gak anak sumor. ³¹Həna nà, ki təra do ti zek cew awan. Ki i wahay wan mungol awan, ki dəf apan sləmay nà, Yesu. ³²I təra do məduwen a pa nga sə do ahay fok. Ti ngaman nà, wan a Mbərom sə bagəbaga mburom. Bahay Fetek Mbərom i man anan bahay ana

bije anahan Dawuda. ³³I ga bahay pa nga sə Isəra'ila ahay nà, pa sə viyviya awan. Bahay anahan i ndav kulibay.»

³⁴Mariyama a mbəđahan apan anà maslay a Mbərom ata awan, a wa: «Həna nà, kula mə zlangak tə dōwan bay kutok nə aday way ata i təra nà, kəkəməw?»

³⁵Maslay a Mbərom a mbəđahan apan, a wa: «Apasay Cəncan a i dazay apak, məgala a Mbərom sə bagəbaga mburom i nay apak sərdədek kawa mezeze. Anga nan, wan a iken saa wahay ata nà, winen cəncan awan, ti ngaman nə Wan a Mbərom. ³⁶Ənga ca apan həna, Elizabet, dəna a mərbay anak, winen mə təra dō awan, i wahay wan. Abay dō ahay tə bayak nà, winen dərlay a coy, əna həna kiya kà gak anan mbərka kutok. ³⁷Way aday Mbərom a mba apan sa ga anan bay nà, ibay.»

³⁸Mariyama a mbəđahan apan, a wa: «Nen nà, dō si mer su way anà Bahay Mbərom coy. Mbərom awan, â ga kawa ananak a su jo a anan ata awan.»

Pə dəba wa kutok, maslay a Mbərom ata a zla way anahan.

Mariyama a zla saa can ahay idə anà Elizabet

³⁹Pə dəba anahan a wa nà, Mariyama a slabak, kwayan'a a zla à bəzlom, à wulen su doh a inde pə daliyugo sə Yahudiya. ⁴⁰A zla àga Zakari. A dəzle cəna, a jan 'am anà Elizabet.

⁴¹Elizabet a sləne 'am ana Mariyama ata cəna, wan ana Elizabet à kutov ata a bəl kuzled kuzled. Aday Apasay Cəncan a a zlan à mivél inde ana Elizabet. ⁴²A jan anà Mariyama tə məgalak awan, a wa: «Mbərom kə dəfak apak alay sə mazlaḅ anahan zal uwar ahay pə daliyugo fok. Ngama ana Mbərom inde pa wan anak a saa wahay ata awan.» ⁴³Aday a ja asa, a wa: «May ana Bahay uno i nay ahay àga nen kawa həna ata nà, Mbərom sa ma uno ite anaw? ⁴⁴Anga nə sləne

'am anak iken su jo ata cəna, wan a dazlan sa bəl à kutov uno, anga wan ata kə taslak mivél tə mindel. ⁴⁵Ataslay mivél i tərak iken anga kə dəfak nga pa 'am ana maslay a Mbərom a sa jak ata awan, way ata i təra.»

Mariyama a həran nga anà Mbərom Ba Məduwen

⁴⁶Natiya kutok, Mariyama a ga ara, a wa:

«Mivél uno i həran nga anà Mbərom Ba Məduwen.

⁴⁷Apasay uno i taslay mivél anga Mbərom, winen dō sa tam nen.

⁴⁸Anga winen kə bayakak pi nen file anahan, aday na slak awan bay ata awan.

Ayaw, həna kutok dō ahay fok ti taa ja coy, nen uwar tə ngama a Mbərom awan.

⁴⁹Mbərom Ba Məgala kə gak uno mer su way lele aya bayak awan.

Sləmay anahan nà, cəncan awan.

⁵⁰Dō sa daf apan nga ahay nà, ta gan i zek wa pa sə viyviya awan.

⁵¹Kà gak mer su way ahay tə məgala sə alay anahan njənnjan awan.

Kà tak anan 'am anà dō sa gan may anà ahar nga ahay à man ahay cara cara fok.

⁵²Kə dazak anan ahay bahay ahay à man sə njahay a tinen ahay wa, aday kə slabakak anan nga anà dō mə nahay nga aya awan.

⁵³Kə rahak anan dō may sa han patan ataya tə way lele aya awan, əna dō sə zlile ahay nà, kə rəzrak atan alay məgəbar aya awan.

⁵⁴Kə mak anan zek anà dō si mer su way anahan Isəra'ila ahay.

Ta gak anan i zek wa, kə mbəđəkek atan à nga wa bay, kə gak atan asan zek hwiya.

⁵⁵Kawa anahan sə zlapan anan anà bije a mənuko ahay, tatə Ibərahima,

adáy tə slala anahan ahay ata nà, i ga anan way ata hwiya.»

⁵⁶ Mariyama a njahay tə Elizabet way sə kiya maakan, aday a zla way anahan agay kutok.

Awahay ana Yuhana, do sa gan Baptisma anà do ahay

⁵⁷ Natiya, alay a a sla aday Elizabet i njad wan kutok. A wahay wan mungol awan. ⁵⁸ Do sə cakay su doh anahan ahay tu do sə zaav anahan ahay tə sləne sa jəka Elizabet kà gak anan i zek wa anà Mbərom ata nà, ta nay saa taslay mivél pə kərtek awan.

⁵⁹ Natiya, wan ata a njahay luvon jə-maakan nà, do ahay ta nay ahay saa gədan mədəndalas, sa đaf apan sləmay. Abay ta gan may sə ngaman tə sləmay ana bəbay anahan Zakari. ⁶⁰ Əna may anahan awan a mbəđa apan, a wa: «Matana bay. Sləmay anahan a nà, Yuhana.»

⁶¹ Tə mbəđahan apan, ta wa: «Matana bay. Anga sləmay a dowan inde matana pə slala anak ibay.»

⁶² Tə cəce pə bəbay a wa, kawa mədəngazlak wulak wulak tə alay, aday sa san, a nan sə ngaman anà wan anahan a nà, wayaw. ⁶³ Natiya kutok, Zakari a cəce way sə vinde apan way, aday a vinde apan 'am aya awan: «Sləmay anahan a nà, Yuhana.» Way ata a gan atan masuwayan.

⁶⁴ Cəna kwayan'a, Zakari a mba apan sa ja 'am, aday a dazlan sə həran nga anà Mbərom kutok.

⁶⁵ Natiya, do sə cakay su doh anahan ahay fok ta ma nga sə jəjar, aday à bəz-lom sə daliyugo sə Yahudiya ataya fok, tinen apan ti təkər ləbara sə way a sə təra ata awan. ⁶⁶ Do sə sləne ləbara sa 'am ataya fok, ta ma nga sə bayak, ta wa aday: «Ləbara a wan ata i naa ga nà, kəkəmw?» Anga alay sə mazlab a

Mbərom Ba Məduwen inde pa wan ata awan.

Zakari a zambad a Mbərom anga sumor anahan

⁶⁷ Pə dəba a wa kutok, Apasay Cəncan awan a rahan à mivél inde anà Zakari, bəbay ana wan a ata awan. Natiya awan, a dazlan sa ma anan 'am a Mbərom, a wa: ⁶⁸ «Zambaduko anan Bahay Fetek, Mbərom ana Isəra'ila ahay, anga kà gak atan nga lele, kə təmak atan ahay à bile wa.

⁶⁹ Kə slənak uko ahay anà mənuko ite, do sa tam do məgala awan pə slala ana Dawuda wa, do sa ga mer su way anahan ata awan.

⁷⁰ Bina ba kà jak anan matanan kwakwa ta 'am ana do maja'am anahan cəncan aya awan,

⁷¹ a wa, i təmay ahay mənuko à alay ana do manide a nuko ahay wa, aday à alay ana do sa nak uko ide ahay wa fok.

⁷² Natiya, Mbərom a kay anan ahay sumor anahan sə zlapan anan anà bije a mənuko ahay ata awan, anga a bayak pə aban 'am a tinen ata hwiya,

⁷³ way a Mbərom sə zlapan anan anà Ibərahima, bije a mənuko ata awan.

⁷⁴ A wa, i təmay ahay mənuko à alay ana do manide a mənuko ahay wa, aday đi mba apan sa gan mer su way mən-jəna ajəjar,

⁷⁵ đi gan mer su way tə cəved awan mən-jəna ines ahay, pə ide a Mbərom, hus pə luvon a sifa a nuko saa ndav pə daliyugo wa.»

⁷⁶ Zakari a ja hwiya asa re, a wa: «Iken, wan a cədew a ana awan, ti naa ngamak do maja'am a Mbərom sə bagəbaga mburom, anga ki lahan anà Ba Məduwen, sə ndakan anan cəved anahan,

⁷⁷ aday sə dakan anan anà do anahan ahay nà, winen i naa tam atan ta sə pæsen atan anan ines a tinen ahay.

⁷⁸ Anga winen nà, do sa ga sumor, aday do sə asan zek re.

A kay puko jiyjay anahan à mburom wa, kawa pac sə sləray ata awan.

⁷⁹ Jiyjay ata i dəvan ayak anà do sə ide zenzen ataya awan, tinen bəse do sə məke ahay coy ata awan,

i lagay mənuko à cəved sə zay inde.»

⁸⁰ Natiya, pə dəba anahan a wa, Yuhana a har, a san nga lele, a zla way anahan à saf inde. A njahay à man ata dezl pə luvon anahan sa kan ahay zek anà Isəra'ila ahay ata kutok.

Awahay ana Yesu Almasihu

Mata 1.18-25

2 À alay ata ite, bahay sə Ruma Agus-tus a jan anà do si mer su way anahan ahay tē baslay anan sləmay su do pə daliyugo anahan ahay ataya fok. ² Wita nà, mama'am sə baslay do pə daliyugo sə Ruma ahay ata awan. A təra nà, à alay a Kiriniyus winen do sə lavan nga anà daliyugo sə Siriya ata awan. ³ Anga nan kutok, kuwaya fok a zla saa vindek anan ayak sləmay anahan à wulen su doh ana bije anahan.

⁴ Natiya kutok, Yusufu ite a slabak à Nazaratu pə daliyugo sə Galile wa, a zla pə daliyugo sə Yahudiya à wulen su doh sə Baytilama, man sə wahay ana bije anahan Dawuda. ⁵ Aday ta zla saa vindek anan ayak sləmay a tinen tə Mariyama, dəle anahan, winen mə təra do awan.

⁶ À alay a tinen à Baytilama à man ata kutok nà, wan a dəlay anan Mariyama, bina kà slak pə kiya anahan. ⁷ Aday a wa-

hay wan mungol a murkwaya anahan, a kumboh anan à zana inde, a nahay anan à kudom^{‡‡} inde, bina man inde sə nahay ù doh sabay, anga mbəlok ahay tə zalak ayak.

Do sa bal gənwaw ahay ta zla à Baytilama

⁸ Natiya awan, do sa bal way ahay inde à kibe sa man ata awan, tinen apan ti ba pə gənwaw a tinen ahay sə luvon. ⁹ Maslay a Mbərom a sləray ahay à wulen a tinen inde. Jiyjay sə mazlaḡ a Mbərom a dəvay ahay patan pəzlaḡ pəzlaḡ, aday ta ma nga sə jəjar tə mindel.

¹⁰ Əna maslay a Mbərom ata a jan atan nà: «Kê jəjiren bay, anga na nak ikwen anan ahay nà, tə ləbara mugom a, sə taslan anan mivəl anà do ahay fok. ¹¹ Do sa tam do mə wahay a anga kwanay biten à Baytilama, wulen su doh a Dawuda. Winen nà, Almasihu, Ba Məduwen. ¹² Ki i sənən anan pə minje sə way a anan: Ki njiden anan ayak wan cəḡew a ndəleḡəḡe mə kumboh a à zana inde, aday mə nahay awan à kudom^{¶¶} inde.»

¹³ Kwayan'a cəna, daskalak, maslay a Mbərom azar aya tə sləray ahay, tə japay tə maslay a Mbərom ata awan. Tə taslay mivəl pə kərtək awan, tə həran nga anà Mbərom ta sə zambaḡ anan, ta wa:

¹⁴ «Zambaḡuko anan Mbərom à bagəbaga mburom. Zay à ga inde pə daliyugo à wulen su do anahan a sa zlan à nga ataya awan.»

¹⁵ Pə dəba anahan a wa nà, maslay a Mbərom ataya tə mbəsak anan do sa bal way ataya awan. Ta ma way a tinen à man a Mbərom nà, do sa bal way ahay ta ja à wulen a tinen inde, ta wa: «Zluko à Baytilama, cuko ahay pə way a sə təra

^{‡‡}2:7 Kudom sə Mbuko bay. Awan a kawa kudom aday ta taa pak uda apa sə gənwaw ahay.

^{¶¶}2:12 Kudom sə Mbuko bay. Awan a kawa kudom aday ta taa pak uda apa sə gənwaw ahay.

à man ata kawa ana maslay a Mbërom sê ðakak uko anan ata awan.»

¹⁶ Cëna, tã slabak, ta zla kwayan'a, ta tan ayak à nga anà atã Mariyama tã Yusufu aday ta wan a cãdew a ata, mã nahay awan, à kudom^{§§} inde. ¹⁷ Do sa bal gë naw ahay tã canan à wan ata cëna, tã dazlan sã ðakay anan way kawa ana maslay a Mbërom sa jan atan pa wan ata ata awan. ¹⁸ 'Am ana do sa bal way ataya a ma nga sa gan masuwayan anà do sã slëne 'am a tinen ataya awan. ¹⁹ Òna Mariyama nà, a ðaf anan à nga inde way a sã tãra ataya fok kãcek kãcek, a taa jalay apan à mivel anahan inde.

²⁰ Pã dëba anahan a wa nà, do sa bal way ahay ta ma way a tinen à kibe à man sã gë naw a tinen ahay. Tinen apan ti zambaf a Mbërom, tinen apan ti hëran nga, anga way a tinen sã canan ta sã slëne ataya fok. Kë tãrak kawa ana maslay a Mbërom a sa jan atan ayak kurre ata acãkan.

Adaf slëmay pã wan

²¹ A njahay pã dëba wa kwasuko kãrtëk nà, alay a a sla sã gë ðan mädëndalas anà wan ata kutok. Ta ðaf apan slëmay a nà, Yesu. Slëmay ata nà, slëmay mbala ana maslay a Mbërom sã ðakan anan anà Mariyama, à alay a kã tãrak do fan bay a ata awan.

Ta zla anan tã Yesu saa ka anan ù doh sã mazlaß a Mbërom

²² Alay sa ga mudo ana Mariyama a ndav kutok, kawa ana Tawrita ana Musa sã ðakay anan nà, ta zla anan tã Yesu à Urësalima sã ðakan anan à Mbërom, ù doh sã mazlaß a Mbërom awan, ²³ anga mã vinde a à Tawrita a Mbërom inde

nà: «Murkwaya sã wan mungol a cëna, ma ga nga awan, anà Mbërom.*» ²⁴ Aday ta var way ta 'am kërày awan, anga mã vinde a à Tawrita a Mbërom inde matanan: «Sa var nà, kurkudok ahay cew, kabay badëbada ahay cew.†»

Simiyon a ngëran anà Mbërom anga Yesu

²⁵ À alay ata ite, ðowan a inde à Urësalima à man ata awan, tã ngaman Simiyon, winen do ðidëk a aday a jë-jaran anà Mbërom cëvedabay. Winen apan i ba anay ana do saa tam anan Isëra'ila ahay ata awan. Apasay Cëncan a ðukwen inde à mivel anahan. ²⁶ Ba Apasay Cëncan a kã ðakak anan anan, i mac fan bay si i canan anà Almasihu a Mbërom saa slënay anan ahay ata aday.

²⁷ À alay ata ite, Apasay a Mbërom kã nak anan ahay Simiyon ù doh sã mazlaß a Mbërom. Aday bëbay a Yesu ta may anahan ta nak anan ahay Yesu à man ata, saa zugulan way kawa mã vinde a à Tawrita ana Mbërom inde ata awan.

²⁸ Cëna, Simiyon a tãma anan wan à alay anahan inde, a gan suse anà Mbërom, a wa:

²⁹ «Bahay Mbërom, 'am anak a su jo kurre ata kã gak zek kutok.

Hëna nà, mbësak nen bile anak nã mac. Nen à zay inde kutok.

³⁰ Anga hëna nã canak anan tã ide uno njøk anà do iken sã slënay saa tam anan do ahay ata awan.

³¹ Winen, iken sã lavan a zek anà do sã daliyugo ahay fok ata awan.

³² Winen nà, jiyjay sã ðakan anan way anà do sã daliyugo ahay fok, aday winen i varan mazlaß anà do anak Isëra'ila ahay.»

§§2:16 Kudom sã Mbuko bay. Awan a kawa kudom aday ta taa pak uda apa sã gë naw ahay.

*2:23 Ca pã Gurtaaki 13.2, 12.

†2:24 Ca pã Farillaaji Lewinjko'en 12.8.

³³Am ana Simiyon sa jan à nga wa anà Yesu ata nà, a gan masuwayan à bəbay anahan tə may anahan a təke fok.

³⁴Natiya kutok, Simiyon a daf patan ngama, aday a jan anà Mariyama, may a Yesu awan, a wa: «San apan lele, wan anak a anan nà, i naa dəcan saray anà Isəra'ila ahay bayak awan, aday i naa tərən cəved sa njad sifa anà Isəra'ila ahay bayak a re. Winen i təra do saa dakan anan Mbərom anà do ahay, əna do ahay ti təma 'am anahan bay. ³⁵I kay anan ahay uho abayak nga su do mi dər ataya awan. Əna iken, Mariyama nà, way i cəbak à mivél inde kawa ta ndaz iken zlac zlac tə maslalam.»

Anna a ngəran anà Mbərom

³⁶À Urəsalima à man ata nà, do maja'am a Mbərom a inde uwar awan, tə ngaman Anna. Winen dəna ana Fanuwel, do sə zaav ana Aser. Uwar ata winen məduwer a coy. Ba kə njahak abay pi zek tə mbaz ava cuwbe tə dalay anahan awan, əna mbaz a mac panan. ³⁷A njahay winen mədukway sə uwar awan, ava anahan kə gak həna kutok kwa kuro jəmaakan nga anahan a fudo. Winen apan i ga mer su way ù doh sə mazlaḅ a Mbərom hwiya, luvon tə ipec a təke. Winen apan i ga amboh tə sumaya awan.

³⁸À alay a Simiyon tə Yesu a à alay inde ata nà, Anna a zla à man a tinen awan, a gan suse à Mbərom. A təkəren ləbara a Yesu anà do sa ba aday Mbərom i tam anan Urəsalima ataya awan.

Atə Yusufu tə Mariyama ta ma pə dəba à Nazratu

³⁹Pə dəba anahan a wa, atə bəbay a Yesu tə may anahan ta ndav anan sa ga way kawa mə vinde a à Tawrita a Mbərom inde ataya nà, ta ma way a tinen pə dəba à wulen su doh a tinen

à Nazratu pə daliyugo sə Galile kutok. ⁴⁰Natiya awan, wan ata kə hərək. Kə njadək məgala lele, kə njadək kəlire[‡] lele re, aday Mbərom a pəlay anan cəvedabay.

Yesu ma va kuro nga cew awan, ù doh sə mazlaḅ a Mbərom

⁴¹Atə bəbay a Yesu tə may anahan ta taa zla pə ava pə ava saa gay ahay azar uko sə Pasəka à Urəsalima wa. ⁴²Ava ana Yesu a ga kuro nga anahan a cew kutok nà, ta zla pə kərtek a à azar uko ata, kawa ana Isəra'ila ahay sa taa zla ata awan.

⁴³Azar uko a ndav nà, atə bəbay anahan tə may anahan ta ma pə dəba sa zla agay. Əna wan a tinen Yesu ata nà, winen mətək njahay way anahan à Urəsalima. Aday atə bəbay anahan tə may anahan nà, tə sənək pi zek bay. ⁴⁴Tinen tə bayak nà, i ga inde à wulen su do a tinen ahay. Ta zla way sə luvon kərtek nà, winen ibay hwiya. Matanan tə dazlan sə pəlay anan à wulen su do a tinen ahay, tə məndala anahan ahay wa. ⁴⁵Əna ta tak anan à nga à wulen su do ataya inde bay, ta ma pə dəba à Urəsalima, saa pəlay anan ahay à man ata wa.

⁴⁶Hus pə luvon maakan anahan a ta saa tan à nga ù doh sə mazlaḅ a Mbərom, winen mə njahay awan, à wulen sə miter sə Tawrita ahay inde. Winen apan i pak sləmay pa 'am a tinen, aday winen a dukwen winen apan i cəce patan wa 'am ahay ite. ⁴⁷A ma nga sa gan həbəkəkka anà do sa pak sləmay pa 'am anahan ataya fok, anga 'am anahan a sə mbədfahan atan apan ata nà, tə mərīke sa san way awan.

⁴⁸Atə bəbay anahan tə may anahan tə canan kutok nà, a gan atan həbəkəkka re. Anga nan awan, may anahan a jan, a wa: «Wan uno, ka gan umo ata nà, way

[‡]2:40 Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

maw? Ma yak nga sə pəlay iken tə bəbay anak aday zek kà dak umo ndəlekeke sə pəlay iken nà, angamaw?»

⁴⁹ A mbəđahan atan apan, a wa: «Kə pəlen nen nà, angamaw? Kə sənən apan abay sa jəka, ni njahay ù doh ana Bəbay umo bidaw?»

⁵⁰ Əna tə sənək anan 'am anahan a sa jan atan ata bay.

⁵¹ Pə dəba anahan a wa kutok nà, Yesu a ma tə tinen a təke fok à Nazaratu. Kə đəfək anan apan anà atə bəbay anahan tə may anahan. May anahan nà, a đaf anan way a sə təra ataya fok à nga anahan inde kəcek kəcek lele.

⁵² Natiya awan, Yesu winen apan i har, winen apan i san nga kurkwer. A zlan à nga anà Mbərom, aday a zlan à nga anà do ahay fok re.

Wazo a Yuhana do sa gan baptisma anà do ahay

Mata 3.1-12; Markus 1.1-8; Yuhana 1.19-28

3 Natiya, Tiberiyas kà gak à bahay inde ava kuro nga đara pə daliyugo sə Ruma ahay fok; sə lavan nga anà daliyugo sə Yahudiya nà, Pontiyos Pilatu; sə lavan nga anà daliyugo sə Galile nà, Hiridus; mərak anahan Filip đukwen a lavan nga anà kon sə Ituriya, tə daliyugo sə Tarakunitis; Lisaniya đukwen a lavan nga anà daliyugo sə Abilene. ² Atə Anas tə Kayafas ite, tinen bahay nga su do sə gəđan dundo anà way ahay anga Mbərom. À alay ata ite kutok, Mbərom a jan ahay 'am anahan anà Yuhana, wan ana Zakari, winen mə njahay a nà, à saf inde taayak.

³ Yuhana a bar à wulen su doh sa mban anà zliinder sə Urdon ataya fok ta sə wazan anà do ahay, a wa: «Mbəsiken ines a kwanay ahay, təmihən sa ga bap-

timana, aday Mbərom i pəsek ikwen anan ines a kwanay ahay.»

⁴ Matanan kawa ana Ezaya, do maja'am a Mbərom sə vinde à Deftere a Mbərom inde, a wa: «Dowan a inde, winen apan i zlah à saf inde à kibe, a wa:

“Ten anan cəved' anga Bahay winen apan i nay.

Ten anan cəved' ata mə tavay nga a lele fəhhe.

⁵ Futor ahay fok, rihən a wa, ndisen uda awan.

Bəzloom tə culok ahay, mbəzlen a wa, à ga fəkətuwwa lele.

Cəved mə slaray aya fok, tə tavay nga. Cəved mi nes aya fok, tə ndakay zek lele.

⁶ Matanan, do ahay fok ti san apan Mbərom i tam anan do ahay kutok. “”»

⁷ Natiya kutok, do ahay bayak a tinen apan ti zla à man a Yuhana, aday à sa gan atan baptisma. Yuhana a jan ù do ataya, a wa: «Kwanay zahav su kòn ahay, do sa njak do ahay, waya sə đakak ikwen anan sa haw pə sariya ana Mbərom saa nay ahay ata wa anaw? ⁸ Gen mer su way lele aya aday sə đakay anan nə kə mbəsiken ines a kwanay ahay acəkan ata awan aday. Bina, kà sa đəfen əjalay nga a kwanay ta sa jəka: “Manay nà, wan ana Ibərahima ahay asanaw” ata bay. Nen apan ni jak ikwen, Mbərom i mba apan sə təra anan kon a anaya, wan ana Ibərahima aya təte. ⁹ Mbərom kə lavak anan zek tə tirez, i gad' anan dəđazl si sé aday a wahay wan lele aya bay ata fok. I gad' atan, aday i pak' atan ù uko inde.»

¹⁰ Do ataya tə cəce panan kutok, ta wa: «Aday m̄a ga hənə nà, kəkəma kutok anaw?»

¹¹ Yuhana a mbəđahan atan apan, a wa: «Do aday zana anahan ahay inde cew ata nà, à varan panan wa anà do

³3:6 Ca pə Esaaya 40.3-5.

aday zana anahan ibay ata awan. Do aday way sa pa anahan inde ata dukwen, â varan panan wa anà do hinen, aday way sa pa anahan inde apan itəbay ata awan.»

¹²Do sə cakal jangal ahay ite ta zlak ayak à man a Yuhana anga aday â gan atan baptisma ite re. Tə cəce panan, ta wa: «Miter, mi ga həna nà, kəkəma ite anaw?»

¹³A mbəfəhan atan apan, a wa: «Kâ sa təmihen way pə do ahay wa zal pə mbala ana bahay a kwanay sa jak ikwen ata bay.»

¹⁴Suje ahay ite asa tə cəce panan, ta wa: «Aday manay həna nà, mâ ga kəma ite anaw?»

A mbəfəhan atan apan, a wa: «Kê ngəzəren dala pu do ahay wa tə məgala, kabay ta sa gad patan mungwalay bay. Tislen mivəl nà, pə dala sa ga mer su way a kwanay adəka.»

¹⁵Anga nan kutok, do ataya fok tinen apan ti bayak à nga a tinen inde ta sa ja nà: «Həna anan nà, i ga nə Almasihu bay dəge?»

¹⁶Əna Yuhana a mbəfəhan atan apan à tinen ata fok, a wa: «Nen nà, na gak ikwen baptisma nà, tə a'am cəna coy. Əna, do hinen inde i nay ahay pə dəba uno wa mba, winen a zalay nen tə mazlaḃ lele. Nen, na slak sə hədək pə cakay anahan aday ni pəsakan anan libər sə təkarak anahan bay. Winen kà sak a nay ahay nà, i naa gak ikwen baptisma nà, tə Apasay Cəncan awan, aday tə uko. ¹⁷Dowan ata nà, i nay ahay tə gəsəfaf anahan a à alay inde saa vəvay ndaw, anga sə gəzla anan ndaw pi zek wa tə janjar. Aday i halan nga anà ndaw i de anahan, janjar dukwen i dəfan uko, i vak anan wa tə uko sə mbacay kula itəbay ata awan.»

¹⁸Natiya, Yuhana a dəkan anan ləbara sa 'am a Mbərom mugom a, anà do ataya nà, ta 'am a ma ja a anaya awan, aday ta 'am azar aya re.

¹⁹Cəkəbay, bahay a inde ite, tə ngaman Hiridus. A ngəzar anan uwar a inde tə ngaman Hirudiya, pə wanbay anahan wa. Aday dukwen winen apan i ga way lelibay aya inde azar aya bayan a re. Anga nan, Yuhana a jan apan anga mer su way anahan a lelibay ataya awan. ²⁰Əna Hiridus a ga way lelibay a miza awan, zal way ata asa re. A ban anan Yuhana, a dəfak anan ayak à dangay.

Yesu a ga baptisma

Mata 3.13-17; Markus 1.9-11

²¹Natiya awan, à alay ana Yuhana winen apan i gan baptisma anà do ahay mba ata nà, a gan baptisma anà Yesu ite re. À alay a Yesu winen apan i ga amboh ata nà, bagəbaga mburom a təba pangaya. ²²Apasay Cəncan a dazay ahay apan ti zek a kawa badəbada dəgurzele-hhe. 'Am a ndəray ahay kwa à bagəbaga mburom wa, a wa: «Iken nà, wan uno, ləliwe uno awan. Nen a nə taslay mivəl bayak a nə tə iken awan.»

Bije ana Yesu ahay

Mata 1.1-17

²³À alay a Yesu sə dazlan sə dəkay anan ləbara sa 'am a Mbərom ata nà, ava anahan i ga way sə kwa kuro maakan ahay. Pə ana do ahay sə bayak nà, winen wan ana Yusufu. Aday kutok, Yusufu winen wan ana Heli, ²⁴Heli wan ana Matat, Matat wan ana Lewi, Lewi wan ana Melki, Melki wan ana Yanay, Yanay wan ana Yusufu, Yusufu wan ana Matatiya, ²⁵Matatiya wan ana Amos, Amos wan ana Nahom, Nahom wan ana Hesəli, Hesəli wan ana Nagay, ²⁶Nagay wan anan Mahata, Mahata wan ana Matatiya, Matatiya wan ana Semeyon, Semeyon wan ana Yosek, Yosek wan ana Yoda, ²⁷Yoda wan ana Yowanay, Yowanay wan ana Reza, Reza wan ana Zorobabila, Zorobabila wan ana Salatiyel, Salatiyel wan ana Neri,

²⁸Neri wan ana Melki, Melki wan ana Adi, Adi wan ana Kosam, Kosam wan ana Elmadem, Elmadem wan ana Eri, ²⁹Eri wan a Yosuwā, Yosuwā wan ana Eliyezer, Eliyezer wan ana Yorim, Yorim wan ana Matat, Matat wan ana Lewi, ³⁰Lewi wan ana Simiyon, Simiyon wan ana Yahuda, Yahuda wan ana Yusufu, Yusufu wan ana Yonam, Yonam wan ana Eliyakim, ³¹Eliyakim wan ana Meliya, Meliya wan ana Mena, Mena wan ana Matata, Matata wan ana Natan, Natan wan ana Dawuda, ³²Dawuda wan ana Yisa, Yisa wan ana Obed, Obed wan ana Bo'es, Bo'es wan ana Salmuna, Salmuna wan ana Nasunu, ³³Nasunu wan ana Aminadabu, Aminadabu wan ana Adəmin, Adəmin wan ana Arəni, Arəni wan ana Hesərunu, Hesərunu, wan ana Fares, Fares wan ana Yahuda, ³⁴Yahuda wan ana Yakob, Yakob wan ana Isiyaku, Isiyaku, wan ana Ibərahima, Ibərahima wan ana Tarak, Tarak wan ana Nakor, ³⁵Nakor wan ana Saruku, Saruku wan ana Ragaw, Ragaw wan ana Falek, Falek wan ana Eber, Eber wan ana Sala, ³⁶Sala wan ana Kaynam, Kaynam wan ana Arəfasada, Arəfasada wan ana Sem, Sem wan ana Nuhu, Nuhu wan ana Lemek, ³⁷Lemek wan ana Matusala, Matusala wan ana Anuhu, Anuhu wan ana Yeret, Yeret wan ana Meleliyel, Meleliyel wan ana Kaynam, ³⁸Kaynam wan ana Enos, Enos wan ana Setu, Setu wan ana Adama, Adamu ata nà, wan ana Mbərom awan.

Fakalaw a nan sa njak a Yesu

Mata 4.1-11; Markus 1.12-13

4 Coy, pə dəba ana Apasay Cəncan a sa nay ahay pə Yesu ata wa nà, Yesu a may ahay à zlinder sə Urdon wa. Aday

Apasay ata a zla anan à man sa saf inde à kibe. ²Winen à saf inde à man ata nà, luvon kwa kuro fudó, Fakalaw winen apan i njak anan. Luvon kwa kuro fudó ata fok nà, Yesu kə tukumok awan bay jiga awan. Luvon ata a ndav kutok nà, may a han apan tə mindel.

³Coy kutok, Fakalaw a jan, a wa: «Kak iken nə Wan a Mbərom cukutok nà, jan anà kon a anan à təra dəf bidaw?»

⁴Yesu a mbədahan apan, a wa: «Ba mə vinde a à Deftere a Mbərom inde coy, a wa: “Do zənzen a a njahay uho nə tə way sa pa dəkdək bay.⁵”»

⁵Asa, Fakalaw a zla anan pa nga sə bə-zlom zəbor awan, a dakan pə bahay sə daliyugo tembərzem fok, kawa akəbac ide. ⁶A jan, a wa: «Daliyugo a anan fok, ni varak anan pə alay anak. Ki lavan nga tə mazlaḅ sə zliile anahan a təkə fok. Anga way a iken sə canan anaya fok nà, mə vuro a à alay uno inde. Ni mba apan sə varan anan anà dowan a kawa su no. ⁷Kə dukwek uno gərmec ù vo aday kə hərak uno nga nà, way a anaya fok ni varak atan.»

⁸Yesu a mbədahan apan, a wa: «Mə vinde a à Deftere a Mbərom inde, a wa: “Həran nga nà, anà Mbərom Fetek a taayak, winen Bahay anak. Gan mer su way nà, anà winen a kərtek.**”»

⁹Pə dəba anahan a wa asa nà, Fakalaw a zla anan Yesu à wulen su doh sə Urəsalmima, a ján anan pa nga su doh sə mazlaḅ a Mbərom a cəkədkək a aday sololo re. Aday a jan kutok, a wa: «Kak iken Wan a Mbərom a acəkan nà, ənga larak ayak zek kwa à man a anan wa à məndak bidaw! ¹⁰Anga Deftere a Mbərom kà jak, a wa: “Mbərom i jan anà maslay anahan ahay sa ba iken” asanaw? ¹¹Aday dukwen, a wa: “Ti kəcaw iken à alay a tinen

§4:4 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 8.3.

**4:8 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 6.13.

inde, anga aday kâ saa burgosl anan saray anak ahay pu kon bay^{††} bidaw?»

¹² Yesu a mbəđahan apan asa re, a wa: «Deftere a Mbərom a ja nà: “Kâ sa ca azan pə Mbərom anak wa bay.^{‡‡}»

¹³ Pə dəba anahan a wa, Fakalaw kà yak nga dəftakar pə Yesu wa. Coy a mbəsak anan, a zla way anahan pə cakay anahan wa, si pac a hinen asa.

Yesu a dazlan anà mer su way anahan à Galile

Mata 4.12-17; Markus 1.14-15

¹⁴ Pə dəba ana way ataya wa fok kutok, Yesu a may ahay pə daliyugo sə Galile, winen ma rah məgala sə Apasay a Mbərom awan. Do ahay tə dazlan sə təkər anan ləbara sa 'am anahan awan, anà do ahay à wulen su doh sa man ataya fok, pu kon pu kon. ¹⁵ Yesu a dukwen kə đakak anan anan 'Am a Mbərom anà do ahay ù doh sə wazay ahay. Do sa man ataya fok ta ma nga sə varan zlangar.

Do sə Nazaratu ahay tə đəfak nga pə Yesu bay

Mata 13.53-58; Markus 6.1-6

¹⁶ Yesu a may ahay a Nazaratu, wulen su doh a winen sa har uda ata awan. Pə luvon sa man uda awan, kawa anahan sa taa ga, a zla ù doh sə wazay ata awan. A slabak anga aday i janggan Deftere a Mbərom anà do ahay. ¹⁷ Tə varan ahay Deftere ana Ezaya, do maja'am a Mbərom. A təba anan Deftere ata awan, a njad man sə jinge, winen apan i ja nà:

¹⁸ «Apasay a Mbərom Fetek inde pi nen. A zəba nen anga aday sə đakan anan ù do mətawak aya awan, ləbara mugom awan.

A slənay ahay nen sa jan anà do sə dangay ahay nà: “Həna ti mbəsak kwanay coy”,

aday anà huruf ahay nà: “Həna ide a kwanay i təba kutok”.

A slənay ahay nen saa tam anan do aday tinen apan ti ga atan alay ataya à đəce a tinen ahay wa,

¹⁹ aday sa naa đakay anan ava a Mbərom sa kay anan ahay sumor anahan ata kà slak.^{¶¶}»

²⁰ Pə dəba wa kutok, a tacay anan Deftere ata awan, a man anan anà do sa ga mer su way ù doh ata awan. A njahay way anahan kutok. Do su doh ataya fok ide pə winen həməcəcce, tinen apan ti ca apan.

²¹ Yesu a jan atan kutok, a wa: «Way a kwanay sə sləne à Deftere a Mbərom wa ata nà, həna biten way ata kà gak zek coy.»

²² 'Am anahan a lele sa jan atan ata nà, a gan atan masuwayan. Ta wa: «Winen nà, do lele awan. Əna aday na wa, winen nà, wan ana Yusufo ba? Aday a gəbay wurwer sa san way a anahan a matanan ata awanaw?»

²³ Natiya, Yesu a jan atan apan kutok, a wa: «Na san zle, ki saa jen uno jike sa 'am kawa həna a anan awan: “Doktor, ənga mbar zek anak tə alay anak awan. Matanan, way anak a manay sə sləne iken sa ga à Kafarnahum ata fok nà, ənga ga anan ù kon anak awan ite bidaw?»»

²⁴ Yesu a jan atan asa, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Do ahay ta gan nga anà 'am ana do maja'am a Mbərom kwa ta sə wura fok. Əna ù kon anahan a nà, đowan a gan nga anà 'am anahan ahay itəbay. ²⁵ Nen apan ni jak ikwen tə didem a asa re. À alay

††4:11 Ca pə Jabuura 91.11-12.

‡‡4:12 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 6.16.

¶¶4:19 Ca pə Esaaya 61.1-2.

ana Eliya do maja'am a Mbërom winen inde mba ata nà, iven kà gak bay ava maakan tã kiya mbërka. May kà nak pë daliyugo bayak awan. Aday ðukwen, mædukway sã uwar ahay nà, inde pë daliyugo sã Isëra'ila re asanaw? ²⁶ Æna Mbërom kè slënek anan Eliya àga mædukway sã uwar ataya bay. Si Mbërom a slan anan nà, àga mædukway sã uwar a inde winen à Sarëfat pu kon sã Sidon bidaw?^{§§} ²⁷ Aday à alay ana Elize do maja'am ana Mbërom ata ðukwen do mæ dugwad aya inde bayak a pë daliyugo sã Isëra'ila, æna Elize kè mbërak ðowan kwa kërtek bay. Si a mbar anan nà, Na'aman taayak, winen ðukwen do sã daliyugo sã Siriya.* »

²⁸ Natiya kutok, do mæ njahay aya ù doh sã wazay ata, tã slëne 'am ata cëna, a cëban atan tã mindel, mivel a tinen a ban nã kawa uko. ²⁹ Tinen a fok tã slabak, tã ngëza anan kucëcëren kucëcëren, ta zla anan zad à wulen su doh wa. Wulen su doh a tinen ata nà, pa nga sã culok. Ta zla anan pë zalan, aday ti i fakan ayak alay à man ata wa. ³⁰ Æna a nay ahay à wulen a tinen wa, a zla way anahan.

Yesu a mbar anan ðowan a inde tã setene à nga

Markus 1.21-28

³¹ Pë dëba anahan a wa, Yesu a slabak à man ata wa, a zla à wulen su doh sã Kafarnahum pë daliyugo sã Galile. Pë luvon sa man uda awan, a ðakan atan anan way ù doh sã wazay. ³² Wazo anahan a a gan atan masuwayan, anga a ðakay anan way nã, tã mazlab awan, dodok dodok lele.

³³ Dowan inde ù doh à man ata awan, winen tã setene à nga inde. A zlah pi zek tã mægala awan, a wa: ³⁴ «Iken Yesu, do sã Nazaratu, ma a nak pë manay

anaw? Ka nak sã lize manay ca ðaw? Na san iken zle lele, iken nã do maslan a Mbërom Cëncan awan.»

³⁵ Cëna Yesu a gafan 'am tã mægala awan, a jan nà: «Kë bëbal awan bay, hayak à ðowan ata wa adëka.»

Cëna bëräm, setene ata a lar anan ðowan ata à mëndak à wulen su doh ahay inde à man ata awan. A nay à ðowan ata wa bok, a mbësak anan mënjëna sa gan awan kwa mënjök. ³⁶ Way a sã tãra ata kà gak anan masuwayan anà do ataya fok, ta ma nga sã cëce pi zek ahay wa, ta wa: «Jëba su do wura hëna anan anaw? Winen apan i jan 'am anà setene ahay tã mægala sã mazlab awan, aday tã bënan à 'am wa acëkan re.»

³⁷ Do ataya ta tan 'am à lëbara ana Yesu pë daliyugo ata tãday fok.

Yesu a mbar do sã dëvac ahay bayak awan

Mata 8.14-17; Markus 1.29-34

³⁸ Natiya awan, Yesu a nay ù doh sã wazay wa cëna, a zla àga Simon. A tan ayak à nga anà jëje a Simon winen lelibay. Nga a bërzan tã mindel. Ta gan kem, à mbar anan ite. ³⁹ Yesu a zla pë cakay anahan awan, a kudök apan. A ngëraz pë dëvac sa nga sã bërzanl ata cëna, a ndalay panan. Kwayan'a, uwar ata a slabak, a ðan atan way sa pa.

⁴⁰ Pë dëba ana pac sã slahay ù doh wa ite nà, do ahay ta zlak anan ayak tu do sã dëvac a tinen ahay cara cara bayak awan, à man a Yesu. A dazlan sa ðaf patan alay kërtek kërtek a tinen awan, aday tã mbërak fok. ⁴¹ Apasay lelibay aya ta nak ahay à do ahay wa bayak awan. Apasay lelibay ataya tinen apan ti zlah kurkwer, ta wa: «Iken nà, Wan a Mbërom wanahan!» Æna Yesu a ngëraz patan, a gafan atan 'am anga aday tã ja

§§4:26 Ca pë 1 Laamiibe 17.8-16.

*4:27 Ca pë 2 Laamiibe 5.1-14.

matanan bay. Bina ta san zle, winen nà, Almasihu a wanahan.

**Yesu a wazay à wulen
su doh sə kibe ahay**

Markus 1.35-39

⁴²Idé a cəde sidew a nà, Yesu a zla à wulen su doh ata wa, a zla à kibe, à saf inde. Əna do ahay ta zla saa pəlay anan. Ta tan ayak à nga kutok, ta gan may nà, abay à mbəsak atan bay.

⁴³Əna Yesu a jan atan nà: «Abay təde ni zla adəka, saa dəkay anan ləbara sa 'am mugom a sə bahay a Mbərom, anà do sə wulen su doh sə kibe ahay re. Bina nen mə slənay a bugol nà, saa ga mer su way ata awan.»

⁴⁴A zla sə wazay pu kon pu kon à doh sə wazay ahay à wulen su doh sə Yahudiya ataya inde fok.

**Yesu a ngaman anà
do sa ban kələf aya inde**

Mata 4.18-22; Markus 1.16-20

5 Pə luvon a inde, Yesu winen mə tavay a pa 'am sə bəlay sə Gənesaret. Do ahay inde bayak a à man anahan, tinen apan ti ngəfac zek ahay tə mindel, anga a nan atan sə sləne 'am a Mbərom.

²Coy a canan ayak anà kwalalan ahay cew pa 'am məgugujuje. Do sa ban kələf ahay tə dazak ahay wa, tinen apan ti banay anan zuvo a tinen ahay. ³A ján à kwalalan kərtek a inde, mbala ana Simon. A jan anà Simon a nà, à hədək anan kwalalan anahan ata pa 'am məgugujuje wa mənjoek, sa ma nga à mamasl awan. Coy Yesu a a njahay uda awan, a dazlan sə wazan anà do ahay kutok.

⁴Yesu a ndav anan 'am anahan ata nà, a jan anà Simon, a wa: «Hədək anan kwalalan pa man sə a'am sədek awan, aday kə liren ayak zuvo à a'am inde sə bənay ahay wa kələf ahay.»

⁵Simon a mbədəhan apan, a wa: «Miter, ma gak mer su way ata matanan

sə luvon a anan ndekərkərre, mə njəkək ahan bay, mə nahay apan nə hwiyoop. Aday dükwen mə bənək kələf a kwa kərtek bay. Əna ka jak umo həna ata nà, mi təma sə larak anan ayak zuvo aya à a'am inde aday bidaw!»

⁶Tə larak anan ayak zuvo à a'am inde bine siwaw nà, kələf ahay bayak a tə rahak anan zuvo. Bəse coy a nan anà zuvo sə məndah. ⁷Tə ngaman ayak anà do à kwalalan hinen inde ataya, saa man atan zek. Do ataya tə dəzlek ayak nà, ta rah anan kwalalan a tinen a cew ataya fok tə kələf ahay. Bəse coy a nan anà kwalalan ataya sə kəkar à a'am inde, anga ta ba ike kə zalak.

⁸Simon Piyer a canan anà way a matanan ata cəna, a nay à man a Yesu. A dukwen gərmec à vo, a ja nà: «Ba Məduwen uno, mbəsak nen cəpak, bina nen nà, nen do sə atahasl.»

⁹Simon tu do si mer su way anahan ataya ta ma nga pə ajəjar anga kələf a sa ban ata kə zalak pə alay a mindel a wa, bayak a jiga awan. ¹⁰Way ata kə gak anan masuwayan anà atə Yakuba tə Yuhana, wan ana Zebede ahay, tinen do sa ga mer su way kərtek a tatə Simon ata re.

Əna Yesu a jan anà Simon, a wa: «Kə jəjar bay. Iken ki təra həna adəka nà, do sə njudo do sə pəruho azar ahay, bina iken do sa ban kələf sabay.»

¹¹Ta may anan ahay kwalalan a tinen ahay, tə tavay atan pa 'am məgugujuje asa. Cəna tinen mbəsak ayak way a tinen ahay fok à man ata awan, tə pərahan azar à Yesu kutok.

**Yesu a mbar anan dowan
a inde mə dugwad awan**

Mata 8.1-4; Markus 1.40-45

¹²Natiya, Yesu winen à kon hinen asa. Tə zlangay tə dowan a inde mə dugwad awan. Dowan ata a canan à Yesu cəna, a lar zek à məndak pa 'am anahan, a gan

amboh, a jan nà: «Ba Məduwen, kà zlak anak à nga nà, ki mba apan sa mbar nen aday zugol uno à ndav ite.»

¹³ Yesu a ndədoý alay, a laman ta sa jan nà: «U no. Mbar! Zugol anak kə ndəvak.»

Kwayan'a, dəvac a dōwan ata a ndalay panan, kə mbərak.

¹⁴ Coy, Yesu a gafan 'am pi zek wa lele, a jan, a wa: «Kà sa təkəren ləbara a anan anà dōwan bay. Əna zla saa kan zek anà dō sə gəđan dungo à way ahay anga Mbərom, à zəzor iken. Aday kà var way kawa ana Tawrita ana Musa sa ja, aday dō ahay tã san apan zugol anak kə ndəvak.»

¹⁵ Kwa abay Yesu kà jak anan kà sa đakan anan à dōwan bay təkede nà, sləmay a Yesu a ma nga sə zakay sa ta 'am pə daliyugo ata təđay bayak awan. Dō ahay ta nay ahay à man anahan bayak a sa naa sləne 'am anahan, aday à mbar atan à dəvac a tinen ahay wa.

¹⁶ Əna Yesu a a zla way anahan, a njahay à man sa saf inde, aday a taa gan amboh à Mbərom à man ata awan.

Yesu a mbar anan dōwan a inde mə təra à məndak awan

Mata 9.1-8; Markus 2.1-12

¹⁷ Pə luvon a inde asa, Yesu winen apan i tətakan way anà dō ahay. Farisa ahay pi zek tə miter sə Tawrita ahay tinen inde mə njahay a pə cakay anahan. Dō ahay ta nay ahay kwa pu kon ahay wa cara cara: dō sə Galile ahay, dō sə Urəsalima ahay pi zek tu dō sə Yahudiya azar aya re. Aday məgala a Mbərom inde pə Yesu sa mbar anan dō ahay.

¹⁸ À alay ata ite, dōwan aya inde tə gəbak ayak dō pə lala, winen mə təra à məndak awan. Ta gan may sa zla anan ù doh à man a Yesu, aday ti nahay anan pa 'am anahan. ¹⁹ Əna ta san sa jəka ti zla anan ù doh nə ta sə wuraw bay, anga dō

kə zalak ù doh awan, rođ ahay à məsudoh inde. Ta ján pa nga su doh, tə pəpas man, aday tə tarak anan ayak dōwan a pə lala ata tə libər ù doh, đinger à man a Yesu awan. A dəzle à wulen su dō bayak ata inde, tə nahak anan ayak pa 'am a Yesu.

²⁰ Yesu a canan anà adaf nga a tinen ata nà, a jan anà dōwan a dəvac ata awan, a wa: «Car uno, nə pəsek anan anan ines anak ahay coy.»

²¹ Pə dəba a 'am anahan ata wa kutok nà, Farisa ahay, tə miter sə Tawrita ahay, ta ja ta nga ta nga, ta wa: «Jəba su dō wura həna anan sə jənan pa 'am anà Mbərom matana ata anaw? Waya sa mba apan sə pəse ines su dō anaw, kak si Mbərom a aday bina!»

²² Yesu a san way a tinen sə jalay ata zle kwayan'a, a jan atan, a wa: «Kə jilen way matanan à mivəl a kwanay inde nà, angamaw? ²³ Ma da 'am a nə maw? Sa ja: “Nə pəsek anan ines anak ahay” ata đaw, kabay sa ja: “Slabak, zla” ata đaw? ²⁴ Əna u no kə sənən apan lele, nen Wan su Dō nà, məgala uno inde sə pəsen anan ines à dō ahay pə daliyugo.»

A jan anà dōwan a mə təra à mən-dak ata kutok, a wa: «Nen apan ni jak: Slabak, gəba lala anak, zla agay.»

²⁵ Cəna, dōwan ata a slabak pə idə su dō ataya fok. A gəba lala anahan a sə nahay apan ata awan, a zla way anahan agay, ta sə həran nga anà Mbərom.

²⁶ Way ata a gan masuwayan ù dō ataya fok, aday tə həran nga anà Mbərom, ta ma nga pə ajəjar, ta wa: «Biten a anan nà, də canak anan anà way ma ga masuwayan awan.»

Yesu a ngaman anà Lewi

Mata 9.9-13; Markus 2.13-17

²⁷ Pə dəba anahan a wa, Yesu a may ahay ù doh wa nà, a canan anà dō sə cakal jəngal a inde tə ngaman

Lewi†, winen mə njahay a ù doh sə cakal jangal. Yesu a jan, a wa: «Pəruho azar!»²⁸ Dowan ata a slabak kwayan'a, a mbəsak way anahan ahay fok à man ata awan, a pərahan azar.

²⁹ Pə dəba wa kutok Lewi sə dōwan ata a da way sa pa bayak a àga winen sə təma anan Yesu. Do sə cakal jangal ahay tu dō azar aya bayak awan, tinen apan ti pa way sa pa pə kərtek a tatə Yesu.

³⁰ Aya əna Farisa ahay tə miter sə Tawrita ahay nà, way ata kà zlak atan à nga bay. Anga nan, ta jan anà njavar a Yesu ataya, ta wa: «Kwanay apan ki pen way a aday ki sen way pə kərtek a tu dō sə cakal jangal ahay aday tu dō sə atahasl ahay nà, angamaw?»

³¹ Yesu a jan atan, a wa: «Do dəvac a bay cəna, a gan may anà dō sə disise bay, si dō sə dəvac ahay. ³² Nen na nay ahay sa naa ngaman anà dō sa ga way lele ataya bay. Əna na nay ahay nà, sə ngaman anà dō sə atahasl ahay, anga aday tã yam pə ines a tinen ahay.»

Acəce way pə sumaya

Mata 9.14-17; Markus 2.18-22

³³ Farisa ahay pi zek tə miter sə Tawrita ahay ta jan anà Yesu, ta wa: «Njavar ana Yuhana ahay ta sə Farisa ahay ta taa ga sumaya tə amboh a kutok nà, aday mbala anak ahay ta ga itəbay nà, angama kəlanaw?»

³⁴ Yesu a mbədfahan atan apan, a wa: «A ga pikwen nà, dō mə ngamay aya à man sə gəba dalay nà, ti mba apan sa ga sumaya itədaw? Matanan bay!»³⁵ Əna pa pac a dō sə gəba dalay ata tə bənak anan à wulen a tinen wa nà, ata ti ga sumaya kutok.»

³⁶ Natiya kutok, Yesu a təkəren atan 'am sə jike a anan, a wa: «Kula dōwan saa ngərway anan ahay zana wiya a aday i tam anan pə zana məduwer a nà, ibay asanaw? Kak dōwan a kà gak matanan nà, kə nəsek anan zana wiya ata bidaw? Aday zana məduwer ata dükwen nà, i zla pi zek tə zana wiya ata bay ba?»³⁷ Aday dükwen, dōwan saa mbađ mahay mə kwasay a bay a à mbulo sa zlay məduwer a inde nà, ibay.³⁸ Dowan a kà sak a ga matanan cəna, mahay a mə kwasay a bay ata kà sak a kwasay uda nà, i ndazl anan mbulo ata awan. Mahay i pak, aday mbulo dükwen kə nəsek.³⁸ Kak matanan bay cəna, si ti pak mahay mə kwasay a bay awan, à mbulo wiya a inde cite.³⁹ Dowan a kà sak mahay mə kwasay a nà, i gan may anà mə kwasay a bay ata sabay asanaw? Anga ta ja nà, lele a nə mə kwasay ata awan.»

Yesu nà, winen bahay sə luvon sa man uda awan

Mata 12.1-8; Markus 2.23-28

6 Pə luvon sa man uda a inde nà, atə Yesu tə njavar anahan ahay tinen apan ti zla tə guvo sa ndaw kutok nà, njavar anahan ahay ta kad ndaw, ta pa.

² Əna azar sə Farisa aya sə canan atan ataya ta jan atan nà: «Ki gen way aday təde abay sa ga pə luvon sa man uda bay ata nə, angamaw?»

³ Yesu a mbədfahan atan apan, a wa: «Kula kwanay kə jingen way ana Dawuda sa ga tu dō anahan ahay, à alay a may a han apan ata itəbay dāw? A ga nə kəkəməw?»⁴ Dawuda a zla à jawjawa sə mazlađ a Mbərom, a ray pen ma ga nga anga Mbərom ata awan, a pa, aday dō anahan ahay dükwen, kə varak atan,

†5:27 Lewi ata nà, sləmay anahan Mata re.

‡5:37 Mbulo sa zlay nà, way sa mbađ uda mahay kabay a'am sa sa, anga dō sa bar ahay. Aday dükwen, kak winen wiya awan nà, a ngərway kawa atə gəzla tə kukwar sa kad ata bay.

¶6:3 Ca pə 1 Samiyel 21.2-7.

ta pak re. Abay tǝde saa pa nà, dǝ sǝ gǝdan dundo à way ahay anga Mbǝrom dǝkdek bidaw?»

⁵ Yesu a jan atan asa, a wa: «Nen Wan su Do nà, nǝ lavan nga anà luvon sa man uda awan.»

**Yesu a mbar anan dǝwan
a inde ma mac alay awan**

Mata 12.9-14; Markus 3.1-6

⁶ Natiya awan, pǝ luvon sa man uda hinen asa, Yesu a zla ù doh sǝ wazay, winen apan i wazay. Dǝwan a inde à man ata awan, alay puway anahan ma mac awan. ⁷ Miter sǝ Tawrita ahay tǝ Farisa ahay tinen apan ti dǝfan ide anà Yesu, ata aday, kak kǝ mbǝrak anan dǝ pǝ luvon sa man uda awan nà, ti njad apan alay sa 'am sa man anan mungok kutok.

⁸ Aya ǝna, Yesu nǝ a san way a tinen sǝ bayak ata zle. Anga nan, a jan anà dǝwan a ma mac alay ata, a wa: «Slabak! Tavay à wulen su dǝ anaya inde.» Cǝna, dǝwan ata a slabak, a tavay jek à wulen su dǝ ataya inde.

⁹ Natiya, Yesu a jan anà miter sǝ Tawrita ahay tǝ Farisa ataya fok, a wa: «U no sǝ cǝce pikwen wa: Pǝ luvon sa man uda nà, cǝved inde sa ga mer su way lele awan, kabay cǝved inde sa ga mer su way lelibay awan, dǝaw? Tǝde sa tam anan sifa su dǝ dǝaw, bǝzi lele nǝ sǝ lizen anan sifa dǝaw?»

¹⁰ Yesu a ca patan nerre fok, a jan anà dǝwan a ma mac alay ata kutok, a wa: «Ndǝdoy anan alay anak.»

Dǝwan ata a ndǝdoy anan alay anahan cǝna, wuret alay anahan kǝ pǝsakak.

¹¹ ǝna, way ata kǝ cǝbak anan anà dǝ ataya awan. Ta ma nga sa vad apan awiyaway, aday kǝkǝma ti i ga anan tǝ Yesu anaw.

**Yesu a walay dǝ maslan anahan
ahay kuro nga cew**

Mata 10.1-4; Markus 3.13-19

¹² À luvon ataya inde kutok nà, Yesu a jǝn wanahan à bǝzlom saa ga amboh. A nahay apan hwiypǝ tǝ ide cekǝrkǝrre sa gan amboh anà Mbǝrom.

¹³ Ide a a cǝde kutok bine siwaw nà, Yesu a jan anà njavar anahan ahay tǝ halay nga pǝ cakay anahan. Ta nay ahay kutok nà, a walay wa kuro nga anahan a cew. A ngaman atan nà, dǝ maslan ahay.

¹⁴ Slǝmay a tinen aya hǝna: Simon, dǝwan a Yesu a ngaman tǝ slǝmay hinen, Piyer[§] ata awan, aday Andǝre, mǝrak ana Simon, Yakuba, Yuhana, Filip, Bartilome, ¹⁵ Mata, Tomas, Yakuba wan ana Alfa, Simon dǝ manide sǝ Ruma ahay, ¹⁶ tǝ apan Yuda wan ana Yakuba aday tǝ apan Yudas Iskariyot, dǝ saa ga dǝaf pǝ Yesu ata awan.

**Yesu a mbar anan dǝ
sǝ dǝvac ahay bayak awan**

Mata 4.23-25

¹⁷ Pǝ dǝba anahan a wa nà, atǝ Yesu tu dǝ maslan anahan ataya tǝ dazay à bǝzlom wa, tǝ tavay pa man barbara a fadada. Njavar a Yesu azar aya tinen inde à man ata bayak awan. Aday man su dǝ azar aya ta nay kwa ù kon a azar aya wa, kawa dǝ sǝ Urǝsalima pi zek tu dǝ sǝ Yahudiya azar aya, tǝ apan dǝ sǝ wulen su doh aya bǝse tǝ bǝlay ataya, kawa dǝ sǝ Tirus ahay aday tu dǝ sǝ Sidon ahay fok, tinen à man ata awan.

¹⁸ Ta nay ahay nà, sa naa pak slǝmay pa 'am anahan ahay, aday sa naa njad zay si zek a tinen ahay. Aday dǝ setene sǝ hurvos atan ataya dukwen ta nak ahay, aday fok tǝ mbǝrak re. ¹⁹ Kuwaya a gan may sǝ laman alay à Yesu, anga mǝgala

[§]6:14 Piyer: kawa sa ja nà, Pǝkǝrad.

sa mbar do ahay a nay à winen wa, aday a mbar atan fok.

Ataslay mivel tə dəce

Mata 5.1-12

²⁰ Natiya awan, Yesu a ca pə njarav anahan ahay, a jan atan, a wa:

«Ataslay mivel inde anga kwanay, do mətawak aya awan, anga bahay a Mbərom ma var a nə anga kwanay.

²¹ Ataslay mivel inde anga kwanay, do may a han pikwen həna ataya awan, anga ki naa rihen pə luvon a inde nə, mbodol mbodol mba.

Aday ataslay mivel inde anga kwanay, do sə jalay mərəva ahay ite asa, anga ki naa mbisen pə luvon a inde mba.

²² Kak həna do ahay ta nak ikwen ide, tə rəzlak kwanay à wulen a tinen wa, tə gənahak ikwen, ta jak pikwen 'am lelibay aya anga kə dəfen nga pi nen Wan su Do nə, tislən mivel adəka.

²³ Pə luvon a ta gak ikwen way matana ataya cəna, tislən mivel, ndəzlen tə ambasay adəka, anga Mbərom i varak ikwen magwagway məduwen a à bagəbaga mburom.

Anga bije a tinen ahay dukwen ta gak anan ahay anə do maja'am a Mbərom ahay kətanən re.

²⁴ Əna, kwanay do sə zlile ahay nə, dəce inde pikwen, anga ba kə njiden panan magwagway a kwanay həna pə daliyugo coy.

²⁵ Kwanay, do ma rah aya həna ataya awan, dəce inde pikwen, anga may i naa rawaf kwanay pə luvon a inde mba.

Kwanay, do à ambasay inde həna ataya awan, dəce inde pikwen, anga ki naa yimen ta sə jalay mərəva pə luvon a inde mba.

²⁶ Kak həna do ahay ta ja pikwen nə 'am lele aya nə, dəce inde pikwen, anga bije a tinen ahay dukwen tə varak anan zlangar matanan anə do maja'am mungwalay ataya re.»

Pəlen anan do manide a kwanay ahay

Mata 5.38-48, 7.12

²⁷ Pə dəba anahan a wa, Yesu a jan atan asa, a wa:

«Kwanay do sə puko sləmay ahay, nen apan ni jak ikwen: Pəlen anan do manide a kwanay ahay, gen anan sumor anə do sa nak ikwen ide ahay. ²⁸ Pəsen 'am lele aya anə do sə tahasl kwanay ahay. Gen amboh anə Mbərom anga do sa ga alay tə kwanay ahay.

²⁹ «Dowan a kə dəcak anak pə cakay sləmay kərtek a nə, mbədahan anan apan day hinen asa. Kabay dowan a kə ngəzərak panak zana anak məduwen a sa pak pi zek ata nə, mbəsakan anan apan tegwere sə zana ata re.

³⁰ «Dowan a kə cəcihek panak wa way nə, kə sa gan anan azay bay, varan. Kabay dowan kə ngəzərak panak wa way anak nə, mbəsakan anan, kə cəce a panan bay.

³¹ «Way a aday həna ki gen anan may do ahay tə gak ikwen anan nə, gen atan anan dukwen matanan re.

³² «Kak kə pəlen nə, do sə pəlay kwanay ahay dəkdək nə, waya saa ngərak ikwen apan anaw? Kwa do sə atahasl ahay dukwen tə pəlay nə, do sə pəlay atan ataya re asanaw? ³³ Kabay, kak ki gen anan sumor nə ù do sa gak ikwen sumor ahay dəkdək ata nə, mər-dok sə ayanga a kwanay wuraw? Abay do sə atahasl ahay nə, ta ga nə matanan bay cara daw?

³⁴ «Kak kə viren anan gudire nə, anə dowan aya aday kə sənən zle ti mba apan sə hamak ikwen anan uda tətə ataya nə, waya saa ngərak ikwen apan anaw? Kwa abay do sə atahasl ahay

təkede tə varan gudire nà, anà dōwan aya aday ta san zle ti mba apan sə haman atan anan uda təte ataya bidaw? ³⁵ Əna, adəka bay, pəlen anan dō manide a kwanay ahay, gen atan sumor, viren atan gudire, əna mənəna sə bayak sa jəka ti sa haman umo anan uda mba ata awan. Kak ki gen matanan nà, ki i njidən magwagway bayak awan, ki tərən nə wan a Mbərom sə bagəbaga mburom ahay. Anga Mbərom awan, winen a gan sumor nà, anà dō sa ngar pə alay itəbay ataya awan, aday anà dō sə huwan ahay fok re. ³⁶ Gen anan sumor i zek ahay, anga Bəbay a kwanay Mbərom nà, winen dō sa gan sumor ù dō.»

'Am sa man mungok i zek ahay

Mata 7.1-5

³⁷ «Kâ si men anan anan mungok ù dō azar aya à mivél inde bay. Ata Mbərom dukwen i mak ikwen anan mungok bay ite re. Kâ bənen dō à mivél inde bay. Ata Mbərom dukwen i ban kwanay tə sariya bay ite re. Pəsen anan anan ines anà dō ahay, aday Mbərom dukwen i pəsek ikwen anan à kwanay aya ite re.

³⁸ «Viren anan way anà dō ahay, aday Mbərom dukwen i mak ikwen anan uda awan. I mak ikwen uda nà, tə way sə lavay way məduwen awan, aday i tambal anan, i jəjak anan uda nə lele. I rahak ikwen anan cucucə aday i pəkak ikwen ayak uda à mbulo inde. Mbərom i lavak ikwen ayak uda nà, tə way a kwanay sə lavan uda anà dō ahay ata awan.»

³⁹ Yesu a təkəren atan 'am sə jike hinen asa, a wa: «Do hurof a nà, i mba apan sə bənan alay anà hurof car a təte daw? Kak matanan nà, ti slahay à gujar inde cew maya bidaw? ⁴⁰ Do sə jangay nà, i zalay miter anahan bay. Əna dō sə jangay ata i ndav anan ajangay anahan aday ti sa lavay tə miter anahan ata kutok ba?»

⁴¹ A jan atan asa, a wa: «Iken nà, ka mba apan sə canan anà cukol i ide ana

mərak anak inde, aday dədom i ide anak a inde nà, ka mba apan sə canan sabay ata nà, angama kutok anaw? ⁴² Ka mba apan sa jan anà mərak anak: “Ənga, nə gəbak anan ahay cukol i ide wa”, aday cəkəbay iken a nə dədom i ide anak a inde zləngəddə nà, kə gəbak anan ahay wa bay re asanaw? Mbadəmbadə bidəka! Ənga, gəbay anan ahay dədom i ide anak a wa, aday ki ca ide lele. Ata aday ki i mba apan sə gəbay anan ahay cukol ide anà mərak anak wa nà, na.»

Dədezl si sé tə wan anahan aya awan

Mata 7.16-20, 12.33-35

⁴³ Natiya, Yesu a jan atan asa, a wa: «Dədezl si sé lele a nà, i wahay wan lelibay a bay. Dədezl si sé lelibay a ite nà, i wahay wan lele aya bay. ⁴⁴ Anga na awan, da san anan dədezl si sé ahay fok nà, pa wan a tinen aya wa. Dəwan i mba apan sə bənay ahay wan sə buway i sé sə jəgem wa nà, ibay. Dəwan sa sə bənay ahay maka i sé sə iyam wa dukwen ibay re. ⁴⁵ Do lele a nà, a san sa ja 'am zle ləfedede, anga 'am anahan ata a nay ahay nà, kwa à mivél anahan a lele ata wa. Aday dō sə huwan ite nà, a ja nə 'am sə huwan, anga 'am anahan ata a nay ahay nà, kwa à mivél anahan a lelibay ata wa re. Bina təbəlem su dō a ja nə way sa nay ahay à mivél anahan wa.»

Jike su doh ahay cew

Mata 7.24-27

⁴⁶ Pə dəba anahan a wa asa, Yesu a jan atan, a wa: «Kə ngimen uno “Bahay, Bahay!” nà, aday ki gen way a kawa nen sa jak ikwen aday kī gen ata bay asanaw? ⁴⁷ Ni dəkak ikwen anan həna. Do zənzen a kə nak à man uno, kə slənek 'am uno, kə dəfak anan apan lele nà, winen a ga minje nə tə wayaw? ⁴⁸ Winen a ga minje nà, tu dō sə ndakay doh. A pak saray a nà, a la məke sədek dezl pə pəkərad, a pəkay ahay saray su doh anahan pə

pəkərad ata wa kutok. Zəlaka a haway ahay, a van nga anà doh a mi dezl ata awan, əna doh ata kə mbəzlak bay, anga saray su doh ata ma pak a lele. ⁴⁹Əna do sə sləne 'am uno aday kə dəfak anan apan bay ata nà, winen a ga minje tu do sa dezl doh anahan pə yugo mənjenja sa pak a saray a ata awan. Iven a ga, zəlaka a haway ahay, a van nga anà doh ata cəna, doh ata a mbazl seked seked kwayan'a.»

Yesu a mbar anan bile ana bahay sə suje sə Ruma ahay

Mata 8.5-13

7 Natiya kutok, pə dəba anahan a wa, Yesu a ndav anan 'am anahan sa jan anà do ahay nà, a slabak, a zla way anahan à wulen su doh sə Kafarnahum.

²Bahay sə suje ahay a inde à man ata awan, winen nà, Ruma ahay. Ləliwe sə bile anahan a inde dəvac awan, bəse winen apan i ndav zek coy. ³Matanan, bahay sə suje ata a sləne pə ləbara a Yesu cəna, a slənay ahay məced sə Yahuda ahay à man anahan sa naa gan kem, aday à zla saa mbar anan bile anahan ata ite.

⁴Natiya, do ataya tə dəzley ahay à man a Yesu nà, tə dubok anan, ta gan kem, ta sa jan nà: «Dowan ata nà, abay kə slənen anan ayam anahan ite nà, təde. ⁵Winen a pəlay do a mənuko ahay tə mindel, aday sə hanan umo doh sə wazay ata dukwen, winen a re.»

⁶Natiya awan, Yesu a zla tə məced ataya kutok. Abay bəse tinen apan ti dəzle àga bahay sə suje ata kutok nà, dowan ata a slənay car anahan ahay pə cəved sa naa jan à Yesu nà: «Ba Məduwen, kà yay nga sa nay ahay bay, anga nen na slak təde aday ki dəzley ahay àga nen bay. ⁷Anga nan, na ca apan nà, ni zlak ayak ta nga uno awan, à man anak a nà, na slak bay. Ja 'am anak a dasl kərtek cəna, bile uno i mbar. ⁸Nen a aday nà, bahay uno ahay dukwen inde, aday nen

nə bahay sə lavan nga anà suje ahay bayan aya re. Na sak a jan anà dowan a kərtek a: «Zla tiya», i zla. Na sak a jan anà do hinen: «Hayak à man a anan», i nay ahay. Na sak a jan anà bile uno: «Ga natiya», i ga anan acəkan.»

⁹Natiya, Yesu a sləne anan 'am ataya fok cəna, a zlan à nga lele. A mbədahay 'am pu do sə pərahan ayak azar ataya, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə didək awan, kula na tak anan à nga anà do sa dəf upo nga lele kawa dowan a anan à wulen su do sə Isəra'ila ahay bay.»

¹⁰Do maslan ataya ta ma pə dəba àga bahay sə suje ata kutok. Taa tan ayak à nga anà bile anahan ata nà, kə mbərak, winen inde zay coy.

Yesu a mbar anan wan ana mədukway sə uwar inde, ma mac awan

¹¹Natiya kutok, pə dəba anahan a wa nà, Yesu a zla à wulen su doh a inde tə ngaman Nayin. Njavar anahan ahay, tə do ahay bayak a tə pərahan azar. ¹²Bəse Yesu winen apan i dəzle à wulen su doh ata inde nà, tə zlangay tu do ahay tə gəbak ahay məsinde, tinen apan ti zla anan à məke. Məsinde ata nà, wan ana mədukway sə uwar a inde, mənduwel awan. Do ahay bayak a tinen apan ti zla tatə uwar ata pa 'am jəvay.

¹³Aday kutok, Yesu Ba Məduwen a canan à mədukway sə uwar ata cəna, a gan i zek wa, a jan, a wa: «Njahay way anak, kà yam bay.»

¹⁴Cəna, a zla, a laman alay anà lala sə gəba məsinde ata awan, do sə gəba məsinde ataya tə tavay. Yesu a jan anà məsinde ata, a wa: «Wan ada, nen apan ni jak: Slabak!»

¹⁵Cəna, wan ata a slabak acəkan, a njahay tun, winen apan i ja 'am. Aday Yesu a man anan à alay inde anà may anahan.

¹⁶Do sə canan à way a Yesu a sa ga ata nà, ta ma nga pə ajəjar, tə həran nga anà Mbərom ta sa ja nà: «Do maja'am a Mbərom məduwen a kà nak ahay à wulen a mənuko inde» aday «Mbərom kà nak sa man zek anà mənuko dō anahan Isəra'ila ahay.»

¹⁷Ləbara sə way a Yesu a sa ga ata a ta 'am təday pə daliyugo sə Yahudiya, aday pu kon azar a sa mban atan ataya fok.

Yuhana, dō sa gan baptisma anà dō ahay ata a slan dō ahay à man a Yesu

Mata 11.2-19

¹⁸Natiya awan, njavar ana Yuhana dō sa gan baptisma anà dō ahay ata, tə təkəren anan ləbara sə way a Yesu sa ga ataya fok anà miter a tinen. Yuhana a ngaman anà njavar anahan ahay cew, ¹⁹a slan atan à man a Yesu Ba Məduwen, saa cəce panan: «Iken nà, Almasihu, dōwan a manay sə sləne i nay ahay mba ata daw? Kabay mâ ba dō hinen daw?»

²⁰Do maslan a Yuhana ataya tə dəzle à man a Yesu nà, tə cəce panan kutok, ta wa: «Yuhana dō sa gan baptisma anà dō ahay a slənay manay à man anak saa cəce panak: Iken nà, Almasihu dōwan a manay sə sləne i nay ahay mba ata daw? Kabay mâ ba dō hinen daw?»

²¹À alay ata ite, Yesu winen apan i mbar dō sə dəvac ahay bayak a, à dəvac a tinen ahay wa cara cara, tu dō sə setene ahay, aday kə təbak anan anan ide anà hurof ahay bayak awan.

²²Yesu a mbəfahan atan apan, a wa: «Zlen, təkəren anan anà Yuhana nà, way a kwanay sə canan aday sə sləne: Hurof ahay tə təbak ide, vədal ahay tinen apan ti zla tə saray a tinen, aday dō mə dugwad aya dukwen, zugol inde patan sabay anga tə mbərak. Mədəngazlak ahay, tinen apan ti sləne way tə slə-

may a tinen ahay re, dō ma mac aya tə slabakak ahay à məke wa, aday dō mətawak aya, tə slənek ləbara sa 'am mugom awan. ²³Zay i təran anà dō aday kə mbəsakak sa daf upo nga itəbay ata awan.»

²⁴Pə dəba ana dō maslan a Yuhana ataya sa zla way a tinen ata wa nà, Yesu a dazlan sa jan 'am ana Yuhana anà man su dō ata awan, a wa: «Ki zlen à kiβe à man sa saf inde nà, saa cay ahay pa maw? Pə gusuko aday mad winen apan i bal anan ata daw? A'ay. ²⁵Əna aday ka si cen ahay nà, pa ma kutok anaw? Pu dō aday winen ma pak zana kəlfedede aya ata daw? Do sa pak zana kəlfedede aya aday tinen zlile aya ata dukwen, mə njahay aya way a tinen à gala bahay ahay. ²⁶Aka aday ka si cen ahay nə pa ma kərtek a kutok anaw? Pu dō maja'am a Mbərom bi daw? Ayaw, winen dō maja'am a Mbərom acəkan, aday nen ni jak ikwen nà, winen a zalay dō maja'am a Mbərom ahay re. ²⁷Anga 'am inde mə vinde à Deftere a Mbərom inde, pə winen. Mbərom a wa: “Həna ni slan dō maslan uno, i lahak pa 'am saa ndakak anan cəved lele.**”»

²⁸Yesu a jan atan asa, a wa: «Nen ni jak ikwen ite nà, dōwan inde mə wahay a pə daliyugo sə zalay Yuhana nà, ibay. Aya əna, dō ma kac awan à bahay a Mbərom inde ata ite nà, winen a zalay anan Yuhana tə məduwen.»

²⁹Do ahay, tu dō sə cakal jangal aya təkə fok, tə sləne 'am ataya cəna, tə sənək way a Mbərom ahay fok nà, lele aya awan, bina tə ngəmak baptisma ana Yuhana coy. ³⁰Əna Farisa ahay tə miter sə Tawrita ahay, tə təmahak kawa ana Mbərom sa gan may tâ ga ata bay, bina tə ngəmak baptisma ana Yuhana ata itəbay.

**7:27 Ca pə Malakiya 3.1.

³¹ Yesu a ja asa re, a wa: «Do a wuswes anaya hëna ata nà, ni ga atan minje nà, ta maw? Ta ga minje nà tã wayaw?» ³² Ta ga minje tã gwaslay mæ njahay aya pã zavay sã wulen su doh, tinen apan ti zlahan i zek ahay, ta sa ja nà: “Ma fak ikwen ayak gungozl, kã gærven bay. Ma fak ikwen ayak gingec, kã yimen bay re!” ³³ Anga Yuhana a nay ahay, winen a sa mahay bay, a taa ga sumaya re. Əna ki wen: “Winen mæ vaway nga awan”. ³⁴ Əna nen, Wan su ‘Do, na nay ahay, na pa daf kërây, na sa way kërây nà, ki wen: “Cen apan! ‘Dowan a anan nà, do sã kutov, do sã vaway nga, aday winen car su do sã cakal jangal ahay pi zek tu do sã ines ahay.” ³⁵ Aya əna, do ahay ti san kəlire ana Mbərom winen lele, anga ti canan anà mer su way anahan sa ga ataya awan.»

Yesu àga dōwan a inde tã ngaman Simon, winen Farisa ahay

³⁶ Natiya kutok, dōwan a inde tã ngaman Simon, winen Farisa ahay. A ngaman à Yesu saa pa way àga winen miya awan. Yesu a zla àga dōwan ata, tã njahay sa pa way pã kərtek a kutok.

³⁷ Uwar a inde à wulen su doh ata awan, winen nà do sã atahasl. A slone sa jəka Yesu winen apan i pa way àga Simon, Farisa ahay ata cəna, a nay ahay àga dōwan ata awan, tã amar sã wurde anahan a à dunguzlök inde. ³⁸ Uwar ata a tavay à dəba ana Yesu bəse à man sã saray anahan. Winen apan i yam gweguzguzze, ide sã ayam anahan a dazlan sã banay anan saray a Yesu kusler kusler. A ma nga sã təlkađ panan ide sã ayam anahan ata tã sibøk sa nga anahan, a ban anan saray a Yesu həmbok, a pak apan amar sã wurde ata kutok.

³⁹ Natiya kutok, Simon, Farisa sã dōwan a sã ngaman ayak à Yesu àga winen ata, a canan à way a matanan ata cəna, a jalay ta nga ta nga, a wa: «‘Dowan

a anan i ga nà, do maja'am a Mbərom bay aday bina, a san sa jəka uwar sã laman a anan ata, winen do sã atahasl dukwen a san bay ata nã kəkəmw?»

⁴⁰ Pa 'am anahan ata kutok, Yesu a jan, a wa: «Simon, way inde u no sa jak.»

Simon a mbədahan apan, a wa: «Miter, ja asanaw!»

⁴¹ Yesu a jan kutok, a wa: «‘Dowan a inde nà, gudire anahan inde pã do ahay cew. Pu do kərtek awan, dala anahan apan mbulo səkət đara, pu do hinen ite, mbulo kwa kuro đara. ⁴² Əna do sã dala ata a ca patan cew miya dukwen, dōwan saa mba apan sã haman anan dala anahan ata təte nà, ibay. Anga nan, a mbəsakan atan anan dala anahan ata fok sã coy awan. Əna à wulen su do a cew ataya wa nà, iken kã bayak saa pəlay anan dōwan ata tã mindel nà, dōwan a dūwuraw?»

⁴³ Simon a mbədahan apan, a wa: «I ga nã, saa pəlay anan dōwan ata tã mindel nà, do aday winen sã mbəsakan anan dala zek məduwen a ata awan.»

Yesu a jan apan kutok, a wa: «Ka jak 'am didem awan.»

⁴⁴ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a mbəda 'am pə uwar ata awan, aday a jan anà Simon, a wa: «Na wa, kã canak anan anà uwar a anan ba? Nen na nak àga iken, əna kã varak uno a'am aday anga nê banay anan saray uno ahay bay. Əna winen kə banak uno anan saray tã ide sã ayam anahan, aday pa təlkađ panan tã sibøk sa nga anahan re bidaw?» ⁴⁵ Aday iken nà, kã təmahak nen ta sa ban nen həmbok həmbok bay. Əna winen nà, kwa anuno sa nay ahay àga iken nà, kə mbəsakak sã bunno anan saray uno ahay həmbok həmbok bay. ⁴⁶ Iken kə mbədak uno amar sã wurde pa nga bay, əna winen kə mbədak amar sã wurde pə saray uno ahay re. ⁴⁷ Anga nan, nen apan ni jak: Winen nà, i pəlay nen tã mindel, anga ines anahan ahay bayak a dukwen

mə pəse aya awan. Əna do aday ines anahan ahay mə pəse a mənjoek aकिनен ата нà, winen dukwen i pəlay nen tə mindel bay re.»

⁴⁸ Natiya pə dəba anahan a wa kutok, Yesu a jan anà uwar ata, a wa: «Mazar uno, ines anak ahay mə pəse aya coy.»

⁴⁹ Do a sa pa way pə kərtek a tə winen ataya fok tə dazlan sə jalay ta nga ta nga, ta wa: «Jəba su do wura aday kwa sə pəse ines pu do wa dukwen a mba apan re ata anaw?»

⁵⁰ Əna Yesu a jan à uwar ata asa, a wa: «Adaf nga anak pi nen kə təmak iken. Zla tə zay!»

Uwar sə pərahan azar anà Yesu ahay

8 Natiya, pə dəba anahan a wa a nja-hay əngal nà, Yesu a zla tə njavar anahan a kuro nga cew ataya awan, à wulen su doh ahay, aday pu kon pu kon. A dakay anan ləbara sə bahay a Mbərom mugom awan. ² Uwar aya inde tə pərahan azar. Uwar ataya nà, ba Yesu kə mbərak atan à dəvac a tinen ahay wa, aday kə rəzлак ahay setene à nga a tinen ahay wa re. À wulen sə uwar a sə pərahan azar ataya inde nà: Mariyama, dəna sə Magədala ahay, aday Yesu sə rəzlay ahay setene ahay cuwbe à nga anahan a wa ata awan; ³ tə apan Yuwana, uwar ana Huza, do məduwen a sa ga mer su way àga Hiridus; tə apan Suzana; aday tə apan azar sə uwar aya bayak a re. Uwar ataya ta mak anan zek à Yesu tə njavar anahan ahay tə zliile a tinen.

Jike su do sa casl ndaw

Mata 13.1-9; Markus 4.1-9

⁴ Pə wulen su doh ahay wa cara cara, do ahay bayak a tə halay nga à man a Yesu. A dazlan sa jan atan 'am tə jike, a wa: ⁵ «Dowan inde a zla à guvo, saa casl ndaw. Winen apan i casl ndaw ata

kutok nà, zahav a guce panan pə cəved. Do ahay tə dədəsl anan, aday məvuhom ahay tə dāgay anan. ⁶ Zaav sa ndaw azar a a guce panan pə saray pəkərad. A hay ahay, aday a kuray kwayan'a, anga man ata mə naaz a sabay. ⁷ Zahav mə mbəsakan a à alay inde ata a guce à wulen sə adak inde. Ta ha cəna, ta har pi zek tə adak, əna adak a bənan mbiyed, ndaw ata kə nahak bay. ⁸ Əna azar sə zaav a mə mbəsak ata, a guce pə yugo lele awan. A hay, a har, a nah wan pə hawal sa ndaw kərtek a nà, səkat səkat.»

Pə dəba sa 'am ata wa asa nə, a jan atan 'am tə məgalak awan, a wa: «Sləmay inde pə dowan a nə, à sləne 'am a anan.»

Yesu a ja 'am tə jike nə angamaw?

Mata 13.10-17; Markus 4.10-12

⁹ Pə dəba anahan a wa kutok nà, njavar anahan ahay tə cəce panan, ta wa: «Jike sa 'am anak a sa ga sə manan ata nà, a nan sa ja nə maw?»

¹⁰ Yesu a mbədəhan atan apan, a wa: «Kwanay nà, way mi dər aya à bahay a Mbərom a inde ata nà, winen a kə gak ikwen panan akar sa 'am sə bahay anahan a coy. Əna do azar aya nà, ti sləne way ahay fok nà, si ta 'am sə jike. Anga nan:

Tinen apan ti ca apan, əna tə canan bay, aday ti pak apan sləmay, əna tə sləne bay re.††»

Yesu a pəsak anan jike su do sa casl ndaw ata awan

Mata 13.18-23; Markus 4.13-20

¹¹ Coy, Yesu a wa: «Am sə jike anan a nan sa ja nà, natiya awan: Zaav sa ndaw nà, 'am a Mbərom. ¹² Do azar aya ta ga minje ta ndaw mə guce pə cəved ata awan. Tinen nà, tə sləne anan 'am a Mbərom bəse, əna Fakalaw i nay, i

††8:10 Ca pə Esaaya 6.9.

wudihey anan 'am ata à mivel a tinen wa, anga aday tâ daf apan nga sa tam bay. ¹³Do azar aya ite, ta ga minje tē zaav sa ndaw mē guce pē saray pākērad ata awan. Tinen nā, tē slēnek 'am a Mbərom cəna, tē tēma anan tē ataslay mivel awan. Əna 'am ata a pak sləlay a mivel a tinen inde bay. Zanaka dāce sē daliyugo kà nak, tē way sa njak dō anahan aya cəna, ti mbəsak cəved' sa 'am a Mbərom. ¹⁴Do azar aya ite, ta ga minje tē zaav sa ndaw sē guce à wulen sē adak ahay inde ata awan. Tinen tē slēnek 'am a Mbərom nā, way sē daliyugo ahay inde cara cara ti njak atan. Kawa ti jalay nga pē way sē daliyugo ahay, ti gan may anā zllile sē daliyugo, ti taslay mivel sa ga ubor pē way sē daliyugo ahay cara cara. Way ataya ti bənan mbiyed' anā 'am a Mbərom à mivel a tinen inde, aday 'am ata à zla nga uho saa nah bay. ¹⁵Əna dō azar aya ite asa, tinen ta ga minje tē zaav sa ndaw sē guce pē yugo lele ata awan. Tē slēne 'am a Mbərom nā, ta ban anan tē mivel kərtek a lele. Kwa dāce kē njadak atan dūkwen, tē mbəsak bay re. Ta ban mivel, aday ta zla nga uho pa 'am a Mbərom.»

Man sa daf lalam

Markus 4.21-25

¹⁶Pē dəba anahan a wa kutok, Yesu a jan atan asa, a wa: «Dowan saa daf uko pē lalam aday i dər anan ta sē hərok apan tasa, kabay i dərək anan ayak ù vo lala nā, ibay asanaw? I daf anan bugol nā, pa man jəgad awan, anga aday ife jiyjay à dəvan anā dō sa zla ù doh ataya fok lele. ¹⁷Ayaw, way a mi dər a aday dowan i canan bay nā, i ga inde sabay. Akar sa 'am ma ja aya bay dūkwen, i kay zek pa 'am su dō ahay à man ipēc inde.»

¹⁸A jan atan asa, a wa: «Gen wurwer pē way a kwanay sē slēne ahay. Anga dō kē təbak anan sləmay sē slēne 'am nā, Mbərom i zəgahan anan sē slēne 'am ite

re. Aday dō kē tacak anan sləmay, anga a nan sē slēne 'am bay nā, Mbərom i tēma panan mənjęk anahan a abay sē bayak, kē slēnek anan coy ata re.»

Mərak a Yesu ahay tatə may anahan

Mata 12.46-50; Markus 3.31-35

¹⁹Mərak a Yesu ahay tatə may anahan ta nay ahay à man anahan, əna ta mbak apan sē dəzle dezl à man anahan a bay, anga dō ahay inde bayak a kē zalak. ²⁰Anga nan, dō ahay ta jan à Yesu, ta wa: «Atə may anak tē mərak anak ahay tinen mē tavay aya uho, ta gak may.»

²¹Əna Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Pi nen nā, atə may uno tē mərak uno ahay nā, dō sē slēne 'am a Mbərom ahay, aday sē dəfan apan ataya awan.»

Yesu a gafan 'am anā atə mad' tē a'am

Mata 8.23-27; Markus 4.35-41

²²Pē luvon a inde asa, Yesu a ján à kwalalan inde tē njavar anahan ahay, a jan atan, a wa: «Takasuko pa day uho!» Ta ra zek, ta zla.

²³À alay a tinen apan ti takas tē kwalalan mba ata ite, Yesu a njak ahan à kwalalan ata inde. Zaməma nā, wəvara əduf' a slabakay ahay pa nga sē bəlay ata awan, a'am a ma nga sa rah anan kwalalan, aday bəse tinen apan ti lize coy.

²⁴Natiya njavar anahan ahay tē hədək pē cakay anahan, tē pədək anan, ta jan, ta wa: «Miter, miter! Aday mənuko apan dī lize bəse coy asanaw!»

Cəna, Yesu a slabak, a gafan 'am anā atə mad' tē məsugurndolon sē a'am ahay tē məgalak awan. Cəna, a'am a tavay dēkek, awan a bal sabay fok.

²⁵Natiya Yesu a jan anā njavar anahan ataya awan, a wa: «Kē dəfen upo nga jiga nē kəkəməw?»

Njavar anahan ataya ta ma nga pē ajəjar, a gan atan masuwayan. Ta ja à wulen a tinen, ta wa: «Do wurə həna

anan anaw? A gafan 'am anà atə mad tə a'am ahay dukwen, tə dɛfan apan re ata nà, jəba su do wura kəlanaw?»

Yesu a mbar anan dɔwan a inde tə setene aya à nga inde

Mata 8.28-34; Markus 5.1-20

²⁶Pə dəba anahan a wa kutok, atə Yesu tə njavar anahan ahay tə takas pə day hinen, tə dəzle ù kon sə Gerasina ahay. Kon ata, winen dɛnger pa 'am anà daliyugo sə Galile.

²⁷Yesu a dazay ahay à kwalalan wa bine siwaw nà, do su kon ataya inde a nay ahay pə cakay anahan kwayan'a. Dowan ata nà, setene ahay ta taa ban anan. A taa pak zana pi zek sabay, aday a taa nahay agay sabay re. Əna a taa nahay way anahan ahay nà, à wulen sə jəvay ahay inde. ²⁸⁻²⁹Abay setene ata a taa ban anan nà, saray bayak a way anahan. Ta taa ban anan tə calalaw, alay tə saray a təke, aday tə jaway anan à səsile inde, anga sa gan nga. Tə winen ata təke nà, a slad anan way ataya nduroc nduroc, aday setene ataya tə vawan nga sa haw way anahan à kiɓe re.

A canan à Yesu nà, a zlah pi zek tə məgalak awan, a dukwen gərmec ù vo, a wa: «Iken Yesu, Wan a Mbərom sə bagəbaga mburom, kə pəlay nə ma pi nen wa anaw? Na gak anak kem, kà ga alay ti nen bay ite.»

A ja matana ata nà, anga ɓa Yesu kà jak anan anà apasay lelibay ata à nay à dɔwan ata wa ata awan.

³⁰Yesu a cəce panan kutok, a wa: «Slə-may anak a nə wayaw?»

A mbəfahan apan, a wa: «Tə ngumo nə Daskalak.» Dowan ata a ja matanan ata nà, anga setene ahay inde bayak a i zek anahan inde.

³¹Setene ataya tə dubok a Yesu, ta wa: «Amboh, kem à nak ite. Kà sa razl manay dəren aday m̄ lize dənam à m̄ke sə m̄rda inde bay ite.»

³²À man ata awan, dɔwan aya inde, tinen apan ti ɓal gadura ahay pa zar kon bayan awan, gadura ataya tinen apan ti rac apa a tinen ahay. Əna setene ataya ta gan kem à Yesu, ta wa: «Kem, amboh, ənga varan umo cəved m̄ zla à gadura tiya ataya inde ite.» A varan atan cəved.

³³Natiya, setene ataya tə zləray à dɔwan ata wa, ta zla à gadura ataya inde cəna, gadura ataya tə pəkay anan ahay ahaw kwa pa zar kon wa, tə dazak ayak kwa pa 'am məgujungu je wa à bəlay inde. Fok a tinen awan, tə lizek à a'am ata inde dɛdam.

³⁴Do sa gan nga anà gadura ataya tə canan à way a sə təra ata cəna, ta haw saa dəkay anan ləbara sə way a sə təra patan tə gadura a tinen ataya fok à wulen su doh məduwen awan, aday à wulen su doh sə kiɓe ahay fok re. ³⁵Do ahay tə zləray ahay à wulen su doh ataya wa. Ta zla saa ca pə ləbara sə way a sə təra ata awan. Tə dəzley à man a Yesu nà, ta tan à nga anà dɔwan a setene ahay sa nay ahay à winen wa ata, mə njahay a à man a Yesu, winen tə zana pi zek kutok. A san nga anahan zle lele coy. Aday ta ma nga pə ajəjar. ³⁶Do a sə canan anà masuwayan ataya nà, tə təkəren ləbara sə ambar ana dɔwan ata anà do ahay fok.

³⁷Do su kon ataya ta ma nga sa gan kem à Yesu aday à zla ù kon a tinen wa, anga tə jəjarak tə way ata tə mindel. Natiya kutok, Yesu a ma way anahan à kwalalan inde sa zla way anahan.

³⁸À alay a Yesu winen apan i ján à kwalalan inde sa zla way anahan ata nà, dɔwan a setene sa nay ahay à winen wa ata a gan kem, aday t̄ zla maya ite. Əna Yesu a man 'am pi zek wa ta sa jan nà: ³⁹«Ma agay, aday kà sa dakan anan anà do ahay way a Mbərom sa gak ataya fok.» A zla way anahan, a dəkay anan ləbara sə way a Yesu a sa ga anga winen ata à wulen su doh inde fok.

**Atə Zayrus tə uwar sə laman
alay à zana a Yesu ata awan**

Mata 9.18-26; Markus 5.21-43

⁴⁰ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a takasay ahay bəlay, a may ahay pə day sə Galile kutok. A tan ahay à nga anà do ahay mə halay nga bayak a, tinen apan ti ba anan. Tə təma anan tə ataslay mivél awan.

⁴¹ À alay ata kutok ite, dōwan a inde tə ngaman Zayrus kà zlak ayak à man a Yesu. Winen do məduwen awan, sə lavan nga anà mer su way ù doh sə wazay nà, winen. A nay, a dukwen gərmec ù vo anà Yesu, a gan kem aday à zla àga winen ite, ⁴² anga dəna anahan a inde mənduwel a ma va kuro nga cew awan, winen apan i mac bəse coy.

À alay a Yesu winen apan i zla àga dōwan ata kutok nà, do ahay bayak a tinen apan ti ngədec anan.

⁴³ Uwar a inde à wulen su do ataya ite, mez winen apan i pəkan ahay à kutov wa. Kà gak a pi zek nà, ava kuro nga cew. Kə lizek anan dala anahan fok sa haw a pi zek wa dukwen, dōwan kà mbak apan sa mbar anan bay re.

⁴⁴ Uwar ata a hədəkey à dəba a Yesu, a laman anà 'am sə zana a Yesu pec. Cəna, cənjəlan dəvac anahan kə ndalak panan. Kə mbərak, mez a pəkan ahay à kutov wa sabay.

⁴⁵ Natiya, Yesu a cəce pu do sə pərahan azar ataya wa, a wa: «Wayə sə lumo anaw?»

Kuwayə a ma nga sa ja nà: «Nen bay.» Əna Piyer a mbədahan apan, a wa: «Miter, do ahay nà, tinen apan ti ngədec iken kutok nà, aday ki cəce wayə sə lamak anaw re asa dāw?»

⁴⁶ Əna Yesu a jan atan, a wa: «Ayaw, əna nen a na san dōwan kə lamak uno nà, anga məgala inde kà nak ahay i nen wa.»

⁴⁷ Uwar ata a ca apan nà, Yesu kə sənak apan, i mba apan sa dər panan zek sabay. Anga nan, a nay ahay pa 'am anahan sləbsləb tə ajəjar awan, a dukwen gərmec ù vo anà Yesu à wulen su do ataya inde. A dakan anan anà man su do ata ləbara anahan sə laman anà Yesu, aday à alay anahan sə laman ata nà, a mbar kwayan'a ata awan.

⁴⁸ Pə dəba a 'am anahan ata wa nà, Yesu a jan anà uwar ata, a wa: «Mazar uno, adaf nga anak pi nen ata kə mbərak iken! Zla agay tə zay.»

⁴⁹ À alay a Yesu winen apan i ja 'am ata mba cəna, do maslan a nay ahay àga Zayrus wa, winen do sə lavan nga anà doh sə wazay ata awan. A jan anà Zayrus a nà: «Dəna anak nə, kə ndəvak zek coy. Həna nà, kə vawan nga anà miter sabay.»

⁵⁰ Yesu a sləne 'am ana do maslan ata cəna, a jan anà Zayrus nà: «Kə jəjar bay, daf upo nga lele cəna coy! Dəna anak nà, i mbar.»

⁵¹ Tə dəzle àga Zayrus kutok nà, Yesu a mbakan cəved sa zla ù doh tatə winen a nà, anà Piyer, anà Yuhana tə Yakuba, tə apan anà bəbay a dəna ata tə may anahan cəna coy. ⁵² Yesu a tan ayak à nga anà do ahay bayak a tinen apan ti yam dəna ata, tuhhwa. Əna Yesu a jan atan, a wa: «Kə yimen bay, anga dəna a anan kə məcak bay. A njak ahan ca.»

⁵³ Man su do ataya tə mbasay apan, anga ta san zle, dəna ata nà, abay kə məcak wanahan.

⁵⁴ Əna Yesu a hədəken ayak pə cakay anà dəna ata awan, a bənan alay, a ja tə məgalak awan, a wa: «Dənama, na jak nà, slabak!»

⁵⁵ Cəna, dəna ata a mbar, a slabak acəkan. Coy Yesu a jan atan kutok: «Viren anan ahay way sa pa aday à pa.»

⁵⁶ Way a Yesu a sa ga ata a gan masuwayan anà bəbay a dəna ata tə may anahan a tə mindel. Əna Yesu a jan atan,

a wa: «Way a sə tɛra a anan fok nà, kâ si jen anà dɔwan bay.»

Mer su way ana dɔ maslan a kuro nga cew ataya awan

Mata 10.5-15; Markus 6.7-13

9 Natiya pə luvon a inde, Yesu a halan nga anà dɔ maslan anahan a kuro nga cew ataya awan. A varan atan mɛgala tɛ mazlaɓ awan, sa razl setene ahay, aday sa mbar anan dɔ sə dɛvac ahay re. ²A slan atan saa dɛkay anan lɛbara sa 'am sə bahay a Mbɛrom, aday ta sa mbar anan dɔ sə dɛvac ahay.

³A slan atan, ta sa jan atan kutok, a wa: «Zlen! Əna way kawa dɛker, mbulo, way sa pa, aday dala nà, kâ sa gəben à alay inde bay. Aday ki gəben zana pi zek dɛkwen kɛrtektɛkke re. ⁴Kɛ dɛzlen à man a aday tɛ tɛmahak kwanay àga dɔwan a nà, kâ sa hɛdɛken way a kwanay àga dɔwan ata wa bay. Njihen nà, àga dɔwan a sə tɛma kwanay àga winen ata awan, hus pə luvon a kwanay saa zla way a kwanay ata awan. ⁵Əna aday dɔ sa man ataya tɛ tɛmahak kwanay bay ite nà, zlen way a kwanay à man ata wa, aday kɛ bɛzlɛmen a morbodok su kon a tinen pə saray a kwanay ahay wa, anga aday tɛ san pi zek tinen tɛ ines aya awan.»

⁶Natiya, dɔ maslan anahan ataya ta ra zek, ta zla pu kon pu kon sə dɛkay anan lɛbara mugom a sa 'am sə bahay a Mbɛrom kwa aha fok. Aday tinen apan ti mbar anan dɔ sə dɛvac ahay re.

A nan à Hiridus sa san Yesu nɛ wayaw

Mata 14.1-12; Markus 6.14-29

⁷Natiya kutok, Hiridus, bahay sə Galile, a slɛne pə lɛbara si mer su way a Yesu a sa ga tɛ njavar anahan ahay ataya awan. Aday dɔ ahay tinen apan ti tɛker lɛbara anahan ata re nà, a wusen nga tɛ mindel. Anga dɔ azar aya awan, tinen apan ti ja nà, ta wa: «I ga nà, Yuhana

dɔ sa gan baptisma anà dɔ ahay ata kà mak uho.»

⁸Dɔ azar aya ite ta wa: «Sə slɛray ahay nà, Eliya.»

Dɔ azar aya ite asa ta wa: «I ga nà, dɔ kɛrtekt à wulen su dɔ maja'am a Mbɛrom sə kwakwa ataya kà mak uho.»

⁹Əna Hiridus nà, a wa: «Aday Yuhana dɔ sa gan baptisma anà dɔ ahay ata nà, nɛ gɛdɛk panan nga. Aday sa ga mer su way matana ataya, hus slɛmay anahan a saa ndar ndɛnndan ata nɛ waya asa anaw?»

Natiya Hiridus a gan may sə canan anà Yesu aday à san anan.

Yesu a varan way sa pa anà dɔ ahay ti ga mbulo dɛra

Mata 14.13-21; Markus 6.30-44; Yuhana 6.1-14

¹⁰Natiya pə dɛɓa anahan a wa nɛ dɔ maslan a Yesu a sa slan ataya ta mak ahay à man anahan. Tɛ dɛkan anan way a kawa ana tinen sa gay à man ataya wa ata fok. Aday Yesu a ngaman atan taayak a tinen a, ta zla zad, bɛse tɛ wulen su doh a sə ngaman Baytisada ata awan.

¹¹Natiya, dɔ ahay ta san patan tinen tiya nà, ta zla, ta njad anan Yesu tɛ njavar anahan ahay à man ata awan. Yesu a tɛma atan, a dɛkan atan anan lɛbara sa 'am sə bahay a Mbɛrom. A mbar anan dɔ a sa gan may anà zay a tinen ahay re.

¹²Natiya kutok, suko a ga lele nà, dɔ maslan ataya ta zla pə cakay a Yesu, ta jan nà: «Suwan, mbakan cɛved anà dɔ ahay tɛ zla pə culok ahay, à wulen su doh ahay, anga aday tɛ saa pɛlay way sa pa, ta man sə nahay aya, bina mɛnuko à man kibe inde asanaw?»

¹³Əna Yesu a mbɛdahan atan apan, a wa: «Kwanay a viren atan way sa pa awan.»

Tɛ mbɛdahan apan, ta wa: «Inde pumo nà, tapa sa pen ahay dɛra tɛ apan kɛlefa

ahay cew. Kak si ka gan may mâ zla à wulen su doh ahay inde, saa pəlay ahay way sa pa aday ata bina, həna anan i slan anà man su dō a anan bay asanaw?»

¹⁴Do sa pa way à man ata dukwen, tinen mə baslay a nà, mungol a dəkdek aday nà, ta ga mbulo dāra.

Əna Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Jen anà dō ahay tē njahay njəbukbok. Man kərtek cəna, i ga dō ahay kwa kuro dāra, kwa kuro dāra.»

¹⁵Njavar anahan ataya, ta ga mer su way a kawa ananahan a sa jan atan ata awan.

¹⁶Yesu a gəba anan tapa sa pen a dāra ataya, təkəlef a cew ataya awan. A ca ide à mburom, a ngəran ayak anà Mbərom. A gəzla anan i zek wa, a varan anan anà njavar anahan ahay aday tē gəzlan anan anà dō ahay.

¹⁷Do ataya fok ta pak, tē rahak bah bah. Tē halan nga anà mə mbəsak a patan wa ata awan, aday kē rahak anan cəkarak ahay kuro nga anahan a cew re.

Piyer a dakay anan nà, Yesu nə winen Almasihu

Mata 16.13-19; Markus 8.27-29

¹⁸Pə luvon a inde, Yesu winen apan i ga amboh taayak anahan awan. Aday njavar anahan ahay dukwen tinen inde bəse à man anahan kutok. Yesu a cəce patan wa, a wa: «Do ahay ta ja pi nen nà, nen nə wayaw?»

¹⁹Tē mbədahan apan ite, ta wa: «Do hinen ahay ta wa, iken nà, Yuhana dō sa gan baptisma anà dō ahay ata awan. Do maza aya ta wa, iken Eliya, dō maja'am a Mbərom. Do azar aya dukwen ta ja nà, iken dō kərtek à wulen su dō maja'am a Mbərom ahay sə kwakwa ataya sa may uho.»

²⁰Aday Yesu a cəce patan wa asa, a wa: «Aday kwanay a nà, ki wen nen nà, wayaw?»

Natiya kutok nà, Piyer a mbədahan apan, a wa: «Iken nə Almasihu, dō ana Mbərom sə slənay ahay ata awan.»

²¹Yesu a sləne 'am ata cəna, a gafan atan 'am, a wa: «Əna kâ sa diken anan anan anà dōwan bay.» ²²A jan atan asa, a wa: «Bəlaray nen Wan su 'Do nà, ni ga dəcə bayak awan. Aday məcəd sə Yahuda ahay, tē bahay sə gədan dungo anà way ahay anga Mbərom, tatē miter sə Tawrita ahay ti lar nen, aday dō ahay ti vad'nen. Əna pə luvon maakan anahan a cəna, nen ni slabakay ahay à məkə wa.»

Dəcə inde pə cəved sə pərahan azar anà Yesu

Mata 16.20-28; Markus 8.30 - 9.1

²³Natiya, pə dəba anahan a wa kutok nà, Yesu a jan ù dō sə pərahan azar ataya fok, a wa: «Kak dōwan a a nan sə pəruho azar nà, â mbəsak sə bayakan way anà nga anahan, â tavak dədom anahan mə zləngad ata kəla luvon fok, â pəruho azar. ²⁴Anga kâ nak anan anà dōwan a sa tam anan sifa anahan nà, i lize anan adəka. Əna dōwan a kē lizek anan sifa anahan anga nen nà, i tam anan sifa anahan adəka. ²⁵Bina, dō kà sak a njad'anan way sə daliyugo a anan fok anà winen, aday sifa anahan a nà, kē lizek anan nə, sa gan dədəffa nà, ma mba asa anaw? Ibay!

²⁶«Asa, kak dōwan a kà gak waray sə dakay anan sləmay uno aday sə dakay anan 'am uno ahay nà, nen ni ga anan winen kəkəməw? Á alay a aday na mak ahay tē mazlab uno awan, tē mazlab ana Bəbay uno Mbərom, aday tē maslay anahan cəncan aya ata nà, nen Wan su 'Do dukwen ni naa pəkan waray i ide cite.

²⁷«Nen apan ni jak ikwen tē dīdek awan: Dōwan aya inde à man a anan, ti mac mənəna sə canan anà bahay a Mbərom bay.»

**Zek a Yesu a mbɔɔfa pɛ idɛ ana
njavar anahan ahay**

Mata 17.1-8; Markus 9.2-8

²⁸ Natiya kutok, a njahay pɛ dɔɔba ana 'am a tinen ata wa way sɛ lumo kɔrtek nɔ, Yesu a gɔɔba pɛ azar, Piyer, Yuhana tɔ Yakuba. A jɔn à bɛzlom saa ga amboh.

²⁹ À alay a winen apan i ga amboh à bɛzlom à man ata bine siwaw nɔ, zek anahan a mbɔɔfa, aday zana anahan dukwen a dav herre kwedekkwedek.

³⁰⁻³¹ Cɛna, dɔwan aya inde cew, atɔ Musa tɔ Eliya, tɔ slɔray à jiyjay sɛ mazlab a Mbɛrom inde. Tinen apan ti kad bala tatɔ Yesu, pɛ amac anahan saa tɔra à wulen su doh sɛ Urɛsalima, anga sa ndav anan wa mer su way anahan ata awan.

³² Cɔkɔbay Piyer tɔ Yuhana, aday tatɔ Yakuba nɔ, tinen ma njak ahan aya awan. Ahan ata kɔ gumak atan tɔ mindel, ɔna tɔ pɔɔdek pɛ ahan wa nɔ, tɔ canan anɔ jiyjay sɛ mazlab a Yesu, tu dɔ a cew ataya mɛ tavay aya pɛ cakay a Yesu.

³³ À alay a dɔ a cew ataya tinen apan ti gɔzla nga tatɔ Yesu ata nɔ, Piyer a jan à Yesu, a wa: «Miter, mɛnuko à man a anan nɛ sumor awan. Natiya mi ngaray jawjawa ahay maakan: kɔrtek awan anga Musa, kɔrtek a ite anga Eliya, aday mɛɔɔkwidok a nɔ, anga iken awan.» Piyer a ja 'am anahan ata nɔ, so, bina a gɔzlan alay anɔ 'am anahan ata bay jiga awan.

³⁴ À alay a Piyer winen apan i ja 'am ata nɔ, mugudongudon a dazay, a van atan nga sɛrdɔdek. Njavar a Yesu ataya ta ma nga pɛ ajɛjar anga mugudongudon a sa van atan nga ata awan.

³⁵ Cɛna, 'am a ndɔray ahay à mugudongudon ata wa, a wa: «Wita nɔ, wan uno, dɔ nen sɛ walay anan ata awan. Slɛnen anan anan 'am anahan!»

³⁶ Pɛ dɔɔba ana Mbɛrom sa jay ahay 'am à mugudongudon ata wa cɛna, tɔ canak anan anɔ dɔwan miza pa nga a Yesu wa sabay. À alay ata ite, njavar anahan ataya tɔ njahay way a tinen tete, tɔ tɔkɔrek anan anan lɔbara sɛ way a tinen sɛ canan ata anɔ dɔwan bay.

**Yesu a mbar anan wan a inde
mɛhɛrvov a taa ban anan**

Mata 17.14-18; Markus 9.14-27

³⁷ Idɛ a cɔɔɔde sidew a kutok, Yesu a dazay ahay à bɛzlom wa tɔ njavar anahan a maakan ataya awan. Tɔ dɔzley ahay cɛna, dɔ ahay bayak a ta zla saa zlangay tɔ tinen.

³⁸ À wulen su dɔ a bayak ata wa, dɔwan a inde à man ata a zlah pi zek tɔ mɛgalak awan, a wa: «Miter, amboh. Na gak anak kem, anga wan uno mɛnduwel a hɛna anan à gak i zek wa ite.

³⁹ Mɛhɛrvov a taa ban anan. À alay a aday kɔ bɛnak anan nɔ, a ma nga sa zlah pi zek, winen apan i nguɔce, aday dukwen mumbof a rahan à 'am inde nɛ popo. Winen apan i ga anan alay ta wan a anan tɔ mindel, aday kɔ bɛnak anan dukwen, a man uda bɛsɛ bay re. ⁴⁰ Na gak anan kem anɔ njavar anak ahay, aday tɔ razl panan apasay sɛ mɛhɛrvov ata ite dukwen, ta mbak apan bay re.»

⁴¹ Yesu a jan atan, a wa: «Kwanay nɔ, adaf nga a kwanay ma kac awan kɔlɔɔɔaw? Kɛ sɛnen anan cɔɔɔɔɔ a Mbɛrom bay re. Ni njahay tɔ kwanay, aday ni sɛmen anɔ way a kwanay ahay nɛ hus à siwaw?» A jan anɔ bɛbay a wan ata kutok, a wa: «Ŋnga, hayak anan ahay wan anak ata à man uno awan aday.»

⁴² À alay a wan ata winen apan i nay ahay à man a Yesu ata nɔ, apasay sɛ mɛhɛrvov ata a ban anan kwayan'a bɛram à mɛndak. Winen apan i nguɔce, nguc nguc.

Cəna, Yesu a lar angəraz pə apasay sə məhərvov ata tə məgalak awan. Kwayan'a, a ndalay panan sə coy. A man anan à alay inde à bəbay anahan awan. ⁴³Way a sə təra ata a gan masuwayan anà dō sa man ataya tə mindel, anga məgala sə mazlaḅ a Mbərom ata awan.

Yesu a ḁakay anan amac anahan asa

Mata 17.22-23; Markus 9.30-32

Əna dō ataya fok tinen apan ti jalay pə way a Yesu sa ga ataya mba nà, Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: ⁴⁴«Pəken sləmay lele pa 'am uno nen a saa jak ikwen a həna ata awan. Nen Wan su Do nà, ti varan nen à alay inde anà dō sə dāliyugo ahay.»

⁴⁵Əna njavar anahan ataya tə sənək nga sa 'am anahan a sa jan atan ata bay. Nga sa 'am ata mi ḁer a patan wa, anga aday t̄a san anan 'am anahan a sa jan atan ata bay. Aday ḁukwen zlawan a gan atan sə cəce panan 'am anahan ata re.

Wayə sə zalay dō hinen tə məduwen à bahay a Mbərom inde anaw?

Mata 18.1-5; Markus 9.33-37

⁴⁶Natiya, pə dəḅa anahan a wa asa kutok, njavar anahan ahay tinen apan ti vad' awiyaway pa 'am sa jəka wayə məduwen à wulen a tinen inde anaw. ⁴⁷Kwayan'a, Yesu a san way sə mivəl a tinen ata zle coy. A ngaman ayak anà wan cəḁew awan, a tavay anan pə cəkay anahan awan. ⁴⁸A jan atan, a wa: «Kuwayə kà sak a təma jəḅa sa wan kawa həna anan ataya kərtek a anga sləmay uno nà, ḁowan ata a təma nə nen awan. Aday ḁowan a kə təmahak nen ite nà, a təma nə Mbərom, dō sə slənay ahay nen ata awan. Bina ḁowan aday həna winen cəḁew a à wulen a kwanay inde fok ata nà, winen nə dō məduwen a kutok.»

Do sa nak ikwen ide bay nà, winen dō a kwanay

Markus 9.38-40

⁴⁹Yuhana a jan anà Yesu, a wa: «Miter, ma tak anan à nga anà ḁowan a inde winen apan i razl apasay lelibay aya à dō ahay wa tə sləmay anak. Əna mə gafak anan 'am, anga winen dō a mənuko bay.»

⁵⁰Əna Yesu a mbəḁahan apan, a wa: «Kê gifen anan 'am bay. Do aday a nak ikwen ide bay ata nə, winen nə dō a kwanay asanaw!»

Do sə Samariya ahay tə ḁəfak nga pə Yesu bay

⁵¹Natiya, alay a Yesu saa zla pə dāliyugo wa à mburom winen apan i slay ahay bəse coy ata nà, a jan i zek anahan nə ni zla à Urəsəlima aday. ⁵²A slan dō maslan anahan ahay pa 'am. Ta zla à wulen su doh sə Samariya a inde. Tə dəzle nà, tə pəlan man sə nahay à man ata awan. ⁵³Do sə wulen su doh ataya tə təmahak a bay, anga ḅa tə slənek, a nan sa zla à Urəsəlima.

⁵⁴Əna atə Yakuba tə Yuhana, njavar anahan ahay, tə canan anà way ataya nà, ta jan anà Yesu, ta wa: «Ba Məduwen, a nak m̄a jan ù uko â dazay ahay patan à mburom wa aday â lize atan ḁaw?»

⁵⁵Əna Yesu a cak ayak patan basl tə ide, [a jan atan, a wa: «Ata nà, inde pikwen nə apasay wuraw? ⁵⁶Anga nen Wan su Do nà, na nay ahay anga sə lize anan sifa sə dō ahay bay, əna anga sa tam anan.»]

Cəna, ta zla way a tinen ù kon hinen.

Do sa gan may sə pərahan azar anà Yesu ahay

Mata 8.19-22

⁵⁷Natiya, tinen pə cəved sa zla mba ata nà, ḁowan a inde a jan à Yesu, a wa: «Nen ni pərahak azar kwa aha fok.»

⁵⁸ Yesu a slæne 'am ana dōwan ata nà, a jan, a wa: «Hwehwe ahay nà, mæke a tinen ahay inde, mævuhom sa nga mburom ahay dukwen, doh a tinen ahay inde, əna nen Wan su Do nà, man sə nahay uno inde saa man uda ibay.»

⁵⁹ A jan anà do hinen asa, a wa: «Hayak, pəruho azar!»

Əna dōwan ata a mbədfahan apan, a wa: «Ba Məduwen, u no sə pərahak azar, əna vuro cəved' nà zla agay, nà saa lay anan ahay cəbay uno aday.»

⁶⁰ Yesu a mbədfahan apan, a wa: «Mbəsak anan məsinde ahay tâ la məsinde a tinen ahay. Əna iken, zla saa dəkay anan ləbara sa 'am sə bahay a Mbərom.»

⁶¹ Do hinen ite a jan à Yesu, a wa: «Ba Məduwen, u no sə pərahak azar, əna mbuko cəved' saa jan ahay 'am pi zek wa anà do su doh uno ahay aday.»

⁶² Yesu a mbədfahan apan ite, a wa: «Do kə bənak alay pi jə sa ga mer aday winen apan i ca ide à dəba kurkwer nà, kà slak saa ga mer su way à bahay a Mbərom inde bay.»

Yesu a slan njavar anahan ahay kwa kuro cuwbe nga cew

10 Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a walay njavar maza aya awan, tinen kwa kuro cuwbe nga cew. A slan atan pa 'am anahan cew cew à wulen su doh ahay inde, aday ta man anahan a sa zla uda ataya fok re.

² A slan atan ta sa jan atan, a wa: «Way sa pa inde à guvo bayak a sə halan nga, əna do sə halan nga aya ta kac ike. Suwan gen anan kem anà bahay sə guvo awan, à zəga anan do ahay à guvo, anga sə halan nga anà way sa pa.

³ «Zlen, na slan kwanay kawa wan sə təman ahay à wulen sə kəla kibe ahay inde. ⁴ Əna way kawa dala, mbulo,

təkarak nà, kà sa gəben à alay inde bay. Kà sa mbədfəken awan pə cəved', anga sa jan 'am anà do ahay bay re.

⁵ «Kə dəzlen àga dōwan a nà, jen anà do su doh ataya nà, zay a Mbərom à təra à gulom su doh a anan inde. ⁶ Kak do sa gan may à zay a Mbərom inde à gulom su doh ata nà, zay a kwanay i təran anà dōwan ata awan. Kak matanan bay cəna, zay a kwanay i təran atan bay. Əna zay a kwanay ata, i may ahay pə kwanay awan. ⁷ Njihen à gulom su doh a sə təma uda kwanay ata awan. Pen way, aday sen way a tinen a saa varak ikwen ata fok. Anga do si mer su way i pa nà, way sə herreb' anahan. Kà sa bəren awan pu doh pu doh bay.

⁸ «Kə dəzlen à wulen su doh a aday tə təmahak uda kwanay ata nà, pen way a tinen saa varak ikwen ata fok. ⁹ Mbəren anan do sə dəvac ahay kawa ana kwanay sa tan à nga à man ata awan. Aday jen atan dukwen: «Bahay a Mbərom, winen defefe coy.» ¹⁰ Əna kə dəzlen à wulen su doh a aday tə təmahak kwanay à man ata bay cəna, zlen, kà sa tiven à məgəzləga cəved', aday jen atan nà: ¹¹ «Mi bəzlmək ikwen anan morbodok sə wulen su doh a kwanay pə saray a manay ahay wa anga ines a kwanay. Əna sənən apan lele, bahay a Mbərom winen defefe tə kwanay coy.» ¹² Əna nen apan ni jak ikwen, pə luvon sə sariya nà, zek i naa dan anà do su kon ataya zal do sə Sodoma ahay.††»

Dəce pu kon aya sə təma 'am a Yesu bay ataya awan

Mata 11.20-24

¹³ Yesu a ja asa, a wa: «Iken, wulen su doh sə Kurajin, yam zek anak anga dəce i tak à nga. Iken, wulen su doh sə Baytisada dukwen, dəce i tak à nga re. Anga abay masuwayan aya ma ga à wulen su doh a kwanay ataya, tâ ga anan à wulen

††10:12 Ca pə Laataanooji 19.1-29.

su doh sə Tirus tə Sidon nà, dō sa man ataya ti yam pə ines a tinen ahay bīdāw? Ti pak zana sə māsīnde pi zek, ti njahay à mēndak à rəbā inde aday sə dākay anan tə yimak pə ines a tinen ahay tə dīdek awan. ¹⁴ Anga na awan, pə luvon sa ndav anan daliyugo nà, sariya ana atə Tirus tə Sidon nà, i dan atan 'am kawa ana kwanay bay.

¹⁵ «Iken Kafarnahum, a ga apak nà, Mbərom i cakaf wa iken à mburom dāw? Matana bay! Ki zla nà, à məkə sə mərda adəka coy.»

¹⁶ Natiya, Yesu a jan anà njavar anahan ataya kutok, a wa: «Do kə slənek ikwen anan nà, kə slənek uno anan re. Dowan a kə tēmahak kwanay bay nà, a tēma bay nà, nen awan. Aday asa dō kə tēmahak nen bay, a tēma bay nà, zek a Mbərom a sə slənay ahay nen ata awan.»

Njavar a Yesu ma slan a kwa kuro cuwbe nga cew ataya ta may agay

¹⁷ Do maslan a kwa kuro cuwbe nga cew ataya ta may ahay tə ataslay mivēl awan. Ta nay, ta jan à Yesu nà: «Ba Məduwen! Kwa apasay lelibay aya dukwen tə bənak umo à 'am wa anga sləmay anak.»

¹⁸ Yesu a jan atan ite, a wa: «Nə canak anan anà Fakalaw kə slahak ahay à bagəbaga mburom wa kawa Mbərom a wuted ike. ¹⁹ Əna ihe! Anga məgala sə mazlaḅ uno, ni varak ikwen cəved ki jənen pə nga sə dədəw ta sə raje aya awan, aday ki gen bahay pə manidē a kwanay Fakalaw, pə way ahay fok. Awan saa ga alay tə kwanay nà, inde sabay. ²⁰ Aya əna kə tislēn mivēl həna anga apasay lelibay aya tə bənak ikwen à 'am wa cəna coy bay. Tislēn mivēl həna adəka nà, anga sləmay a kwanay ahay mə vinde awan, à mburom.»

Ataslay mivēl a Yesu

Mata 11.25-27, 13.16-17

²¹ À alay ata kutok, Apasay Cəncan a a taslan a mivēl anà Yesu. A həran nga anà Mbərom, a wa: «Bəbay uno, iken Bahay sə bagəbaga mburom, iken Bahay sə daliyugo. Suse anak, anga kə dākak anan anan way a anaya anà gwaslay ahay, way ataya aday dukwen abay kə dəkək anan pu dō sə kəlire ahay wa, pu dō sə asan way ahay wa. Ayaw, Bəbay uno, ka ga matanan, anga a zlak à nga anakiken awan.»

²² A jan anà dō sa man ataya kutok, a wa: «Bəbay uno Mbərom kə varak uno anan way ahay fok. Dowan sa san sa jəka nen wan anahan nə ibay, si zek ana Bəbay Mbərom awan. Aday dukwen, dōwan sa san Bəbay uno nə wayaw nà, ibay, si nen wan anahan awan, tu dō aday Wan a Mbərom a gan may sə dakan atan anan ataya awan.»

²³ Pə dəbā anahan a wa Yesu a mbədə 'am pə njavar anahan ahay, a jan atan anà tinen a dəkdek, a wa: «Tislēn mivēl anga kə cinen anan anà way a anaya awan. ²⁴ Nen apan ni jak ikwen: Do maja'am a Mbərom ahay tə bahay ahay bayak a ta gak anan may sə canan à way a kwanay a sə canan həna ata awan, əna tə canak anan anà awan bay. Ta gan may sə sləne way a kwanay a sə sləne həna ata awan, əna tə slənek awan bay re.»

Jike pu dō sə Samariya a inde a ga sumor lele awan

²⁵ Natiya awan, miter sə Tawrita a inde a slabak, anga a nan sa ban anan Yesu pə kwande. A cəce pə Yesu wa kutok, a wa: «Miter, ni ga nə mer sa ma aday ni sa njad sifa sa ndav bay ata anaw?»

²⁶ Yesu a mbədəhan apan, a wa: «Ka tan à nga mə vinde a à Deftere sə Tawrita

inde nə maw? Iken apan ki jinge nà, a ja nə maw?»

²⁷ A mbəđahan apan anà Yesu ite, a wa: «Mə vinde uda nà: “Pəlay anan Mbərom Fetek, Bahay anak, tə mivəl anak a təke, tə apasay anak a təke, tə məgala anak a təke, tə abayak nga anak a təke”» aday “Pəlay anan dō sə cakay su doh anak kawa iken sə pəlay anan nga anak ata awan.^{§§}»

²⁸ Yesu a jan: «Wita nà, lele. Zla, kaa ga matanan kawa iken a sə baslay ata, aday ki njad sifa sa ndav bay ata kutok.»

²⁹ Əna miter sə Tawrita ata a nan sə đakay anan nà, acəce 'am anahan ata nə lele awan. Anga nan, a cəce pə Yesu wa asa, a wa: «Aday dō sə cakay su doh uno ata nə wayaw?»

³⁰ Yesu a mbəđahan apan kutok, a jan nà: «Dowan a inde a slabak à Urəsalima wa, i zla à Yeriko. Pə cəved kutok, dō sə akar ahay ta kad apan, tə culok panan zana, ta ndazl anan ledəđde. Ta zla way a tinen, tə mbəsak anan nə hədek hədek kawa i ndav zek coy.

³¹ «À man ata dukwen, dō sə gəđan dundo anà way anga Mbərom a inde, a nay tə cəved ata cite. A canan anà dōwan ata mə nahay a gwehəhhe nà, a zla way anahan tə zlawak cangəhha.

³² «Capəpa asa, dō hinen a nay ahay ta man ata re, winen dō sa ga mer su way ù doh sə mazlađ a Mbərom. A nay, a ca pə dōwan ata matana re cəna, a ban cəved tə zlawak, a zla way anahan ite.

³³ «Əna Samariya a inde, winen apan i zla à man anahan dəren a ite, a dəzley à man ata nà, a canan anà dōwan a mə nahay a gwehəhhe ata awan, a gan i zek wa. ³⁴ A həđəken ayak pə cakay, a pəkan disise ahay pə mbələk anahan a pi zek ataya awan, a banan apan. A slabak

anan, aday a zləzlam anan pə zungo anahan, a zla anan à wulen su doh, à man sə təma mbələk ahay, a gan nga anà dōwan ata lele.

³⁵ «Ide a cəde sidew a nà, a varan dala sə *dinar** ahay cew anà bahay su doh ata awan. A jan nà: “Gan nga anà dōwan a anan lele. Kwa à ga nə kə lizek anan dala anak anà nga dəp nà, pə luvon a ni may ahay ta man a anan ata nà, ni naa hamak anan dala anak kutok.”»

³⁶ Yesu a cəce pə miter sə Tawrita ata wa kutok, a wa: «À wulen a su dō a maakan ataya inde nà, sə təra dō sə cakay su doh ana dōwan aday dō sə akar ahay sa kad apan ata nà, wayaw?»

³⁷ Miter sə Tawrita ata a mbəđahan apan anà Yesu kutok, a wa: «Sə təra dō sə cakay su doh anahan nà, dōwan a sa gan sumor ata awan.»

Yesu a jan kutok, a wa: «Əna, iken zla, kà sa ga matanan ite.»

Yesu winen àga atə Marta tə Mariyama

³⁸ Natiya awan, atə Yesu tə njavar anahan ahay tinen pə cəved sa zla à Urəsalima nà, tə dəzle à wulen su doh a inde. À man ata nə, uwar a inde tə ngaman Marta, a təma atan àga winen.

³⁹ Məran a uwar ata inde dəna awan, tə ngaman Mariyama. A nay ahay pə cakay a Yesu, a njahan ù vo, winen apan i pak sləmay pa 'am ana Yesu sa ja ataya fok. ⁴⁰ Cəkəbay Marta nà, nga winen apan i wusen ti mer su way à mbak inde.

Natiya kutok, Marta a nay ahay à man a Yesu, a jan, a wa: «Ba Məduwen! Dəna a anan winen mə njahay a pə cakay anak kəriya awan, aday zek winen apan i dō

[¶]10:27 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 6.5.

^{§§}10:27 Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 19.18.

* 10:35 *Dinar* kərtek nà, àga tinen dala si mer su way sə hway kərtek.

ti mer su way ahay taayak uno kutok nà, ka jan û mo zek ite bidaw?»

⁴¹ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Hey Marta, hey Marta! Iken nà, kə varak anan nga anak pi mer su way ahay bayak a ba? ⁴² Əna way inde kərtek lele awan, təde sə varan anan nga anak. Mariyama a varan anan nga anahan nà, anà way ata awan. Dowan saa gafan apan 'am nà, inde sabay.»

Atətək way a Yesu pə amboh

Mata 6.9-13, 7.7-11

11 Pə luvon a inde, Yesu winen apan i ga amboh à man a inde. A ndəvay anan ahay sa ga amboh ata nà, do kərtek à wulen sə njavar anahan ahay wa a jan: «Ba Məduwen, dakan umo anan sa gan amboh anà Mbərom, kawa ana Yuhana sə dakan anan anà njavar anahan ahay ata ite.»

² A mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay apan ki gen amboh anà Mbərom nà, jen nə natiya awan: Bəbay a manay, do ahay tâ san sləmay anak nə cəncan awan.

Bahay anak â ga zek à wulen a manay ite.

³ Varan umo way sa pa saa slan umo ata pə luvon pə luvon fok ite.

⁴ Pəsen umo anan ines a manay ahay, kawa ana manay sə pəsen anan anà do sa gan umo ines ataya cite.

Ba manay pə way saa njak manay ahay wa ite,

anga aday mâ sa zla ì ines inde bay.»

⁵ A jan atan asa, a wa: «Hinahibay məndala anak inde, aday ki zla àga winen gak à luvon inde. Ki jan nà: “Amboh, məndala uno. Daf kə mbakak pikwen wa mənjøek ite dāw? Ənga, vuro ite!

⁶ Anga car uno a inde, a may ahay à man a wa, winen àga nen, əna way sa pa inde upo sə varan ibay.” ⁷ Natiya kutok, məndala anak ata i mbədahak ahay apan ù doh wa ta sa jak nà: “Kə bəbulu ahay

awan bay wuna! Nə tacak anan məsūdoh uno coy, manay apan mi njak ahan tə gwaslay uno ahay. Ni mba apan sə slabak aday sə varak ayak way sa pa sabay!”»

⁸ Natiya Yesu a jan atan asa, a wa: «Nen apan ni jak ikwen: Məndala anahan ata i slabak sə varan ahay way anahan a sa gan may ata awan. I varan ahay nà, anga sa jəka winen məndala anahan ata bay, əna anga winen apan i bəbalan ayak awan uho wa hwiya ata awan.

⁹ «Natiya kutok, nen apan ni jak ikwen: Cəcihen! Mbərom i varak ikwen way a kwanay sə cəce ata awan. Pəlen! Ki ten anan à nga anà way a kwanay a sə pəlay ata awan. Jen 'am pi zek uho, aday ti təbak ikwen ayak wa. ¹⁰ Anga kuwaya kə cəcihek way cəna, ti varan. Kuwaya kə pəlak way dukwen, i njaf way anahan a sə pəlay ata awan, aday kuwaya kə jak ayak 'am pi zek uho wa dukwen, ti təban ayak wa cite re.

¹¹ «Kwanay bəbay ahay, wan anak kə cəcihek panak kəlef nà, ki mba apan sə varan dədew à yime sə kəlef inde bay asanaw? ¹² Kabay wan anak a cəce panak slay nà, ki mba apan sə varan rəje à yime sa slay inde bay re asanaw? ¹³ Kwanay do lelibay aya adəka nà, kə sənən a viren anan way lele aya anà wan a kwanay ahay zle. Matana re, Bəbay a kwanay Mbərom winen à bagəbaga mburom dukwen, i mba apan sə varan Apasay Cəncan a anà do sə cəce panan ataya fok bidaw?»

Yesu a razl setene ahay tə məgala a Mbərom

Mata 12.22-30; Markus 3.20-27

¹⁴ Pə luvon a inde, Yesu a rəzlay anan ahay setene ù do maandak a wa, aday dōwan ata a dazlan sa ja 'am njəlen'en'e. Way ata a gan masuwayan anà do ataya awan. ¹⁵ Əna do azar aya ta wa: «Sə varan məgala a aday sa razl setene ataya

nà, Bə'elzebul†, winen bahay sə setene ahay.»¹⁶ Do azar aya ite ta gan may sa ban anan pə kwande. Anga nan, tə cəce panan â gan atan masuwayan sə way sa nay ahay à mburom wa.

¹⁷ Əna Yesu a san way a tinen sə jalay ata zle kwayan'a. A jan atan kutok, a wa: «Â bahay a wura wura fok cəna, kak do anahan aya 'am kà zlak atan pi zek bay nà, bahay ata i nes wa. Doh ahay dukwen ti təra nə rəgay ahay, ti mbəzl sekef sekef. ¹⁸ Matanan re, kak Fakalaw kà gak vəram ti zek anahan a nà, bahay anahan a dukwen i tavay nga daw? Natiya, kwanay ki jen, nen na razl setene ahay nə tə məgala ana Fakalaw nà, angamaw? ¹⁹ Kak nen na razl setene ahay tə məgala ana Fakalaw nà, aday wan a kwanay ahay ti sa razl setene ahay nə tə məgala à waya kutok asa anaw? Anga nan, sa naa mak ikwen anan mungok nà, wan a kwanay aya awan. ²⁰ Tə didem awan, na razl setene ahay tə məgala sə Apasay a Mbərom. Matanan re, ki sənən anan kutok, bahay a Mbərom kà nak ahay à wulen a kwanay.»

²¹ A ja asa, a wa: «Kak do gədan a, aday mə lavay zek a tə way sə alay anahan a, i ba way su doh anahan ahay lele nà, way anahan ahay ti lize daw? ²² Əna do sə zalan məgala à nga wa kà nak ite, kə zalak anan winen tə mungol nà, i ngəzar panan way sə alay anahan sə lavay anan zek ata awan, i gəzla anan zlıle anahan a sə ngəzar pə dowan ata wa anà car anahan ahay.

²³ «Do sə pəlay nen bay ata nà, winen nə do manidə uno. Dowan a kà mak uno zek sə halan nga anà way ahay bay cəna, sa tan 'am à kibe nà, winen awan.»

Amay ana setene à mivél su do inde

Mata 12.43-45

²⁴ Yesu a ja asa, a wa: «Setene kà nak ahay ù do wa nà, i zla à man kibe inde saa bar, saa pəlay man sa man uda awan. Əna kə njadək man bay nà, i jan anà nga anahan: “Suwan ni ma ù doh uno nen a sa nay ahay wa ata awan.” ²⁵ Kà sak a may ahay nà, i tan à nga anà doh anahan a mama'am ata mə ndakay awan, mə faday a lele. ²⁶ Aday cəna, i ma pə dəba, i ray ahay apan setene azar aya cuwbe, sə zalay anan tə huwan asa, ti nay, ti njahay à dowan ata inde. Aday anjahay ana dowan ata nà, i təra lelibay a zal pa sə kukwa ata wa asa.»

Mbərom a daf ngama anahan nà, pu do sə sləne 'am anahan ahay

²⁷ Yesu winen apan i ja 'am ata mba cəna, uwar a inde à wulen su do ataya, a ja tə məgalak awan, a wa: «Mbərom kə dəfək ngama anahan pə uwar a sə wahay iken, aday iken sa sa pay anahan a ata awan.»

²⁸ Əna Yesu a mbədəhan apan ite, a wa: «Mbərom a daf ngama adəka nà, pu do sə sləne 'am anahan ahay, aday sə dəfan apan anà 'am anahan a ma ja ataya awan.»

Do ahay ta gan may Yesu â gan atan masuwayan

Mata 12.38-42

²⁹ Natiya kutok, do ahay bayak a tinen apan ti zlak ayak à man a Yesu asa. Coy, a jan atan kutok, a wa: «Do sə biten ahay nà, tinen huwan aya awan. Tinen ta gan may nà, anà masuwayan. Əna ti canan anà masuwayan sə awan sabay, kak si masuwayan sə təra pə Zonas, do maja'am a Mbərom ata aday. ³⁰ Kawa ana Mbərom sə dakay anan mazlaḃ sə

†11:15 Bə'elzebul nà, sləmay ana Fakalaw re.

sləmay anahan anà dō sə Nəniwe ahay tə masuwayan sə təra pə Zonas[‡] ata nà, nen, Wan su Dō, həna dukwen ni təran anà dō sə biten ahay nə matanan re. ³¹ Pə luvon sə sariya nà, bahay sə Saba dukwen i slabak sa gan sariya anà dō sə biten a anaya awan. Anga kwa winen doren təkede nà, kà nak ahay sa naa pəkak ayak sləmay pa 'am ana bahay Sulimanu, ma ja aya tē kəlire ata awan.[¶] Əna, cen apan həna kutok, dō sə zalay anan Sulimanu tə məduwen dukwen, winen inde à man a ana awan. Əna hwiya dōwan a ngam sə sləne 'am anahan bay re. ³² Pə luvon sə sariya a Mbərom saa ga ata nà, dō sə Nəniwe ahay ti slabakay ahay uho pə kərtek a tu dō sə biten a anan ataya, ti gan atan sariya. Anga dō sə Nəniwe ahay nà, tə sləne wazo ana Zonas cəna, ta yam pə ines a tinen ahay. Aday dukwen, dō sə zalay Zonas winen inde à man a ana awan.»

Idə nà, way sa kan anan jiyjay anà zek

Mata 5.15, 6.22-23

³³ Yesu a ja asa, a wa: «Dowan saa daf uko pə lalam, aday i dər anan, kabay i hərok apan tasa nà, ibay. Əna i daf anan lalam ata nà, pə way sa daf lalam awan, anga aday idə jiyjay à dəvan anà dō sa zla ù doh ataya fok lele.

³⁴ «Idə anak nà, kawa lalam sə dəvan jiyjay anà zek anak. Kak idə anak winen lele nà, ata zek anak a fok winen à jiyjay a inde. Əna, kak idə anak a lelibay nà, zek anak kə tərak kawa winen i idə zənzen a inde. ³⁵ Gan nga anà zek anak lele, bina idə jiyjay anak à sa tərak kawa idə zənzen bay. ³⁶ Kak zek anak a fok i idə jiyjay inde nà, aday kə mbakak uda man sə idə zənzen mənjək bay nà, zek anak fok i təra idə jiyjay, kawa lalam sa kak anan jiyjay ata awan.»

Yesu a man a mungok anà Farisa ahay pi zek tə miter sə Tawrita aya awan

Mata 23.1-36; Markus 12.38-40

³⁷ Yesu a ndav anan 'am anahan ata mba cəna, Farisa a inde, a ngaman pa daf àga winen. Ta zla àga dōwan ata kutok, ta pa daf miya awan. ³⁸ A gan masuwayan anà Farisa ata, anga Yesu a pa daf mənjàna sə banay alay kawa atətak way sə bije a tinen ahay ata awan.

³⁹ Yesu a san way anahan a sə bayak ata zle. Anga nan, a jan, a wa: «Kwanay Farisa ahay nà, ki gen minje nə tə gəsa'am kabay tuwez. Kə cakifən anan day sə uho aya lele cəna coy. Aday cəkəbay, ta su doh sə mivel a kwanay ahay nà, mə cakad aya bay. Mivel a kwanay ahay ma rah aya nà, tə ubor aday tə huwan ahay. ⁴⁰ Kwanay nà, demdemem sə dō ahay! Mbərom a ndakay way ahay nà, day sə uho tə day su doh a təke bidaw? ⁴¹ Way a à siked a kwanay kabay à tuwez a kwanay inde ataya nà, viren anan anan anà dō mətawak aya awan, aday way a azar aya fok ti i tərak ikwen cədan'a kutok.

⁴² «Əna kwanay Farisa ahay, wawayah, dəcə i tərak ikwen! Kə rəzlen anan à nga wa sa var alay mbok wa kərtek sə daslam ahay cara cara nə lele. Əna kə mbədəken anan nga tə didek anahan, tə asan zek anahan ahay. Abay tədə ki gen nà, way ataya awan, mənjàna sə mbəsak sa ga way a azar aya re.

⁴³ «Kwanay Farisa ahay, wawayah, dəcə i tərak ikwen! Anga ki zlen ù doh sə wazay ahay cəna, ki cen wa dukwen, man zəbor aya awan. Ki gen anan may nà, dō ahay ta jak ikwen anan 'am à kwasuko nà, tə akərdeh aya awan, à wulen sə dō ahay inde fok.

[‡]11:30 Ca pə Zonas 1 - 4.

[¶]11:31 Ca pə 1 Laamiibe 10.1-13.

⁴⁴ «Wita nà, wawayah, dɛce i tɛrak ikwen! Anga ki gen minje nà, tɛ jɔvay, aday dɔ ahay tɛ canak anan bay ata awan. Do ahay tinen apan ti bɛran pa nga mɛnjɛna sa san apan.»

⁴⁵ Pɛ dɛba ana 'am a Yesu a sa jan atan ata wa nà, dɔ kɛrtek à wulen sɛ miter sɛ Tawrita ahay a mbɛdahan apan, a wa: «Ta 'am anak a sa ja ata nà, kɛ tɛrak manay à mɛndak re bidaw?»

⁴⁶ Yesu a mbɛda apan, a wa: «Kwanay, miter sɛ Tawrita ahay, wawayah, dɛce i tɛrak ikwen! Anga kwanay apan ki taviken anan way ma ba aya tɛ mindel ata pa nga anà dɔ ahay, anga aday tɛ gɛba. Əna kwanay a dukwen, ki men atan apan zek kwa ta wan sɛ alay bay re.

⁴⁷ «Wawayah, dɛce i tɛrak ikwen! Anga kwanay apan ki dɛzlen anan jɔvay anà dɔ maja'am a Mbɛrom ahay. Aday cɛkɛbay, sa vad anan dɔ ataya nà, bije a kwanay aya awan. ⁴⁸I ga nà, way a bije a kwanay ahay sa ga à alay ataya nà, kà zlak ikwen à nga. Bina, sa vad anan dɔ maja'am a Mbɛrom ataya nà, bije a kwanay aya awan. Aday kwanay hɛna dukwen, kwanay apan ki dɛzlen anan jɔvay ataya re angamaw? ⁴⁹Anga nan, Mbɛrom kà jak, a wa: «Ni slan dɔ maja'am uno ahay tu dɔ maslan uno ahay. Ti vad anan azar su dɔ a tinen aya awan, aday ti ga anan alay tu dɔ azar aya re.» ⁵⁰Anga, kwa pa sɛ ndakay daliyugo wa, hus hɛna nà, tinen apan ti ndav anan dɔ maja'am uno ahay ta sa vad atan à mɛke sa ndaw. Anga nan, ni naa cɛce mez ana dɔ uno ahay nà, pu dɔ sɛ biten a anan aya wa. ⁵¹A bɛnay ahay kwa pɛ amac ana Abel[§] wa, hus pɛ amac ana Zakari, winen ma vad a à gala su doh sɛ mazlaɓ a Mbɛrom à wulen ana atɛ man cɛncan a ta man sɛ gɛdan dungo anà way ahay ata awan.** Ayaw, acɛkan, Mbɛrom

i naa gan sariya anà dɔ sɛ biten a anaya awan, anga way ataya fok.

⁵² «Kwanay, miter sɛ Tawrita ahay, wawayah, dɛce i tɛrak ikwen! Anga kɛ ticen anan cɛved sa san Mbɛrom. Aday kwanay a dukwen, ki zlen à cɛved ata inde sabay re. Aday kɛ gifen anan 'am anà dɔ sa gan may sa zla tɛ cɛved ataya re.»

⁵³ Natiya kutok, pɛ dɛba ana 'am anahan ataya wa nà, a slabakay way anahan à man ata wa. Cɛna, miter sɛ Tawrita ahay tɛ Farisa ahay, ta ga apan mivel. Tɛ cɛce panan way ahay cara cara bayak awan, ⁵⁴anga ta gan may nà, abay Yesu à nes 'am cɛna, ata ti ban anan pɛ kwande.

Aba zek pɛ way lelibay a wa

Mata 10.26-27

12 Natiya, à alay ata a ite, dɔ ahay tɛ halay nga bayak awan, a baslay zek bay. Tinen apan ti zla nà, tɛ jɛnan pɛ saray i zek ahay. Yesu a dazlan sa jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Bɛnen nga a kwanay nɛ lele pɛ wudɛh sɛ Farisa ahay wa, anga tinen nà, dɔ sɛ mbadɛmbada ahay. ²Way mi dɛr aya fok ti kay ahay zek uho mba, aday 'am mɛ sɛsɛk aya asɛsɛk fok, ti slɛne zek kutok. ³Anga nan, 'am a kwanay sa ja i idɛ zɛnzen a inde ata nà, i slɛne zek i idɛ jiyjay a inde, aday 'am a kwanay sɛ sɛsɛk asɛsɛk taayak ù doh a kwanay ataya dukwen, ti slɛne zek kawa ki jen nɛ uho pɛ zavay wa.»

Lele sɛ jɛjɛran nà, anà wayaw?

Mata 10.28-31

⁴ Yesu a jan atan asa, a wa: «Nen apan ni jak ikwen, car uno ahay: Kɛ jɛjɛren anà dɔ sa mba apan saa ndɛvak ikwen anan sifa tɛte ataya bay, anga pɛ dɛba anahan a wa nà, ti i mba apan sa ga

[§]11:51 Ca pɛ Laataanooji 4.8.

**11:51 Ca pɛ 2 Habaruuji Nyalaadɛ 24.20-22.

awan inde sabay. ⁵Do a aday tæde ki jøjiren anan ata nà, nen apan ni ðakak ikwen anan: Jøjiren anan adæka nà, anà Mbærom. Winen nà, i mba apan sà ndævak ikwen anan sifa tæte, aday pæ dæba anahan a wa ðukwen, i mba apan sa zla kwanay à mæke sà mærdæ inde re. Ayaw, sumor a nà, jøjiren anan anà ðowan ata kutok.

⁶«Slænen asa aday, na wa kæ sænen zle, tæ sukom kæðeye ahay ðara tæ dala særdæde aya cew bidaw? Æna aday ðukwen, Mbærom a san patan zle fok re asanaw! ⁷Kê jøjiren awan bay jiga awan. Kwa sibœk sa nga a kwanay ahay ðukwen mæ baslay aya kærtek kærtek fok coy. Pæ Mbærom nà, kwanay kæ zilen a kæðeye ahay gæmgam asanaw!»

Yesu i man zek ù do sæ ðakay anan læbara anahan ahay

Mata 10.32-33, 12.32, 10.19-20

⁸Yesu a jan anà njavar anahan ahay asa re, a wa: «Kak ðowan a kà jak pa 'am su do sæ daliyugo ahay “Nen do a Yesu!” nà, nen Wan su Do ðukwen, ni ja pa 'am ana maslay a Mbærom ahay: “Winen do uno!” cite re. ⁹Æna ðowan kà jak pa 'am su do sæ daliyugo ahay sa jœka a san nen Yesu bay cæna, nen ðukwen ni jan anà maslay a Mbærom ahay nà, na san anan bay ite re.

¹⁰«Do kè jœnak uno pa 'am i nen Wan su Do nà, Mbærom i pæsen anan. Æna kak ðowan a a jœnan pa 'am næ anà Apasay Cæncan a nà, wita Mbærom i pæsen anan ines anahan kula itæbay.

¹¹«Kwa siwa siwa tæ bœnak kwanay aday ta zlak kwanay pa 'am sæ sariya ù doh sæ wazay ahay, kabay pa 'am ana bahay sæ daliyugo ahay, kabay pa 'am su do mæduwen aya dæp nà, kâ sa jilen sa jœka aday mi i mbæðahan atan apan næ, kækæmaw kabay mi i ja næ maw ata bay.

¹²Anga à alay ata nà, Apasay Cæncan a

i ðakak ikwen anan 'am a kwanay a saa ja ata awan.»

Jike su do zliile a mindel awan

¹³À wulen su do a bayak ata wa kutok, ðowan a inde a jan anà Yesu, a wa: «Miter, ænga, jan anà mærak uno à gæzlan umo anan way a bœbay a manay sa mac panan ata awan.»

¹⁴Æna Yesu a mbæðahan apan, a wa: «Dowan a anan, nen næ tærak do sa gak ikwen sariya, kabay sæ gæzlak ikwen anan zliile a kwanay ahay bay asanaw?»

¹⁵Natiya, a jan anà do ataya fok kutok, a wa: «Bænen nga a kwanay pa sæ pœlay zliile wa. Anga sæ bænan anan sifa uho anà do zænzen a nà, way anahan ahay, kabay zliile anahan ahay bay.»

¹⁶Natiya awan, Yesu a tækæren atan jike sa 'am a anan kutok, a wa: «Dowan a inde nà, zliile awan, guvo anahan ahay inde pa man ma ndaþ aya awan. Kà gak apan way bayak a tæ mindel. ¹⁷Dowan ata a jalay à mivel anahan inde kutok, a wa: “Man i sla sa pak anan uda way uno ma ga bayak a anaya fok bay kutok nà, ni ga næ kækæmaw?”

¹⁸«Coy a jan i zek anahan a kutok, a wa: “Næ njadæk anan nga sa 'am a kutok. Suwan ni kad' anan de uno ahay fok, ni han uda mæduwen aya awan, aday ni pak anan uda ndaw uno tæ way sa pa uno azar ataya fok. ¹⁹Aday ni jan à nga uno nà: Zek uno, way anak inde mæ ndakay man a bayak awan, i ndav bay, i slak way sæ ava bayak a wanahan. Man uda kutok, pa way sa pa anak ahay aday bay itæðaw! Ænga, sak ayak way hœna anan aday, mbasay, taslay mivel bayak awan.”

²⁰«Æna Mbærom a mbæðahan apan, a wa: “Dowan a mindel a anan awan, à luvon a sæ biten a anan inde nà, ni gæba anan sifa anak. Æna aday way anak a sæ halan nga bayak a anan ata nà, waya saa pa anan kutok anaw?”»

²¹ Yesu a ndav anan ta sa jan atan kutok, a wa: «Matanan awan, pu do sə halan nga anà zliile bayak a, anà nga anahan a dəkdek ata nà, i naa təran matana re, bina pə ide a Mbərom nə winen do mətawak awan.»

Adaf nga pə Mbərom

Mata 6.25-34

²² Pə dəba anahan a wa kutok, Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Nen apan ni jak ikwen həna: Kà sa jilen pə way sa pa tə zana bay. ²³ Sifa si zek a zalay way sa pa, aday zek dukwen a zalay zana re. ²⁴ Ənga, cen pə ngahak ahay aday. Ta casl awan bay, ta car awan bay, aday de a tinen ahay dukwen ibay. Əna Mbərom winen apan i varan atan way sa pa re. Əna kwanay, pə ide a Mbərom nà, kə zilen a məvuhom ahay lele bidaw?»

²⁵ «Waya à wulen a kwanay saa mba apan tə ajalay nga anahan a sə zəga anan apan luvon sə njahay anahan mənjoek anaw? ²⁶ Kak ki mben apan sa ga way mənjoek kawa wita bay asənə, aday kə jilen pə way azar aya nà, angama kutok anaw? ²⁷ Ənga, cen pə avərez sə way ahay sa hay ahay à kiβe ataya aday. Ta ga mer sə awan bay, ta han awan pi zek bay. Tə winen ata təke nà, nen apan ni jak ikwen: Kwa abay bahay Sulimanu tə zliile anahan a bayak ata təkede nà, kula kə pəkak zana lele aya pi zek kawa avərez sə way ahay à kiβe ataya bay re. ²⁸ Həna dəp nà, Mbərom winen apan i rəba anan daslam sə kiβe ahay, aday sidew a dukwen ti i han anan uko tə daslam ataya re. Kwanay do ma kac adaf nga a anan aya awan, kak Mbərom kà mbak apan sa ga mer su way matana nà, i mba apan sə pəkak ikwen zana pi zek lele aya zal way ahay, à kiβe ataya bidaw?»

²⁹ «Matana awan, kwanay nà, kà sa yan anan nga i zek a kwanay ahay sə pəlay nə way sa pa kabay way saa sa

ata bay. Kə jilen pə way ataya bay re. ³⁰ Anga jəba sə way kawa way ataya ata nà, sa ya apan nga sə pəlay nà, do sa san Mbərom bay ataya awan. Əna kwanay a nà, ki gen anan may anà way ataya dukwen, Mbərom Bəbay a kwanay a san apan zle re. ³¹ Suwan, pəlen adəka nà, bahay a Mbərom, aday way a kwanay sa gan may ataya nà, Mbərom awan, i varak ikwen atan kutok re. ³² Kə jəjiren awan bay, dəna uno ahay, anga Mbərom a gan may sə varak ikwen anan bahay anahan.»

Man sa der zliile lele awan

Mata 6.19-21

³³ Yesu a jan atan asa, a wa: «Sukumen anan way tə way a kwanay ahay, aday kə viren anan anan dala awan, anà do mətawak aya awan. Təmen mbulo sa daf dala lele aya, aday sa nes itəbay ataya awan. Ndiken ayak man pə zliile a kwanay ahay à bagəbaga mburom. Anga à man ata nà, zliile a kwanay ahay ti lize itəbay. Do sə akar ahay ti njad apan alay bay, mumok ahay dukwen ti mba apan sa pa anan sabay re. ³⁴ Anga, zliile a kwanay ma daf a à man ata nà, mivəl a kwanay a dukwen i ga nə cezlezlen'e à man ata re.»

Do si mer su way lele awan

³⁵ Yesu a jan atan asa, a wa: «Liven zek lele. Hinen anan lalam a kwanay ahay lele. ³⁶ Təren nà, kawa do sa ga mer su way ahay, tinen sa ba anan bahay su doh a tinen i may ahay à man sə gəba uwar wa ata awan. Kwa à ga nə bahay su doh ata à may ahay agay nə siwa siwa cəna, tinen inde mə lavay zek a sə təban ayak wa. ³⁷ Kak bahay su doh ata a may agay, aday a tan à nga anà do si mer su way anahan ataya ma njak ahan aya bay, tinen apan ti ban pu doh cekərkəre nà, ngama i təran anà do ataya awan. Nen apan ni jak ikwen tə didəm a həna:

Winen a ta nga anahan awan, i jawad zek, i ngaman atan ahay, i varan atan man sə njahay, aday i gəzlan atan way sa pa tə alay anahan awan, ti pa kutok. ³⁸ Kak bahay su doh a tinen ata a may nə man luvon kabay əduw təkede, aday a tan atan ahay à nga nə tinen tə ide cekərkərre nə, ngama i tərən anà do sa ba pu doh ataya awan.

³⁹ «Sənen pə way inde lele aday: Kak bahay su doh awan, a san apan zle, à alay a hənə anan nə, do sə akar ahay ti nay ahay àga winen saa zləray anan ahay nə, dōwan ata i nahay nə tə ide cekərkərre anga aday do sə akar ataya tã zlan ù doh bay, bidaw? ⁴⁰ Kwanay dukwen, njihen mə lavay zek aya cekərkərre matanan re, bina, nen Wan su Do nə, ni i may ahay à alay a dūwuraw dukwen, ki sənen apan bay re.»

Do sa ga mer su way lele awan, tu do sa ga mer su way lelibay awan

Mata 24.45-51

⁴¹ Natiya, pə dəba ana 'am a Yesu a sa jan atan ata wa kutok nə, Piyer a jan, a wa: «Ba Məduwen, ka ja 'am sə jike a anan ata nə, anga manay dāw, bəzi anga do ahay fok dāw?»

⁴² Yesu a mbədahan apan, a wa: «Do sa ga mer su way lele awan, aday winen nə wurwer a ata nə, wayaw? Winen nə, dōwan a aday bahay su doh anahan a sə mbakan anan do si mer su way ahay fok à alay anahan inde ata awan. Winen i varan atan way sa pa lele à alay aday tədə sa pa way ata awan. ⁴³ Zay i tərən anà dōwan ata awan, kak bahay su doh anahan kà mak agay aday kà tak anan ahay à nga winen apan i gan nga anà do si mer su way anahan ataya lele nə, na. ⁴⁴ Matana awan, nen apan ni jak ikwen lele, bahay su doh anahan ata i mbəsakan anan way ahay à alay inde nə fok.

⁴⁵ «Aya əna, hinahibay ite, do sa ga mer su way ata kà sak a jalay à nga anahan inde: “I ga nə, bahay su doh uno i may bəse bay.” Winen gədek sa ga anan alay tə azar su do si mer su way ahay, gədek pə way sa pa anahan ahay, sa pa, aday winen apan i vaway nga tə mahay anahan ahay re. ⁴⁶ Sənen apan lele kutok, bahay su doh ana dōwan ata i may ahay nə, pə luvon a aday winen a i san apan bay jiga ata awan, kabay à alay a dukwen i san bay re. Bahay su doh anahan ata kà sak a may ahay aday kà tak anan ahay à nga nə, winen apan i ga mer su way lelibay aya ata nə, i ga anan alay tə dōwan ata tə mindel. I razl anan, i sa njahay tu do lelibay aya awan.

⁴⁷ «Hinahibay do si mer su way a inde, aday a san way kawa ana bahay su doh anahan sa gan may à ga anan ata awan. Aya əna, dōwan ata kə lavak anan zek, aday kà gak anan way kawa sa zlan à nga anà bahay su doh anahan ata bay re. Kak matanan nə, ti jan pə akəta nə lele, ti vad anan alay bayak awan. ⁴⁸ Əna do si mer su way hinen inde, winen a san sa ga way a kawa sa zlan à nga anà bahay su doh anahan ata bay. Winen nə, ti jan pə akəta nə mənjoek kəriya awan, anga a san bay. Tə varak anan way anà dōwan a bayak a nə, ti cəce panan wa nə bayak a re. Dōwan a aday tə mbakak anan anan way à alay inde bayak nə, ti naa cəce panan dukwen bayak a re.»

'Am i zlan pi zek anà do ahay sabay anga Yesu

Mata 10.34-36

⁴⁹ Natiya awan, Yesu a dazlan sa ja asa, a wa: «Nen na nay ahay nə, anga sa naa dəfan uko anà daliyugo, aday na gan may nə uko ata abay à han kwayan'a. ⁵⁰ Nen ni dazay təzlev hənə à dəce inde kawa do sə dazay à 'am inde à alay a winen sa ga baptisma ata awan. Əna hwiya nen ni sa məndolor sə dəce ata

hus à andav a inde. ⁵¹ Kwanay ki jen nà, nen na nay ahay anga aday zay â ga inde pə daliyugo daw? Cəkəbay matanan bay, na nay sə gəzla anan do ahay pi zek wa adəka bugol. ⁵² Azanan do ahay dāra a gulom su doh kərtek a inde nà, ti gəzla. Do ahay maakan awan, 'am i zlan atan pi zek tu do cew aya sabay. Do a cew ataya dukwen, 'am i zlan atan pi zek tu do maakan ataya sabay re. ⁵³ Bəbay sa wan i nes pi zek ta wan anahan, aday wan ata dukwen, ti nes pi zek tə bəbay anahan ata re. May sa wan i nes pi zek tə dəna anahan, aday dəna ata dukwen, ti nes pi zek tə may anahan ata re. May sa wan dukwen i nes pi zek tə dalay ana wan anahan, aday dalay ana wan anahan ata dukwen, ti nes pi zek tə jəje anahan ata re.»

**Agəzlan alay pi zek
wa anà way saa təra ahay**

Mata 16.2-3

⁵⁴ Yesu a jan atan asa, a wa: «Kə cinen anan anà mburom kə gəbak ahay veg-ege tə day sə dəlon wa nà, ki wen, iven i gay ahay, aday a ga ike acəkan re. ⁵⁵ Ka sak a cinen anan à mad winen apan i ma nga à dəlon nà, ki wen ata herreβ i ga, aday a ga ike acəkan re. ⁵⁶ Matana awan, kwanay do sə mbadəmbada ahay, way sa ga à mburom tə way saa təra pə daliyugo fok nə kə sənən a agəzlan anan alay pi zek wa nə lele, aday kə sənən pə way sə təra à alay a wuswes a anan inde sabay ata nà, angama kutok anaw?»

**'Am â zlak ikwen pi zek
tu do manidə anak**

Mata 5.25-26

⁵⁷ Pə dəba anahan a wa, Yesu a jan atan asa, a wa: «Kwanay a ki mben apan sə gəzlan alay pi zek wa anà way lele aya tə lelibay aya ta nga a kwanay a bay jiga nà, angamaw? ⁵⁸ Hinahibay, dōwan a kə zlahak apak, aday kwanay pə cəved

sa zla à man sə sariya mba nə, suwan 'am â zlak ikwen pi zek. Njiden zay à wulen a kwanay inde, à alay a kwanay pə cəved mba ata awan. Bina tə mungok anak ata təkə, dōwan ata kə sak a dəzle iken à man su do sa ga sariya ahay nà, ti mak anan mungok aday do sa ga sariya i varan iken à alay inde anà suje ahay, ti tacak ayak iken à dangay. ⁵⁹ Nen apan ni jak: Hus pə ananak saa hamay anan way anahan a sa zlah anan apak ata bay cəna, ti mbəsakay ahay iken ù doh sə dangay ata wa bay jiga awan.»

**Suwan sə mbədahan lən i ines
daw, kabay sə lize daw?**

13 À alay ata ite, dōwan aya inde à man ata awan, ta jan à Yesu ləbara su do sə Galile ahay, ta wa: «Pilatu kə vədak anan Galile ahay à alay a tinen apan ti gəfan dūngo anà way anà Mbərom, aday mez a tinen kə japak tə mez sə way a ma gad dūngo aya ata awan.»

² Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kwanay kə jilen nà, do a ma vad ataya ta mac matanan nà, anga tinen do sa ga ines ahay zal a do sə Galile azar ataya daw? ³ Nen apan ni jak ikwen nà, matanan bay, əna kwanay həna dukwen kə mbədihən anan lən anà ines a kwanay ahay bay cəna, ki lizen kawa do ataya cite re. ⁴ Kabay do a kuro nga jəmaakan sa mac à Silowam, à alay a doh zəbor a sa mbazl patan ata nà, kə jilen tinen ta gak ines ahay zal do sə Urəsalima azar ataya fok daw? ⁵ Nen apan ni jak ikwen nà, matanan bay re. Əna kwanay həna dukwen, kə mbədihən anan lən anà ines a kwanay ahay bay ite nà, ki lizen dənam kawa do ataya re.»

Jike sə buway sə wahay bay ata awan

⁶ Yesu a jan atan 'am sə jike a anan awan, a wa: «Dōwan a inde a jule buway à guvo anahan, a nay saa bənak ayak wa

wan awan, əna kə bənak bay, anga kə wahak bay. ⁷Dowan ata a jan anə do sa ga mer su way à guvo ata, a wa: “Həna kà gak ava maakan, nen apan ni ta nay abay sə bənak ayak wa wan sə buway anan, əna nə njadak bay anga kə wahak bay. Suwan gad anan, bina winen apan i nəso anan guvo kəriya nə pa maw?” ⁸Əna dowan ata a jan nà: “Bahay su doh uno, suwan mbəsak anan apan sə tə viya a anan kərtek aday, ni lan à cakay wa, ni pəkan bərbor tuwwe nə, ⁹izəne pəc hinen ahay nà, i wahay kəmwaw? Kak kə wahak bay re nà, aday kà gad anan kutok.”»

Yesu a mbar anan uwar a inde pə luvon sa man uda awan

¹⁰Pə luvon a inde nà, luvon sa man uda awan, aday Yesu winen apan i wazay ù doh sə wazay. ¹¹À man ata awan, uwar a inde mə təra à məndak a ava kuro nga jəmaakan, anga setene sa gan. A mba apan sə tavay bay. A zla nà, mə kərdeh a tuhha. ¹²Yesu a canan anə uwar ata cəna, a ngaman ahay, aday a jan, a wa: «Mazar, kə mbərak à atəra à məndak anak wa!» ¹³Cəna, a daf apan alay, kwayan'a uwar ata a tavay lele kutok, a həran nga anə Mbərom.

¹⁴Cəkəbay, way ata kə cəbak anan anə do sə lavan nga anə doh sə wazay ata, anga Yesu sa mbar anan uwar ata pə luvon sa man uda ata, ata awan. A jan anə do ahay kutok, a wa: «Luvon ahay inde mbərka sa ga mer su way ahay, əna suwan kī nen ahay à luvon a mbərka ataya inde aday sa mbar, bina si pə luvon sa man uda aday bay.»

¹⁵Yesu Ba Məduwen a mbəfahan apan, a wa: «Kwanay nà, do sə mbadəm-badə ahay kələdaw? Pə luvon sa man uda nà, kə pəsiken sla a kwanay ahay, kabay zungo a kwanay ahay sa zla atan à

man saa varan atan a'am bidaw? ¹⁶Uwar a həna anan nà, winen do sə zaav ana Ibərahima. Fakalaw kà gak anan alay ava kuro nga jəmaakan nà, abay tədə sə pəsakay anan ahay à alay a Fakalaw wa pə luvon sa man uda itəbay kələdaw?»

¹⁷'Am ana Yesu a sə mbəfahan atan apan ata a pəkan waray i ide inde anə do manidə anahan ataya fok. Əna do azar ataya fok tə taslak mivel anga mer su way ana Yesu a sa ga lele ataya awan.

Jike sa wan sə bəzan

Mata 13.31-32; Markus 4.30-32

¹⁸Pə dəba anahan a wa asa, Yesu a wa: «Bahay a Mbərom a ga minje nà, ta maw? Aday ni ga anan minje həna nà, ta maw? ¹⁹Ta ga minje nə tə wan sə bəzan.†† Dowan a a gəba, a casl anan à guvo anahan, a hay ahay, a təra dədəzl si sé məduwen awan, aday məvuhom ahay tə ndakay apan doh pə alay si sé anahan aya ata awan.»

Jike sə wudəh

Mata 13.33

²⁰À dəba wa asa re, Yesu a ja, a wa: «Bahay a Mbərom ta ga minje nə ta ma asanaw? ²¹Ta ga minje tə wudəh sə kwasay way ata awan. Uwar a ra mən-jœk, a gan anan, a pak pə nuko anahan gəsadaf maakan. A lab anan nà, nuko ata fok a kwasay, a zlambar.»

Jike sə məsudoh mə mbəfəc awan

Mata 7.13-14, 21-23

²²Natiya, à alay a Yesu winen apan i zla à Urəsalima nà, a takas kon a azar aya, tə wulen su doh ahay. Aday winen apan i tətakan way anə do ahay.

²³À alay ata kutok nà, dowan a inde, a cəce panan, a wa: «Ba Məduwen, waka Mbərom i tam a nà, azar su do ahay əngal cəna coy daw?»

††13:19 Yesu a ga minje nà, ti sé sə àga tinen a inde kawa kemsire.

Yesu a mbədfahan atan apan, a wa:
²⁴«Njəzlen pi zek sa zla à bahay a Mbərom inde tə məsudoh a mbədec a njulehwehwe ata awan. Nen ni jak ikwen, do ahay bayak awan, ti gan may sa zla uda awan, əna ti mba pi zek bay.
²⁵Aday, alay a i nay, bahay su doh i slabak nà, i tacay anan məsudoh anahan kutok. Ata kwanay nà, kwanay uho mba. Matanan, ki dəzlen anan sə dəcan ayak anà məsudoh, ta sa ja nà: “Manay uho ite. Bahay su doh a manay, təban umo ayak wa ite.”

«Bahay su doh ata i mbədfahak ikwen ahay apan ta sa ja nà: “Kwanay mayanaw, na san kwanay bay fok.”

²⁶«Aday ki dizlen anan sa ja kutok: “Da pak way sa pa, da sak way fok tatə iken awan, aday kə wazak à wulen su doh a manay re.”

²⁷«I mbədfahak ikwen ahay apan hwiya ta sa ja nà: “Na jak ikwen lele, na ja nə kwanay mayanaw nà, na san bay jiga awan. Mbəsiken nen səfek. Zlen ayak à man uno wa, kwanay do sə huwan ahay.”

²⁸«À alay ata kutok nà, ki cinen anan anà Ibərahima, Isiyaku tə Yakob, aday tu do maja'am a Mbərom ahay fok à bahay a Mbərom inde. Ata kwanay nà, ki yimen, ki rəcen slan, anga tə tacak pikwen uho. ²⁹Do ahay ti halay ahay nga kwa pə daliyugo ahay wa fok, kwa ta sə wura wa fok. Ti nay pə kərtek a sa pa way à bahay a Mbərom inde. ³⁰Sənen apan lele kutok, azar su do a ma lah aya pa 'am həna ata nà, ti naa təra do mədakwidok aya awan. Aday azar su do a mədakwidok ataya ite, ti naa təra do ma lah aya pa 'am cukutok.»

Asəder sə Urəsalima ahay

Mata 23.37-39

³¹À alay ata ite, Farisa aya inde, ta nay ahay pə cakay a Yesu, aday ta jan: «Zla way anak à man a anan wa, bina Hiridus a gan may sa vad iken.»

³²Əna Yesu a mbədfahan atan apan, a wa: «Zlen ka si jen anà do sə wurwer a kawa wan ana ayah ata nà: Luvon sə biten ta sə sidew nə, nen apan ni razl apasay lelibay aya awan, ni mbar anan do sə dəvac ahay. Aday pə luvon maakan anahan a nà, ni ndav anan mer su way uno. ³³Aya əna, sumor a ni pərahan azar anà cəved uno biten, sidew, aday anjahay sidew kərtek, bina a zla pi zek aday do maja'am a Mbərom à mac uho à man aya bay, sumor a nà, à Urəsalima awan.

³⁴«Hayaka Urəsalima ahay! Kwanay do sə Urəsalima ahay! Kə vəden anan do maja'am a Mbərom ahay, aday kə tiren anan do a Mbərom sə slənak ikwen ahay ataya tu kon. Aday saray bayak a, na gak anan may sə halak ikwen nga anà kwanay do sə Urəsalima ahay ù vo uno, kawa man njəkar sə halan nga anà wan anahan ahay à bərgaslay inde ata awan. Əna hwiya kə ngəmen bay re. ³⁵Ihe, doh sə mazlaḅ a Mbərom a kwanay i təra rəgay. Nen ni jak ikwen anan: Ki cinen uno sabay, si azanan ki naa cinen uno nà, à alay a aday ki i jen: “Mbərom à dəf alay sə mazlaḅ anahan pu do sa nay ahay tə sləmay anahan ata awan.††»

Yesu a mbar anan dōwan a inde pə luvon sa man uda awan

14 Pə luvon sa man uda a inde nà, bahay sə Farisa ahay a inde, a ngaman à Yesu saa pa way sa pa əga winen. Əna à man ata kutok nà, do a à man sa pa dəf ataya, tə dəfan ide anà Yesu zuhhwe nə lele.

††13:35 Ca pə Jabuura 118.26.

²Aday dōwan a inde à man ata awan, zek anahan a fok nà, ma tar a dængel-effè, anga dēvac a gan, winen pa 'am a Yesu. ³Yesu a cœce pē miter sē Tawrita tē Farisa mē ngamay ataya wa, a wa: «Pē luvon sa man uda nà, cœved inde sa mbar anan dō dēvac a daw, kabay cœved ibay daw?»

⁴Do ataya tētēte way a tinen, ta ngam sē mbēdahan apan bay.

Coy Yesu a mbēdā 'am pē dōwan a ata kutok, a mbar anan, aday a jan ā zla way anahan.

⁵Pē dēba anahan a wa nà, Yesu a jan ū dō sa man ataya asa, a wa: «Kwanay nà, hinahibay wan anak kabay sla anak kē slahak à kurok inde kwa pē luvon sa man uda nà, ki zēbay anan ahay wa way anak kwayan'a bidaw?»

⁶Tētēte way a tinen ta mbak apan sē mbēdahan apan bay re.

Jike pa man sē njahay à man sē way sa pa

⁷Natiya, à man ata kutok, Yesu a ca pu dō a mē ngamay a ataya nē, ta ca nà, man sē njahay lele aya awan. Anga nan, a gan atan jike sa 'am a anan, a wa: ⁸«Kak tē ngamak anak à azar uko sē gēba dalay nà, kâ sa lah sē njahay à man lele inde bay, anga hinahibay à wulen su dō a mē ngamay ataya inde nà, dō sē zalay iken tē mēduwen, i ga inde uda awan. ⁹Ata, bahay su doh a sē ngamak ikwen ata, i nay pē cakay anak, i jak kutok: “Mbēsakan man sē njahay a anan anà dōwan a anan.” Ata nà, waray i gak sa zla saa njahay à man sē njahay a sē dēba ata inde bidaw? ¹⁰Adēka bugol nà, kak tē ngamak anak à man a nà, kâ sa njahay, à man sē njahay su dō mēduwen aya inde bay. Ata dō sē ngamak ikwen ata kâ sak a canak nà, i jak: “Car uno, hayak! Ka naa njahay à man a lele a anan inde.” Ata i varak mazlaḅ lele pa 'am su dō a mē ngamay a à azar uko

ataya awan. ¹¹Matana awan, kak dōwan a kē hērak anan nga i zek anahan nà, ti tēra anan à mēndak. Aday kak dōwan a kâ mak anan nga anahan à mēndak ite nà, ti hēran nga nē lele.»

¹²Pē dēba anahan a wa nà, a jan anà dōwan a sē ngaman anà dō ahay à azar uko āga winen ata kutok, a wa: «Ka sak a da way sa pa sē azar uko nà, kâ saa ngaman apan anà car anak ahay, kabay mērak anak ahay, tu dō anak ahay, aday anà dō sē cakay su doh anak zliile aya ata bay. Anga tinen nà, ti naa ga azar uko pē luvon a inde, aday ti ngamak saa hamak anan uda awan. ¹³Ēna kak ka dak way sa pa sē azar uko nà, suwan ngaman apan anà dō mētawak aya awan, anà dō mē tēra à mēndak aya awan, tu dō vēdal aya awan, aday anà dō hurof aya awan. ¹⁴Natiya Mbērom i daf apak alay sē mazlaḅ anahan, anga dō ataya nà, ti mba apan sē hamak anan uda bay. Ēna Mbērom i i hamak anan uda awan, pē luvon anahan saa slabakay anan ahay dō dīdēk aya à mēke wa ata awan.»

Jike sē azar uko mēduwen awan

Mata 22.1-10

¹⁵Natiya kutok, dōwan a inde à wulen su dō sa pa daf pē kōrtek a tatē Yesu ataya, a slēne jike sa 'am ata cēna, a wa: «Ataslay mivel i tēran anà dō sa pa way sa pa anahan à bahay a Mbērom inde ata awan.»

¹⁶Coy Yesu a mbēdahan apan kutok, a wa: «Dowan a inde, a ga azar uko mēduwen awan, a da way sa pa, aday a ngaman apan anà dō ahay bayak awan. ¹⁷Alay sa pa daf i sa sla kutok nà, a jan anà dō si mer su way anahan, a wa: “Zla, ka sa jan anà dō uno sē ngaman atan ataya nē, tâ nay hēna kutok, anga way sa pa mē lavay zek a coy.”

¹⁸«Ēna dō a mē ngamay ataya fok ta ma nga sa may 'am pi zek wa, ta sa ja: “Mi zlak ayak sabay.” Do mama'am a a

jan anà dō maslan ata, a wa: “Nə suku- mak guvo həniniye. Ni zla təktek saa cay apan aday, na gak kem, â sa cəbak bay ite.”

¹⁹ «Do hinen ite a wa: “Nə sukumak sla ahay kuro. Suwan nâ sa cay pə mer su way a tinen aya aday. Na gak kem. Â sa cəbak bay ite.”

²⁰ «Do hinen ite asa a wa: “Nen nə gəbay dalay həniniye, anga nan, ni mba apan sa zlak ayak həna bay.”

²¹ «Natiya kutok, dō maslan ata a ma agay à man ana bahay su doh anahan, a təkəren anan way ataya fok. Way ata a cəban anà bahay su doh ata kutok, a jan anà dō maslan anahan ata, a wa: “Zlak ayak nə anga anga à man sə halay nga sə dō ahay ahay tə mægəzləga cəved ahay à wulen su doh inde, aday ngaman ahay anà dō mətawak aya awan, anà dō mə təra à məndak aya awan, anà dō hurof aya awan, aday tu dō vədal aya təkə fok.”

²² «Do si mer su way ata a zla saa ngaman à dō ataya awan. Anjahay capəpa nà, a may agay, a nay, a jan anà bahay su doh anahan nà: “Kawa iken su jo ata nà, nə ngamak anan ahay à dō ataya awan, əna doh kə rahak fan bay. Man mə mbəsak a inde mba.”

²³ «Bahay su doh ata a jan anà dō si mer su way anahan ata asa, a wa: “Zla pə cəved sə kibe ahay fok, à guvo ahay. Kâ jan anà dōwan aya iken saa tan atan à nga ataya fok nà, təktek tâ nay ahay, anga aday doh uno â rah. ²⁴ Tə dīdek a nà, dō a mə ngamay a mama'am ataya aday sə ngəmay ahay bay ata nà, ti naa tukom way sa pa uno sabay.”»

Cəved sə pərahan azar à Yesu

Mata 10.37-38

²⁵ Pə dəba anahan a wa, à alay a Yesu winen pə cəved mba ata nà, dō ahay bayak a tinen apan ti pərahan azar. Coy, a ma ide à dəba, a jan atan, a wa:

²⁶ «Dowan kə pərahak uno ahay azar, aday a nan sə təra njavar uno nà, â pəlay nen, zal bəbay anahan, zal may anahan, zal uwar anahan, zal gwaslay anahan ahay, zal mərak anahan ahay, aday zal zek anahan a təkede re! ²⁷ Kak dōwan a kə tavakak dədom anahan mə zləngad a aday kə pərahak uno azar bay cəna, kà slak sə təra njavar uno bay.

²⁸ «Matanan, kak dōwan inde à wulen a kwanay, a nan sa han doh məduwen a lele a nà, i njahay tun, sə bayak apan aday bidaw? I jan à nga anahan kutok: “Doh ata i sa ndav nà, i pa puno fok nə dala jugumaw?”, i san anan pi zek wa aday re ba? ²⁹ Bina, kà sak a pak a saray awan, aday doh ata kə ndəvak sa han sabay nə, dō sə canan ataya nə ti mbasay apan bidaw? ³⁰ Do ataya ti ja nà: “Dowan a həna kə pəkak saray su doh, əna kə mbak pi zek sa ndav a wa sabay!”

³¹ «Matanan re, kak bahay a inde, a nan sa ga vərəm tə bahay su kon hinen nà, i njahay tun sə bayak apan aday bidaw? I ca apan dō anahan ahay nə tinen mbulo kuroroo nà, i sla pi zek sa ga vərəm tu dō mbulo kwa kuro cew nà, i san anan pi zek wa aday re ba? ³² Kak bahay ata kə cak apan i sla pi zek saa ga vərəm tə dōwan ata tətibay cəna, i slan dō maslan ahay pə cakay anà bahay a hinen ata, à alay a winen dəren mba, i man à vo ta sa man ayak 'am pi zek wa anga aday tâ njad zay.

³³ «Natiya awan, kak dōwan kə mbəsakak anan way anahan ahay fok bay nà, i mba apan sə təra njavar uno bay re.»

Zətene aday a vad sabay ata awan

Mata 5.13; Markus 9.50

³⁴ Pə dəba anahan wa nà, a jan atan 'am sə jike asa, a wa: «Kə sənən apan zle, zətene nà, way lele awan. Əna aday kak zətene ata a vad sabay nà, ti man anan ahay avad anahan a hərbebe ata, awana

mba anaw? Inde sabay. ³⁵ Zətene ata nà, kè tərak way kəriya awan, i təra way lele a anga yugo sabay, aday i təra way lele a kawa bərbor sabay re. Do ahay ti guce anan nə uho kəriya awan. Natiya kutok, sləmay inde pə dōwan a sə sləne 'am a anan nà, à sləne.»

Jike sə təman mə lize awan

Mata 18.12-14

15 Natiya, do sə cakal jangal ahay, pi zek tu do sə atahasl ahay bayak awan, tə halay nga à man a Yesu anga aday ti sləne 'am anahan aya awan. ² Anga nan, Farisa ahay tə Miter sə Tawrita ahay ta ma nga sa ja 'am à wulen a tinen a inde ngura ngura ngura, ta wa: «Dowan a anan a təma aday do sə atahasl ahay tâ pa way tə winen nà, angama aday anaw?»

³ Anga nan kutok, Yesu a gan atan jike sa 'am a anan, a wa:

⁴ «Izəne do inde à wulen a kwanay, aday təman anahan ahay inde səkat. Kwa â ga sə lize nə kərtek a dəp nà, i mbəsak azar sə təman a kwa kuro dəsudō nga dəsudō ataya à kibe, aday i zla saa pəlay anan ahay kərtek ata hus pa sa njadāy anan ahay re asanaw? ⁵ Aday, kè njadāk anan ahay təman a kərtek ata nà, i dəfay a way anahan jap pə jugom, i may agay nə, tə ataslay mivél a kutok. ⁶ Kè dəzlek ahay agay nà, i ngaman ahay anà car anahan ahay, tu do sə cakay su doh anahan ahay, aday i jan atan: “Tasluko mivél, anga nə njadāk anan ahay təman uno a sə lize ata awan.”

⁷ «Natiya awan, həna, nen apan ni jak ikwen, kak do sə atahasl kərtek kè yimək pə ines anahan nà, ataslay mivél i ga inde à mburom bayak awan. Ataslay mivél ata i zalay ataslay mivél anga do ahay kwa kuro dəsudō nga dəsudō didek aya, aday ta gan may sa yam pə ines a tinen ahay bay ataya awan.»

Jike sə dala mə lize awan

⁸ Pə dəba wa a jan atan 'am sə jike hinen asa, a wa: «Uwar a inde nà, karanga anahan ahay inde kuro, aday kak kərtek a kà sak a lize panan nà, i ga kəkəməw? I han nə uko pə lalam anahan, aday i ca doh anahan ata fok ta sə fadāy anan lele. I pəlay bətek bətek hus pa sa njadā anan dala anahan ata bidāw? ⁹ Kak kà sak a njadā a dala anahan ata nə, i ngaman anà məndala anahan ahay tu do sə cakay su doh anahan ataya, i jan atan: “Tasluko mivél pə kərtek awan, anga nə njadāk anan dala uno sə lize ata awan.”

¹⁰ «Matanan re, ni jak ikwen, kak aday do kərtek kè yimək pə ines anahan ahay nà, maslay a Mbərom ahay ti taslay mivél anga winen re.»

Jike sa wan mə lize awan

¹¹ Yesu a ja asa, a wa: «Dowan a inde nà, wan anahan ahay inde cew. ¹² Wan zek cəfəw ata a jan à bəban anahan, a wa: “Bəbay uno, vuro anan zliile uno nen saa njadā à alay saa pa 'am anak azana ata awan.” Aday dōwan ata a gəzlan atan anan zliile anahan acəkan.

¹³ «Pə dəba wa mənjojək nà, wan a cəfəw ata a halan nga anà way anahan ahay fok, a sukom a way, aday a zla way anahan pə daliyugo hinen doren. À man ata nà, a lize anan zliile anahan ata fok ta sə gəsle anan pə way kəriya awan.

¹⁴ «Dala a ndav panan cəna, may a ga pə daliyugo ata tə mindel. Dəce sə way sa pa dūkwən a dazlan saa gan kutok. ¹⁵ Anga nan, a zla saa ga mer su way àga do su kon ataya awan. Dowan ata a slan anan saa ba gadura ahay à kibe. ¹⁶ A pəlay abay sa pa way sa pa mbala ana gadura ahay ata awan, anga may a han apan, əna dōwan a ngəman a bay.

¹⁷ «A dazlan sə jalay pə anjahay anahan à alay a winen àga bəbay anahan ata awan, a ja: “Do si mer su way a

bəbay uno ahay dukwen, tinen apan ti pa way sa pa kawa sa nan atan, a mbəsak patan wa re, aday nen adəka bugol ni mac ta may à man a anan nà, angamaw?¹⁸ Suwan ni ma agay, aday ni i jan anà bəbay uno nà: Bəbay uno, na gak ines pa 'am a Mbərom, aday pa 'am anak re.¹⁹ Na slak həna ki ca upo kawa nen wan si zek anak sabay, təra nen kawa dō si mer su way anak kərtek awan.”²⁰ Natiya a slabak, a may agay kutok.

«Bəbay anahan a canan ayak dərən winen apan i nay ahay cəna, a gan ahay i zek wa. A haw apan, a ban anan həmbok pi zek.²¹ Wan ata a jan à bəbay anahan kutok, a wa: “Bəbay uno, na gak ines pa 'am à Mbərom, aday pa 'am anak re. Na slak həna kà ca upo kawa nen wan si zek anak sabay.”

²² «Əna bəbay anahan ata a jan ù dō si mer su way anahan ahay, a wa: “Kagasl, gəben uno ahay zana lele aya awan, pəken anan pi zek. Dəfen anan wurdek à alay inde, aday pəken anan təkarak à saray inde.²³ Pəsiken ahay guson sa sla ma har a lele ata awan, wasluko, duko, aday puko tə ataslay mivəl awan.²⁴ Anga abay wan uno a anan nà, kə tərak kawa ma mac awan, aday həna winen inde tə sifa awan. Kə lizek coy, əna nə njadək a way uno.” Tə dazlan sa ga azar uko tə ataslay mivəl awan.

²⁵ «À alay a tinen apan ti ga azar uko agay ata nà, wan a dowan ata zek məduwen a, winen à guvo. Winen apan i may à guvo wa mba aday i dəzley ahay agay bəse nà, a sləne dō ahay tinen apan ti ga ara tə agərav awan.²⁶ A ngaman ù dō si mer su way a bəban anahan ahay kərtek, a cəce panan ləbara awan.²⁷ Dowan ata a mbədahan apan, a wa: “Mərak anak kà mak agay, aday bəbay a kwanay a vad guson sa sla, anga kə njadək anan winen inde zay.”

²⁸ «Wan a zek məduwen ata a ngam sa zla ù doh sabay. A cəban, a ga mivəl.

Bəbay anahan a nay uho saa dəbukok anan ayak ù doh.²⁹ Əna a mbədahan apan anà bəbay anahan, a wa: “Ngatay, bəbay uno. Ava bayan awan, nen apan ni gak mer su way nə lele mənəna sa gak isew. Na taa dəfak apan re, aday tə winen ata təke dukwen, kula kə varak uno kwa wan sə awak zləkətəv a anaya anga sa ga anan azar uko tə məndala uno ahay bay re.³⁰ Aday wan anak kə lizek anan dala anak tə uwar sa ján uho ahay. Həna a may ahay agay nə kə vədək anan guson sa sla anga winen asa re!”

³¹ «Bəbay anahan a jan: “Wan uno, iken nà, iken inde ti nen a hwiya asanaw? Abay way uno ahay fok nà, ananak a bidaw?³² Sumor a nà, dī ga azar uko tə ataslay mivəl awan, anga mərak anak a anan nà, kə tərak kawa ma mac awan, aday həna winen inde tə sifa awan. Kə lizek coy, əna də njadək anan.”»

Jike pu dō sa ga mer su way tə wurwer awan

16 Pə dəba anahan a wa asa, Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Dowan a inde nà, winen zlile awan, aday dukwen dō inde kərtek sə lavan nga anà dō si mer su way anahan ahay re. Əna dō ahay ta ma 'am pə dowan ata à man a bahay su doh anahan ta sa ja nà: “Do si mer su way anak a anan winen apan i nes anan dala anak kəriya awan.”

² «Bahay su doh ata a sləne 'am ata cəna, a ngaman anà dowan ata kwayan'a, aday a jan, a wa: “Nə slənek dō ahay ta mak apak 'am. Duko anan mer su way anak iken a sa ga anan tə zlile uno nen sə mbakak anan ata awan, bina iken ki təra dō si mer su way uno sabay.”

³ «Do si mer su way ata a ma nga sə jalay kutok, a wa: “Aday həna jiga nà, ni ga nə kəmaw? Bahay su doh uno kə larak nen i mer su way anahan wa re. Bənuko

jæ, ni mba apan bay, aday ni dubok way pə do ahay wa, wita dukwen waray re. Pa ga həna jiga nà, kəma kutok anaw, zek uno? ⁴Iyo, həna nə njadək anan nga sa 'am a nen saa ga ata kutok. Aday kwa bahay su doh uno kə larak nen i mer su way anahan wa dukwen, do ahay ti təma nen àga tinen re.”

⁵«A ngaman ahay anà do sə təma gudire pə bahay su doh anahan ataya wa kərtək kərtək fok. A cəce pu do mama'am a wa, a wa: “Gudire ana bahay su doh uno inde apak nə jugumaw?”

⁶«Dowan ata a mbəfahan apan, a wa: “Gudire sə amar ana bahay su doh anak inde upo, gungwan səkat.”

«Do si mer su way ata a jan, a wa: “The, təma dərəwel sə gudire anak həna kwayan'a. Njahay aday vindey apan nà, gungwan sə amar kwa kuro dāra bina səkat sabay.”

⁷«A jan anà do hinen asa, a wa: “Aday iken, gudire ana bahay su doh uno inde apak nə juguma ite anaw?”

«A mbəfahan apan, a wa: “Gudire sa ndaw anahan inde upo buho səkat dāra.”

«Do si mer su way ata a jan nà: “The, gəbā dərəwel sə gudire anak kagasl, aday vindey ahay apan nə gudire sa ndaw ata nà, buho səkat fudo.”

⁸«Bahay su doh anahan ata kə varak anan zlangar anà do si mer su way anahan ata awan, anga dōwan ata kə gak mer su way sə wurwer à wulen a tinen inde. Anga dō sə daliyugo a anan aya nà, tə zalay do sə idə jiyjay ahay ta sa ga mer su way sə wurwer.

⁹«Natiya, nen apan ni jak ikwen, kwanay nà, bənen car tə do ahay tə zlile sə daliyugo a anan aday bidaw? Ata, zlile sə daliyugo a kə sak a ndav pikwen wa nà, Mbərom i təma kwanay pə cakay anahan a sə coy kutok.

¹⁰«Kak dōwan aday kə mbak apan sa gan nga anà way bayak a bay ata tə cəved a nà, kwa way bayak a dukwen

i mba apan sa gan nga tə cəved a re. Aday kak dōwan a a mba apan sa gan nga anà way bayak a bay ata tətibay nà, kwa way bayak a dukwen i mba apan sa gan nga tətibay re. ¹¹Matanan, kak abay ki mben apan sa gan nga anà zlile sə daliyugo a anan tətibay nà, waya saa mbakak ikwen anan zlile didek a aday ki gen anan nga anaw? ¹²Kak aday abay ki mben apan sa gan nga anà zlile su do hinen ahay tətibay nà, waya sa varak ikwen mbala ana kwanay a saa lavay ata mba asa anaw?»

Atə Mbərom tə dala

Mata 6.24

¹³«Dowan saa mba apan sa gan mer su way anà bahay su doh ahay cew nà, ibay. Anga kə pəlak anan dō kərtək a lele nà, i nan idə anà dōwan hinen ata awan. Kabay, tə njahak tu dō kərtək a lele gerger cəna, i kədəy anan dōwan a hinen ata awan. Matanan, ki mben apan sa gan mer su way anà Mbərom aday sə pəlay dala, cew maya dukwen, i ga zek bay re.»

Atə Yesu tə Farisa ahay

Mata 11.12-13, 5.31-32;

Markus 10.11-12

¹⁴Farisa aya inde à man ata tə sləne 'am a Yesu ma ja ataya fok nà, ta ma nga sə mbasay apan anga tinen a aday nà, tə pəlay zlile tə mindel.

¹⁵Anga nan, Yesu a jan atan, a wa: «Kwanay aday nà, ki gen anan may, do ahay ta ca pikwen nə, kawa do lele aya awan. Əna cəkəbay Mbərom nà, a san way sə mivəl a kwanay aya zle. Bina way aday do ahay tə həran nga ata nà, Mbərom a ca pə way ata ite nə, kawa way ma ga mənjadək awan. ¹⁶Kwakwa ata nà, do ahay tə pərahan azar anà Mbərom nə ta sə dəfan apan ana Tawrita a Musa tə deftere ana dō maja'am a Mbərom ahay. Əna a bənay ahay kwa pə

ana Yuhana do sa gan baptisma anà do ahay ata wa nà, do ahay tinen apan ti d'akay anan ləbara sə bahay a Mbərom mugom awan. Natiya kuwaya kà gak anan may sə ndərɓoc uda zek, anga sə dəzle a uda awan. ¹⁷ Aya əna, Tawrita a Musa nə lele hwiya. Andav a daliyugo tə bagəbaga mburom nà, wita way ma da 'am a bugol bay. Ma da 'am a adəka nà, sə lize a wa alfabe kərtek à Tawrita a Musa wa, i ga zek bay.

¹⁸ «Matanan re, kuwaya kə rəz'lak anan uwar anahan, aday kə gəɓak uda uwar hinen nà, wita kà gak məd'igwed. Dowan kə gəɓak uwar a ma razl a ata d'ukwen, winen kà gak məd'igwed ite re.»

Atə Lazarus tə d'owan a inde z'ile awan

¹⁹ Pə dəɓa anahan a wa asa, Yesu a jan atan, a wa: «Dowan a inde nà, winen z'ile awan. Zana anahan a sa pak pi zek təkede nà, lele awan, aday sə dala bayak a re. Pə luvon, pə luvon fok nà, winen mə njahay a nə, à barbarar inde. ²⁰ Dowan a inde ite, tə ngaman Lazarus, winen mətawak awan. A taa nahay nə pə məsudoh a d'owan ata awan, aday zek anahan a d'ukwen, mbəlak a dəkdek. ²¹ A gan may sa pa way sa pa sə pəpasay pə d'owan a z'ile ata wa ata awan. Kəla ahay d'ukwen, ta nay ahay sə ndəlkeɗ anan mbəlak a anahan a ataya awan.

²² «Natiya kutok, d'owan mətawak ata a mac, aday maslay a Mbərom ahay tə gəɓak anan ayak à man ana Ibərahima, pə cakay a Mbərom. Do sə z'ile ata d'ukwen a mac ite re, aday ta la anan à məkə. ²³ À man ata kutok nà, d'owan a z'ile ata, winen apan i ga d'əce bayak awan. A ca idə à mburom, a canan ayak anà Ibərahima tə Lazarus, tinen miya awan, d'əren. ²⁴ A z'lah pi zek, a wa: “Ibərahima! Kem, nà gak i zek wa ite! Amboh, slan Lazarus, à tar wan sə alay anahan à 'am inde, aday i naa təlo pə miresl aday ũ go

ziyya ite. Bina nen apan ni ga d'əce ũ uko a anan inde tə mindel.”

²⁵ «Ibərahima a mbədahan ahay apan ite, a wa: “Matanan, wan uno. Əna ənga, bayak pə anjahay anak à alay iken tə sifa mba ata aday. Iken nà, kə njahak à barbarar a inde, aday Lazarus nà, kà gak d'əce bayak awan. Həna ite nà, winen, winen apan i man uda à man a anan, aday iken ite d'ukwen, ki ga d'əce kutok. ²⁶ Tə winen ata təkə d'ukwen, cəved' inde aday do a manay i d'əzlek ayak à man a kwanay nà, ibay, kabay do a kwanay i nay à man a manay d'ukwen, i ga zek bay re. Anga məkə inde sololo à wulen a nuko.”

²⁷ «Dowan ata a mbədahan apan asa: “Amboh, Ibərahima! Kem, slan Lazarus à ga bəbay uno ite. ²⁸ Anga mərak uno aya inde d'ara nà, u no Lazarus à sa təkəren atan 'am à sləmay ite, anga aday t̄a sa nay à man sə d'əce uno a anan inde sabay ite.”

²⁹ «Ibərahima a mbədahan apan asa, a wa: “Tawrita a Musa tə deftere ana do maja'am a Mbərom ahay inde asənə, mərak anak ataya t̄ə d'əfan atan apan bidaw?”

³⁰ «Dowan ata a jan asa, a wa: “A'ay! Ibərahima, bəbay uno, wuna! Əna, hi-nahibay do sə məkə kà z'lak pətan dezl nà, ti yam pə ines a tinen ahay tə d'ifək awan.”

³¹ «Ibərahima a jan, a wa: “Matanan. Əna kak mərak anak ataya tə slənek anan anan 'am a Musa tu do maja'am a Mbərom ataya bay cəna, kwa do sə məkə a à z'la təkede nà, ti slənen a bay re.”»

'Am sə pəse ines ahay

Mata 18.6-7, 21-22; Markus 9.42

17 Yesu a jan anà njavar anahan ahay asa, a wa: «Hwiya way ahay inde, tinen apan ti z'la anan do zənzen a i ines ahay inde. Aya əna, d'əce i tərən anà do sa njak anan do ahay aday t̄a ga

ines ataya awan. ²Natiya, ata pə dōwan a sa njak anan dō ahay ata nà, suwan pə winen tē banan van à dungo, aday tē larak anan ayak à bəlay inde. Bina, dō aday winen apan i njak dō ahay matanan ata nà, Mbərom i ga anan alay tē dōwan ata zal pa sa lar anan à bəlay inde ata wa. ³Matanan, liven anà zek a kwanay ahay lele.

«Aday, kak mərak anak inde, kà gak ines nà, suwan dakan anan tē təpa təpa awan. Winen ite kē tamahak, kē mbəsakak anan ines anahan ata nà, pəsen anan. ⁴Kwa abay â ga winen apan i gak ines pə luvon kərtek a saray cuwbe, aday winen apan i nay ahay à man anak dukwen saray cuwbe ta sa ja nə “Amboh, nə yimak pə ines uno!” nà, iken dukwen, pəsen anan acəkan ite re.»

Adaf nga pə Yesu

⁵Natiya, pə dəba anahan a wa nà, dō maslan a Yesu ataya ta jan nà: «Ba Məduwen, man umo zek aday adaf nga a manay pə Mbərom â zəga ite!»

⁶Bahay a tinen ata a mbədahan atan apan nà: «Kwa adaf nga a kwanay â ga inde nə mənjoek, kawa wan sə bəzan mənjoek nà, ki mben apan sa jan anà dədadl sə ngəvəray: “Ndaha à man a anan wa, aday ka saa njahay à bəlay inde!” dukwen, i bənak ikwen à 'am wa re.»

Do si mer su way lele awan

⁷Yesu a ja asa, a wa: «Hinahibay dōwan a kwanay kərtek a, aday dō si mer su way anahan inde, winen apan i ga mer su way à kifə, kabay winen apan i bal təman ahay. Kà mak ahay à kifə wa nà, bahay su doh anahan i jan: “Hayak ahay, pa daf!” kwayan'a dāw? ⁸I jan adəka bugol nà: “Do ahay way sa pa, mbədahan anà zana, aday kà naa vuro way sa pa tē way sa sa aya awan.” Aday i jan: “Iken, ki naa pa nà, pə dəba anahan a wa!” bidaw? ⁹Kwanay kə jilen nà, i gan suse

anà dō si mer su way anahan ata anga kà gak anan mer su way ataya dāw?

¹⁰«Kwanay a dukwen matanan re. Ka sak i gen anan mer su way mbala a Mbərom sa jak ikwen: “Gen anan!” ataya nà, jen adəka nà: “Manay nà, dō sa ga mer su way anak ahay ca. Ma ga nə mer su way mbala ana manay a saa ga ata awan.”»

Yesu a mbar anan dō mə dugwad aya inde kuro

¹¹Natiya, à alay a Yesu winen apan i zla à Urəsəlima nà, a zla tē wulen ana daliyugo sə Samariya tē Galile. ¹²A sa jəka i dəzle à wulen su doh a inde nà, tē zlangay tē dōwan aya inde kuro, mə dugwad aya awan. Tə tavay zad, ¹³aday ta jay 'am tē məgalak awan, ta wa: «Amboh Yesu, bahay a manay, mē gak i zek wa ite!»

¹⁴Yesu a canan atan ayak ite cəna, a jan atan, a wa: «Zlen, aday ka si ken anan anan zek a kwanay anà dō sə gədan dungo anà way ahay anga Mbərom.» À alay a tinen apan ti zla à man ana dō sə gədan dungo à way ahay ataya kutok nà, tinen a fok tē mbərak.

¹⁵Əna dō a kərtek à wulen a tinen ata wa, a ca apan kē mbərak ata nà, pəlasl, a ma pə dəba à man a Yesu, a dazlan sə həran nga anà Mbərom tē məgalak awan. ¹⁶A dəzley ahay à man a Yesu cəna, a dukwen gərmec ta sə rihen nga à vo, a ngəran kutok. Dəwan ata nà, winen Samariya ahay.

¹⁷Yesu a cəce kutok, a wa: «Na wa, dō a kuro ataya fok nà, tē mbərak re ba? Aday azar su dō a dəsudə ataya nà, tinen aha kəlanaw? ¹⁸Dəwan sə jalay apan aday sa naa ngəran anà Mbərom nà, ibay, si mədurlon a anan taayak kəladaw?» ¹⁹Pə dəba wa kutok, a jan anà dōwan ata awan: «Slabak, zla way anak. Mbərom kē mbərak iken anga kə dəfak upo nga.»

**Yesu i sa may ahay
nà, ma i tɛra aday anaw?**

Mata 24.23-28, 37-41

²⁰ Natiya, pə dɛba anahan a wa kutok Farisa ahay tɛ cɛce pə Yesu wa, ta wa: «Bahay a Mbɛrom a i sa slay ahay nà, siwaw?»

Winen a mbɛdahan atan apan, a wa: «Bahay a Mbɛrom a i slay ahay aday nà, dɔwan i canan tɛ idɛ bay. ²¹ Dɔwan i mba apan sa jɛka: “Bahay a Mbɛrom nɛ winen hɛna” kabay “Winen tiya” bay re. Əna, sɛnen apan lele, bahay a Mbɛrom nà, winen à mivɛl a kwanay aya inde adɛka coy.»

²² Pə dɛba anahan a wa nà, Yesu a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Alay a inde i slay ahay, aday ki gen anan may sɛ cinen uno apan way sɛ luvon kɛrtek à wulen a kwanay inde. Əna i ga pikwen zek bay re. ²³ Ti naa jak ikwen asa: “Almasihu nɛ winen hɛna” kabay “Winen tiya” nà, kà sa ngɛmen sa zla à man ataya bay. ²⁴ Anga nen, Wan su Do, ni may ahay nà, kawa awuted a Mbɛrom sɛ wuted pɛrad, aday dɔ ahay fok ta san apan zle ata awan. ²⁵ Əna way ata i saa tɛra nà, nen Wan su Do ni ga dɛce bayak awan, aday dɔ a sɛ wuswes anan aya dɔkwen, ti ngam nen bay re.

²⁶ «À alay a Wan su Do i may nà, way ahay ti tɛra nɛ kawa sɛ tɛra à alay ana Nuhu ata re.»^f ²⁷ À alay ata nà, dɔ ahay tinen apan ti taslay mivɛl sa pa way ahay, ta sa sa way a tinen ahay, sɛ gɛba uwar ahay, aday sa var a dɛna a tinen ahay à mbaz, hus pə luvon ana Nuhu sa zla way anahan à kwalalan inde ata kutok. Pə dɛba anahan a wa cɛna, iven sukwat ahay ngɛv ngɛv kutok, pa rah

anan daliyugo nɛ fadada, pa lize anan dɔ ataya fok.

²⁸ «Aday asa, ni i may ahay nà, i ga nɛ kawa way sɛ tɛra à alay ana Ludu ata awan. À alay ata nà, dɔ ahay tinen apan ti pa way, ti sa way ahay, tinen apan ti sukom anan way tɛ way a tinen ahay, aday tinen apan ti sukom uda re, tinen apan ti casl guvo ahay, aday tinen apan ti han doh ahay re. ²⁹ Aday, pə luvon ana Ludu sa nay way anahan à Sodoma wa ata nà, uko pi zek tɛ mɛtɛtok sɛ uko awan, tɛ pɛkay ahay à mburom wa, dɛnam lize anan dɔ ataya fok re.»^{ss} ³⁰ Aday pə luvon uno nen Wan su Do saa may ahay ata nà, way ahay ti tɛra matanan. Dɔwan saa san pi zek nà, ibay re.

³¹ «Əna pə luvon ata kutok nà, dɔ aday winen pa nga su doh dɔkwen à dazay, à haw, əna à sa ray ahay way anahan ahay ù doh wa bay. Dɔwan a winen à guvo dɔkwen, à saa nay ahay agay bay re. ³² Ənga, bayiken pə way a uwar a Ludu sa ga ata aday.* ³³ Matanan, dɔwan a kà gak anan may sa tam anan sifa anahan nà, i lize anan. Aday dɔ sɛ lize anan sifa anahan nà, i tam anan adɛka bugol.

³⁴ «Nen nà, ni jak ikwen anan acɛkan: Pə luvon ata nà, kwa dɔ ahay cew mɛ nahay a pə lala kɛrtek a dɛp nà, dɔ kɛrtek a nà, ti gɛba anan, aday dɔ hinen nɛ ti mbɛsak anan. ³⁵ Kwa uwar ahay cew tinen apan ti gan pə kɛrtek a dɛp nà, dɔ kɛrtek a nà, ti gɛba anan, aday dɔ hinen nɛ ti mbɛsak anan. [³⁶ Kabay dɔ ahay cew tinen à guvo kɛrtek a inde dɛp nà, dɔ kɛrtek a nɛ ti gɛba anan, aday dɔ hinen nɛ ti mbɛsak anan.]]»

³⁷ Njavar anahan ahay tɛ cɛce panan kutok, ta wa: «Ba Mɛduwen, way ata i sa ga zek jiya nà, ahaw?»

^f17:26 Ca pə Laataanooji 6.5-12, 7.6-23.

^{ss}17:29 Ca pə Laataanooji 19.24-25.

*17:32 Ca pə Laataanooji 19.26.

A mbəɖahan atan apan, a wa: «À man a aday way ma mac a inde ata cəna, mugudok ahay ti halay nga bayak a nà, à man ata awan.»

**Jike pə mədukway sə
uwar a inde tə bahay**

18 Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a gan jike sa 'am a anan anà njavar anahan ahay, anga aday tã sa ya nga sa gan amboh anà Mbərom bay. ² A jan atan kutok, a wa:

«À wulen su doh a inde nà, bahay sa man ata nə a jəjaran anà Mbərom bay jiga awan, aday a təma 'am a dowan itəbay fok re. ³ Mədukway sə uwar a inde à wulen su doh ata ite, a taa nay ahay cuhcəh àga bahay ata awan, a jan anà bahay ata nà: “Amboh, go anan sariya uno inde à wulen a manay tu dō manidə uno ite.” ⁴ Əna hwiya bahay ata a ngam sa gan anan sariya anà uwar ata bay, hus sariya anahan ata kə njahak bayak awan.

«Coy, bahay ata a jalay à mivəl anahan inde, a wa: “Kwa abay nə jəjaran à Mbərom bay, kwa nə təma 'am su dō bay təkede nà, ⁵ suwan ni gan anan sariya anahan a anan. Bina mədukway sə uwar a anan winen apan i taa wuse nga ta sa nay ahay àga nen sidew sidew anga 'am sə sariya anahan a anan.”»

⁶ Pə dəba anahan a wa kutok nà, Bahay Yesu a jan atan asa, a wa: «Ənga, jilen pə way a bahay a sa ga ata lele aday! ⁷ Kwanay kə sənən apan ite bay daw? Matanan, Mbərom bugol nà, i man zek anà dō anahan sa taa gan amboh luvon tə ipec ataya re bidaw? I ga apan munok bay asanaw? ⁸ Nen apan ni jak ikwen anan həna: Mbərom i man zek anà dō anahan ataya bəse. Aya əna, nen, Wan su Do ni saa may ahay pə daliyugo nà,

ni tan ahay à nga anà dō sa daw upo nga ahay dəp daw?»

**Jike pə Farisa inde,
tu dō sa cakal jangal**

⁹ Natiya, dō azar aya inde à man ata, tinen tə jalay nà, tinen dō didək aya awan. Aday tə kədəy anan dō azar aya re. Anga nan, Yesu a gan atan jike miza asa, a wa:

¹⁰ «Dowan aya inde cew ta zla ù doh sə mazlaɓ a Mbərom saa ga amboh. Dowan a kərtek a nà, Farisa ahay, aday dō hinen ite nà, winen dō sə cakal jangal.

¹¹ «Farisa ata a tavay, a ga amboh à mivəl anahan inde, a wa: “Mbərom, suse anak anga nen nà, dō mi nes a kawa dō azar aya ite bay. Aday nen dukwen kawa dō sə cakal jangal a anan ite bay re. Nen dō sə akar bay, na ga mədigidəw bay, aday nen huwan a bay re. ¹² Na ga sumaya pə lumo fok nə, saray cew. Nə njadək way cəna, à kuro wa fok nà, nə varak anan kərtek awan.”

¹³ «Do sə cakal jangal ata ite, a tavay dərən, a nan sa ca idə à mburom bay fok. A ma nga sə jalay mərava si zek anahan†, a wa: “Mbərom, amboh. Nà gak ì zek wa ite, anga nen nà, dō sə atahasl.”»

¹⁴ Natiya, Yesu a ndav anan kutok, a wa: «Sa zla agay didək a pə 'am a Mbərom a nà, dō sə cakal jangal ata awan, bina Farisa ata bay. Anga dowan kə hərək anan nga ì zek nà, Mbərom i man anan nga anahan à məndək. Aday dowan kə mak anan nga anahan à mən-dək ite nà, Mbərom i hərən nga adəka.»

Yesu a daw ngama pə gwaslay ahay

Mata 19.13-15; Markus 10.13-16

¹⁵ Natiya, pə dəba anahan a wa kutok nà, dō ahay ta nan anan ahay gwaslay cacədəw aya anà Yesu, anga aday à daw

†18:13 Dowan ata a dəcən à mbac anahan. Ata àga tinen, a nan sa ja nà, kə jalay mərava si zek anak.

patan alay sə ngama. Əna njavar anahan ahay ta ca apan do ahay tinen apan ti nay anan ahay gwaslay ahay ata nà, ta ma nga sə gafan 'am anà do ataya awan.

¹⁶ Yesu a ngaman ahay anà gwaslay ahay pə cakay anahan, aday a jan anà njavar anahan ataya ite, a wa: «Mbəsiken anan ahay gwaslay ahay, kə gifen atan 'am sa nay ahay pə cakay uno bay, anga bahay a Mbərom mə lavay zek a adəka nà, anà do sa ga minje tə tinen anaya ata awan. ¹⁷ Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Kuwaya kə təmahak Mbərom bahay anahan kawa wan cəfew bay nà, Mbərom i ga apan bahay kula itəbay.»

Bahay a inde zlile awan

Mata 19.16-30; Markus 10.17-31

¹⁸ Pə dəba anahan a wa nà, bahay a inde a cəce pə Yesu wa, a wa: «Miter, lele a anan, ni ga nə ma aday ni saa njad sifa sa ndav bay ata anaw?»

¹⁹ Yesu ite a mbədahan apan, a wa: «Ka wa nen lele a nà, angamaw? Dowan inde lele ibay, si Mbərom a kərtek. ²⁰ Na wa, ka san nga sa 'am a Mbərom mə baslay aya zle asanaw? Kə ga mədıgwed bay, kə vad nga su do bay, kə ga akar bay, kə gad mungwalay pu do bay, dəfan apan anà atə bəbay anak tə may anak.[‡]»

²¹ Dowan ata a mbədahan apan kutok, a wa: «'Am ataya fok nà, nə bənak atan lele, kwa à alay a nen cəfew a mba.»

²² Yesu a sləne 'am a dōwan ata cəna, a jan nà: «Tə winen ata təke nà, way inde kərtek kə mbədəkek panak re: Zla, sukom anan way tə way anak ahay fok, aday kə gəzlan anan dala a anà do mətawak aya awan. Matanan kutok, ki i njad zlile anak à mburom. Aday hayak, pəruho azar.»

²³ Əna dōwan ata a sləne anan 'am a Yesu ata cəna, a cəban, anga winen zlile awan.

²⁴ Yesu a zəzor anan dōwan ata lele nà, a wa: «Ma dan 'am awan anà do zlile awan sa zla à bahay a Mbərom inde.

²⁵ Kə sənən apan zle, zlugweme i ndərmađ tə məke sə ləpəre nà, i ga zek bay. Əna ma da 'am a sə zalay way ata nà, do sə zlile sa zla à bahay a Mbərom inde ata awan.»

²⁶ Do sə sləne 'am anahan a sa ja matanan ataya nà, ta wa: «Kak sə matanan cukutok nə, waya saa mba apan saa tam aday sa zla à bahay a Mbərom inde anaw?»

²⁷ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Pu do zənzen a nà, i ga zek bay, əna pə Mbərom nà, way ahay fok a ga zek ca.»

²⁸ Pə dəba anahan a wa nà, Piyer a jan ite, a wa: «Aday manay həna nà, mə mbəsakak anan way a manay ahay fok sə pərahak azar asanaw?»

²⁹ Yesu a jan atan, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Do aday kə mbəsakak anan doh anahan, kabay dalay anahan, kabay mərak anahan ahay, kabay do anahan ahay, kabay gwaslay anahan ahay anga bahay a Mbərom ata nà, ³⁰ kwayan'a həna, i naa njad anan uda way anahan ataya bayak awan, zal panan adəka. Aday i njad anan uda way anahan ahay cəna coy bay re. Azanan, pə uho saa nay ata nà, i naa njad nà, sifa sa ndav bay ata pa 'am re.»

Yesu a đakay anan amac anahan ta sə slabakay anahan asa

Mata 20.17-19; Markus 10.32-34

³¹ Natiya, Yesu a ngaman anà do maslan anahan a kuro nga cew ataya dēmdēm kəcah à wulen sə do ahay wa, a jan atan nà: «Ihe, pəken sləmay pa 'am a anan aday. Sənən anan həna, mənuko

[‡]18:20 Ca pə Gurtaaki 20.12-16; Tooktaaki Tawreeta 5.16-20.

apan dī zla à Urəsalima. À man ata kutok nà, way ana dō maja'am a Mbərom ahay sə vinde pi nen, Wan su Do, ataya fok i i ga zek kutok. ³²Ti varan nen à alay inde anà dō sə pəra ahay. Tinen ti mbasay upo, ti ro mindel, ti cəre upo məne, ³³ti ndabay nen, aday ti i vad nen kutok. Əna cəkəbay aday, pə luvon maakan anahan a nà, ni i slabakay ahay way uno à məke wa.»

³⁴'Am anahan a sa jan ù dō maslan anahan ataya nà, tinen tə sənək anan 'am ata bay jiga awan. Pə tinen nà, 'am ata mi dər a mba, anga 'am ata a nan sa ja nə maw nà, tə sənək a bay re.

Yesu a mbar anan huruf a inde à Yeriko

Mata 20.29-34; Markus 10.46-52

³⁵Natiya, à alay a Yesu winen apan i dəzle à wulen su doh sə Yeriko bəse coy nà, huruf a inde mə njahay a pə cakay cəved, winen apan i dubok way pə dō ahay wa. ³⁶Dowan a huruf ata a sləne nə dō ahay tinen apan ti zla tə cəved ata nà, a cəce patan wa, ləbara awan. ³⁷Do ataya ta jan nà: «Yesu dō sə Nazaratı, winen apan i zla tə cəved a anan.»

³⁸A sləne 'am ata cəna, a zlah pi zek, a wa: «Yesu, wan ana Dawuda, nà gak i zek wa ite!»

³⁹Do mə lahay a pa 'am a Yesu pə cəved ataya ta ma nga sə gafan 'am, ta jan nə: «Tacay 'am. Njahay tete.»

Əna hwiya dowan ata a ngam sə təma 'am a tinen ata bay. A ma nga sə zakay anan azlah tə məgalak a bugol, a wa: «Amboh, wan a Dawuda, nà gak i zek wa ite!»

⁴⁰Yesu a sləne 'am anahan ata nà, a tavay jek, a jan ù dō ataya nə: «Ənga, bənen anan ahay alay à man uno a aday.» Tə bənan ahay alay à man a Yesu awan. A dəzley pə cakay anahan a nà, Yesu a cəce panan kutok, a jan: ⁴¹«A nak nà gak nə maw?»

Dowan ata a mbəfahan apan, a wa: «Ba Məduwen, u no, təbo anan idə uno ahay ite!»

⁴²Yesu a jan: «Kə mbərak coy! Ka mbar nà, anga kə dəfak upo nga ata awan.»

⁴³Kwayan'a, ngurret idə anahan ahay tə təkək acəkan. Winen ite gədek sə pərahan azar anà Yesu. A dazlan sə həran nga anà Mbərom, aday dō sə canan anà way ata fok, ta ma nga sə həran nga anà Mbərom ite re.

Atə Yesu tə Zakayus

19 Natiya kutok, Yesu a dəzle à Yeriko, aday winen apan i zla tə wulen su doh ata awan.

²Dowan a inde à wulen su doh ata, tə ngaman Zakayus, winen zlıle awan, aday winen bahay su dō sə cakal jangal ahay.

³A gan may sə canan anà Yesu ite, əna a mba apan sə canan bay, anga dō ahay inde bayak awan, aday dükwen winen dō betele a re. ⁴A haw pa 'am, a ján i sé sə ngəvəray inde, anga aday â canan à Yesu, bina Yesu winen apan i zla tə cəved sa man ata awan.

⁵Yesu a dəzle ù vo sə ngəvəray ata nà, a cak ayak uda idə, aday a canan ayak anà Zakayus. A jan ayak, a wa: «Zakayus, dazay ahay kagasl bəse. Bina, biten nà, ni zla àga iken, nen nə mbəlok anak awan.»

⁶Zakayus a sləne 'am ata cəna, a dazay ahay i sé ata wa kwayan'a, ta zla tə Yesu àga winen awan, a təma anan Yesu tə ataslay mivel awan.

⁷Do ataya fok tə canan anà Yesu sa zla àga Zakayus ata nà, a cəban atan. Anga nan ta ma nga sə gədan azar, ta wa: «A zla àga dō sə atahasl a anan jiga nə ləbara maw?»

⁸Natiya kutok, Zakayus a tavay pa 'am a Yesu, a jan: «Miter, nen nà, ni gəzla anan zlıle uno wurasl i zek wa, aday ni varan anan əngal awan, anà dō mətawak

aya awan. Aday asa, kak way su do inde nē ngəzərak panan tē danakay dukwen, ni man anan uda məcapar fudo.»

⁹ Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Biten a anan nā, zay a Mbərom kē tərak à gulom su doh a anan, bina Mbərom kē təkak iken. Iken a dukwen, zahav ana İbrahimə guzgwez a re asanaw? ¹⁰ Anga, nen Wan su Do, na nay ahay nā, sə pəlay do mə lize aya awan, aday sa tam atan.»

Jike su do si mer su way ahay

Mata 25.14-30

¹¹ Pə dəba anahan a wa nā, Yesu a gan jike sa 'am anā do sa pak sləmay pa 'am anahan ataya awan. Anga tinen tē bayak nā, Yesu i saa dəzle à Urəsəlima nē, bahay a Mbərom i i kay zek uho kutok.

¹² Anga nan a jan atan, a wa:

«Dowan a inde nā, winen ngəlaw awan, a slabak sa zla pə daliyugo dərən awan, anga aday ti i dəfay anan ahay bahay a pu do anahan ahay, aday i may agay. ¹³ À alay a winen apan i ra zek sa zla nā, a ngaman anā do si mer su way anahan azar aya kuro, aday a gəzlan atan dala sə mbəđa anan alay anā tinen a fok. A varan anā kuwaya fok dala sə gura kərtek. A jan atan nā: “Mbəđihen anan alay, hus pə luvon uno saa may ahay ata awan.”

¹⁴ «Pə dəba anahan a wa nā, do a sə wulen su doh anahan ataya tē sləne sa jəka winen kə zlak pə daliyugo dərən a aday ti dəfay anan ahay bahay pa nga a tinen ata nā, a cəban atan anga tē pəlay anan bay. Anga nan ta slan do ahay à dəba anahan wa saa jan anā do sa man ataya nā: “A nan umo dowan ata à njahay bahay a pa nga a manay bay.”

¹⁵ «Tə winen ata təkə dukwen hwiya tē dəfak anan ahay bahay a pa nga a tinen təktek. Winen a may ahay agay kutok. A ngaman anā do anahan a winen sə gəzlan atan dala ataya fok, aday a nan sa

san, ta ga nē ma tē dala anahan a sə gəzlan atan ata anaw.

¹⁶ «Do mama'am awan, a nay ahay, a jan: “Bahay uno, iken kə vuro nē dala sə gura kərtektəkke. Əna dala anak kē wahak ahay apan kuro, uwec wa may sə dala a re.”

¹⁷ «Bahay ata a mbəđahan apan, a wa: “Ka gak mer su way lele tē way bayak a bay awan. Anga nan, həna ni daf iken bahay awan, aday ki lavan nga anā wulen su doh ahay kuro.”

¹⁸ «Do mə slala cew awan, a nay ahay ite, a jan: “Bahay uno, iken kə vuro dala sə gura nē kərtektəkke, əna dala anak kē wahak ahay apan dāra, uwec wa may sə dala a re.”

¹⁹ «Bahay ata a mbəđahan apan, a wa: “Iken dukwen ka gak mer su way lele a re. Nə dəfak iken bahay awan, ki lavan nga anā wulen su doh ahay dāra ite.”

²⁰ «Do hinen a nay ahay ite asa, a jan anā bahay ata, a wa: “Bahay uno, dala anak həna, nē ndakak apan man a zana inde. ²¹ Nə jəjərak tē mindel. Na san zle, iken do jinje awan. Anga à man a aday kə dəfak ayak way bay, ka zla sa ray ahay way à man ata wa re. À man a aday kə caslak ayak way bay, ka zla sə cəray wa way re.”

²² «Bahay ata a mbəđahan apan, a wa: “Iken nā, do lelibay awan. Ni gak sariya pa 'am anak a anan. Ka san apan zle nen nā, do jinje awan. À man a nə dəfak way bay dukwen nē gəbay ahay wa way re. Aday à man a nə caslak awan bay dukwen, nə cəray wa way re biđaw? ²³ Kak sə matanan nā, kə nduko ayak man pə dala uno à bank bay nā, angamaw? Aday ata na mak agay nā, kagasl ni tan ahay à nga nē kē wahak apan biđaw?”

²⁴ «A jan anā do ahay kutok, a wa: “Təmihen panan dala a kərtek a anan, aday viren anan anan apan anā do a aday dala anahan kē wahak apan wan a kuro ata awan.”

²⁵ «Tinen tē mbəḏahan apan ite, ta wa: “Ba Məduwen, winen bugol nà, dala anahan nē inde kuro asənə, mi varan anan apan asa ḏaw?”

²⁶ «A jan atan, a wa: “Nen nà, ni jak ikwen anan: Kuwaya way anahan inde cəna, ti zəgahan anan apan aḏəka, əna ḏo aday way anahan nē mənĵək ata nà, ti ngəzar panan kwa mənĵək anahan ata re. ²⁷ Aday ḏukwen, abay kurre ata nà, ḏo manidə uno ahay ta gan may nē təra bahay a bay bugol asanaw? Əna kagasl, ənga, bənen atan ahay pa 'am uno à man a anan, aday kē vəḏen atan kutok.”»

Yesu a zla à Urəsəlima

Mata 21.1-11; Markus 11.1-11; Yuhana 12.12-19

²⁸ Pə ḏəba ana 'am anaya wa nà, Yesu a njahan pa 'am wa anà ḏo ahay, sa zla à Urəsəlima. ²⁹ Tə ḏəzle bəse tē wulen su doh sə Baytifaji tē Baytiniya, pə cakay ana culok sə ngaman Ulivet ata nà, a slan njavar anahan ahay cew ta sa jan atan nà: ³⁰ «Zlen à wulen su doh a tiya pa 'am a kwanay ata awan. Kə ḏəzlen à man ata nà, ki ten anan à nga anà wan sə zungo a inde ma ban awan, aday ḏowan kə jənak apan kula bay re. Natiya, pəsiken anan ahay, aday hayak ikwen anan. ³¹ Kak ḏowan a kə cəcihek pikwen wa “Ki i gen anan maw?” nà, jen anan: “Bahay a gan may.”»

³² Do maslan a cew ataya ta zla kutok, ta tan ayak à nga nà, kawa ana Yesu sa jan atan ayak ata acəkan. ³³ Tə ḏazlan sə pəsak anan zungo ata nà, bahay sə zungo ataya tē cəce patan wa, ta wa: «Ki pəsiken umo anan wan sə zungo a nà, angamaw?»

³⁴ Tə mbəḏahan atan apan nà: «Bahay a manay a gan may.»

³⁵ Ta nan anan ahay zungo ata anà Yesu kutok, tē bəbat apan zana a tinen

ahay, aday tē zləzlam anan apan Yesu kutok.

³⁶ Tə ḏazlan sa zla kutok nà, ḏo ahay tē wadaḏ zana a tinen ahay pə cəved.

³⁷ Natiya, à alay a tinen apan ti ḏəzle à Urəsəlima bəse, à man sə kəkarak anan ayak bəzlom sə Ulivet ata nà, njavar anahan ahay fok tē taslay mivəl. Ta ma nga sə həran nga anà Mbərom tē məgalak awan, nga masuwayan a tinen a sə canan ataya awan.

³⁸ Ta wa: «Mbərom à ḏaf alay sə mazlab anahan pə bahay a saa nay tē sləmay anahan ata awan.»^f

«Zay inde à mburom! Mbərom, winen Bahay sə mazlab!»

³⁹ Farisa aya inde à wulen su ḏo ataya awan, ta jan à Yesu nà: «Miter, jan anà njavar anak anaya nə, tē mbəsak sə bəbal awan.»

⁴⁰ Əna Yesu a mbəḏahan atan apan, a wa: «Nen, ni jak ikwen, kwa tinen tē njahay way a tinen təkede nà, kon ahay ḏukwen ti zlah re asanaw?»

Yesu a yiman anan anà wulen su doh sə Urəsəlima

⁴¹ À alay a tinen apan ti ḏəzle à Urəsəlima bəse coy ata nà, Yesu a canan ayak anà Urəsəlima, aday a ḏazlan sə yiman anan anà wulen su doh ata awan. ⁴² A wa: «Iken, wulen su doh a anan, abay kà san zay a sə ḏəzley ahay apak biten a anan ata nà, suwan biḏaw? Əna way ata kə ḏərek panak zek həna, anga nan kə sənək a bay. ⁴³ Wawayah wuna, iken wulen su doh a anan. Luvon anak a inde i slay ahay mba. Do manidə anak ahay ti vak nga tē way sə alay aya awan, tē ḏay ahay wa fok. Ti tacay iken. ⁴⁴ Do manidə anak ataya ti lize iken tē gwaslay anak aya təkə. Ti mbazl a way ahay nə fok, kon hinen saa ḏinger zek pə hinen nà, ibay. Way ataya ti təra nà, anga kə sə-

^f19:38 Ca pə Jabuura 118.26.

nak pə luvon a Mbərom a sa nay aday sa mak zek ata bay.»

Yesu a razl do sa ga masa ahay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom wa

Mata 21.12-17; Markus 11.15-19; Yuhana 2.13-22

⁴⁵ Pə dəḅa anahan a wa kutok, Yesu a zla ù doh sə mazlaḅ a Mbərom. Aday a dazlan sə rəzlay a wa do sa ga uda masa ahay. ⁴⁶ A jan atan nà: «Ihe! Mə vinde a à Deftere a Mbərom inde nà, natiya awan: «Ti ngaman anà doh sə mazlaḅ uno nà, doh sa ga amboh.[§]» Aday kwanay kə təren anan həna, lar su do sə ngəzar do ahay a nə kəkəməw?^{**}»

⁴⁷ Pə dəḅa anahan a wa kutok, a taa wazay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom ata nà, pac pac. Əna bahay sə gəḁan dungo anà way ahay, tə miter sə Tawrita ahay, aday tu do sə lavan nga anà do ahay ahay nà, ta gan may sa vad anan. ⁴⁸ Əna cəved a aday ti i ban anan nə kəkəməw ata nà, tə sənək bay, anga do ahay inde bayak a sa ta pak sləmay pə atətak way anahan nə lele tə mindel.

Sə varan məgala anà Yesu sa ga awan aya nə wayaw?

Mata 21.23-27; Markus 11.27-33

20 Natiya, pə luvon a inde nà, Yesu winen apan i tətakan anan way anà do ahay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom. Aday winen apan i ḁakan atan anan 'am sə ləbara mugom a re. À alay ata kutok ite, bahay sə gəḁan dungo anà way ahay anga Mbərom, tə miter sə Tawrita ahay, pi zek tə məced sə Yahuda ahay tə həḁəken ayak pə cakay anà Yesu, ² tə cəce panan, ta wa: «ḁakan umo anan aday, ka ga way anak a anan ataya nə tə məgala ana wayaw? Sə varək cəved a nə wayaw?»

³ Yesu a mbəḁahan atan apan, a wa: «Nen ḁukwen ni cəce pikwen wa way kərtek aday re. Jen uno ite aday. ⁴ Sə slə-nay anan ahay Yuhana sa gan baptisma anà do ahay nə wayaw? Mbərom ḁaw, kabay do zənzen a ḁaw?»

⁵ Tinen ite, tə mbəḁa 'am pi zek a tinen awan, ta wa: «Di jan həna nà, kəkə-maw? Kak ḁa sak a jəka, Mbərom sə slə-nay anan ahay nà, i jak uko asa: «Kak kə sənən apan zle cukutok nà, kə ḁəfen apan nga bay nə angamaw?» ⁶ Aday kak ḁa sak a jəka, do zənzen a sə slə-nay anan ahay nà, do ahay ti tar mənuko tu kon, anga tə ḁəfak apan nga, Yuhana nà, winen do maja'am a Mbərom acəkan.»

⁷ Anga nan kutok, tə mbəḁahan apan anà Yesu, ta wa: «Ma san bay.»

⁸ Yesu a wa: «Kak sə matanan cukutok ata nà, nen ḁukwen ni ḁakak ikwen anan ḁowan a sə vuro məgala sa ga mer su way anaya bay re.»

Jike pu do sa ga mer à guvo ahay

Mata 21.33-46; Markus 12.1-12

⁹ Pə dəḅa anahan a wa nà, Yesu a gan jike a anan anà do ahay, a wa: «ḁowan a inde a jule təroz à guvo. A mbakan anan guvo à alay inde anà do si mer su way ahay, a zla way anahan à man dəren awan. Kə njahak ayak bayak awan.

¹⁰ «Natiya, alay a a sla kutok, way ahay ḁukwen tə nahak, bahay sə guvo ata a slə-nay ahay do maslan anahan sa naa təmahan ayak way sə guvo ata pu do anahan a sə mbəsak atan à guvo anahan ataya wa. Əna do si mer su way ahay tə canan anà do maslan ata cəna, ta ban anan, ta ndazl anan leḁəḁḁe. Tə mbəsak anan, a zla agay alay kəray awan.

¹¹ «Bahay sə guvo a slə-nay do miza re, winen ḁukwen ta ndazl anan, tə walay panan agənah pələslesle, ta razl anan, a

[§]19:46 Ca pə Esaaya 56.7.

^{**}19:46 Ca pə Yeremiya 7.11.

ma way anahan alay kəriya re. ¹²Bahay sə guvo a slənay dō mə slala maakan a re. Pə winen ite nà, ta ga apan mbəlak bayak awan, aday tə rəzlay anan ahay à guvo wa re.

¹³«Bahay sə guvo a wa: “Aday ni ga həna nà, kəkəma aday anaw? Suwan ni slan wan uno ləliwe a anan. Winen nà, izəne ti dəfan apan ite.”

¹⁴«Cəkəbay dō sa ga mer ahay tə canan anà wan ata adəka nà, ta ja à wulen a tinen inde, ta wa: “Sa naa pa 'am sə guvo a adəka nə winen. Bənuke anan, vədūko anan. Ata guvo a anan i təra a mənuko.” ¹⁵Wan ata a sa dəzlek ayak siwa a cəna, tə ngəza anan uho à guvo wa, ta zla anan zad, ta vad anan à məkə sa ndaw kutok.»

Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a jan atan kutok, a wa: «Aday həna nà, bahay sə guvo ata i ga anan dō si mer su way ataya nə kəkəməw? ¹⁶Bahay sə guvo ata nà, i may ahay agay, i lize anan dō sa ga mer à guvo anahan ataya fok. Aday i varan anan guvo ata anà dō maza aya awan.»

Əna dō sə sləne 'am ana Yesu ataya tə mbədahan apan, ta wa: «Wita matanan nà, i ga zek kula bay asanaw?»

¹⁷Yesu ite a ca patan, aday a jan atan, a wa: «Ənga, bayiken pə way a mə vinde à Deftere inde a anan aday. Way ata a nan sa ja nə məw? A wa:

“Kon mbala ana dō sa dəzl way ahay sa lar anan ata nà, sə təra kon sə mide lele adəka nà, winen.††”

¹⁸«Kuwaya kə slahak pu kon ata nà, kon ata i nes anan. Aday kon ata kə sak a slahay pə dōwan a ite dukwen, i ngələd anan.»

Jangal anà bahay sə Ruma

Mata 22.15-22; Markus 12.13-17

¹⁹À man ata kutok nà, miter sə Tawrita ahay, pi zek tə bahay sə gədan dūngo anà way ahay inde re. Tinen ta gan may sa ban anan Yesu, anga ta san zle, Yesu a ga jike sa 'am ata nà, pə tinen awan. Əna ta mbak apan sa ban anan bay, anga tə jəjaran anà man su dō awan. ²⁰Tə dazlan sə dəfan idə anà Yesu, ta slan dō ahay pə cakay anahan, anga aday ti ca panan azan. Do ataya tə təra anan nga a tinen à man a Yesu nə kawa tinen dō didek aya awan. Ta gan may sa ban anan à acəce 'am a tinen ahay inde, anga aday ti varan anan anà bahay sə lavay dāliyugo.

²¹Do ataya tə cəce pə Yesu wa kutok, ta wa: «Miter, ma san zle, way anak sə dəkay anan, ta 'am anak sa ja ahay fok nà, didek aya awan. Pə iken nà, dō ahay fok hərrə à alay kərtek a wa, iken apan ki dəkay anan cəved a Mbərom nà, tə didek awan. ²²Əna mbədahan umo pə acəce 'am a manay a inde həna aday: Cəved inde sə varan jangal anà bahay sə Ruma dāw? Bəzi mē varan bay dāw?»

²³Yesu a san wurwer a tinen a zle. Anga nan a jan atan, a wa: ²⁴«Ənga, viren uno ahay karanga kərtek aday bidāw?» Tə varan ahay kutok. A jan atan asa: «Diken uno anan aday, pə karanga a anan nà, mezeze a wayaw, aday mə vinde apan nà, sləmay a wayaw?»

Tə mbədahan apan ite, ta wa: «Wita nà, mezeze tə sləmay ana bahay sə Ruma.»

²⁵Yesu a mbədahan atan apan ite, a wa: «Lele, kak matanan cukutok nà, viren anan anan way ana bahay sə Ruma anà bahay sə Ruma, aday way a Mbərom anà Mbərom a ite.»

††20:17 Ca pə Jabuura 118.22.

²⁶Do ataya ta ca apan nà, Yesu kè bənak atan pə kwande. Ta mbak apan sə njad apan alay sa 'am sa ban anan pa 'am sə do ahay sabay. Aday 'am anahan a sə mbədfahan atan apan matanan ata dukwen kà gak atan masuwayan, tə njahay way a tinen ndədek.

Aslabakay à mæke wa

Mata 22.23-33; Markus 12.18-27

²⁷Pə dəba anahan a wa nà, azar su do aya inde, tinen Saduki ahay, ta nay ahay pə cakay a Yesu sə cəce panan 'am. Tinen a aday nà, ta wa do kè məcak nə i slabakay ahay sabay. ²⁸Tə cəce 'am a anan pə Yesu wa, ta wa: «Miter, Musa kè vindek umo, a wa: “Do kè məcak aday kè mbəsakak uwar mənjenja wan nà, mərak a məsinde à gəba anan mədukway sə uwar awan aday ti wahan məgije anà dowan a ma mac ata awan.††” ²⁹Aya əna, dowan aya inde cuwbe, tinen tə mərak ahay. Do zek məduwen awan, a gəba uwar, a mac mənjenja sa njad panan wan. ³⁰Do sa mban apan a hədek anan uwar ata mədukway awan, aday kè njadak panan wan bay re, ³¹hus pə do mə slala maakan a dukwen matanan asa re. A təra nə matanan, matanan, hus tinen a cuwbe fok tə məcak mənjenja sa njad wan pə uwar ata wa. ³²Coy uwar ata dukwen kè məcak à dəba wa re. ³³Əna aday kutok nà, pə luvon saa slabakay ahay à mæke wa ata nà, uwar ata i təra nə uwar a wayaw? Bina cuwbe a tinen a, tə gəbak anan pa sə uwar a re.»

³⁴Yesu a mbədfahan atan apan, a wa: «Pə uho a mənuko a anan nà, do ahay tinen apan ti zəba uwar ahay, aday uwar ahay dukwen tinen apan ti zla à mbaz re. ³⁵Əna azanan pə uho saa nay ahay ata

nà, do aday ti slabakay à mæke wa ataya aday təde ta slak sə dəzle uda ataya nà, kwa do mungol aya awan, kwa do uwar aya dukwen, ti i gəba zek ahay sabay fok. ³⁶Anga tinen nà, ti mac sabay, tinen kawa maslay a Mbərom ahay coy. Ti təra wan a Mbərom ahay, anga tə slabakak ahay à mæke wa coy ata awan.

³⁷«Pa 'am sə aslabakay à mæke wa nà, Musa dukwen kà jak anan cərah awan, do ma mac aya nə ti i slabakay wanahan. À alay ana Musa sə vinde anan ləbara a Mbərom sa jan ahay 'am ù uko sə vəragaz wa ata nà, a vinde, a wa, Bahay a mənuko nà, winen: “Mbərom ana Ibərahima, Mbərom ana Isiyaku, aday Mbərom ana Yakob¶¶” bidfaw? ³⁸Mbərom, winen nà, Mbərom su do ma mac aya bay, əna winen Mbərom su do tə sifa aya awan. Anga Mbərom a ca pə do ahay fok nà, tinen tə sifa aya awan.»

³⁹Azar su do à wulen sə miter sə Tawrita ataya inde, ta jan a Yesu nà: «Miter, ka jak 'am lele awan.»

⁴⁰Pə dəba wa nà, kuwaya a jəjar sə cəce panan 'am maza awan.

Almasihu nà, wan a wayaw?

Mata 22.41-46; Markus 12.35-37

⁴¹Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a cəce patan wa, a wa: «Kəkəma aday do ahay ta jəka, Almasihu nà, wan ana Dawuda anaw? ⁴²Anga Dawuda a ta nga anahan a dukwen kà jak à Deftere Jabura inde, a wa:

“Mbərom Fetek a jan anà Bahay uno:

Njahay à alay puway uno,

⁴³aday ni nahay anan do sa nak ide ahay,

ki ján patan tə saray.‡‡”

⁴⁴«Kak Dawuda a ngaman anà Almasihu nə “Bahay uno” bugol nà, winen

††20:28 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 25.5-6.

¶¶20:37 Ca pə Gurtaaki 3.6.

‡‡20:43 Ca pə Jabuura 110.1.

i saa tæra wan ana Dawuda nê, kækëma asanaw?»

**Bënen nga a kwanay pë miter
së Tawrita ahay wa**

Mata 23.1-36; Markus 12.38-40

⁴⁵Natiya, Yesu a jan 'am anà njavar anahan ahay pa 'am ana do ataya fok, a wa: ⁴⁶«Ihe, bënen nga a kwanay pë miter së Tawrita ahay wa. A nan atan sa bar nà, tæ rækot aya awan. Ta gan may nà, do ahay ta jan atan 'am à kwa-suko nà, tæ akërdeh aya awan, à wulen së do ahay inde fok. Tinen ù doh së wazay ahay cëna, ta ca wa dukwen man zëbor aya awan. Ta zlak à man sa pa way nà, tæ pëlay man së njahay lele aya awan. ⁴⁷Tinen apan ti ngëzar way pë mëduk-way së uwar ahay wa. Tinen apan ti ga amboh dukwen, ta ga nê zedëfëde bayak awan, anga aday do ahay tê canan atan. Əna tinen nà, Mbërom i gan atan sariya ma da 'am awan.»

**Mëdukway së uwar a inde a ndav pi
zek së varan way anà Mbërom**

Markus 12.41-44

21 Yesu winen ù doh së mazlaḅ a Mbërom mba ata, a ca pu do së zlile ahay nà, tinen apan ti pak dala à kukwar sa pak dala inde. ²Aday a canan anà mëdukway së uwar a inde mëtawak awan, a gucek ayak uda dala sërđëde aya cew ite, kawa sa ja nà, dala bayak a bay.

³Əna Yesu a jan à do ahay, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tæ đíđek awan: Mëdukway së uwar a mëtawak a anan ata nà, kè varak dala zal do ahay fok. ⁴Anga do ahay fok ta var nà, mënjæk pë way a tinen a bayak a ataya wa. Əna mëduk-way së uwar a anan ata, kwa â ga nê winen mëtawak a dëp nà, kè ndëvak pi zek. Anga a var anan nà, ta sa pa way anahan a tæke fok.»

**Do manidë ahay ti i mbazl anan
doh së mazlaḅ a Mbërom**

Mata 24.1-2; Markus 13.1-2

⁵Azar su do əngal tinen apan ti ja 'am pu doh së mazlaḅ a Mbërom ata awan, ta wa: «Ənga, cen pu doh a anan aday, mi đezl a tu kon lele aya awan, aday tæ way më varan a anà Mbërom lele ataya awan.»

Əna Yesu a jan atan, a wa: ⁶«Alay a inde, i slay ahay mba, way a kawa ana kwanay së canan më rëḅa a anan ataya fok nà, do manidë ahay ti mbazl anan. Kon hinen saa đinger zek pë hinen nà, ibay fok.»

**Way saa lahan anà andav së
daliyugo ataya awan**

Mata 24.3-14; Markus 13.3-13

⁷Natiya, do a së slëne 'am anahan ataya tæ cëce panan, ta wa: «Miter, doh së mazlaḅ a Mbërom i saa mbazl nê si-waw? Minje sa ma i ga aday mi saa san way ataya ti ga zek bëse anaw?»

⁸A mbëdahan atan apan, a wa: «Liven anan i zek a kwanay ahay lele, đowan â sa njak kwanay bay. Anga do ahay bayak a ti gëḅa slëmay uno, ti nay, kuwaya i ja winen nê Almasihu. Əna kâ sa tëmi-hen së përahan atan azar bay. ⁹Ki slë-nen lëbara së vëram ahay, aday do ahay ti vëze pi zek ahay kwa aha fok, əna kâ sa jëjiren bay. Anga tæktek way ataya ti tæra aday. Əna wita kè dazlek pë andav ana daliyugo fan bay re.»

¹⁰Natiya kutok, Yesu a jan atan asa, a wa: «Kon a anan, i slabak pu kon hinen, bahay a anan i vad zek tæ bahay hinen. ¹¹Daliyugo i bal, mägara i ga inde, may i ga inde re, way ataya ti tæra à man ahay cara cara. Kwa à bagëbaga mburom, minje së way mëduwen aya fok ti tæra, aday do ahay ti jëjar.

¹²«Əna way ataya ti sa tæra aday nà, do ahay ti ban kwanay. Ti varan kwanay

à alay inde anà bahay ahay sa gak ikwen sariya ù doh sə wazay ahay, aday ti zla kwanay à dangay. Ti zla kwanay pa 'am ana bahay sə daliyugo ahay, aday pa 'am ana guverner ahay anga kwanay njavar uno ahay. ¹³Way ataya ti tæra nà, anga sə varak ikwen cæved sa ga side sa 'am uno pa 'am a tinen. ¹⁴Kà sa bayiken sa jæka "mi i mbæðahan atan apan nà, kækæmaw?" ata bay, ¹⁵anga nen awan, ni ðakak ikwen a way, aday ni varak ikwen kælire sa ja 'am. Aday do manide a kwanay ahay ti mba apan sa ja 'am sabay re.

¹⁶«Do a kwanay ahay, tæ mærak a kwanay ahay, tæ car a kwanay ahay, ti varan kwanay anà do manide a kwanay ahay, aday ti vad anan azar su do a kwanay aya re. ¹⁷Do ahay fok ti nak ikwen ide anga kwanay njavar uno ahay. ¹⁸Tæ winen ata tæke nà, kwa sibæk sa nga a kwanay ahay kærtek a ðukwen i lize bay. ¹⁹Tiven lele. Ata ki gen matanan nà, ki tæmen anan sifa a kwanay.»

Do manide ahay ti naa mbazl anan Uræsalima

Mata 24.15-21; Markus 13.14-19

²⁰Yesu a ja asa, a wa: «Ka sak a cinen anan anà do manide ahay ta vak anan nga anà Uræsalima cæna, ata sænén anan, alay sa mbazl anahan a kà slak coy kutok. ²¹À alay ata asanaw nà, do sə Yahudiya ahay tâ haw sa ma nga à bæzlom ahay inde, do sə wulen su doh sə Uræsalima ataya tâ haw wa. Aday do azar aya tinen à kiðe ataya ðukwen, tâ haw re, æna tâ may nga à wulen su doh bay.

²²«Anga pæ luvon ataya nà, Mbærom i kætá anan do ahay, kawa ana Deftere sa ja apan ata kutok. ²³Wuna, pa pac ataya nà, ðæce inde anga uwar ti zek cew aya awan, aday anga uwar ta wan a à bak ataya re. Ðæce i ga bayak a pæ

daliyugo, anga Mbærom i ga mível pu do sə Yahudiya ataya awan. ²⁴Do manide ahay ti vad anan do ataya tæ maslalam. Ti jaway atan, aday ti zla atan ù kon azar aya cara cara. Do sə pæra ahay ðukwen ti mbazl anan wulen su doh sə Uræsalima a anan, hus pæ alay a tinen a saa ndav.»

Luvon ana Wan su Do saa may ahay

Mata 24.29-31; Markus 13.24-27

²⁵Yesu a jan atan asa, a wa: «À alay ana Wan su Do saa may ahay nà, ki sænén anan nà, pæ minje ana atæ pac tæ kiya wa, aday pæ minje ana mawuzlawazl ahay wa re. Pæ daliyugo ðukwen, zlawan i gan anà do su kon ahay kæzlek, aday ajalay nga a tinen i wuse, i gan atan hærbæðækka, anga agungol ana zælaka à zlinder. ²⁶Do ahay ti mac nà, anga zlawan a saa gan atan ata cærkæke, aday anga way a saa tæra ataya awan. Aday ðukwen mægala sə way ahay à mburom ataya, ti bæl re.

²⁷«À alay ata kutok, ti canan anà Wan su Do winen apan i may ahay pa nga sə matapasl ahay pa nga mburom tæ mægala awan, aday tæ mazlað a bayak a re. ²⁸Kæ cinen anan anà way ataya kè dazlak anan matanan ata cæna, bænen mível, cen ide à mburom, anga alay a kè dæzlek ahay Mbærom i tam kwanay kutok.»

Minje sə buway

Mata 24.32-35; Markus 13.28-31

²⁹Pæ dæða anahan a wa asa, Yesu a gan atan jike, a wa: «Þnga, cen pæ buway ti sé azar aya aday. ³⁰Ka sak a cinen atan tinen apan ti ða daslam pi zek nà, kæ sænén apan zle, viya winen apan i slay coy. ³¹Matanan re, kæ cinen anan anà way uno sə ðakak ikwen anan ataya cæna, sænén a nà, bahay a Mbærom ðukwen winen apan i slay ahay bæse coy.

³²«Nen apan ni jak ikwen tæ ðidem a hæna: Þlek do sə biten ahay ti i mac nà,

way ataya fok ti tæra. ³³Daliyugo i ndav, kærngay i slukwac pæ bagæbaga mburom, æna 'am uno nà, i ndav itæbay.»

Ben a nga a kwanay

³⁴«Ben a nga a kwanay, anga aday ajalay nga a kwanay ahay â sa wuse pa 'am sê azar uko ahay bay, kabay pa 'am sa sa mahay bay, aday pa 'am sê vaway nga bay, aday anga dæce sê daliyugo ahay bay re. Anga kak nga a kwanay kè wusek tæ way ataya nà, luvon ata i slay ahay pikwen gangaf mænjàna kwanay sa san pi zek. ³⁵Andav a daliyugo i nay ahay nà, kawa balay sa mbazl way dænam ata awan. Matanan, dō ahay kæzlek pæ daliyugo fok ti san pi zek bay re. ³⁶Anga nan, njihen mæ lavay zek aya hwiya, gen amboh, anga aday kè njiden mægala sa tam pæ way a saa tæra ataya wa. Ata nen, Wan su 'Do, na sak a may ahay nà, ki tiven uno pa 'am lele.»

³⁷Natiya awan, Yesu nà, a taa dakan anan way anà dō ahay ù doh sê mazlaß a Mbærom sê ipec. Aday sê luvon nà, a taa nahay way anahan ahay à bæzlom sê Ulivet. ³⁸Aday, ide kè cædek sidew a cæna, dō ahay ta zla à man anahan ù doh sê mazlaß a Mbærom saa sløne atætak way anahan ahay.

Yudas a sukom a way tæ Yesu

Mata 26.1-5, 14-16; Markus 14.1-2, 10-11; Yuhana 11.45-53

22 Alay sê azar uko sê Pasæka aday sa da tapa sê pen mæ zlambar a bay ata, winen apan i dæzley ahay bæse coy. ²Bahay sê gædan dungo anà way ahay anga Mbærom pi zek tæ Miter sê Tawrita ahay, tæ pælay cæved sa vad anan Yesu, anga zlawan sê dō ahay a gan atan.

³Natiya kutok, Fakalaw a zlan à mivæl inde anà Yudas, sê ngaman Iskariyot, winen dō kærtek à wulen su dō maslan a Yesu kuro nga cew ataya wa. ⁴Aday Yudas ata a zla, tæ jæjem 'am tæ ba-

hay sê gædan dungo anà way ahay anga Mbærom ataya, pi zek tæ bahay sa ba pu doh sê mazlaß a Mbærom ahay. Tæ pælay cæved anga aday Yudas â gan atan daf pæ Yesu. ⁵Do ataya tæ taslay mivæl bayak a tæ Yudas, tæ zlapay sê haman dala. ⁶A zlan à nga kutok, aday a pælan atan cæved sê varan atan anan Yesu, a nan aday dōwan â san apan bay re.

Alavay zek sa da daf sê Pasæka

Mata 26.17-25; Markus 14.12-21; Yuhana 13.21-30

⁷Natiya awan, azar uko sa pa tapa sê pen mæ zlambar a bay ata a sla, aday ti waslay wan sê tæman sê Pasæka ata kutok. ⁸Yesu a slan Piyer tæ Yuhana, a jan atan nà: «Zlen, ka saa liven uko a zek tæ way sa pa sê azar uko, aday dī saa pa.»

⁹Tæ cæce panan: «A nak mâ sa lavay anan zek tæ way sa pa ata nà, ahaw?»

¹⁰A mbædahan atan apan, a wa: «Ihe, kæ dæzlen à wulen su doh sê Uræsålimala nà, ki zlingen tæ dōwan a inde kælawa pa nga, aday winen apan i may ahay à a'am wa. Pærihen anan azar dezl ù doh anahan a saa zla uda ata awan, ¹¹aday ki jen anà bahay su doh ata nà: “Miter a manay a ja nà: Doh a aday mi i pa uda daf sê azar uko sê Pasæka tæ njavar uno ahay ata nà, wuraw?” ¹²Ata i dakak ikwen pæ sewene a inde mæduwen awan, mæ lavay zek a coy. Kæ ndiken anan uda way ahay fok à man ata awan.»

¹³Ta zla kutok, ta tan ayak à nga anà way ahay fok nà, kawa ana Yesu sa jan atan ayak ata awan. Tæ lavay anan uda zek tæ way sa pa sê azar uko sê Pasæka kutok.

Way sa pa cæncan awan

Mata 26.26-30; Markus 14.22-26; 1 Korintu ahay 11.23-25

¹⁴Alay a a sla kutok nà, atæ Yesu tu dō maslan anahan ahay tæ njahay pæ kærtek awan, sa pa way sê azar uko. ¹⁵A jan

atan, a wa: «Na gak anan may tē mindel sa pa way sē azar uko a anan tē kwanay, zukwa dāce uno i sa nay nà, na. ¹⁶ Anga, nen apan ni jak ikwen, ni naa pa way sē azar uko sabay, si azar uko a anan i ga zek à bahay a Mbərom aday.»

¹⁷ A gəba gəsa'am, a ngəran ayak anà Mbərom, aday a jan atan, a wa: «Təmi-hen anan, aday sen wa jəbjeβ kwanay a fok, ¹⁸ anga ni jak ikwen, i ban pə luvon sē biten a anan wa nà, ni naa sa way kawa həna a anan sabay, si azanan à alay à bahay a Mbərom kà nak aday.»

¹⁹ Aday a gəba tapa sē pen, a ngəran ayak anà Mbərom, a gəzla anan i zek wa, a varan atan, a wa: «Həna anan nà, zek uno awan, ma var a à yime a kwanay inde ata awan. Kā ti gen matanan à wulen a kwanay anga sē jalay pi nen.»

²⁰ Matana asa re, pə dəba a way a tinen sa pa ata wa, a gəba gəsa'am, a varan atan anan, a wa: «Tə gəsa'am a anan nà, Mbərom a ban 'am wiya tē do ahay. A ban 'am a nē tē mez uno ma pak a anga kwanay ata awan. ²¹ Aya əna, ihe! Do sa ga upo daf ata, winen apan i pa way pə kərtek a ti nen à man a anan awan. ²² Tə dīdem a nà, nen Wan su Do nà, ni mac, kawa ana Deftere a Mbərom sa ja upo ata awan. Əna dāce i naa tan à nga anà do saa ga upo daf ata awan.»

²³ Njavar anahan ataya tē dazlan sē cəce pi zek ahay wa, ta wa: «Aday waya à wulen a nuko sa ga way ata anaw?»

Wayə sē zalay do tē mēduwen a anaw?

²⁴ Pə dəba anahan a wa nà, avad awiy-away a slabak à wulen su do maslan ahay inde pa 'am sa jəka, à wulen a tinen inde, sē zalay do tē mēduwen nē wayaw?

²⁵ Yesu a jan atan: «Bahay sē daliyugo ahay tinen apan ti ga bahay pə do ahay nē tē mēgala. Əna hwiya ta gan may do

ahay tē varan atan zlangar, aday tā ja nà, tinen do sa man zek à do ahay re. ²⁶ Aya əna, a kwanay nà, matana itəbay. Do mēduwen a à wulen a kwanay inde nē à tēra kawa do cədew awan. Do sa lavan nga anà do ahay dūkwen à tēra adəka nà, kawa do si mer su way.

²⁷ «Do mēduwen a nà, wayaw? Do mē njahay a à man sa pa way ata dāw, kabay do sa gan mer su way ata dāw? Do mēduwen a nà, winen mē njahay a à man sa pa way ata ba? Əna, nen à wulen a kwanay inde nà, kawa do si mer su way.

²⁸ «Aday kwanay nà, do mē njahay aya ti nen pac pac à dāce uno ahay inde fok. ²⁹ Kawa ana Bəbay uno sē vuro ahay bahay ata nà, nen dūkwen ni tēra kwanay bahay aya re, ³⁰ anga aday ki sen way, ki pen way pə kərtek a ti nen à bahay uno inde. Ki i njihen à man sē njahay sē bahay inde, sa gan sariya à zaav sē Isəra'ila ahay kuro nga cew ataya awan.»

Atə Yesu tē Piyer

Mata 26.31-35; Markus 14.27-31; Yuhana 13.36-38

³¹ Yesu a jan anà Piyer, a wa: «Simon, Simon! Fakalaw kə njadək pikwen cəved sē tambal kwanay, kawa ndaw aday sē gəzla anan pi zek wa tē janjar ata awan. ³² Əna na gak amboh anà Mbərom anga iken, Simon, aday kē mbəsak sa daf nga pi nen bay. Aday iken kə jalak pə ines anak, kà mak pə cəved nà, kē varan mēgala anà mərak anak ahay ite.»

³³ Piyer a jan, a wa: «Ba Mēduwen, nen mē lavay zek a sa zla tē iken kwa à dangay, kwa hus pə amac uno dūkwen nen inde re.»

³⁴ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Piyer, ni jak tē dīdek awan, à luvon a sē biten a anan inde, zukwa njəkar i saa zlah nà, ka jak saray maakan ka san nen bay.»

Alavay zek tē dala, tē mbulo aday tē maslalam

³⁵ Yesu a jan anā njavar anahan ahay asa, a wa: «Anuno sa slan kwanay mən-jəna dala, mən-jəna mbulo, aday mən-jəna təkarak nā, awan a inde ki gen dāce a dāw?»

Tē mbəđahan apan, ta wa: «A'y. Ma gak dāce sē awan bay.»

³⁶ A jan atan asa, a wa: «Əna, hēna adəka kutok nā, dō tē dala awan, tē mbulo a nā, ā gəba. Do a aday maslalam inde apan ibay nā, ā gəba kəlmije anahan, ā sukom a way, aday ā sukom a maslalam kutok. ³⁷ Anga nen apan ni jak ikwen, tē vindek anga nen à Deftere inde, ta wa: “Winen mē baslay a à wulen su dō sē atahasl ahay inde.*” Way a aday mē vinde pi nen ata nā, təktek i tēra.»

³⁸ Njavar anahan ahay ta jan nā: «Ba Məduwen, ihe, maslalam ahay inde hēna cew.»

A jan atan: «Coy, i sla dā!»

Yesu a ga amboh à Gecemene

Mata 26.36-46; Markus 14.32-42

³⁹ Yesu a nay ù doh wa, a zla kawa anahan sē kwakwa ata awan, à bəzlom sē Ulivet. Njavar anahan ahay tē pərahan azar. ⁴⁰ A dəzle à man ata nā, a jan atan, a wa: «Gen amboh anā Mbərom anga aday kē tiven anan anā way saa njak kwanay ahay.»

⁴¹ A zla pə cakay a tinen wa zad, a dukwe gərmec, a ga amboh, a wa: ⁴² «Bəbay uno, kà zlak anak à nga nā, gəba puno dāce saa nay upo a anan ata ite. Aya əna, way kawa su no nā, ā tēra bay, si kawa sa nak iken.»

[⁴³ Natiya maslay a Mbərom a nay à mburom wa, a kan zek à Yesu sa man a mível ù doh. ⁴⁴ Winen apan i jalay mərava a tē mindel, a ga amboh tē mē-

galak awan. Winen apan i ga amboh ata nā, herreβ anahan a tēra kawa məcərka-zlay si mez, aday a laray pə yugo.]

⁴⁵ A slabak pə amboh wa bine siwaw nā, a ma à man ana njavar anahan a maakan ataya awan. A tan atan ahay à nga nē ma njak ahan aya awan, anga mbac kē slahak atan tē mindel. ⁴⁶ A jan atan nā: «Kə njəken ahan nā, angamaw? Slabiken, gen amboh anga aday kē tiven anan anā way saa njak kwanay ahay.»

Do ahay ta ban anan Yesu

Mata 26.47-56; Markus

14.43-50; Yuhana 18.3-11

⁴⁷ Yesu kē ndəvak anan 'am ata fan bay, dō ahay bayak a ta nay ahay. Yudas, dō kərtek à wulen sē njavar anahan aya inde kuro nga cew ata, winen a njahan atan ahay pa 'am wa. A hədəkey pə cakay a Yesu aday sa ban anan həmbok. ⁴⁸ Əna Yesu a jan, a wa: «Iya, Yudas! Cəkəbay, a nak sē njəko uda awan, i nen Wan su Do nā, ta sa ban nen həmbok matana dāw?»

⁴⁹ Do aya tinen jiga pə kərtek a tatə Yesu ataya tē canan à way a saa tēra ata nā, ta jan nā: «Ba Məduwen, mē wacay atan tē maslalam dāw?»

⁵⁰ Cəna, dō kərtek à wulen a tinen wa, a car anan bile ana bahay nga su dō sē gəđan dūngo anā way anga Mbərom, aday maslalam anahan ata a gad panan sləmay sē alay puway poc.

⁵¹ Əna Yesu a jan atan nā: «Mbiken! Kà slak dā.»

A laman anā sləmay a dōwan ata, a mbar anan.

⁵² Aday Yesu a jan anā bahay sē gəđan dūngo anā way ahay pi zek tē bahay sa ba pu doh sē mazlaβ a Mbərom ataya, aday tē məcəd sē Yahuda aya sa nay apan sa ban anan ata nā: «Ki nen upo tē maslalam aya aday tē sukol aya kawa

*22:37 Ca pə Esaaya 53.12.

nen nà, do sə ngəzar do à cəved inde daw? ⁵³ À alay a nen inde tə kwanay ù doh sə mazlab a Mbərom pac pac dəp nà, kə bənen nen daw? Əna həna nə alay a kwanay kà slak, alay ana bahay sə setene ahay sa ga bahay à luvon inde ata awan.»

Piyer a wa a san Yesu bay

Mata 26.57-58, 69-75; Markus 14.53-54, 66-72; Yuhana 18.12-18, 25-27

⁵⁴ Natiya, do ahay ta ban anan Yesu kutok, ta zla anan àga bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay. Piyer winen apan i pərahan ayak azar à dəba wa à dəba wa. ⁵⁵ Do ahay ta han uko à gala, aday tə njahay apan tuw nà, Piyer dukwen a njahay à wulen a tinen inde cite re.

⁵⁶ Dəna sa ga mer su way ù doh ata a canan à Piyer winen mə njahay pə uko ata nà, a zəzor anan, a wa: «Həna ana ata nà, do a Yesu a re.»

⁵⁷ Əna Piyer a məman anan, a wa: «Dalay a anan, nen, na san a dowan a anan bay jiga awan!»

⁵⁸ Pə dəba wa mənəcək, do hinen a canan asa, a wa: «Iken dukwen do a Yesu a re.»

Piyer a mbədahan apan, a wa: «A'ay, wan ada. Nen do anahan bay wuna!»

⁵⁹ A njahay pə dəba wa capəpa nà, do hinen inde a mənahan anà 'am ata hayəb hayəb, a wa: «Tə didem awan, həna anan ata nà, do a Yesu awan, bina winen Galile ahay.»

⁶⁰ Piyer a mbədahan apan, a wa: «Wan ada, a nak sa ja nə maw? Na san 'am anak ata bay wuna.»

Mənəna sa ndav anan 'am anahan ata cəna, njəkar a zlah kwayan'a.

⁶¹ Coy, Bahay Yesu a mbədahay 'am, a cay ahay pə Piyer, aday cəna 'am a Yesu a sa jan kurre ata à man à nga inde, a wa: «À luvon a sə biten a anan inde, aday njəkar i saa zlah nà, ka jak saray maakan

ka san nen bay.» ⁶² Coy Piyer a nay uho, a yam cədəək cədəək tə ide sə ayam.

Do ahay ta ran mindel à Yesu

Mata 26.67-68; Markus 14.65

⁶³⁻⁶⁴ Do sa ba pə Yesu ataya tinen gədek sə gənanhan. Tə kərtan zana pə ide, aday tə dəcan, tə cəce panan kutok: «Jan umo kutok: Sə dəcak nə wayaw?» ⁶⁵ Ta jan 'am sə suwat ahay à nga wa cara cara.

Yahuda ahay ta gan sariya anà Yesu

Mata 26.59-66; Markus 14.55-64; Yuhana 18.19-24

⁶⁶ Ide a cəde sidew a cəna, məcəd sə Yahuda ahay pi zek tə bahay sə gədan dundo anà way ahay, aday tə miter sə Tawrita ahay, tə halay nga fok. Ta zla anan Yesu à man sa ga sariya a tinen, ⁶⁷ tə cəce panan, ta wa: «Kak iken nə Almasihu, do ana Mbərom sə slənay saa tam anan do sə daliyugo ahay ata nà, dakan umo anan bidaw?»

A mbədahan atan apan, a wa: «Həna nə dəkək ikwen anan dəp dukwen, ki dəfen apan nga bay. ⁶⁸ Aday nə cəce pikwen wa dukwen, ki mbədihən uno apan bay re. ⁶⁹ Aya əna, azanan pa 'am nà, nen, Wan su Do, ni i njahay tə alay puway ana Mbərom Ba məgala.»

⁷⁰ Tinen a fok ta jan, ta wa: «Həna nà, iken nə Wan a Mbərom cukutok daw?»

A mbədahan atan apan: «Ayaw! Kawa ana kwanay a sa ja ata awan.»

⁷¹ Ta ja kutok, ta wa: «Həna nà, dī gan may anà side hinen re daw? Mənuco dē slənek tə sləmay a nuko à 'am anahan wa coy asanaw?»

Ta zla anan Yesu àga Pilatu

Mata 27.1-2, 11-14; Markus 15.1-5; Yuhana 18.28-38

23 Pə dəba anahan a wa kutok nà, do sa gan sariya anà Yesu ataya fok, tə slabak ta zla anan àga Pilatu, do sə Ruma, winen bahay a pə daliyugo

sə Yahudiya. ²Ta ndaḅ 'am ahay cara cara pə Yesu, ta wa: «Winen apan i tərən awan anà do a manay ahay. A wa dōwan â varan jangal anà bahay sə Ruma bay fok. Aday dukwen a wa winen nà, Almasihu, bahay awan.»

³Pilatu a cəce 'am pə Yesu wa, a wa: «Iken nà, bahay sə Yahuda ahay daw?»

Yesu a mbəḁahan apan, a wa: «Ka jak anan asanaw!»

⁴Pilatu a jan anà bahay sə gəḁan dungo anà way ahay tu do a mə halay nga bayak ata awan, a wa: «Na tak anan à nga anà mungok sa ban anan apan dōwan a anan bay.»

⁵Əna, do ataya tə mənahan asa, ta wa: «Winen apan i tərən awan anà do ahay ta 'am anahan ataya pə daliyugo sə Yahudiya fok. A dazlan ahay kwa pə daliyugo sə Galile wa, dezl həna kə njadək anan ahay à man a anan re.»

⁶Pilatu a sləne 'am ata cəna, a wa: «Dowan a anan nà, winen Galile ahay daw?» ⁷A sləne sə jəka Yesu a nay nà, pə daliyugo ana Hiridus wa ata nà, a wa tâ zla anan àga Hiridus, anga à alay ata dukwen, Hiridus a winen inde agay anahan awan, à Urəsalima.

Ta zla anan Yesu àga Hiridus saa gan sariya

⁸Hiridus a canan à Yesu cəna, a zlan à nga. Kə njahak bayak awan, a gan may sə canan à Yesu, anga ba do ahay tə təkərek anan ləbara anahan awan. Winen a bayak nà, i canan à Yesu winen apan i ga masuwayan.

⁹Hiridus a cəce 'am ahay pə Yesu wa bayak awan, əna Yesu kə mbəḁahak anan apan bay.

¹⁰Bahay sə gəḁan dungo anà way ahay, tə miter sə Tawrita ahay tinen inde à man ata re. Tinen, tə zəga anan sa ndaḅ apan 'am asa.

¹¹Coy Hiridus tə suje anahan ahay ta ca apan nà, gəsən'a, ta ma nga sə mbasay

apan. Ta pak apan zana lele awan, aday ta ma anan àga Pilatu asa.

¹²Pə luvon ata ite, atə Hiridus tə Pilatu ta ban car kutok, bina abay həren, tinen nà, tə ngəlinge i zek bay way anahan.

Ta ga sariya sa vad' a Yesu

Mata 27.15-26; Markus 15.6-15;

Yuhana 18.39 - 19.16

¹³Pilatu a halan nga anà bahay sə gəḁan dungo anà way ahay, pi zek tu do sə lavan nga anà do ahay, aday tu do azar aya bayak awan. ¹⁴A jan atan: «Kə bənen uno ahay dōwan a anan. Ki jen nà, winen apan i tərən awan anà do ahay. Ihe, nə cəcihek panan həna nà, pa 'am a kwanay a fok. Ki jen nà, winen tə mungok awan. Əne, nen nə njadək apan way kawa ana kwanay sa ja, abay təḁe sa man anan mungok ata bay. ¹⁵Hiridus dukwen kə mak anan ahay à man ana awan, anga kə tak anan à nga à mungok sə awan aday abay təḁe sa vad' anan apan ata bay re. ¹⁶Anga nan, ni ndabay anan cəna coy, aday ni mbəsak anan.»

[¹⁷A jan atan matanan ata nà, anga azar uko sə Pasəka kə slak ahay cəna, a taa mbəsakan atan anan ahay do sə dangay kərtek.]

¹⁸Əna tinen a fok ta zlah tə məgalak awan, ta wa: «Ma gan may ki mbəsakay ahay nà, Barabas, aday dōwan a anan nà, kâ vad' anan.»

¹⁹Barabas sə dōwan ata nà, winen à wulen su do sə vəze pə Ruma ahay à Urəsalima ataya awan. Aday winen nə kə vəḁək nga su do re. Ta ban anan à dangay nà, anga nan.

²⁰Pilatu a man atan anan 'am ata asa, anga winen nà, a nan sə mbəsak anan Yesu. ²¹Əna do ataya ta zlah tə məgalak a asa, ta wa: «Darak anan ayak pə dəḁom! Darak anan ayak pə dəḁom!»

²²Pilatu a jan atan tə slala maakan a asa, a wa: «A ga mer sa ma lelibay a anaw? Nen nə njadək apan ines sa

man anan mungok aday abay tæde sa vad anan apan à mæke itæbay. Suwan ni ndabay anan cæna coy, aday ni mbæsak anan.»

²³ Æna do ataya tæ zæga anan sa zlah tæ mægalak awan. Ta gan may si tæ darak anan ayak pæ dædom. Tæ njadak apan cæved anga abæbal awan a tinen ata awan. ²⁴ Pilatu a tæma sa ga kawa ana a tinen sa gan may ata kutok. ²⁵ A mbæsakay anan ahay Barabas, kawa ana tinen sæ cæce panan ata awan, dowan aday ba tæ bænak anan à dangay anga a væze pæ Ruma ahay, aday dukwen kè vadak uda nga su do re, ata awan. Yesu nà, Pilatu a varan atan anan ahay, aday tâ ga anan alay kawa ana tinen sa gan may ata kutok.

Tæ daray anan Yesu pæ dædom mæ zlængad awan

Mata 27.32-44; Markus 15.21-32; Yuhana 19.17-27

²⁶ Natiya kutok, suje ahay tinen apan ti zla anan Yesu nà, tæ zlangay tæ dowan a inde tæ ngaman Simon, winen do sæ Siren ahay, winen apan i may ahay à kibe wa. Ta ban anan, tæ tavakan dædom mæ zlængad a mbala Yesu ata, aday à pærahan anan ayak azar à dæba wa.

²⁷ Do ahay bayak a, tinen apan ti pærahan ayak azar à dæba wa anà Yesu. À wulen a tinen nà, uwar aya inde, tinen apan ti yam gweguzguzze anga winen. ²⁸ Yesu a mbædahay patan 'am, a jan atan ahay, a wa: «Dæna sæ Uræsalima ahay, kè yimen anga nen bay. Yimen adæka næ zek a kwanay, aday wan a kwanay ahay re! ²⁹ Anga alay sæ dæce winen apan i nay ahay. Ata, sa naa taslay mivel nà, uwar aday winen dærlay awan, tæ uwar aday kè wahak fan bay ata awan, tatæ uwar aday kula dowan kà sak pay anahan bay ata awan. ³⁰ Aday, do ahay ti

dazlan sa ja nà: “Bæzlom ahay, mbæzlen ahay pumo! Culok ahay dukwen ænga ndisen ahay pumo ite!” ³¹ Nen nà, kawa dædom mængædaz awan. Aday ta sak u go way a anaya anà nen, dædom mængædaz ata nà, ti naa gan anà do aday tinen kawa dædom mæ kuray ataya ite næ, kækæma asanaw!»

³² À man ata ite nà, do sæ akar aya inde cew. Suje ahay ta ra atan anga ines a tinen, saa vad atan tatæ Yesu. ³³ Tæ dæzle à man sæ ngaman Kælakasl-sa-Nga ata nà, tæ daray anan Yesu tu do sæ akar a cew ataya pæ dædom à man ata awan, do kærtek a tæ alay puway, do hinen tæ alay gula, Yesu à mamasl a tinen.

³⁴ Yesu a gan amboh anà Mbærom, a wa: «Bæbay uno, pæsen atan anan ines a tinen, anga ta san way a tinen a sa ga hæna ata bay.»

Suje ahay tæ gæzla anan zana a Yesu ahay à wulen a tinen ahay inde, ta sa ga apan caca.

³⁵ Aday do a mæ tavay aya à man ata awan, tinen apan ti ca ide hæmæcæce. Bahay sæ Yahuda aya inde ite, tinen apan ti tæra anan Yesu à mændak, ta wa: «Kè tæmak anan do azar aya asanaw! Kak winen Almasihu, do a Mbærom mæ walay saa tam anan do a acækan nà, à mbar a zek anahan a ite bidaw?»

³⁶ Suje ahay dukwen tæ hædæken ayak pæ cakay, sa jan ayak 'am sæ suwat. Tæ varan ayak way mæ kwasay a inde, aday særekeke re aday à sa. Ta jan: ³⁷ «Kak iken bahay sæ Yahuda ahay nà, tam anan nga anak a kutok bidaw?»

³⁸ Tæ vinde way pæ pælungwad, ta wa: «Hæna anan nà, bahay sæ Yahuda ahay.» Aday tæ tapak anan ayak pa nga sæ dædom a mæ zlængad ata awan.

³⁹ Natiya, do kærtek à wulen su do sæ akar a mæ daray aya pæ dædom ata awan, a gænahan à Yesu ite, a wa: «Na wa iken

†23:30 Ca pæ Hose'a 10.8.

nà, Almasihu ba? Ənga, tam a zek anak, aday kâ tam manay ite bidaw?»

⁴⁰ Əna do anahan a hinen ata a gafan ayak apan 'am, a wa: «Iken nà, kə jə-jaran anà Mbərom itəbay dāw? Anga iken dukwen do ma ban a kawa winen a re asanaw! ⁴¹ Mənumo dā sa dāce a anan nà, tēde anga ines anumo sa ga ata awan. Əna winen nà, kà gak awan itəbay asanaw!»

⁴² Natiya, dōwan ata a jan à Yesu, a wa: «Ka sak a nāy ahay tē mazlaḅ sə bahay anak a nà, aday kem, kə bayak upo ite.»

⁴³ Yesu a mbəḏahan apan kutok, a wa: «Nen apan ni jak tē dīdem a hənā: Pə luvon a sə biten a anan, dī zlumo à jerne a Mbərom inde.»

Amac a Yesu

Mata 27.45-46; Markus 15.33-41; Yuhana 19.28-30

⁴⁴⁻⁴⁵ Natiya awan, à man ipec inde nà, luvon a ga pə daliyugo fok takəḏimbom, hus à njamde maakan.

Aday zana sə gəzla man sə njahay a Mbərom pi zek wa tu do ahay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom ata, a ngəraw à mamasl a wa əndem. ⁴⁶ Yesu a zlah tē məgalak awan, a wa: «Bəbay uno, ni mbəsakak anan ayak sifa uno à alay anak inde.‡»

Pə dəḃa anà 'am anahan ata wa nà, a mac way anahan.

⁴⁷ Bahay sə suje sa man ataya ata, a canan à way a sə təra ata nà, a həran nga anà Mbərom, a wa: «Dowan a anan nà, winen do dīdek a acəkan.»

⁴⁸ Do sa nāy sa cak ayak apan ataya fok tē canan à way a sə təra ì idē a tinen inde ata nà, kuwaya fok a haw way anahan gərləhlah ta nga mugo. ⁴⁹ Əna do sa san anan ataya pi zek tē uwar sə pəra-

han ahay azar kwa à Galile wa ataya, tē tavay zad, ta ca pə way a sə təra ataya awan.

Tə gəḃa anan Yesu à məke

Mata 27.57-61; Markus 15.42-47; Yuhana 19.38-42

⁵⁰⁻⁵¹ Natiya kutok, dōwan a inde tē ngaman Yusufu, winen do sə Arimatiya ahay pə daliyugo sə Yahudiya. Winen apan i ba bahay a Mbərom. Winen do dīdek a pa 'am a Mbərom. Abay winen nà, do kərtek à wulen su do sa gan sariya anà Yesu ataya awan, əna winen nə kə təmahak 'am a tinen ata itəbay.

⁵² A zla à man a Pilatu saa cəce panan cəved sə gəḃa məsinde a Yesu aday i sa la anan. ⁵³ A njad cəved ata kutok nà, a zla, a dazay anan ahay məsinde a Yesu pə dədom mə zləngad ata wa. A nga apan rəkot a inde, a dəfak anan ayak à jəvay ma la a à jama inde, à man a aday kula tē dəfak ayak uda məsinde bay ata awan. ⁵⁴ Way ata a təra nà, ta pac sə dezele, aday defefe luvon sa man uda winen apan i slay uda bəse.

⁵⁵ Uwar sə pərahan ahay azar anà Yesu kwa ahay à Galile wa ataya tē pərahan azar anà Yusufu dezl pa 'am jəvay, aday ta ca pa sə dəfak anan ayak Yesu à məke inde ata awan. ⁵⁶ Aday ta ma way a tinen agay, tē lavay a zek tē amar sə wurde sə rəbas lele dun'a ata awan. Aday ta man uda awan pə luvon sa man uda awan, kawa ana Tawrita a Musa sə dakan atan anan.

Yesu a slabakay ahay à məke wa

Mata 28.1-10; Markus 16.1-8; Yuhana 20.1-10

24 Ta pac sə zaka^f kutok, pərek duwdew, uwar ataya tē wule pa 'am jəvay. Ta zla anan tē amar a tinen sə

‡23:46 Ca pə Jabuurā 31.6.

^f24:1 Zaka nà, tē ngaman Zlaba re.

lavak anan ayak zek ata kutok. ²Tə dəzle nà, ta tan ayak à nga anà bələlen mə bətukwal a pa 'am jəvay wa, mə jəkay awan. ³Ta zla à jəvay ata inde[§] məreh kutok, əna ta tak anan à nga anà zek sə məsinde a Yesu Ba Məduwen bay re. ⁴A gan atan nà, wurdədəsdəssa.

Kwayan'a, dōwan aya inde cew ta kan atan zek. Aday tinen tə zana aya pi zek, a dav nà, herre kwedekkwedək. ⁵Uwar ataya tə canan à dōwan a cew ataya cəna, ta ma nga sə jəjar, tə rihe nga a tinen ahay ù vo.

Cəna, dō ataya ta jan atan: «Waka dō nə tə sifa coy asənə, kə pəlen anan à wulen sə məsinde ahay wa nà, angama mba asanaw? ⁶Winen inde à man a anan sabay. Kə slabakak ahay à məke wa. Bayiken pa 'am anahan a sa jak ikwen à alay a kwanay à Galile ata awan. A wa: ⁷«Təktek, nen, Wan su Dō nà, ni slahay à alay su dō sə atahasl ahay inde, ti darak ayak nen pə dədom mə zləngad awan. Aday pə luvon maakan a anahan a nà, ni slabakay ahay à wulen sə məsinde ahay wa.»

⁸Natiya, 'am a Yesu a sa jan atan ata a man atan ahay à nga inde kutok.

⁹Coy, ta may way a tinen pa 'am jəvay wa, tə dakan anan ləbara ata anà njavar a Yesu a kuro nga kərtek ataya awan, aday anà azar su dō ahay a fok re. ¹⁰Sa man anan ləbara ata anà dō maslan ataya nà, Mariyama sə Magədalə, tə Yuwana, aday tə Mariyama, may a Yakuba, aday uwar a azar a sə pərahan atan ayak azar ataya re.

¹¹Dō ataya tə sləne ləbara sa 'am ata cəna, tə dəkaf apan nga bay. A ga patan nà, kawa uwar ataya ta jan atan nà, 'am sə uwar ahay kəriya awan.

¹²Əna Piyer nà, a slabak, a haw pa 'am jəvay. A dəzle cəna, a zərdek ayak ide à

jəvay inde. Awan uda ibay. Mə mbəsak a nà, zana vərre gərəvve kəriya awan. A zla agay, əna way ata a gan nə wurdədəsdəssa hwiya.

Pə cəved sa zla à Emawus

Markus 16.12-13

¹³Ta pac ata kərtek awan, dō ahay cew à wulen sə njavar anahan ataya wa, tinen apan ti zla à wulen su doh a inde sə ngaman Emawus ata awan, dəren pi zek wa tə Urəsalima nà, i ga way sə kilomiter kuro nga kərtek. ¹⁴Tinen apan ti zla nà, ti kad bala pə ləbara su way a sə təra ata kurkwer.

¹⁵Tinen apan ti kad bala a tinen ata mba cəna, degeslef Yesu a njadək atan ayak pə cəved. Ta zla pə kərtek awan. ¹⁶Tə canak anan à Yesu, əna awan a kə nahak atan pə ide. Anga nan, tə sənək a bay.

¹⁷Yesu a cəce patan wa, a wa: «Kə kiden bala pa ma à cəved wa anaw?»

Tə tavay jərəm ma ga mugo aya awan. ¹⁸Dowan a kərtek a sə ngaman Keliyupas ata a mbədahan apan, a wa: «Dō sə Urəsalima ahay fok ta san pə way a sə təra à luvon a anaya inde kutok nà, sa san apan ite bay nə, iken kərtek kələdaw?»

¹⁹Yesu a cəce patan wa, a wa: «Ma sə təra anaw?»

Tə mbədahan apan: «Way sə təra pə Yesu, dō sə Nazaratu ata awan. Winen nə dō maja'am a Mbərom. Dō tə məgala si mer su way a, aday tə mazlaβ sa 'am a, pa 'am a Mbərom aday pa 'am sə dō ahay fok re. ²⁰Bahay sə gədan dundo anà way ahay pi zek tu dō sə lavan umo nga ahay, ta ban anan, tə varan anan anà Ruma ahay, ta gan sariya saa vad anan, tə darak anan ayak pə dədom. ²¹Abay manay mə jalay nà, winen nə dō saa tam

§24:3 Jəvay a tinen ma la a ù kon inde kawa doh. Anga nan ta mba apan sa zla uda awan.

anan Isəra'ila ahay. Aday way a sə təra apan ata dukwen həna kà gak way sə luvon maakan re. ²² Natiya dukwen, uwar sə àga manay ahay tə vawak umo nga wadan wadan, anga sə duwdew a anan tə wulek pa 'am jəvay, ²³ əna ta tak anan à nga anà məsinde anahan a à jəvay inde sabay re. Ta may agay, ta jan umo ləbara awan, ta wa: "Maslay a Mbərom ahay ta kan umo zek, ta jan umo nà, winen inde tə sifa awan!" ²⁴ Aday, do sə àga manay ahay ta zlak saa cay ide pa 'am jəvay ata wa dukwen, ta tan ayak à nga anà way a kawa ana uwar ataya sa jan umo, əna ta tak anan à nga anà məsinde a bay re.»

²⁵ Natiya, Yesu a jan atan kutok, a wa: «Hey, kwanay do sa san awan bay ahay, do mənok aya sa daf nga pa 'am ana do maja'am a Mbərom ahay! ²⁶ Abay Almasihu i sa zla à mazlaβ sə bahay anahan inde nà, təktek i ga dəcə ndəlekeke aday bidaw?»

²⁷ Aday a dakan atan anan 'am kawa ma jay a pə winen à Deftere a Mbərom inde, ata a dazlan ahay à deftere a Musa ahay wa, hus anan à deftere su do maja'am a Mbərom ahay inde fok.

²⁸ Natiya, tinen apan ti dəzle à wulen su doh a tinen saa zla uda ata bəse nà, Yesu a ga kawa i zla way anahan ta man hinen. ²⁹ Əna ta ngam à zla patan wa bay. Ta jan nà: «Pac kə slahak ù doh aday luvon winen apan i ga bəse kutok nə, suwan njahuko à man a anan.» Yesu a may ahay, a njahay tə tinen.

³⁰ À alay sa pa way nà, Yesu a gəba tapa sə pen, a ngəran anà Mbərom, a gəzla anan tapa sə pen ata i zek wa, a varan atan anan. ³¹ Natiya, ide a cədən atan lele, ta san anan kutok. Cəna sawayah a zla pa man sə ide a tinen wa. ³² Ta jan i zek ahay kutok, ta wa: «Kawa anahan sa jak umo ahay 'am pə cəved wa, aday sə dəkak umo anan 'am sə Deftere a Mbərom ata nà, a gak umo ahay nə mbadafa bidaw?»

³³ Tə slabak kwayan'a, ta ma à Urəsal-ima. Ta tan ayak à nga anà njavar anahan ahay kuro nga kərtek ataya, tu do azar aya mə halay nga awan.

³⁴ Do a mə halay nga ataya ta jan ù do cew ataya kwayan'a, ta wa: «Yesu Ba Məduwen kə slabakak ahay acəkan, bina Simon kə canak anan!»

³⁵ Do a cew ataya ite tə təkəren anà do ataya way sə təran atan ayak pə cəved wa, aday taa san a Yesu nà, à alay a winen sə gəzla anan tapa sə pen ata awan.

Yesu a kan zek anà njavar anahan ahay

Mata 28.16-20; Markus 16.14-18; Yuhana 20.19-23; Mer su way ahay 1.6-8

³⁶ Tinen apan ti ja 'am ata mba kutok, Yesu a tavay jek à wulen a tinen inde. A jan atan, a wa: «Zay à tərak ikwen.»

³⁷ Cəna, tanday mbac a slahay patan wa, zlawan a gan atan. Tə bayak, i ga nə tə canan anà mədahan.

³⁸ A jan atan nà: «Kə jəjiren nà, angamaw? Kwanay a fok kə bayiken way à nga a kwanay inde cuwcew nà, angamaw? ³⁹ Cen pə alay uno tə saray uno ahay. Həna anan nà, nen awan. Limen uno, cen upo. Mədahan nà, kəlakasl tə sluwed si zek inde apan ibay. Əna, kə cinen uno həna nà, matana bay asanaw!»

⁴⁰ A jan atan 'am ata nà, a kan atan anan alay anahan ahay pi zek tə saray anahan ahay. ⁴¹ Ta mbək apan sa daf nga pə way ata fan bay, anga ataslay mivəl a tinen a kə zalak, aday way ata a gan atan masuwayan re. Yesu a cəcə patan wa kutok, a wa: «Way sa pa inde pikwen daf?» ⁴² Tə varan ahay kələf ma vak aya mənjoek. ⁴³ A gəba, a rac i ide a tinen a inde.

⁴⁴ A jan atan: «Həna anan nà, way nen sə dəkak ikwen anan, à alay a nen inde tə kwanay mba ata awan. Abay way aya inde mə vinde a pi nen à Tawrita a Musa,

tə deftere ana do maja'am a Mbərom ahay, tə Jabura ahay. Təktek way ataya fok tē təra.»

⁴⁵ A təban atan anà abayak nga a tinen, aday tã san 'am sə Deftere a Mbərom. ⁴⁶ A jan atan: «Mə vinde à Deftere a Mbərom inde nà, natiya. Təktek Almasihu nà, i ga dəcə, aday i slabakay à məke wa pə luvon maakan awan. ⁴⁷ Ti wazay à mazlaḅ sə sləmay anahan inde pə daliyugo fok, i dazlan nà, à Urəsalima wa, ti ja: “Mbədihən anan ləen anà ines a kwanay ahay, aday Mbərom i pəsek ikwen anan.” ⁴⁸ Saa side anan way ataya nə kwanay awan. ⁴⁹ Azanan nà, nen a, ni slənak ikwen ahay way a, kawa ana Bəbay uno sə zla-pak ikwen anan ata awan. Əna, njihen à

wulen su doh sə Urəsalima hus pə luvon a ni slənak ikwen ahay məgala sa nay à mburom wa ata aday.»

Yesu a ján à mburom

Markus 16.19-20; Mer su way ahay 1.9-11

⁵⁰ Yesu a zla atan à wulen su doh wa. Ta zla bəse tə Baytiniya. A cakaf alay à mburom, a daf patan ngama. ⁵¹ À alay a winen apan i daf patan ngama ata mba cəna, a ján à wulen a tinen wa. Mbərom a gəḅak anan ayak à man anahan.

⁵² Tinen ite tə həran nga anà Yesu, aday ta ma à Urəsalima tə ataslay mivel a bayak awan. ⁵³ Ta taa zla à doh sə mazlaḅ a Mbərom nà, pac pac, sa taa həran nga anà Mbərom.

Ləbara mugom a kawa ana

Yuhana

sə vinde anan ata awan

Adakay way pə deftere a anan

Yuhana a təkər anan ləbara a Yesu nà, tə cəved anahan cara, bina kawa deftere azar aya sə təkər anan ata bay. A gəba mer su way a Yesu masuwayan aya cuwbe, anga sə təkər anan atətak way a Yesu, aday sə dakay anan nà, Yesu nə wayaw. À wulen sə atətak way a anaya kutok, Yesu a gəba minje sə way ahay kawa a'am, jiyjay, məsudoh, pen, do sə jugwar təman, sə dakay anan winen aday nə, winen wayaw.

Nga sa 'am ahay

Yesu nə winen wayaw (1.1-51)

Masuwayan a Yesu ahay cuwbe (2.1 - 11.44)

Luvon a Yesu mədakwidok aya pə daliyugo (11.45 - 19.42)

Yesu a kan zek anà njavar anahan ahay (20.1 - 21.25)

Almasihu Yesu nà, winen nə 'am a Mbərom

1 Mama'am awan, abay Mbərom kə ndakak daliyugo fan bay ata nà, dōwan a inde tə ngaman 'am. 'Am ata nà, tinen tə Mbərom nə maya awan, aday winen nə, Mbərom. ²Tinen tə Mbərom a nà, pə dəlen a wa maya kurre wanahan. ³Ta 'am ata nà, Mbərom a ndakay anan way ahay kəzlek. Way mə ndakay a mənjenja 'am ata nà, ibay. ⁴Sifa a nay ahay nà, à 'am ata wa. A tərən anà do sə daliyugo ahay nà, jiyjay. ⁵Abay luvon nà, inde wanahan, jiyjay ata a dav uda awan, aday luvon a mba apan sə mba-cay anan bay.

⁶Natiya, Mbərom a slənay ahay dōwan a inde tə ngaman Yuhana. ⁷Yuhana a nay ahay kawa side, sə dakan anan jiyjay ata anà do sə daliyugo ahay, aday tã daf apan nga. ⁸Yuhana ta nga anahan a nà, winen jiyjay ata bay. Əna, a nay saa ga side sə dakay anan nə jiyjay ata awan. ⁹Jiyjay a guzgwez ata, winen apan i nay ahay pə daliyugo, sə dəvan anà do ahay kəzlek.

¹⁰'Am ata nà, abay winen inde pə daliyugo. Mbərom a ndakay daliyugo a nà, tə winen awan. Əna do sə daliyugo ahay təkede tə sənək anan bay. ¹¹A nay ahay nà, pə daliyugo anahan a wanahan, əna do anahan aya dukwen tə təmahak anan bay. ¹²Cəkəbay, do azar aya nà, tə təmahak anan, tə dəfak apan nga. Anà do ataya nà, 'am ata kə varak atan cəved sə təra atan wan ana Mbərom ahay. ¹³Tə təra wan a Mbərom ahay nà, pə ruhom si zek bay, pa sə wahay sə bəbay ahay bay. Tə təra nə, anga Mbərom kə tərək bəbay a tinen coy.

¹⁴'Am ata a təra do ti zek awan, kə njahak à wulen a manay. Mə canək anan anà mazlaḅ anahan awan. A njad mazlaḅ ata nà, anga winen a nà, wan ana Bəbay Mbərom, winen wan mənduwel awan. Mbərom a kay anan ahay sumor anahan tə dīdēm anahan ahay fok nà, tə winen awan.

¹⁵Yuhana kà jak apan tə məgalak awan, a wa: «Winen nà, do, nen sa jak ikwen, na wa: “Do inde i nay ahay à dəba uno wa, əna winen nà, a zalay nen asa, anga à alay a nen mə wahay a fan bay dukwen nà, winen inde coy.”»

¹⁶Mənuko a jiya də njadək sumor à alay anahan wa, sumor pa nga sə sumor. ¹⁷Mbərom a varak uko anan ahay Tawrita nà, tə alay ana Musa. Əna sumor a Mbərom tə dīdēm anahan nà, a kay atan ahay anà do ahay tə alay ana Yesu Almasihu. ¹⁸Mbərom a aday

nà, dōwan kula kè canak anan bay. Əna, wan anahan a mēnduwel ata, winen mə njahay a tə Bəbay anahan maya awan, winen kà kak uko anan ahay Mbərom awan.

Side ana Yuhana, do sa gan baptisma à do ahay

Mata 3.1-12; Markus 1.1-8; Lukas 3.1-18

¹⁹ Side ana Yuhana a dazlan nà, natiya awan: Pa pac a inde nà, məcəf sə Yahuda ahay tə slənay ahay do sə gədan dundo anà way anga Mbərom ahay kwa à Urəsəlima wa, tinen pə kərtek a tu do sa man atan zek ù doh sə mazlab a Mbərom ahay. Tə cəce pə Yuhana wa, ta wa: «İken nà, iken wayaw?»

²⁰ Yuhana dükwen kè məmanak atan anan bay, a jan atan anan ngəlarak, a wa: «Nen nà, Almasihu bay.»

²¹ Tə cəce panan asa, ta wa: «Aday iken nə waya kutok anaw? İken nə Eliya kələdaw?»

Yuhana a mbədahan atan apan, a wa: «A'ay. Nen nà, Eliya bay.»

Ta jan, ta wa: «Yo, iken nə do maja'am a Mbərom, manay sa ba ata daw?»

Yuhana a wa: «A'ay, matanan bay!»

²² Do ataya ta jan kutok, ta wa: «Siya, aday iken nə wayaw? A nan umo sa man ayak 'am anà do sə slənay manay ahay. Ka jan anà nga anak a nà, iken wayaw?»

²³ Yuhana a mbədahan atan apan asa, a wa: «Nen nà, do mbala ana do maja'am a Mbərom Ezaya sa jəka:

“Dowan a inde, winen apan i zlah à saf inde à kiβe, a wa:

Ten anan cəved anga Bahay winen apan i nay.

Ten anan cəved ata mə tavay nga a fəhhe lele. **”»

²⁴ Aday à wulen su do mə slənay a pə cakay ana Yuhana ataya nà, Fərisa ahay uda awan. ²⁵ Tə cəce panan, ta wa:

«Kak iken Almasihu bay, iken Eliya bay, aday do maja'am a Mbərom hinen ata bay re nà, ka gan baptisma anà do ahay angamaw?»

²⁶ Yuhana a mbədahan atan apan, a wa: «Nen na gak ikwen baptisma nà, tə a'am. Əna, do inde à wulen a kwanay, kə sənən a bay, ²⁷ i nay ahay à dəba uno wa. Nen na slak sə pəsakan anan liβer sə təkarak anahan bay.»

²⁸ Natiya, way a anaya fok a təra nà, à wulen su doh sə ngaman Baytiniya ata awan, pə day uho sə zlınder sə Urdon, à man ana Yuhana sa gan baptisma anà do ahay ata awan.

Yesu nà, wan sə təman ana Mbərom

²⁹ İde a cəde sidew a cəna, Yuhana a canan ayak anà Yesu winen apan i zlak ayak. A wa: «Tiya, wan sə təman ana Mbərom saa pəse anan atahasl sə daliyugo ata awan! ³⁰ Winen nà, dōwan a nen sa jak ikwen, na wa: “Dowan a inde, i nay ahay à dəba uno wa, a zalay nen, anga à alay a nen mə wahay a fan bay dükwen nà, winen nà, winen inde coy.” ³¹ Winen wayaw nà, abay na san bay. Əna, na nay saa gan baptisma anà do sə İsrə'ila ahay nà, aday t̄a san anan lele.»

³² Yuhana a ga apan side asa, a wa: «Nə canan anà Apasay a Mbərom a dazay à bagəbaga mburom wa kawa badəbada, a njahay apan. ³³ Abay na san winen nə wayaw bay. Əna Mbərom, do sə slənay ahay nen sa ga baptisma tə a'am ata, kà jak uno, a wa: “Ki canan anà Apasay i dazay ahay pu do, i njahay apan. Dowan ata nà, i ga baptisma tə Apasay Cəncan awan.”»

³⁴ Yuhana a ja asa, a wa: «Nə canak anan acəkan. Winen nə Wan a Mbərom. Ni side 'am ata awan.»

**1:23 Ca pə Esaaya 40.3.

Njavar a Yesu mama'am aya awan

³⁵ Natiya kutok, ide a cæde sidew a nà, Yuhana winen mæ tavay a à man ata tæ njavar anahan ahay cew. ³⁶ A canan à Yesu winen apan i bar ta man ata nà, a ja, a wa: «Cen apan! Wan sè tæman a Mbærom, winen tiya.»

³⁷ Njavar a Yuhana cew ataya tæ slæne 'am ata cæna, tæ pærahan azar anà Yesu. ³⁸ Yesu a ma ide à dæba nà, a canan atan ayak, tinen apan ti pærahan azar nà, a cæce patan wa: «Kæ pælen maw?»

Ta jan: «*Rabi*, man sè njahay anak ahaw?» Ta 'am a tinen «*Rabi*» a nan sa ja nà, «Miter».

³⁹ Yesu a jan atan, a wa: «Hayak ikwen ahay! Kâ ni cen apan!»

Ta zla pæ kærtek awan, tæ canan à man sè njahay ana Yesu. A tæra nà, tæ njamde fudô. À alay ata, tæ tæfek pi zek jiga hus à suko.

⁴⁰ Natiya, dô a cew a sè slæne side aday sè pærahan azar anà Yesu ataya nà, dowan a inde kærtek, tæ ngaman Andære, mærak ana Simon Piyer.

⁴¹ Natiya, Andære a zla a pælay anan mærak anahan Simon, a jan: «Manay mæ njadak anan Almasihu!» Almasihu ta 'am hinen næ Kristo. A nan sa ja næ dô ma ga amar awan.

⁴² Andære a lagay anan Simon pæ cakay ana Yesu. Yesu a canan nà, a zæzor anan, a jan, a wa: «Iken nà, Simon wan ana Yuhana bidaw? Pa 'am azanan nà, slæmay anak i i tæra næ Kefas.» Ta 'am a tinen, Kefas a nan sa ja nà, pækæraf.^{††}

Yesu a ngaman anà atæ Filip tæ Nataniyel

⁴³ Sidew a nà, a nan anà Yesu sa zla pæ daliyugo sè Galile. Tæ zlangay tæ Filip, a jan: «Pæruho azar!» ⁴⁴ Filip a

aday nà, winen Baytisada ahay, tinen ù kon kærtek a tatæ Piyer tæ mærak anahan Andære.

⁴⁵ Filip a zla à man ana Nataniyel ite, a jan: «Dowan a aday atæ Musa tu dô maja'am ana Mbærom ahay sè vinde apan à Deftere inde ata nà, mæ njadak anan kutok. Winen næ Yesu wan ana Yusufu, dô sè Nazaratu ahay.»

⁴⁶ Nataniyel a jan apan, a wa: «Kak way lele a nà, i nay ahay à Nazaratu wa dæw?»

Filip a jan: «Hayak ahay, ca apan!»

⁴⁷ Yesu a canan anà Nataniyel nà, winen apan i nay ahay pæ cakay anahan, a ja, a wa: «Cen apan! Dô sè Isæra'ila dîdem a, aday a njækan uda anà dô itæbay ata hæna!»

⁴⁸ Nataniyel a cæce pæ Yesu wa, a wa: «Ka san nen ta maw?»

Yesu a mbædahan apan, a wa: «Kurre, Filip dukwen kè ngamak anak fan bay ata nà, næ canak nà, iken ù vo sè buway mba.»

⁴⁹ Nataniyel a jan apan kutok: «Miter, iken næ Wan ana Mbærom. Bahay sè Isæra'ila nà, iken.»

⁵⁰ Yesu a mbædahan apan asa, a wa: «Ka daf upo nga nà, anga nen sa jak, na wa: Næ canak anak ù vo sè buway ata, bidaw? Ki i canan anà way ahay sè zalay hæna anan tæ mæduwen aya mba. ⁵¹ Ni jak tæ dîdem a nà: Ki i cinen anan anà bagæbaga mburom mæ tæba awan, aday ki cinen anan anà maslay a Mbærom ahay ti ján, ti dazay ti nen, Wan su Do.^{‡‡}»

Azar uko sè gæba dalay à Kana

2 Yawa, luvon cew pæ dæba anahan a wa nà, azar uko sè gæba dalay a tæra à Kana, pæ daliyugo sè Galile. May ana Yesu winen inde à man ata awan. ² Duk-

^{††}1:42 Ta 'am hinen dukwen, Kefas a nan sa ja Piyer.

^{‡‡}1:51 Yesu a nan sa ja nà, winen kawa sæsala sa zla à mburom.

wen tə ngamak atan ayak anà atə Yesu tə njavar anahan ahay à man ata re.

³À alay sa sa mahay sə azar uko kutok, mahay a ndav pə do ahay wa. Anga nan, may a Yesu a jan, a wa: «Mahay inde pə do ahay sabay!»

⁴Yesu a mbədahan apan, a jan, a wa: «Uwar a anan, kə vuwo nga ti mer su way ata nə angamaw? Alay uno kà slak fan bay.»

⁵May anahan a jan anà do si mer su way ahay, a wa: «Gen kawa anahan saa jak ikwen ata fok!»

⁶Matanan, tugoy su kon ahay inde à man ata ma la aya mbərka sa taa pak uda a'am. Kərtek sə tugoy ataya nà, a gəba a'am i ga way sə liter səkat, kawa sa ja bine siwaw nà, kəlawə mbərka. Tə a'am sə tugoy ataya awan, Yahuda ahay ta taa banay anan saray, zek, tə cakađ a way, kawa sə pəra a tinen ahay.

⁷Yesu a jan anà do sa ga mer su way ahay: «Rihen anan tugoy a anaya tə a'am.» Tə ngahay a'am awan, ta rah anan tugoy ataya cesl cesl. ⁸Yesu a ja kutok: «Həna nà, ngihen ahay wa asa, zlen anan anan ayak anà bahay sə azar uko.» Ta ga kawa anahan sa jan atan ata awan.

⁹Bahay sə azar uko ata, a tukom anan nà, kə tərak mahay coy. Əna, winen nà, a san sa jəka mahay a, a nay ahay nə tə wura wa anaw bay. Sa san nà, do sə ngahay ataya đəkđək. A ngaman ayak anà do sə gəba dalay ata awan, a jan: ¹⁰«Abay do ahay ta taa lahan anan anà do ahay nà, mahay mugom awan. Kagasl, mahay kə vawak atan nga nà, ti var winen mugom a bay ata awan. Aka aday iken nà, kə đərek anan mugom awan hus həna nə kəkəməw?»

¹¹Natiya awan, masuwayan ana Yesu sa ga mama'am awan, a təra nà, à wulen su doh sə Kana, pə daliyugo sə Galile.

A kay anan ahay mazlađ anahan, aday njavar anahan ahay ta đaf apan nga.

¹²Pə dəba anahan a wa, ta zla way a tinen à wulen su doh sə Kafarnahum tatə may anahan tə mərak anahan ahay pi zek tə njavar anahan ahay, aday tə njahay à man ata luvon ahay mənjęek ca.

Yesu a razl do sa ga masa ahay ù doh sə mazlađ a Mbərrom wa

Mata 21.12-13; Markus

11.15-17; Lukas 19.45-46

¹³Natiya, alay sə azar uko sə Pasəka ana Yahuda ahay i sa dəzley bəse nà, Yesu a zla à Urəsalima kutok. ¹⁴A njadək ayak ù doh sə mazlađ a Mbərrom à man ata nà, do sa ga masa ahay. Do hinen ahay tə sukom anan way ta sla ahay, tə təman ahay, tə kurkudok ahay, aday do a azar aya nə, do sə bəmbad dala ahay. Tinen a fok mə njahay aya pə tabal a tinen ahay.

¹⁵Natiya kutok, Yesu a japay anan 'am sə liber ahay, aday a təra anan məkibək awan, a rəzlay atan ahay gənaw ahay uho: sla ahay, təman ahay. A dazlan, a guce anan dala a tinen ataya à məndak, a hərok anan tabal su do sə bəmbad dala ataya fok. ¹⁶A jan anà do sə kurkudok ahay re, a wa: «Zlen anan awan anaya à man a anan wa. Kə təren anan doh ana Bəbay uno doh sa ga uda masa bay.»

¹⁷Njavar anahan ahay ta ma nga sə jalay pa 'am ma ja a à Deftere inde ata awan. 'Am ata a wa: «Asan zek su doh anak nà, winen apan i ban à mivél uno inde bayak a kawa uko.»[¶]

¹⁸Bahay sə Yahuda ahay tə cəce pə Yesu wa kutok, ta wa: «Gədan anak inde sa ga way ataya đaw? Əna ga masuwayan, aday mâ san gədan inde apak matana acəkan.»

¹⁹Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Mbəzlen anan doh sə mazlađ a Mbərrom

[¶]2:17 Ca pə Jabuura 69.10.

a anan. Aday nen ni han anan maza à luvon maakan inde.»

²⁰ Ta jan, ta wa: «Do ahay ta han doh a anan nà, ava ahay ta gak kwa kuro fudo nga mbërka. Aday iken nà, ki han anan à luvon maakan inde kələdaw?»

²¹ Yesu a ga minje tu doh ata nà, pi zek anahan. ²² Pə dəba ana Yesu sə slabakay ahay à mæke wa nà, njavar anahan ahay tə jalay pa 'am anahan ataya jiga awan. Ta đaf nga pa 'am ma ja à Deftere a Mbərom inde ataya awan, aday ta đaf nga pa 'am anahan ata awan.

Yesu a san way sə mivəl sə do ahay zle fok

²³ Natiya awan, à alay sə azar uko sə Pasəka ata fok nà, Yesu a njahay à Urəsalima à man ata awan. Do ahay bayak a tə đəfak apan nga, anga tə canak anan anà masuwayan anahan ahay sa ga. ²⁴ Aya əna, Yesu kə ngəmak sa đaf patan nga bay, anga winen a san ajalay nga su do ahay zle kəzlek. ²⁵ Yesu kə pəlak sa jəka đowan à đakan anan ajalay nga su do kwa mənjoek bay, anga a san way sə mivəl sə do ahay zle fok.

Atə Yesu tə Nikodemus

3 Dowan inde à wulen sə Farisa ahay inde, tə ngaman Nikodemus. Dowan ata nà, winen do kərtek à wulen sə məcəf sə Yahuda ahay inde. ² Nikodemus kutok, a nay ahay pə cakay ana Yesu sə luvon. A jan a wa: «Rabi^{§§}, na san zle, iken nà, miter ana Mbərom sə slənay ahay, anga kula đowan kà gak masuwayan sə way kawa ananak ite nà, ibay. Kak si Mbərom winen tə đowan ata awan.»

³ Yesu a mbəfahan apan, a wa: «Nen apan ni jak tə đidəm a həna: Do zənzen a nà, i mba apan sa zla à bahay a Mbərom

inde bay, kak si i təra do mə wahay a mə slala cew a aday.»

⁴ Nikodemus a cəce panan kutok a wa: «Do kà gak məduwer coy nà, i njad ti wahay anan maza awan nà, kəkəməw? Đowan ata i njad sa ma à kutov ana may anahan maza awan, aday may anahan i wahay anan asa kələdaw?»

⁵ Yesu a jan: «Nen apan ni jak tə đidəm a həna: Kak đowan a mə wahay a miza tə a'am bay, aday tə Apasay Cəncan awan bay cəna, đowan ata i mba apan sa zla à bahay ana Mbərom inde bay. ⁶ Do sə daliyugo ahay tinen apan ti wahay, əna tə wahay nə zek đəkđek. Aday do mə wahay a tə Apasay Cəncan ataya nà, tinen do ana Apasay Cəncan aya awan. ⁷ 'Am a anan à gak masuwayan adəka bay. Kawa anuno sa jak, bəlaray tə wahay kwanay tə slala cew a aday. ⁸ Mad a bal nà, à man anahan kawa sa gan may. Kə sləne zle, əna ka san sa jəka a nay awanaw bay. A zla nə ahaw đukwen, ka san man anahan a bay re. Do mə wahay a tə Apasay Cəncan awan a đukwen a təra nà, matanan re.»

⁹ Nikodemus a cəce maza awan pə Yesu, a wa: «I sa njad zek ata nà, kəkəma kəlanaw?»

¹⁰ Yesu a mbəfahan apan: «Iken adəka nà, miter sə Yahuda ahay, əna ka san way ataya bay kələdaw? ¹¹ Nen apan ni jak tə đidəm a həna: Manay mə təkər nà, way ana manay sa san. Manay apan mi side đukwen way ana manay sə canan tə ide a manay. Əna hwiya kə təmihen side a manay bay. ¹² À alay a nə təkərek ikwen way sə daliyugo ahay nà, kə đəfen upo nga bay. Həna ni đakak ikwen anan way saa təra à mburom, ki i mben apan sa đaf nga pa 'am uno ahay kəkəma kutok anaw?»

¹³ «Dowan saa zla kula à bağəbaga mburom nà, ibay. Si nen, Wan su Do,

§§3:2 Rabi: Rabi nà, ta 'am sə Aramayak. A nan sa ja nà, Miter.

sa nay ahay à mburom wa. ¹⁴Kawa ana Musa sə laway dədew sə rəslom dəzɔfəz a pə dədom à kibe kwakwa ata nà, do ahay ti laway nen, Wan su Do, dukwen matanan re.* ¹⁵Aday kuwaya kə dəfak nga pa Wan su Do nà, i njad sifa sa ndav bay ata awan. ¹⁶Mbərom nà, a pəlay anan daliyugo cəvedabay. Anga nan awan, a varay anan wan anahan mənduwel a coy. Natiya kutok, kuwaya kə təmahak sa dəf nga pa wan ata nà, i lize bay, əna i njad sifa sa ndav bay ata awan. ¹⁷Mbərom a slənay ahay wan anahan nà, sa nay saa gan sariya sa ban anan do sə daliyugo ahay bay. Əna a nay sa tam anan do sə daliyugo ahay adəka.

¹⁸«Kuwaya kə təmahak sa dəf nga pa Wan a Mbərom nà, sariya inde saa ban anan sabay. Aday dowan a kə təmahak sa dəf nga pa wan a Mbərom a mənduwel ata bay ite nà, winen kə slahak à sariya inde coy adəka. ¹⁹Sariya ata aday nà, anga 'am a anan: Jijjay a nay ahay pə daliyugo, əna do sə daliyugo ahay tə pəlay luvon zal jijjay, anga tinen apan ti ga nà, mer su way lelibay aya awan. ²⁰Kuwaya winen apan i ga mer su way lelibay aya cəna, ata winen apan i nan ide anà jijjay. I gan may sa nay à jijjay inde bay, anga winen a jəjaran anà jijjay saa kay anan mer su way anahan ma ga a à luvon inde ata awan. ²¹Kuwaya, dowan a kə gak mer su way sə didem nà, winen nà, i nay, i bar i ide jijjay inde, anga aday jijjay à dəvan pi mer su way anahan lele aya ma ga pa 'am a Mbərom.»

Atə Yesu tə Yuhana, do sa ga baptisma ata awan

²²Natiya kutok, Yesu a zla way anahan pə daliyugo sə Yahudiya tə njavar anahan ahay. Tə njahay pi zek à man ata awan, aday a gan baptisma anà do ahay.

²³Yuhana ite winen apan i gan baptisma anà do ahay à wulen su doh sə Aynun, anga a'am inde à man ata bayak awan. Aynun awan aday nà, dəren tə wulen su doh sə Salim bay. Do ahay bayak a ta zla pə cakay anahan saa gay ahay baptisma. ²⁴À alay ata nà, Yuhana ma ban a à dangay fan bay.

²⁵Pa pac a inde, njavar ana Yuhana ahay tu do kərtek à wulen sə Yahuda ahay tinen apan ti vad' uway pa 'am sə cəncan sə way ahay pi zek tə cəncan si zek. ²⁶Anga nan, ta zla pə cakay ana Yuhana. Ta jan, ta wa: «Miter, dowan a iken sə side apan, kə zlingen pa 'am zlinger sə Urdon ata nà, həna winen dukwen, winen apan i gan baptisma anà do ahay. Do ahay dukwen tinen apan ti zla fok pə cakay anahan.»

²⁷Yuhana a mbəfəhan atan apan, a wa: «Dowan sa njad awan mən-jəna Mbərom a sə varan anan nà, ibay asanaw! ²⁸Kwanay kə slənen anan 'am uno coy. Na jak: Nen nà, Almasihu bay, əna Mbərom a slənay nen nà, aday nə lahan pa 'am ca. ²⁹Uwar nà, anà do sə gəba dalay a way anahan. Aday car ana do sə gəba dalay dukwen, a tavay uho saa pak sləmay. Kə slənek winen apan i nay coy nà, i taslay mivəl ta 'am anahan aya fok. Matanan, nen nə taslay mivəl dukwen nà, na. ³⁰Natiya awan nà, məduwen uno à kac, mbala anahan à zəga adəka.»

Do sa nay ahay à bagəbaga mburom wa

³¹«Do sa nay ahay à mburom wa nà, winen pa nga su do a kəzlek. Do sə daliyugo ahay dukwen, tinen pə daliyugo. Ta ja nà, 'am sə daliyugo dəkdek. Do sa nay à bagəbaga mburom wa ata nà, winen pa nga sə do ahay fok. ³²Way anahan sə canan tə way

*3:14 Ca pə Limle 21.

anahan sə sləne, a ga side dukwen pə way ataya awan. Əna dōwan sə təma side anahan a nà, kwa kərtek ibay. ³³ Kuwaya kə təmahak side anahan nà, a san zle, Mbərom winen do sə didek. ³⁴ Do maslan a Mbərom cəna, winen apan i ja dukwen 'am ana Mbərom, anga Mbərom a, winen apan i rah anan tə Apasay anahan. ³⁵ Bəbay Mbərom nà, a pəlay wan anahan cəvedabay. Kə varak anan gədan pa nga sə way ahay kəzlek. ³⁶ Kuwaya kə dəfak nga pa wan a Mbərom nà, kə njadək sifa sa ndav bay ata awan. Kuwaya kə təmahak anan Wan a Mbərom bay ite nà, i njad sifa kulibay, aday Mbərom i ga apan mivel sə coy.»

Yesu tə uwar sə Samariya a inde pə kurok

4 Farisa ahay tə sləne nà, Yesu winen apan i njad njavar ahay aday winen a gan baptisma anà do ahay a zalay Yuhana. ² Aday nà, Yesu a kə gak anan baptisma anà dōwan kwa kərtek bay. Sa ga mer su way ata nà, njavar anahan aya awan.

³ Yesu a sləne 'am a tinen ata cəna, a mbəsak daliyugo sə Yahudiya, a ma pə dəba à Galile. ⁴ Anga nan, si i takas dukwen tu kon sə Samariya. ⁵ Natiya awan, a dəzle à wulen su doh a inde tə ngaman Sikar, bəse tə guvo ana Yakob a inde, a varan anan kwakwa anà wan anahan Yusufu.† ⁶ À man ata kutok, kurok ana Yakob inde.

Natiya kutok, man i pec a ga nà, Yesu a njahay pa nga kurok, anga kə yak nga tə cəved. ⁷⁻⁸ À alay ata awan ite nà, njavar anahan ahay, ta zlak à wulen su doh saa pəlay way sa pa.

Aday uwar sə Samariya a inde a nay ahay pə kurok saa ngahak ayak 'am. Yesu a cəce panan 'am, a wa: «Vuro 'am ite.»

⁹ Həren aday nà, 'am a zlan atan pi zek ana Yahuda ahay tə Samariya ahay bay. Anga nan, uwar ata awan a jan, a wa: «Iken nà, Yahuda ahay, nen dukwen Samariya ahay. Ki cəce puno 'am sa sa kələdaw?»

¹⁰ Yesu a mbədahan apan kutok, a wa: «Abay kə san sumor ana Mbərom saa ga, aday kə san dōwan a sə cəce panak 'am sa sa ata nà, iken ki cəce panan 'am sə varan sifa anà do ahay ata adəka.»

¹¹ Uwar ata a jan anà Yesu, a wa: «Mazar, na ca apak nə cəfgal sə ngahay 'am inde apak ibay! Kurok a anan dukwen sololo. Ki njad 'am sə varan sifa anà do ahay ata nà, ta maw? ¹² Bije a manay Yakob sə varan umo kurok a anan dukwen, kə sak wa 'am. Winen tə gwaslay anahan ahay fok, aday tə gənw anahan aya təke, ta sak wa 'am. Aday iken kə zalay Yakob tə məduwen kələdaw?»

¹³ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Kuwaya kə sak 'am sə kurok a anan nà, jom i gan asa. ¹⁴ Aya əna, dōwan kə sak a sa 'am mbala uno saa varan ata nà, jom i gan kula sabay, anga 'am ata i təra kawa zəlaka à winen inde, i varan sifa sa ndav bay ata awan.»

¹⁵ Uwar ata a jan, a wa: «Vuro 'am ata awan, aday jom ũ go sabay, nà sa may ahay sə ngahak ayak 'am pə kurok wa kula sabay re bidaw?»

¹⁶ Yesu a jan apan, a wa: «Zla, ngaman ahay anà mbaz anak, hayak ikwen ahay à man a anan aday.»

¹⁷ Uwar ata a ja kutok, a wa: «Mbaz uno ibay!»

Yesu a jan, a wa: «Ka jak didem awan, kak ka wa mbaz anak ibay nà, na! ¹⁸ Anga ka zlak à mbaz həna saray dərə, aday dōwan a həna kwanay maya ata dukwen, winen mbaz sə pəzugoy anak a bay re.»

†4:5 Ca pə Laataanooji 33.19.

¹⁹Uwar ata a mbədfahan anà dungo kutok, a wa: «Miter, nə sənək iken nə do maja'am ana Mbərom. ²⁰Bije a manay ahay dukwen tə hərək anan nga anà Mbərom pə bəzlom a manay a anan, əna kwanay Yahuda ahay nà, ki wen, man sə hərən nga anà Mbərom kərtek nà, si à Urəsalima.»

²¹Yesu a jan, a wa: «Uwar, təma 'am a nen sa jak həna ata awan: Alay awan i sla azanan, ki həren anan nga anà Bəbay Mbərom nà, à bəzlom a anan dəkdek sabay, kwa à Urəsalima taayak sabay re.

²²Kwanay Samariya ahay aday nà, kə sənən dōwan a kwanay sə hərən nga ata bay. Əna manay Yahuda ahay nà, ma san dōwan a manay sə hərən nga ata zle, anga Mbərom a tam anan do ahay nà, tə alay a manay Yahuda ahay. ²³Aday, alay a i nay ahay mba, kà slak coy adəka, Apasay Cəncan a, sa kay anan dīdem ana Mbərom ata, i sənən anan zek anà do ahay. Natiya awan, do sa daf nga pə Mbərom tə dīdem ataya ti san sə hərən nga pa man pa man ahay fok. Anga a nan anà Mbərom awan nà, do sə hərən nga matanan ataya awan. ²⁴Mbərom nà, apasay sə varan sifa anà do ahay. Do ahay ti hərən nga nà, tə dīdem a aday tə məgala sə Apasay Cəncan a re.»

²⁵Uwar ata a mbədfahan apan, a wa: «Na san zle, Almasihu i i nay ahay. Kà nak coy nà, i dəkak uko anan way ahay fok.»

²⁶Natiya, Yesu a mbədfahan apan, a wa: «Nen a sa jak 'am ata nà, winen awan!»

²⁷Njavar a Yesu ataya ta may ahay kutok. Tə canan anà Yesu winen apan i ja 'am tu do uwar a nà, a gan atan masuwayan. Aday dōwan kwa kərtek kə cəcihek pə uwar ata wa sa jəka: «Kə pəlay panan maw?» nà, ibay. Kabay, dōwan sa jan anà Yesu: «Ki jen 'am angamaw?» dukwen, ibay re.

²⁸Uwar ata a dazlan nà, a mbəsak anan kələwa anahan pə kurok, a nay agay, a jan anà do ahay, a wa: ²⁹«Hayak ikwen ahay aday, cen pə dōwan inde, u jo həna way uno ahay sa ga ataya fok. Hinahibay nà, i ga nə winen Almasihu dəge?»

³⁰Do ahay ta nay ahay à wulen su doh wa kutok, ta zla pə cakay ana Yesu.

Guvo sa ndaw ma nah awan

³¹À alay ata kutok, njavar a Yesu ahay ta jan, ta wa: «Miter, suwan pa way mən-jœk aday.»

³²Yesu a mbədfahan atan apan, a wa: «Way sa pa uno inde, kə sənən bay.»

³³Njavar anahan ahay tə cəce pi zek ahay wa, ta wa: «Dowan kə varak anan ahay way sa pa dəge?»

³⁴Yesu a jan atan kutok: «Way sa pa uno awan nà, adəfan apan anà do sə slə-nay ahay nen, aday sa ga mer su way anahan sə mbuko à alay inde ata awan.

³⁵'Am ana kwanay inde ka ti jen nà: “A mbəsak həna kiya fudə, way ahay ti saa nah, aday saa car.” Aya əna nen ni jak ikwen, cen pə guvo ahay lele. Ndaw kə nahak, kà slak sa car coy. ³⁶Do sa car ndaw à guvo su do nà, i halan nga anà ndaw ana bahay sə guvo, aday i njad magwagway anahan pə dōwan ata wa. Ndaw ata nà, kawa sa ja, do sa njad sifa sa ndav bay ataya awan. Anga aday do sa casl pi zek tu do sa car tē taslay mivel cew maya awan. ³⁷'Am sə jike inde asa, a ja nà: “Do sa casl winen cara, do sə halan nga dukwen, winen cara.” Winen ata nà, 'am dīdem awan. ³⁸Na slan kwanay nà, saa cəray à man aday kwanay kə cislən bay ata wa. Do maza aya sa casl, kwanay dukwen kə njiden anan magwagway ti mer su way a tinen.»

Samariya ahay bayak a tə dəfak nga pə Yesu

³⁹Do sə Samariya ahay à Sikar bayak a tə təmahak sa dəf nga pə Yesu anga side ana uwar ata sa jan atan: «U jo anan way uno ahay sa ga ataya fok.» ⁴⁰Ta nay ahay pə cakay ana Yesu nà, ta jan à njahay tə tinen mba. Yesu a njahay àga tinen kutok luvon ahay cew. ⁴¹Do ahay bayak a tə dəfak nga pə Yesu asa, anga tə slənek 'am anahan. ⁴²Anga nan, ta jan anà uwar ata awan: «Həna nà, mə dəfak nga pə Yesu nà, anga 'am anak sa jan umo ata bay. Cərkəke ma dəf apan nga, mə təma nà, anga manay awan mə slənek 'am anahan aya awan. Ma san zle, winen nà, do sa tam anan do ahay acəkan.»

Yesu a mbar anan wan ana do si mer su way ana bahay inde

⁴³Pə dəba à luvon cew ata wa nà, Yesu a mbəsak atan, a zla way anahan à Galile. ⁴⁴Yesu a kà jak, a wa: «Do ahay ta gan nga anà 'am ana do maja'am a Mbərom kwa ta sə wura fok. Əna ù kon anahan a nà, dōwan a gan nga anà 'am anahan ahay itəbay.»

⁴⁵Tə dəzle pə daliyugo sə Galile awan nà, do sa man ataya tə təma anan lele, anga tinen ta zlak à azar uko sə Pasəka à Urəsalima, aday tə canak anan ahay à mer su way anahan sa ga ata awan.

⁴⁶Natiya, Yesu a ma way anahan à Kana pə daliyugo sə Galile, à man anahan sə mbəda anan a'am mahay awan ata awan. Dōwan a inde, winen məduwen a à man ata awan, winen do si mer su way ana bahay sə daliyugo ata awan. Wan ana dōwan ata winen dəvac awan, aday mə nahay a à wulen su doh sə Kafarnahum.

⁴⁷Dōwan ata a sləne sa jəka Yesu winen pə daliyugo sə Yahudiya sabay, winen à Galile nà, a zla pə cakay anahan, a jan: «Zlumo à Kafarnahum, aday

ki saa mbəro anan wan uno inde mə nahay a, winen dəvac awan, i mac coy.»

⁴⁸Yesu a jan, a wa: «Ki dəfen upo nga fan bay, si ki cinen anan anà masuwayan ahay aday dāw?»

⁴⁹Dōwan ata a mbədahən apan kutok, a wa: «Hayak àga nen aday. Wan uno ata i saa mac.»

⁵⁰Yesu a wa: «Zla agay, wan anak kə mbərak!»

Winen a dəf nga pa 'am ana Yesu ata awan, a zla way anahan agay kutok.

⁵¹Winen pə cəved sa zla agay mba, do anahan ahay ta nay agay wa, ta jan: «Wan anak nə kə mbərak coy!»

⁵²Dōwan ata a cəce patan wa: «A njad sa man uda awan nà, siwaw?»

Tə mbədahən apan: «Avad a sə ipec, tə njamde kərtek, nga sə bərazl a ndalay panan nà, na.»

⁵³Bəbay a wan ata, a may anan ahay à nga inde 'am à Yesu sa jəka: «Wan anak kə mbərak» ata nà, kəsləla alay ata acəkan. Ta dəf nga pə Yesu tu do su doh anahan ahay fok.

⁵⁴Masuwayan a Yesu sa ga ata nà, winen mə slala cew a sə təra à Galile. A təra pə dəba anahan sa may ahay à Yahudiya wa ata awan.

Yesu a mbar dōwan a inde mə təra à məndak awan

5 Pə dəba anahan a wa mənjoek nà, Yahuda ahay ta zla saa zar uko à Urəsalima. Yesu dukwen a zla ite. ²À man ata nà, məsudoh a inde tə ngaman Məsudoh sə Təman ahay. Dəlov a inde ma la awan, aday ta ga apan galak ahay dāra tew. A'am ata nà, tə ngaman Baytizata ta 'am sə Yahuda ahay nà, na. ³Do sə dəvac ahay cara cara bayak a mə nahay aya ù vo sə galak ataya awan: hufof ahay, vədahay, pi zek tə do sə jəje ahay. [Tinen apan ti ba, hinahibay a'am i bal, ⁴anga pac a hinen ahay nà, maslay a Mbərom a dazay ahay à a'am ata inde,

i bal anan. A'am ata kè bɛlak nà, dɔwan a sa lah uda pa 'am ata cəna, winen kè mbərak à dɛvac anahan wa, kwa â ga nɛ dɛvac wura wura fok.]

⁵Dowan a inde dɛvac awan à man ata, kà gak à dɛvac inde ava kwa kuro maakan nga anahan a jəmaakan. ⁶Yesu a canan cəna, a san zle, dɛvac kè njahak apan. Anga nan, a cəce panan: «A nak sa mbar à dɛvac anak wa dɛw?»

⁷Dowan ata a mbɛdahan apan, a wa: «Wan ada, dɔwan uno inde saa zla nen à a'am inde, ibay. A'am kè bɛlak dɛp nà, kwa nê rəzlen à nga wa kəma kəma dɛkwen, dɔ maza awan i luho uda awan.»

⁸Yesu a jan asa: «Slabak, gəba lala anak, zla way anak kutok.»

⁹Dowan ata a mbar ca, a gəba lala anahan, a zla tɛpa tɛpa.

Cəkəbay, pac ata nà, luvon sa man uda awan. ¹⁰Anga nan, bahay sə Yahuda ahay ta jan anà dɔwan ata awan: «Biten nà, luvon sa man uda awan. Cəved anak inde sə tavak lala anak pa nga ibay.»

¹¹Winen ite a mbɛdahan atan apan, a wa: «Dowan a sa mbar nen ata u jo nà, gəba lala anak, zla way anak.»

¹²Dowan ataya tɛ cəce panan, ta wa: «Dowan a sa jak: “Gəba lala anak, zla” ata nà, wayaw?»

¹³Dowan ata dɛkwen a san sa mbar anan nɛ wayaw bay. Bina Yesu a dɛkwen kà zlak way anahan à man ata wa səmad bəse, anga dɔ ahay bayak a à man ata awan.

¹⁴Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a tan ayak à nga anà dɔwan ata awan ù doh sə mazlab a Mbərom. A jan, a wa: «Həna nà, kè mbərak. Kâ saa ga ines sabay, anga way sə zalay winen ata â sa nay ahay apak sabay.»

¹⁵Dowan ata a zla sa jan anà bahay sə Yahuda ahay nà, sa mbar anan nɛ Yesu.

¹⁶Natiya kutok, bahay sə Yahuda ataya tɛ dazlan sə jugwar 'am pə Yesu wa asa,

anga a mbar anan dɔ pə luvon sa man uda awan.

¹⁷Əna Yesu a dɛkan atan anan lele, a wa: «Bəbay uno nà, winen apan i ga mer su way nɛ pac pac. Nen dɛkwen si ni ga mer su way kətana awan.»

¹⁸Anga 'am anahan ataya awan, Yahuda ataya tɛ zəga anan sa nan idɛ hus pa sə pəlay sa vad' anan à məkə adəka. Anga sa jəka, winen a ga mer su way pə luvon sa man uda ata dɛkɛk sabay, əna a wa Mbərom nɛ bəbay anahan. Matanan, a lavay anan nga anahan tɛ Mbərom.

Mbərom kè varak anan gədan anahan fok anà wan anahan

¹⁹Yesu a jan atan asa, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tɛ dɛdɛm a həna: Nen, wan a Mbərom nà, ni mba apan sa ga way ta nga uno itəbay. Ni ga nà, way mbala ana Bəbay uno sa ga, way aday nɛ canak anan ata awan. Kawa ana Bəbay uno sa ga jiga awan, nen ni ga winen a re, ²⁰anga aday nà, Bəbay uno a pəlay nen, a dɛko anan way anahan sa ga ahay fok. I dɛko pə way sə zalay həna anaya awan mba. Nen wan nà, ni ga atan. Way ataya cəna, ti gak ikwen masuwayan.

²¹«Natiya, kawa ana Bəbay uno sə slabak anan dɔ ma mac aya awan, aday a varan atan sifa ata nà, nen wan anahan dɛkwen ni varan sifa anà dɔ kawa su no anà nen matanan re.

²²«Aday asa, Bəbay uno nà, kè pəlak sa gan sariya anà dɔwan kwa kərtək bay, əna a mbəsak anan sariya fok à alay uno inde nen wan anahan. ²³Anga aday dɔ ahay tɛ həro nga anà nen wan anahan, kawa sə həran nga anà Bəbay uno sə slənay nen ata awan. Kak dɔwan a a həro nga anà nen wan anahan bay nà, a həran nga anà Bəbay uno bay re.

²⁴«Nen apan ni jak ikwen tɛ dɛdɛm a həna: Kuwaya dɔwan a kè slənək 'am uno aday kè dɛfak nga pu dɔ sə slənay

ahay nen nà, winen kè njadək sifa sa ndav bay ata awan, sariya i ban anan itəbay. Kawa sa ja bine siwaw nà, kè takasak ahay à amac wa, kà zlak à sifa inde.

²⁵ «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Alay a i slay ahay, kà slak adəka coy, do ma mac aya ti sləne dundo uno, nen Wan a Mbərom, aday do sə sləne ahay fok ti njahay uho tə sifa awan.

²⁶ Kawa ana Bəbay uno sa mba apan sə njahay anan do ahay uho ata nà, nen wan anahan dukwen a vuro gədan sə njahay anan do ahay uho re. ²⁷ A vuro gədan a nà, aday nà gan sariya anà do ahay, anga nen Wan su Do.

²⁸ «Am a anan â gak ikwen masuwayan bay. Alay a awan kà slak anga do ma mac aya aday tə sləne dundo uno, ²⁹ aday ti slabakay ahay à məkə a tinen ahay wa. Do sa taa ga way lele aya awan, ti may uho saa njad sifa. Aday do sa taa ga nə way sə cəban anà Mbərom ite, ti may uho nà, sariya i ban atan. ³⁰ Na ga sariya nà, kawa ana Mbərom a su jo. Ni mba apan sa ga awan ta nga uno bay. Sariya uno sa ga nà, winen lele, anga nen na ga way sa nga uno bay. Na ga nà, way mbala ana do sə slənay ahay nen ata awan, aday kawa sa nan.»

Do sə side ana Yesu ahay

³¹ Yesu a ja asa, a wa: «Abay kak na gan side anà nga uno nà, ata side uno kà zlak tə dīdem a bay asanaw. ³² Əna dowan a inde, winen a ga side anga nen, aday na san zle side anahan nà, tə dīdem awan. ³³ Kwanay awan, kə slənen do pə cakay ana Yuhana, kà jak ikwen side anahan, aday side anahan nà, dīdem awan. ³⁴ Abay nə pəlay side su do zəzen a bay. Əna na ja pə Yuhana ata nà, aday kə təmen à amac wa. ³⁵ Anga Yuhana kə tərak nà, kawa lalam ma han uko awan. Winen apan i dav. Jiyjay anahan ata kà

zлак ikwen à nga, əna à alay a inde mən-jək coy.

³⁶ «Aya əna, 'am sə side uno inde sə zalay side mbala ana Yuhana. 'Am sə side ata nà, mer su way a Bəbay uno su jo: “Ga anan!” ata awan. Ni ga mer su way a anan ata nà, anga saa side, nen na nay ahay nə pə cakay ana Bəbay uno wa.

³⁷ «Abay Bəbay uno do sə slənay ahay nen ata dukwen, winen apan i ga upo side a re. Kwanay kula kə slənen anan dundo anahan itəbay, aday kula kə cinen anan bay re. ³⁸ Kula kə bənen 'am anahan à mivel a kwanay inde bay, anga kə dəfen nga pi nen, do anahan sə slənay ahay à wulen a kwanay ata bay.

³⁹ «Kwanay apan ki jingen Deftere a Mbərom, anga a ga pikwen nà, ki njiden wa sifa sa ndav bay ata awan. Aday cəkəbay Deftere ata dukwen a təkər nà, 'am sə side sa ga pi nen a re. ⁴⁰ Əna, a nak ikwen sa nay ahay pə cakay uno aday kə njiden sifa dīdem ata bay re.

⁴¹ «Nə pəlay sa njad mazlab pə do ahay wa bay. ⁴² Əna na san kwanay aya zle. Kwanay kə pəlen Mbərom bay. ⁴³ Na nay ahay nà, à sləmay ana Bəbay uno inde. Aday, cen apan. Kə ngəmen sə təma nen bay re. Aday, kak dowan a maza â nay ahay ta 'am sa nga anahan həna nà, ki təmihen anan, winen adəka nà, tə alay cuwcew awan. ⁴⁴ Kwanay kə pəlen ayaw mbala ana Mbərom bay, əna kuwaya a pəlay nà, ayaw sə do ahay. Aday ki mben apan sa daf upo nga nà, kəkəma asanaw?

⁴⁵ «Kà sa jilen sa jəka nen ni zlah pikwen pə cakay ana bəbay uno Mbərom bay. Əna Musa, do a kwanay sa daf apan nga ata awan, winen saa zlah pikwen. ⁴⁶ Aday abay kə dəfen ahay nga pa 'am ana Musa ahay aday nà, ki dəfen nga həna pa 'am uno ahay re. Anga Musa aday dukwen a vindey ahay nà, anga nen awan. ⁴⁷ Natiya, kak kə dəfen nga pə way mbala anahan mə vinde aya bay

nà, ki i mben apan sa ðaf nga pa 'am uno bay re.»

**Yesu a varan way sa pa anà
do ahay ti ga mbulo ðara**

*Mata 14.13-21; Markus
6.30-44; Lukas 9.10-17*

6 Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a takas bəlay sə Galile a inde, a zla pa day uho. Tə ngaman anà bəlay ata nà, Tiberiyas re. ²Do ahay tə pərahan azar bayak awan, anga tə canak anan anà mer su way anahan ma ga masuwayan aya awan, a mbar anan do sə ðəvac ahay.

³Yesu a ján way anahan à bəzloom tə njavar anahan ahay, tə njahay à man ata awan. ⁴Azar uko sə Pasəka ðukwen i sla bəse. ⁵Yesu a cakaf nga bine maw nà, a canan anà do ahay bayak a tinen apan ti nay pə cakay anahan. Anga nan kutok, a jan anà Filip: «Di njad sə sukumay ahay way sa pa sə varan anà do ahay a anan fok awanaw?» ⁶A cəce ata nà, aday à san way mbala a Filip saa mbəðahan apan ata awan. Bina, Yesu a nà, a san way anahan saa ga zle.

⁷Filip a mbəðahan apan, a wa: «Kak aday a nak uko sa jəka ði varan way sa pa anà man su do a anan nà, kwa dala sə *dinar*[‡] səkat cew ðukwen i sla awan bay asanaw!»

⁸Mərak ana Simon Piyer a inde, tə ngaman Andəre, winen njavar ana Yesu a re. A jan, a wa: ⁹«Wan inde həna à man a anan, tapa sə pen ahay inde apan ðara. Kələf ahay ðukwen inde apan cew! Aka aday i sla ma, anga man su do a anan anaw?»

¹⁰Yesu a jan atan kutok, a wa: «Jen anan ù do a anaya fok tē njahay a məndak.»

Gujed inde məngədez a à man ata awan. Do ahay tə njahay apan kutok. Do ahay à man ata ðukwen, tinen mə baslay

a nà, mungol a ðəkdek aday nà, ta ga mbulo ðara.

¹¹Yesu a gəba anan tapa sə pen a ðara ataya awan, a ngəran ayak anà Mbərom aday a gəzlan anan anà do ahay. A ga anan tə kələf ðukwen matanan. Kuwaya kə njadək kawa sa nan.

¹²Tinen ata fok, ta rah nà, Yesu a jan anà njavar anahan ahay: «Hilen anan nga anà tapa sə pen mə mbəsək ata awan, anga aday à sa nes bay.» ¹³Tə halan nga anà mə mbəsək ata nà, a ga cəkarak kuro nga anahan a cew.

¹⁴Do ahay sə canan anà masuwayan ana Yesu a sa ga ata nà, ta wa: «Tə ðidəf awan, dowan a anan nà, i ga nà, winen do maja'am a Mbərom saa nay ahay pə daliyugo azanan ata awan.»

¹⁵Yesu a san zle, do ahay ti nay ahay saa ban anan aday ti i ðaf anan bahay awan sə məgala. Anga nan, a zla way anahan səmad à bəzloom maza awan.

Yesu a bar pa nga sə a'am tə saray

Mata 14.22-33; Markus 6.45-52

¹⁶Natiya awan, suko a a ga cəna, njavar ana Yesu ahay tə dazay pa 'am sə a'am sə bəlay. ¹⁷Ta ján à kwalalan inde sa zla à Kafarnahum. À alay ata ðukwen, ide kə bənak lele coy, aya əna Yesu winen inde tə tinen ibay hwiya. ¹⁸A'am a bal tə məgalak awan, anga mad winen apan i bal bayak awan. ¹⁹Kwalalan a haw pa nga sə a'am i ga kilometer ðara kabay mbərka nà, tə canan anà Yesu, winen apan i nay ahay tə saray pa nga sə a'am, aday winen bəse tə tinen coy. Tinen ite tə jəjar pi zek.

²⁰Coy Yesu a jan atan, a wa: «Nen awan! Kə jəjiren bay.»

²¹Natiya kutok, a nan atan sə gəba anan à kwalalan inde, aday kwayan'a kwalalan ata kə dəzlek pə yugo à man a tinen sa gan may ata coy.

[‡]6:7 *Dinar* kərtek nà, àga tinen dala si mer su way sə hway kərtek.

Do ahay tɔ pɔlay anan Yesu

²² Sidew a nà, dɔ sɛ njahay pa day sɛ bɔlay hinen ataya tɔ pɔlay anan Yesu. Anga ta san zle, avad awan nà, kwalalan inde nɛ kɔrtektɛkke. Aday ta san zle re, Yesu nà, kɛ jɛnak à kwalalan mbala ana njavar anahan ahay sɛ gɔba ata bay. Ta zla nà, mɛnjɛna winen. ²³ Əna kwalalan azar aya inde ta nay ahay à Tiberiyas wa. Tɔ dɛzley ahay nà, dɛnger pa man ana Yesu sɛ varan tapa sɛ pen anà dɔ ahay ta sɛ ngɛran anà Mbɛrom ata awan. ²⁴ Do ahay ta ca idɛ cɛna, Yesu winen ibay, aday njavar anahan ahay dukwen tinen ibay. Natiya tɛ gɔba kwalalan ahay sa zla a Kafarnahum saa pɔlay Yesu.

Way sa pa sa var sifa nà, zek a Yesu awan

²⁵ Ta njad anan winen pa day uho, tɛ cɛce panan, ta wa: «Miter, ka nay ahay à man a anan nɛ siwaw?»

²⁶ Yesu a mbɛdɛhan atan apan, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tɛ dɛdem a hɛna: Kɛ pɛlen nen nɛ, anga ki pen way hɛniniye, aday kɛ rihe re ata awan. Bina, masuwayan uno sa gak ikwen ata nà, kɛ sɛnen bay. ²⁷ Kɛ mbɛdɛken sa ga mer su way sa njad way sa pa sa nes ata adɛka bay. Suwan adɛka, gen nà, mer su way sa njad way sa pa sɛ njahay pa sɛ viyviya ata awan. Way sa pa ata nà, a var sifa sa ndav bay ata awan. Saa varak ikwen anan nà, nen Wan su Do. Anga Bɛbay uno awan, kɛ tɛmahak sa daf anan upo mazlab anahan pɛ idɛ sɛ dɔ ahay.»

²⁸ Do ahay tɛ cɛce panan asa, ta wa: «Mi njad sa ga ma, kawa ana Mbɛrom sɛ pɔlay anaw?»

²⁹ Yesu a jan atan, a wa: «Mer su way ana Mbɛrom sɛ pɔlay nà, dɛfen nga pi nen, nen dɔ anahan mɛ slɛnay ata awan.»

³⁰ Tɛ cɛce panan re, ta wa: «Mi daf apak nga ata nà, ki gan umo nɛ masuwayan a wuraw? Ki ga nɛ maw? ³¹ Bije a manay ahay ta pak manu à kibe. Kawa ana Deftere sa ja apan ata: “A varan atan way sa pa à kibe. Way sa pa ata dukwen a dazay ahay à mburom wa.”»

³² Yesu a mbɛdɛhan atan apan maza re, a wa: «Ki wen, sɛ varak ikwen way sa pa sɛ dazay ahay à mburom wa nà, Musa. Əna matanan bay. Nen apan ni jak ikwen tɛ dɛdem a hɛna: Sɛ varak ikwen way sa pa guzgwez awan, aday sa nay ahay a mburom wa nà, Bɛbay uno awan. ³³ Way sa pa a Mbɛrom saa varak ikwen ata nà, nen, dɔ sɛ dazay ahay pɛ kɛrɛngay à mburom wa ata awan. Aday saa varan sifa anà dɔ ahay pɛ daliyugo dukwen, nen awan.»

³⁴ Ta jan asa, ta wa: «Wan ada, varan umo way sa pa ata pac pac hwiya bidaw?»

³⁵ Yesu a jan atan, a wa: «Daf sa var sifa nà, nen awan. Dowan a kà nak pɛ cakay uno nà, may i han apan kula sabay. Aday dɔwan a kɛ dɛfak nga pi nen dukwen, jom i gan kula sabay. ³⁶ Aya əna na jak ikwen: Kɛ cinen uno, əna kɛ dɛfen upo nga bay hwiya. ³⁷ Bɛbay uno kɛ varak uno anan kuwaya fok cɛna, i nay ahay pɛ cakay uno awan. Aday kuwaya kà nak ahay pɛ cakay uno cɛna, ni lar a bay. ³⁸ Anga na nay ahay à mburom wa nà, sa naa ga way su no anà nen bay, əna sa naa ga way sa nan anà dɔ sɛ slɛnay ahay nen. ³⁹ Aday way ana dɔ sɛ slɛnay ahay nen ata sa nan nà, hɛna: Nà saa lize anan dɔ winen sɛ vuro ataya kwa kɛrtek bay, əna pa pac sa ndav anan daliyugo nà, nɛ slabakay atan ahay à mɛke wa uho. ⁴⁰ Natiya awan, kuwaya kɛ canak uno anà nen Wan ana Mbɛrom, aday kɛ dɛfak upo nga nà, dɔwan ata i njad sifa sa ndav bay ata awan. Aday nen

ni slabakay anan ahay à mæke wa pa pac sa ndav anan daliyugo. Sa nan à Bəbay uno nà, way ata awan.»

⁴¹ Anga nan kutok, Yahuda ahay tə dazlan sə gəđan azar ana Yesu, anga a wa: «Nen nà, way sa pa sə dazay ahay à mburom wa ata awan.»

⁴² Ta wa: «Na wa, winen nə Yesu ba? Wan ana Yusufu bidaw? Da san atə bəbay anahan tə may anahan a tæke bidaw? Aka aday, i jəka winen a dazay ahay à mburom wa nà, kəkəmw?»

⁴³ Yesu a jan atan, a wa: «Mbəsiken sa gad azar à wulen ana kwanay ahay.

⁴⁴ Dowan saa njad sa nay ahay pə cakay uno nà, ibay, si kak Bəbay uno a sə slənay ahay nen ata kə jərəhak apan sa nay anan aday. Kuwaya dōwan a kə njadək sa nay ahay pə cakay uno nà, nen ni slabakay anan ahay à mæke wa pa pac sa ndav anan daliyugo. ⁴⁵ Do maja'am ana Mbərom ahay tə vindek, ta wa: “Tinen a kəzlek, Mbərom i dakan atan anan way.[§]” Dowan a kə slənək 'am ana Bəbay uno, aday kə təmahak atətək way anahan nà, i nay ahay pə cakay uno. ⁴⁶ Kula dōwan kə canək anan anà Mbərom bay, si nen, dō sa nay ahay pə cakay ana Mbərom a wa, nen kərtek nə, nə canək anan à Bəbay acəkan.

⁴⁷ «Natiya awan, nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Dowan a kə dəfək upo nga nà, kə njadək sifa sa ndav bay ata awan. ⁴⁸ Way sa pa sa var sifa ata nà, nen awan. ⁴⁹ Bije a kwanay ahay ta pak *manu* ** à saf inde. Kə varək atan sifa bay. Anga nan, fok a tinen a tə məcək à saf inde. ⁵⁰ Yo, dō sa pa tapa sə pen sə dazay ahay à mburom wa ata nà, à ga nə kuwaya i mac itəbay. ⁵¹ Nen nà, way sa pa sa nay ahay à mburom wa ata awan, way sa pa sa var sifa. Dowan a kə pak way sa pa ata nà, i mac kula itəbay.

Way sa pa ata nà, zek uno awan. Ni var anan anga aday dō ahay tā njad sifa.»

⁵² 'Am a anaya awan a gəban atan ahay agad azar sa ga mivəl anà Yahuda ataya asa, ta wa: «I varək uko zek anahan aday dī pa nà, kəkəmw?»

⁵³ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Nen Wan su Do nà, kak ki pen zek uno bay, aday ki sen mez uno bay nà, sifa i ga inde à kwanay ibay. ⁵⁴ Əna dōwan a kə pak zek uno aday kə sak mez uno re cəna, dōwan ata kə njadək sifa sa ndav bay ata awan, aday ni slabakay anan ahay à mæke wa pa pac ana daliyugo saa ndav. ⁵⁵ Anga zek uno bine siwaw nà, way sa pa guzgwez awan, aday mez uno dukwen way sa sa guzgwez a re.

⁵⁶ Kuwaya kə pak zek uno, kə sak mez uno nà, winen kə japək ti nen; nen nə japək tə winen re. ⁵⁷ Bəbay uno, dō sa var sifa nà, sə slənay ahay nen nà, winen awan. Nen nə njahay uho nà, anga winen. Matanan, kuwaya kə pak zek uno nà, i njahay uho anga nen cite re.

⁵⁸ «Natiya, way sa pa sə dazay ahay à mburom wa nà, zek uno kutok. Bije a kwanay ahay nà, ta pak *manu* sə dazay à mburom wa à saf inde. Aday pə dəba anahan a wa dukwen, tə məcək fok re. Aya əna, kuwaya dōwan a kə pak way sa pa mbala uno saa var ata nà, i mac kula itəbay.»

⁵⁹ À alay ata nà, Yesu winen apan i wazay ù doh sə wazay ana Yahuda ahay à wulen su doh sə Kafarnahum, a saa ja 'am a anaya nà, na.

'Am a Yesu ahay sə varan sifa sa ndav bay anà dō ahay ata awan

⁶⁰ Do ahay bayan a à wulen sə njavar ana Yesu ahay tə sləne 'am ataya cəna, ta wa: «'Am anaya ma da 'am aya awan.

§6:45 Ca pə Esaaya 54.13.

**6:49 *Manu* nà, way sa pa sə awan inde a dazay à mburom wa. Ca pə Gurtaaki 16.

Waya sa mba apan sə təma kətanən anaw?»

⁶¹ Yesu a san zle tinen apan ti gədan azar pa 'am ataya awan. Anga nan, a jan atan, a wa: «'Am uno kə mbəđahak ikwen anan ajalay nga a kwanay daw?

⁶² Aday, azanan kə cinen anan anə nen, Wan su 'Do, nen apan ni ján à man sə njahay uno kwakwa ata awan. Ata aday, ki i jen kəkəma asanaw? ⁶³ Sa var sifa nà, Apasay a Mbərom. Zek su dō zənzen a nà, a mba apan itəbay. 'Am a nen sa jak ikwen ataya nà, sə zəbay ahay Apasay tə sifa nà, tinen aya kutok. ⁶⁴ Əna, dōwan aya inde à wulen ana kwanay nà, ta daf upo nga itəbay.»

Anga kurre a ata dükwen Yesu a san dō saa daf apan nga tə dīdem a bay ataya zle, aday a san dōwan a saa ga apan daf ata zle re.

⁶⁵ Yesu a zəga anan asa, a wa: «Anga nan, na jak ikwen, na wa: “Dowan saa njad sa nay pə cakay uno nà, ibay, si kak Bəbay uno a sə slənay nen ata kə jərahak apan sa nay anan pə cakay uno awan.”»

⁶⁶ A bənay ahay kwa pə alay ata wa nà, njavar a Yesu ahay bayak a ta zla way a tinen, ta ngam sə pərahan azar sabay.

⁶⁷ Kutok, Yesu a jan anə dō maslan a kuro nga cew ataya awan: «Kwanay dükwen, a nak ikwen sa zla way a kwanay re daw?»

⁶⁸ Simon Piyer a mbəđahan apan kutok, a wa: «Miter, mi zla nà, pə cakay ana wayaw? 'Am anak nà, 'am sa var sifa sa ndav bay, pə cakay ana Mbərom. ⁶⁹ Aday manay ma daf apan nga, ma san zle, iken nà, dō cəncan a sa nay pə cakay ana Mbərom wa.»

⁷⁰ Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Nen a sə walay kwanay, kwanay a kuro nga anahan a cew. Aday cəkəbay dōwan a kwanay a kərtek a nà, winen bahay sə setene awan.»

⁷¹ A ja 'am ata nà, pa wan ana Simon Iskariyot, sə ngaman Yudas ata awan.

Anga kwa à ga nà, Yudas kə tərak dō kərtek à wulen sə njavar ahay kuro nga cew ataya wa dükwen, saa ga daf pə Yesu nà, winen awan.

Mərak ana Yesu ahay tə dəfak apan nga bay

7 Pə dəba anahan a wa nà, Yesu a bar pə daliyugo sə Galile fok. A nan abay sa zla pə daliyugo sə Yahudiya bay, anga a nan anə bahay sə Yahuda ahay sa vad anan.

² Aya əna, azar uko sə jawjawa ahay winen bəse nà, ³ mərak ana Yesu ahay ta jan, ta wa: «Mbəsak man a anan, zla way anak pə daliyugo sə Yahudiya. Aday ata njavar anak ahay tə canan anə mer su way anak ahay. ⁴ Dowan a, a nan dō ahay tã san anan nà, a dər zek sa ga mer su way itəbay. Ki ga mer su way a anaya asənə, ga atan pə idə sə dō ahay fok.»

⁵ Kwa mərak aya dükwen tə dəfak apan nga bay.

⁶ Yesu a jan atan: «Kə dəzlek pə alay uno təde ata fan bay. Pə kwanay nà, alay wura wura cəna təde, əna kətanən bay.

⁷ Dō sə daliyugo ahay ti mba apan sa nak ikwen idə itəbay. Nen a nà, dō sə daliyugo ahay ti no idə anga nen apan ni kay anan mer su way a tinen ma ga aya nà, tinen lelibay. ⁸ Kwanay nà, zlen à man sə azar uko ata awan. Əna nen ni zla bay, anga alay uno kə dəzlek fan bay.»

⁹ A jan atan 'am ata cəna, winen a a njahay à Galile.

Yesu winen à azar uko sə jawjawa ahay

¹⁰ Pə dəba ana mərak a Yesu ahay fok sa zla à azar uko nà, Yesu a dükwen a zla cite. Əna kə kak anan zek anə dō ahay bay.

¹¹ Bahay sə Yahuda ahay tə pəlay anan à wulen sə dō ahay wa à man sə azar uko ata awan, tə cəce: «Winen ahaw?»

¹² Dō ahay tə səsək a səsək à wulen a

تين اهيا ايند. دو ا ازار ايا تا وا: «وينن دو ليله اوان.» دو ا ازار ايا دوكوين تا وا: «A'ay, وينن ايان ا ليله ايان دو اهيا ادكا.»¹³ انا دوان سا جا 'ام اتايا ت نجلنجلزل ا دوكوين اباي، انا ت جاران انا باها س ياهودا اهيا.

¹⁴ ناتييا اوان، لوفون س ازار اوكو اهيا تا زلا پانان انگال نا، يسو ا زلا ا دوھ س ماظلاب ا مبروم، ا دازلان س تا تانان ايان وا انا دو اهيا. ¹⁵ ا جان ماسووايان انا باها س ياهودا اهيا. انا نان تا سعة، تا وا: «دوان ا ايان كا جينك باي كوتوك نا، ا نجاد ماريك كوا هانا ايان نا كاكامام?»

¹⁶ يسو ا مبادهان ايان ايان، ا وا: «وا نين سا تا جاك اكنين انا نا، ا ناي اهيا ا نين ا وا باي، انا ا ناي اهيا نا، ا دو س سلناي اهيا نين انا وا. ¹⁷ كوايا، كاك دوان ا كا تاماهاك سا جا مر سو وا كوا سا نان انا مبروم سانا، ا سان س غزلا وا اهيا ا زك وا. ماتانان، كاك نا جا 'ام انا مبروم، كابا نا جا 'ام سا نا انا، اداي تا ماغالا انا نا، ا سان كوتوك. ¹⁸ كوايا، كاك ا نا، 'ام سا نا انا، ا پلان ماظلاب انا نا انا. انا كوايا كا پلاك س هاران نا انا دو س سلناي ايان اهيا نا، دوان انا دوكوين، دو ديدم اوان، مونجالا ايند ايان اباي. ¹⁹ نا وا، موسا كا واراك اكنين تا ورا انا ايند با؟ انا دوان كوا كارتك س دافان ايان نا، اباي اسانوا؟ كا پالن سا واد نين نا، انامام?»

²⁰ دو اهيا تا مبادهان ايان كوتوك، تا وا: «سيتينا ايند اناك ا نا داغا، نا ا وواك كالاداف! وايا س پالا سا واد انا انا?»

²¹ يسو ا مبادهان ايان ايان: «نا جا وا كارتكتاكا سانا، كا جاك اكنين ماسووايان جيا اوان. ²² موسا ا جاك اكنين نا، 'ام سا جاد مبادهان. سكابا، س دازلان نا موسا باي، انا بيا اهيا كواكا تا لاهاك ايان ايان. ا وا، كا دافان ايان مبادهان انا وانا انا كوانا اهيا ا لوفون جاماكان انا

س واهيا ايان. انا نان، كوا ا نا نا نا لوفون سا مان انا دا نا، كوانا ايان كا دافان ايان مبادهان انا وانا كوانا ا نا. ²³ كا دافان ايان مبادهان انا وانا، اداي كا سا مباسيكان ايان 'ام انا موسا ا دابا باي، كوا ا نا نا لوفون سا مان انا نا، نا. اداي، ا سباب اكنين انا كوانا ايان نا، انا نا مبان ايان زك سو دو زانن ا ساس فوك نا لوفون سا مان انا نا، انامام؟ ²⁴ مباسيكان س دافان ايان انا دو نا وا سا كا ايان تا انا، انا سنان ايان وا اتايا تا انا انا انا.»

يسو نا، انا سوا داوا؟

²⁵ دو اهيا ا وولن سو دو س انا س انا انا انا انا انا انا انا انا انا انا a wa, Yesu na, winen do abay ta wa: «Na wa, Yesu na, winen do abay ta pelay sa vad anan ata ba? ²⁶ A ja 'am ta njeznjezlezl awan. Dowan sa gafan 'am ibay. Natiya awan na, do a manuko maced' aya ta san zle winen na Almasihu daw? ²⁷ Aya ana, kak winen na Almasihu na, dowan i san man anahan awan, a nay ahay awanaw bay. Aday dowan a anan ata na, da san man anahan a zle asanaw!»

²⁸ A alay ata na, Yesu winen apan i tatanan anan way ana do ahay u doh sa mazlab a Mberom. A zaga anan ta dungo ma taba lele, a wa: «Ka sannen nen zle daw? Aday ka sannen man uno sa nay wa ata zle daw? Na nay na gabay na, 'am sa nga uno bay. Dowan a sa slenay nen ata na, do didem awan. Aka aday, ka sannen anan bay asanaw? ²⁹ Nen na, na san anan zle, anga na nay ahay na pa cakay anahan a wa. Sa slenay ahay nen na, winen awan.»

³⁰ Ta pelay sa ban anan a man ata kutok, ana dowan ka njadak sa laman bay, anga ka slak pa alay anahan a bay. ³¹ Sakabay, do ahay bayak a ta dafak apan nga, ta wa: «Almasihu a ka sak a nay ahay na, i ga masuwayan ahay sa zalay dowan a anan kaladaw?»

Farisa ahay ta slan do ahay saa ban Yesu

³² Farisa ahay tē slāne asēsōek 'am sē do ahay ata pē Yesu nā, tē halay nga tē bahay sē gēdan dūngo anā way ataya awan. Aday tē jōjem 'am, ta slan do sa ba pu doh sē mazlaḅ a Mbērom ahay saa bēnay anan.

³³ Yesu a ja, a wa: «Nen ni njahay tē kwanay mēnjōek mba. Pē dēba anahan a wa nā, ni ma pē cakay ana do sē slōnay ahay nen. ³⁴ Ki i pēlen nen, ki njiden nen sabay, anga ki mben apan sa zla à man uno saa zla ata bay.»

³⁵ Bahay sē Yahuda ahay tē cēce pi zek ahay wa, ta wa: «I zla aha anahan aday mēnuko saa mba apan sa njad anan itōbay ata kēlanaw? Aday i zla àga Yahuda ahay tinen à wulen sē Gērek ahay ata daw? I zla saa dakan atan anan way anā Gērek ahay dāge? ³⁶ Winen awan a wa: “Ki pēlen nen, aday ki njiden nen bay, anga ki mben apan sa zla à man uno sa zla ata bay.” A nan sa ja aday nē maw?»

Zēlaka sē a'am sa var sifa

³⁷ Luvon sa ndav anan azar uko cēna, a zalay luvon azar aya tē mazlaḅ. Pa pac ata awan, Yesu a tavay à wulen sē do ahay. A ja 'am tē mēgalak awan, a wa: «Kuwaya, jom a gan cēna, à nay ahay pē cakay uno, aday i sa a'am. ³⁸ Aday dōwan a kē dēfak upo nga, “mivel anahan i tēra kurok sē a'am sa var sifa, i haw kawa zēlaka.” Deftere a Mbērom a ja nā, na.»

³⁹ Yesu a ga jike ata nā, pē Apasay Cēncan awan, apasay mbala do sa daf apan nga ahay saa njad ata awan. À alay ata nā, do anahan ahay tē njadafak Apasay Cēncan ata fan bay, anga Yesu a dūkwen

kà zlak à man sē mazlaḅ anahan fan bay re.

Mawrasan a zlan à mivel inde anā do ahay

⁴⁰ Do azar aya tē slāne 'am ataya cēna, ta wa: «Tē dīdem awan, dōwan a anan nā, do maja'am a Mbērom a mēnuko sa ba ata awan.»

⁴¹ Do maza aya ite ta wa: «Winen nā, Almasihu asanaw!»

Do hinen ahay asa ta wa: «Kēmaya, Almasihu sa maw! Winen nā, i nay ahay à Galile wa bay asanaw? ⁴² Deftere a Mbērom a ja nā, Almasihu i tēra nā, do sē slala ana Dawuda^{††}, aday ti wahay anan à Baytilama, wulen su doh ana bahay Dawuda way anahan.^{‡‡} Matanan bidaw?»

⁴³ Mawrasan a zlan à mivel inde anā do ahay anga Yesu cērkeke. ⁴⁴ Do azar aya à wulen a tinen a nan atan sa ban anan Yesu, əna dōwan kē njadafak sē laman bay.

Bahay sē Yahuda ahay tē dēfak nga pē Yesu bay

⁴⁵ Yawa, do maslan ahay ta may ahay pē cakay ana bahay sē gēdan dūngo anā way ahay, tinen pē kārtek a tē Farisa ahay. Tinen ite, tē cēce pu do maslan ataya wa: «Kē bēnen anan ahay Yesu a bay nā, angamaw?»

⁴⁶ Do maslan ahay tē mbēdahan atan apan, ta wa: «Kula, dōwan saa njad sa ja 'am kawa dōwan ata nā, ibay.»

⁴⁷ Farisa ahay tē cēce patan wa: «Kwanay a dūkwen kē pērihen anan azar anā mungwalay anahan aya re kēlēdaw? ⁴⁸ Dōwan inde kārtek à wulen sē mēced a mēnuko ahay wa, kē dēfak nga pē dōwan ata nā, inde daw? Kabay à wulen sē Farisa ahay wa nā, inde kēlēdaw?

^{††}7:42 Ca pē 2 Samuyila 7.12; Jabuura 89.4-5; Yeremiya 23.5.

^{‡‡}7:42 Ca pē Mika 5.1.

⁴⁹Do sa daw apan nga ataya na, do kariya aya awan, anga tinen ta san Tawrita bay. Aday dukwen tinen ma tahasl aya awan.»

⁵⁰Natiya, down a inde to ngaman Nikodemus, winen Farisa ahay. Winen na, down a sa zla a man ana Yesu so luvon ata awan. Winen a jan atan, a wa: ⁵¹«Tawrita ana manuko ke varak uko caved sa gan sariya ana do matanan bay. Adaka bay, di lah na, so slone anan 'am anahan ahay. Aday di saa san 'am anahan to way anahan sa ga ahay na, na!»

⁵²To mbadahan apan, ta wa: «Iken dukwen ka nay a Galile wa daw? Jinge Deftere, ki tan a nga a man inde, do maja'am a Mbrom kwa kerteke a nay a Galile wa na, ibay asanaw!»

[⁵³Natiya awan, kuwaya a zla way anahan agay,

8ona Yesu na, a zla way anahan a ba-zlom so Ulivet.

Uwar sa jan uho

²Sidew a awan kutok, Yesu a wule u doh so mazlab a Mbrom asa. Do ahay fok to halan nga pe cakay. A njahay kutok, a dazlan so dakan atan anan way.

³Miter so Tawrita ahay pi zek to Farisa ahay ta nay anan ahay uwar a inde, ta ban anan tinen pi zek tu do. To tavay anan pa 'am so do ahay, ⁴aday ta jan ana Yesu kutok: «Miter, ma benay ahay uwar a hana, winen apan i ga madigwed, bina, to nahak tu do. ⁵A Tawrita a manuko inde, Musa a ja na, uwar kawa winen a anan na, ma tar anan tu kon, aday a mac. Aday iken ka ja ne maw?»

⁶Ta ja matanan na, aday ta njad apan caved sa ban anan pe kwande. Kak ka jak atan awan a na, ti mba apan sa gan apan sariya.

Yesu a kudcek, a vinde awan a a mandak ta wan so alay.

⁷Tinen ite, hwiya to perahan azar so cace way ahay.

Yesu a cakaf nga pa nga mburom, a jan atan: «Down a inde a wulen a kwanay, kula ka gak ines bay cena, a lah so taran kon awan...»

⁸A kudcek asa, a vinde awan a a mandak maza awan.

⁹Do so banan ahay uwar ataya to slone 'am ata cena, ta zla way a tinen fok suduk suduk suduk, do maced aya ta lah pa 'am.

Ma mbadec a a man ata awan na, Yesu to uwar ata coy. ¹⁰Yesu a cakaf nga asa, a cace panan: «Uwar, do ataya tinen ahaw? Down sa ban iken to sariya inde kwa kerteke ibay daw?»

¹¹Uwar ata a mbadahan apan, a wa: «Mazar, down inde kerteke ibay!»

Yesu a mbadahan apan kutok: «Zla way anak, ka sa ga ines sabay. Nen dukwen ni gak sariya bay.»]

Yesu na, winen jiyjay so davan ana daliyugo

¹²Yesu a dazlan sa jan 'am ana do ahay maza awan, a wa: «Nen na, jiyjay so davan ana daliyugo. Kuwaya down ke perahak uno azar na, i njad jiyjay sa var sifa, winen i zla a luvon inde itabay.»

¹³Farisa ahay ta jan: «Iken ka gan side ana nga anak ata na, ata side lele kutok daw? Wita na, 'am anak ke terak kariya awan.»

¹⁴Yesu a mbadahan atan apan: «Kwa a ga hana, nen ne siden ana nga uno, side uno na, lele awan hwiya, anga na san man uno sa nay ahay wa ata zle, na san man uno saa zla ata zle re. Ona kwanay ne ke senen man uno sa nay ahay wa ata bay, aday ke senen man uno saa zla ata bay re. ¹⁵Kwanay aday na, ki gen anan sariya ana do na, sa zlan a nga ana ide su do zenzen awan. Nen ni gan sariya ana down itabay. ¹⁶Kwa na gan sariya ana down a dukwen, sariya uno cena, hwiya winen lele awan. Lele awan, anga na ga sariya awan ne taayak uno a

bay. Manay maya tə Bəbay uno a sə slə-nay ahay nen ata awan. ¹⁷Way inde mə vinde a à Deftere sə Tawrita a kwanay, a wa: Kak do ahay cew ta gak side pə way kərtek a nà, side a tinen ata nà, lele, aday dīdem a acəkan. ¹⁸Nen na gan side anà nga uno. Bəbay uno a sə slə-nay ahay nen ata dukwen winen apan i ga upo side re.»

¹⁹Natiya awan asa tə cəce panan: «Bəbay anak a nà, winen ahaw?»

Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Kə sənən nen bay. Anga nan, ki sənən Bəbay uno bay re. Abay kə sənən nen nà, ki sənən bəbay uno awan re.»

²⁰Yesu a ja 'am anaya nà, winen ù doh sə mazlaḅ a Mbərom. Winen mə tavay a à man sə kukwar sa pak dala. Əna dowan kə bənak anan bay, anga alay anahan a kà slak fan bay.

Yesu nà, do sə daliyugo a anan bay

²¹Asa, Yesu a jan atan: «Nen ni zla way uno. Kwanay ite ki pəlen nen, əna ki mə-cen à atahasl ana kwanay inde. À man uno saa zla ata nà, ki mben apan sa zla itəbay.»

²²Yahuda ahay tə cəce pi zek a tinen ahay wa, ta wa: «A wa: “Ki mben apan sa zla à man uno saa zla ata bay.” I zla saa vad a nga anahan kələdaw?»

²³Yesu a mbədahan atan apan: «Kwanay ki nen nà, à dəlon wa, pə daliyugo a anan. Əna nen na nay à mburom wa. Kwanay do sə daliyugo a anan itəbay. ²⁴Anga nan ɓa na jak ikwen: “Ki məcen ì ines ana kwanay ahay inde.” Kak kə dəfen nga pi nen, nen nə nen, bay nà, ki məcen ì ines ana kwanay ahay inde acəkan.»

²⁵Tə cəce panan kutok: «Iken nə wayaw?»

Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Nen nà, do nen sa jak ikwen apan kurre

pə dəlen a wa ata awan. ²⁶Way ahay inde bayan a təde ni ja pikwen aday. Way ahay inde bayan a təde ni gak ikwen apan sariya re. Əna do sə slə-nay ahay nen nà, do dīdem awan. Nen apan ni dakan anan anà do sə daliyugo ahay nà, way kawa nen sə sləney ahay pə winen a wa ataya awan.»

²⁷Tə sənək sa jəka, a jan atan nə pə Bəbay anahan Mbərom nà, ta san bay. ²⁸Anga nan Yesu a jan atan kutok: «Azanan kə liwen nen à mburom, nen Wan su Do nà, ki i sənən, nen nà, nen kutok. Ki sənən nà, na ga awan inde ta nga uno nà, ibay. Əna na jak ikwen nà, way ana Bəbay uno sə tətuko anan ahay ata awan. ²⁹Do sə slə-nay ahay nen ata, winen ti nen. Kə mbəsakak nen taayak uno bay, anga na ga nə hwiya way sa zlan à nga.»

³⁰À alay ana Yesu sa ja 'am ataya nà, do ahay bayak a tə dəfak apan nga.

Do sə agay tə file ahay

³¹Yesu a dazlan, a jan 'am anà Yahuda aya aday tinen nà, tə dəfak apan nga ataya awan: «Kak kə dəfen apan nga pə way nen sa jak ikwen ataya nà, ata ki təren njavar uno ahay tə dīdem aya awan. ³²Natiya ki sənən dīdem sə way ahay aday i i təmay ahay kwanay à file ahay wa.»

³³Tinen ite tə mbədahan apan, ta wa: «Manay awan aday nà, file ahay kələdaw? Na wa manay nà, wan ana Ibərahima ahay kutok nà, mə təra file aya asa aday nà, kəkəməw?»

³⁴Yesu a jan atan asa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a hənə: Kuwaya kə gak ines nà, ines i lavan nga, anga winen file anahan. ³⁵Do file a nà, i njahay pi zek tu do su doh ahay hwiya itəbay. Aya əna, wan sə agay, winen mə baslay a nà, à wulen su do su doh aya hwiya.

¹⁸8:17 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 19.15.

³⁶ Kak nen, Wan a Mbërom, nə təmak ahay kwanay à bile ata wa nà, kwanay bile ahay sabay tə dífem awan. ³⁷ Aday nà, na san kwanay bidaw? Kwanay zaav ana Ibərahima ahay. Aday həna a nak ikwen sa vad nen nà, anga kə təmihen 'am uno ahay bay. ³⁸ Nen apan ni ja nà, way kawa ana Bəbay uno sə đuko anan, aday kwanay đukwen ki gen nà, way mbala a bəbay a kwanay a re cite.»

³⁹ Tə mbəfahan apan anà Yesu kutok, ta wa: «Bəbay a manay nà, Ibərahima.»

Yesu a jan atan asa: «Abay kə tərən zaav ana Ibərahima ahay tə dífem a nà, ki gen mer su way anahan aya awan kawa anahan sa taa ga ata re. ⁴⁰ Nen na jak ikwen anan dífem sə way nen sə slənay ahay pə cakay ana Mbërom wa ata awan. Aday kwanay apan ki pəlen sa vad nen məsinde awan hwiya. Ibərahima nà, kà gak matanan itəbay. ⁴¹ Kwanay apan ki gen nə mer su way ana bəbay a kwanay ahay.»

Do ataya tə mbəfahan apan: «Manay nə mægəjara aya bay, anga bəbay a manay inde kərtek nà, winen Mbërom.»

⁴² Yesu a jan atan: «Matana bay. Kak abay tə dífem a kwanay wan ana Mbërom ahay nà, ki pəlen nen lele, anga na nay ahay nə pə cakay anahan a wa. Na nay ahay aday nà, ta nga uno a ite bay, Mbërom a sə slənay ahay nen. ⁴³ Kə sənən way nen sa jak ikwen ata bay nà, angamaw? Anga a nak ikwen sa pak sləmay pa 'am uno bay.

⁴⁴ «Bəbay ana kwanay nà, Fakalaw. A nak ikwen sa ga mer su way a bəbay a kwanay a sə pəlay. Winen nə do sa vad nga su do kurre way anahan. Aday kula kà jak dífem itəbay, anga abay dífem a inde à winen ibay wanahan. A gad mungwalay nà, ata way sə mível anahan dífem a ite. Anga winen mungwalay awan, bəbay sə mungwalay ahay.

⁴⁵ «Əna nen nà, na ja đukwen dífem. Kə təmihen 'am uno bay nà, anga nan.

⁴⁶ Waya à wulen a kwanay i mba apan sa jəka nen, Yesu, na gak ines anaw? Ibay! Aday kak na jak ikwen nə dífem sa 'am ahay nà, kə təmihen anan bay angamaw? ⁴⁷ Do a Mbërom nà, i pak sləmay pa 'am ana Mbërom ahay. Kwanay adəka nà, do a Mbërom ahay bay. Anga nan, kə pəken sləmay pa 'am uno aday sə dəfan apan bay nà, na.»

Ta saa wahay Ibərahima nà, Yesu winen inde coy

⁴⁸ Aday bahay sə Yahuda ahay ta jan anà Yesu, ta wa: «Ma jak, iken nà, Samariya ahay, aday đukwen nga a vawak asanaw!»

⁴⁹ Yesu a mbəfahan atan apan, a wa: «Nga a vuwo itəbay. Nen nə həran anan nga anà Mbërom, aday kwanay ki men nga sə təra nen à məndak. ⁵⁰ Nə pəlak anan məduwen anà nga uno bay. Do inde sə pəlo məduwen, winen nə do sa ga sariya. ⁵¹ Nen apan ni jak ikwen tə dífem a həna: Kuwaya dowan a kə dəfak anan apan anà 'am uno ahay cəna, i mac itəbay.»

⁵² Tinen, bahay sə Yahuda ahay ta jan kutok: «Həna nà, ma san zle, nga nà, a vawak tə dífem awan. Ibərahima kə məcak! Do maja'am a Mbërom ahay tə məcak. Aday ka wa: “Kuwaya dowan kə dəfak anan apan anà 'am uno cəna, i mac itəbay.” ⁵³ Bije a manay Ibərahima adəka nə kə məcak, aday iken kə zalay anan daw? Do maja'am a Mbërom ahay đukwen tə məcak, aday... ka ca pa nga anak nà, iken waya kəlanaw?»

⁵⁴ Yesu a mbəfahan atan apan, a wa: «Kak nə həran nga anà zek uno nà, ahar nga uno kəriya awan. Dowan a kwanay sə ngimen anan Mbërom a kwanay ata nà, winen Bəbay uno. Sə həro nga ata nà, winen awan. ⁵⁵ Kwanay kə sənən Mbërom bay. Nen nà, na san a zle. Na sak a jəka na san anan bay nà, ata nə tərak do kərtek a tə kwanay, do sə mung-

walay ahay. Aya əna, na san anan zle, nə dəfan apan adəka nà, anà 'am anahan aya awan. ⁵⁶Ibərahima, bije a kwanay ata nà, kə taslak mível anga saa canan anà luvon sə wahay uno. Kə pəlak, kə njadak sə taslay mível, anga kə canak anan anà luvon ata awan.»

⁵⁷Yahuda ataya ta ma nga sə buwtay apan, ta wa: «Kak iken a ka gak ava kwa kuro dāra bay cəna, kə canak anan anà Ibərahima daw?»

⁵⁸Yesu a mbədfahan atan apan kutok, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Tə wahak Ibərahima fan bay ata, nen nà, nen inde coy.»

⁵⁹Do ataya tə sləne 'am ata cəna, ta ra kon sa tar anan. Yesu a dər zek, a gəday ahay səmad ù doh sə mazlaḅ a Mbərom wa, a zla way anahan.

Yesu a mbar anan dōwan a inde winen mə wahay a hufof awan

9 Natiya, Yesu winen apan i zla way anahan à man maza awan nà, a canan anà dōwan a inde, mə wahay à kutov wa hufof awan. ²Njavar anahan ahay ta jan, ta wa: «Miter, tə wahay anan dōwan a anan hufof a nà, angamaw? Anga atahasl ana waya kərtek a anaw? Ines anahan a daw, anga atahasl ana atə bəbay anahan ta may anahan daw?»

³Yesu a mbədfahan atan apan, a wa: «Tə wahay anan hufof a nà, anga atahasl anahan bay, anga atahasl mbala ana bəbay anahan ahay bay re. Winen mə wahay a hufof a nà, aday məgala ana Mbərom à kay ahay zek pə idə sə do ahay tə winen. ⁴Həna nà, man i pec mba ata nà, guko mer su way mbala ana do sə slənay ahay apan nen ata awan. Luvon i saa ga bine siwaw nà, guko mer su way aday, bina dōwan saa mba apan sa ga mer su way à luvon inde nà, inde sabay. ⁵À alay a nen pə daliyugo a anan mba ata nà, nen nə jiyjay sə dəvan à daliyugo.»

⁶Pə dəba anahan sa ja 'am ata wa nà, Yesu a təfe məne à məndak, a laḅ anan yugo, a slərḅan anan pə idə anà hufof ata awan, aday a jan: ⁷«Zla, kaa banay idə a dəlöv sə ngaman Silowam ata wa.» Silowam ata nà, ta 'am sə Yahuda ahay, kawa sa ja bina maw nà: «ma slan awan.»

Hufof ata a zla à Silowam, a banay anan idə anahan. A may ahay nà, a canan idə zle coy kweler kweler.

⁸Do sə məsudoh anahan ahay, pi zek tu do sa taa canan winen apan i rake way ataya, ta wa: «Na wa, do sa taa njahay sə rəke way ata ba?»

⁹Do ahay ngal ta wa: «Winen awan dəge?»

Do maza aya ite, ta wa: «A'ay, winen bay. Do hinen, do sa ga minje tə winen.»

Winen a kutok a wa: «A'ay, nen awan.»

¹⁰Tə dazlan, tə cəce panan: «Idə anak ahay tə təba nà, kəkəməw?»

¹¹A mbədfahan atan apan, a wa: «Dowan a inde tə ngaman Yesu, a laḅ yugo mənjoek, a slərḅo anan idə, aday u jo: “Zla à dəlöv sə ngaman Silowam ata awan, ka saa banay idə.” Na zla, nə banay idə, idə uno ahay tə təba ngurret kutok.»

¹²Tə cəce panan: «Dowan ata həna, winen ahaw?»

A mbədfahan atan apan, a wa: «Na san bay!»

Farisa ahay tə cəce 'am pə dōwan a idə anahan sə təba ata wa

¹³Natiya, tə lagay anan dōwan a idə anahan ahay sə təba ata pə cakay sə Farisa ahay. ¹⁴Aya əna, pac ana Yesu sa laḅ yugo, sə slərḅan anan idə, aday sə təban anan idə anà hufof ata nà, luvon sa man uda awan. ¹⁵Anga nan, Farisa ahay tə cəce pə dōwan ata wa, ta wa: «Ka njad sa ca idə həna nà, kəkəməw?»

Dowan ata a mbədfahan atan apan, a wa: «Dowan ata a slərḅo dudo pə idə

mənjęek, na zla, nə banay anan, ide uno ahay tə təba kutok.»

¹⁶Do ahay ngal à wulen sə Farisa ahay inde ta ja, ta wa: «Do sa ga way matanan ata nà, a nay pə cakay a Mbərom wa bay, anga winen awan aday dukwen a bənan bitem anà luvon sa man uda awan bay.»

Do maza aya ite dukwen ta wa: «Kəkə-maw? Kak dōwan a nə dō sə atahasl nà, i mba apan sa ga masuwayan sə way matanan kələdaw?»

Tə gəzla zek, anga mawrasan kà zlak atan à mível inde. Tə japak 'am pə kərtek a sabay.

¹⁷Farisa ahay tə cəce pə dōwan a ide anahan sə təba ata wa asa, ta jan: «Bayak way inde kərtek, anga kə təbak anak anan ide. Iken a, ka ja nə maw?»

Dōwan ata a mbədfahan atan apan, a wa: «Nen na ja nà: Winen nə dō maja'am a Mbərom.»

¹⁸Aday məced sə Yahuda ahay nà, tə dəfak apan nga sa jəka abay winen mə wahay a nə huruf awan bay. Anga nan, tə ngaman anà atə bəbay anahan ta may anahan awan. ¹⁹Tə cəce patan wa: «Həna anan nà, wan ana kwanay daw? Kwanay kə sənən zle winen mə wahay a nà, huruf awan daw? Aday a canan ide həna kəkə-maw?»

²⁰Atə bəbay ta may anahan a tə mbədfahan atan apan, ta wa: «Ma san a zle, winen wan a manay, aday winen mə wahay a nə huruf a re. ²¹Əna ma san sa jəka ide anahan a təba nə kəkə-maw nà, ma san bay, aday ma san dōwan a sə təban anan ide ata bay re. Əna winen a aday nà, kà slak sə mbədfahan pa 'am anà nga anahan asanaw! Cəcihen panan!»

²²Atə bəbay ta may anahan ata, ta ja matanan nà, aday Yahuda ahay tã njad patan alay sa 'am sabay. Bina, Yahuda ahay ba ta jak à wulen a tinen inde, dōwan a kə təmahak Yesu nə Almasihu nà, ata aday ti razl anan à wulen a tinen wa, aday ù doh sə wazay ahay wa re.

²³Natiya, atə bəbay ta may a dōwan ata ta wa: «Winen awan aday dukwen kà slak sə mbədfahan pa 'am anà nga anahan asanaw!» nà, anga nan.

²⁴Farisa ahay tə ngaman ayak anà dōwan ide anahan sə təba ata awan, maza awan. Ta jan: «Mbərom a slənek anan! Ja 'am didək awan! Manay nà, ma san zle, dōwan a sə təbak anan ide ata nà, dō sə atahasl.»

²⁵A mbədfahan atan apan, a wa: «Nen nà, na san itəbay, əna na san way inde kərtek nà: Abay nen huruf awan, aday həna, nə canan ide zle. Bay nà, winen dō sə atahasl, kabay winen dō sə atahasl bay nà, wita nà, na san bay.»

²⁶Tə cəce panan tə cəved maza awan, ta wa: «A gak aday nə maw? A təbak anan ide a nə kəkə-maw?»

²⁷A mbədfahan atan apan asa, a wa: «Na jak ikwen anan kurre, a nak ikwen sə sləne anan bay. Aday angama, a nak ikwen nē mənahan asa anaw? Kabay kwanay dukwen, a nak ikwen sə pərahan azar aday sə təra njavar anahan ahay kələdaw?»

²⁸Tə gənahan, ta jan: «Njavar anahan adəka nà, iken aday bina. Manay nà, mbala ana Musa ahay. ²⁹Ma san zle, Mbərom kà jak anan ahay 'am anà Musa. Əna dōwan anak ata nà, ma san winen nə mayanaw bay.»

³⁰A mbədfahan atan apan, a wa: «Iya, cəkəbay, a ga masuwayan nà, na. Winen mayanaw nà, kə sənən bay. Əna, ide uno nà, kə təbak uno anan. ³¹Da san zle, mənuko fok, Mbərom nà, i təmahan anan 'am anà dō sə atahasl kula bay. A təmahan a nà, 'am ana dō sə həran nga aday a ga way sa zlan à nga ata awan. ³²Kula, kwa sə dazlan anà daliyugo nà, də slənek dō kə təbak anan anan ide anà dō aday winen mə wahay a nə huruf a daw? Ibay! ³³Kabay, kak dōwan a anan a nay ahay nə pə cakay ana Mbərom wa

bay nà, i mba apan sa ga mer su way kawa hëna anan bay asanaw!»

³⁴ Ta jan, ta wa: «Zek anak a fok mə wahaya a à atahasl inde kutok nà, a nak sə đakan umo anan nə maw?»

Coy, tərəzlay anan à wulen a tinen wa, aday ù doh sə wazay ahay wa re.

Hurof à mivel inde

³⁵ Yesu a sləne sa jəka Yahuda ahay tərəzlak anan đowan ata à wulen a tinen wa cəna, a zla, a tan à nga, a cəce panan 'am, a wa: «Kə đəfak nga pə Wan su Do đaw?»

³⁶ A mbəđahan apan, a wa: «Wan ada, đuko anan winen wayaw, aday ni đaf apan nga!»

³⁷ Yesu a jan, a wa: «Iken apan ki ca apan sa jak 'am ata nà, winen awan.»

³⁸ A dukwen gərmec ù vo anà Yesu, a wa: «Ba Məduwen, nə đəfak apak nga.»

³⁹ Yesu a jan kutok, a wa: «Nen, na nay ahay pə daliyugo a anan nə saa ga sariya sə katab anan do ahay: Hurof ahay tã ca ide ite; Do sa ca ide ahay đukwen tã hurof cite kutok.»

⁴⁰ Do à wulen sə Farisa ahay inde, tinen pə cakay ana Yesu ata, tərəzlay 'am ata cəna, tərəzlay panan, ta wa: «Manay đukwen hurof aya ite đaw?»

⁴¹ Yesu a mbəđahan atan apan: «Ki gen makwakwa abay hurof aya nà, atahasl inde pikwen ibay. Əna, ki jen nə “Manay mə canan ide zle.” Anga nan atahasl a kwanay inde pikwen hwiya.»

Do sə jugwar way, tərəzlay təman anahan ahay

10 Yesu a ja 'am sə jike, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tərəzlay hənə: Kuwaya, đowan a winen kà zlak tərəzlay məsədoh pə təman ahay bay, əna latœk, a ján ta nga sa jal, winen nə do sə akar, đukwen winen do sə ngəzar do. ² Aday do sa zla à jal inde, pə cakay sə təman

ahay tərəzlay məsədoh nà, winen nə do sə jugwar təman ahay way anahan.

³ «Ide kə cədek cəna, do sə jugwar way i zla à man sə təman ahay. Do sa ba pə təman ahay sə luvon, i təban ayak wa. Təman ahay ti sləne đungo ana do sə jugwar way, aday winen i ngaman anà təman anahan ahay tərəzlay sləmay. I zla atan pə đədan. ⁴ Kə mbakak atan uho nà, i lahan atan pa 'am. Təman ahay ti pərahan azar, anga ta san đungo anahan a zle. ⁵ Əna təman ahay nà, ti pərahan azar anà do aday ta san anan bay ata bay. Adəka bay, ti haw bugol, anga ta san đungo anahan a bay.»

⁶ Yesu a jan atan 'am sə jike a anan, əna tərəzlay sənək anan a ja pa maw bay.

Yesu nà, do sə jugwar təman ahay lele awan

⁷ Yesu a pərahan azar anà 'am anahan, ta sa jəka: «Nen apan ni jak ikwen tərəzlay hənə: Nen nà, məsədoh sa jal sə təman ahay. ⁸ Do sə luho ahay ataya fok, tinen do sə akar ahay, do sə ngəzar do ahay. Aday təman ahay tərəzlay slənek atan anan bay. ⁹ Nen nà, məsədoh sa jal. Kuwaya đowan a kà zlak à jal inde ti nen nə i tam. I njad sa zla à jal inde, i njad sa nay uho, aday i njad way sa pa re. ¹⁰ Do sə akar nà, a nay ahay saa kəra way ahay ca, saa gəđan đungo anà gəna ahay, aday saa lize anan way ahay. Nen, na nay ahay aday do ahay tã njad sifa, tã njad anan nə tərəzlay dedengəlen awan.

¹¹ «Nen nà, do sə jugwar təman ahay lele awan. Do sə jugwar way lele a nà, a var anan sifa anahan tərəzlay alay anahan awan, anga təman anahan ahay. ¹² Aya əna do sə jugwar way anga magwagway cəna, təman aya nə si zek anahan ahay bay. Anga nan, kə canak anan anà kəla kibe cəna, i haw, i mbəsak anan təman ahay. Aday, kəla kibe đukwen i ban a təman ahay, i tan atan 'am kutok. ¹³ Natiya

awan, winen a i haw, anga a gan may jiga nà, anà magwagway anahan, bina anà tēman ahay itəbay.

¹⁴⁻¹⁵ «Nen nà, dō sə jugwar tēman ahay lele awan. Bəbay uno a san nen zle, nen na san Bəbay uno zle re. Matanan, nen na san tēman uno ahay zle, aday tēman uno ahay dukwen ta san nen zle. Nen ni mac anga tēman uno ahay. ¹⁶ Tēman uno maza aya inde, tinen à jal a anan inde itəbay. Sumor a nà, ni nay atan ahay à jal a anan inde re. Tinen dukwen ti tēma 'am uno, ti japay pə kərtek a tē tēman sa jal ahay, aday dō sə jugwar atan dukwen kərtek re.

¹⁷ «Bəbay a pəlay nen nà, anga ni var anan sifa uno, aday ni njad anan way uno maza awan. ¹⁸ Dowan saa gəba anan sifa uno nà, ibay. Nen a ni var anan tē alay uno awan. Ni mba apan sa var anan, ni mba apan sa njad anan way uno re. A nan anà Bəbay uno, nà ga nə matanan.»

¹⁹ Anga 'am ana Yesu ata awan, mawrasan a zlan à mível inde anà Yahuda ahay asa. ²⁰ Do ahay bayak a ta wa: «Setene inde anan à nga, nga a vawan. Kutok nà, kə pəlen sə sləne 'am anahan nə angamaw?»

²¹ Do maza aya ite ta wa: «Do tē setene à nga inde nà, i ja 'am matanan bay. A ga pə kwanay nà, setene i njad sə təban anan ide anà dō huruf a daw?»

Bahay sə Yahuda ahay tə pəlay Yesu bay

²² Həna nà, alay sa mad, aday à Urəsal-ima nà, alay sə azar uko sə bayak pa sa gan nga anà doh sə mazlaḅ a Mbərom ata kà slak. ^{§§} ²³ Yesu a zla ù doh ata awan, winen apan i bar ù vo galak sə ngaman galak a Sulimanu ata awan.

²⁴ Yahuda ahay ta nay, ta van nga tew, ta jan: «Kak iken nə Almasihu cukutok nà, dakan umo anan tē didek a kwa. Manay apan mi ba hwiya ata nà, mi i man uda nə siwaw?»

²⁵ Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Ba na jak ikwen anan asanaw, əna kə dafen upo nga bay. Mer su way uno sa ga tē gədan ana Bəbay uno Mbərom ataya nà, ta slak sa ja 'am pa nga uno wa da. ²⁶ Kə dafen upo nga bay nà, anga kwanay nə tēman uno ahay bay.

²⁷ «Tēman uno ahay nà, tē sləne dungo sa 'am uno zle, aday na san atan lele re. Tinen apan ti pəruho azar. ²⁸ Ni varan atan sifa sa ndav bay ata awan, natiya awan ti mac itəbay. Dowan saa ngəzar atan à alay uno wa dukwen, ibay re. ²⁹ Bəbay uno sə vuro atan ata, winen a zalan məgala anà way ahay fok. Anga nan, dowan saa ngəzar atan à alay a Bəbay uno a wa dukwen ibay. ³⁰ Nen tē Bəbay uno ata nə manay kərtek.»

³¹ Bahay sə Yahuda ahay tē sləne 'am ata cəna, ta ma nga sa ra kon à alay inde miza awan*, aday sa tar anan. ³² Anga nan, Yesu a jan atan: «Na gak mer su way ahay lele aya bayan a pa 'am ana kwanay tē məgala ana Bəbay uno. Ki tiren nen həna gəngaf gəngaf bine siwaw nà, pi mer su way wura kərtek a anaw?»

³³ Bahay sə Yahuda ahay tē mbədahan apan, ta wa: «A nan umo sa tar iken nà, anga mer su way anak lele aya bay, əna anga kə jənak anan pa 'am anà Mbərom. Iken nə dō zəzen awan, aday a nak sə tēra anan nga anak həna, Mbərom awan.»

³⁴ Yesu a mbədahan atan apan: «Mə vinde à Deftere a kwanay inde, Mbərom a ja nà: “Kwanay aday nà, mbərom

§§**10:22** Abay doh sə mazlaḅ a Mbərom ata nà, dō manide ahay tē mbəzlak anan. Əna Isəra'ila ahay tē ndakak anan maza awan. Aday həna pə ava pə ava tinen apan ti ga azar uko awan. Kà slak alay ata nà, na.

***10:31** Ca pə Yuhana 8.59.

ahay.[†] 35 Da san zle, way ana Deftere a Mbərom ma ja nà, a mbacay wa zek bay. Do sə sləne 'am ataya nà, Mbərom a ngaman atan nə mbərom ahay. 36 Nen nà, Mbərom u go nga, aday a slənay nen pə daliyugo. Ki jen nà, nə jənak anan pa 'am anà Mbərom nà, kəkəmwə? Anga na wa, nen wan anahan ata daw? 37 Kak na ga nə mer su way ana Bəbay uno Mbərom bay nà, kə dəfen upo nga bay. 38 Aday kak na ga nà, mer su way anahan tə dīdem a cəna, dəfen nga pi mer su way uno. Kwa kə dəfen nga pi nen bay nà, dəfen nga pi mer su way uno a kwa. Anga aday, kə sənən anan hwiya, Bəbay uno nà, manay kərtek awan.»

39 Asa bahay sə Yahuda ahay tə pəlay sa ban anan, tə njadək anan bay, kə tək patan wa.

40 Pə dəba anahan a wa, Yesu a zla way anahan pə day uho sə zlinder sə Urdon, a njahay way anahan à man ana Yuhana sa taa ga baptisma ata awan. 41 Do ahay ta nay pə cakay anahan bayan a awan. Ta ja, ta wa: «Yuhana nà, kula kà gak masuwayan ahay itəbay, əna 'am anahan a sa ja pə dowan a anan nà, kə tərək dīdem aya awan.» 42 Do maza aya bayan a à man ata awan, tinen tə dəfək apan nga.

Lazarus kə məcak

11 Dowan a inde tə ngaman Lazarus, winen dəvac awan. Dowan ata nà, winen ù kon sə ngaman Baytiniya ata awan. Mərək anahan ahay inde dəna aya cew dūkwen, tinen à man ata re, atə Marta tə Mariyama. 2 Mariyama aday nà, uwar saa mbədahan amar pə saray anà Yesu aday sə takad panan tə sibək sa nga anahan ata awan. Lazarus a dəvac ata nà, mərək anahan.

3 Atə Marta tə Mariyama ta slan dō saa jan anà Yesu nà: «Ba Məduwen, car anak Lazarus nə winen lelibay, dəvac a gan.»

4 Yesu a sləne 'am ata cəna, a wa: «Dəvac ana Lazarus nà, dəvac sa mac anan bay. Əna dəvac ata i ka anan məgala ana Mbərom, aday mazlaḅ uno re, nen Wan a Mbərom.»

5 Atə Marta tə Mariyama tatə Lazarus nà, Yesu a pəlay atan nə lele. 6 Aday cəkəbay, anahan sə sləne Lazarus dəvac awan ata nà, kə njahak à man ata luvon ahay cew asa.

7 Pə dəba wa, a jan anà njavar anahan ahay, a wa: «Muko pə daliyugo sə Yahudiya.»

8 Tinen ta jan, ta wa: «Miter, Yahuda ahay tə pəlay abay sa tar iken tu kon nə kwakwa bay asanaw? Həna, a nak sa ma à man ata re daw?»

9 Yesu a mbədahan atan apan, a wa: «Pac a dav nà, hway bidaw? Aday kak dō winen apan i bar à jiyjay anahan a inde nà, saray i dəcən daw? Saray i dəcən bay, anga a canan idə zle lele, winen à jiyjay sa dav pə daliyugo a anan inde. 10 Aya əna, dō sa bar à luvon inde ite nà, saray i dəcən, i slahay təktek, anga jiyjay inde sə luvon itəbay.»

11 Pə dəba sa 'am ata wa asa, Yesu a jan atan: «Car a mənuko Lazarus ata kə njəkək ahan. Əna ni zla saa pədəkey anan.»

12 Njavar anahan ahay tə mbədahan apan, ta wa: «Ba Məduwen, kak a njək ahan ata nà, i mbar asanaw!»

13 Abay a nan anà Yesu sa ja nà: Lazarus kə məcak! Əna pə njavar anahan ahay nà, a jan atan nə 'am sə ahan acəkan.

14 Yesu a jan atan anan ngəlarək kutok, a wa: «Lazarus kə məcak! 15 Əna na zlak à man ata bay nà, anga kwanay. Natiya, ataslay mivél uno inde, anga tə way a saa tərə ata nà, kwanay ki i njīden sa daf upo nga kutok. Həna nà, zluco pə cakay ana Lazarus awan.»

†10:34 Ca pə Jabuura 82.6.

¹⁶Tomas, dōwan a tē ngaman Didimus[‡] anga winen muwsa ata, a jan anà azar sē njavar ana Yesu aya, a wa: «Mənuko dukwen zlukō saa mac tatē miter a mənuko.»

Yesu nà, winen dō sē slabakay anan dō ahay à mēke wa

¹⁷Natiya, Yesu a dēzle à Baytiniya cēna, a slōne tē zēbak anan Lazarus à mēke kà gak luvon ahay fudō coy. ¹⁸Baytiniya a aday nà, bēse tē Urēsalima i ga nà, way sē kilomiter ahay maakan. ¹⁹Yahuda ahay bayan a ta nak à mēsinde ana Lazarus. Ti i bēnan mivēl anà mērak anahan ahay, atē Marta tē Mariyama.

²⁰Ana Marta sē slōne sa jēka Yesu kà nak ata nà, a slabak, a zla à man anahan pē cēved. Əna Mariyama nà, winen a njahay agay. ²¹Marta a jan anà Yesu: «Abay kà ga inde à man a anan nà, mērak uno i mac bay. ²²Hēna dukwen na san zle, Mbərom i varak way kawa ananak saa cēce panan ata fok re.»

²³Yesu a mbədāhan apan, a wa: «Mērak anak i slabakay à mēke wa.»

²⁴Marta a wa: «Na san zle, pa pac sa ndav anan daliyugo nà, i i slabakay ahay tē dō ahay fok à mēke wa.»

²⁵Yesu a jan: «Nen nà, dō sē slabakay anan ahay dō ma mac aya à mēke wa, dō sē varan atan sifa re. Kuwaya, dōwan a kē dēfak upo nga nà, i njahay uho tē sifa awan, kwa kē mēcak dēp nà, na. ²⁶Kuwaya, dōwan a tē sifa mba cēna, kē dēfak nga pi nen a nà, i mac bay. Iken, kē tēmāhak 'am a anan dāw?»

²⁷Marta a mbēda apan, a wa: «Ayaw, Ba Məduwen, nē dēfak apak nga. Iken nà, Almasihu, Wan a Mbərom a sa nay ahay pē daliyugo ata awan.»

Yesu a pəkay idē sē ayam

²⁸Pē dēba ana Marta sa ja 'am ata wa nà, a zla pē cakay ana mērak anahan Mariyama, a jan tē sēksēk awan: «Miter kà nak, winen apan i ngamak!» ²⁹Mariyama a slōne matanan cēna, a slabak hērom, a zla pē cakay ana Yesu.

³⁰Yesu a aday nà, kē dēzlek à wulen su doh bay. Winen à man a tinen sē zlangay tē Marta ata mba.

³¹Do a tinen mē njahay aya ù doh tatē Mariyama ata, tinen apan ti man a mivēl ù doh. Tē canan winen sē slabak baram ata nà, tē pərahan azar. A ga patan nà, i zla saa yimay ahay pē jəvay wa.

³²Mariyama a dēzley ahay pē cakay ana Yesu nà, a dukwen gərmec ù vo, a jan: «Ba Məduwen, kà ga inde à man a anan aday nà, mērak uno i mac bay.»

³³Yesu a canan à Mariyama nà, winen apan i yam, aday Yahuda ahay sē pərahan ayak azar ataya dukwen tinen apan ti yam re. Anga nan, a slabakan anan mivēl anà Yesu, a cəban.

³⁴Yesu a cēce: «Ki len anan ahaw?»

Tē mbədāhan apan, ta jan: «Miter, hayak, ca apan!»

³⁵Cēna, Yesu a pəkay idē sē ayam.

³⁶Yahuda ahay ta wa: «Cen apan, a pəlay anan Lazarus a re!»

³⁷Aya əna dō azar aya ta wa: «Winen dō sē tēban anan idē anà dōwan a hufof ata awan. Abay winen à dēzley ahay à alay a Lazarus tē sifa mba ata nà, i mba apan sa mbar anan aday à mac bay, bidaw?»

Yesu kē slabakak anan Lazarus à mēke wa

³⁸A cəban anà Yesu maza asa, a zla pē jəvay. Jəvay a nà, mē tacay a tē bələlən.

³⁹Anga nan kutok, Yesu a wa: «Tēben anan jəvay awan!»

[‡]11:16 Ta 'am sē Gərek nà, Didimus a nan sa ja «muwsa».

Marta a wa: «Ba Məduwen, i rəbas, anga kà gak həna luvon ahay fudō à məkə inde.»

⁴⁰ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Na jak anak bidaw? Kak kə dəfak upo nga nà, ki canan anà məgala sə mazlaḅ a Mbərom asanaw?»

⁴¹ Tə təba anan bələlən pə jəvay wa kutok. Yesu a ca ide à mburom, a wa: «Na gak ayak suse, Bəbay uno, anga kə slənek uno anan. ⁴² Nən, na san zle, hwiya ki sləno anan. Əna na jak ayak nà, anga dō sa man a anaya tã daf apak nga, tã san iken sə slənay ahay nən acəkan.»

⁴³ A ndav anan 'am anahan ata nà, a ja 'am tə məgalak a asa, a wa: «Lazarus, hayak uho!»

⁴⁴ Lazarus, dōwan a ma mac ata, a nay ahay uho, saray tə alay anahan aya tinen mə tuwəd aya tə pətike. Ide anahan a dukwen mə tuwəd a tə zana.

Yesu a jan atan, a wa: «Pəsiken panan zana, aday â zla way anahan.»

Wurwer sa ban anan Yesu

*Mata 26.1-5; Markus
14.1-2; Lukas 22.1-2*

⁴⁵ Yahuda a sa zlak ayak pə cakay ana Mariyama ataya, tə canan anà mer su way ana Yesu sa ga ata cəna, bayak a à wulen ana tinen wa tə dəfak nga pə Yesu. ⁴⁶ Aya əna, dō a azar aya ta zla pə cakay ana Farisa ahay saa ray ahay apan 'am anga mer su way anahan sa ga ata awan.

⁴⁷ Anga nan, Farisa ahay pi zek tə bahay sə gəḃan dundo anà way ahay tə ngaman anà məcəḃ sə Yahuda azar aya, aday tə halay nga. Ta wa: «Di ga həna nà, kəkəməw? Anga dōwan a anan winen apan i ga masuwayan sə way ahay bayak awan. ⁴⁸ Kak dā sak a mbəsak anan â ga mer su way matanan nà, dō ahay kəzlek ti daf apan nga. Aday pə dəba anahan a

wa kutok nà, Ruma ahay ti i ja à 'am ata inde. Ti mbəzlak uko anan doh sə mazlaḅ a Mbərom, aday ti tak uko 'am re.»

⁴⁹ Dō kərtek à wulen a tinen awan tə ngaman Kayafas, winen bahay nga su dō sə gəḃan dundo anà way pə viya ata awan. Winen a jan atan: «Kwanay kə sənən awan bay. ⁵⁰ Suwan dō kərtek â mac anga dō a kəzlek, tə dō ahay saa lize jiya nà, na. Matanan bidaw?»

⁵¹ A ja 'am ataya nà, tə ndaraw si zek anahan a itəbay. Sə ḃakan anan 'am ata nà, Mbərom, anga tə viya ata nà, winen bahay nga su dō sə gəḃan dundo anà way ahay. Anga nan, a wa Yesu i sa mac anga Yahuda ahay fok. ⁵² Əna Yesu i mac nà, anga Yahuda ahay dəkḃek bay. I mac nà, anga aday â halan nga anà wan a Mbərom ma ta 'am ataya, tē njahay pə kərtek a re.

⁵³ A ban pə luvon ata wa kutok nà, bahay sə Yahuda ahay tə dazlan sa ga wurwer sa vad anan Yesu. ⁵⁴ Anga nan, Yesu kà mbak apan sa bar lele à wulen sə Yahuda ahay sabay. A slabak à wulen su doh ata wa, a zla à man kiḃe. Natiya tə njahay à man ata tə njavar anahan ahay à wulen su doh sə ngaman Eḃərayim ata awan.

⁵⁵ Azar uko sə Yahuda ahay sə ngaman azar uko sə Pasəka ata, i sla bəse. Anga nan, dō sə wulen su doh sə kiḃe ahay ta zla à Urəsəlima saa lavay anan zek a tinen ahay à cəncan a inde kurre. ⁵⁶ Tə dəzley ahay à Urəsəlima nà, tə pəlay anan Yesu. Tə halay nga ù doh sə mazlaḅ a Mbərom nà, tə cəce pi zek ahay wa, ta wa: «A ga pikwen nà, i nay ahay à azar uko ḃaw, i nay ahay bay?»

⁵⁷ Bahay sə gəḃan dundo anà way ahay, pi zek tə Farisa ahay ta ḃan 'am à wulen a tinen inde, ta wa: «Dowan a kə sənək man a Yesu nà, â ḃakak uko anan aday ḃi ban anan.»

Mariyama a mbaɗ amar pə saray ana Yesu

Mata 26.6-13; Markus 14.3-9

12 Natiya, a mbəsak luvon mbərka aday azar uko sə Pasəka i sla nà, Yesu a zla à Baytiniya, ù kon ana Lazarus, dowan a Yesu sə slabakay anan ahay à məke wa ata awan. ²Ta dan way sa pa anà Yesu à man ata awan, aday Marta a varan atan. Do ahay inde bayak a pə tuwez ata awan, Lazarus dukwen winen inde re.

³À man sa pa way nà, Mariyama a gəba amar sə wurde anahan sə dala bayak awan, a rəbas nə dun'a. A mbəɗan anan pə saray anà Yesu. Ta da amar ata aday nà, tə way sə ngaman *nardi*, i ga à dunguzlok sə amar inde. A mbəɗan anan pə saray lele nà, a takad anan panan tə sibœk sa nga anahan. Doh ata fok a rəbas nə dun'a lele.

⁴Njavar ana Yesu a inde kərtek à man ata awan, tə ngaman Yudas Iskariyot. Winen do saa ga ɗaf pə Yesu ata awan. A canan anà way ana Mariyama sa ga ata nà, a wa: ⁵«Ta wa, abay t̄ sukom anan way tə amar a anan nà, i ga dala sə *dinar*^f səkat maakan, aday ti var anan dala awan anà do mətawak aya nà, ta gak way lele biɗaw?» ⁶Yudas a ja 'am ataya nà, anga aday a gan may sa man zek anà do mətawak aya bay. Əna a ja matanan nà, anga winen aday nà, do sa ban dala a tinen awan, aday a taa kəra panan.

⁷Aya əna, Yesu a wa: «Mbəsiken anan uwar a anan, a lah anan upo nà, way a aday ti su go pac sa la nen ata awan. ⁸Do mətawak aya nà, ti ga inde tə kwanay hwiya, əna nen ni ga inde tə kwanay hwiya itəbay.»

Wurwer sa vad Lazarus

⁹Natiya Yahuda ahay bayak a tə sləne Yesu winen à Baytiniya nà, ta zla à man ata awan. Ta zla à man ata dukwen nà, anga Yesu cəna coy bay. Ta zla saa cay ahay pə Lazarus re, winen dowan a Yesu sə slabakay anan à məke wa ata awan. ¹⁰⁻¹¹Matana awan, Yahuda ahay bayan a tə mbəsakak sə pərahan azar anà pəra a tinen[§], tə pərahan azar bugol nà, anà Yesu, anga Lazarus. Anga nan kutok, bahay sə gəɗan dungo anà way ahay dukwen tə ɓanak 'am sa jəka ti vad anan Lazarus à wulen ana tinen wa re.

Yesu a zla à Urəsalima

Mata 21.1-11; Markus 11.1-11; Lukas 19.28-40

¹²Sidew a kutok, do a sə halay nga anga azar uko sə Pasəka ataya, tə sləne Yesu winen apan i nay ahay à wulen su doh sə Urəsalima cəna, ¹³tə ngərway alay sə gazlangaw ahay à alay inde. Ta zla saa zlangay tatə Yesu pə cəved tə daslam ataya à alay inde. Ta zlah, ta wa: «Həren anan nga anà Mbərom! Mbərom à ɗaf alay sə mazlaɓ anahan pu do saa nay tə sləmay anahan, bahay sə Isəra'ila ata awan.»

¹⁴Yesu a njad zungo a inde, a ján apan, a zla pə cəved. A təra kawa ana Deftere sa ja ata awan. A wa:

¹⁵«Do sə Urəsalima ahay, kə jəjiren bay. Bahay a kwanay winen apan i nay ahay həna, winen ma ján a pə zungo.**»

¹⁶Njavar anahan ahay tə sənək 'am anan fan bay. Aday Yesu a zla à man sə mazlaɓ ana Mbərom nà, ta may anan ahay 'am ata à nga inde kutok. Ta san nà, Deftere a ja 'am ata nà, pə winen awan,

^f12:5 *Dinar* kərtek nà, àga tinen dala si mer su way sə hway kərtek.

[§]12:10-11 Pəra sə Yahuda ahay nà, a dazlan tə Tawrita a Musa.

**12:15 Ca pə Jekariya 9.9.

aday pi mer su way a tinen sa ga anga winen ata awan.

¹⁷ À alay a Yesu sɛ ngaman ahay anà Lazarus uho, a slabakay anan à mæke wa ata nà, do ahay inde à man ata bayan awan. Do ataya tɛ canak anan, aday tɛ tækøren 'am awan anà do azar aya re. ¹⁸ Natiya awan, do ahay ta nay ahay bayan a, tɛ tɛma anan Yesu, anga tɛ slɛne kà gak masuwayan ata awan.

¹⁹ Farisa ahay ta jan ì zek a tinen aya awan, ta wa: «Cen apan, way a mænuko sa ga hana ata fok nɛ kɛ varak uko magwagway bay, anga do ahay fok tinen apan ti pɛrahan azar.»

Yesu a ja nà, alay a kà slak

²⁰ À wulen sɛ do ahay sa nay à man sɛ azar uko sɛ hɛran nga anà Mbɛrom ataya nà, Gɛrek ahay uda awan, ta nak re. ²¹ Ta zla pɛ cakay ana Filip, do su kon sɛ Baytisada, pɛ daliyugo sɛ Galile ata awan. Ta jan, ta wa: «Wan ada, a nan umo sɛ canan anà Yesu.»

²² Filip ite, winen a zla pɛ cakay ana Andɛre, a jan. Ta zla maya awan saa jan 'am ata anà Yesu. Tɛ dɛzle cɛna, ta jan, ²³ aday Yesu a mbɛdahan atan apan, a wa: «Alay a kà slak hɛna, nen Wan su Do, ni ka anan mazlaɓ ana Mbɛrom sɛ vuro ata awan. ²⁴ Nen apan ni jak ikwen tɛ didem a hɛna: Wan sa ndaw kɛ slahak pɛ yugo aday kɛ mɛcak bay cɛna, i njahay nɛ hwiya wan sa ndaw kɛrtektɛkke. Əna wan sa ndaw kà sak a slahay aday kɛ mɛcak ite nà, i wasay bayak awan. ²⁵ Kuwaya dɔwan a, a nan sifa anahan nà, i lize anan. Əna dɔwan a kà nak anan ide anà sifa anahan pɛ daliyugo nà, i tam anan, i njad sifa sa ndav bay ata awan. ²⁶ Kuwaya, a nan à dɔwan a su go mer su way nà, à pɛruho azar. Aday do su go mer su way nà, à saa zla à man uno saa zla ata ite. Do su go mer su way ì nen cɛna, kuwaya, Bɛbay uno dukwen i hɛran nga nà, anà winen.»

Yesu a dakay anan amac anahan

²⁷ Yesu a ja, a wa: «Hɛna nà, mivel uno i ndɛroɓ. Nà jan anà Bɛbay uno nà, awan a maw? Nà jan nà, à tam nen à dɛce a anan wa daw? Aday dukwen na nay ahay pɛ daliyugo nà, sa sa dɛce a anan ata awan. ²⁸ Bɛbay uno, ka anan mazlaɓ sɛ slɛmay anak.»

'Am a ndɛray ahay kwa à mburom wa, a wa: «Na kak anan mazlaɓ uno, aday ni ka anan maza re.»

²⁹ Do a sa man ata aya tɛ slɛne 'am ata nà, ta wa: «Mbɛrom sa dac!»

Do azar aya ite ta wa: «A'ay, maslay a Mbɛrom sa jan ahay 'am.»

³⁰ Əna zek a Yesu a, a jan atan, a wa: «Dungo ata a jay ahay 'am nà, anga nen bay, əna anga kwanay adɛka. ³¹ Hɛna nà, alay a Mbɛrom kà slak sa gan sariya anà do sɛ daliyugo ahay. Mbɛrom i razl anan bahay sɛ daliyugo a anan hɛna. ³² Əna, ta sak a cakaf nen à mburom nà, ni gɛɓak anan ayak do ahay fok pɛ cakay uno awan.» ³³ Yesu a ja 'am ata nà, anga sɛ dakay anan amac anahan i tɛra nɛ kɛkɛmaw ata awan.

³⁴ Natiya, do ahay ta jan: «Manay mɛ slɛne à Deftere inde nà, Almasihu i nay, i ga inde hwiya. Ka ja, ka wa: Wan su Do nà, ti cakaf anan à mburom nà, kɛkɛma asanaw? Wan su Do aday nà, wita nà, wayaw?»

³⁵ Yesu a mbɛdahan atan apan, a wa: «Jiyjay inde winen apan i dɛvak ikwen mɛnjɔek mba. Bɛren à man sɛ ide jiyjay a anan tamak, anga luvon i sa ga bɛse. Aday do sa bar à luvon inde nà, a san man anahan a saa zla ata bay. ³⁶ À alay a jiyjay winen inde tɛ kwanay mba cɛna, dɛfen nga pɛ ide jiyjay, anga aday kɛ tɛren do sɛ ide jiyjay ahay.»

Pɛ dɛɓa sa 'am ata wa, Yesu a zla saa dɛr patan wa zek.

Yahuda ahay tɔ ngɛmak sa daf nga pɛ Yesu bay

³⁷ Natiya, kwa ʔ ga nà, Yesu kà gak mer su way masuwayan aya bayak pa 'am a tinen dɔp nà, Yahuda ahay tɔ ngɛmak sa daf nga pɛ Yesu bay hwiya.

³⁸ Way ata a ga zek nà, anga aday 'am ana Ezaya, dɔ maja'am a Mbɛrom ata ʔ tɛra. A ja, a wa:

«Ba Mɛduwen, waya sa daf nga pa 'am a manay anaw?

Mbɛrom Fetek a kan anan ahay gɛdan anahan nà, ʔ wayaw?††»

³⁹ Matanan, ta mbak apan sa daf apan nga bay, anga Ezaya dɔkwen kɛ lahak apan, kà jak, a wa:

⁴⁰ «Mbɛrom kɛ hurfok atan, anga aday tɛ canan ide bay,

kɛ dɛfak atan kurkwilen ʔ slɛmay, anga aday tɛ slɛne bay, tʔ san bay.

Bina, abay ti mbɛdɛfahan lɛn anà ines a tinen ahay, aday ni mbar atan.‡‡»

⁴¹ Ezaya a ja 'am ata nà, pɛ Yesu awan, anga kɛ lahak sɛ canan anà mazlab anahan.¶¶

⁴² Kwa tɛ winen ata tɛke, ʔ wulen sɛ bahay sɛ Yahuda ahay wa dɔkwen, dɔ ahay inde bayak a tɛ dɛfak nga pɛ Yesu. ɔna tɛ ngɛmak sɛ dɛkay anan pa 'am sɛ dɔ ahay fok bay, anga tɛ jɛjara anà Farisa ahay, tʔ saa rɛzlay atan ahay ʔ doh sɛ wazay ahay wa bay. ⁴³ Tɛ pɛlay nà, mazlab su dɔ zɛnzen awan, bina mazlab a Mbɛrom saa varan atan ata bay.

'Am ana Yesu i ga sariya

⁴⁴ Yesu a ja 'am tɛ mɛgalak awan asa, a wa:

«Kuwaya, dɔwan a kɛ dɛfak nga pi nen nà, a daf nga pi nen taayak bay. A daf nga pɛ dɔ sɛ slɛnay ahay nen re.

⁴⁵ Kuwaya dɔwan kɛ canak uno nà, kɛ canak anan anà dɔ sɛ slɛnay ahay nen re. ⁴⁶ Na nay ahay pɛ daliyugo nà, aday dɔ sa daf upo nga ahay tɛ njahay ʔ luvon inde itɛbay, anga nen nɛ jiyjay sa dav pɛ daliyugo a anan.

⁴⁷ «Kuwaya kɛ slɛnek 'am uno, kɛ dɛfak anan apan anà 'am ata bay ɛna, saa gan sariya nà, nen bay, anga na nay ahay saa gan sariya anà dɔ sɛ daliyugo ahay bay, ɛna saa tam atan adɛka. ⁴⁸ Natiya, dɔwan a kɛ ngɛmak nen bay, kɛ tɛmahak 'am uno bay, i tavay pa 'am sɛ sariya, anga 'am uno sa ja ataya ti gan sariya. Ti gan sariya pa pac sa ndav anan daliyugo.

⁴⁹ «'Am inde na jak tɛ mɛgala uno ite nà, ibay. ɔna nɛ tɛker nà, 'am ana Bɛbay uno su jo, aday nà ja ataya awan. Nɛ dɛkay anan nà, 'am ataya dɛkɛk. ⁵⁰ Na san zle re, way anahan su jo ahay nà, ti gɛbak ikwen ahay adɛka nɛ sifa sa ndav bay ata awan. Awan a inde, na ja ta nga uno nà, ibay, si mbala a Bɛbay uno su jo ataya dɛkɛk.»

Yesu a banay saray a njavar anahan ahay

13 Natiya, a mbɛsak ibay luvon kɛrtɛk aday azar uko sɛ Pasɛka i sla. Yesu dɔkwen a san zle, alay anahan a kà slak sa ma pɛ cakay ana Bɛbay anahan bɛse, i mbɛsak anan daliyugo a anan. Hwiya a pɛlay anan dɔ anahan ahay pɛ daliyugo, aday hɛna a pɛlay atan nɛ hus pa sa var sifa anahan.

² Alay sɛ tɛfek suko, atɛ Yesu tɛ njavar anahan ahay tinen apan ti pa daf nà, ba Fakalaw kɛ dɛfak abayak nga ʔ mivɛl ana Yudas inde, wan mbala ana Simon Iskariyot ata awan, aday ʔ ga daf pɛ Yesu.

††12:38 Ca pɛ Esaaya 53.1.

‡‡12:40 Ca pɛ Esaaya 6.9-10.

¶¶12:41 Ca pɛ Esaaya 6.1.

³Yesu a san zle, Mbərom kə varak anan gədan pə way ahay fok, aday a san zle re, a nay ahay pə cakay ana Mbərom wa, aday i ma pə cakay anahan asa.

⁴Anga nan, a slabak pa man sa pa way a tinen ata wa, a culok anan zana anahan zəbor a pi zek wa, a ban zana kataw awan à zar. ⁵A ngah a'am à tasa inde, a dazlan sə banay a saray a njavar anahan ahay. Kə banak a saray a dowan a nà, ata i takad' panan tə zana anahan a mə kətuwal a à zar ata awan.

⁶A hədəkey ahay pə cakay ana Simon Piyer bine siwaw nà, Piyer a jan: «Ba Məduwen, iken ki buno anan saray daw?»

⁷Yesu a mbədfahan apan, a wa: «Piyer, ki san way uno sa ga həna ata fan bay. Əna ki i san mba.»

⁸Piyer a mbədfahan apan asa, a wa: «A'ay, ki buno saray kula itəbay.»

Yesu a jan anan ngəlarak kutok, a wa: «Kak aday nə banak anak a saray bay nà, iken do uno sabay!»

⁹Piyer a jan kutok, a wa: «Miter, kak matanan cukutok nà, kə buno saray dəkdek bay, əna buno anan alay aday ta nga a təkə.»

¹⁰Yesu a mbədfahan apan, a wa: «Kak do kə banak coy nà, a gan may anà abanay zek sabay, əna i banay nə saray dəkdek, anga winen mə banay awan. Kwanay nà, mə banay aya awan. Əna, kwanay a fok bay.»

¹¹Yesu nà, a san dowan a saa ga apan dəf ata zle. Anga nan a wa: «Kwanay mə banay aya awan, əna fok bay.»

¹²Yesu a ndav anan sə banan atan anan saray nà, a ma anan rəkot anahan pi zek. A njahay à man sa pa way asa, a wa: «Kə sənen way nen sa gak ikwen həna ata zle daw?» ¹³Kwanay apan ki ngimen uno “Miter”, “Bahay a manay” acəkan, anga nen nà, winen a way anahan. ¹⁴Nen nə Miter a kwanay, Ba-

hay a kwanay, nə banak ikwen anan saray. Sumor a dukwen, kwanay nà, binen anan anan saray i zek ahay matanan re. ¹⁵Na ga matanan, aday kə tətiken sa ga matanan cite. Nə dakak ikwen anan minje a coy. ¹⁶Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: ‘Do sa ga mer su way àga do dukwen, i zalay bahay su doh ata bay. ‘Do sa slan do nà, a zalay anan do si mer su way anahan a sa slan anan ata bidaw?’ ¹⁷Matanan, həna kə sənen anan kutok. Kak aday ki gen anan mer su way a acəkan nà, ki i tisen mivel bayak awan.

¹⁸«Na ja nə pə kwanay a fok bay, anga na san do uno sə walay ataya zle. Əna, way a mə vinde awan à Deftere a Mbərom ataya inde nà, à təra. Mə vinde uda nà: “Dowan a ma pak dəf maya ata, kə tərak do manide uno. ^{§§}” ¹⁹Ni jak ikwen anan həna, mənjenja way ata sə təra, anga aday, way kətanən kə tərak nà, kə dəfen upo nga, kə sənen anan, nen nà, nen.

²⁰«Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: Kuwaya dowan a kə təmahak anan do nen sa slan anan ata nà, dowan ata a təma nə nen awan. Aday do kə təmahak nen dukwen, a təma anan nə do sə slənay ahay nen ata re.»

Yudas i i ga dəf pə Yesu

Mata 26.20-25; Markus

14.17-21; Lukas 22.21-23

²¹Natiya, pə dəba ana Yesu sa ja 'am ataya wa cəna, mivel anahan a slabak, a ja 'am ngəlarak asa, a wa: «Nen apan ni jak ikwen tə didem a həna: ‘Dowan a kərtek à wulen a kwanay inde, i i ga upo dəf.»

²²Njavar anahan ataya tə zəzor zek ahay nerre, aday ta san sa jəka a ja 'am ata pə wayaw nà, ta san bay. ²³‘Do kərtek inde à wulen sə njavar anahan

§§13:18 Ca pə Jabuura 41.10.

ataya, Yesu a pəlay anan kə zalak. Winen mə njahan a pə cakay. ²⁴ Simon Piyer a cak ayak apan, a ma panan ide biyya, kawa sa ja bine siwaw nà: «Cəce pə Yesu wa, a ja nə pə wayaw.» ²⁵ Dowan ata a həjəkək ayak nga pa mbac ana Yesu, a cəce: «Ba Məduwen, saa ga apak daf a nà, wayaw?»

²⁶ Yesu a mbəfahan apan, a wa: «Həna ni gad' daf, ni tar anan à tuwez, aday winen nà, dōwan a ni varan anan daf ata awan.» Cəna, Yesu a gad' daf, a tar anan à tuwez, a varan anan anà Yudas, wan ana Simon Iskariyot.

²⁷ Yesu a varan a daf ata cəna, Fakalaw a zlan à mivel inde anà Yudas. Yesu a jan kutok: «Awan anak inde sa ga nà, gamacan coy!»

²⁸ À wulen su dō a mə njahay a pə tuwez ataya, dōwan sa san kwa kərtek Yesu a ja 'am ata angamaw nà, ibay. ²⁹ Yudas nà, dō sa ban dala a tinen awan. Anga nan tə bayak i ga nà, Yesu a jan 'am sə sukumay ahay way sa ga azar uko, kabay à zla saa varan way anà dō mətawak aya awan.

³⁰ Yudas a təma anan daf ata cəna, a nay wanahan uho. Abay luvon kà gak coy re.

'Am sə asan zek

³¹ Yudas a nay ahay uho cəna, Yesu a wa: «Həna nà, mazlaḅ uno, nen Wan su 'Do, winen apan i ka zek. Aday ti nen dukwen, Mbərom i ka anan mazlaḅ anahan re kutok. ³² Natiya, nen Wan a Mbərom, na kak anan mazlaḅ anahan nà, winen a i ka anan mazlaḅ ana wan anahan tə alay anahan a awan, aday i ka anan nə həna coy. ³³ Dəna uno ahay, nen inde tə kwanay mənəcək mba, aday pə dəḅa wa ki i pəlen nen. Əna ni jak ikwen həna way uno sa jan anà bahay sə Yahuda ahay ata awan: "À man uno saa zla ata nà, ki mben apan saa zla itəbay." ³⁴ Anga nan, ni jak ikwen nga sa 'am

wiya həna: Sənen zek à wulen a kwanay. Ayaw, sənen zek à wulen a kwanay ahay, kawa anuno sa pəlay kwanay. ³⁵ Njiden sa san zek à wulen a kwanay ahay lele. Natiya, dō ahay fok ti san, kwanay nà, njavar uno ahay acəkan.»

Atə Yesu tə Piyer

Mata 26.31-35; Markus 14.27-31; Lukas 22.31-34

³⁶ Simon Piyer a jan anà Yesu, a wa: «Ba Məduwen, ki zla ahaw?»

Yesu a mbəfahan apan, a wa: «À man uno saa zla həna ata nà, ki mba apan sə pəruho azar fan bay. Əna ki i mba apan sə pəruho azar nə mba.»

³⁷ Piyer a jan anà Yesu: «Ba Məduwen, ni mba apan sə pərahak azar həna fan bay nà, angamaw? Nen, u no ni var anan sifa uno anga iken re!»

³⁸ Yesu a mbəfahan apan, a wa: «Tə didem a nà, a nak sa var anan sifa anak anga nen acəkan dāw? Nen apan ni jak tə didem a həna: Zukwa njəkar i saa zlah nà, ka jak saray maakan ka san nen bay.»

Yesu nà, cəved, winen didem, aday winen sifa

14 Yesu a jan anà njavar anahan ahay kutok, a wa: «Awan à jalay kwanay bay. Dəfen nga pə Mbərom, aday kə dəfen upo nga re. ² À gulom su doh ana Bəbay uno Mbərom nà, man ahay inde bayak awan. Ni zla saa ndakak ikwen man à man ata awan. Kak matanan bay nà, ni jak ikwen bay asanaw. ³ Aday azanan na sak a zla, nə ndakak anan man a coy nà, ni may ahay, aday ni ra kwanay pə cakay uno awan. Natiya, ki i njihen à man uno saa njahay ata ite. ⁴ Aday dukwen, cəved sa zla à man uno saa zla ata nà, kə sənen zle.»

⁵ Tomas a mbəfahan apan, a wa: «Ba Məduwen, manay aday nà, ma san man anak a saa zla uda ata bay kutok nà, ni i san cəved awan nə kəkəməw?»

⁶ Yesu a mbədfahan apan, a wa: «Nen nà, cəved, dīdem, aday sifa. Anga nan, mənǰəna nen cəna, dōwan saa mba apan sa zla à man ana Bəbay Mbərom nà, ibay. ⁷ Kak kə sənen nen nà, ki sənen anan Bəbay uno zle re. A ban pə həna anan wa cəna, kə sənen anan zle coy, anga kə cinen anan.»

⁸ Filip ite a jan, a wa: «Ba Məduwen, dākan umo anan Bəbay awan cəna, i slan umo dā asanaw!»

⁹ Yesu a mbədfahan apan, a wa: «Filip, nen inde tə kwanay kwa həna kabay, aday ka san nen bay hwiya dāw? Dōwan a kə canak uno cəna, kə canak anan anà Bəbay uno re. Ka ja, ka wa: “Dakan umo anan Bəbay awan” nə kəkəməw? ¹⁰ Nen tə Bəbay uno, Bəbay uno ti nen, manay kərtek a nà, kə dəfak apan nga bay dəge? 'Am a nen sa jak ikwen ata fok nà, a nay ahay i nen wa bay. Sa ga mer su way ata nà, Bəbay uno a, winen i nen inde ata awan. ¹¹ Dəfen nga pa 'am uno sa jak ikwen: “Nen tə Bəbay uno, Bəbay uno ti nen nà, manay kərtek” ata awan. Kak matanan bay dūkwən, dəfen upo nga anga mer su way uno ahay kwa.

¹² «Nen apan ni jak ikwen tə dīdem a həna: Dōwan a kə dəfak upo nga cəna, winen dūkwən i ga mer su way kawa anuno sa gay ahay ata ite re. Dōwan ata i sa ga adəka nà, way sə zalay mbala anuno, anga nen apan ni zla nà, pə cakay ana Bəbay uno awan. ¹³ Way ana kwanay saa cəce tə sləmay uno ataya fok, ni ga atan. Matanan, nen Wan su Do ni ka anan mazlaḅ ana Bəbay uno Mbərom. ¹⁴ Kə cəcihen puno wa way tə sləmay uno nà, ni ga anan.»

Yesu a ja i slənay ahay Apasay Cəncan awan

¹⁵ Yesu a ja asa, a wa: «Kak kə pəlen nen asanaw nà, ki dəfen anan apan anà 'am uno ahay fok. ^{16–17} Aday nen ni gan kem anà Bəbay uno anga aday à slənak

ikwen ahay dō hinen maza saa mak ikwen zek. Dōwan ata nà, winen Apasay sə dākay anan dīdek a Mbərom. Winen i njahay tə kwanay sə coy. Do sə daliyugo ahay ti njad sə təma anan à mivəl a tinen inde itəbay, anga ti canan bay, aday ti san anan bay re. Kwanay nà, ki sənen anan anga i njahay tə kwanay à mivəl inde. ¹⁸ Ni mbəsak kwanay taayak kawa wan mətawak ahay bay, ni may ahay pə cakay a kwanay. ¹⁹ Aday azanan mənǰək nà, dō sə daliyugo ahay ti cuno sabay, kwanay nà, ki cinen uno hwiya. Nen nà, dō tə sifa awan. Anga nan kwanay dūkwən ki njihen tə sifa aya awan. ²⁰ Luvon ata kə dəzlek ahay nà, ki sənen anan manay tə Bəbay uno nə manay kərtek, aday mənuko dūkwən kərtek a re.

²¹ «Do sə pəlay nen tə dīdem a cəna, i təma 'am uno, i dəfan apan, i ga mer su way kawa 'am uno sa jan. Bəbay uno dūkwən i pəlay anan dō sə pəlay nen, ata nen dūkwən ni dākan anan asan zek uno, ni dər panan zek bay, ni kan zek lele.»

²² Yuda ite, winen aday nà, Yudas Iskariyot itəbay ata, a wa: «Ba Məduwen, ki kan umo zek aday ki kan zek anà dō sə daliyugo ahay ite bay ata nà, kəkəməw?»

²³ Yesu a mbədfahan apan, a wa: «Kə-maya, dōwan a kə pələk nen nà, i dəfan apan anà 'am uno ahay. Bəbay uno dūkwən i pəlay anan, manay a cew maya mi dər panan zek bay, aday mi njahay tə winen. ²⁴ Əna, dōwan a kə pələk nen bay ite, i dəfan apan anà 'am uno ahay bay. Aday dūkwən, 'am a kwanay sə sləne həna ata nà, a nay ahay i nen wa bay. Bəbay uno sə slənay ahay nen ata sa ja. ²⁵ À alay a nen inde tə kwanay a mba ata nà, na jak ikwen anan way a anaya coy. ²⁶ Pa 'am nà, Bəbay uno i slənak ikwen ahay maməzek tə sləmay uno. Winen nà, Apasay Cəncan awan. Ata aday, winen adəka i dākak ikwen anan way ahay fok, aday i mak ikwen anan 'am uno ahay fok à sləmay inde asa.

²⁷ «Natiya kutok, ni mbəsakak ikwen nà, zay. Ni varak ikwen zay uno. Zay uno saa varak ikwen anan ata nà, kawa zay ana daliyugo sa var ata bay. Həna, nen ni zla way uno, əna kə jilen awan bay, kə jəjiren bay re. ²⁸ Kə slənen sa jəka: Ni zla way uno, aday ni may ahay pə cakay ana kwanay. Kak aday kə pəlen nen asanaw cəna, tislən adəka nà, mivəl. Anga nen apan ni zla nà, à man ana Bəbay uno, winen a zalay nen tə mazlaḅ.

²⁹ «Nə ḏakak ikwen anan pi zek wa aday way ataya ti saa təra. Ata way ataya tə tərak nà, kwanay ki ḏəfen upo nga kutok. ³⁰ Ni njad alay a tə kwanay gem sə ḏakak ikwen anan way ahay sabay, anga həna bahay sə daliyugo a anan i nay ahay. Məgala anahan inde upo kwa mən-jək ibay. ³¹ Əna aday, ḏo sə daliyugo ahay t̄a san nà, nə pəlay anan Bəbay uno, aday na ga ḏukwen mer su way anahan awan.

«Həna adəka nà, slabiken, zluko à man a anan wa!»

Yesu nà, a ga minje tə ḏəḏazl si sé lele awan

15 Yesu a ja 'am tə jike awan, a wa: «Nen nà, na ga minje tə ḏəḏazl si sé lele awan. Bəbay uno ḏukwen, winen nà, ḏo sə lavan nga anà sé ata awan. ² Anga nan, alay si sé awan aday a wahay wan bay ata nà, i gad anan. Winen sə wahay ata ite nà, i kəkal anan aday alay si sé ata à zəga anan sə wahay wan bayak awan. ³ Kwanay nà, ɓa kə tərən kawa alay si sé mə kəkal aya, anga 'am uno sa jak ikwen ataya awan. ⁴ Dizlən alay i nen inde, aday nen ni ḏazlay alay à kwanay inde ite. Anga alay si sé mə jəpəy a tə ḏəḏazl si sé a bay ata nà, a mba apan sə wahay wan bay. Kwanay həna ḏukwen matanan re. Kə dizlən alay i nen inde bay cəna, ki mben apan bay kawa ḏəḏazl si sé ata re.

⁵ «Nen nà, ḏəḏazl si sé, kwanay ḏukwen alay aya awan. ḏowan a kə ḏazlak alay i nen inde, aday nen ḏukwen nə ḏazlak alay à winen inde ite cəna, i təra kawa sé sə wahay lele ata awan. Anga mən-jəna nen cəna, ki mben apan sa ga awan bay fok. ⁶ Aday ḏowan a kə mbəsakak alay pi nen wa ite, Bəbay uno i lar anan à məndak kawa alay si sé ma gad ataya awan. Alay si sé ma gad ataya nà, ti kuray, ḏo ahay ti ra atan, saa pak ù uko inde, sa vak atan coy.

⁷ «Cəkəbay, kak kə dizlən alay i nen inde lele, aday kak 'am uno mə ḏazlay alay a à kwanay inde lele ite nà, kə cəcihen way kawa ana kwanay sa gan may ataya fok, aday ki njiden anan acəkan ca. ⁸ Kak kwanay apan ki gen way lele aya hwiya cəna, kwanay njavar uno ahay acəkan. Ata ki ken anan nə mazlaḅ a Bəbay uno Mbərom anà ḏo ahay bayak a kutok.

⁹ «Kawa ana Bəbay uno sə pəlay nen ata awan, nen ḏukwen nə pəlay kwanay nà, kətanən re. Anga nan, ngiren alay lele à asan zek uno inde. ¹⁰ Nen nà, nə ḏəfak anan apan anà 'am ana Bəbay uno ahay, aday nə ngarak alay à asan zek anahan inde. Matanan, kak aday kə ḏəfen anan apan anà 'am uno ahay nà, ki ngiren alay à asan zek uno inde lele acəkan. ¹¹ Na jak ikwen anan way a anaya nà, aday ataslay mivəl a kwanay à ga inde kawa anuno awan, aday ata ataslay mivəl mbala ana kwanay nà, à rah wa lele.

¹² «'Am uno sa jak ikwen ata nà, həna anan: Sənen zek à wulən a kwanay lele, kawa nen sə pəlay kwanay ata awan. ¹³ ḏo kə təmahak sa mac anga car anahan ahay nà, asan zek saa zalay anan mbala anahan ata nà, inde sabay. ¹⁴ Kə təmihen sa ga kawa anuno sa jak ikwen nà, kwanay nə car uno ahay. ¹⁵ Ni ngamak ikwen ḏo si mer su way ahay sabay, anga ḏo si mer su way nà, a san mer su

way ana bahay anahan bay. Əna ni nga-mak ikwen həna nə, car uno ahay adəka, anga ba nə dəkak ikwen anan way uno sə sənay ahay pə cakay a Bəbay uno wa ata coy. ¹⁶ Kwanay sə walay nen bay. Nen nə walay kwanay adəka, anga aday kâ si gen mer su way lele aya awan, aday lele a tinen a â ndav bəse bay ata awan. Ata Bəbay uno i varak ikwen anan way ana kwanay saa cəce panan tə sləmay uno ataya fok kutok. ¹⁷ Natiya awan, 'am uno ma ja nə, sənən zek à wulen a kwanay inde lele.»

Do sə daliyugo ahay ti nan idə anà do ana Yesu ahay

¹⁸ «Sənən a pi zek wa, dō sə daliyugo ahay ta saa nak ikwen idə nə, ta lah su no idə adəka nə, i nen awan. ¹⁹ Kak abay kî gen nə dō sə daliyugo ahay ata nə, ti nak ikwen idə bay, ti pəlay kwanay, anga kə tərən nə, dō a tinen ahay. Əna ba nə walak kwanay à wulen a tinen ahay wa, aday kwanay dō a tinen ahay sabay. Anga nan, tinen apan ti nak ikwen idə hwiya.

²⁰ «Ənga, men anan ahay 'am uno inde à nga inde aday. Na wa: Do sa ga mer su way àga dō dükwen, i zalay bahay su doh ata bay. U no sa ja həna nə, kak tə kukwarak uno azar saa ga alay ti nen nə, ti kukwarak ikwen azar saa ga alay tə kwanay matanan re. Aday, kak tə dəfak anan apan anə 'am uno ahay nə, ata ti taa dəfan apan anə 'am a kwanay ahay ite. ²¹ Aday nə, ti gak ikwen way ataya fok nə, anga nen, bina ta san dōwan a sə sləmay ahay nen ata bay.

²² «Ta wa abay â ga adəka nə, na nak bay, aday nə dəkak atan anan 'am uno bay nə, ines a tinen i ga ibay. Əna na nak cukutok aday nə dəkak atan anan 'am uno nə, hwiya tinen apan ti ga ines a

tinen ahay re. Anga nan, 'am a tinen inde saa tam wa nə, inde sabay. ²³ Dowan a kâ nak uno idə cəna, kâ nak anan idə anə Bəbay uno re. ²⁴ Na gak mer su way à wulen a tinen lele aya awan, aday kula dōwan maza kâ gak matana bay. Kak matanan bay nə, abay ines inde patan ibay re. Tinen tə canan tə idə a tinen aya awan, anə mer su way uno sa ga. Tə winen ata təke nə, tinen apan ti nan umo idə anə manay tə Bəbay uno hwiya. ²⁵ Mə vinde awan à Deftere a Mbərom inde nə: «Tu no idə nə, kəriya pə 'am sə awan a ibay.*» Həna ta nan umo idə nə, anga aday 'am ata â təra.»

²⁶ Yesu a jan atan asa, a wa: «Do inde i nay ahay saa mak ikwen zek. I nay ahay nə, pə cakay ana Bəbay uno wa. Na sak a zla agay à man ana Bəbay uno awan nə, ni sləmay anan ahay à man a kwanay. Dowan ata nə, Apasay sə dəkay anan didek a Mbərom. Kâ sak a nay cəna, i ga nə, side uno awan. ²⁷ Aday kwanay a dükwen, ki naa tərən dō sə side uno ahay re, anga kwanay pə cakay uno nə, kurre way anahan asanaw!»

16 «Na jak ikwen anan way a anaya həna nə, anga aday kâ saa slihen à alay sə dəcə inde bay, kə mbəsiken sa daf upo nga bay re. ² Anga, azanan ti kukwarak ikwen ahay azar ù doh sə wazay ahay wa. Aday dükwen alay a inde i slay nə, dō ahay ti vad kwanay. Ata ti bayak nə, kawa ta gan mer su way anə Mbərom. ³ Ti ga matanan, anga ta san sa jəka, nen, Wan a Mbərom nə, tə sənək bay, aday tə sənək zek a Mbərom a bay re. ⁴ Na jak ikwen anan həna nə, anga aday ta sak a dazlan sa ga matanan cəna, â mak ikwen ahay à nga inde nə, ba na jak ikwen anan coy. Na jak ikwen anan kurre bay nə, anga nen a inde tə kwanay a mba.»

* 15:25 Ca pə Jabuura 35.19; Jabuura 69.5.

**Mer su way mbala ana
Apasay Cəncan awan**

⁵«Natiya, həna nen ni zla way uno à man ana do sə sləney ahay nen ata awan. Aka aday dōwan kərtek sə cəce puno wa ki zla ahaw nə ibay ata nə, angamaw? ⁶Aday mbac kə slahak pikwen wa həna, anga nə dəkak ikwen anan ata awan. ⁷Diđek a acəkan nə, ni jak ikwen anan: Sumor a pə kwanay cəna, nə zla way uno adəka. Anga na sak a zla way uno bay nə, do sa mak ikwen zek ata i nay ahay bay. Na sak a zla way uno ite nə, ni sləney anan ahay pə cakay a kwanay.

⁸«Winen ite, kə sak a nay cəna, i dəkən anan anə do sə daliyugo ahay nə, tinen apan ti jəjay anga 'am sə ines, anga 'am sə diđek, aday anga 'am sə sariya a Mbərom. ⁹Tinen apan ti jəjay anga 'am sə ines, anga aday nə, tə dəkak upo nga itəbay. ¹⁰Tinen apan ti jəjay pa 'am sə diđek, anga nen apan ni zla way uno pə cakay ana Bəbay uno Mbərom, aday dükwen, kwanay tə tinen ki i cinen uno kula sabay. ¹¹Tinen apan ti jəjay anga 'am sə sariya, bina bahay sə daliyugo a anan aday dükwen, sariya kə bənək anan coy.

¹²«Am ahay inde upo cara cara bayak a sa jak ikwen anan, əna ti zalak ikwen məgala à nga wa həna. ¹³Əna Apasay sə dəkay anan diđek a Mbərom ata kə sak a nay ahay cəna, i dəkak ikwen anan diđek sə way ahay nə fok lele. Anga i ja aday nə, 'am sa nga anahan a bay, əna way anahan sə sləney ahay pə Mbərom wa, i jak ikwen anan. Ata aday i dəkak ikwen anan way saa təra azanan pa 'am ataya awan. ¹⁴I i ka anan nə mazlaḅ uno awan, anga i njaday ahay 'am ahay fok i nen a wa, aday i mak ikwen anan fok re. ¹⁵Way a manay tə Bəbay uno a nə kərtek. Anga nan kutok, na wa: 'Am anahan a saa sləney ahay pi nen wa ata, i mak ikwen anan à sləmay.»

**Way a ma caḅ a həna ata nə, i
təra way sə mbasay adəka**

¹⁶Yesu a jan atan asa, a wa: «I njahay həna mənjoek nə, ki i cinen uno sabay, aday dükwen i njahay apan mənjoek cəna, ki i cinen uno maza asa.»

¹⁷Azar sə njavar anahan aya tə cəce pi zek ahay wa, ta wa: «A nan sa ja jiya nə maw? A wa: «I njahay həna mənjoek nə, ki i cinen uno sabay, aday dükwen i njahay apan mənjoek cəna, ki i cinen uno maza asa.» Aday asa a wa: «Ni zla way uno pə cakay ana Bəbay uno asa.» A ja matanan nə, kəkəməw?» ¹⁸Aday tə mənahan asa, ta wa: «I njahay həna mənjoek” ata nə, a nan sa ja jiya nə maw? Da san way anahan a sa gan may sa jak uko ata bay.»

¹⁹Yesu kə sənək sa jəka, a nan à njavar anahan ahay sə cəce panan wa way. Anga nan a jan atan, a wa: «Kwanay apan ki vəden uway nə, pa 'am uno sa jak ikwen ata ba? Na wa: I njahay həna mənjoek nə, ki i cinen uno sabay, aday dükwen i njahay apan mənjoek cəna, ki i cinen uno maza asa.

²⁰«Nen apan ni jak ikwen tə diđem a həna: Ki i yimen, ki i jen mawa, əna do sə daliyugo ahay adəka nə, ata ti ma nga sə mbasay. Way i i cəḅək ikwen, aday way a sə cəḅək ikwen ata i tərək ikwen ambasay adəka. ²¹Uwar ti zek cew a bine siwaw nə, mbac i slahan anga kutov kə sak a dəlay anan nə, na. Əna kə sak a ca apan, bəslək wan anahan kə nak uho asanaw cəna, awan a cəḅən sabay anga kə wahak wan, a njad nə, ataslay mivəl coy. ²²Matanan awan, kwanay həna dükwen, mbac i slahak ikwen kawa uwar ti zek cew ata awan. Əna ni naa canək ikwen maza awan. À alay ata nə, ataslay mivəl a kwanay i zəga nə bayak awan, aday dōwan saa təma pikwen wa ataslay mivəl ata nə, ibay.

²³ «Luvon ata kà sak a dazley ahay nà, ki i cæcihen puno 'am sè awan sabay, anga ki sènen anan way ahay nè fok. Acèkan, nen apan ni jak ikwen tð dðdem a hønà: Kè cæcihen way pè Bèbay uno wa aday tð slèmay uno a nà, Bèbay uno i varak ikwen anan way a kwanay sè cæce fok. ²⁴Hus ahay hønà ðukwen, kwanay kè cæcihen awan tð slèmay uno bay. Əna cæcihen, ki njiden way a kawa ana kwanay sè cæce ata awan, aday ataslay mivel a kwanay i rah wa kutok acèkan.»

Yesu kè mbasak pè daliyugo coy

²⁵ Yesu a ja asa, a wa: «Na ta jak ikwen way ahay nà, tð 'am sè jike. Alay a i nay ahay aday ni ja 'am tð jike sabay, əna ni ðakay anan way ahay pè Bèbay uno nà, ngələrak ngələrak kutok. ²⁶Pè luvon ataya nà, ki cæcihen way ahay pè Bèbay uno wa nè tð slèmay uno. Na ja nà, nen saa cæce anga kwanay bay, əna kwanay awan ki cæcihen tð slèmay uno. ²⁷Anga zek a Bèbay uno awan aday nà, a pèlay kwanay, anga kwanay ðukwen kè pèlen nen, kè tèmihen nen na nay ahay nà, pè cakay anahan a wa acèkan. ²⁸Matanan nè slabakay nà, pè cakay ana Bèbay uno wa acèkan, na nay ahay pè daliyugo. Anga nan, hønà ni slabak ni ma pè cakay anahan asa, ni mbəsak anan daliyugo.»

²⁹ Njavar anahan ataya ta jan, ta wa: «Ca apan kutok, hønà ka jak 'am mən-jønà 'am sè jike kutok. ³⁰Hønà ma san zle, iken ka san way ahay nè fok. Anga ðowan a i saa cæce panak wa way cəna, kè sənək anan anan way anahan a saa cæce ata awan. Anga nan, ma ðaf apak nga, ka nay ahay nè pè cakay anà Mbəròm wa acèkan.»

³¹ Yesu a jan atan, a wa: «Hønà nà, kè ðəfen upo nga acèkan ðaw? ³²Alay a inde i nay ahay mba, kà nak ađəka coy, aday ki i ten 'am, kuwaya i zla way anahan à man anahan sa nan. Ata ki i

mbəsiken nen nà, taayak. Əna nen nè taayak acəkan bay, anga Bèbay uno a nà, winen inde ti nen hwiya wanahan.

³³ «Na jak ikwen anan nà, aday kè njiden sè njahay zay ti nen. Pè daliyugo hønà nà, ki gen ðəce bayak awan, əna bənen mivel lele, anga ba nen nè mbasak pè daliyugo coy.»

Yesu a ga amboh anga njavar anahan ahay

17 Yesu a ndav anan 'am a anaya cəna, a ca ide à mburom, a wa: «Bèbay uno, alay uno kà slak hønà kutok. Kan anan mazlað uno anà ðo ahay, anga aday nen nà kan anan mazlað mbala anak anà ðo ahay cite re. ²Kè varak uno mægala sè lavan nga anà ðo ahay fok kə-zlek, anga aday ðo a iken sè vuro atan ataya tð njad sifa sa ndav bay ata i nen wa kutok. ³Sifa sa ndav bay ata nà, kawa sa ja bine siwaw nà, tð san iken, iken nè Mbəròm ðiðek a kərtek, aday tð san nen Yesu Almasihu nà, wan anak mə slənay a pè daliyugo ata awan.

⁴ «Na kak anan mazlað anak anà ðo sè daliyugo ahay, kawa sa ja nà, nè ndə-vak anan mer su way anak a sè vuro ata awan. ⁵Hønà kutok, Bèbay uno, vuro ahay mazlað pa 'am anak ite, mazlað a kawa anuno a kurre nen pè cakay anak a mba, kwa à alay daliyugo ðukwen mə ndakay a fan bay ata awan.

⁶ «Nə ðakak atan anan way ahay pè iken anà ðo iken sè walay atan ahay à wulen sè ðo sè daliyugo ahay wa ataya awan. Anga nan, hønà nà, ta san iken zle lele kutok. Tinen nè ðo anak ahay, kè varak uno anan ite, tð ðəfak anan apan anà 'am anak. ⁷Hønà ðukwen ta san zle, way iken sè vuro anan ata fok nà, a nay ahay à alay anak wa. ⁸Nə ðakak atan anan ləbara anak ðukwen kawa ananak su jo ata awan, tð təmahak anan acèkan. Tə sənək, nen na nay ahay pè cakay anak

wa acəkan, aday đukwen tə təmahak, sə slənay ahay nen nə iken awan.

⁹ «Na gak amboh həna anga tinen. Ni gak amboh anga man su do a bay, əna anga do a iken sə vuro ataya awan, anga tinen do anak ahay re ata awan. ¹⁰ Do uno inde cəna, winen do anak. Mbala anak inde ite đukwen, winen do uno re. Aday do anumato ataya, tinen apan ti ka anan mazlaḅ uno pə daliyugo. ¹¹ I njahay həna mənjoek nə, ni mbəsak anan daliyugo a anan, ni mak ayak way uno pə cakay anak awan. Natiya awan, tinen nə, ni mbəsak atan pə daliyugo re. Bəbay uno cəncan awan, ba atan tə məgala sə sləmay anak awan, sləmay iken sə vuro anan kurre ata awan, aday tinen tē təra kərtek, kawa mənūmo đukwen, mənūmo kərtek ata awan. ¹² À alay a manay pə kərtek ata nə, na bak atan tə məgala sə sləmay anak, iken sə vuro ata awan. Na gak atan nga lele, mənjoəna dowan sə lize, si do mbala ana Deftere a Mbərom sa ja apan ata awan. Winen kəma, kə lizek anan zek anahan acəkan. Ata aday, way ana Deftere sa ja ata â təra kutok.

¹³ «Həna nə, ni mak ayak way uno pə cakay anak, aday na jak anan way a anaya pə daliyugo nə, aday ataslay mivəl a tinen â rah wa lele, kawa anuno awan. ¹⁴ Nə təkərek atan anan 'am anak, aday həna do sə daliyugo ahay ta nan atan idə cəved a bay, anga tinen do sə daliyugo ahay sabay ata awan, kawa nen a đukwen, nen do sə daliyugo bay ata re. ¹⁵ Nə cəce panak həna kəma, ba atan pə Do sə Sədək† wa, â sa laman atan bay, bina ni jak, ra atan pə daliyugo wa acəka bay. ¹⁶ Tinen do sə daliyugo ahay sabay, kawa nen awan, nen do sə daliyugo bay ata re.

¹⁷ «Dakan atan anan đidək anak, aday tē təra do anak ma ga nga aya awan. Đidək nə, 'am anak awan. ¹⁸ Kawa iken

sə slənay ahay nen pə daliyugo ata nə, nen đukwen ni slan atan həna pə daliyugo cite re. ¹⁹ Nə varak anan nga uno anga tinen, aday tinen đukwen tē varak anan nga a tinen ahay acəkan.

²⁰ «Na gak amboh həna nə, anga tinen đəkđək bay, əna na gak amboh anga do mbala tinen saa ngamay ataya re. Bina ti i təma nen nə, anga 'am ana njavar uno a anaya saa təkəren atan pi nen ata awan. ²¹ Amboh uno həna nə, tē təra nə zek kərtek, fok a tinen awan. Kawa iken awan, Bəbay uno, iken ti nen nə, zek kərtek awan. Aday asa, tinen a fok, tē təra đukwen kərtek a tə mənūmo, aday do sə daliyugo ahay tē təma nə, iken sə slənay ahay nen acəkan kutok. ²² Nen nə varak atan anan mazlaḅ anak sə vuro ata awan, aday tē təra tinen a fok kawa do kərtek, kawa mənūmo đukwen do kərtek a ata awan. ²³ Nen tə tinen zek kərtek, aday iken đukwen, mənūmo zek kərtek a cite. Tē təra nə, zek kərtek a way anahan. Ata, do sə daliyugo ahay ti san anan, sə slənay nen nə, iken acəkan. Ti san nə, kə pəlay atan, kawa iken sə pəlay nen ata awan.

²⁴ «Bəbay uno, sə vuro atan nə, iken awan. U no đukwen tē saa njahay â man a həna nen saa njahay uda ata awan, aday tē canan anə mazlaḅ uno iken sə vuro ata awan. Kə vuro anan đukwen, anga kə pəlay nen, kwa daliyugo winen mə ndakay a fan bay.

²⁵ «Bəbay uno, iken do đidək awan, do sə daliyugo ahay ta san iken bay. Nen nə, na san iken zle, aday tə sənək, sə slənay ahay nen nə, iken awan. ²⁶ Nə đakək atan anan iken, ni pərahan azar sə đakan atan anan hwiya, anga aday asan zek anak a sə pəlay nen ata â rahan atan â mivəl inde. Natiya kutok, tinen ti təra zek kərtek a ti nen.»

†17:15 Kawa sa ja nə, Fakalaw.

Do ahay ta ban anan Yesu

*Mata 26.47-56; Markus
14.43-50; Lukas 22.47-53*

18 Natiya, Yesu a ndav anan sa ga amboh asanaw nà, ta zla way a tinen tɔ njavar anahan ahay, tɔ takas zlinder sɛ ngaman Kedaron ata awan. Tɔ njahay à jerne a inde à man ata awan. ²Aday dukwen, Yudas, do saa ga daf pɔ Yesu ata, a san man ata zle, anga ba Yesu a taa zla à man ata tɔ njavar anahan ahay.

³Yudas a njahan ahay pa 'am wa anà suje ahay bayak awan. Suje sɛ Ruma ahay inde, aday bahay sɛ gɛdan dungo anà way ahay anga Mbɛrom tɔ Farisa ahay dukwen tɔ slɛnak ahay suje sa ba pu doh sɛ mazlaɓ a Mbɛrom ahay re. Suje ahay ta dav uko à alay inde, aday tinen tɔ way sɛ alay aya hunjɛslesle re.

⁴Yesu a dukwen a san way saa tɔra apan ata zle. Anga nan, a lah sɛ cɛce patan wa, a wa: «Kɔ pɔlen wayaw?»

⁵Ta gak munok bay, tɔ mbɛdahan apan, ta wa: «Mɔ pɔlay Yesu sɛ Nazaratu ata awan!»

Yesu a jan atan: «Nen hɛna!»

Yudas, do sɛ njɛkan uda anà Yesu ata dukwen, winen mɔ tavay a pɔ kɔrtek a tu do ataya awan.

⁶Ana Yesu sa jan atan: «Nen hɛna!» ata cɛna, fok a tinen a, ta ma à dɛba dɛrdar, aday tɔ slahay à mɛndak.

⁷Yesu a cɛce patan wa asa, a wa: «Kɔ pɔlen nɛ wayaw?»

Tɔ mbɛdahan apan, ta wa: «Yesu sɛ Nazaratu!»

⁸Yesu a jan atan kutok: «Na jak ikwen nà: Nen hɛna! Kak kɔ pɔlen nɛ nen kɛma, mbɛsiken do a anaya awan, tinen ta zla way a tinen agay.»

⁹Matanan, a tɔra nà, kawa anahan a sa ja ata awan, a wa: «Nà saa lize anan do iken sɛ vuro ataya kwa kɔrtek bay.»

¹⁰Simon Piyer kɛma, maslalam inde apan, a ndahay anan, a gad slɛmay sɛ alay puway pɔ dɔwan wa pɔc. Dɔwan ata nà, tɔ ngaman Malkus, winen do si mer su way anà bahay nga su do sɛ gɛdan dungo anà way ahay anga Mbɛrom.

¹¹Yesu a jan anà Piyer, a wa: «Ma anan maslalam anak ù doh anahan a inde. A ga apak nà, ni sa anan mɛgɛvet sɛ dɛce uno, kawa ana Bɛbay uno sɛ luvo anan zek ata bay daw?»

Ta zla anan Yesu àga Anas

¹²Pɔ dɛba anahan a wa kutok, suje ahay pi zek tɔ bahay nga a tinen aya, tɔ suje sa ba doh sɛ mazlaɓ a Mbɛrom ataya, ta ban anan Yesu, tɔ jaway anan.

¹³Ta zla anan pa 'am nà, àga Anas, midem ana Kayafas. Tɔ viya ata nà, Kayafas, winen bahay nga su do sɛ gɛdan dungo anà way anga Mbɛrom. ¹⁴Aday sa jɛka: «Suwan do kɔrtek à mac, tu do ahay saa lize jiya nà, na.» ata nà, winen awan.

Piyer a wa a san Yesu bay

*Mata 26.69-70; Markus
14.66-68; Lukas 22.55-57*

¹⁵Atɔ Simon Piyer tɔ njavar a inde tɔ pɛrahan azar anà Yesu. Dɔwan a hinen ata nà, ta san anan zle lele àga bahay nga su do sɛ gɛdan dungo anà way ahay ata awan. Anga nan, a zla ù doh à alay a do ahay sa zla anan Yesu ù doh ata re. ¹⁶Piyer ite, anga dɔwan a san anan itɛbay ata awan, a tavay way anahan pɔ alay sɛ mɛsudoh uho. Dɔwan a hinen ata a may uho, a jan anà uwar sa ba 'am su doh ata, à mbɛsakan cɛved anà Piyer sa zla ù doh ite.

¹⁷Dalay ata a jan anà Piyer, a wa: «Iken dukwen njavar anà dɔwan ata ba?»

Piyer a mbɛdahan apan, a wa: «A'ay!»

¹⁸Do sa ba mäsudoh ahay pi zek tu do si mer su way ahay tē hanak uko, anga mađ a ga ike. Piyer đukwen a tavay à man ana tinen, a njahay pē uko.

**Bahay nga su do sə gəđan
dungo anà way ahay anga
Mbərom a cəce 'am pē Yesu wa**

*Mata 26.59-66; Markus
14.55-64; Lukas 22.66-71*

¹⁹Bahay nga su do sə gəđan dungo anà way ahay a cəce 'am pē Yesu a wa. A cəce 'am pē njavar anahan ahay aday pē atətək way anahan aya awan.

²⁰Yesu a mbəđahan apan: «Na taa ja 'am pa 'am sə do ahay fok asanaw? Nen apan ni wazay ù doh sə mazlab a Mbərom, ù doh sə wazay ahay, à man aday Yahuda ahay fok ta taa halay uda nga ata awan. Na jak awan inde tē səek-sək a itəbay. ²¹Kə cəce puno wa asa nà, angamaw? Cəce adəka nà, pu do sə sləne 'am uno ahay wa, ti jak way nen sa ja ataya ta nga təte, anga ta san zle.»

²²Yesu winen apan i ja 'am ataya mba cəna, suje a kərtek a, a dəcan pē məhulom, a wa: «Kə mbəđahan apan anà bahay nga su do sə gəđan dungo anà way matanan nà, angamaw?»

²³Yesu a mbəđahan apan, a wa: «Kak na gad mungwalay nà, đakay anan đidem awan kwa! Aday kak na ja nà, đidem a nà, kə dəco angamaw?»

²⁴Natiya Anas a slənay anan Yesu tē alay sə suje ahay, mə jaway a hwiya, àga Kayafas, bahay nga su do sə gəđan dungo anà way ahay.

Piyer a wa a san Yesu bay asa

*Mata 26.71-75; Markus
14.69-72; Lukas 22.58-62*

²⁵À alay ata kutok, Piyer mə njahay a pē uko ata hwiya. Do a pē uko ataya tē

cəce panan: «Iken nà, ma wa iken njavar a dowan ata ba?»

Piyer a məman anan asa, a wa: «A'ay, matanan bay.»

²⁶Do kərtek à wulen su do si mer su way su doh ataya, aday mərak anà dowan a Piyer sa gad panan sləmay ata, a wa: «Nə canak anak à jerne iken tē winen maya na wa ba?»

²⁷Piyer a məman anan asa. À alay ata ite, njəkar a zlah coy.

Ta zla anan Yesu àga Pilatu

*Mata 27.1-2, 11-14; Markus
15.1-5; Lukas 23.1-5*

²⁸Sidew a pərek, tē gəba anan Yesu àga Kayafas wa, ta zla anan àga Gubernier Pilatu, winen Ruma ahay. Bahay sə Yahuda ahay nà, ta ngam sa zla ù doh bay, anga tē jəjar sa nes a zek, bina ti njad saa pa way sə azar uko sə Pasəka bay.

²⁹Anga nan kutok, Pilatu a nay ahay patan uho, a cəce patan wa: «Kə zlihen pē dowan a anan nà, angamaw?»

³⁰Tə mbəđahan apan, ta wa: «Kak kə gak awan bay cəna, manay mi bənay anan pa 'am anak kələđaw?»

³¹Pilatu a jan atan, a wa: «Təmihen anan, aday kī gen anan sariya awan kawa ana sariya a kwanay a sa ja.»

Bahay sə Yahuda ahay tē mbəđahan apan, ta wa: «Cəved a manay inde sa gan sariya anà do aday sa mac anan itəđaw?»

³²A təra matanan, anga aday 'am a Yesu sa ja pa 'am sə amac anahan ata, à təra.[‡]

³³Pilatu a ma way anahan ù doh. A ngaman ayak anà Yesu taayak, a cəce panan, a wa: «Iken nà, bahay sə Yahuda ahay đaw?»

[‡]18:32 Yesu a ja nà, ti daray anan pē dədom (ca pē Yuhana 3.14). Sa vad do matanan nà, si Ruma ahay, bina Yahuda ahay bay.

³⁴ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Kə lavay à nga anak a wa ite dāw, kabay dōwan a sa jak kələdāw?»

³⁵ Pilatu a jan asa, a wa: «Nen Yahuda ahay bay asanaw? Bahay sə gəđan dundo anà way ahay pə kərtek a tu dō sə slala anak aya ta zlah apak àga nen. Ka ga nə maw?»

³⁶ Yesu a mbədahan apan, a wa: «Bahay uno sa ga nà, a nay ahay pə daliyugo wa bay. Abay à ga nə matanan kəma, njavar uno ahay ti ga puno wa 'am, anga aday nà saa zla à alay sə bahay sə Yahuda ahay inde bay, bidāw? Anga nan, bahay uno sa ga nà, a nay ahay pə daliyugo wa bay.»

³⁷ Pilatu a cəce panan, a wa: «Ayaw, kwa matanan bay dəp nà, iken nə bahay dāw?»

Yesu a mbəda apan, a wa: «Matana awan, ka ja nà, nen nə bahay. Nen mə wahay a, na nay pə daliyugo nà, saa dākay anan dīdem sa 'am. Kuwaya a nan dīdem sa 'am nà, i sləne 'am nen apan ni ja ataya awan.»

³⁸ Pilatu a cəce panan: «Dīdem sa 'am nà, awan a maw?»

Ta ga sariya sa vad' a Yesu

Mata 27.15-31; Markus

15.6-20; Lukas 23.13-25

Pilatu a may ahay uho, a zla pə cakay ana bahay sə Yahuda ahay, a jan atan, a wa: «Nen nə njadək apan ines sa gan apan sariya anà dōwan a anan bay!

³⁹ Kawa sə kwakwa bine maw nà, ni mbəsakak ikwen anan ahay dō kərtek à dangay wa, kawa ana kwanay sa gan may. A nak ikwen nē mbəsakak ikwen anan ahay bahay sə Yahuda ahay dāw?»

⁴⁰ Tə mbədahan ayak apan tə məgalak awan, ta wa: «A'ay, kə mbəsakan umo ahay winen bay. A nan umo nà, mbəsakay ahay adəka nà, Barabas.»

Barabas ata nà, dō sə vəze pə Ruma ahay.

19 Pilatu a jan anà suje ahay tē gəba anan Yesu, aday tē ndabāy anan.

² Suje ahay tē hanan jugo sə adak, tē dəfan à nga inde, aday tē dəfan zana dəzdəz a pi zek, kawa sə bahay. ³ Tə hədəken ayak pə cakay, ta jan: «Bahay sə Yahuda ahay à ga inde sə coy!» Tinen apan ti dəcan kurkwer.

⁴ Pilatu a nay uho pə cakay su dō ahay asa, a jan atan, a wa: «Ni ngaman uho pə cakay a kwanay à man a anan, aday ki sənən anan nà, nə njadək apan ines tədə aday sa gan apan sariya ata bay.»

⁵ Tə ngaman ahay à Yesu uho, winen tē jugo sə adak awan à nga inde, tē zana sə bahay a sə makukwa pi zek hwiya. Bahay Pilatu a jan atan kutok, a wa: «Winen həna!»

⁶ Bahay sə gəđan dundo anà way ahay pi zek tu dō sa ba doh sə mazlab a Mbərom ahay tē canan anà Yesu cəna, ta ma nga sa zlah, ta wa: «Darak anan ayak pə dədom, darak anan ayak pə dədom!»

Pilatu a jan atan, a wa: «Kak sə matanan cukutok nà, kwanay aya gəben anan aday kə diren anan. Bina nen, nə njadək apan ines sa gan sariya ata bay.»

⁷ Yahuda ahay ta jan, ta wa: «Tawrita a manay inde, aday kawa ana Tawrita sa ja nà, si i mac! Anga a təra zek anahan, Wan a Mbərom awan!»

⁸ Pilatu a sləne matanan cəna, zlawan a zəgahan à mivél inde bayak awan. ⁹ Ta ma ù doh asa, a cəce pə Yesu a wa: «Iken, ka nay ahay nà, awanaw?»

Yesu a ngam sə mbədahan apan bay.

¹⁰ Bahay Pilatu a jan asa, a wa: «Ki mbəduho apan bay dāw? Gədan uno inde sa tam iken, aday gədan uno inde sə daray iken pə dədom re nà, ka san itəbay dāw?»

¹¹ Yesu a mbədahan apan kutok, a wa: «Gədan anak inde pi nen kwa mənjkək itəbay, kak si zek a Mbərom a sə varak anan aday. Anga nan, dō sə varak nen à

alay inde ata nà, ines anahan nà a zalay ike pə ananak wa.»

¹²A ban pə winen ata wa kutok cəna, Pilatu nà, a pəlay cəved sə mbəsakay anan ahay Yesu. Əna Yahuda ahay ta jan nà: «Ka sak a mbəsak anan nà, iken a nà, ki təra car ana do sə lavak nga, bahay sə Ruma sabay. Anga kuwaya, dowan a kə tərak anan zek anahan bahay a nà, winen manide ana bahay sə Ruma.»

¹³Pilatu a sləne matanan cəna, a mbakay anan Yesu uho, winen a a njahay à man anahan sa taa ga sariya ata awan. Man ata nà, mə pəpay a tu kon. Ta 'am sə Yahuda ahay nà, tə ngaman Gabata. ¹⁴Alay a ata nà, man ipec pə luvon sə lavan zek anà azar uko sə Pasəka. Anga sidew a nà, Pasəka kutok.

Pilatu a jan anà Yahuda ahay, a wa: «Bahay a kwanay həna!»

¹⁵Ta zlah pi zek, ta wa: «Lize a wa, lize a wa! Darak anan ayak pə dədom!»

Pilatu a jan atan: «Nê daray anan bahay a kwanay daw?»

Bahay sə gədan dundo anà way ahay a, ta wa: «Bahay a manay maza inde, pa nga ana bahay sə Ruma wa nà, ibay.»

¹⁶Natiya Pilatu a varan anan Yesu anà suje ahay, aday tê daray anan pə dədom. Tə gəba anan, ta zla anan kutok.

Tə daray anan Yesu pə dədom mə zləngad awan

Mata 27.32-44; Markus 15.21-32; Lukas 23.26-43

¹⁷Yesu a tavak dədom anahan mə zləngad awan, ta zla anan à wulen su doh ataya wa, hus pa man sə ngaman Kəlakasl-sa-Nga. Ta 'am sə Yahuda ahay nà, tə ngaman Golgota. ¹⁸Suje ahay tə daray anan Yesu pə dədom à man ata kutok. À alay ata ite, tə daray anan dowan aya inde cew pə cakay anahan, do kərtek

a tə alay puway, do hinen tə alay gula, Yesu à mamasl a tinen.

¹⁹Pilatu kə vindek ayak ləbara sə sariya ana Yesu, aday a jan atan tê laway anan 'am ata pə dədom a Yesu ata awan. 'Am ata mə vinde a nà, natiya awan: «Yesu sə Nazaratu, Bahay sə Yahuda ahay.»

²⁰Yahuda ahay bayan a tə jinge anan, anga man ata aday dukwen winen doren pi zek wa tə wulen su doh bay. Ləbara ata mə vinde dukwen ta 'am su kon ahay maakan: ta 'am sə Yahuda ahay, ta 'am sə Ruma ahay, aday ta 'am sə Gərek ahay re.

²¹Bahay sə gədan dundo anà way ahay, ta jan anà Pilatu, ta wa: «Kê vinde “Bahay sə Yahuda” bay! Vinde nà: “Winen a a ja nà: Nen Bahay sə Yahuda.”»

²²Pilatu a mbəda apan, a wa: «Way nen nə vindek anan ata nà, i njahay nə kawa anuno sə vinde anan ata awan.»

²³Suje ahay ta ndav anan mer su way sə daray anan Yesu cəna, tə gəba anan zana anahan ahay, tə gəzla atan i zek wa fudo. Kuwaya fok kə njadak wa bat. Tə gəba rəkot anahan matanan re, winen ma han a dukwen mənjenja man sa tam.

²⁴Suje ahay ta ja à wulen a tinen: «Da saa ngrəw anan zana a anan bay, əna suwan guko apan caca, aday sa san saa njad anan nə wayaw. Cuko apan!»

Matanan, way mbala Deftere a Mbərom sa ja apan ata aday a təra. Ma ja a nà:

«Tə gəzla anan zana uno ahay à wulen a tinen,

ta ga caca pə rəkot uno.¶»

Suje ahay ta ga nà, matanan kutok.

²⁵Uwar aya inde mə tavay a pə cakay sə dədom ana Yesu mə daray ata awan: may a Yesu tə mərak anahan; Mariyama,

¶19:24 Ca pə Jabuura 22.19.

uwar ana Kulapas; aday Mariyama dëna sê Magëdala.

²⁶ Yesu a canan anà atë Mariyama may anahan tã njarar anahan a lëliwe ata nà, a jan atan, a wa: «Mamay, wan anak hëna nà, winen kutok! ²⁷ Wan ada, hëna nà, winen may anak cite.» A bënëy à alay ata wa cëna, njarar anahan ata a gëba anan Mariyama àga winen.

Amac a Yesu

Mata 27.45-56; Markus 15.33-41; Lukas 23.44-49

²⁸ Pë dëba anahan a wa, Yesu a san a zle kutok, way ahay fok tã ndëvak coy. Matanan a ja, a wa: «Jom u go!» anga aday 'am ma ja à Deftere a Mbërom inde ata, à tëra acëkan.[§]

²⁹ À man ata ite, tugoy sã a'am inde, winen ma rah a tã way më kwasay a inde, aday sãrekeke re. Tã gëba awan a inde kawa baf, ta tar anan uda awan. Tã taran anan ayak pa 'am tã sukol aday à suscëb.

³⁰ Yesu a tukom anan cëna, a wa: «Way ahay fok tã ndëvak coy!»

Nga anahan a lar pa 'am tolongor, kè mëcak coy.

Suje a ndaz anan Yesu pë jaham

³¹ Pac ata nà, luvon sa man uda i i sla sidew awan. Anga nan, a nan anà bahay sã Yahuda ahay nã mësinde à njahay më daray a bay, bina luvon sa man uda ata nà, luvon mëduwen a sã dëfan apan àga tinen Yahuda ahay. Anga nan kutok, tã cëce pë Pilatu wa, aday à jan anà suje ahay tã kadãn anan saray ana dõ më daray aya pë dëdom ataya awan, aday dukwen, tã dazay atan ahay pë dëdom ataya wa.

³² Suje ahay tã dëzley cëna, tã kadãn anan saray anà dõ më daray aya pë cakay a Yesu ataya awan. ³³ Taa dëzle pë Yesu nà, ba winen kè mëcak coy. Anga nan, tã kadãk anan anan saray ite bay. ³⁴ Əna dõ kërtek a à wulen sã suje ahay wa, a ndëzan anan jaham ngëram tã suwer. Atë mez tã a'am tã japay tã ngëzay ahay à kutov wa.

³⁵ Dowan a sã canan ata nà, kè sidek tã dëdem awan, aday a san zle side anahan nà, dëdem awan. A side nà, anga aday kwanay dukwen kè dëfen apan nga re.

³⁶ A tëra matanan nà, anga aday 'am ana Deftere a Mbërom ma ja ata nà, à tëra, a wa: «Ti kadãn a këlakasl anahan kwa kërtek ite bay.**» ³⁷ À man hinen dukwen, Deftere a Mbërom a wa: «Ti canan ù dõ tinen sa ndaz anan ata awan.††»

Tã gëba anan Yesu à mëke

Mata 27.57-61; Markus 15.42-47; Lukas 23.50-56

³⁸ Pë dëba anahan a wa, Yusufu, dõ sã Arimatiya ahay a cëce cëved pë Pilatu wa, sã gëba anan Yesu à mëke. Yusufu ata dukwen, winen njarar ana Yesu, aya əna a ta përahan azar nã tã wurwer awan, anga a jëjãran anà bahay sã Yahuda ahay. Pilatu a varan cëved anà Yusufu awan sã gëba anan Yesu à mëke kutok.

³⁹ Nikodemus, dëwan a sa zla à man ana Yesu sã luvon ata dukwen, a gëbay ahay lëluway ahay‡‡ më japay a tã way azar aya bayak awan, aday a rëbas lele ataya awan. Way anahan ataya fok, i ga kilo kwa kuro maakan.

⁴⁰ Tinen a cew maya tã Yusufu tã gëba anan mësinde a Yesu. Ta nga apan rëkot,

§19:28 Ca pë Jabuura 22.16; Jabuura 69.22.

**19:36 Ca pë Gurtaaki 12.46.

††19:37 Ca pë Jekariya 12.10.

‡‡19:39 Lëluway sã àga tinen.

aday ta ga apan way a sə rəbas lele ataya awan. Ta gan kawa ana Yahuda ahay sa gan may ata fok.

⁴¹Jəvay a inde nà, dōwan kula kə dəfak uda məsinde fan bay. Jəvay ata nà, à guvo inde à man ata awan, doren ta man sə daray a Yesu ata bay. ⁴²Tə dəfak anan ayak uda Yesu, anga sidew a nà, luvon sa man uda awan, aday dukwen, man ata winen doren bay.

Yesu winen inde à jəvay sabay

Mata 28.1-8; Markus 16.1-8; Lukas 24.1-12

20 Pac sə zaka pərek, ide kə cədek lele fan bay nà, Mariyama dəna sə Magədala ata a zla pə jəvay. A canan nà, bələlən inde pa 'am jəvay a sabay. ²A haw pə cakay ana atə Simon Piyer tə njavar a Yesu winen ləliwe anahan ata awan. A jan atan, a wa: «Tə gəbak anan bahay. Winen inde à jəvay sabay, aday ma san man a tinen sa dəf anan ata bay.»

³Atə Piyer tə njavar a hinen ata, ta zla pə jəvay. ⁴Cew maya a tinen a ta haw, əna dōwan hinen ata a zalay Piyer tə ahaw. Anga nan kutok, a dəzlen pa 'am anà Piyer. ⁵Winen a zərdek ayak ide à jəvay inde nà, a canan ayak anà rəkot pi zek tə pətike^f tinen ma pak aya awan, əna winen a nà, kə zlak à jəvay inde bay.

⁶Piyer a dəzlek ayak ite cəna, a zla à jəvay inde, a canan anà rəkot pi zek tə pətike ma pak aya awan. ⁷Pətike sə tuwden anan ide ata nà, winen mə japay a pi zek tə zana azar aya bay. Zana ata nà, winen mə faɖay a aday ma dəf a cara.

⁸Do sə dəzlek ayak pa 'am ata dukwen, a zla à jəvay inde kutok ite. A canan à way ahay cəna, a dəf apan nga. ⁹(Deftere a Mbərom a ja nà, Yesu i slabakay ahay à məke wa. Aya əna hus a dəzley ahay alay ata nà, njavar anahan ahay tə sənək 'am ata fan bay.)

¹⁰Pə dəba anahan a wa nà, njavar anahan a cew ataya ta zla agay.

Yesu a kan zek anà Mariyama sə Magədala

Mata 28.9-10; Markus 16.9-11

¹¹Əna Mariyama dukwen kə mak, winen mə tavay a uho mba, i yam. A zərdek ayak ide à jəvay inde. ¹²A canan ayak anà maslay a Mbərom ahay tinen cew. Tinen ma pak zana herre aya pi zek, aday tinen mə njahay aya dukwen à man sə nahay a Yesu ata awan, kərtek a tə day sa nga, kərtek a hinen tə day sə saray. ¹³Tə cəce panan, ta wa: «Uwar, ka yam maw?»

A mbəfahan atan apan, a wa: «Tə gəbak anan bahay uno, aday na san man a bay.»

¹⁴Mariyama a ndav anan 'am ata cəna, a cay ide mə dədəba nà, a canan anà Yesu a mə tavay awan, əna a san sa jəka winen bay.

¹⁵Yesu a cəce panan, a wa: «Uwar, kə pəlay wayaw, aday ka yam maw?»

Pə Mariyama nà, sa jan 'am ata nə dō sə guvo. Anga nan, a jan, a wa: «Wan ada, kak iken sə gəba anan nà, duko anan man anak sa zla anan uda ata awan, aday ni i gəbay anan way uno bidaw?»

¹⁶Yesu a jan: «Mariyama!»

Mariyama a mbəfahak ayak apan 'am, a jan: «*Raboni!*» Ta 'am sə Yahuda ahay, kawa sa ja nà: «Miter!»

¹⁷Yesu a jan: «Kə lumo bay, anga na zlak pə cakay anan Bəbay uno fan bay. Əna zla pə cakay ana mərak uno ahay, jan atan nà, nen apan ni zla pə cakay ana Bəbay uno, Bəbay a tinen re, pə cakay ana Mbərom uno, aday Mbərom a tinen cite re.»

¹⁸Mariyama sə Magədala a zla saa jan anà njavar a Yesu ahay. A dəzle nà, a wa:

^f20:5 Pətike nà, tə ngaman a'am sə zana re.

«Nen nê canak anan anà Ba Mèduwen!»
Aday a jan atan anan way a Yesu sê
têkêren ataya awan.

**Yesu a kan zek anà
njarar anahan ahay**

*Mata 28.16-20; Markus
16.14-18; Lukas 24.36-49*

¹⁹ Pa pac sê zaka ata awan, suko a ga
cêna, njavar a Yesu ahay tê halay nga
ù doh. Tê tacay anan mèsudoh pi zek
lele, anga tê jêjaran anà bahay sê Yahuda
ahay.

Natiya, Yesu a nay ahay, a tavay jek
à wulen a tinen inde, a jan atan: «Zay
â têrak ikwen!» ²⁰ A jan atan 'am ata
cêna, a kan atan anan alay anahan ahay
tê jaham anahan ma ndaz ataya awan.
Njarar anahan ahay tê canan à bahay a
tinen cêna, ataslay mivel a tinen a rah
wa.

²¹ Yesu a mênahan atan anan, a wa:
«Zay â têrak ikwen. Kawa ana Bêbay uno
sê slênay ahay nen ata nà, nen ni slan
kwanay matanan re.» ²² A wêzle patan
apasay, a wa: «Têmihen Apasay Cên-
can awan. ²³ Do a kwanay sê pêsên atan
anan ines ahay ata nà, Mbêrom kê pêsêk
atan anan coy. Aday dô a kê pêsên atan
anan itêbay ataya nà, Mbêrom kê pêsêk
atan anan bay acêkan re.»

Atê Tomas tê Yesu

²⁴ Yawa, Yesu a nay ahay pê cakay
ana njavar anahan ahay wa nà, dôwan
a tinen a kêrtêk a sê ngaman Tomas
ata nà, winen ibay. Tomas nà, tê nga-
man Didimus re, anga winen muwsa.
²⁵ Njarar azar ataya ta jan, ta wa: «Mê
canak anan anà Ba Mèduwen.»

Èna Tomas a mbêdahan atan apan, a
wa: «Nen nà, nê canak anan anà vivay sê
mbêlak anahan ahay pê alay ata bay, nê
lamak anan alay anà mbêlak ataya bay,

aday nê tarak wan sê alay à mbêlak sê
jaham anahan ata bay cêna, ni daf nga
pê lèbara ata fan bay.»

²⁶ Pê dèba anahan a wa, a ga lumo pam
nà, njavar a Yesu ataya tê halay nga ù
doh asa, mèsudoh mê tacay awan. Pac
ata nà, Tomas winen inde kutok ite. Yesu
a nay, a tavay jek à wulen a tinen inde
asa, a jan atan: «Zay â têrak ikwen!»

²⁷ A jan anà Tomas kutok, a wa:
«Tomas, hayak anan wan sê alay anak
à man a anan. Ca pê alay uno ahay!
Tar alay à jaham uno inde. Mbêsak avad
uway, daf upo nga.»

²⁸ Tomas a mbêdahan apan, a wa: «Ba
Mèduwen uno, Mbêrom uno.»

²⁹ Yesu a jan, a wa: «Hêna kê canak
uno kutok nà, ata kê dèfak upo nga a
dêw? Ataslay mivel i têran anà dô sa daf
upo nga aday winen mênjêna sê cuno ata
awan.»

**Yuhana a vinde Deftere a
anan nà, angamaw?**

³⁰ Yawa, Yesu kê gak mer su way ma-
suwayan aya cara cara bayak awan pa
man sê ide ana njavar anahan ahay fok,
èna masuwayan azar aya dükwen mê
vinde à Deftere a anan bay. ³¹ Aya èna,
way a mê vinde a anaya nà, anga aday
kê dèfen apan nga, Yesu nà, winen Al-
masihu, Wan a Mbêrom, aday kê njidên
anan sifa, anga kê dèfen apan nga ata
awan.

**Yesu a kan zek anà njavar
anahan ahay cuwê**

21 Pê dèba anahan a wa nà, Yesu a
kan zek anà njavar anahan ahay
asa, tinen pa nga sê a'am sê bôlay sê
Tiberiyas^{§§}. A kan atan zek a nà, natiya:

² Tinen a aday nà: Simon Piyer; Tomas
sê ngaman Didimus anga winen muwsa
ata awan; Nataniyel wan sê Kana winen

§§21:1 Tiberiyas nà, slêmay sê bôlay sê Galile hinen.

pə daliyugo sə Galile; aday wan ana Zebede ahay; tə apan njarar ana Yesu maza aya inde tinen cew re. Tə japyok fok tinen cuwbe.

³ Aday Simon Piyer a jan atan, a wa: «Nen ni zla saa bənay kələf.»

Do ataya tə mbəfahan apan, ta wa: «Manay a dukwen mi zla re.»

Ta zla pə kərtek awan, ta ján à kwalalan inde. Hwiyoop apan sə luvon ata fok, əna tə bənak kələf kwa kərtek bay.

⁴ Pac a saa jəka i sləray siwa a nà, Yesu a kan atan zek pa 'am məgugujuje, əna tə sənək anan bay. ⁵ Yesu a cəce patan wa 'am: «Kə bənen kələf a dəp daw, məndala uno ahay?»

Tə mbəfahan apan: «A'ay!»

⁶ A jan atan: «Tiren anan zuvo a kwanay ta day sə alay puway nà, ki bənen.»

Ta tar anan zuvo ta day ata cəna, tə bənay ahay kələf acəkan. Ta mba apan sə ngəza anan à kwalalan inde sabay, anga zuvo kà rak ahay kələf bayak awan.

⁷ Njarar a aday ləliwe ana Yesu ata a jan anə Piyer, a wa: «Həna anan nà, Ba Məduwen!»

Simon Piyer a sləne 'am ata cəna, a ma anan zana anahan mə cəlok ata pi zek, a dazay à a'am inde. ⁸ Njarar a azar ataya ta zla anan kwalalan pə məgugujuje ta sə ngəza anan zuvo a tinen ma rah a tə kələf ata awan. Tinen abay dərən pi zek wa ta 'am məgugujuje a bay. Izəne i ga miter səkət cəna coy.

⁹ Tə jənay pə yugo cəna, tə canan anə kələf pə uko, tə canan anə tapa sə pen ahay inde re. ¹⁰ Yesu a jan atan, a wa: «Ren ahay kələf a kwanay a sə bənay ata mənəjek aday.»

¹¹ Simon Piyer a ján à kwalalan inde kutok, a gəbay anan zuvo ata à məndək. Kələf məduwen aya uda səkət tə kwa kuro dāra nga anahan maakan (153), tə

winen ata təkə dukwen zuvo kə ngərwək bay.

¹² Yesu a jan atan: «Hayək ikwen ahay, pen!» Aday dōwan sə cəce panan kwa kərtek «Iken wayaw?» dukwen ibay, anga ta san zle, winen nə Ba Məduwen awan.

¹³ Yesu a zla, a ra tapa sə pen ahay, a varan atan anan, a ra kələf ahay matanan, a varan atan anan re.

¹⁴ Həna anan nà, aka zek ana Yesu anə njarar anahan ahay tə slala maakan awan, kwa ananahan sə slabakay ahay à məkə wa nà, na.

Atə Yesu tə Piyer

¹⁵ Pə dəba sa pa way wa nà, Yesu a jan anə Simon Piyer, a wa: «Simon, wan ana Yuhana, kə pəlay nen a zalay dō a anaya daw?»

A mbəfahan apan, a wa: «Ba Məduwen, ka san zle, nə pəlay iken asanaw!»

Yesu a jan, a wa: «Gan nga anə wan sə təman uno ahay.»

¹⁶ Aday a cəce panan tə slala cew a asa: «Simon, wan ana Yuhana, kə pəlay nen dəp daw?»

A mbəfahan apan, a wa: «Ayaw, Ba Məduwen! Ka san zle nə pəlay iken asanaw!»

Yesu a jan: «Varan way sa pa anə təman uno ahay.»

¹⁷ Yesu a jan tə slala maakan a asa, a cəce panan: «Simon, wan ana Yuhana, kə pəlay nen daw?»

Mbac a slahan anə Piyer, anga Yesu sə cəce panan saray maakan «Kə pəlay nen daw?» ata awan. A mbəfahan apan, a wa: «Ba Məduwen, ka san way ahay zle fok. Ka san zle, nə pəlay iken re.»

Yesu a jan: «Gan nga anə təman uno ahay fok. ¹⁸ Nen apan ni jak tə dīdem a həna: À alay a iken njarar a mba ata nà, kə juwad zek anak nə tə alay anak awan, aday ka taa zla à man anak sa nak. Əna

ka sak a ga mæduwer nà, ki kan alay anà dō maza awan, i juwad iken, i lagay iken dūkwen ta man sa nak ahay sabay.»

¹⁹Ta 'am a anaya bine siwaw nà, Yesu a dakan anan anà Simon Piyer cæved anahan saa mac aday amac anahan i ka anan mazlaß a Mbærom ata awan.

Aday Yesu a jan kutok: «Pæruho azar!»

Atø Yesu tø njavar anahan a inde læliwe awan

²⁰Piyer a mbæda zek, a ca ide, a canan ayak anà njavar a Yesu a inde, winen apan i pærahan atan ahay azar. Njavar ata dūkwen nà, læliwe ana Yesu awan. Njavar ata nà, à alay sè azar uko sè Pasæka nà, winen sè hæjækak ayak nga pa mbac a Yesu, aday sè cæce panan wa, a wa: «Saa ga apak daf nø wayaw?» ata awan.

²¹Kutok, Piyer a cæce pø Yesu wa, a wa: «Aday dowan a anan kømaw? Ma saa tæra apan ite anaw?»

²²Natiya, Yesu a mbædahan apan anà Piyer kutok, a wa: «Kà nak uno, winen à njahay uho tø sifa hus pø luvon uno saa may nà, ma anak apan anaw? Iken nà, hayak, pæruho azar.»

²³'Am ata a ta 'am tæday à wulen su dō sa daf nga pø Yesu ahay inde nà, ta wa: «Yesu a ja nà, njavar ata i mac itæbay.» Aday abay Yesu kà jak anà Piyer matanan bay. A ja bine siwaw nà: «Kà nak uno à njahay uho tø sifa hus pø luvon uno saa may nà, ma anak apan anaw?»

²⁴Do sè side læbara sa 'am a anaya nà, njavar ata awan. Kè vindek anan læbara awan. Ma san zle, way anahan sè tæker nà, dīdem aya awan.

²⁵Yesu kà gak mer su way ahay maza aya bayan a cara cara. Kak abay tø vinde anan kærtek tø kærtek fok à deftere ahay inde nà, a ga upo dūkwen, zek ana daliyugo awan, i mba apan sè tavak anan deftere ataya bay.

Mer su way ana do maslan a Yesu ahay

Ađakay way pə deftere a anan

Sə vinde đerewel a anan nà, Lukas. Ləbara a anan a pərahan azar anà ləbara anahan sə taker pə Yesu à deftere a Lukas inde ata awan. A vinde nà, ləbara mugom a pə Yesu a ta 'am pə daliyugo nə kəkəməw. À adazlan anahan inde nà, Apasay Cəncan a a dazay ahay pə njavar a Yesu ahay, aday a varan atan məgala sa zla anan tə ləbara ata kwa aha kutok. À đerewel a anan inde kutok, đi sləne way ana atə Piyer tə Yuhana tatə Yakuba aday Pol sa ga ataya awan. À andav ana đerewel a anan inde kutok, ləbara a Yesu mugom a a dəzle à Ruma, man ana bahay sə daliyugo fok winen uda ata awan.

Nga sa 'am ahay

Apasay Cəncan a a varan məgala anà njavar a Yesu ahay (1.1 - 2.47)

Egliz à Urəsalima (3.1 - 8.3)

Tə đakay anan ləbara mugom a à Yahudiya aday à Samariya (8.4 - 9.31)

Tə đakay anan ləbara mugom a anà do aday tinen Yahuda ahay itəbay ataya awan (9.32 - 15.35)

Ləbara mugom a a dəzle pə daliyugo sə Aziya, pə daliyugo sə Gerek ahay, aday à Ruma (15.36 - 28.31)

Do maslan ahay ta ba Apasay a Mbərom

1 Nə vindek ayak nə anakiken, Tiyu-fil, car uno. À deftere uno inde sə vindek ayak mama'am ata nà, nə đakak anak anan ayak mer su way a Yesu sa ga tə way anahan sə đakan anan anà do ahay kwa pa sə dazlan a wa, ²aday hus pə ana Mbərom sə gəba anan à mburom ata awan. À alay a winen pə daliyugo mba ata nà, a walay anan do maslan ana-

han ahay, a đakan atan anan way a tinen saa ga pə dəba anahan wa ataya tə məgala ana Apasay Cəncan awan. ³Pə dəba sə amac anahan wa nà, a slabakay ahay à məke wa, a njahay pə daliyugo luvon kwa kuro fuđo. A kan zek anà do maslan anahan ataya tə cəved' ahay cara cara saray bayak awan, anga aday tã san tə đidek awan, winen inde tə sifa awan. À alay ata nà, winen apan i đakan anan ləbara sa 'am sə bahay a Mbərom anà do maslan ataya awan.

⁴Pə luvon a inde kutok, à alay a tinen à man sa pa way nà, a jan atan, a wa: «Kã si zlen à Urəsalima wa bay. Njihen, hus pə ana Bəbay uno i slənak ikwen ahay way anahan sə zlapak ikwen anan ata awan. Na jak ikwen kurre bidaw? ⁵Yuhana kà gak anan baptisma anà do ahay tə 'am, əna azanaka, Mbərom i gak ikwen baptisma nà, tə Apasay Cəncan awan.»

Yesu a ján à mburom

⁶À alay a Yesu winen mə njahay a pə kərtek a tu do maslan ahay nà, tə cəce panan wa, ta wa: «Ba Məduwen, ki man anan bahay à alay inde anà zahav sə Isəra'ila ahay aday ti lavay nga a tinen həna đaw?»

⁷Yesu a mbəđahan atan apan, a wa: «Kwanay nà, alay sa 'am a kwanay uda sə gəzlan alay pi zek wa anà way ataya nà, ibay. Way ata i təra nə luvon wuraw, kabay à alay wuraw fok nà, wita nə zek a Mbərom sa đaf tə məgala anahan awan. ⁸Aya əna, Mbərom i naa slənak ikwen ahay Apasay anahan Cəncan a nà, ki njiden məgala sə đakay anan ləbara uno à Urəsalima, pə daliyugo sə Yahudiya tə Samariya awan, aday hus pə magaga sə daliyugo fok.»

⁹Natiya, pə dəba sa 'am anahan ata wa nà, Yesu a ján à mburom i ide a tinen inde, aday matapasl a sərat apan sərdədek, tə canan sabay. ¹⁰Do maslan

ataya nə tinen apan ti cak ayak ide à mburom hāmécécce hwiya. Kwayan'a dōwan aya inde cew tē zana aya pi zek kwedekkwedek, tē slēray ahay pē cakay a tinen. ¹¹ Aday ta jan atan, ta wa: «Kwanay wan sē Galile ahay, kwanay apan ki cen ayak ide hāmécécce à mburom matanan nā, angamaw? Yesu nā, kà zlak pikwen wa à mburom. Aday kawa ana kwanay a sē cinen anan a zla hēna ata nā, winen i naa may ahay dukwen, kōtanān re.»

Do maslan ahay ta ca dō à yime ana Yudas inde

¹² Natiya pē dēba anahan a wa kutok, dō maslan ataya tē dazay ahay à bēzlom sē Ulivet ata wa, ta may ahay à wulen su doh sē Urēsālīma kutok. Man ata nā, dōren tē wulen su doh a bay, i ga nē way sē kilomiter kōrtek ca. ¹³ Tē dēzley ahay à wulen su doh sē Urēsālīma nā, ta zla à man sē tēfek a tinen, à sewene a tinen a sa taa njahay uda ata awan. Slēmay su dō ataya hēna: Piyer, Yuhana, atē Yakuba tē Andēre, atē Filip tē Tomas, atē Bartilome tē Mata, Yakuba wan ana Alfa, Simon dō manidē sē Ruma ahay, aday Yuda wan ana Yakuba. ¹⁴ Tinen ata fok, tatē uwar aya inde, tatē Mariyama may a Yesu, aday tē mōrak a Yesu ahay, tinen a fok ta taa halay nga aday ta taa ga amboh pē kōrtek awan.

¹⁵ À alay ata nā, dō sa daf nga pē Yesu ahay, tinen ti ga sēkat tē kwa kuro cew (120). Aday pē luvon a inde kutok, Piyer a slabak à wulen a tinen inde, a jan atan, a wa:

¹⁶ «Mōrak ahay, way kawa ana Apasay Cēncan a sa ja à Deftere a Mbērom inde ata nā, tēktek kē tērak. Tē dūngo ana bahay Dawuda, Apasay Cēncan a a ja 'am pē Yudas, dō sa dākay pa man a Yesu

aday tā ban anan ata awan. ¹⁷ Aday abay cākēbay Yudas a nā, dō kōrtek à wulen a manay dō maslan ahay inde, winen ti mer su way a Yesu à alay inde cite re.»

¹⁸ Yudas aday nā, kē njadāk magwagway anga way anahan a sa ga lelibay ata awan. Anga nan, a zēba anan dala ata kutok, a zla, a sukom anan guvo. À guvo ata inde kutok, a slahay kup mēbēburot, aday dinde ahay zērdēd' ahay uho. A mac à man ata awan. ¹⁹ Matanan, way a sē tēra ata nā, dō sē Urēsālīma ahay fok tē slēnek apan, aday tē ngaman anā guvo anahan ata ta 'am su kon a tinen nā, Hakēldama, kawa sa ja ite nā, guvo sē mez.

²⁰ Piyer a ja asa, a wa: «Matanan, mē vinde a à Deftere Jabura inde, Mbērom a ja, a wa:

“Doh anahan a nā, â tēra rēgay. Dōwan â sa njahay uda bay.”*

«Aday mā ja awan asa re, a wa: “Dō hinen â zēba anan mer su way anahan awan.”†

²¹ «Natiya, a zla pi zek kutok nā, gēbukō dō kōrtek à wulen a mēnuko wa aday â tēra dō maslan a Yesu à yime ana Yudas inde. Sumor a nā, winen dō sē pērahan azar anā Bahay a mēnuko Yesu pē kōrtek a tē manay kwa siwa siwa fok, ²² a ban kwa pē ana Yuhana sa gan baptisma wa, hus pē ananahan sa jān à mburom ata awan. Zēbukō nā, dō matanan ata awan, anga i tēra kawa mēnuko, dō sē side aslabakay a Yesu à mēke wa ata awan.»

²³ Natiya awan, ta kay anan ahay slēmay sē dō ahay cew: atē Yusufu, dōwan a tē ngaman Barsabas kabay Yustus re ata awan, tē apan Matiyas. ²⁴ Dō maslan ataya ta ga amboh, ta wa: «Ba Mēduwen, iken nā, ka san mível a kuwaya zle fok. Dakan umo anan à wulen su dō a anaya

* 1:20 Ca pē Jabuura 69.26.

† 1:20 Ca pē Jabuura 109.8.

cew aya nà, kə zəba wa nə waya ²⁵ aday i təra dō maslan anak, i ga anan mer su way ana Yudas sə mbəsak ata anaw. Anga Yudas kà zlak à man a mə lavay zek a anga winen ata kutok.» ²⁶ Pə dəba anahan a wa nà, ta kad anjar[‡] sa ca apan, i slahay nə pə wayaw, aday anjar ata a kay anan, a slahay pə Matiyas. Winen a təra dō maslan mə slala kuro nga cew awan à yime ana Yudas inde kutok.

Apasay a Mbərom a dazay ahay pə njavar a Yesu ahay

2 Natiya, pə luvon sə azar uko ana Yahuda ahay sə ngaman Pentekosta[¶] ata nà, njavar a Yesu ahay tə halay nga à man kərtek awan. ² Kwayan'a, agungol a ndəray ahay à mburom wa, kawa vəvara məduwen awan, a rah anan doh a njavar ahay mə njahay uda ata awan. ³ Tə canan anà awan aya kawa miresl sə uko, ta nay ahay, tə gəzla zek, tə njahay pa nga su dō a tinen ù doh ataya fok. ⁴ Fok a tinen a, Apasay Cəncan a a rahan atan à mivel ahay inde, aday ta ma nga sa ja 'am su kon azar aya cara cara, kawa ana Apasay a Mbərom a sə varan atan məgala ata awan.

⁵ À Urəsalima ata nà, Yahuda ahay inde bayak a tə dəfan apan à Mbərom lele, abay tinen mə njahay aya pu kon sə dāliyugo ahay fok. ⁶ Tə sləne agungol ata cəna, tə halay nga à man su dō ataya awan. Aday way ata a gan atan wur-dədəsdəssa, anga dō ataya tinen apan ti ja 'am nà, kuwaya a sləne ta 'am su kon anahan. ⁷ Way ata a gan atan masuwayan. Anga nan ta ma nga sa ja, ta wa: «Do anaya fok nà, tinen Galile ahay bidaw?» ⁸ Aday ta ja 'am su kon a mənuko ahay fok nə kəkəməw? ⁹ Mənuko nà, da nay ahay kwa à Partiya wa, à Mediya

wa, à Elamiya wa. Mənuko dō sə njahay à Mesopotamiya ahay, à Yahudiya ahay, à Kapadosiya ahay, à Pontus ahay, à Aziya ahay, ¹⁰ à Firigiya ahay, à Pamfiliya ahay, à Misra ahay, à Siren pə dāliyugo sə Libiya ahay. Mənuko dō sa nay ahay kwa à Ruma wa, ¹¹ da nay ahay kwa à Kereta wa tə Arabiya wa re. À wulen a mənuko inde nà, azar su dō aya nə Yahuda ahay, aday azar aya ite nà, tinen Yahuda ahay bay, əna tə pərahan azar anà pəra sə Yahuda ahay. Aday mənuko fok də sləne tinen apan ti dəkay anan masuwayan a Mbərom sa ga ataya fok ta 'am a mənuko ahay nə kəkəməw?» ¹² Way a sə təra ata a gan atan masuwayan, ta san ti ja nə maw bay fok. Ta ja à wulen a tinen inde, ta wa: «Way a həna anan ata nə masuwayan dūwura-w? A nan sa ja nə maw?» ¹³ Aya əna, azar su dō aya ta ma nga sə mbasay pu dō a Yesu ahay, ta wa: «Do a anaya nə ta sak mahay, tə vawak nga.»

Wazo ana Piyer

¹⁴ Natiya, pə dəba a wa kutok, Piyer tu dō maslan a kuro nga kərtek ataya fok tə slabak à wulen su dō ataya inde, aday Piyer a dazlan sa jan 'am anà dō ahay tə məgalak awan, a wa: «Kwanay Yahuda ahay tu dō sə njahay à Urəsalima a anaya awan, slənen anan 'am uno a anan lele, ni dəkak ikwen anan ləbara sa 'am a anan. ¹⁵ Kawa ana kwanay sə bayak nà, dō a anaya nə tə vawak nga. Əna cəkəbay matanan bay, anga həna nà, njamde dəsudō sə duwdew mba, alay sə vaway nga kà slak fan bay asanaw! ¹⁶ Aya, way a anan a təra nà, kawa ana dō maja'am a Mbərom Yo'el sa ja, a wa: ¹⁷ «Mbərom a ja nà:

[‡]1:26 Ta kad anjar, bina ta lar anjar bay.

[¶]2:1 Pentekosta nà, azar uko sə təra pə dəba sə Pasəka wa à luvon kwa kuro dāra inde ata awan.

À luvon mädakwidok aya inde nà, ni slan Apasay uno à kuwaya inde fok.

Wan a kwanay ahay tē dēna a kwanay ahay fok ti man anan 'am uno anà dō ahay.

Njavar a kwanay ahay ti canan anà way uno sē dākan atan anan ataya awan.

Mæced' a kwanay ahay dūkwen, ni jan atan 'am à cœn sē zūbay inde.

¹⁸ Ayaw, pē luvon ataya nà, ni slan Apasay uno ù dō si mer su way uno ahay inde,

â ga nē mungol awan, â ga nē dēna awan, ti man anan 'am uno anà dō ahay.

¹⁹ Ni ga way masuwayan aya à mburom, aday pē daliyugo dūkwen, mez i pak, uko tē jinjek ti kay ahay re.

²⁰ Pac i dav sabay, aday kiya dūkwen i mbædahan sa ca nà, nduzzo kawa mez.

Way ataya tē tērak nà, luvon ana Bahay a mænuko i saa may ata, i dæzley ahay bæse kutok.

Luvon ata nà, mæduwen a aday tē ma-zlaḅ a re.

²¹ Matanan, kuwaya dōwan a kē dæfak nga pē slēmay ana Mbærom Fetek cœna, i tam.[§]»

²² Piyer a ja asa, a wa: «Kwanay Isæra'ila ahay, slœnen 'am uno a anan lele aday. Yesu dō sē Nazaratu ata nà, dā san zle, winen dō a Mbærom sē slœnay ahay, anga Mbærom a kà gak masuwayan ahay cara cara à wulen a kwanay inde tē alay a Yesu ata awan. Kwanay kē sœnen apan zle lele re. ²³ Mbærom a varak ikwen anan Yesu, kawa anahan sē lavay a zek kwakwa ata awan. Aday a san zle, kwanay dūkwen kē viren anan anan à alay inde anà dō sē atahasl ahay, ti darak anan ayak pē dædom mē zlœngaf

awan, kawa ana kwanay sa ga anan hœna ata awan. ²⁴ Ōna Mbærom kē slabakak anan ahay à mæke wa, winen inde tē sifa awan. Kē tæmak anan Yesu à dœce sē amac wa, anga amac nà, mægala anahan inde sa ban anan ibay.

²⁵ «Matanan Dawuda kà jak pē Yesu, a wa:

“Nē canan anà Mbærom Fetek pac pac winen inde pē cakay uno.

Winen mē njahay a tē alay puway uno. Anga nan, ni jæjar sabay.

²⁶ Matanan, mivæl uno hœna nà, ma rah a tē ataslay mivæl awan, nen apan ni tœba 'am sa ga ara tē am-basay awan.

Kwa nē mæcak tækefe nà, nen ni dæfak ide hwiya,

²⁷ anga iken ki mbæsak nen à mæke inde bay,

ki mbæsak anan zek uno â wuslay à mæke inde bay, nen dō anak cœncan awan.

²⁸ Kē dækak uno pē cœved sa njæd sifa.

Ki vuro ataslay mivæl bayak a pē cakay anak.^{***}»

²⁹ «Mærak ahay, dā san apan zle, bje a mænuko Dawuda ata nà, kē mæcak aday ta lak anan. Jævay anahan a dūkwen inde, dā san man a zle re. ³⁰ Winen nà, dō maja'am a Mbærom. Anga nan, a san apan zle re, ḅa Mbærom kē zlapak anan anan ta sa jan nà, i naa daf wan sē kutov anahan à bahay anahan inde. ³¹ Dawuda dūkwen a san apan zle Almasihu nà, i slabakay ahay à mæke wa. Anga nan, a wa:

“Iken Mbærom nà, ki mbæsak nen à mæke inde bay,

ki mbæsak anan zek uno â wuslay à mæke inde bay.^{††}»

³² Piyer a ja asa re: «Yesu nà, Mbærom kē slabakak anan ahay à mæke wa.

§2:21 Ca pē Yoo'el 3.1-5.

**2:28 Ca pē Jabuura 16.8-11.

††2:31 Ca pē Jabuura 16.10.

Manay a fok ma san apan zle, manay do sə canan njæk tə ide a manay ataya awan. ³³Mbərom kə zəbak anan ayak anga sə njahay tə alay puway anahan awan. Yesu a təma Apasay Cəncan a pə Bəbay anahan wa, kawa ana Bəbay anahan sə zlapay anan ata awan. Winen dukwen kə varak umo ahay Apasay ata re. Natiya kutok, way a kwanay sə sləne ta sə canan a anan fok, sa ga mer su way ata nà, winen awan. ³⁴Aya, Dawuda nà, kə jonak à man a Mbərom itəbay. Əna winen a a wa:

“Mbərom Fetek a jan anà Bahay uno nà:

Njahay tə day sə alay puway uno,

³⁵aday do manide anak ahay fok nà, ni təra atan bile anak aya awan.††”

³⁶«Anga nan, kwanay Isəra'ila ahay fok, sənen anan tə didək awan: Yesu dowan a kwanay sa vad anan ta sə daray anan pə dədom mə zləngad ata nà, Mbərom a təra anan Bahay a nuko awan aday Almasihu re.»

³⁷Do ataya tə sləne 'am ata fok cəna, mbac a slahay patan wa. Anga nan tə cəce pə Piyer tu do maslan ataya wa, ta wa: «Mā ga həna jiya nə kəməw, mərak ahay?»

³⁸Piyer a mbədahan atan apan, a wa: «Mbədihən anan ləen anà ines a kwanay ahay, təmihən sa ga baptisma anga sə təra do a Yesu Almasihu ahay, aday Mbərom i pəsek ikwen anan ines a kwanay ahay, i varak ikwen Apasay anahan Cəncan awan. ³⁹Mbərom kə zlapak sə varak ikwen Apasay anahan Cəncan ata nà, a zlapan anan anà do ahay aday winen saa ngaman atan, saa pərahan azar ataya fok re, kawa sa ja nà, anà kwanay tə wan sə kutov a kwanay ahay, aday anà do su kon dərən aya fok re.»

⁴⁰Piyer a jan atan 'am a azar aya bayak asa. A nan nà, tē təma 'am ata awan, aday tā sa ya nga bay re. A jan atan asa

re, a wa: «Kwanay, mbəsiken anan do a wuswes a anaya awan, təmen zek a kwanay ahay.»

⁴¹Do ahay bayak a tə təmahak 'am ana Piyer ata awan, tə təmahak sa ga baptisma. Pə luvon ata nà, do a Yesu ahay tə zəgahak anan apan njavar a Yesu ahay, ti ga way sə mbulo maakan. ⁴²Pac pac tinen apan ti halay nga sə tətək way pu do maslan a Yesu ahay wa, ti gəzla pen tə sləmay a Yesu, ti ga amboh. Tə njahay pə kərtek awan, à asan zek inde.

Asan zek su do a Yesu ahay

⁴³Do a Yesu ahay fok tə jəjaran anà Mbərom lele, aday Mbərom a ga masuwayan ahay bayak a cara cara tə alay ana do maslan a Yesu ahay. ⁴⁴Tinen a fok 'am a tinen kərtek, way a tinen dukwen mə japay pə kərtek a re. ⁴⁵Tə sukom a way tə way a tinen, tə guvo a tinen ahay, tə japay anan dala awan, aday tə varan anà kuwaya fok nà, kawa anahan sa gan may. ⁴⁶Pac pac fok, tinen apan ti halay nga pə kərtek awan ù doh sə mazlaḅ a Mbərom. Tinen apan ti halan nga anà way sa pa a tinen ahay pə kərtek a àga tinen aya awan. Tinen apan ti pa way a tinen ahay pə kərtek awan, tə ataslay mivəl aya awan, aday tə mivəl kərtek a re. ⁴⁷Tinen apan ti həran nga anà Mbərom, ta zlan à nga anà do ahay fok. Aday do ahay tinen apan ti tam pac pac fok, Bahay Yesu winen apan i zəgahan atan anan apan do ahay.

Dowan a inde mə təra à məndak awan

3 Pa pac a inde, atə Piyer tə Yuhana ta zla ù doh sə mazlaḅ a Mbərom. Ta zla nə tə njamde maakan, alay a do ahay sa taa ga amboh ata awan. ²Tinen apan ti dəzle à məsudoh su doh sə mazlaḅ a Mbərom inde sə ngaman Mə-Rəḅa-Awan ata nà, ta tan ayak à nga anà dowan a

††2:35 Ca pə Jabuura 110.1.

inde mə təra à məndak awan, kwa sə wahay anahan. Ta taa zəbak anan ayak nə pac pac, anga aday i dubok way pu do sa zla ù doh sə mazlaḅ a Mbərom ahay wa. ³ Dowan ata a canan anà atə Piyer tə Yuhana tinen apan ti zla ù doh cite nà, a dubok patan wa dala.

⁴ Atə Piyer tə Yuhana tə zəzor anan, aday Piyer a jan, a wa: «Ca pumo lele.»

⁵ Dowan ata a zəzor atan lele. Winen a bayak i ga nà, ti varan dala. ⁶ Piyer a jan, a wa: «Dala nà, inde upo ibay. Əna way a hana inde upo ata nà, ni varak anan. Na jak nà, tə sləmay a Yesu Almasihu, do sə Nazaratu, slabak, zla tə saray anak!»

⁷ Piyer a bənan anan alay puway, a man zek sə slabak. Kwayan'a saray anahan ahay tə ndarkwaslak anahan ahay ta njad məgala. ⁸ A slabak hərom, a dazlan sa bar. Ta zla ù doh sə mazlaḅ a Mbərom tatə Piyer tə Yuhana, winen apan i zla, winen apan i dazay à mburom kwerkwer, winen apan i zambad anan Mbərom.

⁹ Winen apan i zla, i zambad anan Mbərom ata nà, do ahay fok tə canak anan, ¹⁰ aday tə sənək anan kutok. Ta wa: «Winen nà, dōwan mə təra à məndak ata sa taa dubok way pə do ahay wa pə məsudoh sə ngaman Mə-Rəḅa-Awan ata awan.» Natiya awan, way ata a gan atan hərḅəḅəkka tə mindel.

Piyer a wazay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom

¹¹ Dowan ata, winen pə cakay ana atə Piyer tə Yuhana hwiya, do sa man ataya fok ta ma nga sa haw pə cakay a tinen à man a sə ngaman «Vo galak ana Sulimanu» ata awan, anga way sə təra ata a gan masuwayan anà do ataya awan. ¹² Piyer a canan atan cəna, a jan atan, a wa: «Kwanay Isəra'ila ahay, way ata a gak ikwen masuwayan nə angamaw? Aday ki cen pumo hwiya nden'e nà, angamaw? Kwanay kə bayiken dōwan a

anan a mbar nà, anga məgala a manay, kabay anga mə dəfan apan anà Mbərom lele ata dāw? ¹³ Mbərom ana Ibərahima, tə ana Isiyaku tə ana Yakob, Mbərom ana bije a nuko ataya sə dəfan apan ata awan, anga sə varan mazlaḅ anà Yesu, do si mer su way anahan. Mbərom kə mbərak anan dōwan a anan. Kwanay nà, kə viren anan anan à alay inde anà Ruma ahay, anga aday tə vad' anan. Kwa abay Pilatu a gan may sə mbəsak anan dukwen, kwanay kə ngəmen à mbəsak anan bay re. ¹⁴ Winen nà, do cəncan awan, do dīdek awan, əna kə ngəmen aday Pilatu à mbəsakay anan ahay bay. Ki gen anan kem anà Pilatu bugol nà, à mbəsakak ikwen anan ahay do a sa vad' nga su do ata adəka. ¹⁵ Kə vəden anan do sə varan sifa anà way ahay fok ata à məke sa ndaw, əna Mbərom kə slabakak anan ahay à məke wa. Manay dukwen mi mba apan sa ra ambar sa 'am a anan tətə. ¹⁶ Dowan həna anan nà, kwanay a fok kə cinen anan, aday kə sənən anan zle, winen a mbar nà, anga kə dəfak nga pə sləmay a Yesu. Sa mbar anan jiga nà, sləmay a Yesu, anga dōwan a anan kə dəfak apan nga. Kwanay a fok, ki cinen anan.

¹⁷ «Ayaw, mərak uno ahay, na san zle, ki gen anan way ataya anà Yesu nà, anga kə sənən dīdek bay. Bahay a kwanay ahay dukwen ta san dīdek bay re. ¹⁸ Əna way ata a ga zek matanan nà, anga ḅa Mbərom kə jak anan tə dungo ana do maja'am anahan ahay kwakwa, ta sa ja təktek Almasihu anahan saa slənək ikwen ahay ata à ga dəcə. ¹⁹ Həna adəka nà, mbədihen anan loen anà ines a kwanay ahay, men anan ù vo anà Mbərom, aday Mbərom i pəsek ikwen anan kutok. ²⁰ Aday Bahay Mbərom i varak ikwen zay, ta sə slənək ikwen ahay Yesu, winen Almasihu a Mbərom sə lavay anan zek anga kwanay kurre ata awan. ²¹ Ayaw, həna ata nà, Yesu Almasihu nà, i njahay à mburom à man ata

tamak, hus i dæzle pə luvon a Mbərom saa mbəda anan way ahay fok wiya aya kawa ana do maja'am anahan cəncan aya sa ja apan ata aday. ²²Musa a ja nà: “Mbərom Bahay a kwanay i naa varak ikwen do maja'am hinen kawa nen à wulen ana zahav a kwanay a wa. Kê tēmihen anan anan 'am anahan saa jak ikwen ata fok. ²³Dowan a kè təmahak anan anan 'am anahan itəbay ata nà, Mbərom i lize anan à mamasl su do anahan ahay wa. ^{¶¶}»

²⁴Piyer a pərahan anan azar sa ja, a wa: «Do maja'am a Mbərom ahay kwakwa, a bənay ahay kwa pə Samiyel wa hus pu do maja'am a Mbərom azar aya, fok a tinen a kərtek tə kərtek ta jak 'am pə way a sə təra pə luvon a anan ataya awan. ²⁵Do maja'am a Mbərom ataya ta ja way ataya pə kwanay awan, aday Mbərom kè banak 'am tə bije a kwanay ahay anga kwanay a re. A jan anà Ibərahima nà: “Tə alay ana wan sə kutov anak ahay, ni dəf alay sə mazlaḅ uno pu do su kon ahay fok. ^{§§}” ²⁶Matanan kutok, Mbərom a lah sə slənay anan ahay Yesu, do si mer su way anahan nà, anà kwanay awan, anga aday à dəf pikwen alay sə mazlaḅ anahan ta sa may ahay kwanay à cəved sə huwan a kwanay ahay wa.»

Atə Piyer tə Yuhana pa 'am su do sə lavan nga anà Yahuda ahay

4 À alay a Piyer tə Yuhana tinen apan ti jan 'am anà do ahay mba, do sə gədan dundo anà way ahay pi zek tə bahay su do sa ba doh sə mazlaḅ a Mbərom, aday tə Saduki ahay, ta zla à man a tinen. ²Ta ma nga sa ga patan mivél, anga atə Piyer tə Yuhana nà, tinen apan ti dakan anan anà do ahay nə Yesu kè slabakak ahay à məke wa. Matanan, do ma mac

aya dūkwen, ti naa slabakay ahay à məke wa tə sifa aya re. ³Anga nan kutok, ta ban anan do maslan ataya awan, tə tacay atan à dangay, hus sa ca pa 'am sə sariya nə sidew awan, bina suko kə gak coy re. ⁴Aya əna, do ahay bayak a à wulen su do sə sləne 'am a Piyer ataya wa tə təmahak 'am ana do maslan ataya awan, tə dəfak nga pə Yesu. Do ataya tə zəgahak anan do ana Yesu ahay. Tə baslay mungol ahay dəkdek, tinen mbulo dāra kutok.

⁵Idə a cəde sidew a nà, bahay sə Yahuda ahay pi zek tə məcəd sə Yahuda ahay aday tə miter sə Tawrita ahay tə halay nga à Urəsəlima. ⁶Atə Anas, bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay, tatə Kayafas, Yuhana, Aleksandire aday tə azar su do ana Anas ahay, inde à wulen a tinen. ⁷Tə ngaman anà do maslan a cew ataya pa 'am a tinen, aday tə cəce patan wa, ta wa: «Kə mbəren anan dowan a mə təra à məndak ata nà, tə məgala wuraw, kabay tə sləmay a wayaw?»

⁸Cəna Apasay Cəncan a a zlan à mivél inde anà Piyer, a mbədaḅan atan apan, a wa: «Kwanay bahay ahay tə məcəd ahay, ⁹manay həna pa 'am a kwanay nà, anga sumor a manay sa ga ta sa mbar anan dowan a vədal a anan ata bugol bidaw? A nak ikwen sa san nà, kə mbərak tə məgala sə sləmay a wayaw dāw? ¹⁰Kak matanan nà, kwanay tə Isəra'ila ahay fok, sənən anan kutok: Dowan a həna anan mə tavay a pa 'am a kwanay kə mbərak nà, anga məgala sə sləmay ana Yesu Almasihu, do sə Nazaratu. Winen nà, kə vəden anan pə dədom mə zləngad awan, əna Mbərom kə slabakak anan ahay à məke wa. ¹¹Natiya, Dəftere a Mbərom a ja 'am həna anan ata nə pə winen awan, a wa:

^{¶¶}3:23 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 18.15, 18-19.

^{§§}3:25 Ca pə Laataanooji 22.18, 26.4.

“Kon mbala ana dō sa dēzl way ahay sa lar anan ata nà, sē tēra kon sē mide lele adēka nà, winen.**”

¹² «Do sa mba apan sa tam dō ahay miza nà, ibay, si Yesu a kōrtek. Bina slēmay inde maza pē daliyugo sa mba apan sa tam mēnuko uwec wa mbala ana dō ana Mbērom sē varak uko ahay ata nà, ibay.»

¹³ Am ana Piyer ata a gan masuwayan anà dō mē halay nga ataya awan, anga ta ca apan dō maslan a cew ataya nà, dō mēduwen aya bay, aday mē jangay aya bay re, əna tē jējar sē mbēdahan atan apan bay re. Aday dō ataya tē sēnak dō maslan ataya tē njahak pē kōrtek a tē Yesu. ¹⁴ Əna tinen apan ti ca pē dōwan a ma mbar ata winen inde zay mē tavay a pē cakay ana dō maslan a cew ataya awan. Anga nan, ta mbak apan sē mbēdahan atan apan awan a ibay jiga awan. ¹⁵ Matanan, ta ma anan dō maslan a cew ataya uho tamak, kutok tinen tē mbēdek sa vad uway pa 'am ata à wulen a tinen inde aday. ¹⁶ Ta wa: «Do a anaya hēna jiya nà, dī ga atan kēmaw? Do sē Urəsalima a anan ataya fok tē sēnak pē masuwayan a mēduwen a tinen sa ga anan ata lele coy. Aday mēnuko dukwen, dī mba apan sē mēman anan nà, i ga zek bay re asa. ¹⁷ Aya hēna nà, dī ngaman atan ayak, aday dī gafan atan 'am, tã saa ma apan sa jan 'am tē slēmay a Yesu anà dōwan sabay. Ata kutok nà, lēbara sa 'am a tinen ata i ta 'am bay.» ¹⁸ Tē ngaman atan ayak asa, ta jan atan, ta wa: «Mbēsiken sa jan 'am tē slēmay a Yesu aday sē dakan anan lēbara sa 'am ana Yesu anà dō ahay.»

¹⁹ Aya əna, atē Piyer tē Yuhana tē mbēdahan atan apan, ta wa: «Ənga, kwanay a bayiken apan lele aday, tēde

saa zlan à nga anà Mbērom nē maw? Tēde sē dēfan apan nē anà Mbērom a dāw, kabay lele nà, sē dēfak ikwen apan anà kwanay bugol adēka dāw? ²⁰ Manay nà, way a manay sē canan ta sē slēne fok cəna, mi dākay anan, bina mi mba apan sē njahay way a manay bay.»

²¹ Pē dēba anahan a wa nà, dō sa gan atan sariya ataya tē ngəraz patan anga aday tē njahay way a tinen, tē mbēsakay atan ahay kutok. Tē sēnak sa jēka ti kēta atan kēkēmaw bay, bina dō ahay fok tinen apan ti hēran nga anà Mbērom anga way anahan a sa gan anà dōwan a vədal ata awan. ²² Ava ana dōwan a tinen sa mbar anan tē masuwayan ata nà, a zalay kwa kuro fuđo.

Do a Mbērom ahay ta ga amboh

²³ Pē dēba a sē mbēsakay atan ahay ata nà, atē Piyer tē Yuhana ta ma pē cakay ana dō a tinen ahay, tē tēkəren atan anan way ana bahay sē gēfan dūngo anà way ahay tē mēced ahay sa jan atan ata fok.

²⁴ Do a tinen ataya tē slēne anan 'am ata nà, tinen a fok ta ma nga sa gan amboh anà Mbērom tē mivēl kōrtek awan, ta wa: «Ayaw, Bahay a manay, iken dō sē ndakay bagəbaga mburom tē daliyugo tē bēlay ahay, aday tē way a uda ataya tēke fok. ²⁵ Iken awan ka jak 'am tē dūngo ana dō si mer su way anak Dawuda, winen bije a manay awan. Apasay anak Cəncan a kà jak à winen inde, a wa:

“Do su kon azar aya ti ga mivēl, aday dō sē pēra ahay ti jējem 'am kəriya nà, angamaw?”

²⁶ Bahay sē daliyugo ahay tinen apan ti ndire zek, aday dō sē lavan nga anà dō ahay ahay tinen apan ti lavan zek anà vəram tē Mbērom Fetek aday tē Almasihu anahan.†”

*4:11 Ca pē Jabuura 118.22.

†4:26 Ca pē Jabuura 2.1-2.

²⁷ «Ayaw, way ata matanan acəkan, anga həna kutok nà, Hiridus tatə Pontiyos Pilatu, tə halay nga à wulen su doh a anan inde tə Ruma ahay tə Isəra'ila aya awan, anga sa ban 'am pə Yesu do si mer su way anak cəncan a, iken sə walay ata awan. ²⁸ Iken nà, mægala awan. Natiya, way a tinen sa ga fok nà, way kawa ananak a sa gan may kurre ata awan. ²⁹ Həna kutok, Ba Məduwen, sləne way a tinen sa ja ti gan umo ataya awan. Kem, varan mægala anà do si mer su way anak ahay sa ja 'am anak mənəjəna ajəjar. ³⁰ Varan umo gədan sa mbar anan do sə dəvac ahay ta sa ga masuwayan ahay cara cara tə mægala sə sləmay a Yesu, do si mer su way anak cəncan awan.»

³¹ Pə dəba sa ndav anan amboh a tinen ata wa nà, man a tinen ata a bal kəzlek kəzlek. Tinen a fok tə njadak mægala sə dəkay anan 'am a Mbərom mənəjəna sə jəjar, anga Apasay Cəncan a kə rahak atan à mivəl inde.

Do a Yesu ahay tə japay anan zlile a tinen ahay pə kərtek awan

³² Do a Yesu ataya fok nà, mivəl a tinen a kərtek, abayak nga a tinen ahay kərtek a re. Tə japay anan zlile a tinen pə kərtek awan. Dowan sa jəka «zlile uno anuno taayak» nà, ibay fok. ³³ Tə mægala a bayak a, do maslan ataya tə pərahan azar sə dəkay anan, tə canak anan Yesu kə slabakak ahay à məkə wa. Mbərom kə gak atan sumor bayak awan. ³⁴ Dowan mətawak a à mamasl a tinen nà, inde sabay fok, bina do aday guvo anahan inde kabay doh anahan inde ataya fok, tə sukom a way, ta nay anan dala awan ³⁵ anà do maslan ahay, aday tinen tə varan anà kuwaya pə ananahan sa gan may.

³⁶ Dowan a inde ite, tə ngaman Yusufu, winen pə slala ana Lewi, a njahay pə daliyugo sə Kiprus. Sləmay anahan hinen nà, Barnabas, kawa sa ja

nà, do sə varan mægala anà do ahay. ³⁷ Winen dükwen, guvo anahan inde re, a sukom a way, a nay anan dala awan, a varan anan anà do maslan ahay.

Atə Ananiyas tə uwar anahan Safira

5 Dowan a inde asa tə ngaman Ananiyas tə uwar anahan Safira, tə sukom anan way tə guvo a tinen. ² Tinen a ta pak 'am ahay i zek. Ananiyas a ra pə dala wa məkək, a ndakay apan man. Azar a kutok a zla anan à man ana do maslan ahay. ³ A dəkək anan ayak cəna, Piyer a jan, a wa: «Ananiyas! Kə mbəsakan anan mivəl anak anà Fakalaw angamaw? Anga həna nà, kə gədak anan mungwalay anà Apasay Cəncan awan. Ka rak ayak pə dala sə guvo a kwanay wa məkək aqay nà, angamaw? ⁴ Guvo a nà, guvo anak awan. Kə sukumak anan way dükwen, dala nà, ananak a re. Əna kə jalay sa ga way lelibay a matanan nà, angamaw? Kə gədan mungwalay ata nà, anà do zənzen a bay, əna anà zek a Mbərom awan.»

⁵ Pə dəba sə sləne 'am ata wa cəna, Ananiyas a slahay à məndək, aday a mac kwayan'a. Do sə sləne ləbara sa 'am ataya fok nà, mbac kə slahak patan wa, ta ma nga sə jəjar. ⁶ Pə dəba anahan a wa nà, njavar ahay ta zlak ayak u doh, ta nga apan rəkot, ta nay anan uho saa la anan.

⁷ A njahay pə dəba wa way sə ler maakan nà, uwar anahan Safira dükwen kə zlak ayak ite. Winen kə sənək pə way a sə təra tə mbaz anahan ata bay fok. ⁸ Uwar ata a dəkək ayak u doh cəna, Piyer a cəce panan, a wa: «Uwar a anan, ənga, jan umo aday. Kə sukumen anan way tə guvo a kwanay nà, dala a nə kawa winen a anan dəp dāw?»

Uwar ata a mbəda apan, a wa: «Ayaw, dala a nà, matanan awan.»

⁹ Piyer a jan asa, a wa: «Mazar! Kwanay tə mbaz anak kə jipen 'am a

kwanay kærtek sê njøkan uda anà Apasay a Bahay Yesu nà, angamaw? Ənga, cak ayak apan, do sa la anan mbaz anak ahay, tinen uho. Kagasl, ti naa zəbak ayak iken saa la cite.»

¹⁰Pə dəba ana 'am ata wa cəna, uwar ata a slahay à məndak, aday a mac. Njavar ahay ta nay ù doh, tə zəba məsinde, ta lak anan ayak pə cakay ana mbaz anahan. ¹¹Do a Yesu ahay fok tu do sê sləne anan ləbara sa 'am ata fok nà, ta ma nga sê jəjar.

Do maslan ahay ta taa ga mer su way masuwayan aya bayak awan

¹²Do maslan ahay nà, ta taa ga mer su way masuwayan aya bayak a à wulen sê do ahay inde. Do a Yesu ahay fok ta taa halay nga ù vo sê galak ana Suli-manu inde à gala su doh sê mazlaḅ a Mbərom. ¹³Əna, kwa abay do ahay tinen apan ti ja patan ta sa ja nà, tinen do lele aya dukwen, do a azar aya sê dəfan apan anà Yesu bay ataya ta ngam sê njahay pə cakay a tinen bay fok. ¹⁴Tə winen ata təke dukwen, do ahay tinen apan ti dəf nga pə Bahay Yesu hwiya. Do a Yesu ahay tinen apan ti zəga apan nà, pac pac, mungol tə uwar aya təke fok.

¹⁵Do ahay tə sləne 'am sê masuwayan ana do maslan ataya sa ga ata kutok. Anga nan, ta ma nga sa zla anan do sê dəvac a tinen ahay pə cəved' ahay, tə nahay atan pə biket kabay pə lala, anga tinen tə bayak nà, hinahibay Piyer i zla ta man ata nə, mezeze anahan a à njaf sê laman anà do sê dəvac a tinen azar aya awan.

¹⁶Do maza aya ite ta nay anan ahay tu do sê dəvac a tinen ahay kwa à wulen su doh a azar aya sa mban anà Urəsəlima ataya wa. Ta nay anan ahay tu do a tinen dəvac aya awan, tu do a setene sa taa wawan atan nga ataya fok. Ta nan atan anan ahay, aday fok a tinen a tə mbərak.

Tə jugwar 'am pu do maslan a Yesu ahay wa

¹⁷Natiya kutok, bahay nga su do sê gədan dundo anà way ahay, tu do anahan ahay tinen à wulen sê Saduki ahay ataya fok nà, ta ma nga sê jugwar 'am pu do maslan a Yesu ahay wa, ta ga patan sərak. ¹⁸Cəna, ta ban anan do maslan a Yesu ataya, aday tə dəfak atan ayak à dangay. ¹⁹Aya əna, cəkəbay, à luvon ata inde nə, maslay a Mbərom a nay ahay, a təba anan məsudoh sê dangay ata awan, aday a nay anan ahay do maslan ataya uho. A jan atan kutok, a wa: ²⁰«Həna nà, zlen à gala su doh sê mazlaḅ a Mbərom, aday kà sa dīken anan ləbara sê sifa wiya a anan fok anà do ahay.»

²¹Do maslan ataya tə təmahak 'am ana maslay a Mbərom ata awan, tə wule sê duwdew à gala su doh sê mazlaḅ a Mbərom kutok. Ta zlak ayak nà, tinen gədek anan azar sê tətakan anan way anà do ahay.

Pə dəba wa mənjøek, bahay nga su do sê gədan dundo anà way ahay, tu do anahan ahay tə dəzlek ayak cəna, tə ngaman ayak anà do sê lavan nga anà Yahuda ahay, kawa sa ja nà, məced sê Isəra'ila ahay fok. Aday kutok, ta slan suje ahay pu do maslan ataya à dangay. ²²Suje ahay tə dəzle ù doh sê dangay nà, ta tak anan ayak à nga anà do maslan ataya à man ata sabay. Cəna, ta may ahay pə dəba à dangay wa, ta nay, ta jan anà do mə halay nga ataya awan, ta wa: ²³«Manay ma zlak ù doh sê dangay kawa ana kwanay sa jan umo ata acəkan, əna ma tan ayak à nga anà məsudoh nà, mə tacay awan, aday do sa ba patan ataya dukwen, tinen cekərkərre tə idē, tinen apan ti ba re. Mə təba anan məsudoh, ma zla ù doh sê dangay nà, ma tak anan ayak à nga anà dowan à man ata bay.»

²⁴Do sê lavan nga anà suje sa ba pu doh sê mazlaḅ a Mbərom, tə bahay sê gədan

dungo anà way ahay, tə sləne ləbara sa 'am ata matanan cəna, a wusen atan nga. Ta ma nga sə cəce pi zek a tinen aya wa, ta sa jan i zek ahay nà: «Way a anan a ga matanan ata nà, aday ma sə təra tu do a anaya awan anaw?»

²⁵ Pə dəba anahan a wa nà, dōwan a inde a nay ahay, a jan atan nà: «Dōwan a kwanay sə tacak atan ayak à dangay ataya nà, tinen à gala su doh sə mazlaḅ a Mbərom, tinen apan ti tətakan anan way anà do ahay.» ²⁶ Cəna, bahay sə suje ahay a zla patan tu do anahan ahay saa bənay atan ahay. Əna ta nay atan nə tə gədan a bay, anga tinen a dukwen tə jəjaran anà man su do awan, ta sə bayak nà, hinahibay do ahay ti i tar atan tu kon. ²⁷ Ta nay atan ahay do maslan ataya kutok, aday tə tavay atan pa 'am sə məced sə Yahuda ahay. Bahay nga su do sə gədan dungo anà way ahay a cəce patan wa kutok, a wa: ²⁸ «Manay nà, mə gafak ikwen 'am lele ta sa jak ikwen nà, kà sa tətiken anan anan way anà do ahay tə sləmay ana dōwan ata sabay. Əna hwiya kə mbəsiken bay. Həna, wulen su doh sə Urəsalima nà, 'am ata kà tak uda 'am coy. Natiya, tə way a kwanay sa ga ata nà, a nak ikwen sa ja nə 'am sə amac anahan ata nə pa nga a manay daw?»

²⁹ Piyer tu do maslan a azar ataya tə mbədaḅan atan apan, ta wa: «Sumor a nà, mə dəfan apan bugol nə anà Mbərom, bina anà do zənzen a bugol daw? ³⁰ Kwanay nà, kə vəden anan Yesu ta sə daray anan pə dədom mə zləngad awan. Əna pə dəba anahan a wa nà, Mbərom do ana bije a mənuko ahay sə dəfan apan ata kə slabakak anan ahay à məke wa. ³¹ Mbərom nà, kə varak anan mazlaḅ, kə dəfak anan tə day sə alay puway anahan, kə tərak anan bahay awan, do sa tam do, anga aday â dakan anan anà Isəra'ila ahay cəved sə mbədaḅan ləen anà ines a tinen ahay aday i

pəsen atan anan. ³² Manay apan mi side anan, aday Apasay Cəncan a i side anan re. Winen nà, Mbərom a varan anan anà do sə dəfan apan ataya awan.»

³³ Do mə halay nga à man sa ga sariya ataya tə sləne 'am ata cəna, ta ga patan mivəl tə mindel. A nan atan sa vad anan do maslan ataya à məke. ³⁴ Aya əna, dōwan a inde à wulen a tinen awan, a slabak. Dōwan ata nà, tə ngaman Gamaliyel, winen Farisa ahay, aday winen miter sə Tawrita a re. Do ahay fok tə jəjaran deef deef. A jan anà do ahay, a wa: «Ənga, mbəsiken anan do maslan a anaya tà zla uho mənjoek aday.»

³⁵ Pə dəba ana do maslan ahay sa nay uho ata nà, a jan anà do ataya kutok, a wa: «Kwanay Isəra'ila ahay, gen anan ngatay anà way a kwanay a saa gan anà do a anaya ata awan. ³⁶ Anga kə njahak bayak a bay, dōwan a inde tə ngaman Tudas, kà nak ahay, a jan anà do ahay nà, winen bahay məduwen awan. Aday do ahay ti ga səkat fudo tə pərahak anan azar. Pə dəba anahan a wa nà, tə vəfak anan, do sə pərahan azar ahay fok ta tak 'am, aday ləbara sa 'am anahan inde həna sabay.

³⁷ «Pə dəba wita wa asa dukwen nà, dōwan a sə ngaman Yudas winen do sə Galile ahay ata, a nay ahay à alay a sə baslay anan sləmay sə do ahay pə daliyugo ata awan. Winen dukwen, kà rak do ahay bayak a pi zek, tə pərahak anan azar. Pə dəba a wa, ta vad anan dukwen, do sə pərahan azar ataya ta tak 'am səret fok re.

³⁸ «Anga nan, nen apan ni jak ikwen way inde kərtek həna: Mbəsiken anan do a anaya awan tà zla way a tinen. Dōwan â sa gan atan awan bay fok. Kak mer su way a tinen a sa ga anan ataya, ta nay à nga su do zənzen a wa, mer su way a tinen ataya ti lize asəka, ti dəzle anan jo à man a bay! ³⁹ Aya əna, kak ta ga mer su way a Mbərom acəkan nà,

ki mben apan sə lize anan 'am a anan tətibay re. Matanan, gen ngatay aday, bina hinahibay ki sa gen mægəzləga ti zek a Mbərom awan.»

⁴⁰Natiya, do mə halay nga sa ga sariya ataya, tə təma 'am ana Gamaliyel ata awan. Tə ngaman ayak anə do maslan ataya ù doh miza awan, tə ndabay atan, tə gafan atan 'am ta sa ja nà: «Kā si jen anan 'am anə do ahay tə sləmay a Yesu sabay fok.» Tə mbəsək atan kutok.

⁴¹Do maslan ahay ta nay ahay à wulen su do ataya wa tə ataslay mivəl awan, anga Mbərom a ca patan, ta slak aday do ahay tē pəkan atan waray i idē, tã ga atan alay anga sləmay a Yesu. ⁴²Tinen bine siwaw nà, pac pac fok, ta zla à gala su doh sə mazlaḅ a Mbərom aday à gulom su doh sə do ahay re, tinen apan ti wazay, ti đakan anan anə do ahay nà, ləbara mugom a sa ja nə Yesu winen Almasihu ata awan.

Tə walay do ahay cuwbe i mer su way a Mbərom inde

6 À alay ata kutok nà, abaslay su do sə pərahan azar anə Yesu ahay kə zəgahak apan bayak awan. Aday acakal 'am kə zəbak ahay à wulen ana do sa đaf nga pə Yesu ahay tinen sa ja 'am sə Gərek ahay tu do sa ja 'am sə Ibəraninko ahay ata awan. Do sa ja 'am sə Gərek ataya ta wa: «Pac pac, à man sə gəzla way sa pa nà, mədukway sə uwar a manay ahay ta njad awan itəbay.»

²Anga nan kutok, do maslan ataya tə halan nga anə do sa đaf nga pə Yesu ahay fok, aday ta jan atan, ta wa: «A zla pi zek manay mi mbəsək mer su way sə đakay anan 'am a Mbərom bay. Mi mbədek pi mer su way sə gəzlan way sa pa anə do ahay nà, i ga zek bay. ³Anga nan, mərak ahay, wilen do ahay cuwbe à wulen a kwanay wa, tinen do

ma rah Apasay a Mbərom aya awan, do sə kəlire[‡] ahay aday ma ndar sləmay aya re. Di mbəsakan anan mer su way sə gəzla way sa pa nà, anə tinen kutok. ⁴Aday manay mi ga amboh, mi đakay anan 'am a Mbərom tə fəfəne kutok.»

⁵'Am ata kà zlak anan à nga anə do a Yesu ahay fok. Matanan, tə walay Etiyen, winen do sa đaf nga pə Yesu lele aday ma rah a tə Apasay Cəncan a re. Asa tə walay apan atə Filip, Porokoros, Nikanor, Timon, Parmenas tə apan Nikola, winen do sə wulen su doh sə Antakiya. Abay winen nà, do sə pəra əna ba kə təmahak sə pərahan azar anə Tawrita a Musa. ⁶Pə dəba wa nà, ta zla anan do ataya cuwbe pa 'am ana do maslan a Yesu ataya awan. Do maslan ahay ta ga amboh, tə đəfan atan alay pa nga anə do mə walay ataya anga sa đaf atan i mer su way ata inde kutok.

⁷Matanan kutok, 'am a Mbərom nà, a zəga apan sa ta 'am bayak awan. Do sa đaf nga pə Yesu ahay ta ma nga sə zəga apan tə mindel à Urəsalima. Aday do ahay bayak a à wulen su do sə gəđan dundo anə way ahay wa tə đəfak nga pə Yesu a re.

Ta ban anan Etiyen

⁸Etiyen nà, Mbərom kə đəfak apan alay sə mazlaḅ anahan, kə varak anan məgala sa ga masuwayan sə way ahay cara cara pa 'am sə do ahay. ⁹Azar sə Yahuda aya inde à man ata awan, ta taa halay nga ù doh sə wazay a tinen sə ngaman doh sə wazay sə file mə mbəsək aya ata awan. Ta nay ahay à wulen su doh sə Siren tə Aleksandriya wa, aday azar aya đukwen ta nay pə daliyugo sə Silikiya tə Aziya wa. Tinen a ta ma nga sa vad awiway tatə Etiyen. ¹⁰Aya əna, ta mbak apan sə vəđan uway bay, anga

[‡]6:3 Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

Apasay a Mbərom kə varak anan kəlire[¶] sa ja 'am.

¹¹Pə dəba anahan a wa nà, tə haman anà do ahay aday tã gad' apan mungwalay ta sa ja nà: «Mə slənek Etiyen kə jənak anan pa 'am anà Musa aday anà Mbərom re.»

¹²Ta 'am a tinen ata kutok, ta ma nga sə səder anan mivəl sə do ahay, ta sə mæced' sə Yahuda ahay, ta sə miter sə Tawrita ahay. Ta ban anan Etiyen, ta zlan anan ayak anà do sə lavan nga anà Yahuda ahay ataya awan. ¹³Ta ray ahay do sa gad' apan mungwalay miza aya asa. Tə dazlan sa gad' apan mungwalay aya kutok, ta wa: «Dowan a anan a ja 'am lelibay a pu doh sə mazlaḅ a Mbərom, aday pə Tawrita ana Musa re.

¹⁴Mə slənek panan winen apan i ja, a wa: Yesu do sə Nazaratu ata i mbazl anan doh sə mazlaḅ a Mbərom aday i mbəda anan 'am ana Musa ma ja aya asa re.»

¹⁵Do a mə halay nga ù doh sa ga sariya ataya fok, ta ma nga sə zəzor anan Etiyen, aday tinen apan ti ca pə ide anahan a nà, a gan atan nə kawa ta ca pə maslay a Mbərom.

Etiyen a təkəren 'am a Mbərom anà do sə lavan nga anà Yahuda ahay

7 Pə dəba anahan a wa kutok, bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay, a cəce pə Etiyen wa, a wa: «'Am a sa ja apak a anaya fok nà, mungwalay daw?»

²Etiyen ite a mbədahan atan apan, a wa: «Mərak uno ahay tə bəbay uno ahay, ənga, pəken sləmay pa 'am uno a anan aday. Mbərom Bahay sə mazlaḅ kà kak anan zek anà bije a mənuko Ibərahima à alay a winen pə daliyugo sə Mesopotamiya mba, kà zlak à Haran

fan bay ata awan. ³Mbərom a jan nà: «Slabak, zla pu kon anak wa, mbəsak anan do anak ahay, aday kà zla ù kon a həna nen saa dakak apan ata awan.»[§]

⁴«Cəna, Ibərahima a slabak pə daliyugo sə Kaldiya ahay wa, a zla à wulen su doh sə Haran, a njahay à man ata awan. Pə dəba ana bəbay anahan sa mac wa ite, Mbərom a jan à hədek ù kon hinen asa, à nay à man a nuko a anan awan. ⁵À alay ata nà, Ibərahima nə wan anahan inde fan bay. Kwa man sa daw saray dap kərtek dukwen, kə varak anan fan bay. Əna Mbərom a zlapan anan tə daliyugo a anan, a wa: «Ni varak anan daliyugo a anan, ki lavay anan iken ta wan sə kutov anak ahay fok.» Aday à alay anahan sa jan 'am ata dukwen, Ibərahima nə wan anahan inde fan bay fok. ⁶Mbərom a jan ahay, a wa: «Wan sə kutov anak ahay ti njahay pə daliyugo sə mədurlon, ti təra atan bile aya ta sa ga atan alay ava ahay səkat fudo. ⁷Aya əna, kon a saa təra atan bile ahay ata nà, nen a ni i kəta anan. Aday pə dəba anahan a wa nà, ni may atan ahay pə daliyugo a anan, ti naa hərə nga kutok.»^{**} ⁸Matanan, Mbərom a ban 'am tə Ibərahima, ta sa ja à gad' mədəndalas. Pə dəba anahan a wa, Ibərahima a wahay Isiyaku, aday pə luvon jəmaakan sə wahay anahan nà, a gədan mədəndalas. Isiyaku dukwen a wahay Yakob, a gan matanan, aday Yakob ite a wahay wan anahan ahay kuro nga cew ataya awan, tinen bije a mənuko ahay, a gan atan matanan re.

⁹«Bije a mənuko ataya nà, ta nan ide anà mərak a tinen Yusufu, tə sukumak anan way pə daliyugo sə Misra bile awan. Tə winen ata təke dukwen, Mbərom winen apan i ba anan Yusufu

[¶]6:10 Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

[§]7:3 Ca pə Laataanooji 12.1.

^{**}7:7 Ca pə Laataanooji 15.13-14; Gurtaaki 3.12.

hwiya, ¹⁰ a tam anan pə way sə gəban ahay 'am ahay wa. A varan kəlire anga aday â zlan à nga anà Firawna, bahay sə Misra ata awan. Anga nan, Firawna a đaf anan do sə lavan nga anà daliyugo sə Misra, aday do sə lavan nga anà gulom su doh anahan re.

¹¹ «Aday kutok nà, may a ga pə daliyugo sə Misra ata, tə daliyugo sə Kanana a təke fok. Zek kà dak anan anà do ahay nà, ndəlekeke. Matanan, bije a mənuko ataya ta njad way sa pa sabay. ¹² Pə dəba wa kutok, Yakob a sləne sa jəka ndaw inde sə sukom à Misra nà, a slan bije a mənuko ataya tã saa sukumay ahay ndaw. Wita, mama'am sə azla a tinen à Misra. ¹³ Ta ma mə slala cew a saa sukumay asa nà, Yusufu kə đakak anan anan zek anà mərak anahan ahay. Matanan Firawna đukwen kə sənak zahav ana Yusufu ahay kutok. ¹⁴ Pə dəba anahan a wa, Yusufu a slan do saa nay anan ahay bəbay anahan Yakob tə zahav anahan aya təke. Tinen sa nay pə daliyugo sə Misra ata nà, abaslay a tinen a nə kwa kuro cuwbe nga đara. ¹⁵ Matanan, Yakob a njahay à Misra. Pə dəba anahan a wa nà, a mac à man ata awan, tə bije a mənuko ataya təke. ¹⁶ Ta zla saa la atan à Sikem pə daliyugo sə Kanana, à jəvay ana Ibərahima sə sukom pə zahav ana Hamor wa ata awan.

¹⁷ «À alay aday 'am a Mbərom sə zlan anan anà Ibərahima ata i təra, i i sla bəse coy nà, zahav a mənuko Isəra'ila ahay a ma nga sə wasay pə daliyugo sə Misra ata awan. ¹⁸ Aday Misra ahay ta đaf uda bahay hinen, əna bahay a wiya ata a san Yusufu bay. ¹⁹ Anga nan, a ga wurwer pə bije a mənuko ataya awan, a ga atan alay. A gan atan bəlaray tã lar anan wan a tinen ndələbəbe aya aday tã mac. ²⁰ À alay ata ite, tə wahay Musa, wan lele a pa 'am a Mbərom, leftekəre. Ta gan nga əga bəbay anahan ù doh way sə kiya maakan ahay. ²¹ Pə dəba ana-

han a wa, ta zla anan, tə mbəsak anan pa 'am zliner. Əna dəna a bahay ata a tan à nga, a zəba anan, a đəđok anan əgay kawa wan si zek anahan wanahan. ²² Musa nà, à alay a winen sa har əga bahay ata nà, kə tətakak anan asan way sə Misra ahay fok. Winen nà, a san sa ja 'am zle lele, aday a ga mer su way đukwen tə məgala re.

²³ «Ava ana Musa a ga kwa kuro fudò nà, a jalay sa zla saa can ide anà do sə zahav anahan Isəra'ila ahay. ²⁴ Winen a tan à nga anà do sə Misra inde, winen apan i ga anan alay tu do sə Isəra'ila ahay. A zla sa man zek anà do anahan ata, bəskol winen vad anan do sə Misra ata məsinde awan. ²⁵ Musa a bayak nà, Isəra'ila ahay ti san Mbərom i tam atan tə alay anahan. Əna do anahan ataya tə sənək bay. ²⁶ Sidew a asa a tan à nga anà do anahan Isəra'ila ahay cew tinen apan ti vad zek. Anga nan, a təkər anan sə ndakay atan pi zek, a jan atan, a wa: “Məndala uno ahay, aday kwanay nə tə mərak ahay asanaw, ki vəđen zek nà, angamaw?” ²⁷ Aya əna, do sə jugwar 'am ata a kədan anà Musa ta sa jan nà: “Iken, waya sa đaf iken bahay a pa nga a manay aday sa gan umo sariya anaw? ²⁸ Bina, a nak sa vad nen kawa iken sa vad anan do sə Misra avad ata re đaw?” ²⁹ Musa a sləne 'am ata cəna, a haw way anahan pə daliyugo sə Madiya saa njahay à man ata kawa mədurlon. Pə dəba wa, a njad wan mungol aya cew à man ata re.

³⁰ «Pə ava anahan a kwa kuro fudò ata nà, maslay a Mbərom a kan ahay zek ù uko sə vəragaz wa à man sa saf bəse tə bəzlom sə Sina. ³¹ Musa a canan anà way ata nà, a gan masuwayan. Anga nan, a hədek apan saa zəzor anan. Əna Mbərom Ba Məduwen a jan ahay, a wa: ³² “Nen nà, Mbərom ana bije anak ahay. Nen Mbərom ana Ibərahima, Mbərom ana Isiyaku aday Mbərom ana Yakob.” Musa a sləne 'am ata cəna, a ma nga pə

ajəjar kwaslkwaslkwasl. A rihe nga ù vo, a nan sə canan sabay fok. ³³Mbərom a jan ahay asa, a wa: “Culok anan təkarak à saray wa, bina man a iken sə tavay uda ata nà, man cəncan awan. ³⁴Ayaw, Musa, nen nə sənək pə dəcə ana dō uno ahay sa ga pə daliyugo sə Misra, nə slənek adəma way a tinen awan. Anga nan, nə dazək ahay həna nà, sa naa təmay atan ahay. Həna ni slan iken, ma à Misra asa.††”»

³⁵«Musa ata nà, Isəra'ila ahay tə larək anan, anga 'am a tinen sa jan “Wayə sa daf iken bahay a pa nga a manay aday sa gan umo sariya anaw?” ata awan. Aya Musa ata nà, Mbərom kə gəbak anan, kə tərək anan bahay awan, dō sa tam dō a re. A walay anan tə alay ana maslay anahan sa kan zek ù uko sə vərəgaz inde ata awan. ³⁶Musa nà, a təmay atan à Misra wa. A ga masuwayan ahay cara cara à Misra, à bəlay sə ngaman Bəlay Dəzəfaz ata, aday ava kwa kuro fudō à saf inde re.

³⁷«Musa ata asa re kà jak anan anà Isəra'ila ahay, a wa: “Mbərom i naa slənak ikwen ahay dō maja'am anahan hinən kawa nen à wulen ana dō sə zahav a kwanay ahay wa.‡‡” ³⁸Aday à alay a bije a mənuko ahay tinen mə halay nga à kiβe pə pala ata nà, maslay a Mbərom a jan 'am à Musa pə bəzlom sə Sina. Musa kə tərək dō a sa ma anan 'am à wulen ata ana maslay a Mbərom tə bije a mənuko ataya awan. A təma 'am sa var sifa ahay pə Mbərom wa, aday a mak uko anan 'am ataya awan.

³⁹«Aya əna, bije a mənuko ataya tə ngəmak sə təmahan anan 'am ana Musa bay, tə larək anan. Ta gan may adəka nà, sa ma à Misra bugol. ⁴⁰Anga nan, ta jan

anà Haruna nà: “Ndakan umo mbərom a manay ahay, aday mi bar nà, mi daf anan pa 'am wa. Bina Musa sə dōwan a anan sa ray ahay mənuko à Misra wa ata nə ma san sa tan à nga nə maw bay.¶¶”

⁴¹Natiya, tə ndakan pəra anà nga a tinen ahay. Pəra ata nà, kawa wan sə minjev. Tə həran nga ta sə waslan way. Ta ga azar uko sə taslay mivəl anga mer su way a tinen ata awan. ⁴²Aya əna, Mbərom a mbəsək atan à alay anahan wa sənday, aday tə dəfan apan anà mawuzlawazl ahay. Kə tərək kawa ana dō maja'am a Mbərom sa ja apan à Deftere a Mbərom inde ata awan, Mbərom a wa:

“Kwanay Isəra'ila ahay, à alay kwanay à saf inde way sə ava kwa kuro fudō ata nà,
kə wislen uno way daf, kə viren uno way daf?”

Kə viren uno awan bay fok.

⁴³Aya əna, kə ndiken jawjawa anga pəra sə ngaman Molok ata awan, aday kə taviken anan mawuzlawazl sə pəra a kwanay sə ngaman Refan ata re.

Pəra ataya nà, kə ndiken atan tə alay a kwanay anga sə həran atan nga.

Anga nan, ni razl kwanay pə daliyugo a anan wa,

ti ra kwanay dəren pə Babila wa re.§§”

⁴⁴«À alay a bije a mənuko ahay à kiβe ata nà, ta taa gəba anan jawjawa sə mazlaβ a Mbərom. Tə ndakay anan nə uwək, kawa ana Mbərom sə dakan anan minje awan anà Musa ata awan.

⁴⁵Pə dəba anahan a wa, atə Yosuwə tə bije a mənuko ahay ta pak anan 'am sə jawjawa sə mazlaβ a Mbərom ata à alay a bəbay a tinen ahay wa. Ta zla pə daliyugo sə Kanana nà, tə zəba anan

††7:34 Ca pə Gurtaaki 2.14 - 3.10.

‡‡7:37 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 18.15.

¶¶7:40 Ca pə Gurtaaki 32.1, 23.

§§7:43 Ca pə Amos 5.25-27.

alay. Do sə daliyugo ataya nà, Mbərom kè rəzłak atan. Bije a mənuko ataya ta pək atan pə daliyugo ata wa. Matanan, jawjawa sə mazlaḅ a Mbərom ata inde à Kanana dezł ahay pə alay ana bahay Dawuda sə njahay à bahay inde ata awan.

⁴⁶ «Bahay Dawuda a nà, kè tərak ləliwe ana Mbərom. Aday kutok nà, Dawuda a cəce cəved' aday à ndakan doh anà Mbərom ana Yakob. Əna Mbərom kè varak anan cəved' sə ndakay doh ata bay. ⁴⁷ Saa han doh ata nà, bahay Sulimanu, wan ana Dawuda.

⁴⁸ «Aya əna, Mbərom sə bagəbaga mburom i njahay ù doh su do zənzen a sə ndakay ata bay. Kawa ana do maja'am a Mbərom sa ja, ⁴⁹ Mbərom a wa:

“Bagəbaga mburom kè tərak man sə njahay sə bahay uno.

Aday daliyugo dukwen, man sa đaf saray uno re.

Bina, ki i ndiken uno təde nà, doh sa ma ite anaw?

Man aday ki viren uno təde sə njahay uda ata nə ahaw?

⁵⁰ Bina, sə ndakay anan way ataya fok nà, nen a bidaw?...”

⁵¹ Etiyen a pərahan anan azar ta sa ja, a wa: «Kwanay nà, do rawraw aya pa 'am a Mbərom kawa do sə pəra ahay. Bina kə ticen anan mivəl a kwanay, kə rəḁen anan sləmay a kwanay, anga aday kə slənen 'am a Mbərom bay. Kə ngəmen sə đəfan apan anà Apasay Cəncan a bay. Kwanay kawa bije a kwanay ahay.

⁵² Bina, abay do maja'am a Mbərom a wura aday bije a kwanay ahay ta gak anan alay bay anaw? Tə vəđak anan do maja'am a Mbərom aya sə đakan atan anan ahay anay ana do maslan anahan a đidək ata awan. Aday do maslan anahan a đidək ata a dəzley ahay ta nga anahan a dukwen, ki gen apan đaf, kə vəḁen

anan re. ⁵³ Kwanay nà, kə təmihen anan Tawrita ana Mbərom sə slənay tə alay ana maslay anahan ahay ata awan, əna kə ngəmen sə đəfan anan apan bay.»

Amac ana Etiyen

⁵⁴ Do sə lavan nga anà Yahuda ahay ataya tə sləne 'am ana Etiyen ata fok nà, 'am ata a cəban atan nə ndəlekeke, ta ga apan mivəl tə mindel. Ta ma nga sa rac apan alay təsl təsl jiga awan. ⁵⁵ Aya əna, Etiyen nà, winen ma rah Apasay Cəncan awan, a ca ide à mburom, a canan ayak anà jiyjay sə mazlaḅ a Mbərom, aday anà Yesu mə tavay a tə alay puway a Mbərom. ⁵⁶ A ja, a wa: «Nə canan ayak anà bagəbaga mburom mə təba awan, aday Wan su Do dukwen, winen mə tavay a tə alay puway ana Mbərom re.»

⁵⁷ Do sə sləne 'am anahan ataya fok ta zlah, tə rəḁay a sləmay a tinen ahay, anga aday tē sləne 'am anahan ataya sabay fok. Tə slabak fok a tinen a, ta kađ apan. ⁵⁸ Ta ban anan, ta zla anan à wulen su doh wa, aday tə dazlan sa tar anan tu kon. Do sə side way ataya tə culok anan zana a tinen ahay pi zek wa, tə halan anan anà njavar a inde tə ngaman Sol anga aday à ban atan apan.

⁵⁹ À alay a tinen apan ti tar anan Etiyen tu kon ata nà, a ga amboh, a wa: «Bahay uno Yesu, həna nà, kem, təma sifa uno à alay anak inde ite.» ⁶⁰ A slahay duk duk gərmec, a zlah pi zek sə məgala, a wa: «Amboh, Bahay uno, pəsen atan anan ines a tinen a anan ite.» Pə dəba ana 'am anahan ata wa cəna, a mac.

8 Avad' Etiyen ata nà, kə zlak anan à nga anà Sol a re.

Sol a ga anan alay tu do a Yesu ahay

Ta pac ata kwayan'a cəna, tə dazlan sa ga anan alay tu do a Yesu ahay à wulen su doh sə Urəsəlima inde. Tinen

⁷ 7:50 Ca pə Esaaya 66.1-2.

a fok ta ta 'am à Urəsalima wa. Ta haw à wulen su doh sə kiβe sə Yahudiya ta sə Samariya aya awan. Mə mbəsak a à Urəsalima nà, dō maslan a Yesu ahay vərre coy. ²Do sə jəjaran anà Mbərom a azar aya ta nay, ta la anan Etiyen, tē yimək anan dukwen tē mindel. ³Aya əna, Sol sə dōwan ata nà, a ma nga sə pəs-lay anan dō a Yesu ahay nē jiga awan. A zla nà, doh tu doh, gədek sə bənay anan ahay dō sa daf nga pə Yesu ahay, uwar tē mungol aya təkə fok, pa tacak atan ayak à dangay.

Filip a wazay pə daliyugo sə Samariya

⁴Do a Yesu a sa ta 'am ataya ta ma nga sə dəkay anan ləbara a Yesu à man a tinen sa bar ataya fok. ⁵Filip nà, a zla à wulen su doh a inde pə daliyugo sə Samariya. À man ata kutok, a dəkay anan 'am a Yesu Almasihu anà dō ahay. ⁶Do sə wulen su doh ataya ta pak sləmay pa 'am ana Filip nē lele, anga tē slənek 'am anahan, aday tē canak anan anà way anahan sa ga tē masuwayan aya ata awan. ⁷Setene ahay ta nak ahay à dō ahay wa bayak awan, ta sa zlah pi zek tē məgalak awan. Do mə tēra à məndak aya tu dō vədal aya bayak a tē mbərak re. ⁸Matanan, ataslay mivel inde bayak a à wulen su doh sə Samariya ata awan.

⁹Natiya, à wulen su doh ata inde nà, dōwan a inde tē ngaman Simon. Dōwan ata nà, maram awan, kà gak mer su way sa gan masuwayan anà dō sə Samariya ataya tē mindel, aday a wa winen nà, dō məduwen awan. ¹⁰Do ataya fok, dō mətawak aya tu dō zlile aya təkə, tē varan zlangar anà dōwan ata, ta sa ja nà: «Winen nē məgala a Mbərom sə ngaman Məgala Məduwen a ata awan.» ¹¹Kə njahak nē bayak awan, Simon sə dōwan ata, winen apan i gan masuwayan anà dō ahay bayak a ti mer su way sə kəlen anahan ata awan. Anga nan, ta taa pəkan

sləmay anà 'am anahan a nē lele tē mindel.

¹²Aya əna, Filip a zla à man ata kutok, a wazay anan ləbara mugom a mbala ana Yesu Almasihu ta sə bahay a Mbərom a nà, dō ataya ta daf nga pə Yesu. Mungol tē uwar aya təkə fok ta ga baptisma. ¹³Natiya Simon sə dōwan ata dukwen kə dəkak nga pə Yesu aday kə gak baptisma re. Winen gədek sa taa pərahan azar anà Filip kwa aha fok, anga a canan anà mer su way a Filip sa ga ataya nà, ta gan masuwayan.

¹⁴Natiya, dō maslan a Yesu ahay à Urəsalima tē sləne sa jəka dō sə Samariya ahay tē dəkak nga pa 'am a Mbərom ata nà, ta slan atə Piyer tē Yuhana à man a tinen. ¹⁵Do a cew ataya tē dəzle à Samariya nà, ta gan amboh anà Mbərom aday à varan Apasay anahan Cəncan a anà dō sə Samariya ataya awan. ¹⁶Do ataya ta ga baptisma nà, tē sləmay a Yesu Almasihu dəkdek, bina tē njadək Apasay Cəncan ata fan bay. ¹⁷Matanan, atə Piyer tē Yuhana ta ga amboh sə dəfan atan alay pa nga, aday Apasay Cəncan a a dazay patan kutok.

¹⁸Simon sə dōwan ata a ca apan dō sa daf nga pə Yesu ahay tē njadək Apasay Cəncan a à alay ana dō maslan ahay sə dəfan atan alay pa nga ta sa ga amboh ata nà, a gəba dala sə varan anà atə Piyer tē Yuhana, ¹⁹a jan atan nà: «Viren uno məgala ata ite! Ata aday nen nē njadək məgala ata nà, ni mba apan sa daf alay pa nga su dō aday à njad Apasay Cəncan a ite.»

²⁰Aya əna Piyer a mbədahan apan ite, a jan nà: «Kak sə matanan cukutok nà, kə lize tē dala anak a təkə, bina iken kə jalay nē ki mba apan sə sukom məgala a Mbərom sa var ta 'am kəriya ata asanaw! ²¹Matanan, iken nà, ki mba apan sə japay tē manay sabay fok, anga mivel anak a aday nà, winen dīdek a pa 'am a Mbərom bay. ²²Iken həna adəka nà,

mbəđahan ləen anə ines anak. Cəce pə Mbərom wa aday hinahibay i pəsek anan way anak sə jalay matanan à mivəl anak inde ata awan. ²³ Anga na ca apak nà, iken nə sədək awan, aday huwan kà gak apak bahay jiga awan.»

²⁴ Simon sə đowan ata a sləne 'am ata cəna, a jan anə atə Piyer tə Yuhana nà: «Kem, gen anan ambəh anə Bahay Yesu anga nen, aday way a kwanay sa ja upo həna ata à təro bay ite!»

²⁵ Pə dəba anahan a wa nà, đo maslan a cew ataya tə pərahan anan azar sə đakay anan ləbara a Yesu anə đo ahay. Mer su way a tinen a ndav nà, ta ma way a tinen à Urəsəlima, aday tinen apan ti đakay anan ləbara mugom a anə đo sə wulen su doh sə Samariya ahay re.

Filip tu đo sə Etiyopiya a inde

²⁶ Pə dəba anahan a wa kutok, maslay a Mbərom Ba Məduwen a jan anə Filip nà: «Slabak, zla ta day sə dələn pə cəved a sə slabak à Urəsəlima wa sa zla à Gaza ata awan, đo ahay tə mbəsakak sa zla tə cəved ata awan.» ²⁷ Cəna, Filip a slabak, a zla kwayan'a. Pə cəved ata kutok, a tan ayak à nga anə đowan a inde winen Etiyopiya ahay, winen mə dədasl awan. Winen nà, đo məduwen awan, đo sa ba pə dala ana uwar sə ngaman Kandake, winen bahay sə Etiyopiya ahay ata awan. A zla à Urəsəlima nà, saa həran nga anə Mbərom. ²⁸ Winen apan i ma pə dəba agay tə muta sə pəles awan, aday Deftere ana đo maja'am a Mbərom Ezaya inde apan, winen apan i jinge anan.

²⁹ Apasay a Mbərom a jan anə Filip nà: «Zla pə cakay ana muta sə pəles a tiya ata awan.»

³⁰ Cəna, Filip a hawan ayak azar anə muta sə pəles ata awan. A bənak anan ayak nà, a sləne nə đowan sə muta sə

pəles ata winen apan i jinge Deftere ana đo maja'am a Mbərom Ezaya. Filip a cəce panan kutok, a wa: «Iken apan ki sləne way a iken sə jinge ata dəp đaw?»

³¹ Do sə Etiyopiya ata a mbəđahan apan anə Filip, a wa: «Ni mba apan sə sləne kəkəma aday mənəjəna đowan sə đuko anan way a uda ataya anaw?» A gan kem anə Filip aday à jənak ayak à muta inde sə njahay pə cakay anahan. ³² Natiya, way anahan a sə jinge à Deftere a Mbərom inde ata nə həna:

«Winen kawa təman aday tinen apan ti zla anan à man sə waslay way ata awan.

Aday kawa wan sə təman aday tinen apan ti gad panan sibək dukwen a yam bay ata, matanan kə təbak anan 'am anahan sa yam bay re.

³³ Tə tərək anan à məndak, ta gak anan sariya tə cəved a bay, đowan saa ja 'am sa wan sə kutov anahan dukwen, ibay fok.

Anga tə lizek anan anan sifa pə daliyugo wa.†»

³⁴ Pə dəba anahan a wa kutok, đowan ata a cəce pə Filip wa, a wa: «Ənga, đuko anan ite aday: Do maja'am a Mbərom ata a ja 'am ata jiga nə pə wayaw? A ja 'am ata nà, pi zek anahan a đaw? Kabay a ja nə pu đo hinen đaw?» ³⁵ Natiya awan, Filip a dazlan ta 'am a mə jinge ata awan, aday a đakan anan 'am sə ləbara mugom a mbala ana Yesu ata kutok. ³⁶ Tinen apan ti zla pə cəved nà, tə dəzle à man sə a'am. Đowan ata a cəce pə Filip wa kutok, a wa: «A'am inde həna asənə, ni ga baptisma a bay ike nà, angamaw?»

[³⁷ Filip a mbəđahan apan, a wa: «Kak kə đəfak nga pə Yesu tə mivəl kərtek a nà, wita i ga zek, ki mba apan sa ga baptisma acəkan.»

†8:33 Ca pə Esaaya 53.7-8.

A mbədfahan apan anà Filip nà: «Nə đəfak nga pə Yesu Almasihu nə winen Wan a Mbərom.»]

³⁸Natiya, a tavay anan muta sə pələs anahan. Tə dazay à a'am inde tə Filip, aday Filip a gan baptisma kutok.

³⁹Tə jənay ahay à a'am wa cəna, sewek Apasay ana Bahay Mbərom a zəba anan Filip à man ata wa. Dowan ata kə canak anan sabay fok. A pərahan azar anà cəvedf anahan sa zla tə ataslay mivél a tə mindel. ⁴⁰Filip ite nà, a saa ca apan nə winen à Azot. A zla kwa aha fok ta sə wazay anan ləbara ana Yesu mugom a, hus a dəzle à Kaysariya.

Sol a đaf nga pə Yesu pə cəvedf sə Damas

9 À alay ata nà, Sol winen apan i pərahan azar sə kətəbar anan đo a Bahay Yesu ahay ta sa ja nə i vad atan. Anga nan, a zla pə bahay nga su đo sə gəđan dundo anà way ahay anga Mbərom, ²a cəce panan à vinden đerewel à alay inde, i varan anà đo sə lavan nga anà doh sə wazay ana Yahuda ahay à wulen su doh sə Damas inde ataya, aday tã san 'am si zek ana Sol awan. Anga a gan may nà, kak kà tak anan à nga anà đo sə pərahan azar anà cəvedf a Yesu ahay à Damas nà, kwa đo mungol awan, kwa đo uwar a fok, i ban atan aday i nay atan à Urəsalima.

³Natiya, à alay a winen apan i zla aday bəse i dəzle à Damas kutok nà, jiyjay a nay ahay à mburom wa, a dav, a va anan ù doh tew. ⁴Cəna a slahay anan à mən-dak, aday a sləne agungol sa 'am winen apan i jan 'am, a wa: «Sol, Sol, kə jug-war puno wa 'am jiga nà, angama kərték anaw?»

⁵Sol a mbəđa apan ite, a wa: «Iken nə wayaw, bahay uno?»

'Am ata a mbədfahan ahay apan ite, a wa: «Nen nà, Yesu, đowan a iken sə jug-war panan wa 'am ata awan. ⁶Slabak, zla

à Damas, aday ti i jak way anak a saa ga ata awan.»

⁷Do sa zla jiga tatə Sol ataya fok tə tavay slebərðərre mənəna aja 'am. Tə slənek agungol sa 'am ata awan, əna tə canak anan anà đowan bay. ⁸Sol a slabak, a təba anan ide anahan ahay nà, a canan ide sabay, kə hurfok. Anga nan, tə bənan alay à Damas ababan. ⁹Luvon maakan fok, winen huruf awan. Kà pak awan bay, aday kà sak awan bay re.

¹⁰À Damas ata nà, njavar a Yesu a inde, tə ngaman Ananiyas. Bahay Yesu a ngaman i cəen sə zubay inde, a jan: «Ananiyas!»

Ananiyas a ngaman apan: «Walaw, Bahay uno. Nen həna.»

¹¹Bahay Yesu a jan nà: «Slabak, zla àga Yudas, pə cəvedf sə ngaman “cəvedf mə tavay awan” ata awan. Kə cəce đowan a inde, tə ngaman Sol, winen đo sə Tarsus, anga həna winen apan i ga amboh. ¹²À cəen sə zubay inde a canan anà đowan a sə ngaman Ananiyas ata a zlak ayak, a đəfan alay pa nga, aday à mba apan sə canan ide miza awan.»

¹³Ananiyas ite a mbədfahan apan, a wa: «Bahay uno, đo ahay bayak a tə təkərek uno ləbara sa 'am a đowan ata awan. Tu jo nà, kà gak anan alay bayak a tu đo anak ahay à Urəsalima. ¹⁴Aday həna a nay ahay à man a anan ata nà, bahay sə gəđan dundo anà way ahay tə vindek anan ahay đerewel à alay inde, anga aday à ban anan đo sə həkək nga a anaya fok.»

¹⁵Aya əna, Bahay Yesu a mbədfahan apan anà Ananiyas, a wa: «Iken, zla pə cakay anahan awan! Winen a nà, nə walak anan su go mer su way anga aday i đakan anan sləmay uno anà đo sə pəra ahay tə bahay a tinen ahay, aday anà đo sə Isəra'ila ahay re. ¹⁶Nen a ta nga uno awan ni đakan anan đəce anahan a sa naa ga anga sləmay uno ata awan.»

¹⁷ Natiya, Ananiyas a zla àga Yudas ata kutok. A zla à gulom su doh ata nà, a dɛfan alay pa nga anà Sol ta sa jan: «Sol, mɛrak uno, sɛ slɛnay nen à man anak nà, Bahay Yesu, dɔwan a sa kak zek pɛ cɛved à alay a iken apan ki nay à man a anan ata awan. A slɛnay nen nà, anga idɛ anak ahay tɛ tɛba, aday anga kà njadɛ Apasay Cɛncan awan.»

¹⁸ Kwayan'a cɛna, awan a a slahay i idɛ ana Sol ahay wa, kawa sliper sɛ dom-bana, idɛ anahan ahay tɛ tɛba kutok, a mbar. Sol a slabak, a ga bap-tisma. ¹⁹ Aday, a pa way sa pa, a njadɛ mɛgala miza kutok.

Sol a wazay à Damas

Sol a njahay way sɛ luvon ahay mɛn-jɔek tɛ dɔ a Yesu ahay à Damas ata awan.

²⁰ Kwayan'a a dazlan sɛ wazay ù doh sɛ wazay sɛ Yahuda ahay, ta sa ja nà, Yesu nɛ winen Wan a Mbɛrom acɛkan. ²¹ Dɔ sɛ slɛne 'am anahan ataya fok, a gan atan masuwayan, ta wa: «Na wa, dɔwan a anan nà, winen dɔ sa ga anan alay tu dɔ a Yesu ahay à Urɛsalima ba? Aday hɛna a nay ahay à man a anan nà, anga aday i ban anan dɔ sɛ hɛran nga anà Yesu ahay, i zlan atan anan ayak anà bahay sɛ gɛdan dɛngɔ anà way ahay re ba?»

²² Aya əna, Sol a njadɛ apan mɛgala sɛ wazan anà Yahuda ahay à Damas ata awan. Sol a tavay apan njɛnjan ta sa ja nà, Yesu nɛ winen Almasihu. Dɔ ataya ta mbak apan sɛ mbicen 'am bay jiya awan.

²³ A njahay pɛ dɛba anahan a wa əngal nà, Yahuda ahay ta ma anan 'am i zek ahay anga aday ti vadɛ anan, ²⁴ aya əna, Sol nɛ kɛ sɛnak apan. Luvon tɛ ipɛc fok, Yahuda ahay tinen apan ti ba mɛsudoh sɛ wulen su doh ahay anga aday ti vadɛ anan. ²⁵ Əna pɛ luvon a inde kutok, dɔ ana Sol ahay tɛ gɛba anan à cɛkarak inde, tɛ taray anan ahay uho tɛ libɛr à mufɛlok sɛ dalam wa.

Ana Sol sa ma à Urɛsalima ata awan

²⁶ Ana Sol sɛ dɛzle à Urɛsalima nà, a gan may sɛ japay tu dɔ a Yesu ahay à man ata awan. Əna hɛrra dɔ ataya fok tɛ jɔjaran, anga sa jɛka tɛ dɛdek a, winen nà, dɔ a Yesu re nà, tɛ tɛmahak bay. ²⁷ Aya Barnabas kutok, winen a zɛba anan Sol, ta zla pi zek à man su dɔ maslan a Yesu ahay. Barnabas a dɛkan atan anan nà, Sol kɛ canak anan anà Bahay Yesu pɛ cɛvedɛ sa zla à Damas ata awan, aday Bahay Yesu dɛkwen kà jak anan ahay 'am re. Aday dɛkwen, Sol kɛ dɛkak anan anan lɛbara a Yesu anà dɔ ahay à Damas mɛnjɛna əjɛjar.

²⁸ Natiya, a ban pɛ winen ata wa kutok, Sol a japay tu dɔ a Yesu ahay. A dazlan sa bar à wulen su doh sɛ Urɛsalima ta sɛ dɛkay anan lɛbara ana Bahay Yesu mɛnjɛna əjɛjar. ²⁹ Winen apan i ja 'am, i vadɛ awiyaway tɛ Yahuda sa ja 'am sɛ Gɛrek ataya awan, əna tinen ite ta gan may sa vadɛ anan. ³⁰ Matanan, dɔ a Yesu ahay tɛ slɛne apan nà, ta zla anan Sol à Kaysariya, aday ta slan anan à Tarsus.

³¹ Pɛ dɛba anahan a wa kutok, dɔ a Yesu ahay pɛ daliyugo sɛ Yahudiya tɛ Galile aday ta sɛ Samariya fok, tinen mɛ njahay a nà, à zay inde, dɛce inde sabay kutok. Tɛ varan mɛgala i zek ahay, tɛ hɛran nga anà Bahay Yesu pac pac, Apasay Cɛncan a a man atan anan mivɛl ù doh, aday abaslay a tinen a ma nga sɛ zɛga apan.

Piyer a mbar anan Aneyas

³² Piyer nà, winen apan i zla kwa ta sɛ wuru fok. Pɛ luvon a inde nà, a zla sa can idɛ anà dɔ a Yesu ahay à Lida. ³³ À man ata kutok, a tan à nga anà dɔwan a inde tɛ ngaman Aneyas, winen mɛ tɛra à mɛndak awan. Way sɛ ava jɛmaakan, winen mɛ nahay awan. A mba apan sɛ slabak bay. ³⁴ Piyer a jan nà: «Aneyas, slabak! Yesu Almasihu kɛ mbɛrak iken.

Faday anan man sə nahay anak.» Cəna, a slabak kwayan'a. ³⁵Natiya, do sə Lida tu do sə Saron ahay fok tə canan anə way ata nà, ta daf nga pə Bahay Yesu kutok.

Piyer a slabak anan Tabita à amac wa

³⁶À Yafo nà, uwar a inde, tə ngaman Tabita, winen do a Yesu. Tabita a nan sa ja nà, «Miyak», kabay «Dorkas» ta 'am sə Gərek. Uwar ata a taa ga nə mer su way lele aya awan, a taa man zek anə do mətawak aya re. ³⁷Pə luvon a inde, dəvac a ban anan Tabita, a mac. Tə banan anan məsində awan, aday tə dəfak anan ayak ù doh à sewene inde.

³⁸Wulen su doh sə Yafo nà, dərən pi zek wa tə wulen su doh sə Lida bay. Anga nan, do a Yesu ahay à Yafo tə sənak apan Piyer nə winen à Lida, ta slan do ahay cew à man anahan aday tã jan nà: «Kem, ənga haway àga manay bəse aday!» ³⁹Piyer a sləne cəna, a zla tə tinen à Yafo.

Piyer a dəzle cəna, tə lagay anan ù doh à sewene pə cakay ana məsində awan. Mədukway sə uwar ahay ta va anan Piyer tew, tinen apan ti yam, ta kan anan kəlmije tə zana ana Dorkas azar a winen sa tam à alay a winen tə sifa mba ataya awan. ⁴⁰Piyer a rəzlay anan ahay do ahay uho. A dukwe gərmec aday a ga amboh. Coy, a mbəda 'am pə məsində, a jan: «Tabita, slabak!» Tabita a təba idə ngurret, aday a canan a Piyer nà, a slabak, a njahay ziyaf. ⁴¹Piyer a bənan alay, a man zek sə slabak. Pə dəba wa nà, a ngaman anə do a Yesu ahay tə mədukway sə uwar ahay, a kan atan anan Tabita winen tə sifa awan.

⁴²Natiya, ləbara ata a ta 'am à wulen su doh sə Yafo inde fok, aday do ahay bayak a tə dəfak nga pə Bahay Yesu. ⁴³Piyer kə njahak à Yafo ata bayak awan, àga dowan inde tə ngaman Simon, winen do sə kəfad ambar.

Mbərom a kan anan way anə Korneliyus

10 Dowan a inde tə ngaman Korneliyus à wulen su doh sə Kaysariya, winen bahay sə suje ahay à wulen ana suje sə Italiya ahay. ²Winen tu do su doh anahan ahay nà, tinen Yahuda ahay bay, əna tə dəfan apan anə Mbərom aday tə həran nga lele. A taa man zek anə do mətawak aya awan, aday a taa gan amboh anə Mbərom.

³Pə luvon a inde sə suko kutok, i ga nə njamde maakan, Mbərom a kan anan way. A canan anə maslay a Mbərom njœk tə idə anahan. Maslay a Mbərom ata a nay pə cakay anahan, a jan: «Korneliyus!»

⁴Korneliyus a canan anə maslay a Mbərom ata nà, zlawan a gan. A mbədahəhan apan: «Ma sa ga anaw, bahay uno?»

Maslay a Mbərom a mbədahəhan apan ite, a wa: «Mbərom kə slənek amboh anak, kə canak anan anə way anak sə varan anə do mətawak a ataya awan. Ka zlak anan à nga à Mbərom, kə mbədəkek iken à nga wa bay. ⁵Həna nà, slan do ahay à Yafo, tã saa ngaman ahay anə dowan a sə ngaman Simon Piyer ata awan. ⁶Winen àga dowan a inde tə ngaman Simon, winen do sə kəfad ambar. Doh ana dowan ata nə pa 'am sə bəlay.»

⁷Maslay a Mbərom ata a zla way anahan kutok nà, Korneliyus a ngaman anə do si mer su way anahan ahay cew tə apan suje anahan kərtek, winen dukwen, do sə dəfan apan anə Mbərom lele. ⁸Korneliyus a jan atan way a sə təra ata fok, aday a slan atan à Yafo saa ngaman anə Piyer.

Mbərom a kan anan awan a inde anə Piyer

⁹Sə sidew a nà, à man ipec inde, do a Korneliyus ahay tinen bəse ti dəzle à Yafo. Əna, Piyer a ján pə zlukwad saa

ga amboh. ¹⁰May a dazlan sa han apan. Anga nan, a nan sa pa way. Tinen apan ti dan ahay way sa pa nà, Mbərom a kan anan ahay way. ¹¹A ca ide à mburom nà, bagəbaga mburom nə mə təba awan, aday awan a inde kawa gwedere mə laway a à mburom ma ban a pə slaway anahan aya fudo fok, aday winen apan i dazay ahay pə daliyugo. ¹²À zana ata inde nà, a canan anà gənwaw ahay tə saray aya fudo fudo cara cara fok, pi zek tə way sa zla tə kutov ahay, aday tə məvuhom sa nga mburom ahay.

¹³Piyer a sləne dungo a a jan ahay, a wa: «Piyer, slabak! Gədan dungo aday kà rac.»

¹⁴Piyer a mbəfahan apan, a wa: «A'ay, Bahay uno. Kula na pak way ma ga mənjadak a aday mə gafay 'am aya bay.»

¹⁵Piyer a sləne dungo ata asa, a wa: «Way a Mbərom sə təra anan cəncan ata nà, kà saa jəka ma ga məsagar a bay!»

¹⁶Awan ata kà mak ahay apan nà, saray maakan, aday zana ata a ma à mburom tətah kutok.

Piyer a zla àga Korneliyus

¹⁷Piyer a ma nga sə cəce pi zek anahan a wa: «Way uno sə canan ata nə a nan sa ja nə maw?» À alay ata ite, do maslan ana Korneliyus ataya tə njadək anan doh ana Simon ata awan, tinen uho pa 'am su doh. ¹⁸Tə cəce tə məgalak awan, ta wa: «Waka mbəlok a inde tə ngaman Simon Piyer nà, winen inde à gulom su doh a anan ite daw?»

¹⁹Piyer nà, dezenzen'e winen apan i jalay pə way ana Mbərom sa kan anan ata mba. Aya əna Apasay a Mbərom a jan: «Do ahay inde uho maakan, tinen apan ti pəlay iken. ²⁰Dazay kwayan'a, kà sa jalay awan anga sa zla tə tinen bay. Sə slənay atan ahay nà, nen awan.»

²¹Piyer a dazay, a zla pə cakay a tinen, a jan atan: «Dowan a kwanay sə pəlay ata nà, nen awan. Ki jen nə maw?»

²²Tə mbəfahan apan: «Sə slənay ahay manay nà, Korneliyus, winen bahay sə suje ahay. Winen do didek awan, aday a dəfan apan anà Mbərom lele re. Yahuda ahay fok ta san apan zle winen do lele awan. Maslay a Mbərom cəncan a a jan nà, à ngamak ayak àga winen aday i saa sləne 'am anak saa jan ata awan.» ²³Piyer a təma atan, a varan atan man sə nahay.

Sə sidew a kutok, Piyer a zla tu do a Korneliyus ataya, aday tə azar su do a Yesu ahay à Yafo kutok. ²⁴À anjahay sidew kərtək anahan awan, tə dəzle à Kaysariya kutok. Korneliyus nà, ba kə gərak anan do anahan ahay ta car anahan ahay sa ba anan gərekke agay. ²⁵À alay a Piyer sə dəzlek ayak ata cəna, Korneliyus a haway apan sa naa təmahak anan ayak. A nay, a dukwen gərmec u vo, a həran nga. ²⁶Aya əna, Piyer a bənan alay à məndak wa, a slabak anan ta sa jan nà: «Slabak! Nen do zənzen a re asanaw?»

²⁷Tinen apan ti kad bala hus ta zla pi zek à gulom su doh. À man ata nà, Piyer a tan ayak à nga anà do ahay bayak a mə halay nga aya awan. ²⁸A jan atan, a wa: «Kə sənən apan zle, manay Yahuda ahay, sə japay tu do kabay sa zla àga do aday winen Yahuda ahay itəbay ata nà, pəra a manay kə gafak umo apan 'am. Aya əna, Mbərom kə dakak uno anan way həna aday nà ca pə kuwaya nà, do mənjadək a kabay do mə gafay 'am a sabay. ²⁹Anga nan, həna nə ngamak ikwen ahay apan pə angamay a kwanay. Na jak sa jəka, ni nay ahay bay bay.» A jan atan kutok, a wa: «Na nak, ki jen nə ma kutok anaw?»

³⁰Korneliyus a mbəfahan apan, a wa: «Kà gak way sə luvon maakan ahay, nen apan ni ga amboh, kəslsla à alay a həna anan inde sə suko u doh uno. À alay ata kutok, dowan a ma pak zana a wuted'ike ata a tavay pa 'am uno, ³¹u jo, a wa: «Korneliyus, Mbərom kə slənek anan amboh

anak, kè canak anan anà way anak sè varan anà dō mətawak aya ata awan. ³²Həna nà, slan dō ahay à Yafō, tã saa ngaman ahay anà dōwan a sè ngaman Simon Piyer ata awan. Winen àga dōwan a inde tē ngaman Simon, winen dō sè kəfad' ambar. Doh ana dōwan ata nə pa 'am sè bəlay." ³³Anga nan, nə slənak ayak dō sè ngamak ahay bəse, aday suse ka nak ahay acəkan. Aya kutok, manay a fok mə halak nga pa 'am a Mbərom həna, ma gan may sè sləne way ana Bahay a mənuko a sa gan may kã jan umo ata awan.»

Wazo a Piyer

³⁴Natiya Piyer a dazlan sa ja 'am kutok, a wa: «Həna nà, nə sənək Mbərom a gəzla anan dō ahay pi zek wa sabay kutok. ³⁵Kwa abay à ga nə iken zahav wura wura fok aday kə hərən nga anà Mbərom, ka gak mer su way lele fok cəna, ki zlan à nga anà Mbərom. ³⁶Kə sənən apan zle, Mbərom a slənay ahay ləbara anahan nà, anà Isəra'ila ahay. A dakan atan anan ləbara mugom a sè zay sa nay tē alay ana Yesu Almasihu, Bahay ana dō ahay fok kəzlek. ³⁷A dazlan ahay nə kwa pə ana Yuhana sa jan anà dō ahay nə tã ga baptisma ata wa. Kwanay kə sənən pə way a sè təra pə dəba anahan a wa, pə daliyugo sè Galile, aday pə daliyugo sè Yahudiya. ³⁸Yesu, dō sè Nazaratu ata nà, Mbərom kə varak anan məgala tē Apasay Cəncan awan. Kà zlak kwa ta sè wura fok, kà gak mer su way lele aya awan, kə mbərak anan dō ahay aday setene ahay sa ban atan ataya fok, anga Mbərom winen inde tē winen.

³⁹«Sə side anan mer su way anahan sa ga à Urəsəlima aday pə daliyugo sè Yahuda ahay a anan fok nə manay aya awan. Ta vad' anan ta sè laway anan pə dədom mə zləngad' awan. ⁴⁰Cəkəbay, pə luvon maakan sè amac anahan ata nà, Mbərom kə slabakak anan ahay à məkə

wa. Kà kak anan zek anà dō ahay, ⁴¹əna anà dō ahay so bay. Kà kak umo zek anà manay dō a Mbərom sè walay kwakwa sè side ləbara anahan ahay. Manay dukwen, ma pak way, ma sak way pə kərtək a tē Yesu pə dəba sè aslabakay anahan à məkə wa. ⁴²A jan umo nà, mə wazay anan ləbara mugom ata anà dō ahay, mã ja nà, Mbərom a daf saa gan sariya anà dō ma mac aya tu dō sè uho ahay fok nə winen. ⁴³Do maja'am a Mbərom ahay fok ta ja nə 'am anahan awan, ta wa: «Kuwaya dōwan a kə dəfak apan nga nà, Mbərom i pəsen anan ines anahan ahay, anga məgala sè sləmay anahan awan.»»

Do su kon azar aya tē njadək Apasay Cəncan awan

⁴⁴Natiya, à alay a Piyer winen apan i ja 'am ata mba, Apasay Cəncan a a dazay pu dō sè sləne wazo anahan ataya fok. ⁴⁵Yahuda ahay à wulen su dō sa daf nga pə Yesu ahay aday ta nay tatē Piyer jiya ataya, way ata a ma nga sa gan atan masuwayan, anga cəkəbay dō su kon azar aya dukwen, Mbərom kə varak atan cəved' sa njad' Apasay Cəncan a re! ⁴⁶Bina, tē sləne bine siwaw nà, tinen apan ti ja 'am ta 'am a aday dōwan a san bay ataya awan, tinen apan ti hərən nga anà Mbərom. Anga nan kutok Piyer a wa: ⁴⁷«Do a anaya ta njad' Apasay Cəncan a nə kawa ana mənuko sa njad' ata re. Dōwan a saa jəka tã njad' sa ga baptisma bay ata nà, wayaw?» ⁴⁸Natiya kutok, a wa tã gan atan baptisma tē sləmay ana Yesu Almasihu. Pə dəba anahan a wa nà, Korneliyus a cəce Piyer à njad' sè njahay tē tinen luvon ahay əngal ite.

Piyer a təkəren anan ləbara sè way sè təra à Yafō ata anà dō sè Urəsəlima ahay

11 Do maslan ahay tu dō a Yesu ahay kwa aha pə daliyugo sè Yahudiya ataya tē slənek kwa dō su

kon azar aya dukwen tē tēmahak 'am a Mbərom re. ²Natiya, Piyer a zla à Urəsaliima kutok nà, do a Yesu aday tinen Yahuda ahay ataya ta man anan mungok, ³ta wa: «Iken ka zla àga do sè pəra ahay aday ka pak ahay way sa pa pə kərtek a tē tinen jiga nə angamaw?»

⁴Piyer a təkəren atan anan 'am ata, kwa pa sè dazlan a wa jiga fok cərah lele, a wa: ⁵«À alay a nen à Yafə nà, nen apan ni ga amboh, aday Mbərom u ko anan ahay masuwayan sə way à cən sə zufay inde. Nə canan anà awan a inde kawa gwedere mə laway a à mburom ma ban a pə slaway anahan aya fudə fok, aday winen apan i dazay ahay à man ata wa pə cakay uno. ⁶Nə zəzor anan lele nà, nə canan anà gənaw ahay, way sè kiβe ahay, way sa zla tē kutov ahay, tē məvuhom sa nga mburom ahay tinen uda fok.

⁷«Nə sləne agungol sa 'am a ndəray ahay, u jo ahay nà: “Piyer, slabak! Gədan dungo, aday kà rac.”

⁸«Aday nen nə mbədahan ayak apan, na wa: “A'ay, Bahay uno. Wita i ga zek bay, anga way mənjadək aya kabay way mə gafay 'am aya nà, kula kə sələmak à 'am uno bay.”

⁹«Nə sləne agungol sa 'am ata u jo ahay mə slala cew awan, a wa: “Way a Mbərom sè təra anan cəncan ata nà, kà saa jəka ma ga məsagar a bay.” ¹⁰Awan ata kà mak uno anan ahay 'am ata saray maakan, aday pə dəβa anahan a wa gwedere ata a ma anan way anahan à mburom tətah.

¹¹«À alay ata kutok, do ahay maakan ta zlak ayak à man uno a sə njahay ata awan. Tə slənak atan ayak à Kaysariya wa. ¹²Apasay a Mbərom u jo nà, nà zla tē tinen jiga awan, à su go gərwecwec bay. Do a mbərka hənə anaya tē pəruho azar àga dowan a inde. ¹³Dowan ata a jan umo, a wa a canan anà maslay a Mbərom a slərak ayak ù doh anahan, a jan nà:

“Slan do ahay à Yafə pə dowan a inde tē ngaman Simon Piyer, à nay ahay àga iken. ¹⁴Piyer sè dowan ata i naa jak 'am sa tam iken tu do su doh anak aya təkə fok.”

¹⁵«Natiya, à alay nen apan ni dazlan sa jan atan 'am nà, Apasay Cəncan a a dazay ahay patan kawa anahan sè dazay ahay puko kurre ata re. ¹⁶Matanan, na may anan ahay 'am ana Bahay a nuko ma ja kurre ata, a wa: “Yuhana kà gak anan baptisma anà do ahay tē a'am, əna Mbərom i gak ikwen baptisma nà, tē Apasay Cəncan ata awan.” ¹⁷Matanan kutok, Mbərom kə varak atan Apasay Cəncan awan, kawa anahan sə varak uko ata, à mənuko do sa daf nga pə Bahay a nuko Yesu Almasihu ata awan. Bina, abay kwanay kə jilen nà, nen ni mba apan sə gafan 'am anà Mbərom pə way anahan sa gan may sa ga ata tətə dāw?»

¹⁸Do ataya tē sləne anan 'am a Piyer ata cəna, ta mak anan anan mungok sabay, aday tē həran nga à Mbərom, ta wa: «Mbərom kə varak anan cəved anà do su kon azar aya aday tā yam pə ines a tinen ahay, tā njad sifa sa ndav bay ata re!»

Adazlan ana egliz à wulen su doh sè Antakiya

¹⁹Pə dəβa sa vad' anan Etiyen ata wa nà, bahay sè Yahuda ahay ta ma nga sa ga anan alay tu do a Yesu ahay tē mindel. Anga nan, azar su do a Yesu ahay ta tak 'am à Urəsaliima wa, ta zla kwa pə daliyugo sè Finikiya tē Kiprus aday à wulen su doh sè Antakiya. À alay a tinen apan ti zla ata nà, tē dakan anan ləbara a Yesu nə anà Yahuda ahay dəkdek. ²⁰Əna azar su do a Yesu ahay, tinen Kiprus ahay tē Siren ahay ataya, ta zla à Antakiya, tē dakan anan ləbara mugom a pə Bahay Yesu anà do aday tinen Yahuda ahay itəbay ataya awan. ²¹Do ahay bayak a tē dəkək nga pə Ba-

hay Yesu, tə təmähak sə pərahan azar, anga mägala a Mbərom a ga mer su way ù dō sə dākay anan ləbara ataya inde.

²² Natiya, dō a Yesu à Urəsälima ataya tə sləne ləbara ata nà, ta slan Barnabas à Antakiya. ²³ Barnabas a dözle à Antakiya kutok, a taslay mível, anga a tan ayak à nga nà, Mbərom kà kak atan anan ahay sumor anahan. Natiya, a varan atan mägala aday tē pərahan azar à Bahay Yesu tə dīdek awan, aday tē mível kərtek a re. ²⁴ Barnabas nà, winen dō lele awan. Winen ma rah a tē Apasay Cəncan awan, aday a daf nga pə Yesu tē mível kərtek awan. Matanan, dō ahay bayak a tē də-fak nga pə Bahay Yesu.

²⁵ Pə dəba anahan a wa nà, Barnabas a zla à Tarsus saa pəlay anan ahay Sol. ²⁶ A tan à nga kutok nà, ta nay ahay maya à Antakiya. Matanan, atə Barnabas tē Sol ta ga pi zek tu dō a Yesu ahay à man ata nà, ava daz. Tə tətakak anan anan way anà dō ahay bayak awan. À man ata wa kutok, tə dazlan sə ngaman anà dō a Yesu ahay nə dō ana Almasihu ahay, aday sləmay a tinen a təra matanan kwa aha kutok.

²⁷ À alay ata ite nà, dō maja'am a Mbərom ahay ta zla à Urəsälima wa à Antakiya. ²⁸ Dowan inde kərtek à wulen a tinen ata tē ngaman Agabus. Apasay a Mbərom a zlan à mível inde, aday a slabak sə dākay anan may məduwen awan i nay ahay pə daliyugo fok. May ata nà, a nay à alay a Kəlawdiyus winen bahay sə Ruma awan. ²⁹ Matanan, njavar a Yesu ahay à Antakiya ta ban 'am à wulen a tinen inde sə cakal way, kuwaya pə mägala anahan wa fok, aday sa man anan zek anà dō a Yesu ahay pə daliyugo sə Yahudiya ata awan. ³⁰ Pə dəba anahan a wa, ta ga anan way a tinen sa ban ata kutok. Ta slan anan atə Barnabas tē Sol saa varan dala ata anà məced sə egliz ahay kutok.

Dəce su dō a Yesu ahay kə zəgahak

12 À alay ata nà, bahay a sə nga-man Hiridus ata a ban anan dō a Yesu ahay anga a nan sa ga atan alay tē mindel. ² A jan anà dō ahay tã vad anan Yakuba, mərak ana Yuhana tē maslalam. ³ A ca pə way anahan a sa ga ata a zlan à nga anà bahay sə Yahuda ahay cəna, a ban anan Piyer re. Way ata a təra nà, à alay sə azar uko sa da pen mə zlam-bar a bay ata awan. ⁴ A ban anan nà, a daf anan ù doh sə dangay, a jan anà suje ahay tã ba anan lele. Suje ahay ite, tē gəzla zek fudō fudō, saray fudō. A nan anà Hiridus saa gan sariya pa 'am sə dō ahay fok pə dəba sə azar uko sə Pasəka wa. ⁵ Matanan, Piyer ma ban a à dangay, əna dō a Yesu ahay dukwen, tinen apan ti gan amboh anà Mbərom tē mindel anga Piyer a re.

Masley a Mbərom a təmay anan Piyer ù doh sə dangay wa

⁶ Sə luvon a aday ide i cəde nà, Hiridus i i gan sariya anà Piyer ata awan. Winen nə ma njak ahan a à wulen sə suje ahay inde cew, winen ma ban a tē calalaw ahay cew re. Suje aya inde dukwen, tinen apan ti ba pə alay sə məsudoh sa nay uho à dangay wa ata awan. ⁷ Cəna, maslay a Mbərom Ba Məduwen a inde a sləray, aday jiyjay a dav ù doh ata fok. Maslay a Mbərom ata a dangwazl anan Piyer, a pədek anan, a jan: «Slabak bəse!» Cəna, calalaw ahay tē pəsak zek, tē slahay à alay a Piyer wa. ⁸ Matanan, maslay a Mbərom ata a jan: «Juwad zek, pak təkarak anak ahay!» Piyer a ga kətanən cəna, maslay a Mbərom ata a jan asa: «Juwad anan zana anak, aday zlumo.» ⁹ Ta nay maya tē Piyer hus ahay uho ù doh sə dangay wa. Əna way ata a təran nə kawa cən a zəban, bina kə sənak sa jəka dīdek a ata bay. ¹⁰ Tə takasay ahay man sə suje mama'am aya awan,

tə takasay man sə suje mə slala cew aya re. Tə dəzley pə məsudoh sə rəs-lom sa nay uho ta day sə wulen su doh ata awan. Way sə tacay anan məsudoh ata a təba zek tə alay anahan a pangaya. Ta nay uho kutok. Ta zla maya pə kərtek a hus pə mægəzləga cəved cəna, maslay a Mbərom ata a mbəsak anan Piyer taayak, a zla way anahan.

¹¹Matanan, Piyer a san pi zek kutok, a wa: «Həna nə sənək didek a kutok! Cəkəbay Bahay a nuko kə slənak maslay anahan sa tam nen à alay ana Hiridus wa, aday a tam nen à way ana bahay sə Yahuda ahay sa gan may tū go ataya wa fok re.»

¹²A san anan way a sə tərən ata lele cəna, a zla àga Mariyama may ana Yuhana sə ngaman Markus ata awan. Do ahay bayak a tinen apan ti ga amboh à man ata awan. ¹³Piyer a jan atan ayak 'am uho wa. Dəna inde a ga mer su way à man ata tə ngaman Rodi a zla saa cay anan dowan a awan. ¹⁴A sləne dūngo sa 'am ana Piyer cəna, a taslay mivəl bayak a tə mindel, əna kə mbədəkek anan à nga wa sə təba anan məsudoh. A zla saa jan anà do ahay mə halay nga ù doh ataya nə, Piyer winen mə tavay a uho.

¹⁵Tə mbədahan apan, ta jan: «Nga a vawak daw?»

Əna a jan atan nà: «Tə didek a nà, winen awan!»

Ta jan kutok: «Kak matanan acəkan nà, tiya nə maslay anahan a sa kak zek.»

¹⁶Əna Piyer kə mbəsakak sa jak ayak 'am uho wa bay. Tə təban ayak wa məsudoh, tə canan anà Piyer cəna, a gan atan masuwayan. ¹⁷A kan atan ayak alay anga aday tã saa bəbal awan bay. A dakan atan anan Bahay Yesu a təmay anan ù doh sə dangay wa nə kəkə-maw ata awan. A jan atan, a wa: «Jen anan 'am anà atə Yakuba tu do azar aya awan.» A zla wanahan à man hinen.

¹⁸Ide a cəde cəna, suje ahay ta ma nga sə cəce pi zek ahay wa: «Piyer a təra nə maw?» Way ata a wusen atan nga bayak awan. ¹⁹Hiridus a wa tē pəlay anan, əna tə njadak anan bay. Anga nan, Hiridus a gan sariya anà suje ataya, a wa tã vad atan fok.

Natiya, Hiridus a slabak à Yahudiya wa, a zla wanahan à Kaysariya, a njahay à man ata awan.

Amac ana Hiridus

²⁰Hiridus a ga mivəl pu do sə Tirus tə Sidon ahay fok. Tinen ite, tə halay nga, ta zla saa kaday bala tə winen awan. Ta lah sə mbədahan alay anà 'am tə Bəlastus, winen bahay nga sə gala ana bahay. Pə dəba anahan a wa, ta zla à man ana Hiridus saa zlah anan məlmal a tinen tə winen. Anga do a tinen ahay tə sukom ndaw nə pə daliyugo anahan a wa.

²¹Luvon ana Hiridus a sa daf ata a dəzley ahay cəna, a pak zana sə bahay anahan pi zek, a njahay pa man sə njahay sə bahay anahan, a jan atan 'am a kutok. ²²Do ahay ta zlah əndom, ta wa: «Sa ja 'am a anan nə do zəzen a bay, mbərom!» ²³Natiya, maslay a Mbərom a a dəcan à Hiridus tə dəvac, anga kə hərək anan nga anà Mbərom bay. Asan ahay tə wahan i zek inde, ta pan anan way sə kutov ahay, a mac.

²⁴'Am a Mbərom nà, a ta 'am, aday do a Yesu ahay ta ma nga sə zəga apan pa 'am pa 'am.

²⁵Atə Barnabas tə Sol ite nà, ta ndaw anan mer su way a tinen à Urəsəlīma wa nə, ta zla pə kərtek a tatə Yuhana sə ngaman Markus ata awan, ta ma à Antakiya.

Do a Yesu ahay à Antakiya ta slan atə Barnabas tə Sol saa wazay anan 'am a Mbərom

13 À wulen su do a Yesu ahay à Antakiya nà, do maja'am a Mbərom ahay inde tu do sə tətakan anan 'am a

Mbërom anà do ahay inde. Do ataya nà, atə Barnabas, Simiyon tə ngaman wan dädädem, Lukiyus do sə Siren, Manahen dōwan a ta har maya tə Hiridus bahay sə Galile ata awan, aday tə apan Sol kutok. ²Pac a inde tinen apan ti hëran nga anà Mbërom, ti ga sumaya, Apasay Cəncan a a jan atan: «Wilən uno atə Barnabas tə Sol nga mer su way a nen sə ngaman atan apan ata awan.» ³Ta ga sumaya, ta gan amboh anà Mbërom lele cəna, tə dəfan alay pa nga anà atə Barnabas tə Sol. Ta slan atan saa ga mer su way ata kutok.

Atə Barnabas tə Sol tə wazay à Kiprus

⁴Matanan kutok, Apasay Cəncan a a slan anan atə Barnabas tə Sol. Ta zla à Selewkiya, à man ata wa, ta ján à kwalalan inde sa zla à Kiprus, kon a aday winen à bəlay inde ata awan. ⁵Tə dəzle à Salamiya nà, tə wazay anan 'am a Mbërom ù doh sə wazay ana Yahuda ahay cara cara. Yuhana sə ngaman Markus ata winen tə tinen sa man atan zek.

⁶Tə takas kon ata nà, tə dəzle à wulen su doh sə Pafos. À man ata ta tan à nga anà dōwan a inde tə ngaman Bar-Yesu. Dōwan ata nà, Yahuda ahay, aday a wa winen do maja'am a Mbërom. Əna cəkəbay winen maram awan. ⁷Bar-Yesu ata nà, winen car ana Sergiyus Pawlus, guvner sə Kiprus ata awan. Guvner ata dukwen, do ma san way a tə mindel. A ngaman anà atə Barnabas tə Sol àga winen awan, anga a nan sə sləne 'am a Mbërom.

⁸Aya əna, Bar-Yesu, maram a tə ngaman Elimas re ata, a vəze patan, anga a nan guvner à təra do a Yesu bay. ⁹Əna Sol sə ngaman Pol re ata, winen ma rah Apasay Cəncan a, a zəzor anan dōwan ata, a wa: ¹⁰«Wan ana Fakalaw! Ki njəkan uda anà do ahay fok nə tə mung-walay, a nak sa ga vəram tə way didek aya fok. Kə pəlay sə mbəda anan didek

a Bahay Mbërom à təra 'am sə mung-walay hwiya nə angamaw? ¹¹Həna Bahay Mbërom i kəta iken. Ki hufof, alay a mənjoek ki canan anà jiyjay sa pac bay.»

Cəna, Bar-Yesu sə dōwan ata, kə hurfok acəkan, takədimbom, a canan anà way ahay sabay. A pəlay do sə bənan alay agay.

¹²Guvner a ca pə way a sə təra ata cəna, a daf nga pə Yesu, anga atətak way sa 'am a Bahay Yesu a gan masuwayan.

Pol a wazay à Antakiya sə Pisidiya

¹³Atə Pol tu do anahan ataya, ta ján à kwalalan inde à Pafos, ta zla à Perge pə daliyugo sə Pamfiliya. Yuhana sə ngaman Markus re ata nà, a mbəsak atan, a ma way anahan à Urəsalima. ¹⁴Tinen ite tə slabak à Perge wa, ta zla à wulen su doh sə Antakiya sə Pisidiya. Pə luvon sa man uda nà, ta zla ù doh sə wazay ana Yahuda ahay, tə njahay à man ata awan. ¹⁵Pə dəba sə jinge Deftere sə Tawrita tə Deftere su do maja'am a Mbërom ahay wa nà, do sə lavan nga anà doh sə wazay ahay ta jan anà atə Pol nà: «Mərak ahay, hinahibay 'am a kwanay inde sə varan məgala anà do ahay nə, kə naa jen.»

¹⁶Pol a slabak, a cakaf alay aday do ahay tə pak sləmay, a jan atan, a wa: «Isəra'ila ahay pi zek tu do su kon azar aya sə hëran nga anà Mbërom ataya awan, pəken uno sləmay aday!

¹⁷«Mbërom ana Isəra'ila ahay sə hëran nga ata nà, kə walak anan bije a mənuko ahay. Kə hərak anan Isəra'ila ahay à alay a tinen à Misra ata awan, aday a təmay atan à Misra wa tə məgala anahan məduwen awan. ¹⁸Kə səmak anan à anjahay a tinen à kibe ava kwa kuro fudō. ¹⁹Kə lizek anan bahay ahay cuwbe pə daliyugo sə Kanana wa, aday a varan anan kon ata anà do anahan ahay kutok. ²⁰Way ata fok a təra nà, i ga ava səkat fudō tə kwa kuro dāra (450). Pə dəba wa kutok, Mbërom kə varak atan

ahay bahay nga ahay hus ahay alay ana do maja'am a Mbërom Samiyel.

²¹ «Pë dëba anahan a wa asa të cëce bahay pë Mbërom wa, a varan atan Sol wan ana Kis, do së zahav ana Benyamin. Kë njahak bahay a ava kwa kuro fudö. ²² Mbërom a lar a wa Sol nà, a daf uda Dawuda, a ga bahay. Mbërom a ja pë Dawuda, a wa: “Na ca pë Dawuda wan ana Yisa nà, kà zlak uno à nga, i ga way su zlo à nga ahay fok re.”

²³ «Pë slala ana Dawuda ata kutok, Mbërom a varan anà Isëra'ila ahay do sa tam do kawa anahan së zlapay anan kwakwa ata awan. Dowan ata nà, winen Yesu. ²⁴ À alay a Yesu kè dazlak anan anà mer su way fan bay ata nà, Yuhana do sa gan baptisma anà do ahay kè wazak anan anà Isëra'ila ahay fok të mbëda 'am pë Mbërom, të mbëdahan lëen anà ines ahay, tã ga baptisma. ²⁵ Yuhana ata i sa ndav anan mer su way anahan kutok nà, a jan anà do ahay, a wa: “A ga pikwen nà, nen wayaw? Nen do a kwanay sa taa ba ata bay. Dowan a inde i nay ahay à dëba uno wa mba. Dowan ata dukwen, na slak kwa së pëसान anan libër së təkarak anahan bay.”»

²⁶ Pol a përahan anan azar ta sa ja, a wa: «Mërak uno ahay, zahav ana Ibërahima pi zek tu do su kon azar aya së hëran nga anà Mbërom ataya, Mbërom a slënay ahay lëbara së dākay anan, a tam nukö në kəkëmaw ata nà, anà mënuko awan. ²⁷ Do së Urësälima të mëced a tinen ahay ta taa jinge 'am ana do maja'am a Mbërom ahay në pac pac pë luvon sa man uda awan. Əna të sənək Yesu a në winen do sa tam do bay. Aday dukwen, à alay a tinen sa gan sariya anà Yesu ata nà, ta gak kawa ana do maja'am a Mbërom ahay sa ja ataya awan. ²⁸ Kwa

abay à ga në ta tak anan à nga pë ines a tëdë sa vad anan apan ata bay dëp nà, ta jan anà Pilatu nà, à vad anan. ²⁹ Ta ndav anan sa gan kawa ana Deftere a Mbërom sa ja apan ataya fok nà, të dazay anan pë dëdom wa, të dëfak anan ayak à jövay inde. ³⁰ Əna Mbërom a pëdëkey anan à wulen su do ma mac aya wa. ³¹ Luvon ahay bayak awan, winen apan i kan zek anà do anahan a sa taa bar pi zek ataya awan. A dazlan ahay à Galile wa hus ahay à Urësälima. Tinen do së side anan à wulen së Isëra'ila ahay inde kutok.

³² «Manay nà, ma nak ikwen anan ahay në të lëbara mugom ata awan, kawa sa ja nà, way a Mbërom së zlapan anan anà bije a mënuko ahay ataya nà, ³³ kà gak uko anan anà mënuko, wan a tinen ahay, ta së slabakay anan ahay Yesu a mëke wa. A tëra kawa ana Jabura 2 sa ja, a wa:

“Iken në wan uno.

Biten në tërak bëbay anak.[‡]”

³⁴ «Mbërom a slabakay anan à mëke wa aday i mac së wuslay ite sabay. Bina ba kà jak, a wa:

“Të dëdëk a nà, ni varak ikwen way uno cëncan a së zlapan anan anà Dawuda ataya awan.[¶]”

³⁵ «Asa, kawa ana Deftere sa ja à man hinen, a wa:

“Ki mbësak anan do anak cëncan a à wuslay à mëke inde bay.[§]”

³⁶ «A ja 'am ata në pë Dawuda bay, bina Dawuda kà gak anan mer su way ana Mbërom à wulen ana do anahan ahay nà, kè mëcak, ta lak anan pë cakay ana bije anahan ahay, kè wuslak. ³⁷ Əna dëwan a Mbërom së slabakay anan à mëke wa ata nà, kè wuslak itëbay.

³⁸ «Mërak uno ahay, sënen anan të dëdëk a nà, më dākak ikwen anan 'am

[‡]13:33 Ca pë Jabuura 2.7.

[¶]13:34 Ca pë Esaaya 55.3.

[§]13:35 Ca pë Jabuura 16.10.

sə pəse ines nà, anga Yesu. Bina Tawrita ana Musa kà mbak apan sə təra kwanay do didek aya pa 'am a Mbərom bay. ³⁹ Əna kuwaya kə dəfak nga pə Yesu cəna, kə tərak do didek a pa 'am a Mbərom kutok. ⁴⁰ Aya əna, gen anan nga i zek lele, bina way ana do maja'am a Mbərom ahay sa ja a anan ata â saa njad kwanay bay, bina a wa:

⁴¹ “Cen apan, kwanay do sə kədəy anan Mbərom ahay!

Mbərom a ja nà, â gak ikwen ma-suwayan, aday kî zlen saa lize!

Anga à alay a kwanay tə sifa aya mba ata nà, kwa â ga nə dowan a inde ba kə đakak ikwen anan dəp nà,

ni kəta kwanay tə cəved si mer su way a aday kwanay saa ngam sa đaf apan nga bay ata awan. ^{**}»

⁴² À alay a atə Pol tə Barnabas ti zla way a tinen ù doh sə wazay ana Yahuda ahay wa ata nà, do ahay ta wa, tâ may ahay pə luvon sa man uda awan asa, anga aday tə pərahan anan azar sə đakan atan anan 'am ata awan. ⁴³ Do ahay ta ta 'am nà, Yahuda azar aya tu do sə pərahan azar anà pəra a tinen ahay bayak a ta zla pə kərtek a tatə Pol tə Barnabas. Tinen ite tə varan atan məgala ta sa jan atan nə tē tavay à sumor a Mbərom inde.

⁴⁴ Luvon sa man uda a sla cəna, ta ma ù doh sə wazay asa, zek məduwen su do a fok a nay à wulen su doh wa sə sləne 'am a Mbərom. ⁴⁵ Aya əna, bahay sə Yahuda ahay tə canan anà man su do ata nà, ta ga sərak pə atə Pol tə Barnabas. Anga nan, pa 'am anahan sa ja fok cəna, tə vəfan uway, tə gənanan. ⁴⁶ Əna, atə Pol tə Barnabas ta jan atan 'am mən-jəna zlawan, ta wa: «Təktek mi lah sa jak ikwen 'am a Mbərom anà kwanay Yahuda ahay aday. Əna kak a nak ikwen bay aday kə bayiken nə ki njiden sifa sa

ndav bay ata bay nà, mi mbəsak kwanay, mi i jan anan 'am ata anà do su kon azar aya awan. ⁴⁷ Bahay a manay a jan umo nə matanan, a wa:

“Nə dəfak iken jiyjay sə dəvan anà do su kon ahay fok.

Ki təra do sə đakan anan cəved sa tam anà do sə daliyugo ahay kwa aha fok. ^{††}»

⁴⁸ Do su kon a azar ataya tə sləne 'am ataya cəna, tə taslay anan mivəl, tə həran nga anà Mbərom lele anga 'am anahan. Do a mə walay aya saa njad sifa sa ndav bay ataya fok, tinen tə dəfak nga pə Yesu. ⁴⁹ Ləbara ana Bahay Yesu a ta 'am kwa aha pə daliyugo ata awan. ⁵⁰ Aya əna, bahay sə Yahuda ahay tə buwtay anan mivəl su do məduwen aya à wulen su doh ata inde, pi zek tə uwar zliile aya sə həran nga anà Mbərom aday tinen Yahuda ahay bay ataya awan. Tə dazlan sa ga anan alay tə atə Pol tə Barnabas, tə rəzlay atan ahay ù kon a tinen wa. ⁵¹ Matanan kutok, atə Pol tə Barnabas tə bəzlam anan morbodok sə yugo pə saray a tinen ahay wa. Ta zla way a tinen à wulen su doh sə Ikoniya. ⁵² Njavar a Yesu ahay à Antakiya sə Pisiidiya ite tə taslak mivəl bayak a, tinen ma rah Apasay Cəncan aya fok.

Atə Pol tə Barnabas tə wazay à Ikoniya

14 À wulen su doh sə Ikoniya, atə Pol tə Barnabas ta zla ù doh sə wazay ana Yahuda ahay, tə wazay kawa ana tinen sə kukwa ata re. Yahuda ahay pi zek tu do su kon azar aya bayak a tə dəfak nga pə Yesu anga wazo a tinen ata awan. ² Əna Yahuda azar aya ite ta ngam sa đaf apan nga a itəbay. Tə buwtay anan mivəl su do su kon azar ataya aday tâ nan ide anà do sa đaf nga pə

** 13:41 Ca pə Habakuk 1.5.

†† 13:47 Ca pə Esaaya 49.6.

Yesu ataya awan. ³Atə Pol tə Barnabas tə njahak à man ata nə mənəcək bay, tə đakay anan 'am a Bahay Yesu nə mən-jəna zlawan. Winen a đukwen kə varak atan məgala sa ga way masuwayan aya sə đakay anan nə way a tinen sə đakay anan pə sumor a Mbərom sa gan anə do ahay nà, didek awan. ⁴Do sə wulen su doh ahay fok tə gəzlak zek day ahay cew anga 'am a tinen ataya awan: 'Do a əngal ta zla ta day su do maslan ahay, azar aya ite ta zla ta day sə Yahuda ahay.

⁵Matanan kutok, do su kon azar aya pi zek tə Yahuda ahay tə məcəf a tinen aya fok, tə pəlay wurwer sa ga atan alay tu do maslan ahay ta sa tar atan tu kon. ⁶Do maslan ahay tə sləne cəna, ta haw way a tinen ù kon sə Likoniya, ta zla à wulen su doh sə Listəra aday à Derbe, aday ta man ataya fok. ⁷À man ataya đukwen tə pərahak anan azar sə wazay anan ləbara mugom awan.

Atə Pol tə Barnabas tə wazay à Listəra

⁸À wulen su doh sə Listəra ata awan, đowan a inde saray anahan ahay cew maya ma mac aya awan. Winen vədal a kwa sə wahay anahan, kula kà zlak tə saray anahan ahay itəbay. ⁹Winen nà, winen apan i sləne wazo ana Pol. Pol a zəzor anan, a canan anə adaf nga anahan ata nà, i mbar anan. ¹⁰Anga nan, a jan tə məgalak a, a wa: «Slabak, tavay!» Dowan ata a slabak hərom, a dazlan sa zla tə saray anahan ahay kutok.

¹¹Do ahay tə canan anə way ana Pol a sa ga ata nà, tə dazlan sa zlah ta 'am a tinen Likoniya ahay, ta wa: «Mbərom ahay tə tərak kawa do zənzen aya, aday ta nak àga mənuko!» ¹²Barnabas nà, ta wa winen nə Zewus, Pol đukwen ta wa winen nə Hermes, anga sa taa ja 'am nə winen.†† ¹³Doh sə pəra a tinen

anga Zewus ata nà, ma han a nə zad tə wulen su doh. Do sə gədan dungo anə way anga Zewus ata, a gəbay ahay gu-son sa sla ahay, a pak patan daslam sə way mə vərez aya, a nay anan pə məsudah sə wulen su doh ata awan. Tinen pə kərtek a tə do ahay, a nan atan sə waslan way anə do maslan ahay. ¹⁴Atə Pol tə Barnabas tə sləne sa jəka ti varan atan way matanan ata nà, tə ngəraw anan zana ahay pi zek wa, ta haw way a tinen à wulen sə do ahay inde, tə azlah awan, ta wa: ¹⁵«Kwanay do ahay, ki gen matanan nà, angamaw? Manay đukwen do zənzen aya kawa kwanay. Ma nay ahay nə sə đakak ikwen anan nə ləbara mugom awan, aday kə mbəsiken sa ga pəra kəriya ataya, kə təmihen Mbərom bahay sə sifa ata awan, winen do sə ndakay bagəbaga mburom, tə daliyugo, tə bəlay ahay, aday tə way a uda ataya təkə fok. ¹⁶Kwakwa ata nà, kə mbəsakak anan do su kon azar aya tə pərahan azar anə way sə mível a tinen ahay. ¹⁷Kwa matanan ata đukwen, winen apan i ka zek ti mer su way anahan lele aya awan. Winen apan i gak uko iven. A nah anan way ahay tə alay awan. A varak uko way sa pa. A taslak uko anan mível.» ¹⁸Ta 'am ataya đukwen, kə dak anan 'am anə atə Pol tə Barnabas sə gafan 'am anə man su do a sə waslan atan way kawa tinen mbərom ahay ata hwiya.

¹⁹Yahuda azar aya ta nay ahay nà, kwa à wulen su doh sə Antakiya sə Pisiidiya wa tə wulen su doh sə Ikoniya wa. Tə pəkan 'am anə man su do awan, aday ta tar anan Pol tu kon. Tə ngəza anan Pol à wulen su doh wa, a ga patan nə kə məcak coy. ²⁰Əna do a Yesu ahay tə halay apan nga cəna, a slabak, a ma à wulen su doh asa. Ide a cəde sidew a nà, ta zla way a tinen tə Barnabas à Derbe.

††14:12 Pə Gərek ahay nà, Zewus winen bahay sə mbərom ahay, aday Hermes ite nà, do maslan a tinen pə cakay sə mbərom a tinen ahay.

Atə Pol tə Barnabas ta ma à Antakiya pə daliyugo sə Siriya asa

²¹ Atə Pol tə Barnabas tə wazay anan ləbara mugom a à Derbe, aday do ahay bayak a tə təmahak sa daf nga pə Yesu. Pə dəba anahan a wa, ta ma a Listəra tə Ikoniya, tə Antakiya sə Pisidiya. ²² Tə varan məgala anə do a Yesu ahay à man ataya awan, anga aday tē pərahan azar sa daf nga pə Yesu tə mivəl kərtek awan. Aday ta wa: «Di zla à bahay a Mbərom nə tə dəcə ahay bayak awan.» ²³ À man ana do a Yesu ahay sə halay nga ataya fok, tə dəfan atan məcəf sə egliz ahay. Ta ga sumaya, ta ga amboh, aday tə mbəsak atan à alay inde anə Bahay Yesu a tinen a sa daf apan nga ata awan.

²⁴ Tə takas pu kon sə Pisidiya wa nà, tə dəzle pə daliyugo sə Pamfiliya. ²⁵ Tə wazay anan ləbara mugom a à wulen su doh sə Perge, aday ta zla way a tinen à wulen su doh sə Ataliya. ²⁶ À Ataliya wa kutok, ta ján à kwalalan inde sa zla way a tinen à Antakiya pə daliyugo sə Siriya maza awan, man a do ahay sə mbəsak atan à alay ana Mbərom inde, aday á gan atan sumor sa ga mer su way anahan ata awan. Mer su way ata dukwen, tə ndəvak anan kutok.

²⁷ Tə dəzle à Antakiya kutok nà, tə halan nga anə do a Yesu ahay, tə dəkan atan anan way a Mbərom sa ga tə tinen ataya fok. Ta jan atan nə Mbərom kə təkək anan cəved anə do su kon azar aya aday tē daf nga pə Yesu. ²⁸ Tə njahak à man ata pi zek tu do a Yesu ahay kiya bayak awan.

Ahalay nga məduwen a à Urəsəlima

15 Do sə Yahudiya azar aya ta zla à Antakiya, tə dazlan sə dəkan anan way anə mərək ahay, ta wa: «Kək kə gəden mədəndalas bay cəna, ki təmen bay! Si ki gəden mədəndalas kawa ana Tawrita a Musa sa ja aday.» ² Atə Pol tə

Barnabas ta kad apan bala bayak a tu do ataya, tə təre dadokdokkwe. Anga nan ta ja à wulen a tinen aya inde nà: «Waluko do ahay, atə Pol tə Barnabas pi zek tu do azar aya, tē zla à Urəsəlima saa cəcə 'am ata pu do maslan a Yesu ahay wa tə məcəf sə egliz ahay wa aday.»

³ Anga nan kutok, do a Yesu ahay à man ata ataya ta slan atan à Urəsəlima. Tinen apan ti zla tə daliyugo sə Finikiya tə Samariya nà, ta jan anə do a Yesu ahay nə do su kon azar aya dukwen tə dəfək nga pə Yesu. Ləbara ata a varan atan ataslay mivəl.

⁴ Atə Pol tə Barnabas tə dəzle à Urəsəlima nà, do maslan ahay tə məcəf sə egliz ahay, pi zek tu do a Yesu ahay fok tə təma atan. Tə təkəren atan way ana Mbərom sa ga tə tinen ataya fok. ⁵ Əna do a Yesu ahay aday tinen Farisa ahay ata tə slabak, ta wa: «Tədə, əna si do su kon azar ataya tē ngam sa gad mədəndalas aday tē pərahan azar anə Tawrita a Musa re aday.»

⁶ Do maslan ahay pi zek tə məcəf sə egliz ahay tə halay nga, tə wudəh anan 'am ata awan. ⁷ Tə njahak pa 'am ata nə mənjojək bay, Piyer a slabak, a wa: «Mərək uno ahay, kə sənən zle lele, kwakwa nà, Mbərom kə walak nen à wulen a kwanay wa sə wazan anan ləbara anahan mugom a anə do su kon azar aya, anga aday tē sləne anan, tē daf apan nga. ⁸ Matanan, Mbərom, do sa san mivəl sə do ahay fok ata, a dəkay anan nə kə təmahak anan do su kon azar ataya ta sə varan atan Apasay anahan Cəncan a, kawa anahan a sə varak uko anan anə mənuko ata re. ⁹ Mbərom nà, kə gəzłak mənuko pi zek wa itəbay. Kə pəsek atan anan ines a tinen ahay anga tə dəfək apan nga. ¹⁰ A nak ikwen sa ca mazan pə Mbərom wa ta sə tavakan atan way ma ba kawa wita nə angamaw? Dowan inde kə mbak apan sə dəfan apan anə Tawrita ata kulibay. Kwa mənuko, kwa

bije a mənuko ahay, da mbak ahay apan sə dəfan apan bay re. ¹¹ A'ay! Kawa ana Bahay a mənuko Yesu sa gak uko sumor aday sa tam ata nà, tinen dukwen ti tam nə anga sumor anahan ata re.»

¹² Pə dəba anahan a wa, man su do fok a njahay təttemtemme sə sləne way ana atə Barnabas tə Pol sa jan atan ata awan. Tə sləne way ana Mbərom sa ga masuwayan aya tu do maslan ataya à wulen su do su kon azar aya ata awan.

¹³ Ta ndav anan sə təker 'am ata cəna, Yakuba a slabak ite, a wa: «Mərak uno ahay, pəken sləmay lele. ¹⁴ Həna Simon Piyer a jak uko nə Mbərom kə dazlak anan sa gan nga anà do sə daliyugo ahay ta sə walay do ahay à wulen a tinen wa sə təra anan do anahan aya awan. ¹⁵ Do maja'am a Mbərom ahay tə vinde kawa winen ata awan, ta wa:

¹⁶ «Mbərom Fetek a wa:

Pə dəba wa ni may ahay, ni han anan doh ana bahay Dawuda ma mbazl ata awan.

Kwa kə tərak rəgay coy dəp nà, ni ndakay anan asa.

¹⁷ Matanan, do azar aya fok, do su kon azar aya nen sə walay atan sə təra do uno ahay ataya fok, ti pəlay nen.»[¶]

¹⁸ Həna anan nà, 'am uno awan, nen Mbərom Fetek do sa kay anan way ata kwakwa.»

¹⁹ Yakuba a ja asa, a wa: «Pi nen nà, dē vawan nga anà do su kon azar aya sə mbəda 'am pə Mbərom ataya bay.

²⁰ Suwan sə vinden atan ayak nà, tâ pa way mənjadak aya mə varan a anà pəra ahay ata bay, tâ ján uho bay, tâ rac sluwed sə way mə ngərew angərew ataya bay, tē sləba mez bay re.»^{§§} ²¹ Anga Tawrita a Musa nà, do ahay tinen apan ti wazay anan kwa həna kabay à wulen su doh ahay fok, hus ahay həna bəfaw?

Tinen apan ti jinge anan à doh sə wazay ahay pə luvon sa man uda fok re.»

**Ta slan dərəwel anà do a
Yesu ahay aday tinen do
su kon azar aya ata kutok**

²² Pə dəba anahan a wa, do maslan ahay tə məcəd sə egliz ahay tu do a Yesu ahay fok, ta ban 'am sə walay do ahay à wulen a tinen wa sa slan atan à Antakiya pə kərtek a tatə Pol tə Barnabas. Tə gəba Yudas inde, tə ngaman Barsabas re, tinen tə Silas, tinen do tə mazlaβ aya à wulen su do ana Yesu ahay inde. ²³ Ta slan atan tə dərəwel à alay inde. Dərəwel ata a ja nà:

«Manay do maslan ahay, tə məcəd sə egliz ahay, mərak a kwanay ahay, ma jak ikwen ayak 'am anà kwanay mə təra do a Yesu aya à wulen su do su kon azar aya aday mə njahay aya à Antakiya tə Siriya tə Silikiya ataya awan.

²⁴ «Mə slənək do a manay ahay inde ta zlak ayak əga kwanay, tə vawak ikwen nga ta 'am a tinen ahay bayak awan. Əna, manay sə slənək atan ayak bay.

²⁵ Anga nan, mə halay nga, mə walay do ahay, mi slənək atan ayak əga kwanay kutok. Ti zlak ayak tatə Barnabas tə Pol, car a manay ahay. ²⁶ Tinen nà, tə zukwa lize anan sifa a tinen anga sləmay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu. ²⁷ Anga nan, mə slənək ikwen ayak atə Yudas tə Silas, ti jak ikwen nə way a manay sə vindek ikwen ayak həna ataya kərtek awan.

²⁸ «Kà zlak anan à nga anà Apasay Cəncan a aday anà manay a re, mē zəgahak ikwen anan apan awan maza bay, si 'am a həna anaya awan: ²⁹ Kə rəcen sluwed sə way mə waslan a anà pəra ahay bay, kə sləben mez bay, kə rəcen sluwed sə way mə ngərew a angərew

[¶]15:17 Ca pə Amos 9.11-12.

^{§§}15:20 Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 18.6-18, 17.10-16.

bay, kâ jânen uho bay re. Kâ mbâsiken way ataya nâ, ki gen way lele aya awan.

«Njihen zay!»

³⁰Ta slan anan dō ataya, ta zla à Antakiya kutok. Tê dâzle à man ata cœna, tē halan nga anâ dō a Yesu ahay, tē varan atan anan dērewel a sē manan kutok. ³¹Tē jinge anan dērewel ata cœna, a varan atan atlaslay mível bayan a, anga kē varak atan mēgala bayak a re. ³²Atē Yudas tē Silas ta jan atan 'am sa man atan zek ahay bayak a, tē varak atan mēgala lele, bina tinen dō maja'am a Mbērom ahay.

³³Tē njahay à man ata zērat lele nâ, dō a Yesu ahay tē lagay atan, aday ta jan atan nâ tē dâzle tē zay. Ta ma à man ana dō sē slōnay atan ataya awan. [³⁴œna Silas ite nâ, a njahay à man ata awan.]

³⁵Aya œna, atē Pol tē Barnabas ite, tē njahay à Antakiya. Tinen pē kârtēk a tu dō a Yesu azar aya tē dakan atan anan aday tē wazan atan anan 'am a Bahay a mēnuko Yesu.

Atē Pol tē Barnabas tē gēzla nga

³⁶A njahay pē dœba wa mēnjœk nâ, Pol a jan anâ Barnabas, a wa: «Muko saa cay pē mērak a mēnuko sē dakan atan anan ahay 'am ana Bahay a mēnuko Yesu ataya awan, tē njahay hœna kœkœmaw.» ³⁷'Am ata a zlan à nga anâ Barnabas, aday a nan tē jâpay tē Yuhana sē ngaman Markus ata awan, ³⁸œna Pol ite nâ, a nan sē jâpay tē Markus sabay, anga winen kē mbœsakak atan à Pamfiliya, kē ndœvak anan mer su way a tinen sa ga ata bay. ³⁹'Am ata kâ zlak atan pi zek sabay, tē gēzla nga. Barnabas a gœba Markus, ta zla à Kiprus tē kwalalan. ⁴⁰Pol ite a gœba Silas, ta zla way a tinen. Mērak ahay ta ga amboh anga tinen aday Bahay Mbērom â pœrahan azar sa gan atan sumor anahan. ⁴¹Pol a zla tē daliyugo sē Siriya tē Silikiya, a varan mēgala anâ dō a Yesu ahay à man ataya awan.

Pol a gœba anan Timote à jâpay tē tinen

16 Atē Pol ta zla à wulen su doh sē Derbe, aday tē dâzle à Listœra kutok. Njavar a Yesu a inde à man ata tē ngaman Timote. May anahan a dŭkwen dō a Yesu a re, winen Yahuda ahay, aday bœbay anahan ite nē Gœrek ahay. ²Mērak ahay fok a Listœra tē Ikoniya tē hœran nga anâ Timote cœvedœbay. ³A nan anâ Pol sē gœba anan à alay. Anga nan, a gœba anan, aday a gœfan mēdœndalas. A ga matanan nâ, anga Yahuda ahay à man ata tē tœma anan, bina dō sa man ataya fok ta san zle, bœbay ana Timote nē Gœrek ahay. ⁴À man aya aday ta zlak ata cœna, ta jan way ana dō maslan ahay pi zek tē mœced sē egliz ahay à Urœsalima sa jan anâ dō ahay ataya awan, ta wa tē pœrahan azar anâ way ataya nē lele. ⁵Anga nan kutok, dō a Yesu ahay tē njadak mēgala, abaslay a tinen a ma nga sē zœga pa 'am pa 'am.

Cœn a zŭban anâ Pol

⁶Apasay Cœncan a a gafan 'am anâ atē Pol tu dō anahan ahay sē dākay anan 'am a Mbērom pē daliyugo sē Aziya. Anga nan, ta zla tē daliyugo sē Firigiya tē Galatiya. ⁷Tē dâzle pē magaga sē daliyugo sē Misiya nâ, ta gan may sa zla tē daliyugo sē Bitiniya, œna Apasay a Yesu kē mbœsakak atan cœved a bay. ⁸Anga nan, ta zla tē daliyugo sē Misiya, tē dazay à wulen su doh sē Tœruwas.

⁹Sē luvon ata kutok, cœn a zŭban anâ Pol, a canan anâ dō sē Makedoniya a inde mē tavay awan, a jan: «Kem, hayak à Makedoniya ite, kâ naa man umo zek.» ¹⁰Pē dœba ana cœn sē zŭban ata wa nâ, mē lavay zek sa zla pē daliyugo sē Makedoniya ata kutok, anga mē sœnak, Mbērom kē ngamak umo saa dakan anan lœbara anahan mugom a anâ dō sa man ataya awan.

Lidiya a tɔma sa daf nga pɔ Yesu à Filipi

¹¹ Ma ján à kwalalan inde à Tɔruwas, ma zla anan à Somotoras. Sidew a dukwen, ma zla à Niyapolis. ¹² À man ata wa kutok, ma zla à Filipi, wulen su doh a à day sɔ daliyugo sɔ Makedoniya mama'am a inde, man sɔ njahay sɔ Ruma ahay. Mɔ njahak à man ata dukwen, luvon ahay bayak a mɔnjɔk. ¹³ Pɔ luvon sa man uda awan, ma zla à wulen su doh wa, ma zla pa 'am zlinger, anga a ga pumo nà, Yahuda ahay ti ga amboh nɔ à man ataya awan. Mɔ njahay, ma kad bala pi zek tɔ uwar ahay mɔ halay nga aya à man ata awan.

¹⁴ À wulen a tinen wa nà, uwar a inde tɔ ngaman Lidiya, a nay à wulen su doh sɔ Tiyatira wa. A sukum anan way tɔ zana dɔzdaz aya awan. Winen nà, a taa hɔran nga anà Mbɔrom. Winen apan i pak slɔmay pɔ wazo a Pol, aday Bahay a mɔnuko a tɔban anan mivel anahan, a tɔma 'am ana Pol sa ja ata awan. ¹⁵ Winen tu dɔ su doh anahan ahay fok ta ga baptisma. Aday a jan umo: «Kak ki cen upo kawa nɔ dɔfak nga pɔ Bahay a mɔnuko tɔ didem a nà, hayak ikwen ahay, njihen àga nen awan.» A gan umo bɔlaray sa zla àga winen nɔ matanan.

Ta ban anan atɔ Pol tɔ Silas à dangay

¹⁶ Pɔ luvon a inde, manay apan mi zla à man sa ga amboh, mɔ zlangay tɔ bile a inde dɔna awan. Apasay lelibay a à winen inde. Anga nan, a mba apan sa san way saa tɔra pa 'am ataya awan. Do sɔ lavan nga anà dɔna ata ataya tɔ njadɔk anan dala ti mer su way anahan ata nɔ bayak awan.

¹⁷ Dɔna ata winen apan i pɔrahan umo azar tɔ azlah a, a wa: «Do a anaya nà, tinen dɔ si mer su way ana Mbɔrom sɔ bagɔbaga mburom ahay! Ti jak ikwen cɔvedɔ aday Mbɔrom i tam kwanay ata

awan.» ¹⁸ Winen apan i ja matanan luvon bayak awan.

Coy a cɔban anà Pol, a mbɔda 'am pɔ dɔna ata, a jan anà apasay lelibay ata, a wa: «Tɔ slɔmay ana Yesu Almasihu, hayak à dɔna a anan wa!» Cɔna, apasay ata a zlɔray à winen wa.

¹⁹ Do sɔ lavan nga anà dɔna ata ataya ta ca apan nɔ ti njadɔ wa dala sabay nà, ta ban anan atɔ Pol tɔ Silas, tɔ ngɔza atan tɔ wulen su doh ata à man sɔ sariya. ²⁰ Ta zla atan pa 'am su dɔ sa ga sariya ahay, ta wa: «Do anaya nɔ tinen Yahuda ahay, tinen apan ti slabak anan 'am ahay à wulen su doh a manay. ²¹ Tinen apan ti dɔkay anan way sa zla pi zek tɔ pɔra a manay ahay bay ataya awan. Mɔnuko nɔ Ruma ahay, dɔ mba apan sɔ pɔrahan azar anà pɔra a tinen ahay bay!»

²² Man su dɔ a a halay nga sɔ japay pɔ atɔ Pol tɔ Silas. Do sa ga sariya ataya ta jan anà suje ahay tɔ culok patan wa zana, aday tɔ ndabɔy atan. ²³ Tɔ ndabɔy atan bayak a lele nà, ta zla atan à dangay. Ta jan anà dɔ sa ba patan ata nà: «Ba atan nɔ lele.» ²⁴ A slɔne matanan cɔna, a zla atan ù doh sɔ dangay à mamasl ata awan, a ban atan à sɔsile inde.

²⁵ Man luvon a ga nà, atɔ Pol tɔ Silas ta ma nga sa ga amboh ta sa ga ara sɔ hɔran nga anà Mbɔrom. Do sɔ dangay azar ataya tinen apan ti slɔne re. ²⁶ Cɔna, daliyugo a bal, aday a bal anan doh sɔ dangay ata re. Mɔsudoh ahay tɔ tɔba zek, calalaw su dɔ a mɔ jaway ataya fok tɔ pɔsak, tɔ guce à mɔndak.

²⁷ Do sa ba pɔ dɔ ahay ù doh sɔ dangay ata a pɔdek. A canan anà mɔsudoh ahay mɔ tɔba aya ata cɔna, a ga apan nɔ dɔ sɔ dangay ahay tɔ hawak. Anga nan, a ndahay maslalam anahan, abay i vad anan nga anahan. ²⁸ Əna Pol a tɔba 'am, a jan ayak, a wa: «Kà gan awan i zek anak bay! Manay fok, manay inde.»

²⁹ Do sa ba pu doh sɔ dangay ata a cɔce uko, a haw ù doh, winen apan i jɔjar, a

slahay pa 'am ana atə Pol tə Silas. ³⁰ Coy, a mbəsakay atan ahay uho. A cəce patan wa, a wa: «Kem, ni ga ma aday nâ tam anaw?»

³¹ Ta jan kutok: «Kak kə dəfak nga pə Bahay Yesu nà, ki tam, iken tu do su doh anak ahay fok.» ³² Natiya tə təkəren atan 'am ana Bahay Yesu, winen tu do su doh anahan ahay fok. ³³ Sə luvon ata kutok, dōwan a sa ba doh sə dangay ata, a may atan uho, a banan atan anan mbəlak a tinen ahay, aday kwayan'a ta gan atan baptisma tu do su doh anahan ahay nə fok. ³⁴ A zla anan atə Pol tə Silas àga winen, a varan atan way sa pa. Winen tu do su doh anahan ahay fok, tinen mə taslay mivel aya awan, anga tə dəfak nga pə Mbərom.

³⁵ Ide a cəde cəna, do sa ga sariya ahay ta slan suje ahay saa jan anà do sa ba pə do ahay ù doh sə dangay nà, à mbəsak anan atə Pol tə Silas. ³⁶ Natiya, do sa ba pu doh sə dangay a jan anà Pol, a wa: «Do sa ga sariya ahay tə slənak do ta wa nê mbəsak kwanay. Ki mben apan sa zla way a kwanay kutok. Zlen tə zay.»

³⁷ Əna Pol a jan anà suje ataya, a wa: «Tə njadək pumo ines sə awan bay, aday tə ndabək manay pə ide sə do ahay fok. Manay dukwen do sə Ruma ahay re! Ta dəf manay à dangay. Həna nà, a nan atan sə mbəsak manay tə akar a dāw? I ga zek kula bay! Si do sa ga sariya ataya tã nay sə mbəsak manay tə alay a tinen aya awan.»

³⁸ Suje ataya ta zla, ta jan anà do sa ga sariya ataya nə atə Pol tə Silas nà, do sə Ruma ahay. Tə sləne sa jəka tinen do sə Ruma ahay ata cəna, ta ma nga pə ajəjar. ³⁹ Anga nan, ta zla à man a tinen awan, tə cəce patan wa apəse zek. Aday tə mbəsakay atan ahay à dangay wa kutok, ta sa jan atan nə tã zla à wulen su doh a tinen ata wa. ⁴⁰ Atə Pol tə Silas ta nay à dangay wa lele nà, ta zla tə àga Lidiya asa. Tə halay nga tə mərak ahay

à man ata awan, tə varan atan məgala. Ta zla way a tinen pa 'am kutok.

Atə Pol tə Silas ta zla à Tesaloniki

17 Atə Pol tə Silas tə mbəsak Filipi, ta zla tə wulen su doh sə Amfipolis tə Apoloniya, tə dəzle à Tesaloniki. Doh sə wazay ana Yahuda ahay inde à man ata awan. ² Pol a zla ù doh ata awan, kawa anahan a sa taa zla kwa aha ataya re. À luvon sa man uda aya maakan nə tinen apan ti mbəda alay pa 'am sə Deftere a Mbərom tu do ataya awan. ³ Winen apan i dakan atan anan nà, Deftere a Mbərom a ja nà, si təktek Almasihu i ga dəce, i mac, i slabakay à məke wa aday. Pol a wa: «Yesu a nen sa jak ikwen 'am anahan a həna ata nà, winen nə Almasihu.» ⁴ Azar su do a tinen aya nə tə təmahak 'am a tinen ata awan, tə pərahan azar anà Pol tə Silas. Matana re, Gərek ahay bayak a sə dəfan apan anà Mbərom ataya tə dəfak nga pə Yesu, tinen pə kərtek a tə uwar zlıle aya awan, aday tinen mənəcək bay re.

⁵ Anga nan kutok, Yahuda ahay ta ga patan sərak. Tə halan nga anà do kəriya aya à lumo ahay wa, aday tə slabakan anan mivel anà do ahay à wulen su doh inde tə abəbal awan a tinen ata awan. Yahuda ahay ta zla àga dōwan inde tə ngaman Yason, saa pəlay anan atə Pol tə Silas, aday ti zla atan uho pa 'am sə do ahay. ⁶ Əna ta ca apan nə tə njadək atan à man ata bay cəna, ta ban anan zek a Yason awan, pi zek tə mərak azar aya, ta zla atan pa 'am su do sə lavan nga anà wulen su doh ata awan. Ta zlah, ta wa: «Sə slabak anan 'am kwa aha pə dalyugo fok nə do a anaya awan. Həna, ta nak àga mənuko re. ⁷ Yason dukwen kə təmahak atan àga winen. Awan a bənan atan mbiyed ta 'am ana bahay sə Ruma bay re. Ta wa bahay sə dōwan a tinen a hinen inde tə ngaman Yesu.» ⁸ Ta 'am a tinen a matanan ataya kutok, tə jə-

nan pə mivél anà dō ahay tu dō sə lavan atan nga ataya təkə kutok. ⁹Do sə lavay nga ataya ta gan bəlaray anà Yason tu dō a Yesu azar ataya tē varan atan dala aday ti mbəsak atan uho tamak.*

Atə Pol tə Silas ta zla à Bereya

¹⁰Luvon a ga cəna, dō a Yesu ahay ta slan anan atə Pol tə Silas à Bereya. Tə dözle à man ata ite nà, ta zla ù doh sə wazay ana Yahuda ahay. ¹¹Do sə Bereya ahay nà, tinen kawa dō sə Tesaloniki ahay itəbay, tinen dō səkkəffe aya awan. Tə rəzlek anan à nga wa sə sləne ləbara a Yesu nə bayak awan. Pə ife sə cəde fok, tinen apan ti jangay Deftere a Mbərom aday sa san wa nà, 'am a Pol a sa ja ata nə dīdek aya daw. ¹²Do ahay bayak a à wulen a tinen ahay wa, tə dəfak nga pə Yesu. Uwar sə Gərek ahay zliile aya bayak a pi zek tə Gərek mungol aya bayak a ta dəf nga pə Yesu.

¹³Əna Yahuda ahay à Tesaloniki tə sləne Pol winen apan i wazay 'am a Mbərom à Bereya nà, ta nay à Bereya a re, tə dazlan sə jugwar 'am pə dō ahay wa kawa àga tinen ata re. ¹⁴Cəna, mərak ahay tə lagay anan Pol pa 'am sə bəlay məduwen ata awan, əna atə Silas tə Timote nə tə njahay à Bereya hwiya. ¹⁵Do a sə lagay anan Pol ataya tə lagay anan hus à Atena, aday ta sa ma à Bereya kutok. Pol a jan atan nà, tã jan anà atə Silas tə Timote nə tē njadək anan ayak bəse.

Pol a wazay à wulen su doh sə Atena

¹⁶Pol winen apan i ba anan atə Silas tə Timote à Atena. A ca apan nà, wulen su doh ata fok ma rah a tə pəra ahay bayak a cara cara. A cəban. ¹⁷Anga nan, ta kad bala pi zek tə Yahuda ahay aday tu dō su kon aya azar a sə həran nga anà Mbərom ataya ù doh sə wazay a tinen.

Matanan re, kwa à lumo ahay dukwen, winen apan i kad bala tə dō ahay.

¹⁸Do ahay inde sə pərahan azar anà atətək way ana Epikuri ahay tə Sitoyiki ahay, tə kadək bala pi zek tatə Pol ata re. Azar aya ta wa: «Do sə təbəlem a anan, a ja nə ma ite anaw?» Do maza aya ite ta wa: «Izəne a ja 'am sə pəra sə mədurlon ahay!» Ta ja matanan, anga Pol winen apan i dəkay anan nə 'am a Yesu ta 'am sə aslabakay anahan à məkə wa. ¹⁹Anga nan, tə zəba anan Pol aday ta zla anan pa 'am sə dō ahay à man a sə ngaman Ariyopagos ata awan, ta wa: «A nan umo sə sləne atətək way anak a wiya ata awan. ²⁰Azar sa 'am aya nə kula mə slənek bay. A nan umo sa san anan.» ²¹Do sə Atena ahay pi zek tə mədurlon aya mə njahay a à man ata ataya fok, ta ga awan itəbay, si ta pak adəka nə sləmay pə way wiya aya awan, aday ti kad apan bala.

²²Natiya Pol a tavay pa 'am sə dō ahay à Ariyopagos, a wa: «Kwanay Atena ahay! Na ca apan nà, kə rəzlen anan à nga wa sa ga pəra a kwanay ahay nə lele. ²³Anga nen apan ni bar à wulen su doh a kwanay nà, nə canan à man sə pəra a kwanay ahay, aday na tan à nga anà man sə gədan dundo anà way ahay dukwen, mə vinde apan natiya: “Anga mbərom a dōwan a san sləmay a bay ata awan.” Aka aday, dōwan a kə həren anan nga ata, kwa à ga nə kə sənən anan bay, nen ni dəkak ikwen anan sləmay anahan a kutok.

²⁴«Sə ndakay daliyugo pi zek tə way a uda ataya fok nə winen awan. Winen Bahay sə bagəbaga mburom tə daliyugo a təkə. A njahay ù doh su dō zənzen a sa han tə alay ata bay. ²⁵Mbərom kà gak anan may dō ahay ta gan awan bay, anga sə varan sifa tə apasay a pi zek tə way azar aya anà kuwaya adəka nə winen.

*17:9 Abay dala ata nà, ti i man atan anan, əna kak ta gak ines hinen asa, dōwan i man atan anan sabay.

²⁶ A ndakay do mama'am awan, aday tɔ winen kutok, a ndakay zahav sɔ do ahay fok. A varan atan tɔ njahay pɛ daliyugo a anan. Kwa hɛna kabay, kɛ dɛfak atan magaga tɔ alay a sɛ njahay a tinen pɛ daliyugo a re. ²⁷ A ga matanan nà, anga aday do ahay tɛ pɔlay anan, izɛne ti njad anan ta sɛ tɛtam atɛtam. Əna Mbɛrom winen dɛren tɛ mɛnuko bay. ²⁸ Anga 'am inde a wa:

“Sifa a mɛnuko, abal zek a mɛnuko, tɔ anjahay a mɛnuko dukwen, ta nay ahay nɛ à winen a wa.”

«Kawa ana do sa ga ara a kwanay sa ja dukwen, a wa:

“Mɛnuko dukwen, gwaslay anahan ahay.”

²⁹ «Matanan, mɛnuko wan ana Mbɛrom ahay. Aday dɛ sa bayak sa jɔka Mbɛrom a ga minje tɛ mezeze sɛ do ahay sɛ ndakay way nɛ tɔ alay a tinen aya ata bay, tinen mɛ ndakay aya nɛ sɛ gura, sɛ dala, kabay su kon. ³⁰ Mbɛrom kɛ sɛmak anan anà do ahay sa ga way matanan à alay a ta san 'am anahan fan bay ata awan. Əna hɛna kà jak anan anà do ahay kwa aha fok tɛ yam pɛ ines a tinen ahay, tɛ mbɛsak cɛved a tinen a lelibay ataya kutok. ³¹ Anga kɛ dɛfak luvon a aday i gan sariya tɛ cɛved a anà daliyugo fok ata awan. Kɛ walak anan dɔwan a saa ga way ata coy. A kan anan anà do ahay ta sɛ slabakay anan ahay à mɛke wa.»

³² Tɔ slɛne 'am ana Pol sa ja 'am sɛ slabakay ahay à mɛke wa ata cɛna, do a azar a ta ma nga sɛ mbasay apan. Əna azar su do aya ite, ta wa: «A nan umo sɛ slɛne 'am a anan pac hinen asa.»

³³ Natiya Pol a mbɛsak atan, a zla way anahan. ³⁴ Aday cɛkɛbay do azar aya dukwen tɛ dɛfak apan nga, tɛ pɛrahak anan azar. À wulen su do ataya nà, dɔwan a inde tɛ ngaman Diyoniysiyus, do sɛ Ariyopagos, tɛ uwar a sɛ ngaman

Damaris ata, aday tu do azar aya kutok re.

Pol a wazay a Korintu

18 Pɛ dɛba wa cɛna, Pol a slabak à Atena wa, a zla à Korintu. ² A tan ayak à nga anà dɔwan a inde tɛ ngaman Akilas, winen Yahuda ahay, tɛ wahan anan à Pontus. Kɛ njahak bayak a bay ta nay ahay tɛ uwar anahan Pɛriskila à Italiya wa, anga bahay sɛ Ruma sɛ ngaman Kɛlawdiyus ata a rɛzlay anan Yahuda ahay fok à Ruma wa. Pol a zla àga tinen, ³ tɛ njahay pɛ kɛrtek awan, ta nga ambar sɛ ndakay doh ataya pɛ kɛrtek awan, anga mer su way a tinen a nɛ kɛrtek. ⁴ Pɛ luvon sa man uda fok cɛna, Pol a kad bala pi zek tɛ Yahuda ahay tɛ Gɛrek ahay ù doh sɛ wazay ana Yahuda ahay, anga a nan nɛ tɛ dɛf nga pɛ Yesu.

⁵ Atɛ Silas tɛ Timote ta nay ahay kwa à Makedoniya wa, tɛ dɛzle à man a Pol. Matanan, Pol a mbɛsak sa nga ambar, anga sa ga wazo pac pac, ta sa jan anà Yahuda ahay tɛ dɛdek a Almasihu nɛ, Yesu. ⁶ Əna Yahuda ahay tɛ tɛmahak anan anan 'am anahan ata bay, ta ma nga sɛ ganahan. Anga nan, Pol a bɛzlam anan morbodok sɛ zana anahan, a jan atan tɛ angraz a, a wa: «Ka sak a lizen nà, 'am a pa nga a kwanay kutok, bina 'am uno sabay. Hɛna nà, ni wazan anà do su kon azar aya awan.»

⁷ Matanan, a mbɛsak atan sɛfek, a zla way anahan àga dɔwan a inde tɛ ngaman Titiyus Yustus. Dɔwan ata nà, a dɛfan apan anà Mbɛrom. Doh anahan a dukwen, pɛ cakay su doh sɛ wazay ana Yahuda ahay. ⁸ Kɛrispus, do sɛ lavan nga anà doh sɛ wazay a tinen ata, a dɛf nga pɛ Bahay Yesu tu do su doh anahan aya tɛke. Do sɛ wulen su doh sɛ Korintu ahay sɛ slɛne 'am ana Pol ataya bayak a tɛ dɛfak nga pɛ Yesu, aday ta gak baptisma re.

⁹Pə luvon a inde, Pol ma njak ahan a, cœn a zušan. Bahay Yesu a jan nà: «Kê jəjar bay, đakay anan 'am uno hwiya, kê tacay 'am bay. ¹⁰Nen inde tē iken. Dowan saa vəze apak sē lamak ibay. Anga do uno ahay inde à wulen su doh a anan bayak awan.» ¹¹Pol a njahay à man ata ava daz tē kiya mbərka, i đakan anan 'am a Mbərom anà do ahay.

¹²À alay Galiyo winen guverner sē daliyugo sē Akaya ata nà, Yahuda ahay tē halay nga, ta ban anan Pol, ta zla anan pa 'am sē sariya. ¹³Ta wa: «Dowan a anan winen apan i njak anan do ahay aday tē həran nga anà Mbərom tē cəved a kawa ana Tawrita a mənuko sē đakay anan ata sabay!»

¹⁴Abay Pol mə lavay zek a sa ja 'am, əna Galiyo sē đowan ata a wa: «Yahuda ahay, abay â ga nə ines sē laman anà ngomna kabay ines a hinen nà, ni tēma 'am a kwanay, ¹⁵əna kak kê tərak avad uway pa 'am kəriya aya, pə sləmay ahay, aday pə Tawrita a kwanay cukutok nà, gen anan sariya kawa Tawrita a kwanay a sa ja. Nen ni ga zahav sē sariya a anan bay.» ¹⁶Natiya ta razl atan à man sē sariya wa. ¹⁷Ta ban anan Sostenes, do sē lavan nga anà doh sē wazay a tinen, tē ndabay anan pa 'am sē do ahay à man sa ga sariya. Əna kà gak anan à nga wa anà Galiyo bay.

Pol a ma à Antakiya

¹⁸Pə dəba anahan a wa, Pol a njahay à Korintu luvon bayak awan, aday a mbəsak anan mərak ahay kutok. A zla à kwalalan inde, winen tē Pəriskila tē Akilas, ta zla à Siriya. Əna a saa ján à kwalalan inde à Kenkeriya nà, a fađ anan nga pi zek wa, anga way anahan sē mbəday apan ata awan.

¹⁹Tə dəzle à wulen su doh sē Efesus. Pol a mbəsak anan atə Pəriskila tē Akilas à man ata awan. A zla ù doh sē wazay ana Yahuda ahay, ta kađ bala sa 'am a

Yesu pə kərtek awan. ²⁰Tə cəce â njahay apan tē tinen mba, əna Pol a ngam bay. ²¹I sa zla way anahan nà, a jan atan, a wa: «Kà zlak anan à nga anà Mbərom nà, ni i may ahay àga kwanay.» A ján à kwalalan inde, a mbəsak Efesus kutok.

²²Pol a dəzle à Kaysariya nà, a zla sa jan ahay 'am anà do a Yesu ahay. Aday a zla way anahan à Antakiya kutok. ²³A njahay à man ata mənjoek nà, a zla way anahan asa. A bar pə daliyugo sē Galatiya tē Firigiya, a varan məgala anà do a Yesu ahay fok.

Apolos a wazay à Efesus tē Korintu

²⁴Dowan a inde tē ngaman Apolos a nay à Efesus. Winen Yahuda sē Aleksandriya ahay. A san 'am zle, a san Deftere a Mbərom zle lele. ²⁵Kē tətakak cəved sē pərahan azar anà Bahay Yesu lele re, a wazay lele tē məgala si zek anahan a tēke, a đakay anan 'am a Yesu tē cəved a lele. Əna a san nə baptisma ana Yuhana đəkđek coy. ²⁶Matanan kutok, a dazlan sa ja 'am mənəna sē jəjar ù doh sē wazay ana Yahuda ahay. Atə Pəriskila tē Akilas tē sləne anan 'am anahan ahay, aday tē gəba anan àga tinen, tē đakan anan apan cəved ana Bahay Yesu lele asa.

²⁷Pə dəba anahan a wa, Apolos a gan may sa zla pə daliyugo sē Akaya. Do a Yesu ahay à Efesus tē varan məgala sa zla, aday tē vinden đerewel anà mərak a tinen ahay à man ataya awan, anga aday tē tēma anan lele. A dəzle à man ata nà, a man zek anà do a Yesu ahay bayak a tē sumor a Mbərom sē varan ata awan. ²⁸A vad uway tē Yahuda ahay pa 'am sē do ahay, 'am aday Yahuda ahay tē sənək sē mbəđahan apan bay. A đakan atan anan à Deftere a Mbərom inde nà, tē đidəm a Almasihu nə Yesu.

Pol a wazay à Efesus

19 À alay a Apolos winen à Korintu nà, Pol a zla tē daliyugo sē

Galatiya tə Faragiya, a dəzle à wulen su doh sə Efesus. À man ata kutok, a tan à nga anà do a Yesu ahay. ²Pol a cəce patan wa, a wa: «À kwanay sa daf nga pə Yesu ata nà, kə njiden Apasay Cəncan a daw?»

Tə mbəđahan apan, ta wa: «Kula mə slənek 'am sə Apasay Cəncan a bay jiga awan.»

³Pol a jan atan asa, a wa: «Aday kə njiden baptisma wura kəla anaw?»

Ta wa: «Ma ga nə baptisma mbala ana Yuhana.»

⁴Pol a wa: «Baptisma ana Yuhana nà, anga sə dakay anan kə yimak pə ines anak ahay cəna coy. Yuhana a jan anà Isəra'ila ahay t̄a daf nga pə dowan a saa nay ahay pə dəba anahan wa ata awan, kawa sa ja nà, Yesu.»

⁵Tə sləne matanan cəna, tə təma sa ga baptisma tə sləmay ana Bahay Yesu kutok. ⁶Pə dəba anahan a wa nà, Pol a dəfan atan alay pa nga, aday Apasay Cəncan a a nay patan. Tə dazlan sa ja 'am ta 'am su kon aya aday ta san bay ataya awan. Aday ta man anan 'am a Mbərom anà do ahay kutok. ⁷Abaslay su do sa ga baptisma ataya nə i ga kuro nga cew.

⁸Kiya maakan nà, Pol a taa zla ù doh sə wazay ana Yahuda ahay à Efesus à man ata awan. Winen apan i jan atan 'am sə bahay a Mbərom mənəna sə jəjar, anga a nan nə t̄a daf nga pə Yesu lele. ⁹Əna do azar a nə ta ma nga sə kurray anan nga a tinen ahay, ta ngam sə təma 'am anahan ata bay. Tinen gədek a ja 'am lelibay a pə cəved a Yesu pa 'am sə do ahay. Anga nan kutok, Pol a ra anan do sa daf nga pə Yesu ahay, ta zla way a tinen. Pə idə sə cəde fok, a zla sa kad bala tə do ahay à man sə jangay ana Tiranus. ¹⁰A taa ga nə matanan, həna ava cew. Natiya kutok, do sə daliyugo sə Aziya ahay fok tə sləne 'am a Bahay Yesu, Yahuda ahay pi zek tu do su kon azar aya awan.

Ləbara ana wan a Sikuwas ahay

¹¹Matanan, Mbərom kə gak mer su way ma ga masuwayan aya nə bayak a tə alay ana Pol. ¹²Kwa zana kabay masuwar a tinen sə laman anan ayak anà zek a Pol ata nà, do ahay ta zlan anan ayak anà do sə dəvac a tinen ahay. Dowan a dəvac ataya fok tə mbərak, aday dowan a məhərvov a gan atan ataya, apasay sə məhərvov ahay dükwen ta nak à tinen wa re.

¹³À alay ata dükwen, Yahuda azar aya inde tinen apan ti bar sa razl apasay sə setene ahay. Aday tə təkər anan sa razl setene ahay tə sləmay a Bahay Yesu ite. Ta wa: «Ma jak tə sləmay ana Yesu a Pol sə wazay 'am anahan ata nà, hayak ahay à dowan a anan wa!» ¹⁴Sa ga awan ata nà, wan ana Sikuwas ahay cuwəbe. Sikuwas aday nà, winen bahay sə gəđan dundo anà way ahay anga Mbərom.

¹⁵Ta ja matanan ata cəna, apasay a lelibay ata a mbəđahan atan ahay apan, a wa: «Na san Yesu zle, Pol dükwen na san 'am anahan a zle re, əna kwanay nə maya anaw?» ¹⁶Dowan a apasay lelibay a à winen inde ata, a kad patan tə məgala, a mbasay patan, a ga patan mbəlak, a ngəraw patan wa zana a tinen ahay à məndak. Ta nay ù doh anahan wa, ta haw way a tinen.

¹⁷Yahuda ahay pi zek tu do su kon azar aya mə njahay aya à Efesus ata fok tə sləne 'am ata nà, mbac a slahan atan, aday do ahay ta ma nga sə varan zlangar anà sləmay ana Bahay Yesu. ¹⁸Do ahay bayak a à wulen su do a Yesu ahay ta nay, tə dakay anan way a tinen sa ga lelibay aya pa 'am sə do ahay fok. ¹⁹Do sa taa ga maram ataya ta ray anan dərəwel sə maram a tinen ataya fok uho, ta vak anan pa 'am sə do ahay. Tə baslay anan dala sə masa sə dərəwel ataya fok

nà, a ga dala sə *dinar*[†] mbulo kwa kuro dāra (50,000).²⁰ Matanan, 'am a Bahay Yesu a ta 'am tē mēgala awan tēday.

Do ahay tē vāze pē Pol à Efesus

²¹ Pē dēba sə way ata wa nà, a nan à Pol sa zla à Urēsālīma tē cēved sə Makedoniya tē Akaya. A wa: «Na zlak à Urēsālīma nà, tēktek ni zla à Ruma re.»²² A slan dō si mer su way anahan ahay cew à Makedoniya, atē Timote tē Erastus. Aday wīnen a njahay pē daliyugo sə Aziya hamak.

²³ À alay ata ite, 'am mēduwen a a slabak à wulen su doh sə Efesus, anga cēved sə pērahan azar anà 'am ana Bahay Yesu.²⁴ Dowan a inde à man ata tē ngaman Demetriyus, wīnen dō sə tēvad. A ndakay doh sə pēra a tinen a inde tē ngaman Artemis tē dala. Mer su way anahan ata a gan dēdēffa anà dō anahan a sa ga mer su way pi zek ataya awan.²⁵ A ngaman anà dō si mer su way anahan ahay pē kērtēk a tu dō sə tēvad ahay fok. A jan atan, a wa: «Kwanay dō ahay, kē sēnen zle, mer su way a mēnuko a anan ata a mak uko zek.²⁶ Kwanay a dūkwēn, kē cīnen anan, kē slēnen way ana dōwan a sə ngaman Pol ata sa ga. A wa pēra sə dō ahay sə ndakay tē alay ataya fok nē tē tērak mbērom ahay tē dīdek a bay. Do ahay à Efesus a anan bayak awan tē tēmāhak 'am anahan ata, aday pi zek mēduwen sə daliyugo sə Aziya dūkwēn, dō ahay tē tēmāhak 'am anahan ata re.²⁷ Kak matanan hwiya cēna, dō ahay ti i kēfey anan mer su way a mēnuko a anan. Matanan cēna coy bay re. Do ahay ti mbēsak sə varan zlangar anà doh ana Artemis, mbērom a mēnuko mēduwen awan. Aday Artemis, mbērom ana dō sə Aziya ahay fok tē dō ahay pē daliyugo fok sə hēran nga ata, i lize anan mazlāb anahan!»

²⁸ Do ahay tē slēne wan sa 'am ata cēna, ta ga mīvel, tē dazlan sa zlah awan, ta wa: «Artemis sə Efesus ahay nà, mēduwen awan!»²⁹ 'Am ata a ta 'am sēneh à wulen su doh inde, a slabakan anan mīvel anà dō ahay fok. Ta ban anan dō ana Pol ahay cew, atē Gayus tē Aristarkus, tinen Makedoniya ahay. Ta zla atan à man sa taa gēsle a tinen sə kukwa awan.³⁰ Pol dūkwēn abay a nan sa zla à man a tinen ata re, ēna dō a Yesu ahay tē gafan 'am.³¹ Mēced sə daliyugo sə Aziya ahay, car ana Pol ahay, tinen dūkwēn ta slan dō saa jan nà, à sa zla à man sə gēsle ata bay.

³² À alay ata nà, mawrasan a zlan à mīvel inde anà man su dō fok. Kuwaya a zlah nē 'am anahan cara, anga alay a van anà dō ahay a nà, ta san 'am a sə halan atan apan nga ata bay.³³ Yahuda ahay tē gēba anan dō a tinen inde tē ngaman Aleksandire pa 'am sə dō ahay. Do azar aya tē dākan way a sə tēra ata, aday à jan anà dō ahay. Aleksandire a cakaf alay à mburom aday dō ahay tā pak slēmay, i jan atan anan 'am awan.³⁴ Aya ēna, man su dō a san anan sa jēka wīnen Yahuda ahay ata nà, a zēga anan apan sə bēbal awan adēka. I ga way sə ler cew tinen pa 'am kērtēk a: «Artemis sə Efesus ahay nà, mēduwen awan!»

³⁵ Coy kutok, sēkēreter sə wulen su doh ata a mba apan sə mbacay anan 'am ata awan, a wa: «Kwanay Efesus ahay! Kuwaya fok a san zle, wulen su doh a mēnuko Efesus nà, i ba anan doh ana Artemis, mbērom mēduwen ata awan, aday i ba anan pēra sa ga anan minje tē wīnen a sə slahay ahay à mburom wa ata re.³⁶ Dowan a saa mba apan sə mēman anan way ataya nē ibay. Anga nan, guko ngatay aday, sēnen way a kwanay a saa ga ata awan.³⁷ Dowan a kwanay sə bēnay à man a anan ataya dūkwēn,

[†]19:19 *Dinar* kērtēk nà, àga tinen dala si mer su way sə hway kērtēk.

tə kərak awan ù doh cəncan a wa bay, tə gənahak anan anà mbərom a mənuko bay re. ³⁸ Kak Demetriyus tu do anahan ahay a nan atan sa zlah pə dōwan a nà, suwan tâ zla anan 'am a à man sə sariya tə alay awan. Ti tan ayak à nga anà bahay aya à man ata awan. ³⁹ Bina, kak a nak ikwen way maza cəna, haluko anan nga anà bahay ahay aday ti gak ikwen anan sariya awan. ⁴⁰ Bina, way a sə təra biten ata nà, izəne, Ruma ahay ti ja nà, də vəzek pə ngomna. Ata i var puko cəved sə mungok adəka, anga dī i mba apan sə dakan anan à ngomna way a sə halak uko apan nga kawa həna anan ata bay.» ⁴¹ A ndav anan sa jan atan anan 'am ata cəna, a wa do ahay tâ ta 'am.

Pol a zla à Makedoniya tə Akaya

20 'Am ata a mbacay nga lele nà, Pol a halan nga anà do a Yesu ahay. A man atan anan mivél ù doh, aday a mbəsak atan, a zla way anahan pə daliyugo sə Makedoniya. ² A bar pə daliyugo ata sa man anan mivél ù doh ta 'am ahay cara cara anà do ahay. A dəzle pə daliyugo sə Akaya kutok, ³ a njahay kiya maakan à man ata awan. Winen apan i lavay zek abay sa zla pə daliyugo sə Siriya, əna a sləne nà, Yahuda ahay ta gan may sa vad anan. Anga nan, a ma way anahan tə daliyugo sə Makedoniya. ⁴ Sa zla tatə Pol nà, Sopater wan ana Pirus, winen Bereya ahay, Aristarkus tə Sekundus, tinen Tesaloniki ahay, tatə Gayus do sə Derbe ahay, tatə Timote, tatə Tikikus tə Torofimus, tinen do sə Aziya ahay. ⁵ Tinen nà, tə lahan umo pa 'am, ta saa ba manay à Təruwas. ⁶ Manay nà, ma zla à Filipi wa pə dəba sə azar uko sə Pasəka ata wa, saa ján à kwalalan inde. A ga luvon dāra nà, ma njad atan à Təruwas a kutok. Mə njahay à man ata lumo pam.

Pol a zla à Təruwas

⁷ Pac sə sime suko a nà, mə halay nga sa pa way sa pa cəncan awan, aday Pol winen apan i jan 'am anà do ahay. Kə njahak apan nə hus à man luvon, anga sidew a nà, a nan sa zla way anahan. ⁸ Ù doh a manay sə halay uda nga ata nà, lalam ahay uda nə bayak awan. ⁹ Wan a inde njarav a tə ngaman Ewtike, mə njahay a à mufəlok su doh ata awan. Pol winen apan i tətakan anan way anà do ahay hwiya, aday Ewtike sə maka a ya nga, a dangwaz, a slahay ahay à məndak kwa ahay à sewene ata wa. Tə gəba anan nà, winen ma mac awan. ¹⁰ Pol a dazay ahay, a cakaf anan, a ban anan pi zek anahan həmbok, a wa: «Kə jilen awan bay, winen tə sifa awan!» ¹¹ Aday a ján, a ma ù doh a mə cərazl ata re, a gəzla anan pen aday ta pa kutok. Ta kad bala pi zek hus ana pac sə sləray ahay. Pol a zla way anahan kutok. ¹² Wan a njarav ata nà, do ahay tə lagay anan agay, winen tə sifa a zay. Way ata kə taslak atan anan mivél bayak awan.

Pol a zla à Miletus

¹³ Pə dəba anahan a wa nà, ma zla way a manay. Ma ján à kwalalan inde sa zla à Asos. Əna Pol a jan umo nə mǎ lah, anga a nan sa zla nə tə cəved sə dədala. ¹⁴ A bənak ayak manay à Asos nà, mə gəba anan tə manay à kwalalan inde, ma zla jiya à Mitilen. ¹⁵ Mə slabak à man ata wa tə kwalalan sidew awan, mə dəzle bəse tə Kiyos. A njahay luvon kərtek nà, mə dəzle à Samos. A njahay luvon kərtek asa cəna, mə dəzle à Miletus kutok. ¹⁶ A nan anà Pol sə tavay à Efesus bay, anga a nan sə njahay bayak a pə daliyugo sə Aziya sabay. A zla tə guzlgozl a anga a nan sə dəzle à Urəsəlima aday ti sa ga azar uko sə Pentekosta, kak i ga zek nà, na.

Pol a jan 'am anà Efesus ahay

¹⁷ À Miletus wa, Pol a slənay ahay do ahay saa ngaman ayak anà maced' sə egliz ahay à Efesus wa. ¹⁸ Tə dəzley ahay pə cakay ana Pol cəna, a jan atan 'am, a wa: «Kə sənən zle, nə njahay tə kwanay à alay a nen àga kwanay ata nə kəkəməw, kwa anuno sa nay ahay pə daliyugo sə Aziya a anan. ¹⁹ Na gan mer su way anà Bahay a mənuko nà, nen mə nahay nga awan, tə idə sə ayam awan, aday à dəcə ahay inde, anga Yahuda ahay tə pəlak su go sədək. ²⁰ Kə sənən zle, à wazo uno ahay inde fok, nə dəkək pikwen wa awan bay. Kak way sa mak ikwen zek inde nà, na jak ikwen anan coy. Nə tətakak ikwen anan way ahay pa 'am sə do ahay, aday à gulom su doh a kwanay ahay re. ²¹ Nə dəkək anan anan ləbara a Yesu anà Yahuda ahay, anà do su kon azar aya tinen Yahuda ahay itəbay ataya re. Na jan anà do ahay fok, yimen pə ines a kwanay, mbədihen 'am pə Mbərom, aday dəfen nga pə Bahay Yesu.

²² «Həna nen apan ni zla way uno à Urəsalima. Su go bəlaray sa zla à man ata nə Apasay Cəncan awan. Na san way a saa təro à Urəsalima ata bay. ²³ Way inde kərtek na san cəna, kwa ni zla aha fok dəkwen, Apasay Cəncan a u jo nà, dəcə ahay inde ti to nga, aday ni pa dangay re. ²⁴ Əna, kwa à ga nə nə məcak, kwa à ga nə nen tə sifa awan, pi nen a nə way kərtek awan. Kak nə ndəvak anan mer su way a Bahay Yesu sə vuro anan ata nà, coy. Mer su way ana Bahay Yesu a sə ngumo apan ata nà, sə dəkək anan ləbara sə sumor a Mbərom sa gan anà do ahay ata awan.

²⁵ «Sənən anan, nə bərak à wulen a kwanay, nə dəkək anan ləbara sə bahay a Mbərom, əna həna ki i cinen uno kula sabay. ²⁶ Anga nan kutok, ni jak ikwen həna biten tə məgala si zek uno a təkə nà: Na gak anan way nen sa mba

apan ata anga aday kə njiden sifa sa ndav bay ata awan. Kak dəwan inde kə dəkək nga pə Yesu bay nà, wita 'am uno sabay. ²⁷ Abay na jak ikwen anan way a Mbərom sa gan may nà jak ikwen anan ata nə fok, nə dəkək pikwen wa awan bay. ²⁸ Gen anan nga i zek ahay lele, aday gen anan nga anà do a Yesu ahay Apasay Cəncan a sə varək ikwen sa gan nga ataya awan re. Təren do sa gan nga anà do a Yesu ahay fok, do anahan a sa tam atan ti mez anahan ataya awan. ²⁹ Anga na san zle, na sak a zla way uno nà, do sə sədək ahay inde, ti nay à wulen a kwanay saa bənan mbiyed anà do a Yesu ahay. ³⁰ Aday, kwa à mamasl a kwanay ahay inde dəkwen, do ahay inde ti ra zek sə mbəda anan dīdek a Mbərom aday do a Yesu ahay tə pərahan atan azar. ³¹ Anga nan, ben, gen anan nga anà zek ahay lele. Aday sənən apan, ava maakan nà, luvon tə ipec, nen apan ni dəkək ikwen anan way nə, mənəna sa man uda awan. Na mak ikwen zek tə idə sə ayam awan.

³² «Ni mbəsakan kwanay à alay inde həna anà Mbərom aday anà sumor sa 'am anahan. 'Am ata dəkwen, məgala anahan inde sa har kwanay, aday sa mak ikwen zek sə njahay à man anahan sə lavan anan zek anà do anahan ahay fok ata awan. ³³ Na gak anan may anà dala kabay gura kabay zana pə dəwan wa bay. ³⁴ Kwanay a kə sənən zle coy re, na gak mer su way aday ma saa njad way sa pa, nen tu do uno ahay fok. ³⁵ Pac pac, na taa dəkək ikwen anan nà, lele sa ga mer su way matanan aday sa man zek anà do ma va alay i zek aya hwiya. Aday dəkwen, bayiken pə way ana Bahay Yesu sa ja, a wa: “Atlaslay mivel ana do sa var way a zalay atlaslay mivel ana do sə təma way” ata awan.»

³⁶ Pol a ndav anan 'am anahan sa ja nà, a dukwe gərmec, aday a ga amboh tu do ataya fok. ³⁷ Natiya, tinen a fok ta ma

nga pə ayam, ta sa ban anan Pol həmbok həmbok. ³⁸Sə cəban atan jiya nà, anga a jan atan, a wa: «Ki i cinen uno kula sabay.» Tə lagay anan hus à man sə kwalalan anahan saa ján uda ata awan.

Pol a zla à Urəsalima

21 Mə mbəsak anan məced sə egliz sə Efesus ahay cəna, ma ján à kwalalan inde, ma zla way a manay à Kos. Sidew anahan a đukwen mə dəzle à Rodes, aday mə slabak à man ata wa sa zla à Patara. ²Ma tan à nga anà kwalalan a inde i zla ù kon sə Finikiya, ma ján uda, ma zla kutok. ³Ma zla ən-gal nà, mə canan ayak anà Kiprus ta day sə alay gula. Ma ndav anan azla a manay pə daliyugo sə Siriya, à wulen su doh sə Tirus, anga ti i dazay anan way sə kwalalan ahay đukwen à man ata awan. ⁴Mə pəlay anan do a Yesu ahay à man ata wa, mə njahay pə kərtek a lumo kərtek. Ta jan anà Pol nà: «Kâ zla à Urəsalima bay!» anga Apasay Cəncan a kə đakak atan anan.

⁵Pə dəba sə lumo ata wa nà, ma man pa 'am anà abar a manay. Do ahay fok tə lagay manay hus ahay à wulen su doh wa, tinen pə kərtek a tə uwar a tinen ahay, tə gwaslay a tinen ahay fok. Mə dəzle pa 'am sə bəlay nà, mə dukwe gərmec sa ga amboh. ⁶Pə dəba wa nà, mə gəzla nga. Tinen ta ma agay, manay ite, ma ján à kwalalan inde.

⁷Azla a manay tə kwalalan a ndav nà, à manay sa zla à Tirus wa hus à Potolimayis. À man ata đukwen, mə njahay hway sa jan 'am anà mərak ahay. ⁸Sidew a nà, ma man pa 'am anà azla a manay, aday ma saa dəzle à Kaysariya. Ma zla àğa Filip, do sə đakay anan ləbara mugom ata awan, mə njahay àğa winen kutok. Filip ata nà, do kərtek à wulen su do a cuwbe tinen sə walay atan à Urəsalima

wa ata awan. ⁹Dəna a Filip ahay inde fudó, ta zlak à mbaz fan bay, tinen ta taa man anan 'am a Mbərom anà do ahay. ¹⁰Mə njahak à man ata nə luvon ahay bayak a, aday do maja'am a Mbərom a inde tə ngaman Agabus, a nay ahay à Yahudiya wa, ¹¹saa cak ayak pumo. A gəba way sə juwad zek ana Pol, a jaway anan alay anahan tə saray a təke, a wa: «Apasay Cəncan a a ja nà: “À Urəsalima nə bahay sə Yahuda ahay ti jaway anan bahay nga sə way a anan nə kətanen. Ti varan anan à alay inde anà do su kon azar aya Yahuda ahay bay ataya awan.”»

¹²Mə sləne matanan cəna, manay tə mərak sa man ata ataya fok, ma jan anà Pol nà: «Kem, kâ zla à Urəsalima bay.»

¹³A mbəđahan umo apan nà: «Kə yimen nə maw? A nak ikwen sə slahay puno mivel đaw? Nen mə lavay zek a sə jaway aday kwa sa mac à Urəsalima anga sləmay ana Bahay Yesu.»

¹⁴Ma mbak apan sə kađan nga bay. Anga nan, mə mbəsak anan 'am ata awan. Ma ja, ma wa: «Bahay Yesu à lavay dala anahan a kawa sa gan may.»

¹⁵Pə dəba sə nahay wa mənjoek cəna, mə lavay zek aday ma zla à Urəsalima a kutok. ¹⁶Do a Yesu ahay sə wulen su doh sə Kaysariya azar ataya tə lagay manay à Urəsalima, àğa dowan a inde tə ngaman Mənason, winen Kiprus ahay. Winen đukwen do ana Yesu a kwakwa. Mə nahay nə àğa winen awan.

Azlangay ana atə Pol tə məced sə egliz sə Urəsalima ahay

¹⁷Mə dəzle à Urəsalima cəna, mərak ahay tə təma manay tə ataslay mivel awan. ¹⁸Sidew a nà, ma zla tatə Pol àğa Yakuba. Məced sə egliz ahay fok mə halay nga aya àğa winen. ¹⁹Pol a jan atan 'am, aday a đakan atan anan way a Mbərom sa ga tə winen àğa do su kon

[†]21:8 Ca pə Mer su way ahay 6.1-6.

azar aya aday tinen Yahuda ahay itəbay ataya dəc dəc fok.

²⁰Tə sləne cəna, tə həran anan nga anə Mbərom. Aday ta jan anə Pol, ta wa: «Mərak, kə canak anan anə way a sa ga à man a anan ata bidaw? À wulen sə Yahuda ahay, do ahay dəbu dəbu bayak a tə dəfak nga pə Yesu, aday tinen a fok tə pərahan azar anə Tawrita lele. ²¹Tə sləne nà, iken apan ki dakan anan way anə Yahuda mə njahay aya à wulen su do su kon a azar aya nə tē mbəsak sə pərahan azar anə Tawrita ana Musa. Aday ta wa, ka jan atan nà, tē gədan atan mədəndalas anə gwaslay ahay bay, tē pərahan azar anə atətak way sə Yahuda ahay sabay. ²²Guko nə kəkəməw? Bina, ti i sləne ka nak ahay. ²³Way a mi jak həna ata nà, ga anan! Do ahay inde à man a anan fudo, tə zlapak anan anə Mbərom. ²⁴Ti zla saa ndav anan ambađay a tinen a sə zlanan anə Mbərom ata nà, zlen pə kərtek awan, aday tərən cəncan aya pə kərtek awan. Hamay anan dala a tinen anga aday tã mba apan sa fad nga. Ka gak anan matanan acəkan nà, do ahay fok ti san, way a tinen a sə sləne apak ata fok, mungwalay, bina iken a dukwen, kə pərahan azar anə Tawrita a Musa a lele re. ²⁵Əna anə do sa đaf nga pə Yesu à wulen su do su kon azar ataya nà, mə slənak derewel sa jan atan ayak nà, tã saa rac sluwed sə pəra bay, tã saa sləba mez bay, tã saa rac sluwed su way mə ngərew angərew bay, tã saa ján uho bay re.»

²⁶Anga nan kutok, Pol a ga kawa ana tinen sa jan ata awan. Sidew a cəna, ta zla tu do ataya awan anga sə tərə cəncan aya pa 'am a Mbərom. A zla ù doh sə mazlaḅ a Mbərom, a jan anə do sə gədan dundo à way ahay luvon a aday ti tərə do cəncan aya coy aday kuwaya i varan way à Mbərom re ata awan.

Ta ban anan Pol

²⁷Luvon cuwḅe a sə tərə cəncan a pa 'am a Mbərom ataya tinen apan ti sa ndav bəse, Yahuda sə daliyugo sə Aziya ahay tə canan anə Pol ù doh sə mazlaḅ a Mbərom. Tə pəkan 'am anə do ahay fok aday tã ban anan. ²⁸Ta zlah, ta wa: «Isəra'ila ahay, men umo zek! Dowan a anan nà, winen do sa bar kwa ta sə wura sa jan anə do ahay, Isəra'ila ahay, Tawrita a Musa, doh sə mazlaḅ a Mbərom fok kə tərək awan kəriya ata awan. Aday həna dukwen, gədek a ray ahay Gərek ahay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom, kə gak mənjadak pa man cəncan a həna anan.» ²⁹Ta ja 'am ata nà, anga tə canak anan anə atə Pol tə Torofimus, Efesus ahay, winen à Urəsalima à man ata awan. A ga patan dukwen, Pol kə zlak anan ù doh sə mazlaḅ a Mbərom re.

³⁰Təđay 'am ata a ta 'am à wulen su doh ata fok, do ahay tə haway ahay à man ana Pol. Ta ban anan, tə ngəzahay anan ù doh sə mazlaḅ a Mbərom wa. Cəna, tə tacay anan məsudoh aya awan. ³¹Abay a nan anə man su do a nə sa vad anan Pol à məke, əna ba ləbara ata kə dızlek anan à sləmay inde anə bahay nga sə suje sə Ruma ahay, ta jan, ta wa: «Wulen su doh sə Urəsalima fok, kə nəsek!» ³²Cəna, bəse bahay nga sə suje ata a ra suje ahay tə bahay a tinen ahay, ta haw à man ata awan. Do ahay tə canan anə suje ahay tə bahay nga a tinen a təkə cəna, tə mbəsak sa vad anan Pol.

³³Bahay nga sə suje ata a hədek pə cakay ana Pol, a ban anan, a jan anə suje anahan ahay nə tē jaway anan tə calalaw ahay cew. Aday a cəce patan wa, a wa: «Winen wayaw? A ga məw?» ³⁴Do ahay fok ta ja 'am aya nə so. Bahay nga sə suje ahay kə slənek 'am sə awan inde lele dədəf bay, bina abəbal awan kə zalak. Anga nan, a wa tã zla anan Pol ù

doh sə suje ahay. ³⁵Tə dəzley anan Pol pə bərkwitek su doh sə suje ahay lele nà, suje ahay tə gəba anan pa nga mburom cəkeke, anga do ahay tə vəzek kə zalak. ³⁶Man su do ata fok a pərahan azar ta sa zlah, ta wa: «Vəden anan, vəden anan!»

Pol a vad uway pi zek wa

³⁷Suje ahay ti saa dəzle anan Pol ü doh a tinen bəse nà, a jan anà bahay nga a tinen, a wa: «Ni mba apan sa jak 'am kərtək tətə dəw?»

Bahay nga sə suje ata a cəce panan: «Ka san 'am sə Gərek zle dəw? ³⁸Iya! Na wa iken Misra ahay sə vəze ata ba, aday kà zlak anan do ahay tə way sə alay aya à kiβe kwakwa, tinen mbulo fudo ata ba?»

³⁹Pol a mbədahan apan, a wa: «Nen nə Yahuda ahay. Tə wahay nen à Tarsus, pə daliyugo sə Silikiya. Aday Tarsus nà, wulen su doh kəriya bay. Na gak amboh, vuro cəved sa jan 'am anà do ahay ite.»

⁴⁰Bahay nga sə suje ahay a varan cəved sa ja 'am kutok. Pol a ján pə bərkwitek, a cakaf alay à mburom aday do ahay tē mbəsak 'am. Tə mbəsak sa ja 'am lele nà, a dazlan sa jan atan 'am ta 'am sə Yahuda ahay, a wa:

22 «Kwanay məced' ahay, kwanay mərək uno ahay! Slənen, ni jak ikwen nà, ines inde upo ibay.»

²Tə sləne winen apan i jan atan 'am ta 'am sə Yahuda ahay nà, tə zəga anan apan sa pak sləmay səkəffe lele.

Pol a jan atan kutok, a wa: ³«Nen nə Yahuda ahay, tə wahay nen à Tarsus pə daliyugo sə Silikiya. Əna na har dukwen à Urəsəlima à man a anan. Sə tətuko anan way dukwen, Gamaliyel, kə dəkak uno anan Tawrita ana bije a mənuko ahay nə lele. Nə pərahak anan azar anà Mbərom tə məgala si zek uno a təkə, kawa ana kwanay a sə pərahan azar həna biten ata re. ⁴Na gak anan alay tu do sə pərahan azar anà cəved ana Yesu ahay nə mənjoek bay. Azar aya

dukwen tə məcak anga nen. Nə bənək do mungol aya pi zek tə uwar aya, nə dər-zlak atan à dangay. ⁵Bahay nga su do sə gəfan dungo anà way ahay pi zek tə məced' sə Yahuda ahay fok ta san zle, na ja dukwen 'am didek aya awan. Tə vindək uno dərəwel à alay inde sa zlan anan ayak anà mərək a tinen ahay à Damas. Anga nan, na zla à man ata abay saa bənay anan ahay do a Yesu ahay, ni jaway atan, ni may atan à Urəsəlima, aday do sə lavay nuko ahay ti gan atan sariya.

⁶«Nen apan ni zla à Damas. Man ipec a ga nà, nen apan ni dəzle à man ata bəse. Cəna jiyjay sə awan a a nay ahay à mburom wa, u vo nga tew. ⁷Nə slahay à məndak, nə sləne dungo a dowan a a ngumo: “Sol, Sol! Kə jugwar puno wa 'am jiga nà, angama kərtək anaw?”

⁸«Nə cəce panan wa: “Iken nə wayaw, Bahay uno?”

«U jo, a wa: “Nen nə Yesu sə Nazaratu, dowan a iken sə jugwar panan wa 'am ata awan.” ⁹Do sə cakay uno ataya tə canak anan anà jiyjay sə way ata awan, əna tə slənek 'am a dowan ata bay.

¹⁰«Nə cəce panan: “Nà ga nə maw, Bahay uno?”

«Bahay a u jo nà: “Slabak, zla à Damas, ti jak way a iken saa ga ata fok à man ata awan.” ¹¹Jiyjay a sə maka məduwen ata a ma nga sə hurof nen. Anga nan, do sə cakay uno ataya tə bəno alay à Damas.

¹²«Dowan a inde à Damas tə ngaman Ananiyas, a dəfan apan anà Mbərom tə cəved awan. A pərahan azar anà Tawrita a mənuko lele. Anga nan, Yahuda ahay à Damas fok tə dəfan apan cəvedəbay. ¹³A zlak ayak pə cakay uno, u jo: “Sol mərək uno, təba ide!” Natiya kutok, ide uno ahay tə təba, nə canan ide zle kutok. ¹⁴Ananiyas u jo nà: “Mbərom a bije a mənuko ahay kə walak iken, anga aday kà san way anahan sa gan may, kə canan anà do anahan didek awan, kə sləne 'am anahan sa ja ata awan. ¹⁵Anga nan ki

siden sa jan anà do ahay fok, way anak sè canan, tə way anak sè sləne. ¹⁶ Ka ba həna nə maw? Slabak, ga baptisma, ines anak ahay ti banay zek ta sə ngamay sləmay ana Bahay Yesu.”

¹⁷ «Na may à Urəsalima bine siwaw nà, nen apan ni ga amboh ù doh sə mazlaβ a Mbərom, Mbərom u ko anan masuwayan sə way ì cəen sə zufay inde. ¹⁸ U jo nà: “Bəse, slabak à Urəsalima wa, bina do a anaya ti sləne 'am anak saa ga upo side ata bay.”

¹⁹ «Nə mbədahan apan: “Bahay, do a anaya ta san zle, tə dīdem a na zlak ù doh sə wazay a tinen ahay saa bənay ahay wa do sa daf apak nga ahay, aday sə ndabay atan. ²⁰ À alay a tinen sa vad Etiyen do sə side sləmay anak ata dukwen, nen inde. Kà zlak uno à nga sa vad anan re. Na bak pə zana ana dowan a sa vad anan ataya awan.”

²¹ «Bahay u jo: “Zla, anga ni slan iken dāren àga do su kon azar aya awan.”»

²² Man su do ataya ti pəkan sləmay, hus a dəzle pa 'am su do su kon azar ataya kutok. Əna tə sləne cəna, ta zlah, ta wa: «Bənen anan, vəden anan, kə mbəsiken anan tə sifa bay!»

Ta gan may sə ndabay anan Pol

²³ Tinen apan ti zlah, ti lar anan zana a tinen à mburom, ti ra yugo sə dəroz awan matanan. ²⁴ Bahay nga sə suje ata a jan anà suje ahay t̄a ma anan Pol ù doh, t̄ə ndabay anan, t̄ə cəce panan 'am, anga aday t̄a san Yahuda ahay ta gan matanan nà, angamaw? ²⁵ Əna tə jaway anan aday saa ndabay anan cəna, Pol a jan anà bahay sə suje a à man ata ata, a wa: «Cəved inde mə varak ikwen a sə ndabay do sə Ruma ahay, aday winen ma ga sariya fan bay daw?»

²⁶ Bahay sə suje ata a sləne matanan cəna, a zla à man ana bahay nga sə suje ata, a jan, a wa: «A nak m̄a ga həna nə

maw? Dowan a anan nà, winen do sə Ruma ahay!»

²⁷ Bahay nga sə suje ata a zla pə cakay ana Pol, a cəce panan: «Jo! Iken do sə Ruma ahay daw?»

Pol a mbədahan apan, a wa: «Ayaw, nen do sə Ruma ahay.»

²⁸ Bahay nga sə suje ata a jan: «Nen naa t̄ara do sə Ruma ahay nà, nə gucek dala bayak awan.»

Pol a mbədahan apan, a wa: «Əna nen nà, do sə Ruma ahay kwa sə wahay nen.»

²⁹ Kwayan'a, suje a mə lavay zek a sə ndabay anan aday à ja 'am ataya, tə mbəsak anan. Bahay nga sə suje ata a sləne sa jəka Pol nə do sə Ruma ahay nà, a ma nga pə ajəjar, bina kə jawak anan tə calalaw ahay re.

Pol a ja 'am pa 'am sə məcəd sə Yahuda ahay

³⁰ Bahay nga sə suje ahay, a nan sa san anan tə dīdek a nə Yahuda ahay ta zlah pə Pol nə angama aday anaw. Anga nan, sidew a nà, a pəsak anan calalaw ahay à alay a Pol wa. A wa bahay sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom, tə məcəd sə Yahuda ahay fok, t̄ə halay nga. A nay anan Pol uho, a tavay anan pa 'am sə do ahay.

23 Pol a zəzor anan do sə lavay nga ataya, a wa: «Mərak uno ahay, nen nə dəfan apan anà Mbərom nə tə cəved a hus ahay biten.»

² Ananias, bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom a sləne 'am ata cəna, a jan anà dowan aya pə cakay ana Pol ata t̄ə dəcan pa 'am.

³ Coy, Pol a jan, a wa: «Tə dīdek a Mbərom i dəcak ì iken a, iken do sə mbədəmbada a anan! Iken mə njahay a sa ga sariya kawa ana Tawrita sa gan may, əna kə dəfak anan apan anà Tawrita sabay, kak ka wa t̄ə dəco nà, na!»

⁴Do a pə cakay ana Pol ataya ta jan nà: «İken apan ki gənahān anà bahay nga su dō sə gəđān dūngo anà way ahay anga Mbərom ata nà, kəkəməw? Sə tavay anan nə Mbərom!»

⁵Pol a mbədahan atan apan, a wa: «Mərak uno ahay, na san sa jəka winen bahay nga su dō sə gəđān dūngo anà way anga Mbərom bay. Bina Deftere a ja nà: “Kā ja 'am lelibay a pu dō mə tavay a pa 'am sə dō ahay ata bay!”»

⁶Pol a san zle, à wulen a tinen inde nà, azar su dō aya nə Saduki ahay, azar aya đukwen Farisa ahay. Anga nan a jan 'am anà məceđ sə Yahuda ahay tə məgalak a, a wa: «Mərak uno ahay, nen nə Farisa ahay, aday wan sə Farisa ahay re. Ta zlah upo à man a anan nà, anga na san zle, Mbərom i slabakay anan ahay dō ahay à məke wa tə sifa aya awan.»

⁷A ja 'am ata cəna, Farisa ahay tə Saduki ahay tə dazlan anà avad uway sa 'am ata awan. Anga nan, tə gəzla zek jəban cew. ⁸Anga Saduki ahay ta wa, dōwan inde saa slabakay ahay à məke wa ibay, maslay a Mbərom ahay ibay, apasay ahay đukwen ibay. Aday cəkəbay, Farisa ahay ta wa way ataya inde fok cite. ⁹Abəbal awan a zəga, miter sə Tawrita aya azar a sa day sə Farisa ahay tə slabak, tə ngeraz, ta wa: «Mə njadək ines a dōwan a anan kwa kərtek bay. Izəne tə đidək a maslay a Mbərom kabay apasay kà jak anan 'am. Waya sa san anaw!»

¹⁰Mawuswes məduwen a a slabak miza asa. Bahay nga sə suje ahay ata kə jəjarak anga t̄a saa ngeraw anan Pol i zek wa bay. Anga nan, a jan anà suje anahan ahay t̄ə gəba anan Pol à wulen sə dō ahay wa, ta ma anan ù doh sə suje ahay.

¹¹Sə luvon ata awan, Bahay Yesu a kan zek anà Pol, a jan, a wa: «K̄ə jəjar bay! Kə đakak anan sləmay uno à Urəsəl-

ima à man a anan, aday ki i đakay anan à Ruma matanan re.»

Yahuda ahay ta gan may sa vad anan Pol

¹²Sidew a nà, Yahuda ahay tə halay nga sa ma anan 'am i zek. Tə mbadāy nà, ti pa awan bay, ti sa awan bay, si ti vad anan Pol aday. ¹³Do a sa ban 'am ataya ti zalay kwa kuro fudō. ¹⁴Ta zla à man ana bahay sə gəđān dūngo anà way ahay anga Mbərom pi zek tə məceđ sə Yahuda ahay, ta jan atan, ta wa: «Mə mbadək mi pa awan bay, si mi vad anan Pol aday. ¹⁵Həna nà, kwanay tə məceđ ahay, slənen dō pə cakay ana bahay nga sə suje sə Ruma ahay, à nay anan ahay Pol pa 'am a kwanay. Jen anan nà, a nak ikwen sə sləne anan 'am anahan ataya lele asa. Ata manay mi vad anan winen mənəjəna sə dəzley ahay pə cakay a kwanay a jiga awan.»

¹⁶Əna wan ana mərak a Pol a inde a sləne ti vad anan Pol. A zla ù doh sə suje ahay, a təkəren 'am ata anà Pol. ¹⁷Pol a ngaman anà bahay sə suje ahay kərtek, a jan nà: «Zla anan wan a anan à man ana bahay nga sə suje ahay aday. Way inde i jan.»

¹⁸Suje ata a zla anan wan ata pə cakay ana bahay nga a tinen a kutok, a wa: «Pol dōwan a ma ban ata a ngumo, a wa n̄a nay anan wan a anan pə cakay anak, anga a nan sa jak 'am inde.»

¹⁹Bahay nga sə suje ahay ata a ban anan wan ata à alay a wa, a zla anan kəcah tinen a cuwcuwwe. A cəce panan: «Ka wa maw?»

²⁰Wan ata a jan, a wa: «Yahuda ahay tə banak sə cəce panak, sidew nà, ki zla anan Pol pa 'am ana məceđ a tinen ahay, a nan atan sa pak sləmay pa 'am anahan lele asa. ²¹Əna k̄ə təmahan atan anan bay, anga dō ahay inde tə zalay kwa kuro

fufu, tɔ pɔkɔk anan zek, ti ba anan. Fok a tinen a tɔ mbaɔɔak ti pa awan bay, ti sa awan bay, si ti vaɔ anan Pol aday. Tɔ lavak anan zek sa ga matanan, ta ba hɔna nɔ, 'am anak.»

²² Bahay nga sɔ suje ata a slɔne matanan cɔna, a jan anɔ wan ata, a wa: «Kɔ saa jan anɔ dɔwan ka nak su jo 'am a anan bay!» A mbɔsakay anan kutok.

Bahay nga sɔ suje ahay a slan anan Pol à alay ana guverner inde

²³ Natiya, bahay nga sɔ suje ahay a ngaman anɔ bahay sɔ suje ahay cew, a jan atan, a wa: «Hilen anan nga anɔ suje ahay sɔkat cew, aday ɔ sa jɔn pɔ pɔles ahay kwa kuro cuwbe, ɔ sɔ pɔlat ahay sɔkat cew. Fok a tinen a tɔ lavay zek sa zla à Kaysariya sɔ luvon tɔ njamde dɔsufu. ²⁴ Liven anan anan zek tɔ pɔles ahay anɔ Pol, i jɔn apan. Kɔ dɔzlen anan tɔ zay à man ana guverner Felikus.» ²⁵ Aday a vinde ɔerewel a anan:

²⁶ «Nen Kɔlawdiyus Lisiyas, anɔ Felikus, guverner mɔduwen awan. Iken inde zay biɔaw?»

²⁷ «Dowan a anan nɔ, Yahuda ahay ta ban anan, a nan atan sa vaɔ anan. Nɔ slɔne sa jɔka winen ɔ sɔ Ruma ahay nɔ, ma zla manay tɔ suje ahay sɔ tɔmay anan. ²⁸ U no sa san ta ban anan pa maw. Anga nan, na zla anan à man sɔ mɔcɔɔɔ a tinen aya awan. ²⁹ Na tan à nga nɔ, kɔ gak way tɔɔe sɔ tacay anan à dangay bay, mɔ zakay a asa, sa vaɔ anan à mɔke. Ta ban anan nɔ anga 'am sɔ pɔra a tinen ahay vɔrre. ³⁰ Nɔ slɔne sa jɔka Yahuda ahay tɔ banak sɔ pɔkan zek sa vaɔ anan nɔ, kwayan'a nɔ slɔnak anan ayak à man anak. Na jan anɔ ɔ a sa ban anan ataya nɔ tɔ sa zlah apan à man anak.»

³¹ Suje ahay tɔ gɔba anan Pol kawa ana bahay nga sɔ suje ahay sa jan atan ata awan. Sɔ luvon ata tɔ dɔzle anan à wulen su doh sɔ Antipatris. ³² Sidew a nɔ, suje ahay sa zla tɔ saray ata ta may agay, ɔna

ɔ sɔ pɔles ahay nɔ tɔ lagay anan Pol nɔ, ɔzle. ³³ Tɔ dɔzle à Kaysariya nɔ, tɔ varan ɔerewel ata anɔ guverner, tɔ mbɔsakan anan ayak Pol à alay inde. ³⁴ Guverner ata a jangay anan ɔerewel ata awan. A cɔce pɔ Pol wa, winen ɔ sɔ daliyugo wuraw. A tan à nga a nay à Silikiya wa nɔ, ³⁵ a jan, a wa: «À alay a ɔ sa zlah apak ataya ta nak nɔ, ni slɔne 'am anak awan.» Aday a jan anɔ suje ahay nɔ tɔ ba anan Pol ù doh sɔ bahay mbala Hiridus sa han ata awan.

Yahuda ahay ta zlah pɔ Pol

24 Pɔ dɔba wa a ga luvon ɔara nɔ, Ananiyas, bahay nga su ɔ sɔ gɔɔan dundo anɔ way anga Mbɔrom, a zla à Kaysariya. Ta zla tatɔ mɔcɔɔɔ sɔ Yahuda azar aya, tatɔ Tertulus, ɔ sa san sariya sɔ Ruma ahay. Tɔ dɔzle pɔ cakay ana guverner Felikus kutok, ta zlah pɔ Pol.

² Tɔ ngaman anɔ Pol cɔna, Tertulus a dazlan sa zlah apan pa 'am ana Felikus natiya: «Felikus, iken ɔ ma ba awan, ava bayak a mɔ njahay ù kon a anan zay nɔ anga iken. Kon a anan a ndakay nɔ, anga asan way anak awan! ³ Ma njad way ataya fok nɔ, anga iken. Mɔ ngɔrak anak.

⁴ «Na slak sɔ vɔvɔɔ 'am pa 'am anak bayak a bay, ɔna kem, nɔ cɔce panak anga sɔrom anak, slɔne anan 'am a anan mɔnjɔek aday. ⁵ Ma tan à nga anɔ dɔwan a anan, winen ɔ lelibay awan. Winen apan i pɔkan 'am anɔ Yahuda ahay sɔ vɔze pɔ ɔ ahay pɔ daliyugo fok. Winen bahay nga su ɔ sɔ ngaman atan Nazaratu ahay ata awan. ⁶ A dazlan sa ga mɔnjadɔk pu doh sɔ mazlaɔ a Mbɔrom, ɔna mɔ bɔnak anan. [Abay ma ja nɔ mi gan sariya kawa ana Tawrita a manay awan, ⁷ ɔna bahay nga sɔ suje ahay Lisiyas kɔ ngɔzɔrak anan pumo wa sɔ mɔgala. ⁸ A wa ɔ sa zlah apan ataya tɔ nay pa 'am anak awan.] Kɔ cɔcihek

panan wa way ataya nà, iken a ki san way ataya fok nà, dīdek aya awan.»

⁹Yahuda ahay fok, tə japay anan 'am a tinen tə dōwan ata, ta wa: «Way ana Tertulus sa ja ata nà, 'am dīdek aya awan.»

¹⁰Guverner a sukwe alay pə Pol aday â ja 'am. Pol a wa: «Nà san zle, ava bayak a iken dō sa gan sariya anà dō ahay pə daliyugo a anan. Anga nan, nə taslak mivél sa vad' uway pi zek wa, pa 'am anak awan. ¹¹Kə zalak luvon kuro nga cew bay, na zlak à Urəsalima saa həran nga anà Mbərom. Kə wudihək anan 'am ata dukwen, ki tan à nga nə kə-tana awan. ¹²Dowan kà tak uno à nga ù doh sə mazlaḅ a Mbərom, nen apan ni vad' uway pa 'am tu dō bay. Kwa ù doh sə wazay a manay ahay, kwa à wulen su doh təkede, dōwan kà tak uno à nga nə slabakak anan avad' uway tu dō bay re.

¹³Dowan inde à wulen a tinen saa tavay pa 'am a tinen a sa zlah upo ata dukwen, ibay. ¹⁴Əna ni jak way inde həna: Nen apan ni dəfan apan anà Mbərom a bije a manay ahay. Nen apan ni pərahan azar anà cəved' a Yesu, cəved' a aday ta wa pəra hinen ata awan. Aday dukwen, nen nə dəfan apan anà way mə vinde à Deftere a Musa inde, pi zek tə Deftere ana dō maja'am a Mbərom ahay a təkə fok. ¹⁵Manay tu dō a anaya dukwen ma wa, Mbərom i slabakay anan ahay dō ahay à məkə wa, kwa dō dīdek aya awan, kwa dō lelibay aya awan. ¹⁶Anga nan, nen apan ni rəzlen à nga sə njahay mənəna ines pa 'am a Mbərom aday pa 'am sə dō ahay fok matanan.

¹⁷«Nə bərak uho ava bayak awan. Pə dəba wa na ma tə dala a à alay inde à Urəsalima, sa man zek anà dō uno ahay. Nə gəḁak anan dundo anà way ahay anga Mbərom re. ¹⁸Tu to à nga ù doh sə mazlaḅ a Mbərom nà, na ndav anan sa ga way sə təra dō cəncan a pa

'am a Mbərom ata awan. Nə halak anan nga anà dō ahay bay, aday abəbal awan ibay re. ¹⁹Əna Yahuda ahay sə daliyugo sə Aziya nə inde à man ata awan. Tinen dukwen, kak awan a inde sa zlah anan upo nà, tã nay ta ja anan pa 'am anak kwa! ²⁰Kabay, dō a anan ataya ta jak sədək uno sa ga à alay a nen pa 'am ana məcəd' a manay aya ata bidaw? ²¹À alay uno sə tavay pa 'am a tinen dukwen, na jak 'am maza bay, si 'am inde kərtek. Na wa: «Ki gen uno sariya biten, anga dō ma mac aya ti slabakay à məkə wa nà, nə də-fak apan nga.»»

²²Felikus a san 'am sə cəved' a Yesu zle lele, a jan atan, a wa: «Lisiyas, bahay nga sə suje ahay kà nak nà, ni ndav anan sariya a kwanay awan.» A jan anà dō ahay tã ta 'am kutok. ²³A jan anà bahay sə suje a sa ba anan Pol ata dukwen, â ba anan lele, əna tã sa bənan mbiyed' bay, dō anahan ahay tã gan nga lele.

Pol a kadan bala anà atə Felikus tə Durusila

²⁴Anahay pə dəba wa mənəcək nà, Felikus a may ahay tə uwar anahan Durusila, winen Yahuda ahay. A ngaman anà Pol, a sləne 'am anahan sə təkər ahay a daf nga pə Almasihu Yesu nə kəkə-maw ata awan. ²⁵Pol a ja 'am pa 'am sə dīdek a Mbərom, sə alavan nga anà zek, sə sariya pə luvon sa ndav anan daliyugo ata awan. Əna Felikus a jəjar pi zek. A wa: «Coy kà slak! Zla way anak. Kà nak uno nà, ni i ngamak pac hinen asa.» ²⁶A ga apan dukwen, izəne Pol i varan dala. Anga nan, a taa ngaman nə pac pac, sa kad' bala tə winen.

²⁷Pə dəba wa ava cew nà, Porkiyus Festus a bəmbad' anan Felikus. Əna a nan à Felikus sə taslan anan mivél anà Yahuda ahay. Anga nan, a mbəsak anan Pol hwiya à dangay.

**A nan anà Pol nà, bahay
sə Ruma à saa gan sariya**

25 Festus a dæzle à Kaysariya nà, a ga luvon maakan nə a slabak sa zla à Urəsaliima. ²À man ata asa, bahay sə gədan dungo anà way ahay anga Mbərom, pi zek tu dō sə lavan nga anà Yahuda ahay, ta zlah pə Pol pə cakay anahan. Ta jan anà Festus: ³«Kak kà zlak anak à nga nà, gəbay anan Pol à Urəsaliima.» Anga a nan atan sa vad anan Pol pə cəved.

⁴Festus a mbədahan atan apan, a wa: «Pol winen à alay sə suje ahay inde à Kaysariya. Nen a dukwen ni ma à man ata bəse. ⁵Lele a nà, dō sə lavak ikwen nga ahay tē pəruho azar à Kaysariya, ti zlah apan, kak awan a inde sa zlah apan nà, na.»

⁶Festus kə njahak a Urəsaliima i ga luvon jəmaakan kabay luvon kuro, a ma way anahan à Kaysariya. Sidew a dukwen, a zla ù doh sa ga sariya, a wa ta nay anan ahay Pol. ⁷Pol a dæzlek ayak cəna, Yahuda ahay sa nay ahay à Urəsaliima wa ata, ta van nga tew. Ta zlah apan tē cəved ahay cara cara ma da 'am aya awan, əna tē njadək nga sa 'am sə tavay apan bay. ⁸Pol a mbəda 'am pi zek wa, a wa: «Na gak anan ines kwa anà Tawrita sə Yahuda ahay bay, kwa anà doh sə mazlaḅ a Mbərom bay, kwa anà bahay sə Ruma bay.»

⁹A nan à Festus sə taslan anan mivəl anà Yahuda ahay. Anga nan, a cəce pə Pol wa: «Ki ngam sa zla à Urəsaliima, ni saa gak sariya à man ata pə azlah a anan ataya daw?»

¹⁰Pol a wa: «Nen mə tavay a pa man sa ga sariya ana bahay sə Ruma. Ti go sariya təde nà, à man a anan. Ka san zle, na gak anan ines anà Yahuda ahay bay. ¹¹Kak abay na gak ines aday təde sa vad apan nen ata dukwen, nə cəcihek tē mbəsakay ahay nen bay. Əna kak awan a

inde təde à 'am a tinen a sa zlah anan upo ataya ibay, dōwan a inde i mba apan sə varan atan nen à alay inde nà, ibay. Na gak amboh, zla anan sariya uno à man ana bahay sə Ruma ite!»

¹²Festus tu dō anahan ahay ta ma anan 'am i zek. Coy Festus a wa: «Kə cəcihek sa zla à man ana bahay sə Ruma ata nà, ki zla à man ana bahay sə Ruma a kutok!»

Pol winen pa 'am ana Agaripa

¹³A ga luvon ahay mənjoek pə dəba anahan a wa nà, atə bahay Agaripa tē mərak anahan uwar a tē ngaman Bernike, ta nay ahay saa jan 'am anà Festus à Kaysariya. ¹⁴Tə njahay à man ata mənjoek nà, Festus a təkəren 'am ana Pol anà bahay, a wa: «Dowan a inde à man a anan tē bənay ahay à bahay ana Felikus wa. ¹⁵À alay a nen à Urəsaliima nà, bahay sə gədan dungo anà way ahay anga Mbərom pi zek tē məcəd sə Yahuda ahay ta zlah apan, ta wa nà ban anan ta sa man anan mungok. ¹⁶Əna na jan atan nà, pə sariya sə Ruma ahay nə dōwan a ta zlah apan ata pi zek tu dō anahan a sa zlah apan ataya, ti vad uway pi zek wa à man sa ga sariya. I mbədahan apan anà nga anahan pə way a tinen sa zlah anan apan ataya awan. Kak matanan bay nà, ti varan anan dōwan a ta zlah apan ata anà suje ahay bay. ¹⁷Tinen a fok tē dæzley à man a anan cəna, na gak munok bay jiga awan. Sidew a kwayan'a nə njahay pə sariya awan, na wa tē gəbay anan dōwan ata awan. ¹⁸Do a sa zlah apan ataya tē slabakak sa ja 'am, əna ta jak awan a inde lelibay a kawa anuno sə bayak apan ata bay. ¹⁹Na ca apan asanaw nà, sə slabak à wulen a tinen cəna, avad uway sa 'am pə pəra a tinen ahay, aday pə dōwan a inde tē ngaman Yesu, kə məcak əna Pol a wa winen tē sifa awan. ²⁰Nen dukwen nə sənək sə wudəh anan ləbara ata lelibay. Anga nan na jan anà Pol nà: «Ki ngam sa

zla à Urəsalima daw? Mi i gak sariya à man ata awan.» ²¹ Əna Pol a cəce tâ saa gan sariya nà, àga bahay sə Ruma. Anga nan, na wa tâ ban anan lele hus pə luvon a ni saa slənan anan ayak anà bahay sə Ruma.»

²² Agaripa a mbəfahan apan anà Festus, a wa: «Nen dükwen, u no sə sləne anan ləbara ana dowan ata awan.»

Festus a wa: «Ki i sləne anan sidew.»

²³ Sidew a cəna, atə Agaripa tə Bernike ta nay tə mazlaḅ sə bahay awan, do ahay tinen apan ti həran atan nga. Ta zla à man sə halay nga, tə bahay nga sə suje ahay pə kərtek awan, pi zek tu do sə wulen su doh a tinen lele aya fok re. Festus a wa tē gəbay anan Pol. ²⁴ Tə dəzley anan tə Pol cəna, Festus a jan anà bahay Agaripa, a wa: «Iken bahay Agaripa pə kərtek a tu do a mə japay aya à man a anan ataya fok, kə cinen anan anà dowan a anan zle. Yahuda ahay fok kwa à Urəsalima, kwa à man a anan, ta zlah apan pi nen. Tinen a fok ta wa nê mbəsak anan tə sifa bay. ²⁵ Əna na tak anan à nga anà awan a təde sa vad anan apan ata bay. Aday winen a a cəce dükwen nê slənan anan ayak anà bahay sə Ruma. Natiya kutok, na gak anan may tâ saa gan sariya à man ata awan. ²⁶ Əna na san awan a ni vinden ayak anà bahay sə Ruma ata pə dowan a anan bay re. Anga nan, na nay anan pa 'am a kwanay, mə zakay a adəka nà, pa 'am anak, iken bahay Agaripa, anga aday pə dəba sə bənan bitem anà 'am anahan a wa nə, ni san way a təde sə vinde apan ata kutok. ²⁷ Bina abayak nga uno kə ngəmak sə slənan ayak do anà bahay sə Ruma mənəna sə vinde anan way anahan a sa ga ata bay.»

26 Agaripa a jan anà Pol: «Cəved inde mə varak a sa ja 'am pi zek wa.»

Pol a cakaf alay à mburom, a ga 'am pi zek wa, a wa: ² «Suse bahay Agaripa, nə

taslak mivel sa ja 'am uno biten pa 'am anak. Way ana Yahuda ahay sa zlah anan upo ataya fok, ni dakak anan. ³ Anga iken nà, ka san pəra sə Yahuda ahay zle, ka san way a tinen ahay sə bəbal anan awan ataya zle fok re. Anga nan, nə rəke panak nà, ban mivel sə sləne anan 'am uno nə fok.

⁴ «Yahuda ahay fok ta san anjahay uno zle. Kwa à alay a nen ù kon uno cədey a mba ata awan, ta san anjahay uno zle. Kwa à Urəsalima dükwen, ta san anjahay uno zle re. ⁵ Ta san zle kwakwa, nə pərahan azar nà, anà atətak way sə Farisa ahay, atətak way ma da 'am a cəvedabay ata awan. Kà nak atan dükwen, ti side anan re. ⁶ Həna, nen à sariya inde tə tinen dükwen nà, anga nə dəfan ide anà way a Mbərom sə zlapay anan anà bije a manay ahay ata awan. ⁷ Zahav a manay ahay kuro nga cew dükwen, tinen apan ti dəfan ide anà way ata awan. Bina tinen apan ti dəfan apan anà Mbərom, luvon tə ipec nà, anga na awan. Ba məduwen, Yahuda ahay ta zlah upo nà, nə dəfan apan nə anà 'am ata awan. ⁸ Kwanay Yahuda ahay, kə təmihen sa jəka Mbərom i mba apan sə slabakay anan do ma mac aya à məke wa bay nà, angamaw?

⁹ «Nen a ta nga uno dükwen, nə rəzlek anan à nga wa sa nes anan sləmay a Yesu sə Nazratu ata awan. ¹⁰ Na ga mer su way ata nà, à Urəsalima. Bahay sə gədan dundo anà way ahay tə varak uno cəved sə dərəzl anan do a Yesu ahay à dangay. Ta sak a gan atan sariya sa vad atan à məke dükwen, a taa zlo à nga re. ¹¹ Saray bayak awan, na zlak ù doh sə wazay ahay, nə bənak atan mbiyed cəvedabay. Na gak atan bəlaray sə təra anan sləmay a Yesu à məndak. Mivel kə zəbak nen tə mindel, hus na zlak à wulen su doh su kon ahay dərən dərən aya saa gay atan ahay alay à man ataya wa re.

¹²«Natiya, pə luvon a inde, nen apan ni zla à Damas. Sə vuro cəved a nà, bahay sə gədan dungo anà way ahay. ¹³Ba məduwen, man ipec a ga nà, nə canan anà jiyjay sə awan a nay à mburom wa, a zalay jiyjay ana pac nə gam gam lele. A van umo nga tew, manay tu do uno sa zla jiga ataya awan. ¹⁴Manay a fok mə slahay mbortoto à məndak. Aday nə sləne dungo a u jo ahay 'am ta 'am sə Yahuda ahay, a wa: “Sol, Sol, kə jugwar puno wa 'am jiga nà, angama kərtek anaw? Iken apan ki njahay pə kudəs anak anga sa ga vərəm ti nen.”

¹⁵«Nə cəce, na wa: “Iken nə wayaw, bahay uno?”

«Bahay Yesu a mbəduho apan, a wa: “Nen Yesu, dowan a iken sə jugwar panan wa 'am ata awan. ¹⁶Əna slabak, tavay! Na kak zek nà, aday kə təra do si mer su way uno. Nə walak iken sa jan anà do ahay way nen sa kak anan ata, tə way nen saa dəkak anan ata re. ¹⁷Ni tam iken à alay sə Yahuda ahay wa, tə alay su do su kon azar aya ata wa fok re. Ni slan iken pə cakay a tinen, ¹⁸anga aday kə təban atan anan ide, kə nay atan i ide zənzen a wa, i ide jiyjay a inde, kə tam atan à məgala ana Fakalaw wa, kə zla atan à alay ana Mbərom inde. Natiya kutok, ti njad' apəse 'am sə ines a tinen ahay, ti zla à man sə njahay ana Mbərom pə kərtek a tu do anahan sa daf nga pi nen a azar ataya awan.”

¹⁹«Anga nan kutok, bahay Agaripa, nə dəfan apan nà, anà way Mbərom su ko anan ahay kwa à mburom wa ata awan. ²⁰Na lah sə wazay anan 'am ata nà, à Damas, à Urəsəlima, aday pə daliyugo sə Yahudiya fok. Pə dəba anahan a wa, nə pərahan azar sə wazan anà do su kon azar aya re. Nə wazan atan nà, tə mbəsak ines a tinen ahay, tə mbəda 'am pə Mbərom, tə ga mer su way a təde anga tə mbədahak anan loen anà ines ata kutok. ²¹Yahuda ahay ta ban nen

ù doh sə mazlaḅ a Mbərom nà, anga nan. A nan atan sa vad' nen à məke sa ndaw. ²²Əna hus ahay həna biten, Mbərom kə mbəsakak nen bay, kə mak uno zek. Anga nan, nen mə tavay a pa 'am sə do ahay fok anga sə dəkay anan didek sa 'am anahan anà do lele aya pi zek tu do kəriya aya awan. Nə wazak awan maza bay, si way ana Musa tu do maja'am a Mbərom ahay sa ta ja apan ti təra ataya awan. ²³Ta wa: Almasihu i sa lirew, i mac, aday i lah sə slabakay à məke wa, i kay anan jiyjay sə sifa anahan anà Yahuda ahay, aday anà do su kon azar aya ite re.»

²⁴Pol winen apan i təkər 'am ata matanan mba, Festus a jan tə məgalak a, a wa: «Pol, kə vawak nga! Asan way anak a kə zalak ata, kə tərək iken à mən-dak. Ka san awan sabay.»

²⁵Pol a mbədahan apan anà Festus, a wa: «Ba məduwen, nga a vuwo bay! Wita 'am təde ni jak anan ataya, aday 'am didek aya re. ²⁶Agaripa dukwen a san zle coy, awan a inde mi dər aya uda panan wa ibay, anga tə təra aday nà, à midər aya inde bay. ²⁷Iken bahay, kə dəkak nga pa 'am ana do maja'am a Mbərom ahay bidaw? Na san zle, kə dəkak patan nga.»

²⁸Agaripa a jan anà Pol: «Bəse matanan ca, a nak sə təra nen do ana Almasihu a daw?»

²⁹Pol a mbədahan apan, a wa: «Kwa â ga nə bəse həna, kwa â ga nə bəse həna bay, nen apan ni gan amboh anà Mbərom nà, iken tu do sə sləne 'am a anan ataya fok nə kə tərən kawa nen a re, əna tə calalaw aya à alay inde bay.»

³⁰Matanan, bahay tə guvəner tatə Bernike fok tə slabak à man ata wa. ³¹Tinen apan ti zla way a tinen ata nà, ta jan i zek ahay, ta wa: «Dowan a anan nà, kə gak way lelibay a təde sa vad' anan à məke kabay sə tacay anan apan à dangay bay.»

³²Bahay Agaripa a jan anà Festus, a wa: «Ta wa abay dōwan a anan â cæce tâ sa gan sariya à Ruma bay nà, dī mbəsak anan.»

Ta slan anan Pol à Ruma

27 'Am a sa jəka mi zla pə daliyugo sə Italiya tə kwalalan ata a tavay nga nà, tə varan anan Pol tu dō a azar a ma ban ataya à alay inde anà Yuliyus, winen bahay sə suje à wulen ana suje ana bahay sə Ruma ahay. ²Ma zla à kwalalan inde kutok. Kwalalan ata nà, a nay à wulen su doh sə Adaramitiya wa, man sa zla ta 'am sə bəlay pə daliyugo sə Aziya. Dōwan a inde tə ngaman Aristarkus, winen dō sə Tesaloniki ahay pə daliyugo sə Makedoniya, winen tə manay re.

³Sidew a nà, mə dəzle à Sidon. Yuliyus sə dōwan ata nà, a gan sumor anà Pol ta sə varan cəved â zla à man ana car anahan ahay tâ gan nga. ⁴Mə slabakay ahay à man ata wa kutok, ma van nga anà Kiprus ta day sə alay puway, bina ta day sə alay gula nà, mađ kə varak umo cəved bay. ⁵Ma zla bəse tə daliyugo sə Silikiya tə Pamfiliya, mə dəzle à wulen su doh sə ngaman Mira ata pə daliyugo sə Lisiya. ⁶Bahay sə suje ahay a tan à nga anà kwalalan hinen nə, à man ata awan. Kwalalan ata dūkwen, a nay à Aleksandriya wa, aday i zla à Italiya. A đaf uda manay kutok.

⁷Luvon ahay əngal nà, ma zla anga anga tətibay. Kà dak umo 'am sə dəzle à Kənidus. Mađ kə gafak umo 'am sa zla pa 'am. Anga nan, ma zla tə daliyugo sə Kereta, ta day sa mađ ibay ata awan, ma zla ta day sə ngaman Salamoni ata awan. ⁸Sa zla pa 'am kà dak umo 'am, əna mə dəzle à man a sə ngaman Man sə Dazay Lele ata awan, winen dəren tə wulen su doh sə ngaman Lasaya ata bay.

⁹Ma gak ayak munok pə cəved bayak awan. Azar uko sa ga sumaya ata dūkwen, alay a kə ndəvak. Aday azla tə

kwalalan dūkwen, a da 'am cəvedəbay, anga alay sə vəvara ahay kà slak. Anga nan, Pol a jan anà dō sa bal kwalalan ataya, a wa: ¹⁰«Kwanay dō ahay, azla a mənuko a anan i i dak uko 'am. Way a mənuko ahay ti i lize tə kwalalan a təke. I dahay pə way ahay cəna coy bay re, sifa a mənuko aya dūkwen kà nak ti lize.» ¹¹Əna bahay sə suje ahay tə tinen ata a təma dam nà, 'am ana bahay nga sə kwalalan ta 'am ana dō sa bal kwalalan ata sa ja, bina 'am ana Pol cəna, a gan may bay. ¹²Mə zakay a dūkwen, man a sə tavay uda ata nà, lele sə tavay uda tə alay sə vəvara a bay. Anga nan, zek məduwen su dō a dūkwen a gan may sə slabak à man ata wa. Kak i ga zek cəna, ti i ba à Fenika. Fenika ata dūkwen nà, man sə tavay sə kwalalan ahay pə daliyugo sə Kereta. A mbəda 'am pə bəlay si ta day sa pac sə slahay ù doh.

Vəvara məduwen a a slabak

¹³Mađ sə walay a dazlan sa bal mən-jœk mən-jœk cəna, a ga patan nə tə njadək way a sa zlan atan à nga ata awan. Tə pəsak anan njamde sə tavay anan kwalalan à a'am inde ata awan. Ta zla ta 'am sə bəlay sə Kereta ata gəlan'a. ¹⁴Əna kə njahak bay jiga awan, vəvara a məgala sə ngaman Urakilon ata a nay à dara wa, a slabak pumo. ¹⁵Kwayan'a a ban anan kwalalan gec, a mba apən sə tavan pa 'am bay. Anga nan, mə mbəsak anan vəvara ata â dərōd anan adəka cukutok. ¹⁶Ma zla bəse tu kon a sə ngaman Kawda winen à a'am inde ata awan. Ma man uda pə vəvara wa mən-jœk. À man ata wa kutok, ma ban anan kwalalan a manay a cəfew ata sə məgala anga aday â saa lize pumo wa bay. ¹⁷Tə cakaf anan kwalalan a cəfew ata, ta đaf anan à məduwen inde. Pə dəba anahan a wa, ta ban anan winen a məduwen ata tew tə liber. Do sa bal kwalalan ahay tə jəjarak sa mban anà wiyen sa day sə Li-

biya. Anga nan kutok re, tə pəsak anan zana sa haw anan kwalalan ata awan. Tə mbəsakan anan kwalalan anà mađ â zla anan kawa sa nan kutok.

¹⁸ Vəvara kə mbəsakak sa bal bay hway apan. Anga nan, sidew a nə tə guce anan way ahay à kwalalan wa. ¹⁹ Sidew a hinen asa, tə guce anan dədom sə kwalalan azar aya pi zek tə zana anahan azar aya tə alay a tinen aya awan. ²⁰ Mə canak anan anà paç bay, anà mawuzlawazl bay, i ga luvon ahay bayak awan. Vəvara ata kə mbəsakak sa bal bay. Manay aya dukwen, ma jak sa jəka mi tam bay a re.

²¹ Kə njahak bayak a do ahay ta pak awan bay. Natiya kutok, Pol a slabak, a jan atan, a wa: «Kwanay do ahay, suwan abay kə təmihen 'am uno sa jak ikwen ata, dē slabak à Kereta wa bay. Kə tēmihen matanan cəna, tiya nà, dī ga dəcə bay, way a mənuko ahay ti lize puko wa bay re. ²² Əna həna nen apan ni cəcə pikwen wa, bənen mbac lele. Dowan saa mac kwa kərtek ibay, si kwalalan saa lize dəkdek. ²³ Anga avad a sə luvon bine siwaw nà, Mbərom uno nen sə dəfan apan ata a slənay ahay maslay anahan pə cakay uno, ²⁴ a wa: “Pol, kə jəjar bay! Tə dīdek a ki tavay pa 'am ana bahay sə Ruma. Təma! Mbərom kə gak anak sumor, bina do a anaya à kwalalan inde ata fok ti lize kwa kərtek bay.” ²⁵ Anga nan, do ahay, kə jəjiren bay. Nə dəfak nga pə Mbərom, i ga anan kawa anahan a su jo ata awan. Dowan i lize bay. ²⁶ Aya əna, vəvara i lize anan kwalalan a anan pu kon a inde à mamasl sə bəlay.»

²⁷ Kə gak həna luvon kuro nga anahan a fudo, vəvara winen apan i ra manay sa man nga à bəlay a məduwen ata inde hwiya. Man luvon a ga cəna, a ga pu do sa bal kwalalan ahay nà, manay apan mi dəzle pə yugo. ²⁸ Tə dazay anan liber tə rəslom ma ban aya apan ata à 'am inde, anga sə lavay anan sədek sə 'am

awan. Ta tan à nga nà, a'am a nə sədek i ga miter kwa kuro fudo. Tə hədek mən-jöek asa, ta tan à nga i ga miter kwa kuro maakan. ²⁹ Tə jəjarak, anga vəvara i sa zla anan kwalalan à man sə pəkərad ahay. Anga nan, tə dazay anan njamde sə tavay anan kwalalan à 'am inde ataya fudo ta sə dəba sə kwalalan. Tinen apan ti ga amboh, aday ide à cəde bəse. ³⁰ Do sa bal kwalalan ahay, abay a nan atan sə dazay wa aday ti zla way a tinen. Tə dazay anan wa kwalalan a cəfew ata awan, ta ga kawa abay a nan atan sə dazay anan njamde sə tavay anan kwalalan à 'am inde ata, ta day sa 'am ana kwalalan a re. ³¹ Əna Pol a dazlan sa jan anà suje ahay pi zek tə bahay a tinen, a wa: «Kak do sa bal kwalalan ahay tə njahak à kwalalan inde bay cəna, ki təmen bay.» ³² Matanan, suje ahay ta slad anan liber sa ban anan kwalalan a cəfew ata pə kwalalan məduwen ata awan, tə mbəsakak anan ayak kwalalan a cəfew ata a slahay à 'am inde.

³³ Coy ide winen apan i cəde bəse kutok, Pol a jan atan nə tã pa way, a wa: «Luvon kuro nga anahan a fudo, kə jəjiren, ki pen awan bay. ³⁴ Kak a nak ikwen sa tam anan sifa a kwanay nà, kem, pen way həna mən-jöek kutok. Əna kwa siböek sa nga a kwanay kərtek saa lize nà, ibay.» ³⁵ A ndav anan 'am anahan ata cəna, a gəba way sa pa, a ngəran ayak anà Mbərom pa man sə ide a tinen ahay fok. A gəzla anan i zek wa, a dazlan sa pa. ³⁶ Ajalay nga a tinen a fok a dəle, ta pa way kutok. ³⁷ Do a abay à kwalalan inde ataya mə baslay zek manay səkat cew tə kwa kuro cuwbe nga anahan mbərka (276). ³⁸ Ta rah lele nà, tə guce anan ndaw à 'am inde anga aday kwalalan à ba sabay.

Kwalalan ana atə Pol kə lizek

³⁹ Ide a cəde lele kutok nà, do sa bal kwalalan ahay fok, ta san sa jəka tinen

ahaw bay jiga awan. Tə canan anà man sə wiyen sa 'am sə bəlay. Kak i ga zek nà, a nan atan abay sa zla anan kwalalan à man ata aday à nga uda awan. ⁴⁰ Anga nan, ta slad' anan liber sə njamde sə tavay anan kwalalan à a'am inde ataya, tə mbəsak atan à a'am inde. Tə dazlan tə pəsak anan liber sə dədom sa tan cəved' anà kwalalan ataya awan. Tə cakaf anan zana sa day sa 'am sə kwalalan, anga aday vəvara à zla anan kwalalan pa man sə wiyen ata awan. ⁴¹ Əna kwalalan a tavay way anahan dek, anga man ata nə sədek bay. Kwalalan a nga ta day sa 'am à wiyen inde gec. Məsugurndolon sə a'am a nay, a kad' anan kwalalan ta sə dəba anahan a wa.

⁴² A nan abay anà suje ahay sa vad' anan do sə dangay ahay anga tâ saa zlə-zlov aday sa haw way a tinen ahay bay. ⁴³ Əna bahay sə suje ataya a gafan atan 'am sa ga kawa ana tinen sə bayak ata awan, anga a nan sa tam anan sifa ana Pol. Coy, a jan anà do sa san sə zləzlov ataya tâ lah pa 'am à a'am inde. ⁴⁴ Anà do azar aya ite nà, a jan atan nə tâ ban alay à dədom sə kwalalan ma kad' ataya, ti dazay anan à a'am inde. Mə dəzle pə dədala fok a manay a zay nà, matanan kutok.

Pol winen à Malta

28 Mə dəzle pə dədala zay nà, mə sləne sləmay ana man ata nə tə ngaman Malta. ² Do sa man ataya tə təma manay tə ataslay mivél a lele. Tə hanan umo uko, anga iven winen apan i ga, aday mad' dukwen a ga ike. ³ Pol a ray dədom sa pak pə uko. Uko sa ban pə dədom cəbak ata nà, dədew a nay ahay à dədom ata wa, a rac anan Pol pə alay. ⁴ Do su kon ataya tə canan anà dədew mə tapan a pə alay ata nà, ta wa: «Avad' uway a ibay! Dowan a anan nə do sa vad' nga su do. Kwa à ga həna kə təmak à a'am wa dəp nà, mbərom a mənuko

sə ngaman Didek ata nə i mbəsak anan tə sifa a bay.» ⁵ Aya əna, Pol a mbazlay anan dədew ata, a slahay ù uko inde. Awan kə hanak apan kwa mənjoek bay. ⁶ A ga patan nà, i mac bəse, kabay alay anahan i tar. Əna kə njahak bayak a, awan kə gak anan bay. Tə bayak asa, ta wa: «Cəkəbay, i ga nà, winen nə mbərom a kərtek a re!»

⁷ Bahay sa man ata nà, tə ngaman Publiyus, doh anahan a nə dəren ta man ata bay. A ra manay àga winen, mə njahak luvon maakan, winen apan i pan umo way lele. ⁸ Bəbay ana Publiyus ata, winen mə nahay a, nga a fərzlan, aday azay a ruhan re. Pol a zla à man ana dōwan a dəvac ata, a ga amboh anga winen, a dəfan alay pa nga, a mbar anan. ⁹ Pə dəba anahan a wa dukwen, do sə dəvac sa man ata azar aya fok ta nay à man ana Pol, a mbar atan. ¹⁰ Tə varak umo magwagway ahay bayak awan. Manay apan mi zla way a manay coy, mi ján à kwalalan inde dukwen, tə varak umo way sa man umo zek pə cəved' ahay re.

Pol a slabak sa zla à Ruma

¹¹ Pə dəba anahan a wa kiya maakan nà, ma zla tə kwalalan sa nay ahay à Aleksandriya wa. À alay sə vəvara nà, kwalalan ata winen à man ata awan. Kwalalan ata nà, tə ndakak apan pəra sə mbərom ahay cew, tinen muwsa ahay sə ngaman Kastor tə Polok ata awan. Kwalalan ata kə vak à man ata awan. ¹² Mə dəzle à wulen su doh sə ngaman Sirakus ata awan, mə njahay à man ata luvon maakan. ¹³ Mə slabak à man ata wa, ma zla à wulen su doh sə ngaman Regiyus ata awan. Sidew anahan a nà, mad' sə walay a dazlan sa bal. Sidew a asa, mə dəzle à man sə dazay à Potiyoli. ¹⁴ Ma tan à nga anà do a Yesu ahay à man ata awan. Ta jan umo nə mē njahay àga tinen lumo pam lele. Mə lavay zek sa zla à Ruma nà, matanan kutok. ¹⁵ Mərak

ahay à Ruma tɛ slɔnɛ lɔbara a manay nà, ta nay ahay à wulen su doh sɛ ngaman Lumo sɛ Apiyas, aday à wulen su doh sɛ ngaman Man sɛ Tavay Maakan ata awan, anga aday mɛ zlangay tɛ tinen. Pol a canan atan cɛna, a ngɔran anà Mbɔrom, anga kɛ njadak mɛgala.

¹⁶Mɛ dɛzle à Ruma cɛna, tɛ varan cɛved anà Pol sɛ njahay ù doh anahan cara, ɛna suje inde a ba apan.

Pol winen à Ruma

¹⁷Pɛ dɛba anahan a wa luvon maakan cɛna, Pol a ngaman anà do sɛ lavan nga anà Yahuda ahay à Ruma ataya awan. Tɛ halay nga lele nà, a jan atan, a wa: «Mɔrak uno ahay, na gak awan pu do a mɛnuko ahay bay, na gak awan pɛ atɛtak way ana bije a mɛnuko ahay bay, ɛna tɛ bɛnak nen à Urɛsalima, tɛ varan ahay nen à alay inde anà Ruma ahay. ¹⁸Tɛ cɛce puno wa way uno sa ga ata nà, a nan atan abay sɛ mbɛsak nen, anga ta tan à nga na gak awan a inde tɛde ti vad apan nen a bay. ¹⁹ɛna a nan anà bahay sɛ Yahuda ahay tɛ mbɛsak nen bay. Anga nan, nɛ cɛce, na wa tɛ su go sariya àga bahay sɛ Ruma, kwa à ga nɛ na gak anan may sa zlah pu do uno ahay bay dɛp nà, na. ²⁰Anga nan kutok, nɛ cɛce, na wa dɛ zlangay, bina u no kɛ sɛnen tɛ jaway nen kawa hɛna anan dɛkwen, anga na dɛf nga pɛ dɔwan a Isɛra'ila ahay fok sa ba ata awan.»

²¹Tɛ mbɛdahan apan, ta wa: «Manay mɛ slɛnek awan a anga iken ibay. Dɔwan inde kà nak ahay tɛ dɛrewel a à alay inde anga iken à Yahudiya wa ibay. Mɔrak ahay tɛ tɛkɛrek umo lɔbara sɛ awan lelibay pɛ iken ibay a re. ²²ɛna ma gan may nà, mɛ slɛne tɛ alay a manay a, 'am anak awan, anga kwa aha fok cɛna, do ahay tɛ kɛdɛy anan do ana Yesu ahay.»

²³Ta dɛf luvon a aday ti i halay nga asa ata awan. Luvon ata a dɛzley ahay cɛna, do sɛ halay nga à man ana Pol ataya tɛ zalay sɛ kwakwa ata awan. Pol a dakan atan anan 'am sɛ bahay a Mbɔrom nɛ hway. A rɛzlen à nga sɛ dakan atan anan 'am a Yesu nɛ ndekɛrkɛrre tɛ cɛved sɛ Tawrita, aday tɛ deftere ana do maja'am a Mbɔrom ahay fok. ²⁴Azar sɛ do ahay tɛ tɛmahak 'am a Pol sa jan atan ata awan, ɛna azar sɛ do ahay aya tɛ tɛmahak itɛbay. ²⁵Tinen apan ti vad uway à wulen a tinen, aday ta ta 'am kutok. ɛna ta saa ta 'am ata nà, ba Pol kà jak atan 'am inde kɛrtek, a wa: «Way ana Apasay Cɛncan a sa jan anà bije a kwanay ahay tɛ dungo ana do maja'am a Mbɔrom Ezaya nà, dɛdek awan. ²⁶Mbɔrom a wa:

“Zla, ka sa jan anà do uno ahay nà:

Ki pɛken slɛmay lele, ɛna ki sɛnen awan bay.

Ki zɛzuren way lele, ɛna ki cinen anan anà awan bay.

²⁷Anga do a anaya nà, nga a tinen nɛ mɛ kuray aya awan,

tɛ rɛdak anan slɛmay a tinen ahay,

tɛ tacak anan idɛ a tinen ahay.

Kak matanan bay cɛna,

abay ti canan idɛ,

ti slɛne slɛmay,

ti san way,

ti mbɛda 'am pi nen, ni mbar atan.[§]»

²⁸Pol a jan atan asa, a wa: «Sɛnen a kutok nà, Mbɔrom kɛ tɛbak cɛved sa tam anà do su kon azar aya hɛna. Tinen nà, ti slɛne lɔbara anahan.»

[²⁹Pɛ dɛba sa 'am ataya wa nà, Yahuda ahay ta zla way a tinen, tinen apan ti vad uway tɛ mindel à wulen a tinen.]

³⁰Ava cew nà, Pol mɛ njahay a ù doh sɛ masa. A tɛma mbɛlok anahan ahay fok nɛ lele. ³¹A wazay anan 'am sɛ bahay a

§28:27 Ca pɛ Esaaya 6.9-10.

Mbɔrom, a ɗakan anan lɔbara ana Bahay
a mɛnuko Yesu Almasihu anà ɗo ahay.

A ja 'am mɛnjɛna ajɛjar, aday ɗowan kɛ
gafak anan 'am bay.

*Derewel ana Pol sà
vinden ayak anà dō sà*

Ruma ahay

ƆƆakay way pə deftere a anan

Derewel a zəbor a anan nà, Pol a vinden anan ayak anà egliz à Ruma. Ruma aday nà, kə tərak wulen su doh zek məduwen a sà daliyugo a fok. A ga nà, kawa kula Pol kà zlak à Ruma fan bay. Anga nan kutok, a tətakan atan ayak way ahay bayak a dəc dəc pə cəved a Mbərom sə varan anà dō ahay aday ti tam ata awan.

Nga sa 'am ahay

Pol a Ɔakay anan zek anahan (1.1-17)

Pa 'am a Mbərom nà, dō ahay fok ta gak ines (1.18 - 3.20)

Mbərom a təma dō ahay nə kəkəməw (3.21 - 4.25)

Anjahay wiya su dō sa Ɔaf nga pə Yesu ahay (5.1 - 8.39)

Mbərom a ngaman anà Isəra'ila ahay (9.1 - 11.36)

Anjahay su dō a Yesu ahay à wulen a tinen inde (12.1 - 15.13)

Aja 'am ahay (15.14 - 16.27)

Pol a jan ayak 'am anà dō sə Ruma ahay

1 Sə vindek ayak Ɔerewel a anan nà, nen Pol, dō si mer su way ana Yesu Almasihu. A ngumo aday nê təra dō maslan anahan awan, nen mə walay a sà Ɔakay anan ləbara anahan mugom a anà dō ahay. ²Ləbara ata aday nà, Mbərom a kə zlapak uko anan ahay tə dungo ana dō maja'am anahan ahay kwakwa, tə vinde anan à Deftere anahan inde. ³Ləbara ata nà, pə wan anahan, Bahay a mənuko Yesu Almasihu. Winen mə wahay a pə daliyugo nà, à dala mbak ana bahay Dawuda inde. ⁴Mbərom a slabakay anan

ahay à məke wa tə məgala ana Apasay Cəncan awan. Matanan kutok, Mbərom a Ɔakay anan nə Yesu Almasihu, Bahay a mənuko, winen wan anahan awan. ⁵Tə winen a kutok, Mbərom a təra nen dō maslan anahan awan. U go sumor ata nà, aday nà zla saa Ɔakay anan 'am anahan anà dō su kon azar aya awan, aday tã Ɔaf apan nga, tē Ɔəfan apan lele. Natiya, ti həran nga anà sləmay a Yesu Almasihu kutok.

⁶Kwanay Ruma ahay, kwanay dukwen à wulen su dō ataya inde. Mbərom a ngamak ikwen nà, aday kē təren dō ana Yesu Almasihu ahay. ⁷Anga nan kutok, nə vindek ikwen ayak nà, à kwanay dō a Mbərom a sə pəlay ataya awan. A ngamak ikwen nà, aday kē təren dō anahan aya awan.

Mbərom Bəbay a mənuko tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko, tã gak ikwen sumor, aday tē varak ikwen zay a tinen.

A nan anà Pol sa zla à Ruma

⁸Mama'am aday nà, nə ngəran anà Mbərom anga kwanay a fok tə sləmay ana Yesu Almasihu. Angamaw? Anga dō ahay bayak a pə daliyugo tinen apan ti sləne nà, kwanay apan ki Ɔəfen nga pə Yesu Almasihu. ⁹Pac pac nen apan ni ga amboh cəna, nə bayak nə pə kwanay awan. Way a nen sa ja həna ata dukwen nà, Mbərom awan a san zle, na ja ata nà, 'am Ɔidək awan. Winen a aday nà, na gan mer su way a dukwen tə mivəl kərtek awan. Na gan mer su way sə Ɔakay anan ləbara a mugom a pə wan anahan Yesu Almasihu.

¹⁰Na gan amboh həna, aday â vuro cəved sa zlak ayak àga kwanay. Kak way ata kà zlak anan à nga ite nà, ni zlak ayak kutok. ¹¹Anga na gak anan may nə bayak a sa zlak ayak saa varak ikwen ahay way ana Apasay Cəncan a sə vuro ataya awan, anga aday kē njiden məgala anahan. ¹²Na ja Ɔəka nà, varuko anan

məgala i zek ahay lele, anga mənuko dō dɛfak nga pə Yesu Almasihu.

¹³Mərak uno ahay, u no dukwen, sənen apan aday nà, na gak anan may sa zlak ayak àga kwanay nə saray bayak awan. Əna hwiya nə njadək cəved a bay way anahan. U no sa zlak ayak saa ga mer su way à wulen a kwanay kawa anuno sa taa ga ù kon azar aya ata re, anga aday kə zəgihen anan sə pərahan azar anà Yesu lele. ¹⁴Mbərom kə varak uno mer su way à alay inde. Natiya tək-tek ni dakan anan ləbara ata anà do ahay fok. Nê dakan anan anà do mə vəzle aya aday anà do mə vəzle a itəbay ataya re. Nê dakan anan anà do mə jangay aya aday anà do mə jangay a itəbay ataya re. ¹⁵Anga nan kutok, na gan may tə mindel sə dɛkak ikwen anan ləbara a Yesu ata anà kwanay Ruma ahay re.

Ləbara ana Yesu nà, məgala awan

¹⁶Nen tə ataslay mivél a sə dɛkay anan ləbara ana Yesu. U go waray bay. Anga ləbara a mugom ata nà, məgala ana Mbərom uda awan sa tam anan do sa dɛfak nga pə Yesu Almasihu ataya fok. A varan cəved pa 'am nə anà Yahuda ahay aday ù do su kon azar aya re. ¹⁷Ləbara a mugom ata a dɛkay aday nà, Mbərom a təra anan dō zənzen a, dō dɛdek a pa 'am anahan a nə kəkəməw. A nan nà, dō ahay tã dɛfak nga pa wan anahan cəna coy. Cəved maza inde sabay. A təra nə kawa ana Mbərom a sa ja à Deftere anahan inde ata awan, a wa: «Dowan a kə dɛfak nga pə Mbərom cəna, i təra anan dō dɛdek a pa 'am anahan. Ata dowan ata i njad sifa dɛdek awan. **»

Mbərom a ga mivél pə ines sə dō ahay fok

¹⁸Aya əna, mivél a Mbərom winen apan i kay uho anga sa ga sariya pə

huwan su dō zənzen awan, bina tinen tə dɛfan apan bay, tə həran nga bay. Mbərom i gan atan sariya anga way a tinen a sa ga ata nà, kə mbəsakak anan cəved anà dō azar a sa san anan dɛdek a Mbərom sabay. ¹⁹Mbərom i gan atan sariya, anga ta san cəved sa tam zle. Ba kə dɛkak atan anan cəved ata awan, əna tə bənək anan bitem anà cəved ata bay. ²⁰Mbərom a aday nà, winen kəkəməw? Kula dowan kə canək anan bay. Əna a ban pə anahan sə ndakay daliyugo ata wa nà, way anahan a mə ndakay ataya tə dɛkay anan nə winen Ba Məgala pa sə viyviya awan, aday winen dō kərtək Mbərom a way anahan. Way ataya fok ta ca ike. Anga nan, dō ahay ti mba apan sa njad alay sa 'am tətə sabay.

²¹Natiya kutok, kwa â ga nə ta san Mbərom zle dəp nà, tə hərak anan nga aday tə ngərak anan kawa abay təde sə həran nga aday sə ngəran anà Mbərom ata bay. Adəka nà, abayək nga a tinen a fok nə pə way kəriya aya awan. Asan way a tinen kə hurfok. Ta san awan pə Mbərom sabay. ²²Tə bayək adəka nà, ta san way zle, cəkəbay tinen bəlbəle aya awan. ²³Tə varək anan mazlaɓ anà Mbərom, dō sa mac itəbay ata, sabay. Ta ma nga nə sə dukwen gərmec ù vo anà pəra ahay sa ga minje tu dō zənzen aday sa mac ataya awan, aday anà pəra ahay sa ga minje tə məvuhom ahay, way sə kiɓe ahay, aday anà way sa zla tə kutov ahay cara cara.

²⁴Anga nan kutok, Mbərom a mbəsak atan sa ga way sa zlan atan à nga, way lelibay ataya awan. Ti ga way sə waray ahay sa ga məsagar pi zek ahay. ²⁵Tə mbəsak Mbərom, dō sə dɛdek, anga sə pərahan azar anà way mungwalay aya awan. Tə həran nga adəka nà, anà way a Mbərom sə ndakay ataya awan. Tinen mbəsak zek a Mbərom a dō sə ndakay

**1:17 Ca pə Habakuk 2.4.

way ataya awan, dōwan a abay tōde sə hēran nga, sə ngēran pā sə viyviya ata awan. Amen.

²⁶ Anga nan, Mbərom a mbəsak atan tã ga way sə waray a sa zlan atan à nga cəvedabay ata awan. Uwar ahay, tə mbəsak sə nahay tə mungol ahay, ta ma nga sə nahay adəka nə tə uwar car aya awan. Way ata dūkwen nə way sa zlan à nga anà Mbərom bay. ²⁷ Mungol ahay dūkwen ta ga nə matanan, tə mbəsak anan uwar ahay, ta ma nga sa gan may adəka nà, anà mungol ahay kawa tinen aya awan. Natiya kutok, atə mungol tə mungol tinen apan ti ga way ma ga waray aya sa ga patan məsagar. Ti mer su way a tinen ataya, tinen apan ti ngəzahay sariya pi zek anga ines a tinen ataya awan.

²⁸ Do ataya tə pəlay sa san Mbərom bay. Anga nan, winen a kə mbəsakak atan aday tã nes anan abayak nga a tinen matanan kutok, tã ga way lelibay aya bayak awan sa zlan atan à nga. ²⁹ Mivel a tinen nà, ma rah aya tə way lelibay aya cara cara bayak awan. Tinen apan ti ga ubor pə way sə do ahay, tinen sədək aya awan, sərak aya awan, tinen apan ti vad do, tinen apan ti tere, tinen apan ti njəkan uda anà do ahay, tinen huwan aya awan, tinen apan ti gadan azar anà do azar awan, ³⁰ tinen apan ti ja 'am lelibay aya pə do ahay, ti nan ide anà Mbərom, ti gənhahan anà do ahay, ti hēran nga anà zek a tinen, ti zlapay awan aya awan, tinen apan ti pəlay nə cəved wiya sa ga ines ahay, tə dəfan apan anà bəbay a tinen ahay kabay anà may a tinen ahay sabay, ³¹ ta san way lele aya sabay, ta san pā 'am a tinen ma ja aya sabay, ta san sə pəlay do sabay, dōwan a gan atan i zek wa itəbay re. ³² Aday dūkwen, do ataya ta san zle, Tawrita a Mbərom kà jak pə sariya ana do ataya awan, ti njad amac. Kwa à ga nə ta san zle dəp nà, tinen apan ti ga way ataya

matanan hwiya. Mə zakay a kutok nà, tinen apan ti hēran nga anà do sa ga way ataya kawa ta ga nə way lele aya awan.

Sariya a Mbərom saa gan anà do ahay ata awan

2 Kwa à ga nə iken waya waya, san apan aday nà, kak iken apan ki man anan mungok anà do pə ines cəna, ka man anan mungok ata nà, anà zek anak awan re, anga ki mba apan sa njad alay sa 'am sabay, bina iken a dūkwen ka ga nə way a lelibay ataya re. ² Da san apan zle asanaw, kak Mbərom kà gak anan sariya anà do sa ga way matanan ataya nà, sariya anahan nə didək awan. ³ Iken do sa man anan mungok ù do pə way lelibay aya aday iken a ka ga way ataya re ata nà, ki saa tam pə sariya a Mbərom a wa nə kəkəma kəla anaw? ⁴ Adəka bay, i ga nà, tiya nə kə kədey anan sumor a Mbərom tə munapanaw anahan dəge? Kə kədey anan anga Mbərom a ngam sa gak sariya fan bay ata bidaw? A gak sumor ata dūkwen, aday kà njad alay a sa yam pə ines anak ahay aday nà, ka san bidaw?

⁵ Iken nà, kurkwilen à sləmay anak inde, a nak sa yam pə ines anak bay adəka. Tə alay anak awan, a nak Mbərom à gak sariya anahan. Pə luvon sə sariya a Mbərom nà, ki ga dəcə nà, bayak awan. Anga pə luvon ata cəna, Mbərom i gan sariya anà do ahay fok tə cəved awan. ⁶ I varan anà do ahay fok nə pə way a tinen aya sa ga ata awan. ⁷ Do hinen ahay tə rəzlen à nga wa anà mer su way lele aya, aday ti gan may anà mazlaḅ a Mbərom a saa varan atan ataya awan, ti gan may anà zlangar a anahan, ti gan may anà sifa sa ndav bay ata awan. Anà do ataya kutok, Mbərom i varan atan sifa sa ndav bay ata kutok. ⁸ Əna do azar aya ite, ti vəze pə Mbərom. Do ataya ite nà, do sa ngam didək itəbay ataya awan, aday tə pəra-

han azar adəka nà, sa ga nə sədək a tinen ahay ataya awan. Mbərom i bəjok anan way sə mivəl anahan ahay fok pə tinen. ⁹Matana awan, do sə sədək ahay fok, ti njad dəcə sa sa lirew. I lah pə Yahuda ahay aday do su kon azar aya kutok. ¹⁰Aya əna, do sa ga way lele aya ite nà, Mbərom i varan atan mazlaḅ, i ngaran atan, i varan atan zay. I lah sə varan pa 'am dükwen anà Yahuda ahay, aday anà do su kon a azar aya re. ¹¹Mbərom a ga mer su way anahan pə do ahay nà, alay kərtek a wa.

¹²Do su kon a azar ataya nà, tinen apan ti ga ines, aday ta san Tawrita itəbay. Tinen ti lize dükwen, mənəjəna Tawrita ata re. Yahuda ahay ite nà, ta ga ines, aday ta san Tawrita zle. Mbərom i gan atan sariya anga Tawrita ata awan. ¹³Dowan saa təra do didek a pa 'am a Mbərom ta sa pak sləmay pə Tawrita nà, ibay. Si kak dowan a kə dəfak anan apan aday. ¹⁴Do su kon azar aya nà, ta san Tawrita itəbay. Aday dükwen, à alay azar aya nà, ta ga way təde kawa ana Tawrita sa ja ata re. Ta gak kawa ana Tawrita sa ja ata nà, ata tə dakay anan Tawrita inde à mivəl a tinen kwa abay â ga nə dowan kà jak atan 'am sə Tawrita bay dəp nà, na. ¹⁵Mer su way a tinen a sa ga ata a dakay anan nà, Tawrita inde ma ga nga awan, à mivəl a tinen ahay inde, anga aday tâ san way ana Tawrita sa jan atan «gen» ataya awan. Mez si zek a tinen a a dakay anan re. Bina, alay azar dükwen, tinen a ta san zle, ta gak way lelibay awan, kabay ta gak way lele awan ata re. ¹⁶Pə luvon a aday way ataya ti kay zek uho, Mbərom i gan sariya anà do ahay tə alay ana Yesu Almasihu ata awan. Mbərom i ga sariya pə do ahay anga way mi dər aya à mivəl inde ata awan. Ləbara mugom a nen sə

təkəren anà do ahay ata nà, a ja nə way ataya kutok.

Yahuda ahay tə dəfak anan apan anà Tawrita a bay

¹⁷Kwanay Yahuda ahay, ki cen pa nga a kwanay həna nà, kəkəməw? Ki jen nà, kwanay Yahuda ahay, ki jen nə kə bənen Tawrita à alay inde, aday ki jen nà, kwanay do a Mbərom ahay. ¹⁸Ki jen nə way sa zlan à nga anà Mbərom ata dükwen, kə sənən zle coy, anga Tawrita kə dakak ikwen anan way lele aya sa ga. ¹⁹A ga pikwen nà, ki mben apan sə bənan alay anà hurof ahay aday sə dəvan anà do a azar aya tinen i ife zənzen a inde ata awan. ²⁰Kwanay gədek a tətakan anan way anà do bəlbəle aya, aday sə jangan atan way anà do gwaslay ahay aya à abayak nga inde mba ata awan. Matana awan, ki jen nə Tawrita kə dakak ikwen anan cəved sa san way aday sa san didek ahay fok.

²¹Əna kwanay apan ki tətakan anan anan way anà do ahay, əna kwanay mbədek anan à nga wa sə tətakan anan way anà nga a kwanay aya awan. Ki jen nà: «Kâ ga akar bay!» Kwanay a, kwanay apan ki kəren way ahay. ²²Ki jen anà do ahay nà: «Kâ ga mədigwed bay!» aday kwanay a, kwanay apan ki pəlen uwar ahay uho ata kəməw? Kwanay apan ki gifen anan 'am anà do ahay sa ga pəra, əna a zlak ikwen à nga sə kəray ahay way ahay ù doh sə pəra ataya wa kəkəmə asa anaw? ²³Kwanay apan ki həren anan nga i zek bayak awan, anga Mbərom kə varak ikwen Tawrita anahan, əna kwanay apan ki nəsen anan Tawrita ata nə pa ma mba asanaw? Ata kə nəsen nà, sləmay a Mbərom awan. ²⁴Mə vinde a à Deftere a Mbərom a inde nə matanan, a wa: «Do su kon azar aya tinen apan

ti nes anan sləmay a Mbərom dəggerer anga kwanay Yahuda ahay.††»

Way sə dakay anan iken Yahuda ahay nà, agad mədəndalas bay

²⁵ Kwanay Yahuda ahay nə kə gəden mədəndalas anga sə dakay a nə kwanay do a Mbərom ahay. Kak kə pərihen anan azar anà way ana Tawrita sa ja matanan nà, i mak ikwen zek acəkan. Kak ki gen anan way ana Tawrita sa jak ikwen ata bay nà, ki tərən kartek a tu do ma gad mədəndalas aya itəbay ataya awan. Magwagway a kwanay a ibay. ²⁶ Natiya nà, do kə gədak mədəndalas itəbay, aday kə bənak anan bitem anà 'am ana Tawrita a Mbərom ata lele nà, Mbərom a i ca apan kawa do ma gad mədəndalas a bay aday daw? ²⁷ Anga nan kutok, do su kon a azar aya aday tə gədak mədəndalas sə awan itəbay əna ti dəfan apan anà Tawrita ataya, ti sa mak ikwen anan mungok kutok asa. Anga kwanay nà, Tawrita a kwanay inde, aday kwanay apan ki gəden mədəndalas. Cəkəbay ki gen anan way mbala ana Tawrita sa ga apan 'am ata awan.

²⁸ Natiya kutok nà, sə təra Yahuda ahay didek aya nə maya anaw? Do sa gad pa zlay si zek anahan wa ata daw? A'ay. Agad mədəndalas didek a nà, agad pa zlay si zek wa cəna coy bay. ²⁹ Əna Yahuda didek nà, do sa gad mədəndalas à mivél inde ata awan, bina mbala ana Tawrita sa ja apan ata bay. Anga agad mədəndalas didek a nà, mbala ana Apasay a Mbərom sa gad à mivél inde ata awan. Wita dukwen, 'am sə Tawrita mə vinde avinde ata bay. Do matanan kutok cəna, saa həran nga nə Mbərom a bina, do zənzen a bay.

Mer su way ana Mbərom sa ga nà, lele

3 Izəne dowan a i cəce: «Kak matanan cukutok nà, Yahuda ahay tə zalay do su kon a azar aya nə ta ma kutok anaw? Agad mədəndalas a tinen ata nà, magwagway a inde asa daw?» ² Tə didek a nà, magwagway a inde nə mənjęek bay. Mama'am aday nà, Mbərom kə varak atan anan 'am anahan à alay inde.

³ Izəne do hinen i cəce asa: «Yahuda aya azar a tə dəfan apan anà 'am a Mbərom sabay. Aka aday, a nan sa ja kutok nà, Mbərom i ga anan way anahan sə zlapay anan ata sabay kutok daw?»

⁴ Matanan bay! Kwa à ga nə do ahay fok mungwalay aya awan, Mbərom nà, a gad mungwalay itəbay asanaw! Mə vinde à Deftere a Mbərom inde nà:

«Iken Mbərom nà, ka jak 'am cəna, do ahay fok ti san nə ka ja didek a hwiya acəkan.

Dowan a kə pəlak anak cəved sə mungok dukwen, i san iken do didem a hwiya.‡‡»

⁵ Izəne do maza awan i cəce re: «Ines a mənuko sa ga ataya, ta man zek anà do ahay sa san Mbərom winen a ga ines itəbay. Kak matanan nà, ines a mənuko ahay ti ga mer su way lele awan. Ata, sariya a Mbərom sa gak uko ata nà, tə cəved a bay kələdaw?» Ni ja uda kawa su do a man a aday! ⁶ Matanan bay jiga awan, Mbərom winen do didek a hwiya. Bina aday i saa gan sariya anà do sə daliyugo aya kəkəməw?

⁷ Izəne do hala maza i cəce asa re: «Kak nen apan ni ga ines nà, ata a kay uho nə Mbərom nə do didek awan, aday do ahay ti varan mazlab adəka. Əna, i go uda sariya anga nen do sa ga ines nə pa ma asa mba anaw?» ⁸ Kəkəməw? Kak matanan nà, sa ga ines nə lele cukutok,

††2:24 Ca pə Esaaya 52.5.

‡‡3:4 Ca pə Jabuuru 51.6.

anga sumor a Mbərom i kay ahay uho!
Do a azar ta gad upo mungwalay sa jəka:
«Sa ja 'am ata nə Pol.» Do ataya dukwen
ti njad wa sariya a Mbərom.

Do mənjenja ines nà, ibay

⁹Natiya kutok nà, mənuko Yahuda
ahay, də zalay do su kon azar aya daw?
A'ay, də zalak dowan ibay. Kawa anuno
sa ja bine siwaw nà, Yahuda ahay pi zek
tu do su kon azar aya fok, ines a lavan
atan nga. ¹⁰Kawa ana Deftere a Mbərom
sa ja aday nà:

«Dowan inde kwa kərtek didek a nà,
ibay.

¹¹Dowan inde kərtek sa san didem nà,
ibay.

Dowan inde sə pəlay sa san Mbərom a
dukwen, ibay re.

¹²Do ahay fok tə mbədahak anan loen
anà Mbərom,

tə tərak do kəriya aya awan.

Dowan inde sa ga sumor kwa kərtek
dukwen, ibay.^f»

¹³«Way sa nay uho à 'am a tinen ahay
wa cəna, lelibay aya fok,

kawa way sa nay ahay à jəvay mə təba a
wa a rəbas ike ata awan.

Miresl a tinen ahay tə mbəda nà, way
sə njəkan uda anà do a azar aya
awan.^{§§}»

«'Am a tinen ahay fok nə kawa umom su
kən ahay.[†]»

¹⁴«Ta ja dukwen, 'am sə tahasl do ahay
hwiya,

aday 'am mi wesl aya re.[‡]»

¹⁵«Ta haw sa vad do dukwen ahahaw.

¹⁶À man a tinen sa zla ahay cəna,

ti həzlap way sə gəban dəcə anà do ahay
bayak awan.

¹⁷Ta san cəved sə njahay zay tə do ahay
itəbay re.[‡]»

¹⁸«Tə jəjaran anà Mbərom itəbay fok.^f»

¹⁹Kak Deftere a Mbərom kà jak
matanan cukutok nà, da san apan zle, a
jan 'am ata nə anà do a aday Mbərom
a varay 'am anahan a à alay a tinen
ahay inde ataya bidaw? Natiya kutok,
dowan inde kwa kərtek i mba apan sə
məman anan ines tətə sabay. Mbərom i
gan sariya anà do ahay fok. ²⁰Matana
awan, dowan inde saa təra do didek a pa
'am a Mbərom anga sə dəfan apan anà
Tawrita nà, ibay. Adəka, Tawrita a jan
anà do ahay nà, ines inde aday tà san
anan coy.

Do ahay ti təra do didek aya pa 'am a Mbərom nə kəkəməw?

²¹Həna nà, Mbərom kə təbak anan
cəved anà do ahay sə təra do didek
aya pa 'am anahan. Cəved a wiya ata
nə tə bənak pi zek tə cəved sə Tawrita
bay. Aya əna, Tawrita pi zek tu do
maja'am ana Mbərom ahay ta jak pə
cəved ata kurre way anahan. ²²Cəved
ata nà, natiya awan: Dowan aya tə də-
fak nga pə Yesu Almasihu nà, tinen ti
təra do didek aya pa 'am a Mbərom ku-
tok. Mbərom a təba cəved ata dukwen,
anga Yahuda ahay taayak bay, əna anà
do saa dəf nga pə Yesu ahay fok. Anga
Mbərom awan aday nà, a gəzla do ahay
pi zek wa itəbay. ²³Bina, do ahay fok ta
gak ines. Ta slak sə njahay à man sə ma-
zlaḅ a Mbərom cəncan ata bay. ²⁴Aya
əna, Mbərom kà gak atan sumor ana-

^f3:12 Ca pə Jabuura 14.1-3, 53.2-4; Gaajoowo 7.20.

§§3:13 Ca pə Jabuura 5.10.

*3:13 Ca pə Jabuura 140.4.

†3:14 Ca pə Jabuura 10.7.

‡3:17 Ca pə Esaaya 59.7-8.

†3:18 Ca pə Jabuura 36.2.

han kəriya awan, kè tərak atan do didek aya pa 'am anahan. A ga matanan ata dukwen tē alay ana Yesu Almasihu, do sē tēmay atan ahay à atahasl wa ata awan. ²⁵Mbērom a slōnay anan, anga aday â mac à yime sē do ahay fok, aday mez anahan â banay puko wa ines ahay. Matanan, dōwan a kē dēfak nga pē Yesu cēna, Mbērom i pēsen anan ines anahan kutok. A ga kētanan nā, anga a nan sē dākay anan nē winen do didek awan. Ines sē do ahay sa taa ga ataya nā, Mbērom a taa ga kawa a canan atan bay, ²⁶a taa njahay tete kawa awan ibay. Əna hēna kutok, winen apan i dakan anan anā do ahay nā, winen do didek awan, ta sa ga way didek awan. Aday dukwen, a nan sē tēra anan do sa daf nga pē Yesu ahay, do didek aya pa 'am anahan.

²⁷Kak matanan cukutok nā, awan a inde kē mbēsakak uko aday dī njad sa ga anan ti zek daw? Ibay jiga awan. Kak abay dōwan a a dēfan apan nā, anā Tawrita fok kēma, ata abay i mba apan sa ga anan ti zek lele. Əna Mbērom a a tēba nē cēved miza awan. Cēved ata nā, adaf nga pē Yesu Almasihu. ²⁸Matanan, da san zle way anahan, Mbērom a tēra anan do ahay, do didek aya pa 'am anahan nā, anga tē dēfak nga pē Yesu, bina anga sē dēfan apan anā Tawrita a Musa bay. ²⁹Aka aday winen a nā, Mbērom sē Yahuda ahay taayan kələdaw? A'ay, winen Mbērom sē do ahay kəzlek, Yahuda ahay tu do su kon azar aya tēke. ³⁰Anga Mbērom nē winen kərtek. Kak Yahuda ahay tē dēfak apan nga, i tēra atan do didek aya pa 'am anahan.[§] Matanan re, kak do su kon azar ataya tē dēfak nga pē Mbērom dukwen, i tēra atan do didek aya pa 'am

anahan re.** ³¹Na jak matanan nā, ata nē kēdiyek anan Tawrita adēka daw? Adēka bay, nē hēran nga, aday nē tēra anan way lele kawa ana Mbērom a sa daf anan ata awan.

Minje ana Ibērahima

4 Hēna nā, bayakuko pē bije a mēnuko Ibērahima aday. Di ja nē maw? Ma sē tēran anaw? ²Kak Ibērahima kē tərak do didek a pa 'am a Mbērom anga a ga mer su way lele nā, abay tiya nē i njad sē hēran nga anā zek. Əna kē njadək sē hēran nga anā zek pa 'am ana Mbērom bay. ³À Deftere a Mbērom inde nā, ta ja apan nē maw? «Ibērahima kē dēfak nga pē Mbērom. Anga nan, Mbērom a ca apan nē winen do didek awan.††» ⁴Da san zle, dōwan a kē gak mer su way cēna, tē haman way sē herreb anahan, bina tē varan nē magwagway bay asanaw? Wita nē way sē herreb anahan a way anahan. ⁵Əna dōwan a kē dēfak nga pē Yesu mēnjəna a daf nga pi mer su way anahan lele aya nā, Mbērom i ca apan nā, adaf nga anahan ata kē tərak anan do didek awan. Cēved a Mbērom inde sē tēra anan do ahay do didek aya pa 'am anahan, aday ta 'am kəriya awan.

⁶Bahay Dawuda a ja matana re. A ja nā, Mbērom a tēra anan do sa daf apan nga ataya, do didek aya pa 'am anahan, mēnjəna a ca ide pi mer su way a tinen ata awan. Ti taslay mivel kutok. Matanan, Dawuda a wa:

⁷«Do sa ga ines ahay ti taslay mivel, anga Mbērom kē pēsek atan anan ines a tinen ahay, aday kē banak patan wa atahasl a tinen ahay fok.

⁸Do sa ga ines ahay, ti taslay mivel,

§3:30 Yahuda ahay, tinen do ma gad mēdēndalas aya awan.

**3:30 Do su kon azar aya nā, tinen do ma gad mēdēndalas aya itēbay ataya awan.

††4:3 Ca pē Laataanooji 15.6.

anga Mbërom i ca pë ines a tinen ahay sabay.^{‡‡}»

⁹Natiya, ataslay mivel ata nà, winen mē lavay zek a anga Yahuda ahay dëkdek daw, kabay anga do su kon azar aya cite daw? Nə lahak sa ja coy asanaw: «Ibërahima kè dëfak nga pë Mbërom. Anga nan, Mbërom a ca apan nə winen do didek awan.^{¶¶}»¹⁰ Way ata a tēra nà, siwaw? A gad mädëndalas aday daw, kabay pë dëfa anahan a wa daw? Pë dëfa anahan a wa bay. A sa gad mädëndalas nà, Mbërom kè tērak anan winen do didek a pa 'am anahan coy.

¹¹Ibërahima a gad mädëndalas sē dākay anan winen kè dëfak nga pë Mbërom coy, aday Mbërom kè tērak anan do didek a pa 'am anahan coy re. Matanan Ibërahima a tēra bəbay su do sa daf nga ahay aday tinen ma gad mädëndalas a itəbay ataya fok. Bina Mbërom a tēra atan do didek aya pa 'am anahan kawa anahan sē tēra anan Ibërahima ata awan.

¹²Aday Ibërahima, winen bəbay su do ma gad mädëndalas aya fok re, əna si ti pərahan azar anə cəved sē adaf nga ana Ibërahima à alay a aday a saa gad mädëndalas ata awan.

Way a Mbërom mē zlapan a anə do anahan ahay

¹³Mbërom a zlapan anə Ibërahima, i varan anan daliyugo fok anə zahav anahan. Matanan kutok, Mbërom a a zlapan anan nà, anga Ibërahima kè dëfak anan apan anə Tawrita bay, əna a zlapan anan anga Ibërahima kè dëfak apan nga ata awan, kè tērak do didek a pa 'am anahan.^{§§} ¹⁴Kak dōwan aya inde tē njadək way ata anga sē dëfan apan anə

Tawrita cəna, ata adaf nga pë Mbërom i tēra kəriya bugol, aday 'am a Mbërom sē zlapay anan ata kè tērak way kəriya re.¹⁵ Tawrita a gəbay ahay cəna, mivel a Mbërom, bina do ahay tē dëfan apan bay, ta gak ines. Abay Tawrita à ga ibay cəna, aga ines i ga inde sabay re.

¹⁶Anga nan kutok, way a Mbërom sē zlapay anan ata nà, a zlapan anan nə anə do sa daf apan nga ahay. A ga matanan ata dukwen, aday à varan atan anan way ata kəriya awan. 'Am ata mē zlapan a dukwen, anə zahav ana Ibërahima ahay fok. Zahav ana Ibërahima nà, do sē dëfan apan anə Tawrita ahay dëkdek bay, əna do sa daf nga pë Mbërom kawa Ibërahima ahay re. Anga winen nə bəbay a mənuko aya fok.¹⁷ Kawa ana Mbërom sa jan anə Ibërahima, a wa: «Nə tērak iken bije sē zahav ahay bayək awan.*» Matanan Ibërahima nà, winen bəbay a mənuko pa man sē ide a Mbërom, anga winen kè dëfak apan nga. Mbërom winen do sē varan sifa anə way ma mac aya fok, do sē ndakay way ahay fok tē alay məgabar awan, ata awan.

¹⁸Abay abayək nga ana Ibërahima inde pë awan sabay, əna kè dëfak nga pa 'am a Mbërom sa ja: «Wan sē kutov anak ahay ti baslay zek bay†» ata awan. Kè dëfak anan ide anahan zuhhwe pë Mbërom, kè tērak bəbay sē zahav ahay bayək awan acəkan.¹⁹ A san zle re, ava anahan kè dözlek bəse səkat coy, aday Saratu dukwen, i mba apan sa ga wan sabay. Kwa à ga nə zlay si zek anahan nə coy kawa ma mac awan dəp nà, adaf nga anahan pë Mbërom ata bəle a bay.

²⁰Anga nan, kula way a Mbërom sē zlapan anan ata, kà gak anan hiyem

‡‡4:8 Ca pë Jabuura 32.1-2.

¶¶4:9 Ca pë Laataanooji 15.6.

§§4:13 Ca pë Laataanooji 12.2-3, 17.4-6, 22.15-18.

*4:17 Ca pë Laataanooji 17.5.

†4:18 Ca pë Laataanooji 15.5.

hiyem bay. Adəka nà, adaf nga anahan kè jərahak, a ma nga sə həran nga à Mbərom. ²¹Way inde a san zle kərtək cəna: Mbərom nə məgala anahan inde sa ga way anahan sə zlapay anan ata awan. ²²Anga nan, Mbərom a ca apan nə winen dō dīdek awan.[‡] ²³'Am a Deftere sa ja «Mbərom a ca apan nə winen dō dīdek awan» ata, mə vinde nə anga lbərahima dəkdek bay. ²⁴'Am ata mə vinde a anga mənuko re. Da daf nga nə pə Mbərom, winen dō sə pədfəkey anan Bahay a mənuko Yesu à wulen su dō ma mac aya wa ata awan. Aday winen a dukwen i i təra mənuko dō dīdek aya pa 'am anahan. ²⁵Mbərom a mbəsak anan à mac anga ines a mənuko ahay, aday a slabakay anan anga dē təra dō dīdek aya pa 'am anahan awan.

Mbərom a zlah anan məlmal anahan tə mənuko nà, tə Yesu

5 Matanan kutok, dē təra dō dīdek aya pa 'am a Mbərom, anga dē dəfak apan nga, aday həna kutok zay a mənuko inde tə winen anga Bahay a mənuko Yesu Almasihu. ²Winen kə njadak uko cəved' aday Mbərom a gak uko sumor, anga dē dəfak nga pə winen awan. Tə sumor anahan ata nà, dī jəra sə tavay apan nə njənjən lele. Di taslay anan mivəl, anga dī i njad sə njahay à man sə mazlaβ a Mbərom. ³Aday asa, dī taslay mivəl tə dəcə a mənuko ahay re, anga dā san zle, dā gak dəcə nà, dī njad ngatay aday. ⁴Ngatay aday dukwen, i təra mənuko dō ma san nga aya awan. Aday dē tərak dō ma san nga aya ite, dī dəfan ide anà way sa 'am. ⁵Di dəfan ide anà way sa 'am, way sa 'am ata dukwen a njəkan uda anà dō itəbay asanaw? Anga Mbərom kà kak uko anan asan zek anahan coy ta sə varak uko ahay Apasay anahan Cəncan a à mivəl inde re.

⁶Ayaw, à alay a mənuko bəle aya mba ata nà, Almasihu winen kə məcak anga mənuko, mənuko aday nà, dō mə vəze aya pə Mbərom. Almasihu a mac nà, à alay ata kutok, kawa sa zlan à nga à Mbərom. ⁷Dowan saa təma sa mac anga dō dīdek a natiya ca nà, ibay. Izəne anga dō sa ga way lele aya nà, dō ahay ti ngam sa mac. ⁸Cəkəbay Almasihu a mac anga mənuko nà, à alay a mənuko dō sə ines ahay hwiya. Matanan Mbərom a kay anan ahay asan zek anahan anga nuko nà, na. ⁹Aya, mez ana Almasihu kə varak uko cəved' sə təra dō dīdek aya pa 'am a Mbərom. Anga nan dā san zle lele re, zek a ana Almasihu a dukwen, i i tam mənuko à mivəl a Mbərom saa ga pə dō ahay ata wa re. ¹⁰À alay a aday mənuko dō sa nan ide anà Mbərom ahay hwiya ata nà, winen kə ndəvak anan sa zlah anan məlmal tə mənuko, tə amac a wan anahan. Aka aday həna dē tərak dō anahan ahay coy nà, i tam mənuko à sariya anahan saa ga ata wa, anga wan anahan kə slabakak ahay à məkə wa kutok bidaw? ¹¹Wita dəkdek cəna coy bay. Di taslay mivəl re, anga ajapay a mənuko tə Mbərom, bina Yesu Almasihu Bahay a mənuko kə tərak mənuko car a Mbərom ahay coy asanaw?

Minje ata ana Adama tə Almasihu

¹²Atahasl a nay ahay pə daliyugo nà, anga dō kərtək sa ga ines, winen nà, Adama. Aday ines anahan a tavakay ahay amac pə dō ahay. Do ahay fok ti mac kutok, anga fok a tinen a ta gak ines re. ¹³Mbərom a saa varan Tawrita anà Musa nà, ines inde pə daliyugo coy. Əna à alay a Tawrita inde fan bay ata nà, Mbərom a baslay ines a tinen ahay fan bay re. ¹⁴Aya əna, a bənay ahay pə Adama wa hus pə Musa dukwen, amac winen apan i vad' dō ahay. Kwa tinen ta

[‡]4:22 Ca pə Laataanooji 15.6.

gak ines kawa ana Adama dō sē vāze pē Mbərom ata itəbay nà, amac kē vədak atan re.

Adama dukwen, winen kawa minje ana Yesu, dōwan a saa nay ahay ata awan. ¹⁵ Əna magwagway a Mbərom sē varak uko tē Yesu ata nà, kà gak minje tē ines mbala ana Adama sa ga ata bay. Tē dīdek a nà, dō ahay bayak a tē məcak anga ines ana Adama. Əna magwagway a Mbərom sa var kəriya tē alay ana Yesu Almasihu ata nà, a zalay atahasl ana Adama. Anga Mbərom kà gak anan sumor anà dō ahay kē zalak. ¹⁶ Magwagway a Mbərom nà, a ga minje tē atahasl ana Adama bay. Ines ana Adama sa ga ata nà, kē varak anan mungok coy, sariya kē bənak anan. Aya əna, sumor a Mbərom a mbasay pē ines sē dō ahay, kwa â ga nē ta gak ines bayak awan, aday a tēra atan dō dīdek aya pa 'am anahan. ¹⁷ Matanan kutok, anga ines su dō kərtektəkke, amac kē mbərmak alay pē dō ahay fok. Əna way sē zalay anan way ata tē sumor dukwen, a nay tu dō kərtektəkke, winen Yesu Almasihu. Anga winen, Mbərom kà gak anan sumor anà dō ahay bayan awan, a tēra atan dō dīdek aya pa 'am anahan. Matanan ti njad sifa sa ndav bay ata awan, aday ti ga bahay pē kərtek a tatē Yesu a kutok.

¹⁸ Natiya kutok, ines su dō kərtek kē gəbak ahay 'am sa bən anan dō ahay fok. Matanan, mer su way su dō kərtek lele a, kē gəbak ahay 'am sē tēra anan dō ahay fok, dō dīdek aya pa 'am a Mbərom, aday sē varan atan sifa sa ndav bay ata re. ¹⁹ Kwakwa ata nà, dō kərtektəkke a ngam sē dəfan apan anà Mbərom bay. Anga nan, dō ahay bayak a tē tərak dō sē ines ahay. Matanan re, dō kərtektəkke a dəfan apan anà Mbərom. Anga nan, dō ahay bayak a ti tēra dō dīdek aya pa 'am anahan.

²⁰ Tawrita a dəzley ahay nà, anga aday ines ahay tã ma nga sē zəga pē dō ahay

ite. Əna à man a aday ines kē zəgahak ata nà, sumor a Mbərom a ma nga sē zəga pē dō ahay ite re. ²¹ Kwakwa ata nà, məgala ana ines inde sa vad dō. Həna dukwen, sumor a Mbərom sa gan anà dō ahay ata nē məgala anahan inde sē tēra atan dō dīdek aya pa 'am anahan re. Natiya, dō ahay ti mba apan sa njad sifa sa ndav bay ata awan. Ti njad anan nē tē sləmay ana Yesu Almasihu, Bahay a mənuko.

Aga baptisma nà, amac tē Yesu aday aslabakay à məke wa tē winen a re

6 Həna kutok nà, u no sa ja nē maw? Zəgahuko anan sa ga ines aday sumor a Mbərom â zəga ite dāw? ² Matanan bay re. Də takas nà, à amac wa. Anga nan, ines a lavak uko nga sabay. Aka aday dī njahay i ines inde kəkəma asa anaw? ³ Da san way ata zle lele. À alay a mənuko sa ga baptisma ata nà, dē japay nē tē Yesu Almasihu, aday dā mac tatē winen a re. ⁴ Matanan, tē baptisma ata nà, mənuko fok dē məcak tatē winen, aday ta lak mənuko tatē winen a re. Əna mazlaḅ a Mbərom nē məgala awan, a slabakay anan Almasihu à wulen su dō ma mac aya wa. Natiya kutok, i slabakay ahay mənuko anga aday dā njad sē njahay tē sifa wiya awan.

⁵ Natiya, dē japak tē winen à alay a mənuko sa mac tē winen ata awan. Matanan, à alay a mənuko saa slabakay à məke wa ata nà, dī japay tē winen à aslabakay anahan à amac wa ata re. ⁶ Sənuko way inde aday: Anjahay a mənuko kwakwa ata nà, tē darak anan ayak pē dədom mē zləngad a pē kərtek a tē Almasihu, anga aday ubor sē ines a mē japay a tē mənuko ata dukwen â lize sē coy, aday mənuko dē tēra bile sē ines ahay sabay. ⁷ Natiya kutok, dōwan a kē məcak cəna, winen bile ana ines sabay. ⁸ Matanan, kak dē məcak tē Almasihu nà, dī daf apan nga dī njahay tē sifa anga winen a re. ⁹ Almasihu a slabakay

ahay à mæke wa. Anga nan, ða san a zle re, i naa mac sabay, anga mægala ana amac inde apan sabay. ¹⁰ Almasihu kè mæcak. Amac anahan ata kè gæzlak atan pi zek wa tæ ines sè coy. Hæna nà, winen pè kærtek a tæ Mbærom, tæ sifa awan. ¹¹ Matanan re, kè sænén zle, kwanay ðukwen kè mæcen, aday kè gæzlen pi zek wa tæ ines. Hæna nà, kwanay pè kærtek tæ Mbærom tæ sifa aya awan, anga kwanay mæ jaray aya tæ Yesu Almasihu.

¹² Anga na awan, ines à ga pikwen mægala sabay, kè pærihen anan azar anà ubor si zek a kwanay ahay sabay. Ki mæcen wanahan asanaw! ¹³ Kà sa mbæsiken anan zek a kwanay ines à ga anan mer su way lelibay aya sabay. Gen aðæka nè mer su way a Mbærom kutok, kawa ðo ma mac aya ta may uho à mæke wa ataya awan. Mbæsiken anan zek a kwanay hæna nà, sa ga mer su way ðíðek aya kutok. ¹⁴ Sè lavak ikwen nga hæna nà, Tawrita sabay, æna sumor a Mbærom sa gak ikwen ata kutok. Natiya mægala ana ines inde pikwen sabay.

Minje sè file

¹⁵ Hæna nà, ði ja nè maw? Sè lavak uko nga nà, Tawrita sabay, æna sumor a Mbærom kutok. Cæved inde sa ga way lelibay a aðæka ðaw? A'ay! ¹⁶ Kè sænén itæbay ðaw? Kè tæren file su ðo aday nà, bælaray si ki ðæfen anan apan anà ðowan ata awan. Kak kwanay file ana ines ahay, ines i lagay kwanay hus à amac inde. Kak kwanay file ana Mbærom ahay, ata Mbærom i tæra kwanay ðo ðíðek aya awan. ¹⁷ Kwakwa ata nà, kwanay file ana ines ahay. Ngæren anan anà Mbærom anga hæna kè tæmihen sè ðæfan apan tæ mível kærtek a anà atætak way a kwanay a sè slæne ata awan. ¹⁸ Abay kwanay file sè ines ahay, æna kè tæmen ahay à file sè ines wa, aday kè tæren file ana ðíðek ahay kutok ite. ¹⁹ Nè gæba minje sè file nà, anga aday

kè sænén way a ni jak ikwen ata awan. À alay a kwanay file sè ines ahay ata nà, kè mbæsiken anan zlay si zek a kwanay à ga mer su way lelibay aya awan. Ki gen nà, mer su way sè sæðæk ahay ðækðek. Hæna biten ðukwen, kwanay file sè ðíðek ahay. Matanan, mbæsiken anan zek a kwanay à gan mer su way lele aya awan. Ata anjahay a kwanay i tæra à cæncan a inde.

²⁰ Natiya kutok, à alay a kwanay file sè ines ahay ata nà, aga mer su way lele cæna, a zlak ikwen à nga bay. ²¹ Ata, à alay ata kutok nà, ki gen nè maw? Way a sa gak ikwen waray hæna biten ataya awan. À andav sè way ma ga waray ataya ðukwen, amac inde. ²² Aya æna, hæna kutok, kè tæmen ahay à file sè ines ata wa. Kè tæren file ana Mbærom ahay. Anga nan, anjahay a kwanay i tæra à cæncan a inde kutok. À andav a inde ite, ki njíden wa sifa sa ndav bay ata awan. ²³ Magwagway sè ines nà, amac. Æna way a Mbærom sa var kæriya ata nà, sifa sa ndav bay pè kærtek a tæ Yesu Almasihu, Bahay a mænuko.

Do sa ðaf nga pè Yesu ahay, tæ Tawrita

7 Mærak uno ahay, way uno a ni jak ikwen ayak hæna ata nà, ki sænén, anga kè sænén Tawrita zle coy. Tawrita a lavan nga anà ðo nà, si à alay a winen tæ sifa pè daliyugo mba ata awan. ² Minje nè kawa uwar. À alay a mbaz anahan inde tæ sifa nà, Tawrita a ban anan pè mbaz anahan ata awan. Æna, mbaz anahan kà sak a mac ite nà, Tawrita kè mbæsakak anan ahay à 'am ana mbaz anahan ma mac ata wa. ³ Uwar kà sak a zla à mbaz hinen, aday mbaz anahan a mama'am ata ma mac a bay cæna, wita uwar ata kà gak mædigwed pæ mbaz anahan ata awan. Æna mbaz ata kærtek a kè mæcak cæna, 'am sè Tawrita ata inde apan sa ga mædigwed a sabay. I mba

apan sa zla à mbaz hinen, kà gak ines bay.

⁴Mørak uno ahay, kwanay hëna ata ðukwen, matanan. Kwanay kə jipen pə kərtek a tə Yesu Almasihu, ðowan a sa mac anga kwanay pə ðədom mə zləngad ata awan. Anga nan kutok, kwanay ðukwen kə məcen aday kə gəzlen tə Tawrita sə coy. Həna kə jipen tə Yesu, ðo sə slabakay ahay à məke wa. Matanan kutok, ði mba apan sa gan mer su way lele aya anà Mbərom, i zlan à nga. ⁵Da taa ga nà, mer su way sə ubor si zek a nuko ahay. Way ana Tawrita sa ga apan 'am ata nà, ubor si zek nə a gan may sa ga nə tinen aya awan. Way a lelibay ataya nà, tə lagay mənuko à amac inde. ⁶Həna kutok, ðə gəzlak tə Tawrita, anga ðə məcak pə kərtek a tatə Yesu. Anga nan, ði mba apan sa gan mer su way anà Mbərom tə cəved lele aday wiya awan, cəved ana Apasay Cəncan a sə ðakak uko anan ata awan, bina, kawa ana mənuko sa taa ga anga ðə ðəfan apan anà Tawrita ata sabay.

Mer su way ana Tawrita

⁷A nan sa ja hëna nə ma kutok anaw? Tawrita ata nà, way sə nes ðo adəka ðaw? A'ay! Əna na san ines inde nà, anga Tawrita sə ðuko anan. Bina, abay na san ubor bay, anga na san 'am a sa jəka: «Kà sa ga ubor bay^f» ata bay. ⁸Əna nə sləne 'am ata cəna, ines kə njadək upo cəved kutok, a ga anan mer su way ta 'am ata sə wuho ubor ahay cara cara i zek inde. Mənjəna Tawrita nà, ines a aday ðukwen, winen way ma mac awan. ⁹Bina, à alay a nen nə sənək pə Tawrita fan bay nà, nen lele njənnjan tə sifa awan. Əna na san Tawrita kutok cəna, ines kə tərək way tə sifa bugol, aday winen məgala awan. ¹⁰Ata jumdoç, nen nə məcak ite re. Anga nan kutok, 'am a abay i la-

gay nen à man sə sifa ata nà, a ma nga sə gəbo ahay adəka nə amac. ¹¹Natiya Tawrita a varan cəved anà ines sə njəko uda, aday sa vad nen re.

¹²Ayaw, Tawrita nə winen way cəncan awan, aday 'am anahan a ma ja ataya ðukwen, tinen way cəncan aya, way ðidek aya, aday way lele aya re. ¹³Aka aday way lele ata a ma nga sa vad nen asa ðaw? A'ay re! Əna ines a gəba way a lele ata, a ga anan mer su way sə vuro amac. A təra matanan, anga aday ðə san ines nà, winen ines ata acəkan way anahan. Matanan, Tawrita a ka anan mer su way sə ines lelibay aya fok.

Ines a ka anan məgala anahan pu do zənzen awan

¹⁴Matanan kutok, ða san zle, Tawrita aday nà, a nay ahay à alay a Mbərom a wa. Aday nen nə ðo zənzen awan, bile sə ines. ¹⁵Tə ðidek a nà, way uno sa ga ata cəna, na san bay. Anga way su no sa ga ata nà, na ga bay. Way su no sa ga bay ata awan, wita nə ni ga anan kutok. ¹⁶Kak way uno sa ga ata u zlo à nga bay nà, ata nə sənək kutok, Tawrita, winen way lele awan. ¹⁷Matanan kutok, sa ga way lelibay ata nə nen bay. Atahasl a mə njahay a i nen inde ata sa ga anan. ¹⁸Anga nan kutok, na san zle, awan inde lele awan i nen inde nà, ibay. Na ja nà, pə ubor si zek uno, nen ðo zənzen awan ata awan. Aga way lele ðukwen, u zlo à nga, əna na mba apan sa ga bay. ¹⁹Bina lele su no sa ga ata nà, na ga anan bay, aday lelibay a su no sa ga bay ata kutok, na ga adəka nà, winen awan. ²⁰Kak way lelibay aday u no sa ga bay ðukwen na ga anan cəna, sa ga awan ata ðukwen, nen bay. Atahasl a mə njahay a i nen inde ata awan, sa ga way ata nə winen, nen bay.

^f7:7 Ca pə Gurtaaki 20.17; Tooktaaki Tawreeta 5.21.

²¹ Nga sa 'am a inde kutok: À alay a u no sa ga way lele cəna, ngazl ines a tuvo uda awan. ²² Bina, à mível uno a inde nà, nen mə taslay mível a sə pərahan azar anà Tawrita a Mbərom. ²³ Anga nan kutok, na ca apan nà, awan a inde lelibay a i nen inde a slabak anan vəram tə abayak nga uno sa gan may anà way lele ata awan. Natiya, nen nə tərak bile ana atahasl a mə njahay a i nen inde ata awan. ²⁴ Anga nan kutok, nə tərak dō mə jəjay a sə coy. Aday saa tam wa nen à amac ata wa həna nà, waya kutok anaw? ²⁵ Ngəruko anan həna anà Mbərom, anga kə təmak nen tə alay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu. Natiya kutok, tə ajalay nga uno cəna, ni dəfan apan anà Tawrita a Mbərom, əna ubor si zek uno a gan may sə pərahan azar anà cəved sa ga ines dəkdek.

Anjahay tə sifa wiya awan

8 Matanan kutok, həna nà, awan saa ban anan dō ana Yesu Almasihu ahay à sariya inde nà, inde sabay. ² Anga məgala ana Apasay sa var sifa tə alay ana Yesu Almasihu ata a təmay nen à məgala ana atahasl tə amac ata wa. ³ Tawrita ana Musa a mba apan sa tam anan dō itəbay, anga bəle sə sluwed si zek su dō kə mbəsakak anan cəved a bay re. Əna Mbərom nà, a mba apan. A slənay ahay wan si zek anahan ti zek a kawa su dō zənzen aya, aday sə təmay nuko i ines a mənuko ahay wa. Tə cəved ata kutok, Mbərom kə gak anan sariya anà ines i zek su dō zənzen ata inde kutok. ⁴ A ga matanan, anga aday dā mba apan sa ga way ana Tawrita sa ja ata awan. Bina, dī dəfan apan nà, anà Apasay a Mbərom kutok, bina anà ubor si zek à mənuko sabay. ⁵ Aday nà, dō sə dəfan apan anà ubor si zek a tinen ahay nà, ta ga way sa zlan à nga anà zek a tinen ahay. Əna dō sə dəfan apan anà way sa zlan à nga anà Apasay a Mbərom cəna, ta ga duk-

wen way sa zlan à nga a cite. ⁶ Do sa taa bayak pə way sə ubor si zek anahan ahay cəna, a dazay nə à amac inde. Aday dō sa taa bayak pə way sa zlan à nga anà Apasay a Mbərom ite dukwen, i i njad zay tə sifa sa ndav bay ata awan. ⁷ Do sa taa bayak pə way sa zlan à nga anà ubor si zek cəna, winen dō manidə a Mbərom, anga a dəfan apan anà 'am a Mbərom bay, aday a mba apan bay re. ⁸ Do sa ga way sa zlan à nga anà ubor si zek aday nà, i mba apan sa zlan à nga à Mbərom sabay.

⁹ Kwanay adəka nà, à alay ana məgala sə ubor si zek inde sabay, əna à alay ana məgala sə Apasay a Mbərom, winen mə njahay a à kwanay inde ata awan, kak kwanay apan ki dəfan anan apan anà ubor si zek bay nà, na. Dowan a Apasay ana Almasihu uda ibay ata nà, winen dō anahan bay. ¹⁰ Kwa à ga nə Almasihu winen mə njahay a à kwanay inde, zek a kwanay nə hwiya i mac anga ines. Aya əna, Apasay a Mbərom i varak ikwen sifa, bina kə tøren dō didək aya pa 'am a Mbərom. ¹¹ Mbərom a slabakay anan ahay Yesu Almasihu à məkə wa. Matanan, kak Apasay anahan ata dukwen winen mə njahay a à kwanay inde nà, i slabakay ahay kwanay à məkə wa tə winen a re.

¹² Natiya kutok, mərak uno ahay, gudire inde puko. Gudire ata nà, sə ubor si zek bay, bəlaray dī ga kawa ana ubor si zek su dō zənzen a sa gan may bay. ¹³ Kak kə njihen kawa sa zlan à nga anà ubor si zek nà, ki məcen. Aya əna, kə mbəsiken anan Apasay a Mbərom à mərod anan ubor si zek ata nà, ki njiden sifa kutok. ¹⁴ Anga dō aday Apasay a Mbərom a lavan nga tətə cəna, winen wan a Mbərom. ¹⁵ Apasay ata dukwen a təra kwanay bile aya bay, aday i pak pikwen zlawan maza sabay. A təra kwanay adəka nà, wan a Mbərom ahay sə coy. Aday, tə Apasay ata kutok, də ngaman

anà Mbərom nà, «*Abba*, Bəbay uno!»
¹⁶ Apasay a Mbərom a tə alay anahan a dakan anan anà apasay a mənuko sa san anan nə mənuko wan a Mbərom ahay. ¹⁷ Kak mənuko wan a Mbərom ahay cukutok nà, di njad way anahan a sə doren anà gwaslay anahan ahay ata re asanaw! I varak uko way anahan sə varan anà Almasihu ata re. Matanan, kak də təmahak sa ga dəcə anga Almasihu nà, di njad sə təma way sə mazlaḅ anahan ataya re.

**Mazlaḅ a mənuko saa
njad azanaka ata awan**

¹⁸ A ga upo aday nà, awan sə zlangar anan dəcə a mənuko sa ga həna ataya tə mazlaḅ a Mbərom saa varak uko azanaka ataya nə ibay. Kwa mənjoek ca! ¹⁹ Way a Mbərom sə ndakay fok dukwen, tinen apan ti ba nə luvon a aday Mbərom i kay anan ahay uho gwaslay anahan ahay fok kutok ata awan. Ta ba anan nà, ababa. ²⁰ Anga way a Mbərom sə ndakay fok tə tərak way kəriya aya awan. A nan atan sə təra matanan cara bay. Mbərom a sa ga atan adəka[§], anga aday tã daf ide ²¹ pə luvon a aday i sa təmay atan ahay à bile sə way saa wuslay ataya wa kutok. Ti japay tə wan anahan ahay à mazlaḅ anahan ata inde, à barbarar inde kutok ite. ²² Da san zle, kwa ahay à dəlen a wa, hus ahay biten nà, daliyugo a fok winen à dəcə inde, kawa uwar i sa wahay base coy ata awan. ²³ Əna daliyugo a anan taayan dəkdek bay. Way ana Apasay a Mbərom sə varak uko mətəkwe ataya fok, ti njahay nə matanan. Di dəfan ide anà luvon a aday Mbərom i tam mənuko à dəcə wa, aday di təra wan a Mbərom ahay sə didek a coy ata kutok. ²⁴ Abay aday də təkak coy bidaw? Əna də canan fan bay, di dəfan ide mba. Way aday kə canak anan tə ide coy ata

nà, way ata nə kə dəfan ide adədaf mba dāw? Wita, dowan a ngaman adəfan ide sabay! ²⁵ Aya əna, kak di dəfan ide anà way həna də canak anan fan bay ata nà, di ba ababa.

²⁶ Apasay Cəncan a dukwen a nay ahay sa mak uko zek, anga mənuko nə bəle aya awan. Bina, kwa à amboh a mənuko ahay inde dukwen, da san sə rəke way a pə Mbərom a wa tətibay re. Apasay Cəncan a tə alay anahan, a gan amboh anà Mbərom tə məgala anahan a təke, à yime a mənuko inde. Do zənnen i mba apan sa ga kətanen bay. ²⁷ Mbərom a ca ide aday nà, à mivəl inde. A san way ana Apasay Cəncan a sa gan may ata zle. Anga Apasay Cəncan a a cəcə nə way kawa sa zlan à nga à Mbərom vərre à yime a mənuko dfo a Yesu ahay inde.

²⁸ Da san zle asanaw! Do sə pəlay Mbərom tə mivəl kərtek a aday Mbərom a ngaman pi mer su way anahan ata nà, kwa sə təra nə ma ma fok cəna, Mbərom a təra anan way sumor a anga dowan ata awan. ²⁹ Mbərom a lah sə walay wa dfo anahan ahay nà, kwa həna kabay, aday kə gak atan nga anga aday tã ga minje ta wan si zek anahan awan. Ata Almasihu i təra murkwaya sa wan anahan ahay fok. ³⁰ Do a aday Mbərom sa lah sə walay atan ataya nà, kə ngamak atan kurre re. Do anahan a sə ngaman atan ataya nà, kə tərak atan didek aya pə 'am anahan re. Do anahan a sə təra atan dfo didek ataya nà, kə varak atan mazlaḅ coy re.

**Awan saa gəzla mənuko pi zek wa tə
asan zek a Mbərom nà, ibay**

³¹ Həna nà, di ja nə ma asa anaw? Kak Mbərom winen tə mənuko nà, saa mba apan sə mbasay puko nà, waya asa anaw? ³² Wan si zek anahan a dukwen, kə təkak anan à 'am sə dəcə wa bay, əna a varan anan anà dfo ahay aday tã

[§]8:20 Ca pə Laataanooji 3.17.

vađ anan anga mənuko fok. Matanan, i varak uko way azar aya fok kəriya pə kərtek a ta wan ata re. ³³Saa mba apan sa zlah puko asa nà, wayaw? Sə təra mənuko do didek aya pa 'am anahan nà, zek a Mbərom a sə walay mənuko ata awan. ³⁴Waya saa mba apan sa ban mənuko anga dā gak ines asa anaw? Yesu Almasihu ta nga anahan a kə məcak, kə slabakak ahay à məke wa, aday həna winen mə njahay a à alay puway a Mbərom. Winen apan i gan amboh anà Mbərom anga mənuko. ³⁵Kak matanan cukutok nà, ma saa mba apan sə gəzla mənuko pi zek wa kutok anaw? Dəce ahay dāw? Ajalay nga dāw? Aban mbiyed sə do ahay asa dāw? Atə may tə mətawak dāw? Mərava sə amac tə maslalam dāw? Awan a inde saa mba apan sə gəzla mənuko pi zek wa tə asan zek ana Almasihu a nə ibay! ³⁶Mə vinde à Deftere a Mbərom inde nà:

«Manay pə cəved sə amac sasidew a nà, anga iken.

Ta ga alay tə manay nà, kawa təman sə waslay ahay.**»

³⁷À mamasl sə way ataya inde fok kutok, di njad məgala sə mbasay, anga Almasihu, do sə pəlay nuko, i varak uko məgala anahan. ³⁸⁻³⁹Anga nan, na san zle lele, awan inde saa gəzla mənuko pi zek wa tə asan zek a Mbərom nà, inde sabay. Mbərom kà kak uko anan asan zek anahan tə Yesu Almasihu, Bahay a mənuko. Matanan, kwa amac, kwa sifa adəka, kwa maslay a Mbərom ahay, kwa setene ahay, kwa way sə təra à alay a həna ata awan, kwa way saa təra à alay a saa nay pa 'am azanaka ata awan, kwa do sə məgala ahay, kwa məgala sə bagəbaga mburom ahay, kwa məgala sə məke ahay, kwa way a Mbərom mə ndakay azar aya fok, awan a inde saa

gəzla mənuko pi zek wa tə asan zek a Mbərom cəna, ibay!

Mbərom kə walak anan Isəra'ila ahay

9 Way a ni ja həna ata nà, winen way didem awan. Nen do a Yesu, na gad mungwalay bay. Apasay Cəncan a a jan anà mez si zek uno a dükwen, 'am a anan nà, didek awan. ²Mivel uno ma rah a nə tə mugo, aday nen à dəce ahay inde nə pac pac, ³anga Yahuda ahay, do sə zahav uno ahay. Abay à ga zek nà, suwan Mbərom à laray nen à bahay anahan wa, anga aday Yahuda ahay tā njad sifa. Nen nà, mə gəzla pi zek wa tə Yesu Almasihu. ⁴Tinen nà, wan sə Isəra'ila ahay. Mbərom kə tərak atan wan anahan aya awan. Kə dəkak atan anan mazlaḅ anahan, kə banak 'am tə tinen, kə varak atan Tawrita, 'am anahan. Kə dəkak atan anan cəved sə həran nga lele awan, kə zlapak i varan atan way lele aya bayak awan. ⁵Kə varak atan Ibərahima, Isiyaku aday Yakob tə gwaslay anahan ahay bije a tinen ahay, aday Almasihu dükwen, pə sluwed si zek nà, wan sə kutov a tinen awan. Almasihu a aday dükwen, winen Mbərom, winen pa nga sə way mə ndakay aya fok. Zambaduko anan pa sə viyviya awan. Amen!

Wan a Mbərom didem aya awan

⁶Way a Mbərom a sə zlapay anan ata kə tərak awan kəriya bay re. A'ay, əna wan sə Isəra'ila ahay tə tərak do ana Mbərom didem aya fok bay. ⁷Aday wan sə kutov ana Ibərahima ahay tə tərak wan anahan didek aya fok bay re, bina Mbərom a jan nà: «Ki njad wan sə kutov ahay nə tə Isiyaku.††» ⁸'Am ata a nan sa ja nə maw? Wan mə wahay aya à kutov su do zəzen ata wa cəna, tə tərak wan a Mbərom ahay anga bəbay

** 8:36 Ca pə Jabuura 44.23.

†† 9:7 Ca pə Laataanooji 21.12.

tə may a tinen ahay bay. Tə tərak wan a Mbərom ahay nà, anga Mbərom a sə zlapay anan ata awan. ⁹'Am a Mbərom a sə zlapay anan ata nà, həna: «I va daz cəna, ni may ahay, aday Saratu i njad wan. ¹⁰» ¹⁰Wita cəna coy bay re. Cuko pə Rəbeka ite. Kə wahak anan muwsa ahay anà bije a mənuko Isiyaku. ¹¹⁻¹³Rəbeka a kə wahak anan muwsa anahan ataya fan bay nà, gwaslay ataya ta gak awan fan bay. Â ga nə mer su way lele aya awan, â ga nə mer su way lelibay aya awan dukwen, tə wahak atan sa ga awan fan bay. À alay ata nà, Mbərom kà jak anan anà Rəbeka coy, a wa: «Wan zek məduwen a i gan mer su way anà wan zek cədex awan. ¹¹» Deftere a Mbərom kà jak pə muwsa ataya, a wa: «Nə gəbak Yakob, aday nə larak anan Isuwa. ¹²» A tərā matanan anga sə dəkay anan nà, Mbərom a walay do nə pə way sa zlan à nga anà winen, bina pi mer su way su do zənzen a bay.

¹⁴Həna nà, dī ja nə ma kutok anaw? Mbərom kà gak mer su way tə cəved a sabay cukutok daw? Matanan ata bay re. ¹⁵A jan anà Musa nà: «Ni gan sumor nà, anà dōwan a aday u no sa gan sumor ata way anahan. Sū go i zek wa cəna, dōwan a u no ū go i zek wa ata awan. ¹⁶» ¹⁶Kawa sa ja kutok nà, Mbərom a gan sumor anà do nà, anga a nan anà dōwan a bay, kabay anga mer su way ana dōwan ata bay, əna anga sumor ana Mbərom a way anahan. ¹⁷À Deftere a Mbərom inde dukwen, Mbərom a jan anà Firawna, a wa: «Na daf iken bahay a à Mísra nà, anga aday ni ka anan mēgala uno tə iken, pə iken a re, anga u no sa ndar anan slə-may uno anà do sə daliyugo ahay fok. ¹⁸»

¹⁸Matanan acəkan, a ca ike, Mbərom a gan sumor anà dōwan awan, kawa sa nan, aday a kuran anan nga anà do hinen dukwen kawa sa nan.

Mivel a Mbərom sa ga tə sumor anahan sa ga ite

¹⁹Hinahibay nà, ki jen asa: «Kak matanan cukutok nà, Mbərom a gafan 'am anà do ahay pə ines angamaw? Way ahay fok tə tərā dukwen, kawa sa zlan à nga asənə, ines sə do ahay uda nə wuraw?» ²⁰Matanan, iken a aday nə waya saa vad uway pa 'am tə Mbərom a kəlanaw? Həna nà, way ma han a nə i mba apan sa jan anà do sa han anan: «Ka sa han nen kawa həna anan angamaw?» tətə daw? ²¹Do sa han səngəle nà, mēgala anahan inde pə dudō aday sa han anan way ahay kawa sa nan bidaw? I han səngəle tə dudō ata awan, aday i han anan jugwire tə dudō a mə mbəsak ata re.

²²Mer su way a Mbərom a dukwen, kətanān! A nan do ahay tā san nə winen tə mivel a anga tinen, aday winen Ba Məgala re. Aya əna, kə ngəmak sə səmen anà do sə jənan pə mivel, aday abay ti lize ataya acəkan. ²³A nan anà Mbərom nà, do ahay tā san mazlaḅ anahan nə məduwen awan, aday i gəzla anan tə mənuko anga a nan sa gak uko sumor. A walay mənuko pa 'am kurre, anga aday dā njad mazlaḅ anahan. ²⁴Mənuko do a Mbərom mə ngamay aya awan. Əna kə ngamak do ahay à wulen sə Yahuda ahay wa dəkdek bay. Kə ngamak anan anà do ahay à wulen su do su kon a azar aya wa re. ²⁵Mbərom a kà jak 'am ata tə dūngo ana do maja'am anahan Hose'a, a wa:

^{9:9} Ca pə Laataanooji 18.10-14.

^{9:11-13} Ca pə Laataanooji 25.23.

^{9:11-13} Ca pə Malakiya 1.2-3.

^{9:15} Ca pə Gurtaaki 33.19.

^{9:17} Ca pə Gurtaaki 9.16.

«Dowan aya aday abay tinen do uno ahay bay ataya awan, hëna ni ngaman atan do uno ahay kutok. Dowan aya aday abay nê pëlay atan itëbay ataya awan, hëna ni pëlay atan kutok.[‡]»

²⁶ A ja asa, a wa:

«Û kon a aday do ahay ta ja nà, tinen do uno ahay itëbay ataya dukwen, à man ata adëka, ti ngaman atan wan ana Mbërom didek aya kutok, winen bahay sê sifa.[¶]»

²⁷ Do maja'am a Mbërom Ezaya dukwen kà jak pë Isëra'ila ahay, a wa: «Kwa abay Isëra'ila tê wasay nê kawa wiyen sê zinder, saa tam nà, do ahay fok bay, ëngal a mënjëk ca.

²⁸ Mbërom Fetek i ga sariya pu do sê daliyugo ahay anga anga sê coy.[§]»

²⁹ Ezaya ata kërtek a kè lahak sa ja:

«Abay Mbërom Ba Mëgala â mbësakak uko zahav mënjëk bina, dë tërak kawa do sê Sodoma të Gomora.^{**}»

Isëra'ila ahay të sënak cëved sa tam didek a bay

³⁰ Lele hëna juko nê kékëma asa anaw? Do su kon a azar ataya të njadak sê tëra do didek aya pa 'am a Mbërom anga të dëfak nga pë Yesu. Aday abay të pëlak sê tëra do didek aya bay re. ³¹ Yahuda ahay ite nà, të pëlak sê tëra do didek aya ta sê dëfan apan anà Tawrita, ëna të njadak a cëved a bay. ³² Angamaw? Anga tinen të bayak cëna ti njad anan ta sê dëfan apan anà Tawrita ti mer

su way, bina ta sa daf nga pë Mbërom a bay. Anga nan, të slahak pu kon sê hawan saray ù do ata awan. ³³ À Deftere a Mbërom inde nà, Mbërom a ja pu kon ata, a wa:

«Cen apan, ni daf kon sê hawan saray anà do ahay à Urësalima, kon sê slahay do ahay.

Aday do kè bënak alay à winen inde ite nà, i jalay a bay.^{††}»

10 Mërak uno ahay, na gan amboh anà Mbërom të mivël kërtek a nà, u no nê Yahuda ahay tã njad sa tam ite. ² Ni mba apan sa ja hëna dukwen, tinen apan ti rëzlen à nga wa sê përahan azar anà Mbërom nê cekërkërre, ëna mënjëna asan wa way më cëde ide aya awan. ³ Të sënak sa jëka Mbërom i tëra anan do ahay do didek aya pa 'am anahan kékëmaw nà, të sënak bay. Të pëlay sê tëra do didek aya nà, të cëved si mer su way dëkdëk. Matanan, tinen të mbërzlak a wa way sa nan à Mbërom. ⁴ Kwa pë ana Almasihu sa nay ahay wa nà, mëgala ana Tawrita kè ndëvak coy. Natiya, kuwaya dëwan a kè dëfak apan nga cëna, Mbërom i tëra anan do didek a pa 'am anahan.

Mbërom i tam anan do sa daf nga pë Yesu ahay fok

⁵ Musa a ja 'am pë cëved sê tëra do didek a të Tawrita nà, a wa: «Do sê dëfan apan anà 'am ana Tawrita nà, i njad sifa nê të winen awan.^{‡‡}» ⁶ Əna cëved sê tëra do didek a anga sa daf nga pë Mbërom nà, cara. Deftere a Mbërom a wa: «Kà sa ja bay: “Way a sa ján à mburom

[‡]9:25 Ca pë Hose'a 2.1-3.

[¶]9:26 Ca pë Hose'a 2.25.

[§]9:28 Ca pë Esaaya 10.22-23.

^{**}9:29 Ca pë Esaaya 1.9; Laataanooji 19.23-28 re.

^{††}9:33 Ca pë Esaaya 28.16.

^{‡‡}10:5 Ca pë Farillaaji Lewinjo'en 18.5.

anaw?^{¶¶}» Kawa sa ja nà, i ján saa nga-man anà Almasihu aday i dazay anan nə wayaw? ⁷«Kâ sa ja bay: “Wayaa saa dazay à mæke inde anaw?^{§§}» Kawa sa ja nà, waya saa zləzlamay anan Almasihu à mæke wa pə cakay sə məsinde ahay wa anaw? ⁸Musa a ja nə kəkəma kutok anaw? A wa: «Am a Mbərom winen bəse tə iken! Winen à 'am anak inde, à mivəl anak inde re.*» Wita nà, ləbara sa 'am a hənə manay apan mi đakay anan pə cəved sa đaf nga pə Mbərom ata kutok. ⁹Ki mba apan sa ja pa 'am sə do ahay fok, Yesu nà, winen Bahay anak tətə đaw? Kə təmahak aday kə đəfak apan nga nà, Mbərom kə slabakak anan ahay à mæke wa đaw? Kak matanan nà, ata ki tam coy kutok. ¹⁰Bina kak kə đəfak nga pə Yesu à mivəl anak inde nà, ki njad sə təra do đidək a pa 'am a Mbərom. Aday kak ki đakay anan pa 'am sə do ahay, Yesu winen Ba Məduwen nà, Mbərom i tam iken acəkan. ¹¹Anga Deftere a Mbərom a ja nà: «Do kə bənak alay à winen inde ite nà, i jalay a bay.†» ¹²Cəved sa 'am ata nà, anga do ahay fok: anga Yahuda ahay, aday anga do su kon a azar aya re. Anga awan sə gəzla atan pi zek wa, ibay. Bahay a mənuko nà, winen Bahay sə do ahay fok. A gan sumor anà do sa đaf nga pə sləmay anahan ahay nà, fok. ¹³Kawa ana Deftere a Mbərom a sa ja kutok: «Kuwaya đowan a kə đəfak nga pə sləmay ana Mbərom Fetek cəna, i tam.*»

Cəved sə đakay anan ləbara mugom awan

¹⁴Ti njad sə həran nga anà Mbərom a aday tə đəfak apan nga bay ata nà, kəkəməw? Kak aday kula tə slənek anan ləbara a bay nà, ti njad sa đaf apan nga nə kəkəməw? Aka aday kak đowan a kə təkərek atan anan bay nà, ti sləne kəkəməw? ¹⁵Kak do ma slan a ibay nà, waya saa təkər 'am ata anaw? Kawa ana Deftere a Mbərom sa ja: «Saa rəba kawa saray su do sə đakay anan ləbara mugom ataya nə məw?¶» ¹⁶Əna saa təma anan ləbara mugom ata nə do ahay fok bay. Do maja'am a Mbərom Ezaya kə jak, a wa: «Ba Məduwen, waya sa đaf nga pa 'am a manay anaw?^{§§}» ¹⁷Matanan, do kə đəfak nga đukwen, anga ba kə slənek ləbara ana Yesu Almasihu. Aday đowan kə slənek ləbara anahan đukwen, anga do inde kə təkərek anan anan.

¹⁸Kak matanan cukutok nà, ni cəce aday: Isəra'ila ahay nà, tə slənek anan ləbara a anan itəbay kələđaw? Tə slənek, bina Deftere a Mbərom kə jak, a wa: «Tə slənek dundo ana do maslan uno ahay pu kon pu kon fok. 'Am a tinen a kə đəzlek hus pə magaga sə daliyugo.**»

¹⁹Kak matanan asəna, ni cəce asa re, Isəra'ila ahay tə sənək anan 'am ata bidaw? Mbərom kə mbəđahak apan kurre tə dundo a Musa, a wa: «Ni slabak anan sərək a kwanay pu kon kəriya awan.

¶¶10:6 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 30.12.

§§10:7 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 30.13.

*10:8 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 30.14.

†10:11 Ca pə Esaaya 28.16.

‡10:13 Ca pə Yoo'el 3.5.

¶10:15 Ca pə Esaaya 52.7.

§10:16 Ca pə Esaaya 53.1.

**10:18 Ca pə Jabuurə 19.5.

Ni njak kwanay pi zek aday ki gen mível pu kon a aday dō anahan aya ta san awan bay ata awan.^{††}»

²⁰ Ezaya dukwen kè jəjarak bay, a wa: «Mbərom a ja nà: “Sa njad nen nà, dōwan aya aday tə pəlak nen bay ataya awan.^{‡‡}»

Na kan zek dukwen, anà dōwan aya aday tə cəcihek nen a bay jiga ataya awan.^{‡‡}»

²¹ Aday pə Isəra'ila ahay ite nà, Mbərom a wa: «Hway, nen apan ni ba sa kan alay anà dō uno ahay.

Əna dōwan ataya nə tə dəfo apan bay, ta ma nga sə vəze upo adəka.^{¶¶}»

Isəra'ila ahay ta gan i zek wa anà Mbərom

11 Matanan kutok, ni cəce way inde kərtek aday: Kak matanan cukutok nà, a nan sa ja nà, Mbərom kè larak anan Isəra'ila ahay dāw? Matanan bay! Anga nen a ta nga uno dukwen, nen Isəra'ila ahay. Nen mə wahay a pə dala mbak ana Benyamin, zahav ana Ibərahima. ²Mbərom kè larak anan dō anahan Isəra'ila ahay bay, winen a sə walay atan kwakwa. Bina kə sənən way ana Deftere a Mbərom sa ja pə Eliya ata zle asanaw. Eliya winen apan i yiman anà Mbərom anga Isəra'ila ahay, ³a wa: «Mbərom Fetek, dō anaya tə vədak anan dō maja'am anak ahay, tə mbəzlak anan man sə gədan dongo anà way a manay ahay anga iken ataya awan. Mə mbəsak a sə pərahak azar nə nen a taayak. Aday hwiya a nan atan sa vad nen a

re.^{§§}» ⁴Zek a Mbərom awan, a mbədahan apan nə kəkəməw? A jan nà: «A'ay, iken taayak bay! Nə lavak anan zek tu dō uno ahay inde mbulo cuwbe, tinen apan ti pəruho azar, tə dukwek anan gərmec ù vo anà Ba'al itəbay.*» ⁵Həna ata dukwen, matanan re. Mbərom kè lavak anan zek tu dō ahay inde mə walay aya à wulen sə Isəra'ila ahay wa hwiya anga sumor anahan. ⁶Kak Mbərom kà gak atan sumor sə walay atan, a walay atan anga mer su way a tinen ahay bay, əna anga sumor anahan. Kak matanan bay cəna, wita i təra magwagway a tinen kutok, bina sumor a Mbərom sabay.

⁷Ata həna nə kəkəmə kutok anaw? Way ana Isəra'ila ahay sə pəlay ata nà, tə njadək anan fok bay! Sa njadək anan way ata cəna, dō a Mbərom sə walay à wulen a tinen wa ataya awan. Zek məduwen su dō a tinen aya tə kurak anan nga a tinen ahay. ⁸Kawa ana Deftere a Mbərom sa ja: «Zek a Mbərom a sa ga aday tã san awan bay.

Kè tacak atan anan idə, kè dəngəzlak atan anan sləmay. Hus biten tinen hwiya matanan.[†]»

⁹Dawuda dukwen a ja patan, a wa: «Way sa pa sə azar uko a tinen ahay à təran atan kawa balay sa mbazl anan way sə kibe ahay, tə slahay anan, aday Mbərom à kəta atan.

¹⁰Mbərom à hufof atan, aday tə canan idə kula sabay, à ga atan alay aday mível a tinen à ndəroḅ.[‡]»

^{††}10:19 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 32.21.

^{‡‡}10:20 Ca pə Esaaya 65.1.

^{¶¶}10:21 Ca pə Esaaya 65.2.

^{§§}11:3 Ca pə 1 Laamiibe 19.10, 14.

*11:4 Ca pə 1 Laamiibe 19.18.

[†]11:8 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 29.3; Esaaya 6.10.

[‡]11:10 Ca pə Jabuura 69.23-24.

¹¹Matanan hëna, ni cëce way maza awan asa: Saray a sə dəcan anà Isəra'ila ahay ata nà, kə slahak anan à məndak fok acəkan kutok dāw? A'ay! Əna anga ines a tinen, do su kon azar aya tə njadək cəved sa tam pə cakay ana Mbərom kutok. A ga anan matanan aday Isəra'ila ahay tã ga sarak pu do su kon aya azar ataya awan. ¹²À alay ana Isəra'ila ahay sa ga ines ata nà, Mbərom kà gak anan lele anà do su kon azar aya pə daliyugo. Isəra'ila ahay tə slahay cəna, do azar aya ta njad zllile à alay a Mbərom wa. Kak Mbərom kà gak anan lele anà do azar aya anga Isəra'ila ahay sə dəfan apan sabay ata nà, Isəra'ila ahay fok ta sak a may ahay pə cakay anahan a asa nà, sumor anahan i zalay re bidaw?

Mbərom a tam anan do su kon azar aya nə kəkəməw?

¹³Həna ni jak ikwen anà kwanay do su kon azar aya awan. Nə tərak do maslan ana Mbərom pə cakay a kwanay do su kon azar aya awan. Anga nan, na ca pi mer su way ata dukwen, mer su way lele cəvedabay. ¹⁴U no nà, do su kon uno aya dukwen tē cuno matanan, aday tã ga pikwen sarak, anga aday Mbərom â tam wa do a tinen aya əngal ti mer su way uno ata cite. ¹⁵À alay ana Mbərom sa lar anan Isəra'ila ahay ata cəna, a zlah anan məlmal anahan tu do su kon aya azar a pə daliyugo fok kutok. Aday à alay azanan kə təmahak atan maza nà, saa təra nə ma asa anaw? Atlaslay mivél i ga inde, anga do ma mac aya ti njad sifa wiya awan.

¹⁶Kak tə varak anan anan pen mama'am a anà Mbərom nà, pen a ma laβ ata azar a fok dukwen ana Mbərom a re.^f Kak tə varak anan anan sləlay si sé ahay anà Mbərom nà, alay si sé dukwen anahan aya re. ¹⁷Alay si sé

zahav a azar aya tə gədfak atan aday tē tapak ayak uda alay si sé sə kibe à yime aya inde. 'Am ata a ja nə pə kwanay do su kon azar aya ata awan. Way ana Isəra'ila ahay sa taa təma lele aya à alay a Mbərom wa ata nà, saa təma atan həna nà, kwanay kutok. Ki təmihen anan nə kawa alay si sé sə təma way pə sləlay si sé wa ata re. ¹⁸Anga nan kutok, kà sa kədiyen anan alay si sé mə kəkal ataya bay. Ki həren anan nga i zek kəriya nə angamaw? Kwanay adəka nà, alay si sé ahay dəkdek, məgala ana alay si sé cəna, à sləlay aya inde. Bina, məgala ana sləlay a nay à alay si sé wa adəka bay.

¹⁹Izəne do inde à wulen a kwanay i ja: «Abay Mbərom a a kəkal anan alay si sé ataya nà, aday i tapay uda nen a kutok bidaw!» ²⁰Acəkan, Mbərom a patay atan wa, anga aday i tapay uda iken! Əna Mbərom a patay atan anga tə dəfak apan nga bay, aday a tapay uda iken dukwen, anga kə dəfak apan nga kutok. Kə həran nga anà zek adəka bay, jəjaran à Mbərom bugol. ²¹Anga kak Mbərom kə patak anan Isəra'ila ahay, tinen alay si sé zahav awan ata nà, a ga apak kutok nà, i patay iken ite sabay, kak kə mbəsakak sa daf apan nga nà, na dāw? Iken adəka nə mə tapay a nə atapay!

²²San anan kutok aday, Mbərom nà, winen do sumor awan, əna winen zizək re. Winen zizək tu do mə slahay a pə cəved anahan wa ataya awan, əna pə iken ite kutok nà, winen do sumor awan, kak iken apan ki pərahan azar hwiya nà, na. Kak matanan bay, i i patay iken a re. ²³Yahuda ataya dukwen nà, kak tə dəfak apan nga maza dukwen, i ma atan pə dədazl a tinen kwakwa a re. Anga məgala anahan nà, inde sə tapay atan maza awan. ²⁴Kwanay Yahuda ahay itəbay ataya nà, kwanay kawa alay si sé sə kibe

^f11:16 Ca pə Limle 15.19-21.

ataya kutok. Tə gəfay anan à kibe wa, ta naa tapay anan pi sé sə agay ata awan. Kak Mbərom a ga way ma da 'am a kə-tanan ata nà, i mba apan sa ma anan Yahuda ahay à man a tinen inde sabay kələdaw, tinen aday nə alay si sé ata dīdek aya awan?

Yahuda ahay ti i may ahay pə cakay ana Mbərom mba

²⁵Mərak uno ahay, u no nà, sənən anan way a mi dər a anan lele, aday kə hərən anan nga anà zek ahay bay. Bina, Isəra'ila ahay əngal a nan atan sa daf nga pə Mbərom bay, anga mivəl a tinen mə kuray aya awan. Ti naa mbəda mba, əna dō su kon azar aya Mbərom sə walay atan ataya tē mbəda apan 'am fok aday. Ata Isəra'ila i daf nga pə Mbərom kutok.

²⁶Natiya Mbərom a i tam anan zahav sə Isəra'ila ahay fok cite. Mə vinde à Deftere inde, Mbərom a wa:

«Dowan a saa tam anan dō ahay ata nà,
i nay ahay à Urəsalima wa.

I pəse anan huwan ana wan a Yakob ahay fok.

²⁷Həna anan nà, 'am uno sa ban tə tinen à alay a ni pəsen atan anan ines a tinen ahay ata awan.[§]»

²⁸Yahuda ahay tə tərā dō manidə ana Mbərom ahay, anga ta ngam sə təma ləbara mugom ata bay. Natiya kutok, kwanay dō su kon azar aya ata awan, ki mben apan sa zla à bahay anahan inde. Aya əna, Mbərom kə walak atan i pəlay atan hwiya, anga kə zlapak anan anà bje a tinen ahay. ²⁹Mbərom kə ngamak anan anà dōwan a aday kə zlapak anan, i varan way nà, i tərā nə hwiya kawa anahan ata awan. Mbərom a mbəcfahan anà 'am bay. ³⁰Kwanay dō su kon a azar aya ata dukwen, à alay a inde nà, kə

dəfen anan ahay apan anà Mbərom a cara daw? Əna həna ki gen anan i zek wa, anga Yahuda ahay dukwen tə dəfak anan apan bay. ³¹A tərā tə tinen Yahuda ahay dukwen matana re. Həna ti dəfan apan anà Mbərom bay, aday Mbərom kə gak ikwen sumor à yime a tinen inde kutok. Ata aday, tinen ti yam pə ines a tinen, aday tā gan i zek wa anà Mbərom ite. ³²Matanan, Mbərom kə varak anan cəved anà kuwaya anga aday à dəfan apan anà Mbərom bay ata way anahan. Ata aday dō ahay ti gan i zek wa dukwen, fok a tinen a kutok.

Mazlaḅ a Mbərom

³³Tə dīdem a, sumor a Mbərom nà, məduwen awan. Asan way anahan kə zalak dō ahay fok, aday a san way ahay nə fok. Way anahan sə bayak dukwen, dōwan a san sə dakay anan tətibay. Dowan sə gəzlan alay anà cəved anahan ibay fok re. ³⁴Deftere a Mbərom a ja nà: «Sa san abayak nga ana Mbərom a nə wayaw?

Dowan inde saa təkəren 'am a sləmay ibay.*»

³⁵«Waya sə varan way aday i tərən gudire à Mbərom anaw?††»

³⁶Sə ndakay anan way ahay fok nə Mbərom.

Way ahay fok à alay anahan inde, aday ti ga inde dukwen anga winen.

Dō ahay tē varan mazlaḅ anà Mbərom pa sə viyviya awan! Amen.

Anjahay ana dō si mer su way ana Mbərom

12 Mərak uno ahay, Mbərom kə gak uko sumor nə bayak awan. Anga nan, nə cəce pikwen wa həna kutok nà, viren anan anan nga a kwanay anà

§11:27 Ca pə Esaaya 59.20-21.

**11:34 Ca pə Esaaya 40.13.

††11:35 Ca pə Ayuba 41.3.

Mbërom, kawa way sə dō ahay sə varan anà Mbërom tē sifa aya ata awan. Tären dō ma ga nga aya anga Mbërom. Ata nà, i zlan à nga anà Mbërom a kutok, aday ki hëren anan nga tē dīdem awan. ²Ki gen kawa dō sə daliyugo ahay bay. Adəka bay, mbiken anan mivél a kwanay anà Mbërom à mbədə anan, ta sə varak ikwen abayak nga wiya aya awan. Ata nà, ki sènen way ana Mbërom a sa gan may ata kutok: way sèrom aya awan, way sa zlan à nga, aday way lele aya kutok.

³Nen nà, Mbërom kà gak uno sumor, kè tərak nen dō maslan anahan. Anga nan, nen apan ni jak ikwen fok, na wa: Kè hëren anan nga anà zek bay. Sènen adəka nà, nga a kwanay aya awan. Cen pə mægala ana Mbërom a sə varak ikwen ata awan aday. Ki sènen kutok, kwanay pə cəved a Mbërom nə kəkəmw.

⁴Zek su dō nà, kərtek, əna hawal aya inde apan dukwen bayak awan, kuwaya ti mer su way anahan cara. ⁵Tə mənuko hənə dukwen, matanan. Mənuko bayak awan, əna mənuko zek kərtektəkke, anga mənuko mə japay aya tē Yesu Almasihu, aday mənuko fok mə japay aya pi zek re.

⁶Mbërom kè varak uko mægala ahay nə cara cara, kawa sa zlan à nga anà winen awan. Natiya, kuwaya à ga anan mer su way tē way ana Mbërom a sə varan ata awan. Kak Mbërom a varak nə mægala sə ma anan 'am anahan awan, ma anan kawa anahan sə varak anan mægala ata kutok. ⁷Kak Mbërom a varak nə mægala sa man zek anà dō ahay, man atan zek. Kak Mbërom a varak mægala sə tətakan anan way anà dō ahay, tətakan atan anan. ⁸Kak Mbërom a varak nə mægala sə varan gədan anà dō ahay, varan atan gədan. Kak Mbërom a varak mægala sa varan way anà dō mətawak aya awan, varan atan tē mivél kərtek awan. Kak

Mbërom a varak nə mægala sə njahan pa 'am wa anà dō ahay, njahan atan pa 'am wa tē mivél kərtek awan. Kak Mbërom a varak mægala sa gan sumor anà dō ahay nà, ga anan tē ataslay mivél awan.

⁹Pəlen dō a azar aya tē mivél kərtek awan, aday tē təbələm dəkdek bay. Way lelibay aya cənə, kè ngəmen bay. Pəlen nə way lele aya awan. ¹⁰Pəlen zek ahay à wulen a kwanay, kawa mərak sə pəlay zek ahay ataya awan. Dəfen anan apan anà dō a azar aya tē mivél kərtek awan. ¹¹Gen mer su way nə tē mægala si zek a kwanay a təkə. Kè tären dō sə isew ahay bay. Gen anan mer su way anà Bahay a nuko Yesu nə tē mivél kərtek a re. ¹²Dəfen anan idə a kwanay zuhhwe nà, pə way ana Mbërom saa varak uko ata tē ataslay mivél awan. Səmen anan anà dəcə ahay, gen anan amboh anà Mbërom nə kwa siwa siwa fok. ¹³Gəzlen zlile a kwanay ahay tu dō a Yesu ahay, kak ana tinen ibay nà, na. Təmihen mbəlok ahay à gala a kwanay ahay.

¹⁴Gen anan amboh a Mbërom aday à daf alay sə mazlaḅ anahan pu dō sə jugwar pikwen wa 'am ahay ataya awan. Kà saa tahislen atan bay. ¹⁵Tislen mivél tu dō sə taslay mivél ahay. Yimen pi zek tu dō sa yam ahay. ¹⁶'Am à zlak ikwen pi zek tu dō a kwanay ahay. Kè hëren anan nga anà zek bay. Gen anan mer su way ahay nə fok lele, kwa mer su way cəfew aya awan. Kì cen pa nga a kwanay kawa dō kəlire^{‡‡} aya bay.

¹⁷Kak dowan a kà gak ikwen huwan nà, kà si men anan anan uda siked a bay. Pəlay adəka nà, cəved sa ga way lele aya aday dō ahay ta san zle, way lele aya ata awan. ¹⁸Ga mægala lele, aday kak cəved inde nà, njahay zay tē dō ahay fok. ¹⁹Kwanay car uno ahay, kī men anan anan uda siked anà dowan bay. Mbəsiken anan Mbërom a à sa ga

^{‡‡}12:16 Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbërom.

patan mivel. Deftere a Mbərom a ja nà: «Mbərom Fetek a wa: “Ama siked nà, anuno kərtek. Saa hamay anan huwan sə do ahay nà, nen awan.”^{¶¶}»²⁰ Adəka nà, gen kawa ana Deftere a Mbərom sa ja: «Kak do manide anak, may a han apan nà, varan daf. Kak sa gan nə jom, varan a'am â sa. Ka gak matanan kutok nà, i təra kawa kə halan slan sə uko pa nga, i yam pə ines anahan kutok.^{§§}»²¹ Kə mbəsiken anan cəved anà sədək â mbasay pikwen bay, əna mbisen pə sədək ta sa ga way lele aya awan adəka.

Dəfen anan apan anà bahay sə daliyugo ahay

13 Kuwaya â dəfan apan anà ngomna, anga do sə lavan nga anà do ahay ataya fok, sə varan atan məgala ata nà, zek a Mbərom awan. Aday sa daf atan dukwen, winen a re.² Matanan kutok, dowan a kə sədək pə ngomna dukwen, a səder nə pi zek a Mbərom awan. Ata, do matanan ata a ngəzahay pi zek nə sariya a Mbərom.³ Aday do sa ga way lele aya ite nà, ti jəjaran anà do sə lavan atan nga ahay itəbay, si do sa ga way lelibay aya aday bina. A nak sə jəjaran anà ngomna bay ba? Ga nə way lele awan. Ata ngomna i hərək nga.⁴ Matanan, anga winen dukwen, a ga nə mer su way a Mbərom a re. A nan sa mak ikwen zek sa ga way lele aya awan. Aday kak ka gak way lelibay a dukwen, jəjaran, anga Mbərom a varan məgala ata nə kəriya bay re. Winen do si mer su way a Mbərom anga sə dakan anan mivel a Mbərom sa ga anà do ahay ta sa gan atan sariya pə way lelibay aya awan.⁵ Anga nan, lele sə dəfan apan anà

ngomna. Gen matanan anga kə sənən zle à mivel a kwanay a nà, wita cəved lele awan, bina anga sa jəka tâ sa gak ikwen sariya bay ata adəka bay.

⁶ Aday dukwen, ka var jəngal nà, anga nan re, bina Mbərom kə dək anan do si mer su way ataya tâ ga anan lele.⁷ Himen anan anan anà dowan ataya way a tədə ki himen atan ataya awan. Viren jəngal anà do sə cakal aya awan. Viren anan anan dala sə duwan anà do sə təma aya awan. Jəjiren anan anà do a tədə ki jəjiren atan ataya awan, aday dəfen anan apan anà do a tədə ki dəfen atan apan ataya re.

Pəlen do a azar aya anga sə dəfan apan anà Mbərom

⁸ Gudire ana dowan â ga inde pikwen ibay, si gudire kərtektəkke saa mbədək pikwen nà, na: gudire sə asan zek. Gudire ata nà, a ndav itəbay. Aday do sa san do nà, kə gak way ana Tawrita sa gan may ata fok.⁹ Mbərom a jak uko nà: «Kâ ga mədigwed bay, kâ vad nga su do bay, kâ ga akar bay, kâ ga ubor pə way su do bay.*» 'Am a anaya pi zek tə azar aya fok nə mə japay a nà, à 'am kərtek a inde, a wa: «Pəlay anan do sə cakay su doh anak kawa iken sə pəlay anan nga anak ata awan.†»¹⁰ Do sə pəlay anan do sə cakay su doh anahan nà, a gan way lelibay a bay. Matanan, kak kə pəlak anan do sə cakay su doh anak ahay nà, kə dək anan apan anà Tawrita fok kutok.

¹¹ Gen matanan, anga kə sənən alay a anan ata zle, alay sə pədək pə ahan a kwanay ahay wa kutok. Bina alay ana Mbərom saa tam kwanay sə coy ata, winen bəse. Winen dərən kawa à alay a

¶¶12:19 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 32.35.

§§12:20 Ca pə Balndi 25.21-22.

*13:9 Ca pə Gurtaaki 20.13-15, 17; Tooktaaki Tawreeta 5.17-19, 21.

†13:9 Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 19.18.

mənuko sə dəfay ahay nga pə Yesu ata sabay. ¹²Luvon winen apan i ndav, idə winen apan i cəde. Dâ ga way a mənuko sa taa ga sə luvon ataya sabay. Ruko way sə alay a mənuko ahay saa vad anan zek tə way lelibay ataya si pec kutok. ¹³Zluko tə cəved lele aya kawa dō sa bar si pec ahay ata awan. Dê vaway nga tə mahay bay, dê mbəsakan zek anə agəsle lelibay aya bay, tə cəved a wura wura dukwen dâ jân uho bay re, dê tere bay, aday dâ ga ubor pə way sə dō azar aya bay. ¹⁴Mbəsiken anan cəved anə Bahay a mənuko Yesu Almasihu â tərak ikwen way sə alay a kwanay awan. Kê bayiken pə way sə ubor si zek a kwanay ahay sabay.

Kî men anan anan mungok anə zek ahay bay

14 Təmihen anan dō bəle a pə cəved sə pərahan azar anə Yesu ataya awan, mənəna kwanay sə tere tə winen pə way anahan sə bayak à mivél anahan inde ata awan. ²Do azar aya ti bayak, way sa pa inde mə gafay 'am a ibay. Ti rac way ahay so. Əna dō aday winen bəle a pə cəved a Mbərom ata nà, i rac sluwed itəbay. ³Dowan a sa rac way so ata â sa kədey anan dowan a sa rac sluwed itəbay ata bay. Aday dowan sa rac sluwed itəbay ata dukwen, â sa man anan mungok anə dowan sa rac way so ata bay re, anga Mbərom winen nà, kə təmahak anan mərak ata re. ⁴Iken nə wayaw? Ka ra zek sa man anan mungok anə bile su dō hinen ata nà, kəkəməw? Kà gak way lelibay a nà, saa gafan 'am nə bahay anahan. Kà gak way lele dukwen, saa ngəran dukwen, bahay anahan ata re. Tə dīdem a nà, Bahay a mənuko i mba apan sa gan nga tətə, i tavay nə njənjan.

⁵Azar su dō a, a bayak nà, luvon ahay inde sə zalay luvon hinen ahay, aday dō ahay inde tə bayak nə luvon ahay fok nə hərro. Kuwaya â san anan lele, way anahan a sə bayak apan à mivél inde ata awan. ⁶Kak dowan a kə zalak anan luvon hinen pə luvon a azar aya wa, a ga matanan anga sə həran nga anə Bahay a nuko. Do sa pa way so, a nan dukwen sə həran nga anə Bahay a nuko, anga a ngəran à Mbərom aday a sa pa way. Ata dō sa pa way azar aya itəbay ata dukwen, a nan sə həran anan nga anə Bahay a nuko re, aday a ngəran dukwen anə Mbərom a re.

⁷Dowan a inde à wulen a mənuko, a lavan nga anə zek anahan tətə pə daliyugo dukwen ibay. Aday dowan sa mac anga nga anahan a dukwen ibay re. ⁸Kak mənuko tə sifa aya nà, wita anga aday dâ ga mer su way ana Bahay a mənuko. Kak də məcak, dā mac anga sa ga dukwen mer su way anahan a re. Matanan, kwa â ga nə mənuko tə sifa aya awan, kwa â ga nə də məcak, mənuko dō si mer su way ana Bahay a mənuko hwiya. ⁹Anga Yesu Almasihu nə kə məcak, kə slabakak ahay à məkə wa, aday â təra bahay su dō tə sifa aya awan, aday winen bahay su dō ma mac aya re.

¹⁰Aday iken, ka gan sariya anə dō sə cakay su doh anak nà, angamaw? Kə kədey anan nà, angamaw? Mənuko a fok, dī zla saa tavay pa 'am ana Mbərom, dō saa gak uko sariya ata awan. ¹¹Mbərom a ja à Deftere anahan inde, a wa:

«Tə dīdek awan, kuwaya fok i nay ahay sa naa dukwo gərmec ù vo.
Kuwaya i ja ta 'am anahan awan, nen nə Mbərom acəkan.*»

¹²Kawa sa ja bine siwaw nà, kuwaya i tavay pa 'am a Mbərom, i i dəkay anan

*14:11 Ca pə Esaaya 45.23.

way anahan sa ga hōna ata tē alay anahan awan.

**Kā fakay anan mōrak
anak ì ines inde bay**

¹³Kak matanan cukutok nà, dē mbōdek sa gan sariya anà mōrak a mōnuko ahay sabay. Adōka bay, kâ si gen way aday ì fakay anan mōrak ahay ì ines inde ata bay. ¹⁴Bina manay mō japay aya tē Bahay a mōnuko Yesu, aday na san zle lele, awan inde ma ga mōnjadāk a ta nga anahan a nà, ibay. Əna dōwan a kē bayakak awan a inde nō tē mōnjadāk a kōma, ā sa pa bay, anga pē winen nà, a ga mōnjadāk acēkan. ¹⁵Kak kē nōsek anan mivēl anà mōrak anak ahay tē way sa pa anak nà, ata a nan sa ja nō kē pōlay anan bay. Almasihu kē mōcak anga mōrak ata awan. Way sa pa anak ā sa lize anan bay. ¹⁶A ga apak nà, way sa pa anak ata nà, lele. Əna kak ka san zle dō ahay ti ì jak nō lelibay kōma, kâ pa bay, aday dō ahay tē ja apak way lelibay a sabay. ¹⁷'Am sē bahay a Mbōrom nà, kâ jak awan pē way anak sa pa ata bay. Kwa pē way anak sa sa ata dūkwen, kâ jak awan bay re. Bahay a Mbōrom nà, way ana Apasay Cēncan a sa ga à mōnuko inde ata awan. A mak uko zek sa ga way lele aya, a varak uko zay sē njahay pē kōrtek awan, aday ì varak uko ataslay mivēl. ¹⁸Dōwan a winen apan ì gan mer su way anà Yesu Almasihu matanan ata nà, ì zlan à nga anà Mbōrom kutok, aday dō ahay ti dēfan apan anà dō matanan ata awan.

¹⁹Anga nan, guko mōgala sa ga way sē ngəzahay ahay zay ataya awan, aday way sa man zek anà dō ahay sa har à 'am a Mbōrom inde ataya re. ²⁰Kâ nes anan mer su way a Mbōrom anga way anak sa pa bay. Ayaw, awan inde mōn-

jadāk a bay. Əna, kak mōrak anak ahay ti sa slahay anga way anak sa pa cōna, mbōsak sa pa way ata awan. ²¹Way lele cōna, kâ sa ga way sē fakay anan mōrak ahay ì ines inde ataya bay, kwa ā ga nō sa rac sluwēd, kwa ā ga nō sa sa mahay, kwa ā ga nō sa ga ma ma fok. ²²Way anak sa san pa 'am a anan ata nà, kâ jan anan anà dōwan bay, si kwanay tē Mbōrom a dēkdēk. Dō sa ga way tē ajalay nga a cūwcew bay ata cōna, ì taslay mivēl. ²³Aya əna, dō sē vōfan uway anà nga anahan anga way anahan sa pa nà, winen apan ì ga ines, anga kē dēfak anan mivēl anahan pē way anahan a sa ga ata bay. Pa 'am a Mbōrom nà, dōwan a kē gak way aday a san sa jōka lelibay kabay lele dūkwen a san bay cōna, kâ gak ines.

**Ga way sa zlan à nga anà
dō a azar aya awan**

15 Mōnuko dō mōgala aya pē cōved a Mbōrom ata, muko anan zek anà dō bōle aya awan. Dā ga way sa zlak uko à nga à nuko vōrre a bay. ²Mōnuko fok, guko way sa zlan à nga anà mōrak a mōnuko ahay, anga aday dā man atan zek sa har pa 'am ana Mbōrom. ³Yesu Almasihu a ta nga anahan a dūkwen kē pōlak way sa zlan à nga a bay re. Adōka bay, a tēra nō kawa mē vinde apan à Deftere a Mbōrom inde ata awan, a wa: «Dō ahay tē gōnahak nà, anakiken Mbōrom, əna 'am a tinen ata a njad nō nen awan.» ⁴Way a mē vinde à Deftere a Mbōrom inde ata fok, tē vinde anan anga aday way a mē vinde ata ā dākak uko anan way, aday anga dē dēfan ìdē anà way a Mbōrom sē zlapak uko anan ataya awan. Ata dī dōma way ahay lele kawa ana Deftere sē varak uko anan mōgala ata awan. ⁵Mbōrom Bahay sē varan mōgala anà dō ahay sē dōma way ata, ā

¹15:3 Ca pē Jabuura 69.10.

tëra anan abayak nga a kwanay kërtek, aday kî gen way kawa ana Almasihu Yesu sa ga ataya awan. ⁶Ata kwanay a fok ki njiden sê hëran nga anà Mbërom, Bëbay ana Bahay a nuko Yesu Almasihu, tê cæved kërtek awan. 'Am a kwanay ðukwen kërtek awan.

Do su kon azar aya tê hëran nga anà Mbërom

⁷Matanan, tëmihen zek ahay, kwanay a fok, kawa ana Almasihu sê tëma kwanay ata re, aday ðo ahay tê hëran nga anà Mbërom. ⁸Na jak ikwen nà, Almasihu Yesu kè tërak ðo si mer su way ana Yahuda ahay, anga sê ðakan atan anan nà, Mbërom winen ðo sê ðifek, aday way anahan sê zlapan anan anà bije a manay ahay fok ata ti tëra. ⁹Aday ata, ðo su kon azar aya ata ti hëran nga anà Mbërom anga sumor anahan sa ga anga tinen ata re. A tëra kawa Deftere a Mbërom sa ja apan ata awan, a wa:

«Anga nan, ni hërak nga, Mbërom uno, à wulen su ðo aday tinen Yahuda ahay bay ataya awan,

ni zambad iken tã ara ahay. §»

¹⁰'Am a Mbërom a ja asa, a wa:

«Kwanay Yahuda ahay itëbay ataya awan,

tislen mivel pë kërtek a tu ðo a Mbërom ahay. **»

¹¹À man hinen asa, a wa:

«Kwanay Yahuda ahay itëbay ataya fok, hëren anan nga anà Mbërom Fetek.

Kwanay ðo su kon ahay fok, zambiden anan. ††»

¹²Ezaya kà jak re, a wa:

«Do sê slala ana Yisa i nay ahay saa tëra bahay su ðo su kon a azar aya awan. Tinen ti ðëfan idë aday à tam atan. ‡‡»

¹³Mbërom, ðo sê varan mëgala anà ðo ahay sê ðëfan idë ata, à varak ikwen ataslay mivel, à varak ikwen zay, anga kè ðëfen nga pë winen awan. Natiya ki ðëfen anan idë bayak a tã mëgala sê Apasay Cëncan awan.

Mer su way ana Pol

¹⁴Mërak uno ahay, nen a ta nga uno ðukwen, na san zle, kwanay nã ðo lele aya awan, kè sënen ðifek zle, aday ki mben apan sê tëtakan anan way anà zek a kwanay ahay coy. ¹⁵Ëna, nã vindek ikwen ayak tã gëdan a pë way azar aya nà, anga u no kè mbëðëken anan way a anaya à nga wa bay. Na ga matanan, anga zek a Mbërom a kà gak uno sumor anahan ¹⁶sa ðaf nen ðo si mer su way ana Almasihu Yesu awan, à wulen su ðo su kon azar aya Yahuda ahay bay ata awan. Nen apan ni ðakan atan anan lëbara mugom a sa nay pë cakay a Mbërom wa ata nà, nã tërak kawa ðo sê gëfan dungo anà way anga Mbërom. Anga kak tã ðëfak apan nga nà, ata ti tëra kawa way më varan aya, Apasay Cëncan a sa gan nga cara aday à zlan à nga anà Mbërom ata awan.

¹⁷Natiya kutok, ni taslay mivel ti mer su way ana Mbërom sê vuro anga ajapay a manay tã Almasihu Yesu ata awan. ¹⁸Ni ja 'am sê awan maza kula bay. Ni ja nà, pë way ana Almasihu a sa ga ti nen ata ðëkðek. Anga kè varak uno mëgala sê bënan alay anà ðo su kon aya aday tinen Yahuda ahay itëbay ataya pë cakay ana Mbërom, aday tê ðëfan apan. A ga matanan ata nà, ta 'am uno sa ja ataya, aday tã way uno sa ga ataya, ¹⁹aday tã masuwayan ahay cara cara, aday tã mëgala ana Apasay anahan re. Nã ðakak

§15:9 Ca pë 2 Samuyila 22.50; Jabuura 18.50.

**15:10 Ca pë Tooktaaki Tawreeta 32.43.

††15:11 Ca pë Jabuura 117.1.

‡‡15:12 Ca pë Esaaya 11.10.

anan anan ləbara mugom a pə Yesu Almasihu anà do ahay, nə dazlan ahay kwa à Urəsalima wa, hus nə dəzle anan à Iliriya. ²⁰U zlo à nga sə đakay anan ləbara mugom a à man aya aday do ahay tə slənek anan ləbara a Yesu Almasihu fan bay ataya awan, anga u no sa ga mer su way pa su do hinen bay. ²¹U no adəka nà, à təra kawa winen mə vinde a à Deftere a Mbərom inde ata awan: «Dowan aya aday kula ta jak atan 'am pə winen itəbay ataya, tinen ti canan. Aday đowan aya kula tə slənek way pə winen itəbay ataya, ti san anan kutok.»[¶]

A nan anà Pol sa zla à Ruma

²²Anga nan kutok, saray bayak a na gak anan may sa zlak ayak saa cay ahay pikwen cəna, na njad cəved a bay. ²³Kà gak ava bayak a u no sa cak ikwen ahay ide, əna mer su way uno kə mbəsakak uno cəved bay. Həna mer su way uno à man a anan kə ndəvak kutok. ²⁴Natiya, à alay a ni i zla à Espaniya ata nà, ni njahay àga kwanay mənjoek, anga aday kə tislən uno mivəl aday kī men uno zek tə cəved sə dəzle à man ata awan.

²⁵Əna həna ni zla à Urəsalima aday ni i man zek anà do a Yesu ahay à man ata awan, ²⁶anga do a Yesu ahay à Makedoniya tə Akaya ta gak anan may sə cakal way anga sa man zek anà do mətawak aya à wulən su do a Yesu ahay à Urəsalima. ²⁷Tə bayak sə cakal way ata nə tə alay a tinen aya, aday təde sa ga nə abay matanan way anahan. Yahuda ahay ta mak anan zek anà do su kon azar aya sa njad anan magwagway ana Mbərom. Matanan re, lele nə do su kon a azar aya t̄a man zek anà Yahuda ahay tə way sə daliyugo ahay ite re. ²⁸Natiya kutok, na sak a ndav anan mer su way ata aday nə varak atan anan dala ata coy

nà, ni i zla à Espaniya tə àga kwanay. ²⁹Na san zle re, na sak a zlak ayak àga kwanay nà, Yesu Almasihu i gak ikwen sumor bayak a anga nen a sa cak ikwen ahay ide ata awan.

³⁰Mərak uno ahay, kwanay kə đəfen nga pə Bahay a mənuko Yesu Almasihu, aday Apasay a Mbərom kə varak ikwen məgala sə pəlay zek ahay. Anga nan kutok, nen apan ni gak ikwen amboh, kem, gen anan amboh à Mbərom tə mivəl kərtek a anga nen, aday ū mo zek. ³¹Gen amboh, anga aday do sə Yahudiya ahay aday tə đəfak nga pə Yesu bay ataya t̄ə bəno mbiyed bay ite. Gen amboh đukwen, aday way uno saa zla anan à Urəsalima ata à zlan à nga anà do a Yesu ahay à man ata awan. ³²Natiya, kak Mbərom kə pəlak nà, ni zlak ayak àga kwanay nen mə taslay mivəl awan. Ata ni njad sə taslay mivəl pə kərtek a tə kwanay a fok kutok.

³³Mbərom, do sa taa var zay ata, à gak ikwen nga. Amen!

Pol a jan 'am anà Ruma ahay

16 U no sa jak ikwen ayak 'am həna pə mərak a mənuko Fəbe. Uwar ata a ga mer su way ana Mbərom à Kenkeriya à wulən su do a Yesu ahay. ²Kà zlak ayak àga kwanay cəna, təmihən anan tə mivəl kərtek a lele, anga winen do ana Bahay a mənuko. Təmihən anan kawa abay təde do a Yesu ahay ti ga ata awan. Viren anan way sə kəcan ata fok, anga kà mak anan zek anà do ahay bayak a, kwa i nen a đukwen, kà mak uno zek a re.

³Jen anan 'am anà atə Pəriskila ta mbaz anahan Akilas. Manay ma taa ga mer su way ana Almasihu Yesu nə pə kərtek awan. ⁴À alay a inde abay ni mac coy nà, su mo zek sa tam nə tinen awan. Abay kwa ti mac anga nen đuk-

[¶]15:21 Ca pə Esaaya 52.15.

wen, tə lavak anan zek coy. Saa ngəran atan nə nen dəkdek bay. Do a Yesu ahay aday tinen Yahuda ahay bay ataya fok ti ngəran atan re. ⁵Na jak anan 'am anà do a Yesu ahay sə halay nga àga tinen ataya fok re.

Na jak anan ayak 'am anà Epaynet, car uno didek awan. Winen do sa lah sa daf nga pə Yesu Almasihu mama'am a pə daliyugo sə Aziya. ⁶Na jak anan ayak 'am anà Mariyama, winen dukwen kà gak mer su way bayak a anga kwanay.

⁷Na jak anan ayak 'am anà do sə àga nen ahay, atə Andərenikus tə Yuniyas. Ma pay dangay nə jiga awan, tinen do tə mazlaḅ aya bayak a à wulen su do maslan ahay, aday tə luho sa daf nga pə Yesu Almasihu adəka, bina nə lahan atan bay.

⁸Na jak anan ayak 'am anà Ampəliy-atus, car uno awan, manay à alay ana Bahay Yesu inde maya awan.

⁹Na jak anan ayak 'am anà Urben ma taa ga mer su way ana Yesu Almasihu nə pə kərtek awan.

Na jak anan ayak 'am anà Sətakis, car uno didek awan.

¹⁰Na jak anan ayak 'am anà Apeles, winen dukwen kà gak dəce anga Yesu Almasihu aday kə səmak anan lele.

Na jak anan ayak 'am anà do sə àga Aristobul ahay re.

¹¹Na jak anan ayak 'am anà do uno Herodiyon.

Na jak anan ayak 'am anà do a Bahay a mənuko Yesu ahay àga Narsis.

¹²Na jak anan ayak 'am anà Tirofen tə Tiropas, do sa ga mer su way ana Bahay a mənuko Yesu ahay.

Na jak anan ayak 'am anà Persis, mazar uno didek awan, sa ga mer su way anga Bahay a mənuko bayak a nə winen.

¹³Na jak anan ayak 'am anà Rufus, do lele pə cəved sə pərahan azar anà Bahay a mənuko Yesu.

Na jak anan ayak 'am anà may anahan, kà gak uno nga kawa nen wan si zek anahan didek awan.

¹⁴Na jak anan ayak 'am anà Sinkərit, Fəlegon, Hermes, Patrobas, Hermas, aday do a Yesu azar aya àga tinen ataya fok re.

¹⁵Na jak anan ayak 'am anà Filolog tə Yuliya, aday atə Nere tə mərak anahan re.

Na jak anan ayak 'am anà Olimpəs aday anà do a Yesu azar aya àga tinen ataya fok re.

¹⁶Jen anan 'am i zek ahay lele. Do sə egliz ana Yesu Almasihu ahay fok ta jak ikwen ayak 'am re.

Andav sa 'am ahay

¹⁷Mərak uno ahay, ma gak ikwen ayak kem, gen anan ngatay anà do sa ngam way a kwanay mə tətək aya bay ataya awan. Tinen apan ti gəzla anan do ahay pi zek wa, aday tinen apan ti fakan alay anà do ahay pə cəved lele aya wa. Kə njihen pə cakay a tinen bay. ¹⁸Zahav su do ataya nà, ta ga nə mer su way ana Bahay a nuko Yesu Almasihu bay, si way sa zlan atan à nga vərre. Tinen apan ti ran mindel anà do ahay nə ta 'am. Natiya, tə njəkan uda anà do ma san way a bay ataya awan. ¹⁹Kwanay ite nà, do ahay fok ta san zle, kə dəfen anan apan anà Bahay a nuko Yesu. Anga nan, nen apan ni taslay mivəl tə kwanay bayak a re. U no nà, tərən do sa san sa ga mer su way lele aya dəkdek, mənəna sə japay anan tə huwan. ²⁰I njahay bayak a sabay, Mbərəm, Bahay sə zay, i varak ikwen məgala sə mbasay pə Fakalaw, ki jənen apan bəse coy. Bahay a nuko Yesu à gak ikwen sumor anahan.

²¹Timote, dowan a sa ga mer su way maya ti nen ata kà jak ikwen ayak 'am. Do uno a anaya ta jak ikwen ayak 'am a re: atə Lukiyus tə Yason tatə Sosipater. ²²Nen Tertiyus, do sə vinde dərəwel ana

Pol a anan, na jak ikwen ayak 'am, nen do ana Bahay a nuko Yesu. ²³Gayus ka jak ikwen ayak 'am. Ne njahay na, aga winen, aday do a Yesu ahay ta taa nay sa ga amboh aga winen. Erastus, do sa ban dala se wulen su doh a anan ata, te Kawartus, marak a manuko, ta jak ikwen ayak 'am re.

[²⁴Bahay a manuko Yesu a gak ikwen sumor a kwanay a fok. Amen.]

Pol a heran nga ana Mbərom

²⁵Zambafuko anan sləmay a Mbərom! I mba apan se varak ikwen məgala se njahay me ngazlay saray aya

à cəved' anahan inde, kawa ana ləbara mugom a nen se dakak ikwen anan ata awan. Kwakwa ata na, Mbərom ke dək anan ləbara mugom ata awan. ²⁶Əna həna winen a ka kak anan ahay uho, aday do ahay te wazay ne way ana do maja'am a Mbərom ataya se vinde pe Almasihu ata awan. A ga matanan, anga aday do su kon ahay fok ta daf apan nga, te dafan apan kutok. ²⁷Həruko anan nga a Mbərom pa se viyviya awan! Asan way anahan ne a zalay way ahay fok. Həruko anan nga anga Yesu Almasihu re. Amen!

*Derewel ana Pol sê
vinden ayak anà dō sê*

Korintu ahay

mama'am awan

Adakay way pə deftere a anan

À alay ata nà, Korintu nà, wulen su doh mēduwen awan. À man ata nà, Pol kē wazak anan ləbara a Yesu mugom a anà Yahuda ahay aday anà dō su kon azar aya re. Pə dəba anahan a wa kutok, Pol a sləne nà, 'am aya inde tē slabakak à wulen sē dō a Yesu ahay cara cara bayak awan. Do ahay tē gəzlak zek ahay jəban jəban, 'am sē gəba zek ahay so, an-jahay səkəffe inde à man sē sləne wazo ibay, apa daf cəncan a kē tərak way sa ga anan azay, tē sənək sa ga anan mer su way tē məgala ana Apasay Cəncan a sa var ataya bay, aday tē sənək 'am sē aslabakay ana dō ma mac aya à məkə wa bay. Natiya kutok, Pol a mbədahan atan ayak pə way ataya fok, ta sē dakan atan anan asan zek a Mbərom anga dō ahay.

Nga sa 'am ahay

Aja 'am ahay (1.1-9)

Atəra zek kərtek tē dədom ana Yesu məzləngad awan (1.10 - 2.16)

Agan nga anà atətak way ana dō maslan a Yesu ahay (3.1 - 4.21)

'Am sē gəba zek ahay (5.1 - 7.40)

Ahəran nga à Mbərom, bina anà pəra ahay bay (8.1 - 11.1)

Məgala ana Apasay Cəncan aya awan (11.2 - 14.40)

Yesu kē mbasak pə amac (15.1-58)

Andav sa 'am ahay (16.1-24)

Pol a jan ayak 'am anà dō sē Korintu ahay

1 Sē vindek ikwen ayak dərewel a anan nà, nen Pol. Kà zlak anan à

nga à Mbərom sē ngumo aday nē təra dō maslan ana Yesu Almasihu. Ma jak ikwen ayak 'am, manay tē Sostenes, winen dō sa daf nga pə Yesu Almasihu kawa mənuko a re. ²Mə vindek ikwen ayak anà kwanay dō a Yesu ahay à wulen su doh sē Korintu. Kē tərən dō a Mbərom ahay anga Yesu Almasihu. Mbərom a ngamak ikwen nà, anga aday kē tərən dō mē japay aya tē winen awan. Kē ngamak anan anà dō sē dukwen gərmec ù vo anà Yesu Almasihu kwa aha ataya fok, anga aday tē təra dō mē japay aya tē winen a re. Yesu nà, winen Bahay a mənuko a fok. ³Mbərom Bəbay a mənuko tē Yesu Almasihu Bahay a mənuko tē gak ikwen sumor, aday tē varak ikwen zay a tinen.

Pol a ngəran anà Mbərom anga dō sē Korintu ahay

⁴Hwiya nē ngəran anà Mbərom jiya nà, anga sumor anahan sa gak ikwen ta sē japay kwanay tē Yesu Almasihu ata awan. ⁵Anga Mbərom dō sē japay kwanay tē Yesu Almasihu ata nà, kē varak ikwen məgala ahay cara cara. Kē tərak kwanay dō sa san way ahay, aday kē varak ikwen məgala sē dakay anan 'am anahan anà dō ahay coy. ⁶Kē njidən anan way ataya awan. Bina, à alay a manay sē dakak ikwen anan ləbara a Yesu Almasihu ata dükwen nà, kē təmi-hen a nē tē didək a à mivəl a kwanay inde. ⁷Anga nan kutok, kwanay dō sa ba amay ana Yesu Almasihu Bahay a mənuko ataya nà, kē njidən anan məgala ahay fok coy. Awan a inde a kəcak ikwen nà, inde sabay. ⁸Mbərom dükwen i təra kwanay dō njənnjan aya hus à andav ana daliyugo inde, anga aday dōwan â sa njad pikwen alay sa 'am sē slahay kwanay à sariya a Mbərom inde pə luvon ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu saa may ahay ata bay. ⁹Matanan, kē jəjiren awan bay, anga Mbərom a sē ngamak ikwen aday sē japay kwanay tē wan ana-

han Yesu Almasihu Bahay a mənuko ata nà, winen nə dō dīdek awan, a ga anan way anahan a sa ja ataya hwiya.

Agəzla zek à wulen su dō a Yesu ahay

¹⁰Matanan, mərak uno ahay, na gak ikwen ayak amboh tē sləmay ana Yesu Almasihu, Bahay a mənuko. Kem, 'am â zlak ikwen pi zek, aday kē gəzlen zek ahay à wulen a kwanay ahay inde bay re. Təren dō mə jəpay aya awan, mivəl a kwanay â ga nē kərtek aday abayak nga a kwanay ahay dukwen â ga nē kərtek a re. ¹¹Bina bə dō ahay inde ta nak ahay àga Kuluwe wa pə cakay uno, tē dəkak uno anan atəre inde à wulen a kwanay. ¹²U no sa ja nà, azar su dō a kwanay aya ta wa: «Manay nà, dō ana Pol ahay.» Azar aya ite ta wa: «Manay dukwen dō ana Apolos ahay.» Azar su dō əngal aya asa ta wa: «Manay nà, dō ana Piyer ahay.» Aday azar su dō aya ite kutok ta wa: «Manay nà, dō ana Almasihu ahay.» ¹³Ki jen matanan ata nà, bə Almasihu a nà, kē gəzłak anan zek anahan a dāw? Kabay kwanay kə jilen nə tē darak ayak pə dədom mə zləngad a anga kwanay nà, nen Pol a dāw? Kabay ki gen baptisma nà, tē sləmay uno, nen Pol a ite dāw?

¹⁴Nə ngəran anà Mbərom tətibay adəka, anga nen na gak anan baptisma anà dowan bay, əna si atə Kərispus tē Gayus dəkdek. ¹⁵Natiya dowan inde i mba apan sa jəka a ga baptisma nə tē sləmay uno nen Pol nà, ibay. ¹⁶Ayaw, cəkəbay nə mbədəkek anan à nga wa adəka re, bə na gak anan baptisma anà Sitifanas, winen tu dō su doh anahan ahay re. Pə dəba anahan a wa, na gak anan baptisma anà dowan a inde nà, na san sabay. ¹⁷Bina, Almasihu a slan nen aday nà, saa gan baptisma anà dō ahay

bay, əna saa dəkay anan ləbara mugom a anə dō ahay. Nen apan ni dəkay anan ləbara sa 'am anahan ata, əna tē asan way kawa su dō zənzen a sə bayak apan ata bay. Na ga matanan bay nà, anga aday amac a Yesu Almasihu a pə dədom mə zləngad ata â təra awan kəriya bay.

Asan way a Mbərom tē asan way su dō zənzen awan

¹⁸Ləbara sə amac a Yesu Almasihu pə dədom mə zləngad ata nà, dō saa lize ahay ta ca apan nə kawa way sə mindel kəriya awan. Əna pə mənuko dō saa tam ahay ite nà, dā san zle wita nə məgala a Mbərom a way anahan. ¹⁹Da san way ata zle nà, anga bə Mbərom kə jak à Deftere inde, a wa:

«Ni lize anan kəlire su dō kəlire aya awan,
aday ni jəjay anan asan way su dō ma san way aya fok.»^{§§}

²⁰Natiya kutok, kak Mbərom a kə jak matanan cukutok nà, dō a kəlire ataya ti ga inde asa dāw? Kabay miter sə Tawrita ahay nà, ti ga inde dāw? Kabay dō sa san sa vad awiyaway ahay nà, tinen ti ga inde dāw? Asan way a tinen ata i man atan zek pə awan bay jiga awan. Mbərom kē tərak anan asan way a tinen ata way sə mindel kəriya awan.

²¹Matanan dō sə daliyugo ahay, tē asan way a tinen ata, tē canak anan anà way a Mbərom sə ndakay tē kəlire* anahan awan, əna tē sənək wa Mbərom a bay hwiya. Anga nan kutok, Mbərom a tē alay anahan a kē varak anan cəved sa tam anà dō sə sləne ləbara sa 'am a manay sə wazay anan ata awan. Əna cəkəbay, dō ahay ta ca pə ləbara ata nə kawa way sə mindel adəka. ²²Yahuda ahay ite nà, ta gan may aday ti sa təma 'am ata nə, si ti canan anà masuwayan

§§1:19 Ca pə Esaaya 29.14.

*1:21 Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

aday. Gerek ahay ite, a nan atan ti saa tēma nà, si ti san tē kəlire sa nga a tinen a aday. ²³Aya əna mənuko dē đakay anan nà, Yesu Almasihu nē tē darak anan pē dēdom mē zəlŋgad awan. Ata pē Yahuda ahay nà, wita way sē bənan atan mbiyed. Pu dō sē pəra ahay ite, wita nà, đa ja nē 'am sē mindel kəriya awan. ²⁴Əna pē mənuko dō a Mbərom mē ngamay aya kwa à ga nē à wulen sē Yahuda ahay wa, kabay à wulen su dō sē pəra ahay wa nà, đa san zle, Yesu Almasihu nà, winen mēgala ana Mbərom tē kəlire anahan a tēke fok. ²⁵Way a Mbərom sa ga nà, kawa way sē mindel kəriya awan, aday cəkəbay, way ata a zalay asan way su dō zənzen awan. Way anahan sa ga nē kawa way bəle awan, aday cəkəbay way ata a zalan mēgala à nga wa anà dō ahay bugol.

²⁶Matanan, mərak uno ahay, ənga bayiken pi zek a kwanay a mē ngamay ataya aday. Pu dō sē daliyugo ahay nà, dō kəlire aya inde à wulen a kwanay gem ibay, dō tē mēgala aya đukwen inde à wulen a kwanay gem ibay, aday dō sē ngəlaw ahay đukwen nà, inde à wulen a kwanay gem ibay re. ²⁷Əna Mbərom a walay adəka nà, dō mindel aya awan, anga aday ti pəkan waray i ide anà dō sa jəka tinen nē ta san way zle ataya awan. Aday Mbərom a walay dō bəle aya awan, anga aday ti pəkan waray i ide anà dō sa jəka tinen mēgala aya ata awan. ²⁸Aday a walay dō kəriya aya awan, tu dō aday dō ahay tē kədəy atan ataya awan, aday tu dō demdemem aya pē daliyugo wa. A ga matanan nà, anga aday sē lize anan dō sē mazlaḅ ahay pē daliyugo a anan wa. ²⁹Matanan kutok, dōwan i mba apan sē hərən nga anà zek pa 'am anahan bay. ³⁰Sē japay mənuko tē Yesu Almasihu nà, zek a Mbərom awan. Matanan həna

Mbərom a tēra anan Yesu Almasihu nà, dədazl sē asan way a mənuko kutok. Kawa sa ja nà, tē Yesu Almasihu ata kutok, dē tərak dō dīdek aya pa 'am anahan aday dē tərak dō anahan ahay ma tam aya i ines wa tē alay anahan. ³¹Anga nan kutok, kawa ana Deftere a Mbərom sa ja: «Kak dōwan a inde a nan sa ga ti zek nà, à ga ti zek adəka nà, ti mer su way a Mbərom sa ga.†»

Wazo ana Pol à Korintu

2 Mərak uno ahay, à alay a nen sa zlak ayak àga kwanay kurre sē đakak ikwen anan way a Mbərom mi đer aya ata nà, nē đakak ikwen anan nē tē cəved sa 'am ma da 'am aya bay. Aday đukwen, nē đakak ikwen anan nē tē cəved sē asan way su dō sē daliyugo ahay bay re asanaw? ²Anga, na zlak ayak àga kwanay nà, na gan may nà san kərtek nà, Yesu Almasihu, aday winen mē daray a pē dēdom mē zəlŋgad ata awan. ³À alay a nen àga kwanay ata nà, nen bəle awan, zlawan u go, aday nen apan ni jəjar re. ⁴Nen apan ni wazak ikwen 'am a Mbərom nà, na vak ikwen nga tē asan way sē dō ahay bay. Əna mēgala ana Apasay a Mbərom a đakak ikwen anan nà, 'am uno sa jak ikwen ata nē 'am dīdek aya awan. ⁵Anga nan kutok, kē dəfen nga pē Mbərom nà, anga asan way su dō zənzen a bay, əna tē mēgala a Mbərom.

Asan way su dō zənzen a tē kəlire a Mbərom

⁶Anà dō ma san nga aya à cəved sa đaf nga pē Mbərom ata nà, mē đakan atan anan ayak nē kəlire sē asan way dīdek awan. Kəlire ata nà, mbala ana dō sē daliyugo ahay bay, kabay mbala ana dō mēduwen aya sē lavan nga anà dō ahay ataya bay re. Dō sa san way ataya nà, ti i lize anan pi zek azanan.

†1:31 Ca pē Yeremiya 9.22-23.

⁷ Əna kəlire mbala manay sə đakak ikwen anan ata nà, winen nà kəlire mbala a Mbərom awan. Wita nà, abay winen mi đer awan kwakwa. Kwa daliyugo đukwen mə ndakay a fan bay, Mbərom a lavay anan zek tə kəlire anahan, anga aday sa tam mənuko à mazlađ anahan inde. ⁸ À wulen su do sə lavan nga anà do ahay pə daliyugo ataya nà, đowan inde kwa kərtək sa san way ata nà, ibay. Abay tã san aka nà, tiya ti darak anan ayak Bahay sə mazlađ pə đədom mə zləngad' ata bay. ⁹ Way ata nà, a tərã kawa mə vinde awan à Deftere a Mbərom inde ata awan, a wa:

«Way a aday kula đowan kə canak anan bay,

kula đowan kə slənek bay,

aday kula đowan kə bayakak apan à mivél inde bay ata nà,

Mbərom a lavan anan zek tə way ata anà do sə pəlay anan ahay.[‡]»

¹⁰ Aya mənuko nà, Mbərom a kak uko anan ahay way a mi đer ataya tə məgala sə Apasay anahan. Apasay anahan ata nà, a zəzor anan way ahay fok, kwa abay â ga nà, way mi đer aya à mivél a Mbərom a inde təkede đukwen, a san zle hwiya re. ¹¹ Natiya, do zənzen a nà, sa san way sə mivél anahan a aday nà, si apasay si zek anahan awan. Matana re, đowan sa mba apan sa san way sə mivél a Mbərom nà, ibay, si Apasay si zek anahan a way anahan re. ¹² Mənuko nà, Apasay a à mənuko inde ata nà, mbala a Mbərom a way anahan, bina apasay sə daliyugo a anan bay. Anga nan, da mba apan sa san sumor a Mbərom ma gak uko aya fok ata awan. ¹³ Anga nan kutok, manay apan mi đakay a way anà do ahay nà, sə pəkan umo 'am nà, Apasay a Mbərom awan, bina asan way

sə daliyugo bay. Natiya mə tətakan anan đidek sə way mbala Apasay a Mbərom ata anà do aday Apasay a Mbərom inde à mivél a tinen inde ataya awan.

¹⁴ Natiya awan, đowan a aday kə njadak Apasay a Mbərom à mivél anahan inde bay cəna, i mba apan sə təma way ana Apasay a Mbərom sə varan anà do ahay ataya bay. Bina winen a ca apan aday nə kawa way sə mindel kəriya aya awan. I sləne bay, anga sa man zek anà do ahay aday sə sləne way ataya nà, Apasay a Mbərom awan. ¹⁵ Əna do aday Apasay a Mbərom inde à mivél anahan inde ata nà, a mba apan sə gəzlan alay pi zek wa anà way ahay lele. Əna zek anahan a kutok nà, đowan a mba apan sa san 'am anahan a bay. ¹⁶ Anga Deftere a Mbərom a wa: «Sa san abayak nga ana Mbərom a nə wayaw? Đowan inde saa təkəren 'am a sləmay ibay.[¶]» Aya, manay nà, Apasay a Mbərom inde à mivél a manay, aday mə bayak nà, way kawa ana Yesu Almasihu a sə bayak ata awan.

Do si mer su way ana Mbərom ahay

3 Matanan mərak uno ahay, à alay uno sa zlak ayak àga kwanay ata nà, na mbak apan sa jak ikwen way ahay kawa abay ni jan anà do ahay aday Apasay inde à tinen inde coy ataya bay. Na jak ikwen ayak adəka nà, kawa do sə daliyugo ahay, anga kwanay a à alay ata nà, kawa gwaslay ahay mba, kə tərən do sə pərahan azar anà Yesu Almasihu mə jəra aya fan bay. ² Anga nan, nə tətakak ikwen anan à alay ata đukwen nà, way ma da 'am aya bay ataya re, bina winen ma da 'am ataya nà, ki mben apan fan bay.[§] Aday kwa abay â ga nə həna biten təkede đukwen, ki mben apan fan bay re, ³ anga kwanay hwiya

[‡]2:9 Ca pə Esaaya 64.3.

[¶]2:16 Ca pə Esaaya 40.13.

[§]3:2 Pol a ngaman anà way ataya nà, «pay» ta «daf».

kawa dō sē daliyugo ahay mba. Bina hwiya kwanay apan i gen sarak ahay pi zek, aday atēre dukwen, way a kwanay re. Ata nà, kwanay kawa dō sē daliyugo ahay ba? Aday ki gen nà, way su dō sē daliyugo aya kutok bidaw? ⁴Kak aday azar su dō a kwanay aya ta wa: «Manay nà, dō ana Pol ahay» aday dō hinen ahay ite ti ja: «Manay nà, dō ana Apolos ahay», ata ki gen way matanan ataya nà, kwanay dō sē daliyugo aya sabay kutok daw?

⁵Apolos ata nà, awan a maw? Pol nà, winen wayaw? Manay nà, dō si mer su way a Mbərom ahay coy. Ma ga nē mer su way sē dakak ikwen anan ləbara ana Yesu Almasihu anga aday kē dafen apan nga. Kuwaya, manay ma ga nē mer su way mbala ana Mbərom a sē ngaman umo apan sa ga ata awan. ⁶Manay ma ga nà, kawa dō sa ga mer su way à guvo ahay. Nen sē lahak ayak sē dakak ikwen anan 'am a Mbərom ata nà, nē tərak kawa dō sa casl way à guvo. Apolos, winen a zlak ayak nà, a pərahan azar anà mer su way a Mbərom àga kwanay kawa dō sē pəkan a'am anà zahav sē way a ma casl ata awan. Əna sa har anan zahav sē way ata nà, zek a Mbərom awan. ⁷Matana kutok, dō sa casl way tu dō sē pəkan a'am fok a tinen a, cew maya ta slak awan a ibay. Əna si zek a Mbərom a tē alay anahan dō sa har anan zahav sē way ata awan. ⁸Natiya kutok, à ga nē nen Pol, dō sa casl, à ga nē Apolos, dō sē pəkan a'am, cew maya manay a, awan inde kē gəzłak manay pi zek wa daw? Əna zek a Mbərom i varan umo magwagway si mer su way anà kuwaya pē herreβ sē ayanga a manay. ⁹Manay cew maya tē Apolos a nà, mē japay nē pi mer su way a Mbərom awan. Kwanay a kutok, kē tēren nà, guvo a Mbərom ata awan.

Aday asa kē tēren kawa doh aday Mbərom winen apan i han ata re. ¹⁰Nen nà, Mbərom kà gak umo sumor anahan,

bina sē dazlan anan mer su way ata àga kwanay nà, nen awan. Matanan kutok, nē tərak dō mērike a sa san sa han doh ata awan. Nē pəkak anan saray sē way a coy. Aday dō hinen ahay tinen apan ti han apan. Əna kuwaya à han apan dukwen, tē wurwer awan. ¹¹Saray su doh nà, ma pak a coy. Saray su doh ata nà, Yesu Almasihu. Dowan inde i mba apan sa pak uda maza sabay. ¹²Pē saray sē way ata kutok, dō ahay bayak a tinen apan ti han apan. Azar a ta han apan tē guro, azar aya dukwen ta han apan tē rəslom, azar aya ite tu kon mē jəra aya awan. Aday jəba su dō azar aya ite, tinen kutok nà, ta han apan tē dədom, tē mapapar, aday azar aya kutok tē gusuko. ¹³Aya əna, pē luvon sē sariya kutok nà, jiyjay i dav pi mer su way ana kuwaya fok. Mbərom i kataβ anan mer su way ana kuwaya tē uko. Ata aday dī canan anà mer su way a mənuko ahay kutok, kwa à ga nē lele, kwa à ga nē lelibay, ata dī san kutok. ¹⁴Kak aday uko kà mbak apan sa vak anan mer su way à dōwan a bay nà, ata winen i njad magwagway anahan. ¹⁵Əna kak uko kà mbak apan sa vak anan mer su way a dōwan a ite nà, i njad awan bay. Zek anahan a dada nà, i tam, əna i tam nē wurcihew wurcihew kawa dō sē tēmay ahay à 'am sē uko wa, alay mēgaβar awan.

¹⁶Kwanay nà, kē tēren kawa doh sē mazlaβ a Mbərom, aday Apasay anahan mē njahay a à mivēl a kwanay inde. Wita nē kē sənēn apan itəbay daw? ¹⁷Kak dōwan a kē nəkək anan doh sē mazlaβ a Mbərom ata nà, Mbərom i lize anan dōwan ata awan. Anga doh sē mazlaβ a Mbərom nà, cəncan awan, aday kwanay dukwen doh ata awan.

¹⁸Natiya kutok, dōwan à sa njəkan uda anà zek anahan bay. Kak dōwan a inde à wulen a kwanay kà jak winen nē dō ma san way a pē daliyugo a anan nà, à tēra zek anahan nē dō mindel a

adɛka, aday â njad kɛlire didek a kutok. ¹⁹Anga asan way su do sɛ daliyugo ahay nà, Mbɛrom a ca apan nɛ wita nɛ mindel kɛriya awan. Deftere a Mbɛrom a ja nà: «Mbɛrom a mbazl anan do ma san way aya à balay sɛ wurwer a tinen aya inde. **» ²⁰Aday a ja asa re, a wa: «Mbɛrom Fetek a san nà, abayak nga su do ma san way aya nɛ way kɛriya aya awan. ††» ²¹Anga nan kutok, dɔwan à sa hɛran nga anà zek anga do zenzen a bay. Sɛnen adɛka nà, way ahay fok nɛ ana kwanay. ²²Â ga nɛ nen Pol, â ga nɛ Apolos kabay Piyer nà, manay a fok nɛ ana kwanay a bidaw? Aday, kwa daliyugo, kwa sifa, kwa amac, kabay way sɛ alay a hɛna a anan, kabay way sa nay à alay a azanan pa 'am ata awan fok nà, ana kwanay awan. ²³Aday zek a kwanay a ite nà, sɛ lavay kwanay dukwen nɛ Almasihu. Aday Almasihu a ite dukwen, ana Mbɛrom awan.

Do maslan ana Yesu ahay

4 Sɛnen apan lele, manay do maslan ana Almasihu ahay nà, do si mer su way anahan ahay. Mbɛrom a varan umo anan mer su way sɛ dakan anan anà do ahay way anahan abay mi dɛr aya kwakwa ata awan. ²Natiya kutok, do si mer su way a aday ti mbəsakan mer su way à alay inde ata nà, sumor a nà, do didek awan. ³Nen a aday nà, kɛ gaden uno azar, kɛ jen nɛ nen lele kabay nen lelibay fok nà, awan a jalay nen bay. Kwa â ga nɛ dɔwan aya inde tinen apan ti gudɔ azar ata dɛp nà, awan a jalay nen bay re. Kwa mez si zek uno takede kà jak uno awan a ibay. ⁴Anga nen a nɛ bayak nà, awan a mi dɛr a inde aday tɛde abay sɛ gudɔ apan azar nɛ ibay. Əna kutok nà, u no sa ja nɛ nen na ga ines itəbay ata bay re. Suu go sariya nà, zek a Mbɛrom

a tɛ alay anahan awan. ⁵A nak ikwen sɛ lahan pa 'am anà Mbɛrom sa gan sariya anà do ahay nà, angamaw? Ben luvon a aday Bahay a mənuko i sa ga sariya ata aday. Winen a kà nak kutok nà, i dav anan jiyjay anahan pɛ way a mi dɛr a i idɛ zenzen a inde ataya, i kay anan ahay uho way sɛ mivɛl sɛ do ahay kutok re. À alay ata kutok, Mbɛrom i hɛran nga anà kuwaya pi mer su way anahan ma ga aya awan.

⁶Mɛrak uno ahay, nɛ vindek ikwen ayak minje sɛ way a anaya pɛ manay tɛ Apolos nà, anga aday kɛ sɛnen way a mi dɛr aya uda ata awan. U no nà, pərihen anan azar anà way a mɛ vinde à Deftere a Mbɛrom inde ataya awan. Kɛ hɛran anan nga anà zek a kwanay anga do kɛrtek, aday sɛ kɛdɛy anan do azar aya bay. ⁷Anga, sa jak iken nà, kɛ zalay do azar a nɛ wayaw? Awan anak a inde aday kɛ tɛma pɛ Mbɛrom wa bay nɛ maw? Ibay fok. Ka ga anan ti zek kawa ka njad tɛ alay anak a ite nà, angamaw?

⁸A ga pikwen nà, kɛ njiden anan way ahay fok, kwanay do zlile aya awan, aday ki jen nà, kwanay bahay ahay. Aday kɛ bayiken nà, manay nɛ bahay ahay itəbay. Abay â ga nɛ matanan cukutok nà, wita lele, dɛ ga bahay ata nɛ pɛ kɛrtek a jiga bugol bidaw? ⁹Aya nà, matanan bay. Manay nɛ do maslan anà Yesu Almasihu ahay. Əna Mbɛrom a tɛra manay kawa do mɛdakwidok aya awan, kawa do kɛriya aya awan, aday ma ban aya coy saa vad manay pa 'am sɛ do ahay fok ata awan. Mɛ tɛra kawa way sɛ gɛsle anan pɛ idɛ sɛ do ahay, kwa pɛ idɛ ana maslay a Mbɛrom ahay re. ¹⁰Do sɛ daliyugo ahay ta ca pumo nà, kawa mindel ahay, anga manay apan mi dɛkay anan lɛbara ana Almasihu. Aday a ga pikwen nà, kwanay kɛ sɛnen way

**3:19 Ca pɛ Ayuba 5.13.

††3:20 Ca pɛ Jabuura 94.11.

zle, anga ajapay a kwanay tɔ Yesu Almasihu ata awan. Manay ite nà, dɔ bɛle aya awan. Kwanay nà, mɛgala aya awan. Manay nà, dɔ ahay tɔ kɛdey manay, aday tɔ varak ikwen mazlaɓ anà kwanay bugol kutok. ¹¹ Hus hɛna biten dukwen nà, may winen apan i rawad manay, manay apan mi mac tu jom re. Zana lele aya inde pumo itɔbay re, ta taa ndabay manay nɛ hwiya. Manay apan mi bar nɛ karara kawa doh a manay nɛ inde itɔbay. ¹² Mɛ rɛzlen à nga wa anà mer su way nɛ ndekɛrkɛrre, anga aday mɛ njad sa tar alay à 'am.^{‡‡} Kwa tɔ gɛnahak umo dɛp nà, manay ma ma nga sɛ pɛsɛn atan anan adɛka nà, 'am lele aya awan. Tɔ jugurak pumo wa 'am dɛp nà, mɛ dɛma anan ca. ¹³ Do ahay ti rac manay ta 'am, ɛna manay mi bɛnan atan mbac adɛka re. Ti ga alay tɔ manay kawa kwaskwalay. Hɛna hwiya ma nan anà dɔwan bay, kawa ruhom sɛ daliyugo a anan.

¹⁴ Nɛ vindek ikwen ayak nà, anga sɛ pɛkak ikwen waray i ide pɛ way a kwanay sa ga ataya bay, ɛna anga u no sa jak ikwen ayak panan wa lele, kwanay wan uno ahay, car uno ahay. ¹⁵ Kwa abay à ga nɛ dɔ ahay inde bayak a tɔ baslay zek bay sa zlak ayak àga kwanay saa dɛkak ikwen anan lɛbara ana Almasihu dɛp nà, bɛbay a kwanay pɛ cɛved sɛ pɛrahan azar anà Yesu Almasihu inde kartek nɛ, nen a hwiya. Na ja matanan nà, anga sɛ dɛkak ikwen anan lɛbara mugom a nà, nen. Kwanay kɛ tɛmihen sa daf nga pɛ Yesu Almasihu nɛ à alay uno wa. ¹⁶ Anga nan kutok, nɛ cɛce pikwen wa nà, pɛrihen anan azar anà azla uno awan. ¹⁷ Matanan nɛ slɛnak ikwen ayak Timote, winen wan uno lɛliwe uno awan, winen ma daf nga pɛ Bahay a mɛnuko Yesu a nɛ lele. Winen kà sak a dɛzlek ayak nà, i dɛkak ikwen anan cɛved uno sɛ pɛrahan azar anà Yesu Al-

masihu nɛ lele. Wita nà, way uno sɛ dɛkan anan anà dɔ a Yesu ahay kwa aha fok ata awan.

¹⁸ Do a azar aya tinen apan ti zlapay awan, à wulen a kwanay inde. Tɔ bayak nà, i ga nɛ ni zlak ayak àga kwanay sabay. ¹⁹ ɛna kà zlak anan à nga anà Bahay a mɛnuko Yesu nà, nen apan ni zlak ayak bɛse. Ata ni i san anan dɔ sɛ zlapay awan ataya nà, tɔ bɛbal awan kɛriya dɛw, kabay mɛgala a tinen a inde acɛkan dɛw kutok. ²⁰ Anga bahay a Mbɛrom nà, way mɛgala awan, bina abɛbal awan bay. ²¹ A nak ikwen jiga nɛ maw? Nà zlak ayak àga kwanay nɛ tɔ mɛkifek a dɛw, kabay nà zlak ayak nɛ tɔ asan zek a aday tɔ anjahay sɛkɛffe à mivel inde dɛw?

Way ma ga waray a à mamasl su dɔ a Yesu ahay inde

5 Ihe, nen apan ni slɛne kwa ta sɛ wura fok, ta wa, 'am inde mɛduwen a àga kwanay. Nɛ slɛne nà, dɔwan a inde nɛ tɔ nahay tɔ uwar ana bɛbay anahan. Jɛba sɛ way ata nà, kwa à mamasl su dɔ sɛ pɛra ahay inde dukwen, ta gan may bay re. ² Abay tɛde pɛ jɛba sɛ way ata nà, ki yimen anan anan adɛka, ɛna kwanay nà, gɛdek a zlapay anan re. Do sa ga way matanan ata nà, kɛ rɛzlen anan à wulen a kwanay wa bay adɛka nà, angamaw? ³ Kwa à ga nɛ nen dɛren tɔ kwanay, apasay uno winen inde tɔ kwanay. Do sa ga way matanan ata nà, nen nɛ gɛ-zlak anan sariya anahan a coy, kawa nen inde à wulen a kwanay. ⁴ Na jak ikwen ayak tɔ slɛmay ana Bahay a mɛnuko Yesu hɛna nà, hilen nga pa 'am ata awan, aday nen a dukwen, apasay uno i ga inde à mamasl a kwanay, aday dukwen mɛgala ana Bahay a mɛnuko Yesu i ga inde re. ⁵ Aday ka sak a hilen nga ata nà, viren anan anan dɔwan ata à alay inde anà

^{‡‡}4:12 Ca pɛ Mer su way ahay 18.3.

Fakalaw, aday ubor si zek anahan â lize. Ata nà, sifa anahan i tam pə luvon ana Bahay a mənuko saa may ata awan.

⁶Kwanay apan ki zlabiren awan bugol nà, ki gen nə way lele daw? Bina kə sənən sa jəka: «Wudəh mənəjek cəna, a zlabar anan nuko nə fok» nà, kə sənən bidaw? ⁷Ines nà, kawa wudəh ata awan. Matanan, pəken anan ines a kwanay ahay à wulen a kwanay wa. Natiya, ki tərən dō dīdek aya awan. Bina abay hənə ata adəka nà, kwanay mə təra a nà, dō dīdek aya coy, anga Yesu Almasihu kə məcak kawa wan sə təman mə waslan a anə Mbərom pə luvon sa ga azar uko sə Pasəka ata awan. ^{¶¶} ⁸Anga nan kutok, guko azar uko sə Pasəka ata nə, tə way mənəjəna wudəh ata awan, kawa sa ja nà, tə mivəl cədan'a aday à dīdek a inde. ^{§§} Bina mbəsakuko atə sədək tə huwan, anga tinen way lelibay aya kawa wudəh ata awan.

⁹À dərəwel uno sə vindek ikwen ayak hinen inde ata nà, na jak ikwen ayak bidaw? Kā saa jipen tu dō sa ján uho ahay bay. ¹⁰Nə vindek ikwen ayak matanan ata nà, na ja nə pu dō sa ján uho ahay, dō sa ga ubor pə dala ahay, kabay dō sə van nga anə dō ahay, kabay dō sa ga pəra ahay, əna tinen abay dō sə daliyugo aya way anahan ata bay asanaw? Kak abay na ja nə pə tinen nà, wita si ki mbəsiken anjahay pə daliyugo bidaw? ¹¹Əna na ja nà, pu dō aday a jan anə nga anahan a nà, winen dō a Yesu, aday cəkəbay winen dō sa ján uho, winen dō sa ga ubor pə dala, winen dō sa ga pəra, winen dō sa gad mungwalay pu dō, winen dō sə vaway nga aday dō sa van nga anə dō ahay ata awan. Do sa ga way matanan ataya nà, kə tiren alay à tuwez jiga bay fok.

¹²⁻¹³Mə zaray ənaw ahay pi zek tu dō sə daliyugo ataya aha, aday saa gan atan sariya awan anaw? Wita nà, mer su way a Mbərom awan. Aya əna, dō a Yesu ahay kutok nà, saa gan atan anan sariya a tinen ahay nə kwanay awan. Anga Deftere a Mbərom kà jak, a wa: «Rəzlen anan dō sə huwan ahay à wulen a kwanay wa. ^{*}»

Sariya à wulen su dō a Yesu ahay

6 Awan a kə slahak ikwen ù uko inde nà, ki men nga sa zla anan 'am a nə à man su dō sə pəra ahay. Wita kà zlak pi zek bay asanaw? Ki zlen anan 'am ata à man a dō a Yesu ahay bidaw? ²Kə sənən zle, saa gan sariya anə dō sə daliyugo ahay fok bugol nə mənuko dō a Yesu ahay asanaw? Kak aday matanan cukutok nà, way a cacəfəw ataya à mamasl a kwanay inde nà, ki mben apan sə cəcal anan bay nə angamaw? ³Kə sənən ite sabay kələdaw? Kwa anə maslay a Mbərom ahay təkede nà, saa gan atan sariya dukwen, mənuko re. Aday way sə daliyugo a anan ataya nà, dī mba apan sa ga sariya təde təde sabay kutok daw? ⁴Matanan kutok, way kə slahak anan ù uko inde anə mərak ahay nà, ta zla anan 'am a pə cakay su dō sə pəra ahay nà, angamaw? Tinen a aday nà, man a tinen inde lele à wulen su dō a Yesu ahay ibay. ⁵Na ja matanan nà, anga aday way ata à gak ikwen waray. Bina dō ma san way a, kwa kərtek nà, inde à wulen a kwanay sə ndəvak ikwen anan 'am a itəbay daw? ⁶Iya, cəkəbay awan a kə slahak anan ù uko inde anə mərak ahay nà, ta zla anan 'am a pə cakay su dō sə pəra ahay. Wita lelibay. Kā si zlen anan kula sabay.

⁷Aday asa, kak sariya inde à wulen a kwanay ahay cəna, pa 'am a Mbərom nə

^{¶¶}5:7 Ca pə Gurtaaki 13.7, 12.21.

^{§§}5:8 Ca pə Gurtaaki 12.15-20; Tooktaaki Tawreeta 16.3.

^{*}5:12-13 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 17.7.

kə zluwen coy. Kwa abay dōwan a gak ikwen nə maw, kwa a kəra pikwen wa nə way dəp nə, kə njihen way a kwanay nə suwan bidaw? ⁸ Aday cəkəbay sa ga way a lelibay ataya aday sə kəra way a nə kwanay awan. Aday ki gen anan way ataya nə anə mərak a kwanay aya awan dəge! ⁹ Kə sənən apan zle lele, do sa ga way lelibay aya nə tinen ti njad man à bahay a Mbərom inde bay. Sənen apan lele, dōwan à sa njəkan uda anə zek anahan bay. Do sa ján uho ahay, do sa ga pəra ahay, tu do sa ga mədig-wedf ahay, aday tu do sa gan may anə uwar ahay sabay, tə pəlay sə nahay nə tu do mungol aya, ¹⁰ do sə akar ahay, do sa ga ubor pə way ahay, do sə vaway nga ahay tu do sa gad mungwalay pə do ahay, do sa van nga anə do ahay, fok a tinen ti canan pə idə wa anə bahay a Mbərom bay. ¹¹ Kwakwa ata nə, azar su do a kwanay aya nə, ta gak ahay jəba si mer su way a lelibay ataya re asanaw? Əna həna, Apasay a Mbərom a mənuko sə dəfan apan ata kə banak pikwen wa ines ahay, kə tərak kwanay do anahan ahay aday kə tərak kwanay do didek aya pa 'am anahan tə sləmay a Bahay a mənuko Yesu Almasihu.

Zek su do mə ndakay a nə, sə həran anan nga anə Mbərom

¹² Natiya kutok, azar su do a a bayak nə: «Cəvedf inde sa ga way ahay fok.» Əna way azar aya nə, ti njadən 'am anan à nga bidaw? Ta ja asa, ta wa: «Cəvedf inde sa ga kwa ma fok.» Əna pi nen nə, u no sə təra bile sə awan bay fok. ¹³ Ta ja nə: «Way sa pa inde nə, anga kutov, aday kutov inde dukwen anga way sa pa re.» Ayaw, əna tinen a cew maya pə luvon a inde nə, Mbərom i naa lize atan mba. Aday dukwen, zek kutok nə, Mbərom a ndakay anan nə, anga sa ján anan uho

bay. A ndakay anan nə, anga sə pərahan anan azar anə Bahay a mənuko Yesu. Aday do sa gan nga i zek a mənuko nə, winen a re. ¹⁴ Mbərom kə slabakak anan ahay Bahay a mənuko Yesu à məkə wa tə məgala anahan. I naa slabakay ahay mənuko dukwen, tə məgala anahan ata matanan re.

¹⁵ Kə sənən apan sa jəka zek a kwanay kə tərak hawal si zek ana Yesu Almasihu bidaw? Aya əna, ni gəba anan hawal si zek ana Yesu Almasihu ata aday ni japay anan tə uwar sa taa ján uho kutok asa daw? Wita i ga zek sabay. ¹⁶ Kak kə mbakak anan zek anak anga sa ján anan uho matanan nə, ata kə tərak zek kərtek a tə dōwan a kwanay sə japay maya ata kutok bidaw? Anga Deftere a Mbərom a ja nə: «Cew maya a tinen a ti təra nə, zek kərtektəkke coy.†» ¹⁷ Aya əna, do sə japay tə Bahay a mənuko Yesu nə, tinen tə tərak zek kərtek a à apasay inde coy.

¹⁸ Anga nan, mbəsiken 'am sa dah uho nə səfek à alay a kwanay wa. Ines azar aya fok, tinen i zek inde bay. Əna do sa dah uho ahay fok ta ga ines ata nə, pi zek a tinen a cərkəke way anahan. ¹⁹ Kə sənən apan zle lele, zek a kwanay a nə, doh ana Apasay a Mbərom Cən-can awan. Apasay a Mbərom mə njahay a à kwanay inde. Mbərom a varak ikwen anan. Anga nan, zek a kwanay a həna dukwen, kə liven apan nga sabay. ²⁰ Bina Mbərom kə bəmbadək kwanay masa nə ndəfəmfəmma bayan awan. Natiya, mbəsiken anan zek a kwanay à həran nga anə Mbərom kutok.

Agəba zek

7 Həna nə, ni mbədahak ikwen ayak apan pə way a kwanay sə cəcihey puno à dərəwel a kwanay inde ata kutok. Lele bina maw nə, abay dōwan à gəba uwar bay nə təde. ² Aya əna kutok

†6:16 Ca pə Laataanooji 2.24.

nà, kak ki mben apan sê njahay tətibay aday ta saa ján uho nà, suwan kuwaya â gəba uwar aday dəna ahay dukwen tâ zla à mbaz. ³Asa atə mungol tə uwar anahan dukwen tətə mbəđahan ləni i zek ahay bay. ⁴Zek ana uwar nà, ana winen a bay, əna anà mbaz anahan. Mungol dukwen matanan re, zek anahan dukwen anà winen a bay, əna anà uwar anahan. ⁵Kā si gen anan azay ti zek a kwanay ahay bay. Kak izəne anga kə đəfen alay a inde mənjoek sa ga ambəh sə cəce way pə Mbərom wa aday. Pə đəba anahan a wa dukwen nà, jipen asa, bina Fakalaw i saa njad pikwen cəved sa njak kwanay i ines inde, anga kə sənən sə lavan nga anà zek a kwanay tətibay ata awan.

⁶Na ja matanan nà, sa jəka aday tək-tek gen matanan ata bay. Əna ki gen matanan nə lele. ⁷Nen na gan may nà, abay kuwaya â njahay kawa nen mən- jəna uwar nə lele. Əna kutok nà, Mbərom a varan məgala anahan anà do ahay nə cara cara. Anà đowan hinen a varan mə- gala sə njahay mən- jəna uwar. ⁸Anà do hinen asa, kə varak anan məgala sə njahay tə uwar awan.

⁸Həna nen apan ni jan ayak 'am anà do mən- jəna uwar ataya awan, anà dəna dalay ataya awan, aday anà mədukway sə uwar ahay fok: Suwan njihen mən- jəna sə gəba zek ahay kawa nen. ⁹Aya əna, kak ki mben apan sə njahay matanan tətibay nà, kuwaya â gəba uwar, dəna ahay dukwen tâ zla à mbaz, aday mə- dukway sə uwar ahay ite tâ zla à mbaz re, bina ki sii gen ubor pi zek ahay tə mindel.

¹⁰Nen apan ni jan ayak anà do mə gəba zek aya awan, 'am đadəbađ awan. 'Am ata nà, sa nga uno a bay, əna ana Mbərom. Uwar â sa mbəsak anan mbaz anahan bay. ¹¹Aday, kak uwar a đowan a kà zlak way anahan nà, â sa zla à mbaz

hinen bay. Â njahay taayak, kabay tâ ndav anan 'am a sə cəban atan pi zek ta mbaz anahan ata aday â ma agay. Aday mungol dukwen nà, â sa razl anan uwar anahan bay re.

¹²Həna nen apan ni jan ayak anà do azar aya nà, 'am sa nga uno awan, bina ana Mbərom bay. Na ja ite nà, hi- nahibay, kak đowan a kwanay a inde uwar anahan nə a đaf nga pə Yesu fan bay aday uwar anahan ata dukwen a nan sə njahay ta mbaz anahan nà, đowan ata â sa razl anan uwar ata bay. ¹³Matanan re, kak uwar a inde à wulen a kwanay aday mbaz anahan nə a đaf nga pə Yesu fan bay, aday mbaz anahan ata dukwen a nan sə njahay tə uwar anahan nà, uwar ata â sa mbəsak anan mbaz anahan bay re. ¹⁴Bina mbaz anahan a sa đaf nga pə Yesu fan bay ata nà, winen à mamasl su do a Yesu aya coy, anga uwar a anahan. Matanan, uwar aday kə đəfak nga pə Yesu a fan bay ata dukwen, winen à mamasl su do a Yesu aya coy anga mbaz anahan. Kak abay matanan bay nà, gwaslay a kwanay ahay dukwen tə gə- zlak tə Mbərom kutok bidaw? Əna həna, tinen à mamasl su do a Yesu ahay kutok bidaw?

¹⁵Aya əna, kak đowan a sa đaf nga pə Yesu fan bay ata, a nan sə mbəsak anan do sa đaf nga pə Yesu ata nà, i mba apan sə mbəsak anan. Anga nan ku- tok re, đowan mə mbəsak a ata nà, â ga nə mungol, â ga nə uwar, winen ma đan a ta 'am sə gəba zek tə winen sabay. Mbərom a ngamak ikwen nə saa njahay zay. ¹⁶Iken uwar a ma đaf nga pə Yesu coy ata awan, ka san zle ki mba apan sa tam anan mbaz anak a tətə đaw? Aday iken mungol ma đaf nga pə Yesu coy ata awan, ka san zle ki mba apan sa tam anan uwar anak a tətə way anahan đaw?

³7:7 Məgala sə səmen anà way, anjahay mən- jəna uwar.

Njihen kawa ana Mbërom a sə lavak ikwen anan zek ata awan

¹⁷ Uwec wa 'am uno sa jak ikwen ayak hëna ata nà, lele cëna kuwaya â njahay nê kawa ana Mbërom a sə lavan anan zek ata awan, aday â përahan azar anà anjahay anahan a kurre à alay ana Mbërom a ngaman ata awan. Na jan anà do a Yesu ahay kwa aha fok nê këtanan.

¹⁸ Minje sə way hëna: À alay a Mbërom sə ngamak ata nà, hinahibay iken ma gad mädëndalas awan. Kak matanan nà, â bënak mbiyed aday sa dër anan bay. Njahay a matanan. Kabay Mbërom a ngamak nà, iken ma gad mädëndalas a bay nà, kâ sa gad mädëndalas sabay re.

¹⁹ Agad mädëndalas kabay agad mädëndalas bay, cew maya fok tê tërak way kəriya awan. Way lele kërtek nà, adëfan apan anà 'am a Mbërom. ²⁰ Kuwaya â njahay nà, kawa à alay a Mbërom sə ngaman ata awan. Dowan â sa mbëdahan bay.

²¹ À alay a Mbërom a ngamak nà, iken bile a daw? Kak matanan nà, kê jalay awan bay. Əna kak cəved inde aday ki təmay à bile ata wa nà, təmay wa re. ²² Bina, dā san zle, bile aday Bahay a mənuko kè ngamak anan ata nà, winen bile a dōwan sabay anga winen do ana Bahay a mənuko. Əna, do aday Bahay a mənuko a ngaman nê winen bile a itəbay ata nà, kè tərak bile ana Almasihu kutok. ²³ Kwa â ga nà, dōwan a winen bile, kabay winen bile a itəbay nà, Mbërom kè bəmbadək ahay kwanay, masa a nà, ndəfəmdəmma. Kwanay nà, kè tərən bile sə way sə daliyugo ahay sabay. ²⁴ Mərak uno ahay, kuwaya â njahay nà, pë kërtek a tê Mbërom, kawa anahan sə ngaman à alay ata ata awan.

'Am anga mbalam ahay tê dëna dalay aya awan

²⁵ Kê cəcihen puno wa 'am sə mbalam ahay ta sə dëna dalay aya awan. Ni mbədahak ikwen ayak apan hëna ata nà, 'am sa nga uno awan, bina Mbërom su jo ahay bay. Aya əna, dëfen nga pa 'am uno ata awan, anga Mbërom kà gak uno sumor sə təra nen do didək awan.

²⁶ 'Am uno ata nà, hëna: Lele nà, sə njahay pë ananak a hëna ata awan, bina dëce ahay inde hëna bayak awan. ²⁷ Kak iken, uwar anak inde nà, kâ razl a pi zek wa bay. Aday kak uwar anak ibay ite nà, kê pəlay sə zəba bay re. ²⁸ Aya əna, kwa dōwan a kè zəbak dalay dukwen, kà gak ines bay. Aday kak dëna dalay a kà zlak à mbaz dukwen, kà gak ines bay re. Əna sənən apan lele, do mə zəba zek aya nà, dëce ahay inde bayak a pë daliyugo a anan, aday dukwen u no dëce ataya tã tak ikwen à nga bay.

²⁹ Mərak uno ahay, way a u no sə dəkək ikwen anan ayak ata nà, hëna: Alay a mə mbəsakək uko a bayak a sabay, way ahay fok, ti ndav. I ban pë winen a anan wa nà, do tē uwar aya dukwen tē varan a mivél a tinen anà Mbërom nê kawa à alay a tinen mbalam aya ata re. ³⁰ Matanan do sa yam ahay dukwen, tē njahay kawa tinen apan ti yam bay. Do mə taslay mivél aya dukwen, tē njahay kawa tinen apan ti taslay mivél bay. Do sə sukom way ahay ite nà, way a tinen mə sukom ataya, â gan atan à nga wa bay. ³¹ Do sa ga mer su way tē way ahay pë daliyugo a anan dukwen, tã daf anan abayək nga a tinen dook pë way ataya bay. Bina daliyugo a kawa ana mənuko sa ca apan hëna ata nà, i ndav asanaw!

³² Na ja matanan ata nà, u no awan â wusek ikwen nga bay. Do mbalam a nà, a daf abayək nga anahan fok nà, pi mer su way a Bahay a mənuko Yesu,

anga aday â zlan à nga. ³³Do tɛ uwar a ite nà, abayak nga anahan nɛ pɛ way sɛ daliyugo ahay. A nan sa gan nga anà uwar anahan aday sa zlan à nga. ³⁴Natiya abayak nga anahan nɛ pɛ Bahay a mənuko vɛrre sabay, kɛ gəzɫak cew. Matana re, uwar aday mbaz a tinen ahay ibay tɛ dɛna dalay aya dukwen, abayak nga a tinen pi mer su way a Yesu re. A nan atan sɛ varan anan ajalay nga a tinen tɛ apasay a tinen fok anà Bahay a mənuko. Aya əna, uwar ta mbaz ite nà, a bayak pɛ way sɛ daliyugo ahay, anga a nan sa gan nga anà mbaz anahan aday â zlan à nga.

³⁵Na ja matanan anga u no sa mak ikwen zek, bina nɛ gafak ikwen 'am pɛ awan a ibay. Na gan may adəka nà, tiven nɛ pɛ cəved lele awan, aday pərihen anan azar anà Bahay a mənuko nà, tɛ mivel kərtek a re.

³⁶Nen apan ni jan ayak 'am hənə asa nà, anà wan njavar aya tɛ dɛle a tinen ahay. Hinahibay wan njavar ata i bayak way pɛ dɛle anahan ata awan, aday pɛ dɛba wa a ca apan i mba apan sɛ dɛma tɛte sabay anga ta gak idɛ pi zek ahay a zalay ike nà, suwan tɛ gɛba zek. I tɛran atan ines bay re. ³⁷Aday kak wan njavar ata a ca apan nɛ i mba apan sɛ dɛma sɛ njahay mənɟəna sɛ gɛba anan dɛle anahan ata tɛte way anahan nà, â gɛba anan sabay. Kak dɔwan a gafan apan 'am bay, a bayak apan à mivel anahan a wa nà, wita, kà gak way lele re. ³⁸Natiya kutok, dɔwan a kɛ gɛbak anan dɛle anahan nà, kà gak way lele awan, aday dɔwan a kà mbak apan sɛ dɛma, kɛ gɛbak anan sabay dukwen, kà gak way lele sɛ zalay dɔwan a hinen ata awan.

³⁹Uwar nà, à alay a mbaz anahan winen tɛ idɛ mba ata nà, cəved anahan inde sa zla way anahan ibay. I i njad cəved nà, si pɛ luvon a inde mbaz anahan ata kɛ məcak aday. Ata i mba apan sa zla à mbaz maza awan. Əna kutok nà,

â zla nɛ àga dɔ sɛ daf nga pɛ Yesu. ⁴⁰Aya əna, pi nen ite, a zla pi zek nà, suwan â njahay mənɟəna mbaz. Ata ataslay mivel anahan i ga inde zal winen ù doh sa mbaz ata awan. Matanan, anga a ga upo nà, Apasay a Mbərom a i nen inde ata sɛ duko anan 'am ata awan.

Sluwed sɛ pɛra

8 Hənə nà, ni mbədahak ikwen ayak pɛ way a kwanay sɛ cəcihey ahay puno anga sluwed sɛ pɛra ata awan. Kwanay ki jen nà: «Mənuko fok, dɛ san way zle.» Acəkan. Əna asan way ata a varan ahar nga anà zek. Way sa man zek ù dɔ adəka nà, asan zek a à wulen a mənuko inde ata awan. ²Kak dɔwan inde à wulen a kwanay kà jak a san way zle coy nà, ata winen kɛ sənək way tɛde kawa ana Mbərom sa gan may ata fan bay. ³Aya əna, dɔ sɛ pəlay Mbərom adəka nà, Mbərom dukwen i ja, a san a dɔwan ata zle re.

⁴Pa 'am sɛ arac sluwed sɛ pɛra ata nà, tɛde abay dɛ rac dɛw? Da san zle, pɛra aday nà, way kəriya awan. Sifa uda ibay. Da san zle re, Mbərom inde nà, winen a kərtektəkke, maza ibay. ⁵Tɛ dɛdek a nà, dɔ ahay tinen apan ti hɛran nga anà way ahay à bagəbaga mburom aday pɛ daliyugo kawa tinen mbərom ahay. Pɛ tinen nà, mbərom ahay inde tɛ bahay ahay inde bayak a sɛ dɛfan atan apan. ⁶Cəkəbay, pɛ mənuko ite nà, dɛ san zle Mbərom inde nà, kərtek, Bəbay a mənuko, winen sɛ ndakay way ahay fok pɛ daliyugo. Dɛ njahay tɛ sifa dukwen, anga sɛ hɛran nga anà winen awan. Bahay a mənuko inde kərtek dukwen, winen Yesu Almasihu, way ahay fok mɛ ndakay a nà, tɛ alay anahan. Aday sɛ varak uko sifa sa ndav bay ata nà, winen a re.

⁷Aya əna, kwa dɛ san apan zle pɛra nɛ way kəriya a aday sifa uda ibay dɛp nà, dɔ azar aya ta san bay. Anga tinen apan

ti rac sluwed sə pəra ata nà, tə bayak nə pəra inde acəkan, bina tinen bəle aya pə cəved sə pərahan azar anà Mbərom. Ata tə bayak nà, arac sluwed ata kə nəsek atan pa 'am a Mbərom.⁸ Da san apan zle, sə japay mənuko pi zek tə Mbərom nà, way sa pa bay. Də rəcak sluwed ata nà, awan i zəga mənuko pə cəved a Mbərom bay. Də rəcak bay təkede dukwen, awan i kəcak uko pə cəved a Mbərom bay re.

⁹Əna, gen anan ngatay anà zek aday! Kwa à ga nà, abay cəved inde sa pa way ahay fok dəp nà, kî pen bay anga hinahibay ki sa zluwen anan mərak a kwanay bəle aya à cəved a Mbərom wa.¹⁰ U no sa jak ikwen ayak nà, dōwan a bəle ata kə canak anak i iken, dō sa san way ata, à man sa rac sluwed sə pəra nà, a ga apak nə winen i rac bay bugol daw?¹¹ Ca apan, tə asan way anak ata nà, kə zluwek anan mərak anak a bəle ata, à cəved a Mbərom wa. Yesu Almasihu a mac nà, anga mərak anak ata bidaw?¹² Ka sak a ga matanan sə zluwe anan mərak anak à cəved a Mbərom wa, aday kə nəsek anan ajalay nga anahan a bəle ata nà, wita kə nəsek nə pa 'am ana Yesu Almasihu a re.¹³ Matanan, kak ni rac sluwed sə pəra aday ni zluwe anan mərak uno bəle awan à cəved a Mbərom wa cukutok ata nà, suwan ni rac sluwed sə pəra ata sabay jiga awan! U no nà, mərak uno bəle ata à zluwe à cəved a Mbərom wa bay!

Pol a ga minje pi zek anahan

9 Həna nà, ni gak ikwen ayak minje sa 'am ata pi zek uno awan aday. Awan inde mə gufo apan 'am a daw? Na wa, nen dukwen dō maslan a Yesu a re ba? Nə canak anan anà Bahay a mənuko Yesu njøk tə ide uno bidaw? Aday kwanay kə tərən dō ana Yesu Almasihu ahay nà, anga nen a sə dakak ik-

wen anan ləbara mugom ata re bidaw?² Kwa abay à ga nà, dō azar aya tə təmahak nen kawa dō maslan a Yesu bay nà, kwanay dada nà, kə sənən apan zle nen dō maslan anahan way anahan, bina kə tərən dō ana Yesu ahay nà, anga nen sə dakak ikwen anan 'am a Mbərom ata awan. Natiya, anga kwanay nà, ma ca awan uho lele, nen nə dō maslan a Bahay a mənuko Yesu acəkan.

³Do ahay inde ta taa mo mungok. Həna ni mbəfahan atan ayak apan:⁴ Na slak sa njad way sa pa ti mer su way uno bidaw?⁵ Na slak aday mi zla miya tə uwar à man si mer su way uno, kawa dō maslan azar aya tə mərak a Bahay a mənuko ahay tatə Piyer ata itəbay daw?⁶ Asa abay təde sa ga mer su way tə alay a manay aday mē njad way sa pa ite nà, manay tə Barnabas cuwcuwwe kələdaw?⁷ Suje inde, i ga mer su way mənəna sə haman apan nà, inde daw? Dōwan inde i jule way à guvo mənəna sa tar way anahan sə julcən ata à 'am nà, inde daw? Kabay dō sa bal sla inde aday a njad sa sa pay a bay nà, inde daw?

⁸Way uno sa jak ikwen ayak a anan ata nà, a nay à ajalay nga su dō zənzen a wa dəkdek bay, anga mə vinde awan, à Tawrita inde re.⁹ Mə vinde a à Tawrita a Musa inde nà, Mbərom a wa: «À alay a sla winen apan i gak mer su way à guvo nà, kà sa banan mbulo pa 'am anga sə gafan 'am pə arac way bay.» Kwanay kə bayiken, Mbərom a ja 'am ata nà, pa sla ahay dəkdek coy daw?¹⁰ Didek a nà, a ja 'am ata bugol nà, anga manay a bidaw? Acəkan. Mə vinde a anga manay a wahan. Do sa ga mer à guvo, tu dō sa zlaβ a ndaw a nà, ta ga mer su way ata nə tə ajalay nga saa njad way sa pa ata bidaw?¹¹ Mə dakak ikwen anan 'am a Mbərom nà, manay kawa dō sa casl way à guvo ata awan. Kak matanan nà, təde abay

⁹9:9 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 25.4.

mi njad way sa pa à kwanay wa bidaw?
¹² Kak abay do azar aya nà, caved a tinen inde sa njad way sa pa pə kwanay wa cukutok nà, manay mi njad pikwen wa zal tinen bugol bidaw? Aya əna, mə ngə-mak sa ga matanan bay, ma ban mbac, anga a nan umo nà, awan â van saray anà ləbara a Yesu Almasihu bay.

¹³ Kə sənən apan zle, do sa ga mer su way ù doh sə mazlaḅ a Mbərom ahay nà, ta pa nà, way a ma var aya ù doh sə mazlaḅ a Mbərom ata bidaw? Aday asa, do sə gəḏan dungo anà way ahay anga Mbərom dukwen, ta rac sluwed sə way a tinen sə gəḏan dungo ataya bidaw?
¹⁴ Matana re, do sə ḏakan anan ləbara a Yesu mugom a anà do ahay ataya nà, Bahay a mənuko a ja nà, ti pa way nə ti mer su way a tinen sa ga ata awan.[§]

¹⁵ Əna nen nà, nə bənak anan bitem anà 'am ata bay. Aday a nan sa ja dukwen, nə vinde nà, anga u no sə cəce kutok bay re. A'ay, suwan nà mac, ta sa saa cəce nà, na. Bina, ata ni i mba apan sə həran nga ì zek anga nan sabay. ¹⁶ A nan sa ja nà, ni həran nga ì zek anga sə ḏakay anan 'am a Mbərom bay. Anga ni ḏakay anan nà, tə bəlaray. Na sak a ḏakay anan bay ata dukwen, i buno ḏəvac re. ¹⁷ Abay â ga nə na ga mer su way ata sə bəlaray bay nà, wita ni cəce magwagway kutok. Aya əna, matanan bay. Sə vuro anan mer su way ata à alay inde nà, Mbərom awan. Anga nan, ni cəce awan bay. ¹⁸ Kak matanan cukutok nà, magwagway uno ì mer su way ata inde nà, maw? Ni ḏakay anan ləbara mugom ata nà, kəriya awan, mənɣəna sə cəce awan pu do wa. Təḏe abay ni cəce magwagway pi mer su way ata awan, əna ni gan may sə cəce bay.

¹⁹ Abay à məndak wa nà, nen bile ḏaw? A'ay! Na var anan nga uno kawa bile anga sa man zek anà do ahay fok,

anga aday, â ga zek nà, do ahay bayak a tâ njad sa ḏaf nga pə Yesu ite. ²⁰ Natiya kutok, mi njahay tə Yahuda ahay kawa nen Yahuda ahay, anga aday tē təma Yesu kawa bahay a tinen. Tu do sə ḏəfan apan anà Tawrita a Musa ahay nà, ni njahay tə tinen kawa nen nə ḏəfan apan anà Tawrita a Musa ata re. Kwa â ga nà, bəlaray ni ḏəfan apan anà Tawrita ata bay nà, ni ga matanan, anga aday tē təma sa ḏaf nga pə Yesu. ²¹ Tu do sa san Tawrita a Musa ahay bay ite, mi njahay tə tinen kawa nen do sa san Tawrita bay re, anga aday tē təma sa ḏaf nga pə Yesu. U no sa ja nà, ni ḏəfan apan anà 'Am a Mbərom bay bay. Nə ḏəfan apan anà 'am ana Almasihu aḏəka. ²² Tu do sa ḏaf nga pə Yesu aday tinen bəle ataya dukwen, mi njahay tə tinen kawa nen bəle awan, anga aday tâ njad məgala sə pərahan azar anà cəved a Yesu tə ḏiḏek awan. Natiya awan, ti zek uno nà, ni təra kawa do ahay fok, anga kwa kəkəma kəkəma dukwen, nà njad sa tam anan do azar awan. ²³ Aday nà ga nə ma ma, na ga fok nà, anga aday ləbara a Yesu mugom a â ta 'am, aday nà njad sə təma magwagway a Mbərom saa varan à do ahay ata awan.

²⁴ Kə sənən zle asanaw, do ahay bayak a ti haw aday sa njad a magwagway, əna saa njad sə ḏəzle pə magwagway ata nə do kərtektəkke. Kwanay həna dukwen, hiwen nə kawa do saa njad magwagway ata re. ²⁵ Do sa gan may sa haw fok, a kəta anan nga anahan nə lele, anga aday â zalay do ahay. Ata i njad magwagway sə ahaw anahan ata kutok. Əna magwagway anahan ata nà, a njahay bay. Way sa ndav bəse. Aya əna, mənuko nà, ḏi kəta anan nga a mənuko lele nà, anga sa njad anan magwagway sa ndav itəbay ata awan. ²⁶ Anga nan kutok, ni haw nà, iḏe zuhhwe pa 'am. Nen kawa do sa nja

§9:14 Ca pə Mata 10.10; Lukas 10.7.

gwiya keliyya sa vad yugo zlaszlas ata bay, əna ni car nà, pa wan sə gwiya wanahan. ²⁷ Ni kəta anan zek uno lele, anga aday â dəfo apan, bina nen dō sə dakan anan 'am a Mbərom anà dō ahay ata nà, nà sa təra nen a na slak sabay bay.

Pol a ga minje pə Isəra'ila ahay

10 Mərak uno ahay, u no sa mak ikwen anan ayak à nga inde nà, way sə təra pə bije a mənuko ahay à kibe inde à alay a Musa sə njahan atan ahay pa 'am wa ata awan. Mbərom kà bak atan fok à mezeze sə mugudongudon anahan inde, aday fok a tinen a tə takasak à bəlay ata wa. ^{**} ² Tinen a fok, tə tərək kawa Musa a gan atan bap-tisma à mugudongudon ata inde, aday à bəlay ata inde re. Matanan tə tərək dō mə japay aya tə Musa kutok. ³ Tinen a fok ta pak way sa pa kərtek a, way sa pa sə dazay à mburom wa ata awan. ^{††} ⁴ Aday ta sak a'am kərtek a, a'am mbala a Mbərom sə varan atan ahay, a ngəzay ahay à pəkərad wa ata awan. ^{‡‡} Pəkərad a Mbərom sə varan atan ata nà, winen Yesu Almasihu, dō sa taa lagay atan ata awan. ⁵ Tə winen ata təke dukwen, zek məduwen a su dō kà zlak anan à nga à Mbərom bay. Anga nan, tə məcak à kibe inde tololo pa man pa man. ^{¶¶}

⁶ Natiya kutok, à way a mə təra ataya inde nà, sumor a nà, sənuko wa way inde. A nan sə dakak uko anan nà, mənuko dukwen dā sa ga ide pə way lelibay aya kawa tinen sa taa ga ataya sabay. ^{§§} ⁷ Anga nan kutok, kə dəfen anan

apan anà pəra ahay, kawa azar su dō a tinen aya sə dəfan ahay apan ata bay. Deftere a Mbərom a ja nà: «Do ahay tə njahay sa pa way, aday tə slabak sə gəslen pa 'am anà pəra kutok.» ⁸ Aday, mənuko dukwen, dā sa ján uho kawa azar su dō a tinen aya sa taa ga ata bay re. Bina Mbərom kə vədak atan à luvon kərtek inde, abaslay sə dō ahay i ga mbulo kwa kuro cew nga maakan (23,000). [†] ⁹ Aday asa, mənuko dukwen, dā sa jugwar 'am pə Bahay Mbərom wa anga sa ca panan mazan kawa azar su dō a tinen aya sa taa ga ata bay re. Bina, dədew ahay tə rəcak atan, tə məcak. ¹⁰ Aday asa re, mənuko dukwen, də gəfan azar anà Mbərom kawa azar su dō a tinen aya sa taa ga ata bay re. Bina maslay a Mbərom a sa taa vad dō ata kə lizek atan.

¹¹ Natiya kutok, Mbərom a ga anan way ataya nà, anga aday dā san wa way à minje sə way ataya wa. Tə vinde anan way ataya dukwen, anga aday dā san pi zek mənuko dō sə biten anaya pə uho mədakwidok a anan nà, da ga way ataya sabay.

¹² Matanan, dowan a kə bayakak winen tə məgala à cəved a Mbərom inde nà, â gan ngatay i zek, bina i sa zluwe à cəved ata wa. ¹³ Ubor sə way sa njak kwanay ataya nà, a tan à nga anà kuwaya fok. Aya əna Mbərom nà, winen inde bəse tə kwanay, i mak ikwen zek. I mbəsakan kwanay à 'am anà ubor sə way ataya zal məgala a kwanay bay. Ubor sə awan a kə njəkak kwanay nà, winen a i

** 10:1 Ca pə Gurtaaki 13.21-22, 14.22-29.

†† 10:3 Ca pə Gurtaaki 16.4-35.

‡‡ 10:4 Ca pə Limle 20.8-11.

¶¶ 10:5 Ca pə Limle 14.16, 23, 29-30.

§§ 10:6 Ca pə Limle 11.4, 34.

* 10:7 Ca pə Gurtaaki 32.6.

† 10:8 Ca pə Limle 25.1-9.

varak ikwen mägala sə dëma anan aday i tak ikwen cæved sə takas wa.

Ki gen përa sə awan sabay

¹⁴Natiya kutok, car uno ahay, u no sa jak ayak nà, kî gen përa sə awan sabay jiya awan. ¹⁵Na san zle, kwanay sə slëne 'am uno ataya nà, dō ma san way aya coy. Anga nan, jilen pa 'am a nen sa jak ikwen ayak anaya aday. Na jak ikwen ayak nà, 'am lele dāw, kabay 'am lelibay a dāw? ¹⁶Ni ga minje ta sa pa way sa pa cāncan a aday. Da sa way à gësa'am wa pë kërtek a ta sə ngëran à Mbërom nà, dë japay ata nà, të mez a Yesu Almasihu bidāw? Aday da pa tapa sə pen pë kërtek a nà, dë japay ata nà, ti zek a Yesu Almasihu a re bidāw? ¹⁷Tapa sə pen nà, kërtek. Aday mənuko a bayak ata nà, mənuko a fok dë japay kërtek, anga da pa nə tapa sə pen a kërtek ata awan.

¹⁸Ni ga minje të Isëra'ila ahay re asa aday. Tinen nà, ta taa waslay way anga Mbërom. Aday dō sa rac sluwed sə way ataya nà, tinen më japay a tatë Mbërom a asanaw?

¹⁹Matanan, u no sa ja nə maw? Të waslak anan way anà përa nà, ta ga nə way didëk a dāw? Kabay zek a përa aday nà, ma à dōwan sumor a bugol anaw? ²⁰Awan a dōwan sumor a bay. Aya ëna, sënën apan, way a tinen a sə waslay ata nà, të varan anan anà setene ahay, bina anà Mbërom bay. Anga nan kutok, u no kê jipen të setene ahay bay.

²¹Matanan, ki sen way à gësa'am a Bahay a mənuko wa, aday ki sen way à gësa'am sə setene ahay wa re, cew miya nà, i ga zek bay. Matana asa re, ki pen way sa pa ana Bahay a mənuko, aday ki pen way sa pa mbala ana setene ahay re, cew miya nà, i ga zek bay re asanaw? ²²Kabay, a nak uko sə jugwar 'am pë

Mbërom wa, aday à ga puko mivel dāw? Dë zalay anan të mägala dāw?

Gen way sa man zek à dō azar aya ata awan

²³Azar su dō a kwanay ahay ta ja nà: «Cæved inde sa ga kwa ma fok.» Acëkan, ëna way ahay fok ti ma zek bay. Ta ja asa: «Cæved inde sa ga kwa ma fok.» Acëkan, ëna way ahay fok ti man zek à dōwan pë cæved sə përahan azar anà Mbërom bay. ²⁴Dōwan à sa ga way sa man zek anà nga anahan taayak bay. À ga nə way sa man zek anà dō azar aya awan. ²⁵Ki ten anan à nga à sluwed à lumo cëna, sukumen. Kâ sa cëcihen sa jëka sluwed a nay awanaw bay jiga awan. Rëcen, kâ sa jilen awan bay. ²⁶Anga më vinde à Deftere a Mbërom inde nà: «Daliyugo të way a uda ataya tëke fok nà, sə lavan nga nə Mbërom Fetek.†»

²⁷Minje a nà, dō sə përa kë ngamak anak ayak pë way sa pa àga winen, aday kë tëmahak sa zla nà, way anahan saa varak ata fok, pa! Kâ sa jalay awan bay jiga awan. ²⁸Ëna dōwan a kâ sak a dakak anan: «Hëna anan nà, sluwed sə way më waslan a anà përa» nà, wita kâ rac bay. Bina, ka sak a rac nà, ki nes anan abayak nga. ²⁹Në bayak nə pë abayak nga ana dōwan ata awan, bina pë abayak nga anak itëbay.

Aya ëna, na jak kâ rac bay nà, angamaw? Kak nə rëcak sluwed, aday dō i ma nga sə gudō apan azar nà, ata cæved a më vuro a sa pa way ahay fok ata kë nësek kutok bidāw? ³⁰Na pak way ta sə ngëran ayak à Mbërom nà, coy, bina dōwan i gudō apan azar nà, angama asa anaw?

³¹Anga nan kutok, kwa kwanay apan ki pen way, kwa kwanay apan ki sen awan a, aday kwa kwanay apan ki gen nə ma ma fok cëna, gen way ahay fok

†10:26 Ca pë Jabuura 24.1.

nà, anga aday do ahay tã hëran nga à Mbërom. ³²Kâ si gen way sã zluwe anan do ahay à caved a Mbërom wa bay: kwa tinen Yahuda ahay, kwa tinen Yahuda ahay bay, kwa tinen nã do sa daf nga pë Yesu ahay dukwen, kã zluwen dowan à caved a Mbërom wa bay. ³³Gen way ahay fok nã, kawa nen. Nen nã pëlay sa ga nã way aday à zlan à nga anã kuwaya fok ata awan. Ni ga way fok nã, nã bayak pi zek uno a aday bay, ëna nã bayak nã pë do ahay adëka, aday tã tam ite.

11 Parihen anan azar anã azla uno, kawa nen a dukwen nã përahan azar anã azla a Yesu Almasihu ata awan.

Atë mungol të uwar pa 'am a Mbërom

²Nen apan ni varak ikwen ayak zlangar, anga kwanay apan ki bayiken upo kwa siwa fok, aday kwanay apan ki parihen anan azar anã way uno sã tatakak ikwen anan ata awan. ³Aya ëna, u no sãnen anan way a hëna anaya aday: Pa nga sã do mungol a fok nã, Yesu Almasihu winen nga awan. Pa nga su do uwar a dukwen, mungol winen nga awan. Aday pa nga ana Yesu Almasihu a ite nã, Mbërom winen nga awan.

⁴Kak do mungol a winen apan i ga amboh, kabay winen apan i man anan 'am a Mbërom anã do ahay nã, à sa daf awan à nga inde bay, bay nã, wita kã kädıyek anan Bahay anahan. ⁵Aya ëna, uwar ite, kak winen apan i ga amboh, kabay winen apan i man anan 'am a Mbërom anã do ahay nã, à ban way à nga inde. Kã sak a ban way à nga inde bay nã, ata kã kädıyek anan bahay anahan ite re. Wita a ga kawa winen ma fad nga awan. ⁶Kak aday uwar kã banak way à nga inde bay nã, à fad nga kwa! Wita cara cara ta sa fad nga daw? Kak agad sibøk kabay afað nga a gan waray nã, à ban way à nga inde. ⁷Mungol ite nã, à daf awan à nga inde bay, anga Mbërom a ndakay mungol nã, à ga minje të winen

awan, aday i ka anan mazlað a Mbërom awan. Əna uwar ite nã, i ka anan mazlað a do mungol awan. ⁸Bina Mbërom a ndakay do mungol a nã, të sluwed si zek su do uwar a bay. Əna a ndakay do uwar a adëka nã, të sluwed si zek su do mungol awan. ⁹Aday Mbërom a ndakay do mungol a nã, anga uwar bay, ëna a ndakay uwar anga do mungol a bugol. ¹⁰Anga nan kutok, uwar à ban way à nga inde sã dafay anan a dëfan apan anã bahay anahan, aday anga maslay a Mbërom ahay re.

¹¹Aday abay, pë mänuko do a Bahay Yesu ahay nã, uwar ahay të njahan pë alay wa anã mungol ahay, aday mungol ahay dukwen të njahan pë alay wa anã uwar ahay ite re. ¹²Anga, kwa abay à ga nã, Mbërom a ndakay uwar të sluwed si zek a mungol dëp nã, hëna sã wahay mungol ahay dukwen, uwar ahay re. Aday sã ndakay way ahay fok nã, Mbërom awan.

¹³Bayiken apan à wulen a kwanay inde aday. Pë kwanay nã, uwar i gan amboh à Mbërom mənjäna sa ban way à nga inde nã, lele daw? ¹⁴Aday pë mungol ite nã, do ahay kwa aha fok ta san zle, a njahay të sibøk a à nga inde njävewewe nã, lelibay. A ga waray. ¹⁵Cäkəbay, pë uwar ahay ite nã, sibøk inde apan gəsefgəseffe nã, a varan mazlað adëka bugol. Bina sibøk inde pë uwar a matana nã, a tərən kawa way ma ban a à nga inde.

¹⁶Aday kã nak anan à dowan a sa ja 'am pa 'am a anan hwiya apan nã, à san nã manay mə njadək caved maza ibay. Do a Yesu ahay kwa aha dukwen të njadək caved maza ibay re.

Way sa pa cəncan awan

¹⁷Pa 'am a hinen inde ata nã, ni varak ikwen ayak apan zlangar sabay kutok. Anga kã hilen nga sã hëran nga anã Mbërom nã, ki gen way lelibay awan. Ahalay nga a kwanay ata winen apan

i ma kwanay à dɔba, bina a mak ikwen zek sa zla pa 'am bay. ¹⁸Mama'am a aday nɛ slɛne nà, à man sɛ ahalay nga a kwanay ahay nà, kwanay mɛ gɛzla zek aya awan. Aday nen nɛ jalay nà, i ga nɛ matanan acɛkan. ¹⁹Aday abay, kak agɛzla zek inde à wulen a kwanay ibay nà, ti i san wa do sa daf nga pɛ Yesu a tɛ dɛdek aya nà, kɛkɛmaw?

²⁰À alay a kɛ hilen nga sa pa way cɛncan a nà, ki pen nɛ mbala a Mbɛrom sa gan may ata bay. ²¹Anga kuwaya a haw nà, sa pa way a anahan a sa nay anan ahay agay wa ata awan. Ata do azar aya ma rah aya awan, mɛ vaway nga aya awan re, aday do hinen ahay tinen apan ti mac ta may pɛ cakay a tinen à man ata asa re. ²²Kak a nak ikwen sa naa ga matana nà, ki pen way sa pa agay wa bidaw? A nak ikwen sɛ kɛfey anan ahalay nga su do a Yesu ahay daw? A nak ikwen sɛ pɛkan waray i idɛ inde anà do mɛtawak aya kɛlɛdaw? Hɛna nà jak ikwen nɛ ma kutok anaw? Nɛ ngɛrak ikwen apan daw? A'ay! Ni ngɛrak ikwen apan bay jiga awan.

²³Way a nen sɛ dɛkak ikwen anan ata nà, nɛ tɛtak pɛ Bahay a mɛnuko wa. Sɛ luvon a aday ti i ban anan Bahay a mɛnuko Yesu ata nà, a gɛba tapa sɛ pen, ²⁴a ngɛran ayak anà Mbɛrom, a gɛzla anan i zek wa. A wa: «Hɛna anan nà, zek uno awan, ma var a à yime a kwanay inde ata awan. Kà ti gen matanan à wulen a kwanay anga sɛ jalay pi nen.» ²⁵Matana asa re, pɛ dɛba a way a tinen sa pa ata wa, a gɛba gɛsa'am, a varan atan anan, a ja, a wa: «Tɛ gɛsa'am a anan nà, Mbɛrom a ban 'am wiya tɛ do ahay. A ban 'am a nɛ tɛ mez uno awan. Kwanay apan ki ta hilen nga aday ki ta sen wa way nà, kà ti gen matanan anga sɛ bayak pi nen.» ²⁶Matanan kutok, à alay a kwanay apan ki pen tapa sɛ pen a anan, aday ki sen way à gɛsa'am a anan wa nà, ata kwanay apan ki dɛken anan

lɛbara sɛ amac a Bahay a mɛnuko Yesu, hus pɛ luvon anahan a saa may ata awan.

²⁷Anga nan kutok, kak dɔwan a kà pak tapa sɛ pen a Bahay a mɛnuko aday kà sak way à gɛsa'am anahan wa mɛnjɛna sɛ gɛzlan alay pi zek wa anà way sɛ mivɛl anahan aya nà, wita kà gak ines pi zek a Bahay a mɛnuko tɛ mez anahan. ²⁸Natiya, kuwaya à gɛzlan alay pi zek wa anà way sɛ mivɛl anahan aya lele aday. Kak awan ibay nà, ata i mba apan sa pa tapa sɛ pen ata aday i sa sa way à gɛsa'am ata wa kutok. ²⁹Kak dɔwan a kà sak a pa tapa sɛ pen ata aday kà sak a sa way à gɛsa'am ata wa mɛnjɛna sɛ bayak pi zek a Bahay a mɛnuko nà, wita kà gak ines, Mbɛrom i ga apan mivɛl. ³⁰Anga nan kutok, do ahay bayak a à wulen a kwanay inde tɛ slahak à dɛvac inde, aday bayak a tɛ tɛrak à mɛndak, aday azar aya dɛkwen tɛ mɛcak re. ³¹Abay dɛ gɛzlan ahay alay pi zek wa anà way sɛ mivɛl a mɛnuko ahay lele aday dɛ sa pa way ata nà, Mbɛrom i kɛta mɛnuko matanan bay. ³²Aya ɛna, Mbɛrom a kɛta mɛnuko nà, wita a dɛkak uko anan wurwer, anga aday dɛ sa slahay à sariya anahan inde pɛ kɛrtɛk a dɛnam tu do sɛ daliyugo ahay bay.

³³Natiya kutok, mɛrak uno ahay, kɛ hilen nga saa pa way nà, ben zek ahay aday. ³⁴Kak dɔwan a, may a han apan nà, à pak ayak way agay wa aday. Matanan, ahalay nga a kwanay i gɛbak ikwen ahay sariya a Mbɛrom sabay. Pa 'am azar aya nà, ben nen a ni zlak ayak àga kwanay a aday, ata ni sa ndav a wa 'am azar aya kutok.

Mɛrike ana Apasay a Mbɛrom sɛ gɛzlan anà do ahay

12 Matanan kutok, mɛrak uno ahay, pa 'am sɛ mɛgala ana Apasay Cɛncan a sɛ varan anà do ahay ata nà, u no kà gɛzlen anan alay pi zek wa sa san anan nɛ lele. ²Kɛ sɛnen apan zle, à alay

a kə tøren do a Yesu ahay fan bay ata nà, kə pərihen anan ahay azar anà pəra a kwanay ahay cara cara. Pəra a kwanay ataya nà, way ma mac aya awan, əna ta rak ikwen ahay mindel sə pərahan atan azar. ³ Anga nan kutok nà, gəzlen anan alay pi zek wa lele. Kak dōwan a nà, Apasay a Mbərom inde à winen inde nà, i mba apan sa ja: «Mbərom à tahasl anan Yesu» daw? Aday kak dōwan a kà jak: «Yesu winen Ba Məduwen» nà, Apasay Cəncan a inde à winen ibay nà, i mba apan sa ja matana daw?

⁴ Məgala ana Apasay a Mbərom sə varan anà do ahay nà, inde tə cəved ahay cara cara, əna Apasay ata nà, winen kərtektəkke. ⁵ Aday mer su way a Ba Məduwen sə varan anà do ahay inde cara cara re, əna Bahay a inde nà, Yesu a kərtektəkke. ⁶ Matana re, cəved sa ga mer su way aya inde cara cara, əna sa ga mer su way ataya fok, aday à tinen inde fok nà, Mbərom a kərtektəkke. ⁷ Mbərom a ka anan məgala ana Apasay Cəncan a à kuwaya inde nà, anga aday kuwaya à man anan zek anà do ahay fok.

⁸ Matana kutok, anà do kərtek awan, Apasay Cəncan a a varan məgala sa ja 'am nə tə kəlire. Anà do hinen, Apasay ata kərtek awan, a varan məgala sa ja 'am tə asan way awan. ⁹ Anà do hinen, Apasay ata kərtek a a varan məgala sa daf nga pə Yesu anga sa ga way ahay fok. Anà do hinen, Apasay ata kərtek a a varan məgala sa mbar do dəvac aya awan. ¹⁰ Anà do hinen, a varan məgala sa ga way masuwayan aya awan. Anà do hinen, a varan məgala sa man anan 'am a Mbərom anà do ahay. Anà do hinen, a varan məgala sə gəzlan alay pi zek wa anà Apasay Cəncan a tə apasay lelibay aya awan. Anà do hinen, a varan məgala sa ja 'am ta 'am su kon aday a san bay ata awan. Aday anà do hinen kutok, a varan məgala sa man anan anà do ahay 'am ataya awan. ¹¹ Məgala sə way ataya

fok nà, sə varan atan anan nə Apasay ata kərtektəkke. A varan anà kuwaya, kawa sa zlan à nga anà winen awan.

Zek nà, hawal aya inde apan cara cara

¹² Cuko pə minje si zek aday. Zek su do nà, kərtek, əna hawal ahay inde apan bayak awan. Aya əna, kwa hawal si zek ahay inde apan bayak a təkede nà, winen nə zek kərtek a hwiya. Aday zek a Yesu Almasihu dukwen, matana re. ¹³ Anga, à alay a da ga bapisma nà, mənuko fok, kwa Yahuda ahay, kwa do su kon azar aya awan, kwa dōwan a nə bile, kwa dōwan a nə bile a bay, Mbərom a gak uko ahay bapisma tə Apasay Cəncan a kərtektəkke, sə təra mənuko fok zek kərtek awan. Aday mənuko fok da rah nə tə Apasay Cəncan ata kərtek a re.

¹⁴ Ayaw, zek su do cəna, hawal kərtektəkke itəbay, əna hawal si zek ahay inde apan bayak awan. ¹⁵ Matana kutok, kak saray i ja: «Nen hawal si zek bay, anga nen alay bay» nà, i təra hawal si zek bay anga nan kutok daw? ¹⁶ Aday kak sləmay i ja: «Nen hawal si zek bay, anga nen ide bay» nà, i təra hawal si zek bay anga nan cara daw? ¹⁷ Kak abay zek fok ide a dəkdek mənəna sləmay nà, i sləne way ta maw? Kabay, kak zek fok sləmay a dəkdek mənəna cəen nà, i rəbas way ta maw? ¹⁸ Aya əna, Mbərom a ndakay do nà, tə hawal si zek anahan aya fok, aday a zav atan pi zek tə cəved a kawa sa zlan à nga ata awan. ¹⁹ Bina, kak zek fok, winen hawal si zek kərtektəkke nà, ata winen zek mba daw? ²⁰ Matana bay jiga awan. Pi zek su do cəna, hawal si zek ahay inde cara cara bayak awan, əna zek a nà, kərtektəkke hwiya.

²¹ Anga nan kutok, ide i mba apan sa jan anà alay: «Na gak may bay», kabay nga i mba apan sa jan anà saray ahay: «Na gak ikwen may bay» nà, i ga zek bay. ²² Adəka bay, hawal si zek aya aday da ca patan kawa bəle aya ata nà, da gan

atan may tɛ mindel bugol. ²³ Aday hawal si zek azar aya, aday ɗa ca patan nɛ tinen way ma ga waray aya ata nà, ɗa gan atan nga tɛ mindel. Aday hawal si zek azar aya, aday ɗa ngam ɗowan â canan atan bay ataya nà, ɗɛ ndakay patan man bugol nɛ lele. ²⁴ Əna hawal si zek aya aday ta gak uko waray itəbay ataya nà, ta gan may ɗɛ ndakay patan man itəbay. Matanan, Mbərom a ndakay zek su do nà, a varan zlangar bugol nà, anà hawal si zek aday abay tɛ varan atan zlangar bay ataya awan. ²⁵ A ga matanan nà, anga aday zek â gɛzla bay, aday hawal si zek ahay fok tã man zek ì zek ahay. ²⁶ Kak hawal si zek a kərtek a, winen à ɗɛce inde nà, hawal si zek azar aya fok, tinen à ɗɛce inde re biɗaw? Aday kak tɛ varak anan zlangar anà hawal si zek a kərtek a nà, hawal si zek azar aya fok ti taslay mivel pɛ kərtek a tɛ winen ata biɗaw?

²⁷ Kwanay nà, zek ana Yesu Almasihu. Kuwaya fok, winen hawal si zek ana Yesu a kutok. ²⁸ Matana awan, à wulen su do a Yesu ahay inde nà, Mbərom kɛ ndirek anan do ahay pi mer su way anahan pɛ mɛdire pɛ mɛdire: mama'am awan, a ɗaf do maslan ahay; mɛ slala cew awan, a ɗaf do maja'am anahan ahay; mɛ slala maakan awan, a ɗaf do sɛ tətakan anan way anahan ahay anà do ahay. Aday a ɗaf do sa ga way masuwayan aya awan, do tɛ mɛgala aya sa mbar do ahay, do sa san sa man zek à do ahay ahay, do sa lavan nga anà way ahay, aday tu do sa ja 'am ta 'am su kon aya aday ta san bay ataya awan. ²⁹ Do ahay fok nà, tinen do maslan ahay ɗaw? Do ahay fok, tinen do maja'am a Mbərom ahay ɗaw? Kabay do ahay fok, tinen do sɛ tətakan anan way a Mbərom ahay anà do ahay ɗaw? Do ahay fok, tinen ti ga way masuwayan aya ɗaw? ³⁰ Do ahay fok, ti njad mɛgala sa mbar do ɗaw? Do ahay fok, ti ja 'am ta 'am

su kon aya aday ta san bay ataya ɗaw? Kabay do ahay fok, ti san sa man anan 'am ataya anà do ahay ɗaw? ³¹ Natiya kutok, gen anan may sa njad mɛgala sɛ way lele aya pɛ Mbərom wa.

Matanan, hɛna ni ɗakak ikwen anan cəved sɛ azla lele a sɛ zalay azar aya fok.

Mazlaɓ ana asan zek

13 Kwa abay â ga nà, na mba apan sa ja 'am su kon aya aday na san bay ataya awan, kabay na mba apan sa ja 'am ana maslay a Mbərom ahay zle ɗɛp nà, kak asan zek inde upo ibay nà, wita nɛ tɛrak way sɛ bəbal awan kəriya ata awan. Nɛ tɛrak kawa njamde mɛ laway a sa ndar nday nday ata, kabay kawa kəcawar sa fa siy siy siy ata awan. ² Kwa abay â ga nà, mɛgala uno inde sa man anan 'am a Mbərom anà do ahay, aday na san way ahay zle fok, kwa way mi ɗer aya mbala Mbərom ata ɗukwen, kwa abay â ga nɛ aɗaf nga uno pɛ Mbərom inde i mba apan sɛ hɛdek anan bəzlom ahay ɗɛp nà, ata kak asan zek inde upo ibay nà, nɛ tɛrak do kəriya awan. ³ Aday kwa abay â ga nà, nɛ gɛzlan anan zliile uno fok anà do ahay, kwa abay â ga nà, ni ngam sa var a zek uno aday tã vak nen ɗukwen, aday kak asan zek inde upo ibay nà, ni njad anan maw?

⁴ Do tɛ asan zek a cəna, a gan ngatay anà way ahay fok, a gan sumor anà do ahay, a ga ide pɛ way su do itəbay, a zlapay awan itəbay, a hɛran nga ì zek bay.

⁵ Do tɛ asan zek a cəna, a ga way sa ga waray itəbay, a pɛlan way anà nga anahan a ɗəkɗək itəbay, a ga mivel itəbay, aday a halay ines sɛ do ahay itəbay re.

⁶ Do tɛ asan zek a cəna, a taslay mivel tɛ way lelibay aya itəbay, əna a taslay mivel aɗəka nà, tɛ ɗiɗək. ⁷ Do tɛ asan zek a cəna, a sɛmen anà way ahay kwa siwa fok, a ɗaf nga pɛ Mbərom kwa siwa fok, a ɗəfan ide anà way a Mbərom kwa

siwa fok, aday a tavay njɛnjan kwa siwa fok.

⁸ Asan zek nà, a ndav itəbay. Aya əna, 'am sa man anan 'am a Mbərom à do ahay ataya nà, ti i ndav. Aja 'am ta 'am su kon aday ka san bay ataya nà, ti i ndav. Aday asan way ahay dukwen, ti i ndav re. ⁹ Həna da san anan way ahay fok fan bay, aday 'am a Mbərom a mənuko sa man anan anà do ahay ataya dukwen, də sənək a fok coy fan bay re. ¹⁰ Əna, alay a kà slak Mbərom kà kak uko anan didek sə way ahay fok nà, way a ma ndav a fok bay ataya ti lize.

¹¹ À alay a nen gwaslay aya mba nà, na ta ja 'am kawa gwaslay ahay, nə bayak way dukwen kawa gwaslay ahay, nə sləne way ahay kawa gwaslay ahay re. Əna à alay aday nə sənək nga uno coy ata nà, nə mbəsakak way sə gwaslay ahay kutok. ¹² Həna nà, da ca pə way ahay nə kustehtehhe, kawa do a ca ide à malam mənjeroh a inde ata awan. Əna azanan pa 'am nà, di i canan à way ahay fok nə ide cer wa kutok. Həna nà, na san way ahay cərah a fan bay. Azanan pa 'am nà, ni san anan way ahay fok cərah, kawa ana Mbərom sa san nen cərah ata awan.

¹³ Aday həna kutok nà, way ahay inde maakan, ti ndav itəbay: adaf nga pə Mbərom, adəfan ide anà way a Mbərom, aday asan zek. Əna sə zalay way azar ataya nà, asan zek a kutok.

Ləbara sa man anan 'am a Mbərom anà do ahay

14 Rəzlen anan à nga wa sa ga way sə asan zek tə do ahay. Aday gen anan may sa njad məgala ana Apasay Cəncan a sə gəzlan anà do ahay ata tə mivəl kərtek awan. Gen anan may jiya nà, anà məgala sa man anan 'am a Mbərom anà do ahay. ² Do sa ja 'am ta 'am su kon aday winen a sləne bay ataya nà, a jan nə anà Mbərom dəkdek, bina

anà do ahay bay, anga dōwan a sləne 'am ataya bay. Winen a ja nà, pə way a Mbərom mi dər aya tə məgala sə Apasay Cəncan awan. ³ Aya əna, do winen apan i man anan 'am a Mbərom anà do ahay nà, a varan atan gədan, a man atan anan mivəl ù doh, aday a man atan zek sa har à 'Am a Mbərom inde. ⁴ Do winen apan i ja 'am ta 'am su kon aday a san bay ata nà, a varan gədan nà, anà zek anahan a vərre. Aya əna, do sa man anan 'am a Mbərom anà do ahay nà, a varan gədan anà do a Yesu mə halay nga ataya kəzlek.

⁵ Nen na gan may nà, do ahay fok tã mba apan sa ja 'am ta 'am su kon aday ta san bay ataya awan, əna na gan may kə zalak nà, do ahay tã mba apan sa man anan 'am a Mbərom anà do ahay adəka aday. Kak dōwan a inde i ja 'am ta 'am su kon aday a san bay ata nà, sumor a nà, do hinen à ga inde sa man anan anà do ahay ta 'am su kon aday tə sləne zle ata awan, anga sə varan gədan anà do a Yesu a mə halay nga ataya awan. Kak matana bay nà, aman anan 'am a Mbərom anà do ahay nà, a zalay aja 'am ta 'am su kon aday do ataya ta san bay ata awan.

⁶ Matana kutok mərak uno ahay, kak ni zlak ayak àga kwanay aday ni jak ikwen 'am nə ta 'am su kon aday kə sənən bay ata nà, i mak ikwen zek nə kəkəməw? Sumor a nà, ni zlak ayak àga kwanay nà, ni dəkak ikwen anan way a Mbərom mi dər aya awan, kabay ni dəkak ikwen anan asan way pə Mbərom, kabay ni mak ikwen anan 'am a Mbərom, kabay ni tətakak ikwen anan way. Kak na gak matanan bay nà, ata na mak ikwen zek a dāw?

⁷ Bayiken pə minje sə way sə gəsle ahay aday, way kawa atə ndərloy tə gənjal. Kak ta fak a way ataya tə mərīke a bay nà, do sə gərav ahay ti mba apan sa san ara sə way ataya aday sə gərav apan dāw? ⁸ Aday kak do sa ján pə ci-cək anga vərām kà fak anan tə cəved a

bay nà, waya i lavan zek anà aga vëram a anaw? ⁹Minje ata pë kwanay dukwen matana re. Kak ki jen 'am aday a slëne zek bay nà, dëwan i san 'am a kwanay ata bay asanaw? Aday ata 'am a kwanay ata kè tärak 'am kəriya kutok bidaw? ¹⁰'Am su kon ahay inde bayak a cara cara pë daliyugo. 'Am ataya fok, dö su kon ataya në të slëne ike. ¹¹Kak dëwan i jo 'am ta 'am aday në slëne bay ata nà, më tärak pi zek kawa mëdurlon ahay. ¹²Pë kwanay dukwen matana re. Ki rëzlen anan à nga wa të mindel së pëlay mëgala ana Apasay Cëncan a së gëzlan anà dö ahay ataya awan. Way ata nà, way lele awan. Aya ëna sumor a nà, pëlen mëgala ana Apasay Cëncan a sa man zek anà dö a Yesu ahay sa har à 'am anahan inde.

¹³Anga nan kutok, dö sa ja 'am ta 'am su kon aday a san bay ataya nà, à ga amboh anga aday Mbërom à varan mëgala sa man anan 'am ataya anà dö ahay ta 'am su kon aday të slëne zle ata awan. ¹⁴Kak nen apan ni ga amboh ta 'am aday na san bay ata nà, apasay uno winen apan i ga amboh acëkan, ëna à abayak nga uno inde nà, në slënek awan bay. ¹⁵Wita ni ga në kəkëmaw? Ni ga amboh à apasay uno inde, aday u no sa ga amboh të abayak nga uno re. Ni zambad a Mbërom à apasay uno inde, aday u no së zambad a Mbërom të abayak nga uno a tëke re.

¹⁶Kak iken nà, iken apan ki ngëran anà Mbërom ta 'am su kon aday ka san bay ata nà, hinahibay dö së uho ahay ti zlak ayak à wulen a kwanay nà, ti i mba apan së tëma amboh a kwanay «Amen^f» në kəkëmaw? Bina dö ataya ta san way anak a sa ja ata bay asanaw. ¹⁷Kwa à ga nà, iken kë ngëran anà Mbërom në të

didek awan, kak dö ahay të slënek bay nà, i man atan zek bay.

¹⁸Nen aday nà, ni ngëran anà Mbërom anga në njadək mëgala sa ja 'am su kon aya aday na san bay ataya, zal kwanay fok. ¹⁹Kwa à ga matana dëp nà, à wulen su dö a Yesu ahay inde në, u zlo à nga sa ja 'am ahay dära aday dö ahay ta san zle ata anga së tëtakan atan anan way. Wita nà, a zalay së vëved^f 'am ahay mbulo kuro (10,000) aday dö ahay ta san bay ata awan.

²⁰Mërak uno ahay, kè bayiken way ahay kawa kwanay gwaslay ahay bay. Tëren adëka nà, dö ma san nga aya awan. Aya ëna, pa sa ga huwan nà, tëren kawa kwanay gwaslay cacëfew aya kutok, anga tinen ta ga huwan itëbay. ²¹'Am më vinde a inde à Deftere a Mbërom, a wa:

«Mbërom Fetek a ja nà:

“Ni naa jan 'am ù dö a anaya nà, ta 'am su kon aday ta san bay ata awan, ni jan atan anan të dongo së mëdurlon ahay.

Èna të winen ata tëke dukwen, ti ngam së pëkan slëmay anà 'am uno bay.[§]”

²²Matana kutok, aja 'am ta 'am su kon aya aday dëwan a san bay ata nà, a kan anan way anà dö sa daf nga pë Yesu bay ataya awan, bina anà dö a Yesu ahay ite sabay. Aya ëna, aman anan 'am a Mbërom anà dö ahay nà, anga dö a Yesu ahay adëka, bina anga dö sa daf nga pë Yesu bay ataya bay. ²³Natiya, kak kwanay dö a Yesu ahay kë hilen nga, aday fok a kwanay a, kwanay apan ki jen 'am ta 'am su kon aya aday dëwan a san bay ataya nà, dö sa daf nga pë Yesu aday a san awan bay ata kabay dö së uho kà sak a zlak ayak à wulen a kwanay inde nà, i ja, nga a vawak ikwen, bidaw? ²⁴Aya ëna, kak kwanay a fok ki

^f14:16 Amen a nan sa ja nà: «Ayaw, à tëra matana acëkan!»

[§]14:21 Ca pë Esaaya 28.11-12.

men anan anan 'am a Mbərom à do ahay ta 'am su kon aday tə sləne zle ata nà, do sa daf nga pə Yesu aday a san awan bay ata kabay do sə uho kà sak a zlak ayak nà, i sləne 'am a Mbərom, aday ata i san pə ines anahan ahay, i yam apan kutok. ²⁵Way anahan sə bayak mi dər aya à mivəl inde ataya ti kay zek uho kutok. Matanan i dukwen gərmec ù vo anà Mbərom duboz, i həran nga ta sa ja Mbərom inde à wulen a kwanay acəkan!

Way təde sa ga à man sə ahalay nga su do a Yesu ahay ata awan

²⁶Matanan kutok, mərak uno ahay, nà jak ikwen ayak həna nə ma asa anaw? À alay sə ahalay nga a kwanay ahay cəna, do kərtek i ga ara, do hinen i tətakan anan way anà do ahay, do hinen i dakan anan way ana Mbərom mi dər aya anà do ahay, do hinen i ja 'am ta 'am su kon aday a san bay ataya awan, aday do hinen i man anan 'am ataya anà do ahay. Aya əna, way a kwanay sa ga ataya nə, gen atan fok nà, anga aday à man zek anà do a Yesu ahay sa har pə cəved a Mbərom.

²⁷Pa 'am sa ja 'am ta 'am su kon aday do ahay ta san bay ataya nà, mbiken anan cəved anà do ahay cew tã ja, à sa zalay pə do ahay maakan wa bay. Do ataya nà, tã ja 'am ataya dukwen, pə məmbire pə məmbire. Aday do sa man anan 'am ataya anà do azar aya dukwen, à ga inde re. ²⁸Kak dōwan inde sa man anan 'am ataya anà do ahay ibay nà, suwan, à wulen ana do a Yesu ahay nà, do sa ja 'am ataya tē njahay way a tinen tete. Sumor a nà, tã ja 'am ataya nà, kuwaya anà nga anahan, aday anà Mbərom cəna coy.

²⁹Pa 'am ana do sa man 'am a Mbərom anà do ahay nà, do ahay cew, maakan tã ja, aday do azar aya tã pak sləmay sə cəcal anan pi zek wa lele, ta ma anan nà, 'am a Mbərom a acəkan dāw. ³⁰Kak

dōwan winen apan i jan 'am anà do ahay, aday Mbərom kə dākak anan anan way anà do hinen à wulen a kwanay inde nà, do mama'am ata à mbəsak sa jan 'am anà do ahay, anga aday dōwan a mə slala cew ata à ja 'am a kutok. ³¹Ayaw, cəved inde anga kwanay a fok sa man anan 'am a Mbərom anà do ahay, əna jen anan nə pə məmbire pə məmbire, anga aday kwanay a fok kə njiden atətak way lele aya awan, aday kə viren anan gədan anà zek ahay. ³²Do aday məgala inde apan sa man anan 'am a Mbərom anà do ahay nà, i mba apan sə lavan nga anà məgala ata re. ³³⁻³⁴Mbərom aday nà, way ma ga a tə cəved a bay cəna, a zlan à nga itəbay. A gan may nà, njahuko səkəffe à zay inde.

Matanan, à man sə ahalay nga ana do a Yesu ahay inde nà, uwar a kwanay ahay dukwen tē njahay à səkəffe inde, kawa ana uwar ahay sa ga à wulen su do a Yesu ahay inde kwa aha ataya awan. Tã ja 'am bay, anga cəved a tinen inde sa ja 'am ibay. Sumor a nà, tã ma nga a tinen à məndak, kawa ana Deftere a Mbərom sa ja. ³⁵Kak a nan à uwar a sə cəce awan aday à san anan nà, à cəce pə mbaz anahan wa agay. Anga, do uwar a kà jak 'am à man sə ahalay nga su do a Yesu ahay nà, wita nə lelibay.

³⁶Abay kwanay kə jilen nà, 'Am a Mbərom a dazlan ahay nə àga kwanay wa dāw? 'Am a Mbərom a a dazlek ayak nà, àga kwanay dəkdek cəna coy dāw? ³⁷Kak dōwan inde à wulen a kwanay a bayak nà, winen kə njadək məgala sa man anan 'am a Mbərom anà do ahay, kabay kə njadək məgala sə Apasay a Mbərom hinen nà, à san way inde kərtek aday: Way uno a sə vindek ikwen ayak a anan nà, sə duko anan nə Bahay a mənuko awan. ³⁸Kak dōwan a kə sənək anan matanan bay nà, Mbərom dukwen i san a winen bay re.

³⁹Natiya awan, mərak uno ahay, rəzlen anan à nga wa sa njad məgala sa man anan 'am a Mbərom anà do ahay. Aday kə gifen anan 'am anà do sa ja 'am ta 'am su kon aday ta san bay ataya bay re. ⁴⁰Aya əna, gen anan way ahay fok nə tə cəved aya awan, bina tə hoyohoyo bay.

**Yesu Almasihu nà, kə
slabakak ahay à məke wa**

15 Mərak uno ahay, nen apan ni mak ikwen anan ayak à nga inde nà, ləbara mugom a nen sə đakak ikwen anan ata awan. Kwanay đukwen, kə đəfen apan nga, aday kə ngizlen uda saray lele re. ²Ləbara mugom a mbala a kwanay sa đaf apan nga ata nà, sa tam kwanay nə winen awan, kak kə bənen anan kawa anuno sə đakak ikwen anan nà, na. Kak matanan bay cəna, adaf nga a kwanay kə tərak way kəriya awan.

³Way a nen a sə tətakay ahay ata nà, na jak ikwen anan nə winen a re. Way ata nà, nga sa 'am lele a sə zalay azar aya awan. Yesu Almasihu nà, kə məcak anga ines a mənuko ahay. Kawa ana Deftere a Mbərom sa ja nà, a tərə nə matanan acəkan. ⁴Pə dəba wa nà, ta la anan à məke, aday pə luvon maakan anahan a nà, Mbərom a slabakay anan ahay à məke wa. A tərə đukwen kawa ana Deftere a Mbərom sa ja apan ata re. ⁵Pə dəba anahan a wa nà, kə kak anan zek anà Piyer, aday kə kak anan zek anà do maslan anahan azar aya re. ⁶Pə dəba wa asa, kə kak anan zek anà do anahan ahay sə zalay səkat đara à alay kərtek a inde. Alay avan ana do ataya həna nà, tinen inde tə sifa mba, əna azar aya nə tə məcak. ⁷Pə dəba wa, kə kak anan zek anà Yakuba, aday anà do maslan anahan ahay fok re.

⁸Pə dəba a tinen a wa fok, a ndav anan ta su ko zek i nen ite re. Ata nen nə tərak kawa wan ma may amama pə kiya

cuwbe ata awan. ⁹Ayaw acəkan, nen nə tərak kawa wan gudar a à wulen su do maslan ahay inde, na slak təde aday ti ngumo do maslan a bay, anga nen na gak anan ahay alay tu do a Yesu ahay tə mindel. ¹⁰Aya əna, tə winen ata təkə nà, həna Mbərom kə gak uno sumor sə tərə nen do maslan a Yesu ata kutok. Sumor anahan su go ata nà, kə tərak way kəriya bay, anga kə varak uno məgala sa ga mer su way lele aya sə zalay do maslan a azar ataya fok. Tə đidek a nà, sa ga mer su way a lele ataya nà, nen bay. Sa ga nà, sumor a Mbərom a su go ata awan. ¹¹Natiya kutok, kwa à ga nə nen, kwa à ga nə do azar aya awan, awan inde kə mbəđahak ibay. Manay a fok mə wazay a nà, ləbara mugom a mbala ana kwanay sa đaf apan nga ata kərtek awan.

**Mbərom i slabakay anan
ahay do ahay à məke wa**

¹²Manay nà, ma jak ikwen anan tə đidek awan, Mbərom nà, kə slabakak anan ahay Yesu Almasihu à məke wa. Aka aday, do a kwanay azar aya ta wa, do ma mac aya ti slabakay ahay bay ata nà, kəkəma asa anaw? ¹³Kak abay do ma mac aya ti slabakay ahay bay kawa ana tinen a sa ja ata nà, Yesu Almasihu đukwen kə slabakak ahay sabay cuku-tok đaw? ¹⁴Kak abay Yesu Almasihu kə slabakak ahay sabay ata nà, wita ma ya nga sa ma a manay sə đakay anan 'am a Mbərom asa anaw? Aday đukwen, ata kə đəfen nga nə pa 'am lele mba re đaw? ¹⁵Kak abay do ma mac aya ti i slabakay ahay à məke wa bay nà, Mbərom kə slabakak anan ahay Yesu bay re. Ata manay mə gəđak mungwalay pə Mbərom ta sa jəka, Mbərom kə slabakak anan ahay Yesu Almasihu à məke wa bidaw? ¹⁶Kak do ma mac aya ti slabakay à məke wa bay nà, ata Yesu Almasihu kə slabakak ahay à məke wa bay re ba? ¹⁷Kak Yesu Almasihu kə slabakak ahay

bay, kə dəfen nga həna nə pa maw? Aday Mbərom dukwen kə pəsek ikwen anan ines a kwanay ahay bay re ba? ¹⁸ A nan sa ja kutok nà, do sa dəf nga pə Yesu Almasihu ahay aday tə məcak ata nà, tinen tə lizek pa sə viyviya cukutok daw? ¹⁹ Kak də dəfan ide anà Yesu Almasihu, anga aday â mak uko zek pə anjahay a mənuko həna pə daliyugo a anan dəkdek nà, ata wita nə yimuko zek a nuko, bina dfa ga i zek wa zal do ahay fok.

²⁰ Tə didək a nà, Yesu Almasihu kə slabakak ahay à məke wa acəkan. Winen nà, kə lahak sə slabakay ahay à məke wa. Aslabakay anahan à məke wa ata nà, a dəkay anan nə, do a azar aya ti i slabakay ahay ite re. ²¹ Amac a nay pə daliyugo nà, anga do kərtek. Aday do ahay ti slabakay ahay à məke wa dukwen, anga do kərtek re. ²² Matanan, do ahay fok ta mac, anga tinen a fok zahav ana Adama. Aday do ahay fok ti njad sifa, anga Almasihu. ²³ Do ahay ti slabakay à məke wa nà, kawa ana Mbərom a sə lavan atan anan zek ata awan: Almasihu kə lahak sə slabakay ahay, aday à luvon anahan a saa may ata inde nà, do anahan ahay fok ti i slabakay ahay re. ²⁴ Pə dəba anahan a wa nà, Yesu i lize anan mægala sə apasay lelibay aya fok, tə bahay a tinen ahay fok, aday pi zek tə mægala sə bahay ahay pə daliyugo fok re. Pə dəba a sə lize way ataya wa fok nà, daliyugo i ndav, aday Yesu i man anan bahay anahan à alay inde anà Bəbay anahan Mbərom kutok.

²⁵ Kawa sa ja nà, Yesu Almasihu â ga bahay hus pə ana Mbərom saa mbakan anan do manide anahan ahay fok à alay inde. ²⁶ Do manide mədakwidok a aday Yesu i sa lize anan ata nà, Amac. ²⁷ Deftere a ja matanan, a wa: «Mbərom a mbakan anan way ahay fok

à alay inde.**» Kə sənən zle asanaw, kak Deftere kà jak «way ahay fok» ata nà, Mbərom a do sə mbakan alay pə way ahay wa fok ata, winen a nà, uda ibay. ²⁸ Matanan, Yesu kə njadək mægala sa ga bahay pə way ahay fok nà, winen a dukwen, Bəbay anahan Mbərom i ga apan bahay ite re. Natiya awan, Mbərom i ga bahay kwa pə ma fok tembərəzem kutok.

²⁹ Bayiken pə do ahay aday ta taa ga baptisma anga do ma mac aya ata aday. Ta ga matanan nà, angamaw? Kak abay do ma mac aya ti slabakay ahay sabay ata nà, ta ran mindel i zek pa maw? ³⁰ Aday asa, manay həna dukwen, kak abay do ma mac aya ti slabakay à məke wa sabay ata nà, ma ga dəcə ndelem ndelem a anan sasidew ata nà, angamaw? ³¹ Sənən apan lele, mərak uno ahay, nen nà, kəla siwa fok amac a dəf nen pa 'am wa nə pədan. 'Am uno sa jak ikwen ata nà, didək awan, kawa 'am uno sa ja: Nə taslak mivel tə kwanay bayak awan, anga kwanay kə jipen tə Bahay a nuko Yesu Almasihu ata awan. ³² Do ahay ta gak alay ti nen bayak a à Efesus. A ga nə kawa ma vad zek tə zizœk ahay. Aday kak abay na ga matanan anga sa njad zay pə daliyugo a anan nà, ni njad anan magwagway wuraw? Kak abay do sə məke ahay ti slabakay ahay sabay, ata nà, pərahuko anan azar anà jike sa 'am a inde həna bidaw? A wa: «Ənga puko panan a mənuko, aday suko panan a mənuko, anga luvon sə sidew nà, anà mənuko sabay.††»

³³ Anga nan kutok, dowan â njak a nga anahan bay. Kuwaya kə njahak pə kərtek a tu do sə huwan ahay cəna, huwan a tinen ata i zəvan. ³⁴ Kə viwen anan nga i zek ahay bay! Kî gen ines bay. Na ca apan nà, do ahay inde à wulen a kwanay

**15:27 Ca pə Jabuura 110.1.

††15:32 Ca pə Esaaya 22.13.

ta san Mbërom bay. Na ja matanan aday waray â gak ikwen.

**Di i slabakay ahay à mæke
wa nà, ti zek wuraw?**

³⁵Hinahibay dō inde i cæce: «Do ahay ti i slabakay ahay à mæke wa nə kəkə-maw? Aday ti i slabakay ahay nə ti zek wura asa anaw?» ³⁶Dowan kà sak a cæce matana nà, wita dō mindel awan! Da san apan zle, zahav sə way iken sa casl ata, si ki larak anan ayak à mæke inde aday, bina awan inde i hay ahay ibay. ³⁷Aday zahav sə way iken sa casl anan ata, kwa â ga nə ndaw, kwa â ga nə zahav sa ma sa ma fok cəna, ka casl nà, wan sə way ata awan, bina daslam anahan a bay! ³⁸Əna Mbërom a har anan daslam a ma ha ata, kawa sa zlan à nga. Wan sə way ahay cara cara ta har dükwen, tə daslam a tinen ahay cara cara re.

³⁹Way tə sifa aya fok, zek a tinen aya cara cara re. Zek su dō zənzen aya awan, winen cara, zek sə gənw ahay, winen cara, zek sə məvuhom ahay, winen cara, aday zek sə kələf ahay dükwen, winen cara re. ⁴⁰Way mə ndakay aya à mburom tə way mə ndakay aya pə daliyugo nà, arəba a tinen aya nə cara cara. ⁴¹Adav ana pəc nə cara, adav ana kiya dükwen cara, aday adav ana mawuzlawazl ahay ite, cara re. Aday kwa mawuzlawazl ataya dükwen, adav a tinen aya ta gad' am pi zek ahay wa re.

⁴²I təran anà dō saa slabakay ahay à mæke wa ataya dükwen matana re. Zek su dō, dō ahay sa lak ayak à mæke kawa zahav sə way ata nà, i wuslay à mæke à man ata awan. Əna zek a aday Mbërom saa slabakay anan ahay à mæke wa ata nà, i wuslay itəbay. ⁴³Zek su dō, dō ahay sa lak ayak à mæke ata nà, way kəriya awan, əna zek a aday Mbërom saa slabakay anan ahay ata nà, winen tə

mazlaḅ awan. Zek ma lak ayak à mæke ata nà, winen bəle awan, əna zek su dō saa slabakay ahay ata nà, winen məgala awan. ⁴⁴Zek ma lak ayak à mæke ata nà, winen zek sə daliyugo a anan, əna zek su dō saa slabakay ahay à mæke wa ata ite nà, winen zek sə uho saa nay ahay pa 'am ata awan.

Kak zek sə daliyugo a anan inde cuku-tok ata nà, zek sə uho saa nay ahay ata dükwen, i ga inde re. ⁴⁵Deftere a Mbërom a wa: «Adama dō mama'am ata nà, winen dō tə sifa awan.††» Aday kutok, Yesu Almasihu dō sa nay à man a Mbërom wa ata nà, winen dō sə varan sifa anà dō ahay. ⁴⁶Sə lahay aday nà, zek sə uho saa nay ata bay, əna zek sə daliyugo a anan, aday zek sə uho saa nay ahay ata a nay pə dəba wa kutok. ⁴⁷Adama nà, mə ndakay a tə yugo. A nay à daliyugo a anan wa. Əna Yesu Almasihu kutok nà, winen a nay ahay à man a Mbërom wa. ⁴⁸Do sə daliyugo a anan aya nà, zek a tinen kawa zek mbala ana Adama ata awan. Matana re, dō saa njahay pə cakay a Mbërom ahay, zek a tinen i ga kawa zek mbala ana Yesu Almasihu ite re. ⁴⁹Həna nà, mənuco dā ga minje tə Adama, dō mə ndakay a tə yugo ata awan. Aday azanan dī i ga minje tə Yesu, dō sa nay ahay à man a Mbërom wa ata awan.

⁵⁰Mərak uno ahay, na jak ikwen ayak həna: 'Do zənzen a nə, i mba apan sa zla à bahay a Mbërom saa nay ata inde ti zek sə daliyugo a anan bay. Zek aday a wuslay ike ata nà, i mba apan sə njahay pə cakay a Mbërom pa sə viyviya bay re.

⁵¹Pəken sləmay aday, u no sə dācak ikwen anan way a Mbërom mi der a inde. Mənuco fok dī mac kəzlek bay, əna mənuco fok, zek a mənuco i mbəda zek hinen. ⁵²Way ata i təra nà, ma kərtek kawa ambəcək ide ca. I təra à alay

††15:45 Ca pə Laataanooji 2.7.

a məzləzlilen i dəkay anan andav ana daliyugo ata awan. Məzləzlilen ata kə fak zek nà, do ma mac aya ti slabakay ahay ti zek a aday winen i wuslay itəbay ata awan. Ata mənuko do tə sifa aya dukwen, Mbərom i mbədahak uko anan zek ite re. ⁵³ Ayaw, i təra matanan, anga zek aday a wuslay ike ata nà, â mbəda zek hinen aday winen a wuslay itəbay ata kutok. Matana re, zek aday a mac ike ata nà, â mbəda zek hinen aday winen a mac itəbay ata kutok re. ⁵⁴ À alay a aday zek sa mac aday a wuslay ike ata kə tərak zek sa mac bay aday i wuslay itəbay ata kutok nà, ata way a Deftere a Mbərom sa ja apan ata i təra kutok, a wa:

«Mbərom kə mbasak pə Amac, kə lizek anan pa sə viyviya awan.^{¶¶}»

⁵⁵ «Iken Amac, məgala anak a aha kutok anaw?»

Iken Amac, məgala anak a sa vad do ata, aha kutok anaw?^{§§}»

⁵⁶ Amac a njad məgala pə do ahay nà, anga ines a tinen ahay. Aday məgala ana ines ite nà, a nay à Tawrita wa.

⁵⁷ Aya əna, ngəruko anan anà Mbərom adəka, anga kə varak uko anan məgala sə mbasay pə Amac, tə alay a Bahay a mənuko Yesu Almasihu.

⁵⁸ Anga nan kutok, mərak uno ahay, ngizlen saray lele, kâ si yen nga bay. Gen anan nga anà mer su way a Mbərom kwa siwa fok, anga kə sənən apan zle, ayanga a kwanay i mer su way ana Bahay a mənuko Yesu inde ata nà, i təra kariya bay.

Acakal way anga sa man zek anà do a Yesu ahay à Urəsalima

16 Həna asa, pa 'am sə acakal way anga sa man ayak zek anà do a Yesu ahay à Urəsalima ata nà, kwanay nà, gen kawa anuno sa jan anà do a Yesu

ahay à Galatiya ata awan. ² Pac sə Zlaba ahay fok cəna, kuwaya â zəba dala kawa anahan sə lavay a zek ata, aday â dəf anan cara. Bina, dowan â sa ba nen ni zlak ayak aday ata saa cakal bay. ³ Na sak a dəzlek ayak nà, ni varan dərewel à alay inde anà do a kwanay a saa walay ataya awan, ni slan atan tə dala ata à Urəsalima. ⁴ Kak na cak apan təde nen a ta nga uno nà zla nà, mi zla jiga tu do ataya awan.

Man ana Pol saa zla ataya awan

⁵ Ni zlak ayak àga kwanay nà, tə daliyugo sə Makedoniya, anga u no sa zla tə wulen su doh a tinen ahay saa can atan ayak idə. ⁶ Izəne, ni njahay àga kwanay mənjoek, izəne à alay sa mad fok ni njahay àga kwanay. Aday à alay uno saa slabak àga kwanay wa ata nà, ki i men uno zek tə dala sə cəved. ⁷ Na zlak ayak àga kwanay dukwen, u no saa zla way uno bəse bay. Kà zlak anan à nga anà Mbərom nà, ni njahay tə kwanay zərat lele àga kwanay kutok. ⁸ Əna ni njahay à Efesus tamak hus pə azar uko sə Pentekosta, ⁹ anga Mbərom kə təbak uno cəved sa ga mer su way məduwen a à man a anan. Aday do manidə ahay inde bayak a re.

¹⁰ Kak Timote kə dəzlek ayak à wulen a kwanay nà, təmihen anan lele anga aday â zlan à nga sə njahay à mamasl a kwanay, bina a ga mer su way a Mbərom, Bahay a mənuko, nə lele kawa nen awan. ¹¹ Matanan, dowan â sa kədey anan bay. Men anan zek adəka tə dala sə cəved. Ata aday i mbəsak kwanay tə zay, i dəzley à man uno dukwen lele aday tə zay a re. Bina, manay tə mərak ahay à man a anan, manay apan mi ba anan.

¹² Mərak a mənuko Apolos nà, na gak anan kem aday tã zlak ayak pə kərtek

^{¶¶}15:54 Ca pə Esaaya 25.8.

^{§§}15:55 Ca pə Hose'a 13.14.

a tə mərak azar aya awan, əna a ngam həna fan bay. Aya əna, azanan pa 'am dukwen, kə njadək cəved' a nə, i zlak ayak kutok.

Andav sa 'am ahay

¹³ Ben lele, rəzlen à nga wa sə pərahan azar anà Mbərom nə lele. Kə pəken anan zlawan i zek ahay bay, kə viren anan bəle anà mivəl a kwanay ahay bay.

¹⁴ İ mer su way a kwanay sa ga ahay fok cəna, sənen zek ahay.

¹⁵ Mərak uno ahay, kə sənen Sitifanas tu dō su doh anahan ahay zle fok. Sa lah sə təma sə pərahan azar anà Yesu pə daliyugo sə Akaya nà, tinen. Tə varak anan nga a tinen anà Mbərom anga aday tã man zek anà dō a Yesu ahay. Matanan, na gak ikwen kem nà, ¹⁶ dəfen anan apan anà zahav su dō matanan ataya awan. Dəfen anan apan anà dō sa ga mer su way tə məgala kawa tinen ataya a re.

¹⁷ Nə taslay mivəl bayak a jiga nà, anga atə Sitifanas tə Fortinatus tatə Akayus ta nak ahay à man uno. Ta nak

su mo zek à yime ana kwanay inde. ¹⁸ Tə bənak uno mbac lele kawa ana tinen a sə bənak ikwen anan mbac ata re. Zahav su dō ataya nà, bənen atan à 'am wa nə lele.

¹⁹ Dō a Yesu ahay sə halay nga pə daliyugo sə Aziya kwa aha fok, ta jak ikwen ayak 'am. Atə Akilas tə Pəriskila pi zek tu dō a Yesu sə halay nga àga tinen ataya fok ta jak ikwen ayak 'am lele, anga kwanay a fok kə jipen nə pə sləmay a Bahay a nuko Yesu a kərtək. ²⁰ Dō a Yesu ahay à man a anan fok ta jak ikwen ayak 'am. Jen anan 'am i zek ahay lele re.

²¹ Nen Pol, na jak ikwen ayak 'am. Nə vindek ayak 'am a anan nà, tə alay uno awan.

²² Kak dōwan a nə a pəlay Bahay a mənuko Yesu bay cəna, Mbərom à tahasl anan. *Marana ta*, Bahay a mənuko à nay!

²³ Bahay a mənuko Yesu à gak ikwen sumor anahan. ²⁴ Kwanay a fok, dō sə mivəl uno aya awan, anga də japay fok dukwen pə Yesu Almasihu awan.

*Derewel ana Pol sə
vinden ayak anà dō sə*

Korintu ahay

mə slala cew awan

Ađakay way pə deftere a anan

À derewel a anan inde nà, Pol kà jak 'am sə mível ahay bayak awan. Atə Pol tə egliz sə Korintu tə sləne 'am ahay pi zek sabay. Anga nan, Pol a ja 'am sə pəse zek ahay aday sa zlah məlmal tə tinen. Asa, dō sa jəka tinen dō maslan a Yesu ahay ataya tə tətakan anan way mungwalay aya anà dō ahay, aday ta ja nə Pol winen dō maslan a Yesu bay. Natiya kutok, Pol a đakay anan ləbara anahan tə dəcə anahan sa ga anga winen dō maslan a Yesu ata awan.

Nga sa 'am ahay

Pol a ngəran anà Mbərom anga sumor anahan (1.1-11)

Azlah məlmal à wulen ana atə Pol tə Korintu ahay (1.12 - 7.16)

Pol a varan məgala anà Korintu ahay sə cakal way anga dō a Yesu ahay à Urəsalima (8.1 - 9.15)

Pol a ga 'am pi zek wa ta sə đakay anan winen dō maslan a Yesu dıdék awan (10.1 - 12.21)

Andav sa 'am ahay (13.1-13)

Pol a jan ayak 'am anà dō sə Korintu ahay

1 Sə vindek ikwen ayak derewel a anan nà, nen Pol, dō a Mbərom sə walay aday sə təra anan dō maslan a Yesu Almasihu ata awan. Mə vindek ayak nà, manay tə Timote mərak a mənuko, anà kwanay dō a Yesu ahay à Korintu, aday anà dō a Yesu azar aya pə daliyugo sə Akaya fok re. ²Mbərom Bəbay a mənuko tə Yesu Almasihu Ba-

hay a mənuko tâ gak ikwen sumor aday tə varak ikwen zay.

Mbərom a man a mível ù doh anà dō sa ga dəcə ahay

³Ngəruko anan anà Mbərom Bəbay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu, dō sa taa gan sumor anà dō ahay aday sa taa man atan anan mível ù doh kwa siwa ata awan. ⁴À alay a mənuko à dəcə inde cəna, a mak uko anan mível ù doh, anga aday mənuko dükwen dā man anan mível ù doh anà dō sa ga dəcə ahay matanan ite. ⁵Dəcə a manay sa ga bayak ataya nà, kawa dəcə ana Yesu Almasihu sa ga bayak ataya re. Matanan, Mbərom a man umo anan mível ù doh tə alay ana Yesu Almasihu bayak a re. ⁶Əna kwa â ga nə manay apan mi ga dəcə dəp nà, a təra anga aday â mak ikwen anan mível ù doh, aday Mbərom â tam kwanay. Matana re, Mbərom a man umo anan mível ù doh nà, anga aday sa mak ikwen anan mível ù doh a re. Natiya ki mben apan sə səmen anan anà dəcə ahay à alay a kwanay sa ga dəcə ahay kawa ana manay sa ga dəcə ataya re. ⁷Ma san zle lele, awan saa fakay kwanay pə cəved a Mbərom wa nə ibay, anga ma san zle, kə jipen tə manay à dəcə ahay inde, aday Mbərom i mak ikwen anan mível ù doh, kawa ananahan sa taa man umo anan mível ù doh ata re.

⁸Mərak ahay, a nan umo nà, sənen anan dəcə a manay sa ga pə daliyugo sə Aziya ataya awan. Ma gak dəcə bayak a kə zalak umo məgala à nga wa. Ma jak abay sa jəka mi sa təmay wa zay bay. ⁹Ayaw, manay mə lavak anan zek sa mac coy, abay manay mə bayak nà, na. Aya əna, a təra matanan nà, anga aday mâ đaf nga pə Mbərom, dō sə slabakay dō ahay à məke wa, bina pə məgala si zek a manay aya ite sabay. ¹⁰Mbərom kə təmak manay à amac ata wa, aday i tam manay pa 'am re. Ma đaf nga nə

pə winen awan, i tam manay azanaka re. ¹¹ Kwanay dukwen, men umo zek tə amboh. Ata, do ahay bayak a ti ga amboh anga manay, aday Mbərom i mbəfahan umo apan, i man umo zek. Natiya kutok, do ahay bayak a ti ngəran à Mbərom anga kə təmahak amboh a tinen anga manay ata awan.

Pol a đakay anan kà zlak à Korintu sabay nə angamaw

¹² Way a sa zlan umo à nga ata nà, həna: Ma san zle à mivel a manay inde nà, azla a manay pa 'am sə do ahay nə đidek awan, kawa sa zlan à nga anà Mbərom. Mə zakay a kutok nà, azla a manay pa 'am a kwanay dukwen, winen đidek a re. Ma njaf məgala sa zla matana ata nà, tə asan way su do zəzen a bay, əna Mbərom sa gan umo sumor sa zla matanan ata awan. ¹³⁻¹⁴ Abay kə sənən bidaw, way a manay sə vindek ikwen ayak ata nà, awan uda mi đer a ibay asanaw! Ki jingen nə kawa ana manay sə vindek ayak ata way anahan. A ga pumo nà, hus həna, kə sənən manay nə əngal. Əna ki i sənən manay nə kweceh kutok, aday pə luvon ana Bahay a mənuko Yesu saa may ata nà, mi i zlak ikwen à nga, kawa kwanay dukwen ki i zlen umo à nga ata re.

¹⁵⁻¹⁶ Anga na san way ataya zle kutok, u no abay sa zlak ayak əga kwanay, aday ni i zla à Makedoniya. Ata aday ni may à Makedoniya wa əga kwanay asa. Aday abay ki men uno zek tə dala sə cəved sa zla à Yahudiya. Matanan kutok i təra ni zlak ayak əga kwanay saray cew sa mak ikwen zek. Əna na nay à Makedoniya tə əga kwanay sabay. ¹⁷ Anuno sa jak ikwen ayak matana ata nà, nə bayakak apan lele bidaw? Ayaw, nə bayakak apan lele, abay ni ga matana way anahan. Bina na ja way kawa do sə daliyugo ahay bay asanaw? Kak matanan nà, nə

jayay anan atə ayaw tə a'ay alay kərtek awan.

¹⁸ Əna ni jak ikwen ayak həna pa 'am a Mbərom, winen do đidek awan, à alay a manay sə đakak ikwen anan ləbara mugom ata nà, mə japak anan atə ayaw tə a'ay pə way kərtek a bay. ¹⁹ Manay tə Silas tatə Timote mə đakak ikwen anan nà, ləbara ana Yesu Almasihu Wan a Mbərom awan. Winen a jayay anan atə ayaw tə a'ay itəbay. A ja nà, way đidek a vərre. ²⁰ Anga way a Mbərom sə zlapak uko anan ataya fok nà, ti təra nə anga ayaw ana Yesu Almasihu. Anga winen a kutok, đa taa ja «Amen» anga sə varan mazlaβ anà Mbərom. ²¹ Asa, Mbərom a tə alay anahan a sə varan umo məgala pə cəved a Yesu Almasihu ata, i varak ikwen məgala re. A walay mənuko, ²² a varak uko anan Apasay anahan kawa vi-vay sə way sə đakay anan mənuko nà, do anahan ahay. Aday kə varak uko Apasay ata à mivel inde, sə đakay anan đi i njaf anan way anahan sə zlapan anan anà do ahay ataya fok.

²³ Həna ni jak ikwen ayak nà, na zlak ayak əga kwanay sabay angamaw ata awan. Mbərom awan a san zle, 'am uno sa jak ikwen ata nà, đidek awan. Kak matana bay nà, suwan nà mac. Na zlak ayak à Korintu bay nà, anga u no sa gak ikwen way saa cəbak ikwen ata bay. ²⁴ A nan sa ja nà, mə lavak ikwen nga pə cəved sə adaf nga a kwanay bay, anga ma san zle, adaf nga a kwanay nà, mə jəra a lele coy. Əna a nan umo nə guko mer su way pə kərtek a tə kwanay, anga aday kə tislən mivel.

2 Anga nan, na ja ni zlak ayak əga kwanay nà, aday sa ga way sə cəbak ikwen maza bay. ² Kak na sak a ga way sə cəbak ikwen nà, i cəbo i nen a re. Ata đowan saa tuslo anan mivel inde sabay, bina way ata i cəbak ikwen anà kwanay a fok. ³ Anga nan, na zlak ayak bay, əna nə vindek ayak à yime uno inde nà, đerewel

a ma caɓ ata awan. Na ga matanan nà, anga aday, na saa zlak ayak, nà tan à nga anà way sɛ cəbo àga kwanay bay. Bina, abay saa tuslo anan mível nɛ kwanay bidaw? Na san kwanay zle fok. Kak nɛ taslak mível nà, ki tislen mível re. ⁴Nɛ vindek ayak ɗerewel ata nà, tɛ mugo awan, aday tɛ ide sɛ ayam awan. Əna nɛ vindek anan ayak nà, sɛ cəbak ikwen bay, əna anga aday kɛ sɛnen anan nɛ pəlay kwanay tɛ mindel.

Pol a gan may nà, tɛ pəsən anan anà ɗowan a sa ga ines ata awan

⁵Dowan a kwanay a kà gak way sa caɓ nà, u go ì nen Pol bay, əna anà kwanay a fok aɗəka. Kak nɛ mbəlek anan bay nà, anà zek məduwen su ɗo awan. ⁶Do ahay bayak a tɛ ngəzak apan, aday kà slak matanan, bina kɛ yimak pɛ ines anahan coy kutok. ⁷Alay a kà slak hɛna sɛ pəsən anan coy, aday sa man anan mível ù doh, bina i ga mugo kɛ zalak, mbac i i slahan. ⁸Anga nan, ni cəce pikwen wa nà, ken anan anan asan zek a kwanay sɛ ɗakan anan nɛ kɛ pəlen anan asa. ⁹Nɛ vindek ikwen ayak ɗerewel a hinen inde ata nà, sa ca pikwen wa azan, aday sa san kwanay apan ki ɗəfen anan apan anà 'am uno ahay fok bidaw. ¹⁰Hɛna ni jak ikwen ayak, ɗowan a kwanay kɛ pəsən anan anan ata nà, nen ɗukwen nɛ pəsek anan. Nen nà, nɛ pəsek anan ɗowan ata pa man sɛ ide ana Almasihu, anga sa mak ikwen zek à kwanay, kak awan inde sɛ pəsən anan nà, na. ¹¹Na gak matanan, anga u no nà, Fakalaw à sa njak mənuko pi zek bay, bina ɗa san wurwer anahan aya zle asanaw?

Pol a ɗəfan ide anà Titus à wulen su doh sɛ Təruwas

¹²Kwakwa ata nà, nɛ slabak sa zla à Təruwas saa ɗakay anan ləbara mugom a pɛ Yesu Almasihu. Nɛ ɗəzle à man ata kutok nà, na ca apan nɛ Bahay a

mənuko Yesu kɛ lavak uno anan zek lele ta man ata sɛ ɗakay anan uda ləbara anahan. ¹³Əna, nen tɛ ajalay nga awan, anga na tak anan à nga anà mərak uno Titus bay. Anga nan, nɛ mbəsak anan ɗo sɛ Təruwas ahay, na zla way uno à Makedoniya.

Di njad sɛ mbasay anga Yesu Almasihu

¹⁴Ngəruko anan à Mbərom. Sa taa la-gay mənuko tɛ ahosom a pa 'am sɛ wəram wa anga ajapay a mənuko tɛ Yesu Almasihu nà, winen a hwiya. Aday winen a a ɗakan anan zek anà ɗo ahay kwa aha nɛ tɛ mənuko. Mənuko nà, kawa amar sɛ wurde ma pak awan. ¹⁵Amar sɛ wurde ata nà, winen Almasihu à mível a mənuko inde, ma pak a sɛ ɗakan anan mazlaɓ a Mbərom anà ɗo saa tam ahay, aday anà ɗo saa lize ahay ite. ¹⁶Matanan kutok, anà ɗo saa tam ataya nà, mənuko kawa arəbas sɛ way sa var sifa, aday anà ɗo saa lize ahay ite nà, mənuko kawa arəbas sɛ way sa var amac. Kak matanan cukutok nà, waya saa sla pi mer su way ata anaw? ¹⁷Bina ɗo ahay bayak a tinen apan ti ɗakay anan 'am a Mbərom nà, kawa way sɛ masa. Manay nɛ ma ga matanan itəbay. Manay apan mi ɗakay anan 'am anahan nà, mɛ ɗakay anan tɛ mível kərtek awan, anga manay mɛ japay a tɛ Yesu Almasihu, aday sa slan manay pi mer su way ata nà, zek a Mbərom awan.

Aɓan 'am wiya awan

3 A nan sa ja nà, manay apan mi hɛran nga ì zek maza pa 'am a kwanay bidaw? Ma gak anan may anà ɗerewel sɛ ɗakak ikwen anan manay mayanaw bay. Aday mɛ cəcihek pikwen wa ɗerewel sa zla anan à alay inde à man a àga kwanay wa bay re. Do maza aya ta gak anan may matanan, əna manay nà, kawa tinen itəbay. ²Kwanay a nà, ɗerewel a

mə vinde awan anga manay a bay aday daw? Winen mə vinde a pə mivél a manay, aday do ahay fok ti san anan, ti jinge anan ata awan.³ Way mi der a bay, kwanay nà, kawa derewel ana Almasihu sə vinde aday sa slan tə alay a manay ata awan. Winen mə vinde a nà, tə alay su do zenzen a bay, əna mə vinde a tə Apasay a Mbərom, bahay sə sifa. Winen mə vinde a dukwen pu kon bay, əna winen mə vinde a pə mivél su do zenzen aya awan.

⁴Ma san anan matanan nà, anga Yesu Almasihu kə dakak umo anan pa 'am a Mbərom. ⁵Ma san zle lele, manay a ta nga a manay a nà, mi sləken anà mer su way ata tə məgala a manay bay. Mbərom a tə alay anahan a sə varan umo məgala sa ga anan. ⁶A varan umo məgala nà, sə dakay anan ləbara mugom awan. Ləbara mugom a ata nà, aban 'am a wiya ata awan. Winen a ga minje tə aban 'am kwakwa ata sabay. Də bənan à 'am wa nà, anà Apasay Cəncan awan, bina anà 'am mə vinde avinde sabay. Way mə vinde avinde kwakwa ata nà, a lagay do ahay nə saa mac. Əna Apasay Cəncan a ite nà, a varan à do ahay adəka nà, sifa sa ndav kula bay ata awan.

⁷Kwakwa ata nà, Mbərom a vinde 'am anahan pu kon, aday do ahay tə canak anan anà mazlaḅ anahan awan, anga winen a kə dəvak anan jiyjay sə mazlaḅ anahan pi jəer a Musa. Kwa abay à ga nà, jiyjay ata i njahay bayak a bay, Isəra'ila ahay ta mbak apan sə zəzor anan jəer a Musa bay, anga a dav ike kə zalak.* Kak aban 'am kwakwa ata sə lagay a do ahay à amac inde ata kə dəvak kətanən nà, ⁸aban 'am wiya həna ata, winen mer su way ana Apasay Cəncan awan ata nà, i dav i zalay way ata sabay adəka kutok a daw? ⁹Aban 'am kwakwa ata nà, a varan cəved anà Mbərom sa

ban do ahay tə sariya. Kak way sə gəbak uko ahay sariya ata kə mbak apan sa ka anan mazlaḅ a Mbərom nà, aban 'am a wiya sə təra mənuko do didek aya pa 'am a Mbərom ata i ka anan mazlaḅ a Mbərom sə zalay way ata sabay kutok daw? ¹⁰Matanan, way a sa ka anan mazlaḅ a Mbərom kwakwa ata nà, a ga kawa winen həna tə mazlaḅ ata sabay, anga aban 'am wiya ata a ka anan mazlaḅ a Mbərom nà, kə zalak pə kwakwa ata wa mbəlek. ¹¹Mbərom a ban 'am kwakwa ata nà, kwa a njahay nə mən-jək ca, kə kak anan mazlaḅ anahan tə winen awan. Matanan kutok, aban 'am wiya a sə njahay sə coy a anan nà, i zalay anan winen məduwer ata tə mazlaḅ re.

¹²Awan inde mi der a à 'am a manay inde ibay, anga manay a mə dəfan ide nà, anà way ataya awan. ¹³Musa a kərat way pə ide kwakwa ata nà, anga, kwa à ga nà, mazlaḅ ata i njahay bayak a bay dəp nà, a nan Isəra'ila ahay tē canan anà mazlaḅ a Mbərom pə ide anahan ata bay. Əna mənuko dī ga kawa Musa sa ga ata itəbay. ¹⁴Kwakwa ata dukwen, Isəra'ila ahay tə sənək ahay way bay. Həna zahav a tinen ahay dukwen, awan inde sə gafan atan 'am sa san way re. Tinen apan ti jinge Deftere a Musa nà, tə sləne bay, kawa zana inde a takan ide à asan way a tinen. Sa mba apan sə kurat anan awan a mə takan a i ide anà asan way a tinen ata nà, si Yesu Almasihu a kərtek. ¹⁵Matanan, həna biten dukwen, tinen apan ti jinge Deftere a Musa nà, tə sləne bay, kawa zana inde hwiya sə takan ide anà asan way a tinen. ¹⁶À alay a dowan a kə mbədahak 'am pə Bahay a nuko Yesu cəna, i kurat anan zana sə takan ide ù do ata awan.† ¹⁷Bahay a nuko Yesu nà, Apasay anahan inde, aday à man ana

*3:7 Ca pə Gurtaaki 34.29-35.

†3:16 Ca pə Gurtaaki 34.34.

Apasay anahan winen apan i ga mer su way anahan ata nà, Deftere a Musa a lavan nga anà do ahay sabay. ¹⁸Matanan, mənuko do sa daf nga pə Yesu ahay fok, di kərat zana pə ide sabay. Də canan anà mazlaḅ a Mbərom, aday mazlaḅ anahan winen apan i təra mənuko kawa winen awan. Mazlaḅ a mənuko dukwen, i zəga pa 'am pa 'am. Wita dukwen, mer su way ana Apasay ana Bahay Mbərom.

Mənuko do bəle aya di ka anan mazlaḅ a Mbərom

4 Mbərom kà gak umo sumor sə walay manay pi mer su way a anan. Anga nan, manay mə məcən alay sabay. ²Manay mə gucek way ma ga waray aya i ide zənzen inde ataya awan. Ma ga mer su way a manay nà, à wurwer inde bay, aday mə kaḁan nga anà 'am a Mbərom à bərgaslay inde bay re. Adəka mə dakay a didək nà, ngəlarak pa 'am a Mbərom, aday kuwaya à san 'am a manay nə didək awan. ³Do azar aya ta san ləbara mugom a manay sə dakan atan anan ata bay. A təra kawa zana mə takan atan a i ide inde. Kwa abay à ga nə matanan, a təran anà do saa lize ahay vərre. ⁴Tinen nà, ta san ləbara mugom ata bay, anga bahay sə daliyugo a anan kə hurfok atan anan abayak nga a tinen, aday tà daf nga pə ləbara ata bay. A nan nə tē canan anà jiyjay sə dəvan atan ata bay, bina jiyjay ata a nay nà, à 'am sə ləbara mugom a wa, ləbara sə dakay anan mazlaḅ a Yesu Almasihu, dowan a winen nə mezeze a Mbərom ata awan.

⁵Manay apan mi dakay anan ləbara mugom a nà, mə dakay anan nə zek a manay a itəbay, əna mə dakay anan nà, Yesu Almasihu winen Bahay sə way ahay fok. Manay nə do si mer su way a kwanay ahay anga Yesu Almasihu. ⁶À

alay a Mbərom sə ndakay daliyugo ata nà, a ja, a wa: «Jiyjay à dav i ide zənzen inde![‡]» Aday sa dav anan jiyjay à mivəl a manay inde nà, winen a re. Jiyjay ata a dakak uko anan nà, mazlaḅ a Mbərom sa dav pi jəer ana Almasihu wa ata awan. Mə dakan anan ləbara mugom ata anà do ahay nà, anga na awan.

⁷Manay nə bəle aya kawa səngəle sə dudō ahay, əna way a lele ata inde à manay inde. Mbərom a ga matanan nà, anga aday do ahay tà san məgala sə ləbara mugom ata a nay à winen wa, bina à manay wa bay. ⁸Do ahay tinen apan ti ngədec manay, əna tə ganak manay bay. Mə dawarak, əna mə məcak anan alay à jugom wa bay. ⁹Do ahay tinen apan ti ga alay tə manay, əna Mbərom kə mbəsakak manay à alay wa bay. Do ahay tinen apan ti zləmba manay, əna mə məcak fan bay. ¹⁰Manay apan mi sa lirew, kawa dəcə sə amac a Yesu Almasihu winen i zek a manay inde, anga aday do ahay tē canan tə manay nə Yesu winen tə sifa awan. ¹¹À alay a manay tə sifa aya pə daliyugo a anan mba nà, do ahay ti pəlay sa vad manay anga Yesu. Məgala a manay winen apan i ndav, əna wita dukwen a kay uho nà, sifa a Yesu Almasihu winen à manay inde. ¹²Natiya, manay apan mi mac pə cəved sə dakay anan ləbara a Yesu, aday kwanay ite, kwanay apan ki njiden sifa anga mer su way a manay kutok.

¹³Deftere a Mbərom a ja nà: «Nə dəfak apan nga, anga nan na jak 'am.[¶]» Apasay a manay a nə kərtek tə ana dowan a sə vinde 'am ata awan. Manay dukwen, mə dəfak apan nga matana re. Anga nan, mi pərahan azar sə dakay anan 'am a Mbərom. ¹⁴Bina ma san zle, Mbərom kə slabakak anan ahay Bahay a nuko Yesu

[‡]4:6 Ca pə Laataanooji 1.3.

[¶]4:13 Ca pə Jabuura 116.10.

à mæke wa, aday i naa slabakay ahay manay saa japay tatə Yesu a re. I tavay mənuko fok pə kərtek a pa 'am anahan. ¹⁵Mbəróm a varan umo mer su way ata nà, anga kwanay, aday do ahay bayak a tâ njad anan sumor anahan sa gan atan ata awan. Natiya, i zəga anan do ahay sə ngran aday sə həran nga re kutok.

Pol kə məcak anan alay à jugom wa bay

¹⁶Anga nan, mənuko da mac anan alay à jugom wa bay. Kwa â ga nə zek a mənuko winen apan i ga məduwer, sifa a mənuko nà, winen apan i zəga sa mbəda pac pac re. ¹⁷U no sa ja həna nà, dəcə a mənuko i sa ndav pa pac a mənuko saa zla à mazlab a Mbəróm inde, aday dəcə ataya ti lavay a zek tə mənuko saa njad mazlab ata awan. Mazlab ata nà, məduwen awan, aday i ga inde nə sə coy. Da sak a bayak pə mazlab ata cəna, dəcə a mənuko ahay tə tərak kawa way cədex aya awan. ¹⁸Natiya, də dəfan ide həna nà, anə way aday də canan fan bay ataya awan, bina pə way aday də canan zle coy ataya bay. Anga way aday də canan zle coy ataya nə ta ga inde sə coy itəbay, əna way aya aday də canan bay ataya nà, ti ga inde sə coy.

5 Da san zle, zek a mənuko həna ata i ga inde nə sə coy bay, winen kawa jawjawa a walay zek ata awan. Aday Mbəróm kə walak anan jawjawa a mənuko həna ata nà, i naa varak uko uda doh lele a à mburom. Doh ata nà, ma han a tə alay su do zənzen a bay, aday i ga inde nə sə coy. ²Hus həna mənuko apan dī rac slan, anga Mbəróm kə mbakak uko anan doh a wiya ata fan bay, aday a nak uko nà, â varak uko anan doh a wiya ataya kutok. Bina sa zlak uko à nga tə mindel nə winen. ³À alay a Mbəróm kə pəkak puko zek wiya ata nà, dī ga inde ti zek ata nə sə coy. Ata kula apasay a mənuko i bar awan mənəna zek sabay.

⁴Həna mənuko ti zek a kawa jawjawa ata mba nà, dī ga dəcə, dī rac slan hwiya. Dī ga matanan, anga dī ba nə luvon aday Mbəróm i culok puko wa zek a mənuko a anan bay. A'ay, dī ba nà, luvon aday Mbəróm i pak puko zek a mənuko wiya ata awan. Ata sifa si zek a wiya ata i lize anan winen məduwer ata kutok. ⁵Sə lavay a zek tə mənuko anga sa njad zek wiya ata nà, zek a Mbəróm awan. Kə varak uko Apasay anahan sə dəkak uko anan nà, dī i njad a way ataya pa 'am.

⁶Natiya, də dəfak nga lele pə way saa təra ataya awan, aday da san zle, pə daliyugo həna nà, mənuko dərən tə Bahay a mənuko. ⁷Bina də canak anan həna fan dāw? Əna də njahay matanan anga də dəfak apan nga. ⁸Ayaw, mənuko də dəfak nga lele pə way a saa təra ataya awan. Anga nan, ma ca apan nə lele saa njahay tə Bahay a mənuko awan, bina sə njahay ti zek sə daliyugo a anan bay.

⁹Kwa â ga nə mənuko pə daliyugo mba, kwa â ga nə da zlak azanan àga winen a coy, a nak uko nà, sa ga nə way sa zlan à nga anə Bahay a mənuko vərre ata awan. ¹⁰Anga mənuko fok dī zla saa tavay pa 'am ana Almasihu, anga saa gak uko sariya. I hamak uko magwagway si mer su way a mənuko ma ga aya həna pə daliyugo ataya awan. Kak da gak mer su way lele aya nà, dī təma magwagway lele aya re, aday kak da gak mer su way lelibay aya ite nà, dī sləba anan ile a mənuko a sə tukosl lelibay ata awan.

Mbəróm a nan sa zlah anan məlmal a tinen tə do ahay

¹¹Natiya, manay ma san sə jəjaran anə Bahay a nuko lele. Anga nan, mi təkər sə dəkan anan anə do ahay nà, 'am a manay sa ja ataya tinen dīdek aya awan. Mbəróm a san ajalay nga a manay zle. A ga upo nà, à mivél a kwanay inde dukwen, kə sənən nen zle re. ¹²A nan sa ja

nà, manay apan mi hëran nga ì zek maza pa 'am a kwanay kutok daw? Matana bay! A nan umo sê dakak ikwen anan nà, caved a kwanay saa ga ti zek anga manay. Matanan ki sènen sê mbëdihën anan apan anà dō sa ga ti zek tē way sa ca apan ta sê uho vërre ataya, bina tē way sê tēra à mivël inde bay ataya awan. ¹³ Kak à alay azar a dō ahay ti ca pumo kawa manay mē vaway nga aya nà, wita anga Mbërom. Aday à alay a hinen ahay dukwen ti ca pumo manay mē vaway nga aya bay nà, wita anga kwanay ite.

¹⁴ Mi ga matanan nà, anga asan zek ana Almasihu a gan umo bëlaray. Ma san zle, winen kē məcak anga dō ahay fok, aday mənuko fok dē məcak tē winen kutok. ¹⁵ Aday ma san zle re, a mac anga dō ahay fok nà, anga aday dō sê përahan azar ahay tē njahay kawa sa zlan à nga kutok, bina kawa sa zlan atan à nga a tinen sabay. Anga Yesu a mac anga tinen, aday a slabakay ahay à məkë wa anga tinen a re.

¹⁶ Natiya hëna di ca pē dō ahay kawa ana dō zënzen a sa ca patan ata sabay. Kwakwa ata nà, abay â ga nà, da cay ahay pē Yesu Almasihu matanan, hëna di ga matanan sabay. ¹⁷ Anga dōwan a kē japak tē Yesu Almasihu cëna, kē tərak dō wiya awan. Anjahay anahan kwakwa ata inde sabay. Kē tərak winen dō wiya awan. ¹⁸ Sa ga way ata fok nà, zek a Mbërom awan. A slënay ahay Yesu Almasihu saa zlah anan mëlmal anahan tē mənuko, aday kē varak umo mer su way sa jan anà dō ahay nē kē zlahak anan mëlmal anahan tē tinen. ¹⁹ Way a manay sa ja nà, Mbërom a ga mer su way tē alay a Almasihu sa zlah anan mëlmal anahan tē dō ahay fok. Anga nan kutok, a baslan atan anan ines anà dō ahay sabay. A varan umo mer su way sa jan anà dō

ahay, Mbërom kē zlahak anan mëlmal anahan tē tinen.

²⁰ Mē tëmahak anan mer su way ata awan. Hëna nà, manay dō sa ja 'am anga Yesu Almasihu kutok. Mbërom i ngaman anà dō ahay nē tē alay a manay kutok. Anga nan, ma jan anà dō ahay tē slëmay a Yesu Almasihu, ma wa: «Zlihen anan mëlmal a kwanay tē Mbërom.» ²¹ Almasihu nà, kē gak ines sê awan itëbay. Əna, Mbërom a tavakan anga mənuko kutok. A ga matanan, anga aday dē tēra dō dīdek aya pa 'am a Mbërom, anga mənuko mē japay aya tē Almasihu.

6 Manay ma ga mer su way a manay nē pē kërtek a tē Mbërom. Anga nan, kwanay dukwen, ma jak ikwen, rëzlen anan à nga wa anga aday sumor a Mbërom sa gak ikwen ata â sa tēra awan kəriya bay. ² Mbërom a ja nà:

«Alay a kà slak sa ga sumor nà, nē tëmahak amboh anak.

Alay a kà slak sa tam dō dukwen, na mak anak zek.⁸»

³ A nan umo sa ga awan sê zluwe anan dō ahay pē caved a Mbërom wa bay fok, anga a nan umo dōwan â gëdan umo azar pi mer su way a manay bay. ⁴ Adëka bay, pē way a manay sa ga ahay fok cëna, mē dëkan anan anà dō ahay nà, manay nē dō si mer su way a Mbërom ahay. Â ga nē dëce inde, â ga manay apan mi sa lirew, â ga nē dō ahay tinen apan ti pak pumo zlawan, mē sëmën anà way ataya matanan fok. ⁵ Tē ndabak manay, tē dëfak manay à dangay, dō ahay fok tē vëzek pumo. Mer su way kà dak umo 'am, alay azar a mē njëkak ahan bay, ma pak awan bay re. ⁶ Anjahay a manay nē cëncan awan, ma san dīdem zle, ma gak munapanaw, manay dō səkəffë aya awan. Apasay Cëncan a winen inde tē manay, mē pëlay dō ahay

§6:2 Ca pē Esaaya 49.8.

tə mivél kərtek awan. ⁷Ma jan anà dō ahay nà, dīdek a Mbərom. Sə varan umo mēgala dūkwen, winen awan. Mēgala ata a kay anan uho nə, manay dō si mer su way a Mbərom ahay. Azla a manay a dīdek ata nà, a tərən umo way sə alay sa vad a zek tu dō manidē ahay, aday way sə alay sə tavan anà dō manidē ataya re. ⁸Do azar aya tinen apan ti həran umo anan nga, azar aya ite, tinen apan ti gəfan umo azar. Do azar aya ti ngəran umo, dō hinen ahay ti gənanan umo re. Ta ca pumo nà, kawa dō sə mung-walay ahay, aday manay apan mi jan atan nə dīdek a vərre. ⁹Ta ca pumo nà, kawa ta san manay bay, aday cəkəbay kuwaya a san manay zle. Tə bayak nə mi mac coy bəse, əna həna manay tə sifa aya awan. Tinen apan ti san umo lirew, əna tə vədak manay bay. ¹⁰Kwa abay ā ga nə manay mi ga mugo nà, ma ma nga sə taslay mivél hwiya. Manay kawa dō mətawak aya awan, aday dō ahay bayak a tinen apan ti njad zlıle pə cakay a Mbərom à alay a manay wa. Manay kawa way a manay ibay, aday cəkəbay way ahay fok nə ana manay bugol.

¹¹Kwanay Korintu ahay, à 'am uno inde sa jak ikwen ata nà, nə dərək pikwen wa awan bay, aday mivél a manay mə təba aya lele anga kwanay re. ¹²Mivél a manay mə tacay aya anga kwanay bay, əna kwanay sə tacay anan mivél a kwanay anga manay adəka. ¹³Nen apan ni jak ikwen 'am kawa kwanay gwaslay uno ahay. Himen umo anan asan zek a manay sa gak ikwen ata awan. Pəlen manay kawa ana manay sə pəlay kwanay ata awan, aday kə tıcen umo anan mivél a kwanay bay adəka.

Kə jipen tə way mənjadak a bay

¹⁴Kə jipen tə dōwan aya aday tə dəfak nga pə Yesu bay ataya bay. Abay ma sə zlangar anan atə dīdek tə sədək anaw? Atə jıyjay tə ide zənzen ti japay nə kəkə-maw? ¹⁵Atə Almasihu tə Fakalaw a aday nà, 'am a zlan atan pi zek daw? Ma a zaran atan ənaw pi zek anà atə dō sa daf nga pə Yesu tu dō sa daf apan nga itəbay ata anaw? ¹⁶Way sə pəra ahay ti njad man ù doh sə mazlab a Mbərom kələdaw? Mivél a mənuko aday nà, doh sə mazlab a Mbərom, winen bahay sə sifa. Bina Mbərom a ja:

«Ni njahay tə tinen, ni ga inde à wulen a tinen.

Ni tərən atan Mbərom a tinen, aday ti təra dō uno ahay. **»

¹⁷Anga nan kutok, Deftere a Mbərom a wa:

«Mbərom Fetek a ja nà:

“Hayak ikwen ahay à wulen a tinen wa, gəzlen nga tə tinen,

kə jipen tə way ma ga mənjadak aya bay. Ata ni təma kwanay kutok.††”»

¹⁸Do maja'am a Mbərom a wa:

«“Ni tərək ikwen Bəbay, aday ki tərən wan uno ahay tə dəna uno ahay.”

Mbərom Ba Məgala a ja nà, na.‡‡»

7 Car uno ahay, way a Mbərom sə zlapay anan a anaya fok nà, anà mənuko. Anga nan, banuko anan way mənjadak aya fok à mivél a mənuko wa, banuko anan apasay a mənuko ahay re. Ata dī njahay cəncan aya pa 'am a Mbərom, dī dəfan apan lele.

**6:16 Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 26.12; Ejekeyel 37.27.

††6:17 Ca pə Esaaya 52.11.

‡‡6:18 Ca pə 2 Samuyila 7.14; Esaaya 43.6; Yeremiya 31.9.

Atə Pol tə Korintu ahay tə zlahak anan məlmal a tinen

²Təben umo anan mivəl a kwanay. Ma gak anan sədək anə dōwan àga kwanay bay, mə zluwek dōwan à cəvəd wa bay, mə njəkak anan uda anə dōwan àga kwanay bay. ³Na ja matanan ata dükwen, əna u no sa mak ikwen anan mungok bay. Bina na jak ikwen anan coy, mə təbak ikwen anan mivəl a manay lele. Â ga nə dī njahay tə sifa aya awan, â ga nə dī mac, mənuکو mə jəpay aya coy. ⁴Ni mba apan sa jak ikwen ayak 'am mənjəna awan su go hiyem hiyem, anga na san kwanay zle. Nen ni taslay mivəl anga kwanay. À dəcə a manay ahay inde fok dükwen, kə bənen uno mbac, nen mə taslay mivəl a lənlən.

⁵Aya əna, à alay a manay sə dəzle pə daliyugo sə Makedoniya ata nə, mə njədək sa man uda bay. Adəka bay, mə njədək dəcə ahay cara cara bayak awan. Do ahay tə jugurak pumo wa 'am, aday à mivəl a manay inde dükwen mə njədək ajəjar re. ⁶Əna Mbərom, do sə bənan mbac anə do mbac kə slahak atan ataya nə, kə bənak umo anan mbac, ta sə dəzley anan Titus à man a manay. ⁷Sə bənan umo mbac nə, adəzle a Titus dəkdək bay, əna ana kwanay sə bənan mbac ata awan. A jan umo nə, ki gen anan may sə cuno maza tə mindel. Kə dəkak umo anan way a sə cəbak ikwen ata re, aday kə dəkak umo anan kə rəzlen anan à nga wa sə tavan anə do manidə uno ahay. Nə sləne cəna, ataslay mivəl uno a zəga apan kutok.

⁸Derewel uno sə vindek ikwen ayak ata nə, kwa â ga nə kə slahak ikwen mbac dəp nə, a cəbo bay. A cəbo bay ata nə, anga na san zle, tə derewel uno ata nə, mbac i slahay pikwen wa alay a mənjək ca. Tə dīdek a nə, kə cəbak uno mənjək, ⁹əna həna nen tə ataslay mivəl awan, anga nə vindek ikwen ayak

cukutok. Nə taslay mivəl nə, anga nə vindek ikwen ayak derewel sə slahay pikwen wa mbac ata bay. Nə taslay mivəl adəka nə, anga derewel uno kə mbədəhak ikwen anan mivəl, aday kə yimen pə ines a kwanay ahay. Mbac a sə slahak ikwen ata nə, a zlan à nga à Mbərom awan, anga a nan kə yimen pə ines a kwanay. Kak matanan, ma gak anan ines anə dōwan à derewel a manay inde bay.

¹⁰Kak mbac a slahay pə dōwan a wa kawa sa zlan à nga à Mbərom nə, a mbədəhan anan mivəl, i yam pə ines anahan, aday Mbərom i tam anan i ines anahan wa. Way ata nə, a cəban à dōwan bay. Əna kak dōwan a, mbac a slahan kawa do sə daliyugo ahay nə, wita nə, a mac do. ¹¹Mbac a sə slahay pikwen ata nə, kə zlak anan à nga à Mbərom. Aday həna cen apan, sə təra tə kwanay nə maw? Kə viren anan nga a kwanay sə mbədəhan alay anə 'am ata awan. A nak ikwen sə dəkay anan a nak ikwen ines bay, aday alay sa 'am a kwanay uda ibay. Ki gen mivəl pi zek a kwanay anga 'am ata awan, zlawan kə gak ikwen pə way a saa təra pikwen pa 'am ata awan. A nak ikwen sə cinen uno maza awan. Aday a nak ikwen sa ga way sa zlan à nga à Mbərom ata awan, aday sə kəta anan do sa ga ines ata kutok. Natiya kə dīken anan tə way ataya fok nə, abay 'am a kwanay uda ibay.

¹²Natiya derewel a nen sə vindek ikwen ayak ata nə, nə vindek ikwen ayak nə, anga dōwan a sa ga ines ata dəkdek bay, anga dōwan a tinen sa gan ines ata dəkdek bay re, əna nə vindek ikwen ayak aday kə sənən anan pa 'am a Mbərom, kwanay a fok kə pəlen manay tə mivəl kərtek awan. ¹³Anga nan, həna way ata kə varak umo məgala anə manay a fok.

Ayaw, mə njədək məgala, əna tə way ata dəkdek bay. Kwanay a fok kə bənen anan mbac anə Titus. Anga nan, Titus kə taslak mivəl bayak awan, aday

mə njadak ataslay mivel, anga ataslay mivel anahan ata re. ¹⁴Nen nə varak ikwen zlangar bayak a pa 'am anahan, aday kə pəken uno waray i ide bay. Way a manay sa jak ikwen fok, tinen didek aya awan. Matanan, ana manay sə varak ikwen zlangar pa 'am a Titus ata dukwen, kə tərak didek a re. ¹⁵A dazlek ayak əga kwanay nà, kə təmihen anan lele, kə dəfen anan apan tə ajəjar a kosl kosl jiga awan. Winen apan i bayak pə way ata nà, a zagahan anan asan zek sə pəlay kwanay. ¹⁶Nen mə taslay mivel a kutok, anga ni mba apan sa dəf pikwen nga həna pə way ahay fok.

Acakal way anga do a Yesu ahay à Urəsalima

8 Mərak uno ahay, u no sənən pə sumor a Mbərom sa gan anà do a Yesu ahay pə daliyugo sə Makedoniya. ²À mamasl sə dəcə məduwen a inde, tinen mətawak aya awan, əna tinen mə taslay mivel aya hwiya. Aday ataslay mivel a tinen tə mətawak a tinen ata kə varak atan məgala sə cakal dala bayak a anga mer su way a Mbərom à Urəsalima. ³Na san zle, tə varak bayak a kawa ana tinen sa mba apan, aday hus sə zalay pə way a tinen sa mba apan wa. Dəwan kà jak atan cakilen way bay, ⁴əna ta gak umo kem sə cəce pumo wa cəved sə japay uda alay a tinen sa man zek anà do a Yesu ahay à man ata awan. ⁵Way a tinen a sa ga ata nà, kə zalak pə way a manay sə bayak apan ata wa, anga mama'am awan, tə varak nga a tinen anà Bahay Yesu, aday mə slala cew a anà manay kutok re, kawa sa zlan à nga à Mbərom.

⁶Anga nan kutok, ma jan anà Titus, do sə dazlan anan acakal way ata, à mak ayak əga kwanay, sa ndav a wa mer su way sə sumor a Mbərom sə varak ikwen ata awan. ⁷Mbərom kə zalak ikwen anan sumor anahan tə cəved ahay cara cara

bayak awan. Kə dəfen nga pə Almasihu lele, kə dīken anan ləbara mugom a lele, kə sənən didek a Mbərom zle, kə viren anan nga a kwanay fok anà Mbərom, aday kə pəlen do ahay dukwen lele kawa ana kwanay sə tətək pə manay wa ata re. Anga nan kutok, zilen anan sa ga sumor ta sa var dala ata bayak a re.

⁸Na ja matana ata nà, u no sa gak ikwen bəlaray sa var way ata daw? A'ay, u no sa jak ikwen pu do sə pəlay sə cakal dala ataya awan, anga u no sa san kə pəlen do azar aya nə kəkəmwaw. ⁹Kə sənən sumor a Bahay a mənuko Yesu Almasihu sa ga ata zle. Winen nà, way ahay fok à alay anahan inde. Əna, anga kwanay nà, a təra nga anahan mətawak awan, anga aday, tə mətawak anahan ata, kwanay kə njiden anan way ahay fok à alay inde kutok.

¹⁰Həna ni jak ikwen nà, cəved uno sa gan may aday lele anga kwanay ata awan. Kə gak həna ava daz nà, kwanay a kə lihen apan sə cakal way ata kawa ana kwanay sa lah sə bayak apan kurre ata re. ¹¹Həna nà, ndəven a wa sa var way kawa ana Mbərom sə varak ikwen ata kutok. À alay a kwanay sə bayak apan nà, ki gen anan may sə cakal tə mindel. Matanan, həna dukwen, cakilen anan tə mindel, hus a sa ndav a wa kutok. ¹²Anga, kak kə viren way anga Mbərom tə mivel kərtek a kawa a kwanay sa mba apan nà, i təma anan, bina a cəce puko wa way aday inde puko ibay ata bay. ¹³Kà sa bayiken sa jəka, u no sə təra kwanay mətawak aya, aday do azar aya tə təra do tə zlile aya anga kwanay bay. A'ay, u no nà, kə liven. ¹⁴Həna nà, way sə zalak ikwen à alay inde ata nà, i man zek anà dəwan aya way a kəcan atan à alay inde ataya awan. Natiya, pac i inde way kə kəcak ikwen à alay inde ite nà, ata tinen ti mak ikwen zek tə way a tinen sə zalan atan à alay inde ata awan.

Ata ki liven kutok. ¹⁵ Kawa ana Deftere a Mbərom sa ja, a wa:

«Do sə dāgay way bayak ata awan, kə zalak anan bay.

Aday do sə dāgay mənjoek ata awan, kə kəcak anan bay re.»

Titus tu do azar aya ti zla à Korintu

¹⁶ A nan à Titus sa mak ikwen zek bayak a, kawa manay a re. Mə ngəran à Mbərom, anga sa daf abayak nga ata à mivél a Titus inde ata nà, winen awan. ¹⁷ Titus kə təmahak sa mak ayak àga kwanay, kawa ana manay sə cəce panan ata awan. Əna, anga ana manay sə cəce panan ata cəna coy bay. A nan à winen a sa mak ayak re, anga a nan sa mak ikwen zek tə mindel.

¹⁸ Mə slənak anan ayak mərak a hinen inde tə winen re. Mərak ata nà, do a Yesu ahay fok tə varan zlangar, anga winen apan i ga mer su way sə dakan anan ləbara mugom a anà do ahay lele. ¹⁹ Aday asa, do a Yesu ahay à man a anan tə walak anan saa zla tə manay tə way a mə cakal ata awan. Sərom si mer su way ata nà, i varan mazlaḅ anà Bahay a nuko, aday i dākay anan ma gan may sa man zek anà do ahay acəkan. ²⁰ Dala ata nà, bayak awan, aday a nan umo dowan à sa gədan umo anan azar anga mə sənak sə gəzla anan tətibay ata bay, mə zləman jiga nà, anà winen awan. ²¹ Mə pəlay m̄a ga mer su way lele pa 'am a Bahay a nuko, aday pa 'am sə do ahay re.

²² Mi slənak ayak mərak hinen inde tu do a cew ataya re. Mə canak anan saray bayak awan aday tə cəved ahay cara cara, ma tan à nga nà, a gan may sa man zek anà do ahay tə mindel. Həna kə varak anan apan nga anahan re, anga kə dəfak pikwen nga bayak awan. ²³ Titus aday nà, ma bar maya awan, ma taa

ga mer su way anga kwanay maya awan. Mərak azar ataya ite kəma, sə slənak atan ayak nà, egliz sa man a anaya awan, aday tinen do sa ka anan mazlaḅ ana Almasihu pa 'am sə do ahay. ²⁴ Nətiya, ken atan anan asan zek a kwanay, dīken atan anan kə pəlen atan acəkan. Ata egliz ataya ti san manay mə hərak ikwen nga ata nə angamaw kutok.

Acakal way tə ataslay mivél awan

9 Pa 'am sə maməzek a saa slənan ayak anà do a Yesu ahay ata nà, awan a inde mi vindek ikwen ayak saa mak ikwen zek sabay. ² Anga na san zle, kwanay aday nà, a nak ikwen sa man atan zek tə mindel. Nə hərak ikwen nga pa 'am sə do ahay pə daliyugo sə Makedoniya nà, bayak awan. Na jan atan nà, kwanay pə daliyugo sə Akaya fok, kwanay mə lavay zek aya sə cakal way ata nà, kə gak həna ava daz. A nak ikwen sa man zek anà do sə Urəsəlima ahay. Na jan atan matanan cəna, alay avan atan nà, ta ma nga sa var way lele kutok. ³ Kwa matanan təkede nà, ni slənak ikwen ayak mərak ataya nà, anga aday kə liven zek lele, kawa anuno sa ja ata awan. Ata mə hərak ikwen nga nà, pə way kəriya bay. ⁴ Bina, hinahibay do sə Makedoniya ahay ti zlak ayak tə manay nà, ti tan à nga kə liven zek bay. Kak matanan nà, waray i gan umo anga mə dəfak pikwen nga, aday mə zakay adəka, waray i gak ikwen à kwanay a re. ⁵ Anga nan kutok, na ca apan lele sə slənak ayak mərak ataya t̄ə lahan umo ayak àga kwanay. U no nà, t̄ə lavay anan zek tə way ana kwanay sə zlapay anan sumor a ata awan. Ata na sak a zlak ayak nà, ni tan à nga nə kə liven anan zek. Ni san kutok, ki mbərmen apan sa var tə mivél kərtek awan, bina ki viren tə ndəren a bay. ⁶ Sənen a nà, dowan kə caslak way

[¶]8:15 Ca pə Gurtaaki 16.18.

tə ndəren a nà, i njad way dukwen, mən-jœk ca. Aday dowan a kə mbərmak apan alay sa casl way nà, i njad way dukwen, bayak awan.

⁷ À alay sə cakal way nà, kuwaya â var kawa ananahan a sə bayak apan à mivél anahan inde ata awan, tə mugo a bay, aday anga waray bay re. Anga Mbərom a pəlay nà, do sa var way tə ataslay mivél awan. ⁸ Mbərom a aday dukwen, məgala anahan inde sə varak ikwen way ahay bayak a sə zalay way a kwanay sa gan may ataya fok. Natiya, kwa siwa ki gen anan may sa ga sumor a wura wura cəna, way a kwanay ahay ti ga inde sa ga anan sumor ataya hwiya. ⁹ Mə vinde à Deftere a Mbərom inde nà, matanan. A wa:

«Do lele nà, a gəzla way anahan tu do mətawak aya awan.

Didék anahan ata, a mbədfəken à nga wa anà Mbərom kula itəbay.^{§§}»

¹⁰ Mbərom, do sə gəzlan zahav sə way anà do ahay, aday sə varan atan way sa pa ata nà, i varak ikwen zahav sə way, i zəgahak ikwen anan à alay inde, aday i zəgahak ikwen anan sumor a kwanay sa taa ga ata re. ¹¹ I varak ikwen way ahay cara cara fok, anga aday kə viren anan way anà do ahay kwa siwa fok. Natiya, do ahay bayak a ti ngəran anà Mbərom anga sumor a kwanay sa gan atan tə alay a manay ata awan. ¹² Way a kwanay sə cakal ata nà, ki men anan zek anà do a Yesu ahay à Urəsəlima cəna coy bay, əna way ataya ti man zek anà do ahay bayak a sə ngəran à Mbərom anga mer su way a kwanay ata re. ¹³ Ata ti həran nga à Mbərom anga kə dīken anan nə kwanay do lele aya awan. Kə dīken anan ləbara mugom a mbala Almasihu, aday kə dəfen anan apan. Ti həran nga re, anga kə gəzlen way a kwanay tə tinen aday tu do maza aya re, ata awan. ¹⁴ Mbərom kə gak ikwen sumor bayak

awan. Anga nan, do ataya ti ga amboh anga kwanay, aday ti pəlay kwanay re. ¹⁵ Ngəruko anan anà Mbərom, anga sumor anahan sa gak uko ata a zalay way ahay fok.

Pol a ga 'am pi zek wa

10 Dowan aya inde ta wa nen Pol nà, nen do sə tete à alay a nen àga kwanay, aday nen do sa sa mbac pə way à alay a nen dəren tə kwanay. Aday nen apan ni gak ikwen ayak kem tə sərom aday tə səkəffe mbala ana Almasihu nà, ² amboh, mbədfihen anan anjahay a kwanay, anga aday nà sa zlak ayak àga kwanay ta mbac a bay. Anga do ahay inde àga kwanay, ta wa ma ga mer su way nà, kawa do sə daliyugo ahay. Nen nà, ni san saa njahay ti cer a tu do ataya awan. ³ Manay nà, do zənzen aya acəkan, manay pə daliyugo re. Əna vəram a manay sa ga nà, kawa vəram sə do sə daliyugo ahay bay. ⁴ Way sə alay a manay aday nà, kawa way sə alay su do sə daliyugo ahay bay. Anga sə varan umo anan ahay nə Mbərom. Way sə alay a manay nà, məgala a tinen inde sa mbazl a wa jal ana do manidə a Mbərom ahay. Manay apan mi tacan alay pa 'am anà mungwalay sə do ahay, ⁵ manay apan mi mbazl a wa way sə vəzen pa 'am a Mbərom aday sə tacan anan cəved sa san Mbərom anà do ahay ata awan. Way a manay sa ja nà, way sə mbəda anan abayak nga sə do ahay à mivél inde, aday abayak nga a tinen ahay tē bənan à 'am wa anà Almasihu ata awan. ⁶ Ma sak a canan kə bənen umo à 'am wa coy nà, manay a mi mba apan sə kəta anan do azar a à wulen a kwanay inde sə pəlay sə bənan umo à 'am wa itəbay ataya awan.

⁷ Kwanay kə zəzuren nà, way sə uho ahay dəkdek. Kak dowan a inde a bayak nə winen do ana Almasihu nà, â san asa,

§§9:9 Ca pə Jabuura 112.9.

manay dukwen do ana Almasihu ahay kawa winen a re. ⁸Bahay a manuko ke varak uno magala pe kwanay, anga aday na mak ikwen zek sa zla pa 'am pa 'am, bina sa ma kwanay a daba bay. Izane ne hokak anan nga i zek uno anga nan ke zalak, ana waray i go anga nan bay. ⁹Aya ana, downa a sa bayak na, ne pelay caved sa pak pikwen zlawan te derewel uno ahay bay. ¹⁰Do azar aya ta wa: «Pol a vinde derewel anahan ahay na, ta mbac a aday te jinje awan, ana kak winen a wulen a manuko inde na, winen zlawan awan, aday a babal awan kariya awan.» ¹¹Dowan aya sa ja matana ataya na, ta san way inde kerte: A alay a manay deren te kwanay me vindek ikwen ayak derewel ti cer awan. Aday ma sak a dzlek ayak aga kwanay dukwen, mi ga anan mer su way si cer ata re.

¹²Do ataya te bayak way lele aya pi zek a tinen ne bayak awan. Manay na, mi mba apan sa jeka me zlangar te tinen aday me lavay te tinen ne kakemaw? Tinen na, te lavay anan nga a tinen ne te tinen aya awan. Tinen balbele aya awan. ¹³Manay na, mi heran nga i zek si te way se tara pe dala a Mbrom a se varan umo ata awan. Kwanay dukwen do se dala ata aya awan. Mi heran nga i zek ti mer su way se dala hinen bay. ¹⁴A manay sa zlak ayak aga kwanay saa dakay anan labara a Yesu Almasihu mugom ata na, me gdfak anan 'am wa ana magaga a Mbrom se dfan umo ata bay, anga se slanak ayak manay aga kwanay ne Mbrom. ¹⁵Manay na, mi heran nga ana zek ti mer su way su do azar aya bay. Wita mer su way a Mbrom se varan umo ata bay. Ana manay mi gan may na, adaf nga a kwanay pe Yesu ata a zega apan, aday mer su way a manay aga kwanay dukwen a zega apan

ite re. ¹⁶Natiya mi mba apan se dakay anan labara mugom a pe daliyugo hinen deren pe kwanay wa asa, ana manjona se gdfan 'am ana mer su way su do a azar a, anga a nan umo se heran nga i zek ti mer su way a do azar aya bay. ¹⁷Kawa ana Deftere a Mbrom sa ja: «Kak downa a inde a nan sa ga ti zek na, a ga ti zek adaka ne, ti mer su way a Mbrom sa ga.» ¹⁸Anga Mbrom a tema na, do se heran nga i zek ahay ata bay, ana a tema do winen Mbrom a se heran nga ata adaka.

Pol tu do se tatak way mungwalay ataya awan

11 Iya, kak ki mben apan se semen anan ana balbele uno sa ga na, lele. Semen anan kutok. ²Ne pelay kwanay te mindel kawa ana asan zek a Mbrom a se vuro ata awan. Ne lavak anan zek te kwanay se varan kwanay ana Yesu Almasihu manjona ines, kawa babay se lavay zek te dna anahan sa zla a mbaz ata awan. Ana na ga sarak jiga na, anga kwanay, ³bina ne jajar na, downa inde i nay sa njak kwanay, anga aday ke perihen anan azar ana caved ana Almasihu te mivel kerte a sabay. Bayiken pe Hawa aday. Dadede a nay sa njak anan na, te wurwer sa 'am matana awan. ⁴Do ahay inde, ti zlak ayak aga kwanay, ti dakak ikwen anan Yesu, ana te caved a aday kula me dakak ikwen anan matana bay ata awan. Kabay ti varak ikwen apasay hinen, apasay aday kula ke tamihen pe manay wa itabay ata awan. Kabay asa, ti dakak ikwen anan labara mugom a aday kula ke slanen pe manay wa bay re ata awan. Aday ke semen anan ana do ataya lele ne ta ma kala anaw?

*10:17 Ca pe Yerima 9.22-23.

†11:3 Ca pe Laataanooji 3.1, 13.

⁵A ga pikwen nà, tinen dō maslan a Yesu mēduwen aya awan. Əna na san zle, tē zalay nen bay. ⁶Izəne na san sē təkər 'am lele kawa tinen itəbay, əna na san way a Mbərom nà, nē zalay tinen. Mē đakak ikwen anan way ata nà, tē way a manay sa taa jak ikwen, aday tē way a manay sa taa ga ataya fok re.

⁷À alay a anuno sē đakak ikwen anan ləbara a Mbərom mugom a ata nà, nē cəcihek pikwen wa awan bay. Na mak anan nga uno à mēndak anga kwanay, aday kē hərən pē cəved' a Mbərom. Anuno sa ga matana ata nà, nē nəkək adəka bugol đaw? ⁸Nē tēmahak pikwen wa awan bay. Su mo zek nà, si egliz maza aya sē vuro way ataya awan. Nē tərək atan mətawak aya anga sa mak ikwen zek à kwanay. ⁹À alay a nen àga kwanay, aday na gak anan may anà dala đukwen, nē cəcihek pikwen wa awan bay. Do sē Makedoniya ahay ta taa zlak ayak sē vuro way nen sa gan may ata awan. À alay ata đukwen, nē bənək anan mbiyed anà dowan àga kwanay bay jiga awan, aday ni gan may sē cəce pikwen wa awan kula bay re. ¹⁰Na jak ikwen đidēm ata nà, tē sləmay ana Almasihu a, winen i nen inde ata awan. Nen nē tēmahak dala a kwanay bay. Ni mba apan sa ga anan ti zek matanan. Dowan inde pē daliyugo sē Akaya i mba apan sē gufo apan 'am nà, ibay. ¹¹Na ga matanan ata nà, anga nē pəlay kwanay bay bugol đaw? A'ay, Mbərom a san zle nē pəlay kwanay bugol adəka.

¹²Aya əna, kawa anuno sa ga ata nē ni pərahan azar sa ga matanan hwiya, anga dō sē tətək way mungwalay ataya tā sa njad cəved' sē hərən nga i zek bay, ta sa ja nē tinen ta ga mer su way kawa ana manay. ¹³Do ataya nà, tē tēra zek a tinen đukwen kawa dō maslan ana Yesu Almasihu đidək aya, əna tinen dō maslan ana Yesu ahay bay. Tē way a tinen sa ga ataya nà, ta njak dō ahay. ¹⁴Anga

nan, way a tinen a sa ga ataya nà, à gak ikwen masuwayan bay. Anga zek ana Fakalaw a đukwen kē tərək anan zek anahan kawa winen maslay a Mbərom dō sa ka anan jiyjay re. ¹⁵Kak matanan cukutok nà, dō ataya tē tərək anan zek a tinen kawa dō si mer su way đidək aya nà, à gak ikwen masuwayan sabay. Pē luvon sē sariya đukwen, ti njad' magwagway si mer su way a tinen a lelibay ataya matana re.

Pol a ga ti zek tē đəce anahan ahay

¹⁶Ni mənahan asa re, dowan à sa bayak nē nen bəlbəle a bay. Əna kak kē bayiken matanan đukwen, səmen anan kutok, kawa ana kwanay sē səmen anan anà dō bəlbəle ataya awan, anga u no sa ga ti zek mənjoək ite re. ¹⁷'Am uno saa ga ti zek ata nà, i zlan à nga anà Bahay Yesu bay, əna na ga kawa dō bəlbəle aya kutok asanaw! ¹⁸Na ca apan nē dō ahay bayak a tinen apan ti ga ti zek tē way sē daliyugo ahay. Matanan, nen đukwen ni ga ti zek kawa tinen ataya re. ¹⁹Kwanay nà, kē sənən way itəbay kələdaw? Kē səmen anan anà dō sa ga ti zek ataya tē ataslay mivel nà, angamaw? ²⁰A zlak ikwen à nga tē tēra kwanay kawa bile a tinen aya awan, tā pa pikwen wa way kəriya awan, tā njak kwanay tē mungwalay, tā har anan nga a tinen pē kwanay, aday tē kapak ikwen ile i ide inde kutok. Kē səmen anan anà way ataya fok. ²¹Lele nà, waray i go, anga gədan a manay inde sa ga matanan tē kwanay ibay ata bidaw? A'ay!

Ni ja 'am sē bəlbəle hənə kutok! Ni jan anà dowan ataya nà, tā ga ti zek tē way kawa sa nan atan, aday nen ni ga anan ti zek tē way ata re. ²²Tinen Ibəraninko ahay đaw? Nen Ibəraninko ahay re. Tinen Isəra'ila ahay đaw? Nen Isəra'ila ahay re. Tinen zahav ana Ibərahima ahay đaw? Nen zahav ana Ibərahima re. ²³Tinen dō si mer su way ana Almasihu

ahay daw? Ni ja 'am kawa nga a wuwo: Nen adaka bugol, na zalay atan! Na gak mer su way zal tinen. Na pak dangay zal tinen. Tə ndabak nen zal tinen. Nen pa 'am ana amac nə saray bayak awan. ²⁴ Saray dara, Yahuda ahay tə ndabak nen, alay kwa kuro fudo ibay kərtek.[‡] ²⁵ Saray maakan, Ruma ahay tə vɔɖak nen tə sukol. Saray kərtek, tə tarak nen tu kon. Saray maakan, məsugurndolon sə a'am kə lizek umo anan kwalalan à bəlay inde. Nə njahak à a'am sə bəlay inde hway aday hwiyoop re. ²⁶ À man sa bar uno ahay saray bayak a nə zukwa lize anga zəlaka, anga do sə akar ahay, anga do su kon uno ahay, anga do su kon azar aya re, à wulen su doh, à kibe, pa nga sə a'am, aday nə zukwa lize anga do sa jəka tinen do ana Almasihu ahay aday cəkəbay tinen do sə mungwalay ahay ata awan. ²⁷ Na yak nga sa ga mer su way ndelem ndelem, saray bayak a nə njəkak ahan bay. Nə dəmāk may tu jom ndelem ndelem, saray bayak a na pak awan bay. Na taa nahay à maɖ inde, na taa bar mənɔna zana. ²⁸ Mənɔna sə baslay dace uno azar aya dukwen, u no sa ja pə way inde kərtek. Way sə vuro ajalay nga pac pac nà, anjahay sə egliz ahay. ²⁹ Dowan a kə njadək bəle nà, a tɛra kawa sa njad bəle ata nə nen. Dowan a kə slahak i ines inde dukwen, a han jiya nə pi nen.

³⁰ Kak cəved inde sa ga ti zek nà, ni ga a ti zek nə tə bəle uno. ³¹ Mbərom Bəbay ana Bahay a mənuko Yesu a san zle, na gad mungwalay bay. Həruko anan nga pa sə viyiya awan. ³² Bina, à alay a nen à Damas nà, do ana bahay Aretas sa ɖaf à wulen su doh ata, a ɖaf suje ahay sa ba anan məsudoh sə wulen su doh ataya awan, anga aday tã ban nen. ³³ Əna, do a Yesu ahay ta ɖaf nen à cəkarak məduwen a inde, ta ban apan liber sə dazay nen tə

mufəlok si zled sə wulen su doh. Na tam pə dowan ana bahay ata wa nà, matana awan.[¶]

Way a Mbərom sa kan anan anà Pol ataya awan

12 Bəlaray ni pərahan azar sə həran nga i zek mənɔk. Na san zle i man zek anà dowan bay, əna ni ja pə way a Mbərom sa kan anan anà dowan a inde aday sə ɖakan atan anan ataya awan. ² Na san dowan a inde, winen do ana Almasihu. Kà gak həna ava kuro nga fudo, Mbərom a gəba anan saa njahay mənɔk à man anahan à bagəbaga mburom. Izəne i cəen sə zəbay inde, izəne kà zlak ti zek anahan a acəkan. Na san bay. Mbərom nà, a san zle. ³⁻⁴ Ayaw, na san way inde kərtek nà, Mbərom kə gəbak anan hus à jerne anahan. Izəne i cəen sə zəbay inde, izəne kà zlak ti zek anahan a acəkan. Na san bay. Mbərom nà, a san zle. Way anahan a sə sləney ahay à man ata wa nà, dowan i mba apan sa ja anan tə miresl su do zənzen a bay, aday abay cəved inde sa ja anan ibay re. ⁵ Ni ga a ti zek nà, tə dowan ata kutok. Əna pi zek uno nà, ni ga anan ti zek bay, si tə bəle uno dəkdek. ⁶ Kwa abay nà gan may sa ga anan ti zek dəp nà, nə tərak do bəlbəle a bay, anga ni ja nə way ɖidek awan. Əna ni ga a ti zek bay, anga u no dowan à sa dəfo apan anga way a nen sə həran a nga i zek ataya bay. U no do ahay tɛ dəfo apan adaka nà, anga tə slənek ɖidek sa 'am uno, aday tə canak anan anà anjahay uno re ata awan.

⁷ Abay ni mba apan sa ga kwecele anga way ana Mbərom sə ɖuko anan ataya fok. Aya əna, Mbərom a kə ɖəfak uno way kawa adak i zek inde, sa ga alay ti nen. Mbərom u go way ata dukwen, tu do maslan ana Fakalaw, aday nê həran

[‡]11:24 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 25.3.

[¶]11:33 Ca pə Mer su way ahay 9.23-25.

nga anà zek bay. ⁸Na gak amboh saray maakan, anga aday Bahay a nuko Yesu â gëba puno wa dâce ata awan. ⁹Ëna a mbëduho apan, a wa: «Sumor uno i slak dâ, anga mëgala uno a ga mer su way ù dō inde nà, à alay a winen bële awan.» Nè slène matanan cëna, u zlo à nga sè hëran nga anà zek anga nen bële a kutok, anga aday mëgala ana Almasihu â ga mer su way i nen inde lele. ¹⁰Matanan, ni taslay mivèl anga nen dō bële awan. Kwa â ga nè dō ahay tē gënuho kabay dō ahay ta ga alay ti nen, kwa â ga nè ni sa mëndolor sa 'am kabay ni slahay à dâce inde, na san zle kutok, way ataya ti tēro anga Almasihu. Aday ni taslay mivèl anga à alay a nen bële ata nà, Almasihu i vuro mëgala.

A nan anà Pol nà, Korintu ahay tē pèlay anan asa

¹¹Na ja 'am kawa nga a vuwo, ëna ines a kwanay. Nè hëran nga anà zek nà, anga kwanay a ki gen anan way ata bay. Anga kwa â ga nè nen awan kəriya awan, dō sa jëka tinen dō maslan a Yesu mëduwen aya ata nà, tē zalay nen tē awan a ibay. ¹²À alay a nen àga kwanay ata nà, na ga mer su way uno ahay nè tē munapanaw awan, aday Mbërom kà gak masuwayan sè way ahay tē alay uno bayak a cara cara. Masuwayan sè way ataya tē dâkay anan nà, nen dō maslan a Mbërom a kutok. ¹³Awan a inde lele na gak àga dō a Yesu ahay à man a hinen aday na gak anan àga kwanay bay nà, inde dâw? Na gak àga kwanay bay nà, way kërtek: Nè cëcihek pikwen wa awan bay. Kak sè cëbak ikwen nè way ata nà, pësen uno anan asëka!

¹⁴Hëna nà, ni i zlak ayak àga kwanay bëse kutok, aday ata na zlak ayak àga kwanay nè saray maakan. Matanan ni i ngam kè viren uno awan a kwanay kutok bay re. Nè pèlay nè zek a kwanay awan, bina way a kwanay ahay bay. I

tëra kawa atë bëbay tē gwaslay anahan ahay. Gwaslay ahay tē varan way anà bëbay bay, ëna bëbay a varan way anà gwaslay ahay. ¹⁵Kwa nê lize anan way uno ahay fok, kwa nê yan nga anà zek hus à sa mac pè cèved sa mak ikwen zek dèp nà, i go awan bay, ni taslay anan mivèl hwiya. Iya, cëkëbay ki i pèlen nen sabay, anga nè pèlay kwanay kè zalak bugol dâw?

¹⁶Na wa kè sènen zle ba? Nè cëcihek pikwen wa awan bay. Ëna dō a kwanay azar aya ta wa: «Pol nè wurwer awan. A nan sè tëma puko wa dala tē wurwer.» ¹⁷Nè njëkak ikwen uda nè kèkëmaw? Nè njëkak ikwen uda nà, ta sè slënak ayak dō ahay àga kwanay ata dâw? Bayiken apan lele aday. ¹⁸Na jan anà Titus nè â zlak ayak àga kwanay. Pè kërtek a tē Titus, nè slënak ayak mërak a hinen ata re, kè sènen anan zle lele. Sè tëma pikwen wa way tē wurwer nà, Titus a këlédâw? A'ay! Anga way a Titus sa ga ata nà, na ga dükwen matanan re, mivèl a manay a nè kërtek awan.

¹⁹Way a manay sè vindek ikwen ayak hëna à dërewel a anan inde ataya nà, a ga pikwen nè më vindek ikwen ayak anga aday kè njiden pumo alay sa 'am sabay kutok dâw? Manay ma ja 'am a anaya nè pa 'am a Mbërom, kawa sa zlan à nga anà Almasihu. Car uno ahay, ma jak ikwen ayak way ataya fok, anga a nan umo sa mak ikwen zek sa zla pa 'am pa 'am pè cèved ana Mbërom. ²⁰Sa pak upo zlawan jiga nà, ni zlak ayak àga kwanay nè ni njad kwanay pè cèved lelibay aya awan, azla a kwanay ata i zlo à nga bay. Kak matanan nà, azla si zek uno a dükwen i zlak ikwen à nga bay re. Izëne, na sak a zlak ayak nà, ni canan nè ki tërihen, ki gen sërak ahay, ki gen mivèl ahay pi zek, ki gèzlen zek, ki gënihen anan i zek ahay, ki gèden anan azar anà dō ahay, ki hëren anan nga i zek, aday ki gen rawraw. ²¹Sa pak upo

zlawan asa nà, na sak a dazlek ayak àga kwanay maza nè Mbèrom uno i puko waray ì ide anga kwanay. U go nè kawa ni i tan à nga anà do sa ga ines ahay bayak a àga kwanay asa, tɛ mbɛdàhak anan lɛn anà ines ataya itɛbay. Izɛne ti pɛrahan azar sa ga sɛdɔk, sɛ kukwaran azar anà uwar ahay, sa ján uho. Kak ti ga matanan cɛna, ata i go ayam.

Mɛdakwidok sa 'am ana Pol ahay

13 À alay a ni zlak ayak àga kwanay mɛ slala maakan ata nà, dɛ i gan sariya anà do sa ga way lelibay ataya awan. Ata dɛ ga kawa ana Deftere a Mbèrom sa ja ata kutok: «Kak dɔwan a kɛ zlahak pu do nà, tã njad do sɛ side way ata do ahay cew kabay maakan.[§]»
² Anuno sa zlak ayak àga kwanay mɛ slala cew ata nà, na jak anan ù do sa ga ines ataya tɛ mbɛsak. Kwa anà do azar aya dukwen nè gafak atan 'am matana re. Kwa hɛna nen dɛren dɛp nà, ni man ayak anà 'am uno ata re: Na sak a zlak ayak nà, ni kɛta anan do sa ga ines ahay nè fok.
³ Na wa, a nak ikwen sa san anan, Almasihu winen apan i ja 'am ti nen ba? Ki i sɛnen anan kutok! Winen nè bɛle kawa nen bay, a ga mer su way anahan à wulen a kwanay nè tɛ mɛgala awan.
⁴ Ayaw, à alay a tɛ daray anan pɛ dɛdom mɛ zlɛngad' ata nà, kà mak anan nga anahan kawa do bɛle a wanahan. Əna hɛna winen tɛ sifa pa sɛ viyviya awan, tɛ mɛgala a Mbèrom. Manay kɛma, mɛ japay nè tɛ winen awan. Ayaw, tɛ day hinen nè manay bɛle aya kawa winen, əna manay tɛ sifa aya tɛ winen a re. Ma sak a zlak ayak àga kwanay kutok nà, mi ga mer su way dukwen tɛ mɛgala a Mbèrom.

⁵ Na jak ikwen nà, cen ide à mivɛl a kwanay ahay inde aday, kak kɛ dɛfen nga pɛ Yesu acɛkan nà, ki sɛnen anan ku-

tok. Almasihu Yesu winen inde à mivɛl a kwanay ahay nà, kɛ sɛnen bidaw? A ga upo dukwen, kɛ sliren pɛ cɛved anahan wa bay, ⁶ aday ki cinen umo manay nè do maslan ahay tɛ dɛdek aya awan, aday mɛ slarak pɛ cɛved wa bay re.
⁷ Manay apan mi gan amboh anà Mbèrom nà, dɔwan à sa ga ines à wulen a kwanay inde sabay. Kwa à ga nè do ahay ta ca apan kawa ma gak mer su way tɛ cɛved awan, kwa à ga nè do ahay ta ca apan nè ma gak mer su way tɛ cɛved a bay dɛp nà, a nan umo nè, gen lele hwiya.
⁸ Ma ja matanan nà, anga manay mi mba apan si nes anan dɛdek a Mbèrom bay, mi mba apan sa ga nè way sa zla anan dɛdek anahan pa 'am pa 'am vɛrre.
⁹ Kak kwanay mɛgala aya pɛ cɛved a Mbèrom nà, mi taslay mivɛl, kwa manay bɛle aya dɛp nà, na. Kem anà Mbèrom aday à mak ikwen zek sa ma pɛ cɛved anahan maza awan asa.

¹⁰ Na lah sɛ vindɛk ikwen ayak dɛrewɛl a anan nà, anga u no ni saa dɛ-zlek ayak nà, kɛ mbɛdɛhen anan lɛn anà ines ataya coy. Ni gan may saa ngɛraz pɛ dɔwan sabay. Tɛ dɛdek a nè Bahay a nuko kɛ varak uno cɛved sɛ ngɛraz pikwen, əna anga sa mak ikwen zek sa zla pa 'am pa 'am pɛ cɛved anahan, bina saa ma kwanay à dɛba adɛka bay.

¹¹ Mɛrak uno ahay, hɛna ni ndav anan dɛrewɛl uno kutok. Tislen mivɛl. Gen mɛgala sa har pɛ cɛved a Mbèrom, pɛken slɛmay pɛ way uno sa jak ikwen, 'am à zlak ikwen pi zek ahay, njihen à zay inde lele. Ata Mbèrom, do sɛ pɛlay do ahay fok aday sɛ varan atan zay ata, i njahay tɛ kwanay a fok.
¹² Jen anan 'am ì zek ahay lele kawa kwanay tɛ mɛrak ahay. Do a Yesu ahay à man a anan fok ta jak ikwen ayak 'am.
¹³ Bahay a nuko Yesu Almasihu à gak ikwen sumor anahan, asan zek a Mbèrom à ga inde à wulen a

§13:1 Ca pɛ Tooktaaki Tawreeta 19.15.

kwanay, aday Apasay Cəncan a â japay
kwanay fok pə kərtek awan.

*Derewel ana Pol sə
vinden ayak anà do sə*

Galatiya ahay

Adakay way pə deftere a anan

Pol a vinden ayak derewel a anan nà, anà egliz ahay pə daliyugo sə Galatiya. Kwa â ga nə egliz ahay inde à man ata bayak a dəp nà, way a tinen sa gan may nà, kərtek aya awan. Miter mungwalay aya inde ta zlak à man ataya awan, ta sa ja nà, bəlaray do a Yesu ahay fok tâ gad mədəndalas aday tē dəfan apan anà Tawrita re. Matanan, Pol a jan ayak anà egliz ahay nà, do i tēra do didek a pa 'am a Mbərom nà, ta sa daf nga pə Yesu, bina ta sə dəfan apan anà Tawrita a Musa bay.

Nga sa 'am ahay

Pol a dakay anan nà, winen do maslan ana Yesu tē didek awan (1.1 - 2.21)

Sə tēra anan do didek a pa 'am a Mbərom nà, adaf nga pə Yesu (3.1 - 4.31)

Do ahay tinen bile aya sabay anga Yesu (5.1 - 6.10)

Andav sa 'am ahay (6.11-18)

Pol a jan ayak 'am anà do sə Galatiya ahay

1 Derewel a anan a zlak ayak nà, à alay ana Pol wa, nen do maslan a Yesu. Nə tēra do maslan a nə tē alay su do zəzen a bay, aday sa slan nen dukwen do zəzen a bay re. Sa slan nen nà, Yesu Almasihu tē Mbərom Bəbay a nuko, do sə slabakay anan ahay Yesu à məkə wa ata awan. ²Manay tē mərak ahay à man a anan ata fok, ma jak ikwen ayak 'am, kwanay a à egliz ahay pə daliyugo sə Galatiya ata awan. ³Mbərom Bəbay a mənuko tē Yesu Almasihu Bahay a

mənuko tâ gak ikwen sumor, aday tē varak ikwen zay a tinen. ⁴Yesu Almasihu kē varak anan nga anahan, anga sə pəsek uko anan ines a mənuko ahay, aday sa tam mənuko pə way sə daliyugo a anaya lelibay ataya wa. A ga matanan ata nà, kawa sa zlan à nga anà Bəbay a mənuko Mbərom awan. ⁵Həruko anan nga à Mbərom pa sə viyviya awan. Amen!

Ləbara mugom awan

⁶Nə sləne sa jəka kə mbəsiken anan ləbara mugom a mbala Yesu, kə mbədfihen 'am pə ləbara hinen ata nà, u go masuwayan. Mbərom kē ngamak ikwen, kə gak ikwen sumor anahan tē alay ana Yesu Almasihu. Tē winen ata təkə dukwen, kwanay mbəsak anan kwayan'a. ⁷Ləbara mugom a maza inde sabay. Bina ləbara mugom a sa nay ahay pə cakay ana Mbərom wa cəna, mbala ana Almasihu, nen sə dakak ikwen anan ata awan. Na ja matanan ata nà, anga do ahay inde tinen apan ti vawak ikwen nga, a nan atan sə mbəda anan ləbara mugom a mbala ana Yesu Almasihu ata awan. ⁸Əna kak dowan a a dakak ikwen anan ləbara mugom a maza uwec wa mbala manay sa jak ikwen ata cəna, kwa abay â ga nə manay, kwa abay â ga nə maslay a Mbərom a nay à mburom wa, Mbərom â tahasl anan. ⁹Ma jak anan 'am ata coy, həna ni mənahan asa re: Kak dowan a a wazay aday kē mbədfahak anan alay anà ləbara a kwanay a sə sləne ata cəna, Mbərom â tahasl anan sə coy. ¹⁰Nə vindek ikwen ayak matanan ata nà, u no nə do ahay tē hərə nga daw? A'ay! Matanan bay jiga awan. Anga u no nà, saa hərə nga tədə adəka nə Mbərom awan. A ga pikwen nà, u no nà zlan à nga anà do zəzen a cukutok daw? Kak abay ū no nà zlan à nga anà do zəzen a nà, ni tēra do si mer su way ana Almasihu a mba daw?

Cøved ana Pol sè tæra dø maslan ana Yesu ata awan

¹¹ Mærak uno ahay, u no sènen anan way inde aday: Løbara mugom a nen sè ðakak ikwen anan ata nà, a nay ahay à abayak nga sè dø ahay wa bay. ¹² Nø sløne 'am ata ðukwen, pu dø zænzen a wa bay, aday døwan kè tètakak uno anan itøbay re. Yesu Almasihu a ta nga anahan a sè ðuko anan way ata awan.** ¹³ Kè sènen zle, kwakwa ata nà, nø pèrahak anan ahay azar anà pøra sè Yahuda ahay nø lele. À alay ata nà, nø jugurak 'am pu dø a Yesu ahay wa bayak awan. U no nø dø a Yesu ahay tå ga inde sabay fok. ¹⁴ À wulen ana møndala uno ahay inde nà, nø zalay dø azar aya bayak awan ta sè pørahan azar anà pøra sè Yahuda ahay nà, na. Nø varak anan zek anà pøra ana bije a manay ahay nà, tøhhe kè zalak.

¹⁵ Əna, zek a Mbørom a a walay nen, kwa à alay a nen a mæ wahay a fan bay. Kà gak uno sumor anahan sè ngumo sè tæra nen dø anahan. À alay a kawa sa zlan à nga ata nà, ¹⁶ kà kak uno anan wan anahan aday nà san anan, nø ðakan anan anà dø sè pøra ahay nø løbara ana wan anahan ata awan. À alay ata ðukwen, nø cæcihek awan pu dø wa bay, ¹⁷ na zlak à Urøsalima sè cæcihey 'am pu dø sè luho sè tæra dø maslan ana Yesu Almasihu ahay ataya wa bay re. Kwayan'a na lah sa zla adæka nà, pø daliyugo sè Arab ahay. Pø dæba anahan a wa nà, na may ahay à wulen su doh sè Damas kutok.

¹⁸ Pø dæba anahan a wa ava maakan nà, na zla à Urøsalima kutok, anga aday nà san Piyer ite. Mø njahay tø winen nà, luvon kuro nga anahan a ðara. ¹⁹ Nø canak anan anà dø maslan a Yesu hin-en sabay, si Yakuba, mærak ana Bahay a mænuko Yesu. ²⁰ Way a nen sè vinde

høna ata nà, Mbørom a san zle re, na gad mungwalay bay, winen 'am ðiðek awan. ²¹ Pø dæba anahan a wa, nø slabak à Urøsalima wa, na zla saa børay pø daliyugo sè Siriya tø Silikiya ahay wa. ²² Dø sè egliz sè Yahudiya ataya ata, tø canak uno njøk tø iðe a tinen fan bay. ²³ Ta taa sløne 'am nà, sè dø ahay sa ja pi nen ata ðækðek. Dø ahay ta wa: «Dowan a sa ga alay tø mænuko à alay ata ata, kè mbøfahak, høna winen apan i wazay anan løbara a Yesu mugom awan. Abay aday kà gak anan may sè lize wa dø sa ðaf nga pa 'am ataya awan.» ²⁴ Anga nan kutok, tinen apan ti høran nga anà Mbørom anga nen.

Pol a zlangay tu dø maslan ahay à Urøsalima

2 A ga pø dæba wa ava kuro nga anahan a fudø nà, na zla maza à Urøsalima asa, manay maya tø Barnabas kutok. Na jan anà Titus ðukwen à pørahan umo azar. ² Na zla nà, anga Mbørom kè ðakak uno anan, si nà zla à man ata awan. Mø dæzle cøna, mæ halay nga tø mæced sè egliz ahay vørrer. Na jan atan løbara mugom a nen sè ðakan anan anà dø sè pøra ahay ata awan. U no mer su way uno sa taa ga aday høna nen apan ni ga ata nà, à saa tæra køriya bay. ³ Titus a manay maya ata nà, winen Gørek ahay. Əna ta jak anan à zla saa gad mæðendalas aday sè tæra dø a Yesu bay. ⁴ Aya əna, dø sè mungwalay ahay ta nay, ta wa tæktek à gad mæðendalas. Tinen nà, tø lølakak ayak zek à wulen a manay inde tø akar, anga ta gan may sa san nø manay bile sè Tawrita ahay sabay nø kækømaw. Bina manay mæ japay aya tø Yesu Almasihu, manay bile ahay sabay. Əna, a nan atan nø mæ tæra bile sè Tawrita ahay asa. ⁵ Manay mæ mbøsakak atan cøved kwa mænjøek bay. Kà nak umo aday tå

**1:12 Ca pø Mer su way ahay 9.3-6.

njad cəved sa nes anan ləbara mugom a didek a anan bay, anga aday â dazlek ayak pikwen, winen lele hwiya.

⁶Bina do ahay inde à man ata tinen maced sə egliz ahay. Â ga nə do ataya nà, maced sə egliz ahay, â ga nə tinen maced sə egliz ahay bay dəp nà, wita kà gak uno à nga wa bay. Anga pə ide ana Mbərom aday nà, do ahay fok tə lavay ike hərro. Do ataya nà, à alay a nen apan ni jan atan 'am uno sa taa wazay ata nà, ta jak awan inde wiya sə duko anan way a bay re. ⁷Tə təmahak, sə mbəsuko ləbara mugom ata à alay inde adəka nə zek a Mbərom awan. Mbərom u jo nà zla saa dakan anan anà do sə pəra ahay, kawa anahan sa jan anà Piyer â zla saa dakan anan anà Yahuda ahay ata awan. ⁸Tə sənək nə Mbərom ata kərtek a sə varan məgala anà Piyer sa ga mer su way à wulen sə Yahuda ahay, matanan tə sənək sa slan nen aday sə vuro məgala sa ga mer su way ata à wulen su do sə pəra ahay inde ata nə winen a re. ⁹Atə Yakuba tə Piyer tatə Yuhana, do aday do a Yesu ahay ta ca patan nə kawa maced sə egliz ahay ataya nà, tə sənək, Mbərom kə varək uno mer su way ata à alay inde i nen tə didek awan. Anga nan, tə varək umo alay, nen tə Barnabas, kawa sa ja nà, mə japək i mer su way ata inde coy. Ma wa, manay tə Barnabas nà, mi zla pə cakay su do sə pəra ahay, aday tinen nà, ti zla pə cakay sə Yahuda ahay. ¹⁰Tə cəce pumo wa way inde sa ga nə kərtektəkke: Mâ man zek anà do mətawək aya awan, à wulen su do a Yesu ahay à Urəsəlima. Way ata dukwen, nə varək anan zek sa ga anan.

Pol a gafan 'am anà Piyer à Antakiya

¹¹Pə dəba anahan a wa kutok, Piyer a nay ahay à Antakiya. Nə gafan 'am pa 'am sə do ahay fok, anga kà gak way lelibay awan. ¹²Kurre ata nà, ba kà pak way pə kərtek a tu do a Yesu ahay sa

nay à wulen su do sə pəra ahay wa ataya awan. Aya əna Yakuba a slənək ayak do ahay. Do ataya tə dazlek ayak cəna, Piyer a ngam sa pa way tu do ataya sabay. Zlawan a gan anga do sa gan may do ahay tã gad mədəndalas ataya awan. ¹³Do a Yesu azar aya à wulen sə Yahuda ahay inde ta gak mbadire sə way matanan kawa ana Piyer ata re. Kwa Barnabas dükwen, kà gak mbadire ata anga tinen a re. ¹⁴Na ca apan kutok nà, tə bənək anan bitem anà cəved sə didek ana ləbara mugom ata sabay. Anga nan, nə gafan 'am anà Piyer pa 'am sə do ahay fok, na wa: «Iken nə Yahuda ahay, kə njahay à man a anan kawa iken Yahuda ahay sabay, əna kawa do su kon a azar ataya cite. Iya, cəkəbay a nak sa jan anà do su kon azar ataya nə tã ga kawa Yahuda ahay asa nà, angamaw?»

Cəved sa tam do cəna, adaf nga pə Yesu Almasihu

¹⁵Tə didek a nà, manay mə wahay aya nə Yahuda ahay, manay do su kon azar ataya itəbay. Tinen ta san sə pərahan azar anà cəved a Mbərom bay. ¹⁶Cəkəbay, manay ma san nə dowan saa təra do didek a pa 'am a Mbərom anga winen apan i dəfan apan anà way a Tawrita sa ja nà, ibay. Sə təra do didek a pa 'am a Mbərom nà, do sa daf nga pə Yesu Almasihu. Kwa manay, ma daf nga pə Almasihu aday mə təra do didek aya pa 'am a Mbərom, bina mə təra do didek aya anga mə dafək anan apan anà Tawrita ata bay. Dowan inde Tawrita kə ndakək anan pa 'am a Mbərom nà, ibay.

¹⁷Manay Yahuda ahay dukwen, mə pəlay sə təra do didek aya pa 'am a Mbərom nà, ta sa daf nga pə Yesu Almasihu. Anga nan, manay mə tərək kawa do sə ines ahay, anga mə dəfan apan anà Tawrita ana Yahuda ahay sabay ata awan. A nan sa ja nə Almasihu kà zlak manay i ines inde kutok daw?

Matanan bay. ¹⁸ Adəka bay, kak dōwan a kə mbəsakak sə dəfan apan anə Tawrita anga a man zek pa 'am a Mbərom bay, aday i ma apan asa i dəfan apan anə Tawrita nà, ata kà gak way sa zlan à nga anə Mbərom bay kutok. ¹⁹ Nen aday nà, kawa dō ma mac awan pa 'am ana Tawrita coy, anga məgala anahan inde upo sabay. A təra matanan ata nà, anga aday nə təra dō tə sifa pa 'am a Mbərom, ni gan mer su way. A alay a tinen sa vad anan Almasihu pə dədom mə zləngad ata nà, nen mə japay tə winen, ma mac maya awan. ²⁰ Tə sifa həna ata aday nà, nen sabay, əna Almasihu a tə alay anahan a i nen inde kutok. Anjahay uno həna pə daliyugo ata dukwen, ni njahay ta sa daf nga pə Wan a Mbərom. Winen a pəlay nen aday kə varak anan sifa anahan anga nen. ²¹ Sumor a Mbərom su go ata nə ni lar anan kawa way kəriya kula bay. Bina, kak dō i mba apan sə təra dō didek a pa 'am a Mbərom anga sə pərahan azar ana Tawrita nà, ata a nan sa ja nə Almasihu a mac kəriya awan.

Mbərom a tam anan dō ahay nə tə cəved wuraw

3 Kwanay Galatiya ahay, kə sənən awan itəbay kələdaw? Ma sə təra pikwen matanan ata anaw? Amac ana Yesu Almasihu pə dədom mə zləngad ata nà, manay mə dəkak ikwen anan way ahay fok lele coy. ² Jen uno way inde kərtek aday. Mbərom a varak ikwen Apasay anahan a Cəncan a ata nà, anga kə pərihen anan ahay azar anə Tawrita sə Yahuda ahay kələdaw? A'ay! Mbərom a varak ikwen Apasay anahan nà, anga kə slənen ləbara mugom a aday kə dəfen apan nga. ³ Kə sənən way itəbay nà, angamaw? Way ana Mbərom sə dazlan

à kwanay inde tə məgala ana Apasay Cəncan a ata nà, a nak ikwen sa ndav a wa həna tə məgala si zek a kwanay a cukutok daw? ⁴ Dəce a kwanay sa ga ataya fok nà, ti təra way kəriya aya daw? Ti təra kula kəriya itəbay. ⁵ Mbərom kə varak ikwen Apasay anahan, winen apan i ga way masuwayan aya à wulen a kwanay inde. A ga matanan nà, anga kə pərihen anan ahay azar anə Tawrita sə Yahuda ahay daw? A'ay. A ga matanan anga kə slənen, kə dəfen nga pə ləbara mugom a mbala ana Almasihu ata awan.

⁶ Bayiken pə Ibərahima aday. Dəftere a Mbərom a ja apan nə maw? A wa: «Ibərahima kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, Mbərom a ca apan nə winen dō didek awan.††» ⁷ Kak matanan cukutok nà, kə sənən zle coy, wan ana Ibərahima tə didek aya cəna, dō sa daf nga pə Mbərom ahay kutok. ⁸ Kwakwa ata nà, tə vinde à Dəftere a Mbərom inde pə luvon a aday dō su kon azar aya dukwen ti daf nga pə Mbərom aday i təma atan, i təra atan dō didek aya pa 'am anahan a kutok. Mbərom a dakan anan ləbara mugom ata nà, anə Ibərahima, a wa: «Ni daf alay sə mazlaḅ uno pu kon sə daliyugo ahay fok, anga iken.‡‡» ⁹ Ibərahima kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, Mbərom kə dəfak apan alay sə mazlaḅ anahan re. Dō sa daf nga pə Mbərom kawa Ibərahima ataya dukwen, Mbərom i gan atan sumor re cite.

¹⁰ Əna dō sa jəka ti njad sə təra dō didek aya pa 'am a Mbərom anga ti ga mer su way kawa ana Tawrita sa ja ata nà, Mbərom i tahasl atan. Bina Dəftere a Mbərom a ja nà: «Kuwaya, dōwan kə dəfak anan apan anə 'am a Dəftere sə Tawrita sa ja ata pac pac bay cəna, Mbərom i tahasl anan.¶¶» ¹¹ Da san zle

††3:6 Ca pə Laataanooji 15.6.

‡‡3:8 Ca pə Laataanooji 12.3.

¶¶3:10 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 27.26.

lele, dōwan inde sə tēra dō dīdek a pa 'am a Mbərom anga a dēfan apan anà Tawrita nà, ibay! Da san cəna, anga mə vinde a à Deftere a Mbərom inde nà: «Dōwan a kə dēfak nga pə Mbərom cəna, Mbərom i tēra anan dō dīdek a pa 'am anahan. Ata dōwan ata i njad sifa dīdek awan.»^{§§} ¹² Əna, adēfan apan anà Tawrita nà, kawa adaf nga pə Mbərom bay. Tinen cara cara way anahan. Adəka bay, kawa ana tinen sə vinde à Deftere a Mbərom inde ata nà: «Do sə dēfan apan anà 'am ana Tawrita nà, i njad sifa nə tē winen awan.*» ¹³ Kawa sa ja nà, Mbərom kə tahaslak mənuko coy, anga də dēfak anan ahay apan anà 'am sə Tawrita ahay fok bay ata awan. Əna Almasihu kə nak, anga aday Mbərom à tahasl anan à yime a mənuko inde. Tə ananahan sa ga matanan ata nà, a bəmbaday ahay mənuko à atahasl ata wa kutok. Kawa mə vinde à Deftere a Mbərom inde: «Kak tē lawak anan dōwan a i sé inde cəna, winen mə tahasl awan.†» ¹⁴ Yesu Almasihu a ga matanan anga aday way a lele aya Mbərom sə zlapay anan i varan anan anà Ibərahima ataya dūkwen, dō su kon azar aya tã njad anan à alay anahan wa cite. Aday a ga matanan dūkwen, anga aday dã njad Apasay a Mbərom sə zlapak uko anan i varak uko anga də dēfak apan nga coy ata awan.

Way ana Mbərom sə zlapan anan anà Ibərahima

¹⁵ Mərak uno ahay, ni dəkak ikwen anan way inde tē way a mənuko sə canan sasidew ata awan. Kak dō ahay cew tē japak, 'am kə zlak atan pi zek, aday tē banak 'am à wulen a tinen inde, dōwan maza sa saa nes anan way a

tinen ata nà, inde sabay. Aday dōwan sa saa zəga anan apan dūkwen ibay re. ¹⁶ A tēra tē Mbərom dūkwen matanan. Mbərom a zlapan anan tē way ataya kwakwa anà Ibərahima tē wan sə kutov anahan dūkwen matanan.[‡] Deftere kə jak sa jəka, Mbərom a zlapan anà Ibərahima tē wan sə kutov anahan ahay cara cara bay, əna tē vinde nə pə wan sə kutov anahan a kərtektəkke ata awan. Wan sə kutov anahan ata nà, Almasihu. ¹⁷ U no sa ja nà maw? Mbərom kə banak 'am tē Ibərahima. Ava səkat fudo tē kwa kuro maakan a (430) a ndav nà, Mbərom a varan Tawrita anà Yahuda ahay pə dəba anahan a wa. Matanan, Tawrita i mba apan sa nes anan 'am a Mbərom sa ban a ata bay. I mba apan sa mbazl anan wa way a Mbərom mə zlapan a anà Ibərahima kwakwa ata bay re. ¹⁸ Mbərom a zlapan anà Ibərahima nà, i varan zahav, wan sə kutov anahan ahay. Kak abay Mbərom i varan way anà dō ahay anga sə dēfan apan anà Tawrita nà, i tēra way mə zlapay a sabay. Wita nà, magwagway. Əna, Mbərom a gan sumor anà Ibərahima nà, ta sə zlapan tē way.

Mbərom a varay Tawrita ike nà, angamaw?

¹⁹ Kak matanan cukutok nà, Mbərom a varay ahay Tawrita angama asa anaw? Anga aday dã san way lelibay aya inde mənuko apan dī ga pa 'am anahan. A varak uko anan ahay dūkwen sə coy a itəbay, əna hus pə ana wan sə kutov a Ibərahima ata i i dəzley ahay kutok, kawa ana Mbərom sə zlapan anan anà Ibərahima ata awan. Pə dəba anahan a wa, wan ata a dəzley ahay cəna, məgala ana Tawrita kə ndəvak. Sa nay anan

§§3:11 Ca pə Habakuk 2.4.

*3:12 Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 18.5.

†3:13 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 21.23.

‡3:16 Ca pə Laataanooji 12.7.

Tawrita nà, maslay a Mbërom ahay. Të varan anan à alay inde anà Musa aday â ðakan anan 'am a Mbërom anà ðo azar aya awan. ²⁰ À alay ata nà, Mbërom a jan 'am anà ðo ahay bay, a ðaf ðo à wulen a tinen inde. Əna, à alay a Mbërom sə zlapan anà Ibərahima ata nà, ðowan inde à wulen a tinen ibay. Mbërom a jan anan 'am ata nən tə alay anahan awan.

²¹ A nan sa ja kutok nà, atə Tawrita tə way a Mbërom sə zlapay anan ata tə zlangar bay ðaw? Matanan bay re. Kak abay Tawrita a Mbërom a sa var ata kà mbak apan sə varan sifa anà ðo zənzen a nà, i mba apan sə təra anan ðo ðifek a pa 'am a Mbërom re. Əna həna ata nà, matanan bay fok. ²² Adəka bay, Deftere a Mbërom a ja nà, ðo sə daliyugo ahay fok nə sə lavan atan nga nə ines. A təra matanan anga aday Mbërom â varan anan way anahan a sə zlapay anan ata anà ðo saa ðaf nga pə Yesu Almasihu ahay. I varan atan anan nà, anga adaf nga pə Yesu Almasihu a cərkəke.

²³ Kwakwa ata nà, cəved sa ðaf nga pə Yesu inde fan bay, Tawrita kə tərak pumo nə kawa mətəwar, a ba pumo hus pə ana Mbërom sə ðakan umo anan cəved sa ðaf nga pə Almasihu kutok.

²⁴ Natiya awan, Tawrita kə tərak umo ðo sə ðakan umo anan cəved lele awan, hus pə ana Almasihu sə dəzley ahay kutok. A təra matanan anga aday Almasihu kà sak a nay ata nà, Mbërom i təra manay ðo ðifek aya pa 'am anahan, anga mə ðəfak apan nga. ²⁵ Həna nà, alay a sa ðaf nga pə Almasihu ata kutok. Mer su way ana mətəwar a manay ata kə ndəvak coy.

²⁶ Matanan, kwanay a fok kə təren wan a Mbërom ahay, anga kə ðəfen nga pə Yesu Almasihu, ²⁷ bina à alay a kwanay sa ga baptisma ata nà, kə jipen nə tə Yesu Almasihu awan, kwanay kə təren kawa winen awan. ²⁸ Kwa â ga nə iken Yahuda ahay, kwa â ga nə iken ðo su kon azar aya awan, kwa â ga nə iken bile, kwa

â ga nə iken nə bile a itəbay, kwa â ga nə iken mungol awan, kwa â ga nə iken uwar awan, i ga awan bay. Kwanay a fok kə təren zek kərtek, anga kə jipen nə tə Yesu Almasihu. ²⁹ Natiya kutok, kak kwanay ðo ana Almasihu ahay cəna, kwanay wan sə kutov ana Ibərahima ahay re. Matanan, ki njiden anan way a Mbërom sə zlapan anan anà Ibərahima ata re.

4 Nə ðakak ikwen anan way inde aday: Wan saa pa 'am su doh ana bəbay anahan, aday winen wan a hwiya ata cəna, winen kawa bile mba, kwa â ga nə saa pa way ahay fok nə winen dəp nà, na. ² À alay a kə hərak fan bay ata nà, sa gan nga nə ðo ahay, winen tə way anahan aya təke, hus pə ana bəbay anahan a sa ðaf anan alay ata awan. ³ Mənuco dukwen matanan re. À alay ata, mənuco kawa gwaslay ahay, aday də tərak ahay bile sə way lelibay aya sa ga bahay pə daliyugo ataya re. ⁴ Əna alay ana Mbërom awan a sla kutok, a slənay anan ahay wan anahan â nay ahay pə daliyugo, ðo uwar a sə wahay anan. Kə ðəfak anan ahay apan anà Tawrita ana Yahuda ahay, ⁵ anga aday â tam anan ðo aday tinen bile sə Tawrita ataya awan, aday mənuco dukwen də təra wan a Mbërom ahay kutok. ⁶ Way a sə ðakay anan kwanay wan a Mbërom ahay ata nà, həna: Mbërom a slənay Apasay ana Wan anahan à mivél a mənuco inde fok, aday Apasay ata a ngaman kutok: «*Abba!*» kawa sa ja nà: «*Bəbay!*» ⁷ Natiya awan, iken bile sə awan sabay, əna wan a Mbërom kutok. Anga nan, ki njaf anan way a Bəbay anak Mbërom sə lavan anan zek anà gwaslay anahan ahay ata awan.

Anjahay sə Galatiya ahay a varan ajalay nga anà Pol

⁸ À alay a kwanay kə sənən Mbërom fan bay ata nà, kwanay nə bile sə pəra ahay cara cara, aday pəra ataya duk-

wen tinen mbərom dīdek aya bay re. ⁹Əna həna kə sənən Mbərom zle kutok. U no sa ja adəka nà, Mbərom a san kwanay zle coy. Aka aday, kwanay apan ki men pə way bəle ataya nə kəkəma asa anaw? A nak ikwen sə təra bile sə way a mənəna məgala ataya asa daw? ¹⁰Kwanay apan ki gen anan nga anà azar uko ahay pə luvon azar aya awan, pə kiya azar aya awan, aday pə ava azar aya re. ¹¹Kwanay apan ki pəken upo zlawan. Izəne mer su way uno ma ga a à wulen a kwanay ata kə tərak awan kəriya awan.

¹²Mərak uno ahay, kem ikwen ite, tərən kawa nen awan, anga nen a dukwen, nə tərak kawa kwanay aya re. Ki gen uno ahay awan bay. ¹³Kə sənən apan zle asanaw, nə dəkak ikwen anan ləbara mugom ata mama'am a nà, anga à alay ata nə nen dəvac awan. ¹⁴Dəvac uno ata kə bənək ikwen mbiyed bayak awan, əna kə kədiyen nen bay, kə liren nen kula bay re. Kə təmihen nen adəka nə lele, kawa kə təmihen nə maslay a Mbərom. Kə təmihen nen nə kawa ana kwanay sə təma anan Almasihu Yesu ata awan. ¹⁵À alay ata dukwen, kwanay tə ataslay mivəl a lele. Ataslay mivəl a kwanay ata həna winen ahaw? Na san zle lele, kī mben apan tiya nà, kə ndihen anan idə a kwanay ahay aday sə vuro anan i nen. ¹⁶Həna, nə tərak dō manidə a kwanay, anga nen sa jak ikwen dīdek ata daw?

¹⁷Dō sə gədak ikwen mungwalay ataya nà, ta gan may kə jipen tə tinen, əna mənəna nga sa 'am lele awan. Ta ga matanan anga aday tē gəzla mənuko pi zek wa, aday kə jipen tə tinen aya kutok. ¹⁸Agan may sə japay tu dō a azar aya nə lele, kak nga sa 'am a tinen ata lele nà, na. Kwa à ga nə nen tə kwanay, kwa à

ga nə nen tə kwanay bay dəp nà, way ata nə lele, u no nə japuko hwiya. ¹⁹Car uno ahay, nen kawa uwar kutov kə dələk anan ata awan. Ni njahay matanan hus à luvon aday kə tərən njavar a Yesu Almasihu ahay tə dīdek aya ata awan. ²⁰U no sə njahay tə kwanay nə bayak awan, anga aday nà san cəved sa jak ikwen anan dīdek sə way a təde ni jak ikwen ata awan. Bina, na san awan a ni jak ikwen ayak həna ata sabay.

Ləbara ana atə Saratu tə Hajara

²¹Kwanay dō sa jəka ki gen anan may sə pərahan anan azar anà Tawrita ataya nà, kə slənən way ana Tawrita sa ja ata itəbay kələdaw? ²²A ja nà, Ibərahima nà, wan anahan ahay nə cew. Wan anahan a kərtek a nà, sə wahay nə bile ana Ibərahima sə ngaman Hajara ata awan[¶], əna wan hinen ata kutok nà, sə wahay nə uwar sə pəzugoy anahan sə ngaman Saratu ata wanahan.[§] ²³Bile ata nà, winen a wahay wan anahan nə kawa uwar ahay sa taa wahay ata wanahan, əna uwar sə pəzugoy ata nà, a wahay nə matanan itəbay, anga ba Mbərom kə zlapak anan anan kurre tə wan ata awan.**

²⁴Way ata a dəkak uko anan 'am inde: Uwar ataya cew maya ta ga minje nə ta 'am a Mbərom sa ban ahay cara cara cew. Hajara, uwar aday bile ata nà, a ga minje ta 'am a Mbərom sa ban tə Musa à bəzlom sə Sina. Gwaslay anahan ahay nə fok mə wahay aya nə bile dəkdek. ²⁵Natiya, Hajara cəna, a ga minje ta 'am mə banay a à bəzlom sə Sina wa ata awan, pə daliyugo sə Arab ahay. Winen a ga minje tə wulen su doh sə Urəsalima sə biten re, anga dō sə njahay uda ataya nə fok bile sə Tawrita aya awan. ²⁶Əna wulen su doh a Mbərom tə dīdek

[¶]4:22 Ca pə Laataanooji 16.15.

[§]4:22 Ca pə Laataanooji 21.2.

**4:23 Ca pə Laataanooji 17.16.

a nà, Urəsalima hinen, winen à bagəbaga mburom ata awan. Winen nə may a mənuko, aday do saa njahay uda ataya nə tinen bile aya itəbay. ²⁷ Kawa winen mə vinde awan à Deftere a Mbərom ata, ta wa:

«Iken uwar a dərlay a anan, kula kə wahak dowan itəbay ata awan, aday kə dəmak way kawa uwar sə wahay ahay itəbay.

Taslay mivəl,

anga uwar a ma razl ata nà,

i njad̄ gwaslay ahay zal uwar a winen ta mbaz anahan mba ata awan.††»

²⁸ Mərak uno ahay, kwanay nə kawa Isiyaku, bina kə tərən wan a Mbərom ahay anga Mbərom kə zlapak anan. ²⁹ À alay ana İbrahimə ata dükwen, İsəmayel, wan ana Həjara sə wahay kawa uwar sa taa wahay ata, winen apan i bənan mbiyed̄ anà Isiyaku, wan a mə wahay a tə məgala sə Apasay Cəncan ata awan. Həna ata dükwen, matanan tə mənuko hwiya re. ³⁰ Əna mə vinde awan à Deftere a Mbərom inde nə natiya: «Razl anan uwar a bile ata ta wan anahan a təkə. Anga wan sə bile i pa 'am su doh ana bəbay itəbay. Sa saa pa tətə cəna, wan ana uwar sə pəzugoy.‡‡» ³¹ Natiya kutok, mərak uno ahay, mənuko nə wan sə uwar a bile ata itəbay, əna wan ana uwar aday winen bile itəbay ata kutok.

Kə tərən bile ahay bay

5 Almasihu kə təkək nuko à bile ana Tawrita sə Yahuda ahay wa, anga aday d̄ə tərə bile ahay sabay. Gen məgala lele, kə viren anan cəved̄ anə dowan sa ma kwanay à bile sə awan inde sabay.

² Nen Pol na jak ikwen ayak aday nà, kak a nak ikwen d̄o ahay t̄ə gədfak ikwen mədəndalas cəna, ata way ana Almasihu sa ga anga kwanay ata kə tərək

way kəriya awan. ³ Ni jak ikwen panan wa asa, kuwaya kə gədfak mədəndalas cəna, à gan bəlaray anə zek anahan sə d̄əfan apan anə 'am ana Tawrita ahay nə fok lele. ⁴ Kwanay d̄o sə bayak nə Mbərom i ca pikwen pa 'am anahan nə d̄o d̄idek aya anga kə d̄əfen anan apan anə Tawrita sə Yahuda ahay ata nà, kwanay tə Almasihu dükwen kə gəzlen. Ki njiden sumor a Mbərom sa gak uko sabay. ⁵ Manay ite, mə d̄əfan ide nà, anə luvon a Mbərom a saa tərə manay d̄o d̄idek aya tə d̄idek ata kutok. Mbərom i ga matanan nà, anga mə d̄əfak nga pə Yesu Almasihu coy. Wita nà, way a mi ba tə məgala sə Apasay a Mbərom ata awan. ⁶ Kak d̄owan a nə kə japak tə Yesu Almasihu cəna, kwa à ga nə winen ma gad̄ mədəndalas awan, kwa à ga nə winen ma gad̄ mədəndalas a bay, kə tərək way kərtek awan. Way məduwen a cəna, d̄əfuko nga pə Yesu awan. Adaf nga a mənuko ata i varak uko məgala sə pəlay d̄o a azar aya re.

⁷ À alay ata nà, ki gen ahay məgala lele. Sə gafak ikwen 'am sə pərəhan azar anə d̄idek ata nə wayaw? ⁸ Dowan a sa njak kwanay sa ga way matanan ata nà, Mbərom a sə ngamak ikwen pə cakay anahan ata bay asanaw? ⁹ Do ahay ta taa ja nà: «Wud̄ah mənjoek cəna, a zlambar anan nuko nə fok.» ¹⁰ A ga upo dükwen ki bayiken nə kawa nen, anga mənuko a fok d̄ə japay nə tə Bahay a mənuko Yesu Almasihu. Na san zle re, d̄owan a sa njak kwanay ata nà, kwa à ga nə winen waya, Mbərom i gan sariya.

¹¹ Mərak uno ahay, nen nə ni ga wazo ta sa jan anə d̄o ahay nà, gədfuko mədəndalas aday Mbərom i sa təma mənuko bay. Kak abay matanan nà, d̄o ahay ti bəno mbiyed̄ sabay, aday amac a Yesu sa mac pə d̄ədom ata i cəban atan sabay.

††4:27 Ca pə Esaaya 54.1.

‡‡4:30 Ca pə Laataanooji 21.10.

¹²Do sa njak kwanay sa ga way matanan ataya nà, u no nà suwan tã dëdasl anan zek a tinen mæzawal awan!

¹³Mërak uno ahay, Mbërom a ngamak ikwen aday kã tãren bile sã Tawrita ahay bay. Əna a nan sa ja nà, hëna ki mben apan sa ga way sã ubor si zek a kwanay ahay cukutok bay re. Əna pãlen zek ahay lele adëka, aday gen anan mer su way ì zek ahay re. ¹⁴Nga sa 'am a sã japay anan Tawrita fok cëna, hëna: «Pëlay anan dõ sã cakay su doh anak kawa iken sã pëlay anan nga anak ata awan.»[¶] ¹⁵Əna, kak kwanay apan ki rëcen zek ahay ta slan, kwanay apan ki pen zek ahay kawa way sã kibe ahay asa nà, gen anan ngatay ì zek a kwanay bina, ki saa sãdëken zek ahay kutok.

Apasay Cëncan a, tã mivël su dõ zënzen awan

¹⁶Na ja nà, Apasay Cëncan a â lagay kwanay tã cãved awan. Ki gen matanan cëna, ki pãrihen anan azar anà cãved sã ubor si zek a kwanay ahay sabay. ¹⁷Way ana ubor si zek su dõ sa gan may cëna, tã japay tã way mbala ana Apasay Cëncan a sa gan may ata bay. Way ana Apasay Cëncan a sa gan may ata ite dukwen, tã zlangar tã way mbala ana ubor si zek su dõ sa gan may ataya bay re. Way ataya cew maya nã tã ngãle nga ì zek ahay bay. Anga nan, kula ki gen anan way a kwanay sa gan may sa ga ataya bay. ¹⁸Kak sã lagay kwanay nà, Apasay Cëncan a cëna, mægala ana Tawrita inde pikwen sabay.

¹⁹Way ana ubor si zek sa gan may dõ ahay tã ga nã a san zek zle: vuwar, aján uho, aga mädigwed tã cãved ahay cara cara, ²⁰ahëran nga anà përa ahay, madan, anan idë ì zek ahay, atëre, sërak, aga mivël, abayakan way à nga anahan dëkdëk, agözla zek, 'am sã wan ba-

hay, ²¹ubor, avaway nga, agësle lelibay aya awan, aday aga way mænjadak aya matanan bayak awan. Na jak ikwen panan wa à alay ata awan, hëna ni mënahan ayak maza re: Do sa ga way matanan ataya nà, ti zla à bahay a Mbërom inde kulibay.

²²Əna way ana Apasay Cëncan a sa gan may â njahay à mivël su dõ inde ataya nà, asan zek, ataslay mivël, zay, munapanaw, lele, sumor, dïdëk, ²³anjahay sækëffe, aday agan nga anà zek. Tawrita nà, kã gafak anan 'am anà dõ sa ga way matanan ataya itëbay jiga awan. ²⁴Do ana Almasihu Yesu ahay nà, tã gucek anan way sã ubor si zek lelibay ataya à nga wa, kawa tã darak atan ayak pã dëdom mã zlëngad ata awan. ²⁵Sã varak uko sifa nà, Apasay Cëncan awan. Kak matanan cukutok nà, lele saa lagay mënuko pã cãved dukwen, winen a re. ²⁶Dë hëran nga anà zek bay, dã ga way sã cãban anà dõ a azar a bay, dã ga sërak pã dõ azar aya bay re.

Muko anan zek ì zek ahay

6 Mërak uno ahay, kã cinen anan anà dõwan a winen apan i ga ines cëna, kwanay aday Apasay a Mbërom a lavak ikwen nga ataya nà, men anan pã cãved lele awan asa, əna tã mivël sækëffe awan. Əna gen anan nga anà zek a kwanay aya awan. Bay nà, ki sa slihen uda re. ²Men anan zek ì zek ahay à dëce a kwanay ahay inde. Kak ka sak i gen matanan cëna, ata kã dëfen anan apan anà 'am a Almasihu a kutok.

³Kak dõwan a kã bayakak nã winen dõ mëduwen a aday winen dõ kãriya cëna, kã sapatak anan nga anahan. ⁴Kuwaya â ca pã azla anahan awan aday. Kak winen lele nà, ata i taslay anan mivël ti mer su way anahan a sa ga tã alay anahan awan, bina, anga a lavay anan mer su way ana-

[¶]5:14 Ca pã Farillaaji Lewiŋko'en 19.18.

han ta su do hinen ata bay. ⁵Kuwaya a tihen nga na, ana mer su way anahan a sa ga pa 'am a Mbərom, aday a fadan gugo ata awan. ⁶Dowan a winen apan i tətakan anan way ana do a Yesu ahay cəna, do a Yesu ataya tē gəzla anan way a tinen ahay fok tē dowan ata awan.

⁷Kē sapiten nga a kwanay ahay bay, dowan sa mba apan sə gəsle anan tē Mbərom na, ibay. Kuwaya i halan nga na, ana way anahan a sa casl ata awan. ⁸Kak a ga nə way sa zlan à nga i zek ahay dəkdek, i mac nə tē way ataya awan. Əna kak a ga nə way sa zlan à nga ana Apasay a Mbərom na, i mac itəbay, əna Apasay a Mbərom i varan sifa sa ndav bay ata awan. ⁹Kak matanan cukutok na, pərahuko anan azar sa ga way lele aya awan, dā ya nga bay. Anga kak da yak nga sa ga way a lele ataya bay cəna, à alay inde na, di saa njad anan way lele aya awan. ¹⁰Anga nan, həna na, alay a inde anga aday dā gan way lele aya ana do ahay fok, mə zakan a ana mərak a mənuko do sa daf nga pə Yesu Almasihu ahay ataya awan.

'Am mədakwidok aya awan

¹¹Ənga, cen pə way uno a sə vindek ikwen ayak a anaya aday, nə vindek ayak nə bərzlozlo tē alay uno awan.

¹²Sa gak ikwen bəlaray sa gad mədəndalas na, do sa gan may tē zlan à nga ana

do ahay fok ataya awan. Ta ga matanan na, anga aday tē njad dəce anga sə dakay anan amac a Yesu Almasihu pə dədom mə zləngad ata bay cəna coy. ¹³Kwa tinen aya dukwen, tē dəfan apan ana Tawrita ana Yahuda ahay bay re. A nan atan nə kwanay kē gəden mədəndalas anga aday tē həran nga i zek anga kə bənen atan à 'am wa. ¹⁴Nen ite na, ni həran nga ana zek na, si anga amac ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu pə dədom mə zləngad ata awan. Pi nen na, way sə daliyugo a anan ataya fok tē tərak kawa way kəriya aya awan anga amac anahan. Nen a dukwen, nə tərak kawa do ma mac a pa 'am sə way sə daliyugo ahay re. ¹⁵Kwa dowan a nə ma gad mədəndalas awan, kwa dowan a nə ma gad mədəndalas a itəbay, a ga awan ibay. Way sa mak uko zek cəna, təruko do wiya aya awan. ¹⁶Do sə pərahan azar ana way uno sa ja ataya, aday do a Yesu ahay à wulen ana Isəra'ila ataya dukwen, Mbərom a varan atan zay anahan, aday tē gan i zek wa.

¹⁷A ban pə həna anan wa cəna, dowan a sa bəno mbiyed tē awan sabay, anga vivay a pi zek uno həna ataya tē dakay anan nə nen do a Yesu coy. ¹⁸Mərak uno ahay, Bahay a mənuko Yesu Almasihu a gak ikwen sumor anahan ite. Amen.

Derewel a Pol sə vinden ayak anà dō sə

Efesus ahay

Adakay way pə deftere a anan

À alay ata nà, Efesus winen wulen su doh mēduwen awan. Pol a dakan atan anan ayak anjahay su dō a Yesu ahay kē tərak à səkəffe inde pə kərtek a nà, lele anga way a Yesu sa ga anga dō ahay ata awan. Kwa à ga nē tinen Yahuda ahay, kwa à ga nē tinen Yahuda ahay itəbay, tē tərak kərtek anga sləmay a Yesu Almasihu. Asa Pol a dakan atan anan ayak way sə gəzla anan pi zek wa anjahay kwakwa à atahasl inde ata awan, tē anjahay wiya hōna Apasay Cəncan a sa var ata awan. Matanan, Pol a dakan atan anan anjahay a wiya ata kutok.

Nga sa 'am ahay

Adazlan sa 'am ahay (1.1-23)

Almasihu winen apan i japay anan dō anahan ahay (2.1 - 3.21)

Anjahay su dō sə jiyjay ahay (4.1 - 6.24)

Aja 'am

1 Sə vindek ikwen ayak dērewel a anan nà, nen Pol, dō maslan a Yesu Almasihu, Mbərom sə walay, kawa anahan a sa zlan à nga ata awan. Nə vindek ikwen ayak anà kwanay dō a Yesu ahay à Efesus ata awan, kwanay dō sa daf nga pə Yesu Almasihu ahay aday mē japay a tē winen awan, ata re. ²Mbərom Bəbay a mənuko tē Yesu Almasihu Bahay a mənuko tē gak ikwen sumor aday tē varak ikwen zay a tinen.

Sumor a Mbərom sa gak uko tē alay ana Yesu Almasihu

³Həruko anan nga à Mbərom Bəbay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu. Anga bə Mbərom a kē dəfak puko alay sə bahay anahan tē way ahay cara cara, anga mənuko mē japay aya tē Yesu Almasihu. ⁴Mbərom a walay nuko dō anahan ahay nà, kurre daliyugo a dūkwen mē ndakay a fan bay. A walay mənuko nà, anga aday dē tēra dō anahan ma ga nga aya awan, aday dē tēra dō mən-jəna ines ahay pa 'am anahan a kutok. Mbərom nà, kē pəlak nuko wanahan, ⁵kwa hōna kabay, kà gak anan may sə tēra mənuko wan si zek anahan aya, ti mer su way a Yesu Almasihu sa ga. Wita nà, way anahan a sa gan may ata awan, a zlan à nga nē matanan.

⁶Mbərom a a ga matanan ata nà, anga aday dē hēran nga, anga sumor anahan a bayak a sa gak uko ata awan. A varak uko nē kəriya awan, anga mənuko mē japay aya tē wan anahan ləliwe ata awan. ⁷Winen kē bəmbadək ahay mənuko à alay a Fakalaw wa, tē mez anahan, aday kē pəsek uko anan ines ahay. Natiya, mənuko mē japay aya tē winen. Mbərom a kak uko anan ahay sumor anahan lele mēduwen ata nà, matanan. ⁸Winen kà gak uko sumor bayak a ta sə tēra mənuko dō kəlire^{§§} aya aday dō ma san way aya kutok. ⁹Natiya, a dəkak uko anan way anahan a abay mi dēf a kwakwa ata awan. Way a mi dēf a, way a Mbərom sa gan may sa ga ata nà, a kay anan ahay uho tē Yesu Almasihu. ¹⁰Way ata nà, alay a kà slak cəna i halan nga anà way ahay fok ù vo su dō kərtek, way sə bagəbaga mburom ahay, tē way sə daliyugo aya təkə fok. Aday Yesu Almasihu a kərtek i tēra bahay a pa nga sə way ataya fok.

§§1:8 Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

¹¹ Mənuke nà, də njadak magwagway sə sifa mbala ana Mbərom a sə lavay a zek kurre ata, anga mənuke mə japay a tə Yesu Almasihu. A walay mənuke nà, kurre, anga kà zlak anan à nga, anà winen awan. Mbərom a varak uko magwagway ata nà, anga a ga way ahay fok nə, kawa sa zlan à nga, ¹² aday do ahay tə həran nga anà mazlaḅ anahan anga mənuke. Manay nà, do sa lah sa ba Yesu Almasihu ataya awan. ¹³ Kwanay ite dukwen, kə jipen tə Yesu à alay a kə slənen ləbara sa 'am dīdek awan, ləbara mugom a mbala anà Mbərom sa tam anan do ahay ata awan. Anga kwanay kə dāfen nga pə Almasihu tə mivəl kərtek a nà, Mbərom dukwen a varak ikwen Apasay anahan Cəncan a kawa anahan a sə zlapay anan ata awan. Matanan, a dākay anan nə kwanay do anahan ahay. ¹⁴ Apasay anahan a sə varak uko kurre ata nà, a dākak uko anan dī i njad anan way a Mbərom a sə lavak uko anan zek à bahay anahan inde zanaka ata awan.

Pol a ga amboh anga do sə Efesus ahay

¹⁵ Anga nan kutok, nə ngəran anà Mbərom bayak a, anga kwanay. Bina nə slənek, kwanay apan ki dāfen nga pə Yesu Almasihu Bahay a mənuke hwiya, aday nə sləne dukwen, asan zek a kwanay inde bayak a anga do a Yesu ahay re. ¹⁶ Matanan, nen apan ni gan amboh à Mbərom anga kwanay cəna, nə mbədək anan à nga wa sə ngəran anga kwanay bay re. ¹⁷ Nen apan ni gan amboh anà Mbərom Bəbay a Bahay a mənuke Yesu Almasihu, winen do sə mazlaḅ, anga aday à varak ikwen kəlire, à kak ikwen zek, aday kə sənən anan acəkan. ¹⁸ Nen apan ni gan amboh asa re, anga aday à cədək ikwen anan abayak nga sa san magwagway anahan a sə ngamak ikwen apan ata awan. Aday kə sənən, magwagway a kwanay a saa

njad ata nà, way lele a sə zalay way ahay fok, i varak ikwen anan. Ki njiden anan pə kərtek a tu do a Yesu azar aya fok.

¹⁹ Na ga amboh asa re nà, anga aday kə sənən anan məgala anahan. Tə məgala ata nà, i mak uko zek anà mənuke, do sa daf apan nga ahay. Mbərom a kay anan ahay məgala anahan ata uho nà, ²⁰ ta sə slabakay anan ahay Yesu Almasihu à məkə wa, aday ta sə varan man sə njahay sə mazlaḅ pə cakay anahan à mburom ata awan. ²¹ À man ata kutok, Yesu a lavan nga anà maslay a Mbərom ahay fok, tə bahay a tinen aya təkə fok, tatə məgala sə way ahay fok, tə mazlaḅ a tinen aya təkə fok re. Sləmay anahan a ndar à man ata nà, zal sləmay ahay fok, kwa həna, kwa pə uho sa nay ata dukwen, sləmay saa zalay anahan nà, ibay re. ²² Mbərom kə varak anan anan way ahay fok à alay anahan inde, natiya Mbərom a daf anan bahay a pa nga sə way ahay fok, aday bahay a pa nga su do anahan ahay re. ²³ Do anahan ataya nà, tə tərak zek ana Almasihu awan, aday sə njahay i zek anahan ata inde nà, winen, kawa anahan sə njahay à kwa ma inde anaw ata fok, aday kwa aha fok ata re.

Sumor a Mbərom sə varan sifa anà do ahay

2 À alay ata nà, kwanay kawa do ma mac aya pa 'am a Mbərom, anga ki gen ahay way lelibay aya awan, kwanay do mi nes aya re. ² Kə pərihen anan ahay azar nà, anà cəved su do sə daliyugo ahay. Kə dāfen anan ahay apan anà bahay sə apasay lelibay aya awan, winen sa ga bahay pa nga sə apasay ahay à wulen ana atə bagəbaga mburom tə daliyugo ata awan. Sa ga mer su way həna à wulen ana do sə dāfan apan anà Mbərom bay ataya dukwen, apasay a lelibay ata re. ³ À alay ata nà, mənuke a fok dukwen dā gak ahay way lelibay aya kawa do ataya re, də pərahak anan ahay azar anà

ubor si zek a nuko ahay. Da gay ahay nə way sa zlan à nga anà abayak nga a mənuko ahay dəkdek. Anga mer su way a mənuko ma gay a lelibay ataya nà, abay Mbərom i ga puko mivel kawa anahan sa ga pu do a azar ataya fok re.

⁴Əna cəkəbay matanan bay, adəka nà, mənuko da gak anan i zek wa anà Mbərom, kə pəlak nuko cəvedabay.

⁵Kwa abay mənuko kawa do ma mac aya anga ines a mənuko ahay dəp nà, kə varak uko sifa wiya awan. À sifa ata inde nà, mənuko mə japay a tə Yesu Almasihu. A tam kwanay nə ta 'am kəriya awan, anga sumor anahan.

⁶Mbərom a kə slabakak nuko à amac wa pə kərtek a tə Yesu Almasihu awan, anga mənuko mə japay a tə winen. A varak uko man sə njahay à mburom pə cakay anahan pə kərtek a tə Yesu Almasihu.

⁷Mbərom a gak uko sumor ata tə alay ana Yesu Almasihu nà, sə dəkay anan pa sə viyviya a nə, sumor anahan a zalay way ahay fok. ⁸Mbərom a tam kwanay nà, ta 'am kəriya awan, anga kə dəfen nga pə winen, bina anga lele sə awan a kwanay a inde ata bay. A gak ikwen sumor ata ⁹pi mer su way a kwanay lele aya bay nà, angamaw? A ga nà, anga aday dowan à sa njad sə zlapay anan bay fok. ¹⁰Mbərom a ga matana aday nà, anga mənuko aya dukwen, mer su way anahan aya awan. A təra mənuko do wiya aya nə tə alay a Yesu Almasihu, anga aday dā njad sa ga mer su way lele aya kutok. Mer su way a lele ataya nà, Mbərom a a lavay anan zek nà, kurre, anga aday dā njad sa ga atan.

Də tərak zek kərtek a tə Yesu Almasihu

¹¹Əna bayiken pə anjahay a kwanay à alay ata aday. Kwanay nà, Yahuda ahay bay, kwanay do su kon azar aya awan. Yahuda ahay ta ca pikwen nà, kwanay ma gad mədəndalas aya itəbay.

Anga ta jan anà nga a tinen nà, tinen do ma gad mədəndalas aya awan. Cəkəbay aday agad mədəndalas a tinen ata nə sə sluwed si zek dəkdek. ¹²Matanan, na jəka bayiken pə anjahay a kwanay a à alay ata aday nà, anga à alay ata nə kwanay do dəren dəren aya pi zek wa tə Almasihu. Kwanay mədurlon aya à wulen sə Isəra'ila ahay inde. Mbərom a ban 'am ta sə zlapan anan tə way anà Isəra'ila ataya nà, kwanay uda ibay. Awan a a kwanay a inde ite kə dəfen anan ahay ide nà, ibay. Bina kwanay mə njahay aya pə daliyugo, aday kə sənən Mbərom bay re. ¹³À alay ata nà, kwanay abay dəren pi zek wa tə Mbərom, əna həna kutok nə kwanay mə japay aya tə Yesu Almasihu, anga kə mbədak anan mez anahan. Həna kwanay bəse tə Mbərom kutok.

¹⁴Həna nà, Almasihu kə varak uko zay anà mənuko a fok, anga tə amac anahan nà, kə mbəzlak a wa jal sə sədək a sə gəzla Yahuda ahay pi zek wa tə zahav a azar aya ata awan. Winen nà, zay a həna à mamasl a nuko inde ata kutok. ¹⁵Aday a mbazl anan wa məgala ana Tawrita pi zek ta nga sa 'am anahan aya awan. Matanan, a japay anan Yahuda ahay pi zek tə zahav azar aya, a təra atan kərtek kutok. Tə tərak zahav wiya awan anga ajapay a tinen tə Yesu Almasihu, a zlah anan məlmal a tinen, tə njadək zay à wulen a tinen. ¹⁶Anahan sa mac pə dədom mə zləngad ata nà, kə zəbak anan ana ide à wulen a tinen wa, a japay anan zahav ataya, tə təra zahav kərtek, aday a zlah anan məlmal ana zahav ataya tatə Mbərom a kutok. ¹⁷A nay ahay pə daliyugo nà, sə dəkay anan nə zay inde anga manay Yahuda ahay, do a bəse tə Mbərom ataya awan, aday zay inde anga kwanay do su kon aya azar a, kwanay abay dəren tə Mbərom ataya re. ¹⁸Anga winen kutok, na wa mənuko a fok dī mba apan sə hədek pə cakay

a Mbərom Bəbay a mənuko tə gədan sə Apasay Cəncan a kərtek a ata awan.

¹⁹ Anga nan kutok, kwanay kə tərən mbəlok ahay kabay mədurlon ahay sabay. Kwanay à gulom su doh a Mbərom inde kawa do a Yesu azar aya re. Kwanay wan sə agay ahay kutok.

²⁰ Anga nan re, kə tərən kon aya həna mi dezl aya à dədon su doh a Mbərom inde ataya awan. Doh ata nà, saray anahan ma pak a dükwen tu do maslan a Yesu ahay aday tu do maja'am a Mbərom ahay re. Yesu Almasihu a ta nga anahan a sə tərə kon sə mide awan. ²¹ Anga winen a kutok, a mbazl bay, a tavay lele, aday winen apan i jubay, i tərə doh sə mazlaḅ a Mbərom cəncan awan, aday Bahay Mbərom i njahay uda awan.

²² Kwanay nà, mə japay aya tə winen. Anga nan, kwanay nà, kon a mə baslay aya i zled su doh ata inde, aday Apasay a Mbərom i njahay ù doh ata inde kutok.

Mer su way a Pol sa ga anga do su kon azar aya awan

3 Anga nan kutok, nen Pol do si mer su way ana Yesu Almasihu, nen à dangay həna nà, anga kwanay do su kon azar aya awan. ² Ba kə slənen anan coy asanaw, Mbərom kə varak uno mer su way sə dəkak ikwen anan sumor anahan ma ga awan anga kwanay. ³ Mbərom kə təbak uno anan ide pə way anahan abay mi der a ata awan. Həna, na jak ikwen ayak pənan mənjoek. ⁴ Kwanay apan ki jingen 'am uno a anan nà, ki i sənən ide uno kə təbak sa san way a Mbərom a mi der a pə Yesu Almasihu ata awan.

⁵ Kwakwa ata nà, Mbərom kə kak atan anan ahay uho anà do ahay bay. Əna həna kutok, tə alay ana Apasay Cəncan awan, kə kak anan ahay uho lele anà do maslan anahan cəncan aya awan, aday anà do maja'am anahan ahay re. ⁶ Way a abay mi der ata nà, həna kutok: Way

a Mbərom a sə zlapan anan abay ana Yahuda ahay dəkdek ata nà, kwanay do su kon azar aya dükwen ki njiden anan ite re. Kwanay tə Yahuda ahay kə tərən nə zahav kərtek. Aday way a Mbərom sə zlapay anan i varan anà do a Yesu Almasihu ahay ata nà, i varak ikwen anan re. Way ataya fok, kə njiden atan nà, anga kə dəfen nga pə ləbara mugom awan.

⁷ Mbərom kə gak uno sumor, ta sə vuro mer su way anahan sə dakan atan anan ləbara mugom ata anà do ahay tə məgala anahan. ⁸ Nen nà, do ma va alay i zek a à wulen su do a Yesu ahay inde fok. Tə winen ata təkə dükwen Mbərom kə gak uno sumor sə vuro mer su way sə dakan anan anà do sə pəra ahay, zlile sə way a lele aya à Yesu Almasihu inde ata awan. Zlile sə way ata nà, məduwen awan, dowan i mba apan sa ndav anan wa sa san anan bay. ⁹ Mbərom kə gak uno sumor asa, sa kay anan ahay à jiy-jay anahan inde nà, way a mi der ata i ga zek nə kəkəməw. Mbərom do sə ndakay way ahay fok ata, a der anan way ata kurre. ¹⁰ Əna həna nà, Mbərom kə kak anan ahay way a mi der ata tə alay ana do a Yesu ahay, anga aday maslay a Mbərom ahay tə bahay a tinen ahay à bagəbaga mburom inde ata, t̄a san kəlire a Mbərom inde pə way ahay fok.

¹¹ Mbərom a ga anan. Aday a ga anan way ata tə alay ana Yesu Almasihu, Bahay a mənuko. ¹² Natiya awan, mənuko mə japay a tə Yesu Almasihu, aday da daf nga pə winen re. Anga nan, di mba apan sə hədek pə cakay a Mbərom mən-jəna ajəjar kutok. ¹³ Nen apan ni gak ikwen amboh, mbac à saa slahay pikwen wa anga dəcə uno ahay sa ga anga kwanay ata bay. Dəcə uno ataya t̄ə gəbak ikwen ahay adəka nà, ataslay mivəl, anga dəcə ataya ti mak ikwen zek bayak awan.

Asan zek ana Yesu Almasihu anga mənuko

¹⁴ Anga nan kutok, həna nen apan ni gan amboh anà Mbərom Bəbay a mənuko anga kwanay tə mivəl kərtek awan. ¹⁵ Zahav su dō anahan ahay fok, kwa à bagəbaga mburom, kwa pə dāliyugo, Mbərom winen bəbay a tinen fok. ¹⁶ Nen apan ni gan amboh nà, anga aday Apasay anahan à varak ikwen məgala à mivəl a kwanay inde sə pərahan azar anà cəved anahan. Anga winen bahay sə mazlaḅ, məgala inde apan. ¹⁷ Na gan amboh dükwen, aday Yesu Almasihu à njahay à mivəl a kwanay inde sə coy anga kə dəfen apan nga. Na gan amboh asa nà, anga aday kə sənən zek ahay à asan zek a Mbərom inde. Ki gen matanan nà, ki tərən dō məgala aya awan, kawa dədazl sə way ma ha sləlay a lele ata awan, aday kawa doh ma pak saray a lele ata re. ¹⁸ Matanan, kwanay tu dō a Yesu ahay fok ki njiden məgala sa san asan zek ana Almasihu anga mənuko. Kwa aha, kwa siwa, kwa kəkəma fok, asan zek anahan nà, inde tə mənuko hwiya. ¹⁹ Na gan amboh asa re, anga aday kə sənən asan zek ana Almasihu, way a sə zalak uko məgala sa san anan cərah ata awan. Ata nà, Mbərom i rah kwanay tə way a ma rah aya à winen inde ata awan.

²⁰ Mbərom a, dō sa mba pə way ahay fok ata, i ga way zal mbala anà mənuko sa mba apan sə bayak, kabay sə cəce panan ataya awan. I ga nə tə məgala anahan a sa ga mer su way a à mivəl a nuko inde ata re. ²¹ Həruko anan nga, anga mer su way anahan a ma ga məduwen ataya à wulən su dō anahan ahay inde tə alay ana Almasihu Yesu ata awan. Həruko anan nga pa sə viyviya awan. Amen!

Təruko zek kərtek

4 Natiya awan, həna nen à dangay nà, anga nen dō si mer su way ana Yesu Almasihu. Anga nan, u no sa jak ikwen ayak həna nà, azla a kwanay à ga nə kawa tədə ana dō a Mbərom mə ngamay aya ata acəkan. ² Kawa sa ja nà, nihen a nga a kwanay à məndak səver. Tərən dō səkəffe aya awan, dō sə munapanaw ahay, aday səmen anan anà way ahay à wulən a kwanay inde tə asan zek awan. ³ Rəzlen anan à nga wa, anga aday ajapay ana Apasay a Mbərom sə varak uko ata à nes bay. Zay à tərək ikwen libər sə japay kwanay awan. ⁴ Dō a Yesu ahay nà, tə tərək zek ana Almasihu a kərtek, aday zek ata dükwen kərtektəkke coy. Apasay Cəncan a dükwen, winen kərtektəkke. Way a Mbərom a sə ngamak ikwen apan ata dükwen aday kə dəfen anan ide ata nà, winen kərtektəkke re. ⁵ Bahay a mənuko a dükwen kərtektəkke, adaf nga a mənuko pə Mbərom dükwen kərtek a re. Aday bəptisma a mənuko sa ga ata dükwen, kərtek a re. ⁶ Də həran nga dükwen anà Mbərom a kərtek a ata awan, winen Bəbay sə dō ahay fok. Winen Bahay a pa nga sə dō ahay fok. Winen apan i ga mer su way tə dō ahay fok, aday winen mə njahay a à dō ahay inde fok re.

⁷ Mənuko fok də njadək məgala sa ga mer su way kawa sa zlan à nga anà Almasihu, dōwan a sə varak uko anan ata awan. ⁸ Anga nan, ɓa mə vinde awan à Deftere a Mbərom inde kwakwa nà, natiya:

«À alay anahan sa ján way anahan à mburom ata nà,
a mbasay pu dō manide anahan ahay,
a ra anan dō ma ban ataya à alay,
aday a varan məgala anà dō ahay kutok.*»

*4:8 Ca pə Jabuura 68.19.

⁹Aday 'am a «a ján way anahan à mburom» ata, a nan sa ja nə maw? Kawa sa ja nà, ba kə dazak ahay kurre pə daliyugo dezl à məke. ¹⁰Aday dōwan a sə dazay ahay à mburom wa pə daliyugo ata nà, winen dōwan a sa ján way anahan kwa à bagəbaga mburom anga aday à rah anan wa way ahay fok kutok.

¹¹Aday sə gəzlan məgala si mer su way anà dō ahay fok dukwen, winen awan. A varan anà dō azar aya awan, məgala sə təra dō maslan ahay, anà dō hinen ahay, məgala sə təra dō maja'am a Mbərom ahay, anà dō hinen ahay, məgala sə dakan anan ləbara mugom a anà dō ahay, aday anà dō azar aya ite, məgala sə njahan pa 'am wa anà dō ahay ta sə tətakan atan anan way anà dō ahay re. ¹²A gəzla məgala ata matanan ata nà, anga aday dō ataya tã man zek anà dō a Yesu azar aya fok sa ga mer su way a Mbərom. Ata dō a Yesu ahay, kawa sa ja nà, zek ana Almasihu awan, i zla pa 'am pa 'am, ¹³hus mənuko a fok dī təra dō mə japay aya pə kərtek a à cəved sa daf nga pə Yesu Wan a Mbərom, aday sa san winen a kutok re. Ata dī təra dō a ma san nga aya awan, aday anjahay a mənuko jiga i təra kərtek a tə ana Almasihu a kutok.

¹⁴À alay ata nà, dī təra kawa gwaslay ahay sabay. Aday atətak way mungwalay aya i mba apan sa bal mənuko kawa kwalalan, aday mad sa ga anan alay pa nga sə a'am ata sabay re. Do sə wurwer ahay ti mba apan sə dursak uko nga sabay re. ¹⁵Əna sənuko zek ahay, juko anan dīdek sa 'am a Mbərom anà zek ahay adəka. Matanan, mənuko apan dī təra dō mə jəra aya kawa Almasihu awan, winen pa nga a nuko fok. ¹⁶Mənuko nà, zek ana Almasihu. Sə japay anan hawal si zek ahay pə kərtek a nà, winen awan. Dī ga a minje ti zek su dō nà, anga hawal si zek ahay fok ta ga mer su way nə pə kərtek awan. Ata zek

dukwen i har lele. Matanan re, dō ana Almasihu ahay tə pəlak zek ahay nà, ti har pə cəved a Mbərom fok lele.

Anjahay wiya awan, anga mənuko mə japay aya tə Almasihu

¹⁷Natiya həna 'am a inde məduwen a nen apan ni jak ikwen anan ayak tə sləmay ana Bahay a mənuko. U no nà, gen anan nga anà 'am a anan lele: Kà sa pərihen anan azar anà azla su dō sə pəra ahay bay, anga abayak nga a tinen a nà, pə way kəriya aya awan. ¹⁸Abayak nga a tinen a nà, i idə zənzen a inde. Tinen ta san pa 'am sə sifa a Mbərom sa var ata bay, anga asəder a tinen pa 'am anahan. ¹⁹Waray a gan atan sa ga mer su way lelibay aya bay jiga awan. Ta var anan nga a tinen sa ga nà, way sə ubor si zek a tinen ahay dəkdek, aday tə pərahan anan azar dukwen anà way sə mivəl a tinen ma ga waray aya dəkdek re.

²⁰Əna kwanay nà, kə tətiken pə Almasihu wa nà, anjahay matana ata bay. ²¹Na san zle, kə slənen anan ləbara anahan, kə təmihen anan re. Aday tə tətakak ikwen anan way dīdek aya awan, way dīdek aya mbala ana Yesu Almasihu. ²²Tə dəkak ikwen anan nà, sə mbəsak anjahay a kwanay a sə kwakwa lelibay ataya awan. Anga anjahay a kwanay sə kwakwa ata nà, kə nəsək a mivəl a kwanay anga ubor si zek sa njak kwanay ahay. ²³Həna nà, mbəsiken anan abayak nga a kwanay ahay, anga aday Apasay a Mbərom à mbədahak ikwen anan mivəl. ²⁴Pərihen anan azar anà azla wiya awan, anga Mbərom a kə tərak kwanay dō wiya aya ma ga minje aya tə winen awan, anga aday kə tərən dō dīdek aya, dō sa ga way tə cəved aya awan, dō cəncan aya re.

²⁵Anga nan kutok, həna nà, kə gəden mungwalay sabay. Jen anan i zek ahay nà, 'am dīdek awan, anga mənuko də japak pi zek kərtek awan. ²⁶Way kə

cəbak ikwen nà, kâ sa gen mivel aday sa ga way lelibay aya bay. Pac i sa slahay ù doh nà, way a sə cəbak ikwen ata nà, â ndalay. ²⁷ Bina kâ sa mbiken anan cəved anà Fakalaw sa ga mer su way à kwanay inde bay. ²⁸ Kak do sə akar inde à wulen a kwanay nà, â mbəsak akar nə səfek. Â rəzlan à nga wa sa ga adəka nà, mer su way lele awan. Ata i njad anan way, aday winen dukwen i mba apan sa man zek anà do aday way a kəcan atan ataya ite. ²⁹ Kâ nəsən anan 'am anà zek ahay bay. Jen anan i zek ahay nà, 'am lele aya, təde sa man zek anà do sa pak sləmay ahay. ³⁰ Way sə cəban anà Apasay a Mbərom Cəncan ata nà, kâ si gen bay, anga Mbərom a ga pikwen vivay anahan sə dəkay anan kwanay do anahan ahay nə tə winen awan. I sa tam kwanay pa sə viyviya dukwen, tə winen a re. ³¹ Kâ dəfen 'am ahay pə mivel bay. Awan â sa cəbak ikwen bay. Kî gen mugo bay re. Kâ sa ngərzen pi zek ahay bay, aday kâ sa gənihen anan i zek ahay bay re. Aday kâ si gen anan sədək i zek ahay sabay jiga awan. ³² Matana awan, gen anà zek ahay adəka nà, way sumor aya awan. Sənen zek ahay re, aday pəsən anan anan ines i zek ahay, kawa ana Mbərom a sə pəsək ikwen anan anga Yesu Almasihu ata awan.

Anjahay à jiyjay a Mbərom inde

5 Kwanay nà, wan a Mbərom ahay, aday a pəlay kwanay re ata awan. Anga nan, sumor a nà, anjahay a kwanay â ga minje tə ana Mbərom awan. ² Gen asan zek kwa siwa siwa fok, kawa ana Yesu Almasihu a sə pəlay mənuko ta sa mac anga mənuko ata awan. A var anan sifa anahan kawa way ma gad dundo awan, mə varan a anà Mbərom, aday a zlan à nga à Mbərom re ata awan.

³ Həna nà, kwanay kə tərən do a Yesu ahay coy. Anga nan, way lelibay aya kawa adah uho, way ma ga waray azar

aya awan, awahay ubor pə way sə do ahay fok nà, dowan â sa slaf sləmay a à wulen a kwanay inde kwa mənjoek bay. ⁴ Aday asa, dowan â sa nes 'am bay, dowan â sa cəcap 'am bay, aday dowan â sa kəlap 'am lelibay aya kəriya bay re. Sumor a nà, miresl a kwanay ahay tə ngəran anà Mbərom adəka. ⁵ Kə sənən apan zle, do sa dah uho ahay, tu do sa ga way ma ga waray ataya fok nà, ti njad sə njahay à bahay ana atə Almasihu tə Mbərom inde bay. Do sə wahay ubor pə way sə do ahay ahay dukwen, ti canan pə ide wa anà bahay a Mbərom bay jiga re. Anga way a tinen a sə wahay apan ubor ata a zlan atan à nga zal zek a Mbərom awan, tə dəfan apan nə kawa way sə pəra a tinen.

⁶ Anga nan, kâ sa bənen anan à 'am wa anà do sa njak kwanay ta 'am sə mindel ahay ata bay. Bina Mbərom a ga mivel pu do sa ngam sə təma 'am anahan bay ataya nà, anga jəba sə way a tinen a sa ga sə mindel ataya awan. ⁷ Matana kutok, jəba su do ataya nà, kâ sa jipen tə tinen a bay jiga awan. ⁸ Â alay ata nà, kwanay i ide zənzen a inde. Əna həna kwanay i ide jiyjay a inde, anga ajapay a kwanay tə Bahay a mənuko Yesu. Anga nan, anjahay a kwanay â təra nà, anjahay su do sə ide jiyjay ahay kutok. ⁹ Na ja matana ata nà, anga way sumor aya awan, tə way lele aya pa 'am a Mbərom, aday tə way didek aya fok, ta nay ahay nə i ide jiyjay ata wa. ¹⁰ Gen anan may sa san nə way sa zlan à nga anà Bahay a mənuko ata awan. ¹¹ Kâ sa jipen tu do sa ga way sə ide zənzen ataya bay jiga awan. Anga way a tinen a sa ga ataya nə, way kəriya aya vərre. Sumor a nà, ten patan Mbərom adəka. ¹² Anga way a tinen a sa ga ataya nà, kwa sə sləfan sləmay dukwen, dī ngam bay, anga way ataya nə ma ga waray aya tə mindel. ¹³ Bina kak da tak patan Mbərom nà, way a tinen a ma ga lelibay ataya ti kay

uho à jiyjay a inde. ¹⁴Bina way ma kay a uho nà, idé jiyjay i ca anan uho. Anga nan, dá wa: «Iken dō ma njak ahan awan, pədek bidaw?

Slabak à amac wa, aday Almasihu i kak anan jiyjay anahan kutok.»

¹⁵Anga nan kutok, sənen pə guter anga anjahay a kwanay â sa ga kawa ana dō sa san awan bay ataya bay, əna kawa su dō ma san way aya awan. ¹⁶Kâ sa nəsən anan alay a kəriya a bay. Gen nə mer su way lele aya kwa siwa fok, anga alay a həna nuko uda ata nà, lelibay awan. ¹⁷Matanan, kâ sa tərən dō mindel aya bay, əna sənən way a Mbərom sa gan may kî gen ataya awan. ¹⁸Kâ sa viwen nga tə mahay bay, anga ki i nəsən anan sifa a kwanay. Suwan Apasay a Mbərom â rah à mivel a kwanay inde. ¹⁹Gen ara sa man zek ì zek ahay à wulen a kwanay inde, tə ara sə zambad anan Mbərom, tə ara sə həran nga anà Mbərom, aday tə ara kawa ana Apasay a Mbərom a sə tətakak ikwen anan ataya fok. Həren anan nga anà Bahay a mənuko. Gen anan ara tə mivel kərtek awan. ²⁰Ngəren anan anà Bəbay Mbərom kwa pa ma fok, kwa siwa fok, tə sləmay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu.

Anjahay a mungol tə uwar à gulom su doh inde

²¹Dəfen anan apan ì zek ahay à wulen a kwanay inde lele, anga kwanay dō sə dəfan apan anà Almasihu ahay.

²²Kwanay uwar ahay, dəfen anan apan anà mbaz a kwanay ahay lele. Matanan i dakay anan kwanay kə dəfen anan apan anà Almasihu. ²³Anga mbaz a lavan nga anà uwar, kawa Almasihu winen apan i lavan nga anà dō anahan ahay ata awan. Pu dō ana Almasihu ahay nà, winen nə nga awan. Dō anahan ataya

nə tə tərak zek anahan awan, aday i tam atan. ²⁴Natiya kutok, kwanay uwar ahay, dəfen anan apan à mbaz a kwanay ahay à kwa ma inde anaw fok, kawa dō ana Yesu Almasihu ahay sə dəfan apan ata re.

²⁵Kwanay mungol ahay ite, pəlen anan uwar a kwanay ahay kawa ana Almasihu sə pəlay anan dō anahan ahay ata awan. Almasihu nà, a pəlay anan dō anahan ahay, kə varak anan sifa anahan anga tinen. ²⁶A var anan sifa anahan anga aday dō anahan ataya tə təra cəncan aya awan. Kə banak atan tə a'am aday ta 'am anahan. Kə banak atan anga aday tə təra cəncan aya pa 'am a Mbərom. ²⁷Ata nà, ti tavay pa 'am a Mbərom nà, tə mazlab awan, tinen mən-jəna ines. Kwa way lelibay a sa nes atan dukwen, â ga inde patan ibay re. Dō anahan ahay adəka nà, tə tərak cəncan aya awan, tinen mən-jəna mungok ahay kutok. ²⁸Matana kutok ite re, mungol â pəlay anan uwar anahan kawa winen sə pəlay anan zek anahan ata awan. Dō kə pəlak anan uwar anahan nà, wita a pəlay nə zek anahan awan. ²⁹Tə didək a nà, dōwan kula kà nak anan idé ì zek anahan nə ibay. Adəka nà, i ba anan zek anahan lele ta sə varan way sa pa anà zek. Yesu Almasihu winen apan i gan nga anà dō anahan ahay nà, matana kutok. ³⁰Anga mənuko fok də tərak hawal si zek anahan aya awan. ³¹Deftere a Mbərom a ja nà: «Anga nan, dō mungol a i mbəsak anan bəbay anahan tə may anahan, i hədek pə cakay ana uwar anahan. Cew maya a tinen a ti təra nà, zek kərtektəkke coy.†» ³²'Am a Deftere sa ja ata nà, way məduwen a mi dər a uda awan. Əna pi nen nə Deftere a ja 'am a anan nà, pə Almasihu tu dō anahan ahay. ³³Aya əna, 'am ata həna ma ja dukwen anga kwanay re. Matana həna, kuwaya â pəlay anan

†5:31 Ca pə Laataanooji 2.24.

uwar anahan kawa winen sə pəlay anan zek anahan ata awan. Aday uwar dukwen â dəfan apan anà mbaz anahan lele re.

Gwaslay ahay tə bəbay a tinen ahay

6 Kwanay gwaslay ahay, bənen anan à 'am wa anà bəbay a kwanay ahay tə may a kwanay ahay, kawa ana Bahay a mənuko sa gan may ata awan. Wita nà, way aday təde a zla apan dō a Yesu ahay tã ga anan ata awan. ²'Am a Mbərom a ja nà: «Dəfan apan anà bəbay anak tə may anak.»³ Wita nà, nga sa 'am mama'am a mbala a Mbərom sa var ta sə zlapak uko apan tə way inde ata awan. ³'Am anahan a sə zlapak uko anan ata nà, natiya: «Kak kə dəfak atan apan nà, ngama i tərak, ki ga zile pə daliyugo.» ⁴Kwanay bəbay ahay ite, kã si gen way sə cəban anà gwaslay a kwanay ahay bay, əna jen atan pə akəta, aday tətiken atan anan way nà, kawa sa zlan à nga anà Bahay a mənuko ata awan.

Bile ahay tə bahay a tinen ahay

⁵Kwanay bile ahay, dəfen anan apan anà bahay a kwanay ahay həna pə daliyugo ata awan, bənen atan à 'am wa tə ajəjar a kosl kosl jiga awan, kawa kə dəfen anan apan nə anà zek ana Almasihu awan. ⁶Dəfen atan apan wahan anga sa jəka ti dəfak ikwen ide ata bay, kabay anga sa zlan atan à nga ata bay. Əna gen mer su way a kwanay nà, anga sa zlan à nga à Mbərom aday tə mivəl kərtek aya awan, anga kwanay nə bile ana Almasihu ahay. ⁷Gen mer su way nà, tə ataslay mivəl a, kawa ki gen anan mer su way nə anà Bahay a mənuko, bina anà dō zənzen a bay. ⁸Sənen apan lele: Kwa iken bile, kwa iken bile bay fok nà, ka gak mer su way lele

aya cəna, Bahay a mənuko i varak apan magwagway anahan a way anahan.

⁹Kwanay bahay ahay ite, gen anan nga anà bile a kwanay ahay tə cəved awan. Mbəsiken 'am sə kətəbar atan à alay wa re. Anga kə sənen apan zle, kwanay tə tinen a təke fok nà, dō sə lavak ikwen nga inde kərtek à mburom. Winen nà, a ca pikwen fok hərrə à alay kərtek a wa.

Way sə alay su dō a Yesu ahay

¹⁰Həna kutok nà, tərən dō gədan aya njənnjan, mə tavay aya lele tə məgala ana Bahay a mənuko. ¹¹Təmihen way sə alay a Mbərom sə varak ikwen ataya à alay inde, anga aday sə tavan pa 'am anà wurwer ana Fakalaw. ¹²Anga vərəm a nuko saa ga ata nà, dī ga nə tu dō zənzen aya bay. Dī ga vərəm ata nà, tə apasay lelibay aya aday tə bahay a tinen aya təke re. Tinen tə lavan nga anà daliyugo a anan həna mi nes ata awan. Aday vərəm a mənuko asa nà, tə way lelibay aya à wulen ata ana bagəbaga mburom tə daliyugo ata awan. ¹³Anga nan kutok, ren way sə alay a Mbərom sə varak ikwen ata à alay inde, anga luvon a manide ata kà nak ahay pikwen sa naa pa kwanay. Tərən pa 'am nà, dō mungol aya awan. Husen anan vərəm a kwanay, ki men anan wa bay jiga awan. ¹⁴Matanan, həna nà, liven zek, tiven nà, mungol mungol a kutok. Didek a Mbərom i tərə kawa zana ma ban a à zar kutov dərkat ata kutok. Way lele aya pa 'am a Mbərom ti tərak ikwen kawa palalam sə njamde pə dəginegine. ¹⁵Alavay zek a kwanay sə dəkay anan ləbara mugom a sə varan zay anà dō ahay fok ata i tərak ikwen kawa təkarak à saray a kwanay ahay inde. ¹⁶Kwa siwa fok, dəfen nga pə Yesu tə mivəl kərtek awan. Ata i tərak ikwen mbaray sə kə-

³6:2 Ca pə Gurtaaki 20.12; Tooktaaki Tawreeta 5.16.

caw pikwen wa gadam ana Fakalaw sə mbalay kwanay ataya awan. Kwa gadam ataya tinen tə uko aya dəp nà, mbaray ata i mbacay anan.¹⁷ Mbərom kə təkak kwanay. Dəfen apan nga aday i təkak ikwen dugwala à nga a kwanay inde. Bənen anan 'Am a Mbərom nə lele, i təkak ikwen kawa maslalam ana Apasay sə varak ikwen ata awan.

¹⁸ Gen anan amboh à Mbərom tə mivəl kərtek a kwa siwa siwa fok, kawa ana Apasay anahan a sa taa đakak ikwen anan ata awan. Gen anan amboh à Mbərom sə cəce pənan wa way ahay cara cara. Kā sa nəkən anan ahan sa ga amboh matanan ataya bay, liven zek lele. Matanan gen amboh anga đo a Yesu ahay fok re.¹⁹ Gen amboh anà Mbərom anga nen, aday à vuro cəved sa ja anan 'am anahan, aday nê đakay anan ləbara anahan mugom a mənəna ajəjar. Əna nê đakay a nà, way a Mbərom mi đer aya sə đuko anan ata fok.²⁰ Nen à dangay nà, anga Yesu kə slənak nen sə đakay anan ləbara mugom a pə winen awan.

Matanan, gen anan amboh à Mbərom anga aday nê đakay anan 'am anahan ata cərah mənəna zlawan, kawa təde abay nê đakay anan ata awan.

Pol a jan 'am anà đo ahay

²¹ Na gan may həna nà, kə sənən anjahay uno ti mer su way uno à man a anan ata ite. Tikikus nà, məkak uno, car uno re, aday winen đo sa ga mer su way ana Bahay a mənuko tə mivəl kərtek awan. I mak ikwen anan ləbara uno ahay fok.²² Anga nan, həna nen apan ni slənak anan ayak à man a kwanay, saa đakak ikwen anan ləbara a manay ahay fok. Ata aday i mak ikwen a mivəl ù doh lele kutok.

²³ Atə Bəbay Mbərom tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko, tē varan anà məkak ahay nə zay, asan zek, tə məgala sə adaf nga a tinen pə Yesu.

²⁴ Sumor a Mbərom à tərən anà đo sə pəlay Bahay a mənuko Yesu Almasihu tə asan zek a sa ndav kulibay ataya fok.

*Derewel ana Pol sə
vinden ayak anà dō sə*

Filipi ahay

Adakay way pə deftere a anan

Filipi nà, wulen su doh mæduwen a pə cəved sa zla à Ruma a inde. Pol winen dō kərtek à wulen su dō sa daf egliz à man ata ataya awan, aday a pəlay anan dō a Yesu ahay à Filipi cəvedabay. A tətakan atan way pə anjahay sa ma nga à mändak ata awan, a dakan atan anan ayak miter mungwalay aya inde, aday a varan atan mægala sə pərahan azar anà adaf nga a tinen pə Yesu.

Nga sa 'am ahay

Pol a ngəran à Mbərom anga Filipi ahay (1.1-11)

Yesu winen dō si mer su way a Mbərom ma ma nga à mändak awan (1.12 - 2.18)

Avar mægala aday adakay way (2.19 - 4.9)

'Am mädakwidok aya awan (4.10-23)

Pol a jan ayak 'am anà dō sə Filipi ahay

1 Sə vindek ikwen ayak 'am a anan nà, nen Pol tə Timote, manay dō si mer su way a Yesu Almasihu ahay. Ma jak anan ayak 'am anà dō sə lavan nga anà egliz ahay tu dō si mer su way a kwanay ahay fok à egliz inde. Aday ma jak anan ayak 'am anà dō sa daf nga pə Yesu Almasihu azar aya à wulen su doh sə Filipi ata inde fok re. ²Mbərom Bəbay a mənuko tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko tâ gak ikwen sumor aday tē varak ikwen zay a tinen.

Pol a ngəran à Mbərom anga dō sə Filipi ahay

³Kwa siwa nə bayakak pə kwanay cəna, nə ngəran anà Mbərom anga kwanay. ⁴À alay a nen apan ni gan amboh à Mbərom anga kwanay fok cəna, hwiya na ga nà, tə ataslay mivel awan. ⁵Nə ngəran à Mbərom, anga kwa pə ana kwanay sə təma Yesu Almasihu à mivel a kwanay inde nà, mənuko apan dī dakay anan ləbara anahan mugom a pə kərtek awan. ⁶Mbərom kə dazlak anan sa ga mer su way lele awan, à mivel a kwanay inde. Aday na san zle, i pərahan azar sa ga matana awan, hus i ndav a wa pə luvon a Yesu Almasihu saa may ahay ata awan. ⁷Nen nə pəlay kwanay tə dīdek awan. Kak nə bayakak way matanan anga kwanay nà, wita lele. Bina kwa nen à dangay, kwa nen apan ni təkər anan ləbara a Yesu mugom a aday sə dakay anan dīdem anahan təkede nà, mənuko a fok də japak à sumor a Mbərom a su go ata inde re asanaw! ⁸Natiya dukwen, Mbərom a san zle, nə pəlay kwanay tə mindel kawa ana Yesu Almasihu sə pəlay mənuko ata awan.

⁹Aday amboh uno sa ga anga kwanay ata nà, natiya: U no asan zek a kwanay à zəga pa 'am pa 'am. Matanan ki sənən sə gəzlan alay pi zek wa anà way ahay tə cəved dīdek awan. ¹⁰Ata ki sənən sə gəzla anan way lele aya pi zek wa tə way lelibay aya awan, aday hus pə luvon a Yesu Almasihu saa may ahay ata nà, hwiya ki njihen mənəna sa ga ines, dō cəncan aya awan. ¹¹Ki gen nà, way lele aya hwiya, aday saa varak ikwen mægala ata nà, Yesu Almasihu awan. Ata dō ahay ti ca pi mer su way a kwanay a lele ataya nà, ti zambad a Mbərom, aday ti həran nga.

Adakay anan ləbara a Yesu Almasihu

¹²Matanan mərak uno ahay, u no sənen anan way a anan lele: Dəce a su to nga həna ataya nə, ta mak zek adəka nə sə dakay anan ləbara a Yesu mugom awan. Ta ma zek sə dakay anan nə pa 'am pa 'am, bina ta mbak apan sə tavay anan mer su way adəka bugol bay. ¹³Natiya suje ahay à gulom su doh ana bahay a anan, tu do a azar aya fok, ta san zle nen həna à dangay nə, anga nen do sa ga mer su way a Yesu Almasihu. Ta ban nen nə, anga nan. ¹⁴Ləbara sə aban nen a anan ata nə, kà mak anan zek anə do a mənuko azar aya bayak a adəka, sə dakay anan ləbara a Yesu mənəjəna sə jəjar bugol. Ta ma nga sə dakay anan 'am a Mbərom nə, pa 'am pa 'am.

¹⁵Tə didəm a nə, do ahay inde tinen apan ti dakay anan ləbara a Yesu Almasihu nə, sə sərak anga nen. Əna do azar aya ite nə, tinen apan ti dakay anan nə tə mivəl kərtek awan. ¹⁶Tinen, ta ga mer su way ata nə, anga tə pəlay Yesu Almasihu. Ta san zle, ta ban nen à dangay dukwen pi mer su way ata wa re. ¹⁷Aya əna, do a sə dakay anan ləbara a Yesu Almasihu sə sərak anga nen ataya nə, abayak nga a tinen aya nə lelibay jiga awan. Ta ga matanan nə, anga ta gan may sə zəga anan dəcə uno à dangay adəka bugol.

¹⁸Cəkəbay, kwa â ga nə do ataya tə dakay anan 'am a Mbərom a nə tə mivəl kərtek awan, kwa â ga nə tə mivəl kərtek a bay təkede nə, munapanaw! Ləbara a Yesu Almasihu adəka nə, kà tak 'am coy. Wita, i cəbo bay, nen nə taslay adəka nə, mivəl. Ni taslay anan mivəl nə kwa siwa siwa fok, ¹⁹anga na san zle, way a su to nga ataya fok ti ma zek adəka nə, sa tam anan sifa uno à dəcə wa. I təra matanan nə, anga amboh a kwanay sa ga, aday anga maməzek ana Apasay a Yesu Almasihu a sə slənay ata awan.

²⁰Way a nen sə pəlay aday na daf apan nga ata nə, u no nə â təra, i go waray bay. Kwa â ga nə həna, kwa â ga nə siwa siwa, kwa nə məcak, kwa nen tə sifa awan, u no nə, zek uno â həran nga anə Yesu Almasihu tə didək a hwiya. ²¹Anga həna kəma, kak nə njahak uho tə sifa a nə, nə həran nga nə anə Yesu Almasihu. Aday kak nə məcak dukwen, wita suwan re. ²²Kak nen inde tə sifa pə daliyugo dukwen, lele, anga ni mba apan sa ga mer su way a Mbərom mba. Ni gan may həna nə, anə wura dukwen, na san fan bay re.

²³Abayak nga uno həna dukwen kə gəzlak cew re. Abay na gan may, nə zla way uno saa njahay pə kərtek a tə Yesu Almasihu à mburom. Ata pi nen nə, suwan nə wita awan. ²⁴Aya əna, tə winen ata təkə dukwen, suwan nə njahay uho tə sifa awan, anga sa mak ikwen zek adəka. ²⁵Wita dukwen nə sənək anan coy, i ga zek matana awan. Na san zle ni njahay uho tə kwanay fok, anga aday kə zəgihen anan sa daf nga pə Yesu tə ataslay mivəl a lele. ²⁶Natiya kutok, na zlak ayak pə cakay a kwanay nə, ki tislən mivəl bayak awan, ki həren anan nga anə Yesu Almasihu, anga nen inde à man a kwanay ata awan.

Tiven lele anga ləbara a Yesu Almasihu

²⁷Lele a həna kəma, anjahay a kwanay â ga nə lele aday do ahay tâ san kwanay nə, do sa daf nga pa 'am a Yesu Almasihu ahay acəkan. Natiya, kwa ni zlak ayak pə cakay a kwanay, kwa ni zlak ayak bay, ni sləne ləbara a kwanay a dukwen, hwiya ni san kwanay mə tavay a lele ndekərkərre tə mivəl kərtek awan, anga ləbara a Yesu mugom awan. ²⁸Aday ni san ki jəjiren anan anə do manide a kwanay ahay kula bay re. Ata ka sak a jəjiren atan bay cəna, ti san tinen nə do mə lize aya awan, aday kwanay nə, kə təmen adəka coy. Wita dukwen, sa ga

anan nə zek a Mbərom awan. ²⁹Mbərom kà gak ikwen sumor anga aday kə dəfen nga pə Yesu Almasihu. Əna sumor anahan ata nà, sa đaf apan nga cəna coy bay, sa sa đəce anga winen a re. ³⁰À alay a nen àga kwanay ata nà, kə cinen anan anà vəram uno sa ga anga 'am a Mbərom ata awan, aday həna đukwen nen apan ni ga vəram ata re. Natiya mənuko fok də japak sa ga vəram ata kawa ana kwanay a həna, kwanay a uda ata re.

Men anan nga a kwanay à məndak kawa ana Yesu Almasihu sa ga

2 Həna nà, kwanay mə japay a kərtek tə Yesu Almasihu asanaw? Asan zek anahan i varak ikwen məgala re bidəw? Na wa, Apasay Cəncan a kə japak kwanay pə kərtek a tə winen a ba? Kwanay aya đukwen, kwanay apan ki sənən zek ahay aday kwanay apan ki gen anan sumor i zek ahay re asanaw?

²Natiya, kak a nak ikwen ataslay mivəl uno à rah wa nà, 'am à zlak ikwen pi zek. Asan zek a kwanay à ga nə kərtek, mivəl a kwanay ahay à ga kərtek aday abayak nga a kwanay ahay đukwen à ga nə kərtek a re. ³Kà si gen mer su way à wulen a kwanay ahay inde tə sərak aya bay. Kabay kà si gen mer su way sə həran nga anà zek a kwanay ahay bay re. Adəka bay, men anan nga a kwanay nà, à məndak, aday cen pə do ahay nə, kawa tə zalay kwanay bugol. ⁴Kà si gen way sa mak ikwen zek a kwanay aya dəkdek bay, əna gen nə way sa man zek anà do ahay re. Ki gen anan way a anaya nà, ata ataslay mivəl uno i rah wa acəkan.

⁵Abayak nga a kwanay à ga nə kawa ana Yesu Almasihu.

⁶Winen a aday nà, tinen tə Mbərom a nə kərtek, kwa həna kabay.

Əna tə winen ata təke đukwen, kà gak anan may sə lavay a nga anahan tə Mbərom a sabay re.

⁷Adəka bay, a ca pa man sə njahay anahan ata nà, kawa way kəriya awan, a mbəsakak anan ayak.

Tə wahay anan awahay pə daliyugo à wulen sə do ahay, tə sənək anan winen do.

Kə tərək anan zek anahan bile awan.

⁸Kà mak anan nga anahan à məndak ta sə đəfan apan anà Mbərom hus pə amac, amac pə dədom mə zləngad awan.

⁹Anga nan kutok, Mbərom a cakaf anan, a ma anan pa man sə njahay anahan a kurre ata awan.

A đaf apan sləmay sə zalay sləmay sə way ahay fok tə mazlaḃ.

¹⁰Anga nan kutok, do ahay fok, à ga nà, à bagəbaga mburom, à ga nə pə daliyugo, kwa à man su do ma mac aya đukwen,

ta sak a sləne sləmay a Yesu cəna, tinen a fok ti đukwen gərmec ù vo.

¹¹Tinen a fok ti həran nga anà Mbərom, Bəbay a nuko, ta sa ja nà, Yesu Almasihu winen Bahay awan.

Ken anan jiyjay sa 'am a Mbərom pə daliyugo

¹²Natiya, mərak uno ahay, kə sənən apan zle, Yesu nà, kə đəfak anan apan anà Mbərom. Həna đukwen, dəfen anan apan anà Mbərom kawa ana kwanay sə đəfan apan à alay a nen àga kwanay ata awan. Ka taa dəfen anan apan nə lele. À ga həna nen inde àga kwanay sabay dəp nà, gen matanan hwiya. Kwanay nà, kə təmen coy. Natiya, gen mer su way lele aya sə đəfan apan à Mbərom tə ajəjar a kosl kosl jiga awan. ¹³Anga Mbərom a mbədahak ikwen anan mivəl kawa sa zlan à nga, aday kī gen mer su way lele aya sa zlan à nga re.

¹⁴Pi mer su way a kwanay saa ga fok cəna, kà si gen tə agungoz a bay, kà sa tərihen apan à wulen a kwanay ahay inde bay re. ¹⁵Natiya ki tərən do lele

aya, mənşəyə inəş ahay, ki tərən wan a Mbərom lele aya awan, à wulen su dō mi nes a aya, aday huwan aya re ata awan. Tinen a fok i ide zənzen inde. Anga nan kutok, ken anan jiyjay a kwanay à wulen a tinen inde pə daliyugo kawa mawuzlawazl sa nga mburom ahay, ¹⁶aday dīken atan anan 'am sa njad sifa pə Mbərom wa. Ata ki gen matanan nà, pə luvon a Yesu Almasihu saa may ahay ata nə, nen ni taslay mivəl tə kwanay pə ide anahan. Anga ni san kutok, mer su way uno, tə dəcə uno sa sa anga kwanay ata nà, kə tərak uno kəriya bay. ¹⁷Həna, adaf nga a kwanay pə Yesu ata nə, kə tərak kawa way mə varan à Mbərom. Aday nen nà, hinahibay ti i vad nen dəp nà, mez uno i təra kawa way mə varan a anə Mbərom re, i japay pi zek tə way ana kwanay sə varan ata awan. Aday dükwen, i taslak uko anan mivəl bayak adəka, nen tə kwanay a təkə fok. ¹⁸Kwanay dükwen, tislən mivəl pə kərtek awan. Matanan tasluko mivəl jiga awan.

Atə Timote tə Epafəroditus

¹⁹Həna, kak kə zlak anan à nga anə Bahay Yesu nà, na gan may sə slənak anan ayak Timote əga kwanay bəse. Ata aday ni sləne ləbara a kwanay a nà, i vuro ataslay mivəl. ²⁰Anga uwec wa Timote a cəna, dōwan inde kwa kərtek sə bayak pə kwanay kawa nen nà, ibay. Si winen a taayak. ²¹Do a azar atəya fok nə tə pəlay sa gan mer su way a Yesu Almasihu bay. Ta ga nà, mer su way sa zlan à nga anə zek a tinen aya cəna coy. ²²Əna kə sənən zle Timote nà, kə slak mungol wanahan, anga kə gak mer su way lele aya sə dəkay anan ləbara a Yesu mugom awan, manay maya awan. Winen nà, kawa wan pə cakay ana bəbay anahan ata awan. ²³Natiya, həna kutok u no sə slənak ayak nə winen awan, əna ni ca pə sariya uno su go ata lele aday.

²⁴Nen a dükwen na san zle Mbərom i mbəsuko ayak cəved saa zlak ayak əga kwanay azana re.

²⁵Aday asa, na gan may sə slənak ikwen anan ayak mərak a mənuko Epafəroditus, winen dōwan a kwanay sə slənay ahay à man uno sa naa cak ayak upo ata awan. Tə winen nà, ma gak mer su way a Mbərom miya awan, mə rəzlek anan à nga wa anə 'am a Mbərom miya re. ²⁶U no sə slənak ikwen anan ayak, anga haway a kwanay a, a gan tə mindel, winen à ajalay nga inde, bina a san zle kə slənən pə ləbara sə dəvac anahan a re. ²⁷Didək a acəkan, dəvac kə gak anan. İbay mənşək abay i mac coy. Əna Mbərom kə jalak panan nga, kə mbərak anan. Mbərom a jalay nga nà, pə winen wa cəna coy bay. A jalay nga nə pi nen wa re. Mbərom a mbar anan nà, anga aday ajalay mərava anahan tə dəcə azar aya tə zulo à nga wa bay.

²⁸Anga nan, na gan may tə mindel sə slənak anan ayak à man a kwanay aday ka sak a cinen anan nà, kə tislən mivəl bayak awan. Ata aday nen dükwen ni jalay awan gem sabay re. ²⁹Matanan, təmihen anan nà, tə ataslay mivəl awan, anga kwanay a fok kə tərən dō a Yesu ahay. Dəfen anan apan anə jəba su dō aya kawa winen ata awan. ³⁰Winen nà, kə zukwa mac anga mer su way a Yesu Almasihu. A may pa 'am sə bələlən wa vet vet, anga su mo zek ti mer su way ahay, pa 'am a kwanay a wa.

Dəfuko nga nà, pə Yesu kərtek coy

3 Mərak uno ahay, 'am a inde həna u no sa jak ikwen anan ayak: Tislən mivəl anga kwanay dō a Yesu ahay. Aday u no sa jak ikwen ayak həna asa nà, pə way aday nə dəkak ikwen anan ayak coy ata awan. U go isew sə dəkak ikwen anan ayak miza bay re. Aday 'am a anaya ti ba kwanay pə atətak way lelibay aya wa ite re.

²Bänen nga a kwanay pu do sa jəka ki i tərən do a Mbərom ahay nà, si gəden mədəndalas aday ataya awan. Tinen do sa ga way lelibay aya awan, tinen kawa kəla ahay, do a Mbərom ahay itəbay.

³Do a Mbərom didek aya nà, mənuko a adəka. Anga mənuko apan di həran nga à Mbərom tə məgala sə Apasay Cəncan awan, aday də taslay mivəl anga Yesu Almasihu. Bina da daf nga pə way si zek a mənuko ahay bay.

⁴Kak adaf nga pə way si zek a mənuko ahay nə lele kəma, abay tiya nà, nen ni daf apan nga itəbay daf? Aday kak dowan a inde kə bayakak, lele sa daf nga pə way si zek ataya nà, nen ni lahan apan adəka bidaf? ⁵Nen a aday nà, zaav sə Yahuda guzgwez awan, wan sə Isəra'ila ahay. Nen mə wahay a à slala ana Benyamin inde. Na ga luvon jəmaakan pə dəba sə awahay uno wa cəna, tə gudə mədəndalas. Kak tə day sə dəfan apan anà Tawrita nà, nen nə dəfan apan tə mindel bina nen à wulən sə Farisa ahay inde. ⁶Ta day sə pəra a manay Farisa ahay dükwen, nə pərahan azar nà, təhhe lele, hus nen à sa ga anan alay tu do sə pərahan azar à Yesu ahay. Ta day sə didem ana Tawrita dükwen, mungok uno ibay re.

⁷Na taa ca pə way ataya fok nà, kawa way su mo zek ahay. Əna həna na ca pə way ataya fok ite nà, kawa way kəriya aya kutok, anga ti mo zek sə pərahan azar anà Yesu Almasihu bay. ⁸Ayaw, na ca pə way ahay fok nà, kawa way kəriya awan, anga way su zlo à nga sə zalay asan Yesu Almasihu Bahay uno nə inde sabay. Nə mbəsakak way ahay fok anga winen. Natiya na ca pə way ahay fok nà, kawa kwaskwalay, aday nê dəzle pə cakay ana Yesu Almasihu, ⁹mê njahay pə kərtek a tə winen. Na taa jəka nen mənəjəna ines nà, anga na taa dəfan apan anà Tawrita ata awan. Əna həna nə dəfak nga pə Yesu Almasihu coy. Matanan,

Mbərom a ca upo nen mənəjəna ines pə idə anahan kutok. A ga matanan anga nə dəfak nga pə winen awan. ¹⁰Way uno sa gan may cəna, u no nà san Yesu Almasihu, aday u no nà san məgala anahan sə slabakay anan ahay à məkə wa ata awan. U no sə səmen anà dəcə ahay kawa anahan sə səmen ata, aday u no sa ga minje tə winen à amac anahan inde re. ¹¹Natiya, kə zlak anan à nga a Mbərom nà, i slabakay ahay nen à məkə wa kutok.

Hawuko sa ma nga pa 'am

¹²Aya əna, nen na slak fan bay, aday nen nə tərak kawa Yesu a fan bay re, əna ni pərahan azar sa haw hus sə dəzle à man anahan, anga bə Almasihu Yesu kə təmək nen aday nê dəzle à man anahan awan.

¹³Ayaw, mərak uno ahay, nen dükwen na mbak apan sa jəka nə dəzlek à man a Yesu a, fan bay re. Əna way kərtek inde ni ga kawa do sa haw anga magwagway ahay. Ni mbəsak sa ca pə way sə dəba ahay fok, aday ni rəzlen à nga wa sa ca idə, ¹⁴ni haw idə uno zuhhwe pə way a saa njad pa 'am ata awan. Way uno saa njad ata nà, sifa a Mbərom a sə ngamak uko apan à mburom pə cakay ana Yesu Almasihu ata awan.

¹⁵Natiya, mənuko do a Yesu ma san nga lele aya nà, bayakuko matanan. Aday kak dowan a inde abayak nga anahan kə gəzlak pi zek wa tə mbala a mənuko nà, Mbərom i cəden a wa mba. ¹⁶Həna ata nà, pərahuko anan azar sa zla pə kərtek awan, tə cəved a mənuko sa nay anan ahay hus həna ata awan.

¹⁷Mərak uno ahay, gen kawa nen awan, aday pərihen anan azar anà minje su do sa ga kawa manay ataya re.

¹⁸Na ja matanan nà, anga do ahay inde bayak awan, ta ngam sə təma mer su way sə dəcə ana Yesu Almasihu sa ga pə dədom mə zləngad ata bay. 'Am

ata aday nà, ɓa na taa jak ikwen anan, hɛna nɛ mɛnahan ayak hwiya nɛ anà 'am ata tɛ idɛ sɛ ayam awan. ¹⁹Do ataya nà, Mbɛrom i lize atan ù uko inde. Tinen nà, tɛ pɛrahan azar anà Mbɛrom bay, ɛna tɛ pɛrahan azar anà way sɛ mivel a tinen ahay dɛkɛk. Tinen, tɛ hɛran nga ì zek ta sa ga adɛka nɛ way lelibay aya awan. Tɛ bayak nɛ pɛ way sɛ daliyugo ahay dɛkɛk coy.

²⁰Mɛnuko nà, dɛ gan may anà way ataya itɛbay, anga mɛnuko dɔ sɛ gala a Mbɛrom ahay. Mɛnuko apan dɛ ba Yesu Almasihu, Bahay a mɛnuko, dɔ sa tam dɔ. Winen i may ahay à mburom wa mba. ²¹Kà sak a may ahay nà, i mbɛɗa anan zek a mɛnuko bɛle a anaya awan, aday i tɛra anan zek tɛ mazlaɓ a kawa ananahan awan. I ga way ata nà, tɛ mɛ-gala mbala anahan a sɛ lavan nga anà way ahay fok ata awan.

Zay à ga inde à wulen su dɔ a Yesu ahay

4 Natiya, mɛrak uno ahay, tiven njɛn-jan à cɛved a Mbɛrom inde, kawa anuno sɛ dɛkak ikwen anan ata awan. Nɛ pɛlay kwanay bayak awan, aday haway a kwanay u go re. Nɛn mɛ taslay mivel awan anga kwanay a fok, ni hɛran nga anà zek anga kwanay car uno ahay.

²'Am uno inde anga uwar a cew a anaya re, atɛ Evodi tɛ Sintike. Na gan may nà, tɛ tɛma anan 'am a anan: Abayak nga a tinen à tɛra nɛ kɛrtek, anga tinen dɔ ana Yesu Almasihu ahay. ³Aday iken ite mɛndala uno Suzugos[¶], nɛ cɛce panak nɛ, man zek anà uwar a cew ataya ite. Manay tɛ tinen, mɛ rɛzlak anan à nga wa sɛ dɛkay anan lɛbara a Yesu mugom awan. Manay nà, atɛ uwar ataya awan, tatɛ Kɛleman, aday tu dɔ si mer su way a azar aya fok, ma gak mer su way pɛ kɛrtek awan. Tinen a fok, Mbɛrom kɛ

vindek a slɛmay a tinen à dɛrewel su dɔ tɛ sifa aya inde.

⁴Kwanay nà, tislɛn mivel kwa siwa siwa fok, anga kwanay dɔ a Yesu ahay. Aday ni mɛnahan ayak nà, anà 'am anan re. Tislɛn mivel. ⁵Sumor a nà, lele a kwanay à kay uho pa 'am sɛ dɔ ahay fok, tɛ canan. Sɛnen apan, Bahay a mɛnuko Yesu nà, winen inde tɛ kwanay. ⁶Matanan, kɛ jilɛn awan bay, ɛna way a kwanay sa gan may ahay fok nà, dɛken anan anan à Mbɛrom adɛka. Dɛbuken anan Mbɛrom, gen anan amboh, aday ngɛren anan re. ⁷Ki gen matanan nà, Mbɛrom i varak ikwen zay anahan. Zay ata nà, dɔ zɛnzen a i gɛzlan alay sa san a kula bay. Zay ata i ba anan mivel a kwanay tɛ abayak nga a kwanay ahay pɛ ajalay nga ahay wa, anga kwanay dɔ ana Yesu Almasihu ahay.

⁸Mɛrak uno ahay, ni zɛgahak ikwen anan ayak apan 'am uno aya inde hɛna. Way ahay inde nà, tɛdɛ sɛ jalay apan. Matanan kutok, bayiken pɛ way dɛdek aya awan, aday pɛ way tɛ mazlaɓ aya re. Bayiken pɛ way tɛdɛ aday sa dɛf apan nga ataya awan, tɛ way cɛncan aya awan. Bayiken pɛ way mɛ rɛba aya awan aday tɛ way tɛdɛ sɛ hɛran nga ataya awan. Way a anaya fok nà, tinen lele, way tɛ mazlaɓ aya awan. ⁹Way a nɛn sɛ dɛkak ikwen anan, aday kɛ tɛmihɛn anan ataya nà, gen matanan. Aday way a kɛ slɛnen pi nɛn wa, aday kɛ cinɛn uno nɛn apan ni ga ataya nà, gen matanan re. Natiya, Mbɛrom, dɔ sɛ varak uko zay ata, i njahay tɛ kwanay kutok.

Pol a ngɛran ù dɔ sɛ Filipi ahay

¹⁰Nɛ ngɛran anà Yesu Almasihu, Bahay a mɛnuko, nɛ taslay mivel bayak awan, anga kɛ njidɛn sɛ bayakay ahay upo miza awan. Tɛ dɛdek a nà, abay ka taa bayiken ahay upo way anahan. Aday

[¶]4:3 Suzugos a nan sa ja nà, dɔ sa ga mer su way pɛ cakay su dɔ hinen.

həna alay a kà zlak pikwen wa bayak a, kə njiden alay a sə dəzle anan ahay upo bəse bay. ¹¹ Kâ sa bayiken na ja matanan nà, anga sa jəka way a kuco ata bay. Matana bay, anga nə sənək ide sə njahay zay tə way a inde upo ata kwa kəkəma fok. ¹² Nə sənək mətawak, aday nə sənək anan way ahay su do zliile a re. Nə sənək anan way ahay cara cara fok. Nə sənək arah, aday nə sənək anahay ta may re. Nə sənək ide à sə njahay tə way a vasa vasa à alay inde, aday nə sənək ide à sə njahay mənəna way à alay inde re. ¹³ Natiya, ni mba apan sə səmen à way ataya fok nà, anga məgala a Yesu Almasihu a sə vuro ata awan. ¹⁴ Kwa â ga nə matanan dəp nà, ki gen lele ta su mo zek à dəcə uno ahay inde.

¹⁵ Kwanay do sə Filipi ahay, bayiken pə alay a nen sə đakak ikwen anan ləbara a Yesu mugom a kurre ata aday. À alay a nen sə slabak pə daliyugo a kwanay Makedoniya wa ata nà, su mo zek nə, kwanay đəkdek, bina egliz miza inde kà mak uno zek anga sa man zek anà 'am a Mbərom nà, ibay. ¹⁶ À alay a nen à wulen su doh sə Tesaloniki đukwen, ka taa men uno zek pə way a sa taa kuco ataya re. ¹⁷ Kâ sa bayiken, na ja matanan

nà, anga sa jəka nə dubok pikwen wa way ata bay. Əna nə taslay mivəl adəka nà, anga na san zle Mbərom i đaf pikwen alay sə meskefe anahan anga way a kwanay sə vuro ata awan. ¹⁸ Nə təmahak way a kwanay a sə sləno anan ahay Epafəroditus ata awan. Na ca apan nà, bayak awan, ni ga dəcə sə awan sabay re. Way a kwanay a sə sləno ahay ata nà, lele. Kə viren nà, anà Mbərom. I təma anan, a zlan à nga re. ¹⁹ Mbərom a aday nà, awan a a kəcan à alay inde bay, anga winen a kərtek məduwen awan. Natiya, i mba apan sə varak ikwen kwa ma fok tə alay a Yesu Almasihu. ²⁰ Do ahay fok tə zambaf a Mbərom Bəbay a mənuko pa sə viyviya awan. Amen!

Pol a jan 'am anà do ahay

²¹ Jen anan 'am ù do a Yesu ahay fok kərtek kərtek tə sləmay a Yesu Almasihu. Mərak a mənuko həna à man a anan ataya fok ta jak ikwen ayak 'am re. ²² Aday do a Yesu a azar aya fok ta jak ikwen ayak 'am re. Mə zakan a jiya nà, anà do sa ga mer su way àga bahay sə Ruma ahay.

²³ Bahay a mənuko Yesu Almasihu â gak ikwen sumor anahan.

*Derewel ana Pol sà
vinden ayak anà dō sà*

Kolosiya ahay

Aḋakay way pə deftere a anan

Sa ḋaf Egliz à wulen su doh sà Kolosiya nà, Epafəras. À alay ana Pol sà vinde ḋerewel a anan nà, tinen à ḋangay maya tə Epafəras. A ḋakan atan anan nà, Yesu Almasihu winen bahay a pa nga sà way ahay fok, aday a ḋakan atan anan azla a tinen à təra kawa su dō mə japay a tə Yesu Almasihu ataya awan. Matanan, aḋaf nga pə Yesu a zalay asan way sà ḋaliyugo ahay fok, tə pərahan azar anà atətak way ataya bay.

Nga sa 'am ahay

Yesu winen bahay a pa nga sà way ahay fok (1.1-23)

Yesu nà, way a Mbərom mi ḋer awan (1.24 - 2.5)

Anjahay wiya mbala dō a Yesu Almasihu ahay (2.6 - 4.6)

Andav sa 'am ahay (4.7-18)

Pol a jan ayak 'am anà Kolosiya ahay

1 Sə vindek ikwen ayak ḋerewel a anan nà, nen Pol, nen dō ana Mbərom sà ngaman aday sà təra anan dō maslan ana Yesu Almasihu ata awan. Derewel a anan a zlak ayak nà, à alay a manay wa tə Timote mərak a mənuko ata awan. ²Mə vindek ikwen ayak anà kwanay dō a Yesu ahay à Kolosiya, kwanay mərak a manay ahay, mə japay aya tə Yesu Almasihu. Mbərom Bəbay a mənuko à gak ikwen sumor aday à varak ikwen zay anahan.

Pol a ngəran anà Mbərom anga dō sà Kolosiya ahay

³À alay a wura wura, manay apan mi ga amboh anga kwanay cəna, mə mbədek anan à nga wa sà ngəran anà Mbərom anga kwanay bay re. ⁴Mə ngəran anga mə slənek kwanay nà, kə təmihen Yesu Almasihu à mivél a kwanay inde tə ḋiḋek awan, aday kwanay apan ki gen anan asan zek anà dō a Yesu ahay re. ⁵Ki gen matanan nà, anga kə sənən zle Mbərom kə lavak ikwen anan zek tə way lele aya à mburom à man anahan awan. Aday kwanay apan ki ḋəfen anan ide à way a kwanay saa njad anan mba ata awan. Kə sənən pə way a Mbərom a sà lavak ikwen anan zek ata nà, kurre à alay a kwanay sà sləne ləbara mugom a sa 'am ḋiḋek a ata awan. ⁶Ləbara sa 'am a mugom ata nà, kə tak 'am pə ḋaliyugo kwa aha fok. Kə tərak nà, kawa sé aday winen apan i har, a wahay wan bayak a ata awan. Natiya, 'am a Mbərom winen apan i zəga sa zla pa 'am pa 'am à wulen a kwanay inde ḋukwen matanan re. A ḋazlan sà zəga sa zla pa 'am pa 'am à wulen a kwanay, à alay a kwanay a sà sləne Mbərom kə gak ikwen sumor acəkan ata awan. ⁷Sə ḋakak ikwen anan ləbara sa 'am a mugom ata nà, Epafəras, car a manay i mer su way a Yesu Almasihu inde. Winen a ga mer su way a Yesu Almasihu nà, tə mivél kərtek awan. Winen apan i ga mer su way a Yesu àga kwanay à yime a manay inde. ⁸Epafəras ata nà, kə ḋakak umo anan mer su way anà Apasay a Mbərom sà varak ikwen məgala sà pəlay mərak ahay ata awan.

⁹Anga nan kutok, a ban kwa pə ana manay sà sləne ləbara a kwanay ata wa nà, manay mə mbəsakak sa gan amboh anà Mbərom anga kwanay bay hwiya. Ma gan amboh nà, anga aday kə sənən way anahan sa gan may, aday à varak

ikwen kəlire⁸ tə asan way tə məgala sə Apasay anahan. ¹⁰Natiya tə kəlire sə asan way ata kutok, anjahay a kwanay i zlan à nga anà Bahay a mənuko, ki gen way anahan sa gan may ahay fok, aday ki gen mer su way lele aya cara cara. Ata asan way a kwanay pə Mbərom i zəga nə pa 'am pa 'am. ¹¹Ma gan amboh anà Mbərom dukwen, anga aday à varak ikwen məgala sə mazlaβ anahan sə jəra njəjan, aday sə səmen anə way ahay fok tə ataslay mivél awan. ¹²Matanan, ngəren anə Bəbay Mbərom anga kə varak ikwen cəved sa njad magwagway anahan sə lavan a zek a anə do anahan ahay à mburom à man jiyjay a inde ata awan. ¹³Mbərom kə təkak ahay mənuko à alay a məgala ana bahay sə ide zənzen a wa, aday a pak mənuko à man sə bahay a wan anahan ləliwe ata awan. ¹⁴Sə təmay ahay mənuko à alay ana Fakalaw wa nə, wan a Mbərom, anga kə pəsek uko anan ines a nuko ahay.

Yesu Almasihu nà, Bahay sə lavan nga anə way ahay fok

¹⁵Mbərom nà, kula dowan kə canak anan tə ide bay. Əna Yesu Almasihu dowan a mezeze a Mbərom ata kə kak uko anan ahay Mbərom awan. Yesu a nà, winen murkwaya sa wan a Mbərom ahay. A lavan nga anə way a Mbərom mə ndakay aya kəzlek jiga fok. ¹⁶Mbərom a ndakay way ahay fok nə tə alay a wan anahan ata awan, kwa à ga nə pə daliyugo, kwa à mburom awan fok, kwa way aday də canan zle ataya, kwa way aday də canan bay ataya fok, kwa way tə məgala à mburom ataya awan, kwa maslay a Mbərom ahay tə bahay a tinen aya təkə fok. Way ataya fok mə ndakay aya nə, tə alay a wan anahan ata awan, aday anə wan anahan ata re. ¹⁷Winen nà, a lahan anə way ahay fok, aday way

ataya ta ga inde dukwen, anga winen a re. ¹⁸Winen nà, pa nga ana do sə japay tə winen ahay fok, tinen zek anahan awan. Winen adazlan sə way ahay fok. Sa lah sə slabakay ahay à məkə wa mama'am nà, winen a re. Matanan kutok, winen kə lahak anan pa 'am ana way ahay fok. ¹⁹Mazlaβ sə way a à Mbərom a inde ata fok nà, inde à wan anahan ata matana re, anga a zlan à nga anə Mbərom a nə matana awan. ²⁰A nan à Mbərom a nà, way a mə ndakay ataya, kwa à mburom, kwa pə daliyugo fok, 'am à zlan atan pi zek tə winen nə tə mez ana wan anahan ata awan. Matanan kutok, zay inde à wulen a Mbərom tə do ahay anga wan anahan ata awan, anga kə pəkak anan mez anahan, kə məkak pə dədom.

²¹Kwakwa ata nà, kwanay dəren dəren pi zek wa tə Mbərom, kə təren nà, do manide anahan ahay, anga ki gen nə way lelibay aya awan. Abayak nga a kwanay dukwen, lelibay aya re. ²²Əna Yesu kə tərak do zənzen awan, aday kə məkak anga kwanay. Matana həna kutok nà, Mbərom kə zlahak anan məlmal anahan tə kwanay, tə amac a wan anahan a ata awan. Natiya kwanay kə təren do cəncan aya, aday ki mben apan sə tavay pa 'am a Mbərom mənəna ines aday dowan i mba apan sa mak ikwen anan mungok sabay. ²³Natiya kutok, pərihen anan azar hwiya sa daf nga nà, pa 'am sə ləbara a mugom ata pac pac, kà sa dagwiren wa bay fok. Tiven nà, njəjan lele. Dəfen anan abayak nga a kwanay nà, dook pə ləbara sa 'am a mugom a mbala a kwanay a sə sləne kurre ata awan. Ləbara sa 'am ata dukwen, daliyugo kəzlek kə slənek anan fok coy re. Həna, nen Pol nà, Mbərom kə tərak nen do si mer su way anahan, anga sə dəkay anan ləbara sa 'am a anan re.

⁸1:9 Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

Mer su way a Pol sa ga anga do a Yesu ahay

²⁴Həna nà, nen apan ni taslay anan mivél tə dəcə uno ahay sa ga anga kwanay ata awan. À alay ata nà, Yesu Almasihu a kà sak dəcə, matanan nen ni sa dəcə anga do anahan ahay tinen zek anahan ata awan. Na ga dəcə matanan nà, anga aday mer su way anahan sə dazlan à mivél a kwanay inde ataya à ndav wa. ²⁵Mbərom kə zəbək nen do si mer su way anahan à wulen su do anahan ahay wa. A gan may nà, nê đakak ikwen anan ləbara sa 'am anahan mugom ata fok. ²⁶Kurre ata nà, ləbara sa 'am mugom ata nə mi đer awan, đowan a san anan fan bay. Aya həna nà, Mbərom kə kak anan ahay uho anà do anahan ahay kutok. ²⁷A nan anà Mbərom nà, do anahan ahay pu kon pu kon fok tã san way anahan mi đer ata nà, winen lele aday tə mazlađ a re. Way a mi đer ata nà, Yesu Almasihu a à mivél a kwanay inde ata awan. Tə winen awan, ki mben apan sa đaf anan abayak nga a kwanay dook pa man sə mazlađ anahan a aday ki sa njihen a uda ata awan.

²⁸Anga nan, manay apan mi đakan anan anà do ahay fok nà, Yesu Almasihu awan. Manay apan mi təkəren atan, manay apan mi jan atan panan fok nà, tə kəlire a Mbərom a sə varan umo ata awan. A nan umo jiya nà, do mə japay aya tə Yesu Almasihu ahay fok tē təra nà, do ma san nga aya pa 'am a Mbərom. ²⁹Nen apan ni rəzlen à nga wa sa ga mer su way ata tə məgala mbala Yesu Almasihu a i nen inde nà, anga nan kutok. Sa ga mer su way a i nen inde nà, məgala ata awan.

2U no nà, sənen apan lele, mer su way həna nen apan ni ga ata nà, ma da 'am awan. Na ga mer su way a ma da 'am ata nà, anga kwanay do sə Kolosiya ahay, tu do sə Lawdikiya ahay, aday

đukwen, anga azar su do kula tə canak uno fan bay ataya re. ²Na ga matanan nà, anga sə varak ikwen məgala aday kə sənen zek à wulen a kwanay ahay inde, kə təren zek kərtek awan. Aday asa u no nà, kə njiden kəlire sa san đidek a Mbərom fok. Ata nà, ki sənen anan way a Mbərom a mi đer ata awan, kawa sa ja nà, Yesu Almasihu. ³Kəlire tə asan way lele aya fok đī tan à nga nà, à Yesu Almasihu inde.

⁴Nə đakak ikwen anan ayak way a anaya nà, anga aday đowan à sa wurbasak ikwen awan saa njak kwanay tə wurwer sa 'am ahay bay. ⁵Sənen apan lele re, kwa nen inde à wulen a kwanay ibay dəp nà, apasay uno inde tə kwanay. Nen apan ni taslay mivél tə mindel nà, anga nə sləne kwanay apan ki gen way tə cəved aya awan, aday adaf nga a kwanay pə Yesu Almasihu nà, mə tavay a demer demer lele.

Anjahay su do ana Yesu Almasihu ahay

⁶Həna nà, kə təmihen Yesu Almasihu à mivél a kwanay inde winen nə bahay a kwanay a coy. Anga nan kutok, azla a kwanay nà, à təra kawa azla su do mə japay aya tə winen acəkan ataya awan. ⁷Matanan, hen sləlay à winen inde lele, kawa sé sa pak anan sləlay anahan ahay à yugo inde lele ata awan. Həren à 'am anahan inde, adaf nga a kwanay pə winen à ga nə njənnjan kawa ana kwanay a sə tətək ata awan. Ngəren anà Mbərom bayak awan.

⁸Aya əna, sənen pi zek lele, bina do ahay ti i njak kwanay tə atətək way mungwalay aya, aday tə asan way kəriya aya awan. Aday cəkəbay asan way a tinen ataya nə asan way su do zənzen awan, kabay asan way sə apasay lelibay aya sə daliyugo a anan, bina asan way mbala Almasihu itəbay. Kə pəken anan sləmay anà atətək way a tinen ataya bay

jiga awan, ⁹ anga anjahay a Mbərom fok nà, winen ì zek ana Yesu Almasihu inde. ¹⁰ Matanan həna, kwanay kə jipen tə winen a kutok ata nà, Apasay a Mbərom dukwen kə rahak à kwanay inde coy re. Anga Almasihu a nà, Bahay a pa nga sə way a tə məgala aya à mburom ata fok.

¹¹ Anga ajapay a kwanay tə winen ata nà, Mbərom kà gak pikwen mez anahan sə dəkay anan anà dō ahay kwanay nə dō anahan ahay. Kwakwa ata a jan anà Yahuda ahay nà, tã gad mədəndaldas anga tinen dō anahan ahay. Aya kwanay hana kutok nà, Mbərom a a ga pikwen mez sə dəkay anan nə kwanay dō anahan ahay ite. A ga way ata nə tə alay su dō bay, əna tə alay a wan anahan Yesu Almasihu awan. Winen kà rak ahay kwanay à anjahay a kwanay sə kwakwa lelibay ata wa coy. ¹² À alay a kwanay sa ga bap̄tisma ata nà, kə tərak kawa ta lak kwanay à məkə inde pə kərtek a tatə Yesu Almasihu awan. Aday à alay a kwanay sa may ahay à a'am wa ata dukwen kə tərak kawa Mbərom a slabakay ahay kwanay à məkə wa pə kərtek a tatə Yesu Almasihu a re. A tərā matanan nà, anga kwanay kə dəfen apan nga, məgala a Mbərom inde sə slabakay ahay kwanay à məkə wa kawa anahan sə slabakay anan ahay Yesu Almasihu à məkə wa ata re.

¹³ À alay ata nà, Mbərom a ca pikwen nà, kawa dō ma mac aya awan, anga kwanay nà, dō sa ga ines ahay, aday anga kà gak pikwen mez sə dəkay anan kwanay nə dō anahan ahay ata fan bay re. Aya həna kutok, Mbərom kə varak ikwen sifa tə Yesu Almasihu. Aday asa, winen kə pəsek uko anan ines a mənuko ahay fok re. ¹⁴ À alay ata nà, sariya a Mbərom kə bənak mənuko, anga də pərahak anan azar anà 'am anahan ma ja aya ata bay. Əna pə dəba anahan a wa nà, Mbərom kə ngərwak anan dərəwel a aday gudire sə ines a mənuko ahay mə

vinde aya uda ata aday kə darak anan pə dədom a mə zləlŋad awan. Matanan sariya inde pukō sabay sə coy. ¹⁵ À alay a Yesu Almasihu sa mac pə dədom a mə zləlŋad ata nà, kə jakak anan alay pa nga anà məgala ana bahay sə setene ahay à bagəbaga mburom inde ata fok, kə mbak patan. Kə pəkak atan waray ì idə pa 'am sə dō ahay fok re.

¹⁶ Anga nan kutok, dōwan à sa mak ikwen anan mungok pa 'am sə way sa pa, kabay pə way sa sa ahay bay. Matanan asa re, dōwan à sa mak ikwen anan mungok pa 'am sa ga azar uko pə ava pə ava ata bay, kabay pa 'am sa ga azar uko pə kiya pə kiya ata bay, kabay pa 'am sə dəfan apan anà luvon sa man uda ata bay jiga awan. ¹⁷ Way ataya fok nà, minje pə way saa nay ahay, bina dīdek sə way ataya fok nà, à Yesu Almasihu a inde. ¹⁸ Dō ahay inde bayak awan tinen apan ti zluwe anan dō ahay ta sa ja nà, dō ahay tə nahay anan nga a tinen aday tə dəfan apan anà maslay a Mbərom ahay re. Tə varan zlangar anà cəen sə zubay a tinen ahay ta sa ja nə Mbərom sa man atan anan ahay way ataya ì cəen sə zubay inde. Ajalay nga a tinen aya nə pə way sə daliyugo a anan dəkdek. Matanan jəba su dō ataya nà, kà sa bənen atan à 'am wa bay jiga awan, anga tinen dō sə həran nga ì zek ahay, dō sə kwecele ahay re. ¹⁹ Dō ataya nà, tə mbəsakak sə japay tə Yesu Almasihu. Winen nga awan pu dō a Yesu ahay, aday hawal si zek ahay ta njad sə japay pi zek nà, anga nga ata awan. Dəmbazl si zek ahay tə japay atan pi zek aday a njad sa har tə alay a Mbərom kutok re.

²⁰ Həna kə sənən apan zle lele, kwanay nà, kə məcen pə kərtek a tə Yesu Almasihu coy. Anga nan, apasay sə daliyugo a anaya ti mba pikwen sabay. Ata nà, ki gen way ahay hwiya kawa kwanay dō sə daliyugo ahay nə angamaw? Abay ike kə dəfen anan apan anà

'am sə awan aya pərsləsle nà, angamaw?
²¹ 'Am kawa: «Kê laman alay anà way a anan bay», «Kê tukom way a anan bay», kabay «Kê zəba anan way a anan bay» re.
²² Da jak di dəfan apan anà way ataya cəna, da san zle, ta nay à abayak nga su do zənnen a wa dəkdek, way ataya fok ti lize. ²³ Mama'am a nà, do ahay tə bayak nà, atətak way ataya tə varan kəlire anà do ahay, anga atətak way ataya ti gan bəlaray anà do ahay sa ga pəra kawa sa zlan à nga anà do ahay, sə nahay anan nga à məndak, aday sə kətah anan nga a tinen re. Aya əna, mer su way matanan ataya fok nà, i man zek anà do ahay sə mbasay pi mer su way sə ubor si zek ahay bay re.

Yesu Almasihu kə mbəfahak ikwen anan anjahay

3 Kə sənən apan zle coy kwanay nà, kə slabiken ahay à məkə wa tatə Yesu Almasihu fok. Anga nan kutok, dəfen anan abayak nga a kwanay nə dook pə way aya aday kwanay saa njad à mburom ata awan. Ki njiden anan nà, à man ana Yesu Almasihu, dowan a mə njahay a tə day sə alay puway a Mbərom ata awan. ² Matana awan, abayak nga a kwanay à ga nə dəgəcce pə way a à mburom ata awan, bina kə bayiken pə way sə daliyugo ahay bay. ³ Anga nan kutok, kə sənən apan zle, kwanay nà, kə məcen, aya əna Mbərom kə slabakak ahay kwanay à məkə wa. Natiya kutok, sifa a kwanay inde wiya awan, winen mi dər a à alay ana Yesu Almasihu inde pə cakay a Mbərom. ⁴ Tə didək a nà, Yesu Almasihu nə winen sifa a kwanay. Natiya, pə luvon a aday Yesu Almasihu a kə sak a sləray ahay ata nə kwanay dukwen ki sləren ahay nə tə winen awan, aday tə mazlaḅ anahan a re.

⁵ Anga nan kutok, mbəsiken anjahay a kwanay lelibay ataya fok. Mbəsiken way kawa aján uho, aga way sə waray

ahay, aga ubor pə way ma ga waray aya awan, tə way lelibay aya awan, aga idə pə way ahay. Bina ka sak i gen idə pə way ahay nà, ki dəfen anan apan kawa tinen mbərom ahay. Mbəsiken anan way ataya fok. ⁶ Anga mer su way a lelibay ataya fok, Mbərom i ga mivəl pu do sə dəfan apan bay ataya awan. ⁷ À alay ata nà, anjahay a kwanay a dukwen matana awan, ki gen ahay jəba si mer su way a lelibay ataya re.

⁸ Aya həna kutok nà, mbəsiken way ataya fok: Kí gen mivəl bay, awan à cəbak ikwen bay, kí gen anan way lelibay aya anà do ahay bay, kà si gen mənjelgek bay, kà sa nəsen anan 'am anà dowan bay, ⁹ kà sa gəden anan mungwalay i zek ahay bay, anga anjahay a kwanay lelibay a sə kwakwa ata nà, kə mbəsiken anan ti mer su way anahan aya təkə fok. ¹⁰ Həna Yesu Almasihu kə mbəfahak ikwen anan anjahay a kwanay wiya awan. Kawa kə pəken zana wiya a pi zek, kə tərən do wiya aya coy. Dowan a kwanay wiya ata winen apan i zəga sə ndakay zek nə pac pac, anga aday kí gen minje tə Mbərom, do sə ndakay kwanay ata awan. Natiya ki mben apan sa san anan Mbərom lele cərah kutok. ¹¹ Anga nan kutok, həna nà, awan sə gəzla anan Yahuda ahay pi zek wa tu do azar aya nà, ibay. Do ma gad mədəndalas aya awan, tu do ma gad a bay aya fok, tinen nə kərtek. Do mə vəzle a bay aya awan, tu do mə vəzle a bay a tə mindel ataya fok, tinen kərtek a re. Aday do bile aya awan, tu do bile aya bay ata awan, tinen kərtek a ca. Do ataya fok, awan kə gəzla atan alay pi zek wa bay. Anga zek ana Yesu Almasihu a nà, winen pa nga sə do ahay fok, aday à mivəl su do anahan ahay inde fok re.

¹² Matanan, kwanay nà, kə tərən do a Mbərom ahay coy, a pəlay kwanay anga winen a sə walay kwanay. Anga nan, sumor a nà, azla a kwanay à cəved

a Mbərom inde â ga nə lele. Gen anan sumor i zek ahay fok, tərən do lele aya awan, do mə nahay nga aya awan, do səkəffe aya awan, aday do sə munapanaw ahay re. ¹³Səmen anan i zek ahay. Kwa abay awan inde kə slahak anan u uko inde anə dōwan aya dəp nà, tē pəse zek ahay, anga Bahay a mənuko nà, winen apan a taa pəsek uko anan ines a nuko ahay. ¹⁴Way lele bina maw nà, sənen zek à wulen a kwanay ahay inde. Ata ki gen matanan nà, asan zek i japay kwanay pə kərtek awan, aday mivəl a kwanay ahay dukwen, ti ga nə kərtek a re.

¹⁵Mbəsiken anan mivəl a kwanay anə zay a Yesu Almasihu sə varak ikwen ata anga aday â lavan nga anə mivəl à kwanay. Mbərom a ngamak ikwen ahay à zay anahan ata inde anga aday kə tərən uda zek kərtek awan. Natiya ngəren anan kwa siwa siwa fok. ¹⁶'Am ana Yesu Almasihu â rah anan mivəl a kwanay ahay. Diken anan anan 'am a Mbərom i zek ahay, men anan zek i zek ahay tə atətək way ahay tə kəlire mbala ana Mbərom a sə varak ikwen ata awan. Gen ara sə zambad anan Mbərom, tə ara sə həran nga, aday tə ara mbala ana Apasay a Mbərom sə dakak ikwen anan ata awan. Ngəren anan à Mbərom tə ataslay mivəl awan. ¹⁷Way a kwanay saa ga ta sa ja fok nà, gen nà, təde kawa do a Bahay Yesu ahay, ta sə ngəran apan anə Mbərom Bəbay a kwanay anga Yesu.

Anjahay su do a Yesu ahay

¹⁸Kwanay uwar ahay, dəfen anan apan anə mbaz a kwanay ahay nə lele. Wita nà, way aday təde do a Yesu ahay ti ga ata awan.

¹⁹Kwanay mungol ahay, pəlen anan uwar a kwanay ahay lele, kà si gen atan alay bay.

²⁰Kwanay gwaslay ahay, bənen anan à 'am wa anə atə bəbay a kwanay tə may

a kwanay ahay pə way ahay fok lele. Ata ki gen matanan nà, i zlan à nga anə Bahay a mənuko.

²¹Kwanay bəbay sə gwaslay ahay kuto, kà si ngərzen pə gwaslay a kwanay ahay bəra bəra bay, bina ti njahay nə slebərbərre.

²²Kwanay file ahay ite, dəfen anan apan anə bahay su doh a kwanay ahay lele. Kà sa dəfen atan apan nà, pə ide a wa aday â zlan atan à nga ata cəna coy bay. Əna dəfen atan apan nə lele tə mivəl kərtek awan, anga kwanay nà, do sə jə-jaran à Mbərom ahay. ²³Kwanay apan ki gen nà, mer wura wura fok cəna, gen nə tə mivəl kərtek awan, kawa ki gen anan mer su way anə Bahay a mənuko, bina anə do zənzen a bay. ²⁴Sənen apan lele, saa varak ikwen magwagway pi mer su way a kwanay ahay nà, zek a Bahay a mənuko awan, i varak uko anan way anahan sə zlapan anan anə do anahan ataya awan. Bahay a kwanay sa gan mer su way ata nà, winen Almasihu. ²⁵Sənen apan lele asa re, dōwan a kà gak ines nà, Mbərom i gan sariya pə ines anahan ata awan. Bina Mbərom a gəzla do ahay pi zek wa itəbay asanaw!

4 Kwanay bahay su doh ahay ite, gen anan nga anə file a kwanay ahay nə lele aday tə cəved awan. Bina kwanay dukwen, kə sənen zle, bahay inde à mburom pa nga a kwanay re asanaw?

Gen anan amboh à Mbərom aday tərən do ma san way aya awan

²Rəzlen anan à nga wa sa gan amboh anə Mbərom ta sə ngəran kwa siwa siwa fok. ³Gen anan amboh à Mbərom anga manay re. Gen anan amboh anga aday mǎ njad cəved sə dakay anan ləbara sa 'am ana Almasihu mi dər ata anə do ahay. Həna manay à dangay nà, anga ləbara sa 'am anahan ata awan. ⁴Gen anan amboh à Mbərom nà, anga aday u mo zek sə dakay anan 'am anahan anə

do ahay cərah lele, kawa abay təde ni dəkay anan ata awan.

⁵ Gen anan nga anə anjahay a kwanay à mamasl su do sa san Mbərom bay ahay inde ata nà, lele. Kwa siwa cəna, kà sa təmen anan alay a bay, gen nə way lele aya awan. ⁶ À akad bala a kwanay ahay inde nà, 'am a kwanay ataya fok â ga nə 'am lele aya ma daf nga awan. Matanan ki sənən sə mbədahan apan anə do sə cəce 'am ahay fok.

Aja 'am mədakwidok aya awan

⁷ Mərak a nuko Tikikus i dəkak ikwen anan ləbara sə njahay uno à man a anan ata awan. Tikikus nà, winen mərak a mənuko, car uno re, winen do sa ga mer su way a Bahay a mənuko ndekərkərre lele. Manay apan mi gan mer su way anə Mbərom miya awan. ⁸ Nen apan ni slənak anan ayak nà, anga aday â təkərek ikwen anan ləbara a manay, aday i varak ikwen məgala sə pərahan azar a Mbərom. ⁹ Tikikus i zlak ayak tə mərak a mənuko Onesimus do sə àga kwanay awan. Winen nə car a mənuko, aday a ga mer su way a Mbərom nà, ndekərkərre re. Tinen ti dəkak ikwen anan way sə təra à man a manay a anan ataya fok. ¹⁰ Matanan Aristarkus, dowan a manay à dangay həna miya ata kà jak ikwen ayak 'am. Aday Markus, wan a mərbay ana Barnabas kà jak ikwen ayak 'am. Kə sənən apan zle, na jak ikwen lele, Markus kà sak a dəzlek ayak nà, təmihen anan lele. ¹¹ Yesu sə dowan inde tə ngaman Yustus re ata, kà jak ikwen ayak 'am. À wulen ana do su mo zek sa ga mer su way anga bahay a Mbərom ataya nà, Yahuda

maza aya ibay, si tinen a maakankən'a ataya, coy. Tinen nà, ta mak uno zek sə vuro məgala i mer su way inde wanahan.

¹² Epafəras kà jak ikwen ayak 'am. Winen nà, do sə àga kwanay aya re, winen do sa ga mer su way a Yesu Almasihu cite. Winen apan i rəzlen à nga wa sa gan amboh anə Mbərom pac pac anga kwanay. A gan amboh a Mbərom nà, anga aday kə tənən do mə jəra aya awan, kə tənən do ma san nga aya awan aday kə sənən sa ga way ana Mbərom sa gan may fok kutok. ¹³ Na san pi mer su way anahan sa ga tə mətəndəron ataya zle anga kwanay, anga do sə Lawdikiya ahay, aday anga do sə Hirapolis ahay re. Winen nà, ni ra ambar anahan a tətə. ¹⁴ Lukas car a mənuko doktor ata kà jak ikwen ayak 'am aday Demas dufkwen kà jak ikwen ayak 'am re.

¹⁵ Matanan jen anan 'am anə mərak à mənuko ahay à Lawdikiya ataya awan. Jen anan 'am anə Nimfa tu do a Yesu ahay sa taa halay nga àga winen ataya awan. ¹⁶ Derewel a anan nà, jingen anan àga kwanay, aday kə slənen atan anan ayak anə do sə egliz sə Lawdikiya ahay tə jinge anan re. Aday derewel uno sə vinden anə Lawdikiya ahay ata kə dəzlek ayak àga kwanay nà, jingen anan ite re. ¹⁷ Jen anan anə Arkipus nà, â demed pi mer su way a Bahay a mənuko sə mbəsakan ata sa ga anan nə lele.

¹⁸ Nen Pol, na jak ikwen ayak 'am. Nə vindek ayak 'am a anan nà, tə alay uno awan. Sənən apan lele re, nen nà, à dangay hwiya.

Natiya Mbərom â gak ikwen sumor anahan.

*Derewel ana Pol sɛ
vinden ayak anà dɔ sɛ*

Tesaloniki ahay

mama'am awan

Aɔakay way pɛ deftere a anan

À ɔerewel a anan inde nà, Pol a ngèran anà dɔ a Yesu ahay à Tesaloniki anga ta gak mətəndəron sɛ pərahan azar à Yesu. A jan atan nà, tã ga mer su way bayak a anga sɛ wadaɔ anan ləbara a Yesu mugom a pɛ daliyugo. A ɔakan atan anan anjahay a tɔde i zlan à nga anà Mbərom ata awan, aday way saa tɛra à alay a Yesu Almasihu i may ahay ata awan.

Nga sa 'am ahay

Asan zek ana Pol anga dɔ a Yesu ahay à Tesaloniki (1.1 - 3.13)

Anjahay su dɔ a Yesu ahay (4.1-12)

Amay ana Yesu Almasihu (4.13 - 5.28)

Pol a jan 'am anà dɔ sɛ Tesaloniki ahay

1 Sɛ vindek ayak ɔerewel a anan nà, nen Pol, manay tɛ Silas tatɛ Timote. Ma jak ikwen ayak 'am anà kwanay dɔ a Yesu ahay à wulen su doh sɛ Tesaloniki, kwanay dɔ ana Bəbay a nuko Mbərom tɛ Bahay a mənuko Yesu Almasihu. Mbərom à gak ikwen sumor anahan, aday à varak ikwen zay re.

Pol a ngèran à Mbərom anga dɔ a Yesu ahay à Tesaloniki

²Manay mɛ ngèran anà Mbərom kwa siwa siwa anga kwanay a fok. À alay a manay apan mi ga amboh cəna, mɛ mbəsak sa ga amboh anga kwanay bay. ³Ma gan amboh anà Mbərom Bəbay a mənuko nà, mɛ bayak pi mer su way a kwanay sa ga anga kɛ ɔəfen nga pɛ Yesu Almasihu Bahay a mənuko ata awan,

aday pi mer su way a kwanay sa ga lele ata anga kɛ pəlen anan, aday pɛ atavay a kwanay nɛnjan a anga kɛ ɔəfen anan ide hənə ata ɔukwen anà winen a re. ⁴Mərak a manay ahay, Mbərom a pəlay kwanay aday ma san zle, kɛ walak kwanay sɛ tɛra dɔ anahan ahay. ⁵À alay a manay sɛ ɔakay anan ləbara mugom a àga kwanay ata nà, ma jak ikwen nɛ 'am kəriya aya bay, əna ma ja 'am tɛ mɛgala sɛ Apasay Cəncan awan. Ma san zle coy, 'am a manay sa jak ikwen ataya nɛ tinen 'am ɔidek aya coy re. À alay a manay àga kwanay ata ɔukwen, mɛ njahay kəkəməw nɛ kɛ sənən zle lele. Ma ga matanan nɛ anga sa mak ikwen zek.

⁶Kwanay aday nà, ki zlen hənə nɛ kawa ana manay sa jak ikwen ata, aday kawa ana Bahay a mənuko sa gan may ata kutok. Kɛ təmihen anan 'am a Mbərom lele. Aya əna, dɔ ahay ta gak alay tɛ kwanay bayak a anga 'am ata awan. Aday tɛ winen ata tɛke ɔukwen, kɛ tislən anan mivəl ta 'am ata aɔəka, anga Apasay Cəncan a kɛ varak ikwen mɛgala. ⁷Natiya kutok, kwanay apan ki ɔiken anan anan cəved a Mbərom lele anà dɔ ahay pɛ daliyugo sɛ Makedoniya tɛ Akaya. ⁸Do ahay bayak a à Makedoniya tɛ Akaya tɛ slənek ləbara sa 'am pɛ Bahay a mənuko anga kwanay. Kwa ta sɛ wura fok, dɔ ahay tɛ slənek coy kwanay apan ki ɔəfen nga pɛ Mbərom. Awan inde mi zəgahan atan anan apan sabay. ⁹Bina tinen a tɛ alay a tinen a, tinen apan ti ja coy kɛ təmihen manay àga kwanay nɛ kəkəməw. Tinen apan ti tɛker ləbara sa 'am a kwanay sɛ mbəsak pəra ahay ata, aday kɛ mbəɔihən anan mivəl a kwanay pa sa gan amboh anà Mbərom, winen dɔ tɛ sifa aday winen dɔ ɔidek ata awan. ¹⁰Ta san zle coy re, kwanay apan ki ben nɛ Wan anahan saa nay ahay à mburom wa ata awan. Wan anahan ata nà, Yesu, Mbərom sɛ slabakay anan ahay à mɛke wa ata awan.

Wan ata nà, i tam mənuko anga aday Mbərom â ga puko mivél à alay anahan saa ga sariya ata sabay.

Mer su way ana Pol sa ga à Tesaloniki

2 Mərak a manay ahay, kwanay a kə sənən zle, ana manay sa zlak ayak àga kwanay ata nə kə tərak awan kəriya bay. ² Kə sənən zle, ma sak dəcə à wulen su doh sə Filipì, anga ta gak alay tə manay, tə gənahak umo. Mə dəzlek ayak àga kwanay à Tesaloniki dükwen, dō a matanan ataya tinen inde bayak a re. Əna tə winen a təke dükwen, Mbərom kə bənək umo mbac bayak awan, aday mə dəkak ikwen anan ləbara mugom a sa nay à alay anahan wa ata kutok. ³ Manay apan mi dakan anan cəved didek a anə dō ahay nà, mə gədan atan nə mung-walay bay, way lelibay aya inde à mivél a manay itəbay re, mə njəkan uda anə dōwan bay. ⁴ Mə təkər nà, way ana Mbərom a sə varan umo ata awan, bina a ca pumo nà, ma slak sə dəkay anan 'am anahan, aday a varan umo anan ləbara anahan mugom a à alay inde sə dakan anan anə dō ahay kutok. Ma ja 'am nà, aday mâ zlan à nga anə dō zənzen a bay, əna aday mâ zlan à nga anə Mbərom awan, winen dō sa san abayak nga a manay ata awan. ⁵ Kə sənən zle lele re, ma jak ikwen 'am sa rak ikwen mindel bay, aday ma jak 'am sə rəke pikwen wa way bay re. Way uno sə vinde həna ata dükwen, Mbərom a san zle, winen 'am didek awan. ⁶ Kula mə pəlak dōwan â həran umo nga bay. Kwa â ga nə kwanay, kwa â ga nə dō maza aya awan, ma gak anan may matanan bay.

⁷ Abay cəved inde mi cəce pikwen wa way ahay kawa dō məduwen aya sa ga ataya bidaw, anga manay nə dō maslan ana Almasihu ahay. Əna mə cəcihek awan bay. Mə təra adəka nà, dō səkəffe aya à wulen a kwanay, kawa uwar sa gan nga anə gwaslay anahan ahay ata

awan. ⁸ Mə pəlay kwanay bayak awan. Anga nan, ma zlak ayak àga kwanay nà, mə pəlay sə dəkak ikwen anan pa 'am nə ləbara mugom a sa nay ahay pə cakay ana Mbərom wa ata awan. Aday winen ata dəkdek bay re. Mə pəlak sə varak ikwen anan nga a manay aya re, anga ki zlen umo à nga cəvedabay. ⁹ Mərak a manay ahay, kə mbədəken anan à nga wa ti mer su way a manay sa ga àga kwanay ata bay asanaw? Kwa â ga nə sə luvon, kwa â ga nə sə ipec, ma ga mer su way nə ndekərkərre, anga aday à alay a manay apan mi dəkak ikwen anan ləbara mugom a sa nay à alay a Mbərom wa ata nà, mâ njad way sa pa mənjenja sə bənək ikwen uda mbiyed.

¹⁰ Kwanay a kə sənən zle ma ga mer su way àga kwanay nə kəkəməw, aday Mbərom dükwen a san a zle re. Anjahay a manay àga kwanay dō a Yesu ahay nə lele, didek awan, dōwan i gədan umo azar pə awan a ibay. ¹¹ Kə sənən zle re, ma ga way ahay tə kuwaya a kwanay nə kawa bəbay sa ga way tə gwaslay anahan ahay ata awan. ¹² Ma taa dubok kwanay, aday ma taa varak ikwen məgala, ma taa jak ikwen dükwen pac pac, zlen azla sa zlan à nga anə Mbərom, dōwan a sə ngamak ikwen aday kī zlen à bahay anahan inde tə mazlab ata awan.

¹³ Mi ngeran anə Mbərom hwiya re, anga à alay a manay sə dəkak ikwen anan 'am anahan ata nà, kə təmihen anan nə kawa 'am su dō zənzen a bay, əna winen kawa 'am a Mbərom a way anahan. Tə didek a nà, wita nə 'am a Mbərom acəkan. 'Am ata winen apan i ga mer su way à mivél a kwanay inde, kwanay dō sa daf nga pə Yesu ataya awan. ¹⁴ Mərak uno ahay, kwanay kə tərən kawa dō ana Yesu Almasihu ahay à egliz a Mbərom pə daliyugo sə Yahudiya ata awan. Yahuda ahay ta gak atan alay anga tə pərahan azar anə Yesu. Matanan həna dō a kwanay ahay ti ga

alay tɔ kwanay dukwen, kawa winen ata kɛslsla. ¹⁵Yahuda ataya tɔ vɔɔak ahay do maja'am a Mbɔrom ahay kwakwa, tɔ vɔɔak anan Bahay a mɛnuko Yesu, aday hɛna tɔ rɛzlak manay re. Way a tinen sa ga ata a zlan à nga anà Mbɔrom a bay jiga awan. Ta nan idɛ anà do ahay fok. ¹⁶Abay tɔ gafak umo 'am sɛ ðakay anan lɛbara sa 'am a Mbɔrom anà do su kon azar aya, anga aday do ataya tã tam bay. Matanan kutok, ta rah anan wa nà, ines a tinen ahay, aday Mbɔrom a kà gak patan mivel hɛna acɛkan.

Haway ana do sɛ Tesaloniki ahay a gan anà Pol

¹⁷Mɔrak uno ahay, à alay a mɛnuko sɛ gɛzla nga ata nà, mivel kɛ hanak pumo anga haway a kwanay i gan umo. Ma zla way a manay nà, njufok aya awan, anga abayak nga a manay kɛ mbɛðakɛk ayak pɛ kwanay à dɛba. Abay a nan umo sa mak ayak àga kwanay maza awan. ¹⁸Manay a fok ma gan may sa mak ayak saa cay kwanay. Nen Pol ta nga uno, na gan may saray bayak a re, ɛna Fakalaw kɛ nɛsek anan cɛvɛd awan. ¹⁹Mɔ bayak pɛ kwanay nɛ anga kwanay kɛ viren umo mɛgala sa ðaf nga pɛ way a Mbɔrom sɛ zlapay anan i varan anà do ahay ata awan. Sɛ varan umo ataslay mivel hway apan tɛkedɛ dukwen, kwanay re. Jugo sɛ vize a manay ahay saa ga anan ti zek pa 'am anà Bahay a mɛnuko Yesu azanan i may ahay ata nà, kwanay. ²⁰Tɔ ðidɛk a nà, do ahay tɔ varan umo zlangar anga kwanay nɛ bayak awan, aday mɔ taslay mivel dukwen tɔ kwanay a re.

3 Haway a kwanay kà gak umo cɛna, mbac a slan umo cɛvɛdabay. Anga nan, ma ja, ma wa, mi slɛnak ikwen ayak Timote. Ata aday suwan mi njahay way a manay à Atena taayak a manay a tamak. ²Timote nà, mɔrak a mɛnuko, winen apan i ga mer su way a Mbɔrom tɔ manay, mɔ ðakay anan lɛbara mugom

a mbala Yesu Almasihu anà do ahay nɛ manay pɛ kɛrtek awan. Mɔ slɛnak anan ayak àga kwanay nà, aday à mak ikwen zek, aday à varak ikwen mɛgala sɛ tavay njɛnjan pɛ cɛvɛd a Mbɔrom. ³Matanan, kwa hɛna ðɛce ahay ta tak ikwen à nga dɛp nà, ðowan à sa zluwe kwa kɛrtek à cɛvɛd a Mbɔrom wa bay. Kɛ sɛnen zle, ði takas nɛ tɔ ðɛce ahay matanan tɛk-tek re asanaw? ⁴Ayaw, à alay a manay àga kwanay ata nà, ma jak ikwen ayak panan wa coy, do ahay ti naa ga alay tɔ mɛnuko pa 'am mba. Matanan hɛna ðɛce ataya ta nak ahay puko kawa ana kwanay sa san ata kutok. ⁵Na ca apan, ðɛce winen apan i nay ahay pikwen nà, mbac kɛ slahak uno. Anga na awan, nɛ slɛnak ayak Timote àga kwanay, aday nà san kwanay apan ki pɛrihen anan azar anà Yesu acɛkan hwiya bidaw? Nɛ jɛ-jarak, na wa, tiya nɛ Fakalaw kɛ njɛkak kwanay à cɛvɛd sɛ ðidɛk wa. Ata, mer su way a manay à wulen a kwanay ata kɛ tɔrak way kɛriya awan.

⁶Hɛna Timote kà mak ahay àga kwanay wa pɛ cakay a manay, a tɛkɛren umo nà, lɛbara lele aya sa zlan umo à nga anga kwanay. A wa, kwanay apan ki pɛrihen anan azar anà Yesu hwiya, kɛ pɛlen zek ahay lele re. Aday a wa, kwanay apan ki bayiken pɛ manay tɔ ataslay mivel awan, bina haway a manay a gak ikwen, kawa haway a kwanay a sa gan umo ata re. ⁷Mɔrak a manay ahay, manay apan mi sa ðɛce, do ahay ti jugwar pumo wa 'am dɛp nà, Timote a nay a jan umo matanan cɛna, kɛ varak umo mɛgala bayak a, anga kwanay apan ki pɛrihen anan azar sa ðaf nga nɛ pɛ Yesu hwiya. ⁸Bina, kak kwanay apan ki tiven njɛnjan pa 'am a Mbɔrom matanan kɛma, mi taslay mivel sɛ njahay tɔ sifa aya uho. ⁹Ataslay mivel a manay sa njad pa 'am a Mbɔrom a mɛnuko hɛna anga kwanay ata nà, kwa mɛ ngɛran anà Mbɔrom nɛ kɛkɛma, wita kà slak awan

bay. ¹⁰Kwa â ga nê sê sipeç, kwa â ga nê sê luvon, manay apan mi gan amboh aday â varan umo cêved sa zlak ayak âga kwanay saa cak ikwen ahay ide aday mi têtakak ikwen anan ahay way aday kê sênen pê cêved a Mbêrom fan bay ataya awan.

¹¹Ma gan amboh anà Bêbay a mênuko Mbêrom a ta nga anahan awan, tê Yesu Bahay a mênuko nà, tê têban umo ayak cêved a sê dèzlek ayak âga kwanay awan. ¹²Bahay a mênuko Yesu â varak ikwen mægala sa san zek à wulen a kwanay ahay pa 'am pa 'am lele, aday sê pèlay anan dō ahay fok, kawa ana manay sê pèlay kwanay ata awan. ¹³Natiya awan, tê cêved ata kutok, ki têren dō mægala aya pê cêved anahan, anga aday kê njiden awan lelibay a pê mível a kwanay ahay sabay, kê têren dō cêncan aya pa 'am a Bêbay a mênuko Mbêrom pê luvon a Bahay Yesu saa may ahay pê daliyugo tu dō anahan ahay fok ata awan. Saa may ahay pê luvon ata nà, winen a pi zek tu dō anahan aya azar a fok.

Anjahay sa zlan à nga anà Mbêrom

4 Mêrak a manay ahay, way a mê mbêsak a sa jak ikwen ayak ata nà, hêna: Mê têtakak ikwen anan anjahay sa zlan à nga anà Mbêrom a coy. Aday ma san zle, azla a kwanay nê matanan. Êna manay apan mi gak ikwen ayak amboh asa nà, tê slêmay ana Bahay a mênuko Yesu, zêgihen anan apan asa. ²Kê sênen way a manay sê têtakak ikwen anan tê slêmay ana Bahay a mênuko Yesu ataya zle. ³A nan a Mbêrom cêna, kê têren dō cêncan aya awan, kawa sa ja bine siwaw nà, kê limen anan alay à uwar uho bay, ⁴kuwaya â njahay nê tê uwar anahan awan, à sêkêffe inde. Ata dō ahay ti hêrak ikwen nga. ⁵Adêka bay, ubor â ga pikwen bahay bay. Wita nê azla su dō sa san Mbêrom itêbay ataya awan, dō sê pèra ahay. ⁶Dowan â gan sêdœk anà

dō hinen ta sê jênan pê uwar bay, anga Bahay a nuko Yesu i naa gan sariya anà dō sa ga ines a matanan ataya awan. Êa ma jak ikwen anan 'am ata coy. ⁷Anga Mbêrom a ngamak uko nê saa ga ines tu dō sê uho ahay matanan ata bay. A ngamak uko adêka nà, sê njahay à cêncan inde pa 'am anahan. ⁸Anga nan, kak dōwan a kê ngêmak 'am a anan itêbay cêna, a ngam bay nà, dō zênen a bay, êna zek a Mbêrom a, dōwan a sê varak uko Apasay Cêncan ata awan.

⁹Mêrak a manay ahay, awan inde maza sa jak ikwen ayak pa 'am sê pèlay zek à wulen a kwanay dō a Yesu ahay sabay. Zek a Mbêrom a kê dâkak ikwen anan cêved ata coy. ¹⁰Tê dîdek a nà, kê pèlen dō a Yesu ahay pê daliyugo sê Makedoniya fok. Êna ma gak ikwen kem nà, zêgihen anan apan pa 'am pa 'am. ¹¹Rêzlen anan à nga wa sê njahay sêkêffe lele. Kâ sa slihen à 'am sê dō ahay inde bay. Gen mer su way tê alay a kwanay aya aday kê njiden way sa pè, kawa ana manay a sa jak ikwen ata awan. ¹²Ki gen anan matanan cêna, dō sê uho ahay ti dêfak ikwen apan, aday ki saa rêken awan pu dō wa bay.

Luvon ana Yesu saa may ahay ata awan

¹³Mêrak ahay, a nan umo nà, sênen anan way saa têran anà dō a ma mac ataya awan. Êna zlawan â sa gak ikwen kawa dō sa ba Yesu itêbay ataya bay. ¹⁴Dê dêfak apan nga, Yesu kê mœcak, aday kê slabakak ahay à mœke wa. Anga nan, dâ san zle, dō sa dâf nga pê Yesu ahay aday tê mœcak coy ata nà, Mbêrom i i slabakay atan ahay à mœke wa anga aday tê njahay à man a Yesu. ¹⁵'Am a manay sa jak ikwen ayak hêna ata nà, 'am ana Bahay a mênuko Yesu a sê têtakan anan anà dō ahay ata awan. Pê luvon ana Yesu saa may ahay ata nà, mênuko hêna tê sîfa ataya dî naa la-

han apan anà do ma mac ataya sa zla à man ana Yesu a bay. ¹⁶Pə luvon ata nà, Mbərom i varan cəved anà maslay anahan ahay. Bahay a tinen i ngaman atan, aday ata ti fa məzləzlilen kutok. Cəna zek a Bahay a mənuko Yesu Almasihu a i dazay ahay, do a anahan ma mac ataya ti lah sə slabakay ahay à məke wa pa 'am. ¹⁷Ata aday mənuko mə mbəsak a tə sifa uho ataya di japay tu do anahan a azar ataya à matapasl inde tatə Bahay a mənuko Yesu à mburom. Natiya di njahay tatə Bahay a mənuko Yesu pa sə viyviya awan. ¹⁸Kak matanan cukutok nà, men anan anan mivél ù doh anà zek ahay lele ta 'am a anan.

Təruko do mə lavay zek aya awan

5 Mərak a manay ahay, pa 'am sə luvon kabay alay a sə amay ana Bahay a mənuko Yesu nà, awan inde mi jak ikwen ayak apan ibay, ²anga kwanay aya kə sənən zle coy, luvon ana Bahay a mənuko i saa may ata nà, i slay ahay puko nə kawa do sə akar sa nay à alay a dōwan a san apan bay ata awan. ³I təra nà, à alay a do ahay ti ja nə «Zay inde, awan inde sə bənan mbiyed ù do ibay» ata awan. Ata gangaf alize i tan atan à nga kawa dəcə sa tan à nga anà uwar, wan sə dəlay anan ata awan. Tinen a fok, dōwan saa tam wa kwa kərtek dükwen, ibay.

⁴Aya əna, mərak ahay, kwanay nà, mə njahay aya i idé zənzen inde bay. Luvon ata i sa dəzley pikwen gangaf kawa do sə akar sə gaway ahay bahay su doh ata bay. ⁵Kwanay nə do sə idé jiyjay ahay sa bar à man ipec inde ataya awan. Mənuko do sa bar sə luvon ahay i idé zənzen inde ataya bay. ⁶Anga nan kutok, dā njak ahan kawa do azar aya itəbay. Adəka bay, dəfuko anan idé anà zek a mənuko ahay lele, guko anan nga i zek re. ⁷Do ahay ta taa njak ahan nə sə luvon, aday ta taa vaway nga dükwen sə

luvon. ⁸Aya, mənuko nà, do sə idé jiyjay ahay. Anga nan, guko anan nga i zek. Dəfuko nga pə Yesu, aday sənuko zek. Da gak matanan ata nà, i tərak uko kawa palalam à mbac inde. Aday dəfuko anan idé anà luvon a Yesu saa nay ahay sa tam nuko ata awan. Way ata dükwen i tərak uko kawa dugwala à nga inde. ⁹Mbərom a walay mənuko nə anga aday dā saa ga dəcə pa 'am anahan bay, əna sa naa tam mənuko tə alay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu. ¹⁰A mac anga mənuko, anga aday kwa à ga nə də məcak coy, kwa à ga nə mənuko tə sifa aya mba, di njahay tə winen awan. ¹¹Anga nan, viren anan məgala i zek ahay, aday men anan zek i zek ahay sa har lele kawa ana kwanay sa ga həna coy ata awan.

Andav sa 'am ahay

¹²Mərak a manay ahay, manay apan mi gak ikwen ayak kem nà, dəfen anan apan anà do a Yesu ahay sa gak ikwen nga, aday tinen apan ti ga mer su way à wulen a kwanay inde ataya awan. Bahay a mənuko a daf atan nə sə tətakak ikwen anan cəved anahan. ¹³Dəfen atan apan lele, ken atan anan asan zek bayak awan, anga mer su way a tinen sa ga à wulen a kwanay ata awan. Njihen tə zay à wulen a kwanay aya inde re.

¹⁴Mərak a manay ahay, ma gak ikwen kem nà, gifen anan 'am anà do sə isew ahay, viren anan məgala ana do sə zlawan ahay, men anan zek anà do bəle aya awan, aday kâ si yen nga tə do ahay bay fok. ¹⁵Gen anan ngatay anà zek a kwanay ahay, bina kâ si men anan anan sədək anà dōwan bay. Əna kwa siwa siwa dükwen, rəzlen anan à nga wa anà way lele aya à wulen a kwanay inde, mənəna sə mbədək anan do azar aya à nga wa re. ¹⁶Kwa siwa fok cəna, tislən mivél. ¹⁷Gen amboh kwa siwa. ¹⁸Kwa kəkəma fok, ngəren anan anà Mbərom re, anga a nan nə guko matanan, mənuko

do a Yesu Almasihu ahay fok. ¹⁹Kê ticen anan alay pa 'am anà Apasay Cəncan a bay. ²⁰Kê kədiyen anan 'am ana do maja'am a Mbərom ahay bay. ²¹Gəzlen anan alay pi zek wa anà way ahay fok lele. Winen lele ataya nà, təmihen atan. ²²Zləmen anan anà sədək a wura wura fok jiga awan.

²³Mbərom a do sə varak uko zay ata, â təra kwanay do cəncan aya jiga awan. Â ba anan apasay a kwanay, tə mivəl a kwanay, aday zek a kwanay fok, anga pə luvon aday Yesu Almasihu Bahay a

mənuko i sa may ata nà, â njad pikwen wa way lelibay a bay. ²⁴Mbərom a sə ngamak ikwen ata i ga anan, anga winen nà, a ga anan way anahan sa ja ataya hwiya.

²⁵Mərak ahay, gen amboh anga manay ite. ²⁶Jen anan 'am anà mərak ahay fok ta sə zlangay alay tə alay. ²⁷Na jak ikwen tə sləmay ana Bahay a mənuko Yesu nà, jingen anan dərewel a anan pa 'am su do a Yesu ahay fok.

²⁸Bahay a mənuko Yesu Almasihu â gak ikwen sumor anahan.

*Derewel ana Pol sə
vinden ayak anà do sə*

Tesaloniki ahay

mə slala cew awan

Ađakay way pə deftere a anan

Pol a jan 'am anà do sə Tesaloniki ahay pa 'am sə amay ana Yesu, kawa anahan sa jan atan ayak à đerewel anahan mama'am a inde ata awan. À alay ata nà, do a tinen aya azar a tə pərahan azar anà atətak way sə miter mungwalay aya awan. Pə tinen nà, Yesu kà mak ahay coy, do ahay tə sənək apan bay. Əna Pol a ja nà, wita mungwalay. À alay a Yesu i may ata nà, i tam anan do anahan ahay, aday i gan sariya anà do sa ngam 'am anahan itəbay ataya awan.

Nga sa 'am ahay

'Am đidek a pə amay a Yesu Almasihu (1.1 - 2.17)

Aga amboh tə ađakay way ahay (3.1-18)

Pol a jan 'am anà do sə Tesaloniki ahay

1 Sə vindək ayak đerewel a anan nà, nen Pol, manay tə Silas tatə Timote. Ma jak ikwen ayak 'am à kwanay do a Yesu ahay à wulen su doh sə Tesaloniki, kwanay do a Bəbay a nuko Mbərom tə Bahay a nuko Yesu Almasihu ataya awan. ²Mbərom Bəbay a mənuko tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko tã gak ikwen sumor aday tē varak ikwen zay a tinen.

Mbərom i gan sariya anà do ahay mba

³Mərak uno ahay, lele a nà, mē ngəran anà Mbərom anga kwanay kwa siwa siwa fok. Lele nə mē ngəran, anga kə zəgihen anan sa đaf nga pə Yesu, aday

kə zəgihen anan sə pəlay zek à wulen a kwanay ahay inde re. ⁴Anga nan kutok, à alay a manay əga mərak azar aya nà, manay apan mi həran nga anà zek anga kwanay. Ma jan atan nà, kwa kwanay apan ki sen lirew ahay tə cəved ahay cara cara pu do sə jugwar pikwen wa 'am ahay dəp nà, kwanay apan ki səmen anan, aday hwiya kə bənen anan ađaf nga a kwanay pə Yesu tə alay cew cew awan.

⁵Way ata a đakay anan nə, Mbərom i gan sariya anahan anà do ahay tə cəved lele a kutok. Kwanay ki sen lirew həna ata nà, anga bahay a Mbərom. Matanan, ki slen sa zla à bahay a Mbərom inde.

⁶Ayaw, Mbərom nà, do đidek awan. Luvon a kà slak cəna, i man anan uda siked anà do sa ga alay tə kwanay ataya awan.

⁷Kwanay do sa sa lirew həna ataya nà, i varak ikwen anjahay zay kutok. Manay đukwen, matanan re. Way ata i təra nà, à alay a ana Bahay a mənuko Yesu i dazay ahay à mburom wa tə maslay anahan ahay məgala aya, ⁸à mamasl sə miresl sə uko inde ata awan. I ga anan alay tu do sa san Mbərom itəbay ataya fok, i ga anan alay tu do sa ngam ləbara ana Bahay a mənuko Yesu itəbay ataya fok. ⁹Ti sa lirew nə ndəlekeke, aday Mbərom i i lize atan sə coy awan. Ti zla pə cakay ana Bahay a nuko Yesu bay, ti canan anà məgala sə mazlađ sə bahay anahan itəbay.

¹⁰Way ataya ti təra nà, à luvon a aday Bahay a mənuko i may ahay ata awan. Pa pac a i nay ata nà, do anahan ahay ti həran nga. Do sə đəfan apan ataya fok ti canan, ti həran nga re kutok. Ki gen inde à wulen su do sə həran nga ataya awan, anga kwanay đukwen kə đəfen apan nga coy, bina ba mə đakak ikwen anan ləbara a Yesu ata re asanaw?

¹¹Anga nan kutok, ma taa gan amboh anà Mbərom anga kwanay. Ma gan amboh nà, anga aday kə njihen kawa do anahan a sə walay ataya awan. Aday ma

gan amboh anga aday â mak ikwen zek sa ga way lele aya kawa sa nak ikwen ata awan, aday mer su way a kwanay sa ga anga kê dâfen nga pə winen a ata awan. Kem anan, â ba kwanay tə mägala anahan ata ite. ¹²Natiya, do ahay ti hëran nga anà Bahay a mənuko Yesu anga kwanay kutok, aday do ahay ti hërak ikwen nga anga winen re. Mbërom a mənuko tə Bahay a mənuko Yesu Almasihu ti ga matanan, anga sumor a tinen.

Do sə sädœk

2 Mërak a manay ahay, u no sa ja 'am hëna nà, pə luvon a aday Bahay a mənuko Yesu Almasihu i sa may ahay ata awan, aday mənuko dî halan nga pa 'am. Ma gak ikwen amboh nà, ²kê wiwen anan nga i zek ahay kwayan'a, anga 'am ana do ahay sa jëka luvon ana Bahay a mənuko i saa may ata nà, kà nak coy ata bay. Kwa â ga nə sa ja 'am ata nà, do maja'am a Mbërom, kwa â ga nə do sə wazay sa ja, kwa do ahay tâ ja nə nen a sə vinde anan adëka, kê dâfen apan nga bay, kê jëjiren bay. ³Dowan â sa njak kwanay bay jiga awan. Luvon ata i nay ahay ta 'am kəriya bay. Do ahay bayak a ti vëze pə Mbërom, aday do sə sädœk a ti i lize anan ù uko inde ata i nay ahay aday. Ata, luvon ata i nay ahay kutok. ⁴Do sə sädœk ata i gafan 'am anà do ahay kwa sə hëran nga anà ma fok, kwa sə hëran nga anà zek a Mbërom awan. I ja nə winen a a zalay mbërom ahay fok. I zla ù doh sə mazlaß a Mbërom, i daf man sə njahay anahan à man ata awan, i tëra anan zek anahan kawa Mbërom awan.

⁵Kə sənən apan sabay kələfaw? À alay mənuko pə kərtek ata nà, na jak ikwen anan way ataya coy asanaw? ⁶Hëna tamak nà, awan inde sə gafan 'am sa nay ahay, aday kə sənən awan ata zle. Alay ata kà slak cëna, do sə sädœk ata i nay ahay kutok. ⁷Tə dîdëk a cëna, do

ahay inde, tinen apan ti ga sädœk bayak a coy. Da san anan nà, anga Mbërom a kà mak uko zek sə dākak uko anan way ata awan. Əna way a nen sa jëka ti nay ataya nə ti nay ahay fan bay, si dowan a sə takan alay i ide ata kà zlak wa aday. ⁸Ata aday, alay a i sla aday do sə sädœk ata i sa nay ahay kutok. Yesu Almasihu Bahay a mənuko kà nak ahay à mazlaß anahan inde nà, i lize a wa do sə sädœk ata awan, i vëzle apan apasay sa 'am anahan aday â mac. ⁹Do sə sädœk a sa nay ata nà, i nay ahay nə tə mägala ana Fakalaw, i ga way masuwayan aya cara cara sa njak anan do ahay. ¹⁰I may ahay nà, sa ga way lelibay aya cara cara sa njak anan do aday saa lize ù uko inde ataya awan. Ti lize anga ta ngam sə pəlay 'am sə dîdëk itəbay. Abay tâ ngam tiya nà, Mbërom kə tëmak atan bidaw? ¹¹Anga nan kutok, Mbërom kə cërwidek anan abayak nga a tinen aday tâ daf nga nə pə way mungwalay aya awan. ¹²Natiya awan, sariya i ban anan do sa ngam sa daf nga pə dîdëk a Mbërom itəbay əna ta gan may anà way lelibay ataya ata awan.

Mbërom a walay kwanay

¹³Kwanay mërak aya aday Bahay a mənuko sə pəlay kwanay ataya awan, sumor a nà, mi ngëran à Mbërom anga kwanay kwa siwa siwa fok. Bina à alay a daliyugo winen mə ndakay a fan bay ata dukwen, Mbërom kə walak kwanay anga saa tam kwanay tə mägala sə Apasay Cëncan awan. Apasay ata a tëra kwanay do anahan ahay. A tam kwanay dukwen, anga kê dâfen nga pə dîdëk a Mbërom ata awan. ¹⁴Anga nan, à alay a manay sə dākak ikwen anan lëbara sa 'am a mugom ata nà, a ngamak ikwen pə cakay anahan, anga aday kê njîden anan mazlaß ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu.

¹⁵ Anga nan, mərak a manay ahay, tiven nə njənan lele, bənen anan way a manay sə tətakak ikwen anan ataya awan. Kwa â ga nə mə tətakak ikwen anan ta 'am, kwa â ga nə mə vindek ikwen anan ayak avinde pə derewel, bənen anan lele.

¹⁶⁻¹⁷ Bahay a mənuko Yesu Almasihu a ta nga anahan a aday Mbərom Bəbay a mənuko, tê varak ikwen məgala aday gadan sa ga way lele aya aday sa ja 'am sə way lele aya hwiya ite. Bina Mbərom a pəlay nuko, aday tə sumor anahan i varak uko məgala hwiya, aday i mak uko zek sə dəfan idə anə way a lele saa nay ahay pa 'am ata re.

Gen anan amboh à Mbərom anga manay ite

3 Mərak a manay ahay, 'am uno mə mbəsak a sa ja nà, həna: Gen anan amboh à Mbərom anga manay ite, anga aday ləbara ana Bahay a mənuko Yesu â zla bəse pa 'am pa 'am, aday dō ahay tē dəfan apan kawa ana kwanay a sa ga həna ata ite. ² Anga manay dukwen, gen anan amboh, anga aday â gan umo nga pu dō sə sədək ahay wa. Anga sə təma way a manay sa ja ataya nà, dō ahay fok bay.

³ Əna Bahay a mənuko nà, winen dō dīdek awan, i mak ikwen zek sə təra dō məgala aya awan, aday i ba kwanay pə Fakalaw wa re. ⁴ Bahay a mənuko awan a man umo zek sa dəf pikwen nga hwiya. Ma san zle re, ki gen anan way a manay sa jak ikwen gen ataya, aday ki ti gen anan hwiya azanan re ata awan. ⁵ Bahay a mənuko â mak ikwen zek à mivel a kwanay ahay inde, anga aday kə sənən anan nə Mbərom a pəlay kwanay kəkə-maw ata awan, aday kə səmen anan anə dəce ahay kawa Yesu Almasihu awan.

Kuwaya â ga mer su way

⁶ Mərak a manay ahay, manay apan mi jak ikwen tə sləmay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu nà, dō sə isew ahay à wulen a kwanay inde ataya nə kə njihen pə kərtek a tə tinen bay. Bina tinen tə təmahak 'am a manay sa jak ikwen ataya itəbay. ⁷ Kə sənən anjahay a manay à wulen a kwanay zle, aday lele dukwen njihen kawa ana manay ata re. À alay a manay àga kwanay nà, manay isew aya bay asanaw? ⁸ Ma pak dəf a dōwan kəriya bay, ma lar zek adəka nə pi mer su way aday mâ pan way i zek a manay ahay, kwa â ga nə sə luvon, kwa â ga nə sə sipec, anga a nan umo sə vawak ikwen nga ta 'am sə way sa pa a manay ahay bay. ⁹ Ma ga matanan ata nà, a nan sa ja nà, mə cəcihek pikwen wa dəf nə, ma gak way lelibay a bay, əna a nan umo tə minje a manay adəka nə sə tətakak ikwen anan way. ¹⁰ À alay a manay àga kwanay ata dukwen, ma jak ikwen nà, kak dōwan a a nan sa ga mer su way bay cəna, â pa way bay ite re.

¹¹ Mə vindek ikwen ayak həna matanan ata nà, anga mə slənek dō ahay inde à wulen a kwanay a nan atan sa ga mer su way itəbay, tinen isew aya awan. Əna ta gan may cəna, sə dazay à 'am sə dō ahay inde so. ¹² Tə sləmay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu nà, manay apan mi gafan 'am anə zahav su dō kətanən ataya, tē mbəsak way ataya aday tã ga mer su way sa njad anan dəf a tinen cite re.

¹³ Mərak a manay ahay, kwanay ite nà, kâ si yen nga bay, pərihen anan azar sa ga way lele aya awan. ¹⁴ Kak dōwan a kə bənək anan 'am a manay a sə vindek ayak à derewel a anan inde ata bay cəna, sənən anan dōwan ata lele. Kâ sa jipen tə winen sabay aday waray â gan. ¹⁵ Əna kî cen apan kawa winen dō manidə bay. Jen anan apan adəka nə tə

cæved lele awan, anga winen mærak a kwanay hwiya.

Andav sa 'am ahay

¹⁶Bahay a mænuko Yesu, dɔ sə varak uko zay ata, â varak ikwen zay kwa siwa siwa fok, kwa kækəma fok, tə alay anahan awan. Yesu Bahay a mænuko â njahay tə kwanay a fok ite.

¹⁷Nen Pol, na jak ikwen ayak 'am. Nə vindek ayak 'am a anan nà, tə alay uno awan. Na taa vinde sləmay uno pə derewel uno ahay fok matanan. Həna anan nà, alay uno awan. ¹⁸Bahay a mænuko Yesu Almasihu â gak ikwen sumor à kwanay a fok.

Derewel ana Pol sə vinden ayak anà

Timote

mama'am ata awan

Adakay way pə deftere a anan

Timote a taa man zek anà Pol à man sa bar anahan ahay ti mer su way. Həna Pol a vinden ayak derewel a anan anà Timote nà, way sa man zek anà egliz wiya aya awan. A nan à Pol nà, ləbara a Yesu mugom a anan à ta 'am kwa aha. Anga nan, a dakan anan ayak anà Timote nə miter mungwalay aya inde, tinen apan ti gəzla dō ahay pi zek wa à egliz ahay inde. Aday dukwen, Pol a dakan anan anjahay təde dō a Yesu ahay ti gan may à egliz ata awan.

Nga sa 'am ahay

Anjahay sə dō ahay à egliz inde (1.1 - 3.13)

Adakay way pə miter mungwalay aya awan (3.14 - 4.5)

Adakay way anga məced' sə egliz ahay (4.6 - 6.21)

Pol a jan ayak 'am anà Timote

1 Sə vindek ayak derewel a anan nà, nen Pol, dō maslan ana Yesu Almasihu. Sa daf nen dō maslan a nà, atə Mbərom, dō sa tam mənuko, tə Yesu Almasihu, dōwan a mənuko sə dəfan ide ata awan.

²Nə vindek ayak derewel a anan nà, akiken Timote. Iken kawa wan si zek uno awan, anga iken dō sa daf nga pə Yesu.

Atə Mbərom Bəbay a nuko tə Yesu Almasihu Bahay a nuko t̄a gak sumor, t̄ə varak zay a tinen, aday k̄a gan atan i zek wa ite re.

Atətak way su dō mungwalay aya awan

³'Am uno sa jak à alay a nen apan ni zla way uno pə daliyugo sə Makedoniya ata nà, ni mənahan ayak həna nà, anà 'am ata re. Na jak nà, njahay à Efesus, bina dō ahay inde à Efesus, tinen apan ti tətakan anan 'am sə mungwalay ahay anà dō ahay. Anga nan, gafan atan 'am. ⁴Jan atan nà, t̄ə mbəsak sə ngwedəsl 'am kəriya aya awan, t̄ə mbəsak 'am sə baslay zahav ahay. Way ataya nà, 'am kəriya ca, 'am sə zəbay avad' awiyaway à wulen su dō ahay inde kəriya awan. 'Am ata dukwen i man zek anà dō sa daf nga pə Yesu ahay bay. Aday i man atan zek sa ga mer su way sa zlan à nga anà Mbərom bay re. ⁵Dakan atan anan, anga aday t̄ə pəlay dō ahay tə mivəl kərtek a lele, mənəna sə bayak nga sa ga mbadəire, aday ta sa daf nga pə Mbərom tə didek a acəkan.

⁶Azar su dō aya nà, tə zluwek à cəved wa, ta ma nga sə ngwedəsl nə 'am kəriya aya awan. ⁷Abay ta gan may adəka nà, sə tətakan anan 'am a Mbərom anà dō ahay. Əna cəkəbay, tinen a nà, ta ga nə, sə ndərəfraf si zek, bina tə gəzlan alay pi zek wa anà way a tinen sə tətakan anan anà dō ahay ata bay.

⁸Mənuko nà, dā san zle, Tawrita a Musa nə lele, kak dōwan a k̄ə pərahak anan azar tə didek a nà, na. ⁹Asa, sənuko apan aday re, Tawrita ma var a, anga dō sa ga way lele aya ata bay, əna ma var adəka nà, anga dō lelibay aya awan, anga dō sə vəze pə Mbərom ahay, anga dō sə dəfan apan anà Mbərom bay ataya awan, anga dō mə tahasl aya awan, anga dō sə həran nga anà Mbərom bay ahay, anga dō sə t̄əra anan 'am a Mbərom à məndak ahay, anga dō sə lize anan atə bəbay tə may a tinen ahay ataya awan, aday anga dō sa vad' nga su dō ahay azar aya re, ¹⁰anga dō sa j̄an uho ahay, aday anga dō sə nahay tə dō ahay

nə kawa su do zənnen a sabay ataya awan, anga do sə sukom a way tə do ahay bile aya coy ata awan, anga do sa gad mungwalay ahay, aday anga do sə mbadan pa nga wa anə mungwalay ahay ataya re. Ayaw, Tawrita a Mbərom ata ma var a nà, anga do sa ga way lelibay aya fok sa nes anan 'am a Mbərom a nuko sə tətək lele ata re. ¹¹Sə đakak uko anan way ataya nà, ləbara mugom a mbala a Mbərom, winen do sə mazlađ, aday do sə ngama ata awan. Sə mbuko anan 'am sə ləbara mugom ata à alay inde nà, winen awan.

Pol a ngəran à Yesu Almasihu anga sumor anahan

¹²Nen nà, nen apan ni ngəran anə Bahay a mənuko Yesu Almasihu, do sə vuro məgala sa ga mer su way anahan ata awan. Nə ngəran anga kə đəfak nga pi nen ta sə mbuko anan mer su way anahan à alay inde. ¹³Kurre ata nà, nen nə jənak anan pa 'am anə Mbərom, nə jugurak 'am pu do anahan ahay wa, aday na gak anan alay tu do anahan ahay tə mindel re. Əna winen kà gak uno sumor anga a ca upo nà, na san awan bay, aday nen nə đəfak nga pə winen a bay re. ¹⁴Natiya, Bahay a mənuko Yesu Almasihu kà gak uno sumor məduwen a sa đaf nga pə winen a, aday kə varak uno məgala sə pəlay do ahay tə asan zek anahan awan.

¹⁵Ihe, nga sa 'am đidek a həna, aday u no nà, kuwaya à təma anan tə mivəl kərtek awan. 'Am ata nà, natiya: Yesu Almasihu a nəy pə daliyugo nà, anga sa tam anan do sə atahasl ahay. Aday cəkəbay bahay nga su do sə atahasl aya nà, nen a ađəka bugol. ¹⁶Əna na gak anan i zek wa anə Yesu, nen bahay nga su do sə atahasl ahay. Ti nen kutok, Almasihu Yesu a kan anan ahay ngatay

anahan a sa ndav bay ata anə do ahay, anga aday tà đaf apan nga aday tà njad sifa sa ndav bay ata re. ¹⁷Kuwaya à zambad a Mbərom Fetek, Ba Məduwen. Winen nà, a mac itəbay, đowan a canan itəbay re. Mbərom nà, winen kərtek-təkke. Kuwaya à həran nga, à varan mazlađ pa sə viyviya awan. Amen.**

¹⁸Iken ite, wan uno Timote, həna nə mbəsakak anan atətak way anaya à alay anak inde, kawa ana do maja'am a Mbərom ahay sa ja anga iken kurre ataya aday. 'Am ataya ti varak məgala sa ga məgəzləga sə tavan à nga wa anə 'am a Mbərom. ¹⁹Ki mba apan sa đaf nga pə Mbərom lele tə mivəl kərtek awan. Əna azar su do a aya nà, tə ngəmak sa ga matanan bay. Anga nan kutok, tə mbəđahak anan ləen anə cəved a Mbərom, aday tə lizek. ²⁰À wulen su do ataya nà, atə Himeniyas tə Aleksandire inde à wulen a tinen. Nə mbəsakak atan pə alay ana Fakalaw, aday tə mbəsak sə jənan pa 'am anə Mbərom.

Adakay way pa 'am sa ga amboh

2 Mama'am sə way, aday u no sə đakan anan ayak u do a Yesu ahay nà, həna: Gen anan amboh à Mbərom, dəbuken anan, ngəren anan anga do ahay fok. ²Gen anan amboh a Mbərom anga bahay ahay, tu do məduwen aya awan, anga aday đə njahay səkəffe zay ta sə đəfan apan anə Mbərom, aday ta sa ga way lele aya sə cəban à Mbərom bay ata awan. ³Ki gen matanan nà, wita lele, i zlan à nga anə Mbərom, do sa tam nuko. ⁴A gan may do ahay fok tə tam, tə san đidek sə way ahay. ⁵Anga Mbərom a nà, winen kərtektəkke, aday do sə japay anan Mbərom pi zek tə do ahay đukwen, winen kərtektəkke re, winen nà, Yesu Almasihu. ⁶Winen kà nak ahay, kə varak anan nga anahan sa mac anga sə bəm-

**1:17 Amen, kawa sa ja nà, à təra matanan.

baɗ anan ɗo ahay fok. Natiya kutok, à alay a Mbərom sə walay ata nà, Yesu a ɗakay anan nə Mbərom i tam anan ɗo ahay. ⁷ Anga nan, Mbərom kə tərak nen ɗo maslan anahan sa zla saa tətakan anan way anà ɗo sə pəra ahay, anga aday tã ɗaf nga pə Yesu tɛ ɗiɗek awan. Way ma ja a anaya nà, ɗiɗek aya awan, mung-walay uda ibay.

Anjahay su ɗo a Yesu ahay à egliz

⁸ Natiya awan, na gan may mungol ahay tã ga amboh kwa aha fok, əna tã ga nə tɛ mivɛl mɛ banay awan, mənɟəna way ma caɓ a, aday tɛ kuzom a bay re. ⁹ Uwar ahay ɗukwen, tã ban zana aday tɛɗe a zla pi zek sa ban ata awan. Tã sa wahay nga sə zlapay anan, anga aday ɗo ahay tɛ canan atan ata bay re. Tɛ laway way sə gura ahay pi zek kabay mɛm-bətɛmbətɛ ahay bay. Kabay tã pak zana sə dala bayak aya pi zek bay re. ¹⁰ Aya əna, way sə ndakay ɗo aɗəka nà, aga mer su way lele awan, mer su way kawa sə uwar lele aya sa jəka tɛ ɗəfan apan anà Mbərom ataya awan. ¹¹ Û doh a Mbərom nà, uwar ahay tɛ pəkan sləmay anà atə-tak way səkəffe lele tɛ anahay nga awan. ¹² Nə varak anan cəved anà uwar ahay sə tavay pa 'am su ɗo mungol aya sə wazan atan bay, tɛ lavan nga anà mungol ahay bay re, əna tɛ njahay way a tinen tete. ¹³ Anga Mbərom a ndakay pa 'am nà, Adama, aday a ndakay Hawa à ɗəba wa kutok. ¹⁴ Aday asa, Fakalaw a nay, a njak nà, Hawa, bina Adama bay. Natiya uwar ata kə dazak i ines inde. ¹⁵ Tɛ winen ata təkɛ ɗukwen, Mbərom i tam atan re, anga tinen nà, may a nuko ahay. Əna si ti jəra sa ɗaf nga pə Yesu, sə pəlay ɗo ahay, sa ga way lele aya awan, aday ta sə tɛra ɗo sə waray ahay re.

Mer su way ana ɗo sə njahan pa 'am wa anà ɗo a Yesu ahay

3 Ihe, 'am ɗiɗek a hənə: Kak ɗowan a kà gak anan may sə tɛra ɗo sə lavan nga anà ɗo a Yesu ahay nà, wita kə pəlak mer su way lele awan. ² Əna ɗo sə lavan nga anà ɗo a Yesu ahay nə anjahay anahan a à ga nà, natiya: Ines à ga inde apan aday sə gəɗan anan apan azar bay. Uwar à ga inde apan ɗukwen kərtek coy. À tɛra ɗo sə jinje bay, à tɛra ɗo ma san nga awan, à gəba mazlaɓ pi zek wa bay, à tɛma mbəlok ahay lele. À mba apan sə tətakan anan way à ɗo ahay lele. ³ À vaway nga tɛ mahay bay. À cakal 'am tɛ ɗo ahay bay, à tɛra aɗəka nà, ɗo tete awan. À jugwar 'am bay, aday à ga ubor pə dala bay re. ⁴ À lavan nga anà gulom su doh anahan tɛte, à jan pə akəta anà gwaslay anahan ahay tɛ cəved awan, aday tɛ ɗəfan apan lele. ⁵ Bina, kak ɗowan a kà mbak apan sə lavan nga anà gulom su doh anahan tətibay nà, i mba apan sə lavan nga anà ɗo a Yesu ahay tətibay re asanaw?

⁶ Kak ki ɗəfen ɗowan a aday i lavan nga anà ɗo a Yesu ahay nà, kà sa ɗəfen ɗo sə tɛma Yesu Almasihu həniniye mba ata bay, bina winen mbəlok a mba nà, hinahibay i i har nga i mer su way ata inde. Ata ɗukwen, Fakalaw i njad apan alay sa 'am aday Mbərom ɗukwen i gan sariya re. ⁷ ɗowan ata nà, anjahay anahan à ga nə lele aday kwa ɗo sa san Mbərom bay ahay təkede tɛ ɗəfan apan. Bina, kak matana bay cənə, ɗo ataya ti njad sə gəɗan azar pə ines anahan ahay ata ɗukwen, i slahay à alay a Fakalaw inde kutok.

Do si mer su way ahay à egliz ahay inde

⁸ Hənə asa, anjahay ana ɗo si mer su way ahay à egliz ahay inde nà, natiya: Tɛ gəba mazlaɓ pi zek wa bay, miresl à ga

à 'am a tinen ahay inde cuwcew bay, tê varan zek anà mahay bay, tâ sa ga ubor aday sê pelay dala tê cêved sê danakay bay. ⁹ Sumor a nà, tê dâfan apan anà 'am ana Mbêrom sa kak uko anan ahay uho ata nê tãhhe lele tê mivêl kêrtek awan.

¹⁰ Ki sa dâfen anan dō ataya ì mer su way inde nà, dō a Yesu ahay tâ ca pē anjahay a tinen a lele aday. Ata kak ines inde patan sê gâfan atan anan apan azar ibay nà, ti dâf atan à mer su way inde kutok.

¹¹ Uwar ahay dukwen tê gêba mazlaḅ pi zek wa bay, tê gâfan azar a dōwan bay, tê vaway nga bay, aday dō ahay tâ dâf patan nga kwa à ma inde anaw fok.

¹² Dō si mer su way ataya nà, uwar à ga inde patan dukwen kêrtek kêrtek coy, tê lavan nga anà gwaslay a tinen ahay aday anà gulom su doh a tinen ahay tôte.

¹³ Aday kak dō ataya ta gak anan mer su way a tinen tē cêved a nà, dō ahay ti dâfan atan apan, aday ti mba apan sê dâkay anan 'am a Yesu nê ndândan lele, anga tē tãmahak Yesu Almasihu tē mivêl kêrtek awan.

Nga sa 'am pē dîdek a Mbêrom

¹⁴ Abay nê jalak sa zlak ayak à man anak bêsê, êna hêna suwan nê vindek ayak dêrewel a anan tamak. ¹⁵ Hêna kwa nâ sak a zlak ayak bêsê sabay dêp nà, dêrewel a anan i dâkak anan anjahay sê dō ahay à gulom su doh a Mbêrom inde. Gulom su doh a Mbêrom nà, winen Egliz, kawa sa ja nà, dō a Yesu ahay. Egliz nà, winen kawa saray galak sa ban anan dîdek a Mbêrom bahay sê sifa. ¹⁶ Tê dîdek a, way a mi dêr a pē cêved sa dâf nga pē Yesu ata nà, way mêduwen awan: Yesu Almasihu nà, a nay ahay à mburom wa.

A têra dō zenzen awan.

Apasay a Mbêrom kê vêdak panan awiyaway

ta sê dâkay anan, winen dō dîdek awan. Maslay a Mbêrom ahay tē canak anan.

Do sê pêra ahay tē slênek lêbara anahan awan.

Do sê daliyugo ahay tē dâfak apan nga. Mbêrom a cakafak anan ayak à man sê mazlaḅ anahan inde à mburom, pē cakay anahan awan.

Do sê têtakan anan way mungwalay aya anà dō ahay

4 Apasay a Mbêrom kê jak anan 'am a dîdek ata kurre a coy, a wa: Azanaka pa 'am nà, azar su dō ahay ti mbêsak sa dâf nga pē Yesu, aday ti pêrahan azar anà atêtak way sê apasay sê mungwalay ahay tē atêtak way sê setene ahay.

² Dō sê têtak way ataya nà, tinen dō sê mbadêmbada ahay, aday tinen dō sê mungwalay ahay re. Mivêl su dō ataya nà, mi nes aya awan, kawa tē ndêzak atan anan zlac tē njamde ma ga uko ngêlababa ata awan. ³ Dō sê mungwalay ataya nà, tinen apan ti gafan 'am anà dō ahay sê gêba uwar, tinen apan ti gafan 'am anà dō ahay sa pa way sa pa azar aya awan. Aday cêkêbay Mbêrom a var anan way sa pa ataya nà, anga aday dō ana Yesu Almasihu ahay sa san dîdek sê way ataya tâ pa ta sê ngêran apan anà Mbêrom. ⁴ Anga way a Mbêrom mê ndakay aya cêna, fok lele. Way aday sa lar anan wa nà, ibay. Di mba apan sê ngêran à Mbêrom aday dî pa way sa pa anuko ahay kutok. ⁵ Bina way sa pa ataya nà, lele, anga 'am a Mbêrom tē amboh anuko ti têra atan cêncan aya pa 'am a Mbêrom.

Do sa gan mer su way anà Yesu Almasihu lele awan

⁶ Natiya kutok, ka sak a têtakan anan way a iken a sê slêne a anan anà dō a Yesu ahay nà, iken nê dō sa gan mer su way a Yesu Almasihu lele awan. Ata nà, iken kê têrak dō ma har awan, à 'am a Mbêrom inde, anga kê varak anan way sa pa sa 'am a Mbêrom anà zek anak,

aday kə njadək mægala à atətək way a iken sə pərahan azar tə mətəndəron ata awan. ⁷ Əna avəved 'am kəriya aya nà, kə pəkan sləmay bay. Sumor a nà, anjahay anak â zəga apan sa ga nə lele pa 'am a Mbərom sidew sidew adəka. ⁸ Kə kətahak anan zek anak nà, lele anahan a inde nə mənjoek coy. Əna anjahay anak a kà gak lele pa 'am a Mbərom nà, wita i mak zek à way ahay inde bayak awan, anga ki njad sifa həna, aday azana pə uho sa nay ata dükwen, ki njad re. ⁹ Əna ihe, nga sa 'am ata nà, didək awan. Sumor a nà, kuwaya â təma anan à mivəl anahan inde fandar kwayan'a. ¹⁰ Anga nan mənuko apan dī ga mer su way ndəlekeke, mənuko apan dī ga danda a mba. Mənuko apan dī dəfan idə anà Mbərom, bahay sə sifa, winen dō sa tam anan dō ahay fok, aday mə zakay a nà, mənuko dō sa daf nga pə Yesu Almasihu ahay.

¹¹ Timote, iken tavay nà, njənan lele, aday dakan anan way a anaya anà dō a Yesu ahay. ¹² Iken nà, gwaslay aya mba, əna təde nà, dōwan â sa kədəy iken anga nan bay. Kan anan anà dō a Yesu ahay adəka nà, minje lele awan, ta 'am anak sa ja, tə azla anak, tə asan zek anak, tə cəved anak sa daf nga pə Yesu tə mivəl kərtek ata awan, tə anjahay anak à cəncan sa 'am a Mbərom inde ata fok. ¹³ Var a nga anak sə dakan anan Deftere a Mbərom anà dō a Yesu ahay, wazan atan, tətakan atan anan way ahay hus pə luvon uno saa dəzlek ayak ata awan. ¹⁴ Kà sa ca pə mægala a Mbərom sə varak ata nə kawa way sə gəsle anan bay. A varak anan kurre tə dungo ana dō maja'am anahan, aday məced sə egliz ahay dükwen tə dafək anak alay pa nga à alay a iken sə təma magwagway ata awan.

¹⁵ Gan nga anà mer su way a anan ata nà, lele, kà sa gan məsəfaya bay. Aday dō ahay fok, ti canan anà mazlaḅ si mer su

way anak i zla pa 'am pa 'am. ¹⁶ Gan nga anà zek anak, dəfan idə anà atətək way anak re. Ka gak anan mer su way anak ahay lele nà, iken tu dō sə sləne atətək way anak ahay fok, ki təmen.

Azla ana dō a Yesu ahay pa 'am a Mbərom

5 Iken Timote, kà sa ngəraz pu dō məced a bay. Kak winen kà gak way lelibay a nà, jan apan zəhha kawa winen bəbay anak. Njavar ahay dükwen, jan atan apan kawa tinen mərak anak ahay. ² Uwar məduwer ahay nà, jan atan apan kawa tinen may anak ahay. Dalay sə uwar ahay ite nà, jan atan apan kawa tinen dənəbay anak ahay aday fok, tə mivəl kərtek awan.

³ Mədukway sə uwar ahay nà, gan atan nga lele, anga hinahibay dōwan a tinen ahay inde sa gan atan nga ibay. ⁴ Hinahibay mədukway sə uwar ata nà, wan anahan inde, kabay wan sə kutov anahan ahay dükwen inde. Kak matanan nà, wan ataya tə tətək mer su way sə dəfan apan anà may a tinen ahay ta sa gan atan nga lele, kawa ana bəbay a tinen ahay sa gan atan ahay nga à alay ata awan. Ata, mer su way a tinen ata i zlan à nga anà Mbərom a kutok. ⁵ Aday hinahibay mədukway sə uwar hinen inde, aday dōwan sa gan nga ibay ata nà, winen i dəfan idə à Mbərom, i gan amboh luvon tə ipəc, anga aday Mbərom â man zek. ⁶ Əna mədukway sə uwar hinen inde, winen a ga nə way sa zlan à nga dəkdek ata nà, kwa â ga nə winen inde tə sifa mba dəp nà, winen kawa dō ma mac awan. ⁷ Matanan, dakan anan 'am a anan anà dō a Yesu ahay lele, anga aday dōwan â sa gəfan atan azar bay.

⁸ Əna hinahibay dō hinen inde nà, a gan nga anà dō anahan ahay itəbay, kwa dō sə gulom su doh anahan ahay təkede, a gan atan nga bay re. Ata nà, winen kə zluwek à cəved sa daf nga pə Yesu ata

wa. A ga nə way aday kwa do sa san Mbərom bay ahay dukwen ti ga way ata bay re ata awan.

⁹Kā sa vinde sləmay sə mədukway sə uwar à dərəwel inde kəriy kəriy bay, si ava a uwar ata kə dəzlek kwa kuro mbərka, aday dukwen a zla à mbaz nà, saray kərtektəkke coy re. ¹⁰Sumor a dukwen, do ahay tē ndəran sləmay anga mer su way anahan ma ga lele ataya aday. Kawa sa ja nà, kə dədukok anan gwaslay anahan ahay lele, kə təmahak mbəlok sa taa zlak ayak àga winen ataya lele, kə gak anan mer su way lele awan anà do a Yesu ahay, kə mak anan zek anà do ahay à dəcə a tinen ahay inde, aday kə gak mer su way lele aya cara cara fok aday ki sa vinde sləmay anahan à dərəwel inde.

¹¹Əna sləmay sə mədukway sə uwar aya aday tinen wan aya mba ata nà, kə vinde sləmay a tinen à dərəwel inde fan bay. Bina hinahibay haway sa mbaz kə sak a gan atan nà, ti mbəsak sə pərahan azar anà Almasihu. ¹²Ata ta sak à ga way matanan ata nà, tə nəsək, Mbərom i gan atan sariya, anga tə pəsakak anan 'am a tinen ma ban a anga sa jəka ti gan mer su way anà Mbərom ata awan. ¹³Bina ka sak a vinde anan sləmay a tinen à dərəwel inde nà, ti ga isew, ti bar awan à wulen su doh fok, doh tu doh. Aday sə cəbak jiya dukwen, ti bəbal awan ta 'am kəriya awan, ti slahay à 'am aday abay kə cak atan anan bay ata re, aday 'am tədə sa ja bay ata nà, tinen ti ja anan. ¹⁴Anga nan, mədukway sə uwar a wan ataya inde matanan nà, na gan may nə tã zla à mbaz asa, ti wahay wan, ti gan nga anà gulom su doh a tinen ahay. Ata do manide ahay ti njad sə gəfak uko azar sabay. ¹⁵Tə didək a acəkan nà, azar sə mədukway sə uwar aya nə, tə zluwek à

cəved a Mbərom wa, aday tə pərahan azar anà Fakalaw cukutok.

¹⁶Kak uwar a inde aday a daf nga pə Yesu lele, aday mədukway sə uwar inde àga winen nà, à gan nga lele. Bina à sa mbakan anan 'am a pa nga ana egliz bay. Ata nà, egliz i mba apan sa gan nga anà mədukway sə uwar a aday dowan inde sa gan nga ibay sə didem didem ata awan.

¹⁷Natiya asa, kak məcəd sə egliz ahay ta gak anan mer su way a tinen ata lele nà, tədə ti njad magwagway a tinen nə məcəpar cew. Aday mə zakan a jiga nà, anà do sə wazay ahay aday tu do sə tətakan anan way anà do ahay ata awan.

¹⁸Anga Deftere a Mbərom a ja nà: «À alay a sla winen apan i gak mer su way à guvo nà, kə sa banan mbulo pa 'am anga sə gafan 'am pə arac way bay.^{††}» Matana re: «Do si mer su way cəna, i pa nə way sə herreb anahan.^{‡‡}»

¹⁹Hinahibay, dowan a i zlak ayak à man anak sa ra 'am pə məcəd sə egliz, i jak nà: «Məcəd sə egliz a tiya ata nà, kə gak way lelibay awan.» Natiya, kə sa təma 'am ata kwayan'a fan bay. Sumor a nà, sləne 'am ata pə do ahay wa cew kabay pə do ahay wa maakan aday ki sa jəka acəkan nà, na. ²⁰Dowan a kə gak ines nà, jan apan i idə sə do ahay inde kəzlek, anga aday do azar aya tē jəjar sa ga ines ite.

²¹Timote, nen apan ni jak ayak 'am a anan pa 'am ana atə Mbərom tə Yesu Almasihu aday pa 'am ana maslay a Mbərom a mə walay ataya re. Kem, dəfan apan anà 'am uno sa jak ataya fok ite. Kem à nak asa, kə sa gəzla anan do ahay pi zek wa bay. Pəlay atan nà, hərro à alay kərtek a wa. ²²Dowan a aday a nak sə varan mer su way sə lavan nga anà do a Yesu ahay nà, kə sa ga hologor

^{††}5:18 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 25.4.

^{‡‡}5:18 Ca pə Lukas 10.7.

sə dɔfan alay pa nga fan bay. San anan dɔwan ata lele aday. Aday asa, kâ sa slahay i ines su dɔ inde bay, gan nga anà zek anak.

²³ Timote, kâ sa a'am vørre bay, suwan sa apan mahay mənjøek anga dɔvac sə kutov anak a sidew sidew sə varak bəle ata awan.

²⁴ Ines su dɔ a azar aya a nà, kâ cak uho mənjøna alay sə sariya a sə dazley ahay, əna su dɔ a azar a ite nà, kâ cak uho fan bay, si pə dəba a wa. ²⁵ Matana re, mer su way lele aya nà, ti kay uho kutok. Kwa abay â ga nə həna mi dər aya mba dər nà, ti naa kay uho təktek.

6 Bile ahay fok tɔ dɔfan apan anà bahay a tinen ahay nà, lele. Ata dɔ ahay ti gɔfan azar anà Mbərom tə atətak way a nuko ahay sabay. ² Hinahibay, bile inde aday bahay anahan nə, winen dɔ a Yesu nà, bile ata â dɔfan apan hwiya, bina â sa kəfey anan anga sa jəka tinen tə mərak à sləmay ana Almasihu inde ata bay. Â gan mer su way nə lele, zal anà bahay hinen ata, anga bahay anahan ata nà, winen dɔ a Yesu, aday Mbərom a pəlay anan re.

Timote, way a anan ataya nà, dakan anan ù dɔ a Yesu ahay nə lele, aday tã ban anan.

Do sə tətak way mungwalay aya awan

³ Kak dɔwan a kə gəbak 'am sə tətak way anahan hinen cara nà, winen kə təmahak didek sa 'am mbala ana Bahay a nuko Yesu Almasihu sə dɔkak uko anan ata sabay. Aday dɔwan ata kə təmahak atətak way a mənuko pə anjahay su dɔ ahay pa 'am a Mbərom sabay re. ⁴ Kak matanan nà, winen dɔ sa har nga kəriya awan, a san awan bay. A gan may nə anà avəved 'am, ta sa vad awiyaway pa 'am ahay sə zəban atan ahay nə atəre coy. Matanan, dɔ sə pəkan sləmay anà way ataya nà, ti ga sərak ahay pi zek, ti cakal 'am, ti jan 'am ma caβ aya i zek ahay, ti

bayak way lelibay aya pu dɔ ahay, ⁵ ti vəved 'am nə hway apan. Anga abayak nga su dɔ ataya nà, kə nəksek, way didek a dukwen ta san sabay re. Tinen tə bayak i ga nà, à cəved sə pərahan azar à Yesu inde nà, ti njad wa zlile.

⁶ Ayaw, də pərahan azar anà Yesu nà, dɔ njad wa magwagway məduwen awan. Əna way aya inde puko à alay inde ataya nà, dɔ kəfey atan bay. ⁷ Tə wahay mənuko pə daliyugo nà, awan inde puko kwa mənjøek ibay. Matana dɔ mac way a nuko nà, dɔ gəba awan à alay inde bay re.

⁸ Natiya kak həna mənuko apan dɔ njad way sa pa tə zana sa pak pi zek cəna coy, tasluko mivel anga way ataya awan. ⁹ Do sa gan may anà zlile tə mindel ataya nà, Fakalaw i njak atan, aday i njad patan alay sa 'am sa mbazl atan à balay anahan inde. Ubor kəriya aya cara cara ti njad sa nes atan, ti lize atan sə coy. ¹⁰ Anga ubor sə pəlay dala nà, a təban cəved anà sədək ahay cara cara fok. Azar su dɔ aya nə ta gak apan ubor tə mindel, hus pa sə zluwe atan à cəved a Mbərom wa. Anga nan kutok kə gəbak atan ahay 'am ahay bayak awan.

Andav sa 'am a Pol anà Timote

¹¹ Həna kəmaya Timote, iken nə dɔ a Mbərom ata nà, hawan anà way a lelibay ataya awan. Jəra zek sə təra dɔ didek a pa 'am a Mbərom. Pərahan azar anà cəved a Mbərom nə lele, daf nga pə winen a hwiya. Pəlay anan dɔ ahay, səman anà way ahay, njahay way anak səkəffe. ¹² Jəra zek anak anga aday sa ga vəram pə cəved a Mbərom lele. Njad a sifa sa ndav bay ata awan. Mbərom a ngamak nà, pə sifa ata awan, aday ka ga side sə adaf nga anak pə Yesu nà, pa 'am sə dɔ ahay bayak awan. ¹³ Nen apan ni jak 'am həna pə ide a Mbərom, dɔ sə varan sifa anà way ahay fok, aday pə ide anà Yesu Almasihu, dɔwan a sə dɔkak anan way didek aya pa 'am ana

guverner Pontiyos Pilatu ata awan, na jak nà: ¹⁴Dəfan apan anà 'am uno sa jak a anan. Kâ sa ga anan mer su way anak tə məsəfaya bay, anga aday dō ahay tē gəɖak apan azar bay re. Ga matanan hus pə luvon a Bahay a mənuko Yesu Almasihu sa may ahay ata awan. ¹⁵I sa may ahay nə pə luvon a Mbərom a ma ɖaf a ata awan. Mbərom a nà, winen dō sə mazlaɖ, winen kərtek Ba Məgala, winen Bahay sə zalay bahay ahay, aday winen dō sə lavan nga anà dō sə lavan nga anà dō ahay ahay fok re. ¹⁶Mbərom a kərtek nà, winen inde pa sə viyviya awan, winen à man sə ide jiyjay ma ɖav a tə mindel ata inde. Dowan saa mban nà, ibay. Dowan kula kə canak anan nà, ibay, aday dowan saa canan asa ɖukwen ibay re. Do ahay fok tē həran nga, â ga bahay pa sə viyviya awan. Amen!

¹⁷Timote, jan anà dō sə zlile ahay pə daliyugo a anan ataya nà, tē həran nga anà zek tə zlile a tinen ahay bay. Tâ saa ɖaf apan nga a tinen ahay bay re, anga

zlile ata i ga inde pa sə viyviya nà, ta san bay. Əna suwan tâ ɖaf a nga a tinen nə pə Mbərom dō sə varan kwa ma anà dō ahay bayak a ta 'am kəriya aday ɖē taslay a mivel ata awan. ¹⁸Jan atan asa nà, tâ ga sumor, tâ ga anan mer su way lele aya bayak awan, tē varan way à dō ahay, tâ man zek anà dō ahay tə zlile a tinen ataya awan. ¹⁹Ta gak matanan acəkan nà, ata tə ndakak ayak man pə zlile a tinen à man lele a inde, anga aday ti njad sifa ɖifek ata awan.

²⁰Iken Timote, gan nga anà way a Mbərom a sə varak ata awan. Kak dō ahay tinen apan ti ja 'am sə mindel kəriya aya nà, kâ sa ja uda bay. Avad awiyaway sə mindel sə dō ahay sa jəka 'am sə asan way ata ɖukwen, kâ sa ja uda bay re. ²¹Tə varan zlangar anà way a tinen sa jəka ta san zle ataya awan, əna cəkəbay tə zluwek à cəved a Mbərom wa.

Natiya, Mbərom â gak ikwen sumor anahan.

Derewel ana Pol sə vinden ayak anà

Timote

mə slala cew awan

Ađakay way pə deftere a anan

À alay a Pol sə vinden ayak derewel a anan anà Timote ata nà, zek anahan winen à dangay, aday a ga apan i sa mac bəse. A jan anà Timote nà, à gan nga anà ləbara a Yesu mugom ata nə lele. Dəce ahay ti ga inde, əna Timote à səmen sə njahay hwiya à dıdek inde, aday à pərahan azar tə məgala si zek anahan a təke sə đakay anan ləbara a Yesu mugom awan.

Nga sa 'am ahay

Pol a varan məgala anà Timote (1.1 - 2.26)

Timote à pərahan azar sə đakay anan 'am a Mbərom hus à amac (3.1 - 4.8)

Ađakay way mədakwidok aya awan (4.9-22)

Pol a jan 'am anà Timote

1 Sə vindek ayak derewel a anan nà, nen Pol, nen do maslan ana Yesu Almasihu, anga kà zlak anan à nga à Mbərom a matana awan. A slan nen sə đakay anan 'am sə sifa anahan sə zlapak uko anan kurre ata anga də japak tə Yesu Almasihu.

²Nə vindek ayak nà, anakiken Timote, iken nə wan uno, ləliwe uno awan. Atə Mbərom Bəbay a mənuko tə Bahay a mənuko Yesu Almasihu tã gak sumor, tē varak zay a tinen, aday kã gan atan i zek wa ite.

Pol a ngəran a Mbərom anga Timote

³Nen apan ni ngəran à Mbərom anga iken tə mivəl kərtek awan. Nen ni dəfan apan anà Mbərom kawa ana bije

uno ahay sa taa dəfan apan ata tə mivəl mə banay a cərah lele. Kwa siwa siwa ni gan amboh anà Mbərom cəna, nen apan ni slaf uda sləmay anak, nə mbədek iken à nga wa bay jiga awan. ⁴Həna nen apan ni may anan ahay à nga inde asa nà, à alay anumo sə gəzla nga nà, iken ki yimak anga nen aday həna ku go haway. Na gan may, zlangumo sə canan i zek ahay aday ataslay mivəl uno à rah wa ite. ⁵Nen apan ni may anan ahay à nga inde asa nà, ađaf nga anak pə Mbərom. Iken ka đaf nga pə Mbərom nà, cərah lele wanahan. Jəba sə ađaf nga anak a pə Mbərom matana ata nà, miije anak Lowis tə may anak Ewnike tə lahak anak ahay apan sa đaf nga pə Mbərom matanan. Na san zle hwiya iken nà, ka đaf nga pə Mbərom nə kawa ana tinen awan.

Pol a varan məgala anà Timote

⁶Anga nan kutok, nen apan ni jak: Gan nga anà məgala a Mbərom a iken sa njad à alay nen sə dəfak alay pa nga ata nà, lele. ⁷Anga Apasay Cəncan a mbala ana Mbərom sə varak uko ata nà, i varak uko zlawan i zek inde ađəka bay. Apasay ata i varak uko ađəka bugol nà, məgala sa gan mer su way anà Mbərom. I varak uko məgala sə pəlay do ahay tə məgala sa ba anan nga a mənuko aya awan asa.

⁸Matanan Timote, iken nà, đakan anan ləbara sa 'am a Bahay a mənuko Yesu ata anà do ahay nə lele, kə jəjar sə đakay anan bay fok. Aday kwa abay à ga həna nen à dangay anga ləbara ata təkede nà, à sa gak waray bay jiga awan. Iken nà, təma sa ga dəce kawa nen, anga ləbara mugom a ata awan. Mbərom i varak məgala sə səmen anà dəce ataya awan. ⁹Mbərom nà, kə təmak mənuko, kə ngamak uko anga aday dē təra do anahan ahay. Mbərom a gak uko sumor ata nà, anga sa jəka da gak anan mer su way lele aya ata bay. A gak uko sumor a

nà, anga a zlan à nga anà winen a sa gak uko matana awan. A lavak uko anan zek sa gak uko sumor ata nà, tə alay a Yesu Almasihu a kurre, à alay a daliyugo dukwen winen mə ndakay a fan bay. ¹⁰ Həna nà, sumor a Mbərom ata kà kak ahay zek uho, anga Yesu Almasihu, do sa tam mənuko ata kà nak ahay pə daliyugo. Winen a nay ahay nà, a gəgar məgala pə amac wa. Winen kə dəkak uko anan kak də təmahak cəved sə ləbara mugom ata nà, dī njad sifa sa ndav bay ata pa sə viyviya awan.

¹¹ Nen nà, Yesu kə tərak nen do maslan anahan, anga aday nê dakan anan ləbara mugom a anà do ahay, aday nê tətakan atan anan way re. ¹² Anga nan, həna nen à dəcə inde anga winen. Aya əna tə winen ata təkə dukwen, u go waray bay re, anga nen na daf nga nə pə wayaw nà, na san zle. Na san zle re, dowan uno sa daf apan nga ata, winen tə məgala a sa ba anan way a sə mbuko anan à alay inde ata hus pə luvon sə sariya anahan.

¹³ Iken Timote nà, tətakan anan way anà do ahay nà, kawa iken a sə sləne pi nen wa ata awan. Iken apan ki tətakan anan way ataya anà do ahay nà, daf nga pə Mbərom lele, tə asan zek mbala Yesu Almasihu sə varak uko ata awan. ¹⁴ Iken nà, ba anan way mbala a Mbərom sə varak ata nə lele. Apasay a Mbərom Cəncan a winen mə njahay a à mənuko inde ata, i varak məgala awan.

¹⁵ Ka san apan zle re, do a Yesu ahay pə daliyugo sə Aziya tə mbəsakak nen taayak, sərret ta tak puno 'am. Kwa atə Figelus tə Hermogenes dukwen, tə mbəsakak nen re. ¹⁶ Na gan kem anà Mbərom anga aday à gan sumor anà do sə àga Unisiforus ahay ite, anga winen a nà, kwa nen à dangay təkede nà, waray kà gak anan bay, a taa mo anan mivəl ù doh. ¹⁷ Winen a dəzley à Ruma nà, a ma nga sə pəlay nen, hus zek kà dak anan, aday a saa njad nen kutok. ¹⁸ Ba-

hay a mənuko Yesu Almasihu à man zek aday à gan i zek wa anà Mbərom pə luvon saa ga sariya ite. À alay nen à Efesus nà, Unisiforus ata kà mak uno zek bayak awan. Iken dukwen ka san apan zle re.

Suje ana Yesu lele awan

2 Iken wan uno Timote, jəra zek lele, anga Yesu Almasihu i gak sumor ta sə varak məgala. ² Iken nà, kə slənek atətak way uno pa 'am sə do ahay bayak ata awan. Anga nan iken dukwen, man anan à sləmay inde anà do dīdek aya aday tədə ti mba apan sə tətakan anan anà do azar aya tətə re ata awan.

³ Səman anà dəcə anak kawa suje ana Yesu Almasihu lele awan. ⁴ Bina suje inde sa ga way sa nga anahan nà, ibay. Si way sa zlan à nga anà bahay anahan, anga aday bahay anahan ata à pəlay anan. ⁵ Matanan asa, do sa haw ahay tinen apan ti ga waway sa haw nà, si i dəfan apan anà way ma ban ataya aday bina kak kà sak a haw mənəjna sə dəfan apan anà way ma ban ataya nà, i njad magwagway sə ahaw anahan ata bay. ⁶ Matanan asa re, do si mer kà yak nga sa ga mer su way nà, azlapan dukwen winen awan à lahan apan anà do ahay sə tukom way sə guvo anahan ata aday nə tədə. ⁷ Ənga, jalay pə way a nen sa jak həna ataya aday. Bahay a mənuko i mak zek sə sləne anan way ataya fok.

⁸ Ənga, bayak pə Yesu Almasihu, winen do sə zahav ana Dawuda ata aday. Kə məcak aday kə slabakak ahay à məkə wa re. Way ata nà, ləbara mugom a nen sə dəkay anan ata awan. ⁹ Nen à dəcə inde həna à dangay, ma ban a tə calalaw kawa do ma ga ines a nà, anga ləbara mugom a ata awan. Əna 'am a Mbərom nà, ma ban a itəbay. ¹⁰ Natiya kutok, nə təma sə səman anà dəcə a anan matanan nà, anga aday do a Mbərom mə walay ataya tã tam tə alay ana Yesu Almasihu ite. Aday tinen tã njad sə dəzle à man sə

mazlaḅ a Yesu Almasihu inde sə njahay pa sə viyviya ata awan. ¹¹ Ihe, 'am dîdek a hëna:

Kak mənuko dë məcak pë kërtek tatë winen nà,

dî njad sə njahay të sifa a pë kërtek a tatë winen a re.

¹² Kak mənuko dë tëmahak sə sëman anà dëce anga winen nà,

dî naa ga bahay tatë winen a kutok re.

Aday kak mənuko dë jak dë san anan bay nà,

winen dukwen i ja a san mənuko bay re.

¹³ Kak mənuko dë mbësakak sə përahan azar nà,

i mba apan sa ga way mädädären a ite sabay,

bina winen kà jak anan 'am anahan coy.

Do sa ga mer su way sa zlan à nga anà Mbërom

¹⁴ Man anan 'am a nen sa jak ata à slëmay inde anà dë a Yesu ahay, anga aday të jalay apan hwiya. Jan atan të slëmay a Mbërom nà, tinen të mbësak sa vad awiyaway sa 'am kəriya aya awan. Jëba sa 'am ataya nà, a nes anan dë a Yesu sə slëne 'am ataya adëka, bina a man zek à dëwan bay. ¹⁵ Iken nà, ga mer su way anak lele, anga aday ki tëra dë sa zlan à nga anà Mbërom. Iken dë sa ga mer su way. Ga nà, mer su way aday waray i naa gak apan bay ata awan. Dakay anan dîdek sa 'am a Mbërom të cëved awan. ¹⁶ Kà sa pëkan slëmay anà dë sə ngwedefsl 'am kəriya aya ata bay, anga dë ataya nà, tinen apan ti zluwe à cëved a Mbërom wa dëren jiga awan. ¹⁷ Atë-tak way su dë ataya nà, kawa gurlen. Atë Himeniyas të Filitus inde à wulen a tinen. ¹⁸ Dë ataya nà, të zluwek à cëved sə dîdek wa. Të tëtakan anan anà dë ahay nà, way mungwalay a ta sa ja nà, Mbërom kë slabakak anan ahay dë ahay

à mæke wa coy. Anga nan, dë azar aya të lizek à cëved a Mbërom wa anga tinen.

¹⁹ Aya ëna, dîdek a Mbërom në kawa saray su doh aday i wulad itëbay ata awan. Anga nan, 'am a më vinde apan ata nà, natiya, a wa: «Mbërom Fetek a san dë anahan ahay zle.» Më vinde apan asa, a wa: «Dëwan a kà jak sa jëka “nen dë a Yesu” cëna, à mbësak sa ga way lelibay awan.»

²⁰ À gulom su dë mädüwen aya inde nà, way sa ga mer su way ahay kawa gësa'am ahay inde cara cara. Way azar aya awan, sə guro ta sə rëslom aya awan. Aday way azar aya awan, tinen sə dëdom kabay ta han sə dudë. Matanan a ga anan mer su way anahan a të way ataya à gulom su doh ahay inde dukwen cara cara re. Winen lele ataya nà, ta ga anan mer su way nà, si mbëlok inde. Aday azar aya nà, ta ga anan mer su way në so pac pac. ²¹ Mënuko dukwen matanan re. Kak dëwan a kë mbësakak mer su way a lelibay aya nen sa jak ikwen ayak sə mbësak ataya nà, Mbërom i varan mer su way sa nga anahan awan. I tëra nà, kawa gësa'am lele awan, aday ta ga anan mer su way ahay lele aya awan.

²² Matanan, iken Timote nà, kë përahan azar anà ubor si zek sə njavar ahay bay. Adëka nà, dëf nga pë Mbërom, përahan azar anà dîdek anahan, anà asan zek anahan, të zay anahan, pë kërtek a tu dë sa gan amboh anà Mbërom të mivël më banay aya ata awan. ²³ Kak dë ahay tinen apan ti vad nà, awiyaway sa 'am kəriya aya sə mindel nà, kë slëhay uda bay. Ka san apan zle, avad awiyaway kawa way ataya nà, a zëbay nà, acakal 'am ahay. ²⁴ Anga nan, sumor a nà, dë sa ga mer su way a Mbërom nà, à njad sə cacal 'am të dëwan bay. À jan 'am anà dë ahay në lëfedede. À mba apan sə dëkan anan way anà dë a Yesu ahay

[¶]2:19 Ca pë Limle 16.5.

nə tə cəved awan. Â səmen anà 'am sə do ahay sa ja apan ataya awan. ²⁵Hi-nahibay manide anahan ahay inde nà, â đakan atan anan way nə səhhe, ləfedede lele. Aday izəne Mbərom i man atan zek sa yam pə ines a tinen ahay, ti san đidek anahan ite. ²⁶Bina do ataya nə Fakalaw kə bənak atan à balay anahan inde, ta ga nə way sa zlan atan à nga aya vərre. Əna izəne ti san nga a tinen, ti təmay ahay à balay ata wa mba.

Luvon mədakwidok aya awan

3 San apan lele Timote, à luvon mədakwidok aya inde nà, dəcə ahay ti ga inde bayak awan, way i da 'am tə mindel. ²Anga kə dəzlek à alay ataya inde nà, do ahay ti pəlay nà, zek a tinen aya vərre. Ti gan may anà dala nə tə mindel. Ti təra nà, do sə kwecele ahay, ti zlapay awan tə mindel. Ti gənahən anà Mbərom, ti đəfan apan anà bəbay a tinen ahay sabay. Ti ngəran ù do pə awan sabay re, aday ti đəfan apan anà way cəncan aya bay fok. ³Asan zek i ga inde patan ibay, dowan i gan atan i zek bay re. Ti gəfan azar anà do ahay. Ti mba pi zek sa ba anan nga a tinen pə way lelibay ataya wa sabay. Ti ga anan alay tə do ahay tə mindel, aday ti nan ide anà way lele aya fok. ⁴Ti njəkan uda anà do ahay, ti ga way nà, kawa medelengwez ahay. Ti hərən nga i zek. Ti pərahan azar nà, anà way sə mivəl a tinen ahay, bina ti pərahan azar anà Mbərom sabay bugol. ⁵Pə ide sə do ahay nà, ta wa: «Manay do a Mbərom ahay.» Aday cəkəbay taayak a tinen a nà, ti gan may aday məgala a Mbərom â təra atan do đidek aya bay. Jəba su do ataya nà, kə jipen tə tinen a bay jiga awan.

⁶Azar su do a tinen aya tə nəsek anan gulom su doh sə do ahay, tinen apan ti zla à gulom su doh sə do ahay səneh, tə

njakak anan uwar bəle aya tə atətak way a tinen ahay. Uwar ataya đukwen, do sa ga ines ahay, aday kuzon tə bənak atan à 'am wa anà do ataya re. Uwar ataya nà, tə pərahan azar anà mer su way lelibay aya cara cara kawa sa zlan atan à nga. ⁷Tinen apan ti tətək way ahay kwa siwa fok, əna ta njad sa san anan đidek sə way aya bay re. ⁸Kwakwa nà, atə Yanes tə Yambres tə ngəmak 'am a Musa bay. ⁸⁸Matanan hənə do ataya ta ga nə jəba sə way a tinen ataya re. Ajalay nga a tinen nà, kə nəsek coy. Aday tə zluwek à cəved a Mbərom wa, bina ta đaf nga pə Mbərom tə đidek a bay. ⁹Aya əna, ti zla anan ti mer su way a tinen a jo bay, anga mindel a tinen ata i cay patan wa uho, kawa mindel ana atə Yanes tə Yambres sa kay patan wa uho ata re.

'Am sə đakay way

¹⁰Aya əna, iken Timote nà, kə tətəkək way ahay bayak a pi nen wa. Kə pəkək anan sləmay anà atətak way uno ahay, kə pərahək anan azar anà minje uno. Na gan may i mer su way uno inde fok anà maw nà, ka san zle. Aday nen na đaf nga pə Mbərom kəkəməw nə, ka san zle re. Aday iken ka san munapanaw uno zle, ka san asan zek uno sa gan anà do ahay ata zle re, aday ka san mətəndəron uno pa 'am a Mbərom zle re. ¹¹Ka san apan zle, do ahay ta gak alay ti nen bayak awan, aday na sak dəcə đukwen bayak a à wulen su doh sə Antakiya, à Ikoniya aday à Listəra fok. Na gak dəcə nà, tə mindel jiga awan, əna awan sə zalay Mbərom nà, ibay. Winen kə təmak ahay nen à dəcə ataya wa. ¹²Tə đidek awan, do sa gan may sə pərahan azar anà cəved a Mbərom anga tinen do ana Yesu Almasihu ahay cəna, do ahay ti ga atan alay nə bayak awan. ¹³Əna do lelibay aya awan, tu do sa njak do

§§3:8 Ca pə Gurtaaki 7.11, 22, 9.11. Sə varan sləmay anà do ataya nà, Yahuda ahay.

ahay nà, ti ma nga sa ga way lelibay aya matanan hwiya. Ti njak anan do ahay bayak awan, aday cəkəbay way ata i man atan nga anà tinen aya awan.

¹⁴Aya əna, iken pərahan azar anà way anak sə tətək aday sa dəf apan nga kurre ata awan. Kə dagwar à way ata wa bay. Anga iken a nà, ka san apan zle, dōwan aya iken sə tətək way pə tinen wa ataya nà, tə dəkək anak anan way lele aya coy re. ¹⁵Na jak kə dagwar bay nà, anga iken a aday nà, ka san Deftere a Mbərom nà, kwa à cədeu a wa. Natiya Deftere a Mbərom ata i varak kəlire* aday ki tam, anga kə təmahak Yesu Almasihu à mivél anak inde coy. ¹⁶Way mə vinde aya à Deftere a Mbərom inde fok nà, sə dəkən atan anan cəved sə vinde anan nà, Apasay a Mbərom awan. Deftere ata i mak uko zek sə tətək sa san dīdek, i dəkək uko anan ines a mənuko ahay, i dəkək uko anan cəved sə mbədfahan ləen anà ines a mənuko ahay, aday i mak uko zek sa san sa ga way sa zlan à nga anà Mbərom awan. ¹⁷Deftere a Mbərom a dəkək uko anan way ataya fok nà, anga aday do sə pərahan azar anà Mbərom ahay tē təra do mə lavay zek aya sa ga nə mer su way lele aya fok.

Pol a varan məgala anà Timote sə dəkək anan 'Am a Mbərom

4 Timote, nen apan ni jak ayak 'am a anan pa man sə ide ana atə Mbərom tə Yesu Almasihu awan. Yesu nà, i i may ahay sa naa gan sariya anà do tə sifa aya aday do ma mac aya təkə fok, aday i naa sləray ahay nə kawa bahay. ²Natiya iken nà, dəkən anan 'Am a Mbərom anà do ahay, tavay apan nə lele. Kwa i zlan atan à nga, kwa i zlan atan à nga bay fok nà, dəkən atan anan. Dəkən atan anan ines a tinen ahay, jan atan apan, varan atan gədan. Dəkən atan anan way ahay nà, tə

munapanaw awan. ³Anga alay a inde i slay ahay aday dōwan i gan may anà atə-tək way dīdek a sabay. Adəka nà, ti halay miter ahay bayak a saa tətəkən atan anan way tədə pə way sə mivél a tinen ahay, aday ti pəkən sləmay anà way sa zlan atan à nga ataya kutok. ⁴Ti mbəsək sə sləne way dīdek aya awan, aday ti pəkən sləmay adəka nà, anà atətək way mungwalay aya awan. ⁵Aya əna, iken Timote nà, pərahan azar sa ba anan nga anak lele pə way ahay wa fok. Səman anà dəcə anak ahay. Ga nà, mer su way sə dəkək anan ləbara mugom ata hwiya. Ndav anan mer su way a Mbərom sə nga-mak apan ata re.

⁶Bina nen nà, alay a kə slək aday mi zla à man a bije uno ahay bəse. Nen nà, kawa gənaw aday ti gəfan dūngo bəse coy anga Mbərom ata awan. ⁷Na gək mer su way a Yesu tə mivél kərtek awan, kawa do sa ga məgəzləga lele ata awan. Way kawa ana Mbərom su jo nà ga ata nà, nə ndəvak a coy. Nen ni dəf nga pə Mbərom ndəkərkərre hwiya. ⁸Nen hənə nà, magwagway uno, winen apan i ba nen pə cakay a Mbərom. Bahay a mənuko, do sa ga sariya tə dīdek ata, i vuro magwagway uno pə luvon sə sariya anahan. I vuro nà, i nen taayək bay. I varan magwagway ata nə anà do sə dəfan ide anà luvon anahan a saa may ahay ataya fok.

Do ahay tə mbəsək anan Pol taayək anahan awan

⁹Kem Timote, hayək ahay à man uno bəse, aday kə sa gək ayak munok bay. ¹⁰Bina Demas kə mbəsəkək nen taayək, a gan may sə pərahan azar anà way sə daliyugo ahay. Kə zlak way anahan à Tesaloniki. Kereskes kə zlak à Galatiya, aday Titus dūkwən kə zlak à Dalmatiya. ¹¹Mə mbəsək a pə cakay uno nà, Lukas

*3:15 Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

a taayak. À alay iken apan ki nay ahay nà, hayak ikwen ahay tɛ Markus maya awan, anga i naa mo zek ì mer su way inde. ¹²Tikikus nà, nen a nɛ slɛnak anan à Efesus. ¹³Iken apan ki nay ahay nà, hayak ahay tɛ wulen su doh sɛ Tɛruwas. Aday ki zɛbo anan ahay zana saa maɖ uno a inde à alay, nɛ mbɛsakak anan ayak àga Karpas. Kù ro anan ahay deftere uno ahay, mɛ zakay jiga nà, deftere a mɛ ndakay a tɛ ambar ataya awan.

¹⁴Aleksandire sɛ ðowan a inde ðo tɛ-vaɖ awan, kà gak uno way lelibay aya tɛ mindel. Bahay a mɛnuko tɛ alay anahan a saa haman. ¹⁵Lavan ì zek anak, anga à alay ata nà, kɛ tavak anan anà atɛtak way a manay re.

¹⁶Pɛ luvon mama'am a aday sa zla nen pa 'am su ðo sa ga sariya ahay ata nà, sɛ mbɛɖa pa 'am ahay nɛ nen a taayak uno awan. Bina ðowan su mo zek nà, ibay. Tinen a fok tɛ hawak, tɛ mbɛsakak nen. Bahay a mɛnuko à sa gan atan sariya bay. ¹⁷Əna su mo zek nà, Bahay a mɛnuko. Kɛ varak uno mɛgala

anga aday nɛ ðakay anan lɛbara anahan mugom a cɛrah fok. Natiya, ðo sɛ pɛra ahay fok tɛ slɛnek lɛbara sa 'am a Mbɛrom a re. Matana re, Mbɛrom awan kɛ tɛmak ahay nen à 'am ana ziyel wa. ¹⁸Bahay a mɛnuko i tɛmay ahay nen à way lelibay aya wa fok. I tam nen aday i zla nen à mburom à bahay anahan inde. Zambaduko anan Bahay a mɛnuko pa sɛ viyviya awan. Amen!

Aja 'am ahay

¹⁹Jan anan 'am anà Pɛriskila tɛ Aki-las, aday jan anan 'am anà ðo sɛ gulom su doh ana Unisiforus ahay re. ²⁰Erastus, winen à Korintu hwiya, aday Torofimus nà, nɛ mbɛsakak anan ayak à Miletus, anga winen ðɛvac awan. ²¹Hayak ahay à man uno anga anga, bina alay sa maɖ winen apan i sla coy. Atɛ Ewbulus tɛ Pedas tɛ Linus tatɛ Kalawdiya aday tɛ mɛrak a azar aya fok, ta jak anak ayak 'am.

²²Bahay a mɛnuko à ba iken, à gak ik-wen sumor, kwanay a fok.

Derewel ana Pol sə vinden ayak anà

Titus

Adakay way pə deftere a anan

Atə Titus tə Pol ta taa zla sə dakay anan ləbara mugom a nà, maya awan. Tə njahak à Kereta sə dakay anan ləbara mugom awan, aday Pol a mbəsak anan Titus à man ata awan, sə walay məced sə egliz ahay. Pol a dakan anan ayak anà Titus nà, do tæde i tæra məced sə egliz nà, anjahay anahan a nə kəkəmwaw ata awan. A dakan anan ayak way pə anjahay su do azar à egliz ahay inde ata re.

Nga sa 'am ahay

Məced sə egliz ahay tə miter mung-walay aya awan (1.1-16)

Anjahay su do a Yesu ahay (2.1 - 3.15)

Pol a jan 'am anà Titus

1 Titus, sə vindek ayak derewel a anan nà, nen Pol, do si mer su way ana Mbərom, aday nen do maslan ana Yesu Almasihu re. Mbərom a slan nen pə cakay ana do anahan a mə walay ataya awan, anga aday tã daf apan nga. A slan nen dukwen sə dakan atan anan aday tã san didek anahan. Ata, ti san sa gan nga anà anjahay a tinen kawa sa zlan à nga anà Mbərom a kutok. ²Natiya, do ataya ti san, tinen nà, tə njadak sifa sa ndav bay ata awan. Anga Mbərom a a zlapan atan anan 'am sə sifa ata nà, kwakwa, daliyugo dukwen mə ndakay a fan bay re. Aday winen nà, a gad mung-walay itəbay asanaw! ³A dæzle pə alay ata cəna, a dakay anan 'am anahan tə dungo ana do sə dakay ləbara anahan ahay. Mbərom, do sa tam nuko ata awan, sə mbəsuko anan mer su way anan à alay inde nà, winen awan. U jo nà: «Zla, kã sa təkəren anan 'am uno anà do ahay re.»

⁴Kəmaya Titus, nə vindek ayak 'am a anan nà, akiken awan. Iken nà, kawa wan si zek uno awan, anga dæ japak à cəved kərtek a inde, cəved sə dəfan apan anà Yesu.

Bəbay a mənuko Mbərom, tə Yesu Almasihu do sa tam do, tã gak sumor aday tã varak zay a tinen.

Mer su way a Titus sa ga pə daliyugo sə Kereta

⁵Titus, nə mbəsakak ayak iken à Kereta nà, aday kã ndav a wa mer su way a mə mbəsak ataya lele, aday kã daf məced sə egliz ahay à wulen su doh ahay fok, kawa anuno sa jak kurre ata awan.

⁶Məced sə egliz ahay nà, anjahay a tinen aya nə natiya: Ines à ga inde patan sə gədan atan azar bay. Uwar à ga inde patan dukwen kərtek kərtek coy. Gwaslay a tinen ahay kəma, tã təma Yesu Almasihu à mivəl a tinen inde. Anjahay a tinen dukwen à ga nə lele. Tã səder awan aday sə gədan atan apan azar bay re. Tã dəfan apan anà do a tinen ahay fok lele.

⁷Do sə lavan nga anà egliz ahay cəna, ta ga nə mer su way a Mbərom. Natiya awan, lele bine siwaw nà, ines à ga inde patan sə gədan atan anan azar bay. Anga nan, tã həran nga anà zek bay, tã ga mivəl bay, tã vaway nga bay, Tã tære tæ do ahay bay, aday ubor sə dala dukwen à ga inde patan ibay re. ⁸Sumor adəka nà, tã təma mbəlok ahay àga tinen lele, à zlan atan à nga sa ga mer su way lele aya awan, tinen do ma san nga aya awan, do didek aya awan, do sə dəfan apan anà Mbərom ahay, tə lavan nga anà zek tæte. ⁹Aday tã ban anan 'am didek a à mivəl inde, kawa a nuko sə tətakan atan anan ata awan. Matanan kutok, ti mba apan sə varan məgala anà do ahay ta sə tətakan atan anan didek sa 'am a Mbərom. Aday dukwen ti mba apan sə dakan anan anà

do sa ngam atatak way a nuko bay ataya nà, tinen tə zluwek à cəved sə didek wa.

¹⁰Na ja matanan ata nà, anga do ahay bayak a tə dəfan apan anà dowan sabay. Ta ja nà, 'am kəriya aya awan, 'am sa man zek anà dowan bay. Tinen apan adəka nà, ti njəkan uda awan, anà do ahay. Alay avan ù do sa ga way ataya nà, Yahuda ahay sa daf nga pə Yesu ata awan. ¹¹Gifen anan 'am anà jəba su do ataya awan. Anga tinen apan ti nes anan gulom su doh sə do ahay bayak a tə atatak way a tinen ata awan. Tə tətakan anan anà do ahay nà, way aday abay tədfəbay ata awan, aday anga sa njad anan dala pə do ahay wa.

¹²Aday kwakwa nà, dowan a inde à wulen a tinen Kereta aya awan, winen kəlire awan, a ja patan 'am, a wa: «Do sə Kereta ahay fok nà, tinen mungwalay aya awan. Tinen kawa kəla kiβe ahay, tə bayak nə pə way sa pa dəkdek, aday dukwen tinen isew aya re.» ¹³Aday 'am anahan ata dukwen, 'am didek a acəkan.

Kak matanan nà, jan atan pə akəta nə lele, anga aday tə pərahan azar anà Mbərom tə cəved a, sə didek awan. ¹⁴Jan atan pə akəta, anga aday tə mbəsak sa pak sləmay pə ləbara sə Yahuda ahay mungwalay aya ata awan, aday dukwen tə pərahan azar anà 'am su do sə mbəsak cəved sə didek ahay ata sabay.

¹⁵Pu do sə cəncan ahay cəna, way ahay fok cəncan aya ite. Əna pu do sa ga ines ahay, aday sa daf nga pə Mbərom bay ataya ite nà, awan inde cəncan a sabay. Abayak nga a tinen adəka bugol nà, kə nəsek. Aday tinen apan ti ga way lelibay aya dukwen, a gan atan waray sabay re. ¹⁶Ta jan i zek a tinen aya adəka nà, ta san Mbərom zle. Cəkəbay, way a tinen sa ga lelibay ataya nà, a dakay anan nà, ta san Mbərom a bay bugol. Tinen nə gərlakay aya awan, tə dəfan apan anà dowan bay jiga awan. Aday

ta mba apan sa ga mer su way lele aya sabay re.

Titus, i dakan anan didek a Mbərom anà do ahay

2 Titus, iken a aday nà, dakan anan à do ahay didek sa 'am a Mbərom. ²Jan anà do maced aya nà, tə vaway nga bay, tə gəba mazlaβ pi zek wa bay aday do ahay ti daf patan nga. Tə təra do ma san nga aya awan, tə daf nga pə Mbərom lele, tə pəlay do ahay tə mivəl kərtek awan, aday tə səman à way ahay lele.

³Natiya ite, jan anà uwar maced aya nà, anjahay a tinen dukwen à zla pi zek ta 'am ana Mbərom, tə gədan azar anà dowan bay, tə təra bile sə mahay bay, aday tə tətakan anan way lele aya anà do ahay adəka. ⁴Ta gak matanan nà, ti mba apan sə dakan anan way anà dalay sə uwar ahay sə pəlay mbaz a tinen tə gwaslay a tinen ahay, ⁵aday tə təra uwar ma san nga aya awan, tə ján uho bay re. Tə ga mer su way à gulom su doh inde nə lele, aday tə dəfan apan anà mbaz a tinen ahay lele re. Kak ta gak matanan nà, do ahay ti təra anan 'am a Mbərom à məndak bay.

⁶Matanan re, jan anà njavar ahay ite nà, tə san nga nə lele. ⁷Iken a dukwen, pə way ahay fok nà, ga nə way lele aya awan, aday ki təran atan minje lele a re. À alay aday iken apan ki tətakan atan anan way nà, dakan atan anan tə mivəl kərtek awan, aday mazlaβ i ga inde pa 'am anak ahay. ⁸Tətakan atan anan nà, way didek a aday dowan i təra anan à məndak bay ata awan, anga aday do sə pəlay sə gədak uko azar ahay tə njad awan lelibay a à atatak way anak ahay inde bay, aday waray à gan atan.

⁹Aday asa, jan anà bile ahay nà, tə dəfan apan anà bahay su doh a tinen ahay pə way ahay fok. Tə vədan atan awiy-away bay, əna way a tinen sa ga fok

cəna, â zlan à nga anà bahay su doh a tinen aya re. ¹⁰Tâ saa kəra patan wa way bay, tâ ga adəka nà, way lele aya bugol, aday bahay su doh a tinen ahay tâ san ti mba apan sa daf patan nga. Kak ta gak matanan nà, do ahay ti həran nga anà atətak way a mənuko ahay sə dakan atan anan 'am a Mbərom, do sa tam mənuko ata awan.

¹¹Natiya, na wa, lele nà, do a Yesu ahay tâ ga anan way a nen sa jak ata nà, angamaw? Mbərom a gan may sa tam anan do ahay fok. Anga nan, a kay anan ahay sumor anahan anà do ahay. ¹²Matanan, sumor a Mbərom ata a dəkak uko anan nà, di mba apan sa ga sədək sabay, aday sa ga ubor pə way sə daliyugo ahay sabay re. Adəka bay, pə daliyugo a anan nà, zəgahuko anan apan sa san nga, sə təra do didek aya awan, aday azla a mənuko â zlan à nga anà Mbərom. ¹³Guko matanan, ta sə dəfan ide anà luvon anà do sa tam mənuko, Yesu Almasihu, saa may ahay tə mazlaḅ anahan ata awan. Winen Ba Məduwen, Mbərom a mənuko. ¹⁴Kə məkak anga mənuko. Matanan a mba apan sə təmay mənuko à sədək a mənuko ahay wa. A təra mənuko do anahan ahay, do cəncan aya pə 'am anahan, aday do sa gan may sa ga way lele aya awan.

¹⁵'Am a anaya nà, dakan anan à do ahay tə məgala si zek anak a təkə. Man atan anan mivəl ù doh. Jan atan pəkəta lele, aday dukwen dowan â sa kədey iken a bay re.

Anjahay su do a Yesu ahay pə daliyugo

3 Titus, man anan 'am a hənə anan à sləmay inde anà do ahay lele: Tə dəfan apan anà bahay ahay, anà do sə lavan atan nga ahay, aday tə bənan atan à 'am wa lele. Tə lavay zek sa ga mer su way lele aya awan. ²Tə gədan azar anà dowan bay, tə cakal 'am tə do ahay bay

re. Tə təra do sə munapanaw ahay. Tə dəfan apan anà do ahay fok adəka bugol.

³Abay à alay ata nà, mənuko aya dukwen də sənək ahay nga cara dāw? Da taa dəfan ahay apan anà dowan inde cara dāw? Də zluwek ahay à cəved ahay wa re. Da taa gan may nà, sa ga way lelibay aya awan, way kawa sa zlak uko à nga vərre. Anjahay a mənuko aya dukwen, lelibay, aday dā ga sərək ahay pi zek re. Do ahay ta nak uko ide, aday mənuko aya dukwen, dā nan ide ì zek ahay re.

⁴Əna tə winen ata təkə dukwen, Mbərom do sa tam mənuko kə kak uko anan ahay sumor anahan, tə asan zek anahan hwiya. ⁵Mbərom a tam mənuko aday nà, anga mer su way a nuko lele aya bay! Bina abay di njad sa ka anan nà, mer sa ma a mənuko adəka ite anaw? Əna a tam mənuko nà, anga dā gan ì zek wa. Kə banak puko wa ines a nuko ahay tə gədan sə Apasay anahan Cəncan awan. Natiya kutok, Apasay Cəncan ata a təra mənuko do wiya aya awan.

⁶Mbərom a varak uko ahay Apasay Cəncan ata nà, sa rah anan mivəl a mənuko ahay. A varay ahay nà, tə alay a Yesu Almasihu, do sa tam mənuko ata awan.

⁷A ga matanan nà, anga aday dā njad sifa sa ndav bay, way a mənuko sə dəfan ide ata awan. Di njad sifa ata nà, anga Mbərom kə gak uko sumor anahan, kə tərək mənuko do didek aya pa 'am anahan.

⁸'Am a nen sa jak ata nà, 'am didek aya awan, aday kə sa gan məsəfaya bay, tavay apan nə lele. Matanan, do sa daf nga pə Mbərom ahay, ti var a nga a tinen sa ga mer su way lele aya hwiya. Wita nà, lele. I man zek anà do ahay. ⁹Avad awiyaway kəriya aya nà, zlam wa. Matanan, 'am sə zahav dukwen, zləman lele re. Kə dazay à acakal 'am a tinen ahay inde bay. Tinen apan ti vad awiyaway pə Tawrita a Musa dukwen, kə slahay uda bay. Way ataya fok, way

lelibay aya awan, i man zek anà dōwan bay. ¹⁰Kak dō sa ja 'am sə wanbahay inde à wulen su dō a Yesu ahay nà, jan apan. Kak aday kè slənek anak anan bay nà, jan apan mə slala cew a re. Hwiya aday kè slənek anak a bay re nà, mbəsak anan səfek à alay anak wa, kə jipen sabay. ¹¹Ka san apan zle, jəba su dō ata nà, kè zluwek à cəved' a Mbərom wa, winen dō sa ga ines way anahan. Tə way anahan sa ga ataya nà, a đakay anan tə alay anahan awan, winen dō sə mungok coy.

'Am maza aya awan

¹²Azanan, ni slənak ayak dō, izəne Artemas, kabay Tikikus à man anak. Dōwan ata, kè dəzlek ayak cəna, hawak

ayak bəse à man uno à Nikopolis aday. Anga na ja nà, ni i njahay à man ata à alay sa mad. ¹³À alay a atə Zenas, dō sa ga sariya, tə Apolos ti hədek à man anak wa nà, man atan zek tə dala kawa ana tinen sa gan may anga cəved. ¹⁴Sumor a nà, dō a mənuko ahay đukwen tē tətak sa ga mer su way lele aya awan, anga aday tā san sa man zek anà dō sa gan may anà maməzek a tinen ahay. Kak matanan nà, ata mer su way a tinen kè tərak kəriya bay.

¹⁵Do sa man uno anaya fok ta jak anak ayak 'am. Jan 'am anà dō sa đaf nga pə Yesu ahay sə pəlay mənuko ataya fok. Natiya awan, Mbərom â gak ikwen sumor anahan.

Derewel ana Pol sə vinden ayak anà

Filemon

Ađakay way pə deftere a anan

Pol a vinde derewel a anan nà, à alay a winen à dangay mba ata awan. A vinden ayak nà, anà Filemon, do sə lavan nga anà do ahay à egliz a inde. A nan à Pol nà atə Filemon tə bile anahan Onesimus tà zlah anan məlmal a tinen.

Nga sa 'am ahay

Aja 'am (1-3)

Atə Filemon tə Onesimus (4-22)

Andav sa 'am (23-25)

Pol a jan 'am anà Filemon

1 Nen Pol sə vindek ayak derewel a anan à dangay wa. Ta ban nen nà, anga sləmay ana Yesu Almasihu. Sə vindek ayak nə manay tə Timote, akiken car a manay Filemon. Iken, do sa ga mer su way a Mbərom kawa manay a re. ²Mə vinden ayak dukwen, anà do a Yesu ahay sa taa halay nga àga iken ataya awan, tatə Afiya mərak a nuko uwar ata awan, tə Arkipus do sə rəzlen à nga wa anà mer su way kawa mənuko a re ata awan. ³Mbərom Bəbay a mənuko tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko tə gak ikwen sumor aday tə varak ikwen zay a tinen.

Pol a ngəran anà Mbərom

⁴Filemon, mərak uno, nen apan ni gan amboh à Mbərom anga iken cəna, nə mbədek anan à nga wa sə ngəran anga iken bay re. ⁵Anga nə slənek 'am sə asan zek anak sa gan anà do a Yesu ahay fok ata awan. Aday adaf nga anak pə Yesu Almasihu dukwen inde lele re. ⁶Nen apan ni gan amboh anà Mbərom, anga

aday adaf nga a sə japay numo à sləmay a Yesu Almasihu inde ata, à mak umo zek sa san magwagway a mənumo sa njad à alay anahan wa ata awan. ⁷Mərak uno, nə taslak mivəl tə mindel, aday kə bənak uno mbac re, anga asan zek anak kə varak anan ataslay mivəl anà do a Yesu ahay.

Pol a dubok anan Filemon anga Onesimus

⁸Natiya, way uno sə cəce panak nà, həna: Abay ni mba apan sa jak ayak nà, ga natiya, anga nen do maslan ana Yesu Almasihu. ⁹Əna suwan nə dubok iken a dubok, anga mənumo tə asan zek awan. Ca apan, sə vindek ayak nà, nen Pol, do məced awan, nen à dangay anga sləmay ana Yesu Almasihu. ¹⁰Nə dubok iken nə, anga Onesimus, bile anak, winen kə tərak do a Yesu anga nə đakak anan anan 'am a Yesu à dangay à man ana awan. Wan ata nà, winen kawa wan uno awan. ¹¹Abay a taa mak zek bay, əna həna adəka nà, i mak zek aday i mo zek i nen re.†

¹²Anga nan, nen apan ni mak anan ayak pə cakay anak. Winen a aday nà, kawa zek uno awan. ¹³Bina, həna nen à dangay anga ləbara a Yesu mugom a ata nà, u no abay ni mbəsak anan pə cakay uno awan, anga aday i mo zek à yime anak inde. ¹⁴Əna u no sa ga way ata mənəna iken sə vuro ahay apan cəved bay ata bay. U no sa gak bəlaray su go sumor bay. Lele a nà, iken a ki gan may way anahan. ¹⁵Izəne, Mbərom a varan cəved anà Onesimus sə gəzla nga tə iken mənjoek nà, anga aday kà sa njad anan way anak pa sə viyviya awan. ¹⁶Anga həna nà, winen bile adəka cəna coy bay. A zalay bile anga winen mərak a mənumo lele a kutok. Nen nà, nə pəlay anan tə mindel. Iken dukwen nà, pəlay

†1:11 Ta 'am a tinen nà, Onesimus a nan sa ja «i ma zek.»

anan nə, zal nen, anga winen dō zənzen awan, aday winen dō ana Yesu Almasihu kutok asa.

¹⁷ Anga nan kutok, kak mənūmo ta car acəkan nà, təma anan Onesimus lele kawa kə təma dūkwen nen awan. ¹⁸ Kwa abay â ga nə kà gak anak mer su way lelibay awan, kabay â ga nə gudire anak inde apan dəp nà, mbəsak anan 'am a pa nga uno awan. ¹⁹ Sə vindek ayak 'am a anan nə nen Pol awan: Ni hamak anan. Əna ka san apan zle asanaw? Nen dūkwen na gak anak sumor ta sə dākak anan 'am a Mbərom bidaw? ²⁰ Matanan mərak uno, kem, go sumor anga Bahay a nuko, tuslo mivel anga Yesu Almasihu ite. ²¹ Nə vindek ayak dferewel a anan aday nà, anga na san zle ki ga anan kawa

anuno sə cəce panak ata awan. Na san zle ki ga adəka nà, zal mbala uno sa gan may ata awan. ²² Asa dūkwen luvo zek tu doh sə nahay ite. Anga nə bayak nà, Mbərom i sləne amboh a kwanay, i vuro cəved sa zlak ayak àga kwanay awan.

Aja 'am ahay

²³ Manay tə Epafəras à dangay nə miya awan anga sləmay a Yesu Almasihu, winen kà jak anak ayak 'am. ²⁴ Matanan, dō a anaya ata dūkwen ta jak anak ayak 'am re, atə Markus, Aristarkus, Demas tə apan Lukas, tinen dō si mer su way a Mbərom ahay pə cakay uno a re.

²⁵ Natiya, Yesu Almasihu Bahay a mənuko â gak ikwen sumor anahan.

Derewel mə vinden a anà

Ibëraninko ahay

ata awan

Adakay way pə deftere a anan

Da san sə vindë derewel a anan nə wayaw bay. Winen kawa wazo zubor awan sə slənan ayak anà egliz ahay cara cara bayak awan. Derewel a anan a dākay nà, Yesu a zalay way ahay fok. A dākay nà, cəved inde sə cəce apəse ines pə Mbərom wa, anga Yesu kə məcak à yime sə dō ahay inde. Wita nà, 'am a Mbərom sa bən wiya a tə dō ahay ata awan. À wulen sa 'am anahan ahay sə dākay anan way ataya nà, winen apan i tətək way pə anjahay su dō a Mbərom ahay.

Nga sa 'am ahay

Mbərom a walay anan Yesu anga sə mbəda anan daliyugo wiya awan (1.1 - 2.4)

Cəved a Yesu sa tam dō ahay a zalay cəved mbala Musa (2.5 - 4.13)

Yesu nà, bahay nga su dō sə gədan dongo anà way ahay anga Mbərom (4.14 - 6.12)

'Am a Mbərom sa bən tə dō ahay wiya ata awan (6.13 - 10.39)

Adaf nga pə Mbərom (11.1 - 13.25)

Mbərom a jan 'am anà dō ahay tə dongo ana wan anahan

1 Kwakwa ata nà, Mbərom a taa jan 'am anà bije a mənuko ahay tə dongo ana dō maja'am anahan ahay. A taa jan atan 'am tə cəved ahay cara cara, aday saray bayak a re. ²A taa jan atan ahay

'am nə matanan hus ahay à alay ana mənuko biten. Əna həna, alay a mədak-widok a anaya nà, a jak uko 'am tə dongo ana wan anahan. À alay ana Mbərom sə ndakay daliyugo ata nà, a ndakay anan tə alay ana wan ata awan. Aday a walay sə lavay anan way ahay fok duk-wen, wan ata kərtek a sə coy. ³Mazlaḅ a Mbərom a wuteden pi jəer nà, anà wan ata awan. Ta ga minje ti zek a Mbərom a nə uwek. Way sə daliyugo a anan ataya fok ta ga inde anga 'am anahan məgala awan. Anga winen, Mbərom i pəsen anan ines anà dō ahay aday tē təra dō cəncan aya re. Pə dəba ana way ata wa nà, Mbərom Ba Məgala a gəba anan way anahan pə cakay anahan à mburom, saa ga bahay pə way ahay fok.

Yesu a zalay maslay a Mbərom ahay

⁴Anga nan kutok, Mbərom a daf anan wan anahan pə nga sə maslay anahan ahay, anga sləmay anahan sə varan ata a zalay mbala ana tinen, bina a ngaman wan anahan. ⁵Kula Mbərom kə jak anan 'am a anan anà maslay anahan ahay bay: «Iken nə wan uno.

Biten nə tərək bəbay anak.[‡]»

Kabay

«Iken nà, ni təra bəbay anak, iken ki təra wan uno.[¶]»

A jan 'am ataya nà, anà Yesu a kərtek.

⁶Aday asa, à alay a Mbərom i sa slənay anan ahay wan anahan mənduwel a pə daliyugo ata nà, a wa:

«Maslay a Mbərom ahay fok tē həran nga.[§]»

⁷Pə maslay a Mbərom ahay ite nà, a wa:

«Maslay a Mbərom ahay tinen dō si mer su way anahan ahay.

[‡]1:5 Ca pə Jabuura 2.7.

[¶]1:5 Ca pə 2 Samuyila 7.14; 1 Habaruuji Nyalaade 17.13.

[§]1:6 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 32.43.

Tinen kawa mad, aday kawa miresl sə uko ahay re. **»

⁸Əna pə Wan a Mbərom a kutok nà, Deftere a Mbərom a wa:

«Iken nə Mbərom, ki ga bahay pa sə viyviya awan, aday ki lavan nga anà dō anak ahay tə cəved awan.

⁹Kə pəlay dukwen way didek aya awan, aday way sə sədøk cəna, a nak itəbay.

Anga nan, Bəbay anak Mbərom a ngamak, a varak ataslay mivel, aday a təra iken dō məduwen a pa nga su dō pə cakay anak ataya fok.††»

¹⁰Deftere a Mbərom a ja asa, a wa:

«Bahay, à alay ana way ahay sə dazlan ata nà,

kə ndakay daliyugo nə tə alay anak awan,

aday kə ndakay mburom re.

¹¹Way anak sə ndakay ataya fok ti ndav, əna iken a nə ki ga inde pa sə viyviya awan.

Way ataya fok ti i ga məduwer kawa zana sa nes ata awan.

¹²Ki i lapay atan wa, kawa dō sə lapay anan wa zana anahan məduwer a ata awan.

Way ataya ti mbəda kawa zana a'am a sə pəkay ahay wa ata awan.

Əna iken ki mbəda itəbay, sifa anak i ndav itəbay re.‡‡»

¹³Kula Mbərom kà jak anan 'am a anaya anà maslay anahan ahay bay:

«Njahay tə day sə alay puway uno, aday dō manidə anak ahay fok nà, ni təra atan bile anak aya awan.¶¶»

A jan 'am ataya matanan nà, anà wan anahan a dəkdek. ¹⁴Maslay a Mbərom ahay nà, tinen apasay sa gan mer su way anà Mbərom ahay cəna coy. I slan atan

saa man zek anà dō saa njad sifa aday sə njahay à man a Mbərom ataya awan.

Də kədey anan 'am a Mbərom sa jak uko ata bay

2 Kak Mbərom kà jak uko 'am tə dungo ana wan anahan cukutok nà, lele sa pak apan sləmay, anga 'am anahan nə 'am sə sləne. Bay nà, dī lize à cəved wa. ²Da san apan zle, maslay a Mbərom ahay ta nak ta jak uko 'am sə Tawrita, winen məduwen awan. Dō sə dəfan apan bay ataya nà, tə njadək sariya təde pə ines a tinen ata awan. ³Əna, mənuko aday nà, Mbərom kə varak uko 'am anahan aday dā tam à sariya anahan wa. Anga nan, kak də kədiyək anan 'am anahan a sa jak uko ata nà, i i gak uko sariya anahan sabay kutok daw? Sa nay anan ləbara ata pa 'am nə zek a Bahay a mənuko Yesu Almasihu awan. Dō sə sləne 'am anahan ataya, sa jan umo ləbara ata nə didek a nə tinen awan. ⁴Mbərom dukwen kə dakak uko anan 'am anahan ata nə didek awan, ta sa ka anan way masuwayan aya bayak a cara cara, aday ta sə varan məgala sa ga way ahay cara cara anà dō ahay tə alay ana Apasay Cəncan awan, kawa sa zlan à nga.

Yesu kə dakak uko anan cəved sa tam

⁵Mbərom a dəf sə lavan nga anà daliyugo a mənuko sa ja apan wiya ata nà, maslay anahan ahay bay. ⁶Adəka bay, məvinde a à Deftere a Mbərom inde nà:

«Mbərom, dō zənzen a nə ma aday hus iken sə bayak apan anaw?

Winen waya aday hus ki nay sa man zek ata anaw?

**1:7 Ca pə Jabuura 104.4.

††1:9 Ca pə Jabuura 45.7-8.

‡‡1:12 Ca pə Jabuura 102.26-28.

¶¶1:13 Ca pə Jabuura 110.1.

⁷Kè ndakay anan, winen nà, ù vo sè maslay a Mbèrom ahay mənǰœk.

Pə dəba anahan a wa, kə varan mazlaḅ, kawa mazlaḅ sè bahay.

⁸Kè dɛfak anan bahay a pa nga sè way ahay fok.^{§§}»

Mbèrom kè dɛfak anan bahay a pa nga sè way ahay fok ata nà, awan a inde winen sè lavay bay nà, inde sabay. Əna həna, dɛ canan nà, winen bahay a pa nga sè way ahay fok fan bay. ⁹Əna dɛ canan, kwakwa ata nà, anà Yesu, Mbèrom kè dɛfak anan ù vo sè maslay anahan ahay alay a mənǰœk, anga sa gan sumor anà dɔ ahay. Anga nan kutok, Yesu kà sak dɛce aday kè məcak anga dɔ ahay fok. Matanan Mbèrom a varan man sè njahay sè bahay tɛ mazlaḅ awan. ¹⁰Sè ndakay way ahay fok nɛ Mbèrom, aday ta ga inde dɔkwen anga winen. Natiya a zla pi zek nà, Mbèrom à ndav anan mer su way ana Yesu sa ga, tɛ dɛce anahan a sè canan, aday dɔ ahay bayak a tɛ tɛra wan anahan ahay, tã zla à man sè mazlaḅ anahan kutok. Anga saa njahan atan pa 'am wa, aday saa tam atan dɔkwen, zek a Yesu awan. ¹¹Sè tɛra anan dɔ ahay dɔ cəncan aya pa 'am a Mbèrom dɔkwen, Yesu awan, aday dɔ anahan a sè tɛra atan cəncan ataya dɔkwen, Bəbay a tinen a nɛ kərtek, Mbèrom awan. Anga nan kutok, a zlan à nga anà Yesu a sè ngaman atan «mərak uno ahay.» ¹²À Deftere a Mbèrom inde nà, Yesu a jan anà Mbèrom, a wa:

«Ni i taran anan 'am anak anà mərak uno ahay,

ni i hərak nga tɛ ara pa 'am sè dɔ ahay.*»

¹³A ja asa, a wa:

«Ni mbəsakan anan zek uno nà, anà Mbèrom.†»

Aday asa, a wa:

«Nen həna, manay tu dɔ a Mbèrom sè vuro ataya awan.‡»

¹⁴Dɔ a Mbèrom sè varan ataya nà, tinen dɔ zənzen aya tɛ mez aya i zek inde kawa mənuko. Anga nan, Yesu a ta nga anahan a dɔkwen a tɛra dɔ zənzen ti zek a kawa nuko, anga aday tɛ amac anahan à lize anan wa Fakalaw, dɔwan a sè lavan nga anà dɔ ahay tɛ mɛgala sa mac atan ata awan. ¹⁵Yesu a ga matanan nà, anga aday zlawan sè amac à gan anà dɔ ahay sabay. Kwakwa ata nà, dɔ ahay tɛ njahay nɛ kawa bile ahay anga zlawan sè amac. Əna həna Yesu kè tɛmak atan cɔy. ¹⁶Yesu a nay ahay nà, sa naa man zek anà maslay a Mbèrom ahay bay, əna sa naa man zek aɛka nà, anà zahav ana Ibərahima ahay pə daliyugo a anan. ¹⁷Aday natiya kutok, a zla pi zek nà, à tɛra kawa mərak anahan ataya kwa à ma inde anaw fok. A ga matanan anga aday à tɛra bahay nga su dɔ sè gəɗan dundo anà way anga Mbèrom, dɔ si mer su way anahan dɛdek a aday sumor awan. Ti mer su way anahan nà, i pəsən anan ines anà dɔ ahay, i zlahan atan anan məlmal a tinen tɛ Mbèrom kutok. ¹⁸Həna nà, i mba apan sa man zek anà dɔ mɛ njəkan atan uda ataya tɛte, anga winen a dɔkwen à alay a tɛ njəkak anan uda awan, kà sak dɛce.

Yesu a zalay bije a mənuko Musa tɛ mazlaḅ

3 Mərak uno ahay, Mbèrom kè ngamak ikwen sè tɛra dɔ anahan ahay. Anga nan, bayiken pə Yesu aday. Winen dɔ maslan a Mbèrom, aday winen bahay nga su dɔ sè gəɗan dundo anà way, winen dɔwan a mənuko a sa daf apan

§§2:8 Ca pə Jabuura 8.5-7.

*2:12 Ca pə Jabuura 22.23.

†2:13 Ca pə Esaaya 8.17.

‡2:13 Ca pə Esaaya 8.18.

nga ata awan. ²Sa dəf anan pi mer su way ata nə, zek a Mbərom awan, aday Yesu nə, a bənan à 'am wa cəvedabay, kawa Musa sə bənan à 'am wa anà Mbərom pi mer su way anahan sa gay ahay anga do su doh a Mbərom ahay fok ataya re.[†] ³Lele sə həran nga anà Yesu nə, zal Musa, kawa ana do ahay sə həran nga anà do sa han doh zal doh ata re. ⁴Tə didek a nə, doh fok cəna, sa han anan nə do, əna do sə ndakay way ahay fok ite nə, Mbərom. ⁵Matanan, Musa nə, winen do si mer su way lele sə dəfan apan anà Mbərom. Mer su way anahan a nə, sə dəkan anan anà do a Mbərom ahay, way a Mbərom sa ja pa 'am ataya awan. ⁶Əna Yesu Almasihu ite nə, winen nə wan sə lavan nga anà do a Mbərom ahay, a ga mer su way anahan nə ta sə dəfan apan lele. Mənuko dukwen, kak də pərahak anan azar sa dəf apan nga lele, aday sə dəfan idə anà way saa nay ata tə ataslay mivəl a nə, à andav a inde dukwen, di tərə do anahan ahay re.

Mbərom i varan alay a sa man uda anà do anahan ahay mba

⁷Anga nan, Apasay Cəncan awan a ja, a wa:

«Kak kə slənen dundo a Mbərom biten nə,

⁸kā sa kuren anan nga a kwanay ahay kawa bije a kwanay ahay kwakwa sə kuray anan nga a tinen ahay ata bay.

À alay ata nə, tinen à kibe inde ava kwa kuro fudo, tinen apan ti vəze pə Mbərom ta sə katab anan.

⁹Mbərom a wa: “Kwa â ga nə tə canak anan anà way uno ma ga ma-suwayan aya ava kwa kuro fudo dəp nə, tə katabak nen hwiya.

¹⁰Anga nan, na mba apan sa ban mivəl tu do ataya tətə sabay, aday na wa: Tə jəjayak anan cəved lele à mivəl a tinen wa, tə pərahak anan azar anà cəved uno sabay.

¹¹À aga mivəl uno inde, nə mbadak, na wa:

Kula ti zla à man uno inde lele saa man uda sabay.[§]»

¹²Mərak uno ahay, gen anan nga i zek, anga aday do lelibay a sa ngam sa dəf nga pə Yesu sabay ata â ga inde à wulen a kwanay kwa kərtek bay. Do kə dəfak nga pə Yesu sabay cəna, kə larak a Mbərom, bahay sə sifa ata awan.

¹³Ađəka bay, viren anan məgala anà zek ahay pac pac, anga aday Fakalaw â njad pikwen alay sa 'am sa njak kwanay bay, bina ki sa tərən mə kuray nga aya aday ki gen ines ahay. Əna alay a inde mba cukutok asəne, pac pac varuko anan məgala anà zek ahay. ¹⁴Kak də mbak apan sa ban anan way a mənuko sə dəfay ahay apan nga kurre ataya hus à andav inde nə, ata mənuko di japay tə Yesu Almasihu tə didek a kutok. ¹⁵Mə vinde à Deftərə a Mbərom nə:

«Kak biten kə slənen dundo a Mbərom nə,

kā saa kuren anan nga a kwanay kawa bije a kwanay ahay sə kuray anan nga a tinen ata bay.

À alay ata nə, tinen apan ti vəze pə Mbərom.^{**}»

¹⁶Wayə sə sləne dundo a Mbərom aday ta ma nga sə vəze apan ata anaw? Do ana Musa sə təmay atan ahay à Misra wa ataya fok ba? ¹⁷Mbərom a ga mivəl ava kwa kuro fudo nə pa maya anaw? A ga mivəl nə, pu do sa ga ines ahay. Tinen nə, tə məcak à kibe inde tololo.

[†]3:2 Ca pə Limle 12.7.

[§]3:11 Ca pə Jabuura 95.7-11.

^{**}3:15 Ca pə Jabuura 95.7-8.

¹⁸Mbërom a mbaɗay sa jëka: «Kula ti zla à man uno inde lele saa man uda sabay» ata nà, a ja nà, pë maya anaw? A ja pu ðo a sè ðəfan apan bay ataya fok.^{††}
¹⁹Natiya ðə canak anan, tə njadək sa zla à man sə njahay ata bay, anga tə ðəfak nga pə Mbërom a bay.

4 Mbërom kə zlapak i varak uko cəved 'Am ata ðukwen, hwiya anahan awan. 'Am ata ðukwen, hwiya winen inde. Anga nan, guko anan ngatay anà zek lele. Bina ðowan à sa zluwe pə cəved ata wa, aday sa njadək man ata sabay bay. ²Anga mənuko ðukwen ðə slənek ləbara mugom a kawa ðowan a sə kibe ataya re. Tinen nà, tə slənek, əna kà mak atan zek bay, anga tə ðəfak apan nga bay. Matanan, tə njadək man sa man uda ata bay. ³Man sa man uda ata nà, ana mənuko, anga ðə ðəfak nga pə Yesu. Mbërom a jan anà ðo sa ngam sa ðaf nga pə ləbara anahan mugom a itəbay ataya nà:

«Kula ti zla à man uno inde lele saa man uda ata sabay.^{‡‡}»

Ata nà, a nan sa ja nə man sa man uda inde fan bay bay. Bina, ɓa Mbërom a kə ndəvak anan mer su way anahan sə ndakay daliyugo a kurre ata bay aday ðaw? ⁴Deftere a Mbërom winen apan i ja pə luvon sa man uda nà, a wa:

«Pə luvon cuwɓe anahan a nà, Mbërom a man uda pi mer su way anahan ahay wa fok.^{¶¶}»

Matanan, man sa man uda nà, inde coy. ⁵'Am ata mə vinde inde re, a wa:

«Kula ti zla à man uno inde lele saa man uda ata sabay.^{§§}»

⁶Do sa lah sə sləne ləbara mugom ataya ta zlak à man sa man uda ata bay, anga tə ðəfak anan apan anà Mbërom

a bay, əna man sa man uda nà, inde aday ðo ahay inde tinen ti zla uda awan.

⁷Anga nan, Mbërom a ðaf luvon hinen miza awan, a ngaman «biten». A sa ðaf luvon ata ðukwen, kà vak pə ðəɓa a Musa wa bayak awan, a ja anan tə dungo ana Dawuda, a wa:

«Kak biten kə slənen dungo a Mbërom nà,

kà saa kuren anan nga a kwanay bay.»

⁸Kak abay Yosua kà zlak anan ðo ahay à man sa man uda mbala Mbërom ata acəkan nà, Mbërom i ja 'am sə luvon sa man uda hinen sabay. Əna tinen ðukwen tə ðəzlek bay. ⁹Kak matanan nà, luvon sa man uda awan kawa ana Mbërom sa man uda pə luvon cuwɓe ata i nay ahay anga ðo a Mbërom ahay mba.

¹⁰Mbërom a ndav anan mer su way anahan cəna, a man uda awan. Mənuko ðukwen, matanan re. Dowan a kə ðəzlek à man sa man uda kawa ana Mbërom ata nà, i ga mer sə awan sabay, mer su way kə ndəvak. ¹¹Anga nan, guko məgala lele sə ðəzle à man a Mbërom sə lavay anan zek sa man uda ata awan. Guko məgala anga aday ðowan à saa zluwe pə cəved wa anga kə ðəfak anan apan anà Mbërom bay kawa bije a mənuko ahay ata bay.

¹²'Am a Mbërom nə, winen tə sifa awan, aday winen apan i ga mer su way kawa sa nan. A pa a zalay maslalam 'am a cew ata tə apa. A gaɗ nə hus à mivel su ðo inde, sə gəzla anan apasay tə sifa. A gaɗ hus a sə gəzla anan man sə zlangay ana kəlakaşl ahay tə uzoş a təke. A mba apan sa kay anan abayak nga su ðo uho təte re. ¹³Awan a inde winen mi ðer zek a pa 'am a Mbërom nə inde itəbay. Way mə ndakay aya fok ta ca ike pa 'am ana-

^{††}3:18 Ca pə Limle 14.1-35.

^{‡‡}4:3 Ca pə Jabuura 95.11.

^{¶¶}4:4 Ca pə Laataanooji 2.2.

^{§§}4:5 Ca pə Jabuura 95.11.

han, a san atan zle kàrtek kàrtek. Way sè mivèl a mənuko ahay fok, dī saa vənè anan nə pa 'am anahan.

Yesu winen bahay nga su dō sè gəḍan dundo anà way ahay anga Mbərom

¹⁴ Bahay nga su dō sè gəḍan dundo anà way ahay anga Mbərom inde anga mənuko, winen Yesu, Wan a Mbərom. Kə jənək pə cakay a Mbərom awan à mburom. Anga nan, bənuko anan way a mənuko sa ḍaf apan nga ataya lele, ḍakuko anan anan anà dō ahay. ¹⁵ Bahay nga su dō sè gəḍan dundo anà way ahay anga Mbərom ata nà, a san bəle a mənuko zle lele. Winen nà, kə canak anan anà ḍəce ahay kawa mənuko. Ta ngak anan balay pa 'am, əna kà gak ines itəbay. ¹⁶ Anga nan, hayak ikwen ahay, həḍəkuko pə cakay ana Mbərom, dō sa gan sumor anà dō ahay, mənəjəna sè jə-jar awan, anga aday ḍā gan i zek wa aday ḍā njad sumor anahan à alay a təḍe ḍa gan may ata awan.

5 Bahay nga su dō sè gəḍan dundo anà way fok nà, Mbərom a walay anan à wulen sè dō ahay wa, anga aday â gan atan mer su way pa 'am a Mbərom. I varan way ahay anà Mbərom anga ines a tinen a sa ga ataya awan. ² Dō sa san awan bay ataya aday tinen apan ti zluwe à cəḍeḍ wa ataya nà, bahay nga su dō sè gəḍan dundo anà way ata nà, a san sa gan atan nga zle, anga winen a ḍukwen bəle a kawa tinen awan. ³ Anga nan, i varan way ma sla dundo aya à Mbərom anga ines anahan aya aday anga ines sè dō ahay re. ⁴ Dowan sè walay zek anahan pi mer su way ata nà, ibay. Sə ngaman pi mer su way ata cəna, zek a Mbərom awan, kawa anahan sè ngaman apan anà Haruna ata awan. ⁵ A təra tə Al-masihū ḍukwen, matanan. A walay zek

anahan anga sa njad mazlaḍ sè təra bahay nga su dō sè gəḍan dundo anà way anga Mbərom bay. Sə ngaman apan nà, zek a Mbərom awan. A jan nà:

«Iken nə wan uno.

Biten nə tərak Bəbay anak.*»

⁶ À man hinen inde ḍukwen, a jan nà: «Iken dō sè gəḍan dundo anà way pa sè viyviya awan, kawa Maliki Sadaka.†»

⁷ À alay Yesu winen pə daliyugo mba ata nà, a san zle, Mbərom nə məgala anahan inde sa tam dō à amac wa. Anga nan, a gan amboh tə məgalak a, tə ayam awan, aday Mbərom â tam anan à amac wa. Mbərom a slənən anan, a slabakay anan à məkə wa, anga a ḍəfan apan. ⁸ Kwa â ga nə winen Wan a Mbərom ḍəp nà, a tətək sè ḍəfan apan anà Mbərom tə cəḍeḍ sè ḍəce. ⁹ A ndav anan mer su way anahan cəna, a təra dō sa tam anan dō sè ḍəfan apan ahay fok, aday t̄a ga inde pa sè viyviya awan. ¹⁰ Mbərom a ḍaf anan bahay nga su dō sè gəḍan dundo anà way ahay anga Mbərom nə kawa ana Maliki Sadaka ata awan.

Gen anan nga i zek à cəḍeḍ a Mbərom inde

¹¹ Way ahay inde bayak a sa jak ikwen pə Maliki Sadaka. Əna ma da 'am a sa jak ikwen anan, anga ki slənən anan bəse bay. ¹² Alay a kà slak həna təḍe ki tərən dō sè ḍakan anan way anà dō ahay ite, əna hwiya ki gen anan may dō ahay t̄e ḍakak ikwen anan way cacəḍew aya à 'am a Mbərom inde asa. Abay ki pen nə way sa pa su dō məduwen aya coy, əna ki gen anan may həna nà, anà pay kawa gwaslay ahay mba. ¹³ Dowan a winen apan i sa pay cəna, winen gindez a mba. Dō matanan ata nà, a san awan fan bay, a gəzlan alay anà way ahay pi zek wa

*5:5 Ca pə Jabuura 2.7.

†5:6 Ca pə Jabuura 110.4.

tətibay. ¹⁴Do məcedf aya nə ta slak sa pa daf tətədo awan. Tə tətakak aday sa mba apan sə gəzlan alay pi zek wa anə way ahay, lele aya tə lelibay aya re.

6 Kak matanan cukutok nà, mbəsakuko anan way a mənuko sə tətak pə Almasihu wa cəfew ataya mə dədəba aday, zluko pa 'am saa tətak way su do məduwen aya awan. Də pəkak anan saray su doh a coy. Də mbədek apan maza sabay. 'Am sa yam pə ines, 'am sə mbəsak mer su way kəriya aya awan, 'am sa daf nga pə Mbərom, ²'am sa ga bapisma tə cəvedf awan, 'am sə dəfan alay pa nga anə do ahay tə sləmay a Mbərom nə kəkəməw, 'am sə aslabakay su do ma mac aya à məkə wa, ta 'am sə sariya a Mbərom, way ataya fok, mi tətakak ikwen anan maza sabay. ³Di mbədek pə way ataya sabay. Kà zlak anan à nga à Mbərom a nà, di ga way maza aya pa 'am.

⁴Kak do ahay tə mbəfahak anan loen à Mbərom nà, dōwan i mba apan sa may atan pə cəvedf sa yam pə ines a tinen maza sabay. Do ataya nà, tə canak anan anə jiyjay a Mbərom, tə təmahak magwagway anahan sə gəzlan anə do ahay ata re, tə təmahak Apasay Cəncan a re. ⁵Tə canak anan, 'Am a Mbərom nə lele, tə sənək məgala sə daliyugo saa nay ata re. ⁶Aday, kak do matanan ataya tə zluwek à cəvedf a Mbərom wa nà, cəvedf inde sa may atan saa yam pə ines a tinen ahay sabay, anga kə tərək kəlkal kawa tə daray anan Wan a Mbərom pə dədom mə zləngadf a maza awan, aday tə gənahak anan pa 'am sə do ahay fok re.

⁷Bayiken pə yugo aday. Iven a taa ga nà, yugo a sa anan aday a ga way sa pa lele, aday way sa pa ata a man zek anə do sə guvo awan. Kawa sa ja nà, Mbərom a daf ngama pə yugo ata awan. ⁸Aya əna, kak guvo kà hak adak tə gujedf nà, i man

zek anə dōwan bay, Mbərom i i tahasl anan wa coy aday i i lize anan wa sə coy.

⁹Car uno ahay, kwa â ga nə dā ja matanan dukwen, dā san apan zle, kwanay nà, ka ta pərihen anan azar nə anə cəvedf lele awan, aday Mbərom i tam kwanay. ¹⁰Mbərom nà, a gan anə do ahay nə way tə cəvedf aya vərre. I mbədek anan mer su way a kwanay sa ga lele aya à nga wa bay. Kawa sa ja nà, sə dəkay anan kə pəlen Mbərom nə, mer su way a kwanay sa ga sa man zek anə do a Yesu ahay, aday ana kwanay sa man atan zek hwiya ata awan. ¹¹A nan umo nà, pərihen anan azar sa ga məgala matanan hwiya, hus à ndav a inde, kà si yen nga bay. Matanan ki njiden anan way a kwanay sə dəfan ide ata awan. ¹²Ki gen isew bay. Təren adəka nà, kawa do sa daf nga pə Yesu ahay sə səmen anə way ahay fok ataya awan. Sa njadf anan way a Mbərom sə zlapay anan ataya nə tinen a kutok.

Way a Mbərom sə zlapay anan ataya fok, ti təra

¹³⁻¹⁴Da san apan zle, kwa həna kabay, Mbərom kə zlapak anan tə way anə Ibərahima. A wa: «Tə didək a ni daf apak alay sə wasay anan zahav anak bayak awan.»[‡] A mbadəy nə tə sləmay anahan awan, anga dōwan inde sə zalay Mbərom ibay. ¹⁵Ibərahima a sləne matanan cəna, a ga ngatay, aday way a Mbərom sə zlapay anan i varan ata, kə njadək anan acəkan re.

¹⁶Do ahay tinen apan ti mbadəy nà, tə mbadəy tə sləmay su do sə zalay atan ata awan. Ata a mba apan sa ndav anan 'am à wulen sə do ahay wa acəkan. ¹⁷Anga nan, Mbərom a mbadəy. A nan sə dəkan anan anə do winen sə zlapan atan anan tə way ataya nà, i mba apan sə mbəfahan alay anə way anahan sə zla-

[‡]6:13-14 Ca pə Laataanooji 22.16-17.

pay anan ata tətibay. Anga nan, a zlapay aday a saa mbadan pa nga wa. ¹⁸Natiya, way ahay inde cew nə tə mbəda itəbay: atə azlapay tə ambaday a Mbərom. I mba apan sa gad'uda mungwalay itəbay. Mənuko do sa tam à man ana Mbərom ataya nà, way a anan i varak uko məgala sə dəfan ide anà way a Mbərom sə zlapak uko anan i varak uko ata awan. ¹⁹Way ata a bənak uko mbac nə hərəp lele pa 'am a Mbərom, kawa njamde sə tavay anan kwalalan à 'am inde ata awan. Anga nan, də takas anan zana sə gəzla anan man cəncan a pi zek wa tə do ahay ù doh sə mazlaḅ a Mbərom ata, aday həna dī zla pə cakay a Mbərom tətə kutok. ²⁰Yesu kə lahak sa zla uda pa 'am a mənuko anga mənuko, bina kə tərak bahay nga su do sə gədan dundo anà way anga Mbərom pa sə viyviya awan, kawa ana Maliki Sadaka ata awan.

Maliki Sadaka, do sə gədan dundo anà way anga Mbərom

7 Maliki Sadaka sə dowan ata nà, winen bahay sə Salem, winen do sə gədan dundo anà way anga Mbərom sə bagəbaga mburom. À alay a inde nà, Ibərahima a zla à vərəm, a mbasay pə bahay ahay. À alay a winen apan i may agay nà, Maliki Sadaka ata a zla pə cakay anahan, a dəf apan alay sə mazlaḅ anahan. ²Ibərahima ata, a varan way anà Maliki Sadaka alay mbok^f nà, a var wa kərtek pə way sə vərəm anahan ahay wa fok.[§] Maliki Sadaka ata nà, sləmay anahan a a nan sa ja nə Bahay sə Didek. Aday winen Bahay sə Zay re, anga winen bahay sə wulen su doh sə ngaman Salem ata awan, aday Salem a nan sa ja nə «zay». ³Dowan ata nà, dowan a san bəbay anahan a bay, dowan a san may

anahan a bay. Kwa bije anahan ahay dukwen, dowan a san atan bay re. Tə wahay anan siwaw, a mac siwaw dukwen, dowan a san bay. Winen kawa Wan a Mbərom, anga i njahay do sə gədan dundo anà way pa sə viyviya awan.

⁴Cen apan aday. Maliki Sadaka ata nə winen məduwen awan. Ibərahima nà, bije sə Isəra'ila ahay, əna kə gəbak way ahay à vərəm wa, a varan wa alay mbok nà, kərtek anà winen. ⁵Zahav ana Lewi ahay azar aya tə tərak do sə gədan dundo anà way anga Mbərom. Tawrita a Musa a ja nà, Isəra'ila ahay tē varan atan à way a tinen ahay wa fok, alay mbok nà, kərtek.^{**} A nan sa ja, ti təma way ataya nə à alay ana mərak a tinen ahay wa, kwa â ga nə tinen dukwen wan ana Ibərahima ahay. ⁶Əna Maliki Sadaka nà, winen zahav ana Lewi itəbay, əna Ibərahima kə varak anan way alay mbok nà, kərtek. Ibərahima nà, Mbərom a zlapan sə varan way nə anà winen. Əna Maliki Sadaka a dəf alay sə mazlaḅ pə Ibərahima, bina Ibərahima a dəf alay sə mazlaḅ pə Maliki Sadaka bugol bay. ⁷Aday da san apan zle re, do sa dəf ngama pu do nà, a zalay dowan anahan a sa dəf apan ngama ata awan.

⁸Do sə zahav ana Lewi ahay sə təma alay mbok nà, kərtek ataya fok dukwen, ta taa mac re. Əna Maliki Sadaka, do sə təma alay mbok nà, kərtek kawa ana Deftere a Mbərom sa ja ata nà, winen a mac itəbay. ⁹Di mba apan sa jəka Lewi nà, wan anahan ahay tə təmahak pu do a tinen ahay wa alay mbok nà, kərtek ata, kə varak anan way ata anà Maliki Sadaka ata re, anga bije anahan Ibərahima kə lahak sə varan coy. ¹⁰Kawa sa ja bine siwaw nà, à alay a Ibərahima sə varan way ata anà Maliki

^f7:2 Alay mbok nà, a nan sa ja nà, way kuro.

[§]7:2 Ca pə Laataanooji 14.17-20.

^{**}7:5 Ca pə Limle 18.21.

Sadaka aday tã wahak Lewi fan bay ata nã, Lewi kã varak anan tã alay ana bije anahan Ibërahima ata coy.

Bahay nga su dõ sã gãfan dundo anã way anga Mbërom maza inde, kawa Maliki Sadaka

¹¹ Mer su way su dõ sã gãfan dundo anã way anga Mbërom à zahav ana Lewi ata nã, kã mbak apan sa ndav anan wa way a Mbërom sa gan may ata bay. Abay à mba apan sa ndav anan wa tãte cãna, dõ gan may anã dõ sã gãfan dundo anã way anga Mbërom maza, kawa ana Maliki Sadaka ata, sabay. Abay i slahay nã, pu dõ sã gãfan dundo anã way anga Mbërom pã slala ana Haruna cãna coy. Mbërom a varan Tawrita anã dõ anahan Isërã'ila ahay nã, à alay ana dõ sã zahav ana Lewi inde. ¹² Kak Mbërom kã mbãdahak anan slala su dõ sã gãfan dundo anã way anga Mbërom cãna, ata Tawrita i mbãda ite re. ¹³ Da ja way a anaya nã, pã Bahay a mænuko Yesu, winen dõ sã slala hinen cara. Dowan inde pã zahav anahan kã gak mer su way ata ù doh sã mazlaß a Mbërom kulibay. ¹⁴ Da san apan zle, Bahay a mænuko Yesu nã, zahav ana Yahuda. À alay ana Musa sa ja 'am pu dõ sã gãfan dundo anã way anga Mbërom ahay nã, a ja nã pã zahav ana Lewi, bina pã zahav ana Yahuda bay. ¹⁵ 'Am a anan i zëga apan sã banay hãna adëka bugol: Do sã gãfan dundo anã way anga Mbërom hinen, kã nak, winen kawa Maliki Sadaka. ¹⁶ Dowan ata a tãra dõ sã gãfan dundo anã way anga Mbërom nã, anga 'am sã Tawrita bay. Winen nã, a tãra dõ sã gãfan dundo anã way anga Mbërom nã, anga mægala anahan inde sã njahay tã sifa pa sã viyviya ata awan. ¹⁷ Mã vinde inde à Deftere a Mbërom, a wa:

«Iken dõ sã gãfan dundo anã way pa sã viyviya awan, kawa Maliki Sadaka.^{††}»

¹⁸ Mbërom kã mbacak anan wa nga sa 'am mã baslay a kwakwa ata awan, anga winen bãle awan, a man zek anã dõ ahay tãtibay. ¹⁹ Tawrita a Musa nã, kã mbak apan sã tãra anan dõ ahay, dõ cãncan aya pa 'am a Mbërom bay. Hãna nã, way sã zalay Tawrita inde, way a mænuko sã dëfan idë ata awan. Sã varak uko cãved sã hãfek nuko pa 'am a Mbërom nã winen awan.

²⁰ Way hinen nã: À alay a Mbërom i sa daf anan Yesu bahay nga su dõ sã gãfan dundo anã way anga Mbërom ata nã, a mbãday apan aday. À alay ana dõ sã zahav ana Lewi ahay sã tãra dõ sã gãfan dundo anã way anga Mbërom ata nã, dõwan kã mbãdak apan itëbay. ²¹ Òna Mbërom a mbãfan anã Yesu ta sa jan nã: «Nen Mbërom Fetek, nã mbãda itëbay. Nã mbãdak, ki tãra dõ sã gãfan dundo anã way pa sã viyviya awan.^{‡‡}»

²² Anga nan kutok, kuse Yesu a, 'am a Mbërom sa ßan tã dõ ahay ata, winen a zalay 'am mbala anahan sa ßan tã dõ ahay kwakwa ata awan.

²³ Way hinen inde re: Do sã gãfan dundo anã way anga Mbërom ahay nã, tinen mænjøek bay, anga ta mac wa kwerkwer, tã mbëसान mer su way ata anã dõ hinen ahay asa. ²⁴ Òna Yesu nã a mac itëbay, a ga mer su way anahan pa sã viyviya awan. ²⁵ Anga nan, i mba apan sa tam dõ ahay kawa ana tinen sa nay ahay pa 'am a Mbërom tã alay anahan ata awan. Anga winen dõ tã sifa awan, i taa ga amboh anga tinen sã coy.

²⁶ Winen nã, bahay nga su dõ sã gãfan dundo anã way anga Mbërom a tãde anga mænuko ata awan. Winen dõ cãncan awan. Atahasl inde à winen inde

^{††}7:17 Ca pã Jabuura 110.4.

^{‡‡}7:21 Ca pã Jabuura 110.4.

itəbay, kà gak ines itəbay re. Winen cara pi zek wa tu do sə ines ahay. Mbərom a daf anan winen nà, pə cakay anahan à mburom. ²⁷ Yesu nà winen kawa bahay nga su do sə gədan dundo anà way anga Mbərom azar ataya bay. A gan may sə gədan dundo anà way anga Mbərom pac pac itəbay. Kwa à ga nə sa nga anahan awan, kwa à ga nə sə ines sə do ahay, a gan may bay. A var anan nga anahan nə saray kərtək, à alay anahan a sa mac pə dədom mə zləngad ata awan. ²⁸ Tawrita ana Musa a daf kawa do sə gədan dundo anà way ahay nà, do zənzen aya awan, əna ta slak bay, anga tinen do sa ga ines ahay re. Aya əna, à alay a Mbərom sə mbadəy pə dəba ana Tawrita wa ata nà, 'am anahan ata a njahay à yime ana Tawrita inde kutok. Mbərom a daf Wan anahan bahay nga su do sə gədan dundo anà way anga Mbərom. A ndav anan wa way a Mbərom sa gan may ata sə coy kutok.

Dowan inde sa ga mer su way anga mənuko, winen bahay nga su do sə gədan dundo anà way anga Mbərom

8 Way a məduwen a à 'am a manay sa jak ikwen ayak ata inde nà, hənə: Dowan inde sa ga mer su way anga mənuko adəka, winen bahay nga su do sə gədan dundo anà way anga Mbərom. Winen mə njahay a à mburom à alay puway ana Mbərom Ba Məgala. ² Kwakwa ata nà, do sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom ta ga mer su way a tinen nə à jawjawa sə mazlaḅ a Mbərom inde, do ahay sə ndakay ata awan. Yesu ite nà, a ga mer su way anahan nà, à man cəncan awan, pə cakay a Mbərom à jawjawa sə mazlaḅ a Mbərom inde didek a, Mbərom sə ndakay ata awan.

³ Mbərom a daf bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay nà, anga sə varan way aday sə gədan dundo anà gə-naw ahay. Matanan re, lele dukwen do mbala mənuko i njad awan a sə varan anà Mbərom a re. ⁴ Abay à ga nə winen pə daliyugo aday nà, Yesu i təra do sə gədan dundo anà way a bay jiga awan, anga do ahay inde coy, tinen apan ti taa varan way à Mbərom a kawa ana Tawrita awan. ⁵ Do ataya nà, ta taa ga mer su way a tinen ù doh sə mazlaḅ a Mbərom, əna doh ata dukwen, winen minje su doh sə mazlaḅ a Mbərom a didek ata à mburom ata awan. À alay Musa i saa ndakay jawjawa sə mazlaḅ a Mbərom nà, Mbərom a jan nà: «Pak slə-may lele, bəbot anan nə kawa anuno sa kak anan ahay à bəzlom wa ata awan. [¶]»

⁶ Yesu nà, mer su way anahan nə a zalay su do sə gədan dundo anà way anga Mbərom ataya fok. Anga, tə winen, Mbərom a ban 'am zal way anahan sa ban tə do ahay kwakwa ata awan, aday way anahan sə zlapay anan i varak uko ata dukwen, a zalay winen a kwakwa ata re.

⁷ Kak abay 'am a Mbərom sa ban tə do ahay kwakwa ata kə tərək way lele coy nà, Mbərom i gan may abay sa ban 'am maza wiya sabay. ⁸ Əna da ca apan hənə nà, kà slak bay acəkan, anga Mbərom winen apan i gafan atan 'am pə way ahay inde bayak awan, aday a jan atan nà: «Luvon a inde i nay ahay, ni ban 'am wiya tu do sə Isəra'ila ahay, aday tu do sə Yahuda aya təke.

⁹ 'Am ata i ga minje tə aban 'am uno tə bije a tinen ahay kwakwa ata sabay. À alay a nen sə bənan atan ahay alay à Misra wa ata nà, mə banak 'am, əna tə dəfak anan apan bay, aday nen Mbərom Fetek, nen dukwen nə mbəsakak atan.

[¶]8:5 Ca pə Gurtaaki 25.40.

¹⁰ Alay a kà slak nà, ni ban 'am tə tinen. Ni daf anan 'am uno à abayak nga a tinen inde, aday ni vinde anan 'am uno pə mivel a tinen re.

Ti təra do uno ahay, nen ni təra Mbərom a tinen.

¹¹ Dowan inde i gan may sə tətakan anan way anà dowan sabay, dowan i jan anà do hinen: “San Mbərom” sabay, anga i bənay pə məced' aya wa, hus pə gwaslay ahay, do ahay fok ti san nen.

¹² Ni pəsen atan anan huwan a tinen ahay, ni may anan ahay ines a tinen ahay à nga inde sabay. §§»

¹³ Ana Mbərom a sa ja 'am sa ban 'am wiya ata nà, a təra anan winen mama'am ata, way kwakwa awan. Way a kwakwa ata aday məduwer ata nà, winen apan i lize bəse coy.

Aban 'am məduwer a tə aban 'am wiya awan

9 À alay ana Mbərom sa ban 'am a mama'am ata nà, Tawrita inde sə dakan anan anà do ahay cəved' sə həran nga anà Mbərom. Man sə həran nga anà Mbərom inde mə lavay zek a re. ²Tə ndakay jawjawa, tə gəzla anan man cew. Day mama'am awan, tə ngaman man cəncan awan, ta daf uda way sə lalam aday tabal tə pen mə varan a à Mbərom aya apan. ³Day a hinen ata dukwen, mə gəzla pi zek wa tə winen mama'am ata nə tə zana, aday tə ngaman anà day ata nà, man a Mbərom cəncan awan. ⁴À man ata kutok, tə ndakay uda ruwec sə gura, sə vakan apan ləluway anà Mbərom. Ta

daf uda zəndok sə aban 'am a Mbərom, mə ndakay a nə tə gura. À zəndok ata inde asa, tuwez sə gura uda re, ta daf uda way sa pa sə ngaman *manu*, Mbərom sə gucen atan ahay à mburom wa ata awan.* Sukol ana Haruna sa da ata inde à man ata à zəndok inde.† Aday kon ana Mbərom sə vinden ahay apan 'am ma ban a anà Musa ataya uda à man ata re.‡ ⁵Pa nga sə zəndok ata dukwen, tə dafak apan awan aya inde kawa maslay a Mbərom ahay. Awan ataya tə dakay anan Mbərom winen inde à wulen sə do ahay tə mazlaʔ awan. Awan ataya nà, tə bərgaslay aya awan, ta ka anan bərgaslay a tinen sa man nga à mburom, à man sa pak mez sə gənwaw ahay aday Mbərom à pəsen anan ines à do ahay ata awan. Həna nà, alay a inde sə təkər way pə awan ataya fok bay.

⁶Natiya, tə ndakay anan way ataya à man ata kutok nà, do sə gədan dundo anà way ahay ta taa zla nə ù doh a mama'am ata awan, aday ta taa ga uda mer su way a tinen ahay nə pac pac. ⁷À day su doh a mə slala cew ata nə, sa zla uda nà, bahay nga su do sə gədan dundo anà way ahay anga Mbərom ata dəkdek. Ava daz nà, a zla à man ata dukwen saray kərtektəkke. I i zla uda dukwen, i pak mez sə gənwaw à alay inde aday i varan anan mez ata anà Mbərom. Ata Mbərom i pəsen anan ines anahan pi zek tə ines sə do ahay sa ga mənʒəna sa san apan ataya təkə fok. ⁸Apasay Cəncan a a nan sə dakak uko anan nə 'am a həna ana awan: Kak jawjawa a mama'am ata inde hwiya cəna, cəved' inde mə təba sa zla à man a Mbərom cəncan a fan bay. ⁹Way ataya tə dakay anan nə way a sə təra həna biten ataya awan. A nan sa ja

§§8:12 Ca pə Yeremiya 31.31-34.

*9:4 Ca pə Gurtaaki 16.13-15, 31.

†9:4 Ca pə Limle 17.23.

‡9:4 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 10.3-5.

nà, way sə do ahay sə waslay aday sə varan anà Mbərom ataya nə ti mba apan sə banay anan mivəl su do sa var way ata pa 'am a Mbərom bay. ¹⁰Way ataya tə đakak uko anan way pa 'am sə way sa pa, pa 'am sə way sa sa, pa 'am sə banay way kawa sa zlan à nga à Mbərom. Way ataya đukwen, way pa 'am sa zlay si zek, bina pə mivəl su do zənzen a bay, aday tə njahay nə mənjoək cəna coy, hus pə luvon a Mbərom i mbəđahan alay anà way ahay, aday i ma atan wa way məduwer ataya awan.

¹¹Həna nà, Almasihu kà nak ahay coy. Winen nà, bahay nga su do sə gəđan dundo anà way ahay. Way a mənuko sa njad' lele ataya fok ta nay nà, à alay anahan a wa. Doh a aday Yesu a ga uda mer su way anahan ata nà, a zalay doh mbala ana do sə gəđan dundo anà way ahay kwakwa sa taa ga uda mer su way a tinen ata awan. Sə ndakay anan doh ata nà, do zənzen a bay, Mbərom a tə alay anahan awan. Aday doh ata đukwen, winen pə daliyugo à man a anan bay. ¹²À alay a Almasihu i sa zla à man a Mbərom a cəncan ata nà, kə gəbak mez sə vuwar sə awak ta sa wan sa sla ahay à alay inde bay. A gəba adəka nà, mez si zek anahan awan, a zla anan à man a Mbərom a cəncan ata saray kərtəktəkke. Natiya kutok, a tam mənuko tə mez anahan ata pa sə viyviya awan.

¹³Kwakwa ata nà, ta taa waslay nə vuwar sə awak tə guson sa sla aya sə kwecek mez a pə do ahay aday ines a tinen ahay à ga inde pə ife a Mbərom sabay. Ta taa waslay təkalak sa sla aday sə vakan à Mbərom, ata ti ra rəba anahan a sa pak pə do ahay. Natiya kutok, do sa nes anan anjahay a tinen tə Mbərom ataya ti təra do cəncan aya asa. ¹⁴Aya, kak matanan cukutok nà, mez a Yesu nà, tə məgala a zal mez sə gənaw a tinen kwakwa ataya awan. Almasihu a

gəba anan zek anahan, a var anan anga Mbərom tə alay anahan awan, aday tə məgala sə Apasay Cəncan a winen inde pa sə viyviya ata awan. Way anahan a sə varan à Mbərom ata nà, cəncan a tə mindel, a mba apan sə banay anan mivəl a mənuko tətə, anga đā ga ines ahay sə varak uko amac sabay, əna đi ga adəka nà, mer su way a Mbərom bahay sə sifa kutok.

¹⁵Tə way ana Yesu a sa ga ata kutok, winen do sa zlah anan məlmal a Mbərom tə do ahay, anga Mbərom kə banak 'am wiya tə tinen. Anga nan, do ana Mbərom sə ngamay ataya ti njad' way a Mbərom a sə zlapay anan i varan atan kawa anahan a sa ja i varan atan anan sə coy ata awan. I təra matanan anga Yesu kə məcak anga do sa nes anan 'am a Mbərom sa ban məduwer ataya ata awan. Tə amac anahan ata nà, a bəmbəđay atan ahay à atahasl a tinen ahay wa.

¹⁶Kak đowan kə jak 'am sə gəzla anan zlile anahan aday a saa mac cəna, do ahay ti saa ga anan mer su way a nə si winen a i mac aday ata ti saa gəzla anan zlile anahan ata awan. ¹⁷Kak đowan sa ja 'am ata winen tə sifa mba cəna, 'am anahan a sa ja ata nə məgala uda ibay. Anga ta saa ga anan way anahan sa ja ata cəna, a mac aday. ¹⁸Matanan đukwen, à alay a Mbərom sa ban 'am tə do ahay ata nà, a wa gənaw à mac aday mez a à pəkay. ¹⁹Musa a đakay anan Tawrita fok pa 'am sə do ahay fok nà, a gəba mez sə wan sa sla ahay tə vuwar sə awak ahay tinen sə gəđan dundo ataya, tə japay anan tə a'am. A ra daslam ahay pi zek tə sibək sə təman đəzdəz aya awan, a pak anan à mez ata inde, a kwecek anan mez pə Deftere sə Tawrita tə winen awan, aday a kwecek anan mez pə do ahay tə winen a re. ²⁰A jan atan, a wa: «Həna anan nà, mez a Mbərom sa ban anan 'am tə kwanay ata awan.

A jak ikwen nà, dǎfen anan apan lele.[¶]
²¹ Musa a kwecek mez ata pə jawjawa sə mazlaḅ a Mbərom tə way a tinen sa ga anan mer su way uda ataya təkə fok matana re. ²² Â alay ana Tawrita sə lavan nga anà dō ahay ata nà, tə banay way ahay alay avan nə tə mez. Matanan, mənǰəna mez sə pəkay cəna, Mbərom a pəse ines sə dō ahay bay.

Mez a Yesu a banay ines sə dō ahay

²³ Matanan, na jak, na wa: Way sə kwakwa ataya fok tə banay atan tə mez matanan ata nà, sə dəkay anan way sə təra à mburom ataya awan. Tə banay way ahay kwakwa ata nà, kawa ana Tawrita sa jan atan ata awan. Əna pə way dǎdek aya à mburom ata nà, a nan à Mbərom nə mez sə zalay sə gənw ataya awan. Winen lele ata nà, zek a Yesu a sa var anan ata awan. ²⁴ Da san zle kutok, Almasihu nə kà zlak à man a Mbərom cəncan a mbala ana dō ahay sə ndakay ata itəbay. Wita nà, mezeze sa man cəncan a dǎdek a à mburom ata awan. Əna winen a zla nà, à mburom pə cakay a Mbərom. Həna nà, winen pa 'am a Mbərom anga sa ga amboh anga mənuko kutok. ²⁵ Bahay nga su dō sə gəḏan dundo anà way ahay à man a Mbərom cəncan a ata nà, ta zla uda nə pə ava pə ava. Ta zla uda dükwen tə mez sə gənw ahay à alay inde, mez si zek a tinen a bay. Əna Almasihu nà, a var nə nga anahan awan, aday a var anan dükwen, saray kərtek coy, kə mənahak anan itəbay. ²⁶ Â ga matanan bay nà, abay i mənahan anà dǎce anahan ahay saray bayan a re. Bina kwa pə ana Mbərom sə ndakay anan daliyugo nà, i taa mac anga dō anahan ahay pə ava pə ava. Əna matanan bay, a nay ahay nə saray kərtek, aday à alay a uho kwakwa ata winen apan i ndav coy ata awan. A

var anan zek anahan kawa way ma sla dundo a anà Mbərom, anga sə pəse anan ines sə dō ahay sə coy. ²⁷ Kuwaya i mac nə saray kərtek. Pə dəḅa anahan a wa cəna, Mbərom i gan sariya. ²⁸ Almasihu dükwen a var anan nga anahan nà, saray kərtektəkə coy sə pəsen anan ines anà dō ahay bayak a kutok. I i may ahay pac a inde dükwen mə slala cew awan. I may saa pəse ines ahay sabay, əna sa naa tam anan dō sa ba anan ataya fok.

10 Tawrita ana Musa winen kawa mezeze sə way sə dəkay anan way lele aya saa təra pa 'am ataya awan. Aday mezeze sə way ataya dükwen, winen kawa zek ana way ataya bay re. Pə ava pə ava, dō ahay tə varan way anà Mbərom nə sə həḏəken pə cakay, əna way ataya ti njad sə təra dō cəncan aya bay hwiya. ² Kak abay dō ahay tə təra cəncan aya pa 'am a Mbərom tə way ma gad dundo aya nà, ti var way ma gad dundo aya sabay bidaw? Bina ti təra cəncan a nə saray kərtek cəna coy, ti gan may anà apəse ines sabay. ³ Adəka bay, way a mə varan a anà Mbərom ataya nə ta man atan anan ahay à nga inde pə ava pə ava nà, ines a tinen ahay, ⁴ anga mez sə guson sa sla ta sə vıwar sə awak aya a mba apan sə banay anan ines sə dō ahay bay.

⁵ Anga nan kutok, à alay ana Almasihu i sa nay ahay pə daliyugo ata nà, a jan anà Mbərom, a wa:

«A nak tē gəḏan dundo anà gənw ahay anga iken bay,

a nak tē varak awan bay re.

Əna kə varak uno zek su dō zənzen awan aday nē varak anan.

⁶ Gənw a ma tak ataya ta zlak anak à nga bay.

Way sə dō ahay sa var anga sə pəse anan ines a tinen ahay ata dükwen, kà zlak anak à nga bay re.

[¶]9:20 Ca pə Gurtaaki 24.8.

⁷ Anga nan kutok na wa: Mbërom, nen hëna!

Ni zla pë daliyugo saa ga way sa zlak à nga,

kawa më vinde a à Deftere anak inde pi nen ata awan.[§]»

⁸ Almasihu a ja aday nà: «A nak tê gëdan dundo anà gënow ahay anga iken aday tê varak awan bay re. A nak tê tækak gënow ahay bay re. Aday a nak tã pak mez sê gënow ahay anga sê pëse ines sê do ahay bay re asa.» Kwa à ga nê ta var way ataya dukwen, tã dëfan apan anà Tawrita dëp nà, a nan anà Mbërom a bay. ⁹Am më slala cew a nê a wa: «Mbërom, nen hëna! Ni zla pë daliyugo saa ga way sa zlak à nga.» Matanan nà, a nan sa ja nê Mbërom kè mbacak anan wa agëdan dundo anà way kawa sê kwakwa ata awan, aday a daf uda way maza wiya awan: amac a Yesu. ¹⁰Natiya kutok, dë tärak do cëncan aya pa 'am ana Mbërom, anga Yesu Almasihu kà gak way sa zlan à nga anà Mbërom, aday kè varak anan zek anahan kawa way ma sla dundo awan, a mac saray kërtektække coy.

¹¹Do sê gëdan dundo anà way à wulen sê Yahuda ahay nà, tinen më tavay aya sa ga mer su way a tinen nê pac pac, ti mënahan anà agëdan dundo à gënow ahay maza awan. Əna way a tinen a sa var ataya dukwen, ta mba apan sê pëse anan ines sê do ahay bay re. ¹²Əna Yesu Almasihu nà, a var nê zek anahan awan, a var anan saray kërtek sê pëse anan ines sê do ahay pa sê viyviya awan. Pë dëba anahan a wa, a njahay way anahan à alay puway a Mbërom. ¹³Hëna nà, winen apan i ba alay a Mbërom saa tärä anan do manidë anahan ahay fok bile anahan aya ata awan. ¹⁴Të way anahan a sê varan anà Mbërom ata kërtektække,

kè tärak atan do mënjëna ines aya pë idë a Mbërom, kè tärak atan do cëncan aya pa 'am a Mbërom sê coy re.

¹⁵Apasay Cëncan a dukwen kà jak uko anan 'am ataya tinen didëk aya coy re. A wa:

¹⁶«Nen Mbërom Fetek, alay a kà slak nà, ni ban 'am tã tinen.

Ni daf anan 'am uno à abayak nga a tinen inde,

aday ni vinde anan 'am uno pë mivel a tinen aya re.**»

¹⁷Aday a ja asa:

«Ni may anan ahay huwan a tinen ahay tã ines a tinen ahay à nga inde sabay.††»

¹⁸Mbërom kè pësek anan anan ines anà do ahay cukutok nà, do ahay ti gan may sa var awan a maza re anga sê pëse ines asa daw?

Hëdëkuko pë cakay ana Mbërom

¹⁹Märak uno ahay, kak matanan cuku-tok nà, amac ana Yesu aday mez anahan sa pak ata nà, tã varak uko cëved sa zla à man a Mbërom cëncan a kutok.

²⁰Yesu kè ngërwak anan zana sê gëzla mënuko pi zek wa ta man a Mbërom cëncan ata awan, a tëbak uko anan cëved a sa zla ù doh ata awan. Cëved ata dukwen, winen wiya aday dï njad sifa nà, tã winen awan. Zana anahan sê ngëraw anan ata nà, winen zek anahan a do ahay sê daray anan pë dëdom më zlä-ngađ ata awan. ²¹Natiya kutok, do sê gëdan dundo anà way anga mënuko inde mëduwen a winen a gan nga anà do a Mbërom ahay fok. ²²Anga nan, hayak ikwen ahay kutok, hëdëkuko pë cakay a Mbërom tã mivel kërtek awan, aday dëfuko apan nga mënjëna hiyem hiyem, anga mez a Yesu kè tärak anan mivel a

§10:7 Ca pë Jabuura 40.7-9.

**10:16 Ca pë Yeremiya 31.33.

††10:17 Ca pë Yeremiya 31.34.

mənuko ahay cəncan aya awan, kè banak nuko tə a'am lele kutok. ²³Way a Mbərom sa jak uko ata nà, i ga anan, winen a gad mungwalay itəbay asanaw! Anga nan, pərahuko anan azar sə dəkay anan nə də dəfan idə nà, anà way a Mbərom sə zlapay anan ata awan. Dəfuko apan nga, dē gudəc bay. ²⁴Pəluko cəved a aday dī man anan zek anà do azar aya ata awan, anga aday mənuko fok, dē pəlay zek ahay zal sə kwakwa awan, aday dē zəga anan sa ga way lele aya kutok. ²⁵Dê mbəsak sə halay nga pə kərtek a kawa do azar aya ata bay. Adəka bay, varuko anan məgala anà zek ahay lele. Bina luvon ana Yesu Almasihu i saa may ahay ata, winen bəse coy.

²⁶Dowan a, kè sənək cəved dīdek a coy, aday winen pəlasl ma tə alay anahan a saa ga ines ahay re nà, awan a inde i varan anà Mbərom anga sə pəsen anan ines anahan ataya nə inde sabay. ²⁷Do sa ga way matanan ata nà, â jəjar, anga sariya a Mbərom i ban anan do sa ga ines ahay fok. Pə dəba anahan a wa, i ba uko sə mbacay itəbay saa vak anan do manidə ana Mbərom ahay ata awan. ²⁸Kə sənən zle coy, dowan a kè nəsək anan Tawrita a Musa nà, kak do ahay cew kabay maakan ta jak kə gak matanan acəkan cəna, ta vad anan mən-jəna sa gan i zek wa anà dowan. ²⁹Kak way matanan ata a təra tu do sa nes anan Tawrita ana Musa cukutok nà, dəcə ana do sə kədəy anan Yesu Wan a Mbərom i sa təra nə kəkəma ite anaw? Do matanan ata nà, mez ana Yesu, Mbərom sa ban anan 'am tə winen ata, kè tərək anan cəncan pa 'am a Mbərom. Aday pə dəba anahan a wa dukwen, winen ta sə kədəy anan Yesu nà, a gənahan dukwen anà

Apasay a Mbərom sa gak uko anan sumor anahan ata awan. Do matanan ata nà, dəcə anahan inde mə zalay awan. ³⁰Mbərom a tə alay anahan a a wa:

«Ni ga mivel tu do sa ngam 'am uno bay ataya awan, ni man atan anan siked sə ines a tinen ahay. ^{¶¶}»

Da san zle, i ga anan way anahan sa ja ata awan. Asa, Deftere a Mbərom a wa: «Nen Mbərom Fetek, ni gan sariya anà do uno ahay. ^{§§}»

³¹Mbərom nə bahay sə sifa. Kak sariya kè bənək anan dowan a nà, dəcə inde tə mindel anga dowan ata kutok.

³²Sənən apan aday: À alay a kə cinen anan anà jiyjay a Mbərom mama'am a ata nà, kə njiden dəcə ahay bayak a à alay sə do ahay wa, aday kə dəmen anan hwiya. ³³À alay a anan nà, tə gənəhak ikwen pa 'am sə do ahay, ta gak alay tə kwanay re. Aday à alay azar aya bine siwaw nà, a nak ikwen sə japay tu do aya aday tinen à dəcə ata inde ataya re.

³⁴Do ma ban aya à dangay anga Yesu ataya, ta gak ikwen i zek wa. Do ahay ta rak ikwen anan way ahay dukwen, kə gak ikwen à nga wa bay, adəka kə tislən anan mivel, anga kə sənən zle way mə mbəsakak ikwen a inde sə zalay ana tinen sa ra anan ataya awan, aday way a mə mbəsakak ikwen ata nà, i ndav bay, i ga inde nə pa sə viyviya awan.

³⁵Anga nan kutok, pərihen anan azar sa daf nga pə Yesu. Ki gen matanan hwiya cəna, ki njiden magwagway məduwen a pa 'am a Mbərom. ³⁶Lele cəna, səmen anan anà way ahay anga aday kī gen way sa zlan à nga anà Mbərom, aday kē njiden anan way anahan sə zlapay anan ata awan. ³⁷Bina Mbərom a wa:

¶¶10:28 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 19.15.

¶¶10:30 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 32.35.

§§10:30 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 32.36.

«A mbësak nê mənjęk, dōwan a saa nay ata i nay ahay coy, i njahak ayak sabay.

³⁸Do dīdek a pə 'am uno nà, i njad sifa sa ndav bay ata awan, anga kè dēfak upo nga.

Əna kak, dōwan a kà mak à dēba nà, ni taslay mivél tē winen itəbay.*»

³⁹Mənuko aday nà, a ga upo nê mənuko dō sa ma à dēba ataya aday sê lize ataya itəbay. Adēka bay, mənuko nê dō sa daf nga pə Yesu ahay. Natiya, dī njad sifa sa ndav bay ata awan.

Dəfuko nga pə Mbərom kawa bije a mənuko ahay

11 Adaf nga pə Mbərom, a nan sa ja nê maw? A nan sa ja nà: Da san zle, way a mənuko sê dēfan idē ata nê i tēra, kwa â ga nê dē canak anan tē idē fan bay, da san zle, tinen inde re. ²Do a kwakwa ataya ta daf nga pə Mbərom nê matanan. Anga nan, tinen ta zlan à nga anà Mbərom.

³Dē dēfak nga pə Mbərom. Anga nan, da san zle lele, Mbərom a ndakay daliyugo nê ta 'am anahan sa ja. Natiya, way a mənuko sa ca apan hēna pə daliyugo ataya fok, ta nay ahay à way a aday ta ca bay ataya wa.

⁴Abel kè dēfak nga pə Mbərom. Anga nan, a varan way lele awan anà Mbərom, a zalay way mbala ana mērak anahan Kaynu sê varan anà Mbərom ata awan. Abel kè dēfak nga pə Mbərom. Anga nan, Mbərom a ca apan nê winen dō dīdek awan. Zek ana Abel a dukwen, kè sēnak anan, anga Mbərom kè tēmahak anan way anahan sê varan anà Mbərom ata awan. Anga nan, kwa â ga nê Abel kè

mēcak təkede nà, winen apan i jak uko 'am hwiya.†

⁵Anuhu kè dēfak nga pə Mbərom. Anga nan, winen kè mēcak itəbay. Mbərom kè zəbak anan tē sifa aday ti zek a təkē à mburom. Kula dōwan kè canak anan sabay, anga Mbərom kè zəbak anan. Deftere a Mbərom a ja nà, winen a zlan à nga anà Mbərom, aday Mbərom a gəba anan à mburom.‡

⁶Dowan inde i zlan à nga à Mbərom mənjęna sa daf apan nga nà, ibay. Kak a nan à dōwan a sê hēdek pə cakay a Mbərom nà, â daf apan nga nê winen inde aday. Aday â san dukwen, Mbərom a varan magwagway nà, anà dō sê bənan bitem ataya awan.

⁷Nuhu kè dēfak nga pə Mbərom. Anga nan, a pak sləmay nê pa 'am a Mbərom awan. A dakan anan way a saa tēra pa 'am ataya awan. Nuhu kè canak anan anà way ataya njək tē idē anahan fan bay, əna kè bənak anan à 'am wa, a ndakay kwalalan mēduwen a kawa ana Mbərom sa jan ata awan. A zla uda tu dō su doh anahan ahay, aday Mbərom a tam atan à 'am wa. Nuhu a ga matanan nà, anga a san zle, dō sê daliyugo ahay nê ti i lize acəkan, anga ta gak ines. Mbərom a ja nê winen kè tērak dō dīdek awan, anga adaf nga anahan.¶

⁸Ibərəhima kè dēfak nga pə Mbərom. Anga nan, kè bənak anan à 'am wa re. A zla ù kon aday Mbərom a jan «zla» ata, mənjęna sa san man ata awan, anga Mbərom i sa varan kawa kon anahan a mba.§ ⁹Ibərəhima kè dēfak nga pə Mbərom. Anga na awan, kè njahak ù kon ana Mbərom sê zlapan anan i varan ata awan, kwa â ga nê winen kawa mēdur-

*10:38 Ca pə Habakuk 2.3-4.

†11:4 Ca pə Laataanooji 4.3-10.

‡11:5 Ca pə Laataanooji 5.18-24.

¶11:7 Ca pə Laataanooji 6.9 - 9.29.

§11:8 Ca pə Laataanooji 12.1.

lon. A taa njahay nə à jawjawa ahay inde karara. Atë Isiyaku të Yakob dukwen të njahak uda re, anga tinen dukwen, Mbërom kè zlapak atan anan tu kon ata kërtek a re. ¹⁰Ibërahima a ga matanan, anga winen apan i ba wulen su doh a Mbërom ma han a aday kula i mbazl itëbay ata awan.

¹¹Saratu dukwen, kè dëfak nga pë Mbërom. Anga nan, kwa à ga nə winen mëduwer a coy dëp nà, kè tërak dë. A san zle, dëwan a së zlapan ta wan ata nà, a gad mungwalay itëbay.** ¹²Anga nan kutok, Ibërahima kè wahak wan à mëduwer inde. Ibërahima nà, winen dë kërtek, ëna ta wan anahan ata dukwen, kè wasak kawa mawuzlawazl sa nga mburom ahay, aday bayak a kawa wiyen së zlinger, dëwan a mba apan së baslay bay ata awan.

¹³Do ataya fok, ta taa dëf nga pë Mbërom, hus pë luvon së amac a tinen. Tinen aday dukwen, të njadëf anan way a Mbërom së zlapay anan i varan atan ata bay, të canan ayak nə dëren ta nga, të taslak anan mivel re. Ta ja, ta wa: «Man a manay inde à man a ibay. Manay nə mëdurlon ahay pë daliyugo a anan.††» ¹⁴Do sa ja 'am matanan ataya nà, të dëfak anan nə tinen apan ti pëlay kon nga a ana tinen a cara. ¹⁵Të bayak pa man mbala ana tinen së mbësak ataya sabay. Abay ta taa bayak apan këma, tiya nə ta mak way a tinen à dëba coy. ¹⁶Adëka bay, të pëlay nà, man së zalay mbala ana tinen ataya awan, kawa sa ja nə, man à mburom. Anga nan, a zlan à nga anà Mbërom të ngaman Mbërom a tinen,

aday a ndakan atan kon lele së coy ata kutok.

¹⁷⁻¹⁸Mbërom kè zlapak anan anà Ibërahima, a jan nà: «Ki njadëf wan së kutov ahay nə të Isiyaku.‡‡» Matanan, a nan à Mbërom së katabë anan adaf nga ana Ibërahima kutok, a jan, à gëdän dundo anà wan anahan Isiyaku, aday à varan anan. Ibërahima kè dëfak nga pë Mbërom. Anga nan, a gëba anan wan anahan a mënduwel ata saa gëdän dundo anga Mbërom. ¹⁹Ibërahima a san zle, mëgala ana Mbërom inde së slabakay anan ahay Isiyaku à amac wa. A tëra nà, kawa abay Isiyaku ata kè mëcak acëkan, aday a slabakay à mëke wa.

²⁰Isiyaku kè dëfak nga pë Mbërom re. Anga nan, a jan anà atë Yakob të Isuwa, a wa: «Mbërom à dëf pikwen alay së mazlabë anahan.» A ja matanan ata nà, anga a san zle, pac a inde nà, way i tëran atan matanan awan.¶¶

²¹Yakob dukwen kè dëfak nga pë Mbërom. Anga nan, à alay a i saa mac bësë coy ata nà, kè dëfak alay së ngama pa wan ana Yusufu ahay cew, aday a tavay pë dëker, a hëran nga anà Mbërom.§§

²²Yusufu dukwen kè dëfak nga pë Mbërom. Anga nan, i saa mac coy nà, a jan anà wan së kutov anahan Isëra'ila ahay, a wa, ti i tëmày ahay à Misra wa azanan mba. Anga nan, a dëkan atan anan way a tinen saa ga të këlakasl anahan pë dëba së amac anahan wa.*

²³Atë bëbay të may ana Musa dukwen, të dëfak nga pë Mbërom ite re. Anga nan, të wahay anan Musa cëna, ta dëf anan kiya maakan agay. Ta ca pa

** 11:11 Ca pë Laataanooji 18.10.

†† 11:13 Ca pë Laataanooji 23.4.

‡‡ 11:17-18 Ca pë Laataanooji 21.12.

¶¶ 11:20 Ca pë Laataanooji 27.1-40.

§§ 11:21 Ca pë Laataanooji 47.29-31.

* 11:22 Ca pë Laataanooji 50.24.

wan ata nə a rəba ike. Tə jəjarak sa nes anan 'am ana bahay sə Misra bay.[†]

²⁴Musa kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, a har lele nə, a nan dōwan â ngaman wan ana dəna a bahay sə Misra sabay. ²⁵A ca apan nə suwan tã ga dəcə pi zek tu dō a Mbərom ahay pə kərtək awan, bina a nan sə taslay mivəl ta sa ga ines bay, anga ataslay mivəl matanan ata a njahay bayak a bay.[‡] ²⁶A san zle, suwan dō ahay tã ga anan alay anga winen dō ana Almasihu, bina dəcə ata a zalay zlile sə Misra ahay fok. A bayak matanan, anga winen apan i dəfan idə nə, anə magwagway a Mbərom saa varan ata awan.

²⁷Musa kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, a slabak à Misra wa, mənəjəna sə jəjəran anə mivəl ana bahay sə Misra ata awan. Kə tavak anan nənjan lele, anga a ca pi zek a Mbərom awan, kula dōwan kə canak anan bay re.

²⁸Musa kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, a ga azar uko a sə ngaman Pasəka ata awan. A jan anə Isəra'ila ahay nə, tē kwecek mez sə gənaw ahay pə alay sə məsudoh, anga aday maslay a Mbərom sə lavan nga anə amac ata kə zlak ayak nə, â njad sa vad anan murkwaya a tinen ahay bay.[¶]

²⁹Isəra'ila ahay tə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, bəlay a sə ngaman Bəlay Dəzdaz ata kə gəzlake i zek wa təkien pa 'am a tinen wa. Matanan, tə takasak wa tə saray pə wiyen mə kuray

awan. Misra ahay ta zlak ayak ite cəna, a'am sə dəlov ata a mbəzlay ahay patan sa haw maza awan, a sədak atan à alay a a nan atan sə takas wa ite ata awan.[§]

³⁰Isəra'ila ahay tə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, ta van nga anə Yeriko, kawa ana Mbərom a sa jan atan ata awan. Ta van nga luvon cuwbe cəna, dədon sə wulen su doh ata a wulad i zek wa fok, anga à azla a tinen a luvon cuwbe ata inde nə, ta daf nga nə pə Mbərom.^{**}

³¹Uwar a sə ngaman Rahab aday a taa dah uho ata kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, a təma anan dō maslan sə Isəra'ila ahay sa zlak ayak àga tinen tə akar ataya awan. Anga nan kutok, à alay ana Isəra'ila ahay sa nja anan dō sə Yeriko ahay anga tə dəfak anan apan anə Mbərom bay ata nə, Rahab nə tə vədak anan itəbay.^{††}

³²Alay a i slo bay, bina ni zəga anan apan 'am ana Gediyon^{‡‡}, Barak^{¶¶}, Samson^{§§}, Yefta^{*}, Dawuda, Samiyel, aday 'am ana dō maja'am a Mbərom azar aya fok. ³³Do ataya dukwen, tə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, ta gak vəram tu kon azar aya, aday tə mbasak pu kon ataya re. Ta gak bahay tə cəved lele awan, tə njadak anan way a Mbərom sə zlapay i varan atan ataya awan. Tə tacan anan 'am anə ziyel ahay, ³⁴tə mbacak anan uko sə uvon ahay, tə təkak pu dō sa gan atan may sə wacay atan tə maslalam ataya wa re. Abay tinen bəle

[†]11:23 Ca pə Gurtaaki 2.1-2.

[‡]11:25 Ca pə Gurtaaki 4.19-23.

[¶]11:28 Ca pə Gurtaaki 12.21.

[§]11:29 Ca pə Gurtaaki 14.21-31.

^{**}11:30 Ca pə Yosuwu 6.12-21.

^{††}11:31 Ca pə Yosuwu 2.1-7, 6.22-25.

^{‡‡}11:32 Ca pə Alkaali'en 6.11.

^{¶¶}11:32 Ca pə Alkaali'en 4.6.

^{§§}11:32 Ca pə Alkaali'en 13.

^{*}11:32 Ca pə Alkaali'en 11.1.

aya awan, əna Mbərom kə varak atan mægala. Tə tərak dō sə vərəm gədan aya awan, aday tə rəzlak anan dō sə vərəm a tinen mədurlon ataya awan. ³⁵Uwar ahay tə njadək anan dō a tinen ma mac ataya tə slabakak ahay à məkə wa, tə canak atan maza awan.† Do azar aya ta sak lirew bayak awan. Abay tē mbəsak sə pərahan azar anə Mbərom nà, dō ahay ti ga atan alay bay. Əna ta gan may sa mac à dəcə matanan ataya inde, anga ta san zle, Mbərom i sa slabakay atan ahay pə luvon a inde aday ti i njad sifa lele sə zalay sə daliyugo a anan kutok.

³⁶Do azar aya ite nà, tə pəkak atan waray i idə, tə ndabək atan, tə jawak atan à səsile ahay inde, aday tə gucek atan ayak à dangay. Do ataya fok tə səmak anan anə way ataya awan lele. ³⁷Do azar aya ta mac nà, ta tar atan tu kon. Do azar aya asa, ta mac nà, ta gad atan i zek wa cuwcew dəgəlan dəgəlan. Do azar aya ite asa, tə wacay atan tə maslalam. Do azar aya ite asa re, tə jəjay nə so, karara, doh a tinen ahay inde itəbay. Tinen nə mətawək aya awan, ta pak pi zek nə ambar sə gənaw ahay. Do ahay tə jugurak patan wa 'am, ta gak atan mərgad lele. ³⁸Ta taa jəjay nə à bəzlom ahay, à man sa saf ahay kəray. Man sa njak ahan a tinen aya nə lar, pac a hinen ahay nə à tohoho inde. Do ataya nà, dō lele aya awan. Tədə abay ti njahay pə daliyugo a lelibay a anan bay.

³⁹Do ataya fok nà, ta zlak anan à nga à Mbərom, anga tə dəkak nga fok a tinen nə pə winen awan. Mbərom kə zlapak atan anan tə way lele awan, əna tə njadək anan way ata fan bay, idə a tinen kə canak anan anə awan bay. ⁴⁰Bina Mbərom kə lavak anan zek tə way lele awan anga mənuko, sə zalay way sə kwakwa ata awan, aday a wa i

i jəpay atan tə mənuko à alay kərtek a wa, anga aday tinen dukwen tã njad way a lele ata kutok.

Dəfuko anan idə anə Yesu

12 Do ataya tə dəkak a nga a tinen pə Mbərom, aday tinen pə cakay a mənuko sə dəkak uko anan cəved a tinen a sa daf nga pə Mbərom ata awan. Anga nan, laruko anan way a sa ba puko, aday dā zla anan pa 'am tətə sabay ataya awan. Mbəsakuko ines a sə tapay puko ataya, aday hawuko à man a Mbərom sa jak uko ata awan. Dā ya nga bay. ²Dəfuko anan idə nə anə Yesu. Kuse, anga kə varak uko cəved sa daf nga pə winen, aday saa dəzle mənuko hus dukwen, winen awan. Winen nà, kə təmahak tã vad anan pə dədom məzləngad a, waray kà gak anan sa mac pə dədom ata bay. Anga a san zle, Mbərom kə jugurak anan ataslay mivel inde i varan. Həna nà, winen mə njahay a à alay puway ana man sə njahay a Mbərom. ³Bayiken pə Yesu aday. Do sə atahasl ahay ta nak anan idə, aday winen a kə səmak anan anə dəcə ataya awan. Bayiken pə winen, anga aday mbac â slahak ikwen bay, aday kī yen nga bay.

⁴Tə dīdek a nà, kə rəzlen anan à nga wa sə mbəsak ines ahay, əna kə dəzlen anan hus pə amac fan bay. Matanan, kə məcen alay à jugom wa həna nà, angamaw? ⁵'Am a Mbərom sə varak ikwen mægala ata nà, kə mbədfəken anan à nga wa daw? A jak ikwen 'am nə kawa bəbay sa jan 'am anə wan anahan ahay, a wa: «Dəna uno, Mbərom Fetek kà jak anak pə akəta tə dəcə nà, bayak apən adəka! Kak a katab iken dukwen, kà mac alay à jugom wa bay,

⁶anga a kəta nə dō winen sə pəlay anan ata awan.

†11:35 Ca pə 1 Laamiibe 17.17-24; 2 Laamiibe 4.18-37.

A ndabay dukwen, do winen sa ca apan kawa wan anahan ata re.[‡]»

⁷Natiya, lele ki sèmen anan anà dæce ahay aday sè tètak wa way ahay adæka. Bina, dæce ahay tæ dakay anan nê Mbërom kê tærak kwanay gwaslay anahan ahay coy. Wan inde aday kula bəbay anahan i kəta anan itəbay nà, inde dāw? Ibay! ⁸Mbërom a ga tæ gwaslay anahan ahay nê fok kətanān. Kak kê kətahak kwanay itəbay nà, ata ki sènen anan kutok, kwanay wan sè gala anahan ahay itəbay, kwanay mədazlay ahay. ⁹Way hinen inde kərtek, bəbay a mənuko ahay pə daliyugo tæ kətahak mənuko, aday dæ varak atan ahay zlangar re. Kak matanan cukutok nà, tæde abay dī varan zlangar anà Bəbay a mənuko sə bagəbaga mburom nə zal tinen a fok kutok bidaw? Kak dæ varak anan zlangar lele cəna, i varak uko sifa sa ndav bay ata awan. ¹⁰Bəbay a mənuko ahay pə daliyugo nà, tæ kəta mənuko nə alay a mənjoek cəna coy, aday kawa ana tinen sə bayak apan nə lele ata awan. Bəbay a mənuko sə bagəbaga mburom nà, winen a kəta mənuko nə sa mak uko zek aday dē tæra kawa winen a, do cəncan aya sə coy. ¹¹À alay a tinen apan ti kəta mənuko ata nà, a caḅ ike, a tæra kawa way lele a bay. Dæce ata kè ndəvak coy nà, do sə təma way ata à kəta atan ataya nà, ta ga way sa zlan à nga anà Mbërom, aday tinen à zay inde.

Way lele aya sə bayak apan

¹²Mərak uno ahay, kak matanan cukutok nà, kê mæcen alay à jugom wa bay, kī gen bæle à gærmec wa bay, zəgihen anan apan sa zla. ¹³Kak do ahay inde à wulen a kwanay gærmec a han patan nà, tã zla nê tæ cæved mæ tavay nga awan. Ata ti

guroḅ sabay, əna gærmec a tinen ahay ti pasay adæka.

¹⁴Gen mægala anga aday zay à ga inde à wulen a kwanay ahay inde, aday tæ do ahay fok re. Gen mægala re, anga aday kê tæren do cəncan aya pa 'am a Mbërom, bina dōwan saa canan à Mbërom mən-jəna sə tæra do cəncan a nà, ibay. ¹⁵Gen anan nga i zek, anga aday dōwan à saa mbəsak anan sumor a Mbërom zləv à məndak bay. Gen anan nga i zek re, anga aday dōwan à saa daf 'am ma caḅ a sarekeke pə mivél bay, bina i i nes anan mivél su do azar aya re. ¹⁶Gen anan nga i zek, anga aday dōwan à saa tæra do sa dah uho bay, do sə kədəy anan cəved a Mbërom kawa Isuwa bay re. Winen a kədəy anan anjahay sə murkwaya anahan, aday a sukom anan way anga daf sə luvon kərtek. A mbəsak anjahay sə murkwaya, a təma uda daf pə mərak anahan cəfew a wa. ¹⁷Kə sènen zle, pə dəba anahan a wa nà, a nan bəbay anahan à daf apan alay sə ngama anahan, aday i saa pa 'am su doh ana bəbay anahan, əna kè njadək anan sabay. Bəbay anahan ata a ngəman anan sabay. Kwa à ga nə a yam apan tæ idē sə ayam a cəḅək cəḅək dəp nà, kà mbak apan sə mbəda anan way anahan a sa nes anan ata sabay.[¶]

¹⁸Sènen anan aday nà, man a kwanay sə tavay apan həna pa 'am a Mbërom ata aday nə winen kawa bəzlom ana do sə Isəra'ila ahay sə tavay apan kwakwa ata bay. Bəzlom a tinen nà, do ahay ta mba apan sə laman tæ alay. Uko sa ban apan jan jan jan ata nà, tæ canak anan. Aday takədimbom luvon kà gak uda re, jiyjay uda sabay. Tæ canak anan anà vəvara sə slabak apan ata re. ¹⁹Tə slənek andar sə mæzləzlilen, aday tæ slənek andar sa 'am a Mbërom uda re. Tə sləne andar

[‡]12:6 Ca pə Balndi 3.11-12.

[¶]12:17 Ca pə Laataanooji 25.29-34.

sə dundo a Mbërom ata nà, tə jəjarak, ta gan amboh â saa jan atan 'am kula sabay, ²⁰ anga way anahan a sa jan atan ata a zalan atan mägala à nga wa. Bina a jan atan, a wa: «Dowan a kə lamak anan alay anà bəzloom a anan nà, kwa â ga nə gənow, tiren anan tu kon aday â mac.[§]» ²¹ Way a tinen a sə canan ata nà, kà gak atan zlawan bayak awan. Kwa Musa dukwen, kà jak: «Nen apan ni jəjar, anga zlawan u go.^{**}»

²² Kwanay nà, kətanən itəbay. Kə tiven nə pə bəzloom a sə ngaman Siyona ata awan, winen nə wulen su doh ana Mbërom, bahay sə sifa. Wulen su doh ata nà, Urəsəlima sə bagəbaga mburom ata awan. Maslay a Mbërom ahay bayak a uda tə baslay zek bay. ²³ Kwanay à man sə halay nga su do a Yesu ahay tinen murkwaya a Mbërom ahay, tinen apan ti ga azar uko. Mbërom kə vindek anan sləmay a tinen à dərəwel inde à mburom. Kə hədəken pə cakay ana Mbërom, do saa gan sariya anà do ahay fok ata awan. Kə dəzlen pə cakay ana do didek aya pa 'am a Mbërom, tinen do a Mbërom sə təra atan do cəncan aya ata awan. ²⁴ Ki nen ahay pə cakay ana Yesu, do sə japay anan atə Mbërom pi zek tə do ahay aday Mbërom â ban 'am wiya tə do ahay ata awan. Ki nen ahay pi mez a Yesu sə pəre pə do ahay ata awan. Mez anahan ata a dəkak uko anan nə way lele sə zalay way ana mez ana Abel sə dəkak uko anan ata awan.

²⁵ Kak matanan cukutok nà, gen ngatay mənjoek aday, bina ki saa təmen anan 'am ana Yesu, do sa jak ikwen 'am hənə ata awan. Kwakwa ata nà, do ahay tə ngəmak sa pak sləmay pa 'am ana Musa bay re, winen dowan a sa jan atan 'am a Mbërom pə daliyugo ata awan.

Anga nan, tə təmak pə dəcə ahay wa bay. Mənuke do sa pak sləmay pa 'am ana Yesu ahay nà, kak də ngəmak 'am anahan bay, winen tu do sa nay ahay à mburom wa ata nà, dī tan à nga à dəcə à alay anahan wa, i zalay anan ana tinen kutok bidaw? ²⁶ Kwakwa ata nà, dundo a Mbërom a bal anan daliyugo, əna hənə kə zlapak, a wa: «Saray kərtək asa, ni bal anan daliyugo aday ni bal anan apan bagəbaga mburom re.^{††}» ²⁷ 'Am anahan ata sa ja «Saray kərtək asa» ata a dəkay anan nə way anahan sə ndakay ahay fok ti bal aday ti lize wa, anga aday way sa bal itəbay ata à njahay uda awan.

²⁸ Natiya, ngəruke anan anà Mbërom, anga i varak uko kon sa bal itəbay ata awan. Həruke anan nga kawa sa zlan à nga, aday dəfuko anan apan tə əjəjar a lele. ²⁹ Tə didek a nà, Mbërom a mənuke sa taa gan amboh ata nə winen kawa uko, aday i vak anan way a sa zlan à nga bay ataya fok.

Anjahay sa zlan à nga anà Mbërom

13 Kwanay do ana Yesu ahay, pərihen anan azar sə pəlay zek ahay. ² Kà sa mbədəken anan à nga wa sə təma mbəlok ahay àga kwanay bay. Do ahay inde ta gak matanan, tə təmahak maslay a Mbërom ahay àga tinen mənəna sa san atan nə tinen maslay a Mbërom ahay. ³ Bayiken pu do sə dangay ahay, kawa à dangay ata nà, kwanay jiya pə kartek awan. Bayiken pu do sa ga dəcə ahay, kawa sa ga dəcə ataya nə kwanay aya re.

⁴ 'Am sə gəba zek cənə, do ahay fok tə dəfan apan kawa ana Mbërom sa ja ata awan. Atə mungol tə uwar anahan tà ga mədigwed pi zek ahay bay. Sənen anan

§12:20 Ca pə Gurtaaki 19.12-13.

**12:21 Ca pə Tooktaaki Tawreeta 9.19.

††12:26 Ca pə Haggay 2.6.

lele, Mbërom i gan sariya anà do sa ga mädigwed ahay fok. Kwa dōwan aya nē mē gēba zek a coy, kwa dōwan aya nē mē gēba zek aya fan bay, Mbërom i gan atan sariya.

⁵ Kî gen ubor pē dala bay. Kê kädïyen anan way a kwanay ahay bay, anga Mbërom a ja nà:

«Ni ca kwanay uho kula bay,
ni mbəsak kwanay kula bay re.‡‡»

⁶ Anga nan, kuwaya i mba apan sa ja mənjäna ajəjar:

«Mbërom Fetek i mo zek hwiya,
ni jəjaran anà awan kula bay.
Do zənzen a i go tətē nē maw?¶¶»

⁷ Bayiken pu do sa gak ikwen ahay nga kurre ataya aday, tē đakak ikwen anan ahay 'am a Mbërom. Bayiken pē anjahay a tinen aday, ta mac nē kəkə-maw ata awan. Dəfen nga pē Yesu kawa ana tinen a sē đəfay ahay apan nga ata awan. ⁸ Yesu Almasihu a nē winen kəkə-maw, kwakwa, biten aday pa 'am đukwen, winen a mbəđa itəbay pa sē viyviya awan. ⁹ Do a azar aya tinen apan ti tətakan anan anà do ahay nē way wiya aya aday tē cəved ahay cara cara. Tā saa lizek ikwen anan cəved a lele a anan bay. Kā saa pəken atan sləmay pē way a tinen a sa jak ikwen ataya bay, anga saa varak ikwen məgala à mivel inde nē sumor a Mbërom, bina way ana do zənzen a sa pa ata bay. Lele nē matanan, bina do sē pərahan azar anà Tawrita pē way sa pa ahay ataya nà, kà mak atan zek pē awan a ibay jiya awan.

¹⁰ Do sē gəđan dundo anà way ahay anga Mbërom ù doh sē mazlaḅ a Mbërom ataya nà, ti mba apan sē varan way à Mbërom kawa mənuko itəbay. ¹¹ Bahay nga su do sē gəđan dundo anà way anga Mbërom nà, a gəđan dundo anà way aya nē anga aday Mbërom à pəsen anan ines

anà do ahay. A zla anan tē mez sē way anahan a sē gəđan dundo ataya, à man a Mbërom a cəncan ata awan. Zek ana gənaw a ma sla dundo ata nē ta zla anan à wulen su doh wa saa vak anan tē uko.

¹² Anga nan, Yesu đukwen a mac nē, uho à wulen su doh wa. A pak anan mez anahan, anga aday i pəsen anan ines anà do ahay, ti tēra do cəncan aya pa 'am a Mbërom. ¹³ Kak matanan cukutok nà, đđ pərahan azar anà cəved sē Yahuda ahay sabay. Zluko uho pē cakay ana Yesu. Tē kəđey mənuko tatə winen awan. ¹⁴ Bina wulen su doh a mənuko inde sē njahay uda pē daliyugo a anan pa sē viyviya ibay. Dē đəfan ide nà, anà wulen su doh a mbala a Mbërom a đi i njahay uda sē coy ata awan.

¹⁵ Iya! Həruko anan nga anà Mbërom pac pac, anga way ana Yesu sa ga ata awan. Ahəran nga a mənuko ata nà, i tēra kawa way a mənuko sē varan ma sla dundo ata ite. Matanan, zambəđuko anan sləmay anahan pa 'am sē do ahay pa sē viyviya awan. ¹⁶ Gen anan sumor anà do azar aya awan, gəzlen way a kwanay ahay tē tinen, anga way aday Mbërom a gan may đi varan ataya nà, tinen awan. Kā sa mbəđəken anan à nga wa bay.

¹⁷ Dəfen anan apan anà do sē lavak ikwen nga ahay, gen way a tinen sa jak ikwen ataya awan. Anga tinen apan ti ba kwanay sa gak ikwen nga. Tinen ti naa jan anà Mbërom way a tinen sa gak ikwen anan nga ata awan. Kak kē đəfen atan apan nà, ti ga mer su way a tinen tē ataslay mivel awan. Kak matana bay nà, ti ga mugo, aday mer su way a tinen sa ga ata i mak ikwen zek sabay. ¹⁸ Pərihen anan azar sa gan amboh anà Mbërom anga manay. Ma san zle, ma gak way lelibay a bay. Ađəka bay, a nan umo

‡‡13:5 Ca pē Tooktaaki Tawreeta 31.6, 8.

¶¶13:6 Ca pē Jabuura 118.6.

sa ga nə mer su way lele aya hwiya.
¹⁹Nə cəce pikwen wa mə zakay a nə, gen anan amboh à Mbərom anga aday â vuro cəved sa mak ayak àga kwanay bəse.

Andav sa 'am ahay

²⁰Mbərom a sə varan zay anà do ahay à mivél inde ata nə, sə slabakay anan ahay Bahay a mənuko Yesu à məke wa nə winen awan. A təra anan Bahay a pa nga su do sa gan nga anà təman ahay fok. A mac nə, anga mənuko təman anahan aya awan. Mbərom a ban 'am tə do ahay pa sə viyviya a nə tə mez anahan awan. ²¹Matanan kutok, Mbərom â varak ikwen məgala, anga aday kî gen way kawa sa nan. Â ga mer su way anahan à mənuko inde tə məgala ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu, anga aday dē təra kawa sa zlan à nga. Do ahay tē varan

mazlaḅ anà Yesu Almasihu pa sə viyviya awan. Amen.

Aja 'am ahay

²²Mərak uno ahay, nə vindek ikwen ayak dərəwel a anan nə, sə varak ikwen ayak məgala, aday nə vindek ikwen ayak nə mənəcək cəna coy. Matanan kutok, bənen anan 'am a anaya à mivél a kwanay ahay inde lele. ²³Sənen nə, mərak a mənuko Timote winen à dangay sabay, tə mbəsakak anan ahay. Kà sak a dəzley ahay à man uno bəse cəna, ata mi zlak ayak àga kwanay nə maya awan. ²⁴Jen anan 'am anà məced sə egliz ahay pi zek tu do a Mbərom ahay fok. Do a Yesu ahay pə daliyugo sə Italiya fok ta jak ikwen ayak 'am re. ²⁵Mbərom â gak ikwen sumor anahan, kwanay a fok.

Derewel ana

Yakuba

sə vinde ata awan

Ađakay way pə deftere a anan

Yakuba a vinden ayak đerewel a anan nà, anà đó a Yesu ahay kwa aha ataya awan. A jan atan ayak nà, đó a Yesu ahay ti i njahay pə kərtek a nə kəkəmwaw. Ađaf nga pə Yesu nà, a lagay đó nə pi mer su way lele aya awan. Kak matana bay nà, ađaf nga a tinen pə Yesu kə tərək kawa way ma mac awan. A jan atan ayak đukwen, tə pəlay kəlire a Mbərom, aday tə đəfan apan anà 'am a Mbərom re.

Nga sa 'am ahay

Pəlen kəlire a Mbərom (1.1-18)

Dakay anan ađaf nga anak nà, ma mac a bay ti mer su way (1.19 - 2.26)

Sənen pə 'am a kwanay saa ja (3.1 - 5.6)

Agā ngatay ta sa ga amboh (5.7-20)

1 Sə vindek ayak 'am a anan nə nen Yakuba, nen đó si mer su way ana Mbərom aday đó si mer su way ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu re.

Na jak anan ayak 'am anà đó a Yesu ahay ma ta 'am a pə daliyugo fok ataya awan.

Mbərom a đakan anan kəlire anà đó sa đaf apan nga ataya awan

²Mərak uno ahay, à alay a đəce ahay bayak a cara cara tə njadək kwanay cəna, tislən ađəka nə mivəl. ³Angamaw? Anga đəce ahay tə njadək kwanay nà, ađaf nga a kwanay i har. Ata ki mben apan sə tavay njənjan kutok. ⁴Tiven njənjan pə luvon pə luvon aday kə tərən

đó ma san nga aya lele. Ata, anjahay a kwanay i ndav wa lele kutok.

⁵Kəlire^{§§} nà, way lele awan. Anga nan, kak kəlire a kəcan à đowan a nà, à cəce pi zek a Mbərom a wa. Mbərom winen azay a bay, a taa varan way anà đó sə cəce panan wa ataya fok, mənjenja sə gafan atan pə 'am. I varan anan kəlire anà đó sə cəce ata acəkan. ⁶Əna, kak đowan a i cəce kəlire pə Mbərom wa ite nà, à đaf nga pə Mbərom awan mənjenja hiyem hiyem aday. Anga kak đowan a cəce tə hiyem hiyem a cəna, winen kawa məsugurndolon sə 'am, mađ sa tan 'am so kəray ata awan. ⁷Do matanan ata cəna, à sa jəka i njad way pə Bahay a mənuko wa bay. ⁸Anga abayak nga anahan aya pə Mbərom nə cuwcew, iđe zuhwe pə Mbərom, aday alay faram faram ta man maza aya awan. A san nga anahan bay.

Do sə zlile ahay tu đó mətawak aya awan.

⁹Do inde à wulen a kwanay, winen mətawak a nà, à taslay mivəl, anga Mbərom kə cakafak anan anan nga. ¹⁰Aday đó inde zlile awan à wulen a kwanay ite nà, à taslay mivəl, anga Mbərom kə mak anan anan nga à mənđak. Bina abay a san zle, i mac kawa avərez sə way ahay. ¹¹Pac kə dəvak do'a cəna, avərez sə way ahay ti butoy, ti guce tə arəba a tinen ataya təke. Matanan re, đó sə zlile ahay đukwen ti lize à alay a tinen apan ti ga mer su way a tinen ahay ata awan.

Đəce tə way sə sapat đó ahay ataya awan

¹²Mbərom i đaf alay sə mazlaḅ anahan pu đó sə tavan anà đəce duwurra ata awan. Anga azanan đəce ahay tə ndəvak cəna, i təma magwagway, kawa ana

§§1:5 Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

Mbërom a sə zlapay anga dō sə pəlay anan ataya awan. Magwagway anahan a nə sifa sa ndav bay ata awan.

¹³Way ahay ta sak a njak anan dōwan a nà, â sa jəka Mbërom sə njəkan anan bay. Anga dōwan inde sa mba apan sə njəkan uda anà Mbërom ibay, aday winen a dukwen a njəkan uda anà dōwan bay re. ¹⁴Sa njak dō aday sa ga way lelibay aya cəna, ubor sə way a lelibay ataya cite. ¹⁵Ubor sə way ù dō inde nà, i wahay ines, ines kə hərək nà, ata dō i mac kutok. ¹⁶Anga nan kutok, mərək uno ahay, dōwan â sa njak kwanay bay. ¹⁷Anga way a lele aya fok ta nay ahay nà, pə cakay ana Mbërom a wa, winen dō sə ndakay atə pac tatə kiya tə mawuzlawazl aya təkə fok. Way ataya nà, tə slahay ù doh, ti mbəsak kwanay à luvon inde. Əna zek a Mbërom nà, a mbəda kawa awan ataya itəbay. ¹⁸A zlan à nga sə varak uko sifa ta 'am anahan didək awan. Ata aday dē təra dō mama'am aya à wulen su way anahan mə ndakay aya wa kutok.

Sa pak sləmay pa 'am a Mbërom, aday sa ga anan mer su way awan

¹⁹Mərək uno ahay, bayiken pa 'am a anan aday: Lele cəna, kuwaya â lah sa pak sləmay aday i saa mbəda pa 'am ahay nà, na. Â saa mbəda pa 'am ahay bəse bəse bay, â saa ga mivəl bəse bəse bay re. ²⁰Anga dō kà sak a ga mivəl cəna, a mba apan sa ga way lele aya sa zlan à nga anà Mbërom sabay. ²¹Anga nan kutok, mbəsiken anan abayak nga a kwanay lelibay aya fok. Kî gen ines ahay sabay re. Men anan nga a kwanay anà vo a Mbërom, aday təmihen anan 'am anahan sə zəvak ikwen à mivəl a kwanay inde ata awan. 'Am anahan ata nà, i mba apan sa tam kwanay pə way ahay wa re.

²²Anga nan kutok, kà saa tislən mivəl sə sləne anan 'am a Mbërom dəkdek cəna coy bay. Ki gen matanan nà, ata kə

sapiten nga a kwanay bugol. Lele cəna, gen anan way ana 'am a Mbërom sa jak ikwen sa ga ata re. ²³Do kə pəkak sləmay pa 'am a Mbërom, aday kə ngəmak sa ga kawa anahan sə sləne ata bay nà, ata winen a ga minje tu dō sa ca ide à malam inde. A canan anà zek anahan a ca kəmwaw, ²⁴a daf anan malam cəna, a mbədək anan à nga tə way anahan sa cay apan à malam inde ata awan. ²⁵'Am a Mbërom nà, winen 'am lele awan, a var məgala sə təmay dō à atahasl wa. Anga nan, dōwan a kà cak apan aday kə mbədəkek anan à nga wa bay, a ga anan mer su way a nà, Mbërom i daf apan alay sə bahay anahan pə way anahan sa ga ataya awan.

²⁶Dōwan a inde kə bayakak winen dō sə pərahan azar anà 'am a Mbërom, aday kə mbəsakak sa ja 'am so bay cəna, a gədan mungwalay anà nga anahan. Kə zluwek adəka, a pərahan azar anà 'am ata tə didək a bay. ²⁷Anga cəved lele sə pərahan azar anà 'am a bəbay a mənuko Mbërom cəna, həna: Sa gan nga anà wan mətawak ahay pi zek tə mədukway sə uwar aya awan, à dəcə a tinen ahay inde fok, aday sa ba anan nga anahan anga aday way sə daliyugo ahay tã saa nəsen anan mivəl bay.

Kà saa gəzlen anan dō ahay pi zek wa bay

2 Mərək uno ahay, kwanay kə dəfen nga pə Yesu Almasihu, winen nə Bahay a mənuko tə mazlaḅ awan. Anga nan kutok, kà saa gəzlen anan dō ahay pi zek wa bay. ²⁻³Anga minje a nà, dō zlile a kà zlak ayak à man sə halay nga a kwanay, zana pi zek lele awan, wurdek sə gura à alay inde. Kwanay ki viren anan zlangar anà dō sə zlile ata awan, ki jen anan: «Hayak, njahay pa man lele awan.» Aday dō hinen inde ite, winen mətawak awan, zana anahan pi zek mə ngəraw a, kà zlak ayak re. Aday anà dōwan mətawak a ata

ki jen anan: «Zla, kâ saa tavay tiya!» kabay ki jen anan: «Njahay à mändak à man a anan.»⁴ Ka sak i gen kətanən cəna, ki gen ines sə gəzla anan do ahay pi zek wa. Ki gen way ataya nə tə abayak nga lelibay aya bidaw?

⁵Mərak uno nen sə pəlay ataya awan, pəken uno sləmay aday. Mbərom a walay do mətawak aya həna pə daliyugo aday tə njad zlıle hinen ta sa dəf nga pə Yesu, aday tə lavan nga anə man sə njahay sə bahay kawa anahan sə zlapən anan anə do sə pəlay winen ataya awan.

⁶Aka aday kwanay ki men nga adəka nà, sə kədəy anan do mətawak aya nə kəkə-maw? Sə bənək ikwen mbiyed həna nà, maya anaw? Sə ngəza kwanay həna pa 'am sə bahay ahay nà, maya anaw? Sa ga way ataya nə do sə zlıle aya awan.

⁷Sə təra anan sləmay a Yesu Almasihu Mbərom sə varək ikwen lele ata à mən-dak dukwen, tinen aya re.

⁸'Am inde mə vinde à Deftere a Mbərom inde, a wa: «Pəlay anan do sə cakay su doh anak kawa iken sə pəlay anan nga anak ata awan.»^{*} Kak kə dəfen anan apan anə 'am a Bahay Mbərom ma ja ata tə didek cəna, ki gen way lele awan. ⁹Əna kak ka sak a gəzlen anan do ahay pi zek wa cəna, ata ki gen ines. Aday asa, 'am a ma ja ata i gak ikwen sariya kutok, anga kə kədəyən anan 'am ata awan. ¹⁰Anga kak do kə bənək anan à 'am wa anə 'am a Mbərom mə baslay aya fok, aday kə tawadək pə kərtek a wa, ata kə nəsek anan 'am ataya fok re.

¹¹Anga sa jəka: «Kâ ga mədigwed bay†» ata nà, dowan a sa jəka: «Kâ vad nga su do bay‡» ata re. Natiya, kwa â ga nə kə jənək uho bay, əna kə vədək nga su do cəna, kə nəsek anan 'am a Mbərom ata coy re. ¹²Anga nan, na jak ikwen,

na wa: Jen 'am aday gen mer su way lele aya awan, anga Mbərom i i gak ikwen sariya nə pə ana kwanay sə dəfan apan anə 'am anahan bay ata awan. 'Am ata nà, sə təmay ahay do à atahasl wa nə winen awan. ¹³Kak aday abay dowan kə gak ikwen i zek wa bay nà, ki gen anan i zek wa anə Mbərom a nə kəkəma kəla anaw? Həna, Mbərom i gak ikwen sariya. Bina saa mbasay pə sariya cəna, dowan a aday do a gan i zek wa ata awan.

Adaf nga pə Yesu ta sa ga mer su way lele aya awan

¹⁴Mərak uno ahay, kak aday do a ja ta 'am, a wa: «Nen nà, nə dəfək nga pə Yesu», aday a njad sa ga anan way ana Mbərom a sa jan ata bay nà, i gan dədəfək nə kəkə-maw? Adaf nga pə Yesu a matanan ata nà, i tam anan bay re asanaw? ¹⁵Izəne, mərak ahay inde à wulen su doh a kwanay, zana a tinen ibay, way sa pa inde patan ibay re. ¹⁶Do à wulen a kwanay wa kutok, i jan anə mərak a matanan ataya: «Njihen lele, mad â gak ikwen bay, may â han pikwen bay re», əna kə varək atan way a a tinen a sa gan may ata bay nà, saa gan atan dədəffa nə maw? ¹⁷Adaf nga pə Yesu a dukwen matanan. Kak aday dowan a kə jak a dəfək nga pə Yesu, aday a ga way sa zlan à nga anə Mbərom a bay cəna, adaf nga anahan ata nà, ma mac awan.

¹⁸Izəne dowan a i ja nà: «Do ahay inde ta dəfək nga pə Yesu lele. Do maza aya inde ta ga mer su way lele a re.» Matanan, nen ni mbədəhan apan natiya: Dukon anan bidaw, ki dəfək nga pə Yesu, aday ki gan mer su way lele aya bay ata nà, kəkə-maw? Nen na ja nà, ki sənən anan nə dəfək nga pə Yesu, anga mer su way uno

*2:8 Ca pə Farillaaji Lewinjko'en 19.18.

†2:11 Ca pə Gurtaaki 20.14, Tooktaaki Tawreeta 5.18.

‡2:11 Ca pə Gurtaaki 20.13, Tooktaaki Tawreeta 5.17.

sa ga lele ataya awan. ¹⁹Kə dəfak nga pə Mbərom nə winen kərtektəkke daw? Lele, əna setene ahay dukwen ta dəf apan nga matanan re, aday tə jəjaran. ²⁰Iken nə mə səder awan! Kak do kə dəfak nga pə Mbərom nə, i ga mer su way anahan awan. Matana bay cəna, adaf nga anahan ata, winen ma mac awan. A nak nə ni dəkak anan: ²¹Bije a mənuko Ibərahima nə, Mbərom a təra anan do didek a pa 'am anahan nə, tə cəved wu-raw? Na wa, Ibərahima a dəf anan wan anahan Isiyaku sə gədan dungo anga Mbərom aday ba? ²²Həna kə sənək kutok ba, Ibərahima a dəf nga pə Mbərom, ta sa ga mer su way awan. Natiya, ti mer su way anahan sa ga ataya nə, a dəf nga pə Mbərom tə mivəl kərtek a kutok. ²³A təra nə, kawa ana Deftere a Mbərom sa ja ata awan, a wa: «Ibərahima kə dəfak nga pə Mbərom. Anga nan, Mbərom a ca apan nə winen do didek awan.»^f Tə ngaman car a Mbərom re. ²⁴Ka san zle kutok, Mbərom a ca pu do kawa do didek a nə, ti mer su way, bina ta sa dəf apan nga dəkdek bay.

²⁵Aday asa, Rahab, uwar sa dah uho ata dukwen, matanan re. Mbərom a ca apan kawa winen do didek a nə, anga a təma anan do maslan sə Yahuda ahay əga winen, aday a man atan zek sə gəday atan ahay à wulen su doh wa tə cəved hinen ata awan.[§]

²⁶Natiya kutok, kak abay apasay su do kə nak à winen wa nə, dowan ata winen tə sifa re daw? A'ay, dowan ata kə məcak asanaw! Adaf nga pə Mbərom a dukwen, matanan. Kak do a njad sa ga mer su way lele aya bay cəna, adaf nga pə Mbərom ata nə, ma mac awan.

Agan nga anà miresl

3 Mərak uno ahay, kwanay nə, do ahay bayak a tə pəlay sə təra do sə tətakan anan way anə do ahay bay. Anga sariya mbala Mbərom saa gan umo à manay do sə tətakan way anə do ahay ata nə, i zalay su do a azar aya awan.

²Mənuko a fok, saray bayak a da ga ines ahay. Kak do inde a ga ines tə miresl anahan itəbay nə, ata winen do lele tə mindel, aday ines inde apan ibay. A san sa gan nga anə zek anahan zle fok. ³Gəbukok minje sə pəles aday. Tə dəfan rəslom cədeu a à 'am inde, aday a sa bənan atan à 'am wa, aday zek anahan fok a saa zla ta man sa nan atan ata kutok. ⁴Gəbukok minje hinen asa, kawa kwalalan məduwen ataya awan. Tinen məduwen aya ba? Əna tə ngəza atan dukwen tə way cədeu aya awan. Kwa mad a bal tə məgalak a dukwen, ti ngəza anan tə way a cədeu ata ta man a aday a nan atan sa zla ata re. ⁵Matanan dukwen, miresl su do, kwa à ga nə cədeu a mənjoek, a ga mer su way məduwen aya awan.

Kə sənən zle re, uko nə, winen mənjoek à adazlan a inde, əna kə sak a tam pa saf cəna, uwaw a ban anan saf nə fok. ⁶Natiya re, miresl su do nə, kawa uko ata awan. Ines sə daliyugo a anan fok mə halay nga nə, pə miresl su do awan. A mba apan si nes anan zek fok. Miresl a han uko sə lize anan sifa su do fok nə matanan. Uko ata kutok nə, a nay ahay à dəlov sə uko sə mbacay itəbay ata wa.

⁷Do ahay ta mba apan sə kəta anan way sə kiβe ahay cara cara: gənow ahay, məvuhom ahay, way sa zla tə kutok ahay, aday way sə njahay à 'am inde ataya re. ⁸Əna dowan a mba apan sə kəta anan miresl itəbay. Miresl a aday

^f2:23 Ca pə Laataanooji 15.6.

[§]2:25 Ca pə Yosuwu 2.1-21.

dukwen, winen sädöek awan, a njahay sækäffe itəbay, anga winen ma rah a tə umom sa vad̄ do ata awan. ⁹Tə winen nà, də həran anan nga anà Bəbay a mənuko Mbərom. Aday tə winen a re də təra anan do azar aya à mändak, tinen dukwen mə ndakay aya ta ga minje tə Mbərom re. ¹⁰'Am sə ahar nga, 'am sə təra do à mändak, a nay ahay à 'am kərtek a wa. Mərak uno ahay, lele abay dī ga matanan bay. ¹¹Anga a'am mugom a halaf halaf a, tə a'am aday hərbəbe ata nà, ti nay ahay à kurok kərtek a wa d̄aw? ¹²Mərak uno ahay, təroz nà, i wahay duwaz bay asanaw? Viyes dukwen i wahay təroz bay re. Matana re, a'am mugom a i nay ahay à kurok sə a'am hərbəbe wa bay re.

Kəlire sa nay ahay à mburom wa

¹³Do inde à wulen a kwanay winen kəlire a d̄aw? Â zla tə cəved̄ lele aya awan, â ga nə way lele aya ta sa ma nga anahan à mändak adəka kutok. Ata do ahay ti san anan, winen do kəlire awan. ¹⁴Əna do ahay inde tinen apan ti ga sərak à wulen a tinen inde kə zalak, aday tə pəlay saa zla pa 'am nà, zek a tinen aya dəkdek asa. Kak kwanay matanan cukutok nà, kə hərən anan nga anà zek bay, kə məminen anan dīdek a Mbərom bay re. ¹⁵Anjahay sə wurwer matanan ata nà, sa var nə Mbərom bay. Wita wurwer sə daliyugo a anan. Apasay a Mbərom uda ibay, way sə alay ana Fakalaw. ¹⁶Anga kak do ahay ti ga sərak pi zek ahay anga sə pəlay cəved̄ sa zla pa 'am cəna, ata 'am i zlan atan pi zek ahay sabay, aday sädöek i təra way sə alay a tinen ahay fok.

¹⁷Aya əna, do tə kəlire mbala Mbərom sa var ata nà, mivəl anahan nə lele, aday a gan may dukwen anà zay, a təre tə do ahay bay, əna a pəkan sləmay pa 'am anà do ahay adəka. Do ahay ta gan i zek wa

lele, a ga nə way lele aya awan. A gəzla anan do ahay pi zek wa itəbay. Mbadəm-bada inde à nga anahan itəbay re. ¹⁸Do sə ndakay do ahay pi zek ataya nà, tə varan anà do ahay nə zay. Mer su way a tinen sa ga ataya dukwen, a ndav tə way lele aya awan, anga wita nə mer su way sa zlan à nga anà Mbərom awan.

Də pəlay way sə daliyugo ahay bay

4 Kə tərīhen aday kə vədən zek nà, angama kərtek anaw? Na wa, anga ubor si zek a kwanay sa lah sa vad̄ zek à mivəl a kwanay ahay inde ba?

²A nak ikwen sa njad̄ way lele aya, əna kə njīden atan bay. Anga nan kutok, a nak ikwen sa vad̄ anan wa do azar aya anga sa njad̄ anan way ataya awan. Ki gen ide pə way, əna kə njīden anan bay. Anga nan kutok, kə tərīhen, kə vədən zek. Aya əna, kə njīden anan way a kwanay sa ga apan ide ataya bay, anga kə cəcihen anan pə Mbərom wa bay. ³Kwa â ga nə ki gen amboh anà Mbərom dəp nà, ki njīden bay re, anga kə cəcihen tə mivəl kərtek a bay. Kə cəcihen nə way sa zlak ikwen à nga à kwanay a vərre.

⁴Kwanay kə mbədīhen anan lən anà Mbərom. Dowan a kə pəlak way sə daliyugo ahay cəna, ata winen kə tərak do manidə ana Mbərom. Kwanay kə pəlen sə dəfen apan anà way sə daliyugo ahay ite nà, ata kwanay nə do manidə a Mbərom ahay re. ⁵Kā saa bayiken sa jəka 'am a Mbərom a ma ja à Deftere inde ata nà, i təra kəriya bay. A wa: «Apasay mbala Mbərom a sə varak uko à mivəl inde ata nà, winen sərak a tə mindel.» ⁶Aya əna, sumor a Mbərom dukwen a zalay sərak anahan a re. Anga nan, Deftere a ja nà: «Mbərom winen a ngazlan uda saray anà do sə kwecele ahay, əna a gan sumor nà, anà do sa ma nga

a tinen ahay nê hênek à mândak ataya awan.**»

⁷Anga nan kutok, dâfen anan apan anà Mbêrom. Ngizlen anan saray à cêved inde anà Fakalaw, aday i hawak ikwen dâren. ⁸Hêdêken ahay pê cakay anà Mbêrom, aday winen a dukwen i hêdêkey ahay pê cakay a kwanay ahay re. Kwanay dō sê ines ahay, binen anan ines à mivêl a kwanay ahay wa. Kwanay dō aday abayak nga mê gêzla cuwcew ataya awan, tiven anan abayak nga a kwanay pê Mbêrom. ⁹Ines a kwanay a ma ga ataya tê cêbak ikwen ite, zlihen pi zek aday yimen apan ite. Kê mbisen sabay, yimen adêka. Kê tisen mivêl sabay, êna mivêl â cêbak ikwen adêka. ¹⁰Men anan nga a kwanay à mândak pa 'am a Mbêrom. Ata winen i cakaf kwanay ite.

Mbêsiken sa man anan mungok anà zek ahay

¹¹Mêrak uno ahay, kê gêden anan azar i zek ahay rococo bay. Anga dōwan a kê gêdak anan azar anà dō a Yesu, kabay kê mak anan anan mungok anà dō a Yesu cêna, winen a gêdan azar aday a man anan mungok nà, anà 'Am a Mbêrom. Aka aday ka sak a man anan mungok anà 'Am a Mbêrom nà, ata kê dêfan apan sabay bidaw? Ka gan adêka nê sariya. ¹²Sê varan 'Am a Mbêrom anà dō ahay nê zek a Mbêrom awan. Matanan, saa mba apan sa gan atan sariya a dukwen, winen a re. Winen a kêrtek, i mba apan sa tam anan dō ahay, aday i mba apan sê lize atan wa re. Aday iken? Kak iken ki man anan mungok aday ki gêdan azar anà mêrak anak nê, ka jan à nga anak a nê iken wayaw?

Kê hêren anan nga anà zek bay

¹³Ngatay aday, pêken uno slêmay hêna, kwanay dō sa jêka: «Izêne biten, izêne sidew nà, mi zla à man dâren awan. Mi i vak ayak, mi i gay masa tê way ahay sa njad anan dala.» ¹⁴Kwanay a dō sa ja 'am matanan ataya nà, kwa way a saa têra sidew ata nà, kê sênen zle dâw? Sifa a kwanay a aday nê awan a maw? Kwanay kawa matapasl ahay hêna vegege, aday azanan mênjêk asa cêna, dōwan i canan atan sabay ata awan. ¹⁵Abay lele cêna, ki jen nà: «Kà zlak anan à nga à Mbêrom ite nê mi ga inde aday mi ga natiya kabay natiya awan.» ¹⁶Aka aday kwanay gêdek sê mbêlen anan ta sê hêran nga anà zek ta 'am vêrre. Wita nê lelibay.

¹⁷Natiya awan kutok, kak dōwan a a san sa ga way lele aya zle, aday kê gak atan bay cêna, dōwan ata kê gak ines pa 'am a Mbêrom.

Do sê zliile ahay tâ yam

5 Ngatay aday, pêken uno slêmay, kwanay dō sê zliile ahay. Zlihen pi zek, aday yimen, anga dêce i nay ahay pikwen. ²Zliile a kwanay ahay tê rêbasak, mumok ahay ta pak ikwen anan zana a kwanay ahay, ³dala a kwanay ahay dukwen mangaz kê pak anan. Mangaz ata nà, a ra pikwen 'am, anga kwanay azay aya awan, aday azanan mangaz i pak ikwen anan zek cite re, kawa uko sa vak anan zana. Daliyugo winen apan i ndav, cêkêbay kwanay apan ki hilen zliile hwiya re. ⁴Kagasl, kwanay gêdek a pa anan dala ana dō sê halan nga anà way à guvo a kwanay wa ataya awan. Pêken slêmay aday, tinen apan ti zlah pikwen, aday Mbêrom Ba Mêgala kê slênek ayam a tinen.

** 4:6 Ca pê Balndi 3.34.

⁵Kwanay apan ki pen uho a kwanay hana pə daliyugo, kawa sa zlak ikwen à nga. Ki pen way lele, kwanay ma har aya lele, kawa sla sə viya maray ahay. ⁶Kwanay gədek a ban anan do mənəna ines ataya, aday kwanay mbəram patan sa vad atan re. Tinen ta mbak apan sa ga pikwen məgala itəbay.

Gen anan ngatay aday

⁷Anga nan kutok, mərak uno ahay, na jak ikwen, na wa: Gen anan ngatay aday nà, hus pə ana Bahay a mənuko sa may ahay. Ənga, cen pu do sa ga mer à guvo aday. A njahay tete, a ba hus iven ndaw i ga, aday kə caslak way coy dukwen, i ba iven sə məkəsəfay ataya re. ⁸Kwanay hana dukwen, ben, njihen tete matanan re. Ngizlen saray lele, anga luvon ana Bahay a mənuko i sa may ata, winen bəse, i dəzley ahay coy.

⁹Mərak uno ahay, kə zlihen pi zek ahay bay, anga aday Mbərom à sa gak ikwen sariya bay. Do sa ga sariya, winen apan i ba pə məsudoh, a nan sa nay ahay.

¹⁰Mərak uno ahay, bayiken pu do maja'am a Mbərom a kwakwa ataya aday, ta jak 'am tə sləmay a Mbərom. Tətiken anjahay a tinen ahay re, anga ta gak dəcə ahay, aday ta gak ngatay hwiya. ¹¹Da san zle, do sə səmen anà dəcə ahay nà, dfa ja bine siwaw nə Mbərom kə dəfak patan ngama. Kə slənen ləbara sə ngatay ana Ayuba sa ga ata bidaw?^{††} Aday Mbərom kə varak anan way sə mivəl anahan ahay pə dəba wa re.^{‡‡} Tə dīdek a cəna, do ahay ta gan i zek wa anà Mbərom, aday a pəlay atan tə mindel re.

¹²Mərak uno ahay, mə zakay a jiya nà, kà saa mbidən pə awan bay. Kwa

à ga ki mbidən nə tə mburom, kwa à ga ki mbidən nə tə daliyugo, kə mbidən tə awan bay fok. Adəka nà, jen «Ayaw» kabay «A'ay» cəna, kə slak coy. À saa zalay matanan bay, anga aday Mbərom à saa ban kwanay à sariya anahan inde bay.

¹³Kəmaya, dowan inde à wulen a kwanay, winen apan i sa dəcə dāw? À cəcə Mbərom à man zek. Dowan inde winen apan i taslay mivəl dāw? À həran nga anà Mbərom tə ara ahay.

¹⁴Dowan inde à wulen a kwanay winen dəvac a dāw? À ngaman anà məcəf sə egliz ahay àga winen awan, tə ga apan amar tə sləmay a Bahay a mənuko Yesu, aday tə ga amboh anga do sə dəvac ata awan. ¹⁵Kak do ataya tə dəfak nga pə Mbərom acəkan nà, Mbərom i təma amboh a tinen, i man zek anà do sə dəvac ata awan, dowan ata i mbar acəkan kutok. Kak ines anahan ahay ma ga inde dukwen, Mbərom i pəsen anan.

¹⁶Anga nan kutok, na wa: Diken anan ines a kwanay i zek ahay lele. Gen amboh anga mərak ahay à wulen a kwanay re. Gen matanan, anga aday kə mbəren ite. Amboh su do dīdek a pa 'am a Mbərom nà, məgala uda awan, a ma zek bayak a re. ¹⁷Eliya nà, do zənzen a kawa mənuko bidaw? Kə gak amboh tə mivəl kərtek awan anga aday iven à ga bay.^{¶¶} Ava maakan tə kiya mbərka nà, iven ata kə gak bay acəkan. ¹⁸Pə dəba anahan a wa dukwen, kə gak amboh asa. Mbərom kə mbakak ahay alay pə iven wa, iven kə gak lele, aday pə dəba wa, way sa pa ahay fok tə nahak maza awan.^{§§}

¹⁹Mərak uno ahay, kak dowan a kə slarak à cəved sə dīdem wa nà, lele cəna sa may anan pə cəved lele awan. ²⁰Sə-

^{††}5:11 Ca pə Ayuba 1.1 - 2.10.

^{‡‡}5:11 Ca pə Ayuba 42.10-17.

^{¶¶}5:17 Ca pə 1 Laamiibe 17.1.

^{§§}5:18 Ca pə 1 Laamiibe 18.1, 41-46.

nen anan aday, kak dōwan a kà mak
anan dō sè atahasl pə cəved lele a nà,
kè təmak anan anan sifa anà dō sè ata-

hasl ata awan. Kwa â ga nà, ines ana-
han ahay inde bayak a dəp nà, Mbərom
i pəsen anan.

Derewel ana

Piyer

sə vinde mama'am awan

Ađakay way pə deftere a anan

Piyer a vinden ayak đerewel a anan nà, anà do a Yesu ahay à egliz ahay inde aday do ahay tinen apan ti bənan atan mbiyed ataya awan. I varan atan məgala ta sə đakan atan sumor a Mbərom sa ga anga tinen. I đakan atan anan nə sə walay atan nə zek a Mbərom awan, aday Yesu kə təmak atan re. Həna nà, tinen do a Mbərom ahay, aday do si mer su way ana Almasihu ahay kutok. Kwa à ga nə tinen a đəce inde anga tinen do a Yesu ahay dəp nà, lele, anga đəce a tinen ata a đakay anan nà, Apasay a Mbərom winen à tinen inde.

Nga sa 'am ahay

Mbərom kə walak anan do anahan ahay (1.1-12)

Njihen kawa sa zlan à nga anà Mbərom (1.13 - 3.22)

Agan mer su way a Mbərom kwa à đəce inde (4.1 - 5.14)

Piyer a jan 'am anà do ahay

1 Nen Piyer, nen do maslan ana Yesu Almasihu, nə vindek ikwen ayak anà kwanay do a Mbərom mə walay aya anga sə pərahan azar, kwanay ma ta 'am aya pə daliyugo sə Pontus, sə Galatiya, sə Kapadosiya, sə Aziya, aday sə Bitiniya ata awan, kwanay mə njahay aya ù kon ataya nə kawa mədurlon ahay. ²Ba kà zlak anan à nga anà Mbərom Bəbay a mənuko sə walay kwanay. A təra kwanay do anahan ahay tə Apasay anahan Cəncan awan, anga aday kə đəfen anan apan anà Yesu Almasihu, aday tə kwecek pikwen mez anahan, ata kwanay

kə təren do anahan cəncan aya pa 'am a Mbərom kutok.

Mbərom à zəgahak ikwen anan apan sumor anahan, aday à zəgahak ikwen anan apan zay anahan pac pac re.

Mbərom a varak uko nə sifa sa ndav bay ata awan

³Həruko anan nga anà Mbərom Bəbay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu, anga đə gak anan i zek wa, bina kə varak uko sifa sa ndav bay ata tə alay ana Yesu Almasihu, do sə slabakay ahay à məke wa ata awan. Anga nan, di đəfan idə anà aslabakay a mənuko à məke wa ite re. ⁴Da san zle re, di njad way ana Mbərom saa varan anà do anahan ahay à mburom ata awan. Way ata nà, a rəbas bay, a nes bay, a butoy bay re. ⁵Kə đəfen nga pə Yesu. Anga nan, Mbərom winen apan i ba kwanay tə məgala anahan, anga aday kə njiden anan sifa anahan saa kan anan anà do ahay pə luvon saa ndav anan daliyugo ata awan.

⁶Anga nan kutok, ki tislən anan mivəl. Kwa à ga nə đəce ahay inde həna pə cəved cara cara dəp nà, ki tislən anan mivəl, anga way ataya ti njahay sə coy a bay. ⁷Đəce ataya ti tak ikwen à nga, anga aday sə lavay anan kə đəfen nga pə Yesu tə đidek a đaw ata awan. Kwa gura dəp nà, a nes ike asanaw, əna tə təkər anan tə uko. Aday adaf nga a kwanay bugol nə a zalay gura ata bidaw? Anga nan, lele sə təkər anan aday à sa nes bay. Matanan kutok, pə luvon ana Yesu Almasihu saa kan zek anà do ahay ata nà, do ahay ti həran nga anà Mbərom, ti zambad anan, ti varan mazlađ. ⁸Kwa à ga nə kə cinen anan anà Yesu tə idə a kwanay həna fan bay, kə pəlen anan. Kwa à ga nə kwanay apan ki cen apan həna fan bay, kə đəfen apan nga coy. Anga nan, kwanay tə ataslay mivəl a məduwen a lele, a zalay way sə do ahay sa ja apan təte ataya awan, ⁹anga kə đəfen

nga pə Yesu, aday ki njiden anan way a kwanay sa daf apan nga ata awan. Way ata nà, sifa pə cakay a Mbərom.

¹⁰Do maja'am a Mbərom ahay kwakwa tə dafak anan ahay ide sə wudeh anan lele aday tã san Mbərom i tam anan do ahay nə kəkəməw ata awan. Tə lahak apan sə taker 'am sə sumor ana Mbərom a sə lavay anan zek anga kwanay ata awan. ¹¹Apasay ana Almasihu a à tinen inde ata kà jak atan panan, Almasihu i sa dɛce aday i sa njad' anan mazlaɓ anahan. Do maja'am a Mbərom ataya tə pəlak sa san anan way ataya ti i tɛra nə à alay wuraw ata awan, aday ti i tɛra kəkəməw ata re.

¹²Mbərom a jan atan nà, way ataya ti tɛra nə à alay a tinen tə sifa pə daliyugo ataya bay, əna a mbəsakan atan anan à alay a kwanay inde hənə pə daliyugo ataya kutok. À alay a anan ata nà, do sə dɛkay anan ləbara mugom ataya ta jak ikwen anan dɛdek sə way ataya re. Tə wazak ikwen anan dukwen tə mɛgala sə Apasay Cəncan a Mbərom sə slənay ahay ata awan. Maslay a Mbərom ahay dukwen ta gak anan may sa san anan way ataya re.

Njihen kawa sa zlan à nga anà Mbərom

¹³Anga nan kutok, lele cəna abayak nga a kwanay à lavan zek anà mer su way a Mbərom. Gen anan nga anà zek lele. Dəfen anan ide lele anà sumor a Mbərom a saa gak ikwen à alay a Yesu Almasihu i may ahay azanan ata awan. ¹⁴Dəfen anan apan anà Mbərom à alay wura wura fok, kawa wan mə kəta pə cakay a bəban anahan ata awan. À alay a kə sənən ləbara mugom a fan bay ata nà, sa zlak ikwen à nga cəna, way lelibay aya awan. Əna hənə kɪ men pə way ataya sabay jiya awan. ¹⁵Aɛkə bay, azla a

kwanay à tɛra cəncan a à way ahay inde fok. Bina, Mbərom do sə ngamak ikwen ata, winen nà, do cəncan awan. ¹⁶Deftere a Mbərom a ja matana re, a wa Mbərom a ja nà: «Təren do cəncan aya, anga nen do cəncan awan.*»

¹⁷Kwanay apan ki gen amboh nà, kə ngimen anan à Mbərom nà, Bəbay. Əna winen apan i gan sariya anà do ahay ite nà, a gəzlan atan alay pi zek wa bay, əna kuwaya nə pə ines anahan a way anahan. Anga nan kutok, ndəven anan luvon a kwanay mə mbəsakak ikwen a pə daliyugo a anan ataya ta sə dɛfan apan lele. ¹⁸Kə sənən apan zle, Yesu kə bəmbadək ahay kwanay anga aday kà sa njihen kəriya kawa bije a kwanay ahay kwakwa ataya sabay ite. A bəmbadək ahay kwanay nà, tə way sə njahay bay, kawa dala sə gəda a nes bay ataya bay. ¹⁹Əna a bəmbadək ahay kwanay aɛkə nə tə mez a Yesu Almasihu a tə alay anahan awan, mez anahan nə mɛgala awan. Yesu, winen kawa wan sə təman lele mənɟəna ines, aday do ahay tə waslan anà Mbərom ata awan. ²⁰Mbərom a walay anan winen nà, kwa daliyugo dukwen mə ndakay a fan bay, aday hənə Mbərom a kay anan uho pə alay a mədakwidok a anan anga sa tam kwanay. ²¹Anga winen kutok, kwanay kə dɛfen nga pə Mbərom, winen do sə slabakay anan ahay Yesu à məke wa, sə varan mazlaɓ. Natiya, kə dɛfen nga pə Mbərom, aday kə dɛfen anan ide nə hwiya anà winen a re.

²²Kə ndiken anan mivəl a kwanay lele anga kə pərihen anan azar anà cəved sə dɛdek. Ata ki mben apan sə pəlay mərək ahay tə dɛdek awan. Anga nan, na wa pəlen atan nə pac pac tə mivəl kərtek awan. ²³Bina kə tɛren do wiya aya anga 'am a Mbərom kə wahak kwanay miza awan, 'am ata dukwen a nes itəbay sə

*1:16 Ca pə Farillaaji Lewiŋko'en 19.2.

coy awan. Sə varak ikwen sifa wiya ata nà, zek a Bəbay Mbərom awan, winen a mac itəbay. ²⁴ Deftere a Mbərom a wa: «Do ahay fok tinen kawa gujed, mazlaḅ a tinen aya dukwen kawa avərez ana gujed ataya re.

Gujed i mac, avərez a dukwen i guce.

²⁵ Əna 'am a Mbərom nà, winen nə i ga inde pa sə viyviya awan.†»

'Am a Mbərom a mənuko sa slaf anan həna ata nà, ləbara mugom a mbala a kwanay sə sləne ata awan.

Mbərom a walay kwanay aday kə tərən do anahan aya awan

2 Kak matanan cukutok nà, mbəsiken sa ga sədək, kə gədən mungwalay sabay, kə jipen miresl à 'am cuwcew bay, kī gen ide pə way su do bay, kə gədən anan azar ù do bay re. ²Tərən adəka nà, kawa wan gindez aya sa gan may anà pay a may a tinen ahay pac pac ataya awan. Natiya, gen anan may anà 'am a Mbərom a dīdek ata nà, kawa gwaslay ahay sa gan may anà pay ata awan. Matanan, ki sa həren hus pə ana Mbərom sa tam wa kwanay sə coy ata kutok. ³Anga Deftere a Mbərom a ja nà: «Kə tukumen anan coy, Mbərom nə do lele awan.‡»

⁴Hədəken ahay pə cakay a Yesu. Winen nə kon sa var sifa, əna do ahay ta lar anan kawa kon lelibay awan. Aya əna, Mbərom a gəḅa anan, anga pə ide anahan nə, sə zalay kon sa dēzl way ahay fok adəka nà, winen awan. ⁵Kwanay dukwen, kə tərən kawa kon a tə sifa aya ata awan, aday Mbərom winen apan i ra kwanay sa dēzl anan doh a aday Apasay anahan i sa njahay uda ata awan.

Ù doh ata dukwen, ki tərən uda do sə gəḅan dundo anà way ahay ma ga nga aya awan, saa gan mer su way sa zlan à nga à Mbərom, anga Yesu Almasihu. ⁶Mə vinde à Deftere a Mbərom inde, Mbərom a wa:

«Cen apan, ni daf kon sə mide uno à wulen su doh sə Urəsalima inde, ni han apan doh.

Nə walak anan, winen kon lele awan.

Kuwaya dowan a kə bənak alay à winen inde cəna, waray i naa gan itəbay.¶»

⁷Pə kwanay do sa daf apan nga ataya nà, winen kon lele awan. Əna pu do sa daf apan nga itəbay ataya ite, winen matanan bay. Bina tə vinde à Deftere a Mbərom inde nà:

«Kon mbala ana do sa dēzl way ahay sa lar anan ata nà, sə təra kon sə mide lele adəka nà, winen.§»

⁸Asa tə vindek à Deftere inde re, Mbərom a wa:

«Ni daf kon sə hawan saray anà do ahay, aday ti slahay apan re.**»

I hawan atan saray, anga tə dəfak nga pa 'am a Mbərom a bay. A təra kətanan anga a nan anà zek a Mbərom a kwakwa way anahan.

⁹Əna kwanay nà, zahav a mə walay ataya awan, do sə gəḅan dundo anà way ahay anga Bahay a mənuko, slala ma ga nga anga Mbərom ata awan, do mbala ana Mbərom a sə ngamay ataya awan. Mbərom a təmay kwanay i ide zənzen a wa, a daf kwanay i ide jiyjay anahan inde sa dav cəvedabay ata awan. A walay apan kwanay anga aday kə dīken anan anan mer su way anahan lele aya anà do ahay. ¹⁰Kwakwa ata nà, abay

†1:25 Ca pə Esaaya 40.6-8.

‡2:3 Ca pə Jabuura 34.9.

¶2:6 Ca pə Esaaya 28.16.

§2:7 Ca pə Jabuura 118.22.

**2:8 Ca pə Esaaya 8.14.

kwanay do a Mbərom ahay bay. Əna həna kə tərən do anahan ahay kutok. Kwakwa ata nà, abay kə sənən way a Mbərom sa gak ikwen lele aya ata bay, əna həna kə sənən anan, kə njifən anan adəka coy kutok.

Tərən do si mer su way a Mbərom ahay

¹¹Mərak uno ahay, sənən apan aday nà, kwanay nə mbəlok ahay, mədurlon aya həna pə daliyugo. Man sə njahay a kwanay inde à man a anan ibay. Anga nan na wa, mbəsiken sa ga way ana ubor si zek sa gan may. Kî gen apan ide bay. Way ataya ti nəsek ikwen anan mivél a kwanay lele ata awan. ¹²Anjahay a kwanay à wulen su do sə pəra ahay â ga nə lele, anga aday kwa â ga nə ti gəđak ikwen azar dəp nà, ti canan anà mer su way a kwanay sa taa ga pac pac ataya lele aya awan. Ata, pə luvon ana Bahay a mənuko saa may ahay ata nà, ti həran anan nga anà Mbərom kutok.

¹³Dəfen anan apan anà do a məduwen aya həna pə daliyugo ataya awan, anga həna kwanay nə do ana Bahay a mənuko Yesu ahay. Dəfen anan apan anà bahay sə Ruma, anga a lavan nga anà do a azar aya awan. ¹⁴Dəfen anan apan anà gu-vernər ahay re, anga sa đaf atan aday tâ gan sariya anà do ahay nə zek a bahay sə Ruma awan. A đaf atan aday tē kə-tah anan do sa ga way lelibay aya awan, aday sə ngaman anà do sa ga way lele ataya cite re. ¹⁵A nan a Mbərom cəna, gen way lele aya awan. Ata do mindel a sa san awan bay ataya ti gəđak ikwen azar sabay, əna ti tacay 'am adəka kutok. ¹⁶Njihən anjahay sa nga a kwanay, əna kâ sa bayiken nə ki mben apan sa ga way lelibay a anga anjahay a kwanay barbarar a ata bay. Adəka bay, njihən nə lele, təđe kawa anjahay su do si mer su way a Mbərom ahay ata kutok. ¹⁷Dəfen anan apan anà do ahay nə fok. Pəlen

anan mərak sa đaf nga pə Yesu ataya awan. Jəjiren anan à Mbərom. Dəfen anan apan anà bahay su kon re.

Dəce ana Almasihu sa sa

¹⁸Kwanay do sa ga mer su way àga do ahay ataya awan, dəfen anan apan anà bahay su doh a kwanay ahay, həren atan nga lele. Kwa â ga nə tinen do ləfedeđe aya awan, kwa â ga nə tinen do jinje aya awan, dəfen atan apan nə à alay kərtək a wa hərro fok. ¹⁹Do kə səmak anan sa sa lirew anga Mbərom nà, lele. Kwa â ga nə abay təđe â sa lirew ata matanan bay dəp nà, wita way sa zlan à nga anà Mbərom. ²⁰Kak ti sak ikwen lirew anga ki gen nə way lelibay aya cukutok nà, wita dəce sə munapanaw mba đaw? Adawar! Əna, kak ti sak ikwen lirew anga ki gen nə way lele awan, aday kə səmen anan nà, i zlan à nga à Mbərom a kutok bidaw?

²¹Mbərom a a ngamak ikwen nə pə winen awan, anga Almasihu a ta nga anahan a kə sak lirew nə bayak a anga sa tam kwanay. Winen nə minje sə đakak ikwen anan cəved aday kî gen kawa winen a re. ²²Kula winen kə gak ines itəbay fok. Mungwalay inde à winen inde itəbay re. ²³Do ahay tə gənahak anan, kə mak atan anan uda siked a bay. Kwa â ga nə kə sak lirew dəp nà, kə pəlak 'am pə dowan wa bay re. Adəka bay, a mbəsakan anan way ata à alay inde ana Mbərom, winen do sa san sa ga sariya lele ata awan. ²⁴Yesu Almasihu a ta nga anahan a kə tavakak anan ines a mənuko ahay pə nga anahan awan, a mac anan pə dədom mə zləngad awan. A ga matanan, anga aday dē təra kawa do ma mac aya pə cakay sə ines ahay, aday dâ njad sə njahay sə didek a lele. Də mbərak həna anga mbəlak anahan a sa njad ataya awan. ²⁵Abay kə tərən kawa təman mə lize aya awan, əna həna ki men ahay, ki pərihen anan azar nà,

anà dōwan a sa ca pikwen aday sa gak ikwen nga ata awan.

Anjahay atō ana uwar ta mbaz

3 Kwanay uwar ahay dukwen, kuwaya â dōfan apan anà mbaz anahan. Ka sak i gen matanan asanaw cōna, kwa mbaz a kwanay ahay tō dōfak nga pa 'am a Mbərom fan bay dukwen, ti canan anà azla a kwanay a lele ata nà, kwa abay ki jen awan tō tōbalem a kwanay bay dōp nà, ti mbōfa anan mivel a tinen, ti dōf nga pə Mbərom. ²Ti ca pə anjahay a kwanay nə lele, aday kə dōfen atan apan dukwen lele a re. ³Kə dōfen anan abayak nga a kwanay pə way sə ndakay zek ahay ata bay, kawa sa ja nà, kə viren anan anan alay a kwanay fok anà atərad nga bay, anà andakay zek tō way sə gura ahay aday masa bayak ataya bay, aday anà apak zana lele aya ata bay re. ⁴Əna, suwan arəba a kwanay â cay ahay adəka nà, à mivel a kwanay ahay wa bugol. Təren dō sə tōte ahay aday səkəffe aya awan. Bina arəba kawa winen ata nà, a nes itəbay fok, a zlan à nga anà zek a Mbərom a bayak awan.

⁵Bayiken pə uwar kwakwa aya sə dōfan idē anà Mbərom ataya aday. Tə ndakay zek nə kətanən, tō dōfen apan anà mbaz nə lele, ⁶kawa ana Saratu sə dōfan apan anà Ibərahima. A ngaman dukwen bahay anahan. Kak kə mbəsiken anan cəved anà zlawan bay, aday ki gen way lele aya nà, ata kə tōren dəna ana Saratu ahay re.

⁷Kwanay bahay su doh ahay dukwen, kuwaya â njahay tō uwar anahan lele matanan. Gen atan lele, anga kə sənən zle, uwar ahay nə bəle aya awan, tinen kawa kwanay bay. Dōfen atan apan, anga sifa ana Mbərom sa var kəriya ata nà, a var anan anga dō ahay fok hərro, uwar tō mungol. Ata Mbərom i təmahak

ikwen anan amboh a kwanay a sa gan ataya awan.

Liven anan zek anà asa lirew

⁸Ni ndav anan 'am uno hōna nà, natiya: Kwanay a fok, 'am â zlak ikwen pi zek ahay lele. Agan i zek wa ù dō, â ga inde à wulen a kwanay ahay. Pəlen zek ahay lele, anga kwanay kə tōren tō mərak ahay pə cəved a Mbərom. Gen anan lele anà dō azar aya awan. Nihen anan nga a kwanay ahay. ⁹Ki men anan anan uda siked anà dō sə sədək ahay bay. Dowan a kə gənahak ikwen dukwen, kə gənihen anan uda bay. Adəka bay, pəsen anan 'am lele aya awan, anga Mbərom a ngamak ikwen nà, sa ga matanan. Ki gen matanan nà, Mbərom i gak ikwen sumor anahan. ¹⁰Deftere a Mbərom a ja nà:

«Kuwaya a nan sa njad anjahay mugom a tə ataslay mivel a cōna, â ja 'am lelibay a sabay, â gad mungwalay bay re.

¹¹Â sa ga way lelibay a sabay, â ga adəka cōna, way lele aya awan.

Â pəlay cəved sa njad zay tō dō ahay bugol.

¹²Mbərom a dōfan idē lele nà, anà dō sa ga way lele aya ata awan.

Do ataya ta gak amboh cōna, a pəkan atan apan sləmay lele.

Əna dō sa ga way lelibay aya ite nà, a nan sə canan atan pə idē wa bay jiya awan.††»

¹³Kak kə pəlen sa ga nə way lele aya tō mivel kərtek a nà, waya saa gak ikwen huwan cara anaw? ¹⁴Kwa â ga nə awan a i cak ikwen wurjalan i zek wa anga mer su way a kwanay a sa ga lele ataya dōp nà, Mbərom i taslak ikwen anan mivel. Natiya kutok, kə jəjiren anan anà dō sə pəlay sa gak ikwen sədək ataya bay, kə jilen awan bay fok. ¹⁵Əna

††3:12 Ca pə Jabuura 34.13-17.

afɔka bay, hɔren anan nga anà Almasihu à mível a kwanay inde. Winen taayan bahay a kwanay. Liven anan zek lele sɛ mbɛdahan apan anà dɔ sɛ cɛce pikwen wa kɛ dɛfen anan idɛ anà Yesu Almasihu nà, anga ma kɔrtek anaw ataya awan. ¹⁶Mbɛdihen atan apan nɛ ta 'am ziyzay awan, aday dɛfen atan apan re. Gen nɛ way a aday kɛ sɛnen zle, winen lele ataya hwiya. Ata, dɔ ahay ta jak pikwen 'am lelibay a cɛna, waray i gan atan, anga tɛ gɛɖak ikwen azar nɛ pɛ anjahay a kwanay pɛ cɛved ana Almasihu lele aya ata awan.

¹⁷Kak kà zlak anan à nga anà zek a Mbɛrom a nà, suwan sa sa lirew anga mer su way lele aya awan, ta sa sa lirew anga sɛdɔek a kwanay ahay nà, na. ¹⁸Yesu Almasihu a mac anga ines a mɛnuko ahay nà, saray kɔrtek, aday kɛ ndɔvak anan mer su way anahan coy. Winen dɔ mɛnjɛna ines ata, kɛ mɛcak anga dɔ sɛ ines ahay, anga aday â zla kwanay à man a Mbɛrom. Dɔ ahay tɛ vɔɖak anan, ɛna Apasay Cɛncan a kɛ mak anan anan sifa anahan. ¹⁹Tɛ mɛgala ana Apasay ata, kà zlak saa dɛkan anan ahay 'am a Mbɛrom anà apasay ahay tinen à dangay inde ataya awan. ²⁰Apasay ataya nà, kwakwa tɛ vɛze pɛ Mbɛrom, à alay anahan sa ga munapanaw anga Nuhu ta sa ba anan i ndakay kwalalan ata aday. Dɔ sa tam a kwalalan ahay inde nà, tinen mɛnjɔek, dɔ ahay jɛmaakan ca. Mbɛrom a tam atan nɛ tɛ a'am. ²¹A'am a tinen sɛ takas wa ata nà, a ga minje tɛ baptisma sa tam kwanay i ines a kwanay ahay wa ata awan. Winen nɛ abanay mbala mɛnuko sɛ cɛce pɛ Mbɛrom wa aday â banay puko wa ines ahay ata awan, bina abanay sɛ dɔ ahay sɛ banay zek ata bay. Ata baptisma i tɛma kwanay kutok, anga Yesu Almasihu kɛ slabakak ahay à mɛke wa. ²²Yesu Almasihu nɛ kà mak way anahan

à mburom, a njahay pa man sɛ njahay lele pɛ alay puway a Mbɛrom, winen Bahay sɛ maslay a Mbɛrom ahay, aday Bahay sɛ way mɛgala aya ata re.

Mbɛrom â ga pikwen bahay

4 Da san zle, Almasihu kà sak lirew nɛ bayak awan. Anga nan, lele dukwen kwanay kɛ liven anan zek anà asa lirew ata re, anga dɔ kà sak a sa lirew bayak a nɛ a ga ines sabay. ²I ban pɛ hɛna anan wa hus pa 'am azanan, à alay a kwanay saa njad sɛ njahay pɛ daliyugo ata fok cɛna, gen nɛ way sa zlan à nga anà Mbɛrom, bina way a sa zlan à nga anà ubor si zek a kwanay lelibay ataya sabay. ³Kɛ lizen anan alay a bayak coy matanan, sa ga way kawa su dɔ sɛ pɛra ahay sa gan may sa ga ata awan. Kɛ gen matanan hɛna sabay. Kwakwa ata nà, kɛ mbɛlen anan ahay, ka ti gen ahay cɛna, way sa zlan à nga anà ubor si zek a vɛrre, ka taa viwen ahay nga, ka tii gen agɛsle lelibay aya awan, ka taa njihen sa sa mahay, ka tii gen pɛra, way sa zlan à nga anà 'am a Mbɛrom a bay ataya awan.

⁴ɛna hɛna kutok, dɔ sɛ pɛra ahay ti ga way ataya asa nà, ki zlen tɛ tinen jiga sabay. Aday dɔ ataya tɛ canak ikwen tɛ tinen sabay ata nà, a gan atan masuwayan, aday ti gɛnahak ikwen. ⁵ɛna pɛ luvon a inde ite nà, ti naa mbɛdahan apan anà sariya a Mbɛrom saa gan anà dɔ ahay fok ata awan. Kwa dɔwan aya nɛ tɛ sifa aya awan, kwa dɔwan aya nɛ ma mac aya awan, Mbɛrom kɛ lavak zek sa gan atan sariya anahan. ⁶Anà dɔ ma mac aya nà, fa Mbɛrom kà gak atan ahay sariya kawa anahan sa taa gan ahay anà dɔ ahay pɛ daliyugo a anan ata awan. Aya ɛna Almasihu a zla à man su dɔ ma mac ataya saa dɛkan atan anan ahay lɛbara mugom awan, anga aday tã njad sifa sa ndav bay ata pɛ kɔrtek a tɛ Mbɛrom.

Anjahay su do a Yesu ahay à wulen a tinen aya inde

⁷A mbəsak bayan a sabay, daliyugo i ndav. Anga nan, kwanay sänen nga lele, aday gen anan nga ì zek, anga aday kî mben apan sa gan amboh anà Mbərom. ⁸Mə zakay a jiga nà, pərihen anan azar anà asan zek à wulen a kwanay ahay tə mível kərtek awan, anga kak kə pəlen zek ahay cəna, kwa ines a à ga inde nə bayak dəp nà, ki pəsen zek ahay re. ⁹Təmihen mbəlok ahay, təben anan wa anà do ahay, mənəna sə gungwazan atan apan. ¹⁰Mbərom kà gak ikwen sumor nə bayak awan tə cəved ahay cara cara. Kə varak anan məgala sa ga way ahay cara cara anà kuwaya fok. Kuwaya à ga anan mer su way tə məgala a Mbərom a sa var anga sa man zek anà do ahay ata awan. ¹¹Kak dōwan a nə məgala anahan inde sa ja 'am nà, à ja nə 'am a Mbərom a sa ja ata awan. Kak dōwan a məgala anahan inde sa gan mer su way anà do ahay, à man atan zek tə gədan a Mbərom a sə varan ata awan. Gen matanan anga aday do ahay tə həran nga anà Mbərom pə way ahay fok tə sləmay ana Yesu Almasihu. Mazlaḅ tə məgala nà, à alay anahan inde pa sə viyviya awan. Amen!

Asa lirew anga sə pərahan azar anà Almasihu nə lele

¹²Car uno ahay, kwanay apan ki sen lirew bayak a nà, à gak ikwen masuwayan bay. Way ata nà, təktek i ga zek wanahan. ¹³Kə tiren nga nà, à dəcə ana Almasihu sa sa ata inde. Anga nan, tislən anan mível adəka, anga aday pə luvon a mazlaḅ a Yesu i kay zek uho ata nà, ki i tislən mível nə bayak awan. ¹⁴Kak do ahay tinen apan ti gənahak ikwen anga Almasihu nà, Mbərom i daf pikwen

alay sə mazlaḅ anahan, anga Apasay a Mbərom sə zalay way ahay fok tə mazlaḅ ata i njahay tə kwanay kutok. ¹⁵Dowan à wulen a kwanay à saa sa lirew anga sa ga way lelibay a bay, kawa avad nga su do, aga akar, adazay à 'am sə do ahay inde. Wita nà, à sa tərak ikwen bay, dəcə lele a anga kwanay bay. ¹⁶Əna, kak dōwan a a sa lirew nà, anga a pərahan azar anà Almasihu cəna, waray à sa gan anan bay. À həran anan nga anà Mbərom adəka, bina winen do ana Almasihu.

¹⁷Alay a kà slak, Mbərom i gan sariya anahan anà do ahay kutok. I lah sa gan sariya a pa 'am nà, anà do anahan ahay aday. Aka aday kak mənuko do anahan ahay dukwen i lah sa gak uko sariya pa 'am nà, do aday kə dəfak anan apan anà ləbara mugom a bay jiga fok ataya nà, i sa ga atan nə kəkəma kutok anaw? ¹⁸Kawa ana Deftere a Mbərom sa ja, a wa:

«Kak do didek aya ta tam nə wurcihew wurcihew nà,
do sə atahasl ahay sə dəfan apan anà
Mbərom itəbay ataya ti sa ga nə
kəkəma?»^{‡‡}

¹⁹Anga nan kutok, do sa sa lirew ahay anga a zlan à nga anà Mbərom ataya nà, tə pərahan azar sa ga lele, tə mbəsak a zek a tinen pə alay a Mbərom awan. Winen nə do sə ndakay atan aday a ga anan way anahan sa ja ataya fok hwiya ata awan.

Agan nga anà do a Yesu ahay

5 Ni jan ayak 'am həna anan nà, anà məcəd sə egliz ahay à wulen a kwanay inde ataya awan. Nen a dukwen, məcəd sə egliz a re. Nen nə canak anan anà lirew anà Almasihu sa sa à alay ata awan. Ni njad sa zla à man sə mazlaḅ ana Almasihu ata inde pə kərtek a tə kwanay. Anga nan, na jak ikwen, na wa: ²Gen

‡‡4:18 Ca pə Balndi 11.31.

anan nga anà dō a Yesu ahay, winen sē varak ikwen à alay inde ata awan. Gen atan nga nē tē mivēl kārtek awan, kawa dō sa gan nga anà tēman anahan ahay ata awan. Gen atan nga kawa sa zlan à nga anà Mbərom awan, bina kawa dōwan a a gak ikwen apan bəlaray bay. Dəfen anan abayak nga a kwanay nē pi mer su way, mənǰəna a kwanay sē bayak pə dala a saa njad' ata awan. ³Kā si gen bahay pa nga su dō a Mbərom sē varak ikwen ataya tē mēgala bay, əna tərən atan minje lele aya awan adəka. ⁴Ki gen anan matanan acəkan cəna, pə luvon a Yesu Almasihu dō sa gak uko nga i nay ahay kutok ata nà, kwanay ki i njiden anan magwagway a mēduwen a sē njahay pa sē viyviya ata awan. Anga magwagway ata nà, a zalay way azar aya fok.

⁵Kwanay njavar ahay ite, na jak ikwen, na wa: Dəfen anan apan anà məcəd a kwanay ahay. Na jak ikwen à kwanay a fok kutok, men anan nga a kwanay à məndak, men anan zek i zek ahay lele, anga Deftere a Mbərom a ja, a wa:

«Mbərom winen a ngazlan uda saray anà dō sē kwecele ahay, əna a gan sumor nà, anà dō sa ma nga a tinen ahay nē hənək à məndak ataya awan.»⁶

⁶Anga nan, na jak ikwen, na wa: Men anan nga a kwanay hənək à məndak pa 'am a Mbərom Ba Mēgala, anga aday winen a ā cakaf kwanay à alay a sa zlan à nga ata awan. ⁷Way sē juwrak ikwen anan abayak nga fok, mbəsiken anan anan à alay anahan a inde, anga winen dō sa gak ikwen nga.

⁸Gen anan nga i zek ahay, ben! Bina dō manidē a kwanay Fakalaw winen

apan i bar, winen apan i pəlay dōwan a aday i ban anan, kawa ziyel sa zlah pi zek sē dazay zugwender sē pəlay way sa pa anahan ata awan. ⁹Tiven anan pa 'am njənjan lele, pərihen anan azar sa daf nga pə Mbərom. Kə sənən apan zle, dō a Yesu ahay kwa aha fok tinen apan ti ga dəcə bayak a kawa kwanay aya re. ¹⁰I njahay bayak a sabay, ka sak i sen lirew ata coy nà, Mbərom dō sa taa gak uko sumor ahay ata, i lavay anan zek tē kwanay, i varak ikwen mēgala sē səmen anà way ahay fok. A ngamak ikwen anga aday kē dəzlen à man sē mazlab anahan à alay ana Yesu Almasihu inde sē coy awan. ¹¹Winen nà, mēgala anahan inde pa sē viyviya awan. Amen!

Andav sa 'am ahay

¹²Su mo zek sē vinde anan dērewel a cədfew a anan nà, Silas. Winen nē mərak uno, dō dīdek awan. A pərahan azar anà Yesu tē dīdek a re. Nē vindek ikwen ayak nà, anga aday kē njiden mēgala lele. Aday nē dəkak ikwen anan ayak nà, sumor a Mbərom sa gak uko tē dīdek ata awan. Kā sa sliren wa à man a bay.

¹³Dō a Yesu ahay à Babila à man a anan ta jak ikwen ayak 'am. Mbərom a walay atan dukwen kawa anahan sē walay kwanay ata re. Wan uno Markus kà jak ikwen ayak 'am a re. ¹⁴Jen anan 'am i zek ahay lele, tē mivēl kārtek awan, anga kwanay tē mərak ahay.

Mbərom ā varak ikwen zay anahan, kwanay mē japay a tē Almasihu ataya awan.

Derewel ana

Piyer

sə vinde mə slala cew awan

Ađakay way pə deftere a anan

Piyer a vinde derewel a anan anga egliz azar aya, do maja'am a Mbərom mungwalay aya tə njəkak atan ataya awan. Do maja'am a Mbərom mungwalay ataya tinen apan ti cəce, Yesu a may bəse bay nə angamaw. Piyer a ja nà, lele sə pərahan azar anà atətak way a Yesu, kawa ana Apasay Cəncan a sə đakan atan anan ata awan. Yesu nə kà gak munok bay. A nan ađəka nà, do ahay t̄a yam pə ines a tinen aday.

Nga sa 'am ahay

Angazlay saray à đidək a Mbərom inde (1.1-21)

Do sə tətakan anan mungwalay anà do ahay (2.1-22)

Liven zek lele, Yesu winen apan i may (3.1-18)

Aja 'am

1 Sə vindek ayak derewel a anan nə nen Simon Piyer. Nen file ana Yesu Almasihu aday do maslan anahan re. Nə vindek ikwen ayak anà kwanay do sa njad' sa đaf apan nga kawa manay a re ataya awan. Wita nə way lele awan anga kwanay, lele anga manay a re. A təra matanan, anga Yesu Almasihu nə winen do đidək awan. Winen nə Mbərom, aday winen do a sa tam mənuko a re. ² Sumor a Mbərom tə zay anahan à zəgahak ikwen, kawa ana kwanay sə zəga anan sa san Mbərom tə Yesu Almasihu Bahay a mənuko ata re.

Anjahay a kwanay à təra kawa ana Yesu Almasihu

³ Yesu Almasihu a varak uko cəved sa san anan Mbərom, do sə ngamak uko ata, anga aday đə njahay à mazlađ anahan inde, đā njad' sa zla kawa ananahan a kutok. Anga đā san anan zle ata awan, kə varak uko way a mənuko sa gan may ataya fok tə məgala anahan məduwen ata awan, anga aday đā njad' sifa sa ndav bay, đə njahay kawa sa zlan à nga anà Mbərom. ⁴ Tə cəved ata kutok, kə varak uko magwagway sə zalay way ahay fok, kawa anahan a sə zlapak uko anan kurre i varak uko ata awan. Way ataya nə, way lele aya anga mənuko. A ga matanan nà, anga ka sak a njidən anan way ataya kutok nà, ata ki təmen pə way sə daliyugo ahay wa, way mbala ana do ahay sa ga apan ide ataya awan, aday anjahay a kwanay i təra kərtek tə ana Mbərom.

⁵ Anga nan kutok, gen məgala lele. Kə đəfen nga pə Yesu Almasihu coy nà, zlen azla lele kutok. Ki zlen azla lele coy nà, jipen anan apan asan way pə Mbərom re. ⁶ Kə sənən way pə Mbərom lele coy nà, jipen anan apan asan nga lele re. Kə sənən nga lele coy nà, səmen anan anà way ahay fok. Kə səmen anan anà way ahay fok coy nà, zlen kawa sa zlan à nga anà Mbərom a kutok. ⁷ Ki zlen kawa sa zlan à nga à Mbərom coy nà, təren anan anà mərak ahay do lele aya awan. Kə təren do lele aya anà mərak ahay coy nà, asan zek à ga inde à wulen a kwanay tə do ahay fok. ⁸ Ki gen anan way ataya matanan pac pac cəna, asan way a kwanay pə Bahay a mənuko Yesu Almasihu i təra way kəriya bay. Mer su way a Mbərom à alay a kwanay inde ataya ti zla nə pa 'am pa 'am lele. ⁹ Əna do sa ga way ataya itəbay ata nà, tinen kawa do hufof aya awan, tə canan anà way ahay lele kula itəbay. Mbərom kə pəsek atan anan ines a tinen ahay

dukwen, tə mbəfəkek anan à nga wa kwakwa coy.

¹⁰ Anga nan kutok, mərak uno ahay, gen mægala lele anga Mbərom a ngamak ikwen aday a walay kwanay nà, anga aday kɪ gen matanan. Ata ki zluwen pə cəved sə pərahan azar anà winen a wa itəbay. ¹¹ Mbərom i varak ikwen cəved sa zla à bahay ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu inde, i təma kwanay lele, winen do sa tam mənuko. Bahay anahan a nə i ga inde hwiya pa sə viyviya awan.

¹² Anga nan kutok, kwa à ga nə kə sənen way ataya zle coy aday kə njihen njənjən à way a kwanay sə tətakay ahay ataya inde nà, ni pərahan ayak azar sa mak ikwen anan way ataya à sləmay inde. ¹³ À alay a nen tə sifa a mba cəna, na wa lele nə nà mak ikwen anan way ataya à sləmay inde, anga aday kə tərən do mə pəfək aya hwiya. ¹⁴ Na san zle, ni mac way uno bəse coy, kawa ana Bahay a mənuko Yesu Almasihu sə duko anan à alay ata, ata awan. ¹⁵ Nə rəzlen à nga wa matanan həna nà, anga aday à alay a nen inde sabay ata dukwen, way ataya tã mak ikwen ahay à nga inde hwiya.

Piyer a canan anà mazlaḅ ana Yesu Almasihu

¹⁶ À alay ata nà, mə đakak ikwen anan coy, Bahay a mənuko Yesu Almasihu a nay ahay pə daliyugo tə mægala anahan a nə kəkəməw. Ma ja matanan ata nà, mə təkər 'am sə guvugo ahay bay, 'am su do zənzen a bay re. Əna mə canan anà mazlaḅ anahan a nə tə idə a manay awan. ¹⁷ À alay ana Bəbay anahan Mbərom sə varan anan mazlaḅ məduwen ata nà, manay inde à man ata awan. Mbərom Bahay sə mazlaḅ məduwen ata, a wa: «Həna anan nà, wan uno, ləliwe uno awan. Nə taslay mivəl bayak a nə tə winen awan.» ¹⁸ À alay a manay à bə-

zlom cəncan a tatə Yesu ata nà, mə sləne dundo a ndəray ahay à mburom wa tə sləmay a manay awan. ^{§§} ¹⁹ Anga nan kutok, ma san zle, way ana do maja'am a Mbərom sa ja ataya nà, đidək aya awan. Lele a nà, gen anan nga anà 'am a tinen ahay, anga tə tərak kawa uko sə lalam sa dav à luvon inde ata awan, aday, idə i saa cəde nà, jiyjay sə bəmtay, kawa sa ja nà, Almasihu, i sa dav à mivəl a kwanay inde. ²⁰ Abay kə sənen way a həna anan aday nə lele: Đowan inde saa mba apan sə đakay anan 'am ana do maja'am a Mbərom ahay ta nga anahan à Deftere a Mbərom wa nà, ibay. ²¹ Anga đowan sa ma anan 'am a Mbərom anga a zlan à nga nà, ibay. Əna Apasay Cəncan a a varan atan mægala sa ma anan 'am a Mbərom aya kutok, kawa anahan a sa jan atan ata awan.

Do sə tətakan anan mungwalay anà do ahay ataya awan

2 Kwakwa ata dukwen nà, do maja'am a Mbərom mungwalay aya à wulen su do a Mbərom ahay inde. À wulen a kwanay azanan dukwen, miter mungwalay aya ti ga inde re. Ti ləlakay zek tə akar, ti tətakan anan way mungwalay aya sə lize anan do ahay, aday ti məman anan sə pərahan azar anà Bahay a mənuko sa tam atan ata awan. Natiya ti gəbən ahay anà nga a tinen nə sariya sə lize atan bəse ata awan. ² Do ahay bayak a ti pərahan atan azar à cəved sə sədək a tinen inde. Anga azla a tinen ata awan, do ahay ti təra anan cəved sə đidək à məndak. ³ Miter sə mungwalay ataya ta gan may anà way sə do ahay tə mindel. Anga nan, ti tətakak ikwen anan nà, way mungwalay aya aday sa njad anan magwagway. Əna sariya a tinen a nə mə lavay zek a kwakwa coy. Đəce i tan atan à nga, ti lize bəse kwayan'a.

§§1:18 Ca pə Mata 17.1-5; Markus 9.2-7; Lukas 9.28-35.

⁴Kwa maslay a Mbərom a sa ga ines a kwakwa ataya dukwen, Mbərom kə julək atan cara bay, əna kə larak atan à məkə inde, ì ide zənzen a inde. Tinen mə dərəzl aya à man ata hus pə luvon saa gan atan sariya a tinen. ⁵Mbərom kə mbəsakak anan daliyugo lelibay a kwakwa ata bay re, əna kə lizek anan wa do sa ngam sə dəfan apan itəbay ataya tə a'am. Mbərom a tam wa nà, Nuhu do sə dəkay anan didek a Mbərom, winen tu do su doh anahan ahay dəkdek cuwbe.*

⁶Mbərom ata kərtek a, kà gak anan sariya tə uko anà wulen su doh ana atə Sodoma tə Gomora.† Kə tərək atan rəba, anga aday do sə sədək ahay fok tã ca apan, saa njad atan nə way ata re. ⁷À alay ata ite, Mbərom a tam wa nà, Ludu, do sə didek. Do sə sədək ahay ta sak anan lirew nə bayak awan, tə anjahay a tinen a lelibay ata re. ⁸Ludu, do didek a, kə njahak à wulen a tinen, aday pac pac kə canak atan, kə slənek way a tinen a sa ga lelibay ataya fok, kə bənak anan mbiyed à mivel inde bayak awan.

⁹Natiya kutok, Bahay a mənuko Mbərom nà, a san sa tam anan do anahan lele ataya à dəcə a tinen ahay wa, aday a san sa gan nga anà do lelibay ataya anga aday i kəta atan pə luvon sə sariya anahan re. ¹⁰Mə zakay a nà, Mbərom i san sə kəta anan do sa ga ubor pə way si zek ahay lelibay ataya kutok re. Tinen dukwen ti kədəy anan mazlaḅ a Mbərom.

Miter sə mungwalay ataya nà, tə jə-jar itəbay. Tinen apan ti hərən nga anà zek, ti kədəy anan way sə mazlaḅ ahay à bagəbaga mburom, ti gənahən atan re. ¹¹Kwa maslay a Mbərom ahay sə zalay miter a mungwalay ataya tə məgala ataya dukwen, tə gənahən anà way a tə mazlaḅ ataya pa 'am a Mbərom à

mburom bay re. ¹²Əna do ataya nà, tə pərahak anan azar anà zlay si zek a tinen kawa way sə kiḅe ahay aday tinen mə wahay aya dukwen anga sa ban, sa vad ataya awan. Tinen apan ti gənahən anà way aday tinen a ta san bay ata awan. Mbərom i lize atan dukwen kawa way sə kiḅe aya re. ¹³I man atan anan nà, way a tinen sa san lirew anà do ahay ata awan. Tinen nà, tinen apan ti taslay mivel sa ga sədək pa 'am sə do ahay. Tinen apan ti pa way pə kərtek a tə kwanay nà, ti taslay mivel sa van nga anà do ahay adəka. Wuna, anjahay a kwanay tə tinen ata a ga waray. ¹⁴Ta gan may tə mindel cəna, sə zəzor uwar ahay, ta ya nga sa ga ines itəbay re. Tinen apan ti ləlak anan do bəle aya à balay a tinen inde. Mivel a tinen kə sənək anan zek tə ubor sə way ahay. Mbərom kə tahaslak atan cəy. ¹⁵Tə mbəsakak cəved didek a, tə slarak way a tinen à kiḅe. À man ata kutok, tə pərahan azar anà cəved ana Balama, wan ana Be'or. Dowan ata a nan sa ga sədək cəvedabay, anga a gan may anà dala. ¹⁶Əna Mbərom kə gafak anan 'am anà do maja'am anahan ata awan. Bina, abay zungo nə a ja 'am bay, əna anà winen nə kə jak anan 'am kawa do zənzen awan. A gafan 'am pə cəved sə bəlbəle anahan ata awan.‡

¹⁷Do sə tətakan anan mungwalay anà do ahay ataya nà, tinen kawa kurok mə kuray aya ata awan, tinen kawa matapasl mad sa bal anan vegege, a ga iven itəbay ataya a re. Mbərom kə lavak atan anan zek ta man ì ide zənzen a inde. ¹⁸Tinen apan ti zlah awan kəray ta 'am kəriya awan, aday tinen ti ga anan mer su way tə ubor si zek sə sapat anan do a sə gəzla nga həniniye tu do sa san didek a Mbərom itəbay ataya awan. ¹⁹Tə zla-

*2:5 Ca pə Laataanooji 6.1 - 7.24.

†2:6 Ca pə Laataanooji 19.24.

‡2:16 Ca pə Limle 22.2-35, 31.16.

pan anà do ataya nà ti təmay atan à bile wa adəka, əna tinen aya aday dukwen, bile sə sədœk aya awan, anga awan a kà gak apak bahay cəna, iken bile ana awan ata awan. ²⁰Kak dowan a kə sənək Yesu Almasihu Bahay a mənuko aday do sa tam mənuko re cəna, kə təmak à balay sə way sə daliyugo ahay wa. Aday kə sak a ma pə way a lelibay ataya re, aday way ataya ta sak a ga apan bahay asa nà, à andav a inde nà, suwan anjahay anahan kwakwa ata awan. ²¹Kak sə matanan ata nà, suwan abay tã san cəved sə didek ata bay, ta sa san anan aday sə mbəsak anan 'am a Mbərom, ta sa ma pə anjahay məduwer ata nà, na. ²²Way a sə tərən anà do ataya a dəkay anan 'am sə jike aya inde nà, tinen didek aya awan, ta wa: «Kəla a ma pə avəne anahan, a pa anan asa.» Ta wa: «Gadura sə banay anan həniniye ata kə mak saa nahay à dəndələb inde maza awan.»

Bahay a mənuko Yesu i may ahay

3 Car uno ahay, həna anan nà, dərəwel uno mə slala cew a sə vindek ikwen ayak. À dərəwel uno ataya cew a inde nà, na man ayak nà, anà 'am aday kə sənən zle coy ataya awan, anga u no sə pədek anan abayak nga a kwanay pə cəved lele awan. ²U no nà, bayiken pa 'am ana do maja'am a Mbərom cəncan aya kwakwa ataya aday. Bayiken pa 'am a Yesu, do sa tam do, Bahay a mənuko, ma jak ikwen ataya re. 'Am anahan ataya nà, sə tətakak ikwen anan nə do maslan anahan ahay. ³Sənən anan way inde lele aday: Pə luvon a saa ndav anan daliyugo ata nà, alay a i nay ahay, do sa ga way sə ubor si zek ahay ti nay ahay sə mbasay pikwen. ⁴Ti ja: «Yesu a wa i may ahay. Həna winen ahaw? Bəbay

a mənuko ahay tə məcak, kə mak ahay bay. Way ahay pə daliyugo həna dukwen, kawa sə kwakwa ataya hwiya re. Sə mbədə həna nə maw?» ⁵Ti ja matanan, anga ta gak anan may sə mbədək anan way inde kərtek à nga wa. Bina kwakwa Mbərom a ndakay daliyugo nə ta 'am anahan ma ja awan. A ndakay daliyugo pi zek tə a'am, aday a ray yugo dukwen à a'am ata wa re. ⁶À alay a Nuhu dukwen, do sə daliyugo ahay tə lizek tə a'am a kərtek ata re. ⁷Mbərom a wa, daliyugo a anan ta nga mburom a həna ata təke, ti ga inde nə hus pə anà luvon a aday uko i lize atan wa ata awan. I gan atan nga hus pə luvon anahan saa ga sariya sə lize atan wa do sə dəfan apan bay ataya fok.

⁸Car uno ahay, way inde kərtek nə kə mbədəken anan à nga wa bay: Pə Mbərom nà, atə luvon kərtek tə ava dəbu (1,000) dukwen, tinen mende, way kərtek awan. ⁹Do ahay inde sə bayak nə Mbərom kə gak munok sa ga kawa anahan sa ja ata awan. Əna adəka bay, matana bay jiga awan. A ga ngatay nə anga kwanay. A nan nə do ahay tã yam pə ines a tinen ahay, a nan dowan kwa kərtek à saa lize bay. ¹⁰Kə dəzlek pə alay a cəna, Bahay a mənuko Yesu nà, i may ahay acəkan. I may ahay nə kawa do sə akar, aday dowan i san luvon a bay. À alay ata kutok, do ahay ti sləne abəbal awan bayak a à mburom, aday kərngay i lize. Uko i vak anan way sə dala mburom ahay fok: mawuzlawazl ahay, kiya, pi zek ta pac a təke. Aday way sə dala dəlön ahay tə way a azar aya fok ti lize a wa re.

¹¹Kak way ataya ti lize matanan cuku-tok nà, lele a ki njihen nə kəkəməw? Gen nə way sa zlan à nga anà Mbərom awan, dəfen anan apan à Mbərom pə way ahay

[†]2:22 Ca pə Balndi 26.11.

[§]3:5 Ca pə Laataanooji 1.6-9.

^{**}3:6 Ca pə Laataanooji 7.11.

fok. ¹²Dəfen anan idə anə luvon anə Mbərom a saa ndav anan daliyugo ata awan. Aday dükwen, gen way a kwanay sa mba apan sa ga ataya awan, anga aday luvon a â hədəkey ahay bəse. Pə luvon ata nà, uko i vak anan way sə dala mburom ahay, i ndav atan nə fok, aday way a sə mburom ataya dükwen ti vak way zek nə fok. Awan a saa mbəsak kwa kərtek ibay. ¹³Əna Mbərom a jak uko nà, bagəbaga mburom wiya pi zek tə daliyugo wiya ti sləray ahay, way didek aya ti i njahay uda sə coy.^{††} Winen ata dükwen, way a mənuko sa ba ata awan.

¹⁴Anga nan kutok, car uno ahay, kak kwanay apan ki ben way a saa təra pa 'am ata cəna, təkəren anan sa ga sə məgala way a təde sa ga ataya tə mivəl kərtek awan aday. Ata, luvon ata kə sak a dəzley ahay nà, i njad kwanay mənəna ines ahay à zay inde pa 'am a Mbərom awan. ¹⁵Sənen anan aday, Bahay a mənuko Yesu kə gak ayak munok nà, anga a mbəsakan alay a anə dō ahay sa tam. Pol, mərak a mənuko a sə pəlay ata, kə vindek ikwen anan ayak 'am ata re. A vinde anan dükwen tə kəlirə^{‡‡} a Mbərom a sə varan ata awan.

¹⁶À dərəwel anahan ahay inde fok, kak

winen apan i vinde sa ja 'am ata cəna, a ja nə matanan. Way ahay inde à dərəwel anahan ahay nə ta da 'am sə sləne wanahan. Dō ma san way a bay aday tə bayak nga pə Mbərom nə cuwcew ataya, tə mbəda anan nə cara, aday tə cəved lele aya ite sabay, kawa ana tinen sa taa ga anan 'am sə Deftere a Mbərom ma ja azar aya ata re. Kawa ana tinen sa ga matanan ata nà, tinen apan ti ngəzahan ahay sariya a Mbərom anə nga a tinen aya awan.

¹⁷Car uno ahay, kwanay nà, kə sənen anan way ataya zle coy. Anga nan, na jak ikwen na wa: Gen anan nga i zek, bina dō a sə dəfan apan anə Mbərom itəbay ataya t̄a saa ra pikwen wa saray sə slahay kwanay i ines inde bay, aday ata ki mbəsiken anan cəved a kwanay lele ata, kwanay sə tavay uda njəjan ata awan.

¹⁸Matanan bay, pərihen anan azar anə Bahay a mənuko Yesu Almasihu, dō sa tam mənuko ata awan adəka, anga aday â zəga anan sa gak ikwen sumor anahan, aday ata ki zəgihən sa san anan zek anahan a kutok.

Varuko anan mazlaḅ dükwen, həna, aday pa sə viyviya awan. Amen!

^{††}3:13 Ca pə Esaaya 65.17, 66.22.

^{‡‡}3:15 Kəlirə a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

Derewel ana

Yuhana

sə vinde mama'am awan

Adakay way pə deftere a anan

Derewel a anan nà, winen kawa wazo. A nan à Yuhana sə ðakan atan anan ayak way anga do maja'am a Mbərom mungwalay aya awan. A jan atan nà, tinen nə wan a Mbərom ahay. Anga nan, tē njahay à jiyjay a Mbərom inde, aday tē pəlay zek ahay. Aday ðukwen, tē pərahan azar anà cəved a tinen sə tətək sə pərahan azar à Mbərom ata lele kutok.

Nga sa 'am ahay

Anjahay à jiyjay a Mbərom inde (1.1 - 2.17)

Wan a Fakalaw ahay ta wan a Mbərom ahay (2.18 - 3.10)

Asan zek a Mbərom (3.11 - 4.21)

Adaf nga pə Yesu (5.1-21)

Yesu Almasihu do sə varan sifa anà do ahay

1 Mi vindek ikwen ayak pə Yesu Almasihu, 'Am a Mbərom, do sə varan sifa anà do ahay. Winen inde nà, kwa həna kabay daliyugo ðukwen mə ndakay a fan bay. Mə slənek 'am anahan awan, mə canak anan njək tē ide a manay, mə zəzurok anan lele, mə lamak anan tē alay a manay awan. ²Do sa var sifa ata a kay zek uho nà, mə canak anan. Anga nan kutok, manay apan mi ga side sə ðakak ikwen anan 'am sə sifa sa ndav bay ata awan. Sifa ata nà, abay winen pə cakay a Mbərom, Bəbay a nuko, əna həna sifa ata kà kak umo ahay zek. ³Way a manay sə canan tē ide a manay aday sə sləne tē sləmay a manay ataya nà, mi ðakak ikwen anan ayak à kwanay, anga aday kē jipen tē manay. Manay mə

japay aya tē Bəbay Mbərom aday tē Yesu Almasihu, wan anahan. ⁴Matanan, mə vindek ikwen ayak way anaya nà, anga aday ataslay mivél a manay à rah wa lele kutok.

Njahuko à ide jiyjay a Mbərom inde

⁵'Am a a manay sə sləne pə Yesu Almasihu wa ata nà, manay apan mi ðakak ikwen anan ayak həna: Mbərom nà, winen do sə ide jiyjay, ide zənzen sə awan inde pə cakay anahan kwa mən-jək ibay. ⁶Kak ða jak mənuko mə japay a tē Mbərom, aday hwiya mənuko à ide zənzen inde cəna, wita dē gəðak mungwalay, aday mənuko pə cəved sə ðidəm sabay re. ⁷Kak dē njahak à jiyjay a Mbərom inde adəka, kawa winen a sə njahay à ide jiyjay inde ata nà, ata mənuko mə japay a pə kərtek a tu do sə jiyjay azar aya awan. Aday ti mez a Yesu wan anahan, Mbərom i pəsek uko anan ines ahay fok, ði təra do cəncan aya awan.

⁸Kak ða jak mənuko mən-jəna ines nà, ata dē gəðak anan mungwalay à zek a mənuko ahay, aday ðidek inde à mənuko ibay. ⁹Əna, kak dē sənək pə ines a mənuko ahay aday dē yimak apan cəna, Mbərom i pəsek uko anan, i təra mənuko do cəncan aya awan, anga winen aday nà, do ðidek awan, hwiya a ga anan way anahan sa ja ataya fok. ¹⁰Kak ða jak ða gak ines bay cəna, ata dē tərək anan Mbərom do sə mungwalay awan. Aday ðukwen 'am anahan inde à mivél a mənuko ite sabay.

2 Dəna uno ahay, nə vindek ikwen ayak way anaya nà, anga aday kē gen ines sabay. Əna, kak aday dōwan a kə gak ines dəp nà, do a mənuko inde pə cakay a Bəbay a nuko Mbərom, i mak uko zek. Dōwan ata nà, Yesu Almasihu, winen a ga ines itəbay. ²Winen kə varək anan sifa anahan anga mənuko, anga aday Mbərom à pəsek uko anan ines a

nuko ahay. A var a sifa anahan aday nà, anga ines a mənuko ahay vərre bay, əna anga ines sə do ahay pə daliyugo fok.

Dəfen anan apan anà Mbərom

³Kak də dəfak anan apan anà 'am a Mbərom tə dīdem a nà, adəfan apan a mənuko ata i dəkay anan da san Mbərom zle acəkan. ⁴Kak dōwan kà jak «Na san Mbərom zle» aday a dəfan apan anà 'am a Mbərom a bay cəna, ata winen do sə mungwalay, dīdek inde à winen ibay. ⁵Aya əna, kak dōwan kə dəfak anan apan anà 'am a Mbərom nà, tə dīdem a nə asan zek anahan anga Mbərom ma rah a à mivél inde. Da san mənuko mə japay a tə Mbərom nà, natiya: ⁶Kak dōwan kà jak winen mə japay a tə Mbərom nà, azla anahan à təra nə kawa ana Yesu Almasihu a kutok.

⁷Car uno ahay, way a nen sə vindek ikwen ayak həna ata nà, way wiya pə kwanay bay. Adəka bay 'am məduwer a coy, kə slənen anan kwa həna kabay. Kə slənen anan 'am ata nà, kurre, à alay a kwanay sə təma 'am a Mbərom ata awan. ⁸Əna 'am a məduwer a nen sə vindek ikwen anan ayak ata nà, winen kawa 'am wiya awan. Kə tərak 'am dīdek a à anjahay a Yesu inde aday à anjahay a kwanay inde, anga idé zənzen winen apan i ndav, aday idé jiyjay guzgwez a kə dazlak anan sa dav uda coy.

⁹Dowan a kà jak winen i idé jiyjay a inde, aday cəkəbay hwiya a nan idé anà mərak ahay cəna, ata winen i idé zənzen a inde hwiya mba. ¹⁰Əna do sə pəlay mərak ahay nà, winen i idé jiyjay inde kutok, aday way sə zluwe anan à cəved wa dukwen, inde à winen ibay re. ¹¹Aday do sa nan idé à mərak ahay ite nà, winen i idé zənzen inde, winen apan i jəjay uda awan. A san i zla ahaw bay, anga idé zənzen kə hurfok anan.

Kə wihen ubor pə way sə daliyugo ahay bay

¹²Dəna uno ahay, ni vindek ikwen ayak həna,

bina Mbərom kə pəsek ikwen anan ines ahay anga sləmay a Yesu Almasihu.

¹³Məced' ahay, ni vindek ikwen ayak həna nà,

anga kwanay kə sənən dōwan a aday winen inde kwa pə dələn a wa ata awan.

Njavar ahay, ni vindek ikwen ayak həna nà,

anga kwanay nə kə mbisen pə Fakalaw.

¹⁴Dəna uno ahay, nə vindek ikwen ayak nà,

anga kə sənən ahay Mbərom, Bəbay a mənuko.

Məced' ahay, nə vindek ikwen ayak nà, anga kwanay kə sənən dōwan aday winen inde kwa pə dələn a wa ata awan.

Njavar ahay, nə vindek ikwen ayak nà, anga kwanay məgala aya awan, 'am a Mbərom inde à mivél a kwanay, aday kwanay kə mbisen ahay pə Fakalaw coy.

¹⁵Kə wihen ubor pə anjahay su do sə daliyugo ahay bay, aday pə way sə daliyugo aya bay re. Kak dōwan a kə wahak ubor pə way ataya nà, i pəlay Bəbay a nuko Mbərom sabay. ¹⁶Anga anjahay sə daliyugo aday nà, natiya: Do ahay ta ga nə way sə ubor si zek a tinen ahay. Tə canak anan à way cəna, a nan atan sa njad anan. Tə njadak anan coy dukwen, ti gan anan ti zek anà do a azar aya kutok. Way matana ataya nà, ta nay ahay à Bəbay a nuko Mbərom wa bay. Wita, way sə daliyugo ahay adəka kutok. ¹⁷Kə sənən apan zle, daliyugo nà, i ndav, pi zek tə way sə do ahay sa ga apan ubor ataya təkə fok. Əna do sa ga way sa zlan à nga à Mbərom nà, i njahay tə sifa a pa sə viyviya awan.

Bønen nga a kwanay pu do manide a Yesu ahay wa

¹⁸ Døna uno ahay, daliyugo nà, i ndav bəse coy! Kə slønen sa jəka do manide a Yesu inde i i nay ahay. Aday həna, do manide ahay bayak a tinen inde ta nak ahay coy. Anga nan, da san zle, daliyugo i ndav bəse kutok. ¹⁹ Do manide ataya nà, abay tinen inde à wulen a mənuko, əna tinen do a mənuko ahay tə didem aya bay. Anga nan, tə mbəsakak mənuko. Abay à ga nə tinen do a mənuko ahay tə didem aya nà, ti mbəsak mənuko bay. Ana tinen a sə mbəsak mənuko ata nà, a dakay anan abay tinen do a mənuko ahay bay wanahan.

²⁰ Kwanay acəka nà, Yesu Almasihu kə varak ikwen Apasay Cəncan awan. Aday həna, kwanay a fok kə sənən didem sə way ahay zle coy. ²¹ Nə vindek ikwen ayak həna nà, anga sa jəka kə sənən didem bay ata daw? A'ay, nə vindek ikwen ayak acəka nà, anga kə sənən didem zle coy ata awan. Aday kə sənən zle re, mungwalay nà, a nay à didem wa kula itəbay. ²² Do sə mungwalay aday nà, wayaw? Do sə mungwalay nà, dowan a sa jəka, Yesu nə winen Almasihu bay ata awan. Winen nà, do manide ana Yesu Almasihu. A ngam Bəbay Mbərom bay, aday a ngam Yesu wan anahan bay re. ²³ Kak dowan a kə ngəmak Yesu winen Wan a Mbərom bay nà, a san bay nà, zek a Bəbay Mbərom awan. Aday do sə təma Yesu winen Wan a Mbərom ite nà, a san nə zek a Bəbay Mbərom awan kutok.

²⁴ Kwanay nà, 'am a kwanay sə sløne kurre ataya nə, tē njahay à mivəl a kwanay inde. Kak 'am ataya inde à mivəl a kwanay inde cəna, kwanay dukwen mə japay aya tə Wan a Mbərom, aday tə Bəbay Mbərom a re. ²⁵ Aday dukwen, Yesu Almasihu a kə zlapak uko anan tə awan a inde. Way anahan a sə zlapak

uko anan ata nà, anjad sifa sa ndav bay ata awan.

²⁶ Nə vindek ikwen ayak way anaya nà, anga aday kə bønen nga a kwanay pu do sa njak kwanay ahay wa. ²⁷ Kwanay nà, Apasay a Yesu sə varak ikwen ata, inde à kwanay inde. Anga nan, ki gen anan may anà do hinen sə dakak ikwen anan awan sabay. Apasay Cəncan ata i dakak ikwen anan way ahay fok. Aday dukwen way anahan sə dakak ikwen anan ataya nà, didem aya awan, mungwalay uda ibay. Natiya awan, njihen kwanay mə japay aya tə Yesu Almasihu, kawa Apasay anahan sə dakak ikwen anan ata awan.

²⁸ Matanan, døna uno ahay, njihen kwanay mə japay aya tə Yesu Almasihu hwiya, anga aday, pə luvon anahan saa may ata nà, dī jəjar bay, waray i gak uko pa 'am anahan sabay re. ²⁹ Kə sənən apan zle, Yesu Almasihu nà, winen do didek awan. Matanan, kuwaya dowan a a ga nà, way didek a cəna, winen wan a Mbərom.

Wan a Mbərom ahay

3 Cen apan aday, Mbərom a pəlay mənuko tə mindel hus a sə ngamak uko wan anahan ahay. Anga nan, mənuko wan anahan ahay tə didek a acəkan! Do sə daliyugo ahay ta san mənuko bay. Ta san Bəbay Mbərom bay, aday ta mba apan sa san mənuko wan anahan ahay bay re. ² Car uno ahay, həna nà, mənuko wan a Mbərom ahay. Aday dī i təra azanan pa 'am kəkəmay nà, da san fan bay. Əna da san zle, Yesu kà sak a may cəna, dī təra kawa winen awan, anga dī i canan azanan njøk tə idē a mənuko nà, winen a uwek wanahan. ³ Dowan a nà, winen apan i dəfan idē anà amay a Yesu Almasihu cəna, i gan nga anà zek à cədan'a inde, anga Yesu winen do cəncan awan.

⁴Kuwaya dōwan a kà gak ines cəna, a vəze nə pə Mbərom, anga aga ines nà, avəze pə Mbərom awan. ⁵Əna kə sənen apan zle, Yesu kà nak sa naa pəse anan ines pə dō ahay wa. Aday winen a nà, ines inde apan kwa mənəcək itəbay. ⁶Anga nan kutok, dō mə japay a tə winen ataya nà, ti pərahan azar sa ga ines sabay. Aday dō sə pərahan azar sa ga ines cəna, kula kə canak anan itəbay, kə sənək anan itəbay re.

⁷Dəna uno ahay, bənen nga a kwanay pu dō saa njak kwanay ahay wa. Do sa ta ga way dīdek aya nà, winen dō dīdek awan, kawa Yesu winen dō dīdek a ata awan. ⁸Aday dō sa ta ga ines ahay nà, winen dō ana Fakalaw, anga kwa pa sə adazlan ana daliyugo wa nà, Fakalaw winen dō sa ga ines way anahan. Anga nan kutok, Yesu a nay ahay nà, sa naa lize anan wa mer su way ana Fakalaw ataya awan. ⁹Matanan, kuwaya dōwan a winen wan a Mbərom cəna, i pərahan azar sa ga ines sabay, anga 'am a Mbərom sa var ata nà, winen mə njahay a à mivəl anahan inde kawa zahav. I mba apan sa ga ines sabay, anga winen nà, kə tərək wan a Mbərom. ¹⁰Natiya awan, dī mba apan sə gəzlan alay pi zek wa anà wan a Mbərom ahay tə ana Fakalaw ahay nə kəkəməw? Do sa ga way dīdek a bay nà, winen wan a Mbərom bay. Aday dō sə pəlay mərək ahay bay dūkwən, winen wan a Mbərom bay re.

Asan zek su dō a Yesu ahay

¹¹Matanan, 'am a kwanay a sə sləne kurre ata nà, həna: Sənen zek ahay. ¹²Kə sənen apan zle, Kaynu kə vədək anan mərək anahan Abel bəskol. ^{¶¶}A vad anan nà, anga mer su way ana Abel nə lele, aday mbala anahan a bugol nə lelibay ata awan. Matanan, dē təra kawa Kaynu bay. Winen nə dō ana Fakalaw.

¹³Mərək uno ahay, dō sə daliyugo ahay tinen apan ti nak ikwən idē nà, à gak ikwən masuwayan bay. ¹⁴Ana mənuko sə pəlay mərək ahay ata nà, a dəkay anan, də takasak ahay à amac wa, da zlak à sifa inde. Əna dō sə pəlay mərək ahay itəbay ata nà, winen kə mbədfəkek ayak à amac inde vədfəkka hwiya. ¹⁵Do sa nan idē anà mərək ahay nà, winen dō sa vad nga su dō re. Aday kə sənen apan zle, dō sa vad nga su dō nà, sifa sa ndav bay ata inde à winen ibay. ¹⁶Asan zek nà, awan a maw? Way ata, dā san a zle, bina Yesu kə varak anan sifa anahan anga mənuko. Matanan, mənuko dūkwən, varuko anan sifa a mənuko ahay anga mərək ahay ite re. ¹⁷Izəne dō inde à wulen a kwanay winen zliile awan. Hinahibay kə canak anan anà mərək anahan à dəcə inde, aday kə mak anan zek bay nà, ata asan zek a Mbərom inde à mivəl anahan acəkan dāv? ¹⁸Dəna uno ahay, dē pəlay dō ahay ta 'am vərre bay. Əna kuko atan anan asan zek a mənuko anà dō ahay ta sa man atan zek tə dīdek awan.

¹⁹Kak dā gak matanan nà, dī san mənuko nə dō sə dīdem ahay. Ata dī mba apan sə tavay pa 'am ana Mbərom, ajəjar inde sabay. ²⁰Kwa abay à ga nà, mivəl a mənuko winen apan i mak uko anan mungok təkede nà, dā san zle, Mbərom nə winen məduwen awan, a zalay mivəl a mənuko ahay. Aday a san way a mənuko sa ga ahay zle fok. ²¹Car uno ahay, kak mivəl a mənuko kə mak uko anan mungok pə awan ibay nà, ata dī mba apan sə tavan pa 'am à Mbərom, ajəjar inde sabay. ²²Aday way a mənuko saa cəcə panan ataya fok, i varak uko anan, anga mənuko apan dī dəfan apan anà 'am anahan ahay ta sa ga nə way sa zlan à nga anà winen ahay kutok. ²³Ihe, 'am a Mbərom sa jak uko ata nà, həna:

^{¶¶}3:12 Ca pə Laataanooji 4.8.

Dəfuko nga pə sləmay a Yesu Almasihu wan anahan, aday sənuko zek à wulen a mənuko ahay inde lele, kawa anahan sa jak uko ata awan. ²⁴Aday dōwan a kə dəfak anan apan anà 'am a Mbərom ma ja ataya nà, winen kə japak tə Mbərom, aday Mbərom kə japak tə winen kutok re. Aday dī san Mbərom kə japak tə mənuko nà, anga Apasay anahan a sə varak uko ata awan.

Agəzla anan dō a Yesu ahay pi zek wa tə ana Fakalaw ahay

4 Car uno ahay, kà sa dəfen nga pa 'am su dō sa jəka: «Manay nà, Apasay a Mbərom inde à mivəl a manay ahay» ataya fok bay. Əna, bənen nga a kwanay pə tinen wa adəka bugol nə lele. Cen patan wa mazan aday. Kak Apasay a Mbərom inde à mivəl a tinen ahay acəkan, kabay awan inde à mivəl a tinen ahay ibay cəna, sənən atan aday. Na ja matanan ata nà, anga dō maja'am mungwalay aya inde həna bayak a kwa aha fok. ²Natiya, həna ki sənən atan dō sa jəka Apasay a Mbərom inde à mivəl a tinen ataya nə kəkəməw? Ki sənən atan aday nà, pa 'am a tinen aya wa. Dōwan a kə jak, Yesu Almasihu a dazay ahay à mburom wa, kə tərak dō tə sluwed si zek a nà, ata winen Apasay a Mbərom inde à mivəl anahan acəkan. ³Əna dō sa ngam sa ja matana itəbay ataya nà, Apasay a Mbərom inde à mivəl a tinen itəbay. Aday tinen nà, apasay ana dō manidə a Yesu inde à mivəl a tinen ahay. Kwanay nà, kə sənən pa 'am ata zle coy. Dō manidə a Yesu ata, i nay ahay mba, əna həna ata dukwen, winen inde pə daliyugo coy.

⁴Dəna uno ahay, kwanay nà, wan a Mbərom ahay, aday kə pəken atan waray i idə anà dō maja'am mungwalay ataya awan. Kə pəken atan waray i idə inde nà, anga Apasay a Mbərom a à mivəl a kwanay inde ata, a zalan atan məgala

à nga wa anà apasay ana dō manidə winen pə daliyugo həna ata awan. ⁵Dō maja'am mungwalay ataya nà, tinen dō sə daliyugo ahay. Ta ja nà, 'am su dō sə daliyugo ahay, aday dō sə daliyugo ahay tinen apan ti slənən atan anan 'am a tinen ahay lele. ⁶Mənuko bugol nà, wan a Mbərom ahay. Aday dō sa san Mbərom nà, a pak sləmay pa 'am a mənuko. Əna dō sa san Mbərom bay ahay nà, ti slənək uko anan 'am a mənuko ahay itəbay. Matana awan, dī mba apan sə gazlan alay pi zek wa anà Apasay a Mbərom, tə apasay ana Fakalaw a kutok.

Asan zek a Mbərom

⁷Car uno ahay, pəluko zek ahay lele, anga asan zek a aday nà, way a Mbərom. Dōwan a kə pəlak dō nà, winen wan a Mbərom, aday a san Mbərom zle re. ⁸Dōwan a aday a pəlay dō itəbay ata nà, winen a san Mbərom bay. Anga Mbərom nà, winen asan zek. ⁹Winen a a kak uko anan ahay asan zek anahan a aday nà, kəkəməw? A kak uko anan ahay nà, natiya: A slənay anan ahay Wan anahan mənduwəl a pə daliyugo, anga aday dā njad anan sifa ta Wan ata awan. ¹⁰Asan zek a nà, awan a maw? Asan zek a nà: Mənuko dā lah sə pəlay Mbərom pa 'am bay, əna Mbərom a lah sə pəlay mənuko bugol. A slənay anan ahay Wan anahan, aday Wan ata kə varak anan sifa anahan anga sə pəsek uko anan ines a mənuko ahay.

¹¹Car uno ahay, Mbərom kə pəlak nuko. Matana nà, mənuko dukwen pəluko zek ahay lele ite. ¹²Mbərom a nà, kula dōwan kə canak anan bay. Əna kak də pəlak zek ahay nà, wita a dəkay anan nə Mbərom winen inde à mivəl a mənuko ahay inde. Ata, asan zek ana Mbərom a à mivəl a mənuko inde ata, kə gak mer su way kawa sa zlan à nga anà Mbərom awan.

¹³ Mbërom kè varak uko ahay Apasay anahan. Anga nan hëna ða san zle, winen kè japak tã mënuko, aday mënuko ðukwen ðã japak tã winen ite re. ¹⁴ Bëbay a nuko Mbërom kè slënak anan ahay wan anahan pë daliyugo, sa naa tam anan ðo ahay. Manay nã, mã canak anan, aday ma jak ikwen anan ayak hëna tã ðiðem a nã, 'am ata awan. ¹⁵ Dowan a kã jak Yesu nã, Wan a Mbërom acëkan nã, ata Mbërom kè japak tã winen aday winen ðukwen kè japak tã Mbërom a ite re. ¹⁶ Manay ma san zle, Mbërom nã, asan zek. Më ðëfak nga pë asan zek anahan ata awan.

Natiya, asan zek nã, way a Mbërom. Do sa san ðo nã, winen kè japak tã Mbërom, aday Mbërom kè japak tã winen a ite re. ¹⁷ Kak asan zek a Mbërom a à mënuko inde ata, kã gak mer su way tã ðiðem a nã, ata pë luvon anahan saa gak uko sariya ata nã ði jëjar sabay. Di jëjar sabay ata nã, angamaw? Anga anjahay a mënuko hëna pë daliyugo ata nã, winen kawa anjahay ana Yesu Almasihu awan. ¹⁸ Kak asan zek a Mbërom winen à mivël a mënuko inde nã, ajëjar i njad uda man sabay. Anga kak asan zek a à mivël a mënuko inde ata kã gak mer su way tã ðiðem a nã, i rëzlay anan ahay ajëjar à mivël wa. Bina, way sã jëjar anan ðo nã, sariya a Mbërom. Natiya kutok, ðo kã sak a jëjar nã, ata anga asan zek a Mbërom a à winen inde ata ðukwen, kè ndëvak anan mer su way anahan fan bay.

¹⁹ Mënuko ðã pëlay ðo nã, anga Mbërom a kè lahak sã pëlay mënuko pa 'am aday. ²⁰ Dowan a kã jak: «Në pëlay Mbërom» aday cëkëbay winen apan i nan iðe anã mërak ahay nã, ata a gad mungwalay. Anga, a canan anã mërak anahan zle, Mbërom nã, kula kè canak anan itëbay. Kè pëlak a mërak anahan a aday a canan zle ata bay nã, i jëka a pëlay Mbërom nã këkëmaw? ²¹ Aday

asa, Yesu a jak uko nã: Dowan a kè pëlak Mbërom nã, tãktek i pëlay mërak ahay re.

Adaf nga pë Yesu Almasihu, Wan a Mbërom

5 Kuwaya kè ðëfak nga pë Yesu, winen Almasihu nã, ðowan ata kè tërak wan ana Mbërom coy. Dowan a kè pëlak anan Bëbay Mbërom nã, i pëlay anan wan anahan ahay re. ² Di san sa jëka, ðã pëlay wan ana Mbërom ahay nã këkëmaw? Di san anan ta sã pëlay Mbërom, aday ta sã ðëfan apan anã 'am anahan ahay. ³ Apëlay Mbërom a aday nã, adëfan apan anã 'am anahan aya awan. Adëfan apan anã 'am anahan aya ðukwen, a da 'am bay, ⁴ anga ðo kè tërak wan a Mbërom nã, mëgala anahan inde sã mbasay pë way sã daliyugo ahay. Di mba apan sã mbasay pë way sã daliyugo aya nã, anga ðã ðëfak nga pë Yesu Almasihu ata awan. ⁵ Saa mba apan sã mbasay pë way sã daliyugo a aday nã wayaw? Saa mba apan kërtek nã, si ðo sa ðaf nga pë Yesu aday kè sënak anan winen nã Wan a Mbërom a re ata awan.

Way ahay sã ðakay anan Yesu nã Wan a Mbërom ata awan

⁶ Yesu Almasihu a nay nã, tã a'am sã baptisma anahan, aday tã mez sã amac anahan. A nay tã a'am sã baptisma cëna coy bay, ëna tã a'am sã baptisma anahan aday tã mez sã amac anahan re. Aday sã side ðiðek sã way ataya nã, Apasay a Mbërom awan, anga Apasay ata nã, a ðakay anan nã ðiðek sã way ahay. ⁷ Way ahay inde hëna maakan nã, tã ðakay anan nã, Yesu, winen Wan a Mbërom. ⁸ Way a maakan ataya nã hëna: Apasay a Mbërom, a'am, aday mez. Aday ðukwen, maakan a tinen a fok, 'am a tinen a nã kërtek. ⁹ Do ahay ta gak uko side ðukwen nã, ðã ðaf apan nga re. Aday side a Mbërom sa ga nã, a zalay

sə do ahay adəka bugol bidaw? Aday sa ga side pə Wan anahan nà, zek a Mbərom awan. ¹⁰Dowan kə dəfak nga pa Wan a Mbərom nà, kə təmahak side a Mbərom à mivél anahan inde. Dowan a kə təmahak side a Mbərom bay cəna, ata pə winen nà, Mbərom nə do sə mung-walay, anga dōwan ata kə təmahak side a Mbərom sa ga pə Wan anahan ata bay. ¹¹Side ata nà, həna: Mbərom kə varak uko sifa sa ndav bay ata tə alay a wan anahan. ¹²Dowan kə təmahak Wan a Mbərom nà, kə njadək sifa ata awan. Aday dōwan a kə təmahak anan bay ite nà, kə njadək sifa ata bay.

Sifa sa ndav bay ata awan

¹³Nə vindek ikwen ayak 'am a anan nà, anà kwanay do sa dəf nga pa Wan a Mbərom ataya awan. Nə vindek ikwen ayak, anga aday kə sənən tə didek a nà, kwanay kə njiden sifa sa ndav bay ata coy. ¹⁴Di ga amboh pa 'am a Mbərom nà, də jəjar bay, anga də san zle, kak də cəcihen way pə Mbərom wa kawa sa zlan à nga à winen a nà, i slənek uko anan. ¹⁵Aday kak də san apan zle, way a mənuko sə cəce panan ataya, i slənek uko anan nà, də san zle, i varak uko anan way a nuko sə cəce panan ataya fok acəkan.

¹⁶Kak dōwan a kə canak anan anà mərək anahan inde winen apan i ga ines,

aday ines ata i zla anan à amac inde bay nà, à ga amboh anga winen. Ata Mbərom i varan sifa anà mərək anahan ata kuto. I ga amboh nà, anga ines a aday i zla anan do ahay à amac inde bay ata dəkdek. Na ja matana ata nà, anga ines hinen inde nə a zla anan do ahay à amac inde. Əna na jak gen amboh anga ines ata bay. ¹⁷Asəder a wura fok cəna, ines. Əna ines ahay fok nà, ta zla anan do à amac inde bay.

¹⁸Da san apan zle, do kə tərək wan ana Mbərom nà, i pərahan azar sa ga ines ahay sabay, anga Yesu, Wan a Mbərom, winen apan i ba anan. Natiya Fakalaw dukwen i mba apan sə fakan alay sabay re.

¹⁹Da san apan zle hwiya, mənuko nà, wan a Mbərom ahay, aday do sə daliyugo ahay fok nà, tinen à alay ana Fakalaw inde mba. ²⁰Da san apan zle hwiya re, Wan a Mbərom kə nak ahay, kə varak uko məgala sa san anan Mbərom, winen do didek awan. Natiya, Mbərom nà, do didek awan, də tərək do anahan ahay bina də japak tə Wan anahan Yesu Almasihu. Yesu nà, winen nə Mbərom a didek awan, winen do sa var sifa sa ndav bay ata re.

²¹Dəna uno ahay, bənen nga a kwanay pə pəra ahay wa.

Derewel ana

Yuhana

sə vinde mə slala cew awan

Ađakay way pə deftere a anan

Yuhana a vinden ayak đerewel a anan nà, anà dō a Yesu ahay à egliz a inde. A varan atan mēgala sə pəlay zek ahay à wulen a tinen inde, aday a đakan atan anan dō sə mungwalay ahay tinen inde à wulen a tinen.

Nga sa 'am ahay

Aja 'am (1-3)

Ađəfan apan anà đidek (4-13)

Yuhana a jan 'am anà dō sə egliz ahay

1 Nen Yuhana dō maced awan, nə vindek ayak anakiken, uwar a Mbərom sə walay anan ata, aday anà gwaslay anak a nen sə pəlay atan tē đidek a ataya re. Sə pəlay kwanay nə nen đəkdək bay, əna dō sa san đidek a Mbərom ahay fok, tē pəlay kwanay re. ²Nə pəlay kwanay aday nà, anga đidek ata winen à mivəl a nuko inde həna, aday i njahay uda sə coy.

³Bəbay a nuko Mbərom tē Yesu Almasihu, wan anahan, tā gak uko sumor a tinen, đā gan atan i zek wa lele, tē varak uko anjahay zay. Way ataya ti tərak uko anà mənuko dō sə pərahan azar anà đidek a Mbərom, tē asan zek anahan ata awan.

Sənen zek ahay lele

⁴Nə taslak mivəl bayak a tē mindel, anga nə slənek sa jəka gwaslay anak ahay inde əngal nə tē pərahan azar anà đidek a Mbərom, kawa ana Mbərom sa jak uko ata awan. ⁵Matanan kutok mazar uno, way a nen sə vindek ayak

həna ata nà, way wiya pə iken bay. Kə slənek anan kwa həna kabay. Na ja nà, 'am kərtek a hwiya: Sənuke zek ahay. ⁶Da gak matanan cəna, a nan sa ja nə dē đəfak anan apan anà 'am a Mbərom a mə baslay ataya kutok, anga Mbərom a ja nà: «Sənen zek ahay lele.» Wita nə 'am a kwanay sə sləne kurre ata awan.

Do sə tətək anan way mungwalay aya awan

⁷Na ja matanan ata nà, anga dō sə mungwalay ahay inde həna pə daliyugo bayak awan. Tinen tē ngəmak 'am a sa jəka Yesu Almasihu nà, kē tərak dō zənzen a acəkan ata itəbay. Do matanan ataya nà, tinen dō sə mungwalay ahay, aday dō manide ana Yesu ahay kutok. ⁸Anga nan kutok, na wa, gen anan nga anà zek lele. Bina ki sa lizen anan magwagway si mer su way a manay à wulen a kwanay ata awan. Abay ki ben sə tēma nə magwagway a kwanay ahay ite asanaw?

⁹Sənen anan aday nà, kak dōwan a kē pərahak anan azar anà atətək way ana Almasihu sə tətəkak uko anan ata bay, aday kē zluwek pə cəved anahan wa nà, winen kē japak tē Mbərom a bay. Əna dō aday winen nə pac pac a pərahan azar anà cəved sə atətək way ana Almasihu nà, winen kē japak tē Mbərom aday tē wan anahan Yesu Almasihu a re.

¹⁰Dōwan a kà sak a zlak ayak àga kwanay aday a đakak ikwen anan nə atətək way mbala Almasihu bay cəna, kē tēmihen anan àga kwanay bay. Kā sa viren anan alay anga sa jan 'am a bay jiga awan. ¹¹Anga dōwan a kà sak a jan 'am cəna, ata tē japak tē winen à huwan anahan a sa ga ata inde re.

Andav sa 'am ahay

¹²Way ahay inde bayak a uno sa jak ikwen ayak. Əna u no sə vinde anan avavinde à đerewel inde bay. U no ađəka

həna nə, sa zlak ayak àga kwanay awan.
Ata dī ja anan 'am ata ì idé inde ì idé
inde, aday ata ataslay mivel a mənuko
ahay tâ rah wa lele.

¹³Do sə egliz a Mbərom sə walay anan
à man a anan anaya ta jak anak ayak 'am.

*Derewel ana***Yuhana***sə vinde mə slala maakan awan***Ađakay way pə deftere a anan**

Yuhana a vinde đerewel a anan nà, anà car anahan inde tə ngaman Gayus, winen dō sə lavan nga anà egliz. A vin-den ayak nà, anga đowan a inde tə ngaman Diyotrefes, winen apan i gəzla dō ahay pi zek wa à egliz inde.

Nga sa 'am ahay

Aja 'am (1-2)

Atə Diyotrefes tə Demetriyus (3-15)

Yuhana a jan 'am anà Gayus

1 Nen Yuhana dō məced awan, nə vin-dek ayak anakiken Gayus, iken car uno, nen sə pəlay tə đidek ata awan.

²Car uno, na ga amboh nà, way ahay fok tâ zlak lele aday kə njahay iken gədan a hwiya, kawa mivel anak pa 'am a Mbərom nə zay ata awan.

Yuhana a həran nga anà Gayus

³Nə taslak mivel tə iken bayan a anga mərak ahay ta taa nay, tu jo nà, 'am anak awan. Tu jo nà, kə rəzlek anan ahay à nga wa lele sə tavay pə đidek wanahan. Aday həna đukwen iken apan ki rəzlen à nga wa hwiya matana re. ⁴Nə slənek gwaslay uno ahay tinen mə tavay aya à cəved sə đidek inde cəna, a tuslo anan mivel, abay awan a saa tuslo anan mivel sə zalay way ata nà, inde sabay.

⁵Car uno, iken kə rəzlen à nga wa anà 'am sa man zek anà mərak ahay lele tə mindel. Kwa à ga nà, ka san mərak ataya bay đukwen, ka man atan zek re. ⁶Do a iken sa man atan zek ataya ta nay ike à man a anan, tə təkerek 'am sə asan zek anak ata anà mərak ahay à man a ana

awan. Həna ata đukwen, man atan zek tə dala sə cəved, kawa sa zlan à nga a Mbərom. ⁷Tə slabak agay wa nà, anga mer su way ana Yesu Almasihu. Ta zla nə mənəna sə təma way pu dō sə pəra ahay wa. ⁸Anga nan kutok, mənuko dō ana Yesu Almasihu aya nà, təmahuko anan dō matana ataya nə lele. Ata kutok i təra đa ga mer su way pə kərtek a tə tinen anga đidek a Mbərom.

Atə Diyotrefes tə Demetriyus

⁹Nə vindek anan ayak đerewel anà dō a Yesu ahay àga iken ata hinen inde, əna Diyotrefes, dō sə pəlay cəved sə təra dō məduwen ata, winen a nan sə sləne 'am uno itəbay. ¹⁰Anga nan, na sak a zlak ayak nà, ni đakay anan way anahan a sa ga lelibay ataya fok, kawa anahan a sa gad upo mungwalay ataya awan nà, na. Way ata ađəka cəna coy bay, a ngam sə təma mərak ahay àga winen itəbay re. Aday winen apan i gafan 'am anà dō aday tinen ta ga lele sə təma mərak ahay àga tinen ataya asa. Aday a razl atan à wulen sə dō ahay wa.

¹¹Car uno, kə pərahan azar anà azla su dō huwan aya ata bay, əna pərahan azar həna ađəka nà, anà azla su dō lele aya awan, anga dō sa ga way lele aya nə tinen wan a Mbərom ahay. Aday dō sa taa ga nə way sə huwan ahay ite đukwen, tinen tə sənək Mbərom bay.

¹²Demetriyus ite nà, kuwaya a həran nga. Azla anahan đidek ata đukwen a həran nga re. Manay đukwen, mə həran nga nə matana awan. Aday ka san zle, ma ja nà, 'am đidek aya awan.

Andav sa 'am ahay

¹³Way ahay inde bayak a u no sa jak ikwen ayak. Əna u no sə vinde anan avavinde à đerewel inde bay. ¹⁴U no ađəka nà, nə canak həna bəse. Kak i ga zek nà, ata đi ja anan 'am ata i ide inde i ide inde kutok.

¹⁵Zay a Mbərom â tərak. Car anak a sa lele fok. Jan 'am anà car a mənuko ahay
man a anan ataya ta jak anak ayak 'am fok kərtek tə kərtek.

Derewel ana

Yuda

sə vinde ata awan

Adakay way pə deftere a anan

Yuda a vinde derewel a anan nà, anga dō sə tətak way mungwalay aya tinen inde à wulen ana dō a Yesu ahay. Miter a mungwalay ataya ta ja nà, dō zənzən a i mba apan sa ga ines kawa sa nan, anga Mbərom i pəsen anan. Yuda a dakan atan anan ayak wurwer sə tavan anà dō sə mungwalay ataya awan.

Nga sa 'am ahay

Aja 'am (1-2)

Wurwer sə tavan anà dō sə mungwalay ahay (3-25)

Aja 'am

1 Sə vindek ikwen ayak derewel a anan nà, nen Yuda. Nen dō si mer su way ana Yesu Almasihu, aday nen mərak ana Yakuba re. Nə vindek ikwen ayak nà, anà kwanay dō a Mbərom sə ngamay ataya awan. Aday dukwen Mbərom, Bəbay a nuko, a pəlay kwanay, winen apan i ba kwanay anga Yesu Almasihu. ²Mbərom â zəga anan sa gak ikwen sumor, sə varak ikwen zay anahan aday â zəgahak ikwen anan asan zek anahan re.

Sariya pu dō sə tətakan anan 'am sə mungwalay anà dō ahay

³Mərak uno ahay, abay na gak anan may sə vindek ikwen ayak pa 'am sə sifa a mənuko sa njad ata nà, kwa həna kabay. Əna bəlaray kə njahak upo həna sə vindek ikwen ayak tə guzlgozl a ku-

tok. Anga u no sə varak ikwen ayak məgala sə rəzlen à nga wa anà way a mənuko sa daf apan nga ata awan. Way a mənuko sa daf apan nga ata nà, ba Mbərom kə varak anan anan anà dō anahan ahay sə coy.

⁴Nə vindek ikwen ayak tə guzlgozl ata nà, anga dō sa san Mbərom bay ahay tə ləlakak ayak zek à wulen a kwanay inde. Tinen apan ti nes anan 'am sə sumor a Mbərom sa ga anga dō ahay ata awan. Ta jan anà dō ahay nà, Mbərom kə varak uko cəved sa ga ines kawa ana mənuko sa gan may. Aday dō ataya dukwen, tə mbəsakak sə bənan à 'am wa anà Yesu Almasihu, winen kərtek Bahay a mənuko ata re. Deftere a Mbərom kà jak pə sariya a tinen a kwakwa coy.

⁵Natiya kutok, u no bayiken pə way aya həna nen apan ni mak ikwen anan ayak à sləmay inde ata aday. Kwakwa ata nà, ba Mbərom kə təmək anan ahay dō sə Isəra'ila ahay à Misra wa bidaw? Əna pə dəba anahan a wa dukwen, Mbərom a kə lizek anan azar su dō a tinen aya awan, anga tə təmahak 'am anahan sabay.^{§§} ⁶Ənga, bayiken pə maslay a Mbərom ahay aday re. Azar a tinen aya tə jənan pa 'am à Mbərom, tə dafak anan apan anà Mbərom sabay. Aday maslay a Mbərom ataya, tə mbəsakak ayak man sə njahay a tinen lele ata awan. Natiya awan, Mbərom kə dərzlak atan mə jaway aya i ide zənzən a inde. Aday tinen apan ti ba luvon a Mbərom saa gan atan sariya pə luvon ana daliyugo saa ndav ata awan. ⁷Asa, bayiken pə ləbara sə Sodoma tə Gomora aday tə wulen su doh a sa mban atan ataya awan aday.* Do sə wulen su doh ataya ta ga nə way lelibay aya kawa maslay a Mbərom ataya re. Tinen aday nà, tə nahay nə tə dō ahay so, aday

§§1:5 Ca pə Limle 14.

*1:7 Ca pə Laataanooji 19.1-26.

kawa do zænzen aya sabay re. Anga nan, Mbërom kè lizek atan tē uko. Natiya, à alay a daliyugo i ndav nà, i tēra matanan re. Mbërom i gan sariya anà do ahay tē uko sē mbacay itabay ata awan.

⁸Matana awan, do sē ləlakak ayak zek à wulen a kwanay inde ataya, ta ga dukwen way lelibay aya kawa su do ataya re. Cœn sē zūbay lelibay aya winen apan i zəban atan. Anga nan, ta ga nà, way sē ubor si zek a tinen ahay. Tē kədey anan mēgala a Mbërom, aday tinen apan ti gənahān anà maslay a Mbërom ahay re. ⁹Minje nà, do sē lavan nga anà maslay a Mbërom ahay inde tē ngaman Mikayel, winen dukwen kà gak kawa ana tinen ata bay re asanaw? Kwakwa ata nà, tē tēre tē Fakalaw pē mēsinde a Musa, saa gəba anan nē wayaw ata awan. [†]Aya əna, Mikayel kē ngəmak sē gənahān anga sa gan sariya anà Fakalaw bay re. A jan adəka nà: «Mbërom à gak sariya anahān!» cəna coy. ¹⁰Aka aday do a ataya ta ma nga adəka nē sē gənahān anà way a aday tinen a ta san bay ataya awan. Tinen nà, kawa way sē kibe ahay ta san awan bay. Ta ga nà, way sa zlan à nga anà sluwed si zek a tinen ahay vərre. Way ataya ti man atan zek nà, sē lize atan sē coy awan.

¹¹Wawayah! Alize wura a tinen ata anaw? Wuna wuna! Ta mba apan sa ba anan nga a tinen pē ines ahay wa bay, kawa Kaynu ata re. [‡]Tē njəkak anan do ahay sa ga ines aday sa njad anan dala, kawa Balama sa ga kwakwa ata asa. ^{††}Tē kədey anan mēgala su do, kawa ana Kore, winen sē kədey anan mēgala ana Musa ata awan. [§]Anga nan, ti lize fok, kawa Kore ata re.

¹²À alay a ki pen way pē tuwez nà, tinen à wulen a kwanay inde nē, kawa way mənjadak aya awan. Tinen a aday nà, do sē kutov ahay, əna a gan atan waray bay. Tē bayak nà, si pē kutov a tinen a dəkdek. Tinen kawa matapasl sē iven, mburom a zəbay vegege, əna mad a tan 'am sawayah, aday iven a ga sabay ata awan. Ta ga minje tē dədazl si sé sē wahay wan bay ata awan. Asa ta ga minje tē dədazl si sé, mad sē ndaha anan pəreh, aday a kuray sokok sē coy ata awan. ¹³Tinen kawa zəlaka sē dēlos anan a'am sē zlinder ata awan. Mer su way a tinen dukwen kawa məsugurndolon sē a'am sē mbəsak mədərosəsan pə 'am mēgugujuje ata re. Asa, ta ga minje tē mawuzlawazl ma mac aya aday sē gucey ahay à mēndak ataya awan. Natiya tē mbəsakak ayak man a Mbërom sē varan atan ata awan. Mbërom a dukwen kē lavak atan anan zek anà do ataya, i ide zænzen a inde sē njahay uda sē coy awan.

¹⁴Kē njahak həna bayak a dukwen, Anuhu, mēgije ana Adama mē slala cuwbe awan, a dəkay anan sariya ana do ataya awan, a wa: «Kagasl, Mbërom Fetek winen apan i nay ahay tē maslay anahan ahay dəfasasa, tē baslay zek bay. ¹⁵Ti nay ahay saa gan sariya anà do sē daliyugo ahay fok. Ata, Mbërom i ban anan do sa nan ide ahay fok à sariya ata inde. I ban atan nà, anga mer su way a tinen sa ga aday sa nan anan ide anà Mbërom ata awan, aday anga 'am a tinen sa ja apan lelibay ataya re.» ¹⁶Do ataya nà, tē njahay nē sē gungwaz awan hway apan. Tinen apan ti yam pi zek, aday tē pərahan azar anà ubor si zek a tinen ahay hwiya re. Tinen apan ti həran nga

[†]1:9 Yuda a ja nà, pē ləbara aday winen à Deftere inde bay.

[‡]1:11 Ca pē Laataanooji 4.1-16.

^{††}1:11 Ca pē Limle 31.16.

[§]1:11 Ca pē Limle 16.1-35.

ì zek re. Tinen apan ti ran mindel anà ðo ahay ta sə varan atan zlangar aday sa njad patan wa way.

**Yuda a varan mægala anà
ðo sə bayak nga ahay**

¹⁷Mərak uno ahay, kwanay a adəka nà, bayiken pa 'am ana ðo maslan ana Yesu Almasihu, Bahay a mənuko ataya, tinen sa jak ikwen kurre, pə way sa naa təra ataya aday. ¹⁸Ta taa ja nà: «Zukwa daliyugo i sa ndav nà, ðo ahay inde ti nay ahay sə təra kwanay à məndak. Tinen aday nà, ta san Mbərom bay, aday tə pərahan azar nà, anà way sə ubor si zek a tinen ahay dəkdek.» ¹⁹Matanan, sə gəzla anan ðo ahay pi zek wa tə mawrasan dukwen, tinen awan. Abayak nga a tinen aya nə pə way sə daliyugo ahay, anga Apasay a Mbərom dukwen inde à mivəl a tinen ibay re.

²⁰Mərak uno ahay, kwanay nà, viren anan mægala ì zek ahay sə jəra anan adaf nga a kwanay pə way sa nay ahay à Mbərom wa ataya awan. Gen amboh nə tə mægala sə Apasay Cəncan awan. ²¹Mbərom a pəlay kwanay. Anga nan, ka si zlen dəren pə asan zek anahan wa ta sa ga way lelibay aya bay. Dəfen anan ide anà luvon a Yesu Almasihu, Bahay

a mənuko, saa gak ikwen sumor ta sə varak ikwen sifa sa ndav bay ata awan. ²²Do sa zla zazan zazan à adaf nga a tinen ahay inde pə Mbərom ata nà, tã gak ikwen ì zek wa ite. ²³Bayiken patan sə təmay atan ahay à sariya saa zla atan ù uko inde ata wa. Do azar aya dukwen tã gak ikwen ì zek wa ite re. Əna gan anan nga ì zek a kwanay ahay lele, anga aday ines a tinen aya à saa zəvak ikwen à kwanay a bay.

Həruko anan nga à Mbərom

²⁴Həruko anan nga à Mbərom. Winen i mba apan sa ba kwanay aday kə slihen à cəved anahan wa bay. Winen i mba apan sə banay anan ines a kwanay ahay lele cədan'a. Natiya nə ki tiven pa 'am sə mazlaḅ anahan tə ataslay mivəl awan. ²⁵Həruko anan nga, anga winen Mbərom kərtek coy. Sa tam mənuko tə alay ana Yesu Almasihu, Bahay a mənuko dukwen, winen awan. Do ahay fok tə həran nga lele. Tã san a nà, winen ðo sə mazlaḅ, winen Ba Mægala. Tã san gədan anahan re, aday tã san dukwen winen Bahay Məduwen awan. Â təra matanan, kwa pa sə dazlan ana daliyugo, kwa həna, aday kwa azanan pa 'am re. Amen!

Cœn sə zufay ana Yuhana

Ađakay way pə deftere a anan

Sə vinde anan deftere a anan nà, Yuhana dō maslan a Yesu ata awan. A vinde anan nà, à alay a dō a Yesu ahay tinen à dæce inde anga dō ahay tinen apan ti ga atan alay ata awan. Yuhana a vinde nà, way anahan sə canan Mbərom a kan anan à cœn sə zufay inde ataya awan. Deftere a anan a đakay anan nà, way saa tæra à alay a daliyugo i saa ndav ataya awan. À andav inde nà, Yesu kə mbasak pə Fakalaw, aday kə ndakak daliyugo wiya awan, bagəbaga mburom wiya re, aday Mbərom i njahay uda tu dō anahan ahay pa sə viyviya awan.

Nga sa 'am ahay

Adazlan anahan awan (1.1-8)

Ađakay way anga egliz ahay cuwbe ataya awan (1.9 - 3.22)

Atə Mbərom ta wan sə təman (4.1 - 5.14)

Ti kwahak anan mətətək ahay cuwbe (6.1 - 8.5)

Ti fa məzləzlilen ahay cuwbe (8.6 - 11.19)

Do manidə a Mbərom ahay (12.1 - 13.18)

Sariya a Mbərom (14.1 - 16.21)

Mbərom a mbasay pu dō manidə anahan ahay (17.1 - 20.15)

Mbərom a ndakay way wiya aya miza awan (21.1 - 22.6)

Andav sa 'am ahay (22.7-21)

Adazlan anahan awan

1 Way ana Yesu Almasihu sa ka anan ataya nà, tinen həna. Mbərom a jan anà Yesu à kan anan anà dō si mer su way anahan ahay, aday tã san anan way a sa naa tæra bəse ataya awan. Anga nan kutok, Yesu Almasihu a slənay ahay

maslay a Mbərom sa kan anan way a anaya awan, anà Yuhana, dō si mer su way anahan. ²Natiya awan, Yuhana a side anan pa 'am sə dō ahay, way anahan sə canan ataya fok tə dīdem awan. Kawa sa ja nà, a təkər anan 'am a Mbərom, tə way ana Yesu Almasihu sə đakay anan ataya fok.

³Mbərom i đaf alay sə mazlaḅ anahan pu dō sə jinge anan 'am a anan pa 'am sə dō ahay ata awan. I đaf alay sə mazlaḅ anahan pu dō sa pak sləmay pa 'am a anan aday sa đaf apan nga ata re. Anga alay ana way ataya i tæra ata nà, i sla həna bəse coy.

Yuhana a jan ayak 'am anà egliz sə wulen su doh ahay cuwbe

⁴⁻⁵Sə vindek ayak 'am a anan nà, nen Yuhana. Na jan ayak 'am anà egliz ahay cuwbe pə daliyugo sə Aziya.

Sumor a Mbərom tə zay anahan à ga inde tə kwanay a fok. Atə Yesu Almasihu tə apasay ahay cuwbe tinen mə njahay a pa 'am a Mbərom ataya đukwen, tã varak ikwen asan zek tə zay a tinen re.

Mbərom nà, winen inde kwa həna kabay, winen inde həna, aday azana pa 'am đukwen, winen a re.

Yesu Almasihu nà, dō sə side dīdem awan. Winen dō sə lahan pa 'am anà dō ahay sə slabakay à məke wa, aday winen đukwen Bahay a pa nga sə bahay sə daliyugo ahay fok. Winen đukwen a pəlay mənuko. Anga nan, kə məcak anga mənuko re. Tə mez anahan, a təmay ahay mənuko i ines a mənuko ahay wa. ⁶A tæra mənuko, dō anahan ahay à bahay anahan inde. A tæra mənuko dō sa gan mer su way anà Bəbay anahan Mbərom. Do ahay fok tã həran nga anga mazlaḅ anahan tə mægala anahan pa sə viyviya awan. Amen!

⁷Cen idə à mburom! Yesu nà, i nay ahay à matapasl inde. Do ahay fok, ti canan tə idə a tinen, aday kwa dō sa

ndaz anan ataya dükwen ti i canan tē ide a tinen ahay re. Zahav sê dō ahay pē daliyugo ahay fok ti yiman. Acakan. Amen!

⁸Bahay Mbërom, Ba Mëgala, a ja nà: «Sê dazlan anà way ahay fok nà, nen awan. Aday saa ndav anan wa way ahay fok dükwen, nen a re.»

Mbërom nà, winen inde kwa hëna kabay, winen inde hëna, aday azana pa 'am dükwen, winen a re.

Yuhana a canan anà Yesu kawa i cœn sê zûbay inde

⁹Nen nê Yuhana, mërak a kwanay. Nen dükwen mē japay tē Yesu nà, kawa kwanay a fok. Mbërom a ga puko bahay nê pē kërtek awan. Natiya na ga dëce anga 'am a Mbërom dükwen kawa kwanay awan, dī sœmen dükwen pē kërtek a re.

Nen, nê wazay anan 'am a Mbërom. Nê têtakan anan lëbara ana Yesu anà dō ahay. Anga nan kutok asanaw nà, ta ban nen, tē dëfay ahay nen à Patmos, ù kon a à mamasl sê a'am inde ata awan.

¹⁰Apasay Cœncan a a nay ahay upo, pac sê Zlaba a inde. Aday dungo a ndëray ahay à dëba uno wa, kawa mē-zlëzlilen. ¹¹'Am a a ndëray à dungo ata wa, a wa: «Way a iken saa canan ata nà, vinde anan pē dërewel, aday slan anan anà egliz ahay cuwbe: à Efesus, à Samirna, à Përgam, à Tiyatira, à Sardis, à Filadelfiya, aday à Lawdikiya.»

¹²Nê slëne anan cœna, nê mbëda 'am aday ni ca pē dōwan a su jo ahay 'am ata awan, nê canan nà, anà lalam ahay ma daf aya pē way ahay cuwbe, mē ndakay aya dükwen tē gura. ¹³Nê canan anà awan a inde, winen kawa dō, à wulen sê way sa daf lalam ataya inde re. Zana anahan pi zek kawa rëkot hus pē gudëba, aday winen ma ban dëginegine a hërap tē maslërapa sê gura. ¹⁴Sibëk sa nga anahan a ca kawa gugumay herre. Idë

anahan ahay ta dav nê kawa miresl sê uko. ¹⁵Saray anahan ahay dükwen ta dav kawa ndëfere mē gëbay a ù uko wa ata awan. A ja 'am dükwen, a ndar kawa zëlaka sê dazay à zlinder pē pëkarad ata awan. ¹⁶Dowan ata nà, mawuzlawazl ahay cuwbe inde à alay puway anahan, maslalam ma pa awan, a zlëray ahay à 'am anahan wa mbeet. Idë anahan a dav nê kawa pac sa dav man ipec ata awan.

¹⁷Nê canan cœna, nê slahay dëboz pa 'am anahan, kawa nen ma mac awan, œna a daf upo alay puway, u jo: «Kê jë-jar bay! Sê dazlan anà way ahay fok nà, nen awan, aday saa ndav anan way ahay fok dükwen, nen a re. ¹⁸Nen nà, Dō sê Sifa. Nê mëcak, aday hëna nen tē sifa pa sê viyviya awan. Nê lavan nga anà Amac tē Mëke anahan a tœke. ¹⁹Natiya kutok, vinde anan way anak sê canan, way sê tëra hëna, aday way saa tëra azana pa 'am ataya re. ²⁰Ni dëkak anan 'am ana mawuzlawazl a iken sê canan à alay puway uno inde, tinen cuwbe ataya awan, tē way sê lalam a cuwbe mē ndakay aya tē gura ataya awan. San nà, mawuzlawazl a cuwbe ataya nà, tinen nê maslay a Mbërom sa ba pē egliz ahay cuwbe ataya awan. Way sê lalam a cuwbe ataya dükwen, tinen nê egliz a cuwbe ataya re.»

Dërewel anga egliz à Efesus

2 Dowan ata awan u jo asa, a wa: «Vinden ayak anà maslay a Mbërom a à egliz à Efesus ata nà, natiya: Nen Yesu nà, nen dōwan a mawuzlawazl ahay à alay puway anahan inde cuwbe ata awan, nen apan ni bar à wulen sê way sê lalam ahay inde cuwbe mē ndakay aya tē gura ata re.

²«Hëna a anan nà, 'am uno awan: Na san mer su way anak a sa ga anga nen ataya zle. Kê përuho azar tē dëce awan, œna kē sœmak anan, bina kē mbësakak anan mer su way ataya bay. Aday na

san zle, kə təmahak do sə sədœk ahay sə njahay à wulen a kwanay inde aday sa ga mer tə kwanay bay. Anga ta ja nà, tinen do maslan a Yesu ahay, əna kə sənak atan, tinen do sə mungwalay ahay bina, nen nə slənak atan ayak bay. ³Kə hawak atan bay, kə səmen anà dœce ahay nà, anga nen awan.

⁴«Aya əna, way inde ni gafak apan 'am: Kə pəlay nen həna kawa ananak sə dazlan kurre ata sabay. ⁵Natiya, bayak pə asan zek anak a kurre ata aday, ca apan, ka mak à dəba jiya awan, mbəsak ines anak ata awan, aday ga kawa ananak a kurre ataya awan. Bay nà, ni zlak ayak àga iken, ni gəba anan way sə lalam anak ata awan.

⁶«Ta day maza kəmayə, iken apan ki ga mer su way lele awan, ta sa nan ide anà mer su way mbala ana do a Nikolay** ahay ata awan. Nen a dukwen na nan ide anà mer su way a tinen ata re.

⁷«Natiya, do aday sləmay inde apan nà, à sləne 'am ana Apasay Cəncan a sa jan anà egliz ahay ata awan. Anà do sə mbasay pə dœce ahay nà, ni varan cəved sa zla à jerne a Mbərom sa ban bumbok i sé sə varan sifa anà do ahay ata wa, aday i pa.»

Derewel anga egliz à Samirna

⁸Dowan ata u jo asa, a wa: «Vinden ayak anà maslay a Mbərom a à egliz à Samirna ata nà, natiya: Nen Yesu nà, nen do sə dazlan anan way fok, aday sa ndav anan way ahay fok ata awan. Nə məcak, aday nə slabakak ahay à mœke wa re.

⁹«Na san dœce anak a zle, na san mətawak anak ata zle re, əna tə didem a nà, iken zliile awan. Lelibay sə do ahay sa ja apak ata nà, na san anan zle. Do ataya ta ja nà, tinen Yahuda ahay, aday

cəkəbay ta gad mungwalay. Tinen nà, do ana Fakalaw ahay cukutok.

¹⁰«Ka saa jəjaran anà dœce saa nay ahay apak ataya bay. Sləne 'am a anan: Fakalaw i ban do ahay à wulen a kwanay wa, i zla atan à dangay aday sə katab anan adaf nga a kwanay pi nen. Dœce ataya i təra nà, luvon kuro. Ban mivel. Kwa à ga nə 'am sa njad wa amac dəp nà, kə mbəsak anan adaf nga anak pi nen bay, anga ni varan magwagway anà do matana ataya awan, ti njad sifa sa ndav bay ata awan.

¹¹«Natiya, do aday sləmay inde apan nà, à sləne 'am ana Apasay Cəncan a sa jan anà egliz ahay ata awan. Do sə mbasay pə dœce ataya nà, i mac à mœke sə mərda itəbay.»

Derewel anga egliz à Pərgam

¹²Dowan ata u jo asa, a wa: «Vinden ayak anà maslay a Mbərom a à egliz à Pərgam ata nà, natiya: Nen Yesu nà, nen dowan a maslalam anahan inde ma pa ata awan.

«Həna anan nà, 'am uno awan: ¹³Na san man sə njahay anak ata zle, man sa ga bahay ana Fakalaw. Ta vad Antipas, do sa taa dəkay anan 'am uno dukwen à man ata awan. Əna iken kə pərahak uno azar à alay ata tə didem awan, aday iken apan ki pəruho azar hwiya. Kə məmanak anan sləmay uno bay.

¹⁴«Aya əna, way ahay inde dukwen ni gafak apan 'am: Do ahay inde àga iken, tinen apan ti pərahan azar anà atətak way ana Balama.†† Balama ata a dakan anan anà Balak cəved sa njak anan Isəra'ila ahay aday tà ga ines. A njak atan sa rac sluwed sə pəra aday sa ga mədigwed re. ¹⁵Matana re, do sə

**2:6 Nikolay ahay nà, tə sləfan sləmay anà do ataya nà, à Deftere ana Yuhana a anan inde. Dowan a san awan maza patan bay.

††2:14 Ca pə Limle 31.16, 22.1 - 25.9.

pêrahan azar anà atêtak way anà dō a Nikolay ahay dūkwen inde àga iken asa.

¹⁶«Anga nan kutok, mbəsak ines anak ataya awan. Bay nà, ni zlak ayak bəse, nen tē maslalam a saa zləray ahay à 'am uno wa ata awan. Aday ni ga vëram tē tinen kutok.

¹⁷«Natiya, dō aday sləmay inde apan nà, à sləne 'am ana Apasay Cəncan a sa jan anà egliz ahay ata awan: Anà dō sē mbasay pē dēce ataya nà, ni varan magwagway. I njad̄ way sa pa mi d̄er a sē ngaman *manu* ata awan. Aday ni varan kon sē masitolok kwedekkwedek awan, sləmay wiya mē vinde apan. Dowan saa san sləmay ata nà, ibay, si dōwan a sē tēma kon ata vërre.»

Derewel anga egliz à Tiyatira

¹⁸Dowan ata u jo asa, a wa: «Vinden ayak anà maslay a Mbərom a à egliz à Tiyatira ata nà, natiya: Nen Yesu nà, nen dō aday idē anahan ahay ta dav nē kawa miresl sē uko ata awan, aday saray anahan ahay dūkwen mē ndərkesl aya kawa tē gəbay ahay ndəfəre ù uko wa ata re. Həna anan nà, 'am uno awan.

¹⁹«Way anak sa ga nà, na san zle. Na san asan zek anak tē adaf nga anak pi nen zle. Na san zle, ka gak anan mer su way anà dō ahay, aday kē rəzlek anan à nga wa sē pəruho azar re. Həna dūkwen, ka ga nē way sē zalay ananak sē dazlan ata asa.

²⁰«Aya əna, way inde nà, ni gafak apan 'am. Kē mbəsak anan uwar a sē ngaman Yezebel ata, winen apan i njak a dō ahay ta sa ja nà, winen nē dō maja'am a Mbərom. Winen apan i tē-takan anan mungwalay anà dō si mer su way uno ahay aday tā ga mēdigwed̄, tā rac sluwed̄ sē pəra asa re. ²¹Nē varak anan alay awan aday à yam pē sədøk

anahan awan, əna a ngam sē mbəsak ines anahan ahay bay hwiya.

²²«Anga nan, ni zləmba anan pē lala sē mēdigwed̄ anahan ata awan, aday tinen tu dō anahan a sa ga mēdigwed̄ ataya ti sa mēndolor sē dēce à alay uno wa. Kak si tē mbəsakak, tē yimak pē ines a tinen ataya aday bay nà, ni mbəsak atan bay. ²³Ni pəslay panan gwaslay ahay re, aday egliz ahay fok sənən nà, nen na san way a kwanay sē bayak à mivél a kwanay ataya zle. Ni varak ikwen magwagway pi mer su way a kwanay ataya fok.

²⁴«Əna kwanay, dō azar aya à Tiyatira ite nà, ni jak ikwen: Ni tavakak ikwen awan maza pa nga ite bay, anga kwanay kē ngəmen sa daf nga pē atêtak way a tinen a lelibay ataya itəbay. Aday asa, way a tinen sē ngaman wurwer ana Fakalaw mi d̄er ataya nà, kwanay kē tətiken itəbay re. ²⁵Way inde kərtek: Bənen anan adaf nga a kwanay ata lele, hus pē luvon uno saa may ahay.

²⁶«Anà dō sē mbasay pē dēce ataya, aday winen apan i ga mer su way uno hwiya cəna, ni varan mēgala sē lavan nga anà kon azar aya awan, ²⁷kawa ana Bəbay uno sē vuro mēgala ata awan. Ni varan anà dōwan ata dūkwen sukol sē rəslom sa ga anan bahay, aday à kad̄ anan kon ahay kawa sa kad̄ səngəle sē dudō ngum ngum, sedēdē ata awan, ^{††}²⁸aday ni varan bəmtay à alay inde re.

²⁹«Natiya, dō aday sləmay inde apan nà, à sləne 'am ana Apasay Cəncan a sa jan anà egliz ahay ata awan.»

Derewel anga egliz à Sardis

3 Dowan ata u jo asa, a wa: «Vinden ayak anà maslay a Mbərom a à egliz à Sardis ata nà, natiya: Nen Yesu nà, nen dōwan a mawuzlawazl ahay inde à alay anahan cuwbe aday a lavan nga anà apasay ahay cuwbe sa ga mer su way

††2:27 Ca pē Jabuura 2.9.

ana Mbêrom re ata awan. Na san mer su way anak a zle. Do ahay tinen apan ti ngêrak, ta wa: "Kê njadêk sifa coy." Cêkêbay iken adêka nà, ma mac awan.

²«Na tan à nga anà mer su way anak pa 'am a Mbêrom nà, ma ndav a wa bay. San pi zek, aday slabak. Gan nga anà mer su way anak mê mbêsak ata lele, bina winen apan i ndav zek coy. ³Bayak pê way anak mê slêne kwakwa ata aday. Ka taa slêne 'am a Mbêrom nà, kêkêma kêlanaw? Hêna kêma, kê ga ines adêka sabay, yam pê ines anak, aday daf nga pa 'am a Mbêrom à mivel anak inde. Kak kê sênak pi zek aday sê pêdek bay cœna, nen ni zlak ayak apak kawa do sê akar. Ki san luvon a ata bay.

⁴«Aya êna, do ahay inde kêrtek kêrtek àga iken à Sardis nà, ta gak ruhom pê zana ana tinen ahay itêbay. Tinen adêka nà, ta slak sa pak zana kwedekkwedek aya pi zek, aday mi bar pê kêrtek awan.

⁵«Anà do sê mbasay pê dœce a anaya nà, ni varan cœved sa pak zana herre ata pi zek, aday dükwen ni mbacay anan slêmay anahan à derewel su do tê sifa aya wa bay. À alay a nen pa 'am ana Bêbay uno tê maslay anahan ahay nà, ni ja way anahan, winen nà, do uno.

⁶«Natiya, do aday slêmay inde apan nà, à slêne 'am ana Apasay Cœncan a sa jan anà egliz ahay ata awan.»

Derewel anga egliz à Filadelfiya

⁷Dowan ata u jo asa, a wa: «Vinden ayak anà maslay a Mbêrom a à egliz à Filadelfiya ata nà, natiya: Nen Yesu nà, nen do cœncan awan, aday na gad mungwalay itêbay. Way sê tœba mœsudoh su doh ana bahay Dawuda nà, à alay uno inde. Nê tacak anan mœsudoh nà, do maza saa tœba dükwen ibay. Nê tœbak anan dükwen, dowan saa tacay anan isabay re.

⁸«Na san way anak a sa ga ata zle, aday na san zle, mœgala anak inde gem

ibay. Êna, kê dœfak anan apan anà 'am uno lele, kê dâkak anan iken do uno re. Ca apan, nê tœbak anak mœsudoh hœna, dowan saa tacay anan dükwen ibay. ⁹Slêne aday, do sa jœka tinen Yahuda ahay, aday cêkêbay ta gad nê mungwalay ataya nà, tinen do ana Fakalaw ahay. Ni bœnan atan ahay nga ù vo anak, aday ti san, nê pœlay iken acœkan. ¹⁰Kê rœzlek anan à nga wa kawa anuno sa jak ata awan. Anga nan kutok, ni gak nga i iken a lele aday kê dazay à dœce ahay inde bay. Bina, dœce inde i dazay pu do ahay bayak awan, i katab anan abayak nga su do sê daliyugo ahay fok. ¹¹Nen apan ni mak ayak bœse. Ban anan way anak sa njadêk ata nà, lele, anga aday tâ sa ngœzar panak wa mœrdok sê way uno nen saa varak ata bay.

¹²«Do sê mbasay pê dœce ataya nà, ni tœra atan kawa kon sê alay su mœsudoh ahay ù doh sê mazlab a Mbêrom uno inde, aday kula dowan a i rœzlay atan ahay wa bay. Ni vinde patan slêmay ana Mbêrom uno tê slêmay sê wulen su doh ana Mbêrom uno. Wulen su doh ata nà, winen Urœsalima wiya awan. Wulen su doh ata i dazay à mburom wa, pê cakay ana Mbêrom uno wa. Do ataya dükwen ni vinde patan slêmay uno wiya re.

¹³«Natiya, do aday slêmay inde apan nà, à slêne 'am ana Apasay Cœncan a sa jan anà egliz ahay ata awan.»

Derewel anga egliz à Lawdikiya

¹⁴Dowan ata awan u jo asa, a wa: «Vinden ayak anà maslay a Mbêrom a à egliz à Lawdikiya ata nà, natiya: Nen Yesu nà, nen dowan a tê ngaman Amen ata awan. Nen do dîdek a sa taa dâkak anan 'am a Mbêrom. Mbêrom a ndakay way aya fok nà, a nay pi nen a wa.

¹⁵«Na san way anak sa ga ata zle fok. Kê pœruho azar nê tê mivel kêrtek a bay, aday dükwen nê slêne sa jœka, kê larak nen bay re asa. Kê tavay à gaga inde ata

đukwen, u zlo à nga bay re. ¹⁶ Anga nan, kak kã tavak à gaga inde kãtanã acãkan nã, ni vãnihay iken à 'am uno wa mbaak.

¹⁷ «Iken, ka jan anã nga anak đukwen, iken zliile awan, awan a kãcak bay, aday ka gan may anã awan sabay. Cãkãbay, ka san bay, bina iken mã lãnged a hãmãcekeslkãse, iken ndãpasasa mã ga mugo awan, iken mãtawak awan, iken ti zek kãriya sãrdaluwã, aday iken huruf a re. ¹⁸ Anga nan kutok, pak slãmãy. Nen apan ni jak hãna: Sukom gura mã banay a tã uko awan, à alay uno wa, aday ki njãđ zliile đĩdek a acãkan. Sukom zana herre ata à alay uno a wa, aday ki pak pi zek. Ata waray i gak sabay. Sukom way sã ide pi nen wa, aday ata ki tudẽ ì ide inde, aday ki i canan ide lele kutok.

¹⁹ «Nen nã pãlak anan đowan a nã, nã gafãn 'am pã way ahay aday nã kãta anan re. Matanan, sumor a nã, kã gãsle anan ta 'am uno itãbay, yam pã ines anak ahay acãka! ²⁰ Pak slãmãy lele, nen mã tavay a hãna pa 'am su doh, ni ngamay uho. Đowan kã slãnẽk 'am uno uho, aday kã tãbak uno ayak wa nã, ni zla ù doh ãga winen, mi i pa đãf mãya awan.

²¹ «Đo sã mbasay pã way sã daliyugo ahay nã, ni varãn atãn cãved sa nay ahay aday mi i njahay tu đõ ataya pa man sã njahay sã bahay uno. Kawa nen a đukwen, nã mbasak pã way ataya re, hãna mã njahak tã Bãbay uno pa man sã njahay sã bahay anahan ata awan.

²² «Natiya, đõ aday slãmãy inde apan nã, à slãnẽ 'am ana Apasay Cãncãn a sa jan anã egliz ahay ata awan.»

Ahãran nga anã Mbãrom à mburom

4 Pã đãba anahan a wa, na ca ide à mburom, nã canãn anã 'am su doh mã tãba awan. Nã slãnẽ đungo a đowan a su jo 'am kurre ata, a ndar kawa mã-zlãzlilẽn ata awan. U jo nã: «Hayak à mburom à man a anãn aday ni đãkak anãn way a sa naã tãra ataya awan.»

² À alay ata cãna, Apasay Cãncãn a a nay ahay upo. Nã canãn anã man sã njahay sã bahay à mburom, đowan a inde winen mã njahay a apan. ³ Đowan ata nã, ide anahan a wuted kawa kon mã rãba aya ata awan, a ca zeziye, aday đãzdãz a re. Awan a kawa kulay a van nga anã man sã njahay anahan ata awan, kulay ata đukwen a đãv nã kawa kon ataya re.

⁴ Man sã njahay maza aya inde kwa kuro cew nga anahan a fudõ à man ata re. Ta van nga anã man sã njahay sã bahay ata awan. Mãced ahay inde, tinen kwa kuro cew nga fudõ mã njahay aya apan. Tinen tã zana aya pi zek nã kwedekkwedek, aday jugo sã bahay ahay inde patãn mã ndakay aya sã gura. ⁵ Cãrcãd, Mbãrom a wuted, tanday a đãc apan hohum hohum pa 'am sã man sã njahay sã bahay ata wa. Lalam ahay inde à man ata cuwbe, tinen apan ti đãv à man ata lele. Lalam a cuwbe ataya đukwen, tinen nã, apasay ahay cuwbe sa ga mer su way ana Mbãrom. ⁶ Awan a inde kawa đãlov sã malam, ide a slar wa nã, ngãl ngãl kawa malam mã banay awan. Awan ata đukwen pa 'am ana man sã njahay sã bahay ata awan.

Awan aya inde fudõ, ta van nga anã man sã njahay ata tew. Awan ataya nã, tinen tã sifa aya awan, aday zek a tinen a đukwen cãrkãzlkãzł ide a đãkđek, ta sa 'am aday ta sã đãba a tãke re. ⁷ Awan a mãmã'am a nã, a ga minje tã ziyel. Way mã slala cew a nã a ga minje ta wan sa sla. Way mã slala mãakan a kãma, ide anahan nã, kawa ide su đõ. Aday way mã slala fudõ kutok nã, winen kawa zãba winen apan i fatay. ⁸ Awan ataya fok aday nã, bãrgaslay ahay inde patãn nã mbãrka mbãrka. Zek a tinen aya đukwen cãrkãzlkãzł ide a đãkđek, pã day sã bãrgaslay ahay fok re. Awan ataya tinen apan ti ga ara mãnjãna sã mbãsak, luvon tã ipec fok. Ta wa:

«Cœncan a nã, Mbêrom a taayak!
 Cœncan a nã, Mbêrom a taayak!
 Iken Mbêrom, kã zalay way ahay fok,
 iken a pa nga awan.
 Iken inde kwa hœna kabay,
 iken inde hœna,
 aday azana pa 'am ðukwen, iken a re.»

⁹Awan fudõ ataya ta ga nã, ara sã zambad'anan Mbêrom awan. Tã hœran nga, tã ngœran anã Mbêrom, ðowan a mã njahay a pa man sã njahay sã bahay ata awan, anga winen inde tã sifa pa sã viyviya awan. ¹⁰À alay a tinen apan ti hœran nga ata nã, mãced ahay kwa kuro cew nga fudõ ataya, tinen apan ti dukwe gœrmec pa 'am ana Mbêrom mã njahay a pa man sã njahay sã bahay ata awan, aday winen tã sifa ðukwen pa sã viyviya awan. Ata ti cœlukwan jugo à nga wa ti ðaf anan pã cakay sa man sã njahay sã bahay ata awan, ti hœran nga matanan, ta wa:

¹¹«Bahay a manay Mbêrom,
 mazlab tã mœgala inde apak.
 Lele nã, ðo ahay tã ðafak apan, tã hœrak nga,
 anga sã ndakay way ahay fok nã, iken.
 Kã ndakay atan ðukwen,
 anga a zlak à nga,
 aday tã ga inde.»

Saa tœba anan ðerewel mã tapay a nã, wan sã tœman

5 Aday nã canan anã ðerewel a inde à alay puway ana ðowan a mã njahay a pa man sã njahay ata awan. ðerewel ata ðukwen mã vinde a nã, day cew maya awan. ðerewel ata mã faday a asa, aday ma ga mãtœtok a à man ahay cuwbe lele, aday â saa tœba bœse bay.

²Natiya awan, nã canan à maslay a Mbêrom, aday nã slœne winen apan i ja tã mœgalak a, a wa: «Ðowan a saa mba apan sã kwahak anan mãtœtok a anan aday i pœsak anan ðerewel a anan nã wayaw?» ³œna ðowan ibay, kwa à

wulen su ðo ma mãc aya awan, kwa à man wura, kwa à mburom ðukwen, ðowan inde saa mba apan sã kwahak anan mãtœtok ata, aday saa ca ide à ðerewel ata inde nã, ibay. ⁴Na ma nga pã ayam cœðœk cœðœk, anga ðowan inde tœðe i kwahak anan mãtœtok aday i ca ide à ðerewel ata inde nã, ibay.

⁵Mœced ahay kwa kuro cew nga fudõ ataya, kœrtek a tinen a, u jo a wa: «Kã yam bay. Ca ide, ðowan inde tã ngœman “Ziyel”, winen zahav ana Yahuda, slala ana bahay Dawuda. Winen nã, ðo sã mbasay pã way ahay fok. I mba apan sã kwahak anan mãtœtok a cuwbe ataya aday sã tœba anan ðerewel ata awan.»

⁶Cœna, nã canan anã wan sã tœman a inde, winen mã tavay a pã cakay sa man sã njahay sã bahay ata awan. Mœced ahay tatœ awan a fudõ ataya ta van nga tew. Wan sã tœman ata nã, winen abay ma vad awan. Winen tã lœkam aya cuwbe pa nga. Ide ahay inde cuwbe pa nga anahan re. Ide ataya cuwbe nã, tinen apasay a Mbêrom ahay cuwbe sa taa slan atan kwa aha pã daliyugo ataya awan.

⁷Wan sã tœman ata a zla à man ana ðowan a mã njahay a pa man sã njahay sã bahay ata awan, a tœma anan ðerewel ata à alay puway anahan wa.

⁸A tœma anan ðerewel ata cœna, awan a fudõ ataya tã mãced a kwa kuro cew nga fudõ ataya tã ðukwen gœrmec ù vo anã wan sã tœman ata awan. Tinen tã gœnjalval aya fok à alay inde, aday tã tasa sã gura aya re. Tasa ataya nã, ma rah aya tã lœluway. Lœluway ataya nã, amboh su ðo ana Yesu ahay sa taa ga ataya awan.

⁹Do ataya ta ga ara wiya awan, ta wa: «Iken ka slak sã tœma anan ðerewel, ka slak sã kwahak anan mãtœtok aya re. Anga iken a aday nã, tã vœðak iken, kã mãcak.

Kã tœmak anan ðo ahay bayak a tã mez anak ata awan.

Kã bœmbadak ðo ahay anã Mbêrom,

à wulen sê zahav ahay wa fok,
 à wulen sa 'am ahay wa fok,
 pè slala, pè slala fok,
 aday pu kon, pu kon fok re.

¹⁰Tê têrak dō anahan ahay à bahay anahan inde,
 aday tinen dō sa gan mer su way anà
 Mbêrom ù doh sê mazlâb anahan,
 aday ti ga bahay pè daliyugo fok.»

¹¹Pê dâba anahan a wa cœna, nê canan anà maslay ana Mbêrom ahay, tinen bayak a ti baslay zek bay. Tinen ma van nga awan, anà man sê njahay sê bahay ata awan, anà awan a fudō ataya pè kârték a tē mœcêf a kwa kuro cew nga fudō ataya awan. Nê slœne tinen apan ti ga ara. ¹²Ta ga ara ata nà, tē mœgalak awan, ta wa:

«Wan sê tœman a ma vad̄ ata nà,
 kâ slak, aday dî hœran nga, dî dœfan apan,
 anga mœgala anahan inde, zlile anahan inde,
 asan way anahan inde re, gœdan anahan a dukwen a ndav bay,
 winen tē mazlâb awan.»

¹³Natiya nê slœne asa, way ahay fok, à mburom, pè daliyugo, à bœlay ahay inde, aday à man su dō ma mac aya, tinen apan ti ga ara, ta wa:

«Hœruko anan nga anà dœwan a mœ njahay a pa man sê njahay sê bahay ata awan,
 aday anà wan sê tœman re, dœfuko atan apan.

Mœgala tē mazlâb ahay fok ta nay ahay à tinen a wa.

Zambafuko atan pà sê viyviya awan.»

¹⁴Awan a fudō ataya tē mbœdâ apan, ta wa: «Amen!» Mœcêf ataya ta ma nga sê dukwen gœrmec ù vo anà wan sê tœman tu dō a mœ njahay a pa man sê njahay sê bahay ata awan, tē hœran atan nga.

A kwahak anan mêtôtok ahay

6 Cœna, nê canan anà wan sê tœman, a tœma anan dœrewel a mœ tapay a tē mêtôtok man cuwbe ata, a kwahak anan mêtôtok a kârték awan. Ata, nê slœne awan a à wulen sê awan a fudō ataya, a ja 'am, a ndar kawa Mbêrom a dac ike, a wa: «Hayak!» ²Kagasl, pœles kweðekkweðek a a zlœray ahay bok. Dœwan a inde pè pœles ata awan, linge inde à alay anahan, aday winen a dukwen tē tuwðek anan jugo sê bahay à nga inde. Kê mbasak pè dō manidê ahay, aday kâ zlak saa ga vœram aday i mbasay patan asa re.

³Aday wan sê tœman a kwahak anan mêtôtok mœ slala cew awan. Cœna, nê slœne awan a mœ slala cew ata, a wa: «Hayak!» ⁴Pœles maza awan, a ca dœzðaz, a zlœray ahay bok. Tē varan anà dœwan a mœ njahay a pè pœles ata nà, maslalam mœduwen awan. Tē varak anan cœved sa njak anan dō sê daliyugo ahay pi zek, aday tâ ga vœram, tâ jaf zek ahay, mœsinde sœngaf sœngaf.

⁵Aday wan sê tœman a kwahak anan mêtôtok mœ slala maakan awan. Cœna, nê slœne awan a mœ slala maakan ata, a wa: «Hayak!» Kagasl, pœles zœnzen a tœrew tœrew a zlœray ahay bok. Agwada sê lavay way inde à alay anà dœwan pè pœles ata awan. ⁶Nê slœne dœngo a kawa su dō, a ndœray ahay à wulen sê awan a fudō ataya wa, a wa: «May pè daliyugo! Dala si mer su way hway cœna, i sukom nà, ndaw agwada kârtektœkke. Kak ndaw gadam nà, agwada maakan. œna mbœsak anan atē mahay tē amar tâ ga inde tuwwa.»

⁷Aday wan sê tœman a kwahak anan mêtôtok mœ slala fudō ata cœna, nê slœne awan a mœ slala fudō ata a wa: «Hayak!»

⁸Pœles a inde kœfatata. Dœwan a pè pœles ata, tē ngaman Amac, aday Mœke a pœrahan azar. Tē njadâk cœved pà man sê

daliyugo ahay fudô fok, sə gəba wa day kərtek a, aday dō ahay tâ mac ta may, tē məgara, tē vərəm à man ata awan, aday way sə kibe ahay dukwen tâ rac atan re.

⁹Aday wan sə təman a kwahak anan mətətök mə slala dāra awan. Nə canan anà sifa su dō ma vad aya anga tē wazay 'am a Mbərom, tinen mə njahay aya ù vo sa man sə varan way anà Mbərom ata awan. Ta vad atan anga tē təmahak 'am a Mbərom, aday tē dakak anan kawa ana Yesu sa jan atan ata awan.

¹⁰Do a ataya ta ja tē məgalak a, ta wa: «Bahay a manay Mbərom, iken nə məduwen awan, iken dō cəncan awan, aday dō difek awan. Do sə daliyugo ahay tē vədak manay. Ki i gan atan sariya nə siwa kəla anaw?»

¹¹Kagasl, ta pak patan zana kwedekkwedek aya fok, ta jan atan: «Ben apan mənjoek asa, tâ vad apan mərak a kwanay sa gan mer su way à Mbərom ataya kawa tinen sa vad kwanay ataya re asa aday. Ta sak a vad apan dō ahay aday kē dəzlek kawa ana Mbərom sa gan may ata nà, i i gan atan sariya kutok.»

¹²Aday nə canan anà wan sə təman ata, a kwahak anan mətətök a mə slala mbərka ata awan. Daliyugo fok a bal kəzlek kəzlek. Pac dukwen a dav sabay, a ca zənzen kawa kupon. Ata kiya nà, a ca ngəlazaza kawa mez. ¹³Pərtəzaltazla mawuzlawazl ahay mə guce aya à mən-dak, kawa wan sə rəve ma nah a bay a, mad sə gucey anan ahay ì sé wa ata awan. ¹⁴Mburom fok inde sabay, a faday zek kawa sə faday biket ata awan. Bəzlom pi zek tē culok ahay à a'am inde ataya, tinen inde à man a tinen ahay inde sabay re.

¹⁵Do ahay pə daliyugo fok ta dər zek. Ta dər zek à sləlak sə bəzlom ahay inde, à lar ahay inde. Sa dər zek a nà, bahay ahay, wan bahay ahay, bahay sə suje ahay, dō sə zlile ahay, dō məduwen

aya sə daliyugo a anaya awan, bile ahay aday dō azar aya fok re. ¹⁶Tə ngaman anà bəzlom ahay, aday ta wa: «Mbəzlen ahay pumo, dərən manay pa man sə idē a dōwan a mə njahay a pa man sə njahay sə bahay ata wa. Dərən manay pa wan sə təman wa re, anga winen tē mivēl a tē manay. ¹⁷Anga mivēl a tinen ata kē dəzlek ahay. Waya saa mba apan sə səmen à luvon ata anaw?»

Do sə Isəra'ila ahay 144,000

7 Pə dəba anahan a wa, nə canan anà maslay a Mbərom ahay fudô, tinen mə tavay aya pə bərgaslay a Mbərom ahay fudô fok ite. Ta gan nga anà mad sa day ahay fudô fok lele, anga aday mad â saa laman anà a'am bay, anà daliyugo bay, aday â saa laman anà dədazl si sé ahay bay re.

²Nə canan anà maslay a Mbərom a hinen inde a may ahay à dəlön wa. Way sa ga vivay a Mbərom bahay sə sifa pə dō ahay, inde à alay anahan. A ngaman tē məgalak a anà maslay ataya fudô awan, anga Mbərom a varan atan məgala sa nes anan dədala tē a'am nà, anà tinen awan.

³A jan atan, a wa: «Kē nəsən anan dədala, a'am tē dədazl si sé ahay fan bay. Guko vivay ana Mbərom pi jœr ana dō si mer su way anahan ahay aday.»

⁴⁻⁸Tu jo abaslay su dō ataya ma ga vivay aya awan, tinen mbulo səkat tē kwa kuro fudô nga fudô (144,000), tinen à wulen sə zahav sə Isəra'ila ahay wa kuro nga cew fok. Kawa sa ja nà, pə zahav fok mbulo kuro nga cew. Zahav ataya nà, zahav ana Yahuda, ana Ruben, ana Gada, ana Aser, ana Neftalim, ana Manasa, ana Simiyon, ana Lewi, ana Isakar, ana Jabulon, ana Yusufu aday ana Benyamin.

Man su dō su kon azar aya awan

⁹Pə dəba anahan a wa nà, nə canan anà man su dō, a baslay zek bay. Ta nay ahay kwa à wulen sə zahav ahay wa

fok, aday pə slala pə slala, pu kon pu kon, aday 'am ahay fok inde. Tinen a fok mə tavay aya pa 'am ana man sê njahay ana bahay aday pa 'am ana wan sê təman. Tinen a fok ma pak zana aya pi zek kwedekkwedek aya awan, aday daslam sê təba ahay à alay inde sê həran anan nga anà Mbərom.¹⁰ Ta ja 'am tə məgalak awan, ta wa:

«Da tam nà, tə alay ana Mbərom a mənuko

winen mə njahay a pa man sê njahay anahan,

aday tə alay ana wan sê təman re.»

¹¹Masley a Mbərom ahay fok, tinen mə tavay aya awan, aday ta van nga anà man sê njahay sê bahay, pi zek tə məcəd ahay pə kərtek a tə awan a tə sifa aya fudo ata awan. Tə dukwen gərmec ù vo anà man sê njahay sê bahay, aday tə həran nga anà Mbərom¹² ta sa ja asa:

«Amen!

Mbərom a mənuko nà,
mazlaḅ inde apan,
məgala anahan inde,
winen kəlire[¶] awan,
gədan inde apan,
inde apan pa sê viyviya awan.
Həruko anan nga,
guko anan suse,
dəfuko anan apan,
sə coy awan.

Amen!»

¹³Dowan a à wulen su do məcəd ataya kərtek a, a cəce puno wa, a wa: «Həna anan, ma pak zana aya kwedekkwedek a anaya nà, maya ite anaw? Ta nay ahay awanaw?»

¹⁴Nə mbədahan apan, na wa: «Sa san nə iken awan! Bina nen na san atan bay.»

U jo asa, a wa: «Do anaya nà, ta gak anan ngatay anà way ahay fok, tə səmak anan anà dəcə məduwen ata awan. Tə banak anan zana a tinen ahay i mez

ana wan sê təman inde, anga aday â dav herre.¹⁵ Anga nan kutok:

Ta njad sê tavay pac pac pa 'am ana man sê njahay a Mbərom.

Ta gan mer su way à Mbərom ù doh sê mazlaḅ anahan awan.

Mbərom, dowan a mə njahay a pə man sê njahay ata i i gan atan nga tə mazlaḅ anahan.

¹⁶May tə jom i gan atan kula sabay.

Pac i kwadāh atan sabay,
way saa han patan uko nà, inde sabay.

¹⁷Anga wan sê təman a pə cakay ana man sê njahay sê bahay ata, i gan atan nga,

i lagay atan pə kurok sê a'am sa var sifa ata awan.

Mbərom i təkadan atan anan ide sê ayam a tinen ahay pə ide wa.»

Akwahak mətətək a mədakwidok a ata awan

8 Wan sê təman a ma pə dərəwel ata awan. A kwahak anan mətətək a mədakwidok a mə slala cuwḅe ata cəna, dowan kà jak 'am à mburom sabay tətətemme, i ga way sê minit kwa kuro maakan.

²Pə dəba a wa nà, nə canan anà maslay a Mbərom ahay cuwḅe sa taa tavay pa 'am ana Mbərom ataya awan, aday tə varak atan məzləzlilen à alay inde fok a tinen a re.

³Masley a Mbərom hinen inde kərtek a nay, a tavay pa man sê varan way anà Mbərom ata awan, aday tasa sa vak ləluway ahay à alay inde, tasa ata nà, sê gura. Tə varak anan ləluway ahay bayak a aday i vak anan pə ruwec sê gura ata anga Mbərom, aday ruwec ata dukwen winen pa 'am ana man sê njahay sê bahay. Winen apan i vak anan ləluway ataya cəna, ata a zəga anan ambəh su do a Yesu ahay sa ga pə daliyugo ata

[¶]7:12 Kəlire a anan nà, madan bay, əna asan way ana Apasay a Mbərom.

awan. ⁴Natiya kutok, jinjek sê ləluway ata, pi zek tə amboh su dō a Yesu ataya, a slabak pa 'am a Mbərom, à alay ana maslay a Mbərom ata wa. ⁵Masley a Mbərom ata a gəba tasa sê gura ata, a rah anan ta slan sê uko sê ruwec ata awan, a pəkak anan ayak pə daliyugo. Mbərom a wuted, a dac nguzlec, aday a gungwal. Daliyugo a fok a bal kəzlek kəzlek.

Məzləzlilen ma fa aya fudō

⁶Natiya maslay a Mbərom a cuwbe ataya tə lavay zek sa fa anan məzləzlilen a tinen ahay. ⁷Aday maslay a Mbərom mama'am ata a fa anan mbala anahan. Lanja, uko, mez, tə japay fok kərtek, aday a pəkay ahay pə daliyugo. Daliyugo ite a gəzla zek maakan, aday day kərtek a, a vak tə dədazl su way aya təkə. Gujed ahay fok tə vakak re.

⁸Natiya, maslay a Mbərom mə slala cew ata a fa anan məzləzlilen anahan ite. Awan a inde məduwen a kawa bəz lom winen apan i ban, ta lar anan à a'am inde təzlev. A'am ata a gəzla zek maakan, aday day kərtek a təra fok kawa mez. ⁹Way sê a'am ahay fok, kərtek pə maakan a nə kə məcak, aday kwalalan ahay dukwen, tə nək matanan re.

¹⁰Natiya asa, maslay a Mbərom mə slala maakan a ata a fa anan məzləzlilen anahan ite. Mawuzlawazl a inde məduwen a, a slahay à mburom wa. Winen apan i ban kawa miresl sê uko. A slahay cəna, a nes anan zlinger ahay kərtek pə maakan aday tə kurok aya təkə. ¹¹Tə ngaman anə mawuzlawazl ata nà, Məduwek. A'am sê zlinger ahay fok tə gəzla maakan, aday Məduwek ata a təra anan a'am sa day mə slala maakan ata sərəkeke. Dō ahay bayak a tə məcak anga sa sa a'am a sərəkeke ata awan.

¹²Masley a Mbərom mə slala fudō ata a fa anan məzləzlilen anahan ite. A fa anan cəna, tə dəcan anə way ahay fok à mburom. Pac a gəzla maakan, kiya

matana awan, aday mawuzlawazl ahay kərtek pə maakan fok kə mbacac à alay kərtek a wa mbətək, ta dav sabay. Luvon tə ipec a təkə a gəzla zek maakan re. Day sê ipec kərtek a pə maakan, day sê luvon kərtek a pə maakan nà, awan kə dəvak uda sabay.

¹³Kagasl, nə canan anə zləba məduwen a winen apan i fatay à mburom. Nə sləne winen apan i ja tə məgalak awan, a wa: «Wawayah! Wawayah! Dəce pu dō sê daliyugo ahay! Anga maslay a Mbərom ahay inde maakan ti fa məzləzlilen a tinen ahay mba. Ta sak a fa atan cəna, dəce ahay ti nay ahay bayak awan.»

Məzləzlilen ma fa mə slala dāra awan

9 Cəna, maslay a Mbərom mə slala dāra ata a fa anan məzləzlilen anahan. Nə canan anə mawuzlawazl a inde mə slahay à mburom wa, à məndak. Tə varan anan lakile sê təba anan bələlen sê məke sê mərda ata awan. ²A təba anan dō'a cəna, jinjek a zləray wa dul dul kawa jinjek sê uko sa tak way. Jinjek ata a kərtan pə ide anə pac kustehtehhe, aday ide zənzen a ga takədimbom.

³Jaray a zləray à jinjek ata wa pə daliyugo fok. Mbərom kə varak atan məgala sa nda dō ahay kawa rəje. ⁴Kə varak atan cəved sa gan awan anə daslam ahay bay, t̄a saa laman anə gujed bay, aday kwa dədom təkede t̄ə laman bay re. T̄a nda nà, dō ma ga vivay ana Mbərom a pi jœr itəbay ataya awan. ⁵Tə njadək cəved sa mac anan dō ataya bay re, əna ti ga dəce kiya dāra cəna coy. Dəce ata dukwen, a han kawa ahan sê rəje sa nda dō aday a gan atan ata awan. ⁶À kiya dāra ata inde ite nà, dō ahay ti gan may anə amac, aday ti njad bay. Ti pəlay amac pi zek, əna cəved sa mac inde sabay.

⁷Jaray ataya nà, ta ga minje tə pələs sê vərəm ahay. Jugo sê bahay ahay inde patan à nga inde, ma han aya nə tə gura.

Nga a tinen aya dükwen kawa nga sê do ahay. ⁸Sibœk a tinen aya nê kawa sibœk sê uwar ahay, aday slan a tinen aya kutok nà, kawa slan sê ziyel ahay ite. ⁹Dêginegine a tinen ahay ma ßan aya kawa tê palalam sê rêsлом. Bêrgaslay a tinen awan, a ndar nê kawa muta sê pœles ahay bayak a, tinen apan ti haw à man sê vëram ata awan. ¹⁰Guter patan kawa ana rêje nduwrenren, aday ta nda do nà, tê winen a re. Sê varan atan mægala sa gan way anà do ahay kiya ßara ata dükwen, guter ataya awan. ¹¹Bahay a tinen a nà, maslay a sa ba pê mæke sê mërda ata awan. Tê ngaman ta 'am sê Yahuda ahay nà, Abadon, aday ta 'am sê Gêrek ite, Apoliyon. Slëmay ataya a nan sa ja nà: «Do sê lize way.»

¹²Natiya, dœce mama'am a kê ndëvak. Æna dœce maza aya inde cew asa re.

Mêzlêzlilen ma fa mæ slala mbërka awan

¹³Kutok, maslay a Mbërom mæ slala mbërka ata a fa anan mêzlêzlilen anahan ite. Nê slœne 'am a ndëray ahay kwa à lëkam ahay fudo pê ruwec sê gura ata wa, winen pa 'am a Mbërom ata awan. ¹⁴'Am a sê ndëray ahay ata a jan anà maslay a Mbërom a sa fa mêzlêzlilen a mæ slala mbërka ata, a wa: «Pêsak anan maslay a Mbërom aya fudo, ma ßan aya pa 'am zlinder sê ngaman Efëratis ata awan.»

¹⁵Tê pêsak atan cœna, ta vad do ahay, kërtek pê maakan fok kê mœcak. Anga Mbërom a lavay anan zek tê tinen sa ga mer su way ata à alay a anan, pê luvon a anan, pê kiya a anan, aday pê ava a anan re.

¹⁶Cœna, nê canan anà suje ma jân a pê pœles ataya, tinen bayak awan. Tu jo abaslay a tinen awan, tinen miliyon sêkat cew (200,000,000).

¹⁷Ï cœn sê zûbay uno ata, nê canan nà, natiya. Pœles ahay tu do a ma jân

aya apan, tinen tê zana sê vëram aya pi zek dæzdaz kawa slan sê uko, aday mbamburom kawa a'am sê dëlöv ahay, aday kawa azay sa wan re. Nga sê pœles ataya kawa nga sê ziyel ahay. Jinjek a pi zek tê uko, tatê mætêtok sê uko ta nay à 'am a tinen ahay wa. ¹⁸Dœce a maakan a sê zlëray à 'am sê pœles ataya wa nà, ta vad do kërtek pê maakan fok. ¹⁹Natiya awan, mægala ana pœles ataya sa gan way lelibay a anà do ahay, a nay nà, à 'am a tinen aya wa. Guter a tinen aya dükwen ta gan way anà do ahay re, anga guter aya kawa dëdew ahay, nga ahay inde patan.

²⁰Do aday tê mœcak anan tê dœce ataya itëbay ata nà, ta ngam sê mbësak sê hëran nga anà setene ahay bay, ta ngam sê mbësak përa a tinen a sê ndakay ataya bay re. Tê ndakay përa a tinen aya nê, tê gura, tê dala, tê ndëfere, tu kon aday tê dëdom re. Way a mæ ndakay ataya nà, tê canan idë bay, tê slœne slëmay bay, aday ta zla bay re. Æna a nan atan sê përahan azar sê hëran nga hwiya. ²¹Do ataya nà, tê mbësakak sa ga ines ahay bay, tinen apan ti vad do hwiya, tinen apan ti ga madan a tinen ahay, tinen apan ti dah uho, tinen apan ti këra way ahay hwiya re.

Maslay a Mbërom tê dërewel cëdew awan, à alay inde

10 Pê dëba anahan wa, nê canan anà maslay a Mbërom hinen mægala a re, winen apan i dazay ahay à mburom wa. Zana anahan pi zek nà, matapasl, aday winen mæ tuwef nga nê tê kulay. Idë anahan a dav kawa pac sê ipec. Saray anahan ahay ta ca kawa miresl sê uko. ²Dërewel cëdew a inde à alay anahan, mæ tëba awan. A ngazlay saray sê alay puway pa nga sê a'am, saray sê alay gula nà, pê yugo uho. ³A zlah tê mægalak a kawa ziyel sa yam. Cœna, nê

slœne Mbêrom a dac tanday tanday saray cuwbe sê mbêfahan apan.

⁴Adac a Mbêrom a cuwbe ataya a ndav nâ, abay u no sê vinde anan way a nen sê slœne ata awan, œna nê slœne dungo a ndêray ahay à mburom wa asa, u jo: «Kê vinde anan 'am ana Mbêrom sa dac cuwbe ataya bay, anga aday dowan à san 'am ataya bay.»

⁵Masley a Mbêrom a mē ngazlay saray a kærtek pa nga sê a'am, kærtek pē yugo ata, a ka alay à mburom, ⁶a mbad̄ay darzalah tē slēm̄ay a Mbêrom, a wa: «Mbêrom winen inde tē sifa pa sē viyviya awan, winen dō sē ndakay atē mburom tē daliyugo tē bēlay. A ndakay mburom tē awan anahan aya tēke, daliyugo dukwen tē awan a anahan aya tēke, aday bēlay tē awan anahan aya tēke ite re. Way a saa tēra ata nâ, winen apan i tēra hēna bēse kutok. ⁷Azanan, maslay a Mbêrom mē slala cuwbe ata kâ fak anan mēzlēzlilen anahan nâ, Mbêrom i ndav anan wa way anahan mi d̄er ata awan, kawa ananahan sa jan panan wa anâ dō mājā'am anahan ahay kwakwa ata awan.»

⁸Dungo ana dowan nen sê slœne 'am anahan ata u jo ahay à mburom wa, a wa: «Zla, kâ saa tēma anan d̄erewel a mē tēba ata à alay ana maslay a Mbêrom a mē ngazlay saray a pa nga sê a'am aday pē yugo ata wa.»

⁹Natiya na zla à man ana maslay a Mbêrom ata awan, na jan: «Vuro anan d̄erewel a cēfēw a anan.»

U jo nâ: «Tēma anan, rac anan. I gumak à 'am inde nâ, kawa umam, œna ka sak a sēdak anan cēna, i gak sērekeke.»

¹⁰Nê tēma anan d̄erewel ata à alay anahan wa, na rac anan. À 'am inde nâ, u gom kawa umam acēkan wanahan. Nê sēdak anan gēdek cēna, u go sērekeke.

¹¹Asa tu jo nâ: «Zla, kâ sa ma anan 'am a Mbêrom sa ja pē zahav ahay, pu kon ahay, pē slala sa 'am ahay, pē bahay su kon ataya asa.»

Do sê d̄akay anan 'am a Mbêrom ahay cew

11 Natiya, tē vuro gusuko à alay inde kawa sukol sē lavay way. Tu jo nâ: «Slabak, zla, kâ saa lavay anan doh sē mazlaḃ a Mbêrom, lavay anan man sē varan way anâ Mbêrom, baslay anan dō ahay aday tinen apan ti hēran nga anâ Mbêrom ataya awan. ²œna kâ saa lavay anan gala sē uho ata itēbay, anga Mbêrom a kē varak anan anan man ata anâ dō a azar aya mbala anahan ahay bay ataya awan. Do ataya ti i ngērasi anan wulen su doh à kiya kwa kuro fudō nga anahan a cew inde, kawa sa ja nâ, luvon mbulo tē sēkat cew tē kwa kuro mbērka (1 260). ³À alay ata nâ, ni i slēnak ayak dō sē d̄akay anan 'am uno ahay cew. Ti man anan 'am uno anâ dō ahay à luvon a mbulo tē sēkat cew tē kwa kuro mbērka (1 260) ataya inde, ti pak pi zek dukwen zana sa zla à mēsinde.»

⁴Do ataya cew a nâ, mē tavay aya pa 'am ana Mbêrom, winen Bahay a pē daliyugo ata awan. Do ataya nâ, tinen d̄ad̄azl si sē ahay cew sē ngaman *ulivet* ataya awan.^{§§} Aday tinen lalam ahay cew re. ⁵Dowan kē pēlak sa gan atan awan a cēna, uko a nay ahay à 'am a tinen wa, a vad anan dowan ata awan. Natiya, dō sa gan may sa nan atan idē ahay, ti mac nâ, matana awan. ⁶À alay a tinen apan ti ma 'am a Mbêrom ata nâ, mēgala a tinen inde sē gafan 'am anâ iven, aday â ga bay. Mēgala a tinen inde sē tēra anan a'am mez a re. Aday mēgala a tinen inde sa pak mēgara pu dō sē daliyugo ahay cara cara, kawa sa zlan atan à nga ata awan.

§§11:4 Ca pē deftere Jekariya 4.1-14.

⁷Ta sak a ndav anan ama 'am a tinen ata nà, zizœk a inde, i nay ahay à mæke sə mærdà wa re. Zizœk ata i vad zek tu dœ a cew ataya awan. I mbasay patan, i nja atan, ti mac. ⁸Məsinde a tinen aya ti njahay hwiya pœ cœved sə wulen su doh a mœduwen ata awan. Tœ ngaman à wulen su doh ata nà, Sodoma, kabay Misra, kawa sa ja bine maw nà, ta ga ines ataya kœrtek awan. Tœ daray anan bahay a tinen pœ dœdom mœ zœlngad' a nà, à man ata re. ⁹Do ahay ti nay sa ca pœ mœsinde ataya nà, à wulen sə zahav ahay wa fok, à wulen sə slala ahay wa fok, à wulen sa 'am ahay wa fok, aday pu kon ahay wa fok re. Anga nan, tœ varak anan cœved anà dœwan sa la atan bay luvon maakan tœ njamde ahay apan kuro nga anahan cew. ¹⁰Do sə daliyugo ahay fok ti taslay mivel anga amac su dœ a cew ataya awan. Ti ga azar uko sa vad dœ ataya awan, ti varan magwagway ì zek ahay, anga dœ a Mbœrom ataya cew a nà, tœ pœkak mœgara pu dœ sə daliyugo ahay, à alay a tinen apan ti ma anan 'am ana Mbœrom ata awan.

¹¹Natiya awan, luvon a maakan ataya tœ ler aya kuro nga anahan cew ataya ta ndav cœna, Mbœrom a vœzle patan apasay sə sifa anahan, tœ slabak way a tinen, tinen tœ sifa aya awan. Man su dœ a sa zlak ayak sa cay ahay patan ataya, ta ma nga pœ ajœjar anga zlawan. ¹²Do a cew ataya tœ slœne dũngo a jan atan ahay 'am tœ mœgalak a kwa à mburom wa, a wa: «Jœnen ahay à man a anan!» Ta ján way a tinen deceb à mburom à matapasl inde pœ ide su dœ a sa nan atan ide ataya fok. ¹³À alay ata cœna, daliyugo a bal kœzlek kœzlek. À wulen su doh ata fok, pu doh ahay kuro nà, kœrtek a kœ mbœzlak. Anga nan re, dœ ahay mbulo cuwœ (7,000) fok tœ mœcak. Do a mœ mbœsak a tœ mœcak itœbay ataya dũkwen, tœ jœjarak bayak awan. Aday tœ hœran nga anà Mbœrom sə bagœbaga mburom.

¹⁴Natiya kutok, dœce mœ slala cew ata kœ ndœvak coy, hinen mœ slala maakan a, winen apan i nay bœse coy re.

Masley a Mbœrom a fa anan mœzlœzlilen mœ slala cuwœ awan

¹⁵Pœ dœba anahan a wa cœna, maslay a Mbœrom mœ slala cuwœ awan, a fa anan mœzlœzlilen anahan ite. Nœ slœne dũngo ahay mœduwen aya tœ gungwal à mburom, aday ta wa:

«Hœna Bahay a mœnuko Mbœrom tœ Almasihu anahan, ti ga bahay pœ daliyugo kutok. Mbœrom i ga bahay kœtanan hwiya pa sə viyviya awan.»

¹⁶'Am ataya ta ndav cœna, mœced ahay kwa kuro cew nga anahan a fudœ, mœ njahay aya pa 'am ana Mbœrom ataya, tœ dukwen gœrmec ù vo, tœ hœran nga. ¹⁷Ta wa:

«Bahay a manay Mbœrom, Ba Mœgala, iken inde nœ kwakwa, hœna dũkwen iken a re. Mœ ngœrak, anga iken apan ki ga bahay pœ daliyugo

aday ki lavan nga tœ mœgala anak awan.

¹⁸Ba dœ su kon ahay ta gak mivel, œna alay a ma var a hœna, iken ki ga patan mivel ite,

ki gan sariya anà dœ ma mac aya fok.

Alay a ki varan magwagway anà dœ maja'am anak ahay, anga tinen bile anak ahay ata nà, kœ dœzlek.

Ki varan magwagway anà dœ anak ahay, anà dœ sə dœfak apan ataya fok, kwa gwaslay ahay,

kwa dœ mœced aya awan.

œna dœ sa nes anan daliyugo ahay ite nà, ki lize atan wa kutok.»

¹⁹Pœ dœba sa 'am a tinen ata wa cœna, mœsudoh su doh sə mazlaœ a Mbœrom à mburom ata a tœba pangaya. Zœndok sə œban 'am a Mbœrom ata uda a cay ike. Cœrœced, Mbœrom a wuted, tanday a dac apan hœhum hœhum, daliyugo a bal,

aday lanja a pøkay ahay sêngef sêngef bayak awan.

Atê uwar tê zizœk a inde

12 Cœna, nê canan anê awan a à mburom, a ga masuwayan. Nê canan anê dŏ uwar awan, zana anahan pi zek nà, pác. A daf saray anahan ite nà, pè kiya. Mazangalan anahan dukwen, sê mawuzlawazl ahay kuro nga anahan a cew, winen kawa jugo sê bahay. ²Uwar ata nà, wan à kutov. Winen apan i wahay bœse coy, kè dèlak anan tê mindel, a han apan. Anga nan, a zlah pi zek tê mægala awan.

³Nê canan anê awan a inde à mburom asa. Zizœk a inde, winen kawa gèdam mæduwen awan, a ca dæzdaz. Nga ahay inde apan nê cuwbe, aday jugo sê bahay ahay pa nga cuwbe ataya re, lækam ahay kuro inde anan pa nga. ⁴A mœne anan mawuzlawazl ahay à mburom wa à mœndak tê guter anahan. Kærtek pè maakan fok kè gucek ahay à mburom wa. Winen a aday nà, a tavay pa 'am ana uwar a winen apan i wahay ata, aday kà sak a wahay a cœna, i gœba anan wan a mœ wahay ata awan, aday i rac anan.

⁵Natiya, uwar ata a wahay anan wan anahan a nà, mungol awan, aday i i tœra bahay tê mægala awan pa nga su kon ahay fok. A wahay anan cœna, tê gœba anan, ta haw anan pa 'am ana Mbœrom winen mœ njahay a pa man sê njahay sê bahay anahan ata awan. ⁶Zek ana uwar a kutok nà, a haw, a man à nga à man sa saf inde, à man ana Mbœrom a sê lavan anan zek aday tâ gan uda nga ata awan. I i njahay à man ata nà, luvon mbulo tê sêkat cew tê kwa kuro mbærka (1 260).

⁷Kagasl, vœram a slabak à mburom. Maslay a Mbœrom inde tê ngaman Mikayel, a ra maslay anahan ahay fok, ta vad zek tê zizœk ata aday tê maslay anahan ahay cite re. ⁸œna Mikayel tu dŏ anahan ahay tê mbasay patan, tê rœ-

zlak atan. Anga nan, man sê njahay a zizœk ata tê maslay anahan ahay nê inde à mburom sabay. ⁹Natiya, ta lar anan zizœk a mæduwen ata uho. Zizœk ata nà, winen nê, dædew kwakwa awan sa taa njœkan uda anê dŏ ahay kwakwa pè daliyugo fok ata awan. Tê ngaman bahay sê apasay lelibay aya awan. Slœmay anahan dukwen Fakalaw. Tê larak anan à mœndak, winen tê maslay anahan ahay fok.

¹⁰Cœna, nê slœne 'am a ndœray ahay kwa à mburom wa, a wa:
«Hœna nà, Mbœrom kè tœmak nuko kutok.

Kà kak anan mægala anahan.

Winen bahay awan.

Hœna dukwen, Almasihu anahan kà kak anan mazlaß anahan.

Anga hœna,

dŏwan a sa taa ra 'am pœ mœrak a mœnuko ahay

pœ cakay ana Mbœrom luvon tê ipec ata nà,

tê larak anan ayak à mœndak.

¹¹œna mœrak a mœnuko ahay tê mbasay apan nê,

anga mez ana wan sê tœman.

Tê mbasay apan dukwen,

anga 'am a tinen sê dækay anan dîdek ata awan.

Tê tœmahak sa mac,

ta mak anan wa bay.

¹²Kwanay a hœna à mburom ata awan,

tislen mivel kutok.

Atê dædala tê a'am kœma,

dœce anga kwanay kutok wuna!

Anga Fakalaw kè dazak ayak àga kwanay,

aday dukwen winen tê mivel awan,

anga a san zle, a mbœsakan alay a bayak a sabay.»

¹³Zizœk ata a ca apan tê larak anan pœ daliyugo kœma, a ma nga sê kukwaran azar anê uwar a sê wahay wan mungol ata awan. ¹⁴œna, uwar ata nà, tê varan

bêrgaslay sê zîlêba mêduwen awan, aday â fatay way anahan à man sa saf à man a Mbêrom sê lavan anan zek aday tâ gan uda nga ata awan. I i njahay à man ata nà, ava maakan tê rita.* Zizœk a kawa dêdew ata i mba apan sê dêzle apan alay à man ata sabay.

¹⁵ Anga nan, dêdew ata a vœnihey a'am à 'am wa kawa zêlaka, aday a'am â hawan azar anà uwar ata, â ra anan.

¹⁶ Aka aday maw? Dêdala kâ mak anan zek anà uwar ata awan. Dêdala a ta cêdak, a sa anan a'am a sa nay ahay à 'am anà zizœk wa ata fok.

¹⁷ Zizœk ata a canan à dêdala sa san anan a'am ata nà, a zêga anan mivel anahan sa ga pê uwar ata asa. Anga nan, a ma pê dêba saa ga vœram tê gwaslay sê slala anahan a mê mbêsak ataya awan. Tinen kêma, dô sê dêfan apan anà 'am a Mbêrom ahay, aday sê tœma sê êakay anan lêbara sa 'am a Yesu ataya awan.

¹⁸ Natiya, zizœk ata a zla way anahan saa tavay pa 'am mêgûjêguje sê bêlay.

Zizœk a inde a zîlêray ahay à bêlay wa

13 Cœna, nê canan anà zizœk a inde, a zîlêray ahay à bêlay wa lêdêda. Nga ahay inde apan nê cuwêbê, aday lêkam ahay kuro. Jugo sê bahay êukwen pê lêkam pê lêkam. Slœmay lêlibay a inde mê vinde pa nga pa nga, sê gœnahan anà Mbêrom. ² Zizœk ata nà, kawa lungo. Saray anahan aya êukwen kawa saray sê dêrlinge. 'Am a êukwen kawa 'am sê ziyel. Zizœk a kawa gêdam ata a mbêsakan anan nê gêdan anahan, bahay anahan awan, aday mêgala anahan mêduwen awan.

³ Nga anahan a kêrtek a nà, a ga nê kawa vivay sê mbêlak mêduwen a inde apan, abay i mac anan, œna mbêlak ata

kê pasak. Anga nan, vivay anahan ata a gan masuwayan anà dô sê daliyugo ahay, tê dazlan sê pœrahan azar. ⁴ Fok a tinen aya tê hœran nga anà zizœk a kawa gêdam ata awan, anga kê varak anan mêgala anahan anà zizœk sa nay à bêlay wa ata awan. Tinen apan ti hœran nga anà zizœk ata kurkwer re, ta wa: «Waya mêduwen a kawa zizœk a anan anaw? Waya saa mba apan sa ga vœram tê winen anaw?»

⁵ Zizœk ata kê njêdak cœved mênjœk sê hœran nga anà zek, aday sê gœnahan anà Mbêrom. Kê njêdak cœved sa ga bahay kiya kwa kuro fudô nga anahan a cew (42) re.† ⁶ A dazlan sê gœnahan anà Mbêrom: a gœnahan anà slœmay anahan, anà man sê njahay anahan a re, aday anà dô mê njahay aya à mburom ata fok. ⁷ Kê njêdak cœved sa ga vœram tu dô a Yesu ahay, aday â mbasay patan. Matanan, kê njêdak mêgala sê lavan nga anà slala ahay fok, anà zahav ahay fok, anà 'am ahay fok, aday anà kon ahay fok re. ⁸ Dô sê daliyugo ahay fok ti êukwen gœrmec ù vo. Êna dô aday slœmay anahan inde mê vinde à dêrewel su dô tê sifa aya inde nà, i êukwen gœrmec ù vo itêbay. Mbêrom a vinde dêrewel ata nà, a ban pê anahan sê ndakay daliyugo wa, aday a varan anan à alay inde anà wan sê tœman a ma vad' ata awan.

⁹ Natiya, dô aday slœmay inde apan cœna, â slœne 'am a anan: ¹⁰ Dowan a nà, Mbêrom a ja nà, sa ban anan, ti ban anan. Dowan a nà, Mbêrom a ja nà, sê wacay anan tê maslalam êukwen, ti wacay anan tê maslalam acêkan. Anga nan kutok, lele nê dô a Yesu ahay tê zêga anan sa êaf nga pê Mbêrom, aday tê sœmen anà way ahay.

*12:14 Ava maakan tê rita: kawa sa ja nê luvon 1 260 ata re.

†13:5 Kiya kwa kuro fudô nga anahan a cew: kawa luvon 1 260 re.

Zizœk a inde, a zlêray ahay à yugo wa

¹¹Pê dêba wa, nê canan anà zizœk a inde maza asa, winen apan i zlêray ahay à yugo wa. Lêkam ahay inde anan pa nga cew, kawa lêkam sa wan sê tœman, aday a ja 'am kawa ana gêdam re. ¹²A ga bahay anahan a ðukwen tœ mœgala ana zizœk a sa nay à bêlay wa ata awan, a ga nê pa 'am anahan awan. A ðaf bêlaray pu ðo sê daliyugo ahay fok sê hœran nga anà zizœk ata awan, winen tœ vivay sê mbœlak mœduwen a aday mœ pasay a coy ata awan. ¹³Kà gak way ahay bayak a, ma ga masuwayan aya awan: a dazay anan ahay uko à mburom wa pœ ide sê ðo ahay fok à mœndak. ¹⁴Kê njadak cœved sa ga masuwayan ahay bayak a pa 'am ana zizœk a sê zlêray à bêlay wa ata awan. Natiya, masuwayan ataya ðukwen tœ njœkak anan ðo ahay bayak a re. Zizœk sê zlêray à yugo wa ata a jan atan nà: «Ndiken pœra sa ga minje tœ zizœk a mœ wacay a tœ maslalam, aday kê mœcak anan tœ mbœlak anahan a bay ata awan.» ¹⁵Zizœk a sa ja 'am ata nà, kê njadak cœved sê vœzle apasay à pœra ata inde, aday â ja 'am, â mba apan sa var cœved sa vad anan ðo sê hœran nga bay ataya awan. ¹⁶Zizœk ata a gan bêlaray anà ðo ahay fok, gwaslay ahay tœ mœced sê ðo ahay, ðo sê zlile aya pi zek tu ðo mœtawak aya awan, file ahay pi zek tu ðo azar aya awan, tê tœma vivay pœ alay puway a tinen ahay, kabay pi jœr a tinen ahay re. ¹⁷Dowan a aday vivay anahan inde apan ibay nà, i njad sê sukôm way à lumo wa bay, i njad sê sukôm anan way tœ way anahan ahay itœbay re. Vivay ata ðukwen nà, slœmay ana zizœk ata awan, kawa sa ja nà, lamba sê slœmay anahan.

¹⁸Natiya, lele nà, ðo sê kêlire ahay tâ san way. ðo sê kêlire ahay tâ san nà, lamba ata a ðakay anan nê maw re. Anga lamba ata nà, lamba sê slœmay su ðo zœnzen awan. Lamba anahan nà, sœkat

mbœrka tœ kwa kuro mbœrka nga anahan a mbœrka (666).

Do ana Yesu ahay tinen apan ti ga ara wiya awan

14 Na ca ide asa cœna, nê canan anà wan sê tœman mœ tavay a à bœ-zlom sê ngaman Siyona ata awan, tinen tu ðo a aday slœmay a wan sê tœman tœ slœmay ana Bœbay anahan mœ vinde aya pi jœr a tinen ataya awan. Tinen a fok nà, tinen mbulo sœkat tœ kwa kuro fudœ nga fudœ (144,000). ²Nê slœne asa bine maw nà, agungol inde a ndœray à mburom wa kawa zœlaka sê dazay pœ pœkœrad à zlinder ata awan, a ndar kawa adac a Mbœrom, aday a ndar kawa ðo ahay tinen apan ti fa gœnjavaal re. ³Man su ðo ataya ðukwen tinen mœ tavay a pa 'am sa man sê njahay sê bahay, aday pa 'am ana awan a fudœ ataya awan, aday pa 'am ana mœced ahay re. Tinen apan ti ga ara wiya awan. Dowan a mba apan sê tœtak ara a tinen ata bay, si kak ðo a mbulo sœkat tœ kwa kuro fudœ nga fudœ (144,000) a mœ bœmbaðay aya pœ daliyugo wa ataya aday. ⁴Do a anaya nà, ta gak anan nga i zek lele. Tœ dabolok zek tœ uwar ahay itœbay. Tœ pœrahan azar anà wan sê tœman nê kwa aha. Mbœrom a tœmay atan ahay à wulen su ðo sê daliyugo ahay wa anga winen, aday anga wan sê tœman re. ⁵Mungwalay inde à 'am a tinen itœbay, ines a tinen ðukwen ibay.

Masley a Mbœrom ahay maakan

⁶Natiya awan asa, nê canan anà maslay a Mbœrom maza awan, winen apan i fatay pa nga mburom. A ðakay anan lœbara mugom a a mbœða itœbay pa sê viyviya ata awan. I ðakan anan anà ðo sê daliyugo ahay fok, anà ðo sê zahav ahay a fok, anà ðo sa ja 'am wura wura fok, aday pœ slala pœ slala, pu kon pu kon re.

⁷Masley ata a ja 'am tə məgalak awan, a wa: «Jəjiren anan anà Mbərom, həren anan nga, anga alay a kà slak həna i gan sariya anà dō ahay. Həren anan nga. Sə ndakay bagəbaga mburom, tə daliyugo, tə bəlay, tə kurok ahay nà, winen a re.»

⁸Masley a Mbərom hinen a sləray ahay asa, a wa: «Coy! Babila, wulen su doh a məduwen ata kə slahak. Babila kə slahak dezdezez! Winen a aday nà, kà hak anan mahay sə atahasl anahan anà dō ahay. Atahasl anahan ata nà, kə wadafak anan pə dō sə daliyugo ahay fok, aday t̄a ga kawa winen awan.»

⁹Masley a Mbərom mə slala maakan awan, a sləray ahay asa. Winen ite a ja tə məgalak awan, a wa: «Kuwaya, dōwan a kə dukwek anan gərmec ù vo anà zizœk ata awan, kabay anà pəra sa ga minje tə winen ata awan, aday kə təmahak vivay anahan pi jœr kabay pə alay re ata kəma, ¹⁰i ga dœce. I gurac mahay à gœvet sa ga mivel a Mbərom wa, aday mahay ata nà, mə japay a tə 'am itəbay. Natiya dōwan ata i sa dœce ù uko à dəlɔv sə uko inde mə japay a pi zek tə mətətɔk sə uko ata awan. Dœce ata i təra dukwen nà, pa 'am ana maslay a Mbərom cəncan aya awan, aday pa 'am ana wan sə təman re. ¹¹Jin-jek sə uko sa man sə dœce a tinen ata i slabak pa nga mburom nə dadekwdukwe pa sə viyviya awan. Kuwaya dōwan a kə dukwek anan gərmec ù vo anà zizœk aday anà pəra sa ga minje tə winen ata cəna, kə təmahak vivay sə sləmay anahan, i man uda kula itəbay, luvon tə ipec fok.»

¹²Anga nan kutok, kwanay dō ana Yesu ahay, dō sə dəfan apan anà 'am a Mbərom ahay, dō sa daf nga pə Yesu ahay, tiven nə lele.

¹³Asa, nə sləne dundo a jay ahay 'am kwa ahay à mburom wa, a wa: «Vinde! I ban pə həna anan wa nà, Mbərom i daf alay sə bahay anahan pu dō sa mac

aday, winen apan i ga mer su way anahan hwiya ata awan.»

Apasay Cəncan a a mbəda apan, a wa: «Matanan acəkan. Ti man uda tə ataslay mivel awan, anga Mbərom a san pi mer su way a tinen ma ga lele ataya zle.»

Sariya a dazlan

¹⁴Na ca ide asa, nə canan anà mata-pasl kwedekkwedek awan. Awan a inde mə njahay a apan, a ga minje tə wan su dō. Jugo sə bahay inde à nga anahan, ma han a tə gura. Winen ti dem ma pa a hep-epe à alay inde.

¹⁵Masley a Mbərom maza awan, a nay ahay ù doh sə mazlaɓ a Mbərom wa, a jan anà dōwan mə njahay a à matapasl inde ata tə məgalak awan, a wa: «Gəba dem anak, car, anga alay sə halan nga anà way ahay kə slak. Daliyugo fok ma nah a təde sa car.»

¹⁶Natiya, dōwan a mə njahay a à mat-apasl inde ata a gəba dem anahan, a car anan way sə daliyugo ahay fok kərap.

¹⁷Nə canan anà maslay a Mbərom hinen a nay ahay ù doh sə mazlaɓ a Mbərom à bagəbaga mburom wa, winen dukwen ti dem anahan a ma pa a à alay inde re.

¹⁸Masley a Mbərom hinen inde maza awan, a nay ahay à man sə varan way a Mbərom ata wa. Winen nà, maslay a Mbərom sə lavan nga anà uko ata awan. A təba 'am, a jan ahay anà maslay a Mbərom a ti dem a ma pa a à alay inde ata, a wa: «Gəba dem anak, aday zlav anan cune mə wahay aya pə daliyugo ata fok. Anga wan si sé ataya tə nahak coy.»

¹⁹Masley a Mbərom ti dem a à alay inde ata, a zlav anan cune mə wahay aya pə daliyugo wa, a pak anan à kudom sə caslay anan wan sə cune ahay. Kudom ata dukwen, man sa ga mivel a Mbərom. ²⁰Wan sə cune ahay fok, mə caslay aya à kudom inde uho, à wulen su doh wa zad. Zəlaka sə mez a pəkay ahay à kudom ata

wa, a haw. Zəbor sə zylinder sə mez ata i ga kilometer səkat maakan (300). Sədək anahan a dukwen i ga miter cew, pəles â tavay uda nà, saa cay ahay wa nə nga dəkdek.

Maslay a Mbərom ahay tə pəkay ahay məgara ahay cuwbe

15 Pə dəba anahan a wa nà, nə canan anà awan a inde məduwen awan, aday ma ga masuwayan aya à mburom asa. Maslay a Mbərom ahay inde cuwbe, tə məgara aya à alay inde cuwbe ite re. Awan ataya dukwen, məgara mədakwidok aya awan, anga tə məgara ana Mbərom ata dukwen, mivəl anahan i ndav sə cøy.

² Aday nə canan anà awan a inde kawa dəlöv sə malam mə japay a tə uko awan. Asa, nə canan anà dō sə mbasay pə zizək tə pəra anahan ataya awan, aday tə lamba sə sləmay anahan. Tinen nà, Mbərom kə varak atan gənjalval ahay à alay inde, aday tinen mə tavay aya pa 'am sə dəlöv sə malam ata awan. ³ Tinen apan ti ga ara ana Musa, dō si mer su way ana Mbərom, tə ara ana wan sə təman. Ara ata nà, natiya:

«Mbərom Ba Məgala,
mer su way anak ahay fok nə məduwen aya awan,

ta ga masuwayan.

Bahay su kon ahay fok nà, iken awan.

Way anak ahay sa ga dukwen,

lele aday dīdek aya re.

⁴ Bahay a manay,

dowan a saa jəjarak bay nà, wayaw?

Dowan a saa ngam sə hərak nga bay nà,

winen wayaw?

Anga iken a kərtek cəncan awan.

Do su kon ahay fok ti nay adəka nə sə hərak nga,

anga dō ahay fok tə canak anan anà mer su way anak ahay fok nə lele.»

⁵ Pə dəba anahan a wa asa, nə canan anà doh sə mazlaḅ a Mbərom à bagəbaga

mburom inde, kawa sa ja nà, jawjawa cəncan awan, winen mə təba awan.

⁶ Maslay a Mbərom cuwbe ataya tə məgara aya cuwbe à alay inde, tə zləray à man a cəncan ata wa. Tinen ma pak zana kwedekkwedek aya pi zek re, aday tinen ma ban mbac aya tə maslərapa sə gura.

⁷ Kərtek à wulen sə awan aya fudo tə sifa ataya inde, a varan tasa sə gura ahay cuwbe anà maslay a Mbərom a cuwbe ataya cite. Tasa ataya ma rah aya tə mivəl a Mbərom sa ga pə dō ahay, aday Mbərom nə inde tə sifa pa sə viyviya awan.

⁸ Natiya, doh sə mazlaḅ a Mbərom a rah tə jinjek sə mazlaḅ a anahan tə gədan anahan a təke dadəkwdukwe. Dowan sa mba apan sa zla ù doh ata ibay, hus azanan maslay a Mbərom a cuwbe ataya tə ndəvak anan məgara a tinen a cuwbe ataya aday.

Tasa sə məgara ahay cuwbe

16 Nə sləne dundo a məduwen a a ndəray ahay kwa ù doh sə mazlaḅ a Mbərom wa. Winen apan i jan anà maslay a Mbərom a cuwbe ataya, a wa: «Zlen, kà sa pəken anan way sə tasa sə mivəl a Mbərom a cuwbe ataya pə daliyugo kutok.»

² Natiya maslay a Mbərom a mama'am awan, a zla, a pak anan way sə tasa anahan pə daliyugo. Mbəlak lelibay aya aday ma han aya a gan anà dō ahay. Sa njad mbəlak ata nà, dō sa njad vivay ana zizək ataya awan, aday ta taa dukwen gərmec ù vo anà pəra ana zizək ata re.

³ Asa maslay a Mbərom mə slala cew awan, a pak anan way sə tasa anahan pa nga sə bəlay. A'am sə bəlay ata a təra kawa məngədazay su dō ma mac awan, aday way sə a'am ahay fok tə məcak.

⁴ Maslay a Mbərom mə slala maakan awan, a pak anan way sə tasa anahan pa nga sə a'am sə dəlöv ahay aday pa nga sə a'am sə kurok ahay fok. Natiya kutok

a'am ahay fok tē tēra mez asa re. ⁵Aday nē slāne maslay a Mbērom a, sa gan nga anā a'am ata a hēran nga anā Mbērom, a wa: «Iken nā, dō cāncan awan. Iken inde nā, kwa hēna kabay, hēna dukwen iken a re. Ka gak anan sariya anā dō ahay hēna tō cōved awan. ⁶Do anaya tē vōđak anan dō anak ahay, aday tē vōđak anan dō maja'am anak ahay re. Anga nan, ka han atan mez, tē njadak magwagway pē lelibay a tinen kutok.»

⁷Cēna nē slāne dungo a ndēray ahay à man sē varan way anā Mbērom ata wa. A wa: «Ayaw, Bahay Mbērom, Ba Mēgala, ka ga sariya anak nē tē cōved awan, tē dīdek a re.»

⁸Natiya kutok, maslay a Mbērom mē slala fudō awan, a pak anan way sē tasa anahan pē ide sa pac. Cēna pac a njad cōved sa dav ndayaya aday sa han sē zalay sē kukwa ata awan, a vak anan dō ahay tē uko anahan awan. ⁹Anga pac a sa vak atan ata awan, dō ahay ta ma nga adēka nē sē gōnahan anā slēmay a Mbērom, winen dō sē lavan nga anā mēgara ataya awan. Bina, tē ngōmak sē mbēsak anan cōved a tinen a lelibay ataya bay, aday tē ngōmak sē hēran nga anā Mbērom anga mazlaβ anahan bay re.

¹⁰Masley a Mbērom mē slala đara awan, a pak anan way sē tasa anahan pa man sē njahay ana zizōek ata awan, aday luvon a ga takōđimbom pē bahay anahan ata fok. Do ahay ta ma nga sa rac slan, anga đēce inde ndēlekeke bayak awan. ¹¹Tē gōnahan anā Mbērom sē bagēbaga mburom, anga đēce tē mbēlak a tinen ataya awan. Aya ēna, tē mbēsakak sa ga huwan bay hwiya.

¹²Natiya asa re, maslay a Mbērom mē slala mbērka awan, a pak anan way sē tasa anahan ite. Winen nā, a pak anan mbala anahan nē à zlinder a inde mēduwen a tē ngaman Efēratis. Coy a'am a sa wa, aday bahay sē dēlon ahay ta njad

cōved sē takas anan zlinder ata awan. ¹³Cēna nē canan anā apasay lelibay aya maakan. Tinen kawa njēlaadaw ahay, tē zlēray à 'am ana zizōek a kawa gēdam ata wa, à 'am ana zizōek a sa nay à bēlay wa ata wa, aday à 'am ana dō maja'am a Fakalaw ata wa re. ¹⁴Tinen nā, apasay sē setene ahay sa ga masuwayan ahay cara cara. Apasay ataya ti halan nga anā bahay sē daliyugo ahay fok, anga aday ti ga vōram pē luvon a mēduwen a ana Mbērom Ba Mēgala ata awan.

¹⁵Bahay a wa: «Ihe, nen apan ni zlak ayak nē kawa dō sē akar, dōwan i san apan bay. Ni đaf alay sē mazlaβ uno pē dō sē đēfan ide anā luvon ata mēnjēna sa njak ahan ata awan, aday dukwen zana anahan inde mē lavay zek a lele, anga aday na sak a zlak ayak cēna, waray i gan sa bar pa 'am sē dō ahay bay, bina zana i ga inde pi zek.»

¹⁶Natiya kutok, apasay a lelibay ataya, tē halan nga anā bahay ahay fok à man kōrtek awan. Tē ngaman anā man ata ta 'am sē Yahuda ahay nā, Harmagedon.

¹⁷Kagasl, maslay a Mbērom a mē slala cūwbe a kutok, a ndav anan sa pak way sē tasa anahan pa nga mburom. Dungo a ndēray tē mēgalak a kwa ahay pa man sē njahay ana Mbērom a wa, ù doh sē mazlaβ anahan a wa, a wa: «Hēna nā, kē ndōvak coy kutok!»

¹⁸Cēna, cōcōed, Mbērom a wutedf, tanday a dac apan hohum hohum, aday daliyugo a bal tē mēgalak awan. Kwa pē ana Mbērom sē ndakay dō ahay pē daliyugo nā, hus ahay hēna, kula daliyugo kē bēlak matanan bay. ¹⁹Cōđak, daliyugo a ta i zek wa. Wulen su doh a mēduwen ata a gēzla i zek wa maakan re. Wulen su doh sē daliyugo ahay fok tē mbēzlak, tē nōsek. Natiya kutok, Mbērom a may anan ahay à nga inde lēbara ana Babila, wulen su doh a mēduwen ata awan, a varan tasa sa ga

apan mivel anahan ata ma rah a ledled tē mahay awan, aday â sa anan wa nê fok. ²⁰ Kon aya aday a'am sê bēlay a van atan nga ataya fok, tē ndêrmadak à a'am inde. Bêzlom ahay dukwen tē dafasak fok cite re. ²¹ Lanja dugulom aya kawa mēndaḡ a pēkay ahay mbortoto bayak a pē dō ahay. Anga nan, dō ahay tē gēnahan anā Mbêrom, anga iven sê lanja ata kē gēbak ḡace nē ndēlekeke bayak awan.

Atē uwar tē zizœk

17 Pē dēḡa anahan a wa nā, dō kœrtek à wulen sê maslay a Mbêrom a cuwḡe sa ban tasa ahay cuwḡe à alay inde ataya, a nay, u jo: «Hayak, ni ḡakak anan sariya ana Mbêrom sa gan anā uwar a sa jân uho tē dō ahay so ata awan. Winen nā, wulen su doh a ma han a pē cakay sē zlinder ahay ata awan. ² Bahay sē daliyugo ahay ta gak mēdigwed tē winen, aday dō sē daliyugo ahay bayan a tē vawak nga ta sē nahay tē winen a re.»

³ Apasay Cœncan awan, a nay ahay upo, a ban nen, aday maslay a Mbêrom ata a zla nen à saf inde. À man ata awan, nē canan anā uwar a inde, winen ma jân a pē zizœk a inde, a ca ḡēzdaz. Nga anahan ahay cuwḡe, aday lœkam ahay apan kuro re. Zek anahan a fok dukwen mē vinde apan nā, slēmay lelibay aya ḡœkḡek, sē gēnahan anan anā Mbêrom. ⁴ Uwar ata ite nā, zana anahan pi zek ḡēzdaz kawa zana vavize awan, way sē slēmay anahan inde sē gura, aday kon lele aya pi zek tē mēdine ahay inde apan re. Tasa sē gura dukwen inde à alay anahan, aday way lelibay aya uda teppe, mē rēbas aya vœrekeke, kawa sa ja nā, mer su way anahan sa ga lelibay ataya awan. ⁵ Slēmay inde mē vinde pi jœr anahan, aday slēmay ata nā, a ḡakay a way mi ḡer a inde hœna: «Nen Babila, wulen su doh mēduwen awan. Nen may sē uwar

sē nahay tē dō ahay so ataya fok, aday nen may su dō huwan aya fok re.»

⁶ Aday nē canan bine siwaw nā, uwar ata kâ sak mez su dō a Yesu ahay ma vad aya anga tē ḡakay anan slēmay a Yesu cœrkœke ataya awan. Aday uwar ata kē vawak nga tē mez a tinen ata awan.

Nē canan matanan cœna, u go masuwayan. ⁷ Maslay a Mbêrom ata u jo, a wa: «Sa gak masuwayan nē maw? Ni ḡakak anan way a mi ḡer a pē uwar ata tē zizœk a sē gēḡa anan, winen tē lœkam aya kuro pa nga ahay cuwḡe ata awan. ⁸ Zizœk a iken sē canan ata nā, abay winen tē sifa awan, œna hœna nā, kē mœcak. Azanan nē i jœnay ahay à mœke sē mœrda wa. Kâ sak a jœnay ahay wa cœna, Mbêrom i lize wa sē coy a kutok. Dō aday slēmay a tinen inde mē vinde à ḡerewel su dō tē sifa aya inde itēbay, kwa sē ndakay anan daliyugo ata fok, ti canan anā zizœk ata nā, i gan atan masuwayan. Anga abay winen tē sifa awan, aday hœna winen ma mac awan, aday pa 'am mœnjœk dukwen i i may ahay tē sifa asa re.»

⁹ U jo asa, a wa: «Lele nā, dō ahay tâ njad kœlire sa san way a anan. Nga ataya cuwḡe nā, ta ga minje tē bœzlom ana uwar ata sē njahay apan ataya awan. Aday dukwen, a ga minje tē bahay ahay cuwḡe re. ¹⁰ À wulen sē bahay ataya dukwen, ḡara aya nā, tē mœcak coy. Bahay mē slala mbœrka nē winen inde hœna bahay awan. Œna bahay mē slala cuwḡe a ite nā, alay a anahan kâ slak fan bay. Alay anahan a â sla dukwen, i njahay bayak a bay. ¹¹ Zizœk ata ite nā, abay winen tē sifa awan, aday hœna winen tē sifa sabay asa, ata winen a dukwen bahay a mē slala jœmaakan awan. Bahay ata dukwen tinen pē kœrtek a tē bahay a cuwḡe ataya awan. Kâ sak a slœray ahay asa nā, Mbêrom i lize wa sē coy a kutok.

¹² «Lœkam a kuro iken sē canan ataya nā, ta ga minje tē bahay ahay kuro ti nay

ahay mba, bina ta gak bahay fan bay. Ti i njad cœved sa ga bahay a mba, aday ti ga bahay a nê jiyâ tatê zizœek ata awan, œna ti njahay bayan a bay. ¹³Bahay ataya kuro ðukwen, tinen kœrtek a i mer su way a tinen inde. Aday ti varan mœgala a tinen tœ mazlaþ a tinen anà zizœek ata aday â ga anan bahay anahan. ¹⁴Ti ga vœram tœ wan sœ tœman, aday wan sœ tœman ata i mbasay patan, anga winen Bahay sœ zalay bahay ahay fok. I mbasay patan, winen tu ðo anahan a mœ ngamay ataya awan. A walay atan, aday ti pœrahan azar tœ mivêl kœrtek awan.»

¹⁵Masley a Mbœrom ata u jo asa, a wa: «Uwar a sa jân uho tœ ðo ahay so ata nà, winen mœ njahay a pœ cakay sœ zlinder aya iken sœ canan ataya awan. Zlinder ataya nà, ta ga minje tu ðo sœ zaav ahay fok, ta 'am ahay fok, tœ slala ahay fok, aday tu kon ahay fok re. ¹⁶Lœkam a kuro iken sœ canan ataya, aday tœ zizœek a iken sœ canan ata nà, ti ma nga sa nan ide anà uwar a sa jân uho tœ ðo ahay so ata awan. Ti ngœzar pœnan way anahan ahay fok à alay wa, aday i njahay zek kœriya slokwitor a, ti rac sluwed si zek anahan, ti lize anan tœ uko. ¹⁷Bahay a kuro ataya ta ga matanan nà, anga Mbœrom a ðaf abayak nga ata à mivêl a tinen inde. Natiya, 'am a zlan atan pi zek anà bahay ataya sœ varan mœgala sœ bahay a tinen anà zizœek, hus pœ luvon a aday 'am a Mbœrom ma ja aya ti ndav wa coy ata awan. ¹⁸Uwar a iken sœ canan ata ite nà, a ga minje tœ wulen su doh mœduwen a sœ lavan nga anà bahay sœ daliyugo ahay fok ata awan.»

**Mbœrom a gan sariya anà
wulen su doh sœ Babila**

18 Pœ dœba anahan a wa kutok, nœ canan anà maslay a Mbœrom hi-

nen inde, winen apan i dazay ahay à mburom wa. Mœgala anahan inde bayan awan, jiyjay sœ mazlaþ anahan ðukwen a dœvan anà daliyugo fok. ²A zlah tœ mœgalak awan, a wa: «Coy! Wulen su doh a sœ ngaman Babila ata kœ slahak, Babila kœ slahak dezdezez! Wulen su doh ata kœ rahak tœ apasay lelibay aya awan, apasay huwan aya, aday tœ mœvuhom ma ga mœnjadak aya³ cara cara tinen ma rah a à wulen su doh ata inde re. ³Anga winen kœ varak anan mahay anà ðo su kon ahay fok aday tâ sa. Asa mahay anahan nà, ubor sa ga mœdigwed tœ winen awan. Bahay sœ daliyugo ahay fok ta gak mœdigwed ata awan. Do sa ga masa tœ way ahay fok, tœ tœrak ðo sœ zlile ahay anga zlile sœ mœdigwed anahan sa ga ata awan.»

⁴Nœ slœne asa bine maw nà, dungo a ndœray ahay kwa à mburom wa, a wa: «Kwanay ðo uno ahay, hayak ikwen ahay à wulen su doh ata wa, anga aday kœ limen anan alay anà ines a tinen ataya bay, kî gen ðœce kawa tinen bay re.

⁵Hayak ikwen ahay à wulen su doh ata wa, anga ines anahan ataya ðukwen tœ dœzlek zek jœgenegene hus pa man sœ ide a Mbœrom,

aday Mbœrom awan, a may anan ines ana Babila ataya à nga inde re.

⁶Gen anan nœ kawa anahan a sa gak ikwen ata cite.

Gen anan adœka nà, si sœ zalay mbala anahan ata mœcapar cew awan.

Kak winen kœ varak ikwen mahay gœzl-away zet nà, viren anan uda kawa anahan ata awan,

œna mœgala mbala a kwanay â zalay anahan mœcapar cew awan.

³18:2 Minje kawa zœnzen, mugudok, ngahak, kœzkez. Ca pœ Tooktaaki Tawreeta 14.3-21.

⁷ Kê pëlak anjahay sê mazlaŷ tã zlile a nã cãvedabay.

Matanan bœnen anan mbiyed nã bayak a kutok,

â ga dœce dukwen matanan re, kawa winen ù doh sê mäsinde.

Aday nã, a wa: “Nen bahay, nen mã njahay a pa man sê njahay sê bahay uno lele.

Nen mœdukway sê uwar bay, ni yam ma ite anaw, anga mbaz uno inde kê mœcak ibay.”

⁸ Anga nan kutok, mœgara ahay ti tan à nga nã luvon kêrtek: amac, ayam, aday may re.

Ti vak anan tã uko, anga Bahay Mbœrom a sa gan sariya ata nã, winen mœgala awan.

⁹ «Bahay sê daliyugo ahay sa taa japay tã winen pã ubor, aday pa sa jãn uho tã winen ataya fok, ti yam tongof tongof, anga ti canan anã jinjek sê uko ata awan.

¹⁰ Ti tavay dœren, anga zlawan sê dœce mœduwen ataya i gan atan. Aday ti ja à wulen a tinen:

“Wuna, wuna!

Babila, iken wulen su doh mœduwen awan,

Babila iken wulen su doh mœgala ata, iken inde sabay!

Kê lizek à ler kêrtek inde ca!

Matanan, Mbœrom kê gak anak sariya coy.”

¹¹ «Do sa ga masa tã way ahay dukwen ti yam, ti ja mawa, anga dœwan saa sukum way a tinen ahay nã, inde sabay: ¹² way kawa gura, dala, kon lele aya awan, mœdine ahay; zana kataw aya awan, zana dœzdaz aya awan, zana kwedekkwedek aya awan, zana vavize aya re; dœdom sê rœbas lele aya awan, aday way mã ndakay aya ta slan sê mbœle ataya awan, aday way mã ndakay aya tã dœdom masa a da 'am ataya re;

azar aya dukwen mã ndakay aya tã dangwa, tã rœslom, aday tu kon mã rœba aya awan; ¹³ kemsire lele aya awan, amar sa ga pi zek ahay, wurde sê ngaman *mira* ata awan, wurde sa vak avavak ahay; mahay, amar sê ile; ndaw, nuko sa ndaw; sla ahay, tœman ahay, pœles ahay, muta sê pœles ahay; bile ahay, aday sifa sê dœ ahay fok, dœwan saa sukum way ataya nã, inde sabay.

¹⁴ «Natiya, dœ sa ga masa ahay ti jan anã wulen su doh ata, natiya: “Way anak a sa ga anan ti zek ataya fok tã lizek. Zlile anak, way sê ndakay zek anak, fok tã lizek. Kula ki njad atan sabay.” ¹⁵ Do sa njad zlile ta sa ga masa sê way ataya ti tavay dœren pã wulen su doh wa, anga dœce anahan ataya a gan atan zlawan. Ti ma nga sa yam, sa ja mawa nã bayak awan. ¹⁶ Ti ja: “Waay, waay! Babila, wulen su doh mœduwen awan, abay a taa pak pi zek nã zana aday kwedekkwedek aya, zana dœzdaz aya, aday zana vavize aya bidaw? Winen mã ndrœksl a nã tã way sê gura ahay, tu kon sê masa lele aya awan, aday tã mœdine ahay re. ¹⁷ Way ataya fok tã lizek à ler kêrtek a inde ca!”

«Do sê kwalalan ahay pi zek tã bahay nga a tinen aya tœke, tatœ dœ sa bar tã kwalalan ahay, ti tavay dœren cite re.

¹⁸ Ti canan anã jinjek sê uko sa vak anan wulen su doh ata nã, ti zlah, ti ja: “Kula wulen su doh inde mœduwen a kawa hœna anan nã, ibay!” ¹⁹ Ti ra yugo, ti pak pi zek tã ayam awan[†], ti ja mawa tã ayam awan: “Waay, waay, Babila, wulen su doh mœduwen awan! Do sê kwalalan ahay pa nga sê bœlay fok ta ga zlile nã, tã winen a bidaw? Way anahan ahay fok tã lizek à ler kêrtek inde ca!” ²⁰ Natiya kutok, kwanay dœ sê mburom ahay, tislœn mivœl, anga wulen su doh ata kê lizek. Kwanay dœ a Yesu ahay, dœ maslan a Yesu ahay, dœ maja'am a Mbœrom ahay,

[†]18:19 Àga tinen ta yam mäsinde nã, ta ra yugo pi zek.

tislen mivel, anga Mbêrom kà mak anan anan gæsiked' anahan, kawa Babila sa gak ikwen ata awan.»

²¹ Kagasl kutok, maslay a Mbêrom mæduwen a hinen inde, a zla, a gæba van mæduwen awan, a lar anan à bëlay inde dæzlez, a wa: «Ti lar anan Babila wulen su doh a mæduwen ata ðukwen, kêtanan. Dowan i canan kula sabay. ²² Ara su do sa fa gænjavaal ahay, sa fa mæzlæzlilen ahay, sa fa cicœk ahay, aday tæ ara su do sa fa slælem ahay i ga inde à Babila sabay. Dowan i canan anà do sa han way ahay, do sê ndakay way ahay fok sabay. Dowan i slæne abal ana wan sa van pa van à Babila sabay. ²³ Dowan i canan anà jiyjay sê uko sê lalam à Babila sabay. Dowan i slæne ara su do sê gæba dalay ahay à Babila sabay fok. Ayaw, do sa ga masa ahay à Babila nà, tæ zalay do sê daliyugo ahay fok tæ mazlaþ. Əna, kè njækak anan do su kon azar ataya ta sa ga masuwayan anahan ahay cara cara pæ daliyugo fok. ²⁴ Mez su do a maja'am anahan ahay, pi zek tæ mez anà do a Yesu ahay ma pak awan, à wulen su doh ata awan. Aday asa, mez sê do ahay ma pak a pæ daliyugo fok ata nà, pa nga ana Babila awan. Mbêrom a gan sariya anà Babila nà, matanan.»

19 Pæ dæba anahan a wa kutok, nê slæne awan a inde kawa dungo sê do ahay bayan a à mburom, winen apan i ja, a wa:

«Hæren anan nga à Mbêrom!

Anga Mbêrom a mænuko nê do sa tam do,

mazlaþ nê pæ winen,

mægala anahan inde.

² Mbêrom a ga sariya ðukwen tæ cæved' awan, aday tæ ðid'em a re.

Kà gak anan sariya anà uwar sa ján uho tæ do ahay so ata awan.

Sa nes anan daliyugo fok tæ mædigwed' nà, winen a re.

Mbêrom kà gak anan sariya anga kè væðak anan anan do si mer su way anahan ahay.»

³ Ta ja asa:

«Hæren anan nga anà Mbêrom!

Anga jinjek sê uko sê dæroz à wulen su doh ata wa nà, i ndav kulibay, i dæroz wa nê pa sê viyviya awan!»

⁴ Natiya kutok, mæced ahay kwa kuro cew nga fuðo pi zek tæ awan a fuðo tæ sifa ataya, tæ ðukwen gærmec ù vo anà Mbêrom a mæ njahay a pa man sê njahay sê bahay anahan ata awan. Do ataya ta wa: «Amen, matanan! Hæren anan nga anà Mbêrom!»

Azar uko sê gæba dalay ana wan sê tæman

⁵ Cæna, nê slæne 'am a ndæray ahay kwa à man sê njahay sê bahay a Mbêrom wa, a wa:

«Hæren anan nga anà Mbêrom a nuko, kwanay do si mer su way anahan ahay, do sê jæjaran ahay, mæced ahay pi zek tæ gwaslay aya tæke fok.»

⁶ Nê slæne asa abæbal awan sê man su do mæduwen awan, kawa zælaka sê dazay pæ pækæraf' à zlinder ata awan, kawa Mbêrom sa dac tæ mægalaþ ata awan. Nê slæne nà, a wa:

«Hæren anan nga anà Mbêrom!

Anga Mbêrom Ba Mægala, do sê lavak uko nga nê winen Bahay awan!

⁷ Tasluko mivel, mbasuko pæ kærtek awan.

Hæruko anan nga, anga mæduwen anahan!

Alay a kà slak, wan sê tæman i gæba uwar anahan.

Dæna ata ðukwen kè lavak zek, winen apan i ba.

⁸ Tæ varak anan zana sê gæba zek kælfeðeðe aday ma ðav a herre, à pak pi zek.»

Zana anahan a kâlfedeŷe ata nà, mer su way ana dō a Yesu ahay sa ga lele aya ata awan.

⁹Natiya kutok, maslay a Mbêrom ata u jo, a wa: «Vinde: Mbêrom i daf alay sê mazlaŷ anahan pê dō mē ngamay aya à man sê azar uko sê gēba dalay ana wan sê tēman ata awan.» Asa, u jo, a wa: «'Am a anaya nà, 'am dīdek aya awan, 'am a Mbêrom.»

¹⁰Nē slēne 'am ata cēna, nē dukwen gērmec pē saray anà maslay a Mbêrom ata awan, ēna u jo, a wa: «Kâ ga matana sê dukwo gērmec ù vo bay. Nen dukwen dō si mer su way kawa iken, aday kawa mērak anak azar aya sa ga side pē Yesu ataya re. Dukwen gērmec ù vo nà, anà Mbêrom!» Anga sê varan mēgala anà dō maja'am a Mbêrom ahay dukwen, side sê dākay anan 'am ana Yesu ata awan.

Do sa jân pē pēles kwedeŷkwedeŷ awan

¹¹Kagasl, nē canan anà mburom mē tēba awan, aday pēles a inde à man ata kwedeŷkwedeŷ awan. Dowan a ma jân a apan ata nà, tē ngaman nē dō ma daf nga awan, aday dō dīdek a re. A ga sariya, aday a ga vērām nà, tē cēved awan. ¹²Ide anahan ahay ta dav nē kawa miresl sē uko. Jugo sē bahay ahay inde anan à nga nē bayak awan. Aday dukwen, slēmāy anahan inde mē vinde apan, ēna dōwan a san anan bay, si zek anahan awan. ¹³Zana anahan pi zek nà, dēzdāz tē mez awan. Tē ngaman nē 'Am a Mbêrom. ¹⁴Do sa ga vērām anahan ahay fok tē pērahan azar à mburom wa, tinen a fok ma jân aya pē pēles kwedeŷkwedeŷ aya re. Zana a tinen pi zek dukwen kâlfedeŷe aya dēkdek, aday ma dav aya herre re. ¹⁵Mbeet, maslalam ma pa awan, a zlēray ahay à 'am anahan wa. I mbasay pē dō manīde anahan ahay pu kon pu kon nà, tē winen awan.

I tēra bahay tē mēgala awan, pa nga su kon ahay. I zlaŷ atan kawa dō sa zlaŷ wan si sé à kuđom inde ata awan. Way ata dukwen, aga mivel ana Mbêrom Ba Mēgala. ¹⁶Slēmāy inde mē vinde pē zana anahan, aday pē gos anahan natiya: «Bahay sē zalay bahay ahay fok.»

¹⁷Aday nē canan ayak anà maslay a Mbêrom hinen, winen mē tavay a pa pac. A ngaman ayak anà mēvuhom sa nga mburom ahay fok tē mēgalak awan, a wa: «Hayak ikwen ahay, anga dī halay nga sa pa daf sē azar uko ana Mbêrom.

¹⁸Hayak ikwen ahay, rēcen sluwed si zek sē bahay ahay, sē bahay nga sē suje ahay, ta sē suje aya awan, aday sluwed sē pēles pi zek tē sluwed su dō sa jân pē pēles ataya tēke, aday tē sluwed sē dō ahay fok: sluwed su dō su kon ahay ta sē bile ahay, sluwed su dō mēced aya ta sē gwaslay aya tēke.»

¹⁹Aday nē canan anà zizœk ata kutok, anà bahay sē daliyugo ahay pi zek tē suje a tinen aya tēke, tē halay nga sa ga vērām tē dōwan a ma jân a pē pēles a kwedeŷkwedeŷ ata, pi zek tē suje anahan ahay ite re. ²⁰Ta ban anan zizœk ata, aday tē jaway anan, winen tu dō maja'am ana Fakalaw sa ta ga masuwayan pa 'am anahan ata awan. Tē masuwayan ataya dukwen kē njækak anan dō ahay aday tē tēma vivay ana zizœk ata pi zek a tinen, tē hēran nga anà pēra sa ga minje tē winen ata re. Natiya, ta ban anan zizœk ata tu dō maja'am ana Fakalaw ata nà, ta lar atan à dēlov sē uko inde tē ide aya awan. Dēlov sē uko ata nà, ma han a nē tē mētētok sē uko. ²¹Suje ana zizœk ataya nà, dōwan a pē pēles kwedeŷkwedeŷ ata a vad atan nē tē maslalam sē zlēray à 'am anahan wa ata awan. Mēvuhom sa nga mburom ahay fok tē rahak tē sluwed su dō ataya tēhœhœ.

Fakalaw i ga awa mbulo à dangay

20 Aday nã canan anà maslay a Mbërom inde, winen apan i dazay ahay à mburom wa. Lakile sã tãba mäsudoh sã mæke sã mërda ata, inde à alay anahan, aday calalaw ma ba awan, inde à alay anahan re. ²Maslay a Mbërom ata a ban anan zizœk a kawa gëdam a mæduwen ata awan. Zizœk ata nã, winen dædew sã njëkan uda anà dõ ahay kwakwa way anahan, winen nã Fakalaw. Maslay a Mbërom ata a jaway anan sã awa mbulo, ³aday a lar anan à mæke sã mërda ata inde kutok. A tacan a 'am tã lakile, aday a tapay anan tã mætëtok, anga aday à saa ma apan sa njak anan dõ su kon ahay sabay, hus pã awa mbulo ata sa ndav. Ava ata kè ndëvak nã, ti i mbësakay anan mënjoek asa re.

⁴Pã dëba anahan a wa nã, nã canan anà man sã njahay sã bahay ahay. Më njahay aya apan ataya nã, dõ aday Mbërom a varan atan cæved sa gan sariya anà dõ ahay ataya awan. Nã canan anà sifa su dõ ma mac aya awan. Tinen, ma car aya tã tirez, anga tã ðakay anan lëbara ana Yesu, aday anga tã wazay anan 'am a Mbërom re. Dõ ataya nã, tã dukwek anan gërmec ù vo anà zizœk tã përa anahan ata itëbay. Tã tëmahak lamba sã slëmay anahan pi jœr a tinen ahay itëbay re. Kwa pã alay a tinen ðukwen, vivay sã lamba anahan inde patan ibay. Tinen tã slabakak ahay à mæke wa, ta ga bahay tatë Yesu Almasihu awa mbulo. ⁵Wita nã, aslabak à mæke wa mama'am awan. Dõ azar aya nã tã slabakak ahay ite fan bay, hus awa mbulo ata i ndav aday.

⁶Ataslay mivël i tëran anà dõ a saa slabakay ahay à mæke wa à aslabak a mama'am ataya awan, anga tinen dõ ma gan nga aya anga Mbërom. Amac më

slala cew awan, i mba patan sabay. Ti tëra adëka nã, dõ sa ga mer su way ù doh sã mazlaë a Mbërom, anga Mbërom aday anga Yesu Almasihu re. Ti ga bahay tã Yesu Almasihu awa mbulo.

Mbërom kè mbasak pë Fakalaw

⁷Fakalaw kà sak a va mbulo à mæke sã mërda ata inde nã, ti mbësakay anan uho asa. ⁸Kè jënak ahay à mæke wa cëna, i zla saa njak anan dõ su kon ahay pë daliyugo fok asa, kawa sa ja nã, atë Gog tã Magog.⁸ Fakalaw i halan nga anà dõ ahay pë kërtek awan, sa ga vëram tã Mbërom. Tinen nã, më wasay aya kawa wiyen sã zliner. ⁹Nã canan atan nã, tinen më ndire zek aya awan, ta zla kwa ta sã wura fok pë daliyugo, aday ta van nga anà man ana dõ a Yesu ahay më njahay aya uda ata awan, kawa sa ja nã, Urësalima, wulen su doh ana Mbërom a sã pëlay anan ata re. Ta van nga lele cëna, uko a dazay ahay à mburom wa, a vak atan fok. ¹⁰Zek ana Fakalaw a sa taa njak atan ata nã, ta ban anan, aday tã larak anan ayak à dëlov sã uko ata inde. À man ata ðukwen nã, mætëtok sã uko winen apan i ban. Ba tã larak anan ayak zizœk tu dõ maja'am ana Fakalaw ata à man ata kurre. Dëce à man ata a ndav itëbay, luvon tã ipëc fok, aday pã sã viyviya awan.

Sariya mëdakwidok awan

¹¹Natiya, nã canan anà man sã njahay sã bahay mëduwen a aday a ca kwedëkkwedëk. Dowan a inde, winen më njahay a apan. Daliyugo pi zek tã bagëbaga mburom a, ta haw pa 'am anahan wa sã coy awan. Dowan i canan atan kula sabay. ¹²Aday nã canan anà dõ ma mac aya awan, mëced ahay tã gwaslay aya tæke fok, më tavay aya pa 'am ana man sã njahay sã bahay ata

awan. Deftere ahay inde, hœna mœ tœba aya awan. Deftere hinen inde, mœ tœba a re. Winen nœ, mœ vinde uda nœ slœmay su dœ tœ sifa aya awan. Mbœrom a gan sariya anœ dœ ma mac ataya awan, kuwaya pi mer su way anahan ma ga aya aday mœ vinde a à deftere ataya inde ata awan. ¹³A'am a vœnihey anan dœ sa mac à a'am inde ataya awan. Amac pi zek tœ Mœke, tœ vœnihey anan dœ a tinen ma mac aya fok. Mbœrom a gan sariya anœ dœ a ataya fok, kuwaya pi mer su way anahan ma ga aya fok re. ¹⁴Ta lar anan Amac pi zek tœ Mœke à dœlov sœ uko ata inde. Dœlov sœ uko ata nœ, amac mœ slœla cew ata awan. ¹⁵Kak dœwan a nœ slœmay anahan inde à dœrewel su dœ tœ sifa aya ata bay cœna, ta lar anan nœ gem à dœlov sœ uko ata inde re.

Bagœbaga mburom wiya awan, tœ daliyugo wiya awan

21 Cœna nœ canan anœ bagœbaga mburom wiya awan, tœ daliyugo wiya inde re. Bagœbaga mburom mœduwer ata tœ daliyugo mœduwer ata tœ lizek, bœlay dœkwœn kœ lizek re. ²Nœ canan ayak anœ wulen su doh cœncœn awan, winen Urœsalima wiya awan, winen apan i dazay ahay à mburom wa, pœ cakay ana Mbœrom wa. Winen mœ ndakay zek a dœkwœn kawa dœna dalay a i zla à mbaz ata awan. ³Nœ slœne dungo a ndœray ahay kwa à man sœ njahay sœ bahay wa, a ja tœ mœgalak awan, a wa: «Hœna nœ, man sœ njahay a Mbœrom, winen à wulen sœ dœ ahay inde. I njahay tœ tinen, aday ti tœra dœ anahan ahay. Zek a Mbœrom a dœkwœn i ga inde à wulen a tinen, winen Mbœrom a tinen. ⁴I takœd patan wa ide sœ ayam a tinen ahay fok. Amac inde sabay, ayam inde sabay, dœce inde sabay re. Way mœduwer aya fok nœ, tœ ndœvak sœ coy.»

⁵Kagasl, dœwan a mœ njahay a pa man sœ njahay ata, a wa: «Hœna nœ, ni mbœdœ

anan way ahay fok, aday way ahay ti tœra nœ wiya aya awan.» U jo i nen a kutok, a wa: «Vinde anan, anga 'am a anaya nœ, dœdek aya awan, aday 'am sa dœf apan nga ahay re.»

⁶A pœrahan azar ta su jo asa, a wa: «Mer su way a anan dœkwœn kœ ndœvak. Sœ dazlan anœ way ahay fok nœ, nen awan. Aday saa ndav anan wa way ahay fok dœkwœn, nen a re. Jom kœ gak anan anœ dœwan a cœna, ni varan a'am kœriya awan, à kurok sa var sifa wa. ⁷Dœ saa mbasay pœ dœce ata nœ, ni varan anan way ataya fok. Ni tœra Mbœrom anahan, aday i tœra wan uno. ⁸œna, dœ aday a nan sœ pœruho azar bay anga zlawan a gan atan ataya awan, dœ sa dœf upo nga sabay ataya awan, dœ sa ga way mœnjadœk aya awan, aday dœ sa vad nga su dœ ahay, dœ sa dah uho ahay, dœ sa ga maram ahay, dœ sœ tawal pœra ahay, aday dœ sa gad mungwalay ahay dœkwœn, man sœ njahay ana dœ ataya fok nœ, à dœlov sœ uko a pi zek tœ mœtœtok sœ uko ata inde. Way ata nœ, amac tœ slœla cew a kutok.»

Urœsalima wiya awan

⁹Masley a Mbœrom a inde, a nay ahay pœ cakay uno kutok. Winen dœ kœrtek à wulen sœ maslay a Mbœrom a cuwœe sa ban tasa ahay cuwœe à alay inde ataya awan. Tasa a tinen ahay nœ, ma rah aya tœ dœce mœdakwidok aya cuwœe ite re. Dœwan ata u jo: «Zlumo, ni i dœkak pœ dœna aday wan sœ tœman i i gœba ata awan.» ¹⁰Apasay a Mbœrom a nay ahay upo, a ban nen, aday maslay a Mbœrom ata a gœba nen pa nga sœ bœzlom zœbor a aday sololo ata awan. U ko anan Urœsalima, wulen su doh a cœncœn ata awan, winen apan i dazay ahay pœ cakay ana Mbœrom à mburom wa. ¹¹A dav nœ pœzlad pœzlad lele tœ jiyjay sœ mazlab a Mbœrom awan. A wuted kawa kon lele aya aday mœ rœba aya ata awan, zeziye

aday ide cãrwa kawa malam. ¹²Zled mãduwen a a van nga tew fok. Mãsudoh ahay inde apan nã kuro nga anahan a cew. Aday maslay a Mbãrom ahay kuro nga anahan a cew ðukwen, tinen apan ti ba pã mãsudoh a kuro nga cew ataya re. Slãmay sã zahav sã Isãra'ila ahay kuro nga anahan a cew ðukwen mã vinde aya apan. ¹³Mãsudoh ahay maakan tã day sã dõlon, maakan tã day sã mburom, maakan tã day sã walay, aday maakan ðukwen tã day sã wundala. ¹⁴Zled sã wulen su doh ata nã, saray a ma pak a ðukwen tu kon ahay kuro nga anahan a cew, aday slãmay su ðo maslan ana wan sã tãman ahay kuro nga anahan a cew mã vinde aya apan re.

¹⁵Maslay a Mbãrom a su jo ahay 'am ata nã, way sã lavay way inde à alay anahan, anga sã lavay anan wulen su doh, tã mãsudoh anahan aya tãke, aday ti zled anahan a tãke re. Way sã lavay way ata ðukwen, mã ndakay a sã gura. ¹⁶Wulen su doh ata nã, day anahan aya fuðo fok, tã lavay ike hedek hedek. Maslay a Mbãrom ata a lavay anan wulen su doh tã way sã lavay way anahan ata kutok. Day anahan a kãrtek a nã, kilometer mbulo cew tã sãkat cew (2 200).^{**} Day anahan aya ðukwen, tã lavay ike tã zãbor sã mburom ata awan. ¹⁷A lavay anan zled sã wulen su doh ata awan. Zãbor sã mburom anahan nã, miter kwa kuro cuwbe nga anahan a cew (72)^{††}, kawa alavay way a mãnuko. ¹⁸Zled sã wulen su doh a nã, mi ðezl a tu kon sã ngaman *yaspa* ata awan. ðna zek a wulen su doh a ite nã, mi ðezl a tã gura, aday ide cãrwa kawa malam. ¹⁹Kon sã saray su doh ataya kuro nga cew nã, tinen mã ndakay aya tu kon mã rãba aya cara cara. Kon kãrtek a nã mã ndakay a tã *yaspa*, hi-

nen tã *safira*, hinen tã *agate*, hinen tã *miradi*, ²⁰hinen tã *onikis*, hinen tã *sardis*, hinen tã *kirisolit*, hinen tu kon zeziye awan, hinen tã *topas*, hinen tã *kirisoparasu*, hinen tã *lipilar*, aday hinen tã *ametistu*.^{‡‡} ²¹Way sã tacay 'am su doh aya kuro nga anahan a cew ataya ðukwen, tinen nã mãdine ahay kuro nga anahan a cew ite re. Aday ðukwen, way sã tacay mãsudoh kãrtek fok, mãdine kãrtek coy. Cãved sã wulen su doh mãduwen ata ðukwen, winen mã ndakay a tã gura aday ide cãrwa kawa malam ata awan.

²²À wulen su doh ata nã, nen nã canak anan anã doh sã mazlaß a Mbãrom sabay, anga Bahay Mbãrom, Ba Mãgala, ta wan sã tãman, sã tãra doh sã mazlaß a Mbãrom nã, tinen awan. ²³Wulen su doh ata ðukwen a gan may anã pac kabay kiya saa dav uda sabay, anga jiyjay sã mazlaß a Mbãrom winen apan i dav uda coy. Lalam sa man ata ðukwen, wan sã tãman awan. ²⁴Do su kon ahay fok, ti zla nã, à jiyjay anahan ata inde. Bahay sã daliyugo ahay ðukwen ti zlak ayak tã zlile a tinen ahay uda awan. ²⁵Mãsudoh sã wulen su doh ataya nã, tã tacay atan itãbay, anga luvon a ga à man ata bay. ²⁶Mãgala a pi zek tã zlile su kon ahay fok ti halak anan ayak à man ata awan. ²⁷Way mãnjadãk aya fok nã, ti ðãzle uda itãbay. Do sã mungwalay ahay tu ðo sa ga ines ahay, ti njad sa zla uda itãbay re. Saa zla uda cãna, ðo aday slãmay anahan mã vinde a à ðerewel su ðo tã sifa aya, mbala ana wan sã tãman sã lavay ata awan.

22 Cãna, maslay a Mbãrom ata u ko anan zliner sã a'am sa var sifa a inde, ide cãrwa kawa malam, aday a zleray ahay à man sã njahay ana atã Mbãrom ta wan sã tãman ata wa. ²A'am

^{**}21:16 Kawa sa ja nã, «stadi» 12 000.

^{††}21:17 Kawa sa ja nã, «cukulek» ahay 144.

^{‡‡}21:20 Kon ataya nã, inde àga mãnuko ibay.

sê zlinder ata a haw à wulen su doh inde à mamasl sê cœved mœduwen ata awan. Pa 'am zlinder ata ta day cew maya fok, sé sê varan sifa anà do ahay ma zav a inde patan. Sé ata a wahay saray kuro nga cew à ava daz inde, pœ kiya pœ kiya fok saray kœrtek. Daslam anahan a dukwen, disise a mbar anan do su kon ahay fok à dœvac a tinen ahay wa. ³Atahasl do i ga inde à wulen su doh ata sabay. Man sê njahay sê bahay ana atœ Mbœrom tœ wan sê tœman i tavay uda sê coy.

Natiya, do si mer su way ana Mbœrom ahay ti hœran nga à man ata awan. ⁴Ti canan anà idœ a Mbœrom awan, aday slœmay anahan i ga inde mœ vinde pi jœer a tinen ahay. ⁵Luvon a ga à man ata sabay, ta gan may anà lalam bay, ta gan may anà pac sabay re, anga mazlab a Mbœrom Ba Mœduwen i dœvan atan. Tinen nà, ti ga bahay tœ winen pa sê viyviya awan.

⁶Cœna, maslay a Mbœrom ata u jo, a wa: «'Am a anaya nà, didœk aya awan, aday 'am sa dœf apan nga ahay re. Mbœrom Ba Mœduwen, do sê varan ahay Apasay anahan Cœncan a anà do maja'am anahan ahay ata, a slœnay ahay maslay anahan anga aday â dœkan anan anà do si mer su way anahan ahay way a sa naa tœra bœse ataya awan.»

Yesu i may ahay

⁷Yesu a ja, a wa: «Pœken slœmay, ni mak ayak bœse! Ataslay mivel inde anga do sê dœfan apan anà way a mœ vinde à dœrewel a anan inde ata awan, anga sê dœkay anan nœ zek a Mbœrom awan.»

⁸Nen Yuhana, nen nà, do sê slœne aday sê canan anà way a anaya awan. Nœ slœne anan aday nœ canan lele nà, na ma nga sê dukwen gœrmec ù vo anà maslay a Mbœrom a sê dœko anan way ataya fok, aday ni hœran nga. ⁹Cœkœbay, winen a dukwen u jo, a wa: «Kâ ga matanan bay! Kâ hœro nga bay. Anga nen dukwen do si mer su way a Mbœrom kawa iken a

re, aday kawa mœrak anak do maja'am a Mbœrom ahay azar aya sê dœfan apan anà 'am a mœ vinde à dœftere a anan inde ataya awan. Hœran nga nà, anà Mbœrom a dœkœdek.»

¹⁰U jo asa, a wa: «Kâ saa dœr anan way a iken sê vinde à dœrewel inde anaya pœ do ahay wa bay, anga alay sê way anaya i tœra bœse coy. ¹¹Do sê huwan, â zœga anan apan huwan anahan. Do mœnjadœk awan, â zœga anan apan sa ga mœnjadœk anahan re. Do sa ga sumor, â zœga anan apan sumor anahan ata ite re. Aday do sê cœncan ite dukwen, â zœgahan alay anà cœncan anahan ite hwiya.»

¹²Yesu a ja, a wa: «Pœken slœmay, ni mak ayak bœse! Ni zlak anan ayak magwagway à alay inde. Kuwaya i njad nà, tœdœ pi mer su way anahan a sa ga ataya awan. ¹³Sê dazlan anà way ahay fok nà, nen awan. Aday saa ndav anan wa way ahay fok dukwen, nen a re. Nen do mama'am awan, aday nen do mœdakwidok a re.

¹⁴«Ataslay mivel inde anga do sê banay anan rœkot a tinen ahay ataya awan, anga tinen ti njad sa zla tœ mœsudoh sê wulen su doh, aday ti pa bumbok i sé sa var sifa anà do ahay ataya wa re. ¹⁵œna, do sa ga way sa zlan atan à nga ahay, maram ahay, do sa ga mœdigwedœ ahay, do sa vadœ nga su do ahay, do sê pœra ahay, do sa taa gan may sa gadœ mungwalay ahay nà, ti ka nga à wulen su doh ata inde itœbay jiya awan.

¹⁶«Nen Yesu, nœ slœnak ayak maslay uno saa dœkak ikwen anan way a anaya awan, kwanay do sê egliz ahay cuwbe ataya fok. Nen a aday nà, do sa nay à zahav ana Dawuda wa. Nen bœmtay sa dav ata awan.»

¹⁷Apasay Cœncan awan, tœ dœle ana wan sê tœman a saa gœba ata, ta wa: «Hayak!» Kwanay a sê slœne 'am a anan ataya dukwen, jen nà: «Hayak!»

Kuwaya, jom a gan anà dōwan a nà, â nay. Kà nak anà dōwan cəna, i təma a'am sa var sifa həna kəriya awan.

Mədakwidok sa 'am ahay

¹⁸Nen Yuhana nà, nen apan ni gafan 'am anà dō sə sləne 'am a mə vinde à dərəwel a anan inde ataya fok: Kak dōwan a kə zəgahak anan apan 'am pə dərəwel a anan nà, Mbərom i zəgahan anan apan dəcə ahay kawa ana dərəwel a anan sa ja apan ataya re. ¹⁹Aday kak dōwan a kə zəbak panan ite, Mbərom i

zəban pə magwagway anahan ahay wa, kawa ana deftere sa ja apan ataya re. I njad sə njahay à wulen su doh a cəncan ata bay, i njad sa pa wan si sé sa var sifa anà dō ahay ata bay re.

²⁰Dowan a sa san didek sa 'am anaya, a ja nà: «Tə didem a, nen ni zlak ayak bəse coy!»

Amen! Yesu Ba Məduwen, hayak ahay coy.

²¹Bahay a mənuko Yesu â gan sumor anà dō sa daf apan nga ahay fok.